This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

A propos de ce livre

Ceci est une copie numérique d'un ouvrage conservé depuis des générations dans les rayonnages d'une bibliothèque avant d'être numérisé avec précaution par Google dans le cadre d'un projet visant à permettre aux internautes de découvrir l'ensemble du patrimoine littéraire mondial en ligne.

Ce livre étant relativement ancien, il n'est plus protégé par la loi sur les droits d'auteur et appartient à présent au domaine public. L'expression "appartenir au domaine public" signifie que le livre en question n'a jamais été soumis aux droits d'auteur ou que ses droits légaux sont arrivés à expiration. Les conditions requises pour qu'un livre tombe dans le domaine public peuvent varier d'un pays à l'autre. Les livres libres de droit sont autant de liens avec le passé. Ils sont les témoins de la richesse de notre histoire, de notre patrimoine culturel et de la connaissance humaine et sont trop souvent difficilement accessibles au public.

Les notes de bas de page et autres annotations en marge du texte présentes dans le volume original sont reprises dans ce fichier, comme un souvenir du long chemin parcouru par l'ouvrage depuis la maison d'édition en passant par la bibliothèque pour finalement se retrouver entre vos mains.

Consignes d'utilisation

Google est fier de travailler en partenariat avec des bibliothèques à la numérisation des ouvrages appartenant au domaine public et de les rendre ainsi accessibles à tous. Ces livres sont en effet la propriété de tous et de toutes et nous sommes tout simplement les gardiens de ce patrimoine. Il s'agit toutefois d'un projet coûteux. Par conséquent et en vue de poursuivre la diffusion de ces ressources inépuisables, nous avons pris les dispositions nécessaires afin de prévenir les éventuels abus auxquels pourraient se livrer des sites marchands tiers, notamment en instaurant des contraintes techniques relatives aux requêtes automatisées.

Nous vous demandons également de:

+ *Ne pas utiliser les fichiers à des fins commerciales* Nous avons conçu le programme Google Recherche de Livres à l'usage des particuliers. Nous vous demandons donc d'utiliser uniquement ces fichiers à des fins personnelles. Ils ne sauraient en effet être employés dans un quelconque but commercial.

+ *Ne pas procéder à des requêtes automatisées* N'envoyez aucune requête automatisée quelle qu'elle soit au système Google. Si vous effectuez des recherches concernant les logiciels de traduction, la reconnaissance optique de caractères ou tout autre domaine nécessitant de disposer d'importantes quantités de texte, n'hésitez pas à nous contacter. Nous encourageons pour la réalisation de ce type de travaux l'utilisation des ouvrages et documents appartenant au domaine public et serions heureux de vous être utile.

+ *Ne pas supprimer l'attribution* Le filigrane Google contenu dans chaque fichier est indispensable pour informer les internautes de notre projet et leur permettre d'accéder à davantage de documents par l'intermédiaire du Programme Google Recherche de Livres. Ne le supprimez en aucun cas.

+ *Rester dans la légalité* Quelle que soit l'utilisation que vous comptez faire des fichiers, n'oubliez pas qu'il est de votre responsabilité de veiller à respecter la loi. Si un ouvrage appartient au domaine public américain, n'en déduisez pas pour autant qu'il en va de même dans les autres pays. La durée légale des droits d'auteur d'un livre varie d'un pays à l'autre. Nous ne sommes donc pas en mesure de répertorier les ouvrages dont l'utilisation est autorisée et ceux dont elle ne l'est pas. Ne croyez pas que le simple fait d'afficher un livre sur Google Recherche de Livres signifie que celui-ci peut être utilisé de quelque façon que ce soit dans le monde entier. La condamnation à laquelle vous vous exposeriez en cas de violation des droits d'auteur peut être sévère.

À propos du service Google Recherche de Livres

En favorisant la recherche et l'accès à un nombre croissant de livres disponibles dans de nombreuses langues, dont le français, Google souhaite contribuer à promouvoir la diversité culturelle grâce à Google Recherche de Livres. En effet, le Programme Google Recherche de Livres permet aux internautes de découvrir le patrimoine littéraire mondial, tout en aidant les auteurs et les éditeurs à élargir leur public. Vous pouvez effectuer des recherches en ligne dans le texte intégral de cet ouvrage à l'adresse `http://books.google.com`

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY

BIBLIOTHÈQUE LITURGIQUE
TOME SIXIÈME

ORDINAIRES

DE L'ÉGLISE CATHÉDRALE

DE

LAON

(XIIe et XIIIe siècles)

suivis de deux Mystères liturgiques

publiés d'après les manuscrits originaux

PAR

LE CHANOINE ULYSSE CHEVALIER
Correspondant de l'Institut

Avec deux planches en phototypie

PARIS
ALPHONSE PICARD, LIBRAIRE
RUE BONAPARTE, 82

1897

ORDINAIRES

DE L'ÉGLISE CATHÉDRALE

DE

LAON

BIBLIOTHÈQUE LITURGIQUE
TOME SIXIÈME

ORDINAIRES

DE L'ÉGLISE CATHÉDRALE

DE

LAON

(XIIe et XIIIe siècles)

suivis de deux Mystères liturgiques

publiés d'après les manuscrits originaux

PAR

LE CHANOINE ULYSSE CHEVALIER
Correspondant de l'Institut

Avec deux planches en phototypie

PARIS
ALPHONSE PICARD, LIBRAIRE
RUE BONAPARTE, 82

1897

LOUVAIN
IMPRIMERIE POLLEUNIS & CEUTERICK
RUE DES ORPHELINS, 30

Même Maison à Bruxelles, rue des Ursulines, 37.

INTRODUCTION

*L'*Ordinaire [1] *est un livre à proprement parler ecclésiastique et non strictement liturgique* [2], *qui indique la manière de réciter l'office divin, de célébrer la messe et de remplir les cérémonies qui les accompagnent. C'est bien, comme le disait au XVe siècle le chancelier de Cantorbéry* Guillaume LINDWOOD, liber in quo ordinatur modus dicendi et solemnizandi divinum officium, *ou encore, ainsi que le porte une pièce d'un des Cartulaires du chapitre d'Amiens*, in quo continetur quid et quando et quomodo cantandum sit vel legendum, chorus regendus, campanæ pulsandæ, luminare accendendum, *etc.* [3] *Ce livre est parfois désigné sous le nom d'*Ordo servitii *et moins exactement de* Manuale.

On conçoit l'importance de ces recueils pour connaître et reconstituer les us et coutumes liturgiques des églises du moyen âge. Dom MARTÈNE *les a recherchés, ce semble, avec avidité*

1. Ordinarium, Ordinarius *et auparavant* Ordinale.

2. *On chercherait vainement le mot dans les* Institutions liturgiques *de dom* GUÉRANGER. *Sur les livres liturgiques, voir* Bull. d'hist. et d'archéol. du dioc. de Valence, *1887, t. VII, p. 176-7.*

3. *Cette charte de 1208 est le plus ancien des textes recueillis par* DU CANGE (Glossar. latin., *1845, t. IV, p. 725) qui mentionnent l'*Ordinaire. *On ne trouve pas trace du mot dans les Catalogues de bibliothèques antérieurs au XIIIe siècle qu'a réunis M.* Gust. BECKER (Bonnae, *1885, in-8°*).

et il en mentionne un grand nombre dans le Syllabus librorum Sacramentorum, Missalium, Pontificalium, Ritualium seu Manualium, Ordinariorum *dont il a tiré les preuves de son livre immortel* De antiquis Ecclesiæ ritibus[1]. *Durant la longue éclipse subie par les études liturgiques, — je veux dire pendant la période où l'on a cessé de s'en occuper au point de vue scientifique, — il ne semble pas qu'on ait songé à publier intégralement aucun de ces monuments vénérables. Depuis lors je puis citer les volumes suivants, moins avec la prétention d'offrir une nomenclature complète que pour m'autoriser par leur exemple à donner dans ma* Bibliothèque liturgique *toute une série d'*Ordinaires :

Consuetudinarium Lincolniensis ecclesiæ, tempore Richardi de Gravesend episcopi (1258-79) redactum, with notes by C. Wordsworth, edited by H. E. Reynolds ; *1880, in-folio.*

Ordinale secundum usum Exoniensem [*Exeter*], cum Calendario, as used without intermission till a. D. 1505, edited with preface and appendices by Herb. E. Reynolds ; *1882, 2 part. in-folio.*

Ordinaire de Saint-Lô, *dans* Glanville (L. de), Histoire du prieuré de Saint-Lô, *1890, t. I, p. 85-115* [2].

Ordinarius Scepusiensis sive Strigoniensis [*Gran*] saeculi decimi quinti, e codice manuscripto bibliothecae r. universitatis Budapestinensis modo primum editus, *dans* Dankó (Jos.), Vetus Hymnarium ecclesiast. Hungariae, *1893, p. 463-588.*

Beroldus sive ecclesiae Ambrosianae Mediolanensis Kalendarium et Ordines saec. XII, ex codice Ambrosiano edidit et adnotavit Marc. Magistretti ; *Mediolani, 1894, in-8° de liv-240 p.* [3]

1. Venetiis, *1783, t. I. p. xix-xxiii.*

2. *Ce n'est qu'une réimpression. L'*Ordinarium canonicorum regularium S. Laudi Rotomagensis *avait d'abord paru dans* Johannis Abrincensis episcopi, deinde Rotomagensis archiepiscopi, liber de officiis ecclesiasticis.... Rotomagi, *1679, p. 254-361. Le volume entier a été reproduit dans la* Patrol. latina, *où l'*Ordinaire *en question occupe les col. 157-92. C'est le seul traité qui sous ce nom ait été réimprimé par* Migne. *Un* Ordinarium antiquum ecclesiæ Bisuntinæ *se trouve dans l'*Histoire des Sequanois *de* Dunod (Histoire du comté de Bourgogne, *t. I), 1735, preuv., p. xviij-lxj.*

3. *Ces textes de premier ordre avaient déjà été publiés (d'après les mêmes mss.), sous le titre d'*Ordo et ceremoniæ ecclesiæ Ambrosianæ Mediolanensis, *par* Muratori, *dans ses* Antiquit. Italicæ medii ævi, *1741, t. IV, c. 861-931.*

Liber Ordinarius ecclesiæ Beati Petri Insulensis, *dans* HAUTCŒUR (E.), Documents liturgiques et nécrolog. de l'église collég. de St-Pierre de Lille, *1895, p. 1-103.*

Observances in use at the Augustinian Priory of S. Giles and S. Andrew at Barnwell, Cambridgeshire, ed. with a translation & glossary by John Willis CLARK; in-8°, 358 p.

Les anciens rites de l'église de Laon sont loin d'être inconnus : au contraire, peu de cathédrales ont donné lieu, dans cet ordre d'idées, à des recherches aussi approfondies. Antoine BELLOTTE, *qui fut doyen du chapitre de 1650*[1] *à 1662, publia cette dernière année un énorme in-folio, intitulé :* RITVS ECCLESIAE LAVDVNENSIS REDIVIVI, illvstrissimi Lavdvnens. episcopi ac venerabilis matricis ecclesiæ capitvli consensione, ex vetustissimis Mss. Codicibus vindicati, Antonii Bellotte, presbyteri canonici, sacri Iuris doctoris, præfatæ cathedralis ecclesiæ decani, Obseruationibus antiquitatis vniuersæ illustrati[2]. *A la suite d'une dédicace à l'évêque (César d'Estrées) et aux chanoines de Laon, l'auteur expose dans un préambule* (prælocutio) *l'occasion et l'objet de son livre : nécessité de retirer d'un injuste oubli les anciens rites de son église. L'ouvrage a deux grandes divisions. La première,* Ritvs ecclesiæ Lavdvnensis redivivi, *est ce qu'on nomme de nos jours un* Cérémonial ; *elle comprend cinq parties : 1° des fonctions générales et particulières du chœur, et de l'office ; 2° des fonctions pontificales ; 3° des fonctions de l'hebdomadier, du diacre et du sous-diacre ; 4° des fonctions du préchantre et autres ministres ; et 5° des processions. Les* Observationes, *qui forment près des trois quarts de*

Le cardinal Pitra *a oublié de les signaler à* Migne *pour les réimprimer dans sa* Patrologie. *Sur la nouvelle édition, voir* Anal. Bolland., *1896, t. XV, p. 322-4.*

1. *Précédemment vicaire général de l'évêque Philibert de Brichanteau, il succéda comme doyen à son oncle Jean Bellotte et eut lui-même comme successeur son neveu Jean-Antoine.*

2. Parisiis, apud Carolvm Savrevx, CIↃ.IↃC.LXII, *4 f.-xvi-364 et 971 p. L'*Errata *est précédé d'un avis au lecteur (p. 970) conçu d'une façon trop originale pour n'être pas reproduit :* Editionem hanc errores aliqvot infecerunt, quos occultare non sinit ipsum quod se prodit opus. Tuum est, candide lector, ea condonare quæ medicam manum exigunt, et errare qui potes erranti benignus ignoscere. Menda igitur sic emenda, et dum errata à paginis nostris abradis, fac vt errores à mentibus nostris Deus abradere dignetur.

l'ouvrage, ne sont qu'un long commentaire, historique et liturgique, du texte didactique qui précède. Si l'on, bien entendu, que Bellotte a devancé dom Martène, on sera étonné de l'érudition considérable qu'il a mise, dans un style clair et correct, au service d'études dont le clergé ne saurait assez reconnaître l'importance[1]. Il y a là une mine, non seulement sur l'église de Laon en particulier, mais sur les antiquités ecclésiastiques en général, que feront bien de ne pas négliger ceux qui s'occupent de ces matières. Le moins qu'on puisse observer c'est que Bellotte[2], c'est qu'aucun dignitaire de l'église de France au XIXe siècle n'a produit sur ce sujet un ouvrage qui puisse être comparé au sien[3].

Bellotte a connu, cela va sans dire, les deux Ordinaires dont la publication fait l'objet du présent volume de notre Bibliothèque liturgique : l'un du XIIe siècle, pour le Propre du temps, l'autre du XIIIe, pour le Propre des saints ; et, si il n'a mis à profit que le premier, c'est que seul il rentrait dans le cadre de son travail.

I

Le plus ancien a fait partie de la bibliothèque du chapitre [illegible] sous la cote : N° 477, Liziardus, Ritus eccle-

1. Voir [illegible], Institut. liturg., 1878, t. I, p. 1-14.

2. Il ne sentait au terme de sa carrière quand il l'acheva. Voici l'épilogue, [illegible] dont il fait suivre le dernier chapitre de ses Observationes : Deo Optimo Maximo S. S. Ecclesiæ sanctæ catholicæ, apostolicæ et [illegible] hoc qvicqvid est operis religionis et pietatis cavsa svscep- [illegible] mihi proximvs vltra progredi præpeditvs ex animo svbmittit. [illegible] nobis traditvm vel adnotatvm qvispiam arbitretvr in aliorvm [illegible], qvorvm vt ivra non exercimvs, ita nec varios ritvs qves vsvs [illegible] impetimvs, illesos eviqve manere peroptamvs, scitvm illvd pro- [illegible] : Possidete sicvt possidetis (p. [illegible]). Le prénom de Bellotte est absent de toutes les Biographies générales : [illegible] Dictionn. of biographical reference, London, 1871, [illegible] de Pitiau. Brunet mentionne simplement son ouvrage sans [illegible] bibliographique, mais avec la note fort curieuse : [illegible] aucun Catalogue ancien de cette librairie ; sur les [illegible] de Paris qui en proviennent, voir Léop. Delisle, Cabinet des [illegible] de la Bibliothèque nation., 1874, t. II, pp. 290 et 375. J'ai dû [illegible] pour remarquer au verso du dernier feuillet 176, du ms. 215 de la [illegible] de Laon, dont il sera question plus loin, le catalogue des livres

siæ Laudun. *Il est aujourd'hui inscrit au catalogue des manuscrits de la bibliothèque de Laon sous le* n° 215[1], *d'où cette inscription sur le plat* : N° du Cat. 215 (457) / T. R. 38. 6. *De moyen format, il mesure 316 millim. sur 212 ; la justification a 214 mill. sur 124. Dans son état actuel le codex compte 178 feuillets, à 22 lignes à la page. Il est acéphale : comme il commence par un cahier complet et que tous sont des quaternions, il faut croire qu'il manque en tête 8 ff. ou 16 pages. Un feuillet (blanc, à n'en pas douter) a été coupé entre le 42e et le 43e. Le ms. se compose de deux parties distinctes : la première comprend un* Collectaire *et un* Capitulaire, *la deuxième l'*Ordinaire ; *l'écriture paraît différente, mais de la même époque.*

Le 1er f. commence par ces mots : Deo salutari meo exultavit spiritus meus : *c'est l'antienne du* Magnificat *aux vêpres du dimanche ; suivent celles des féries II-VI. Viennent ensuite sept antiennes pour le temps de l'Avent, puis les oraisons ou collectes pour l'Avent, Noël, l'Epiphanie, les fêtes et les dimanches jusqu'au 24e après la Pentecôte. A partir du f° 20 v° on trouve les oraisons (et quelques capitules) des saints. Voici la liste de ces saints, dont la fête était célébrée ou dont on fai-*

et surtout des Bibles mis en dépôt par le chapitre de Laon, le 10 sept. 1247; ce document mérite d'être publié : Anno Domini MoCCo quadragesimo septimo, feria tercia post Nativitatem beate Virginis [*10 sept. 1247*], recepit Bernardus Renarius, nepos dom. [Garnerii episcopi] Laudunensis, in custodia sua a capitulo Laudunensi hos libros inferius scriptos : Primo, quatuor partes Bibliotece Johannis Parvius. Duas partes Bibliotece Theobaldi de Tavellis. Item, tres partes Bibliotece episcopi [Laudun.] Anselmi, quas habet J. de Aubenton, buticularius, in domo sua. Item, tres partes Omeliarii. Item, quatuor partes Passionarii. Item, tres Matrilogiòs. Item, duos Ordinarios. Item, unum Remigium. Item, duos Breviarios, qui fuerunt R. de Betunia, qui ponuntur in choro ad invicem. Item, unum librum de legenda sancti Nicholai. Item, unum quaternum de legenda sancte Catherine. Item, unum quaternum de octavis Omnium Sanctorum, qui ligatus est in grosso Passionario, in principio. Item, librum in quo dicuntur commendationes. Item, Regulam. Item, Collectaneum. *Les livres de l'abbaye de Saint-Vincent furent catalogués en 1370 : ils étaient au nombre de 1100* (G. Becker, Catalogi bibliothecarvm antiqvi, *p. 293*).

1. Catalogue gén. des manuscrits des biblioth. publ. des départ., *1849, t. I, p. 143 :* In-folio sur vélin (Recueil).—1° (Missale).—2° (Rituale.)—XIIIe siècle. *Cette description ne fait guère honneur à la compétence de son rédacteur, M. Félix Ravaisson : ce ms. n'est point un recueil, il ne renferme ni un Missel, ni un Rituel.*

*sait mémoire à l'époque de la composition de l'*Ordinaire *dont il va être parlé. Les additions marginales (en minuscule du milieu du XIIIe siècle) ont été intercalées ici (entre parenthèses) à leur ordre dans le* Calendrier. *On pourra la comparer avec la table du* Propre des saints *qui clôt ce volume (p. 407-9) :*

S^i Silvestri pape.

S^e Genovefe virg. In translatione b^i Remigii ; eodem die, b^i Hylarii. Felicis in Pincis. Marcelli mart. Prisce virg. Ss. Fabiani et Sebastiani. Agnetis virg. Vincencii mart. Emerentiane cum aliis. In conversione b^i Pauli ; eod. die, Prejecti mart. S^e Agnetis secundo.

In Purificatione, benedictio candel. Blasii mart. Agathe virg. Sotheris virg. Valenti[n]i mart. Vitalis, Felicule et Zenonis. S^e Juliane virg. et mart. In cathedra b^i Petri apost. B^i Mathie apost.

Gregorii pape. Benedicti abbatis. In Annuntiatione Dominica.

(B. Ambrosii.) B^i Leonis pape. Eufemie mart. Tiburcii et Valleriani. Georgii mart. B^i Marci evang. (Probe.) Vitalis mart.

Bb. apost. Philippi et Jacobi. Inventio s^e Crucis; eod. die, Alexandri sociorumque ejus. Juvenalis episc. (B. Beati conf.) Gordiani et Epimachi. Johannis evang. Nerei, Achillei atque Panchratii. S^e Marie ad martires. (Montani.) Urbani pape et mart. (Germani. Petronille.)

Nicomedis mart. Marcellini et Petri mart. (Medardi et Gildardi.) Primi et Feliciani mart. Ss. Basilidis, Cirini, Naboris et Nazarii. (Antonii conf. Rufi et Valerii.) B^i Viti. (Viti, Modesti et Crescencie. S. Cyrici et Julite.) Ma[r]celli et Marcelliani. Gervasi et Prothasi. (Albani mart. Paulini ep. et conf.) In vigilia s. Johannis Baptiste. In die. Infra octava. Johannis et Pauli. Leonis pape. In vigilia apostol. Petri et Pauli. In die. De b^e Paulo ap.

Infra octava. Processi et Martiniani. In translatione b^i Martini. Octava apostolorum. Septem fratrum mart. Translatio b^i Benedicti. (In divisione apostolorum.) B. Margarethe virg. Marie Magdalene. Appollinaris mart. B^i Jacobi apost. ; eod. die, Xcistofori et Cucufatis. Benedictio pomorum. Transfiguratio Domini in monte Tabor. Felicis mart. Simplicii, Faustini et Beatricis. Abdo et Sennes mart. (Germani Altisiodoren. episc.).

S. Petri ad Vincula. Ss. Machabeorum. Stephani pape et m. Inventio b^{i} Stephani sociorumque ejus. (Dominici conf.) Sixti pape. Benedictio uve. Ss. (Sixti,) Felicissimi et Agapiti. Donati ep. Cyriaci m. (Romani mart.) In vigilia b^{i} Laurentii. In die. Tiburcii m. Ypoliti sociorumque ejus. In vigilia Assumptionis; eod. die, Eusebii conf. Octava b^{i} Laurencii. B^{i} Agapiti m. Magni m. Timothei et Apollinaris. Bartholomei apost. (S^{i} Ludovici conf.) Rufi m. Hermetis m. B^{i} Augustini. Sabine virg. Decollatio s^{i} Johannis. Felicis et Audacti. (Paulini episc. et conf.)

(Egidii abbatis.) Prisci m. (Genebaldi ep. et conf. Evurcii.] In nativitate b^{e} Marie virg. Gorgonii m. Prothi et Jacincti. Cornelii et Cipriani(i). Exaltatio s^{e} Crucis. Nicomedis m. B^{e} Eufemie virg.; eod. die Lucii et Geminiani. (Lamberti.) In vigilia b^{i} Mathei. Mauricii cum sociis suis. (Tecle virg. Firmini ep. et conf.) Ss. Cosme et Damiani. B^{i} Michaelis arch. B^{i} Jeronimi presb.

Translatio b^{i} Remigii. (De s^{to} Francisco.) Marci episc. et conf. Marcelli et Apulei. Dyonisii sociorumque ejus. (Gereonis sociorumque ejus. Venantii abb.) Calixti pape. (Basoli conf. S^{e} Anstrudis virg.) Luce evang. (S^{e} Cilinie,... que in presenti requiescit ecclesia. Severini ep. et conf.) Crispini et Crispiniani. In vigilia Symonis et Jude. (Quintini m.) In vigilia Omnium Sanctorum.

In die; eod. die, Cesarii m. Claudii sociorumque ejus. B^{i} Theodori m. (Martini pape et mart.) S^{i} Martini confes.; eod. die, Menne m. (Otbodi [*ms.* Eth'odi] et Columbani conf.) Cecilie virg. Clementis m. S^{e} Felicitatis; eod. die, Grisogoni m. (S. Katherine. Lini pape et m.) In vigilia b^{i} Andree ap.; eod. die (ss.) Saturnini m. (Crisanti, Mauri et Darie.) In die.

B^{i} Nicholai. In octava b^{i} Andree apost. Walarici abb. S. Nichasii sociorumque ejus. Lucie virg. Thome apost.

F^{o} 35, oraisons des divers communs ; f° 36, capitules de plusieurs fêtes ; f° 38 r°, In dedicatione ecclesie Beate Marie Laudunensis *entre les capitules de l'Assomption et de la Nativité ; f° 39, capitules du commun des saints.*

Tout à la suite (f° 42 r°), un copiste du XIVe siècle a commencé ces mots : Mente gaudens predica. *C'était sans doute le rythme à Marie que j'ai indiqué sous le n° 11473 du* Repertorium hymnologicum; *il est fâcheux qu'on ne l'ait pas continué, car on en connaît peu de manuscrits.*

*Les ff. 43-178 r° offrent la seule copie que l'on possède de l'*Ordinaire *de* Lisiard, *sans lacune d'aucune sorte. Comme j'en donne (p. 1) la première page en phototypie, il est inutile d'en décrire les particularités calligraphiques. Dans une courte préface, le doyen de Laon nous avertit que le but de cet ouvrage n'est pas d'introduire des rites nouveaux, mais de conserver dans leur intégrité les rites anciens,* ea quæ ab antecessoribus nostris usualiter tenemus, *et d'en assurer l'observation en les réunissant en un volume qui désormais servira de règle au Chapitre de la Cathédrale de Laon et mettra fin à toute contestation sur cette matière. Hélas ! le volume lui-même donne la preuve que rien n'est immuable en ce monde : on y a ajouté en marge et en interligne de nombreuses notes qui indiquent les modifications apportées dans les cérémonies et les usages de l'église de Laon durant le cours du XIIIe siècle.*

*L'auteur de l'*Ordinaire *s'est nommé : il importe de le faire connaître.*

Son nom n'est point commun au moyen âge : il est même à remarquer qu'on ne le rencontre pas en dehors du périmètre des deux départements voisins de l'Oise et de l'Aisne ; ceux qui le portent ont un air de parenté. On en connaît trois, que je classerai chronologiquement, sans vouloir approfondir ce qui concerne ceux qui sont étrangers au sujet.

1° Lisiard, *archidiacre de Beauvais et oncle de Guibert de Nogent ; celui-ci en parle dans ces curieuses confessions qu'il a intitulées* De vita sua libri tres (I, xxvi [1]). *Il s'opposa à la confirmation d'Etienne de Garlande comme évêque de Beauvais* [2]. *J'estime, comme* d'Achéry, *qu'il est distinct du suivant* [3].

2° Lisiard, *prévôt, puis évêque de Soissons, à qui le même Guibert de Nogent dédia ses* Gesta Dei per Francos [4]. *On a une lettre de lui à Lambert d'Arras* [5], *et deux autres en tête*

1. Patrologia latina de Migne, *t. CLVI, cc. 892-3 et 1113.*
2. Patrol. latina, *t. CLXII, c. 113.*
3. Patrol. latina, *t. CLXII, cc. 1113 et 1125-6.*
4. Patrol. latina, *t. CLVI, c. 679.*
5. Patrol. latina, *t. CLXXIV, cc. 1375 et 1427.*

du premier et du troisième livre de la vie de son prédécesseur saint Arnoul par Hariulphe [1]. *Il finit ses jours en 1126.*

Le 3e Lisiard *est le nôtre. S'il a été parfois défiguré, ce n'est pas qu'on lui ait consacré beaucoup de biographies. La meilleure est — comme il arrive souvent — la plus ancienne, celle de son lointain successeur, le doyen* Bellotte [2]. *En voici les premières lignes :* 6. Liziardus præficitur ann. 1153, vt ex diuersis cartis compertum est, quibus subscripsit ipse Decanus ad annum vsque M.C.LXVIII [3]. *La première date est-elle bien exacte? Je n'ose m'inscrire en faux contre elle, mais en fait le* Cartulaire du Chapitre de la cathédrale de Laon [4] *ne contient rien le concernant d'antérieur à 1155. Voici, d'après ce recueil, le résumé et parfois le texte intégral des pièces où figure Lisiard. J'en dois la copie à l'obligeance de M. l'abbé Aug. Bouxin, vicaire à la cathédrale de Laon et correspondant de l'académie de Reims* [5]. *Il m'a fourni, je dois le dire dès maintenant, à peu près toute la* matière *de ce volume et je n'ai eu souvent qu'à donner la dernière* forme.

Incipiunt littere date tempore Lisiardi decani.

I. De capellania Sancte Genovefe et capellano ejus, cui concessit Capitulum IIIIor galetos bladi pro decima camporum quos Heriodus presbiter habebat infra terminos de Besni. In nomine sancte et individue (sancte) Trinitatis, ego Lisiardus Laudunensis ecclesie decanus... Actum Lauduni, anno Incarnati Verbi MCLVo *(fo 186 vo)*.

1. Patrol. latina, *t. CLXII, c. 692 : il y est appelé* Lietardus.

2. *Il en fait loyalement remonter le mérite (p. 321a) à dom* Luc d'Achéry : *on en trouve en effet le texte intégral dans un de ses ouvrages, paru onze ans auparavant :* Ven. Guiberti abb. B. M. de Novigento opera omnia, Lutet. Paris., *1651, in-fol., p. 820-1 ; ce supplément n'a pas été reproduit dans la* Patrol. latina.

3. Ritus ecclesiæ Laudun. rediv., *2e part., p. 324b.*

4. *Aux archives de la cathédrale de Laon.*

5. *M. Bouxin, outre ses fonctions assujétissantes à la principale paroisse de la ville, donne ses soins comme aumônier à l'institution des sourdes-muettes et des aveugles. Il est l'auteur d'une monographie intéressante et soignée :* La cathédrale Notre-Dame de Laon, historique et description ; *Laon, 1890, in-8o de 246-vij pages, ouvr. orné de 5 phototypies et de nombr. gravures. Je ne résiste pas à la tentation de présenter, dans ces circonstances spéciales, M. Bouxin comme modèle aux ecclésiastiques qui prétextent le manque de loisir pour négliger les travaux historiques.*

II. De Johanne de Orgeval et heredibus ejus, quibus concessit Capitulum libere et sine omni exactione manere apud Montembavonis, ita tamen quod Capitulo singuli eorum redderent annuatim tres solidos bone monete censuales... Anno MCLV° *(f° 186 v°)*.

III. De stallis pro vendendis carnibus et piscibus, de quibus Capitulum justiciam quantum alodii spectat quitam clamaverunt et quibusdam aliis ad eadem stalla pertinentibus... Anno MCLVIII° *(f° 187)*.

IV. De tota terra que est retro stalla, quam concessit Capitulum Hugoni de Bosco et heredibus ejus in perpetuum, pro xxx solidis Cathalanensibus... Anno MCLVIIII° *(f° 187)*.

V. De altaribus de Fontaines et Sancti Petri cum pertinentiis eorum, que Capitulum concessit Britello concanonico suo ad trecensum ad vitam suam, pro sex libris Pruviensibus et uno capreolo ad opus refectorii et quibusdam aliis...[Anno] MCLVIIII° *(f° 187 v°)*.

VI. De servitio ecclesie et antiquo stagio, et distributionibus et assiduitate clericulorum, canonicorum, et foraneis.

In nomine sancte et individue Trinitatis, amen. Que ad cultum Ecclesie Dei pertinere videntur, summopere perscrutari et diligenter ordinare caritatis officium est. Eapropter ego Lisiardus, hujus sancte matris ecclesie decanus, et canonicorum conventus notum fieri volumus quam futuris tam presentibus, cum per negligentiam fratres nostri matutinis horisque diurnis pro debito minus interessent, presente domino nostro Galtero venerabili episcopo et approbante, statuimus ut redditus prebendarum canonicorum forentium qui inter nos dividebantur, eis tantum qui servitio ecclesie interfuerint, in hunc modum distribuerentur : Quicumque canonicus ad matutinas, si novem lectionum fuerint, antequam prima lectio finiatur, si trium lectionum fuerint, antequam secundus psalmus percantetur, chorum intraverit et matutinis interfuerit, completis matutinis beate Marie, duos nummos habebit. Qui vero ad missam, antequam Epistola finiatur, chorum intraverit et misse et Sexte interfuerit, in fine Sexte Domine Nostre unum nummum recipiet. Qui autem ad Vesperas, antequam secundus psalmus incipiatur, chorum intraverit et Vesperis et Completorio interfuerit, finito Completorio Beate Marie, unum nummum similiter habebit. Canonici vero qui sub virga sunt, ad matutinas tantummodo nummos habebunt. Preterea, quod a predecessoribus nostris statutum fuit, a nobis

est approbatum, quod canonicus forensis qui nobiscum manere voluerit, quadraginta diebus ecclesie servitio intererit antequam integram prebendam recipiat, nec infra illius anni spatium discedendi ab ecclesia licentiam habere poterit, et si discesserit, quicquid ultra forensem prebendam acceperit, de prebenda ipsius servitio ecclesie restituetur. Canonici etiam quamdiu cum personis nostris equitaverint, prebendam integram recipient. Statutum est etiam quod canonico non manenti assidue in civitate, licentia discedendi ab ecclesia dari non poterit nisi per xv dies; decanus tamen vel septimanarius, absente decano, insuper ei licentiam concedere poterit tantum per octo dies; quod si ultra pretaxatum terminum moram fecerit, forensis erit. Preter hec autem, juxta antiquam ecclesie consuetudinem, approbavimus quod nullus canonicus, quoadusque ad ordinem subdiaconatus promoveatur, causa di[s]cendi licentiam, ita ut integram prebendam recipiat, habere poterit. Si quis vero, in alia ecclesia prebendam habens, illo ire disposuerit, semel in anno licentia decani et capituli per mensem unum ab ecclesia nostra discedere licebit; quod si ulterius moratus fuerit, forensis erit. Sancitum est etiam communi assensu quod nullus, nisi personatum habuerit aut xxv annorum fuerit antequam subdiaconus sit, ad sedem subdiaconorum ascensum habebit. Ne autem hujusmodi institutio ab aliquo immutari vel infringi possit, sigilli nostri impressione et approbantium subscriptione muniri fecimus. Signum domini Galteri episcopi. Signum Lisiardi decani et cetera. Actum Lauduni, in capitulo, anno Incarnati Verbi M° C° LVIIII° *(f°s 187 v°-188)*.

VII. De molendino de Braio, pro quo ecclesia Sancti Evodii de Brana debet capitulo annuatim unum modium frumenti. MCLXII° *(f° 188)*.

VIII. Quod miselli de Sancto Lazaro sub Lauduno debent capitulo IIII^or galetos frumenti pro decima novalium parrochie de Buissiaco. MCLXIII° *(f° 188)*.

IX. De hiis que ecclesia Sancti Martini Laudunensis nobis annuatim reddebat pro domo de Moresies antequam nostra esset. MCLXIII° *(f° 188 v°)*.

X. De concambio facto inter capitulum et ecclesiam Sancti Martini, de quadam petia terre que inclusa est infra muros dicte ecclesie, que terra nostra erat, ad medietatem campi subtus Montem Clericorum siti, qui campus ipsius ecclesie Sancti Martini erat. MCLXV° *(f°s 188 v°-189)*.

XI. Testamentum Alexandri presbiteri, qui legavit capitulo duas domos sitas in claustro, vendendas quotiens opus fuerit

de consensu sacerdotum ecclesie Laudunensis, qui decimam partem denariorum ejusdem venditionis semper habebunt. MCLXVI° *(f° 189)*.

XII. De mansionibus concessis a capitulo manentibus apud Taviax et Poncignicort, et de statutis et conditionibus factis super hoc a capitulo. MCLXVII° *(f°s 189-190)*.

XIII. De libertate ville de Aignicurt, et quomodo habitantes in ea erga capitulum debeant se habere et capitulum erga ipsos. MCLXVII° *(f° 190)*.

XIIII. De duobus modiis vini de decima in Brelluot apud Corlegis, qui communes sunt nobis et ecclesie Sancti Martini per compositionem factam inter nos et dictam ecclesiam contra Hellinum clericum de Cherech. MCLXVIII° *(f° 190)*.

Ces textes nous dispensent de reproduire la suite de la notice de Bellotte. *Il importe cependant de relater ce qui concerne l'*Ordinaire : Illius opus est liber stallis incatenatus in inferiori parte chori, vulgò Ordinarius liber vocatus, in quo ritè ordinantur quæ antiquitus ad cæremonias et Officium diuinum eiusdem Ecclesiæ spectabant, *etc. Cette particularité de la chaîne figure aussi* (catena alligatus stallis in inferiore parte chori) *dans l'article insuffisant consacré à* Lisiard *par les Bénédictins auteurs du* Gallia christiana nova [1], *mais leurs données sur l'ouvrage lui-même laissaient à désirer, car ils ajoutent :* sed liber ille meminit festi et supplicationis publicæ SS. Sacramenti, seculo duntaxat decimo-quarto institutæ. Unde vel perperam Lisiardo tribuitur, vel certe in multis interpolatus est. *Il y a là une double erreur : la fête du T.-S. Sacrement ou Fête-Dieu remonte à l'année 1264 et les rubriques qui la concernent dans l'*Ordinaire *(p. 159-64) ne font point partie de la rédaction primitive.*

*On peut s'étonner aussi que l'*Histoire littéraire de la France *n'ait pas consacré de notice à* Lisiard. *Cette omission est d'autant plus étrange qu'il figure à son ordre alphabétique dans la* Bibliotheca mediæ et infimæ latinitatis *de* J. A. Fabricius [2], *le* codex asininus *pour ce genre de travaux :* Lisiardus,

1. Parisiis, *1751, t. IX, c. 561.*
2. Hamburgi, *1735, t. IV, p. 818-9 ;* Patavii, *1754, t. IV, p. 277a ;* Florentiae, *1858, t. II, p. 559.*

Liziardus sive Lictardus, Turonensis clericus et ab anno 1153 ad 1168 decanus Laudunensis [1], scriptor *Ordinarii* sive cerimoniarum et officii Divini in illa Ecclesia. Eidem Barthius libro CLXVII Adversariorum cap. 7 [2] et in notis ad illud scriptum [3] tribuit *Historiam Hierosolymitanam*, quam sine nomine auctoris publicavit Bongarsius in Gestis Dei per Francos, pag. 594-621, et in qua res ab anno 1100 ad 1124 auctor persequitur. *Il n'y aurait sans doute pas grande utilité à rechercher la source de cette qualification de clerc Tourangeau donnée à* Lisiard. *Quant à la paternité d'une histoire de la Palestine dans le premier quart du XIIe siècle, il suffira de rappeler que la* Secunda pars Historiæ Hierosolymitanæ, *publiée par* BONGARS, *a été reproduite comme anonyme dans le* Recueil des historiens des Croisades [4].

DU CANGE, *qui a mis pour ainsi dire toute la littérature du moyen âge à contribution pour la rédaction de son* Glossaire, *ne mentionne* Lisiard *ni dans l'*Index seu nomenclator scriptorum mediæ et infimæ latinitatis [5] *ni dans celui des* Opuscula et scripta ἀδέσποτα, *où il cite cependant une dizaine d'*Ordinaires [6]. *Par contre,* dom MARTÈNE *l'a bien connu : (en marge* Laon) Laudunensis ecclesiæ vetus Ordinarium optimæ notæ ante annos 400. scriptum. Ex ms. ejusdem ecclesiæ [7]. *Comme la dédicace de son premier volume est datée de l'année 1699, on pourrait croire à première vue qu'il s'agit d'un manuscrit de la fin du XIIIe siècle. Dans ce cas, la mention qu'il en fait s'appliquerait tout aussi bien à l'*Ordinaire *d'*Adam de Courlandon, *mais le propre des saints ne rentrant pas dans le cadre du docte Bénédictin, nous inclinons à penser qu'elle se rapporte bien à celui de* Lisiard. *La vérification serait*

1. Dacherius ad Gvibertum Novigentinum, pag. 820.
2. Caput illud editum in Diario Theologico *Unschuldige Nachrichten* A. 1709, p. 380.
3. In Ioannis Petri Ludewig Reliquiis veterum monumentorum [1722], t. 3, p. 523[-39].
4. Paris, *1866*, Historiens Occidentaux, *t. III, p. 545-85, cf. p. xxxvij-iij.*
5. *Ed. cit., t. VII, p. 407*[a].
6. *Ibid., p. 437*[a].
7. *Op. cit., t. I, p. xxj*[b].

facile s'il en avait donné quelque morceau important : on est donc réduit à une conjecture.

Ceci nous amène à étudier l'époque de cet ouvrage et subsidiairement l'âge du manuscrit qui l'a conservé. BELLOTTE *s'est prononcé catégoriquement, en inscrivant en marge de la p. 19[a] :* Ordinar. Eccles. Laud. a Liziardo Decano confectum anno 1155. *Avait-il des documents sous les yeux pour préciser ainsi? Il semble qu'il n'aurait pas manqué de le dire dans sa notice. Peut-être a-t-il simplement rattaché la rédaction du livre à la première année où le doyen apparaissait dans les chartes. De ce côté nous restons limités par les deux termes extrêmes 1155 et 1168. Le texte lui-même nous viendra-t-il en aide? On peut simplement en tirer que l'*Ordinaire *est postérieur à 1098,*[1] *1128*[2] *et même 1173*[3], *mais antérieur à 1264*[4] *et 1249*[5]. *Quant à la date du manuscrit, on en jugera par le fac-simile. La mention de saint Thomas Becket défend de le croire contemporain de Lisiard : ce n'est point un original, mais une mise au net fort soignée, sans aucune rature contemporaine; l'écriture se rapproche de celle de l'*Ordinaire *d'*Adam, *qui lui semblerait même antérieure. Mais les additions de la 1re partie du ms. 215 le rejettent forcément avant l'an 1228, date de la canonisation de saint François d'Assise.*

II

Le deuxième Ordinaire *a fait également partie de la bibliothèque du chapitre Notre-Dame de Laon, sous la cote* N° 458, Adæ de Corlandon De ordine officiorum. *Dans le catalogue actuel des manuscrits de la bibliothèque de Laon il est inscrit sous le* n° 221[6]. *Ce que résume cette inscription sur le plat intérieur :* N° du Cat. 221 (458) / T. R. 29. 2. *Un peu plus petit que le précédent, il mesure 298 millim. sur 192, et la*

1. *P. 67, n. 1.*
2. *P. 109, n. 4.*
3. *P. 53-6, date de la canonisation de saint Thomas Becket.*
4. *Fête du T.-S. Sacrement en addition.*
5. *P. 15, n. 2.*
6. Catal. gén. *cité, t. I, p. 145 :* In-folio sur vélin. — (Rituale Laudunense.) — XIIIe siècle. *Inutile de remarquer que ce n'est pas un* Rituel.

justification 200 sur 138. Parfaitement homogène, il compte 161 feuillets à 19 lignes à la page, plus 1 feuillet blanc non chiffré en tête. On a malheureusement arraché un double feuillet entre le 91e et le 92e, et cette lacune n'a pu être comblée à l'aide d'une autre copie, ce ms. étant unique. Les lettres ont presque 5 mill. de hauteur. Le rouge et le noir ont gardé toute leur fraîcheur. La première initiale est très ornée, comme on en pourra juger d'après le fac-simile placé à la p. 189 de notre édition.

*Bien qu'*Adam de Courlandon *soit réputé l'auteur de cet* Ordinaire, *on remarquera que la préface mise en tête ne le dit pas expressément :* Quæ circa sanctorum festivitates in Ecclesia nostra usualiter fieri solent, cum hactenus scripta non fuerint, ne oblivioni tradantur in posterum, ad petitionem et præceptum domini nostri A. de Cortlandon, Laudunensis decani, in scriptum redigere dignum duximus *(p. 191). Il ne serait donc que le promoteur de ce travail de codification. Cependant tous ceux qui se sont occupés d'*Adam, BELLOTTE [1], OUDIN [2], FABRICIUS [3], DAUNOU [4], *le lui attribuent sans hésiter.* M. RAVAISSON, *l'original sous les yeux, a été plus exact, sans l'être complètement* [5].

De la confrontation du texte avec les notes additionnelles il résulte que le ms. de cet Ordinaire *est postérieur à 1098* [6],

1. *Op. cit., p. 326b :* Librum, cui titulus Ordinarium Ecclesiæ, sive Ordinem diuini Officii, in quo præscribuntur, quæ sunt diebus festis obseruanda, conscripsit. *Cf. p. 324b.*

2. Comment. de scriptor. ecclesiast., Lipsiæ, *1722, t. II, c. 1702 :* Conscripsit ad Canonicorum suorum et Ecclesiæ utilitatem Librum cui titulus *Ordinarius Ecclesiæ* sive *Ordo divini officii in ecclesia Laudunensi....*

3. *Op. cit., t. I, pp. 21, 1207 (2a, pp. 9a, 428 ; 3a, pp. 9, 395) :* Scripsit *Ordinarium Ecclesiæ* sive Ordinem Divini Officii in Ecclesia Laudunensi....

4. Hist. littér. de la France, *1832, t. XVII, p. 335 :* Adam de Courtlandon avait composé, pour l'instruction ou la commodité de ses confrères, un ordinaire ou ordre de l'office divin dans l'église de Laon... *(J'attribue cet article de l'*Hist. litt. *à* Daunou, *parce que le précédent et le suivant sont de lui, et qu'il sent le vicaire-général défroqué).*

5. Catal. *cité :* Ce rituel, pour les fêtes des Saints, fut rédigé par ordre du doyen Adam de Cortlandon, en l'année 1223. *On verra que cette date ne repose sur aucune base sérieuse.*

6. *Pp. 196, n. 1, et 230, n. 1.*

facile
donc
Ce
diai
pro
Or
Il
a
n
l

INCIPIUNT LITTERE CAPITULI FACTE TEMPORE ADE DE CORLANDO, DECANI LAUDUNENSIS, VIRI MAGNE LITTERATURE ET BONE SIMPLICITATIS.

I. Quod in vigilia sancti Vincentii ad vesperas et in die ad missam debemus ire processionaliter ad Sanctum Vincentium, et etiam in die anniversarii Hugonis quondam ejusdem ecclesie abbatis ; et de amicitia inita inter ecclesiam nostram et ecclesiam Sancti Vincentii, et quod omnes discordie inter nos et ipsos orte debent per duos de concanonicis nostris et duos de monachis suis compositione vel judicio terminari. Anno Domini M. C. nonagesimo sexto *(f° 198)*.

II. De molendino de Bielma quod dicitur Escheron, quomodo illud concessimus in perpetuum abbati et conventui Sancti Nichasii Remensis... anno 1197 *(f° 198)*.

III. De domo de Morezies, quam abbas Sancti Martini Laudunensis, cujus tunc erat, recognovit in capitulo Laudunensi se concessisse Ivoni canonico Laudunensi ad vitam suam et multi abbates cum eo. 1197.

IV. De capellania de Vilers, quam fundavit nobilis vir Guido de Vilers et Eustachia uxor ejus, et de redditibus ejusdem capellanie et quod nos debemus eam conferre. 1199.

V. De compositione facta inter nos et presbiteros de Bruieriis, super cereis et candelis et super quibusdam oblationibus. 1200, mense februarii *(f° 199)*.

VI. De statuto facto a capitulo sub intiminatione anathematis conservando, ut qui vixerit in sabbato sancto Pasche medietatem prebende sue habeat, et qui in vigilia sequenti beati Johannis Baptiste vixerit totam prebendam suam habeat. 1201.

VII. De quadam vinea et terra sibi adjacenti in Godain, que fuit Reneri de Leuse, que quibusdam hominibus concessimus in perpetuum pro VII modiis albi vini, retenta nobis justicia cum venditionibus in eisdem. 1203 *(f° 199 v°)*.

VIII. De compositione facta inter nos et ecclesiam Sancti Martini et Ivonem concanonicum nostrum, qui domum de Morezies ad vitam suam tenebat, super hoc quod ecclesia Sancti Martini male nobis solvebat debitam pensionem pro domo predicta. 1204.

IX. De pactionibus factis inter nos et Ivonem de Nantolio concanonicum nostrum, super domo de Morezies que post ejus obitum ad nos debebat reverti. 1207 *(f° 200)*.

X. De duabus domibus sitis in suburbio Sancti Johannis, quas dedit nobis dom. Fulcerus concanonicus noster, ita quod

ecclesie de Longa Aqua, ecclesie de Monasteriolo, et Sancti Petri et Sancte Genovefe et Sancti Juliani ecclesiis et leprosis annuatim redderemus quod in istis litteris continetur. 1208.

XI. Quomodo antiquas mortuas manus remisimus hominibus nostris de Roy et de furno bennali quod nobis propter hoc concesserunt, pro quo reddunt nobis centum solidos fortium, et de nemoribus que eisdem concessimus, pro quibus reddunt similiter nobis centum solidos fortium. Has litteras non habemus sigillatas sigillo capituli, sed homines de Roy et nos transcriptum habemus sigillatum sigillo curie Laudunensis infra. 1208.

XII. De quibusdam campis sitis ad pirgum de Bruieriis, quos concessimus quibusdam hominibus nostris ad medietatem ducendam in grangiam nostram de Barenton. 1208 (*f° 200 v°*).

XIII. De quibusdam terris sitis in territorio de Loisi... 1211 (*f° 201*).

XIIII. De quatuor vineis sitis apud Chaillevoi... 1211.

XV. Quod capella que in domo que fuit dom. Nicholai Lemieure non convertatur de cetero in usus alios quam capelle. 1213.

XVI. De particionibus prebendarum que duraverunt per duodecim annos... 1217 (*f°s 201 r°-203*).

XVII. De legibus et statutis a capitulo editis : primo super bonis ecclesie legatis pro terra emenda custodiendis ; item de circatis solvendis; de potestatibus et prepositis; de captis incarcerandis; de prebendis pro guerra vel tempestate communi pereuntibus restituendis; de furnis et grangiis retinendis... ; de mortuis manibus... 1217 (*f° 203-1*).

XVIII. De reparatione edificiorum que in villis habemus. 1217 (*f° 204*).

On aura remarqué une lacune sensible entre les documents des années 1213 et 1217. Un évènement d'une grave importance s'était produit dans l'intervalle. Enguerrand III de Coucy avait dévasté les domaines de l'église de Laon. Le doyen, comme c'était son devoir[1], *tenta de s'opposer à ces déprédations. En représailles, le sire de Coucy attaqua l'église à main armée, saisit Adam au milieu des chanoines et le garda prisonnier. A l'instar des abeilles qui défendent leur ruche, les chapitres voisins s'émurent de cette violation des droits de*

1. BELLOTTE, *op. cit.*, *p. 313*[a].

l'Eglise. Des lettres de consolation et de protestation arrivèrent bientôt de la métropole de Reims, des églises de Soissons, Cambrai, Beauvais, Noyon, Châlons, Arras, Amiens, Tournai et Térouanne (Morinen.). *De plus, les églises de Senlis, Arras, Amiens, Tournai, etc., écrivirent au métropolitain de Reims, pour lui demander de prendre la défense de leur sœur opprimée. On y trouve des témoignages particuliers d'estime pour la personne d'Adam*, venerabilis viri, litterati, nobilis et honesti — venerabilem virum et magni nominis [1]. *On voit qu'elles avaient été précédées d'une circulaire des chanoines de Laon, faisant une description lamentable de l'état auquel leur église était réduite. Saisi de l'affaire, le pape Honorius III manda aux archevêques de Reims, de Sens et de Rouen d'excommunier Enguerrand, et de défendre la cause de l'église de Laon*, quasi propriam, imo communem totius Ecclesiæ Gallicanæ (*26 oct. 1216*) [2]. *Le sire de Coucy ne céda pas tout d'abord. Il ne vint à résipiscence qu'au bout de trois ans. Les évêques de Noyon et de Laon furent commis par le Pape pour le relever des censures* (*févr. 1218/9*) [3]. Adam *retrouva alors la liberté. Un de ses premiers soins fut de réformer, de concert avec le chapitre, certains points du service divin : on sent que les ressources avaient diminué ; il fallait mettre de l'économie dans les distributions :*

XIX. De reformatione status ecclesie Laudunensis et servitii divini.

A., Laudunensis ecclesie decanus, et capitulum, omnibus presentes litteras inspecturis eternam in Domino salutem. — Cum status ecclesie nostre reformatione nobis videretur indigere, nos, habito super hoc diligenti tractatu, precedente deliberatione multiplici, statum dicte ecclesie nostre ita duxi-

1. Bellotte, *op. cit., p. 314-21*; Bréquigny, Table chronol., *t. V, p. 67.*

2. Potthast, Regesta pontif. Roman., *t. I, n° 5348. Aux sources indiquées ajouter* Horoy, Biblioth. patrist., *1879, t. II, p. 67 ;* Pressuti, Regesta Honor. III, *1888, t. I, p. 13*[b].

3. Oudin, *op. cit., c. 1703-7 ;* Bréquigny, *l. c. — Je crois inutile de renvoyer sur cette tragique affaire aux divers ouvrages sur* Coucy, *en particulier à celui de* Touss. du Plessis, *qu'on trouvera indiqués dans mon* Répert. d. sourc. histor. du moyen âge, *t. II, c. 809.*

mus reformandum et deinceps observandum : — In officio matutinorum ad duo psalteria et ad duo antiphonaria nullatenus habeantur candele nisi ex evidenti necessitate, qua cessante, cessabunt candele etiam in eisdem matutinis. Percipientur autem in matutinis, tam dominicis diebus quam aliis, sex albi et in festis duplicibus duplicabuntur ; in festis vero solempnibus, percipientur duo solidi Laudunenses. Qui marrantiam faciet, ita punietur : sive fuerit presens sive non, non percipiet distributionem hore et tantumdem solvet de suo, et solvetur magistro operis pro thecis auro et argento cooperiendis. Qui non solverit penam marrantie infra triduum post monitionem sibi factam a magistro operis, ex tunc non percipiet distributiones donec solverit. — Qui intererit Prime, unum denarium percipiet ; et qui Commendationi animarum et quindecim psalmis intererit, unum denarium percipiet ; sed qui Prime non interfuerit, Commendationi animarum non poterit interesse. — Similiter qui None interfuerit, unum denarium percipiet. — Marrantia chori, sive de die sive de nocte, erit quinque solidorum Laudunensium ; marrantia misse, evangelii, epistole erit quinque solidorum fortium. — Quicumque cantaverit responsorium in Vesperis aut cantaverit Missam aut legerit evangelium aut epistolam, aut cantaverit responsorium in missa sive alleluia sive tractum per se vel cum alio, aut legerit in Quatuor Temporibus lectionem, duos denarios percipiet. — Iste distributiones percipientur ad centum libras Parisiensis episcopi, et ad foraneitates, et ad partem anniversariorum que contingit capitulum, et ad adcrementum quod habuimus ab episcopo Roberto et ab Odone de Housoi et a Gerardo de Novavilla, et a panetaria et ab omnibus aliis que nobis accreverunt usque in hodiernum diem. — Marrantia psalmorum in Quadragesima erit quatuor denariorum. — In legatis que fient ecclesie de cetero servetur equalitas. — In diebus processionum faciendarum in campis [*leg.* cappis] sericis duo clerici custodes, septimanarius et subseptimanarius afferant capas et distribuant, ponentes coram singulis suas pro dignitate et prout viderint expedire, et propter hoc uterque illorum recipiet die illa duodecim denarios de bursa ; canonicus autem qui capam per se ceperit vel qui eam a custode recipere recusaverit, non intret chorum hora illa nec recipiat distributionem hore. — Diaconi et subdiaconi teneant ordinem sedendi in choro et in capitulo et eundi ad processiones sicut presbyteri. — Semper sint in ecclesia viginti quinque diaconi, ita quod, uno cedente vel decedente, substituatur

primus in ordine subdiaconorum ad ordines secundo futuros post cessionem vel decessionem illius qui cesserit vel decesserit, alioquin ex tunc nec intret chorum nec distributiones percipiat nec fructus exteriores, nisi capitulum relaxaverit eum ex justa causa, quam is qui petet relaxari juramento suo firmabit et eam publice in capitulo proponet ; nisi ad confessionem pertineat, et tunc eam coram septimanario et subseptimanario secreto proponet, et tunc fiet transitus ad secundum. — Nullus audeat turbare psallentes aut confabulari in choro quam [*leg.* cum] cantatur, nisi submissa voce. — Nullus eat gyrando per ecclesiam vel sedeat publice ad confabulationes inutiles quamdiu cantatur. — Stagium erit viginti octo septimanarum sicut solet fieri, et quilibet tenebitur offerre juramentum de stagio facto octo diebus ante festum beati Petri ad Vincula vel octo diebus post, bona fide : si tunc commode potuerit interesse in capitulo vel quam citius poterit interesse in capitulo, bona fide ; alioquin ex tunc capitulum saisiret prebendam ipsius, donec fecisset juramentum supradicto modo, nec restituetur ei prebenda nisi prestito juramento : quo prestito, fiet ei restitutio prebende. Stagium autem incipit in die beati Petri ad Vincula. — Hanc autem ordinationem ecclesie nostre sigillo nostro duximus roborandam. — Actum anno Domini millesimo ducentesimo nonodecimo, mense octobri (*f° 204-5*).

XX. De compromissione facta a capitulo in magistros Jacobum Priorem et Nicholaum, super hoc quod episcopus inhibuerat, ut dicebatur, ne in claustro nostro vinum ad tres solidos venderetur. 1221, mense maio (*f° 205*).

La pièce suivante concerne l'office des coûtres (custodes) *ou gardiens de la cathédrale (voir p. 2, n. 1) ; pour les points que cette sentence laisserait indéterminés, elle renvoie à l'*Ordinaire.

MAGISTRI GALTERI ET JOHANNIS FABRI CANONICORUM, DE COMPROMISSIONE FACTA IN IPSOS SUPER DISCORDIA QUE ERAT INTER CAPITULUM ET INGERRANNUM THESAURARIUM LAUDUNENSEM, DE OFFICIO CUSTODUM CLERICORUM ET LAICORUM ET DE ARBITRIO EORUM.

In nomine Domini, amen. Nos, magister Walterus et Johannes Faber, canonici Laudunenses, notum facimus universis quod, cum capitulum nostrum et dom. I., thesaurarius Laudunensis, sub pena quadraginta librarum Parisiensium

compromisissent in nos de controversia que inter eos vertebatur super officiis custodum, tam clericorum quam laicorum, et super punitione eorumdem pro maranciis in eisdem officiis committendis et super pixide, ita videlicet quod quidquid post diligentem inquisitionem arbitrando pronuntiaremus super predictis esse faciendum, partes inviolabiliter observarent sub pena XL. librarum a parte que ab arbitrio resiliret parti adverse persolvendarum; nos tandem post diligentem inquisitionem super predictis habitam, communicato bonorum virorum consilio, arbitrando pronuntiamus quod laici custodes omni tempore, quandocumque opus est, debent pulsare magnas campanas : parvas campanas dicimus Capellanam et inferiores vel equales que inferius pulsantur, magnas illas que pulsantur in turri vel que sunt supra Capellanam. Clericus vero custos pulsat secundum ictum Prime et deinceps usque post meridiem; similiter tertium ictum None semper; in Quadragesima tantum per hebdomadam et non in die dominica, Vesperas et Completorium; omnes alias pulsationes facit laicus custos omni tempore. — Item clericus custos habet custodiam chori et presbyterii tantum a secundo ictu Prime usque post meridiem et a tertio ictu None usque post Completorium extra Quadragesimam; in Quadragesima per hebdomadam, usque post Vesperas tantum; tota alia custodia tam in choro et presbyterio quam extra pertinet ad laicos custodes, tam de nocte quam de die. — Item de nocte septimanarius laicus in propria persona et subseptimanarius vel ejus fidelis serviens debent jacere in ecclesia. Tam clericus quam laicus custos debet reddere, si quid perditum fuerit in sua custodia; quod si ad dictum capituli custos deperditum non restituerit, capitulum dicit thesaurario quod illud faciat restitui vel ipsemet restituat, et thesaurarius tenetur facere alterutrum. — Item laici custodes deferunt aquam ad lavandum et ministrandum. — Laicus custos et de die et de nocte aperit et claudit portas et hostia ecclesie quandocumque opus est, et circat ecclesiam et mundat, et parat eam tapetis, cortinis et palliis, et reponit paramenta quotiens opus est. — Item aperit tabulas altaris et triangulos cum opus est. — Clericus vero custos parat altare et dividit capas in magnis solempnitatibus, et custodit et amministrat capas et lintheamina et libros altaris in cotidianis officiis. — Subthesaurarius vero habet claves triangulorum et altaris et scrinii, ubi textus et cruces et pallia et lintheamina non cotidiana reponuntur. — Item laicus custos accendit cereos pelvium, et alios cereos accendit et

extinguit semper in Matutinis et in Vesperis extra Quadragesimam ; in Quadragesima vero per hebdomadam clericus custos in Vesperis ; clericus etiam custos in Missa semper. — Item laici custodes custodiunt hostia chori dum cantatur in magnis sollempnitatibus et in festis novem lectionum. — Item laicus custos administrat carbones in patella, et clericus custos apponit ignem. — Item laici custodes administrant capsas quandocumque opus est, preter capsam operis quando vadit in predicationem pro opere, quam tunc administrat magister operis. — Item in Cena Domini laici custodes abluunt aqua pavimentum presbyterii et chori et faciunt aquam deferri ; clerici custodes ministrant aquam presbyteris qui lavant majus altare, et ipsimet clerici lavant tabulas altaris. — Item omni tempore laicus custos ministrat candelas in Matutinis sufficienter ad Antiphonarium, Lectionarium et Collectaneum, excepto hoc quod in festis novem lectionum clericus custos debet interesse et providere ne candela alicubi deficiat et ministrare, si opus est. — Item ad septem psalmos in Quadragesima clericus custos debet ministrare candelam. — Item si clericus vel laicus custos in officio suo marrantiam fecerit et ad monitionem decani vel ebdomadarii non satisfecerit, capitulum saisit ea que recipit inmediate a capitulo, et si nec sic satisfecerit, decanus vel ebdomadarius ex parte capituli requirit thesaurarium quod faciat marrantiam emendari, et ipse tenetur hoc facere et choercere custodem ad hoc quod emendet per saisinam eorum que recipit vel tenet a thesaurario immediate, nec debet remitti saisina donec satisfactionem fecerit ecclesie de marrancia. — Si aliqua officia supersint que non tetigimus, de eis fiat secundum quod in *Ordinario* determinatur, et si *Ordinarius* de eis non loquatur nec de consimilibus, fiat de eis secundum usum ecclesie, et si nec sic determinari possit, tandem ad consilium Remensis ecclesie recurratur et stetur consilio ejusdem. — Actum anno Domini millesimo ducentesimo vicesimo primo, mense Augusti *(f° 232 v°-233)*.

XXI. De domo que fuit defuncti Marqueri concanonici nostri, quam ipse dedit nobis in perpetuum et nos eam vendidimus domino Jacobo de Trecis, concanonico nostro [*futur pape Urbain IV*], ad vitam suam et de hiis que domus eadem debet nobis. 1223 *(f° 205 v°)*.

Expliciunt littere de tempore Ade decani, qui decanatum

resignavit et idem factus est cantor Laudunensis, et successit ei in decanatu magister Galterus de Chambli [1].

*J'ai copié la pièce suivante au f° 178 r° de l'*Ordinaire *de* Lisiard, *où elle a été transcrite tout à la suite du texte ; une découpure dans le parchemin rend fort difficile la lecture de la dernière ligne :*

Adam de Corlandon, Laudunensis decanus, quamdam elemosinam ecclesie Laudunensi contulit. Ad preces autem predicti decani stat[ut]um est in capitulo, quod in perpetuum sacerdoti qui celebrabit magnam missam dabuntur omni die duo denarii de communi bursa, et totidem diacono et totidem subdiacono ; et illi tres tenebuntur in missa orare pro predicto decano. Statutum est etiam quod singulis annis in synodo, lecto evangelio, diaconus pronuntiabit abbatibus presentibus et clericis ecclesiarum, ut abbates in die anniversarii predicti decani dant pitantiam conventui suo, sicut debent ; et alie ecclesie in die anniversarii predicti decani divident denarios presentibus clericis, sicut debent ; eadem de causa dabuntur diacono duodecim denarii.

On ne peut dire en quelle année et pour quelles causes Adam quitta le décanat pour prendre la situation inférieure de chantre : tout ce que l'on sait, c'est que ce changement eut lieu entre 1223 et 1228. Voici les actes que le Cartulaire *lui attribue dans cette nouvelle position :*

Ade decani, ubi scribit Summo Pontifici quod vidit litteras Roberti decani et capituli super capellania de Vervino... *(f° 224 v°).*

Ade decani, in quibus dicit quod ipse emit a capitulo quicquid capitulum emerat a Gaufrido de Unchar, milite, apud Aquilam et de conditionibus ejusdem emptionis. A. de Corlandon, cantor Laudunensis, omnibus... 1228 *(f° 225).*

Item Ade decani, de emptione quam fecit a capitulo de rebus Gaufridi de Unchar. A. cantor Laudunensis... 1230 *(f° 226).*

Ade decani, in quibus concedit capitulo quicquid habet in decima de Augiscort et de Chievresis, et domum et totam terram quam habebat apud Remies. Adam de Corlandon, cantor Laudunensis... 1230 (*ibid.*).

1. *Note marginale (rognée à gauche) :* [Hic] desunt tres carte [dom.] Adam : quere eas in [ali]o volumine. Prima, de [par]rochia Sancti Remigii in [pla]tea : secunda, de capellania de ...e ; tercia de prato sito [apud] la Ramee.

Par un testament, daté de novembre 1232, Adam fonda trois prébendes dans l'église de son pays natal, légua aux églises de Paris et de Meaux les biens qu'il possédait dans ces diocèses, et pour le surplus institua l'abbaye d'Igny son héritier, à charge d'en faire des bonnes œuvres pour le repos de son âme. En voici le texte, qui méritait de voir le jour :

TESTAMENTUM ADE DECANI, IN QUO INSTITUIT SEX PREBENDAS APUD CORLANDUM ET REDDITUS ASSIGNAT EISDEM, ET SI TRES SUPER ADDITE PREBENDE STARE NON POSSUNT, VULT UT CAPITULUM LAUDUNENSE HABEAT REDDITUS ASSIGNATOS EISDEM.

Ego Adam de Corlandon, cantor Laudunensis, omnibus in perpetuum. Noverint universi quod ego testamentum meum in hunc modum ordinavi. Cum tres capellanie ab antiquo sint apud Corlandon, ego alias tres ibidem facere decrevi, ut illic sex canonici deserviant, qui post decessum meum habebunt decimas meas de Houce, de Gigni, de Parnant et de Sancto Feriolo. Habebunt etiam quicquid habeo apud Aquilam, et illa que debentur michi in episcopatu Laudunensi, preter illa que michi debentur apud Vallem Claram ad redditus emendos ; item habebunt vineam meam de Fimes, sitam in loco qui dicitur Fais. Volo etiam ut omnia que antiqui capellani habent et illa que novi habituri sunt ad dictas capellanias pertinentia illis insimul communia sint ; et oportet ut omnes sint sacerdotes et ibidem mansionem facientes : nullus enim de ipsis de prebenda sua aliquid recipiet, nisi viginti solidos tantum per annum, qui non fuerit sacerdos et ibidem faciens mansionem. Dicti etiam canonici erunt in capis nigris et suppelliciis quotiens ore in ecclesia cantabuntur. Preterea ego de capellaniis predictis de novo instituendis unam dedi Johanni de Vasagnia, clerico meo, alteram dom. Michaeli Parisiensi et tertiam cuidam clerico, Decano nomine, de Pulchro Rivo. Si autem ille tres capellanie, obstante aliquo impedimento, quod absit, non potuerint institui, volo nichilominus quatinus isti tres Johannes, Michael et Decanus decimas meas de Gigni, de Pargnant, de Houce et de Sancto Feriolo, quamdiu vixerint, habeant ; et post decessum eorum remaneant capitulo Laudunensi. Item quicquid habeo Parisiis et que michi debentur in episcopatu Parisiensi, post obitum meum, capitulo Parisiensis ecclesie remanebunt. Similiter quicquid in episcopatu Meldensi michi debetur, capitulo ecclesie Meldensis post mortem meam remanebit. Volo etiam ut omnia que michi

debet dom. Johannes de Corlandon, nepos meus, et que michi debentur apud Pelle post obitum meum habeat ecclesia Igniacensis. Insuper omnia mobilia mea, de quibus ante decessum meum nichil ordinavero, per abbatem et priorem Igniaci post mortem meam pro remedio anime mee distribuentur. Preterea retineo voluntatem meam, quod predicta possim mutare et ipsis addere atque illa in vita mea aliter sicut michi placuerit ordinare. Si autem de premissis in vita mea aliter non ordinavero, illa volo post obitum meum firmiter observari. In cujus rei testimonium et confirmationem presentem feci paginam sigilli mei munimine roborari. Actum anno gratie M°CC°XXX° secundo, mense Novembri (*f° 226*).

Adam de Courlandon dut mourir peu après : aucun document postérieur ne fait mention de lui. Il fut enterré dans le chapitre de Saint-Martin de Laon[1], *sous une dalle de marbre;* OUDIN *put encore y lire son épitaphe*[2] *: il ne rentrait malheureusement pas dans le cadre de son travail de nous la conserver.*

Ces deux Ordinaires *mentionnent une foule de poésies liturgiques : on en trouvera la table complète* (*p. 103-5*), *avec renvois, quand il y avait lieu, aux n*os *de mon* Repertorium hymnologicum. *Je ne pouvais négliger cette occasion d'améliorer et de compléter ce dictionnaire. Grâce à l'obligeance de M. l'abbé Bouxin, je suis même en mesure de publier le texte des pièces restées inédites : elles sont en petit nombre. Sauf la mention contraire, elles proviennent toutes du ms. 263 de la bibliothèque de Laon, venu de Notre-Dame. Dans le* Catalogue *de M.* RAVAISSON *il est décrit fort succinctement :* In-folio sur vélin. — (Hymni et prosæ). — XIIIe siècle. *Ce titre n'est pas ancien ; il indique d'une manière très incomplète le contenu du volume. On doit espérer qu'il sera décrit en détail dans un nouveau catalogue des manuscrits de Laon, dont la rédaction s'impose à notre époque. Voici tout d'abord les tropes du* Kyrie, *les proses et les séquences qui restaient inédits, ceux du moins dont il est question dans l'*Ordinaire *de* Lisiard.

1. *Voir p. 83, n. 1.*
2. *Op. cit., t. II, cc. 1702 et 1708.*

TROPES DU KYRIE [1].

1

CLEMENTISSIME conditor omnium rerum, o Domine, nostri eleyson. Kyrieleyson.

Qui es omnium princeps regum, rex celi, terre, eleyson. Kirieleison.

O Theos, kyrie sabaoth, solium qui tenes glorie, ymas eleison. Kyrieleison.

Flos stirpis Jessee, Xpiste, nostra placatus prece, eleyson. Xpisteleison.

Chorus ideo nunc extollitur in tua laude, eleyson. Xpisteleison.

Ad te sunt oculi, Jhesu redemptor, nostri, nobis eleyson. Xpisteleison.

O Deus, annue quod plebs proclamat ad te, eleyson. Kyrieleison.

Tibi proprium est misereri redemptis, semper eleyson. Kyrieleison.

Eya, reddite laudem Domino Patri, gratissime gloria Prolique simul resonet cum sancto Flamine, et, ut indulgeat, proclamemus excelsa voce eleyson. Kyrieleyson *(f° 23)*.

2

JHESU REDEMPTOR, ysielon ci Theos ymon, nostri pie eleyson. Kyrieleison.

Tibi laudes conjubilantes, regum rex, Xpiste, oramus te, eleyson. Kyrieleison.

Laus, virtus, pax et imperium cui est semper, sine fine eleyson. Kyrieleison.

Xpiste rex, unice Patris almi Nate, coeterne, eleyson. Xpisteleison.

Qui perditum hominem salvasti de morte, reddens vite, eleyson. Xpisteleison.

Ne pereant pascue oves tue, Jhesu, pastor bone, eleyson. Xpisteleison.

1. *Ils commencent au f° 21 par ces mots* : Tropus est dictio a propria significatione translata. Tropos enim grece, figura dicitur latine. Ideo liber iste tropicus, id est figuralis, dicitur, quia temporalia festa decantat et eterna designat.
Quicquid cantatis signatur vocibus istis primus tonus.
Gloria... seculorum. Amen. Est qui nutu, *etc. (suivent les proses de l'Introït).*

Kyri, sother agie, supplices imas te exoramus. Kyrieleison.
Virtus nostra atque salus, eleison. Kyrieleison.
Trine Deus et une, vite dona nobis, tribue misertus, nostrique tu digneris eleyson. Kyrieleison *(f° 24 v°)* [1].

Proses de l'Introït.

Primus tonus. — ... seculorum amen.

Est qui nutu regit horum cursus ante secula genitus, qui cum Patre et Sancto Spiritu regnans erat Deus, homo et pro salute mundi pius sub tempore de matre nascitur. *Gaudeamus (f° 21).*

Secundus tonus.

Doxe per secula cui eterna laus resultat, per quem sunt omnia. *Terribilis est. Ecce advenit. Ex ore infantium.*

Tertius tonus.

Semper sit Domino qui sedet in throno et regnat affectu proprio. *Confessio. Loquetur (f° 21 v°).*

Quartus tonus.

Ore Patris emicans Verbum, Xpiste, plenitudo temporum, via, vita, lux. *Resurrexi. Nunc scio.*

Quintus tonus.

Quem glorificant celi gloriosa virtutum agmina. *Loquebar. Letare Jherusalem.*

Sextus tonus.

Pater eternus, coeternus ejus Filius, eorum compar qui permanet in unitate Spiritus; hi tres unus Deus, a quo cuncta salus; personis tribus est vigor unus, per quem universus orbis vegetatur; super omnes Deus, quique colitur in secula benedictus. *In medio ecclesie.*

Septimus tonus.

Merenti tunc refulsit mundo natum genitor quando terris misit ab arcis solio Deus et verus homo sine semine ab eximia prodiit caro factus Virginis sacre alvo, cujus celum, mare, tellus parent imperio. *Puer natus est. Viri Galilei (f° 22).*

Octavus tonus.

Regi regum manet rerum omnium qui extat finis et principium, sine quo nichil est creatum preconditum fuerat et permanet, permanebitque per secula. *Spiritus Domini.*

1. *Le trope* Summe Deus *est celui indiqué dans le* Repert. hymnol. *sous le n° 19673; comme je l'ai publié moi-même dans le* Prosolarium ecclesiae Aniciensis, *il était inutile de le reproduire.*

Proses des répons [1].

Adveniens de celi sancta sede pro suorum salute genitus ex Maria virgine ubique erit nobiscum (*f° 155*).

Fac, Deus, munda corpora nostra et animas, die ista, ut tua protecti dextera collaudemus auctorem fabrice mundi (*f° 156 v°*).

Et veritati quam habet antequam mundus fieret essentia sempiterne Deitatis (*f° 159*).

Laude piissima [2] collaudemus ubique eya mente voceque sonora clangente simphonia Deum, cui preclara dat laudes martirum turba gratanter per secula cuncta.

Judicabunt innocentes atque cuncti cum Xpisto sancti nationes ac gentes orbis terre omnes, et Domino juncti dominabuntur populis et regna ascendent superna cum victorie palma, ubi cum beata gloria nova Deo canunt cantica, festa celebrantes immortalia atque cum eis in pace regnabit illorum rex in eterna luce, donans eis perhenne sertum, quorum prece nobis ipsum rogamus esse pium, ut queamus celicum cum eis scandere regnum, gaudere et in eternum (*ms. 263, f° 110*).

Séquences.

1

In omnem

Terram Deo laus personet dulcisona.
Astra polorum jubilent ; preconia

Terra simul agat atque freta concinant voce sua.
Plebs et fidelium psallat ei carminis prosodia.

Verbum qui suum carnem fore volens, virginis gremium
Sacravit sibi, quatinus ginneret solem justitie,

1. *Tirées d'un* Breviarium Laudunense, *ms. du XIVe siècle (n° 257 de Laon). La prose* Adveniens *faisait partie du* ℟ *chanté avant l'hymne des 1res vêpres de Noël; les proses* Fac Deus *et* Et veritati *faisaient partie de deux* ℟ *de matines de la même fête,* Et Verbum *et* Descendit. — *Comme ce Bréviaire ne contient que la partie d'hiver et que celle d'été ne s'est pas retrouvée, M. Bouxin n'a pu me fournir le texte de la prose* Alma munera *des matines de la Nativité de la sainte Vierge.*

2. *Cette prose était un* versus *de la séquence* Laus tibi Christe (Repert. hymnol., *n° 10547); elle se chantait après l'un des répons de matines et à la messe après le graduel, le jour de la fête des saints Innocents.*

Qui periclitanti populo lucis eterne cognitionem insigniter ostenderet,
Ac primi parentis facinus macula ne vi carens piaret Deus homo factus ultro.

Nam post plura virtutum munera subiit crucem triumphaturus necem,
Ac Spiritu dato tartarea momordit, utpote vates dixerat ante.

Sicque vivens lucifer tertia surrexit die tumulo,
Ascensurus celorum culmina soles quater post decades.

Ibi judex sedet ad Patris dexteram cum sancto manens unus Flamine,
Quod in alumnorum pectora gratanter fudit [1] in die hodierna.

Unde psallentes jubilemus nunc
Mente pura et voce consona.

Quo nos regat et protegat, salvet, magnificet atque gloria ditet in sempiterna,
Ut consortes mereamur sanctorum cetibus necti superis, inter quos mirabilis

Emicat, vivit, regnat in secula (f° 55 v°).

2

Ave, virgo gloriosa,
Virga florens et frondosa,
Vite salutifera.
Res miranda : celi rore,
Castitatis salvo flore,
Virgo fit puerpera.

Nutu Patris divinitus
Irrigavit Paraclitus
Clausi [h]orti lilium.
Quo perfusa virginitas
Parit casta fecunditas
Vere lucis radium.

Jesse ex origine
Atque Syon germine
Stella Jacob oritur.
Ex Maria virgine,
Conspirante Flamine,
Verbum Dei nascitur.

Rubum ignis inflammavit,
Virga florem germinavit,
Vellus rore maduit.
Virgo Deum paritura,
Creatorem creatura,
Rore celi claruit.

1. *Mot corrigé et remplacé par* fuderat.

Veluti solis radius
Subtile et integrius
  Specular ingreditur;
Sic matrem Dei Filius,
Immo multo subtilius,
  Intrat et egreditur.

O Maria, templum Dei,
Scala celi, salus rei,
  Mundi spes et gloria,
Pro indignis dignum digna
Natum ora, o benigna
  Virgo, Syon filia.
Amen *(f° 87)*.

3

De beata Maria [1].

Corda cantet [2] in concordi
Chorus concors corde cordi
  Concordatis modulis.
Vox effundat mentem foris,
Ut erumpat melos oris
  De cordis ventriculis.

Laude decet puellari
Vocis voti plausu pari
Hanc puellam venerari,
  Cujus tanta puritas.
Cui patrem puritate
Vis nature naturate
Nulla dedit in etate,
  Nec dabit posteritas.

Hec est orta de spineto
Summi Patris ex decreto
Tam sublimi, tam secreto,
  Rosa florum cumulus.
Hec est stella rubicunda,
Hec est vite vitis munda,
Quam mundavit vivax unda,
  Clausus testa figulus.

Testa quam felix figmentum,
In quo panis fit fermentum,
Mortis levans in tormentum,
Carnis sumens indumentum,
  Salvo jure numinis.

Panis vivus incarnatus,
Nobis missus, nobis datus,
Homo factus, homo natus,
Nec in partu deturpatus
  Alme venter Virginis.

Homo pensat et stupescit,
Viam querit, modum nescit,
Intellectus evanescit,
Quem captivat et compescit
  Fides sub compendio.
O Maria, mater Dei,
O secunda scala spei,
Flos immense speciei,
Ad te suspiramus rei
  Multiformi vitio.

  Sementinum
  Succentivum
Lapsus et interitus
  Fomes mundus
  Et immundus
Subministrat spiritus.

  Haurit sensus
  Et assensus
In nephas illabitur;
  Attentatur,
  Consummatur
Et nox noctis sequitur.

1. *D'après le* Missale Laudunense *imprimé à Paris en 1491, f° CCVI.*
2. *Le ms. 221 porte* cantent *(p. 343).*

Qui periclitanti populo lucis eterne cognitionem insigniter ostenderet,
Ac primi parentis facinus macula ne vi carens piaret Deus homo factus ultro.

Nam post plura virtutum munera subiit crucem triumphaturus necem,
Ac Spiritu dato tartarea momordit, utpote vates dixerat ante.

Sicque vivens lucifer tertia surrexit die tumulo,
Ascensurus celorum culmina soles quater post decades.

Ibi judex sedet ad Patris dexteram cum sancto manens unus Flamine,
Quod in alumnorum pectora gratanter fudit [1] in die hodierna.

Unde psallentes jubilemus nunc
Mente pura et voce consona.

Quo nos regat et protegat, salvet, magnificet atque gloria ditet in sempiterna,
Ut consortes mereamur sanctorum cetibus necti superis, inter quos mirabilis

Emicat, vivit, regnat in secula (*f° 55 v°*).

2

Ave, virgo gloriosa,
Virga florens et frondosa,
Vite salutifera.
Res miranda : celi rore,
Castitatis salvo flore,
Virgo fit puerpera.

Nutu Patris divinitus
Irrigavit Paraclitus
Clausi [h]orti lilium.
Quo perfusa virginitas
Parit casta fecunditas
Vere lucis radium.

Jesse ex origine
Atque Syon germine
Stella Jacob oritur.
Ex Maria virgine,
Conspirante Flamine,
Verbum Dei nascitur.

Rubum ignis inflammavit,
Virga florem germinavit,
Vellus rore maduit.
Virgo Deum paritura,
Creatorem creatura,
Rore celi claruit.

1. *Mot corrigé et remplacé par* fuderat.

Veluti solis radius
Subtile et integrius
Specular ingreditur;
Sic matrem Dei Filius,
Immo multo subtilius,
Intrat et egreditur.

O Maria, templum Dei,
Scala celi, salus rei,
Mundi spes et gloria,
Pro indignis dignum digna
Natum ora, o benigna
Virgo, Syon filia.
Amen *(f° 87)*.

3

De beata Maria [1].

Corda cantet [2] in concordi
Chorus concors corde cordi
Concordatis modulis.
Vox effundat mentem foris,
Ut erumpat melos oris
De cordis ventriculis.

Laude decet puellari
Vocis voti plausu pari
Hanc puellam venerari,
Cujus tanta puritas.
Cui patrem puritate
Vis nature naturate
Nulla dedit in etate,
Nec dabit posteritas.

Hec est orta de spineto
Summi Patris ex decreto
Tam sublimi, tam secreto,
Rosa florum cumulus.
Hec est stella rubicunda,
Hec est vite vitis munda,
Quam mundavit vivax unda,
Clausus testa figulus.

Testa quam felix figmentum,
In quo panis fit fermentum,
Mortis levans in tormentum,
Carnis sumens indumentum,
Salvo jure numinis.

Panis vivus incarnatus,
Nobis missus, nobis datus,
Homo factus, homo natus,
Nec in partu deturpatus
Alme venter Virginis.

Homo pensat et stupescit,
Viam querit, modum nescit,
Intellectus evanescit,
Quem captivat et compescit
Fides sub compendio.
O Maria, mater Dei,
O secunda scala spei,
Flos immense speciei,
Ad te suspiramus rei
Multiformi vitio.

Sementinum
Succentivum
Lapsus et interitus
Fomes mundus
Et immundus
Subministrat spiritus.

Haurit sensus
Et assensus
In nephas illabitur;
Attentatur,
Consummatur
Et nox noctis sequitur.

1. *D'après le* Missale Laudunense *imprimé à Paris en 1491* [illegible] *CCVI.*
2. *Le ms. 221 porte* cantent *(p. 343).*

O MINERA pietatis,
Et totius claritatis
Fornax et incendium.
Nostre parum rate ratis
Non est tante tempestatis
Transire naufragium.

Ergo clemens imperatrix,
Miserorum miseratrix,
Nostri maris stella,
Luce nobis benigna tu
Et natorum pro reatu
Natum interpella.

MISER homo, propera,
Luge, plange scelera;
Mentem, pectus, ubera
Scinde, rumpe, lacera,
Te totum eviscera
Ad materne viscera
Pietatis;
Ut, cum erit immutatus
Iste tuus non stans status,
Glorieris laureatus
Cum beatis.
Amen.

Outre les divers tropes du Kyrie, *du* Sanctus, *de l'*Agnus, *les proses de l'*Introït, *du* Gloria *et les* Laudes (*mentionnées par l'*Ordinaire de Lisiard, *p. 51*), *le ms. 263 de Laon nous a conservé le texte de deux pièces extra-liturgiques, que j'ai cru devoir reproduire* (*p. 385-94*). *Ces deux* Mystères des Prophètes du Christ *ou de Noël* et de l'Épiphanie *ne sont pas inconnus*[1]. *M.* Marius SEPET *a longuement et savamment étudié les origines et les développements du premier dans son beau travail intitulé :* Les Prophètes du Christ, études sur les origines du théâtre au moyen âge[2]. *Le second comprend en outre le* Massacre des Innocents. Peu de liturgies, *a dit leur dernier éditeur*, E. de COUSSEMAKER[3], ont été plus populaires que celles-ci. Elles ont revêtu plusieurs formes, et l'usage s'en est continué à l'église, sur le théâtre, et même dans les rues et les places publiques, depuis le XIe siècle jusqu'à nos jours. M. de DOUHET[4] en cite un grand nombre; M. Edel. du MÉRIL en

1. *Laon ne figure cependant pas dans la* Table des représentations *donnée par M.* PETIT DE JULLEVILLE *dans son ouvrage sur* Les Mystères *(1880, t. II, p. 177)*.

2. *Inséré dans la* Biblioth. de l'école des Chartes, *de 1867 à 1877, 6e sér., t. III, pp. 1-27 et 211-64; t. IV, pp. 105-39 et 261-93; t. XXXVIII, p. 399-443;* Paris, *1878, in-8° Le 15 janv. 1866 il avait soutenu comme thèse à la même école :* Essai sur les procédés scéniques dans les drames liturgiques et les mystères du moyen-âge.

3. Drames liturgiques du moyen âge, texte et musique; (Rennes, *1860)* Paris, *1861, in-4°, p. 331.*

4. Diction. des Mystères, [*1854, gr. in-8°*], *p. 973 et suiv.*

a signalé à son tour plusieurs et en a reproduit un selon l'usage de Rouen, un selon l'usage de Limoges, un troisième selon l'usage de Frisingue et celui du manuscrit d'Orléans. Le canevas de tous ces drames est le même. Leurs auteurs se sont inspirés du *Proto evangelium* Jacobi, ch. XXI, et de l'*Historia infantiæ Salvatoris*, ch. VI, en y donnant plus ou moins d'extension. *Il y avait là un thème commun, qui a été l'objet de nombreuses adaptations et dont il n'y avait pas lieu de relever les divergences ou les simples variantes. Il suffira de renvoyer aux divers auteurs qui ont successivement publié ces textes :* RAYNOUARD [1], MONMERQUÉ et LA BOUDERIE [2], Franc. MICHEL [3], Thom. WRIGHT [4], Ed. du MÉRIL [5] *et* E. de COUSSEMAKER [6]. *On peut voir sur cette littérature spéciale, outre les divers ouvrages que j'ai signalés dans mon* Répertoire (*v°* Drame), *le livre récent de M.* W. CREIZENACH, Geschichte des neueren Dramas [7].

Le même ms. 263 contient en tête, d'une écriture plus récente (XIVe siècle) un Psautier *de la s^e Vierge; il commence (f° 1), sans nom d'auteur :* Ave Dei Genitrix et immaculata | Virgo cœli gaudium. *Chaque verset ou à peu près du psaume est*

1. Choix des poésies originales des Troubadours, *1817, in-8°, t. II, p. 139-43.*

2. Mysteria et miracula ad scenam ordinata, in cœnobiis olim a monachis repræsentata, *dans* Li Jus saint Nicolai par Jehan Bodel (Soc. d. biblioph. Franç.), *1834, gr. in-8°.*

3. Théâtre français au moyen âge, XIe-XIVe siècles, *1839, gr. in-8°, p. 3.*

4. Early mysteries and other latin poems, *1844, in-8° :* Herodes sive magorum adoratio, *p. 23-8, cf. 124 ;* Interfectio puerorum, *p. 29-31, cf. 125.*

5. Origines latines du théâtre moderne publiées et annotées, *1849, in-8° : p. 179-87,* Mystère des Prophètes du Christ *(B. N., ms. 1139, XIe s., f° 55 v°) ; p. 156-62,* Mystère de l'Adoration des Mages.

6. *Ouvr. cité : p. 11-20,* Les Prophètes du Christ, d'après un manuscrit du XIe siècle, de St-Martial de Limoges, aujourd'hui à la bibliothèque impériale de Paris sous le n° 1139 *(sur le ms. voir p. 311-9) ; p. 143-65,* L'Adoration des Mages, d'après un manuscrit du XIIe siècle, de l'abbaye de Saint-Benoît-sur-Loire, aujourd'hui à la bibliothèque d'Orléans sous le n° 178, p. 205 ; *p. 166-77,* Le Massacre des Innocents, d'après le même manuscrit, p. 214 *(sur le ms. voir p. 326-34).— Postérieurement on a trouvé dans le feuillet de garde (XIe siècle) de la fin du ms. lat. 1152 de la Bibl. nat. de Paris un fragment d'un* Mystère de l'Épiphanie, *dont le début est identique au nôtre ; la partie dialoguée était en vers hexamètres* (Biblioth. de l'école des Chartes, *1873, t. XXXIV, p. 657-8).*

7. Halle, *1893, t. I, gr. in-8° (seul paru).*

resignavit et idem factus est cantor Laudunensis, et successit ei in decanatu magister Galterus de Chambli [1].

*J'ai copié la pièce suivante au f° 178 r° de l'*Ordinaire *de* Lisiard, *où elle a été transcrite tout à la suite du texte ; une découpure dans le parchemin rend fort difficile la lecture de la dernière ligne :*

Adam de Corlandon, Laudunensis decanus, quamdam elemosinam ecclesie Laudunensi contulit. Ad preces autem predicti decani stat[ut]um est in capitulo, quod in perpetuum sacerdoti qui celebrabit magnam missam dabuntur omni die duo denarii de communi bursa, et totidem diacono et totidem subdiacono ; et illi tres tenebuntur in missa orare pro predicto decano. Statutum est etiam quod singulis annis in synodo, lecto evangelio, diaconus pronuntiabit abbatibus presentibus et clericis ecclesiarum, ut abbates in die anniversarii predicti decani dant pitantiam conventui suo, sicut debent ; et alie ecclesie in die anniversarii predicti decani divident denarios presentibus clericis, sicut debent ; eadem de causa dabuntur diacono duodecim denarii.

On ne peut dire en quelle année et pour quelles causes Adam quitta le décanat pour prendre la situation inférieure de chantre : tout ce que l'on sait, c'est que ce changement eut lieu entre 1223 et 1228. Voici les actes que le Cartulaire *lui attribue dans cette nouvelle position :*

Ade decani, ubi scribit Summo Pontifici quod vidit litteras Roberti decani et capituli super capellania de Vervino... *(f° 224 v°).*

Ade decani, in quibus dicit quod ipse emit a capitulo quicquid capitulum emerat a Gaufrido de Unchar, milite, apud Aquilam et de conditionibus ejusdem emptionis. A. de Corlandon, cantor Laudunensis, omnibus... 1228 *(f° 225).*

Item Ade decani, de emptione quam fecit a capitulo de rebus Gaufridi de Unchar. A. cantor Laudunensis... 1230 *(f° 226).*

Ade decani, in quibus concedit capitulo quicquid habet in decima de Augiscort et de Chievresis, et domum et totam terram quam habebat apud Remies. Adam de Corlandon, cantor Laudunensis... 1230 (*ibid.*).

1. *Note marginale (rognée à gauche) :* [Hic] desunt tres carte [dom.] Adam : quere eas in [ali]o volumine. Prima, de [par]rochia Sancti Remigii in [pla]tea : secunda, de capellania de ...e ; tercia de prato sito [apud] la Ramee.

Par un testament, daté de novembre 1232, Adam fonda trois prébendes dans l'église de son pays natal, légua aux églises de Paris et de Meaux les biens qu'il possédait dans ces diocèses, et pour le surplus institua l'abbaye d'Igny son héritier, à charge d'en faire des bonnes œuvres pour le repos de son âme. En voici le texte, qui méritait de voir le jour :

TESTAMENTUM ADE DECANI, IN QUO INSTITUIT SEX PREBENDAS APUD CORLANDUM ET REDDITUS ASSIGNAT EISDEM, ET SI TRES SUPER ADDITE PREBENDE STARE NON POSSUNT, VULT UT CAPITULUM LAUDUNENSE HABEAT REDDITUS ASSIGNATOS EISDEM.

Ego Adam de Corlandon, cantor Laudunensis, omnibus in perpetuum. Noverint universi quod ego testamentum meum in hunc modum ordinavi. Cum tres capellanie ab antiquo sint apud Corlandon, ego alias tres ibidem facere decrevi, ut illic sex canonici deserviant, qui post decessum meum habebunt decimas meas de Houce, de Gigni, de Parnant et de Sancto Feriolo. Habebunt etiam quicquid habeo apud Aquilam, et illa que debentur michi in episcopatu Laudunensi, preter illa que michi debentur apud Vallem Claram ad redditus emendos ; item habebunt vineam meam de Fimes, sitam in loco qui dicitur Fais. Volo etiam ut omnia que antiqui capellani habent et illa que novi habituri sunt ad dictas capellanias pertinentia illis insimul communia sint ; et oportet ut omnes sint sacerdotes et ibidem mansionem facientes : nullus enim de ipsis de prebenda sua aliquid recipiet, nisi viginti solidos tantum per annum, qui non fuerit sacerdos et ibidem faciens mansionem. Dicti etiam canonici erunt in capis nigris et suppelliciis quotiens ore in ecclesia cantabuntur. Preterea ego de capellaniis predictis de novo instituendis unam dedi Johanni de Vasagnia, clerico meo, alteram dom. Michaeli Parisiensi et tertiam cuidam clerico, Decano nomine, de Pulchro Rivo. Si autem ille tres capellanie, obstante aliquo impedimento, quod absit, non potuerint institui, volo nichilominus quatinus isti tres Johannes, Michael et Decanus decimas meas de Gigni, de Pargnant, de Houce et de Sancto Feriolo, quamdiu vixerint, habeant ; et post decessum eorum remaneant capitulo Laudunensi. Item quicquid habeo Parisiis et que michi debentur in episcopatu Parisiensi, post obitum meum, capitulo Parisiensis ecclesie remanebunt. Similiter quicquid in episcopatu Meldensi michi debetur, capitulo ecclesie Meldensis post mortem meam remanebit. Volo etiam ut omnia que michi

debet dom. Johannes de Corlandon, nepos meus, et que michi debentur apud Pelle post obitum meum habeat ecclesia Igniacensis. Insuper omnia mobilia mea, de quibus ante decessum meum nichil ordinavero, per abbatem et priorem Igniaci post mortem meam pro remedio anime mee distribuentur. Preterea retineo voluntatem meam, quod predicta possim mutare et ipsis addere atque illa in vita mea aliter sicut michi placuerit ordinare. Si autem de premissis in vita mea aliter non ordinavero, illa volo post obitum meum firmiter observari. In cujus rei testimonium et confirmationem presentem feci paginam sigilli mei munimine roborari. Actum anno gratie M°CC°XXX° secundo, mense Novembri (*f° 226*).

Adam de Courlandon dut mourir peu après : aucun document postérieur ne fait mention de lui. Il fut enterré dans le chapitre de Saint-Martin de Laon[1], *sous une dalle de marbre;* OUDIN *put encore y lire son épitaphe*[2] *: il ne rentrait malheureusement pas dans le cadre de son travail de nous la conserver.*

Ces deux Ordinaires *mentionnent une foule de poésies liturgiques : on en trouvera la table complète* (*p. 103-5*), *avec renvois, quand il y avait lieu, aux n°s de mon* Repertorium hymnologicum. *Je ne pouvais négliger cette occasion d'améliorer et de compléter ce dictionnaire. Grâce à l'obligeance de M. l'abbé Bouxin, je suis même en mesure de publier le texte des pièces restées inédites : elles sont en petit nombre. Sauf la mention contraire, elles proviennent toutes du ms. 263 de la bibliothèque de Laon, venu de Notre-Dame. Dans le* Catalogue *de M.* RAVAISSON *il est décrit fort succinctement :* In-folio sur vélin. — (Hymni et prosæ). — XIIIe siècle. *Ce titre n'est pas ancien ; il indique d'une manière très incomplète le contenu du volume. On doit espérer qu'il sera décrit en détail dans un nouveau catalogue des manuscrits de Laon, dont la rédaction s'impose à notre époque. Voici tout d'abord les tropes du* Kyrie, *les proses et les séquences qui restaient inédits, ceux du moins dont il est question dans l'*Ordinaire *de* Lisiard.

1. *Voir p. 83, n. 1.*
2. *Op. cit., t. II, cc. 1702 et 1708.*

TROPES DU KYRIE [1].

1

Clementissime conditor omnium rerum, o Domine, nostri eleyson. Kyrieleyson.

Qui es omnium princeps regum, rex celi, terre, eleyson. Kirieleison.

O Theos, kyrie sabaoth, solium qui tenes glorie, ymas eleison. Kyrieleison.

Flos stirpis Jessee, Xpiste, nostra placatus prece, eleyson. Xpisteleison.

Chorus ideo nunc extollitur in tua laude, eleyson. Xpisteleison.

Ad te sunt oculi, Jhesu redemptor, nostri, nobis eleyson. Xpisteleison.

O Deus, annue quod plebs proclamat ad te, eleyson. Kyrieleison.

Tibi proprium est misereri redemptis, semper eleyson. Kyrieleison.

Eya, reddite laudem Domino Patri, gratissime gloria Prolique simul resonet cum sancto Flamine, et, ut indulgeat, proclamemus excelsa voce eleyson. Kyrieleyson *(f° 23)*.

2

Jhesu redemptor, ysielon ci Theos ymon, nostri pie eleyson. Kyrieleison.

Tibi laudes conjubilantes, regum rex, Xpiste, oramus te, eleyson. Kyrieleison.

Laus, virtus, pax et imperium cui est semper, sine fine eleyson. Kyrieleison.

Xpiste rex, unice Patris almi Nate, coeterne, eleyson. Xpisteleison.

Qui perditum hominem salvasti de morte, reddens vite, eleyson. Xpisteleison.

Ne pereant pascue oves tue, Jhesu, pastor bone, eleyson. Xpisteleison.

1. *Ils commencent au f° 21 par ces mots* : Tropus est dictio a propria significatione translata. Tropos enim grece, figura dicitur latine. Ideo liber iste tropicus, id est figuralis, dicitur, quia temporalia festa decantat et eterna designat.
Quicquid cantatis signatur vocibus istis primus tonus.
Gloria... seculorum. Amen. Est qui nutu, *etc. (suivent les proses de l'Introït).*

Kyri, sother agie, supplices imas te exoramus. Kyrieleison. Virtus nostra atque salus, eleison. Kyrieleison.

Trine Deus et une, vite dona nobis, tribue misertus, nostrique tu digneris eleyson. Kyrieleison *(f° 24 v°)* [1].

Proses de l'Introït.

Primus tonus. — ... seculorum amen.

Est qui nutu regit horum cursus ante secula genitus, qui cum Patre et Sancto Spiritu regnans erat Deus, homo et pro salute mundi pius sub tempore de matre nascitur. *Gaudeamus (f° 21).*

Secundus tonus.

Doxe per secula cui eterna laus resultat, per quem sunt omnia. *Terribilis est. Ecce advenit. Ex ore infantium.*

Tertius tonus.

Semper sit Domino qui sedet in throno et regnat affectu proprio. *Confessio. Loquetur (f° 21 v°).*

Quartus tonus.

Ore Patris emicans Verbum, Xpiste, plenitudo temporum, via, vita, lux. *Resurrexi. Nunc scio.*

Quintus tonus.

Quem glorificant celi gloriosa virtutum agmina. *Loquebar. Letare Jherusalem.*

Sextus tonus.

Pater eternus, coeternus ejus Filius, eorum compar qui permanet in unitate Spiritus; hi tres unus Deus, a quo cuncta salus; personis tribus est vigor unus, per quem universus orbis vegetatur; super omnes Deus, quique colitur in secula benedictus. *In medio ecclesie.*

Septimus tonus.

Merenti tunc refulsit mundo natum genitor quando terris misit ab arcis solio Deus et verus homo sine semine ab eximia prodiit caro factus Virginis sacre alvo, cujus celum, mare, tellus parent imperio. *Puer natus est. Viri Galilei (f° 22).*

Octavus tonus.

Regi regum manet rerum omnium qui extat finis et principium, sine quo nichil est creatum preconditum fuerat et permanet, permanebitque per secula. *Spiritus Domini.*

1. *Le trope* Summe Deus *est celui indiqué dans le* Repert. hymnol. *sous le n° 19673 ; comme je l'ai publié moi-même dans le* Prosolarium ecclesiae Aniciensis, *il était inutile de le reproduire.*

Proses des répons [1].

Adveniens de celi sancta sede pro suorum salute genitus ex Maria virgine ubique erit nobiscum (*f° 155*).

Fac, Deus, munda corpora nostra et animas, die ista, ut tua protecti dextera collaudemus auctorem fabrice mundi (*f° 156 v°*).

Et veritati quam habet antequam mundus fieret essentia sempiterne Deitatis (*f° 159*).

Laude piissima [2] collaudemus ubique eya mente voceque sonora clangente simphonia Deum, cui preclara dat laudes martirum turba gratanter per secula cuncta.

Judicabunt innocentes atque cuncti cum Xpisto sancti nationes ac gentes orbis terre omnes, et Domino juncti dominabuntur populis et regna ascendent superna cum victorie palma, ubi cum beata gloria nova Deo canunt cantica, festa celebrantes immortalia atque cum eis in pace regnabit illorum rex in eterna luce, donans eis perhenne sertum, quorum prece nobis ipsum rogamus esse pium, ut queamus celicum cum eis scandere regnum, gaudere et in eternum (*ms. 263, f° 110*).

Séquences.

I

In omnem

Terram Deo laus personet dulcisona.
Astra polorum jubilent ; preconia

Terra simul agat atque freta concinant voce sua.
Plebs et fidelium psallat ei carminis prosodia.

Verbum qui suum carnem fore volens, virginis gremium
Sacravit sibi, quatinus ginneret solem justitie,

1. *Tirées d'un* Breviarium Laudunense, *ms. du XIVe siècle (n° 257 de Laon). La prose* Adveniens *faisait partie du ℣ chanté avant l'hymne des 1res vêpres de Noël ; les proses* Fac Deus *et* Et veritati *faisaient partie de deux ℣ de matines de la même fête,* Et Verbum *et* Descendit. — *Comme ce Bréviaire ne contient que la partie d'hiver et que celle d'été ne s'est pas retrouvée, M. Bouxin n'a pu me fournir le texte de la prose* Alma munera *des matines de la Nativité de la sainte Vierge.*

2. *Cette prose était un* versus *de la séquence* Laus tibi Christe (Repert. hymnol., *n° 10547) ; elle se chantait après l'un des répons de matines et à la messe après le graduel, le jour de la fête des saints Innocents.*

Qui periclitanti populo lucis eterne cognitionem insigniter ostenderet,
Ac primi parentis facinus macula ne vi carens piaret Deus homo factus ultro.

Nam post plura virtutum munera subiit crucem triumphaturus necem,
Ac Spiritu dato tartarea momordit, utpote vates dixerat ante.

Sicque vivens lucifer tertia surrexit die tumulo,
Ascensurus celorum culmina soles quater post decades.

Ibi judex sedet ad Patris dexteram cum sancto manens unus Flamine,
Quod in alumnorum pectora gratanter fudit [1] in die hodierna.

Unde psallentes jubilemus nunc
Mente pura et voce consona.

Quo nos regat et protegat, salvet, magnificet atque gloria ditet in sempiterna,
Ut consortes mereamur sanctorum cetibus necti superis, inter quos mirabilis

Emicat, vivit, regnat in secula (*f° 55 v°*).

2

Ave, virgo gloriosa,
Virga florens et frondosa,
Vite salutifera.
Res miranda : celi rore,
Castitatis salvo flore,
Virgo fit puerpera.

Nutu Patris divinitus
Irrigavit Paraclitus
Clausi [h]orti lilium.
Quo perfusa virginitas
Parit casta fecunditas
Vere lucis radium.

Jesse ex origine
Atque Syon germine
Stella Jacob oritur.
Ex Maria virgine,
Conspirante Flamine,
Verbum Dei nascitur.

Rubum ignis inflammavit,
Virga florem germinavit,
Vellus rore maduit.
Virgo Deum paritura,
Creatorem creatura,
Rore celi claruit.

1. *Mot corrigé et remplacé par* fuderat.

Veluti solis radius
Subtile et integrius
Specular ingreditur;
Sic matrem Dei Filius,
Immo multo subtilius,
Intrat et egreditur.

O Maria, templum Dei,
Scala celi, salus rei,
Mundi spes et gloria,
Pro indignis dignum digna
Natum ora, o benigna
Virgo, Syon filia.
Amen *(f° 87)*.

3

De beata Maria [1].

Corda cantet [2] in concordi
Chorus concors corde cordi
Concordatis modulis.
Vox effundat mentem foris,
Ut erumpat melos oris
De cordis ventriculis.

Laude decet puellari
Vocis voti plausu pari
Hanc puellam venerari,
Cujus tanta puritas.
Cui patrem puritate
Vis nature naturate
Nulla dedit in etate,
Nec dabit posteritas.

Hec est orta de spineto
Summi Patris ex decreto
Tam sublimi, tam secreto,
Rosa florum cumulus.
Hec est stella rubicunda,
Hec est vite vitis munda,
Quam mundavit vivax unda,
Clausus testa figulus.

Testa quam felix figmentum,
In quo panis fit fermentum,
Mortis levans in tormentum,
Carnis sumens indumentum,
Salvo jure numinis.

Panis vivus incarnatus,
Nobis missus, nobis datus,
Homo factus, homo natus,
Nec in partu deturpatus
Alme venter Virginis.

Homo pensat et stupescit,
Viam querit, modum nescit,
Intellectus evanescit,
Quem captivat et compescit
Fides sub compendio.
O Maria, mater Dei,
O secunda scala spei,
Flos immense speciei,
Ad te suspiramus rei
Multiformi vitio.

Sementinum
Succentivum
Lapsus et interitus
Fomes mundus
Et immundus
Subministrat spiritus.

Haurit sensus
Et assensus
In nephas illabitur;
Attentatur,
Consummatur
Et nox noctis sequitur.

1. *D'après le* Missale Laudunense *imprimé à Paris en 1491, f° CCVI.*
2. *Le ms. 221 porte* cantent *(p. 343).*

O MINERA pietatis,
Et totius claritatis
Fornax et incendium.
Nostre parum rate ratis
Non est tante tempestatis
Transire naufragium.

ERGO clemens imperatrix,
Miserorum miseratrix,
Nostri maris stella,
Luce nobis benigna tu
Et natorum pro reatu
Natum interpella.

MISER homo, propera,
Luge, plange scelera;
Mentem, pectus, ubera
Scinde, rumpe, lacera,
Te totum eviscera
Ad materne viscera
Pietatis;
Ut, cum erit immutatus
Iste tuus non stans status,
Glorieris laureatus
Cum beatis.
Amen.

Outre les divers tropes du Kyrie, *du* Sanctus, *de l'*Agnus, *les proses de l'*Introït, *du* Gloria *et les* Laudes (*mentionnées par l'*Ordinaire de Lisiard, *p. 51*), *le ms. 263 de Laon nous a conservé le texte de deux pièces extra-liturgiques, que j'ai cru devoir reproduire* (*p. 385-94*). *Ces deux* Mystères des Prophètes du Christ *ou de Noël* et de l'Épiphanie *ne sont pas inconnus*[1]. *M.* Marius SEPET *a longuement et savamment étudié les origines et les développements du premier dans son beau travail intitulé :* Les Prophètes du Christ, études sur les origines du théâtre au moyen âge[2]. *Le second comprend en outre le* Massacre des Innocents. Peu de liturgies, *a dit leur dernier éditeur*, E. de COUSSEMAKER[3], ont été plus populaires que celles-ci. Elles ont revêtu plusieurs formes, et l'usage s'en est continué à l'église, sur le théâtre, et même dans les rues et les places publiques, depuis le XIe siècle jusqu'à nos jours. M. de DOUHET[4] en cite un grand nombre; M. Edel. du MÉRIL en

1. *Laon ne figure cependant pas dans la* Table des représentations *donnée par M.* PETIT DE JULLEVILLE *dans son ouvrage sur* Les Mystères *(1880, t. II, p. 177)*.

2. *Inséré dans la* Biblioth. de l'école des Chartes, *de 1867 à 1877, 6e sér., t. III, pp. 1-27 et 211-64; t. IV, pp. 105-39 et 261-93; t. XXXVIII, p. 399-443;* Paris, *1878, in-8° Le 15 janv. 1866 il avait soutenu comme thèse à la même école :* Essai sur les procédés scéniques dans les drames liturgiques et les mystères du moyen-âge.

3. Drames liturgiques du moyen âge, texte et musique; (Rennes, *1860)* Paris, *1861, in-4°, p. 331.*

4. Diction. des Mystères, [*1854, gr. in-8°*], *p. 973 et suiv.*

a signalé à son tour plusieurs et en a reproduit un selon l'usage de Rouen, un selon l'usage de Limoges, un troisième selon l'usage de Frisingue et celui du manuscrit d'Orléans. Le canevas de tous ces drames est le même. Leurs auteurs se sont inspirés du *Proto evangelium* Jacobi, ch. XXI, et de l'*Historia infantiæ Salvatoris*, ch. VI, en y donnant plus ou moins d'extension. *Il y avait là un thème commun, qui a été l'objet de nombreuses adaptations et dont il n'y avait pas lieu de relever les divergences ou les simples variantes. Il suffira de renvoyer aux divers auteurs qui ont successivement publié ces textes :* RAYNOUARD [1], MONMERQUÉ et LA BOUDERIE [2], Franc. MICHEL [3], Thom. WRIGHT [4], Ed. du MÉRIL [5] *et* E. de COUSSEMAKER [6]. *On peut voir sur cette littérature spéciale, outre les divers ouvrages que j'ai signalés dans mon* Répertoire (*v°* Drame), *le livre récent de M.* W. CREIZENACH, Geschichte des neueren Dramas [7].

Le même ms. 263 contient en tête, d'une écriture plus récente (XIVe siècle) un Psautier *de la s^e Vierge; il commence (f° 1), sans nom d'auteur :* Ave Dei Genitrix et immaculata | Virgo cœli gaudium. *Chaque verset ou à peu près du psaume est*

1. Choix des poésies originales des Troubadours, *1817, in-8°, t. II, p. 139-43.*

2. Mysteria et miracula ad scenam ordinata, in cœnobiis olim a monachis repræsentata, *dans* Li Jus saint Nicolai par Jehan Bodel (Soc. d. biblioph. Franç.), *1834, gr. in-8°.*

3. Théâtre français au moyen âge, XIe-XIVe siècles, *1839, gr. in-8°, p. 3.*

4. Early mysteries and other latin poems, *1844, in-8° :* Herodes sive magorum adoratio, *p. 23-8, cf. 124 ;* Interfectio puerorum, *p. 29-31, cf. 125.*

5. Origines latines du théâtre moderne publiées et annotées, *1849, in-8° : p. 179-87,* Mystère des Prophètes du Christ *(B. N., ms. 1139, XIe s., f° 55 v°) ; p. 156-62,* Mystère de l'Adoration des Mages.

6. *Ouvr. cité : p. 11-20,* Les Prophètes du Christ, d'après un manuscrit du XIe siècle, de St-Martial de Limoges, aujourd'hui à la bibliothèque impériale de Paris sous le n° 1139 *(sur le ms. voir p. 311-9) ; p. 143-65,* L'Adoration des Mages, d'après un manuscrit du XIIe siècle, de l'abbaye de Saint-Benoît-sur-Loire, aujourd'hui à la bibliothèque d'Orléans sous le n° 178, p. 205 ; *p. 166-77,* Le Massacre des Innocents, d'après le même manuscrit, p. 214 *(sur le ms. voir p. 326-34).— Postérieurement on a trouvé dans le feuillet de garde (XIe siècle) de la fin du ms. lat. 1152 de la Bibl. nat. de Paris un fragment d'un* Mystère de l'Épiphanie, *dont le début est identique au nôtre ; la partie dialoguée était en vers hexamètres* (Biblioth. de l'école des Chartes, *1873, t. XXXIV, p. 657-8).*

7. Halle, *1893, t. I, gr. in-8° (seul paru).*

paraphrasé en quatre vers et appliqué à la Mère de Dieu[1]. *Au f° 10 v° :* Incipiunt salutationes secundum ordinem psalmorum, edite a venerabili in Xpisto patre magistro Stephano, Cantuariensi archiepiscopo, in honorem beate Marie semper Virginis venerande. *Voici la première de ces 150 salutations :*

Ps. Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum.

Ave, Virgo virginum parens absque pari,
Sine viri semine digna fecundari,
Fac nos legem Domini crebro meditari
Et in regni gloria beatificari.

D'après la suscription, l'auteur serait un archevêque de Cantorbéry du nom d'Étienne, sans aucun doute Étienne de Langton, d'abord chancelier de l'université de Paris, puis cardinal, enfin archevêque en 1207. Il serait téméraire d'affirmer qu'il n'existe pas d'autre copie de cette pièce ; elle me paraît cependant inédite.

Je terminerai ces descriptions, qui ne touchent qu'indirectement à nos Ordinaires, *en signalant dans le ms. 223 de Laon, f° 92 v°, le texte intégral des prières liturgiques pour la recommandation des défunts,* commendatio animarum, *prescrites durant l'Avent et le Carême et le jour de la Commémoraison des trépassés* (*pp. 19, 88-9 et 371*). *On n'a pas oublié que la bibliothèque du Chapitre possédait en 1247* librum in quo dicuntur commendationes (*p. ix*).

Le côté historique et bibliographique, je le reconnais, a primé le point de vue liturgique dans cette introduction. C'est intentionnel : il ne m'aurait été possible de rechercher les origines et de relever les particularités de la liturgie Laonnoise qu'en entrant dans de longues considérations, ce qui eût fait dévier le but que je me propose d'atteindre dans cette Bibliothèque liturgique : *mettre à la disposition des travailleurs le plus grand nombre possible d'anciens documents locaux.*

La lecture des moindres passages des textes publiés dans

1. *Voir* Ragey, Hymnarium quotidianum B. M. V. ex hymnis medii ævi comparatum, Parisiis, [*1892*], *in-8°, p. 128-31.*

ce volume montrera qu'ils reproduisent scrupuleusement les originaux. Les moindres particularités graphiques ont été signalées. Toutes les modifications apportées au texte primitif ont été constatées. On a donc comme deux éditions superposées. Les passages ou mots du texte primitif supprimés dans la nouvelle rédaction sont inclus entre parenthèses ( ). *Les additions nécessitées par le sens ou par une distraction du copiste sont entre crochets* [ ]. *Deux étages de notes se partagent le bas de la plupart des pages : les unes, auxquelles renvoient des lettres italiques, sont exclusivement relatives au texte liturgique ; les autres, indiquées par des chiffres, sont historiques, géographiques ou même liturgiques.*

Trois tables terminent le volume : la 1re, alphabétique, *donne la nomenclature des noms de fêtes, de saints et d'objets ou usages liturgiques mentionnés dans les deux* Ordinaires [1] : *les renvois sont au complet, sauf pour les mots de peu d'importance qui reviennent fréquemment; la 2e est spéciale à la* poésie liturgique (hymnes, tropes du Kyrie, proses [2], séquences [3]) : *il en a été question plus haut (p. xxx); la 3e*, des matières, *supplée à l'absence de divisions apparentes dans ces traités : elle constitue comme deux calendriers, l'un des* dimanches, féries *et* fêtes, *l'autre des* saints.

APPENDICE (à la p. 30, n. 1)

I

Bulle de Calixte II (15 avril 1123) [4].

Calistus, episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Guidoni decano, Radulpho, archidiacono, et ceteris ecclesie

1. *Il convient d'y ajouter :*
filcum [= filum] auri, 60 *n.*
hospitalarius, 33 *n* [*non* 35].
persona, 4 *n.*
profestus : *vid.* dies.
Vincentii (S.) monachi, 140 *n.*

2. *Le* Veni sancte Spiritus, *aux endroits indiqués p. 404, est le* ℣ *de l'*Alleluia *et non une prose ni la séquence* Veni sancte Spiritus.

3. *La séquence* Stirpe Davidica *est une division de* Fulgens præclara.

4. Cartulaire du Chapitre de la cathédrale de Laon, *f*o 7. *Cette bulle a été publiée, d'après des copies postérieures, par M.* Ulysse Robert, Bullaire du pape Calixte II, *1891, t. II, p. 193-5.*

Laudunensis canonicis, salutem et apostolicam benedictionem. Officii nostri auctoritas nos ammonet et compellit ut ecclesiis omnibus providere salubriter, auxiliante Domino, debeamus. Quamobrem, dilecti in Xpisto filii, vestris per venerabilem fratrem nostrum Bartholomeum, episcopum vestrum, petitionibus annuentes, vobis vestrisque successoribus confirmamus villam suburbii Laudunensis que Vallis [1] dicitur et villam Sancti Marcelli [2], et censum quem macellarii et piscium venditores de suis stationibus infra civitatis an[illegible] reddere consuerunt; que nimirum possessio ab ant[illegible] dono regum vestre est ecclesie contributa; et, licet ter[illegible] diversitate ab eadem ecclesia per regum violentiam [illegible] quandoque subtracta, demum tamen a Philippo re[illegible] venerabilem fratrem bone memorie Elinandum episc[illegible] restituta et ipsius est privilegii munimine confirmata; mortuo vero Elinando episcopo, ab ipso eodem Philippo ablata usque ad tempora Ludovici regis in regio fisco permansit. Dum autem legatus noster, pie recordationis Cono, Prenestinus episcopus, vestris in partibus pro ecclesie servitio moraretur, supradictus frater noster Bartholomeus [4] episcopus vester sub ipsius presentia regem adiens et de ablata ecclesie possessione querimoniam faciens et patris sui Philippi scripta ostendens, possessionem ipsam de jure optinuit. Sic rex eandem redonationem scripti sui attestatione firmavit et scriptum ipsum ab uxore sua Adelaidi regina et filio suo Philippo, rege designato, communiter approbatum, super Laudunense altare Beate Marie optulit, eique confirmari sedis apostolice privilegio postulavit. Confirmamus etiam vobis possessiones quas vestra ecclesia quiete hactenus cognoscitur possedisse, licet earum privilegia ignis incendio deperierint [5]. Claustri autem vestri, in quo fratrum mansiones sunt, libertatem usque nunc habitam deinceps habeatis, ut videlicet ab omni tam regia quam episcopali potestate liberum absolutumque sit, nec quisquam, preter decanum ecclesie qui consilio et decreto capituli justiciam inibi faciat, manum illuc presumat extendere. In malefactores vero, qui communia bona vestra pervadunt, secundum antiquam consuetudinem, sive presente, sive absente episcopo, ecclesiasticam sententiam proferatis, atque ubi ad

1. *Vaux, faubourg de Laon.*
2. *St-Marcel, faubourg de Laon.*
3. *Voir à la* Table alphab., *p. 397*[a].
4. *Barthélemi de Vir, évêque de Laon de 1113 à 1150.*
5. *Incendie de la cathédrale en 1112.*

satisfactionem raptores pervenerint, recepto capitali, excessus emendationem absque episcopo et ministris ejus accipere vel dimittere valeatis. Item omnes terras quas intra ambitum Laudunensis dioceseos ecclesia possidet sicut tenuit, ab omni advocaria immunes et quietas teneat, exceptis duabus villis, quarum trans fluvium Auxonam [1] altera sita est que Glanna [2] dicitur, altera secus fluvium Esiam [3] que Brissiacus [4] nominatur; et de Brissiaco quidem advocatus pro advocarie jure partem que dicitur Senerciacus [5] obtineat, ita ut preter hoc in Brissiaco nichil accipiat, nec nisi vocatus ibi presumat justiciam exercere; in Glanna vero advocatus nichil plus juris habeat, nisi quantum ei ex scripto permittitur quod per cyrographum ipse et ecclesia inter se partiti sunt. Preter hec [illegible] que ab antiquo Laudunensis ecclesia possedit et possidet et que noviter canonice acquisivit, quiete deinceps habeat, videlicet altare Sancti Martini de Hospitali [6], et altare de regia villa que Crispeius [7] nuncupatur, et in Vosagi silva [8] medietatem alodii de Rivo [9], necnon et molendinum apud villam cui Carec [10] nomen est. Prepositurام quoque ecclesie quam religiosi predecessores episcopi, postulantibus fratribus, idcirco aboleverunt quia pressure et dampno potius quam utilitati esse videbatur, ex fratrum sententia in perpetuum abolita[m] esse censemus. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat eandem ecclesiam temere perturbare aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere vel temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisve persona hanc nostre constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptaverit, secundo terciove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio

1. *L'Aisne.*
2. *Glennes, canton de Braine (Aisne).*
3. *L'Oise.*
4. *Brissy, canton de Moy (Aisne).*
5. *Senercy, commune de Séry-les-Mézières, canton de Ribemont (Aisne).*
6. *L'Hôpital était situé près de la cathédrale, au nord du grand portail. Les locaux sont occupés actuellement par le bureau de recrutement et des magasins militaires.*
7. *Crépy en Laonnois.*
8. *La forêt de Vois, les forêts de St-Gobain et de Coucy.*
9. *L'alleu de Riu. Riu était une dépendance de la commune de Deuillet, canton de La Fère (Aisne).*
10. *Chéret, canton de Laon (Aisne).*

existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jhesu Xpisti aliena fiat atque in extremo examine districte ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem ecclesie justa servantibus sit pax Domini nostri Jhesu Xpisti, quatenus et hic fructum bone actionis percipiant et apud districtum judicem premia eterne pacis inveniant. Amen, amen, amen. Datum Laterani, per manum Hugonis, sancte Romane ecclesie subdiaconi, XVII° kalendas Maii, indictione I^a^, Incarnationis Dominice anno M° C° XX° III°, pontificatus autem domini Calixti secundi pape anno quinto.

2

BULLE D'INNOCENT III (6 juil. 1206)[1].

DE CONFIRMATIONE VILLARUM DE VALLIBUS ET DE SANCTO MARCELLO, ET CENSUUM STALLORUM PISCES ET CARNES VENDENTIUM, ET POSSESSIONUM QUARUM PRIVILEGIA INCENDIO PERIERUNT, LIBERTATIS CLAUSTRI, MALEFACTORES EXCOMMUNICANDI, ET UT TOTA TERRA CAPITULI LIBERA SIT AB ONERE ADVOCATI, EXCEPTA GLANA ET BRISSI, ET DE CONFIRMATIONE QUORUMDAM ALTARIUM ET ABOLITIONIS PREPOSITURE.

INNOCENTIUS, episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis decano, archidiacono et ceteris ecclesie Laudunensis canonicis, salutem et apostolicam benedictionem. Presentatum est nobis rescriptum privilegii felicis memorie Calixti pape secundi, sub sigillis venerabilis fratris nostri Petri [*de Corbeil*], Senonensis archiepiscopi, et dilecti filii J[ohannis], Sancte Marie in Via lata diaconi cardinalis, apostolice Sedis legati, ecclesie vestre in hec verba concessi : « Officii nostri ..... (*comme ci-dessus jusqu'à*) abolitam esse censemus ». Nos igitur, ecclesie vestre jura volentes illibata servari, auctoritate apostolica districtius inhibemus ne quis contra tenorem prescripti privilegii vos indebite molestare presumat. Decernimus ergo ut nulli..... (*comme dans la bulle de Calixte*)..... Cunctis autem eidem ecclesie jura servantibus sit pax..... premia eterne pacis inveniant. Amen. Ego Innocentius, catholice ecclesie episcopus, s[ubscripsi]. Ego Johannes, Albanensis episcopus, s. Ego Johannes, Sabinensis episcopus, s. Ego Nicholaus, Tusculanensis episcopus, s. Ego Cinth[ius], tituli

1. *Ibid, f°s 14-5. Cette bulle comble une lacune dans les* Regesta *de* POTTHAST.

Sancti Laurentii in Lucina presbiter cardinalis, s. Ego Leo, tituli Sancte Crucis in Jherusalem presbiter cardinalis, s. Ego Rogerius, tituli Sancte Anastasie presbiter cardinalis, s. Ego Stephanus, tituli Sancti Grisogoni presbiter cardinalis, s. Ego Gregorius, Sancti Georgii ad Velum aureum diaconus cardinalis, s. Ego Gregorius, Sancti Theodori diaconus cardinalis, s. Ego Robertus, Sancti Angeli diaconus cardinalis, s. Ego Johannes, Sanctorum Cosme et Damiani diaconus cardinalis, s. Datum Ferentini, per manum Johannis, Sancte Marie in Cosmidin diaconi cardinalis, sancte Romane ecclesie cancellarii, II nonas Julii, indictione VIII^a^, Incarnationis Dominice anno M° CC° VI°, pontificatus vero Domini Innocentii pape III anno nono.

Ego lysiardus scē matris ecclie laudu
nensis decanus. omnibꝫ tam futuris quam
presentibꝫ fideliter xpō seruientibꝫ im
perpetuum. Ea que inter actus hu
manos loca sortiuntur. nubilo obliuionis obfuscan
te. que ex humani corporis fragilitate pgreditur.
temporis labente curriculo multociens alterantur.
Que uero memoriali cellule. cōmittenda sunt ut
immutata pmaneant. litteris designari ratio postu
lat. ⁊ sic consueuit antiquitas. Cum igitur in consu
etudinibꝫ nr̄is diuersarum psonarum successione
⁊ maxime in seruitio ecclie. nr̄e sepissime altercatio
pueniret. cōmuni assensu. capituli nr̄i statutum
est ⁊ ab omnibꝫ approbatū. ut ea que ab antecessori
bꝫ nr̄is usualiter teneni. diuino aminiculante cō
silio scripto cōmitterentur. et sic confirmata a modo
in concussa tenerentur. Sciendum est
igitur qd in sabbato aduentus dni ⁊ in omnibꝫ ali
is. clericus custos maius altare panno serico para
re debet ⁊ tres libros argento tectos supra ponere.
tres cerei noui ante altare debent poni ⁊ antequam
custos ecclie ad pulsanda maiora signa turrim

ORDINAIRE DE LISIARD

— COMMENCEMENT DU XIIIe SIÈCLE —

ORDINARIVM

ECCLESIÆ LAVDVNENSIS

A

LISIARDO DECANO

[Ms. de Laon 215, f° 43]

Ego Lysiardus, sancte matris ecclesie Laudunensis decanus, omnibus tam futuris quam presentibus fideliter Xpisto servientibus, in perpetuum. Ea que inter actus humanos loca sortiuntur, nubilo oblivionis obfuscante, que ex humani corporis fragilitate progreditur, temporis labente curriculo, multociens alterantur ; que vero memoriali cellule committenda sunt, ut immutata permaneant, litteris designari ratio postulat, et sic consuevit antiquitas. Cum igitur in consuetudinibus nostris, diversarum personarum successione, et maxime in servitio Ecclesie nostre sepissime altercatio proveniret, communi assensu Capituli nostri statutum est et ab omnibus approbatum, ut ea que ab antecessoribus nostris usualiter tenemus, divino aminiculante consilio, scripto committerentur, et sic confirmata amodo inconcussa tenerentur.

Sciendum est igitur quod in sabbato ADVENTUS Domini et in omnibus aliis, clericus custos [1] majus altare panno serico parare debet et tres libros argento tectos supra ponere. Tres cerei novi ante altare [a] debent poni [2], (et antequam custos ecclesie ad pulsanda majora signa turrim [v°] ascendat, eos accendit; similiter in matutinis.)

Ad vesperas, duo canonici, sine capis sericis, servant chorum [3], unus ex una parte et alter ex alia; similiter in matutinis sequentibus et in vesperis in die dominica. Eodem modo fit in omnibus sabbatis ad vesperas, et in diebus dominicis ad matutinas et vesperas per totum annum; similiter in omnibus festis novem lectionum et in omnibus sollempnitatibus.

Septimanarius [4] chori [b] dat sacerdoti antiphonam *Benedictus* et incipit psalmum *Qui docet*. Subseptimanarius [5] chori dat sacerdoti antiph. *In eternum* et incipit psalmum *Exaltabo te*. Iterum septimanarius dat diacono ant. *Laudabo* et incipit ps. *Lauda anima mea Dñum*. Subseptimanarius dat diacono ant. *Deo nostro* et incipit ps. *Laudate Dominum quoniam bonus*. Septimanarius dat subdiacono quintam ant. *Lauda* et incipit ps. *Lauda*. Similiter fit in omnibus sabbatis et dominicis diebus ad vesperas et festis novem lectionum, in quibus dicuntur quinque antiphone ad vesperas, exceptis festis annuis quando episcopus vel decanus incipit primam antiphonam. Dum psalmi cantantur, septimanarius et subseptimanarius chori dant duobus subdiaconis responsum cantandum; quando ultimus psalmus cantatur, septimanarius chori vadit ad cantorem [6], querens ab eo quid cantandum sit. Cantor debet ei [44] dicere quem ymnum cantare debeat, quem versiculum, quam antiphonam ad Magnificat et cujus toni sit, et, si sint plures antiphone, debet eum certificare de omnibus. Si autem cantor non sit presens, vadit ad succentorem; si uterque defuerit, vadit ad sacerdotem qui vesperas cantat, sive sit

a. Addition : Sex ante corpora sanctorum quos solvet Capitulum et accenduntur dicti sex cerei in 1is vesperis et matutinis. — *b.* Ab ea parte ubi est chorus.

1. *Il y avait dans l'église de Laon deux sortes de gardiens ou sacristains, vulgairement appelés* coûtres — custodes — *: les gardiens ou sacristains ecclésiastiques* — custodes clerici — *et les sacristains laïcs* — custodes laici. — 2. *Ce texte et beaucoup d'autres des Ordinaires de Lisiard et d'Adam de Courlandon indiquent que les chandeliers n'étaient point alors placés sur l'autel, mais en avant.* — 3. *Dirigent le chœur, l'exécution du chant.* — 4. *Hebdomadier ou semainier : le chanoine qui, pendant une semaine, était chargé de présider l'office.* — 5. *Le chanoine qui, la semaine précédente, avait présidé l'office.* — 6. *Chanoine chargé de présider au chant. Dans l'église de Laon, la dignité de chantre donnait droit à une double prébende.*

septimanarius sive non. Hoc observatur in omnibus diebus ad vesperas, exceptis festivitatibus in quibus cantor et succentor servant chorum vel servare debent. Capitulum *De celo veniet*. Duo subdiaconi cantant sine capis sericis responsum *Ecce dies veniunt*, ℣ *In diebus illis*. Septimanarius chori incipit hymnum *Conditor alme*. Unus clericulus, ex ea parte in qua est chorus, cantat ℣ *Rorate celi*. Dum cantatur ymnus, cantor descendit in chorum ex ea parte in qua est episcopus, septimanarius chori cedit in alteram partem; cantor dat episcopo antiphonam incipiendam ad Magnificat *Ecce nomen* et tota cantatur, et pro ea tres modios vini in crastino canonicis persolvet. Si cantor non est presens, succentor debet suplere vicem ejus, vel septimanarius chori si uterque defuerit. Subregnarius [1] vel alius loco sui, stans in medio chori, signat sacerdotem, septimanarium et subseptimanarium ut accedant ad altare incensandum. Dum cantatur Magnificat, duo sacerdotes, septi[v^n^]manarius et subseptimanarius, capis sericis induti, ad altare debent accedere, et ipsos quinque clericuli, albis induti, ordinatim precedunt, unus crucem defert, alii duo cereos, alii duo thuribula. Preter hos autem alius clericulus, ministerio in missa deserviens, ante sacerdotem Collectaneum[2] ad orationem tenet et candelam hujus cantitatis quod ex utraque parte Collectanei appareat, et hoc a festo sancti Remigii[3] usque ad Quadragesimam et ultra, si necesse fuerit. Hec processionis consuetudo ad vesperas in omnibus sabbatis et dominicis diebus observatur, et in omnibus festis novem lectionum que celebrantur a populo vel in quibus cantatur responsum in vesperis. Oratio *Excita Domine quesumus tuorum fidelium voluntates*. De precedenti dominica in sequenti sabbato ad vesperas semper dicenda est oratio. Clericulus dicit *Benedicamus Domino*.

Ad vesperas beate Marie, clericulus in ea parte in qua est chorus incipit antiphonam *Post partum*, psalm. *Dixit*, ps. *Laudate*, ps. *Letatus*, ps. *Nisi*, ps. *Lauda*. Capitulum *Ecce virgo*. Hymnus *Ave maris stella* [a]. Clericulus ℣ *Ora pro nobis*. Septimanarius [45] chori incipit antiph. *Sancta Maria* et tota cantatur ante Magnificat ; et cantando dictam antiphonam fit

a. Et cantatur cum minori cantu.

1. *Sous-régnaire, sous-maître des cérémonies. Il était chargé de marquer sur une tablette les chanoines de semaine qui ne faisaient pas leur service.* — 2. Collectaneus *ou* Collectaneum, Collectarium. *Collectaire, livre liturgique qui renfermait les oraisons appelées collectes.* — 3. *Il s'agit ici de la fête de la translation, célébrée le 1er octobre.*

processio ad altare in introitu chori [1], precedentibus duobus clericulis cum cereis, tercio cum cruce. Septimanarius sacerdos cum capa serica ultimus incedit. Cantata antiphona, cantatur Magnificat et iterum cantatur dicta antiphona. Oratio *Deus qui de beate Marie*[a]. Postea septimanarius chori incipit ant. de Adventu *Tuam Domine* ; oratio (de Adventu)[b]; postea incipit ant. de sanctis *Ecce Dominus veniet*. Sacerdos ỳ (*Ecce apparebit Dominus super nubem candidam*, vel)[2] *Ibunt sancti de virtute in virtutem;* oratio *Conscientias nostras*[c]. Similiter fit per totum Adventum. Clericuli qui ferunt crucem et cereos dicunt *Benedicamus Domino;* postea redit processio in chorum et legitur collatio [3]. Candela accenditur (quotienscumque opus fuerit) [4] in omnibus diebus in quibus legitur collatio, videlicet a festo sancti Remigii in capite octobris usque ad Pascha et deinceps, si opus fuerit. Subdiaconus legit collationem et tamdiu legit donec episcopus, si fuerit presens, dicat *Tu autem*, vel decanus, absente episcopo, vel aliqua alia personarum [5] sicut sunt in ordine, absente decano, vel sacerdos septimanarius, si omnes persone absentes fuerint ; ille qui legit, dicit *Domine miserere nostri*. Et sciendum est quod si festum beati Andree in hoc sabbato evenerit, vespere sunt integre de sancto Andrea. Postea cantor dat ant. episcopo *Ecce nomen Domini* [v°] et tota cantatur, deinde Magnificat et oratio et reliqua ut supra.

Ad completorium *Converte nos Deus*. Clericulus incipit ant. *Miserere*, ps. *Cum invocarem*. Hymnus *Christe qui lux*. Iste ymnus cantatur sabbato ad completorium per totum annum, preterquam a Nativitate Domini usque ad Purificationem et per octavas [d] Assumptionis et Nativitatis beate Marie et Dedicationis et in festo Omnium Sanctorum si sit in sabbato vel in die dominica, nec mutatur ejus cantus propter aliquod festum. Capitulum *Tu in nobis es Domine*. Clericulus ỳ *Custodi nos*. [Alius] clericulus ant. *Vigila;* similiter clericulus incipit ant. ad Nunc dimittis per totum annum (preterquam in sabbatis

a. Hec oratio dicitur per totum Adventum in vesperis et matutinis de beata Maria. — *b. Excita quesumus Domine tuorum fidelium.* — *c.* Postea incipit ant. *Da pacem ;* sacerdos ỳ *Fiat pax;* oratio *Deus a quo sancta desideria.* — *d.* Festi Sacramenti.

1. *Cet autel, placé à l'entrée du chœur et dédié à la Ste Vierge, est celui que tous les documents des XIIe, XIIIe siècles et suivants appellent l'*Autel de l'Image. — 2. *Mots raturés.* — 3. *Lecture de la Sainte Ecriture ou des Pères. Elle se faisait avant Complies. La leçon brève qui commence actuellement l'office de Complies est un vestige de cette ancienne lecture ou collation.* — 4. *Mots raturés.* — 5. *Ce mot* persona *désigne les dignitaires du chapitre.*

Quadragesime) [1], ps. *Nunc dimittis*. Hec antiphona *Vigila* cantatur in sabbatis per totum Adventum et ab octavis Epiphanie usque ad Quadragesimam et ab octavis (Trinitatis)[a] usque ad Adventum, nisi festum duplex fuerit vel octave sollempnes. *Kyrieleison*. Sacerdos qui cantat completorium ascendit in ultimum stallum supra omnes alios sacerdotes, etiam supra decanum, si sit ex illa parte ; si autem sit ex alia parte et episcopus est presens, supra sacerdotes est inter episcopum et alios sacerdotes, [46] et ibi moratur usquedum inceperit completorium beate Marie, et tunc revertitur in stallum suum et ibi peragit. Similiter fit per totum annum ad completorium et ad primam.

[b] *Pater noster, Credo in Deum* et preces : *Repleatur os meum laude, Ut cantem gloriam tuam tota die magnitudinem tuam. Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum, Et laudabilis et gloriosus et superexaltatus in secula. Benedicamus Patrem et Filium cum Sancto Spiritu, Laudemus et superexaltemus eum in secula. Benedictus es, Domine, in firmamento celi, Et laudabilis et gloriosus et superexaltemus*[2] *in secula. Benedicat nos omnipotens Deus, Qui fecit celum et terram, mare et omnia que in eis sunt. Dignare, Domine, nocte ista, Sine peccato nos custodire*. Sequitur confessio. Si episcopus sit presens, solus dicit confessionem ; si autem non est presens, sacerdos qui cantat completorium dicit confessionem ex ea parte chori in qua est ; ex alia parte chori, sacerdos qui est major in ordine dicit confessionem. Post confessionem sacerdos qui cantat completorium dicit preces : *Deus, vitam meam annuntiavi tibi, Posuisti lacrimas meas in conspectu tuo. Delictum meum cognitum tibi feci, Et injusticiam meam* [v°] *non abscondi. Dixi : Confitebor adversum me injusticiam meam Domino, Et tu remisisti impietatem peccati mei. Secundum misericordiam tuam memento mei tu, Propter bonitatem tuam, Domine. Et non intres in judicium cum servo tuo, Quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Adjuva nos Deus salutaris noster, Propter gloriam nominis tui, Domine, libera nos et propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum. Fiat misericordia tua, Domine, super nos, Quemadmodum speravimus in te. Domine, exaudi orationem meam, Et clamor meus ad te veniat. Dominus vobiscum, Et cum spiritu tuo*. Oratio *Illumina*.

a. Festi Sacramenti. — b. Preces ad completorium.
1. *Mots raturés*. — 2. *Il faut lire* : Superexaltatus.

Ad completorium beate Marie, sacerdos ℣ *Ora pro nobis*. Clericulus ant. *Beatam*. Ps. *Usquequo*, ps. *Judica me Deus*, ps. *Sepe expugnaverunt*, ps. *Domine non est*. Ymnus *O gloriosa*. Capitulum *Gaude Maria*. Clericulus ℣ *Ave Maria*. Alius clericulus ant. *Beata mater*. Ps. *Nunc dimittis*. Oratio *Gratiam tuam*.

(In omnibus matutinis horis custos ecclesie candelam ponere debet ad antephonarium quantum necesse fuerit.)[a] Sacerdos, pulsatis campanis insimul, incipit *Domine labia*, *Deus in adjutorium*. Invitatorium *Ecce venit rex*. Cantor, si presens fuerit, cantat *Venite* [47] *exultemus*. Si vero non fuerit presens, succentor cantat; si neuter fuerit presens, precentor diaconus vel subdiaconus [1] pro ipso cantat. Hymnus *Nocte surgentes*; hunc incipit septimanarius chori. — In 1° nocturno, tres antiphonas tres sacerdotes debent incipere, [incipiendo ab ea parte ubi est chorus.] Antiphona *Pro fidei meritis*; psalmus *Beatus vir*, ps. *Quare frem.*, ps. *Domine quid multipl.*, ps. *Domine ne in furore*, et tunc primum dicitur *Gloria*. Ant. *Juste Deus*; ps. *Domine Deus*, cum tribus sequentibus; ant. *Surge*, ps. *Salvum me fac*, cum tribus sequentibus. Clericulus ℣ *Ex Syon species*. Clericulus defert librum [et candelam] ad legendas lectiones (et candelam quam absconsam appellamus)[b]. Primam lectionem legit regnarius [2] prologum super Ysaiam prophetam. In fine dicit *Tu autem*. Alie quinque lectiones de Ysaia, et in fine earum dicitur *Hec dicit Dominus Deus : convertimini ad me et salvi eritis*. Cantor incipit responsum *Aspiciens*, et cantat primum versum. Si autem cantor non sit presens, succentor cantat. Si uterque defuerit, aliquis sacerdos (vel) diaconus [vel subdiaconus] supplet vicem eorum; secundum major archidiaconus [3], tertium thesaurarius [4], quartum alter archidiaconus [5], et cantor *Gloria Patri*; qua finita, chorus reincipit ℟ *Aspiciens*. In aliis responsis non cantatur *Gloria Patri*, nisi in tertio et in sexto et in nono. Secundum responsum *Aspiciebam*, tercium [v°] *Missus est*. — In secundo nocturno, diaconi incipiunt antiphonas. Ant. *Nature genitor*, ps. *Conserva me*; ant. *Pectora nostra*, ps. *Exaudi*

a. Va-cat. *Ce mot* Vacat *dont la première syllabe se trouve au commencement d'un membre de phrase et la seconde à la fin, indique la suppression de la rubrique ou de la phrase placée entre ces deux syllabes. On le rencontre fréquemment dans l'Ordinaire de Lisiard et dans celui d'Adam de Courlandon.* — *b.* Va-cat.

1. *Le préchantre diacre, le préchantre sous-diacre.* — 2. *Le maître des cérémonies.* — 3. *Le grand archidiacre.* — 4. *Le trésorier de l'église de Laon.* — 5. *L'archidiacre de Thiérache (partie du diocèse de Laon).*

Domine; ant. *Tu populum*, ps. *Diligam te*. Clericulus ℣ *Ostende nobis Domine*. Clericulus quartam lectionem legit. Resp. *Ave Maria*, resp. *Salvatorem*, resp. *Audite verbum*. — In tertio nocturno, subdiaconi ant. *Sponsus*, ps. *Celi enarrant*; ant. *Auxilium*, ps. *Exaudiat te*; ant. *Rex sine fine*, ps. *Domine in virtute*. Omnes iste antiphone finiuntur, similiter in omnibus festis novem lectionum. Omnes antiphone super psalmos finiuntur in matutinis et quocienscumque fiunt novem lectiones, excepto triduo ante Pascha. Similiter in die Pasche [et per octavas] non finiuntur. Clericulus ℣ *Emitte agnum Domine*. In septima lectione pronunciatur Evangelium *Sicut scriptum est* et de sequenti expositione fiunt [tres] lectiones et in fine dicitur *Tu autem*.

Notandum [a] est quod in dominicis et festis diebus, si novem lectiones leguntur, primam et quartam legunt clericuli et primum et quartum cantant responsum, preterquam dominica ista et dominica Septuagesime et dominica qua cantatur *Isti sunt dies*[1]. In hac enim dominica regnarius legit primam lectionem, ut dictum est, et cantor cantat primum versum. In aliis duabus dominicis similiter regnarius legit primam lectionem et [48] clericulus cantat versum; secundam, terciam et quintam lectionem subdiaconi, et cantant secundum, tercium et quintum responsum; diaconi sextam et septimam lectionem, et cantant sextum et septimum responsum; sacerdotes octavam et nonam lectionem legunt, et octavum et nonum cantant responsum. ([b] Et sciendum quod in omnibus dominicis diebus et festis IX lectionum, clericulus qui legit in capitulo in vesperis precedentibus dat lectiones legendas in matutinis, exceptis illis festivitatibus in quibus cantor et succentor servant chorum, et tunc regnarius dat lectiones. Similiter in omnibus dominicis et festis novem lectionum que non sunt duplicia, clericulus predictus dat in matutinis responsa; in festis autem duplicibus, illi qui servant chorum dant responsa in matutinis.) In Adventu Domini non dicitur *Te Deum laudamus*, nisi in sollempnitatibus sanctorum in quibus leguntur novem lectiones. In dominicis diebus post *Gloria* noni responsi precentor reiterat dictum nonum ℟) et campane insimul pulsantur.

In laudibus sacerdos, antequam incipiat *Deus in adjutorium*, dicit versum *Ex Syon species decoris ejus*. [In laudibus

a. Hec [regula] scribatur in principio libri cum aliis regulis. — b. Va-cat. — Non scribatur.

1. *Le dimanche de la Passion.*

duo]sacerdotes duas primas antiphonas debent incipere[a]; alias duas duo diaconi; quintam subdiaconus. Ant. *In illa die*, ps. *Dominus regnavit;* ant. *Jocundare*, ps. *Jubilate;* ant. *Ecce Dominus veniet*, ps. *Deus Deus meus;* [v°] ant. *Omnes sicientes*, ps. *Benedicite omnia opera;* ant. *Ecce veniet propheta*, ps. *Laudate*. Antiphone non finiuntur in laudibus nisi duplex festum fuerit. Capitulum *Egredietur Dominus*. Ymnus *Verbum supernum*. ℣ *Vox clamantis*. Ant. *Spiritus sanctus*, ps. *Benedictus*. Tunc accedit sacerdos ad altare incensandum, capa serica indutus,[precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos, alio ferente thuribulum et alio ferente crucem.] Et notandum quod semper in matutinis in diebus dominicis et in festis novem lectionum cum unico thuribulo incensatur altare; si autem duplex festum fuerit, cum duobus thuribulis incensatur altare. Alius clericulus Collectaneum tenet ad dicendam orationem et candelam supradicte quantitatis. Hec consuetudo candele per totum annum in matutinis tenetur. Oratio *Excita Domine potentiam tuam et veni*. Et hec oratio per totam ebdomadam usque ad aliam dominicam dicitur; similiter et alie orationes que dicuntur in aliis dominicis[b].

Ad matutinas beate Marie sacerdos incipit *Domine labia* et *Deus in adjutorium* sicut in matutinis de die. Clericulus invitatorium *Ave Maria* et cantat ps. *Venite*. Postea incipit ant. *Benedicta tu*, ps. *Domine Dominus noster*, ps. *Celi enarrant*, ps. *Domini est terra*. Et notandum quod quotienscumque hore beate Marie cantantur, semper dominica die et II^a^ feria et V^a^ cantantur psalmi predicti et dicitur [49] ℣ *Ora pro nobis;* tercia feria et VI^a^ dicuntur ps. *Eructavit*, *Deus noster refugium*, *Fundamenta* et dicitur ℣ *Post partum virgo;* quarta feria et sabbato dicuntur ps. *Cantate* I *Domino*, *Dominus regnavit exultet*, *Cantate* II *Domino* et dicitur ℣ *Sancta Dei genitrix*. Invitatorium et antiphone super psalmos nunquam mutantur. Clericulus, accepta benedictione a sacerdote, legit lectionem *O beata Maria;* ℟ *Sancta et immaculata;* idem clericulus ℣ *Benedicta tu*. Idem etiam legit secundam lectionem *Admitte*, ℟ *Beata es;* predictus clericulus ℣ *Ave Maria*. Idem lectionem *Sancta Maria succurre*, ℟ *Xpisti virgo* subdiaconus, ℣ *Quoniam peccatorum*, postea dicit *Gloria Patri*. Et quotienscumque clericulus dicit ℣ *Ora pro nobis*, sacerdos in laudibus dicit ℣ *Post partum;* si clericulus dicit *Post*

a. Incipiendo ab ea parte ubi est chorus. — *b*. Quotienscumque fit de tempore.

partum, sacerdos dicit *Sancta Dei genitrix*; si clericulus dicit *Sancta Dei genitrix*, sacerdos dicit *Ora pro nobis*. Si in matutinis de die cantatur *Te Deum laudamus*, cantatur etiam in matutinis beate Marie, aliter non.

In laudibus clericulus ant. *O admirabile*. (Capitulum ut supra) [a]. Clericulus ℣ *Speciosa*. Septimanarius chori incipit ant. *Beata Dei* et (dum cantatur) [b] fit processio ad altare in introitu chori sicut supra; percantata tota antiphona, cantatur *Benedictus*, deinde antiphona iterum [cantatur]. Oratio *Deus qui de beate Marie*. Ant. *Veni Domine visitare*, ℣ [v°] de Adventu. Oratio *Excita quesumus Domine tuorum fidelium voluntates*. Hoc modo dicitur per totam ebdomadam ad hoc altare in vesperis et matutinis. Postea [fit commemoratio] de sanctis et de pace (ut supra) [c]. ([d] Subthesaurarius de redditu thesaurarii thus emit et donat custodi sacrarii; laico vero custodi dat nummos ad emendos carbones, quos ipse laicus custos administrat et accendit. Finitis matutinis, ebdomadarius laicus custos ecclesie usque ad horam primam ecclesiam custodit, et si dies dominica vel alia dies sollempnis novem lectionum quod celebretur [1] fuerit, ad majus signum pulsandum turrim ascendit; quo pulsato, prima cantatur; si vero festum novem lectionum et non communiter [2] celebretur, pulsato majore signo in turri, clericus custos minimum pulsabit, et a prima ecclesiam custodiet usquedum sexta finiatur) [e].

Ad primam ymnus *Jam lucis* incipiatur ex illa parte in qua ebdomada chori fuerit et cantatur cum cantu ymni *Verbum supernum*. Idem cantus cantatur in ymnis ad tertiam et sextam et nonam; similiter fit in diebus dominicis usque ad Nativitatem Domini. Sacerdos ant. *In illa die*, et nota quod nunquam fini[50]untur antiphone ad primam, tertiam, sextam et nonam. Ps. *Deus Deus meus respice*, ps. *Deus regit me*, *Gloria Patri*; ps. *Domini est terra*, ps. *Ad te levavi*, *Gloria Patri*; ps. *Confitemini*, *Gloria*; ps. *Beati immaculati*, *Gloria*; ps. *Retribue*, *Gloria*; ps. *Quicumque vult*, *Gloria*. Percantata antiphona finitur chori ebdomada. Ex altera parte clericulus *Exurge Domine*, et incipit alterius chori ebdomada [f]. *Kyrieleison*. *Pater noster*. *Et ne nos*. — *Vivet anima mea*

a. Capitulum *Spiritus sanctus*. — *b*. Cantando dictam ant. — *c*. Prout dictum est in vesperis. — *d*. Nec scribatur cum aliis in principio. *Le mot* nec *a été ajouté à cette note marginale*. — *e*. Va-cat. — *f*. Preces ad primam.

1. *Fête que le peuple célébrait*. — 2. *Fête qui n'était pas célébrée par le peuple*.

et laudabit te. Et judicia tua adjuvabunt me. — Erravi sicut ovis que periit. Quere servum tuum, Domine, quia mandata tua non sum oblitus. — Credo in Deum. Carnis resurrectionem. Vitam eternam, Amen. — Verba... (Ps. v, 2-5)... *tu es. — Vias... (Ps.* xxiv, 4-7)... *tuas edoce me...* [v°] *memineris. — Spiritus... (Ps.* cxlii, 10-2)... *sum. — Judica... (Ps.* xxxiv, 1-3)... *michi... persecuntur... sum. — Repleatur... (Ps.* lxx, 8)... *tuum. — Averte... (Ps.* l, 11-4)... *Deus. Spiritum... michi... me. — Eripe... (Ps.* cxxxix, 2)... *me. — Eripe... (Ps.* lviii, 2-3)... [51] ... *viri*[*s*]... *me. — Sic... (Ps.* lx, 9)... *diem. — Exaudi... (Ps.* lxiv, 6)... *longe. — Deus... (Ps.* lxix, 2)... *festina. — Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus et immortalis. Qui tollis peccata mundi miserere nobis. — Benedic... (Ps.* cii, 1-5)... *tua. — Dignare, Domine, die isto. Sine peccato nos custodire. — Confiteor. — Deus... (Ps.* lv, 8-9)... *nuntiavi... tuo. — Delictum... (Ps.* xxxi, 5)... *mei. —* [v°]. *Secundum misericordiam meam* [1]... *(Ps.* xxiii, 7)... *Domine. — Et... (Ps.* cxlii, 2)... *cum servis tuis, Domine. Quia... vivens. — Adjuva... (Ps.* lxxviii, 2)... *noster. Propter... tuum. — Fiat... (Ps.* xxxii, 22)... *te. — Domine, exaudi orationem meam. Et clamor meus ad te veniat. Dominus vobiscum.* — Oratio. *Oremus. Domine Deus, Pater omnipotens, qui nos ad principium hujus diei pervenire fecisti, tua nos hodie salva virtute et concede ut in hac die ad nullum declinemus mortale peccatum neque ullum incurramus periculum, sed semper ad tuam justiciam faciendam omnis nostra actio tuo moderamine dirigatur, per Dominum.*

Ad primam beate Marie, ymnus *Memento salutis actor* [a]. *Gloria tibi Domine.* Idem ymnus dicitur ad terciam et sextam et nonam. Clericulus ant. *O admirabile.* Ps. *Deus in nomine tuo,* ps. *Laudate Dominum omnes gentes,* ps. *Confitemini.* Capitulum (de beata Maria) [b]. Clericulus ℟ *Ora pro nobis,* ℣ *Post partum.* Oratio (de beata Maria) [c]. Finita prima beate Marie, omnes canonici qui ibi sunt ad Capitulum eunt processionaliter, nec aliquis canonicorum processioni debet obvi-[52]are. Clericulus, alba indutus, lunam pronuntiat, sanctorum sollempnitates demonstrat. Sacerdos : *Isti sancti et omnes alii intercedant pro nobis ad Dominum Deum nostrum, ut partem habere mereamur cum his qui in celis sunt, per te, Xpiste*

a. Maria, mater gratie *(2e strophe de l'hymne).* Gloria tibi Domine *(Doxologie). — b.* Capit. *Angelus Domini. — c.* Oratio *Famulorum.*
1. *Il faut lire :* tuam.

Jhesu, salvator mundi, qui cum Deo Patre et Spiritu Sancto vivis et regnas Deus per. — Respice, Domine, in servos tuos et in opera tua. Et dirige filios eorum. — Et sit splendor Domini Dei nostri super nos. Et opera manuum nostrarum dirige super nos et opus manuum nostrarum dirige. — Oremus. Dirigere et sanctificare [a] *digneris, Domine Deus omnipotens rex, creator celi et terre, hodie* [b] *corda et corpora nostra, sensus* [c] *et sermones nostros in lege tua et in via tua et in omnibus operibus (nostris)* [d] *mandatorum tuorum, ut hic et in eternum per te* [e] *semper salvi, sani, liberi* [f] *esse mereamur. Salvator mundi* [g], *salva nos, qui in Trinitate perfecta vivis et regnas Deus per omnia secula seculorum. Amen.* — Dicta oratione, sacerdos, diaconus et subdiaconus, qui ebdomadarii fuerunt, reddent ebdomadas, stantes in capitulo, bis dicentes : *Benedictus es, Domine Deus meus, qui adjuvisti me et consolatus es me.* Chorus: *Benedictus es* semel et *Salvos fac servos tuos, Deus meus, sperantes in te.* Deinde subregnarius legit in tabula [v°] ebdomadarios canonicos, denuntians unumquemque in ordine suo ; quo finito, sacerdos, diaconus, subdiaconus, ebdomadarii predesignati, surgunt et stantes in capitulo bis dicunt: *Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me festina.* Chorus semel : *Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me festina. Salvos fac servos tuos, Deus meus, sperantes in te. Deus custodiat vos ab omni malo, Custodiat animas vestras Deus. Deus custodiat introitum vestrum et exitum vestrum, Ex hoc nunc et usque in seculum.* — Si anniversarium alicujus evenerit, clericulus pronuntiat, et chorus : *Requiem eternam dona eis Domine. Et lux perpetua luceat eis.* Sequitur lectio regule [1].

His completis que aguntur in capitulo, pulsatur (campana) [h]. Sacerdos, alba indutus, cum clericulo librum deferente, ad aquam benedicendam proficiscitur et candelabrum cum sale a laico custode allatum et sigeolum plenum aqua supra positum debet invenire. Aqua benedicta, cantor incipit *Asperges me.* Facta aspersione aque, sacerdos dicit ℣ *Ostende nobis*, orat. *Presta Domine.* Postea sacerdos induitur capa serica. Tunc fit processio, tribus clericulis albis indutis precedentibus, primo aquam benedictam [53] deferente, alio crucem et alio Colectaneum; hos sequuntur clericuli et canonici; sacerdos ebdo-

a. Custodire et regere. — *b.* Cothidie. — *c.* Actus. — *d.* *Mot raturé.* — *e.* Et in te, Domine. — *f.* Et securi. — *g.* Rex glorie. — *h.* Pulsatur IIIa, qua pulsata.
1. *Lecture de la règle des chanoines.*

madarius, indutus capa serica, ultimus incedit et solus. Cantor incipit responsum *Letentur celi* [a]. Ante crucifixum dicit sacerdos versum de Adventu et orationem de die [1]. Similiter per totum Adventum. Postea processio intrat chorum, et intrando chorum incipit cantor antiphonam de beata Maria; qua cantata, sequitur ℣ et oratio *Deus qui de beate Marie*.

Dicto ℣ et oratione de beata Maria [b], sacerdos ad terciam incipit *Deus in adjutorium*. Hymnus *Nunc sancte nobis Spiritus*. Subdiaconus ab ea parte in qua est chorus, incipit ant. *Jocundare*. Ps. *Legem pone*. Capitulum *Ecce veniet propheta magnus*. Resp. *Veni ad liberandum nos*. ℣ *Timebunt gentes*. Orat. *Excita*. — Nota quod in omnibus dominicis et festis novem lectionum subdiaconus in tercia et sexta incipit antiphonam et cantat responsum et versum.

Ad tertiam beate Marie clericulus incipit ant. *Quando natus es*. Ps. *Ad Dominum cum*, ps. *Levavi*, ps. *Letatus*. Capitulum *Spiritus Sanctus in te descendet*. ℟ *Post partum* [c]. ℣ *Sancta Dei Genitrix*. Orat. *Protege*.

Unus de sacerdotibus, scilicet subseptimanarius vel alius sacerdos loco ejus, capa serica indutus, in omnibus dominicis Adventus et Septuagesime usque ad Pascha precentor est [2], et in missa, pulsatis insimul campanis, incipit *Ad te levavi*, hac prima dominica. ([d] Et notandum quod quotienscumque chorus servatur in missa, non licet alicui orare in choro flexo genu dum missa cantatur, nisi tantum dum elevatur [v°] hostia in consecratione.) Sciendum est quod tres clericuli debent esse in sacrario ad serviendum sacerdoti, diacono et subdiacono; qui providet ministerium [3] servit sacerdoti; qui defert thuribulum, diacono; et qui cereum, subdiacono. Per totum Adventum et Septuagesimam usque ad Pascha, nisi festum novem lectionum intervenerit, diaconus et subdiaconus in missa casulis debent indui. Sic igitur subdiaconus indutus ad preparandum altare progreditur; quo preparato, cum textu Evangelii revertitur ad sacrarium. Tunc sacerdos, precedente diacono et subdiacono textum cum pulvinari supra pectus

a. Et omni dominica ad processionem cantatur predictum ℣. — *b*. Fit sermo ad populum, quem debet episcopus. Finito sermone. — *c*. Post *Gloria* dicitur ℣ *Sancta*... — *d*. Va-cat. Hec scribatur cum aliis usque ad hoc signum.

1. *Cette procession avait lieu chaque dimanche, après l'aspersion de l'eau bénite. Elle se fait encore dans le diocèse de Soissons et Laon, mais seulement aux fêtes doubles de première classe.* — 2. *Ce texte montre que le préchantre n'était pas un dignitaire du Chapitre; il remplissait un office auquel tous les chanoines étaient appelés à tour de rôle.* — 3. *Le clerc chargé de pourvoir la crédence* — ministerium — *des choses nécessaires à la célébration du Saint-Sacrifice.*

deferente, duobus clericulis cereos, tertio thuribulum, ad ostium chori procedit; et sic ordinati tamdiu illic stant quod introitus misse *Ad te levavi* a precentore incipiatur psalmus *Vias tuas*. Quo incepto, omnes veniunt ad altare. Dicto hoc versu *Vias tuas*, custos chori iterum incipit introitum *Ad te levavi* et cantatur usque ad illum locum *Non erubescam*. Postea custos chori incipit *Gloria* et iterum introitum. Eodem modo cantatur medietas introitus post versum psalmi in omnibus festis novem lectionum que non sunt duplicia, et quotienscumque in missa servatur chorus. (In festis [54] autem duplicibus cantatur totus introitus post versum et prosa post *Gloria Patri*.) [a] Per ebdomadam vero post versum cantatur *Gloria Patri* et postea iterum introitus. (Clericuli unum cereum dextrorsum ponunt, alium sinistrorsum, tercium in medio. Similiter fit in omnibus diebus dominicis et festis novem lectionum et quotienscumque cantatur *Te Deum laudamus* et *Gloria in excelsis*.) [b] Subdiaconus vero, posito textu in sinistra parte super altare, revertitur ad sacerdotem, stans in sinistra parte, diaconus in dextra. Et, dicta confessione, inclinantes capita vertunt se ad chorum, postea ad altare accedunt. Sacerdos accedens ad altare aperit textum, qui est super altare, et osculatur eum. Precentor : *Kyrie eleison*. Tunc clericuli, positis cereis ante altare, redeunt ad chorum. *Gloria in excelsis* non dicitur in Adventu, nisi in festis sanctorum novem lectionum. Sacerdos (descendens de gradu altaris) [c], conversus ad clerum dicit *Dominus vobiscum*. Oratio *Excita*. Postea dicitur oratio de beata Maria et oratio de sanctis *Conscientias* et alie, si opus fuerit, ad arbitrium septimanarii, ita tamen quod in die dominica et in festis novem lectionum non dicuntur nisi tres orationes vel quinque, in diebus autem profestis [1] sep[v°]-tem ad plus. Subdiaconus, deposita casula, ascendit pulpitum [2] et ibi legit epistolam *Scientes quia hora est*. Inde reversus induit casulam. Et [d] sciendum quod, postquam lecta fuerit epistola, nullus debet intrare chorum nisi principio misse interfuerit. In matutinis per ebdomadam, si dicta [3] cantatur, nullus debet intrare post primam antiphonam. Si novem psalmi cantantur, nullus debet intrare postquam secundus psalmus inchoatus fuerit; in dominicis vero diebus et in festis

a. Passage raturé. — *b.* Va-cat. — *c.* Veniens ad letreolum in dextra parte ante altare. — *d.* Hoc ponatur in principio usque ad hoc signum +.

1. *On appelait* Dies profestus *le jour où l'on ne célébrait pas la fête d'un saint.* — 2. *L'ambon.* — 3. *Ce mot désigne l'office férial et les prières récitées seulement les jours de jeûne.*

novem lectionum, possunt intrare usque ad primam lectionem: sed post primam lectionem nullus debet intrare chorum. In vesperis et aliis horis, nullus debet intrare chorum postquam inceptus fuerit secundus psalmus+. Duo canonici subdiaconi, capis sericis induti, cantant resp. *Universi.* ℣ *Vias tuas.* Duo diaconi : *Alleluia Ostende.* Precentor stans in choro iterat responsum et *Alleluia* cum sequenti neumate. Diaconus, posita casula supra sinistram scapulam, tenens textum in sinistra, accepta benedictione ab episcopo, si presens fuerit, vel a sacerdote, precedente subdiacono supra pectus pulvinar deferente, duobus clericulis cum cereis, tercio cum thuribulo, ascendit pulpitum et ibi legit evangelium *Sicut scriptum est.* Quo finito, sacerdos : *Credo in unum* [a]. Post *Credo in unum,* [55] *Dominus vobiscum, Oremus.* Precentor offertorium *Ad te, Domine, levavi.* In reditu processionis ad altare defert subdiaconus textum apertum ad episcopum vel ad sacerdotem, quem osculatur episcopus vel sacerdos qui missam celebrat. Deinde dictum textum clausum in circuitu per chorum supra pectus defert. Diaconus, reversus ad altare, clericulum calicem tenentem protectum patena et corporali in sinistra parte debet invenire. Et accipiens corporale extendit super altare et Missale cum manutergio a dextra in sinistram deportat; et quicquid ex tunc oblatum fuerit donec corporale replicetur, a sacerdote, diacono et subdiacono dispergitur : et hoc per totum annum, exceptis oblationibus que fiunt in Nativitate et Purificatione beate Marie, et in capite jejunii, et in Cena Domini et quarta feria in octavis Penthecostes. Deinde clericulus cum calice redit ad dextram et, dato calice subdiacono, patenam retinet. Clericuli ad ministrandum altari veniunt, clericulus qui defert thuribulum apparat aquam, ille vero qui cereum, manutergium tenet dum sacerdos manus abluit. Idem qui cereum tollit, debet hostiam et vinum afferre datum sibi a custode sacrarii. Postquam sacerdos manus abluerit, diaconus, accepta hostia, ponit super patenam in dextra, calicem in sinistra, utrumque offert sacerdoti. [v°] Item clericulus affert vasculos unum cum vino et alium cum aqua, quos accipiens diaconus infundit in calicem. His administratis, sacerdos, a clericulo thure accenso, thuribulum accipiens a diacono, circum calicem et ante altare dextrorsum et sinistrorsum odorem spargit. Et, altari incensato, diacono reddit thuribulum, (quo

a. Et sciendum quod in omnibus dominicis dicitur *Credo* in missa.

diaconus posterius altare [1] imaginem beate Marie, reliquias sanctorum, armarium in quo oleum et chrisma reponitur, et feretrum quod in presbiterio dependet et altare in introitu chori incensat.[a]) Postea reddit clericulo thuribulum; clericulus primo defert ad precentorem chori, deinde ad decanum, postea circumquaque. (Et notandum quod nunquam sunt in missa duo thuribula nisi sit festum duplex vel anniversarium novem lectionum) [b]. (Dum secretum misse celebratur, diaconus retro sacerdotem et subdiaconus retro diaconum stant orantes)[c]. Post prefationem et *Sanctus*, clericulus, accepta patena a diacono, stat retro subdiaconum; finita oratione *Pater noster*, diaconus et subdiaconus cum clericulo eunt ad altare, et subdiaconus, sumpta patena a clericulo, dat diacono et diaconus offert sacerdoti. Sacerdos, facto crucis signaculo, super altare eam reponit; postea dicit : *Per omnia secula. Pax Domini.* Precentor : *Agnus Dei.* Interim diaconus [56] et subdiaconus pacem a sacerdote accipiunt, subdiaconus a diacono; diaconus descendens de presbytero [3] fert pacem precentori, si sit in dextro choro, postea decano et aliis qui in dextra parte fuerint, subdiaconus astantibus in sinistra. Bis precentor reincipit *Agnus Dei.* Communio *Deus dabit benignitatem.* Postea dat diaconus clericulo patenam. Item diaconus, suscepto calice a sacerdote, reddit subdiacono; a diacono corporale replicatur ; diaconus, dato corporali clericulo, de scapula deponit casulam et eam induit. Oratio. Postea dicit alias orationes; quibus finitis, diaconus : *Benedicamus Domino.*

Subseptimanarius in sexta incipit *Deus in adjutorium.* Sacerdos cum diacono et subdiacono pergit ad sacrarium, dicendo *Benedicite.* Subdiaconus ant. *Ecce Deus.* Ps. *Defecit.* Capitulum *Dominus legifer noster.* Resp. *Ostende nobis, Domine* [d]. Sacerdos ebdomadarius orationem *Excita Domine.*

Ad sextam Beate Marie, clericulus ant. *Rubum quem viderat*, ps. *Ad te levavi*, ps. *Nisi quia Dominus*, ps. *Qui*

a. Diaconus vero, accepto thuribulo, ad sanctum lac beate Virginis incensandum accedit, sive sit in armariolo reliquiarum, sive ad altare ymaginis, deinde revertitur ad reliquias, ad altare ubi cantatur missa pro defunctis, ad armariolum in quo ponuntur calices, deinde ad tumbas episcoporum [2]. — *b.* Va-cat. Hec scribatur cum aliis usque [ad] hoc signum. — *c.* Vacat. — *d.* ℣ *Memento nostri Domine.*

1. *Ce passage fait connaître l'endroit où étaient conservées l'Image de la T. S. Vierge et les reliques des saints : c'était derrière le maître-autel.* — 2. *Cette note marginale n'est pas antérieure à la seconde moitié du XIIIe siècle, car les évêques de Laon ne furent inhumés dans la cathédrale qu'à partir de Garnier, mort en 1249. Les prédécesseurs de ce prélat furent enterrés à Saint-Vincent, abbaye bénédictine de Laon.* — 3. *Lire* presbiterio.

confidunt. Capitulum (de beata Maria) [a]. ℟ *Sancta Dei genitrix*, ℣ *Speciosa*. Oratio (de beata Maria) [b].

Ad nonam ([c] laicus custos ecclesie duas campanas pulsabit, clericus custos terciam et pulsatur tamdiu quamdiu septimanarius voluerit; similiter ad primam et per totum annum). Sacerdos [d] *Deus in adjutorium* [v°]. Hymnus *Rerum Deus tenax*. In hora nona in omnibus dominicis et festis diebus novem lectionum diaconus debet incipere antiphonam et ℟ cantare. Ant. *Ecce veniet propheta*, ps. *Mirabilia* [e]. ℟ *Super te Jerusalem*, ℣ *Domine Deus virtutum*. (Hec ℟) [f] cantantur per totum Adventum usque ad Nativitatem Domini, nisi aliquod festum intervenerit. Oratio *Excita*.

Ad nonam Beate Marie clericulus ant. *Germinavit*, ps. *In convertendo*, ps. *Nisi Dominus*, ps. *Beati omnes*. Capitulum (de Beata Maria) [g]. Clericulus ℟ *Speciosa*, ℣ *Dignare me*. Oratio (de Beata Maria) [h]. Eodem modo cantantur hore de Beata Maria per totum (anni circulum) [i]; et quotiens dicitur *Alleluia* in ℟ horarum de die, dicitur etiam in horis Beate Marie.

Ad vesperas, in omnibus dominicis et festis diebus novem lectionum, tres cerei ante altare debent poni (et accendi antequam laicus custos ad majora signa pulsanda turrim ascendat.) [j] Sacerdos [k] *Deus in adjutorium*. Ant. *Sede a dextris*, ps. *Dixit Dominus*. Ant. *Confitebor*, ps. *In consilio* [1]. Ant. *Beatus vir*, ps. *Potens in terra*. Ant. *Excelsus*, ps. *Laudate pueri*. Ant. *Nos qui vivimus*, ps. *In exitu*. Capitulum *(Ecce rex venit)* [l]. Ymnus *Conditor*. ℣ *Rorate celi*. Ant. *Ne timeas Maria*, ps. *Magnificat* [m]. Oratio *Excita*. (Collatio) [2]. [n] Et notandum est quod si fiat processio ad (aliquam ecclesiam) [o] vel ad aliquam ecclesiam [p] pro aliquo festo, non legitur collatio; similiter non legitur quotienscumque fit vigi[57]lia de mortuis.

Ad completorium [q] ant. *Miserere*, ps. *Cum invocarem*. *Jhesu (redemptor)* [r] *seculi*. Iste ymnus cantatur ad completorium dominicis diebus per totum annum, preterquam a Nativitate

a. Mots supprimés et remplacés par Orietur sicut sol. — b. Mots supprimés et remplacés par Beate et gloriose. — c. Va-cat. Hec scribatur cum aliis. — *d.* Septimanarius. — *e.* Capitul. *Erumpant montes.* — *f.* Capitula et ℟ predicta. — *g.* Capitul. *Beata es Maria que credidisti.* — *h.* Orat. *Adjuvet nos quesumus Domine.* — *i. Mots remplacés par* Adventum. — *j.* Va-cat. Et pulsatis campanis insimul. — *k.* Incipit. — *l.* Capit. *De celo veniet.* — *m.* Ad Magnificat cum duobus thuribulis incensatur altare. — *n.* Ad altare Salvatoris, ant. *In tuo adventu.* — *o.* Ad aliquod altare in ecclesia. — *p.* Extra ecclesiam. — *q.* Cloriculus ant. *Miserere.* — *r.* Salvator.

1. *Le psaume commence là où finit l'antienne. Même remarque pour le psaume suivant.* — 2. *Mot raturé.*

Domini usque ad Purificationem Beate Marie, et in die Pasche et in die Pentecostes [a] et in die [1] Assumptionis et Nativitatis Beate Marie [b], et in octavis Dedicationis et in festo Omnium Sanctorum, si sit in die dominica vel secunda feria, nec mutatur ejus cantus pro aliquo festo. Capitulum *Tu in nobis es.* [c] ℣ *Custodi nos.* [d] Ant. *Lucem tuam*, ps. *Nunc dimittis.* Hec antiphona cantatur diebus dominicis per totum Adventum, et ab octavis Epyphanie usque ad Pascha et ab octavis (Trinitatis) [e] usque ad Adventum, nisi fuerit festum duplex vel octave sollempnes. Preces ut supra. Oratio *Illumina.*

(In omni feria, nisi festum novem lectionum fuerit, clericulus cantat invitatorium. Duo sacerdotes primam et secundam antiphonam debent incipere, diaconi terciam et quartam, subdiaconi quintam et sextam. Unus solus canonicus servat chorum et transit de choro ad chorum dando antiphonas, nec finiuntur antiphone in matutinis per ebdomadam nisi ultima tantum super psalmos, similiter ultima in laudibus et illa que cantatur ad Benedictus) [f].

[g] Invitatorium *Regem venturum*, ps. *Venite.* Ant. *Dominus*, ps. *Illuminatio* [v°], ps. *Ad te Domine clamabo.* Ant. *Adorate*, ps. *Afferte*, ps. *Exaltabo te.* Ant. *In tua justicia*, ps. *In te Domine*, ps. *Beati quorum.* Ant. *Rectos decet*, ps. *Exultate*, ps. *Benedicam.* Ant. *Expugna*, ps. *Judica Domine*, ps. *Dixit injustus.* Ant. *Revela*, ps. *Noli emulari*, ps. *Domine ne in furore.* [h] ℣ *Ex Syon species.* Lectiones de Ysaia, primam legit clericulus, alius clericulus responsum *Aspiciebam;* secundam subdiaconus, alius subdiaconus ℟ *Missus est;* terciam (sacerdos vel) [2] diaconus : (sed nota quod si sacerdos legit, alius sacerdos cantat, similiter et diaconus) [i], ℟ *Ave Maria.* (Et notandum quod quotienscumque fiunt tres lectiones tantum, regnarius dat eas in vesperis precedentibus; clericulus legit primam semper, nisi pronuntietur Evangelium : tunc enim diaconus legit primam, subdiaconus secundam, sacerdos terciam ; custos chori dat ℟ in matutinis) [j].

In laudibus, ant. *Miserere*, ps. *Secundum.* Ant. *Intellige*, ps. *Verba mea.* Ant. *Deus Deus meus*, ps. *Sitivit in te.* Ant. *Conversus*, ps. *Confitebor.* Ant. *Laudate*, ps. *Laudate.* Iste

a. Dominica post festum Sacramenti. — *b.* Et per octavas. — *c.* Clericulus. — *d.* Alius clericulus ant. *Lucem.* — *e.* Festi Sacramenti. — *f.* Hec ponatur in principio libri usque — hic. — *g.* Feria IIa, clericulus. — *h.* Clericulus. — *i.* Va-cat. — *j.* Scribatur cum regulis.

1. *On a écrit ici, puis effacé le mot* octavis. — 2. *Mots raturés.*

antiphone eodem modo incipiuntur sicut in diebus dominicis; similiter quotiens fuerint quinque antiphone in laudibus. Capitulum (de Adventu) [a]. Ymnus *Verbum supernum.* ℣ *Vox clamantis.* Sacerdos ant. *Angelis Domini*, ps. *Benedictus.* Sacerdos ebdomadarius ascendit in stallum superius [58] et ibi dicit preces et orationem; quando autem non fiunt preces, dicit orationem ante altare; similiter in vesperis, in tercia et sexta et nona dicit preces et orationem in stallo suo. [b] *Pater noster. Et ne nos. — Ego dixi, Domine, miserere mei. Sana animam meam, quia peccavi tibi. — Convertere Domini usquequo. Et deprecabilis esto super servos tuos. — Converte nos Deus salutaris noster. Et averte iram tuam a nobis. — Oculi Domini super justos. Et aures ejus in preces eorum. — Confiteantur tibi Domine omnia opera tua. Et sancti tui benedicant tibi. — Sacerdotes tui induantur justiciam. Et sancti tui exultent. — Domine, salvum fac regem. Et exaudi nos in die qua invocaverimus te. — Salvum fac servum tuum. Deus meus sperantem in te. — Salvum fac populum tuum Domine et benedic hereditati tue. Et rege eos et extolle illos usque in eternum. — Fiat pax in virtute tua. Et habundantia in turribus tuis. — Adjutorium nostrum in nomine Domini. Qui fecit celum et terram. — Oremus pro fidelibus defunctis. Requiem eternam dona eis, Domine. Et lux perpetua luceat eis. — Pro fratribus nostris absentibus. Salvos fac servos tuos Deus meus sperantes in te. — Pro benefactoribus nostris. Mitte eis auxilium de sancto et de Syon tuere eos. — Fiat misericordia tua, Domine, super nos. Quemad[v°]modum speravimus in te. — Domine, exaudi orationem meam. Et clamor meus ad te veniat. — Misere[re] mei Deus*, et inchoatur semper in illa parte chori in qua sacerdos dicit preces. — *Domine Deus virtutum converte nos. Et ostende faciem tuam et salvi erimus.* Oratio *Excita.*

Ad matutinas beate Marie, dum cantatur antiphona *Beata Dei*, processio fit ad predictum altare sine cereis et cruce; similiter in aliis feriis. Post orationem de beata Maria dicitur antiphona de Adventu *Jherusalem respice* et oratio predicta, postea antiphona et oratio de sanctis [c], ut predictum est. Similiter per totum Adventum, si aliqua antiphona fuerit propria de Adventu, preter illas que dicuntur ad Benedictus et Magnificat, cantatur ad altare predictum; si autem non sit aliqua propria, cantatur una illarum que cantantur ad horas.

a. Egredietur Dominus. — *b.* Preces ad horas. — *c.* Et de pace.

Ad primam, (laicus custos primam campanam pulsat, clericus custos alteram, et sic in omni die nisi dominica vel festum novem lectionum fuerit) [a]. (Nota quod in omni feria sine festo novem lectionum et sine octavis sollempnibus, clericulus ad primam incipit antiphonam, ad terciam et sextam et nonam incipit antiphonam et cantat responsum) [b]. Ad primam [c] ant. *Veni Domine*, ps. *Deus in nomine tuo* [d] [59] (et alii qui secuntur). In hac feria, cantata prima, campane insimul pulsantur et postea (fit) [e] animarum commendatio.

Ad terciam, (clericus custos pulsat campanas) [1]. Clericulus ant. *Tuam Domine*. Clericulus cantat ℟ *Veni ad liberandum nos*. Similiter in omni feria per totum annum, nisi festum novem lectionum fuerit vel octave sollempnes, incipit clericulus antiphonam et cantat responsum ad terciam et sextam et nonam.

[2] (Iste preces dicuntur similiter) [3] ad tertiam et sextam et nonam et in vesperis [f], similiter per totum annum quotiens fiunt preces in predictis horis. (Pro fidelibus defunctis cantatur semper *De profundis* ante missam, nisi festum novem lectionum fuerit vel octave in quibus cantetur *Te Deum laudamus*; (et si) [g] cantetur missa pro fidelibus defunctis, semper cantatur *De profundis* ante illam missam, sive sit festum, sive non) [h].

Ante [i] missam in Adventu Domini, nisi festum novem lectionum fuerit, cantatur sexta. Ad VI^am^ ant. *In tuo adventu*. [j] ℟ *Ostende*. Preces ut supra.

Quotiens cantatur missa pro mortuis, diaconus et subdiaconus ministrant in albis, nisi sit [k] anniversarium novem lectionum vel nisi corpus sit presens, tunc enim (casulis) [l] induuntur.

a. Va-cat. Hec ponatur cum aliis usque hic. — *b*. Va-cat. — *c*. Clericulus. — *d*. Ps. *Beati immaculati*, ps. *Retribue*, ps. *Quicumque vult*. ℣ *Exurge* et preces, ut dictum est in dominica, sed (in fine) [4] dicitur psalmus *Miserere* et post dictum psalmum dicitur oratio *Domine Deus Pater*.

Cantata prima de beata Maria, clericulus lunam pronuntiat et sanctorum sollempnitates, postea sacerdos dicit orationem *Isti sancti et omnes*, deinde dicit sacerdos ℣ *Deus in adjutorium meum intende*, chorus respondet *Domine ad adjuvandum me festina*; iterum sacerdos dicit *Deus in adjutorium meum intende*, chorus respondet *Domine ad adjuvandum me festina*; sacerdos iterum dicit *Deus pius, fortis et clemens in adjutorium meum intende*, chorus respondet *Domine ad adjuvandum me festina, Gloria Patri, Sicut erat, Kirieleison, Xristeleison, Kirieleison, Pater noster. Et ne nos inducas*. ℣ *Respice in servos tuos*, et cetera sicut in dominica. Eo modo cantatur prima per ebdomadam sine festo. — *e*. Dicitur. — *f*. Dicuntur preces sicut in matutinis. — *g*. Et quando. — *h*. Va-cat. — *i*. Ante magnam. — *j*. Capit. ut supra. — *k*. Nisi quando fit. — *l*. Tunicis et dalmaticis.

1. *Mots raturés*. — 2. *Le titre de ce paragraphe, probablement le mot* Preces, *n'a pas été écrit; un tiers de ligne est resté en blanc à cet endroit*. — 3. *Mots raturés*. — 4. *Mots raturés et remplacés par* ante orationem.

Ad missam, in omni feria, due campane insimul [v°] pulsantur; introitus *Ad te levavi* per totam ebdomadam, nisi festum fuerit. Sacerdos procedit ad altare, precedente diacono, subdiacono et tribus clericulis, uno deferente thuribulum, aliis cereos; et sic fit omni die, exceptis festis duplicibus in quibus duo thuribula sunt in missa. Epistola legitur ante altare et ibidem a clericulis cantatur responsum et *Alleluia*. In sinistra parte altaris legitur evangelium super letreolum a (subdiacono) [a] preparatum; stat subdiaconus ex altera parte letreoli ante faciem diaconi, clericuli juxta subdiaconum cum cereis [b], alter clericulus retro diaconum cum thuribulo. Diaconus in fine misse *Benedicamus Domino*; similiter in aliis feriis per ebdomadam.

Ad IX^am^, ant. *Veni et libera*. ℟ *Super te Jherusalem*. Preces ut supra.

Ad vesperas, (pulsatis campanis una post aliam, ad ultimum die [1] insimul pulsantur et duo cerei ante altare accenduntur. Primam antiphonam incipit sacerdos et alias clericuli; et sic in omni feria per ebdomadam quotiens quinque antiphone cantantur in vesperis) [c]. Ant. *Inclinavit*, ps. *Dilexi quoniam*. Ant. *Credidi propter*, ps. *Ego autem*. Ant. *Laudate Dominum*, ps. *Laudate eum*. Ant. *Clamavi*, ps. *Ad Dominum cum tribularer*. Ant. *Auxilium*, ps. *Levavi*. Nota quod antiphone semper finiuntur in vesperis, preterquam in triduo ante Pascha et in die Pasche et usque ad octa[60]vas Pasche; similiter in completorio semper finiuntur antiphone, excepta antiphona que cantatur ad Nunc dimittis in sabbatis Quadragesime. Ymnus *Conditor*. Ant. *Leva Jherusalem*, ps. *Magnificat*. Sacerdos in omni feria antiphonam ad Magnificat debet incipere. *Kyrieleison*. *Pater noster*. Preces [d] ut supra [e].

Ad completorium, (clericulus legit collationem) [2] ant. *Miserere*, ps. *Cum invocarem*. Ymnus *Te lucis*. Ant. *Salva nos*, ps. *Nunc dimittis*. Per totum Adventum canonici in omnibus horis inclinati super sedes suas, nisi dominica dies vel festum fuerit, dicunt preces.

Feria III^a^. [f] Invitatorium *Regem venturum*, ps. *Venite*. Ant. *Ut non delinquam*, ps. *Dixi custodiam*, ps. *Expectans*. Ant.

a. Clericulo. — *b*. Unus a dextris, alius a sinistris. — *c*. Va-cat. Hec scribatur usque hic. — *d*. Et oratio. — *e*. Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera nos*. — *f*. Clericulus.

1. *Il faut lire* due. — 2. *Phrase supprimée. On ne lisait pas la collation lorsqu'après les vêpres on faisait une procession à un autel de la cathédrale, ou à une église de la ville.*

Sana Domine, ps. *Beatus qui intelligit*, ps. *Quemadmodum*. Ant. *Eructavit*, ps. *Deus auribus*, ps. *Eructavit*. Ant. *Adjutor*, ps. *Deus noster refugium*, ps. *Omnes gentes*. Ant. *Auribus percipite*, ps. *Magnus Dominus*, ps. *Audite*, Ant. *Deus deorum*, ps. *Et vocavit terram*, ps. *Quid gloriaris*. ℣. *Ostende nobis Domine*. Lectiones de Ysaia. ℟ *Salvator*, ℟ *Audite*, ℟ *Ecce virgo*.

In laudibus, ant. *Amplius*, ps. *Miserere*. Ant. *Salutare*, ps. *Judica me Deus*. Ant. *Ad te de luce*, ps. *Deus, Deus meus*. Ant. *Cunctis diebus*, ps. *Ego dixi*. Ant. *In excelsis*, ps. *Laudate*. Ymnus *Verbum supernum*. ℣ *Vox clamantis*. Ant. *Antequam convenirent*, ps. *Benedictus*. Preces [a].

Missa eadem que in secunda feria.

Ad vesperas, ant. *In domum*, ps. *Letatus*. Ant. *Qui habitat*, ps. *Ad te levavi*. Ant. *Adjutorium*, ps. *Nisi quia Dominus*. Ant. *Benefac*, ps. *Qui confidunt*. Ant. *Facti sumus*, [v°] ps. *In convertendo*. Ymnus *Conditor*. Ant. *Querite*, ps. *Magnificat*. Preces et oratio ut supra [b].

Feria IIII^a^. [c] Invitatorium *Regem venturum*, ps. *Venite*. Ant. *Avertet* [1] *Dominus*, ps. *Dixit insipiens*, ps. *Exaudi, Deus*. Ant. *Quoniam in te*, ps. *Miserere mei, Deus, quoniam conculcavit*, ps. *Miserere mei, Deus, miserere*. Ant. *Justa judicate*, ps. *Si vere utique*, ps. *Eripe me*. Ant. *Da nobis Domine*, ps. *Deus repulisti nos*, ps. *Exaudi, Deus, deprecationem*. Ant. *A timore*, ps. *Nonne Deo*, ps. *Exauli Deus orationem*. Ant. *In ecclesiis*, ps. *Jubilate Deo*, ps. *Exurgat Deus*. ℣ *Emitte Agnum, Domine*. Lectiones [d] de Ysaia. ℟ *Ecce virgo*, ℟ *Obsecro*, ℟ *Letentur celi*.

In laudibus, ant. *Tibi soli*, ps. *Miserere* ; ant. *Te decet*, ps. *Et tibi reddetur* ; ant. *Labia mea*, ps. *Deus, Deus meus* ; ant. *Dominus judicabit*. ps. *Exultavit cor meum* ; ant. *Sol et luna*, ps. *Laudate*. Ymnus *Verbum supernum*. ℣ *Vox clamantis*. Ant. *Erumpant montes*, ps. *Benedictus*. Preces et oratio ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *De Syon*.

Ad missam, introitus *Ad te levavi*. Epistola *Pacientes estote*. Evangelium *Venit Johannes*.

Ad vesperas, ant. *Beatus vir*, ps. *Nisi Dominus* ; ant. *Beati omnes*, ps. *Qui ambulant* ; ant. *Benediximus*, ps. *Sepe expu-*

a. Ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine*. — *b*. Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine*. — *c*. Clericulus. — *d*. Leguntur.
1. *Il faut lire :* Avertit.

[illegible]

[illegible]

[illegible] *Domine, exaudi* [illegible] *Domine, audivi*, [illegible] *Domine, opus tuum* [illegible] *Laudate* [illegible] *Verbum supernum*. [illegible] *Venit dies domini*, [illegible] *Benedictus*. [illegible] *Ecce veniet*

Ad missam Ad te levavi Epistola de dominica. Evangelium *Dicebat Johannes ad turbas*

a. Ad altare Salvatoris ant. *In tuo adventu.* — *b.* Clericulus. — *c.* El oratio ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera nos.* — *d.* Preces et oratio ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine.* — *e.* El oratio ut supra.

Ad vesperas, ant. *In conspectu*, ps. *Confitebor*; ant. *Domine, probasti me*, ps. *Tu cognovisti*; ant. *A viro iniquo*, ps. *Eripe me*; ant. *Domine, clamavi*, ps. *Intende voci*; ant. *Portio mea*, ps. *Voce mea*. Ymnus *Conditor*. ℣ *Rorate*; ant. *(Ecce in nubibus)* [a], ps. *Magnificat*. Preces [b]. Ad altare Salvatoris ant. *(Ex Egypto)* [c].

Sabbato. [d] Invitatorium *Regem venturum*. Ant. *Quia mirabilia*, ps. *Cantate*, ps. *Dominus regnavit irascantur*; ant. *Jubilate*, ps. *Servite*, ps. *Misericordiam et judicium*; ant. *Clamor meus*, ps. *Domine exaudi*, ps. *Benedic*; ant. *Benedic*, ps. *Deus, Deus meus*, ps. *Confitemini*; ant. *Visita nos*, ps. *Confitemini*, ps. *Confitemini*; ant. *Confitebor*, ps. *Paratum cor meum*, ps. *Deus laudem meam*. ℣ *Emitte agnum, Domine*. Lectiones leguntur de Ysaia. ℟ *Ecce virgo* [e], ℟ *Letentur*, (℟ *Obsecro)* [1].

In laudibus, ant. *Benigne*, ps. *Miserere*; ant. *Bonum est*, ps. *Et psallere*; ant. *Metuant Dominum*, ps. *Deus, Deus meus*; ant. *Et in servis*, ps. *Audite celi*; ant. *In cimbalis*, ps. *Laudate*. Ymnus *Verbum supernum*. ℣ *Vox Clamantis*. Ant. *Syon noli timere*, ps. *Benedictus*. Preces [f]. Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine*.

Ad missam [g] *Rorate* (chorus servatur) [h], ps. *Celi enarrant*. Non dicitur *Gloria in excelsis*. Oratio *Deus qui de beate Marie*. Epistola *Locutus est Dominus* [i]. Duo subdiaconi cum capis sericis (cantant) ℟ *Qui sedes*, ℣ *Qui regis*; (duo alii vel) duo diaconi *Alleluia, Ostende*. Sequentia *Ave Maria*. Evangelium *Mis*[62]*sus est Gabriel* (vel *Exurgens Maria)*. Offertorium *Ave Maria*. Prefatio de beata Maria. Communio *Ecce virgo*. Postcommunio *Gratiam tuam*. Hec missa cantatur per totum Adventum in omnibus sabbatis usque ad Vigiliam Natalis Domini, nisi [j] festum novem lectionum fuerit vel aliquod festum quod habeat propriam missam (vel anniversarium novem lectionum) [2].

Ad vesperas, ant. *Benedictus*, ps. *Qui docet*, et cetera. Ymnus *Conditor*. ℣ *Rorate*. Ant. *Gaude et letare*, ps. *Magnificat* [k]. Oratio *Excita* [l].

a. Ex Egypto. — *b.* Et oratio ut supra. — *c. Ecce in nubibus.* — *d.* Clericulus. — *e.* ℟ *Obsecro.* — *f.* Et oratio ut supra. — *g.* In missa. — *h.* Servatur unus chorus cum capa serica. — *i.* Et nota quod epistola et evangelium leguntur in pulpito. Ibidem cantant. — *j.* Fuerit sabbatum minor Temporum. — *k.* Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *l.* Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine.*

1. *Mots raturés.* — 2. *Item.*

Dominica IIª. — [a] Invitatorium *Rex noster adveniet.* (Nota quod in omnibus diebus dominicis, preter primam dominicam Adventus, subdiaconus cantat invitatorium nisi sit duplex festum; si autem non sit presens subdiaconus, diaconus cantat. Similiter in omnibus festis novem lectionum que non sunt duplicia et in octavis sollempnibus) [b]. Ymnus *Nocte surgentes.* In iº nocturno ant. *Pro fidei meritis,* ps. *Beatus vir* (et alie due cum psalmis) [c]. ℣ *Ex Syon species.* Lectiones leguntur de sermone beati Maximi episcopi *Quoniam post tempus* et cetera. ℟ *Jherusalem,* ℣ *Israel;* ℟ *Ecce veniet Dominus,* ℣ *Ecce Dominus cum virtute;* ℟ *Docebit nos,* ℣ *Venite, ascendamus.* — In iiº nocturno ant. *Nature genitor,* ps. *Conserva me* (et alie due cum psalmis) [d]. ℣ *Ostende nobis, Domine.* Lectiones leguntur de predicto sermone. ℟ *Civitas,* ℣ *Ecce in fortitudine;* ℟ *Ecce veniet Dominus,* ℣ *Et dominabitur;* ℟ *Sicut mater,* ℣ *Dabo in Syon.* — In iiiº nocturno, ant. *Sponsus,* ps. [vº] *Celi enarrant* (et alie due cum psalmis) [e]. ℣ *Emitte agnum Domine.* Evangelium *Erunt signa in sole,* de cujus expositione fiunt tres lectiones. ℟ *Jherusalem plantabis vineam,* ℣ *Exulta satis;* ℟ *Egredietur Dominus,* ℣ *Et preparabitur;* ℟ *Rex noster,* ℣ *Ecce agnus Dei,* (et iteratur post *Gloria Patri*) [f].

In laudibus, ant. *Ecce in nubibus,* ps. *Dominus regnavit;* ant. *Urbs fortitudinis,* ps. *Jubilate;* ant. *Ecce apparebit,* ps. *Deus, Deus meus;* ant. *Montes et colles,* ps. *Benedicite;* ant. *Ecce Dominus noster,* ps. *Laudate.* Capitulum (*Qui venturus* est) [g]. Ymnus *Verbum supernum.* ℣ *Vox clamantis.* Ant. *Super solium,* ps. *Benedictus* [h]. Oratio *Excita, Domine, corda nostra.* Ad altare Salvatoris [i] dicitur oratio de precedenti dominica. Similiter per totum Adventum et a Septuagesima usque (ad capite) [j] jejunii et ab octavis Pasche usque ad Ascensionem; et si contigerit quod oratio de presenti dominica non dicatur in choro, sicut fit in jejunio ivᵒʳ temporum et in alio tempore in festis sanctorum, oratio illa dicetur ad altare Salvatoris.

Ad primam, ant. *Ecce in nubibus,* ps. *Deus, Deus meus, respice.*

a. Precentor diaconus, vel subdiaconus pro ipso. — *b.* Va-cat. Non scribatur. — *c.* Cum aliis antiphonis et psalmis prout dictum est in prima dominica Adventus. — *d.* Cum aliis antiphonis et psalmis prout dictum est in prima dominica Adventus. — *e.* Cum aliis antiphonis et psalmis prout dictum est in prima dominica Adventus. — *f.* Cantata *Gloria Patri* precentor reiterat ℣ *Rex noster.* — *g.* Capitul. *Egredietur Dominus.* — *h.* Cum uno thuribulo incensatur altare. — *i.* Ant. *In tuo adventu* et dicitur oratio. — *j.* Ad feriam quartam in capite.

Ad processionem, *(Ecce karissimi)* [a].

Ad terciam, ant. *Urbs fortitudinis.* ℟ *Veni ad liberandum nos* [b].

[c] Ad missam *Populus Syon*, ps. *Qui regis.* [d] Oratio *Excita Domine corda nostra.* Epistola *Quecumque scripta sunt* [e]. ℟. *Ex Syon,* ℣ *Congregate.* [f] *Alleluia,* ℣ *Letatus sum* et *Stantes erant ;* isti duo versus ambo cantantur in dominica, sed per ebdomadam [g] [63] unus in una feria, alter in alia. Evangelium *Erunt signa in sole.* (Omnibus diebus dominicis dicitur *Credo in unum*) [h]. Offertorium *Deus tu convertens.* Communio *Jherusalem.*

Ad sextam, ant. *Ecce apparebit.* ℟ *Ostende nobis.*

Ad nonam, ant. *Ecce Dominus.* ℟ *Super te Jherusalem.*

Ad vesperas, ant. *Sede a dextris*, ps. *Dixit Dominus* cum aliis que sequuntur. Ymnus *Conditor*, ℣ *Rorate.* Ant. *Beata es Maria*, ps. *Magnificat* [i]. Oratio *Excita Domine corda nostra* [j].

Feria IIa. Clericulus invitatorium *Regem venturum* et sit [k] per totam ebdomadam usque ad Vigiliam Nativitatis Dominice. Ant. *Dominus defensor*, ps. *Dominus illuminatio* et alie cum psalmis sequentibus. ℣ *Ex Syon species.* Lectiones leguntur de Ysaia per totam ebdomadam. ℟ *Jherusalem cito veniet* ; ℟ *Ecce Dominus veniet ;* ℟ *Docebit nos.*

In laudibus, ant. et ps. de die. Ant. *De celo veniet*, ps. *Benedictus* [l].

Ad missam *Populus Syon.*

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Ant. *Ecce rex venit*, ps. *Magnificat.* Preces [m].

Feria IIIa. Ant. et ps. de die. ℣ *Ostende nobis.* ℟ *Civitas Jherusalem*, ℟ *Ecce veniet*, ℟ *Sicut mater.*

In laudibus, ant. *Amplius*, ps. *Miserere.* Ad Benedictus ant. *Super te Jherusalem.* Preces [n].

Ad missam *Populus Syon.*

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Ant. *Vox clamantis*, ps. *Magnificat.* Preces [o].

a. ℣ *Rex noster.* — *b.* Oratio *Excita Domine corda nostra;* hec oratio dicitur ad viam et ixam ; similiter dicitur per totam ebdomadam quando fit de tempore. — *c.* In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *d. Gloria in excelsis* non dicitur. — *e.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito, ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *f.* Duo dyaconi. — *g.* Cantatur. — *h. Credo* dicitur. — *i.* Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *j.* Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine et libera nos.* — *k. Il faut probablement lire* et sic. — *l.* Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine.* — *m.* Et oratio ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine.* — *n.* Et oratio ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *In tuo adventu.* — *o.* Et oratio ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera nos.*

confidunt. Capitulum (de beata Maria) [a]. ℟ *Sancta Dei genitrix*, ℣ *Speciosa*. Oratio (de beata Maria) [b].

Ad nonam ([c] laicus custos ecclesie duas campanas pulsabit, clericus custos terciam et pulsatur tamdiu quamdiu septimanarius voluerit; similiter ad primam et per totum annum). Sacerdos [d] *Deus in adjutorium* [v°]. Hymnus *Rerum Deus tenax*. In hora nona in omnibus dominicis et festis diebus novem lectionum diaconus debet incipere antiphonam et ℟ cantare. Ant. *Ecce veniet propheta*, ps. *Mirabilia* [e]. ℟ *Super te Jerusalem*, ℣ *Domine Deus virtutum*. (Hec ℟) [f] cantantur per totum Adventum usque ad Nativitatem Domini, nisi aliquod festum intervenerit. Oratio *Excita*.

Ad nonam Beate Marie clericulus ant. *Germinavit*, ps. *In convertendo*, ps. *Nisi Dominus*, ps. *Beati omnes*. Capitulum (de Beata Maria) [g]. Clericulus ℟ *Speciosa*, ℣ *Dignare me*. Oratio (de Beata Maria) [h]. Eodem modo cantantur hore de Beata Maria per totum (anni circulum) [i]; et quotiens dicitur *Alleluia* in ℟ horarum de die, dicitur etiam in horis Beate Marie.

Ad vesperas, in omnibus dominicis et festis diebus novem lectionum, tres cerei ante altare debent poni (et accendi antequam laicus custos ad majora signa pulsanda turrim ascendat.) [j] Sacerdos [k] *Deus in adjutorium*. Ant. *Sede a dextris*, ps. *Dixit Dominus*. Ant. *Confitebor*, ps. *In consilio* [1]. Ant. *Beatus vir*, ps. *Potens in terra*. Ant. *Excelsus*, ps. *Laudate pueri*. Ant. *Nos qui vivimus*, ps. *In exitu*. Capitulum *(Ecce rex venit)* [l]. Ymnus *Conditor*. ℣ *Rorate celi*. Ant. *Ne timeas Maria*, ps. *Magnificat* [m]. Oratio *Excita*. (Collatio) [2]. [n] Et notandum est quod si fiat processio ad (aliquam ecclesiam) [o] vel ad aliquam ecclesiam [p] pro aliquo festo, non legitur collatio; similiter non legitur quotienscumque fit vigi[57]lia de mortuis.

Ad completorium [q] ant. *Miserere*, ps. *Cum invocarem*. *Jhesu (redemptor)* [r] *seculi*. Iste ymnus cantatur ad completorium dominicis diebus per totum annum, preterquam a Nativitate

a. Mots supprimés et remplacés par Orietur sicut sol. — b. Mots supprimés et remplacés par Beate et gloriose. — c. Va-cat. Hec scribatur cum aliis. — *d.* Septimanarius. — *e.* Capitul. *Erumpant montes.* — *f.* Capitula et ℣ predicta. — *g.* Capitul. *Beata es Maria que credidisti.* — *h.* Orat. *Adjuvet nos quesumus Domine.* — *i. Mots remplacés par* Adventum. — *j.* Va-cat. Et pulsatis campanis insimul. — *k.* Incipit. — *l.* Capit. *De celo veniet.* — *m.* Ad Magnificat cum duobus thuribulis incensatur altare. — *n.* Ad altare Salvatoris, ant. *In tuo adventu.* — *o.* Ad aliquod altare in ecclesia. — *p.* Extra ecclesiam. — *q.* Clericulus ant. *Miserere.* — *r.* Salvator.

1. *Le psaume commence là où finit l'antienne. Même remarque pour le psaume suivant.* — 2. *Mot raturé.*

Domini usque ad Purificationem Beate Marie, et in die Pasche et in die Pentecostes [a] et in die [1] Assumptionis et Nativitatis Beate Marie [b], et in octavis Dedicationis et in festo Omnium Sanctorum, si sit in die dominica vel secunda feria, nec mutatur ejus cantus pro aliquo festo. Capitulum *Tu in nobis es.* [c] ỳ *Custodi nos.* [d] Ant. *Lucem tuam*, ps. *Nunc dimittis.* Hec antiphona cantatur diebus dominicis per totum Adventum, et ab octavis Epyphanie usque ad Pascha et ab octavis (Trinitatis) [e] usque ad Adventum, nisi fuerit festum duplex vel octave sollempnes. Preces ut supra. Oratio *Illumina.*

(In omni feria, nisi festum novem lectionum fuerit, clericulus cantat invitatorium. Duo sacerdotes primam et secundam antiphonam debent incipere, diaconi terciam et quartam, subdiaconi quintam et sextam. Unus solus canonicus servat chorum et transit de choro ad chorum dando antiphonas, nec finiuntur antiphone in matutinis per ebdomadam nisi ultima tantum super psalmos, similiter ultima in laudibus et illa que cantatur ad Benedictus) [f].

[g] Invitatorium *Regem venturum*, ps. *Venite.* Ant. *Dominus*, ps. *Illuminatio* [v°], ps. *Ad te Domine clamabo.* Ant. *Adorate*, ps. *Afferte*, ps. *Exaltabo te.* Ant. *In tua justicia*, ps. *In te Domine*, ps. *Beati quorum.* Ant. *Rectos decet*, ps. *Exultate*, ps. *Benedicam.* Ant. *Expugna*, ps. *Judica Domine*, ps. *Dixit injustus.* Ant. *Revela*, ps. *Noli emulari*, ps. *Domine ne in furore.* [h] ỳ *Ex Syon species.* Lectiones de Ysaia, primam legit clericulus, alius clericulus responsum *Aspiciebam;* secundam subdiaconus, alius subdiaconus ℟ *Missus est;* terciam (sacerdos vel) [2] diaconus : (sed nota quod si sacerdos legit, alius sacerdos cantat, similiter et diaconus) [i], ℟ *Ave Maria.* (Et notandum quod quotienscumque fiunt tres lectiones tantum, regnarius dat eas in vesperis precedentibus; clericulus legit primam semper, nisi pronuntietur Evangelium : tunc enim diaconus legit primam, subdiaconus secundam, sacerdos terciam ; custos chori dat ℟ in matutinis) [j].

In laudibus, ant. *Miserere*, ps. *Secundum.* Ant. *Intellige*, ps. *Verba mea.* Ant. *Deus Deus meus*, ps. *Sitivit in te.* Ant. *Conversus*, ps. *Confitebor.* Ant. *Laudate*, ps. *Laudate.* Iste

a. Dominica post festum Sacramenti. — *b.* Et per octavas. — *c.* Clericulus. — *d.* Alius clericulus ant. *Lucem.* — *e.* Festi Sacramenti. — *f.* Hec ponatur in principio libri usque — hic. — *g.* Feria IIa, clericulus. — *h.* Clericulus. — *i.* Va-cat. — *j.* Scribatur cum regulis.

1. *On a écrit ici, puis effacé le mot* octavis. — 2. *Mots raturés.*

antiphone eodem modo incipiuntur sicut in diebus dominicis; similiter quotiens fuerint quinque antiphone in laudibus. Capitulum (de Adventu) [a]. Ymnus *Verbum supernum*. ℣ *Vox clamantis*. Sacerdos ant. *Angelis Domini*, ps. *Benedictus*. Sacerdos ebdomadarius ascendit in stallum superius [58] et ibi dicit preces et orationem; quando autem non fiunt preces, dicit orationem ante altare; similiter in vesperis, in tercia et sexta et nona dicit preces et orationem in stallo suo. [b] *Pater noster. Et ne nos. — Ego dixi, Domine, miserere mei. Sana animam meam, quia peccavi tibi. — Convertere Domini usquequo. Et deprecabilis esto super servos tuos. — Converte nos Deus salutaris noster. Et averte iram tuam a nobis. — Oculi Domini super justos. Et aures ejus in preces eorum. — Confiteantur tibi Domine omnia opera tua. Et sancti tui benedicant tibi. — Sacerdotes tui induantur justiciam. Et sancti tui exultent. — Domine, salvum fac regem. Et exaudi nos in die qua invocaverimus te. — Salvum fac servum tuum. Deus meus sperantem in te. — Salvum fac populum tuum Domine et benedic hereditati tue. Et rege eos et extolle illos usque in eternum. — Fiat pax in virtute tua. Et habundantia in turribus tuis. — Adjutorium nostrum in nomine Domini. Qui fecit celum et terram. — Oremus pro fidelibus defunctis. Requiem eternam dona eis, Domine. Et lux perpetua luceat eis. — Pro fratribus nostris absentibus. Salvos fac servos tuos Deus meus sperantes in te. — Pro benefactoribus nostris. Mitte eis auxilium de sancto et de Syon tuere eos. — Fiat misericordia tua, Domine, super nos. Quemad[v°]modum speravimus in te. — Domine, exaudi orationem meam. Et clamor meus ad te veniat. — Misere[re] mei Deus*, et inchoatur semper in illa parte chori in qua sacerdos dicit preces. — *Domine Deus virtutum converte nos. Et ostende faciem tuam et salvi erimus*. Oratio *Excita*.

Ad matutinas beate Marie, dum cantatur antiphona *Beata Dei*, processio fit ad predictum altare sine cereis et cruce; similiter in aliis feriis. Post orationem de beata Maria dicitur antiphona de Adventu *Jherusalem respice* et oratio predicta, postea antiphona et oratio de sanctis [c], ut predictum est. Similiter per totum Adventum, si aliqua antiphona fuerit propria de Adventu, preter illas que dicuntur ad Benedictus et Magnificat, cantatur ad altare predictum; si autem non sit aliqua propria, cantatur una illarum que cantantur ad horas.

a. Egredietur Dominus. — *b.* Preces ad horas. — *c.* Et de pace.

Ad primam, (laicus custos primam campanam pulsat, clericus custos alteram, et sic in omni die nisi dominica vel festum novem lectionum fuerit) [a]. (Nota quod in omni feria sine festo novem lectionum et sine octavis sollempnibus, clericulus ad primam incipit antiphonam, ad terciam et sextam et nonam incipit antiphonam et cantat responsum) [b]. Ad primam [c] ant. *Veni Domine*, ps. *Deus in nomine tuo* [d] [59] (et alii qui secuntur). In hac feria, cantata prima, campane insimul pulsantur et postea (fit) [e] animarum commendatio.

Ad terciam, (clericus custos pulsat campanas) [1]. Clericulus ant. *Tuam Domine*. Clericulus cantat ℟ *Veni ad liberandum nos*. Similiter in omni feria per totum annum, nisi festum novem lectionum fuerit vel octave sollempnes, incipit clericulus antiphonam et cantat responsum ad terciam et sextam et nonam.

[2] (Iste preces dicuntur similiter) [3] ad tertiam et sextam et nonam et in vesperis [f], similiter per totum annum quotiens fiunt preces in predictis horis. (Pro fidelibus defunctis cantatur semper *De profundis* ante missam, nisi festum novem lectionum fuerit vel octave in quibus cantetur *Te Deum laudamus*; (et si) [g] cantetur missa pro fidelibus defunctis, semper cantatur *De profundis* ante illam missam, sive sit festum, sive non) [h].

Ante [i] missam in Adventu Domini, nisi festum novem lectionum fuerit, cantatur sexta. Ad VI^am^ ant. *In tuo adventu*. [j] ℟ *Ostende*. Preces ut supra.

Quotiens cantatur missa pro mortuis, diaconus et subdiaconus ministrant in albis, nisi sit [k] anniversarium novem lectionum vel nisi corpus sit presens, tunc enim (casulis) [l] induuntur.

a. Va-cat. Hec ponatur cum aliis usque hic. — *b*. Va-cat. — *c*. Clericulus. — *d*. Ps. *Beati immaculati*, ps. *Retribue*, ps. *Quicumque vult*. ℣ *Exurge* et preces, ut dictum est in dominica, sed (in fine) [4] dicitur psalmus *Miserere* et post dictum psalmum dicitur oratio *Domine Deus Pater*.

Cantata prima de beata Maria, clericulus lunam pronuntiat et sanctorum sollempnitates, postea sacerdos dicit orationem *Isti sancti et omnes*, deinde dicit sacerdos ℣ *Deus in adjutorium meum intende*, chorus respondet *Domine ad adjuvandum me festina*; iterum sacerdos dicit *Deus in adjutorium meum intende*, chorus respondet *Domine ad adjuvandum me festina*; sacerdos iterum dicit *Deus pius, fortis et clemens in adjutorium meum intende*, chorus respondet *Domine ad adjuvandum me festina, Gloria Patri, Sicut erat, Kirieleison, Xristeleison, Kirieleison. Pater noster. Et ne nos inducas.* ℣ *Respice in servos tuos*, et cetera sicut in dominica. Eo modo cantatur prima per ebdomadam sine festo. — *e*. Dicitur. — *f*. Dicuntur preces sicut in matutinis. — *g*. Et quando. — *h*. Va-cat. — *i*. Ante magnam. — *j*. Capit. ut supra. — *k*. Nisi quando fit. — *l*. Tunicis et dalmaticis.

1. *Mots raturés*. — 2. *Le titre de ce paragraphe, probablement le mot* Preces, *n'a pas été écrit; un tiers de ligne est resté en blanc à cet endroit*. — 3. *Mots raturés*. — 4. *Mots raturés et remplacés par* ante orationem.

Ad missam, in omni feria, due campane insimul [v°] pulsantur; introitus *Ad te levavi* per totam ebdomadam, nisi festum fuerit. Sacerdos procedit ad altare, precedente diacono, subdiacono et tribus clericulis, uno deferente thuribulum, aliis cereos; et sic fit omni die, exceptis festis duplicibus in quibus duo thuribula sunt in missa. Epistola legitur ante altare et ibidem a clericulis cantatur responsum et *Alleluia*. In sinistra parte altaris legitur evangelium super letreolum a (subdiacono) [a] preparatum; stat subdiaconus ex altera parte letreoli ante faciem diaconi, clericuli juxta subdiaconum cum cereis [b], alter clericulus retro diaconum cum thuribulo. Diaconus in fine misse *Benedicamus Domino*; similiter in aliis feriis per ebdomadam.

Ad IX^am^, ant. *Veni et libera*. ℟ *Super te Jherusalem*. Preces ut supra.

Ad vesperas, (pulsatis campanis una post aliam, ad ultimum die [1] insimul pulsantur et duo cerei ante altare accenduntur. Primam antiphonam incipit sacerdos et alias clericuli; et sic in omni feria per ebdomadam quotiens quinque antiphone cantantur in vesperis) [c]. Ant. *Inclinavit*, ps. *Dilexi quoniam*. Ant. *Credidi propter*, ps. *Ego autem*. Ant. *Laudate Dominum*, ps. *Laudate eum*. Ant. *Clamavi*, ps. *Ad Dominum cum tribularer*. Ant. *Auxilium*, ps. *Levavi*. Nota quod antiphone semper finiuntur in vesperis, preterquam in triduo ante Pascha et in die Pasche et usque ad octa[60]vas Pasche; similiter in completorio semper finiuntur antiphone, excepta antiphona que cantatur ad Nunc dimittis in sabbatis Quadragesime. Ymnus *Conditor*. Ant. *Leva Jherusalem*, ps. *Magnificat*. Sacerdos in omni feria antiphonam ad Magnificat debet incipere. *Kyrieleison*. *Pater noster*. Preces [d] ut supra [e].

Ad completorium, (clericulus legit collationem) [2] ant. *Miserere*, ps. *Cum invocarem*. Ymnus *Te lucis*. Ant. *Salva nos*, ps. *Nunc dimittis*. Per totum Adventum canonici in omnibus horis inclinati super sedes suas, nisi dominica dies vel festum fuerit, dicunt preces.

Feria III^a^. [f] Invitatorium *Regem venturum*, ps. *Venite*. Ant. *Ut non delinquam*, ps. *Dixi custodiam*, ps. *Expectans*. Ant.

a. Clericulo. — *b*. Unus a dextris, alius a sinistris. — *c*. Va-cat. Hec scribatur usque hic. — *d*. Et oratio. — *e*. Ad altare Salvatoris aut. *Veni et libera nos*. — *f*. Clericulus.

1. *Il faut lire* due. — 2. *Phrase supprimée. On ne lisait pas la collation lorsqu'après les vêpres on faisait une procession à un autel de la cathédrale, ou à une église de la ville.*

Sana Domine, ps. *Beatus qui intelligit*, ps. *Quemadmodum*. Ant. *Eructavit*, ps. *Deus auribus*, ps. *Eructavit*. Ant. *Adjutor*, ps. *Deus noster refugium*, ps. *Omnes gentes*. Ant. *Auribus percipite*, ps. *Magnus Dominus*, ps. *Audite*, Ant. *Deus deorum*, ps. *Et vocavit terram*, ps. *Quid gloriaris*. ℣. *Ostende nobis Domine*. Lectiones de Ysaia. ℟ *Salvator*, ℟ *Audite*, ℟ *Ecce virgo*.

In laudibus, ant. *Amplius*, ps. *Miserere*. Ant. *Salutare*, ps. *Judica me Deus*. Ant. *Ad te de luce*, ps. *Deus, Deus meus*. Ant. *Cunctis diebus*, ps. *Ego dixi*. Ant. *In excelsis*, ps. *Laudate*. Ymnus *Verbum supernum*. ℣ *Vox clamantis*. Ant. *Antequam convenirent*, ps. *Benedictus*. Preces [a].

Missa eadem que in secunda feria.

Ad vesperas, ant. *In domum*, ps. *Letatus*. Ant. *Qui habitat*, ps. *Ad te levavi*. Ant. *Adjutorium*, ps. *Nisi quia Dominus*. Ant. *Benefac*, ps. *Qui confidunt*. Ant. *Facti sumus*, [v°] ps. *In convertendo*. Ymnus *Conditor*. Ant. *Querite*, ps. *Magnificat*. Preces et oratio ut supra [b].

Feria IIII^a^. [c] Invitatorium *Regem venturum*, ps. *Venite*. Ant. *Avertet* [1] *Dominus*, ps. *Dixit insipiens*, ps. *Exaudi, Deus*. Ant. *Quoniam in te*, ps. *Miserere mei, Deus, quoniam conculcavit*, ps. *Miserere mei, Deus, miserere*. Ant. *Justa judicate*, ps. *Si vere utique*, ps. *Eripe me*. Ant. *Da nobis Domine*, ps. *Deus repulisti nos*, ps. *Exaudi, Deus, deprecationem*. Ant. *A timore*, ps. *Nonne Deo*, ps. *Exauli Deus orationem*. Ant. *In ecclesiis*, ps. *Jubilate Deo*, ps. *Exurgat Deus*. ℣ *Emitte Agnum, Domine*. Lectiones [d] de Ysaia. ℟ *Ecce virgo*, ℟ *Obsecro*, ℟ *Letentur celi*.

In laudibus, ant. *Tibi soli*, ps. *Miserere* ; ant. *Te decet*, ps. *Et tibi reddetur* ; ant. *Labia mea*, ps. *Deus, Deus meus* ; ant. *Dominus judicabit*. ps. *Exultavit cor meum* ; ant. *Sol et luna*, ps. *Laudate*. Ymnus *Verbum supernum*. ℣ *Vox clamantis*. Ant. *Erumpant montes*, ps. *Benedictus*. Preces et oratio ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *De Syon*.

Ad missam, introitus *Ad te levavi*. Epistola *Pacientes estote*. Evangelium *Venit Johannes*.

Ad vesperas, ant. *Beatus vir*, ps. *Nisi Dominus* ; ant. *Beati omnes*, ps. *Qui ambulant* ; ant. *Benedicimus*, ps. *Sepe expu-*

a. Ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine*. — *b*. Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine*. — *c*. Clericulus. — *d*. Leguntur.
1. *Il faut lire :* Avertit.

gnaverunt; ant. *De profundis*, ps. *Domine, exaudi*; ant. *Speret Israel*, ps. *Domine, non est exaltatum*. Ymnus *Conditor*. ℣ *Rorate celi*. Ant. *Veniet fortior me*, ps. *Magnificat*. Preces et oratio ut supra [a].

Feria V[a]. [b] Invitatorium *Regum venturum*. Ant. *Domine, Deus*, ps. *Salvum me fac*, ps. *Deus in adjutorium*; ant. *Esto michi*, ps. *In te, Domine, sperari*, ps. *Deus judicium*; ant. *Liberasti virgam*, ps. *Quam bonus*, ps. *Ut quid Deus*; [61] ant. *Et invocabimus*, ps. *Confitebimur*, ps. *Notus in Judea*; ant. *Cogitavi*, ps. *Voce mea*, ps. *Attendite*; ant. *Propitius*, ps. *Deus venerunt*, ps. *Qui regis*. ℣ *Ex Syon species*. Lectiones de Ysaia. ℟ *Aspiciebam*, ℟ *Missus est*, ℟ *Ave Maria*.

In laudibus, ant. *Spiritu principali*, ps. *Miserere*; ant. *Domine refugium*, ps. *A generatione*; ant. *Misereatur*, ps. *Deus, Deus meus*; ant. *In eternum*, ps. *Cantemus*; ant. *Celi celorum*, ps. *Laudate*. Ymnus *Verbum supernum*. ℣ *Vox clamantis*. Ant. *Benedicta tu*, ps. *Benedictus*. Preces [c].

Ad vesperas, ant. *Memento*, ps. *Domine, David*; ant. *Ecce quam bonum*, ps. *Habitare*; ant. *Omnia*, ps. *Laudate*; ant. *Confitemini*, ps. *Quoniam in eternum*; ant. *Hymnum*, ps. *Super flumina*. Ymnus *Conditor*. ℣ *Rorate*. Ant. *Expectabo*, ps. *Magnificat*. [d]

Feria VI[a]. Invitatorium *Regem venturum*. Ant. *Exultate*, ps. *Jubilate*, ps. *Deus stetit*; ant. *Tu solus altissimus*, ps. *Deus qui similis*, ps. *Quam dilecta*; ant. *Benedixisti*, ps. *Avertisti*, ps. *Inclina*; ant. *Fundamenta*, ps. *Diligit Dominus*, ps. *Domine, Deus salutis*; ant. *Benedictus*, ps. *Misericordias*, ps. *Deus ultionum*; ant. *Cantate*, ps. *Cantate Domino*, ps. *Dominus regnavit exultet*. ℣ *Ostende nobis, Domine*. Lectiones de Ysaia. ℟ *Salvatorem*, ℟ *Audite verbum*, ℟ *Ecce virgo*.

In laudibus, ant. *Sacrificium*, ps. *Miserere*; ant. *In veritate*, ps. *Domine, exaudi*; ant. *Illumina*, ps. *Deus Deus*; ant. *Domine, audiri*, ps. *Domine, opus tuum*; ant. *In tympano*, ps. *Laudate*. Ymnus *Verbum supernum*. ℣ *Vox clamantis*. Ant. *Veniet dies domini*, ps. *Benedictus*. Preces [c]. Ad altare [v°] Salvatoris ant. *Ecce veniet*.

Ad missam *Ad te levavi*. Epistola de dominica. Evangelium *Dicebat Johannes ad turbas*.

a. Ad altare Salvatoris ant. *In tuo adventu*. — *b*. Clericulus. — *c*. Et oratio ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera nos*. — *d*. Preces et oratio ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine*. — *e*. Et oratio ut supra.

Ad vesperas, ant. *In conspectu*, ps. *Confitebor*; ant. *Domine, probasti me*, ps. *Tu cognovisti*; ant. *A viro iniquo*, ps. *Eripe me*; ant. *Domine, clamavi*, ps. *Intende voci*; ant. *Portio mea*, ps. *Voce mea*. Ymnus *Conditor*. ℣ *Rorate*; ant. *(Ecce in nubibus)* [a], ps. *Magnificat*. Preces [b]. Ad altare Salvatoris ant. *(Ex Egypto)* [c].

Sabbato. [d] Invitatorium *Regem venturum*. Ant. *Quia mirabilia*, ps. *Cantate*, ps. *Dominus regnavit irascantur*; ant. *Jubilate*, ps. *Servite*, ps. *Misericordiam et judicium*; ant. *Clamor meus*, ps. *Domine exaudi*, ps. *Benedic*; ant. *Benedic*, ps. *Deus, Deus meus*, ps. *Confitemini*; ant. *Visita nos*, ps. *Confitemini*, ps. *Confitemini*; ant. *Confitebor*, ps. *Paratum cor meum*, ps. *Deus laudem meam*. ℣ *Emitte agnum, Domine*. Lectiones leguntur de Ysaia. ℟ *Ecce virgo* [e], ℟ *Letentur*, (℟ *Obsecro)* [1].

In laudibus, ant. *Benigne*, ps. *Miserere*; ant. *Bonum est*, ps. *Et psallere*; ant. *Metuant Dominum*, ps. *Deus, Deus meus*; ant. *Et in servis*, ps. *Audite celi*; ant. *In cimbalis*, ps. *Laudate*. Ymnus *Verbum supernum*. ℣ *Vox Clamantis*. Ant. *Syon noli timere*, ps. *Benedictus*. Preces [f]. Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine*.

Ad missam [g] *Rorate* (chorus servatur) [h], ps. *Celi enarrant*. Non dicitur *Gloria in excelsis*. Oratio *Deus qui de beate Marie*. Epistola *Locutus est Dominus* [i]. Duo subdiaconi cum capis sericis (cantant) ℟ *Qui sedes*, ℣ *Qui regis*; (duo alii vel) duo diaconi *Alleluia, Ostende*. Sequentia *Ave Maria*. Evangelium *Mis*[62]*sus est Gabriel* (vel *Exurgens Maria)*. Offertorium *Ave Maria*. Prefatio de beata Maria. Communio *Ecce virgo*. Postcommunio *Gratiam tuam*. Hec missa cantatur per totum Adventum in omnibus sabbatis usque ad Vigiliam Natalis Domini, nisi [j] festum novem lectionum fuerit vel aliquod festum quod habeat propriam missam (vel anniversarium novem lectionum) [2].

Ad vesperas, ant. *Benedictus*, ps. *Qui docet*, et cetera. Ymnus *Conditor*. ℣ *Rorate*. Ant. *Gaude et letare*, ps. *Magnificat* [k]. Oratio *Excita* [l].

a. Ex Egypto. — *b.* Et oratio ut supra. — *c. Ecce in nubibus.* — *d.* Clericulus. — *e.* ℟ *Obsecro.* — *f.* Et oratio ut supra. — *g.* In missa. — *h.* Servatur unus chorus cum capa serica. — *i.* Et nota quod epistola et evangelium leguntur in pulpito. Ibidem cantant. — *j.* Fuerit sabbatum minor Temporum. — *k.* Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *l.* Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine.*

1. *Mots raturés.* — 2. *Item.*

[illegible]

Ad processionem, *(Ecce karissimi)* [a].

Ad terciam, ant. *Urbs fortitudinis.* ℟ *Veni ad liberandum nos* [b].

[c] Ad missam *Populus Syon*, ps. *Qui regis.* [d] Oratio *Excita Domine corda nostra.* Epistola *Quecumque scripta sunt* [e]. ℟. *Ex Syon,* ℣ *Congregate.* [f] *Alleluia,* ℣ *Letatus sum* et *Stantes erant ;* isti duo versus ambo cantantur in dominica, sed per ebdomadam [g] [63] unus in una feria, alter in alia. Evangelium *Erunt signa in sole.* (Omnibus diebus dominicis dicitur *Credo in unum*) [h]. Offertorium *Deus tu convertens.* Communio *Jherusalem.*

Ad sextam, ant. *Ecce apparebit.* ℟ *Ostende nobis.*

Ad nonam, ant. *Ecce Dominus.* ℟ *Super te Jherusalem.*

Ad vesperas, ant. *Sede a dextris,* ps. *Dixit Dominus* cum aliis que sequuntur. Ymnus *Conditor,* ℣ *Rorate.* Ant. *Beata es Maria,* ps. *Magnificat* [i]. Oratio *Excita Domine corda nostra* [j].

Feria IIa. Clericulus invitatorium *Regem venturum* et sit [k] per totam ebdomadam usque ad Vigiliam Nativitatis Dominice. Ant. *Dominus defensor,* ps. *Dominus illuminatio* et alie cum psalmis sequentibus. ℣ *Ex Syon species.* Lectiones leguntur de Ysaia per totam ebdomadam. ℟ *Jherusalem cito veniet ;* ℟ *Ecce Dominus veniet ;* ℟ *Docebit nos.*

In laudibus, ant. et ps. de die. Ant. *De celo veniet,* ps. *Benedictus* [l].

Ad missam *Populus Syon.*

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Ant. *Ecce rex venit,* ps. *Magnificat.* Preces [m].

Feria IIIa. Ant. et ps. de die. ℣ *Ostende nobis.* ℟ *Civitas Jherusalem,* ℟ *Ecce veniet,* ℟ *Sicut mater.*

In laudibus, ant. *Amplius,* ps. *Miserere.* Ad Benedictus ant. *Super te Jherusalem.* Preces [n].

Ad missam *Populus Syon.*

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Ant. *Vox clamantis,* ps. *Magnificat.* Preces [o].

a. ℣ *Rex noster.* — *b.* Oratio *Excita Domine corda nostra;* hec oratio dicitur ad viam et ixam; similiter dicitur per totam ebdomadam quando fit de tempore. — *c.* In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *d. Gloria in excelsis* non dicitur. — *e.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito, ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *f.* Duo dyaconi. — *g.* Cantatur. — *h. Credo* dicitur. — *i.* Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *j.* Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine et libera nos.* — *k. Il faut probablement lire* et sic. — *l.* Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine.* — *m.* Et oratio ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine.* — *n.* Et oratio ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *In tuo adventu.* — *o.* Et oratio ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera nos.*

Feria IIII[a]. Ant. et ps. de die, ℣ *Emitte agnum Domine.* ℟ *Jherusalem plantab..*, ℟ *Egredietur Dominus*, ℟ *Rex noster.*

In laudibus, ant. et ps. de die. Ant. *Ecce mitto*, ps. *Benedictus.* Preces [a].

Ad missam *Populus Syon.* Epistola *Accedam ad vos.* Evangelium *Amen dico vobis non surrexit.*

[v°] Ad vesperas, ant. et ps. de die ; ant. *Syon renovaberis*, ps. *Magnificat* [b].

Feria V[a]. [c] Ant. et ps. de die. ℣ *Ex Syon species.* ℟ *Jherusalem cito veniet*, ℟ *Ecce Dominus*, ℟ *Docebit nos.*

In laudibus, ant. et ps. de die. Ant. *Tu es qui venturus es*, ps. *Benedictus.* Preces [d].

Ad missam *Populus Syon.*

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Ant. *Qui post me venit*, ps. *Magnificat* [e].

Feria VI[a]. [f] Ant. et ps. de die. ℣ *Ostende nobis Domine.* ℟ *Civitas Jherusalem*, ℟ *Ecce veniet*, ℟ *Sicut mater.*

In laudibus, ant. et ps. de die. Ant. *Dicite*, ps. *Benedictus* [g].

Ad missam *Populus Syon.* Evangelium *Sicut scriptum est.*

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Ant. *Cantate*, ps. *Magnificat* [h].

Sabbato. [i] Ant. et ps. de die. ℣ *Emitte agnum Domine*, ℟ *Jherusalem*, ℟ *Egredietur*, ℟ *Rex noster.*

In laudibus, ant. et ps. de die. Ant. *Levabit*, ps. *Benedictus.* [j] Ad altare Salvatoris ant. *Ante me non est.*

Ad missam *Rorate.*

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Ymnus *Conditor* ; ℣ *Rorate celi.* Ant. *Bethleem*, ps. *Magnificat* [k]. Oratio *Excita Domine* [l].

Dominica III[a]. — [m] Invitatorium *Ecce venit plenitudo*, ps. *Venite.* Ymnus *Nocte surgentes.* In I° nocturno, ant. *Pro fidei meritis*, ps. *Beatus vir.* ℣ *Ex Syon species.* Lectiones leguntur de sermone beati Maximi episcopi superiore dominica et cetera. ℟ *Ecce apparebit*, ℟ *Bethleem*, ℟ *Qui venturus est.* — In II° nocturno, ant. *Nature genitor*, ps. *Conserva me*, ℣ *Ostende nobis Domine.* Lectiones de eodem sermone. ℟ *Suscipe verbum*, ℟ *Egypte noli timere*, ℟ *Prope est.* — In III° nocturno

a. Et oratio ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine.* — *b.* Preces et oratio de dominica. Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine.* — *c.* Ad matutinas. — *d.* Et oratio de dominica. Ad altare Salvatoris ant. *In tuo adventu.* — *e.* Preces et oratio de dominica. Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera nos.* — *f.* Ad matutinas. — *g.* Preces et oratio de dominica. Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine.* — *h.* Preces et oratio de dominica. Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine.* — *i.* Ad matutinas. — *j.* Preces et oratio de dominica. — *k.* Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *l.* Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine.* — *m.* Precentor dyaconus vel subdyaconus pro ipso.

ant. *Sponsus*, ps. *Celi enarrant*, ℣ *Emitte agnum Domine*. [a] Pronuntiatur evangelium *Cum audisset* [64] *Johannes*, de cujus expositione fiunt tres lectiones. ℟ *Descendet*, ℟ *Veni Domine*, ℟ *Ecce radix* [b].

In laudibus, ant. *Veniet Dominus*, ps. *Dominus regnavit*; ant. *Jherusalem gaudete*, ps. *Jubilate*; ant. *Dabo in Syon*, ps. *Deus Deus meus*; ant. *Montes et omnes*, ps. *Benedicite*; ant. *Juste et pie*; ps. *Laudate*. Ymnus *Verbum supernum*. ℣ *Vox clamantis*. Ant. *Johannes autem*, ps. *Benedictus* [c]. Oratio *Aurem tuam*. Hec oratio per totam ebdomadam dicitur. [d]

Ad primam, ant. *Veniet Dominus*.

Ad processionem, ℟ *Ecce radix Jesse*.

Ad tertiam, ant. *Jherusalem*.

(Ad missam) [e] *Gaudete in Domino*, ps. *Et pax Dei*. Oratio *Aurem tuam*. Epistola *Sic nos existimet* [f]; ℟ *Qui sedes*, ℣ *Qui regis*. [g] *Alleluia*, ℣ *Excita*. Evangelium *Cum audisset Johannes*. Offertorium *Benedixisti*. Communio *Dicite pusillanimes*. Oratio *Imploramus Domine*.

Ad sextam, ant. *Dabo in Syon*.

Ad nonam, ant. *Juste et pie*.

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Ant. *Tu es qui venturus es*, ps. *Magnificat* [h]. Ad altare Salvatoris ant. *Ite dicite Johanni*.

Nota quod in tercia ebdomada Adventus fit jejunium semper IIII^or^ temporum, sive tantum tres sint ebdomade sive IIII^or^, sed antiphone que sunt proprie in laudibus, non semper dicuntur omnes in tercia ebdomada propter festa sanctorum que superveniunt; unde sciendum est quod si Natalis Domini sit in die dominica, quatuor erunt ebdomade in Adventu, nec potest esse major Adventus.

Secunda feria tercie ebdomade erit festum sancti Walarici et totum fiet de festo [v°]. In matutinis post orationem de sancto Walarico dicitur ant. de Adventu *Dicit Dominus*, ℣ *Vox clamantis*, oratio *Aurem tuam* [i]. Similiter in vesperis post orationem de sancta Lucia dicitur antiphona *Beatam*, ℣ *Rorate*, oratio *Aurem tuam* [j].

Tercia feria erit festum sancte Lucie et in matutinis post

a. In VIII^a^ lectione. — *b*. Cantata *Gloria* ℟ *Ecce radix*, precentor reiterat dictum ℟. — *c*. Cum uno thuribulo incensatur altare. — *d*. Ad altare Salvatoris ant. *In tuo adventu*. — *e*. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *f*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis ℟. — *g*. Duo dyaconi *Alleluia*. — *h*. Cum duobus thuribulis incensatur altare; oratio *Aurem tuam*. — *i*. Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera nos*. — *j*. Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine*.

antiphone eodem modo incipiuntur sicut in diebus dominicis; similiter quotiens fuerint quinque antiphone in laudibus. Capitulum (de Adventu) [a]. Ymnus *Verbum supernum*. ℣ *Vox clamantis*. Sacerdos ant. *Angelis Domini*, ps. *Benedictus*. Sacerdos ebdomadarius ascendit in stallum superius [58] et ibi dicit preces et orationem; quando autem non fiunt preces, dicit orationem ante altare; similiter in vesperis, in tercia et sexta et nona dicit preces et orationem in stallo suo. [b] *Pater noster. Et ne nos. — Ego dixi, Domine, miserere mei. Sana animam meam, quia peccavi tibi. — Convertere Domini usquequo. Et deprecabilis esto super servos tuos. — Converte nos Deus salutaris noster. Et averte iram tuam a nobis. — Oculi Domini super justos. Et aures ejus in preces eorum. — Confiteantur tibi Domine omnia opera tua. Et sancti tui benedicant tibi. — Sacerdotes tui induantur justiciam. Et sancti tui exultent. — Domine, salvum fac regem. Et exaudi nos in die qua invocaverimus te. — Salvum fac servum tuum. Deus meus sperantem in te. — Salvum fac populum tuum Domine et benedic hereditati tue. Et rege eos et extolle illos usque in eternum. — Fiat pax in virtute tua. Et habundantia in turribus tuis. — Adjutorium nostrum in nomine Domini. Qui fecit celum et terram. — Oremus pro fidelibus defunctis. Requiem eternam dona eis, Domine. Et lux perpetua luceat eis. — Pro fratribus nostris absentibus. Salvos fac servos tuos Deus meus sperantes in te. — Pro benefactoribus nostris. Mitte eis auxilium de sancto et de Syon tuere eos. — Fiat misericordia tua, Domine, super nos. Quemad[v°]modum speravimus in te. — Domine, exaudi orationem meam. Et clamor meus ad te veniat. — Misere[re] mei Deus*, et incheatur semper in illa parte chori in qua sacerdos dicit preces. — *Domine Deus virtutum converte nos. Et ostende faciem tuam et salvi erimus*. Oratio *Excita*.

Ad matutinas beate Marie, dum cantatur antiphona *Beata Dei*, processio fit ad predictum altare sine cereis et cruce; similiter in aliis feriis. Post orationem de beata Maria dicitur antiphona de Adventu *Jherusalem respice* et oratio predicta, postea antiphona et oratio de sanctis [c], ut predictum est. Similiter per totum Adventum, si aliqua antiphona fuerit propria de Adventu, preter illas que dicuntur ad Benedictus et Magnificat, cantatur ad altare predictum; si autem non sit aliqua propria, cantatur una illarum que cantantur ad horas.

a. *Egredietur Dominus*. — b. Preces ad horas. — c. Et de pace.

Ad primam, (laicus custos primam campanam pulsat, clericus custos alteram, et sic in omni die nisi dominica vel festum novem lectionum fuerit) [a]. (Nota quod in omni feria sine festo novem lectionum et sine octavis sollempnibus, clericulus ad primam incipit antiphonam, ad terciam et sextam et nonam incipit antiphonam et cantat responsum) [b]. Ad primam [c] ant. *Veni Domine*, ps. *Deus in nomine tuo* [d] [59] (et alii qui secuntur). In hac feria, cantata prima, campane insimul pulsantur et postea (fit) [e] animarum commendatio.

Ad terciam, (clericus custos pulsat campanas) [1]. Clericulus ant. *Tuam Domine*. Clericulus cantat ℟ *Veni ad liberandum nos*. Similiter in omni feria per totum annum, nisi festum novem lectionum fuerit vel octave sollempnes, incipit clericulus antiphonam et cantat responsum ad terciam et sextam et nonam.

[2] (Iste preces dicuntur similiter) [3] ad tertiam et sextam et nonam et in vesperis [f], similiter per totum annum quotiens fiunt preces in predictis horis. (Pro fidelibus defunctis cantatur semper *De profundis* ante missam, nisi festum novem lectionum fuerit vel octave in quibus cantetur *Te Deum laudamus*; (et si) [g] cantetur missa pro fidelibus defunctis, semper cantatur *De profundis* ante illam missam, sive sit festum, sive non) [h].

Ante [i] missam in Adventu Domini, nisi festum novem lectionum fuerit, cantatur sexta. Ad VI^am^ ant. *In tuo adventu*. [j] ℟ *Ostende*. Preces ut supra.

Quotiens cantatur missa pro mortuis, diaconus et subdiaconus ministrant in albis, nisi sit [k] anniversarium novem lectionum vel nisi corpus sit presens, tunc enim (casulis) [l] induuntur.

a. Va-cat. Hec ponatur cum aliis usque hic. — *b*. Va-cat. — *c*. Clericulus. — *d*. Ps. *Beati immaculati*, ps. *Retribue*, ps. *Quicumque vult*. ℣ *Exurge* et preces, ut dictum est in dominica, sed (in fine) [4] dicitur psalmus *Miserere* et post dictum psalmum dicitur oratio *Domine Deus Pater*.

Cantata prima de beata Maria, clericulus lunam pronuntiat et sanctorum sollempnitates, postea sacerdos dicit orationem *Isti sancti et omnes*, deinde dicit sacerdos ℣ *Deus in adjutorium meum intende*, chorus respondet *Domine ad adjuvandum me festina*; iterum sacerdos dicit *Deus in adjutorium meum intende*, chorus respondet *Domine ad adjuvandum me festina*; sacerdos iterum dicit *Deus pius, fortis et clemens in adjutorium meum intende*, chorus respondet *Domine ad adjuvandum me festina, Gloria Patri, Sicut erat, Kirieleison, Xristeleison, Kirieleison. Pater noster. Et ne nos inducas.* ℣ *Respice in servos tuos*, et cetera sicut in dominica. Eo modo cantatur prima per ebdomadam sine festo. — *e*. Dicitur. — *f*. Dicuntur preces sicut in matutinis. — *g*. Et quando. — *h*. Va-cat. — *i*. Ante magnam. — *j*. Capit. ut supra. — *k*. Nisi quando fit. — *l*. Tunicis et dalmaticis.

1. *Mots raturés*. — 2. *Le titre de ce paragraphe, probablement le mot* Preces, *n'a pas été écrit; un tiers de ligne est resté en blanc à cet endroit*. — 3. *Mots raturés*. — 4. *Mots raturés et remplacés par* ante orationem.

Ad missam, in omni feria, due campane insimul [v°] pulsantur; introitus *Ad te levavi* per totam ebdomadam, nisi festum fuerit. Sacerdos procedit ad altare, precedente diacono, subdiacono et tribus clericulis, uno deferente thuribulum, aliis cereos; et sic fit omni die, exceptis festis duplicibus in quibus duo thuribula sunt in missa. Epistola legitur ante altare et ibidem a clericulis cantatur responsum et *Alleluia*. In sinistra parte altaris legitur evangelium super letreolum a (subdiacono) [a] preparatum; stat subdiaconus ex altera parte letreoli ante faciem diaconi, clericuli juxta subdiaconum cum cereis [b], alter clericulus retro diaconum cum thuribulo. Diaconus in fine misse *Benedicamus Domino*; similiter in aliis feriis per ebdomadam.

Ad IX^am^, ant. *Veni et libera*. ℟ *Super te Jherusalem*. Preces ut supra.

Ad vesperas, (pulsatis campanis una post aliam, ad ultimum die [1] insimul pulsantur et duo cerei ante altare accenduntur. Primam antiphonam incipit sacerdos et alias clericuli; et sic in omni feria per ebdomadam quotiens quinque antiphone cantantur in vesperis) [c]. Ant. *Inclinavit*, ps. *Dilexi quoniam*. Ant. *Credidi propter*, ps. *Ego autem*. Ant. *Laudate Dominum*, ps. *Laudate eum*. Ant. *Clamavi*, ps. *Ad Dominum cum tribularer*. Ant. *Auxilium*, ps. *Levavi*. Nota quod antiphone semper finiuntur in vesperis, preterquam in triduo ante Pascha et in die Pasche et usque ad octa[60]vas Pasche; similiter in completorio semper finiuntur antiphone, excepta antiphona que cantatur ad Nunc dimittis in sabbatis Quadragesime. Ymnus *Conditor*. Ant. *Leva Jherusalem*, ps. *Magnificat*. Sacerdos in omni feria antiphonam ad Magnificat debet incipere. *Kyrieleison*. *Pater noster*. Preces [d] ut supra [e].

Ad completorium, (clericulus legit collationem) [2] ant. *Miserere*, ps. *Cum invocarem*. Ymnus *Te lucis*. Ant. *Salva nos*, ps. *Nunc dimittis*. Per totum Adventum canonici in omnibus horis inclinati super sedes suas, nisi dominica dies vel festum fuerit, dicunt preces.

Feria III^a^. [f] Invitatorium *Regem venturum*, ps. *Venite*. Ant. *Ut non delinquam*, ps. *Dixi custodiam*, ps. *Expectans*. Ant.

a. Clericulo. — *b*. Unus a dextris, alius a sinistris. — *c*. Va-cat. Hec scribatur usque hic. — *d*. Et oratio. — *e*. Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera nos*. — *f*. Clericulus.

1. *Il faut lire* due. — 2. *Phrase supprimée. On ne lisait pas la collation lorsqu'après les vêpres on faisait une procession à un autel de la cathédrale, ou à une église de la ville.*

Sana Domine, ps. *Beatus qui intelligit*, ps. *Quemadmodum*. Ant. *Eructavit*, ps. *Deus auribus*, ps. *Eructavit*. Ant. *Adjutor*, ps. *Deus noster refugium*, ps. *Omnes gentes*. Ant. *Auribus percipite*, ps. *Magnus Dominus*, ps. *Audite*, Ant. *Deus deorum*, ps. *Et vocavit terram*, ps. *Quid gloriaris*. ℣. *Ostende nobis Domine*. Lectiones de Ysaia. ℟ *Salvator*, ℟ *Audite*, ℟ *Ecce virgo*.

In laudibus, ant. *Amplius*, ps. *Miserere*. Ant. *Salutare*, ps. *Judica me Deus*. Ant. *Ad te de luce*, ps. *Deus, Deus meus*. Ant. *Cunctis diebus*, ps. *Ego dixi*. Ant. *In excelsis*, ps. *Laudate*. Ymnus *Verbum supernum*. ℣ *Vox clamantis*. Ant. *Antequam convenirent*, ps. *Benedictus*. Preces [a].

Missa eadem que in secunda feria.

Ad vesperas, ant. *In domum*, ps. *Letatus*. Ant. *Qui habitat*, ps. *Ad te levavi*. Ant. *Adjutorium*, ps. *Nisi quia Dominus*. Ant. *Benefac*, ps. *Qui confidunt*. Ant. *Facti sumus*, [v°] ps. *In convertendo*. Ymnus *Conditor*. Ant. *Querite*, ps. *Magnificat*. Preces et oratio ut supra [b].

Feria IIII^a^. [c] Invitatorium *Regem venturum*, ps. *Venite*. Ant. *Avertet* [1] *Dominus*, ps. *Dixit insipiens*, ps. *Exaudi, Deus*. Ant. *Quoniam in te*, ps. *Miserere mei, Deus, quoniam conculcavit*, ps. *Miserere mei, Deus, miserere*. Ant. *Justa judicate*, ps. *Si vere utique*, ps. *Eripe me*. Ant. *Da nobis Domine*, ps. *Deus repulisti nos*, ps. *Exaudi, Deus, deprecationem*. Ant. *A timore*, ps. *Nonne Deo*, ps. *Exauli Deus orationem*. Ant. *In ecclesiis*, ps. *Jubilate Deo*, ps. *Exurgat Deus*. ℣ *Emitte Agnum, Domine*. Lectiones [d] de Ysaia. ℟ *Ecce virgo*, ℟ *Obsecro*, ℟ *Letentur celi*.

In laudibus, ant. *Tibi soli*, ps. *Miserere* ; ant. *Te decet*, ps. *Et tibi reddetur* ; ant. *Labia mea*, ps. *Deus, Deus meus* ; ant. *Dominus judicabit*. ps. *Exultavit cor meum* ; ant. *Sol et luna*, ps. *Laudate*. Ymnus *Verbum supernum*. ℣ *Vox clamantis*. Ant. *Erumpant montes*, ps. *Benedictus*. Preces et oratio ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *De Syon*.

Ad missam, introitus *Ad te levavi*. Epistola *Pacientes estote*. Evangelium *Venit Johannes*.

Ad vesperas, ant. *Beatus vir*, ps. *Nisi Dominus* ; ant. *Beati omnes*, ps. *Qui ambulant* ; ant. *Benediximus*, ps. *Sepe expu-*

a. Ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine*. — *b*. Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine*. — *c*. Clericulus. — *d*. Leguntur.
1. *Il faut lire :* Avertit.

[illegible]

Ad vesperas, ant. *In conspectu*, ps. *Confitebor*; ant. *Domine, probasti me*, ps. *Tu cognovisti*; ant. *A viro iniquo*, ps. *Eripe me*; ant. *Domine, clamavi*, ps. *Intende voci*; ant. *Portio mea*, ps. *Voce mea*. Ymnus *Conditor*. ℣ *Rorate*; ant. *(Ecce in nubibus)* [a], ps. *Magnificat*. Preces [b]. Ad altare Salvatoris ant. *(Ex Egypto)* [c].

Sabbato. [d] Invitatorium *Regem venturum*. Ant. *Quia mirabilia*, ps. *Cantate*, ps. *Dominus regnavit irascantur*; ant. *Jubilate*, ps. *Servite*, ps. *Misericordiam et judicium*; ant. *Clamor meus*, ps. *Domine exaudi*, ps. *Benedic*; ant. *Benedic*, ps. *Deus, Deus meus*, ps. *Confitemini*; ant. *Visita nos*, ps. *Confitemini*, ps. *Confitemini*; ant. *Confitebor*, ps. *Paratum cor meum*, ps. *Deus laudem meam*. ℣ *Emitte agnum, Domine*. Lectiones leguntur de Ysaia. ℟ *Ecce virgo* [e], ℟ *Letentur*, (℟ *Obsecro)* [1].

In laudibus, ant. *Benigne*, ps. *Miserere*; ant. *Bonum est*, ps. *Et psallere*; ant. *Metuant Dominum*, ps. *Deus, Deus meus*; ant. *Et in servis*, ps. *Audite celi*; ant. *In cimbalis*, ps. *Laudate*. Ymnus *Verbum supernum*. ℣ *Vox Clamantis*. Ant. *Syon noli timere*, ps. *Benedictus*. Preces [f]. Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine*.

Ad missam [g] *Rorate* (chorus servatur) [h], ps. *Celi enarrant*. Non dicitur *Gloria in excelsis*. Oratio *Deus qui de beate Marie*. Epistola *Locutus est Dominus* [i]. Duo subdiaconi cum capis sericis (cantant) ℟ *Qui sedes*, ℣ *Qui regis*; (duo alii vel) duo diaconi *Alleluia, Ostende*. Sequentia *Ave Maria*. Evangelium *Mis*[62]*sus est Gabriel* (vel *Exurgens Maria)*. Offertorium *Ave Maria*. Prefatio de beata Maria. Communio *Ecce virgo*. Postcommunio *Gratiam tuam*. Hec missa cantatur per totum Adventum in omnibus sabbatis usque ad Vigiliam Natalis Domini, nisi [j] festum novem lectionum fuerit vel aliquod festum quod habeat propriam missam (vel anniversarium novem lectionum) [2].

Ad vesperas, ant. *Benedictus*, ps. *Qui docet*, et cetera. Ymnus *Conditor*. ℣ *Rorate*. Ant. *Gaude et letare*, ps. *Magnificat* [k]. Oratio *Excita* [l].

a. Ex Egypto. — *b.* Et oratio ut supra. — *c. Ecce in nubibus.* — *d.* Clericulus. — *e. Obsecro.* — *f.* Et oratio ut supra. — *g.* In missa. — *h.* Servatur unus chorus cum capa serica. — *i.* Et nota quod epistola et evangelium leguntur in pulpito. Ibidem cantant. — *j.* Fuerit sabbatum minor Temporum. — *k.* Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *l.* Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine.*

1. *Mots raturés.* — 2. *Item.*

Dominica IIa. — [a] Invitatorium *Rex noster adveniet*. (Nota quod in omnibus diebus dominicis, preter primam dominicam Adventus, subdiaconus cantat invitatorium nisi sit duplex festum; si autem non sit presens subdiaconus, diaconus cantat. Similiter in omnibus festis novem lectionum que non sunt duplicia et in octavis sollempnibus) [b]. Ymnus *Nocte surgentes*. In Io nocturno ant. *Pro fidei meritis*, ps. *Beatus vir* (et alie due cum psalmis) [c]. ℣ *Ex Syon species*. Lectiones leguntur de sermone beati Maximi episcopi *Quoniam post tempus* et cetera. ℟ *Jherusalem*, ℣ *Israel*; ℟ *Ecce veniet Dominus*, ℣ *Ecce Dominus cum virtute*; ℟ *Docebit nos*, ℣ *Venite, ascendamus*. — In IIo nocturno ant. *Nature genitor*, ps. *Conserva me* (et alie due cum psalmis) [d]. ℣ *Ostende nobis, Domine*. Lectiones leguntur de predicto sermone. ℟ *Civitas*, ℣ *Ecce in fortitudine*; ℟ *Ecce veniet Dominus*, ℣ *Et dominabitur*; ℟ *Sicut mater*, ℣ *Dabo in Syon*. — In IIIo nocturno, ant. *Sponsus*, ps. [Vo] *Celi enarrant* (et alie due cum psalmis) [e]. ℣ *Emitte agnum Domine*. Evangelium *Erunt signa in sole*, de cujus expositione fiunt tres lectiones. ℟ *Jherusalem plantabis vineam*, ℣ *Exulta satis*; ℟ *Egredietur Dominus*, ℣ *Et preparabitur*; ℟ *Rex noster*, ℣ *Ecce agnus Dei*, (et iteratur post *Gloria Patri*) [f].

In laudibus, ant. *Ecce in nubibus*, ps. *Dominus regnavit*; ant. *Urbs fortitudinis*, ps. *Jubilate*; ant. *Ecce apparebit*, ps. *Deus, Deus meus*; ant. *Montes et colles*, ps. *Benedicite*; ant. *Ecce Dominus noster*, ps. *Laudate*. Capitulum (*Qui venturus* est) [g]. Ymnus *Verbum supernum*. ℣ *Vox clamantis*. Ant. *Super solium*, ps. *Benedictus* [h]. Oratio *Excita, Domine, corda nostra*. Ad altare Salvatoris [i] dicitur oratio de precedenti dominica. Similiter per totum Adventum et a Septuagesima usque (ad capite) [j] jejunii et ab octavis Pasche usque ad Ascensionem; et si contigerit quod oratio de presenti dominica non dicatur in choro, sicut fit in jejunio IVor temporum et in alio tempore in festis sanctorum, oratio illa dicetur ad altare Salvatoris.

Ad primam, ant. *Ecce in nubibus*, ps. *Deus, Deus meus, respice*.

a. Precentor diaconus, vel subdiaconus pro ipso. — *b*. Va-cat. Non scribatur. — *c*. Cum aliis antiphonis et psalmis prout dictum est in prima dominica Adventus. — *d*. Cum aliis antiphonis et psalmis prout dictum est in prima dominica Adventus. — *e*. Cum aliis antiphonis et psalmis prout dictum est in prima dominica Adventus. — *f*. Cantata *Gloria Patri* precentor reiterat à *Rex noster*. — *g*. Capitul. *Egredietur Dominus*. — *h*. Cum uno thuribulo incensatur altare. — *i*. Ant. *In tuo adventu* et dicitur oratio. — *j*. Ad feriam quartam in capite.

Ad processionem, *(Ecce karissimi)* [a].

Ad terciam, ant. *Urbs fortitudinis.* ℟ *Veni ad liberandum nos* [b].

[c] Ad missam *Populus Syon*, ps. *Qui regis.* [d] Oratio *Excita Domine corda nostra.* Epistola *Quecumque scripta sunt* [e]. ℟. *Ex Syon,* ℣ *Congregate.* [f] *Alleluia,* ℣ *Letatus sum* et *Stantes erant ;* isti duo versus ambo cantantur in dominica, sed per ebdomadam [g] [63] unus in una feria, alter in alia. Evangelium *Erunt signa in sole.* (Omnibus diebus dominicis dicitur *Credo in unum*) [h]. Offertorium *Deus tu convertens.* Communio *Jherusalem.*

Ad sextam, ant. *Ecce apparebit.* ℟ *Ostende nobis.*

Ad nonam, ant. *Ecce Dominus.* ℟ *Super te Jherusalem.*

Ad vesperas, ant. *Sede a dextris*, ps. *Dixit Dominus* cum aliis que sequuntur. Ymnus *Conditor,* ℣ *Rorate.* Ant. *Beata es Maria,* ps. *Magnificat* [i]. Oratio *Excita Domine corda nostra* [j].

Feria IIa. Clericulus invitatorium *Regem venturum* et sit [k] per totam ebdomadam usque ad Vigiliam Nativitatis Dominice. Ant. *Dominus defensor*, ps. *Dominus illuminatio* et alie cum psalmis sequentibus. ℣ *Ex Syon species.* Lectiones leguntur de Ysaia per totam ebdomadam. ℟ *Jherusalem cito veniet* ; ℟ *Ecce Dominus veniet ;* ℟ *Docebit nos.*

In laudibus, ant. et ps. de die. Ant. *De celo veniet*, ps. *Benedictus* [l].

Ad missam *Populus Syon.*

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Ant. *Ecce rex venit*, ps. *Magnificat.* Preces [m].

Feria IIIa. Ant. et ps. de die. ℣ *Ostende nobis.* ℟ *Civitas Jherusalem,* ℟ *Ecce veniet,* ℟ *Sicut mater.*

In laudibus, ant. *Amplius*, ps. *Miserere.* Ad Benedictus ant. *Super te Jherusalem.* Preces [n].

Ad missam *Populus Syon.*

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Ant. *Vox clamantis*, ps. *Magnificat.* Preces [o].

a. ℟ *Rex noster.* — *b.* Oratio *Excita Domine corda nostra;* hec oratio dicitur ad viam et ixam ; similiter dicitur per totam ebdomadam quando fit de tempore. — *c.* In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *d. Gloria in excelsis* non dicitur. — *e.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito, ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *f.* Duo dyaconi. — *g.* Cantatur. — *h. Credo* dicitur. — *i.* Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *j.* Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine et libera nos.* — *k. Il faut probablement lire* et sic. — *l.* Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine.* — *m.* Et oratio ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine.* — *n.* Et oratio ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *In tuo adventu.* — *o.* Et oratio ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera nos.*

Feria IIII^a^. Ant. et ps. de die, ℣ *Emitte agnum Domine.* ℟ *Jherusalem plantab..*, ℟ *Egredietur Dominus*, ℟ *Rex noster.*

In laudibus, ant. et ps. de die. Ant. *Ecce mitto*, ps. *Benedictus.* Preces [a].

Ad missam *Populus Syon.* Epistola *Accedam ad vos.* Evangelium *Amen dico vobis non surrexit.*

[v°] Ad vesperas, ant. et ps. de die ; ant. *Syon renovaberis*, ps. *Magnificat* [b].

Feria V^a^. [c] Ant. et ps. de die. ℣ *Ex Syon species.* ℟ *Jherusalem cito veniet*, ℟ *Ecce Dominus*, ℟ *Docebit nos.*

In laudibus, ant. et ps. de die. Ant. *Tu es qui venturus es*, ps. *Benedictus.* Preces [d].

Ad missam *Populus Syon.*

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Ant. *Qui post me venit*, ps. *Magnificat* [e].

Feria VI^a^. [f] Ant. et ps. de die. ℣ *Ostende nobis Domine.* ℟ *Civitas Jherusalem*, ℟ *Ecce veniet*, ℟ *Sicut mater.*

In laudibus, ant. et ps. de die. Ant. *Dicite*, ps. *Benedictus* [g].

Ad missam *Populus Syon.* Evangelium *Sicut scriptum est.*

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Ant. *Cantate*, ps. *Magnificat* [h].

Sabbato. [i] Ant. et ps. de die. ℣ *Emitte agnum Domine*, ℟ *Jherusalem*, ℟ *Egredietur*, ℟ *Rex noster.*

In laudibus, ant. et ps. de die. Ant. *Levabit*, ps. *Benedictus.* [j] Ad altare Salvatoris ant. *Ante me non est.*

Ad missam *Rorate.*

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Ymnus *Conditor* ; ℣ *Rorate celi.* Ant. *Bethleem*, ps. *Magnificat* [k]. Oratio *Excita Domine* [l].

Dominica III^a^. — [m] Invitatorium *Ecce venit plenitudo*, ps. *Venite.* Ymnus *Nocte surgentes.* In I° nocturno, ant. *Pro fidei meritis*, ps. *Beatus vir.* ℣ *Ex Syon species.* Lectiones leguntur de sermone beati Maximi episcopi superiore dominica et cetera. ℟ *Ecce apparebit*, ℟ *Bethleem*, ℟ *Qui venturus est.* — In II° nocturno, ant. *Nature genitor*, ps. *Conserva me*, ℣ *Ostende nobis Domine.* Lectiones de eodem sermone. ℟ *Suscipe verbum*, ℟ *Egypte noli timere*, ℟ *Prope est.* — In III° nocturno

a. Et oratio ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine.* — *b.* Preces et oratio de dominica. Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine.* — *c.* Ad matutinas. — *d.* Et oratio de dominica. Ad altare Salvatoris ant. *In tuo adventu.* — *e.* Preces et oratio de dominica. Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera nos.* — *f.* Ad matutinas. — *g.* Preces et oratio de dominica. Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine.* — *h.* Preces et oratio de dominica. Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine.* — *i.* Ad matutinas. — *j.* Preces et oratio de dominica. — *k.* Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *l.* Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine.* — *m.* Precentor dyaconus vel subdyaconus pro ipso.

ant. *Sponsus*, ps. *Celi enarrant*, ℣ *Emitte agnum Domine*. [a] Pronuntiatur evangelium *Cum audisset* [64] *Johannes*, de cujus expositione fiunt tres lectiones. ℟ *Descendet*, ℟ *Veni Domine*, ℟ *Ecce radix* [b].

In laudibus, ant. *Veniet Dominus*, ps. *Dominus regnavit*; ant. *Jherusalem gaudete*, ps. *Jubilate*; ant. *Dabo in Syon*, ps. *Deus Deus meus*; ant. *Montes et omnes*, ps. *Benedicite*; ant. *Juste et pie*; ps. *Laudate*. Ymnus *Verbum supernum*. ℣ *Vox clamantis*. Ant. *Johannes autem*, ps. *Benedictus* [c]. Oratio *Aurem tuam*. Hec oratio per totam ebdomadam dicitur. [d]

Ad primam, ant. *Veniet Dominus*.

Ad processionem, ℟ *Ecce radix Jesse*.

Ad tertiam, ant. *Jherusalem*.

(Ad missam) [e] *Gaudete in Domino*, ps. *Et pax Dei*. Oratio *Aurem tuam*. Epistola *Sic nos existimet* [f]; ℟ *Qui sedes*, ℣ *Qui regis*. [g] *Alleluia*, ℣ *Excita*. Evangelium *Cum audisset Johannes*. Offertorium *Benedixisti*. Communio *Dicite pusillanimes*. Oratio *Imploramus Domine*.

Ad sextam, ant. *Dabo in Syon*.

Ad nonam, ant. *Juste et pie*.

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Ant. *Tu es qui venturus es*, ps. *Magnificat* [h]. Ad altare Salvatoris ant. *Ite dicite Johanni*.

Nota quod in tercia ebdomada Adventus fit jejunium semper IIII^or^ temporum, sive tantum tres sint ebdomade sive IIII^or^, sed antiphone que sunt proprie in laudibus, non semper dicuntur omnes in tercia ebdomada propter festa sanctorum que superveniunt; unde sciendum est quod si Natalis Domini sit in die dominica, quatuor erunt ebdomade in Adventu, nec potest esse major Adventus.

Secunda feria tercie ebdomade erit festum sancti Walarici et totum fiet de festo [v°]. In matutinis post orationem de sancto Walarico dicitur ant. de Adventu *Dicit Dominus*, ℣ *Vox clamantis*, oratio *Aurem tuam* [i]. Similiter in vesperis post orationem de sancta Lucia dicitur antiphona *Beatam*, ℣ *Rorate*, oratio *Aurem tuam* [j].

Tercia feria erit festum sancte Lucie et in matutinis post

a. In VIII^a^ lectione. — *b*. Cantata *Gloria* ℟ *Ecce radix*, precentor reiterat dictum ℟. — *c*. Cum uno thuribulo incensatur altare. — *d*. Ad altare Salvatoris ant. *In tuo adventu*. — *e*. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *f*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis ℟. — *g*. Duo dyaconi *Alleluia*. — *h*. Cum duobus thuribulis incensatur altare; oratio *Aurem tuam*. — *i*. Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera nos*. — *j*. Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine*.

orationem de festo dicitur ant. *Consurge*, ℣ et oratio ut supra [a]. In vesperis, post orationem de beato Nichasio dicitur ant. *Elevare*, ℣ et oratio ut supra in vesperis [b].

Quarta feria erit festum beati Nichasii et in matutinis fient VI lectiones de festo, tres ultime de expositione evangelii de jejunio IIII^or^ temporum *Missus est angelus Gabriel*. Post orationem de festo dicitur ant. *Joseph fili David*, ℣ *Vox clamantis*, oratio *Presta quesumus, omnipotens Deus*. Ad altare Salvatoris ant. *Ponam in Syon*, oratio *Aurem tuam*. Missa de festo cantatur post terciam, missa de jejunio post sextam.

Ad missam de jejunio *Rorate*, ps. *Celi enarrant*. Oratio *Presta quesumus*. Lectio *Erit in novissimis diebus*. Clericulus ℟ *Tollite*, ℣ *Quis ascendet*. Alia oratio *Festina Domine*. Epistola *Loquutus est Dominus ad Achaz*. Alius clericulus ℟ *Prope est Dominus*, ℣ *Laudem Domini*. Evangelium *Missus est*. Offertorium *Confortamini*. Communio *Ecce virgo*. Oratio *Salutaris tui Domine*.

In vesperis post orationem de festo dicitur ant. *Omnis vallis*, ℣ *Rorate*, oratio *Aurem*. Ad altare Salvatoris ant. *Ponent Domino*, ℣ (*Vox clamantis*)[c]. Oratio *Excita, Domine, corda nostra*.

[65] Feria V^a^. Invitatorium *Regem venturum*. Ant. et ps. de die. ℣ *Ex Syon species*. Lectiones de Ysaia. ℟ *Clama in fortitudine*, ℟ *Orietur stella*, ℟ *Ecce dies veniunt*.

In laudibus, ant. *De Syon veniet*, ps. *Miserere*; ant. *Convertere*, ps. *Domine refugium*; ant. *De Syon veniet*, ps. *Deus, Deus meus*; ant. *Ecce Deus meus*, ps. *Cantemus Domino*; ant. *Dominus legifer noster*, ps. *Laudate*. (Capitulum *Qui venturus est veniet*)[d]. Ymnus *Verbum supernum*; ℣ *Vox clamantis*. Ant. *Vigilate*, ps. *Benedictus*. Preces [e]. Oratio *Aurem tuam*. Ad altare Salvatoris ant. *Consolamini*, oratio *Excita*.

Missa [f] de dominica.

Ad horas non mutantur antiphone.

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Ad Magnificat ant. *Letamini*. Preces et oratio ut supra [g].

Feria VI^a^. In matutinis [h], ant. et ps. de die, ℣ *Ostende nobis*. Lectiones leguntur de expositione evangelii *Exurgens Maria*. ℟ *Egredietur*, ℟ *Precursor*, ℟ *Modo veniet*.

a. Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine*. — *b.* Ad altare Salvatoris ant. *In tuo adventu*. — *c.* ℣ de Adventu. — *d.* Capitulum *Egredietur*. — *e.* Preces dicuntur. — *f.* Missa cantatur. — *g.* Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera*. — *h.* Invitatorium *Regem venturum*.

In laudibus, ant. *Constantes*, ps. *Miserere*; ant. *Ad te Domine*, ps. *Domine, exaudi*; ant. *Veni, Domine*, ps. *Deus, Deus meus*; ant. *Deus a Libano veniet*, ps. *Domine, audiri*; ant. *Ego autem*, ps. *Laudate*. Capitulum *Egredietur Dominus*. Ymnus *Verbum supernum*. ℣ *Vox clamantis*. Ant. *Non auferetur*, ps. *Benedictus*. Preces et oratio *Excita quesumus Domine*. Ad altare Salvatoris ant. *Dies Domini*, [a] oratio *Aurem tuam*.

Ad missam *Prope es tu*, ps. *Beati immaculati*. Oratio *Excita quesumus, Domine*. Epistola *Egredietur virga*; [b] ℟ *Ostende nobis*, ℣ *Benedixisti*. Evangelium *Exurgens Maria*. Offertorium *Deus tu convertens*. Communio *Ecce Dominus veniet*. Oratio [V°] *Tui nos Domine*.

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Capitulum *De celo veniet*. Ymnus *Conditor*. ℣ *Rorate*. Interim cantor descendit in chorum in eam partem chori in qua est episcopus, custos chori cedit in alteram partem chori. Cantor dat episcopo antiphonam incipiendam *O sapientia*. Pro hac antiphona episcopus dat in crastino canonicis tres modios vini. Predicta antiphona tota cantatur antequam incipiatur Magnificat, deinde cantatur *Magnificat* usque ad illum versum *Deposuit*; finito hoc versu, chorus incipit antiphonam et, cantata hac parte *O Sapientia que ex ore Altissimi prodiisti*, cantatur versus *Esurientes*; quo cantato, cantatur secunda pars antiphone *Attingens a fine usque ad finem fortiter suaviter disponensque* [c] *omnia*, et tunc cantatur versus *Suscepit*; quo cantato, cantatur ultima pars antiphone *Veni ad docendum nos viam prudentie*; eodem modo tripartitur eadem antiphona in sequenti versu *Sicut locutus est* et *Gloria Patri* et *Sicut erat*. Qua percantata, iterum cantor dat eamdem antiphonam incipiendam episcopo. Qua cantata, dicitur oratio de dominica, nec fiunt deinceps preces in vesperis usque ad Natale, fiunt tamen in aliis horis. Eodem modo in sequentibus diebus cantor descendit in chorum usque ad Vigiliam Natalis et dat antiphonas eis qui debent eas in[66]cipere. Si autem cantor non sit presens, succentor supplet vicem ejus; similiter in omnibus aliis officiis [d]. Ad altare Salvatoris dicitur ant. *Hoc est testimonium* [e]. Oratio *Excita Domine corda nostra*.

Sabbato. In matutinis, [f] ant. et ps. de die. ℣ *Emitte Agnum*.

a. ℣ de Adventu. — *b.* Clericulus ℟. — *c.* *Il faut probablement lire* : suaviterque disponens. — *d.* Oratio *Aurem tuam*, nec dicuntur preces in illis diebus in quibus cantatur *O* ad Magnificat. — *e.* ℣ de Adventu. — *f.* Invitatorium *Regem venturum*.

Lectiones leguntur de expositione evangelii *Anno quinto decimo*; ℟ *Videbunt gentes*, ℟ *Emitte*, ℟ *Germinaverunt*.

In laudibus, ant. *Venit iterum*, ps. *Miserere*; ant. *Intuemini*; ps. *Bonum est*; ant. *Ecce Deus noster*, ps. *Deus, Deus meus*, ant. *Expectetur*, ps. *Audite, celi*; ant. *Paratus esto*, ps. *Laudate*. Capitulum (*Qui venturus est*) [a]. Ymnus *Verbum supernum*; ℣ *Vox clamantis*; ant. *Omnis vallis*, ps. *Benedictus*. Preces. Oratio *Deus qui conspicis*. Ad altare Salvatoris ant. *Quomodo* [b], oratio *Aurem*.

Ad missam *Veni et ostende*, ps. *Qui regis Israel*. Oratio *Deus qui conspicis*. Subdiaconus qui lecturus est epistolam, legit primam lectionem *Clamabunt ad Dominum*; clericulus ℟ *A summo celo*; oratio *Concede, quesumus*; alius subdiaconus lectionem *Letabitur deserta*; alius clericulus ℟ *In sole*; oratio *Indignos nos quesumus, Domine*; alius subdiaconus lectionem *Super montem excelsum*; alius clericulus ℟ *Domine, Deus virtutum*; oratio *Presta quesumus*; alius subdiaconus lectionem *Xpisto meo*, alius clericulus ℟ *Excita, Domine*; oratio *Preces populi tui*. Diaconus lectionem *Angelus Domini*, alius diaconus capa serica indutus cantat tractum [v°] *Omnipotentem*, chorus iterat *Omnipotentem*; idem diaconus incipit ℟ *Benedicamus* et cantat versum *Benedictus es*; oratio *Deus qui tribus pueris*. Epistola *Rogamus vos*. Subdiaconus (cum) capa serica cantat tractum *Qui regis*. Evangelium *Anno quinto decimo*. Offertorium *Exulta satis*. Communio *Exultavit ut gigas*. Oratio *Quesumus Domine, Deus noster*.

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Capitulum, ymnus, ℣ ut supra. Cantor dat decano ant. *O Adonay*; hanc incipit decanus loco prepositi [1], pro qua solvit Capitulum duos modios vini in crastino. Hec autem cantatur eo modo ut supra; similiter omnes sequentes usque ad Vigiliam Natalis [c]; ad altare Salvatoris ant. *Dabit* [d].

Dominica IIII[a].—[e] Invitatorium *Surgite vigilemus*, ps. *Venite*. Ymnus *Nocte surgentes*. — In 1° nocturno ant. *Pro fidei meritis*, ps. *Beatus vir* et cetera; ℣ *Ex Syon species*. Lectiones leguntur de sermone beati Augustini *Qui sunt qui in illa nocte*.

a. Egredietur. — *b.* ℣ de Adventu. — *c.* Cum duobus thuribulis incensatur altare, oratio *Aurem tuam*. — *d.* ℣ de Adventu, oratio *Excita*. — *e.* Precentor dyaconus vel subdyaconus pro ipso.

1. *Le doyen entonne l'antienne* O Adonaï *à la place du Prévot. La charge de Prévot avait été supprimée par l'évêque à la demande des chanoines. Cette suppression fut confirmée par Calixte II en 1123 et par Innocent III en 1206.* (Cart. du chapitre de Laon *de Jacques de Troyes, f. 7 et 15*). *Voir l'appendice de l'introduction*

℟ *Canite tuba*, ℟ *Octava decima*, ℟ *Non auferetur*. — In IIº nocturno ant. *Nature genitor*, ps. *Conserva me* et alie ; ℣ *(Emitte agnum Domine)* [a]. Lectiones de predicto sermone. ℟ *Me oportet minui*, ℟. *Ecce jam venit*, ℟ *Virgo Israel*. — In IIIº nocturno ant. *Sponsus*, ps. *Celi enarrant* et alie ; ℣ *(Ostende nobis Domine*. Evangelium pronunciatur *Miserunt Judei)* [b]. ℟ *Juravi* [67] *dicit Dominus*, ℟ *Non discedimus*, ℟ *Nascetur nobis* [c].

In laudibus, ant. *Canite tuba*, ps. *Dominus regnavit*; ant. *Ecce veniet*, ps. *Jubilate*; ant. *Erunt prava*, ps. *Deus, Deus meus*; ant. *Dominus veniet*, ps. *Benedicite*; ant. *Omnipotens*, ps. *Laudate*. Ymnus *Verbum supernum*, ℣ *Vox clamantis*. Ant. *Ave Maria*, ps. *Benedictus* [d]. Oratio *Excita, Domine, potentiam tuam et veni et magna nobis virtute* [e].

Ad primam, ant. *Canite tuba*.

Ad processionem, ℟ *Nascetur*.

Ad tertiam, ant. *Ecce veniet desideratus*, ps. *Legem pone* ; ℟ *Veni ad liberandum nos*.

[f] Ad missam *Memento*, ps. *Peccavimus*. Oratio *Excita, Domine, potentiam tuam et veni et magna nobis*. Epistola *Gaudete* [g]. ℟ *Prope est*, ℣ *Laudem Domini*. [h] *Alleluia*, ℣ *Veni Domine*. Evangelium *Miserunt Judei*. *Credo in unum Deum*. Offertorium *Ave Maria*. Communio *Ecce virgo*. Postcommunio *Sumptis muneribus*.

Ad sextam, ant. *Erunt prava*, ps. *Defecit*. ℟ *Ostende nobis Domine*.

Ad nonam, ant. *Omnipotens*, ps. *Mirabilia*. ℟ *Super te Jherusalem*.

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Ymnus *Conditor*, ℣ *Rorate celi*. Ad Magnificat ant. *O Radix*. Hanc incipit decanus pro se et dat duos modios vini. Oratio *Excita*. Ad altare Salvatoris, ant. *Ex quo*.

Feria IIª. Ad matutinas [i] ant. et ps. de die ; ℣ *Ex Syon species*. Lectiones de Ysaia ; ℟ *Paratus*, ℟ *Radix Jesse*, ℟ *Festina*.

In laudibus, ant. *Ecce veniet*, ps. *Miserere* ; ant. *Dum venerit*,

a. ℣ *Ostende nobis Domine*. — *b.* ℣ *Emitte annum* (pour *agnum*) *Domine*. In VIIª lectione pronunciatur evangelium *Miserunt* et de eo leguntur tres lectiones. — *c.* Cantata *Gloria*, precentor reiterat dictum ℟ — *d.* Cum uno thuribulo incensatur altare. — *e.* Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine*. — *f.* In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *g.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *h.* Duo dyaconi. — *i.* Invitatorium *Regem venturum*.

ps. *Verba mea;* ant. *Ecce jam venit,* ps. *Deus, Deus meus;* ant. *Haurietis aquas,* ps. *Confitebor;* ant. *Egredietur,* [v°] ps. *Laudate.* Capitulum (*De celo veniet*) [a]. Ymnus *Verbum supernum;* ℣ *Vox clamantis;* ad Benedictus ant. *Egredietur;* preces et oratio *Excita.* Ad altare Salvatoris ant. *Ecce Deus noster,* oratio *Aurem.*

Ad missam *Memento* et cetera ut supra.

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Capitulum (*Qui venturus est*) [b]. Ymnus et ℣ ut supra. Ad Magnificat ant. *O Clavis David.* Hanc incipit thesaurarius et dat duos modios vini. Oratio *Excita* [c].

Feria IIIa. Ad matutinas, [d] ant. et ps. de die, ℣ *Ostende.* Lectiones de Ysaia. ℟ *Non discedimus,* ℟ *Nascetur,* ℟ *Induemini.*

In laudibus, ant. *Rorate,* ps. *Miserere;* ant. *Emitte,* ps. *Judica me Deus et discerne;* ant. *Ut cognoscamus,* ps. *Deus, Deus meus;* ant. *Da mercedem,* ps. *Ego dixi;* ant. *Lex per Moysen,* ps. *Laudate.* Capitulum *Egredietur.* Ymnus *Verbum supernum;* ℣ *Vox clamantis.* Ant. *Tu Bethleem,* ps. *Benedictus.* Preces et oratio *Excita* [e].

Missa ut supra.

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Vespere integre cantantur de beato Thoma. Post orationem de festo cantor descendit in chorum et dat majori archidiacono ant. *Oriens* et tota cantatur [f]. (Tunc) [g] cantor incipit *Magnificat* et cantatur eo modo quo predictum est; oratio *Excita.* Major archidiaconus dat pro antiphona duos modios vini; similiter et omnes alii qui sequuntur [h].

Feria IIIIa est festum beati Thome et totum fit de beato Thoma. In matutinis post orationem de festo dicitur ant. *Joseph fili David,* ℣ *Vox clamantis,* oratio [68] *Excita* [i].

Ad vesperas, ant., post orationem de festo minor archidiaconus incipit ant. *O rex gentium* et cantatur *Magnificat* et antiphona sicut supra; oratio *Excita* [j].

Feria Va. In matutinis ant. et ps. de die, ℣ *Ex Syon.* Lectiones leguntur de sermone (*Legitur*) [k] *sanctum Moysen;* ℟ *Canite,* ℟ *Octava decima,* ℟ *Non auferetur.*

a. Capit. *Qui venturus est.* — *b.* Capit. *De celo veniet.* — *c.* Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine..* — *d.* Invitatorium *Regem venturum.* — *e.* Ad altare Salvatoris ant. *In tuo adventu.* — *f.* Antequam Magnificat incipiatur. — *g.* Percantata dicta antiphona. — *h.* Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera nos.* — *i.* Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine.* — *j.* Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine.* — *k. Legimus.*

In laudibus dicuntur antiphone de IIII^a feria : ant. *Prophete prediixerunt*, ps. *Miserere;* ant. *Spiritus Domini*, ps. *Domine refugium;* ant. *Adnuntiate*, ps. *Deus Deus meus;* ant. *Ecce Deus meus*, ps. *Cantemus Domino*, et non dicitur IIII^a antiphona de laudibus quarte ferie, quia nunquam dicitur nisi in quarta feria; ant. *Propter Syon*, ps. *Laudate*. Capitulum (*Qui venturus est veniet*) [a]. Ymnus *Verbum supernum;* ℣ *Vox clamantis;* ant. *Vigilate*, ps. *Benedictus*. Preces, oratio *Excita* [b].

Ad missam *Memento*. Oratio *Excita*. Epistola quarte ferie legitur *Unum hoc non liceat vos*. Clericulus ℟ et *Alleluia* de dominica. Evangelium *Videns Johannes multos Phariseorum* et cetera ut in die dominica.

Ad vesperas, ant. et psalmi de die. Capitulum, ymnus et ℣ ut supra. Ad Magnificat ant. *O Emmanuel;* hanc incipit hospitalarius [1] et dat duos modios vini; oratio *Excita* [c].

Feria VI^a. Ad matutinas, ant. et ps. de die; ℣ *Ostende nobis*. Lectiones leguntur de sermone *Vos inquam convenio, o Judei*. ℟ *Me oportet minui*, ℟ *Ecce jam venit*, ℟ *Virgo Israel*.

In laudibus [d] dicuntur ille antiphone que dicte sunt in sexta feria [v°] precedenti [e].

Ad missam *Memento* et cetera, ut in die dominica preter evangelium; legitur enim evangelium *Johannes testimonium perhibet de Domino*.

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Capitulum, ymnus et ℣ ut supra. Ad Magnificat, ant. *O Virgo virginum;* hanc incipit camerarius et dat duos modios vini; oratio ut supra [f].

Sabbato est Vigilia Natalis Domini.

Ad matutinas [g], invitatorium *In occursum*. Ant. et ps. de die, ℣ *Constantes estote*. Lectiones leguntur de expositione evangelii *Cum esset desponsata*. ℟ *Sanctificamini*, ℟ *Constantes*, ℟ *Sanctificamini filii Israel*.

In laudibus, ant. *Judea*, ps. *Miserere;* ant. *Hodie scietis*, ps. *Bonum est confiteri;* ant. *Crastina die*, ps. *Deus Deus meus;* ant. *Expectetur*, ps. *Audite celi:* hec antiphona non

a. Capitulum *Egredietur*. — *b.* Ad altare Salvatoris ant. *In tuo adventu*. — *c.* Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera nos*. — *d.* Et ad Benedictus. — *e.* Oratio *Excita*. Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine*. — *f.* Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine*. — *g.* Precentor diaconus vel subdiaconus pro ipso.

1. *L'hospitalier, chanoine chargé de l'administration de l'hôtellerie et de l'hôpital que le chapitre avait fait construire près de la cathédrale pour recevoir les pèlerins.*

dicitur nisi quando Vigilia ista est in sabbato, quando est in alia die dicitur ant. *Crastina erit nobis salus* et canticum ferie; ant. *Rex pacificus*, ps. *Laudate*. Capitulum *Judea et Jherusalem*. Ymnus *Verbum supernum*; ℣ *Hodie scietis*; ad Benedictus ant. *Joseph*. Preces, oratio *Deus qui nos redemptionis nostre*.

(Matutine de beata Maria integre cantantur in choro, commemoratio de sanctis ut supra)[a]; postea fit processio ad altare Salvatoris et cantatur ant. *Orietur*; cantata antiphona, cantatur psalmus *Benedictus* et iterum antiphona. *Dominus vobiscum*. Oratio *Deus qui nos annua*[b].

Ad primam, ant. *Judea*, psalmi sicut in aliis di[69]ebus.

Ad primam beate Marie cantatur responsum cum *Alleluia*.

Ad terciam non mutantur cantus ymni : similiter nec in aliis horis. Clericulus ant. *Hodie scietis*. Capitul. *Crastina die*. Clericulus ℟ *Constantes estote Alleluia Alleluia*, ℣ *Hodie scietis*. Oratio *Deus qui nos*, nec dicuntur preces; similiter nec in aliis horis sequentibus. In horis beate Marie dicitur *Alleluia* in ℟.

Ad sextam, ant. *Crastina die*. Capit. *Judea et Jherusalem*. Clericulus ℟ *Hodie scietis*. Oratio ut supra.

Ad missam *Hodie scietis*. Oratio *Deus qui nos*. Epistola *Paulus servus Xpisti*. Clericulus ℟ *Hodie scietis*. Evangelium *Cum esset desponsata*. Offertorium *Tollite portas*. Communio *Revelabitur*. Oratio *Da nobis, Domine*.

Ad nonam, ant. *Rex pacificus*. Capitulum *Hodie scietis*. ℟ *Crastina die*. Post nonam beate Marie non dicuntur hore de beata Maria usque ad octavas sancti Stephani.

Si vero Natale Domini fuerit secunda feria, tantum tres erunt ebdomade in Adventu et unus dies, nec potest esse minor Adventus. Festum sancti Nichasii est quinta feria secunde ebdomade. Sexta feria sequenti cantantur laudes feriales et responsa de dominica precedenti. Sabbato legitur sermo *Legimus sanctum Moysen*, cantantur laudes quinte ferie et loco antiphone *Convertere* cantatur ant. *Intuemini*; similiter loco antiphone *Ecce Deus meus* [v°] ant. *Expectetur* et canticum *Audite*; ad Benedictus cantatur ant. *Levabit Dominus signum*; ad altare Salvatoris ant. *Ante me*. Missa cantatur de beata Maria. Ad vesperas super Magnificat cantatur ant. *O Sapien-*

a. Va-cat. — *b*. Deinde intrat processio in chorum et cantantur matutine de beata Maria. Clericulus incipit in choro ant. *Beata Dei* et non cantatur nisi post Benedictus, postea fiunt ibidem commemorationes primo de sanctis, deinde de pace.

tia, eo modo quo dictum est, et eam incipit episcopus ut predictum est; alie postea cantantur in ordine usque ad vigiliam Natalis, sicut dictum est; ad altare Salvatoris ant. *Bethleem non es minima*.

Dominica sequenti cantantur omnia sicut predictum est [a], nec mutatur aliquid nisi sola ant. ad Magnificat et cantatur *O Adonay*; ad altare Salvatoris in matutinis dicitur ant. *Ite dicite*, ad vesperas ant. *Tu es*.

Secunda feria, ad matutinas legitur sermo *Vos inquam convenio*. ℟ *Clama*, ℟ *Orietur*, ℟ *Ecce dies*. Laudes proprie secunde ferie [b]. Missa [c] de dominica (per totam hanc ebdomadam, excepta tercia feria) [d]. Ad altare Salvatoris [e] (cantantur antiphone que scripte sunt tercie ebdomade, una in matutinis, altera in vesperis sicut sunt in ordine) [f].

Tercia feria, ad matutinas pronuntiatur evangelium quarte dominice et leguntur inde tres lectiones. ℟ *Egredietur*, ℟ *Precursor*, ℟ *Modo veniet*. Proprie laudes tercie ferie cantantur, ad Benedictus ant. *Ave Maria*. Oratio *Excita* [70] *Domine*. Ad altare Salvatoris ant. *Tu Bethleem*. In horis de die [g] dicitur oratio predicta *Excita*, similiter in diebus sequentibus. Ad missam *Memento* et cetera, ut supradictum est [h]. In vesperis [i] ad altare Salvatoris ant. *Ex quo facta est*, oratio *Aurem tuam*.

Feria quarta, ad matutinas leguntur lectiones de expositione evangelii *Missus est*. ℟ *Videbunt*, ℟ *Emitte*, ℟ *Germinaverunt*. Proprie laudes quarte ferie dicuntur [j]. Ad missam *Rorate* et cetera ut supra [k]. Vespere integre fiunt de beato Thoma, postea cantatur ant. *Oriens* et *Magnificat* ut predictum est [l].

Feria V[a] fit totum de festo. Post orationem de festo dicitur ant. *Vigilate*, oratio *Excita* [m]. Ad vesperas post orationem de festo dicitur ant. *O Rex* et *Magnificat* ut supra [n].

Feria VI[a], ad matutinas pronuntiatur evangelium *Exurgens Maria*; ℟ *Paratus*, ℟ *Radix*, ℟ *Festina*. Laudes proprie sexte ferie dicuntur [o]. Ad missam *Prope esto* et cetera ut supra [p].

a. In tercia dominica Adventus. — *b*. Cantantur; ad Benedictus ant. *Egredietur*. — *c*. Cantatur. — *d*. *Phrase raturée*. — *e*. In matutinis dicitur ant. *Dicit Dominus*. — *f*. Ad vesperas ad Magnificat ant. *O radix Jesse*; ad altare Salvatoris ant. *Beatam*. — *g*. Et in vesperis. — *h*. In missa quarte dominice, sed *Gloria in excelsis* et *Credo* non dicuntur. — *i*. Ad Magnificat ant. *O Clavis David*. — *j*. Ad Benedictus ant. *Joseph fili David*, oratio *Presta quesumus*; ad altare Salvatoris ant. *Ponam in Syon*. — *k*. Dictum est in IIII[a] feria tercie ebdomade. — *l*. Ad altare Salvatoris ant. *Omnis vallis*. — *m*. Ad altare Salvatoris ant. *Consolamini*. — *n*. Ad altare Salvatoris ant. *Letamini*. — *o*. Ad Benedictus ant. *Non auferetur*, oratio *Excita quesumus Domine*. Ad altare Salvatoris ant. *Dies Domini*. — *p*. Dictum est in VI[a] feria tercie ebdomade; in vesperis ad Magnificat ant. *O Emanuel*; ad altare Salvatoris ant. *Hoc est testimonium*.

Sabbato pronunciatur evangelium *Anno quintodecimo*, tria ultima responsa de responsorio dominice sequentis dicuntur : ℟ *Juravi*, ℟ *Non discedimus*, ℟ *Nascetur*. Proprie laudes sabbati dicuntur[a]. Ad missam *Veni* et cetera ut supra[b].

Dominica sequenti est Vigilia Natalis Domini. Ad matutinas, [c] subdiaconus invitatorium *In occursum* [v°]. Ymnus *Nocte surgentes* ; ant. *Pro fidei meritis* et cetera ut supra usque ad tercium nocturnum. In tercio nocturno dicitur ℣ *Constantes estote* ; tres ultime lectiones leguntur de expositione evangelii *Cum esset desponsata* ; tria responsoria cantantur, que propria sunt de Vigilia, ut supra ; ultimum responsorium iteratur. In laudibus ant. *Judea*, quarta antiphona *Crastina* et cetera ut predictum est [d]. Ad altare Salvatoris ant. *Dabit ei Dominus*[e]. Ad processionem ℟ *Sanctificamini* [f]. Ad missam *Hodie scietis* et cetera ut supra, hoc addito quod (cantatur) [g] *Alleluia Crastina die* ; sed non cantatur nisi hec vigilia sit in die dominica ; *Credo in unum Deum* dicitur, cetera non mutantur.

Si autem Nativitas Domini fuerit tercia feria, in Adventu erunt tres ebdomade et duo dies, festum beati Nichasii erit sexta feria, et sabbato sequenti ad matutinas leguntur lectiones de Ysaia et cantantur tria prima responsa de responsorio *Ecce apparebit*. Proprie laudes sexte ferie dicuntur, ita tamen quod loco antiphone *Ad te Domine*, dicitur ant. *Intuemini* et ps. *Bonum est*, et loco ant. *Deus a Libano veniet* dicitur ant. *Expectetur* et ps. *Audite* ; ad Benedictus cantatur ant. *Levabit*; ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ante me*. Missa cantatur de [71] beata Maria. Ad vesperas super Magnificat cantatur ant. *Bethleem*.

Ad matutinas (cantatur totum) [h] de dominica, ut prius dictum est [i]. Ad altare Salvatoris [j] dicitur ant. *Ite dicite* ; in vesperis ad Magnificat cantatur ant. *O Sapientia*, ut predictum est ; ad altare Salvatoris ant. *Tu es*.

a. Ad Benedictus ant. *Omnis vallis*, oratio *Deus qui conspicis*. Ad altare Salvatoris ant. *Quomodo fiet*. — *b*. Dictum est in sabbato tercie ebdomade. In vesperis ad Magnificat ant. *O Virgo virginum*; ad altare Salvatoris ant. *Non auferetur*. — *c*. Precentor dyaconus vel. — *d*. Sed non dicuntur preces. — *e*. Postea cantatur ℣ et iterum cantatur predicta antiphona, *Dominus vobiscum*, oratio *Deus qui nos annua*, et fit processio ad altare Salvatoris inter matutinas de die et matutinas de beata Maria, ut predictum est. Ad primam ant. *Judea et Jherusalem* ps. *Deus Deus meus respice in me* et alii qui secuntur. Ad tertiam, sextam et nonam ut supra. — *f*. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *g*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis ℟, duo dyaconi (*Alleluia*). — *h*. Cantantur omnia. — *i*. In tercia dominica Adventus. — *j*. In matutinis.

Feria II[a], ad matutinas legitur de Ysaia et cantantur tria prima responsa de responsorio (dominice precedentis) [a]. Proprie laudes [b] dicuntur, (et sic per totam ebdomadam, excepta sexta feria, quia tunc est festum beati Thome [c]; antiphone que solent cantari in tercia ebdomada dicuntur sicut supra, ad altare Salvatoris) [1]. Missa cantatur de dominica [d].

Feria III[a], ad matutinas legitur sermo *Leginus sanctum Moysen*. ℟ *Clama*, ℟ *Orietur*, ℟ *Ecce dies* ; alia que secuntur cantantur sequentibus diebus [e]. Missa de dominica cantatur.

Feria IIII[a], ad matutinas pronuntiatur evangelium *Missus est* (et cetera ut supra) [f]. Missa cantatur de jejunio [g].

Feria V[a], ad matutinas legitur sermo *Vos inquam*, et cantantur tria responsa de responsorio *Clama* [h]. Missa cantatur de dominica [i].

Feria VI[a] est festum beati Thome et fiunt sex lectiones de festo, tres ultime de expositione evangelii de jejunio *Exurgens Maria* ; [v°] post orationem de festo dicitur antiphona [j] et oratio de jejunio [k]. Missa de festo cantatur post terciam, missa de jejunio post sextam [l].

Sabbato, ad matutinas pronuntiatur evangelium de jejunio (et cetera ut supra) [m].

Dominica sequenti fit totum de dominica [n].

Feria II[a], ad matutinas invitatorium *In occursum* ; ant. et ps. de die, et cetera de Vigilia, ut predictum est [o].

Si vero Nativitas Domini fuerit IIII[a] feria, in Adventu erunt tres ebdomade et tres dies ; festum beati Nichasii erit in die

a. Ecce apparebit. — *b.* Secunde ferie. — *c.* Ad Benedictus ant. *Egredietur;* ad altare Salvatoris ant. *Dicit Dominus.* — *d.* In vesperis ad Magnificat ant. *O Adonay;* ad altare Salvatoris ant. *Beatam me dicent.* — *e.* Laudes proprie tercie ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Tu Bethleem*, ad altare Salvatoris ant. *Consurge.* In vesperis ad Magnificat ant. *O Radix Jesse*, ad altare Salvatoris ant. *Elevare.* — *f.* Laudes proprie IIII[e] ferie dicuntur. Ad Benedictus ant. *Joseph fili David;* ad altare Salvatoris ant. *Ponam in Syon.* — *g.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Clavis David;* ad altare Salvatoris ant. *Omnis vallis.* — *h.* Proprie laudes V[e] ferie dicuntur. Ad Benedictus ant. *Vigilate*, ad altare Salvatoris ant. *Consolamini.* — *i.* In vesperis post orationem de beato Thoma dicitur ant. *O Clavis David* et *Magnificat* ut prius dictum est. Ad altare Salvatoris ant. *Letamini.* — *j. Non aufferetur.* — *k.* Ad altare Salvatoris ant. *Dies Domini.* — *l.* In vesperis post orationem de beato Thoma dicitur ant. *O Rex gentium* et *Magnificat* ut prius dictum est. Ad altare Salvatoris ant. *Hoc est testimonium.* — *m.* ℟ *Paratus* et alia duo que secuntur. Proprie laudes sabbati dicuntur; ad Benedictus ant. *Omnis vallis ;* ad altare Salvatoris ant. *Quomodo.* Missa cantatur de jejunio, ut prius dictum est. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Emanuel.* Ad altare Salvatoris ant. *Non aufferetur.* — *n.* Et in matutinis, ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ex quo facta est.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Virgo virginum.* Ad altare Salvatoris ant. *Ecce Deus meus.* — *o.* Quando Vigilia Natalis Domini accidit in sabbato, sed in laudibus dicitur III[a] ant. *Crastina.*

1. *Passage raturé.*

sabbati ; in ultimis vesperis post orationem de festo dicitur ant. *Bethleem*, oratio *Excita, Domine, corda nostra* ; in die sequenti fit totum de dominica eo modo quo predictum est [a].

Feria II[a], ad matutinas ant. et ps. de die ; lectiones de Ysaia ; responsa de responsorio *Ecce apparebit*. Proprie laudes secunde ferie dicuntur [b] : (similiter in diebus sequentibus. Ad altare Salvatoris cantantur antiphone tercie ebdomade, ut predictum est.) [c] In vesperis ad Magnificat cantatur ant. *O Sapientia*, ut predictum est, et alie sequentes sequentibus diebus [d].

Feria III[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones de Ysaia; ℟ *Clama*, ℟ *Orietur*, ℟ *Ecce dies* [e]. Missa cantatur de dominica [f].

[72] Feria IV[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones de expositione evangelii *Missus est;* ℟ *Egreditur* et alia duo que secuntur; sex que remanent dicuntur quinta feria et sexta [g]. Ad missam *Rorate* et cetera ut supra [h].

Feria V[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de sermone *Legimus* [i]. Missa de dominica [j].

Feria VI[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Exurgens* [k]. Missa cantatur de jejunio, ut predictum est [l].

Sabbato est festum beati Thome et in matutinis fiunt sex lectiones de festo, tres ultime de expositione evangelii *Anno quintodecimo*. Post orationem de festo dicitur antiphona [m] et oratio de jejunio. Ad altare Salvatoris [n] oratio de dominica. Due misse cantantur, missa de festo post terciam, missa de jejunio post sextam. In vesperis fit totum de festo, et post orationem de festo dicitur ant. *O Rex* et *Magnificat*, ut dictum

a. In tercia dominica Adventus. Ad altare Salvatoris in matutinis dicitur ant. *Veni Domine visitare.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *Tu es.* Ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ite dicite.* — *b.* Ad Benedictus ant. *Egredietur;* ad altare Salvatoris dicitur ant. *Dicit Dominus.* Missa cantatur de dominica. — *c.* Va-cat. — *d.* Ad altare Salvatoris dicitur ant. *Beatam.* — *e.* Proprie laudes III[e] ferie cantantur; ad Benedictus ant. *Tu Bethleem.* Ad altare Salvatoris ant. *Consurge.* — *f.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Adonay;* ad altare Salvatoris ant. *Elevare.* — *g.* Laudes proprie IIII[e] ferie dicuntur ; ad Benedictus ant. *Joseph fili David;* ad altare Salvatoris ant. *Ponam in Syon.* — *h.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O radix Jesse;* ad altare Salvatoris, ant. *Omnis vallis.* — *i.* Laudes proprie V[e] ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Vigilate;* ad altare Salvatoris, ant. *Consolamini.* — *j.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O clavis David;* ad altare Salvatoris, ant. *Letamini.* — *k.* Laudes proprie VI[e] ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Non aufferetur;* ad altare Salvatoris, ant. *Dies Domini.* — *l.* In vesperis post orationem de beato Thoma dicitur ant. *O Oriens* et *Magnificat*, ut predictum est; ad altare Salvatoris ant. *Hoc est testimonium.* — *m.* *Omnis vallis.* — *n.* Ant. *Quomodo.*

est; oratio de dominica precedenti [a]. Sequenti die fit totum de dominica, ut dictum est [b].

Feria II[a], ad matutinas ant. et ps. de die. ℣ *Ex Syon species;* lectiones leguntur de sermone *Vos inquam;* ℟ *Non discedimus,* ℟ *Nascetur,* ℟ *Intuemini.* Proprie laudes sabbati dicuntur [v°] ita tamen quod loco quarte antiphone dicuntur ant. *Hauriens,* ps. *Confitebor* [c]. Missa cantatur de dominica, et legitur epistola et evangelium quarte ferie.

Feria III[a] est Vigilia Nativitatis et fit totum de Vigilia, ut predictum est [d].

Si autem Nativitas Domini fuerit quinta feria, in Adventu erunt tres ebdomade et quatuor dies. Festum beati Nichasii est in die dominica, sed non fit ea die, quia quotiens aliquod festum novem lectionum accidit in die dominica in Adventu, differtur usque in secundam feriam, et die dominica fit totum de Adventu.

Feria II[a] fit festum beati Nichasii, et in matutinis post orationem de festo dicitur ant. *Dicit Dominus,* oratio *Aurem* [e]. In vesperis post orationem de festo dicitur ant. *Beatam,* oratio *Aurem* [f].

Feria III[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones de Ysaia; responsa de responsorio de dominica. Proprie laudes tercie ferie dicuntur [g]; (alie que sequuntur sequentibus diebus dicuntur). Missa de dominica. In vesperis ad Magnificat cantatur ant. *O Sapientia* [h].

Feria IV[a], ad matutinas ant. et ps. de die; ℣ *Ex Syon;* lectiones de expositione evangelii *Missus est;* ℟ *Clama* cum aliis duobus sequentibus [i]; (alia no[73]vem que sequuntur dicuntur tribus diebus sequentibus) [j], una quaque die tria. Ad missam *Rorate* et cetera ut supra [k].

Feria V[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de sermone *Legimus.* ℟ (de responsorio *Clama,* ut dictum est.

a. Ad altare Salvatoris dicitur ant. *Non auferetur.* — *b.* In matutinis ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ex quo facta est.* In vesperis ad Magnificat ant. *O Emmanuel;* ad altare Salvatoris ant. *Ecce Deus meus.* — *c.* Ad Benedictus dicitur ant. *Omnis vallis;* ad altare Salvatoris ant. *Dicit Dominus.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Virgo Virginum;* ad altare Salvatoris ant. *Beatam.* — *d.* Quando Vigilia Natalis Domini accidit in sabbato, sed in laudibus dicitur quarta ant. *Crastina.* — *e.* Ad altare Salvatoris dicitur ant. *Veni et libera nos.* — *f.* Ad altare Salvatoris dicitur ant. *Veni Domine.* — *g.* Ad Benedictus ant. *Tu Bethleem;* ad altare Salvatoris ant. *Consurge.* — *h.* Ad altare Salvatoris ant. *Elevare.* — *i.* Proprie laudes IV[e] ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Joseph fili David;* ad altare Salvatoris ant. *Ponam in Syon.* — *j.* Va-cat. — *k.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Adonay;* ad altare Salvatoris ant. *Omnis vallis.*

Feria VI[a] et sabbato sequenti fit totum de jejunio ut predictum est.

Dominica fit totum de Adventu et [a] festum beati Thome fit feria secunda.

Feria III[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de sermone *Vos inquam*; ℟ *Non discedimus*, ℟ *Nascetur*, ℟ *Induemini*. Proprie laudes secunde ferie dicuntur, ita quod loco antiphone *Haurietis* dicitur antiphona *Da mercedem* et ps. *Ego dixi* [b]. Missa de dominica et legitur epistola et evangelium quarte ferie [c].

Quarta feria fit totum de Vigilia ut predictum est [d].

Si vero Nativitas Domini fuerit sexta feria, in Adventu erunt tres ebdomade et quinque dies. Festum beati Nichasii fiet secunda feria sicut prius, et post orationem de festo dicitur in matutinis ant. *Dicit Dominus* [e]; ad vesperas ant. *Beatam*, oratio *Aurem* [f].

Feria tercia [g] cantatur tria responsa de responsorio (dominice ut supra, et inchoantur laudes proprie ut supra) [h].

Feria IIII[a], [i] (ad vesperas cantatur ant. *O Sapientia*; [v°]

a. ℣ *Egredietur* cum duobus sequentibus. Proprie laudes quinte ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Vigilate*; ad altare Salvatoris dicitur ant. *Consolamini*. Missa cantatur de dominica. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Radix Jesse*; ad altare Salvatoris ant. *Letamini*.

Feria VI[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Exurgens Maria*, ℣ *Videbunt* et alia duo que secuntur. Laudes proprie VI[e] ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Non auferetur*; ad altare Salvatoris ant. *Dies Domini*. Missa cantatur de jejunio. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O clavis David*; ad altare Salvatoris ant. *Hoc est testimonium*.

Sabbato, ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Anno quintodecimo*. ℣ *Paratus* et alia duo que secuntur. Laudes proprie sabbati dicuntur; ad Benedictus ant. *Omnis vallis*; ad altare Salvatoris ant. *Quomodo*. Missa cantatur de jejunio ut supra. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O oriens*; ad altare Salvatoris ant. *Non auferetur*.

Dominica fit totum de Adventu, ut predictum est. In matutinis ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ex quo facta est*. In vesperis post orationem de beato Thoma dicitur ant. *O Rex* et *Magnificat* ut supra; ad altare Salvatoris ant. *Ecce Deus meus*. — *b.* Ad Benedictus ant. *Tu Bethleem*; ad altare Salvatoris ant. *Consurge*. — *c.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Virgo virginum*; ad altare Salvatoris ant. *Elevare*. — *d.* Quando Vigilia Natalis Domini accidit in sabbato, sed in laudibus dicitur IV[a] ant. *Crastina*. — *e.* Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera nos*. — *f.* Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine*. — *g.* Ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de Ysaya et. — *h.* ℣ *Ecce apparebit*. Laudes proprie tercie ferie cantantur; ad Benedictus ant. *Tu Bethleem*; ad altare Salvatoris dicitur ant. *Consurge*. Missa cantatur de dominica. Ad vesperas ant. *Elevare*; ad altare Salvatoris dicitur ant. *Tuam Domine*. — *i.* Ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Missus est*; ℣ *Clama* et alia duo que secuntur. Laudes proprie IIII[e] ferie dicuntur; ad Benedictus dicitur ant. *Joseph fili David*; ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ponam in Syon*. Missa cantatur de jejunio ut supra. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Sapientia*; ad altare Salvatoris ant. *Omnis vallis*.

Feria V[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de Ysaya,

cetera omnia fiunt ut supra tam hoc die quam sequentibus, excepto quod quinta feria legitur de Ysaia) [a].

(Feria IIª est festum beati Thome et fiunt omnia de festo.

Feria IIIª, in matutinis leguntur lectiones de sermone *Legimus*; ℟ *Non discedimus* et alia duo ut supra. Proprie laudes secunde ferie dicuntur eodem modo ut supra. Missa de dominica, et legitur epistola et evangelium quarte ferie).

Feria IIIIª, ad matutinas [b] leguntur lectiones de sermone *Vos inquam*; ℟ de responsorio *Canite*. Proprie laudes quarte ferie iterum dicuntur [c]. Missa de dominica et legitur evangelium sexte ferie [d].

Feria Vª est Vigilia Nativitatis Domini et fiunt omnia de Vigilia sicut supra dictum est [e].

Si autem Nativitas Domini fuerit in die sabbati, in Adventu erunt tres ebdomade et sex dies.

Feria IIª tercie ebdomade est festum beate Lucie et in matutinis post orationem de festo dicitur ant. *Dicit Dominus*; ℣ *Vox clamantis*; oratio *Aurem* [f]. In vesperis post orationem

℟ *Egredietur* et alia duo que secuntur. Laudes Vᵉ ferie dicuntur, ad Benedictus ant. *Vigilate*; ad altare Salvatoris dicitur ant. *Consolamini*. Missa cantatur de dominica. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Adonay*; ad altare Salvatoris ant. *Letamini*.

Feria VIᵃ, ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Exurgens Maria*, ℟ *Videbunt* et alia duo que secuntur. Laudes proprie VIᵉ ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Non auferetur*; ad altare Salvatoris ant. *Dies Domini*. Missa cantatur de jejunio ut supra. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O radix Jesse*; ad altare Salvatoris dicitur ant. *Hoc est testimonium*.

Sabbato, ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Anno quintodecimo*, ℟ *Paratus* et alia duo que secuntur. Laudes proprie sabbati dicuntur; ad Benedictus ant. *Omnis vallis*; ad altare Salvatoris ant. *Quomodo*. Missa cantatur de jejunio ut supra. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O clavis David*; ad altare Salvatoris ant. *Non auferetur*.

Dominica fit totum de Adventu, ut prius dictum est; in matutinis ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ex quo facta est*. In vesperis post orationem de beato Thoma dicitur ant. *O Oriens* et *Magnificat* ut supra; ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ecce Deus meus*.

Feria IIᵃ fit totum de beato Thoma. In matutinis post orationem de festo dicitur ant. *Egredietur*; ad altare Salvatoris ant. *Dicit Dominus*. In vesperis post orationem de beato Thoma dicitur ant. *O Rex gentium*; ad altare Salvatoris *Beatam*.

Feria IIIᵃ, ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de sermone *Legimus sanctum Moysem*, ℟ *Non discedimus*, ℟ *Nascetur*, ℟ *Induemini*. Laudes IIᵉ ferie cantantur, ita quod loco ant. *Haurietis* dicitur ant. *Da mercedem* et ps. *Ego dixi*; ad Benedictus dicitur ant. *Tu Bethleem*; ad altare Salvatoris ant. *Consurge*. Missa cantatur de dominica et legitur epistola et evangelium IIIIᵉ ferie. In vesperis ad Magnificat cantatur ant. *O Emmanuel*; ad altare Salvatoris ant. *Elevare*. — *a*. Va-cat. — *b*. Ant. et ps. de die. — *c*. Ad Benedictus ant. *Joseph fili David*; ad altare Salvatoris *Ponam in Syon*. — *d*. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Virgo virginum*; ad altare Salvatoris ant. *Omnis vallis*. — *e*. Quando hec Vigilia accidit in sabbato, sed in laudibus dicitur IIIIᵃ ant. *Crastina*. — *f*. Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera nos*.

Feria VI[a] et sabbato sequenti fit totum de jejunio ut predictum est.

Dominica fit totum de Adventu et) [a] festum beati Thome fit feria secunda.

Feria III[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de sermone *Vos inquam*; ℟ *Non discedimus*, ℟ *Nascetur*, ℟ *Intuemini*. Proprie laudes secunde ferie dicuntur, ita quod loco antiphone *Hauritis* dicitur antiphona *Da mercedem* et ps. *Ego dixi* [b]. Missa de dominica et legitur epistola et evangelium quarte ferie [c].

Quarta feria fit totum de Vigilia ut predictum est [d].

Si vero Nativitas Domini fuerit sexta feria, in Adventu erunt tres ebdomade et quinque dies. Festum beati Nichasii fiet secunda feria sicut prius, et post orationem de festo dicitur in matutinis ant. *Dicit Dominus* [e]; ad vesperas ant. *Beatam*, oratio *Aurem* [f].

Feria tercia [g] cantatur tria responsa de responsorio (dominice ut supra, et inchoantur laudes proprie ut supra) [h].

Feria IIII[a], [i] (ad vesperas cantatur ant. *O Sapientia*; [v°]

a. ℣ *Egredietur* cum duobus sequentibus. Proprie laudes quinte ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Vigilate;* ad altare Salvatoris dicitur ant. *Consolamini.* Missa cantatur de dominica. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Radix Jesse;* ad altare Salvatoris ant. *Letamini.*

Feria VI[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Exurgens Maria*, ℣ *Videbunt* et alia duo que secuntur. Laudes proprie VI[e] ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Non auferetur;* ad altare Salvatoris ant. *Dies Domini.* Missa cantatur de jejunio. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O clavis David;* ad altare Salvatoris ant. *Hoc est testimonium.*

Sabbato, ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Anno quintodecimo.* ℣ *Paratus* et alia duo que secuntur. Laudes proprie sabbati dicuntur; ad Benedictus ant. *Omnis vallis;* ad altare Salvatoris ant. *Quomodo.* Missa cantatur de jejunio ut supra. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O oriens;* ad altare Salvatoris ant. *Non auferetur.*

Dominica fit totum de Adventu, ut predictum est. In matutinis ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ex quo facta est.* In vesperis post orationem de beato Thoma dicitur ant. *O Rex* et *Magnificat* ut supra; ad altare Salvatoris ant. *Ecce Deus meus.* — *b.* Ad Benedictus ant. *Tu Bethleem;* ad altare Salvatoris ant. *Consurge.* — *c.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Virgo virginum;* ad altare Salvatoris ant. *Elevare.* — *d.* Quando Vigilia Natalis Domini accidit in sabbato, sed in laudibus dicitur IV[a] ant. *Crastina.* — *e.* Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera nos.* — *f.* Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine.* — *g.* Ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de Ysaya et. — *h.* ℣ *Ecce apparebit.* Laudes proprie tercie ferie cantantur; ad Benedictus ant. *Tu Bethleem*; ad altare Salvatoris dicitur ant. *Consurge.* Missa cantatur de dominica. Ad vesperas ant. *Elevare*; ad altare Salvatoris dicitur ant. *Tuam Domine.* — *i.* Ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Missus est*; ℣ *Clama* et alia duo que secuntur. Laudes proprie IIII[e] ferie dicuntur; ad Benedictus dicitur ant. *Joseph fili David*; ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ponam in Syon.* Missa cantatur de jejunio ut supra. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Sapientia*; ad altare Salvatoris ant. *Omnis vallis.*

Feria V[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de Ysaya,

cetera omnia fiunt ut supra tam hoc die quam sequentibus, excepto quod quinta feria legitur de Ysaia) [a].

(Feria IIª est festum beati Thome et fiunt omnia de festo.

Feria IIIª, in matutinis leguntur lectiones de sermone *Legimus*; ℟ *Non discedimus* et alia duo ut supra. Proprie laudes secunde ferie dicuntur eodem modo ut supra. Missa de dominica, et legitur epistola et evangelium quarte ferie).

Feria IIIIª, ad matutinas [b] leguntur lectiones de sermone *Vos inquam*; ℟ de responsorio *Canite*. Proprie laudes quarte ferie iterum dicuntur [c]. Missa de dominica et legitur evangelium sexte ferie [d].

Feria Vª est Vigilia Nativitatis Domini et fiunt omnia de Vigilia sicut supra dictum est [e].

Si autem Nativitas Domini fuerit in die sabbati, in Adventu erunt tres ebdomade et sex dies.

Feria IIª tercie ebdomade est festum beate Lucie et in matutinis post orationem de festo dicitur ant. *Dicit Dominus*; ℣ *Vox clamantis*; oratio *Aurem* [f]. In vesperis post orationem

a *Egredietur* et alia duo que secuntur. Laudes Vª ferie dicuntur, ad Benedictus ant. *Vigilate*; ad altare Salvatoris dicitur ant. *Consolamini*. Missa cantatur de dominica. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Adonay*; ad altare Salvatoris ant. *Letamini*.

Feria VIª, ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Exurgens Maria*, & *Videbunt* et alia duo que secuntur. Laudes proprie VIe ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Non auferetur*; ad altare Salvatoris ant. *Dies Domini*. Missa cantatur de jejunio ut supra. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O radix Jesse*; ad altare Salvatoris dicitur ant. *Hoc est testimonium*.

Sabbato, ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Anno quindecimo*, & *Paratus* et alia duo que secuntur. Laudes proprie sabbati dicuntur; ad Benedictus ant. *Omnis collis*; ad altare Salvatoris ant. *Quomodo*. Missa cantatur de jejunio ut supra. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O clavis David*; ad altare Salvatoris ant. *Non auferetur*.

Dominica III totum de Adventu, ut prius dictum est; in matutinis ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ex quo facta est*. In vesperis post orationem de beato Thoma dicitur ant. *O Oriens* et *Magnificat* ut supra; ad altare Salvatoris dicitur ant. *Fere Deus meus*.

Feria IIe III totum de beato Thoma. In matutinis post orationem de festo dicitur ant. *Egredietur*; ad altare Salvatoris ant. *Dicit Dominus*. In vesperis post orationem de beato Thoma dicitur ant. *O Rex gentium*; ad altare Salvatoris Dominus.

Feria IIIe, ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de sermone [illegible] *Moysem*, & *Non discedimus*, & *Nascetur*, & *Intuemini*. Laudes IIe ferie cantantur, ita quod loco ant. *Haurietis* dicitur ant. *De mercede* et ps. *Ego dixi*; ad Benedictus dicitur ant. *Tu Bethleem*; ad altare Salvatoris ant. *Consurge*. Missa cantatur de dominica et legitur epistola et evangelium IIIIe ferie. In vesperis ad Magnificat cantatur ant. *O Emmanuel*; ad altare Salvatoris ant. *Elevare*. — *a.* Vacat. — *b.* Ant. et ps. de die. — *c.* Ad Benedictus ant. *Joseph fili David*; ad altare Salvatoris *Ponam in Sion*. — *d.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Virgo virginum*; ad altare Salvatoris [illegible]. — *e.* Quando hec Vigilia accidit in sabbato, sed in laudibus [illegible] ant. *Crastinus*. — *f.* Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera nos*.

de sancto Nichasio dicitur ant. *Beatam*; ℣ *Rorate*; oratio *Aurem* [a].

Feria III[a] est festum beati Nichasii et in matutinis post orationem de festo dicitur ant. *Consurge*, ℣ et oratio ut supra [b]. In vesperis post orationem de festo dicitur ant. *Elevare*, [74] ℣ et oratio ut supra [c].

Feria IIII[a], ad matutinas ant. et ps. de die. ℣ *Ex Syon*; lectiones leguntur de expositione evangelii *Missus est*; ℟ *Clama* et alia duo ut supra; (alia que sequuntur sequentibus diebus dicuntur, singulis diebus tria, prout ordinata sunt) [d]. Proprie laudes quarte ferie dicuntur [e]. Missa de jejunio ut supra. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *Omnis vallis* [f].

Feria V[a], ad matutinas legitur de Ysaia, (℟ de responsorio *Clama* ut dictum est) [g]. Missa cantatur de dominica. Ad vesperas super Magnificat dicitur ant. *O Sapientia*, (postea dicuntur alie que sequuntur) [h].

(Feria VI[a] et sabbato fiunt omnia de jejunio, ut dictum est) [i].

Dominica sequenti fit totum de dominica, sicut supra dictum est [j].

Feria II[a], ad matutinas legitur de Ysaia, ℟ *Non discedimus* (et alia duo ut supra) [k]. Proprie laudes secunde ferie dicuntur [l]. Missa de dominica.

Feria III[a] fit totum de festo beati Thome [m].

a. Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine.* — *b.* Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine.* — *c.* Ad altare Salvatoris ant. *In tuo adventu.* — *d.* Va-cat. — *e.* Ad Benedictus ant. *Joseph fili David*; ad altare Salvatoris ant. *Ponam in Syon.* — *f.* Ad altare Salvatoris ant. *Ponent Domino.* — *g.* *Mots raturés et remplacés par ce qui suit :* ℟ *Egredietur* et alia duo que secuntur. Proprie laudes quarte ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Vigilate*; ad altare Salvatoris ant. *Consolamini.* — *h.* Ad altare Salvatoris ant. *Letamini.* — *i.* Feria VI[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Exurgens Maria*, ℟ *Videbunt* et alia duo que secuntur. Laudes proprie VI[e] ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Non auferetur*; ad altare Salvatoris ant. *Dies Domini.* Missa cantatur de jejunio ut supra. In vesperis dicitur ant. *O Adonay*; ad altare Salvatoris ant. *Hoc est testimonium.*

Sabbato, ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Anno quintodecimo*, ℟ *Paratus* et alia duo que secuntur. Proprie laudes sabbati dicuntur; ad Benedictus ant. *Omnis vallis*; ad altare Salvatoris ant. *Quomodo.* Missa cantatur de jejunio ut supra. In vesperis dicitur ant. *O radix Jesse*; ad altare Salvatoris ant. *Non auferetur.* — *j.* In matutinis ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ex quo facta est.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O clavis David*; ad altare Salvatoris ant. *Ecce Deus meus.* — *k.* ℟ *Nascetur*, ℟ *Inuemini.* — *l.* Ad Benedictus ant. *Egredietur*; ad altare Salvatoris ant. *Dicit Dominus.* In vesperis post orationem de beato Thoma dicitur ant. *O Oriens* et *Magnificat* ut supra; ad altare Salvatoris ant. *Beatam.* — *m.* In matutinis post orationem de festo dicitur ant. *Tu Bethleem*; ad altare Salvatoris ant. *Consurge.* In vesperis post orationem de festo dicitur ant. *O rex gentium* et *Magnificat* ut supra; ad altare Salvatoris ant. *Elevare.*

Feria IIII[a], ad matutinas legitur sermo *Legimus*, ℟ cantantur de responsorio *Canite*. Proprie laudes tercie ferie dicuntur, nec mutatur aliqua antiphona, quia quarta antiphona non est de cantico [a]. Missa de dominica; epistola et evangelium quarte ferie leguntur [b].

Feria V[a], ad matutinas legitur sermo [v°] *Vos inquam*, ℟ de responsorio *Canite*. Proprie laudes quinte ferie dicuntur sicut supra [c]. Missa de dominica, et legitur evangelium sexte ferie [d].

Feria VI[a] est Vigilia Nativitatis Domini et fiunt omnia de Vigilia ut supra [e].

In Vigilia Natalis Domini ad vesperas, laicus custos ebdomadarius septem novos cereos ante altare ponit et sex ante feretra sanctorum [f]; ponuntur etiam in pertica retro altare viginti quatuor cerei continentes tres libras et unus ante altare continens dimidiam libram, qui ardet ex quo vespere incipiuntur usque ad finem completorii [g]. In sequenti die

a. Ad Benedictus ant. *Joseph fili David;* ad altare Salvatoris ant. *Ponam in Syon.*—*b.* In vesperis ad Magnificat ant. *O Emmanuel;* ad altare Salvatoris ant. *Omnis vallis.* — *c.* Ad Benedictus ant. *Vigilate;* ad altare Salvatoris ant. *Consolamini.* — *d.* Ad Magnificat ant. *O Virgo virginum;* ad altare Salvatoris ant. *Letamini.* — *e.* Dictum est quando accidit in sabbato, sed in laudibus dicitur III[a] ant. *Crastina.* — *f.* Qui sex cerei positi ex parte thesaurarii cum sex aliis positis ex parte capituli ardebunt in vesperis et matutinis, in prima et secunda missa ex concessione thesaurarii. — *g.* In festo Natalis Domini fit festum annuale. Tabule altaris aperiuntur, omnes cruces, textus et reliquie ponuntur super altare; similiter ponuntur duo cruces aurea juxta magnam crucem, et duo baculi curiales deargentati; tapeta ponuntur ante altare, totum luminare ante altare, ante reliquias, in pertica retro altare ante corpora sanctorum, ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis, et in pertica crucifixi apponitur (?), prout scriptum est in regulis festorum annualium que scripte sunt in principio hujus libri. Pulsatis campanis insimul, episcopus infulatus, capa serica indutus, stans super scabellum cathedre incipit *Deus in adjutorium.* Cantor et succentor servant chorum cum capis sericis, tenentes baculos deargentatos in manibus in vesperis, matutinis, missa et processione si fiat. Cantor dat episcopo primam antiphonam, si episcopus presens fuerit; si presens non fuerit, dat decano ant. *Missus est,* ps. de dic. Succentor dat archidiacono stanti in sinistra parte chori vel thesaurario ant. *Maria autem.* Cantor dat dyacono terciam ant. *Ecce ancilla.* Succentor dat dyacono quartam ant. *Completi sunt.* Cantor dat subdyacono quintam antiph. *Ecce completa sunt.* Episcopus capitulum *Sanctificamini filii Israhel.* Duo dyaconi capis sericis induti cantant ℣ *Judea et Jherusalem,* ℣ *Constantes,* post Gloria incipit cantor prosam *Adveniens;* ymnus *A solis,* duo clericuli ℣ *Tanquam sponsus.* Episcopus ant. *Cum esset desponsata* et tota cantatur ante Magnificat. Episcopus accedit ad altare incensandum eo modo quo dictum est in regulis festorum annualium. Episcopus orationem *Deus qui nos redemptionis.* Clericuli ferentes cruces et cereos dicunt *Benedicamus.* Episcopus, dicta oratione, dat benedictionem super clerum et populum. Postea fit processio ad altare Salvatoris, precedentibus clericulis ferentibus cruces et cereos, quos secuntur cantor et succentor capis sericis induti cum baculis deargentatis, et ibidem cantor et succentor incipiunt ant. *Dum ortus fuerit sol de celo* et tota cantatur et cantatur *Magnificat;* quo cantato, cantatur iterum dicta antiphona et non finitur. *Dominus vobiscum. (3 ou 4 mots effacés).* Clericuli dicunt *Benedicamus.*

dicitur nisi quando Vigilia ista est in sabbato, quando est in alia die dicitur ant. *Crastina erit nobis salus* et canticum ferie; ant. *Rex pacificus*, ps. *Laudate*. Capitulum *Judea et Jherusalem*. Ymnus *Verbum supernum*; ℣ *Hodie scietis*; ad Benedictus ant. *Joseph*. Preces, oratio *Deus qui nos redemptionis nostre*.

(Matutine de beata Maria integre cantantur in choro, commemoratio de sanctis ut supra)[a]; postea fit processio ad altare Salvatoris et cantatur ant. *Orietur*; cantata antiphona, cantatur psalmus *Benedictus* et iterum antiphona. *Dominus robiscum*. Oratio *Deus qui nos annua*[b].

Ad primam, ant. *Judea*, psalmi sicut in aliis di[69]ebus.

Ad primam beate Marie cantatur responsum cum *Alleluia*.

Ad terciam non mutantur cantus ymni : similiter nec in aliis horis. Clericulus ant. *Hodie scietis*. Capitul. *Crastina die*. Clericulus ℟ *Constantes estote Alleluia Alleluia*, ℣ *Hodie scietis*. Oratio *Deus qui nos*, nec dicuntur preces; similiter nec in aliis horis sequentibus. In horis beate Marie dicitur *Alleluia* in ℟.

Ad sextam, ant. *Crastina die*. Capit. *Judea et Jherusalem*. Clericulus ℟ *Hodie scietis*. Oratio ut supra.

Ad missam *Hodie scietis*. Oratio *Deus qui nos*. Epistola *Paulus servus Xpisti*. Clericulus ℟ *Hodie scietis*. Evangelium *Cum esset desponsata*. Offertorium *Tollite portas*. Communio *Revelabitur*. Oratio *Da nobis, Domine*.

Ad nonam, ant. *Rex pacificus*. Capitulum *Hodie scietis*. ℟ *Crastina die*. Post nonam beate Marie non dicuntur hore de beata Maria usque ad octavas sancti Stephani.

Si vero Natale Domini fuerit secunda feria, tantum tres erunt ebdomade in Adventu et unus dies, nec potest esse minor Adventus. Festum sancti Nichasii est quinta feria secunde ebdomade. Sexta feria sequenti cantantur laudes feriales et responsa de dominica precedenti. Sabbato legitur sermo *Legimus sanctum Moysen*, cantantur laudes quinte ferie et loco antiphone *Convertere* cantatur ant. *Intuemini*; similiter loco antiphone *Ecce Deus meus* [v°] ant. *Expectetur* et canticum *Audite*; ad Benedictus cantatur ant. *Levabit Dominus signum*; ad altare Salvatoris ant. *Ante me*. Missa cantatur de beata Maria. Ad vesperas super Magnificat cantatur ant. *O Sapien-*

a. Vacat. — b. Deinde intrat processio in chorum et cantantur matutine de beata Maria Clericulus incipit in choro ant. *Beata Dei* et non cantatur nisi post Benedictus, postea fiunt ibidem commemorationes primo de sanctis, deinde de pace.

tia, eo modo quo dictum est, et eam incipit episcopus ut predictum est; alie postea cantantur in ordine usque ad vigiliam Natalis, sicut dictum est; ad altare Salvatoris ant. *Bethleem non es minima*.

Dominica sequenti cantantur omnia sicut predictum est [a], nec mutatur aliquid nisi sola ant. ad Magnificat et cantatur *O Adonay*; ad altare Salvatoris in matutinis dicitur ant. *Ite dicite*, ad vesperas ant. *Tu es*.

Secunda feria, ad matutinas legitur sermo *Vos inquam convenio*. ℟ *Clama*, ℟ *Orietur*, ℟ *Ecce dies*. Laudes proprie secunde ferie [b]. Missa [c] de dominica (per totam hanc ebdomadam, excepta tercia feria) [d]. Ad altare Salvatoris [e] (cantantur antiphone que scripte sunt tercie ebdomade, una in matutinis, altera in vesperis sicut sunt in ordine) [f].

Tercia feria, ad matutinas pronuntiatur evangelium quarte dominice et leguntur inde tres lectiones. ℟ *Egredietur*, ℟ *Precursor*, ℟ *Modo veniet*. Proprie laudes tercie ferie cantantur, ad Benedictus ant. *Ave Maria*. Oratio *Excita* [70] *Domine*. Ad altare Salvatoris ant. *Tu Bethleem*. In horis de die [g] dicitur oratio predicta *Excita*, similiter in diebus sequentibus. Ad missam *Memento* et cetera, ut supradictum est [h]. In vesperis [i] ad altare Salvatoris ant. *Ex quo facta est*, oratio *Aurem tuam*.

Feria quarta, ad matutinas leguntur lectiones de expositione evangelii *Missus est*. ℟ *Videbunt*, ℟ *Emitte*, ℟ *Germinaverunt*. Proprie laudes quarte ferie dicuntur [j]. Ad missam *Rorate* et cetera ut supra [k]. Vespere integre fiunt de beato Thoma, postea cantatur ant. *Oriens* et *Magnificat* ut predictum est [l].

Feria V[a] fit totum de festo. Post orationem de festo dicitur ant. *Vigilate*, oratio *Excita* [m]. Ad vesperas post orationem de festo dicitur ant. *O Rex* et *Magnificat* ut supra [n].

Feria VI[a], ad matutinas pronuntiatur evangelium *Exurgens Maria*; ℟ *Paratus*, ℟ *Radix*, ℟ *Festina*. Laudes proprie sexte ferie dicuntur [o]. Ad missam *Prope esto* et cetera ut supra [p].

a. In tercia dominica Adventus. — *b*. Cantantur; ad Benedictus ant. *Egredietur*. — *c*. Cantatur. — *d*. *Phrase raturée*. — *e*. In matutinis dicitur ant. *Dicit Dominus*. — *f*. Ad vesperas ad Magnificat ant. *O radix Jesse*; ad altare Salvatoris ant. *Beatam*. — *g*. Et in vesperis. — *h*. In missa quarte dominice, sed *Gloria in excelsis* et *Credo* non dicuntur. — *i*. Ad Magnificat ant. *O Clavis David*. — *j*. Ad Benedictus ant. *Joseph fili David*, oratio *Presta quesumus*; ad altare Salvatoris ant. *Ponam in Syon*. — *k*. Dictum est in IIII[a] feria tercie ebdomade. — *l*. Ad altare Salvatoris ant. *Omnis vallis*. — *m*. Ad altare Salvatoris ant. *Consolamini*. — *n*. Ad altare Salvatoris ant. *Letamini*. — *o*. Ad Benedictus ant. *Non auferetur*, oratio *Excita quesumus Domine*. Ad altare Salvatoris ant. *Dies Domini*. — *p*. Dictum est in VI[a] feria tercie ebdomade; in vesperis ad Magnificat ant. *O Emanuel*; ad altare Salvatoris ant. *Hoc est testimonium*.

Sabbato pronunciatur evangelium *Anno quintodecimo*, tria ultima responsa de responsorio dominice sequentis dicuntur : ℟ *Juravi*, ℟ *Non discedimus*, ℟ *Nascetur*. Proprie laudes sabbati dicuntur[a]. Ad missam *Veni* et cetera ut supra[b].

Dominica sequenti est Vigilia Natalis Domini. Ad matutinas, [c] subdiaconus invitatorium *In occursum* [v°]. Ymnus *Nocte surgentes* ; ant. *Pro fidei meritis* et cetera ut supra usque ad tercium nocturnum. In tercio nocturno dicitur ℣ *Constantes estote* ; tres ultime lectiones leguntur de expositione evangelii *Cum esset desponsata* ; tria responsoria cantantur, que propria sunt de Vigilia, ut supra ; ultimum responsorium iteratur. In laudibus ant. *Judea*, quarta antiphona *Crastina* et cetera ut predictum est [d]. Ad altare Salvatoris ant. *Dabit ei Dominus*[e]. Ad processionem ℟ *Sanctificamini* [f]. Ad missam *Hodie scietis* et cetera ut supra, hoc addito quod (cantatur) [g] *Alleluia Crastina die* ; sed non cantatur nisi hec vigilia sit in die dominica ; *Credo in unum Deum* dicitur, cetera non mutantur.

Si autem Nativitas Domini fuerit tercia feria, in Adventu erunt tres ebdomade et duo dies, festum beati Nichasii erit sexta feria, et sabbato sequenti ad matutinas leguntur lectiones de Ysaia et cantantur tria prima responsa de responsorio *Ecce apparebit*. Proprie laudes sexte ferie dicuntur, ita tamen quod loco antiphone *Ad te Domine*, dicitur ant. *Intuemini* et ps. *Bonum est*, et loco ant. *Deus a Libano veniet* dicitur ant. *Expectetur* et ps. *Audite* ; ad Benedictus cantatur ant. *Levabit*; ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ante me*. Missa cantatur de [71] beata Maria. Ad vesperas super Magnificat cantatur ant. *Bethleem*.

Ad matutinas (cantatur totum) [h] de dominica, ut prius dictum est [i]. Ad altare Salvatoris [j] dicitur ant. *Ite dicite* ; in vesperis ad Magnificat cantatur ant. *O Sapientia*, ut predictum est ; ad altare Salvatoris ant. *Tu es*.

a. Ad Benedictus ant. *Omnis vallis*, oratio *Deus qui conspicis*. Ad altare Salvatoris ant. *Quomodo fiet*. — *b*. Dictum est in sabbato tercie ebdomade. In vesperis ad Magnificat ant. *O Virgo virginum*; ad altare Salvatoris ant. *Non auferetur*. — *c*. Precentor dyaconus vel. — *d*. Sed non dicuntur preces. — *e*. Postea cantatur ℣ et iterum cantatur predicta antiphona, *Dominus vobiscum*, oratio *Deus qui nos annua*, et fit processio ad altare Salvatoris inter matutinas de die et matutinas de beata Maria, ut predictum est. Ad primam ant. *Judea et Jherusalem* ps. *Deus Deus meus respice in me* et alii qui secuntur. Ad tertiam, sextam et nonam ut supra. — *f*. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *g*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis ñ, duo dyaconi (*Alleluia*). — *h*. Cantantur omnia. — *i*. In tercia dominica Adventus. — *j*. In matutinis.

Feria IIª, ad matutinas legitur de Ysaia et cantantur tria prima responsa de responsorio (dominice precedentis) [a]. Proprie laudes [b] dicuntur, (et sic per totam ebdomadam, excepta sexta feria, quia tunc est festum beati Thome [c]; antiphone que solent cantari in tercia ebdomada dicuntur sicut supra, ad altare Salvatoris) [1]. Missa cantatur de dominica [d].

Feria IIIª, ad matutinas legitur sermo *Legimus sanctum Moysen*. ℟ *Clama*, ℟ *Orietur*, ℟ *Ecce dies* ; alia que secuntur cantantur sequentibus diebus [e]. Missa de dominica cantatur.

Feria IIIIª, ad matutinas pronuntiatur evangelium *Missus est* (et cetera ut supra) [f]. Missa cantatur de jejunio [g].

Feria Vª, ad matutinas legitur sermo *Vos inquam*, et cantantur tria responsa de responsorio *Clama* [h]. Missa cantatur de dominica [i].

Feria VIª est festum beati Thome et fiunt sex lectiones de festo, tres ultime de expositione evangelii de jejunio *Exurgens Maria* ; [vº] post orationem de festo dicitur antiphona [j] et oratio de jejunio [k]. Missa de festo cantatur post terciam, missa de jejunio post sextam [l].

Sabbato, ad matutinas pronuntiatur evangelium de jejunio (et cetera ut supra) [m].

Dominica sequenti fit totum de dominica [n].

Feria IIª, ad matutinas invitatorium *In occursum* ; ant. et ps. de die, et cetera de Vigilia, ut predictum est [o].

Si vero Nativitas Domini fuerit IIIIª feria, in Adventu erunt tres ebdomade et tres dies ; festum beati Nichasii erit in die

a. Ecce apparebit. — *b.* Secunde ferie. — *c.* Ad Benedictus ant. *Egredietur;* ad altare Salvatoris ant. *Dicit Dominus.* — *d.* In vesperis ad Magnificat ant. *O Adonay;* ad altare Salvatoris ant. *Beatam me dicent.* — *e.* Laudes proprie tercie ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Tu Bethleem*, ad altare Salvatoris ant. *Consurge.* In vesperis ad Magnificat ant. *O Radix Jesse*, ad altare Salvatoris ant. *Elevare.* — *f.* Laudes proprie IIIIe ferie dicuntur. Ad Benedictus ant. *Joseph fili David;* ad altare Salvatoris ant. *Ponam in Syon.* — *g.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Clavis David;* ad altare Salvatoris ant. *Omnis vallis.* — *h.* Proprie laudes Ve ferie dicuntur. Ad Benedictus ant. *Vigilate*, ad altare Salvatoris ant. *Consolamini.* — *i.* In vesperis post orationem de beato Thoma dicitur ant. *O Clavis David* et *Magnificat* ut prius dictum est. Ad altare Salvatoris ant. *Letamini.* — *j. Non aufferetur.* — *k.* Ad altare Salvatoris ant. *Dies Domini.* — *l.* In vesperis post orationem de beato Thoma dicitur ant. *O Rex gentium* et *Magnificat* ut prius dictum est. Ad altare Salvatoris ant. *Hoc est testimonium.* — *m.* ℣ *Paratus* et alia duo que secuntur. Proprie laudes sabbati dicuntur; ad Benedictus ant. *Omnis vallis;* ad altare Salvatoris ant. *Quomodo.* Missa cantatur de jejunio, ut prius dictum est. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Emanuel.* Ad altare Salvatoris ant. *Non aufferetur.* — *n.* Et in matutinis, ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ex quo facta est.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Virgo virginum.* Ad altare Salvatoris ant. *Ecce Deus meus.* — *o.* Quando Vigilia Natalis Domini accidit in sabbato, sed in laudibus dicitur IIIIª ant. *Crastina.*

1. *Passage raturé.*

sabbati ; in ultimis vesperis post orationem de festo dicitur ant. *Bethleem*, oratio *Excita, Domine, corda nostra* ; in die sequenti fit totum de dominica eo modo quo predictum est [a].

Feria II[a], ad matutinas ant. et ps. de die ; lectiones de Ysaia ; responsa de responsorio *Ecce apparebit*. Proprie laudes secunde ferie dicuntur [b] : (similiter in diebus sequentibus. Ad altare Salvatoris cantantur antiphone tercie ebdomade, ut predictum est.) [c] In vesperis ad Magnificat cantatur ant. *O Sapientia*, ut predictum est, et alie sequentes sequentibus diebus [d].

Feria III[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones de Ysaia; ℟ *Clama*, ℟ *Orietur*, ℟ *Ecce dies* [e]. Missa cantatur de dominica [f].

[72] Feria IV[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones de expositione evangelii *Missus est;* ℟ *Egreditur* et alia duo que secuntur; sex que remanent dicuntur quinta feria et sexta [g]. Ad missam *Rorate* et cetera ut supra [h].

Feria V[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de sermone *Legimus* [i]. Missa de dominica [j].

Feria VI[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Exurgens* [k]. Missa cantatur de jejunio, ut predictum est [l].

Sabbato est festum beati Thome et in matutinis fiunt sex lectiones de festo, tres ultime de expositione evangelii *Anno quintodecimo*. Post orationem de festo dicitur antiphona [m] et oratio de jejunio. Ad altare Salvatoris [n] oratio de dominica. Due misse cantantur, missa de festo post terciam, missa de jejunio post sextam. In vesperis fit totum de festo, et post orationem de festo dicitur ant. *O Rex* et *Magnificat*, ut dictum

a. In tercia dominica Adventus. Ad altare Salvatoris in matutinis dicitur ant. *Veni Domine visitare*. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *Tu es*. Ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ite dicite*. — *b.* Ad Benedictus ant. *Egredietur;* ad altare Salvatoris dicitur ant. *Dicit Dominus*. Missa cantatur de dominica. — *c.* Vacat. — *d.* Ad altare Salvatoris dicitur ant. *Beatam*. — *e.* Proprie laudes III[e] ferie cantantur; ad Benedictus ant. *Tu Bethleem*. Ad altare Salvatoris ant. *Consurge*. — *f.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Adonay;* ad altare Salvatoris ant. *Elevare*. — *g.* Laudes proprie IIII[e] ferie dicuntur ; ad Benedictus ant. *Joseph fili David;* ad altare Salvatoris ant. *Ponam in Syon*. — *h.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O radix Jesse;* ad altare Salvatoris, ant. *Omnis vallis*. — *i.* Laudes proprie V[e] ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Vigilate;* ad altare Salvatoris, ant. *Consolamini*. — *j.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O clavis David;* ad altare Salvatoris, ant. *Letamini*. — *k.* Laudes proprie VI[e] ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Non aufferetur;* ad altare Salvatoris, ant. *Dies Domini*. — *l.* In vesperis post orationem de beato Thoma dicitur ant. *O Oriens* et *Magnificat*, ut predictum est; ad altare Salvatoris ant. *Hoc est testimonium*. — *m. Omnis vallis*. — *n.* Ant. *Quomodo*.

est; oratio de dominica precedenti [a]. Sequenti die fit totum de dominica, ut dictum est [b].

Feria II[a], ad matutinas ant. et ps. de die. ℣ *Ex Syon species;* lectiones leguntur de sermone *Vos inquam;* ℟ *Non discedimus,* ℟ *Nascetur,* ℟ *Inuemini.* Proprie laudes sabbati dicuntur [v°] ita tamen quod loco quarte antiphone dicuntur ant. *Hauriens,* ps. *Confitebor* [c]. Missa cantatur de dominica, et legitur epistola et evangelium quarte ferie.

Feria III[a] est Vigilia Nativitatis et fit totum de Vigilia, ut predictum est [d].

Si autem Nativitas Domini fuerit quinta feria, in Adventu erunt tres obdomade et quatuor dies. Festum beati Nichasii est in die dominica, sed non fit ea die, quia quotiens aliquod festum novem lectionum accidit in die dominica in Adventu, differtur usque in secundam feriam, et die dominica fit totum de Adventu.

Feria II[a] fit festum beati Nichasii, et in matutinis post orationem de festo dicitur ant. *Dicit Dominus,* oratio *Aurem* [e]. In vesperis post orationem de festo dicitur ant. *Beatam,* oratio *Aurem* [f].

Feria III[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones de Ysaia; responsa de responsorio de dominica. Proprie laudes tercie ferie dicuntur [g]; (alie que sequuntur sequentibus diebus dicuntur). Missa de dominica. In vesperis ad Magnificat cantatur ant. *O Sapientia* [h].

Feria IV[a], ad matutinas ant. et ps. de die; ℣ *Ex Syon;* lectiones de expositione evangelii *Missus est;* ℟ *Clama* cum aliis duobus sequentibus [i]; (alia no[73]vem que sequuntur dicuntur tribus diebus sequentibus) [j], una quaque die tria. Ad missam *Rorate* et cetera ut supra [k].

Feria V[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de sermone *Legimus.* ℟ (de responsorio *Clama,* ut dictum est.

a. Ad altare Salvatoris dicitur ant. *Non auferetur.* — *b.* In matutinis ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ex quo facta est.* In vesperis ad Magnificat ant. *O Emmanuel;* ad altare Salvatoris ant. *Ecce Deus meus.* — *c.* Ad Benedictus dicitur ant. *Omnis vallis;* ad altare Salvatoris ant. *Dicit Dominus.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Virgo Virginum;* ad altare Salvatoris ant. *Beatam.* — *d.* Quando Vigilia Natalis Domini accidit in sabbato, sed in laudibus dicitur quarta ant. *Crastina.* — *e.* Ad altare Salvatoris dicitur ant. *Veni et libera nos.* — *f.* Ad altare Salvatoris dicitur ant. *Veni Domine.* — *g.* Ad Benedictus ant. *Tu Bethleem;* ad altare Salvatoris ant. *Consurge.* — *h.* Ad altare Salvatoris ant. *Elevare.* — *i.* Proprie laudes IV[e] ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Joseph fili David;* ad altare Salvatoris ant. *Ponam in Syon.* — *j.* Va-cat. — *k.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Adonay;* ad altare Salvatoris ant. *Omnis vallis.*

Feria VI[a] et sabbato sequenti fit totum de jejunio ut predictum est.

Dominica fit totum de Adventu et) [a] festum beati Thome fit feria secunda.

Feria III[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de sermone *Vos inquam*; ℟ *Non discedimus*, ℟ *Nascetur*, ℟ *Inuenemini*. Proprie laudes secunde ferie dicuntur, ita quod loco antiphone *Haurietis* dicitur antiphona *Da mercedem* et ps. *Ego dixi* [b]. Missa de dominica et legitur epistola et evangelium quarte ferie [c].

Quarta feria fit totum de Vigilia ut predictum est [d].

Si vero Nativitas Domini fuerit sexta feria, in Adventu erunt tres ebdomade et quinque dies. Festum beati Nichasii fiet secunda feria sicut prius, et post orationem de festo dicitur in matutinis ant. *Dicit Dominus* [e]; ad vesperas ant. *Beatam*, oratio *Aurem* [f].

Feria tercia [g] cantatur tria responsa de responsorio (dominice ut supra, et inchoantur laudes proprie ut supra) [h].

Feria IIII[a], [i] (ad vesperas cantatur ant. *O Sapientia*; [v°]

a. ℣ *Egredietur* cum duobus sequentibus. Proprie laudes quinte ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Vigilate;* ad altare Salvatoris dicitur ant. *Consolamini.* Missa cantatur de dominica. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Radix Jesse;* ad altare Salvatoris ant. *Letamini.*

Feria VI[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Exurgens Maria*, ℣ *Videbunt* et alia duo que secuntur. Laudes proprie VI[e] ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Non auferetur;* ad altare Salvatoris ant. *Dies Domini.* Missa cantatur de jejunio. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O clavis David;* ad altare Salvatoris ant. *Hoc est testimonium.*

Sabbato, ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Anno quintodecimo.* ℣ *Paratus* et alia duo que secuntur. Laudes proprie sabbati dicuntur; ad Benedictus ant. *Omnis vallis;* ad altare Salvatoris ant. *Quomodo.* Missa cantatur de jejunio ut supra. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O oriens;* ad altare Salvatoris ant. *Non auferetur.*

Dominica fit totum de Adventu, ut predictum est. In matutinis ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ex quo facta est.* In vesperis post orationem de beato Thoma dicitur ant. *O Rex* et *Magnificat* ut supra; ad altare Salvatoris ant. *Ecce Deus meus.* — *b.* Ad Benedictus ant. *Tu Bethleem;* ad altare Salvatoris ant. *Consurge.* — *c.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Virgo virginum;* ad altare Salvatoris ant. *Elevare.* — *d.* Quando Vigilia Natalis Domini accidit in sabbato, sed in laudibus dicitur IV[a] ant. *Crastina.* — *e.* Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera nos.* — *f.* Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine.* — *g.* Ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de Ysaya et. — *h.* ℣ *Ecce apparebit.* Laudes proprie tercie ferie cantantur; ad Benedictus ant. *Tu Bethleem;* ad altare Salvatoris dicitur ant. *Consurge.* Missa cantatur de dominica. Ad vesperas ant. *Elevare;* ad altare Salvatoris dicitur ant. *Tuam Domine.* — *i.* Ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Missus est;* ℣ *Clama* et alia duo que secuntur. Laudes proprie IIII[e] ferie dicuntur; ad Benedictus dicitur ant. *Joseph fili David;* ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ponam in Syon.* Missa cantatur de jejunio ut supra. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Sapientia;* ad altare Salvatoris ant. *Omnis vallis.*

Feria V[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de Ysaya,

cetera omnia fiunt ut supra tam hoc die quam sequentibus, excepto quod quinta feria legitur de Ysaia) [a].

(Feria IIª est festum beati Thome et fiunt omnia de festo.

Feria IIIª, in matutinis leguntur lectiones de sermone *Legimus*; ℟ *Non discedimus* et alia duo ut supra. Proprie laudes secunde ferie dicuntur eodem modo ut supra. Missa de dominica, et legitur epistola et evangelium quarte ferie).

Feria IIIIª, ad matutinas [b] leguntur lectiones de sermone *Vos inquam*; ℟ de responsorio *Canite*. Proprie laudes quarte ferie iterum dicuntur [c]. Missa de dominica et legitur evangelium sexte ferie [d].

Feria Vª est Vigilia Nativitatis Domini et fiunt omnia de Vigilia sicut supra dictum est [e].

Si autem Nativitas Domini fuerit in die sabbati, in Adventu erunt tres ebdomade et sex dies.

Feria IIª tercie ebdomade est festum beate Lucie et in matutinis post orationem de festo dicitur ant. *Dicit Dominus*; ℣ *Vox clamantis*; oratio *Aurem* [f]. In vesperis post orationem

℟ *Egredietur* et alia duo que secuntur. Laudes Vᵉ ferie dicuntur, ad Benedictus ant. *Vigilate*; ad altare Salvatoris dicitur ant. *Consolamini*. Missa cantatur de dominica. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Adonay*; ad altare Salvatoris ant. *Letamini*.

Feria VIᵉ, ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Exurgens Maria*, ℟ *Videbunt* et alia duo que secuntur. Laudes proprie VIᵉ ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Non auferetur*; ad altare Salvatoris ant. *Dies Domini*. Missa cantatur de jejunio ut supra. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O radix Jesse*; ad altare Salvatoris dicitur ant. *Hoc est testimonium*.

Sabbato, ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Anno quintodecimo*, ℟ *Paratus* et alia duo que secuntur. Laudes proprie sabbati dicuntur; ad Benedictus ant. *Omnis vallis*; ad altare Salvatoris ant. *Quomodo*. Missa cantatur de jejunio ut supra. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O clavis David*; ad altare Salvatoris ant. *Non auferetur*.

Dominica fit totum de Adventu, ut prius dictum est; in matutinis ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ex quo facta est*. In vesperis post orationem de beato Thoma dicitur ant. *O Oriens* et *Magnificat* ut supra; ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ecce Deus meus*.

Feria IIª fit totum de beato Thoma. In matutinis post orationem de festo dicitur ant. *Egredietur*; ad altare Salvatoris ant. *Dicit Dominus*. In vesperis post orationem de beato Thoma dicitur ant. *O Rex gentium*; ad altare Salvatoris *Beatam*.

Feria IIIª, ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de sermone *Legimus sanctum Moysem*, ℟ *Non discedimus*, ℟ *Nascetur*, ℟ *Induemini*. Laudes IIᵉ ferie cantantur, ita quod loco ant. *Haurietis* dicitur ant. *Da mercedem* et ps. *Ego dixi*; ad Benedictus dicitur ant. *Tu Bethleem*; ad altare Salvatoris ant. *Consurge*. Missa cantatur de dominica et legitur epistola et evangelium IIIIᵉ ferie. In vesperis ad Magnificat cantatur ant. *O Emmanuel*; ad altare Salvatoris ant. *Elevare*. — *a*. Va-cat. — *b*. Ant. et ps. de die. — *c*. Ad Benedictus ant. *Joseph fili David*; ad altare Salvatoris *Ponam in Syon*. — *d*. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O Virgo virginum*; ad altare Salvatoris ant. *Omnis vallis*. — *e*. Quando hec Vigilia accidit in sabbato, sed in laudibus dicitur IIIIª ant. *Crastina*. — *f*. Ad altare Salvatoris ant. *Veni et libera nos*.

de sancto Nichasio dicitur ant. *Beatam*; ℣ *Rorate*; oratio *Aurem* [a].

Feria III[a] est festum beati Nichasii et in matutinis post orationem de festo dicitur ant. *Consurge*, ℣ et oratio ut supra [b]. In vesperis post orationem de festo dicitur ant. *Elevare*, [74] ℣ et oratio ut supra [c].

Feria IIII[a], ad matutinas ant. et ps. de die. ℣ *Ex Syon*; lectiones leguntur de expositione evangelii *Missus est*; ℟ *Clama* et alia duo ut supra; (alia que sequuntur sequentibus diebus dicuntur, singulis diebus tria, prout ordinata sunt) [d]. Proprie laudes quarte ferie dicuntur [e]. Missa de jejunio ut supra. In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *Omnis vallis* [f].

Feria V[a], ad matutinas legitur de Ysaia, (℟ de responsorio *Clama* ut dictum est) [g]. Missa cantatur de dominica. Ad vesperas super Magnificat dicitur ant. *O Sapientia*, (postea dicuntur alie que sequuntur) [h].

(Feria VI[a] et sabbato fiunt omnia de jejunio, ut dictum est) [i].

Dominica sequenti fit totum de dominica, sicut supra dictum est [j].

Feria II[a], ad matutinas legitur de Ysaia, ℟ *Non discedimus* (et alia duo ut supra) [k]. Proprie laudes secunde ferie dicuntur [l]. Missa de dominica.

Feria III[a] fit totum de festo beati Thome [m].

a. Ad altare Salvatoris ant. *Veni Domine.* — *b.* Ad altare Salvatoris ant. *Tuam Domine.* — *c.* Ad altare Salvatoris ant. *In tuo adventu.* — *d.* Va-cat. — *e.* Ad Benedictus ant. *Joseph fili David*; ad altare Salvatoris ant. *Ponam in Syon.* — *f.* Ad altare Salvatoris ant. *Ponent Domino.* — *g.* *Mots raturés et remplacés par ce qui suit :* ℟ *Egredietur* et alia duo que secuntur. Proprie laudes quarte ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Vigilate*; ad altare Salvatoris ant. *Consolamini.* — *h.* Ad altare Salvatoris ant. *Letamini.* — *i.* Feria VI[a], ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Exurgens Maria*, ℟ *Videbunt* et alia duo que secuntur. Laudes proprie VI[e] ferie dicuntur; ad Benedictus ant. *Non auferetur*; ad altare Salvatoris ant. *Dies Domini.* Missa cantatur de jejunio ut supra. In vesperis dicitur ant. *O Adonay*; ad altare Salvatoris ant. *Hoc est testimonium.*

Sabbato, ad matutinas ant. et ps. de die; lectiones leguntur de expositione evangelii *Anno quintodecimo*, ℟ *Paratus* et alia duo que secuntur. Proprie laudes sabbati dicuntur; ad Benedictus ant. *Omnis vallis*; ad altare Salvatoris ant. *Quomodo.* Missa cantatur de jejunio ut supra. In vesperis dicitur ant. *O radix Jesse*; ad altare Salvatoris ant. *Non auferetur.* — *j.* In matutinis ad altare Salvatoris dicitur ant. *Ex quo facta est.* In vesperis ad Magnificat dicitur ant. *O clavis David*; ad altare Salvatoris ant. *Ecce Deus meus.* — *k.* ℟ *Nascetur*, ℟ *Intuemini.* — *l.* Ad Benedictus ant. *Egredietur*; ad altare Salvatoris ant. *Dicit Dominus.* In vesperis post orationem de beato Thoma dicitur ant. *O Oriens* et *Magnificat* ut supra; ad altare Salvatoris ant. *Beatam.* — *m.* In matutinis post orationem de festo dicitur ant. *Tu Bethleem*; ad altare Salvatoris ant. *Consurge.* In vesperis post orationem de festo dicitur ant. *O rex gentium* et *Magnificat* ut supra; ad altare Salvatoris ant. *Elevare.*

Feria IIII[a], ad matutinas legitur sermo *Legimus*, ℟ cantantur de responsorio *Canite*. Proprie laudes tercie ferie dicuntur, nec mutatur aliqua antiphona, quia quarta antiphona non est de cantico [a]. Missa de dominica; epistola et evangelium quarte ferie leguntur [b].

Feria V[a], ad matutinas legitur sermo [v°] *Vos inquam*, ℟ de responsorio *Canite*. Proprie laudes quinte ferie dicuntur sicut supra [c]. Missa de dominica, et legitur evangelium sexte ferie [d].

Feria VI[a] est Vigilia Nativitatis Domini et fiunt omnia de Vigilia ut supra [e].

In Vigilia Natalis Domini ad vesperas, laicus custos ebdomadarius septem novos cereos ante altare ponit et sex ante feretra sanctorum [f]; ponuntur etiam in pertica retro altare viginti quatuor cerei continentes tres libras et unus ante altare continens dimidiam libram, qui ardet ex quo vespere incipiuntur usque ad finem completorii [g]. In sequenti die

a. Ad Benedictus ant. *Joseph fili David;* ad altare Salvatoris ant. *Ponam in Syon.*— *b.* In vesperis ad Magnificat ant. *O Emmanuel;* ad altare Salvatoris ant. *Omnis vallis.* — *c.* Ad Benedictus ant. *Vigilate;* ad altare Salvatoris ant. *Consolamini.* — *d.* Ad Magnificat ant. *O Virgo virginum;* ad altare Salvatoris ant. *Letamini.* — *e.* Dictum est quando accidit in sabbato, sed in laudibus dicitur III[a] ant. *Crastina.* — *f.* Qui sex cerei positi ex parte thesaurarii cum sex aliis positis ex parte capituli ardebunt in vesperis et matutinis, in prima et secunda missa ex concessione thesaurarii. — *g.* In festo Natalis Domini fit festum annuale. Tabule altaris aperiuntur, omnes cruces, textus et reliquie ponuntur super altare; similiter ponuntur duo cruces auree juxta magnam crucem, et duo baculi curiales deargentati; tapeta ponuntur ante altare, totum luminare ante altare, ante reliquias, in pertica retro altare ante corpora sanctorum, ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis, et in pertica crucifixi apponitur (?), prout scriptum est in regulis festorum annualium que scripte sunt in principio hujus libri. Pulsatis campanis insimul, episcopus infulatus, capa serica indutus, stans super scabellum cathedre incipit *Deus in adjutorium.* Cantor et succentor servant chorum cum capis sericis, tenentes baculos deargentatos in manibus in vesperis, matutinis, missa et processione si fiat. Cantor dat episcopo primam antiphonam, si episcopus presens fuerit; si presens non fuerit, dat decano ant. *Missus est,* ps. de die. Succentor dat archidiacono stanti in sinistra parte chori vel thesaurario ant. *Maria autem.* Cantor dat dyacono terciam ant. *Ecce ancilla.* Succentor dat dyacono quartam ant. *Completi sunt.* Cantor dat subdyacono quintam antiph. *Ecce completa sunt.* Episcopus capitulum *Sanctificamini filii Israhel.* Duo dyaconi capis sericis induti cantant ℣ *Judea et Jherusalem,* ℣ *Constantes,* post Gloria incipit cantor prosam *Adveniens;* ymnus *A solis,* duo clericuli ℣ *Tanquam sponsus.* Episcopus ant. *Cum esset desponsata* et tota cantatur ante Magnificat. Episcopus accedit ad altare incensandum eo modo quo dictum est in regulis festorum annualium. Episcopus orationem *Deus qui nos redemptionis.* Clericuli ferentes cruces et cereos dicunt *Benedicamus.* Episcopus, dicta oratione, dat benedictionem super clerum et populum. Postea fit processio ad altare Salvatoris, precedentibus clericulis ferentibus cruces et cereos, quos secuntur cantor et succentor capis sericis induti cum baculis deargentatis, et ibidem cantor et succentor incipiunt ant. *Dum ortus fuerit sol de celo* et tota cantatur et cantatur *Magnificat;* quo cantato, cantatur iterum dicta antiphona et non finitur. *Dominus vobiscum. (3 ou 4 mots effacés).* Clericuli dicunt *Benedicamus.*

sacrista etiam ponit duos cereos novos super altare. Laicus custos ebdomadarius cum reliquis duobus altare aperit; quo aperto, clerici custodes septem libros argenteos vel aureos super ponunt, in medio altaris scrineum eburneum cum calice aureo et minimo textu, et duos textus auro protectos, unum dextrorsum et alterum sinistrorsum, cum candelabris; ponuntur etiam due cruces cum duobus baculis cantoris et subcentoris, una in dextera parte magne crucis, altera in sinistra. De super pendet aurea corona cum vasculo in quo Corpus Christi reponitur. His peractis, due campanule insimul pulsantur, [75] deinde alie una post aliam. Antequam turrim laicus custos ascendat, cereos accendit. Pulsatis insimul campanis, pontifex infulatus, capa serica indutus, stans super scabellum cathedre, incipit *Deus in adjutorium*. Hec pretexata ordinatio similiter fit in Purificatione beate Marie, in Pascha, in Ascensione, in Pentheceste, in Assumptione, in Nativitate beate Marie, in festo Omnium Sanctorum, in Dedicatione ecclesie.

Cantor et subcentor stant in choro. Primam antiphonam dat cantor episcopo et, si episcopus non fuerit presens, decano *Missus est*, ps. de die. Subcentor dat secundam antiphonam archidiacono stanti in sinistra parte, vel thesaurario *Maria autem*; tertia diacono datur *Ecce ancilla Domini*; item quarta diacono *Completi sunt*; quinta subdiacono *Ecce completa sunt*. Cantor et subcentor dant duobus diaconis responsum cantandum. Dum psalmi cantantur, decanus cum cantore, buticulario [1], dapifero [2], vadit ad submonendum episcopum. Sic antiphone assignantur in vesperis et laudibus, quandocumque episcopus in cathedra mitratus residet. Episcopus capitulum *Sanctificamini filii Israel*. Duo diaconi, capis sericis induti, stantes ante cereos in choro cantant ℟ *Judea et Jherusalem*, ℣ *Constantes*. Post Gloria Patri [v°] cantatur prosa *Adveniens*. Ymnus *A solis ortus cardine*. Duo clericuli ℣ *Tanquam sponsus*. Episcopus ant. *Cum esset desponsata* et tota cantatur antequam incipiatur Magnificat [a]. Dum cantatur Magnificat, processio accedit ad episcopum in hunc modum a subregnario ordinata : procedit clericulus auream crucem deferens, alii

a. Hec scribatur cum aliis de processione episcopi. Item alia ponatur de luminari, de paratu altaris, de pulsatione, qualiter datur ℣ et *Venite* cantanda, et alie regule festorum annualium. Item de candelis XIIIcim que dantur subdiacono quando legitur *Liber generationis* et *Factum est*.

1 *Le boutellier : ses fonctions étaient celles d'un receveur.* — 2. *Le cellerier ou sommelier, celui qui, dans les monastères et les chapitres, avait la charge du pain, du vin et des autres provisions.*

duos cereos, alii duo thuribula; sequitur regnarius tertium deferens thuribulum, cum custode sacrarii ferente thus in vasculo; subsequuntur alii ordinatim, subthesaurarius, cappellanus, duo sacerdotes, archidiaconi, omnes capis sericis induti. Custos sacrarii veniens ante episcopum ponit thus in thuribulo; episcopus vero, data benedictione super thuribulo, cum archidiaconis pergit ad altare, et accipiens thuribulum a regnario, superiorem partem altaris et anteriorem incensat; alii duo sacerdotes, sumptis thuribulis a clericulis, dextrorsum et sinistrorsum et alia loca, sicut in aliis festis, incensant. Thesaurarius vero episcopum reversum ad cathedram, regnarius, accepto thuribulo, incensat archidiaconos et alios circumstantes. Interim cantor et succentor dant invitatorium cantandum in matutinis duobus diaconis qui cantaverunt responsum in vesperis. Similiter in omni festo duplici illi qui [76] servant chorum, dum cantatur Magnificat, dant invitatorium cantandum in matutinis. Percantato Magnificat et antiphona, cappellanus ad dicendam orationem tenet Collectaneum, subthesaurarius candelam; archidiaconus baculum dat episcopo. — Notandum est quod predicta consuetudinis exhibitio tenetur quotienscumque episcopus in vesperis vel in matutinis in cathedra residet. Nota etiam quod episcopus in his horis ad altare incensandum debet accedere cum duabus hujus ecclesie personis. Oratio *Deus qui nos redemptionis*. Clericuli qui ferunt crucem et cereos dicunt *Benedicamus*. Dicta oratione, dat episcopus benedictionem super clerum et populum. Ad altare Sancti Salvatoris ant. *Dum ortus fuerit sol de celo*, ps. *Magnificat;* postea cantatur antiphona et non finitur. *Dominus vobiscum* dicitur a septimanario; oratio predicta. Subdiaconus legit collationem de sermone beati Maximi episcopi *Leticia quanta sit*.

Ad completorium sacerdos septimanarius ℣ *Converte nos Deus*, postea *Deus in adjutorium*. Clericulus ant. *Alleluia*, ps. *Cum invocarem*. Ymnus *O quam glorifica*. Capitulum *Tu in nobis*. Clericulus ℣ *Custodi nos, Domine;* alius clericulus ant. *Alleluia Notum fecit Dominus*, ps. *Nunc dimittis*. Preces; dicto a sacerdote *Dignare Domine nocte ista*, episcopus, conversus ad clerum, dicit *Confiteor*, et clerus ad episcopum, et hoc fit quotienscumque episcopus interest completorio [v°] et prime. Oratio *Illumina*.

(Post completorium clerici custodes ponunt cortinam super altare, qua tegitur anterior pars altaris et superior, et textus qui sunt super altare et cruces que sunt retro altare. Hec

cortina deponitur quando cantatur *Te Deum*. Similiter fit in omnibus festis in quibus aperitur altare) [a].

Ad matutinas campane pulsantur sicut in vesperis. Cerei ante altare ponuntur sicut in vesperis predictum est. (Duo etiam cerei ad letreolum super quod lectiones leguntur : ita in omnibus festis duplicibus) [b]. Episcopus, preparatus in cathedra sicut in vesperis, dicit *Domine labia mea, Deus in adjutorium*. Duo diaconi cum capis sericis invitatorium *Xpistus natus est, Venite*. Ymnus *Xpiste redemptor*. — In Ire nocturno (episcopus ant. *Dominus dixit ad me*, ps. *Quare fremuerunt*; archidiaconus vel thesaurarius in sinistra parte *Tanquam sponsus*, ps. *Celi enarrant*; sacerdos) [c] *Diffusa est*, ps. *Eructavit*. Duo clericuli ℣ *Tanquam sponsus*. Clericulus legit [d]. Episcopus dat benedictionem in hac prima lectione et in aliis lectionibus. Lectio prima *Primo tempore* et in fine dicitur *Hec dicit Dominus Deus*. Dum Ira lectio et quarta et septima leguuntur, clericuli, accepta benedictione ab episcopo, dant thuribula sacerdotibus stantibus ante altare; tunc sacerdotes altare incensant et alia loco prenomi[77]nata; sacerdotes redeuntes incensant episcopum. Tunc clericuli, receptis thuribulis a presbyteris, deferunt ad cantorem et succentorem, deinde per chorum circumquaque; et mos iste in omnibus festis duplicibus observatur. Duo clericuli ℟ *Hodie nobis*, ℣ *Gloria in excelsis*; post unumquemque versum cantatur *Gloria Patri*, et similiter in omnibus festis duplicibus. Lectio secunda *Consolamini*; in fine *Hec dicit Dominus Deus*. Duo subdiaconi ℟ *Hodie nobis de celo*, ℣ *Hodie illuxit dies*. Lectio IIIa *Consurge*, in fine *Hec dicit*. Duo subdiaconi ℟ *Descendit* et in fine dicitur prosa *(Familiam)* [e], ℣ *Tanquam sponsus*; post versum cantatur *Et exivit*, in fine dicitur prosa *(Facinora nostra)* [f].

In IIo nocturno diaconi incipiunt antiphonas. Ant. *Suscepimus Deus*, ps. *Magnus Dominus*; ant. *Orietur in diebus*, ps. *Deus, judicium tuum*; ant. *Veritas de terra*, ps. *Benedixisti, Domine*. Duo clericuli ℣ *Notum fecit Dominus*. Lectio quarta *Natalis Domini dies*; hanc legit clericulus et in fine dicitur *Tu autem*, et ita sequentibus lectionibus. Duo clericuli ℟ *Quem*

a. Va-cat. — *b*. Va-cat. — *c*. In Io nocturno cantor dat episcopo Irum antiphonam *Dominus dixit*, ps. *Quare fremuerunt*; succentor dat archidiacono vel thesaurario in sinistra parte chori secundam ant. *Tanquam sponsus*, ps. *Celi enarrant*; cantor dat sacerdoti IIIum ant. *Diffusa est*. — *d*. Primam lectionem. — *e*. *Fac Deus*. — *f*. *Familiam*. Cantata Gloria cantor reiterat ℟ *Descendit* et in fine dicitur prosa *Facinora nostra*.

vidisti[*s*], ℣ *Natus est nobis*. Lectio v^a^ *Salvator noster hodie*. Duo subdiaconi ℟ *O magnum mysterium*, ℣ *Domine audivi*. Lectio vi^a^ *Exultemus in Domino*. Duo diaconi ℟ *Beata Dei Genitrix*, ℣ *Beata que credidit*; post *Gloria Patri* succentor responsum reincipit.

In iii° nocturno subdiaconi [v°] antiphonas incipiunt. Ant. *Homo natus est*, ps. *Fundamenta*; ant. *Letentur celi*, ps. *Cantate Domino* i; ant. *Notum fecit Dominus*, ps. *Cantate Domino* ii. Duo clericuli ℣ *Ipse invocavit me*. Septima lectio legitur ab archidiacono vel a thesaurario, evangelium *Exiit edictum*. Duo diaconi ℟ *Sancta et immaculata virginitas*, ℣ *Benedicta tu*. Octava a decano, evangelium *Pastores loquebantur ad invicem*. Duo sacerdotes ℟ *In principio*, ℣ *Quod factum est*. Episcopus legit nonam, evangelium *In principio*, et dum vadit ad legendum precedunt duo clericuli tollentes cereos et regnarius subsequitur. Duo sacerdotes ℟ *Verbum caro factum est*, ℣ *In principio*. Post Gloria Patri cantor reincipit responsum et in fine dicitur prosa *Et veritatis quam habet*.

Interim dum cantatur [a] (clericulus custos pulpitum ascendit et candelas in circuitu aquile [1] juxta numerum clavorum [2] ponit et accendit. Quibus accensis, venit diaconus palmam tenens in dextra, dalmatica indutus, subdiacono tunica induto precedente, librum argenteum deferente, precedentibus duobus clericulis cum thuribulis, aliis duobus cum cereis, et accepta benedictione ab episcopo ascendit pulpitum et legit cantando evangelium *Liber generationis*) [b]. Quo finito, episcopus *Te Deum laudamus* incipit [c]. (Interim [78] clerici custodes altare detegunt, et hoc fit in omnibus festis in matutinis quandocumque altare apertum est) [d].

Post *Te Deum laudamus* episcopus it ad sacrarium et ibi sacerdotalibus indumentis preparatus, processionaliter ad altare revertitur, capellano assistente in dextra, diacono in sinistra. Precedunt duo diaconi et tres subdiaconi (et duo clericuli cum thuribulis, alii) [3] duo [e] cum cereis [f]. Pulsatis

a. Dyaconus procedit de sacrario, palmam tenens in manu, dalmatica indutus, precedente eum subdyacono, tunica induto, deferente textum argenteum, duobus clericulis ferentibus cereos, aliis duobus duas torchias et aliis duobus ferentibus duo thuribula. Dyaconus, accepta benedictione ab episcopo, ascendit pulpitum una cum aliis predictis, et ibidem legit cantando evangelium *Liber generationis*. — *b*. Va-cat. — *c*. Si episcopus non fuerit presens, dyaconus, qui legit evangelium, incipit *Te Deum laudamus*. — *d*. Va-cat. — *e*. Clericuli. — *f*. Et alii duo cum torchiis.

1. *Pupitre dont la partie supérieure est soutenue par un aigle aux ailes déployées*. — 2. *Clous ou plutôt pointes de métal destinées à porter des cierges*. — 3. *Mots raturés*.

insimul campanis, cantor et succentor capis sericis induti, tenentes baculos deargentatos, incipiunt *Dominus dixit ad me*, ps. *Quare fremuerunt*, *Gloria Patri*, prosa *Doxe per secula*. *Kyrieleison Cunctipotens*. Cantor dat episcopo *Gloria in excelsis* et dicitur prosa *Sedentem*. Oratio *Deus qui hanc sacratissimam noctem*. Subdiaconus epistolam legit in pulpito *Populus gentium*. Duo subdiaconi cum capis sericis cantant ibidem responsum *Tecum principium*. Duo clericuli in albis ibidem *Alleluia, Dominus dixit ad me*. Duo diaconi cum capis sericis (in choro) [a] prosam *Natus ante secula*. Diaconus in pulpito evangelium legit *Exiit edictum*, precedente processione sicut notavimus. Episcopus *Credo in unum*. (*Oremus*. Cantor) offertorium *Letentur celi* cum versibus. Prefatio de Nativitate dicitur. (Stat diaconus cum suis procedentibus et subdiaconus cum suis retro episcopum, usquedum oratio dominica finiatur, et tunc recedunt in sacrarium [v°], et similiter fit quandocumque precedentes sunt in missa. Cantor *Agnus Dei*) [b]. Communio *In splendoribus*. Episcopus in laudibus ant. *Genuit puerpera*, ps. *Dominus regnavit* : iste antiphone non finiuntur. Ant. *Angelus ad pastores*, ps. *Jubilate*. Ant. *Facta est cum angelo*, ps. *Deus Deus*. Ant. *Quem vidistis*, ps. *Benedicite*. Ant. *Parvulus filius*, ps. *Laudate*. Episcopus ant. *Gloria in excelsis* et tota cantatur, ps. *Benedictus*. Orat. *Concede quesumus*. Diaconus *Ite missa est* [1]. Quo dicto, episcopus (cum capellano, diacono et subdiacono) ad sacrarium redit. Interim cantor et succentor capis albis [2] induti, stantes in ostio (sinistri) [c] chori, (subdiaconus [3] et clericulis de foris astantibus), dicunt *Pastores dicite*. Clericuli stantes a foris respondent *Infantem vidimus* [4].

Pulsatis insimul campanis, cantores [d] incipiunt *Lux fulgebit*, ps. *Dominus regnavit* [5]; post *Gloria Patri* non dicitur prosa. Tunc episcopus alba casula indutus, et diaconus alba dalmatica et subdiaconus alba tunica ebdomadarii, (precedente uno tantum clericulo cum thuribulo, aliis duobus cum cereis) [e], intrant chorum et, dicta confessione, episcopus vadit ad altare. Cantor

a. In pulpito. — b. Va-cat. — c. Dextri. — d. Cantor et succentor. — e. Precedentibus clericulis cum cereis, aliis duobus cum torchiis.

1. *La nuit de Noël, les laudes étaient chantées immédiatement après la communion, comme aujourd'hui les vêpres du Samedi Saint.* — 2. *C'est la première fois que, dans ce livre, il est fait mention de la couleur des ornements sacrés.* — 3. *Lire* subdiaconis. — 4. *Cérémonie analogue à celle qui se fait encore le dimanche des Rameaux.* — 5. *Il semble résulter de ce texte et des précédents qu'il n'y avait pas d'interruption entre les offices qui précèdent et la messe de l'aurore.*

Kyrie (Orbis factor) [a]. Episcopus *Gloria in excelsis Deo*, datum a cantore. Non dicitur prosa. Oratio prima de Natali Domini *Da quesumus omnipotens Deus*, secunda de s^a^ Anastasia, que similiter incipit *Da quesumus omnipotens* [79]. Epistola legitur in pulpito *Apparuit gratia Dei*. Duo subdiaconi cum capis sericis cantant ibidem responsum *Benedictus*. Duo diaconi cum capis sericis cantant ibidem *Alleluia, Dominus regnavit*. Duo subdiaconi cum capis sericis (in choro) [b] prosam *Nato canunt omnia*. Evangelium legitur in pulpito *Pastores loquebantur*. Episcopus *Credo*. Offertorium *Dominus enim* cum versibus et in fine cantatur prosa *Letemur gaudiis*. Prefatio de Natali dicitur. Communio *Exulta, filia Syon*. (Oratio). Diaconus *Ite missa est*.

(Ad primam et nonam et completorium, et dum cantatur *Te Deum* in matutinis et sequentia in missa, due campane in turri a laicis custodibus pulsantur ; similiter in aliis festis duplicibus) [c].

(Ad primam) sacerdos *Deus in adjutorium*. Ymnus *Jam lucis* cum cantu *A solis* : idem cantus cantatur in ymnis ad terciam, sextam et nonam, et sic per totam ebdomadam usque ad octavas. Ant. *Genuit puerpera regem*, ps. *Deus in nomine*, ps. *Confitemini* (et sic usque ad octavas Epiphanie). Oratio de Nativitate Domini, premisso versiculo de Nativitate : eodem modo cantatur prima per totas octavas. In capitulo post lectionem, subregnarius episcopum ad missam celebrandam denuntiat cum duobus presbiteris procedentibus [1], et diaconum cum [v°] quatuor procedentibus et subdiaconum cum quatuor. Hoc facto, decanus dicit versum *Puer natus est nobis*. Alii respondent *Et filius datus est nobis*. Postea decanus dat osculum pacis hiis qui sunt juxta eum, prius a dextris, postea a sinistris et osculantur se in osculo pacis ex utraque parte usque ad ultimos [2]. — Si dies Natalis Domini in die dominica evenerit, ad aquam benedictam *Benedicta es, Virgo* : similiter cantatur usque (ad octavas Epiphanie) [d]. Sex sunt subdiaconi procedentes similiter et sex diaconi. — Processio fit in circuitu chori, in qua precedit clericulus cum aqua benedicta, duo clericuli cum cereis, deinde duo clericuli in capis sericis portantes duas cruces aureas ; deinde subdiaconi

a. Sicut in festis IX lectionum. — *b.* In pulpito cantant. — *c.* Va-cat. — *d.* Ad festum Purificationis beate Marie.

1. *Les prêtres qui accompagnent l'évêque dans les cérémonies.* — 2. *Touchante cérémonie qui exprimait bien la joie et la paix apportées aux hommes par le Sauveur naissant.*

combinati, ille qui lecturus est epistolam ultimus incedit et solus, et omnes ferunt textus; hos sequuntur diaconi combinati similiter, sed non ferunt textus; ille qui lecturus est evangelium ultimus incedit et solus; deinde sequuntur clericuli omnes combinati; postea cantor et succentor cum capis sericis et baculis deargentatis; deinde omnes alii combinati, ad ultimum episcopus. Cantor (incipit ℟) *Descendit*) [a]; septem canonici cantant versum, duo subdiaconi, duo diaconi, duo sacerdotes, decanus est in medio vel archidiaconus vel thesaurarius, vel aliquis [80] sacerdos [b], si isti defuerint; cantato versu, processio intrat chorum cantando *Et exivit*. Sciendum est quod si episcopus misse interesse non poterit, abbas Sancti Vincentii [1] in Natali Domini et in Purificatione beate Marie, in capite jejunii, in Cena Domini, in Pascha, Ascensione, Penthecoste, Assumptione, Natali beate Marie, in Dedicatione Ecclesie et in solemnitate Omnium Sanctorum, vices ipsius supplet, si rogatus fuerit a Capitulo. Nota quod subregnarius in prima missa et in tertia dat epistolam et evangelium [2] et, si episcopus non fuerit, designat sacerdotem.

Ad tertiam, *Nunc sancte*. Ant. *Angelus ad pastores*. Cap. *Hodie nobis celorum regnum*. ℟ *Puer natus est nobis, alleluia, alleluia* ; et cantatur eo modo quo solet cantari in festis duplicibus. Oratio de Natali.

Ad missam, cantor et subcentor incipiunt *Puer natus est nobis*. Interim episcopus exiens de sacrario, stat ante ostium presbyterii cum processione in hunc modum ordinata : procedunt duo clericuli cum cereis, duo cum thuribulis, quatuor subdiaconi bini et bini, quinto subsequente et textum deferente; postea quatuor diaconi bini et bini, quintus evangelium lecturus subsequitur, et, si fuerit dies dominica, septem sunt diaconi et septem subdiaconi; ad ultimum episcopus cum duobus sacerdotibus procedentibus [v°]. Cum psalmus incipitur *Cantate Domino* II [c], sic ordinati presbyterium ascendunt; clericuli cereos deponunt, (subdiaconi ad sedes redeunt). Episcopus ante altare remanet cum abbate [3], presbyteris, diaconis

a. Et succentor incipiunt ℣ *Hodie nobis* cum aliis sequentibus usque dum processio pervenerit in medio ecclesie, quo dum pervenerit cantor et succentor incipiunt ℣ *Descendit*. — *b*. Qui celebraturus est missam. — *c*. Et dum incipitur *Gloria Patri*.

1. *Usage local. En l'absence de l'évêque, c'était l'abbé de St-Vincent de Laon qui célébrait la messe le jour des grandes fêtes, si toutefois il plaisait au Chapitre de l'inviter* — si rogatus fuerit a Capitulo. — 2. *Le sous-régnaire, sous-maître des cérémonies, désigne ceux qui doivent chanter l'épître et l'évangile.* — 3. *L'abbé de St-Vincent de Laon. De ce texte il résulte qu'il accompagnait l'évêque dans les offices pontificaux.*

et subdiaconis in dextra et sinistra astantibus, et, dicta confessione, diaconus stans ultimus in dextro latere, primo osculatur episcopum, deinde alius in sinistro et sic omnes in ordine, deinde sacerdotes, ad ultimum abbas [1]. Episcopus, inclinato capite, cum procedentibus convertit se ad clerum. His impletis, diaconi et subdiaconi procedentes recedunt. Episcopus cum presbyteris et abbate ad altare progreditur. Post *Gloria Patri* cantatur *Merenti*. Cantor *Kyrieleison* [a]. Dum cantatur *Kyrieleison*, episcopus ad episcopalem cathedram deducitur. Dicto *Kyrieleison*, cantor (ad episcopum) [b] *Gloria in excelsis*. Surgens episcopus incipit orationem *Concede quesumus*. Dicta oratione, duo canonici cappis sericis induti canunt laudes episcopo [2], stantes juxta aliam cathedram, et hoc ex precepto cantoris et subcentoris; finitis laudibus, vadunt ad episcopum et ipse dat utrique duodecim nummos bone monete. Subdiaconus ascendit pulpitum deferens librum et coclear argenteum [3] in sinistra et legit epistolam *Multifarie*. Duo subdiaconi, capis sericis induti, cantant ibidem ℟ *Viderunt*, ℣ *Notum fecit*. Interim subdiaconus [81] remeans in chorum, inclinato capite dextrorsum et sinistrorsum, vadit pro nummis ad episcopum [4]. Duo dyaconi cantant ibidem *Alleluia*, *Dies sanctificatus*. Cantato responso, duo primi vadunt pro nummis, similiter et alii post *Alleluia*. Sequentia (*Eya recolamus*) [c]. Evangelium legitur in pulpito *In principio erat Verbum*. Dum legitur evangelium, episcopus cum predictis redit ad altare; lecto evangelio, diaconus alta voce clamat *Humiliate vos ad benedictionem;* chorus respondit *Deo gratias*. Episcopus dat benedictionem super clerum et populum. Data benedictione, revertitur episcopus ad altare et dicit *Credo in unum Deum*. Interim diaconus, cantor, subcentor et alii ministrales nummos ab episcopo recipiunt. Offertorium *Tui sunt celi*. Duo de procedentibus subdiaconis administrant aquam et manutergium episcopo. Prefatio dicitur de Nativitate, et sic per octavas. Communio *Viderunt*. Postcommunio *Presta quesumus*. Diaconus *Ite missa est*. Hec pretexata ordinatio tenetur in Pascha et in Penthecoste.

a. Kyrie Fons bonitatis. — *b. Mots remplacés par ceux-ci :* Dat episcopo. — *c. Letabundus.*

1. *Second baiser de paix en signe de joie.* — 2. *Les Laudes ou vœux étaient des acclamations et des souhaits accompagnés d'invocations aux saints patrons de l'église, de l'évêque, de la France, etc. On en trouve le texte et le chant dans un manuscrit de la Bibliothèque de Laon. (nº 263, fol. 91). Voir le texte dans* BELLOTTE, Ritus eccles. Laudun., II, 146-9. — 3. *Vase en forme de coquille.* — 4. *Tous ceux qui, aux offices pontificaux, accomplissaient quelque cérémonie, recevaient de l'évêque une rétribution pécuniaire.*

Sacerdos ebdomadarius in sexta, *Deus in adjutorium*. Campane insimul pulsantur. Ad sextam *Rector potens*. Ant. *Facta est cum angelo*; [a] ℟ *Verbum caro factum est, alleluia, alleluia*. Oratio *Concede*.

Post sextam, episcopus cum decano et canonicis vadit ad refectorium[1], duobus canonicis cantantibus [v°] *Salve festa dies*, ceteris respondentibus. Postquam ventum est in refectorium, dapifer, pulsata campanula, dicit *Benedicite*. Sacerdos dat benedictionem; duo de subdiaconis qui procedentes fuerunt in missa, aquam et manutergium deferunt ad episcopum. Regnarius legit vel alius quem voluerit; cantores predicti cantant coram episcopo dum epulatur. In secundo ferculo pulsatur campanula et fit benedictio a sacerdote, et datur ei hancha et magnus panis et dimidius sextarius vini. In alia benedictione data ab hospitalario, similiter pulsatur campanula et benedicenti datur hasta cum libo et hec dantur pro prebenda presbyterii. Decanus dicit *Tu autem*. Lectori dantur tria jecora cum libo. Postea duo predicti canonici, stantes ante mensam episcopi, cantant *Pastis visceribus*. Quo cantato, recipiunt nummos ab episcopo. — Finito prandio, eunt processionaliter ad ecclesiam et cantant ℟ *Descendit*; interim majora signa in turri pulsantur. Post ℟ sacerdos preces non dicit, sed statim ad nonam *Deus in adjutorium*. Ymnus *Rerum Deus*. Ant. *Parvulus* [b]. ℟ *Notum fecit Dominus, alleluia, alleluia*.

Ad vesperas, (campane insimul pulsantur, cerei ponuntur) [c]. Episcopus in cathedra residet, sicut prenotatum est. (Episcopus ant. *Tecum principium*) [d]; cantor [82] incipit psalmum *Dixit Dominus* [e]; ant. *Redemptionem*, ps. *Confitebor*; ant. *Exortum est*, ps. *Beatus vir*; ant. *Apud Dominum*, ps. *De profundis*; ant. *De fructu*, ps. *Memento*. Capitulum de Natali [f]. Ymnus *A solis ortu*. ℣ *Tanquam sponsus*. Psalmi isti cantantur in vesperis usque ad vesperas sancti Remigii (et hymnus usque ad Apparitionem [2]) [g]. Ant. *Verbum caro* et tota cantatur [h], ps. *Magnificat*. Oratio *Concede quesumus*. Ant. de sancto Stephano

a. Capitulum *Parvulus filius*. — *b*. Capitulum *Hodie nobis de celo*. — *c*. Campanis insimul pulsatis et cereis accensis. — *d*. *Mots remplacés par la phrase suivante* : et incipit *Deus in adjutorium*. Episcopus incipit ant. *Tecum principium* datam sibi a cantore. — *e*. Alie antiphone dantur sicut notatum est in primis vesperis. — *f*. *Natus est nobis hodie Salvator*. — *g*. Similiter et ymnus quociens fit de Natali usque ad Epiphaniam. — *h*. Altare incensatur eodem modo quo predictum est in primis vesperis.

1. *Ce repas appelé autrefois " past " du latin* pastus, *se faisait à cette époque* (XIIe *siècle*) *à Noël et à Pâques. Le réfectoire était situé à l'extrémité orientale de la cathédrale, près du chevet.* — 2. *La fête de l'Epiphanie.*

Stephanus servus Dei; ℣ *Gloria et honore;* oratio *Da nobis quesumus Domine.* (Ad altare Salvatoris ant. *Hodie Xpistus natus est.*)

Ad completorium, ℣ *Puer natus est nobis.* Ant. *Alleluia*, ps. *Cum invocarem.* Ymnus *O quam glorifica.* Capitulum de Nativitate [a]; ℣ *Custodi nos, Domine.* Ymnus iste *O quam glorifica* cantatur usque ad vesperas sancti Remigii [b]. Ant. *Alleluia Verbum caro* usque ad Apparationem, ps. *Nunc dimittis.* Preces et versiculus et oratio de Natali Domini. Eodem modo cantatur completorium per totas octavas.

In crastino Nativitatis Dominice fit totum de beato Stephano, sicut in Ordinario sanctorum dicitur, et post orationem de festo in matutinis dicitur ant. *Hodie Xpistus natus est,* ℣ *Benedictus qui venit,* oratio *Concede.* In missa similiter dicitur oratio (ista) [c] post orationem de festo [d]. Postea fit festum beati Johannis, deinde festum Innocentum, ultimo festum beati Thome; et non fit nisi commemoratio de Natali; prima tamen et completorium non mutantur, et in [v°] missa singulis diebus dicitur prefatio de Natali.

Nota quod a festo sancti Thome usque ad Circumcisionem Domini non sunt nisi duo dies, et si non sit dies dominica in altero illorum, prima die post festum beati Thome in matutinis (dicitur) [e] invitatorium *Regem natum Dominum, Venite.* [f] Ant. *Dominus dixit ad me*, ps. *Quare fremuerunt* et alii psalmi qui dicuntur in matutinis Natalis Domini. ℣ *Tanquam sponsus.* Lectiones leguntur de evangelio *Erant pater Jhesu.* ℟ *Benedictus qui venit,* ℣ *Lapidem;* ℟ *Beata viscera,* ℣ *Dies sanctificatus;* ℟ *Congratulamini,* ℣ *Beatam me dicent. Te Deum laudamus.*

In laudibus sola ant. *Genuit puerpera*, ps. *Dominus regnavit* et alii quatuor (sine antiphonis). [g] ℣ *Benedictus qui venit in nomine Domini.* Ant. *Et ut perfecerunt*, ps. *Benedictus.* Processio fit a sacrario ad altare cum cruce et cereis et unico thuribulo. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus.* In his duobus diebus in vesperis, matutinis et missa fit commemoratio sanctorum: sancti Stephani, sancti Johannis, sanctorum Innocentium; festum beati Thome non habet octavas; non cantan-

a. Nato Domino. — *b.* Et in omnibus festis IX lectionum usque ad Purificationem. — *c.* Predicta. — *d.* Similiter in vesperis dicitur ant. predicta, ℣ *Tanquam sponsus*, oratio *Concede.* Fit processio ad altare Salvatoris in predictis festis. — *e.* Precentor dyaconus vel subdyaconus pro ipso dicit invitatorium. — *f.* Duplex chorus servatur in matutinis et vesperis sine capis sericis. — *g.* Capitulum *Angelus ad pastores.*

tur matutine de beata Maria nec alie hore in hiis duobus diebus; similiter in Circumcisione. Ad altare Salvatoris fit processio et cantatur una harum antiphonarum : ant. *Virgo verbo concepit*, postea ps. *Benedictus;* (versus) [a] et oratio de Natali Domini ; sic et in vesperis.

(Ad primam, in his [83] duobus diebus, primo majus signum pulsatur in turri, postea minimum) [b]. Ant. *Genuit puerpera.*

Ad terciam, ant. *Angelus ad pastores.* ℟ *Puer natus est nobis, alleluia, alleluia*, et non cantatur sicut in duplici festo; oratio de Natali.

(Ad missam chorus servatur. Introitus) [c] *Dum medium. Gloria in excelsis.* Oratio *Omnipotens;* postea dicitur oratio de Natali, deinde orationes de sanctis. Epistola *Quanto tempore* [d]. Duo subdiaconi [e] ℟ *Speciosus;* (alii) duo [f] *Alleluia Dominus regnavit.* Sequentia *Natus ante secula.* Evangelium *Erant pater Jhesu et mater. Credo in unum.* Offertorium *Deus enim firmavit.* Prefatio de Natali. Communio *Tolle.*

Ad sextam, ant. *Facta est.* ℟ *Verbum caro.*

An nonam, ant. *Parvulus.* ℟ *Notum fecit Dominus* [g].

Ad vesperas, ant. *Tecum principium* cum aliis antiphonis et psalmis predictis [h]. Ymnus *A solis ortu.* Ant. *Dum medium*, ps. *Magnificat.* (Oratio *Omnipotens)* ; cum uno tantum thuribulo incensatur altare [i] ; postea fit commemoratio de beato Silvestro et de aliis sanctis. Ad altare Salvatoris ant. *Nesciens mater* [j]. Clericulus [k] collationem.

Secunda die post festum beati Thome, in matutinis invitatorium *Regem natum, Venite.* Ant. *Dominus dixit ad me*, ps. *Quare fremuerunt* cum aliis octo. ℣ *Notum fecit Dominus.* Lectiones de aliquo sermone de Nativitate Domini. ℟ *Beata et venerabilis*, ℟ *Continet in gremio*, ℟ *Confirmatum est cor. Te Deum.*

[v°] In laudibus sola ant. *Genuit puerpera*, ps. *Dominus regnavit* cum aliis IIII^or [l]. Ant. *Virgo hodie*, ps. *Benedictus* [m]. Postea fit commemoratio de beato Silvestro, deinde de aliis ut supra. Ad altare Salvatoris ant. *Beatus venter*, ps. *Benedictus* [n].

a. Dominus vobiscum. — *b.* In hiis duobus diebus pulsatur ad primam et in aliis horis sicut in festis IX lectionum. — *c.* In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *d.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito, ibidem cantant (duo subdiaconi). — *e.* Cum capis sericis. — *f.* Dyaconi. — *g.* Ad III^am, VI^am et IX^am dicuntur capitula de Natali. — *h.* Capitulum *Natus est nobis.* — *i.* Oratio *Omnipotens.* — *j.* Oratio de Natali. — *k.* Legit. — *l.* Capitulum *Angelus ad pastores.* ℣ *Benedictus qui venit.* — *m.* Oratio *Concede.* — *n.* Et oratio *Concede.*

Ad primam et terciam et sextam et nonam [a] antiphone, capitula, responsa et oratio (que prediximus) [b].

(Ad missam)[c] *Dominus dixit ad me. Gloria in excelsis.* Oratio *Concede*; postea dicuntur orationes de sanctis, primo de beato Silvestro, postea de aliis. Epistola *Populus gentium* [d]; (ant. *Tecum principium, Alleluia Dominus dixit ad me*). Sequentia *Nato canunt.* Evangelium *Exiit edictum. Credo in unum.* Offertorium *Letentur celi.* Prefatio de Natali. Communio *In splendoribus.*

Si prima die post festum beati Thome sit dies dominica, ad matutinas invitatorium *Xpistus natus, Venite.* Antiphone et psalmi qui dicuntur in matutinis Natalis Domini. ℣ *Tanquam sponsus.* Sex lectiones de aliquo sermone de Nativitate Domini. In I° nocturno ℟ *Benedictus,* ℟ *Beata viscera,* ℟ *Congratulamini.* In II° nocturno ℣ *Notum fecit Dominus,* ℟ *Beata et venerabilis,* ℟ *Continet in gremio,* ℟ *Confirmatum est.* In III° nocturno, ant. *Ipse invocavit me.* De evangelio lectiones *Erant pater Jhesu et mater.* ℟ *Hodie Dominus,* ℟ *Te laudant angeli,* ℟ *Ecce agnus Dei. Te Deum laudamus.*

In laudibus [e] ant. (hec sola antiphona) *Genuit puerpera* [f]. Ant. *Et ut perfecerunt,* ps. *Benedictus* [g]. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus* [h]. Ad alta[84]re Salvatoris, ant. *(Virgo Dei Genitrix)* [i].

Ad primam, terciam, sextam et nonam sicut in die Natalis Domini [j]. Ad processionem cantatur ℟ *Descendit*; similiter quandocumque dominica dies accidit infra octavas, sive sit festum, sive non [k]. Ante crucifixum (dicitur) ℣ et oratio de Natali.

Ad missam *Dum medium silentium,* ps. *Dominus regnavit* [l]. Epistola *Quanto tempore.* ℟ *Speciosus, Alleluia Dominus regnavit.* Sequentia *Natus ante secula.* Evangelium *Erant pater Jhesu. Credo in unum.* Offertorium *Deus enim firmavit.* Prefatio de Natali. Communio *Tolle puerum.*

Ad vesperas, (ant. *Dum medium,* ps. *Magnificat,* oratio *Omnipotens)* [m].

a. Dicuntur. — *b.* Ut predictum est. — *c.* In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *d.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis ℣ *Tecum principium,* duo dyaconi *Alleluia Dominus dixit ad me.* — *e.* Sola ant. *Genuit.* — *f.* Capitulum *Angelus ad pastores,* ℣ *Benedictus qui venit.* — *g.* Cum uno thuribulo incensatur altare. — *h.* Postea fiunt commemorationes de sanctis. — *i.* *Virgo verbo concepit.* — *j.* Sed ℣ non cantantur solemniter. Ad aquam benedictam ant. *Beata es virgo.* — *k.* Ad processionem cantatur predictum ℟ et dicitur ante Crucifixum ℣. — *l.* *Gloria in excelsis,* oratio *Omnipotens Deus,* deinde fiunt commemorationes primo de Natali, postea de sanctis. — *m.* Ant. *Tecum principium,* ps. *Dixit*

Secunda die post festum beati Thome (omnia fiunt eo modo quo predictum est) [a]. Si autem (hac die sit dies dominica) [b], omnia fiunt eo modo quo predictum est, quando dies dominica est in prima die [c]. Prima die fiunt omnia, ut predictum est, excepto quod evangelium non pronuntiatur in matutinis [d], nec cantatur missa de dominica, sed missa *Dominus dixit ad me*, sicut dictum est (preter sequentiam) [e], et cantatur sequentia *Natus ante secula*.

(In Circumcisione Domini [f], in utroque festo sancti Remigii, feria secunda et tercia in Pascha, feria secunda et tercia in Pentecosten, in Transfiguratione, in festo sancte Cilinie et quotienscumque fit duplex festum, ad vesperas et matutinas ponuntur [v°] quinque cerei ante altare et sex ante corpora sanctorum, et in matutinis duo ad letreolum ubi leguntur lectiones; ponuntur etiam viginti quatuor cerei in partica retro altare, sicut in Nativitate dictum est, et in his festis et in aliis omnibus duplicibus due campane insimul pulsantur. In Circumcisione Domini tabule altaris [1] aperiuntur, sed paratur altare pannis sericis auro intextis ; in vesperis et in matutinis et in missa) [g] subcentor et ebdomadarius precentor chorum observant [h], subcentor in sinistra parte, ebdomadarius precentor in dextra, et est chorus in sinistra parte, sive ebdomada chori sit in illa parte sive non.

Ad vesperas, ant. *Tecum principium*, ps. *Dixit Dominus* et alie predicte cum psalmis. Capitulum *(Nato Domino)* [i]. Duo

Dominus cum aliis ant. et ps. de Natali. Capitulum *Natus est*. Ymnus *A solis;* ℣ *Tanquam sponsus*. Ad Magnificat ant. *Dum medium*; oratio *Omnipotens*, postea fit commemoratio de sancto Silvestro et de aliis sanctis. Ad altare Salvatoris ant. *Virgo Dei genitrix*, oratio *Concede*. — *a*. Ad matutinas, invitatorium *Regem natum*. Ant. *Dominus dixit ad me*, ps. *Quare fremuerunt* cum aliis octo, ℣ *Tanquam sponsus;* lectiones leguntur de aliquo sermone de Natali Domini; ℣ *Benedictus* et alia duo. Ad Benedictus ant. *Virgo hodie*, oratio *Concede;* postea fit commemoratio de beato Silvestro, deinde de aliis. Ad altare Salvatoris ant. *Beatus venter*. Ad missam *Dominus dixit ad me* et cetera ut supra, sed cantatur sequentia *Nato canunt omnia*. — *b*. IIa die post festum beati Thome sit dies dominica, sabbato in vesperis ad Magnificat dicitur ant. *Nesciens mater*; ad altare Salvatoris dicitur ant. *Virgo Dei genitrix*. — *c*. Sed in missa cantatur sequentia *Nato canunt omnia*. — *d*. Sed lectiones leguntur de aliquo sermone de Natali; ad Benedictus dicitur ant. *Virgo hodie* et dicitur oratio *Concede*. — *e*. Sed dicitur oratio *Concede*. — *f*. In Circumcisione Domini fit festum duplex, etc. — *g*. Va-cat. In Circumcisione Domini fit duplex festum. In illo loco in quo ponuntur VII cerei ante altare in festis annuis, in hoc festo non ponuntur nisi V; totum aliud luminare apponitur sicut in festis annuis; altare paratur pannis sericis auro intextis, in quibus depictum est qualiter angelus salutat beatam Virginem; omnes textus ponuntur super altare. — *h*. In capis sericis. — *i*. *Natus est nobis*.

1. *Le mot* non *a été effacé*.

subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Descendit*, ℣ *Tanquam*, et cantatur alio modo quam in Nativitate Domini. Ymnus *A solis ortus*; ℣ *Tanquam sponsus*. Ad Magnificat ant. *O admirabile* et tota cantatur, (ps. *Magnificat*) [a]. Oratio *Deus qui salutis eterne*. Si sit dies dominica, post hanc orationem dicitus ant. *Dum medium*, ℣ *Notum fecit*, oratio *Omnipotens* [b].

(Ad completorium, collatio) [c]. ℣ *Puer natus est nobis*. Ant. *Alleluia*, ps. *Cum invocarem*. Ymnus *O quam glorifica*. (Capitulum de festo) [d]; ℣ *Custodi nos, Domine*. [e] Ant. *Alleluia Verbum caro*, (ps. *Nunc dimittis*). Preces; versiculus de festo. Oratio *Deus qui salutis eterne*.

Ad matutinas, [f] invitatorium [85] *Xpistus natus, Venite*. Ymnus *Xpiste redemptor*. In I° nocturno, ant. *Dominus dixit ad me*, ps. *Quare fremuerunt*; ant. *In sole posuit*, ps. *Celi enarrant*; ant. *Elevamini*, ps. *Domini est terra*. ℣ *Tanquam sponsus*. VI lectiones (sex) de sermone [g] Maximi episcopi [h]; in prima et quarta et septima lectione incensatur altare a duobus sacerdotibus, (similiter in omnibus festis duplicibus, *Quanquam non dubitem*) [i]. ℟ *Descendit* [j]; ℟ *Quem vidistis*; ℟ *O magnum mysterium*. In II° nocturno, ant. *Speciosus forma*, ps. *Eructavit*; ant. *Homo natus est*, ps. *Fundamenta*; ant. *Exultabunt*, ps. *Cantate* I. ℣ *Notum fecit Dominus*. ℟ *Beata Dei Genitrix*; ℟ *Sancta et immaculata*; ℟ *Beata viscera*. In III° nocturno, ant. *In principio et ante secula*, ps. *Dominus regnavit exultet*; ant. *Ante luciferum*, ps. *Cantate* II; ant. *Nato Domino*, ps. *Dominus regnavit irascantur*. ℣ *Ipse invocavit me*. In septima lectione pronuntiatur evangelium *Cum consummati essent dies octo*, de omelia ejusdem fiunt [k] lectiones. ℟ *Hodie Dominus*; ℟ *Te laudant Angeli*; ℟ *Ecce agnus Dei* (et iteratur; similiter in omni festo duplici iteratur ultimum responsum) [l]. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *O admirabile*, ps. *Dominus regnavit*; ant. *Quando natus es*; ant. *Rubum quem viderat*; ant. *Germinavit*; ant. *Ecce Maria genuit*; omnes iste antiphone finiuntur, (similiter in omni festo duplici, exceptis Nativitate et Pascha) [m]. ℣

a. Altare incensatur cum duobus thuribulis. — *b*. Et non fiunt commemorationes de sanctis, nec fit processio ad altare Salvatoris. — *c*. Subdiaconus legit collationem. Ad completorium. — *d*. Capit. *Nato Domino*. — *e*. Ad Nunc dimittis. — *f*. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *g*. Beati. — *h*. *Quanquam non dubitem*. — *i*. Omnes ℣ responsorum a binis canonicis cantantur, preter primum et quartum quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri*. — *j*. Et cantatur sicut in vesperis. — *k*. III (lectiones). — *l*. Cantata Gloria dicti ℟, succentor reiterat ℟ *Ecce agnus Dei*. — *m*. Capitulum *Angelus ad pastores*.

Benedictus qui venit ; [a] ant. *Mirabile*, (ps. *Benedictus*) [b] [v°] ; oratio *Deus qui nobis nati* [c].

Ad primam, ymnus *Jam lucis* cum cantu *A solis*, (similiter) [d] in aliis horis. Ant. *O admirabile* [e].

Ad terciam, ymnus *Nunc sancte nobis*. Ant. *Quando natus es*. (Responsum sicut in Natali Domini, et eodem modo cantatur) [f].

Si dies dominica fuerit, in processione cantatur responsum *Descendit*. Duo subdiaconi sunt hac die procedentes et duo diaconi.

Ad missam *Puer natus est*, ps. *Cantate Domino*, post *Gloria Patri* cantatur prosa *Merenti*. *Kyrieleison Cunctipotens*. *Gloria in excelsis Deo*, et in fine dicitur prosa *Sedentem*. (Hec sola) [g] oratio (dicitur) [h] *Deus qui nobis nati*. Epistola *Gaudete in Domino* [i]. Duo subdiaconi [j] ℟ *Viderunt*, duo diaconi *Alleluia Dies sanctificatus*. Sequentia *Letabundus*. Evangelium *Cum consummati essent dies octo*. *Credo in unum*. Offertorium *Deus enim firmavit*. Prefatio de Natali. Communio *Viderunt omnes*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus*.

Ad sextam, ant. *Rubum quem viderat*. (Responsum de Natali). Oratio *Deus qui nobis nati*.

Ad nonam, ant. *Ecce Maria*. (℟ de Natali). Oratio *Deus qui nobis nati*.

Ad vesperas, ant. *Tecum principium* (et alie predicte cum psalmis predictis) [k]. Ymnus *A solis ortu*. ℣ *Tanquam sponsus*. [l] Ant. *Qui de terra est*, (ps. *Magnificat*) [m]. Oratio *Deus qui nobis nati* ; postea dicitur antiphona de sancto Stephano *Stephanus*, ℣ *Gloria et honore*. Oratio *Da nobis quesumus Domine* [n].

Ad completorium, ℣ *Puer natus est nobis*. Ant. *Alleluia* [o]. Ymnus *O quam glorifica*. Capitulum *(Natus est nobis)* [p]. [q] Ant. *Alleluia Ver*[86]*bum caro* ; versiculus (et) [r] oratio (de festo) [s].

In octavis sequentibus sanctorum [t] dicuntur [u] hore de beata

a. Ad Benedictus. — *b*. Altare incensatur cum duobus thuribulis. — *c*. In matutinis non fiunt commemorationes, nec fit processio ad altare Salvatoris. — *d*. Idem cantus cantatur. — *e*. Oratio *Deus qui salutis eterne* et ante orationem dicitur ℣ de Natali. — *f*. Ad IIIam, VIam et IXam capitula et ℟ cantantur sicut cantantur in die Natalis Domini. — *g*. et *h*. *Mots raturés et remplacés par ce qui suit* : Et non fiunt commemorationes in missa. — *i*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito; ibidem cantant (duo subdiaconi). — *j*. Cum capis sericis. — *k*. Ps. *Dixit Dominus* cum aliis ant. et ps. sequentibus. — *l*. Ad Magnificat ant. — *m*. Et tota cantatur; cum duobus thuribulis incensatur altare. — *n*. De sanctis Johanne et Innocentibus non fit commemoratio, nec fit processio ad altare Salvatoris. Subdiaconus legit collationem. — *o*. IIIIor. — *p*. *Nato Domino*. — *q*. Ad Nunc dimittis. — *r*. De Natali. — *s*. *Deus qui salutis eterne*. — *t*. Stephani, Johannis et Innocentium. — *u*. In choro.

Maria ; ad altare Salvatoris dicuntur antiphone (de Natali, ℣ *Benedictus qui venit*) [a], oratio *Omnipotens*. Ad primam dicitur oratio (de die) [b]. Ad completorium [c] dicitur (sicut solet dici in aliis diebus, excepto quod dicitur super psalmos ant. *Alleluia* ; ymnus *O quam glorifica*) [d] ; ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Verbum caro* [e].

In Vigilia Epyphanie [f], ad matutinas [g] invitatorium *Regem natum, Venite*. Ant. *Dominus dixit ad me*, ps. *Quare fremuerunt* cum aliis octo de Circumcisione. ℣ *Tanquam sponsus*. (Evangelium) [h] *Defuncto Herode*. ℟ *Nesciens mater*, ℟ *Regem celi*, ℟ *In patre manet. Te Deum laudamus*.

In laudibus [i], ant. *O admirabile*, ps. *Dominus regnavit* ; ℣ *Benedictus qui venit*. [j] Ant. *Beatus venter*, (ps. *Benedictus*). Oratio *Corda nostra quesumus Domine*. Ad altare Salvatoris, ant. *Nesciens mater*, ps. *Benedictus* ; oratio *Deus qui salutis eterne*.

In Vigilia Epiphanie et in die non cantantur hore de beata Maria, sed fit processio ad altare Salvatoris, in Vigilia, cantando antiphonam de Nativitate, postea cantatur ps. *Benedictus*, oratio *Deus qui salutis eterne*, postea de sanctis [k].

Ad primam, ymnus *Jam lucis* cum cantu *A solis* ; similiter in ymnis aliarum horarum. Ant. *O admirabile. Confitemini* dicitur [l].

Ad terciam, ant. *Quando natus es*. ℟ *Puer natus est nobis, Alleluia, Alleluia*.

(In missa tres cerei [v°] ante altare ponuntur). Ad missam *Lux fulgebit*. Epistola *Apparuit benignitas* [m]. Clericulus ℟ *Speciosus forma*. Alius [n] *Alleluia Dominus regnavit*. Evangelium *Defuncto Herode*. Offertorium *Dominus enim*. Communio *Tolle puerum*. Oratio *Illumina quesumus. Ite missa est*.

Ad sextam, ant. *Rubum quem viderat*. ℟ *Verbum caro factum est, Alleluia, Alleluia*.

Ad nonam, ant. *Germinavit*. ℟ *Notum fecit Dominus, Alleluia, Alleluia*.

a. Subscripte in matutinis et vesperis una post aliam : ant. *Virgo verbo concepit* ; ant. *Beatus venter* ; ant. *Nato Domino* ; ant. *Virgo Dei genitrix* ; ant. *Virgo hodie* ; ant. *Pastores dicite* ; in matutinis dicitur ℣ *Benedictus qui venit*, oratio *Omnipotens* ; in vesperis dicitur ℣ *Tanquam sponsus* et oratio predicta. — *b*. *Domine Deus Pater omnipotens*. — *c*. Super psalmos. — *d*. Ant. *Alleluia* ; ymnus *O quam glorifica* ; capit. *Tu in nobis*. — *e*. Oratio *Illumina*. — *f*. Tres cerei ponuntur ante altare, in textus super altare. — *g*. Clericulus. — *h*. Tres lectiones leguntur de expositione evangelii. — *i*. Sola antiphona. — *j*. Ad Benedictus. — *k*. Et de pace. — *l*. Oratio *Domine Deus Pater omnipotens*. Clericuli cantant ℣ ad horas. — *m*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito, ibidem cantat unus. — *n*. Clericulus.

Si vero Vigilia Epiphanie in die dominica evenerit, invitatorium *Xpistus natus est, Venite.* Ant. *Dominus dixit ad me* cum psalmis et antiphonis de (Natali) [a] Domini. ℟ *Benedictus* et alia quinque que secuntur in ordine. In III° nocturno tres lectiones (de evangelio) [b] *Defuncto Herode* et tria responsa que sunt ultima in responsorio, ℟ *Nesciens mater*, ℟ *O regem celi*, ℟ *In patre manet eternitas. Te Deum laudamus.* — In laudibus, ant. *O admirabile*, ant. *Quando natus es*, ant. *Rubum quem viderat*, ant. *Germinavit*, ant. *Ecce Maria.* ℣ *Benedictus qui venit in nomine Domini.* Ant. *(Nesciens mater)* [c], ps. *Benedictus.* Oratio *Corda nostra.* — Ad processionem cantatur ℟ *Descendit.* (Hora) [d] et missa cantantur sicut si Vigilia esset in alia die, excepto quod [e] dicitur sequentia *Nato canunt.*

(Ad vesperas in Vigilia) [f] EPIPHANIE et (ad matutinas et vesperas in die septem cerei ponuntur ante altare, et altare quadam paulla [1] protegitur, que regum imagines filco [2] intextas aureo [87] continet. Ponuntur etiam septem libri aurei vel argentei et due cruces auree et scrinium eburneum cum minimo textu et duo candelabra) [g].

[h] Ant. *Tecum principium*, ps. *Dixit Dominus* cum aliis antiphonis et psalmis. Capitulum *Surge illuminare.* ℟ *Descendit.* Ymnus *Hostis Herodes.* ℣ *Magi veniunt ab Oriente.* Ad Magnificat ant. *Magi viderunt stellam* et tota cantatur, (ps. *Magnificat*). Oratio *Corda nostra.* [i] Ad altare Salvatoris, [j] ant. *Venit lumen*, (ps.) [k] *Magnificat.* [l] (Oratio de Epiphania).

(Ad completorium legitur) collatio [m] de aliquo sermone de Epiphania. (Postea dicitur) [n] ℣ *Converte nos.* (Super psalmos) ant. *Alleluia* [o]. Ymnus *O quam glorifica.* Capitulum *Tu in nobis.* ℣ *Custodi nos Domine.* Ad Nunc dimittis ant. *Alleluia, Vidimus stellam ejus, alleluia, in Oriente, alleluia, alleluia.* Oratio *Illumina.*

Ad matutinas non cantatur invitatorium. Ymnus *Quicumque Xpistum queritis.* Ant. *Afferte Domino*, ps. *Filii Dei ;* ant.

a. Circumcisione. — *b.* Leguntur de expositione evangelii. — *c.* *Beatus venter.* — *d.* Hore. — *e.* In missa. — *f.* In festo. — *g.* Va-cat. *Remplacé par ce qui suit :* In festo Epiphanie est festum annuale. Altare paratur pannis sericis auro intextis. Omnes textus et cruces ponuntur super altare. Totum luminare aponitur sicut in aliis festis annuis, excepto quod in pertica retro altare non ponuntur nisi quatuordecim cerei, quilibet ponderis unius libre, alios viginti sex solvunt subdiaconi. — *h.* Ad vesperas. — *i.* Postea fit processio. — *j.* Et cantatur. — *k.* Deinde cantatur. — *l.* Et post Magnificat cantatur iterum predicta antiphona ; oratio *Corda nostra.* — *m.* Legitur. — *n.* Ad completorium dicitur. — *o.* IIIIor.

1. Paulla, paula, palla, *tenture destinée à couvrir l'autel.* — 2. *Pour* filo aureo, *fil d'or.*

Psallite Deo nostro, ps. *Omnes gentes ;* ant. *Omnis terra*, ps. *Jubilate Deo.* ℣ *Magi veniunt ab Oriente.* Tres prime (leguntur) lectiones [a] de Ysaia : prima *Omnes sicientes* et in fine *Hec dicit Dominus*, ℟ *Illuminare ;* secunda *Surge illuminare* et in fine *Hec dicit Dominus*, ℟ *Omnes de Saba ;* tercia *Gaudens gaudebo in Domino* et in fine *Hec dicit Dominus*, ℟ *Magi veniunt* [b]. In II° nocturno, ant. *Reges Tharsis*, ps. *Deus judicium tuum ;* ant. *Omnes gentes*, ps. *Inclina Domine ;* ant. *Venite* [v°] *adoremus*, ps. *Venite exultemus Domino*, et cantatur secundum diversitatem tonorum. ℣ *Vidimus stellam ejus in Oriente.* III lectiones leguntur de sermone beati Ambrosii *Gaudete in Domino dilectissimi*, et in fine dicitur *Tu autem, Domine.* ℟ *Interrogabat*, ℟ *Stella quam viderant*, ℟ *Videntes stellam magi* [c]. — In III° nocturno, ant. *Fluminis impetus*, ps. *Deus noster refugium ;* ant. *Adorate Dominum*, ps. *Cantate Domino* I ; ant. *Adorate Dominum*, ps. *Dominus regnavit exultet.* ℣ *Venite adoremus eum.* In septima lectione pronuntiatur evangelium *Cum natus esset Jhesus* et de expositione beati Gregorii fiunt III lectiones. ℟ *Tria sunt munera*, ℟ *Hodie in Jordane*, ℟ *In columbe specie.* (Dum cantatur responsum, candele ad clavos juxta aquilam sicut in Natali ponuntur ; finito responso, diaconus palmam tenens, capa serica indutus, precedente subdiacono capa serica induto et librum deferente, cum duobus cereis et duobus thuribulis, legit cantando in pulpito evangelium *Factum est. Te Deum laudamus)* [d].

In laudibus, ant. *Ante luciferum*, ant. *Tria sunt munera*, ant. *Apertis thesauris*, ant. *Maria et flumina*, ant. *Omnes de Saba* [e]. ℣ *Celi aperti sunt super eum.* (Ant. *Ab Oriente*, ps. *Benedictus)* [f]. Oratio *Deus qui hodierna die* [g].

Ad primam, ymnus *Jam lucis* cum cantu *Hostis Herodes ;* idem cantus cantatur in aliis horis, similiter usque [88] ad octavas. Ant. *Ante luciferum*, ps. *Deus in nomine* [h] et per octavas *(Confitemini)*, ℣ et oratio de festo.

a. Leguntur. — *b.* Nota quod tercium, sextum et IX ℟ reiterantur post *Gloria Patri.* — *c.* Cantata *Gloria* VI[i] ℟, succentor reiterat dictum ℟. — *d.* Va-cat. *Remplacé par :* Cantata *Gloria* noni ℟, reiteratur dictum ℟. Interim dum cantatur ℟, dyaconus procedit de sacrario palmam tenens in manu, dalmatica indutus, precedente eum subdiacono tunica induto deferente textum argenteum, duobus clericulis ferentibus cereos, aliis duobus duas torchias et aliis duobus duo thuribula. Dyaconus ascendit pulpitum una cum aliis predictis et ibidem legit cantando evangelium *Factum est.* Quo cantato, idem dyaconus incipit *Te Deum laudamus*, si episcopus non est presens. — *e.* Capitulum *Tria sunt munera.* — *f.* Ad Benedictus ant. *Ab Oriente* et tota cantatur. — *g.* Nec fit processio ad altare Salvatoris. — *h.* Et *Confitemini* dicitur.

Si Epiphania fuerit in die dominica, ad processionem cantatur ℟ *In columbe specie* ; ante crucifixum dicitur versiculus et oratio de Epiphania.

Ad terciam, ant. *Tria sunt munera* [a]. ℟ *Magi veniunt ab Oriente, alleluia, alleluia* et cantatur (sicut dictum est in Natali) [b].

Ad missam (introitus) *Ecce advenit*, ps. *Deus judicium*, *Gloria Patri*, prosa *Doxe per secula*. *Gloria in excelsis* cum prosa *Sedentem*. Oratio *Deus qui hodierna die*. Epistola *Surge illuminare* [c]. (℟ *Omnes de Saba*, ℣ *Surge illuminare, Alleluia vidimus*). Sequentia *(Letabundus)* [d]. Evangelium *Cum natus esset Jhesus*. *Credo in unum Deum*. Offertorium *Reges Tharsis*. Prefatio de Epiphania ; similiter usque ad octavas. Communio *Vidimus stellam*. Postcommunio *Celesti munere*.

Ad sextam, ant. *Apertis thesauris* [e]. ℟ *Vidimus stellam ejus in Oriente, alleluia*.

Ad nonam, ant. *Omnes de Saba* [f]. ℟ *Reges Tharsis et insule munera offerent, alleluia, alleluia*.

Ad vesperas, ant. *Ante luciferum*, ps. *Dixit Dominus* ; ant. *Tria sunt munera*, ps. *Confitebor* ; ant. *Apertis thesauris*, ps. *Beatus vir* ; ant. *Ammoniti magi*, ps. *De profundis* ; ant. *Omnes de Saba*, ps. *Memento* [g]. Ymnus *Hostis Herodes*. ℣ *Magi veniunt ab Oriente*. (Ant. *Hodie celesti sponso*, ps. *Magnificat*) [h]. Oratio predicta [i].

(Ad completorium, collatio legitur) [j]. ℣ *Magi veniunt ab Oriente*. Ant. *Alleluia*, ps. *Cum invocarem*. Ymnus *O quam glorifica*. Capitulum [v°] (de festo) [k]. ℣ *Custodi nos, Domine*. [l] Ant. *Alleluia Vidimus stellam ejus alleluia, in Oriente alleluia, alleluia*, (ps. *Nunc dimittis*). Versus et oratio de festo. Ymnus iste *O quam glorifica* per totam ebdomadam ad completorium infra octavas Epiphanie dicitur.

Si Epiphania in die dominica fuerit, ad processionem cantatur ℟ *In columbe specie* ; similiter si dies dominica fuerit infra octavas.

Sequenti die post Epiphaniam, si dominica dies non fuerit,

a. Capitulum *Stella ista*. — *b*. Solemniter, similiter ad VI^am et IX^am. Oratio *Deus qui hodierna die* ; hec oratio dicitur ad VI^am et IX^am ; similiter usque ad octavas. — *c*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantatur ℟ *Omnes de Saba* et *Alleluia Vidimus*. — *d*. *Epiphaniam*. — *e*. Cap. *Ammoniti Magi*. — *f*. Cap. *Videntes stellam Magi*. — *g*. Cap. *Surge illuminare*. — *h*. Ad Magnificat ant. *Hodie celesti sponso* et tota cantatur. — *i*. *Deus qui hodierna die*. — *j*. Collatio legitur, nec fit processio ad altare Salvatoris. Ad completorium. — *k*. *Omnes de Saba*. — *l*. Ad Nunc dimittis.

ad matutinas [a] tres cerei ponuntur ante altare [b] et sic per octavas ; (similiter ad missam et ad vesperas) [c]. Clericulus invitatorium *Xpistus apparuit, Venite.* (Hec sola antiphona dicitur *Afferte*, ps. *Filii Dei* cum aliis octo) [d], mutato sexto psalmo et loco psalmi *Venite* dicitur ps. *Fundamenta.* ℣ *Magi veniunt ab Oriente.* Lectiones leguntur de aliquo sermone Epiphanie. ℟ *Dies sanctificatus,* ℟ *Hic est dies preclarus,* ℟ *Hodie celi* [e]. *Te Deum laudamus.*

In laudibus hec sola antiphona *Ante luciferum,* ps. *Dominus regnavit* [f]; ℣ *Celi aperti sunt.* Iste antiphone *Videntes stellam magi, Stella ista, Ammoniti magi, Lux de luce* per totam ebdomadam in octavis Epiphanie ad Benedictus et ad Magnificat cantantur [g].

Per totam ebdomadam infra octavas invitatorium *Xpistus apparuit.* Hec sola antiphona *Afferte* cum novem psalmis predictis [h]. Lectiones [i] de sermonibus ejusdem festi ; responsa prout ordinata sunt in responsorio. *Te Deum laudamus.* In laudibus hec sola antiphona *Ante luciferum ;* [j] [89] *Celi aperti sunt.* Ad primam, terciam, sextam, nonam antiphone et responsa de die Epiphanie [k]. Missa cantatur sicut in die, sed non servatur chorus, nec cantatur sequentia nec *Credo in unum Deum.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; clericuli cantant ibidem, unus responsum et alius *Alleluia.* Ad vesperas ant. (hec) sola antiphona *Ante luciferum,* ps. *Dixit Dominus* cum aliis predictis. Hore de beata Maria cantantur ; processio fit ad altare Salvatoris et post orationem de beata Maria cantatur antiphona de Apparitione [l], (et oratio) antiphona et oratio de sanctis. Ad completorium dicitur ℣ *Converte nos ;* super psalmos ant. *Alleluia.* Ymnus *O quam glorifica.* Capitulum *Tu in nobis es.* Ad Nunc dimittis ant. *Alleluia* (ut supra). Oratio *Illumina.*

Attendendum est quod in his octavis in una de feriis pronuntiatur hoc evangelium *Vidit Johannes.* Cum dominica infra octavas evenerit, sabbato ad vesperas sola antiphona *Ante luciferum,* ps. *Dixit Dominus.* Ymnus *Hostis Herodes,* ℣ *Magi*

a. Et vesperas. — *b.* Tres textus super altare. — *c.* Unus tantum chorus servatur. — *d.* Ant. *Afferte ;* hec sola antiphona dicitur super IX psalmos de festo. — *e.* Et non cantantur tria predicta ℟ nisi sola vice. — *f.* Cap. ut supra. — *g.* Oratio *Deus qui hodierna.* — *h.* Dicuntur. — *i.* Leguntur. — *j.* Cap. *Tria sunt munera ;* ℣. — *k.* Et ad primam dicitur oratio communis. — *l.* Scilicet hec : *Tria sunt munera,* ant. *Apertis thesauris,* ant. *Ammoniti magi,* ant. *Omnes de Saba* et dicuntur una post aliam in matutinis et vesperis per octavas Epiphanie. ℣ de Epiphania, oratio *Deus illuminator,* deinde dicitur (oratio de sanctis), deinde de pace.

veniunt. Ant. *Magi viderunt*, ps. *Magnificat*. Oratio de festo. Si evangelium de dominica pronuntiandum est in crastino, sabbato post orationem de festo dicitur ant. *Peccata*, ℣ *Vespertina oratio* ; oratio *Omnipotens sempiterne Deus, dirige*. Et nota quod si Epiphania in die dominica acciderit et tempus breve sit, non cantatur hec antiphona *Peccata mea*. Si autem Epiphania sit in die sabbati et in crastino pronun[v°]tiandum sit evangelium de dominica, in ultimis vesperis Epiphanie post orationem de festo dicitur antiphona predicta et oratio *Omnipotens*. Si autem tempus longum sit et evangelium prime dominice pronuntiatur per ebdomadam, sabbato precedenti cantatur predicta antiphona et dicitur versiculus et oratio ut dictum est. Si vero tempus sit ita breve quod oporteat duas dominicas cantari infra octavas Epiphanie, quod fit quando est minus septem ebdomadis, si Epiphania est in die dominica vel secunda feria vel tercia, tunc non cantatur ant. *Peccata mea* ; sed si Epiphania est quarta feria vel deinceps, cantatur antiphona predicta et evangelium prime dominice differtur usque ad dominicam, et in sabbato precedenti cantatur antiphona predicta et, si necesse fuerit, evangelium secunde dominice pronuntiatur secunda feria sequenti. Ad matutinas ymnus *Quicumque Xpistum queritis* ; responsorium de die Epiphanie cum antiphonis et psalmis cantatur ; (lectiones sex de sermone ejusdem diei) [a]. — Si tempus a Natali Domini usque ad Quadragesimam breve fuerit, scilicet octo ebdomadarum vel minus, infra octavas Epiphanie pronuntiabitur hoc evangelium *Cum factus esset Jhesus annorum duodecim*, et post orationem de Epiphania cantabitur hec antiphona *Remansit* et oratio [90] *Vota quesumus*, et in vesperis antiphona *Fratres obsecro vos*, oratio *Vota*. — (Si vero longum est IX ebdomadarum) [b] vel majus, extra octavas [c], et tunc in dominica infra octavas pronuntiabitur hoc evangelium *Vidit Johannes Jhesum venientem*, et missa erit de Epiphania. Ad primam et terciam et sextam et nonam ea que predicta sunt in die. Ad vesperas sola antiphona *Ante luciferum*, ps. *Dixit Dominus* cum aliis predictis. Ymnus *Hostis Herodes*. ℣ *Magi veniunt*. Ant. *Lux de luce*, ps. *Magnificat*. — Si tempus breve fuerit [d], infra octavas ad missam *In excelso throno*, ps. *Jubilate*. *Gloria in excelsis Deo* et per octavas ; oratio *Vota quesumus*,

a. Sex lectiones leguntur de aliquo sermone de Epiphania. — *b*. Si vero sit longum scilicet IX ebdomadarum. — *c*. Predictum evangelium. — *d*. Ita quod oporteat pronunciari evangelium *Cum factus esset Jhesus duodecim*.

Domine. Epistola *Obsecro vos*. ℟ *Benedictus Dominus*, ℣ *Suscipiant ; Alleluia Jubilate*. Evangelium *Cum factus esset Jhesus*. *Credo in unum Deum*. Offertorium *Jubilate* [a]. Communio *Fili quid fecisti*. Postcommunio *Supplices te rogamus*. — Si vero tempus longum fuerit, extra octavas cantabitur *In excelso throno*.

In octavis Epiphanie est festum beati Remigii et fit totum de festo et in die precedenti fiunt octave. Ad vesperas ant. (hec) sola antiphona *Ante luciferum*, ps. *Dixit Dominus* cum aliis predictis. Ymnus *Hostis Herodes*. ℣ *Magi veniunt*. Ad Magnificat ant. *Magi viderunt stellam* [b]. Oratio de die [c].

Ad matutinas non dicitur invitatorium, sed ymnus *Quicumque Xpistum queritis*. Ant. *Afferte*, ps. *Filii Dei*, et alie antiphone cum psalmis de die et responsa ; sextus psalmus *Venite* cantatur secundum [v°] tonum antiphone. Sex [d] lectiones [e] de sermone Epiphanie ; (evangelium) [f] *Venit Jhesus a Galylea*. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Veterem hominem*, ant. *Te qui in Spiritu*, ant. *Baptista contremuit*, ant. *Caput draconis*, (p.) [1] *Magnum mysterium*. ℣ *Celi aperti sunt*. Ant. *Baptizat miles regem*, ps. *Benedictus* [g]. Oratio *Deus cujus Unigenitus*. Processio fit ad altare Salvatoris [h], ant. *Peccati aculeus*, oratio de Apparitione.

Ad primam, ant. *Veterem hominem*.

Ad terciam, ant. *Te qui in Spiritu ;* ℟ *Magi veniunt ab Oriente alleluia alleluia* [i].

Ad missam (chorus servatur), *Ecce advenit*. *Gloria in excelsis*. Oratio *Deus cujus Unigenitus*. Epistola *Domine, Deus meus, honorificabo te*. ℟ *Omnes de Saba, Alleluia Vidimus*. Evangelium *Venit Jhesus a Galylea*. Offertorium *Reges Tharsis*. Communio *Vidimus*. Postcommunio *Celesti munimine*. *Ite missa est*.

Ad sextam, ant. *Baptista contremuit*. ℟ *Vidimus*.

Ad nonam, ant. *Magnum mysterium*. ℟ *Reges Tharsis*.

Ad vesperas nil fit de octavis, sed totum de beato Remigio et ad altare Salvatoris dicitur ant. *Peccati aculeus*, ℣ *Magi veniunt*, oratio *Deus cujus Unigenitus*.

Sciendum quod si Septuagesima sit in festo beate Prisce,

a. Prefatio de Epiphania. — *b*. Cum uno thuribulo incensatur altare. — *c*. Clericulus legit collationem. — *d*. Prime. — *e*. Leguntur. — *f*. Tres ultime de expositione evangelii. — *g*. Cum uno thuribulo incensatur altare. — *h*. Et ibi cantatur ant. — *i*. Oratio *Deus cujus Unigenitus ;* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. In missa servatur unus chorus cum capa serica.

1. *La lettre* p. *doit être remplacée par un* a = antiphona.

non enim ante potest esse, a Nativitate Domini usque ad Quadragesimam erunt sex ebdomade et tres dies, nec potest esse terminus minor, et cum semper a Septuagesima usque ad Quadragesimam sint tres ebdomade integre et a Nativitate usque ad [91] festum sancti Remigii sint viginti dies, patet quod a festo sancti Remigii usque ad Septuagesimam non sunt nisi quatuor dies medii, et cum in illis quatuor diebus non possint omnes dominice cantari, oportet ut infra octavas Epiphanie due dominice cantentur, scilicet *In excelso throno*, in crastino Epiphanie, dominica sequenti *Omnis terra* et tunc non cantatur antiphona *Peccata mea*. In crastino festivitatis beati Remigii, scilicet quarta feria, pronuntiatur evangelium *Cum descendisset* et cantatur missa *Adorate*; tunc non cantatur missa de beato Felice, sed omnes hore cantantur de festo. — Quinta feria sequenti pronuntiatur evangelium *Ascendente* et dicitur ant. *Abeunte*, oratio *Deus qui nos*. Missa *Adorate*. — Sexta feria sequenti pronuntiatur evangelium *Simile est regnum* et dicitur ant. *Domine nonne* et oratio *Familiam tuam*. Missa *Adorate*. Missa de beato Marcello non cantatur, sed hore fiunt de sanctis. — Sabbato (cantatur missa de beata Maria et hore de sanctis) [a].

Si vero a Nativitate usque ad Quadragesimam sint sex ebdomade et IIII^or^ dies, non cantatur ant. *Peccata*. In crastino Epiphanie cantatur missa *In excelso throno*. Quinta feria sequenti cantatur missa *Omnis terra*. In crastino sancti Remigii cantatur missa *Adorate*, scilicet tercia feria. Quarta feria sequenti pro[v°]nuntiatur evangelium *Ascendente* et cantatur missa *Adorate*. Quinta feria sequenti cantatur missa (de beato Marcello. Sexta feria missa quinte dominice) [b].

Si autem a Natale usque ad Quadragesimam sint sex ebdomade et quinque dies, similiter non cantatur antiphona *Peccata*. Infra octavas Epiphanie similiter cantantur due dominice [c]. In crastino sancti Remigii cantatur tercia dominica ; tercia feria sequenti cantatur quarta dominica ; quarta feria sequenti cantatur de beato Marcello ; quinta feria [d] cantatur quinta dominica.

Si sex fuerint ebdomade et sex dies, in ultimis vesperis

a. Fit totum de beato Sulpitio. — *b*. Quinte dominice. Sexta feria fit totum de beato Sulpitio. Sabbato sequenti fit totum de beata Maria. — *c*. Videlicet in crastino Epiphanie cantatur dominica *In excelso;* feria quarta sequenti cantatur dominica *Omnis terra*. — *d*. Fit totum de beato Sulpitio; sexta feria sequenti.

Epiphanie post orationem de festo dicitur ant. *Peccata* et versiculus et oratio, ut dictum est, et in crastino, scilicet die dominica, cantatur missa *In excelso ;* IIII^a^ feria sequenti cantatur secunda dominica. Dominica sequenti cantatur missa *Adorate*. Feria II^a^ cantatur quarta dominica. Feria (IIII^a^) [a] cantatur quinta dominica.

Si septem fuerint ebdomade, dominica post Epiphaniam cantatur missa *In excelso;* feria IIII^a^ sequenti cantatur *Omnis terra;* dominica sequenti cantatur *Adorate ;* (tercia) [b] feria cantatur IIII^a^ dominica; feria quinta cantatur quinta dominica.

Si fuerint septem ebdomade et unus dies, dominica post Epiphaniam cantatur [92] *In excelso ;* feria tercia sequenti cantatur *Omnis terra;* dominica sequenti cantatur *Adorate ;* feria (II^a^) [c] cantatur IIII^a^ dominica; feria IIII^a^ cantatur V^a^ dominica.

Si vero sint septem ebdomade et duo dies, dominica post Epiphaniam similiter cantatur *In excelso ;* in crastino cantatur *Omnis terra ;* sexta feria sequenti cantatur *Adorate;* (dominica) [d] sequenti cantatur IIII^a^ dominica; feria III^a^ cantatur quinta dominica.

Si autem sint septem ebdomade et tres dies, dominica post Epiphaniam cantatur *In excelso throno ;* et (quarta) [e] feria sequenti, (scilicet in crastino sancti Remigii), cantatur dominica *Omnis terra*; (quinta feria cantatur IIII^a^ feria ejusdem dominice) ; sexta feria cantatur missa de sancto Marcello; sabbato (fit anniversarium Elinandi [1] episcopi) [f]; dominica sequenti cantatur *Adorate;* feria II^a^ cantatur IIII^a^ dominica ; sexta feria sequenti cantatur V^a^ dominica.

Si vero sint septem ebdomade et IIII^or^ dies, IIII^a^ feria post Epiphaniam cantatur dominica *In excelso* et tunc non cantatur antiphona *Peccata mea ;* IIII^a^ feria post festum beati Remigii cantatur *Omnis terra ;* dominica sequenti cantatur *Adorate ;* feria V^a^ sequenti cantatur IIII^a^ dominica ; sexta feria cantatur V^a^ dominica.

Si autem sint septem ebdomade et quinque dies, similiter feria IIII^a^ [V^o^] post Epiphaniam cantatur *In excelso* et tunc similiter non dicitur antiphona *Peccata ;* feria (IIII^a^) [g] post festum beati Remigii cantatur *Omnis terra ;* feria VI^a^ sequenti cantatur *Adorate ;* feria IIII^a^ post festum beati Vincentii cantatur IIII^a^ dominica ; feria V^a^ cantatur V^a^ dominica.

a. Quinta. — *b*. IIII^a^. — *c*. III^a^. — *d*. Feria II^a^. — *e*. Quinta. — *f*. Fit totum de beato Sulpicio. — *g*. III^a^.

1. *Hélinand, élu évêque de Laon en 1052, mort en 1098.*

[illegible]

[illegible] quinta dominica.

[illegible] dominica post Epiphaniam cantatur *In excelso*, dominica sequenti cantatur *Omnis terra*, dominica IIIª cantatur *Adorate*, feria IIª cantatur IIIIª dominica, feria IIIIª [e] cantatur Vª dominica.

Si fuerint octo ebdomade et duo dies, dominica post Epiphaniam cantatur *In excelso*; dominica sequenti [c] cantatur *Omnis terra*, feria IIIª [d] sequenti cantatur *Adorate*; dominica sequenti cantatur IIIIª dominica; feria IIIIª, [f] cantatur quinta dominica.

Si autem fuerint octo ebdomade et tres dies, dominica post Epiphaniam cantatur *In excelso*; feria quinta sequenti cantatur *Omnis terra*; dominica sequenti cantatur *Adorate*; feria IIª post Conversionem beati Pauli cantatur (quinta) [g] dominica; feria VIª sequenti cantatur Vª dominica.

Si vero sint octo ebdomade et IIIIor dies, non pronunciatur evangelium de dominica infra octavas Epiphanie, sed feria IIIIª post festum sancti Remigii pronunciatur evangelium de dominica et cantatur *In excelso*; dominica sequenti cantatur *Omnis terra*; dominica IIIª cantatur *Adorate*; feria Vª cantatur IIIIª dominica; feria VIª cantatur Vª dominica.

Si fuerint octo ebdomade et quinque dies, feria IIIª post octavas Epiphanie cantatur *In excelso*; feria IIIIª sequentis ebdomade cantatur *Omnis terra*; dominica sequenti cantatur *Adorate*, feria IIIIª cantatur IIIIª dominica; feria Vª cantatur Vª dominica.

Si autem sint octo ebdomade et sex dies, dominica in crastino sancti Remigii cantatur *In excelso*; feria (IIIª) [h] sequenti (ebdomade) cantatur *Omnis terra*; feria IIIª (alterius ebdomade

a. IIIIor. — b. Quinta sequenti. — c. Post festum sancti Vincentii. — d. Vª. — e. Feria VIª post festum sancti Remigii. — f. IIIIª. — g. IIIIª. — h. VIª.

sequentis) [a] cantatur *Adorate;* (feria IIII[a]) [b] cantatur IIII[a] dominica; feria quinta sequenti cantatur quinta dominica.

Si tempus a Nativitate usque ad Quadragesimam sit novem ebdomada[v°]rum vel majus, non pronuntiatur evangelium de dominica infra octavas Epiphanie; et si festum beati Remigii sit tercia feria vel deinceps, in tota ebdomada illa non pronuntiatur evangelium de dominica, sed differtur usque in dominicam sequentem et per totam ebdomadam fit de sanctis. Si vero festum beati Remigii fuerit in die dominica vel in secunda feria, in crastino sancti Felicis pronuntiatur evangelium de dominica et cantatur missa *In excelso throno*, et sabbato precedenti ad vesperas dicitur ant. *Peccata* et versiculus et oratio ut predictum est.

Sabbato prime dominice post octavas Epiphanie [c].

Ad vesperas, ant. *Benedictus*, ps. *Qui docet*, cum aliis antiphonis et psalmis. Capitulum *Benedictus Deus et Pater*. Ymnus *O lux beata Trinitas*. ℣ *Vespertina oratio*. Capitulum istud et ymnus et versus cantatur ab octavis Epiphanie in omnibus sabbatis usque ad [d] *Invocavit me*, excepto sabbato Septuagesime. [e] Ant. *Peccata mea*, (ps. *Magnificat*) [f]. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus* [g]. (In crastino sancti Remigii et deinceps usque ad Pascha, in vesperis et matutinis fit processio ad altare Salvatoris et cantatur antiphona de Trinitate usque ad Septuagesimam, excepta Purificatione beate Marie et Annuntiatione dominica) [h].

Ad completorium, (collatio); ant. *Miserere*, ps. *Cum invocarem*. Ymnus *O quam glorifica*. Capitulum *Tu in nobis*, ℣ *Custodi nos Domine*. Ymnus iste [94] cantatur in omnibus sabbatis et dominicis et festis novem lectionum ad completorium ab octavis Epiphanie usque Purificationem beate Marie. [i] Ant. *Vigila*, (ps. *Nunc dimittis*); hec antiphona cantatur in sabbatis usque ad [j] *Invocavit me*. Preces. Oratio *Illumina*.

Ad matutinas, invitatorium *Alleluia* bis, *Venite*. — In I° nocturno ant. *Alleluia* semel, ps. *Beatus vir*, ps. *Quare fremuerunt*, ps. *Domine quid multiplicati*, ps. *Domine ne in*

a. In crastino beati Vincentii. — *b.* Feria IIII[a] post octavas beati Vincentii. — *c.* Ponuntur tres cerei ante altare, sex ante corpora sanctorum; tres textus ponuntur super altare; duplex chorus servatur in vesperis et matutinis sine capis sericis. — *d.* Dominicam qua cantatur. — *e.* Ad Magnificat. — *f.* Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *g.* Processio fit ad altare Salvatoris in vesperis et matutinis diebus quibuscumque, preterquam in festo Purificationis, et ibi cantatur ant., ℣ et oratio de Trinitate; similiter ibidem dicitur ant., ℣ et oratio de sanctis et de pace. Subdiaconus legit collationem. — *h.* Va-cat. — *i.* Ad Nunc dimittis. — *j.* Dominicam qua cantatur.

fiwore, Gloria Patri ; ps. *Deus Deus meus in te speravi*, ps. *Domine Dominus noster*, ps. *Confitebor*, ps. *In Domino confido, Gloria Patri*; ps. *Salvum me fac*, ps. *Usquequo Domine*, ps. *Dixit insipiens*, ps. *Domine quis habitabit, Gloria Patri*; ℣ *Memor fui nocte*. Sex lectiones [a] de epistolis beati Pauli (leguntur). ℟ *Domine ne in ira tua*, ℟ *Deus qui sedes*, ℟ *A dextris est michi*. — In II° nocturno ant. *Alleluia* quater, ps. *Conserva me, Gloria Patri*; ps. *Exaudi Deus justiciam, Gloria Patri* ; ps. *Diligam te, Gloria Patri*. ℣ *Media nocte surgentes*. ℟ *Notas michi fecistis*, ℟ *Diligam te*, ℟ *Domini est terra*. — In III° nocturno ant. *Alleluia* quinquies, ps. *Celi enarrant, Gloria Patri* [b] ; ps. *Domine in virtute, Gloria Patri*. ℣ *Exaltare Domine in virtute tua*. In septima lectione pronuntiatur hoc evangelium *Cum factus esset Jhesus annorum duodecim*. ℟ *Ad te Domine*, ℟ *Audiam Domine*, ℟ *Peccata mea*. *Te Deum laudamus*.

[c] In laudibus, ant. *Alleluia*, juxta hanc antiphonam ant. *Nesciens mater*, ps. *Dominus regnavit*, require post *Vidi Dominum*. Capitulum *Deus autem spei*. ℣ *Dominus regnavit*. Ad [v°] Benedictus ant. *Remansit* [d]. Oratio *Vota quesumus Domine*.

Ad primam [e] *Jam lucis* et cantatur cum cantu qui prescriptus est ei ; similiter hymni aliarum horarum : eodem modo fit quociens fit de tempore ab octavis Epiphanie ad Quadragesimam, et ab octavis Trinitatis usque ad Adventum. Ant. *Dominus regit me*, ps. *Deus Deus meus* et alii sicut in prima dominica Adventus Domini notavimus. Finito psalmo *Retribue*, cantatur hec antiphona *Dominus regit me* ; postea sacerdos ex alia parte chori incipit antiphonam de Trinitate *Libera nos* et tunc incipit ebdomadarius alterius chori, deinde cantatur *Quicumque vult*, et sic fit usque ad Pascha in diebus dominicis, nisi festum novem lectionum evenerit, ita tamen quod a Septuagesima usque ad Pascha loco psalmi *Confitemini* dicitur ps. *Dominus regnavit decorem*. Preces. Oratio *Domine Deus Pater omnipotens*.

Ad aquam benedictam cantatur ant. *Beata es virgo* usque ad Purificationem.

Ad processionem [f] ℟ *Peccata mea*. Ante crucifixum dicitur [g] oratio de die. In aliis dominicis sequentibus usque ad Septua-

a. Leguntur. — *b*. Ps. *Exaudiat, Gloria Patri*. — *c*. Sacerdos, antequam incipiat *Deus in adjutorium*, dicit ℣ *Ostende nobis, Domine*. — *d*. Cum uno thuribulo incensatur altare. — *e*. Ymnus. — *f*. Cantatur. — *g*. ℣ *Ostende* et.

gesimam dicitur oratio de Trinitate ; et si festum novem lectionum acciderit in die dominica, dicitur oratio de festo.

Ad terciam, ant. *Tuam disciplinam*, ps. *Legem pone*. Capitulum *Pacem et veritatem diligite*. ℟ [95] *Inclina cor meum Deus* [a].

Ad missam *In excelso throno* (et cetera que superius notavimus) [b].

Ad sextam, ant. *Adjuva me*. Capitulum *Alter alterius*. ℟ *In eternum Domine*.

Ad nonam, ant. *Vide humilitatem*. Capitulum *(Omnia probate* vel *Omnis qui vocaverit)* [c]. Hec capitula semper dicuntur ad laudes et ad horas in diebus dominicis, ut prenotata sunt, ab octavis Epiphanie usque ad Quadragesimam et ab octavis (Trinitatis) [d] usque ad Adventum, quociens fit de tempore, et ℟ horarum prenotata similiter, (scilicet ℟ *Spes mea)*.

Ad vesperas, ant. *Sede a dextris meis*, ps. *Dixit Dominus*, cum antiphonis et psalmis predictis. Capitulum *Dominus dirigat* ; hoc capitulum dicitur semper in vesperis, nisi sabbatum fuerit, quotiens fit de tempore ab octavis Epiphanie usque ad Quadragesimam et ab octavis(Trinitatis) [e] usque ad Adventum. ℣ *Dirigatur Domine;* versus iste cantatur ad vesperas quotiens dicitur capitulum *Dominus dirigat*. Ad Magnificat ant. *Fratres obsecro vos*. Oratio *Vota quesumus Domine ;* hec oratio dicitur usque ad aliam dominicam [f].

Ad completorium,(collatio ; *Lucem tuam*,ps. *Nunc dimittis)* [g] ; hec antiphona dicitur in omni dominica usque ad Pascha ad completorium, nisi festum beate Marie intervenerit.

Feria IIª, [h] invitatorium *Venite*, ps. *Jubilemus Deo*. Ant. *Dominus defensor*, ps. *Illuminatio*, cum psalmis et antiphonis ferialibus. ℣ *Domine in* [vº] *celo*. Canonici prostrati super sedes dicunt *Pater noster*. Lectiones de epistolis beati Pauli leguntur usque ad Septuagesimam. ℟ *Quam magna*, ℟ *Benedicam Dominum*, ℟ *Delectare in Domino*.

In laudibus, ℣ *Fiat misericordia tua, Domine, super nos;*

a. Oratio *Vota ;* hec oratio dicitur ad VIam et IXam. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *b*. Ps. *Jubilate. Gloria in excelsis.* Oratio *Vota quesumus Domine.* Epistola *Obsecro vos ;* epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Benedictus Dominus*, ℣ *Suscipiat* et *Alleluia Jubilate.* Evangelium *Cum factus esset Jhesus. Credo in unum Deum.* Offertorium *Jubilate.* Communio *Fili quid fecisti.* Postcommunio *Supplices te rogamus.* — *c. Quicumque invocaverit ;* ℟ *Spes mea.* — *d.* et *e.* Festi Sacramenti. — *f.* In omnibus horis preterquam ad primam et completorium. — *g.* Ant. *Miserere*, ps. *Cum invocarem.* Ad Nunc dimittis ant. *Lucem tuam.* — *h.* Clericulus.

veniunt. Ant. *Magi viderunt*, ps. *Magnificat*. Oratio de festo. Si evangelium de dominica pronuntiandum est in crastino, sabbato post orationem de festo dicitur ant. *Peccata*, ℣ *Vespertina oratio* ; oratio *Omnipotens sempiterne Deus, dirige*. Et nota quod si Epiphania in die dominica acciderit et tempus breve sit, non cantatur hec antiphona *Peccata mea*. Si autem Epiphania sit in die sabbati et in crastino pronun[v°]tiandum sit evangelium de dominica, in ultimis vesperis Epiphanie post orationem de festo dicitur antiphona predicta et oratio *Omnipotens*. Si autem tempus longum sit et evangelium prime dominice pronuntiatur per ebdomadam, sabbato precedenti cantatur predicta antiphona et dicitur versiculus et oratio ut dictum est. Si vero tempus sit ita breve quod oporteat duas dominicas cantari infra octavas Epiphanie, quod fit quando est minus septem ebdomadis, si Epiphania est in die dominica vel secunda feria vel tercia, tunc non cantatur ant. *Peccata mea* ; sed si Epiphania est quarta feria vel deinceps, cantatur antiphona predicta et evangelium prime dominice differtur usque ad dominicam, et in sabbato precedenti cantatur antiphona predicta et, si necesse fuerit, evangelium secunde dominice pronuntiatur secunda feria sequenti. Ad matutinas ymnus *Quicumque Xpistum queritis* ; responsorium de die Epiphanie cum antiphonis et psalmis cantatur ; (lectiones sex de sermone ejusdem diei) [a]. — Si tempus a Natali Domini usque ad Quadragesimam breve fuerit, scilicet octo ebdomadarum vel minus, infra octavas Epiphanie pronuntiabitur hoc evangelium *Cum factus esset Jhesus annorum duodecim*, et post orationem de Epiphania cantabitur hec antiphona *Remansit* et oratio [90] *Vota quesumus*, et in vesperis antiphona *Fratres obsecro vos*, oratio *Vota*. — (Si vero longum est IX ebdomadarum) [b] vel majus, extra octavas [c], et tunc in dominica infra octavas pronuntiabitur hoc evangelium *Vidit Johannes Jhesum venientem*, et missa erit de Epiphania. Ad primam et terciam et sextam et nonam ea que predicta sunt in die. Ad vesperas sola antiphona *Ante luciferum*, ps. *Dixit Dominus* cum aliis predictis. Ymnus *Hostis Herodes*. ℣ *Magi veniunt*. Ant. *Lux de luce*, ps. *Magnificat*. — Si tempus breve fuerit [d], infra octavas ad missam *In excelso throno*, ps. *Jubilate*. *Gloria in excelsis Deo* et per octavas ; oratio *Vota quesumus*,

a. Sex lectiones leguntur de aliquo sermone de Epiphania. — *b*. Si vero sit longum scilicet IX ebdomadarum. — *c*. Predictum evangelium. — *d*. Ita quod oporteat pronunciari evangelium *Cum factus esset Jhesus duodecim*.

Domine. Epistola *Obsecro vos*. ℟ *Benedictus Dominus*, ℣ *Suscipiant ; Alleluia Jubilate*. Evangelium *Cum factus esset Jhesus. Credo in unum Deum*. Offertorium *Jubilate* [a]. Communio *Fili quid fecisti*. Postcommunio *Supplices te rogamus*. — Si vero tempus longum fuerit, extra octavas cantabitur *In excelso throno*.

In octavis Epiphanie est festum beati Remigii et fit totum de festo et in die precedenti fiunt octave. Ad vesperas ant. (hec) sola antiphona *Ante luciferum*, ps. *Dixit Dominus* cum aliis predictis. Ymnus *Hostis Herodes*. ℣ *Magi veniunt*. Ad Magnificat ant. *Magi viderunt stellam* [b]. Oratio de die [c].

Ad matutinas non dicitur invitatorium, sed ymnus *Quicumque Xpistum queritis*. Ant. *Afferte*, ps. *Filii Dei*, et alie antiphone cum psalmis de die et responsa ; sextus psalmus *Venite* cantatur secundum [v°] tonum antiphone. Sex [d] lectiones [e] de sermone Epiphanie ; (evangelium) [f] *Venit Jhesus a Galylea. Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Veterem hominem*, ant. *Te qui in Spiritu*, ant. *Baptista contremuit*, ant. *Caput draconis*, (p.) [1] *Magnum mysterium*. ℣ *Celi aperti sunt*. Ant. *Baptizat miles regem*, ps. *Benedictus* [g]. Oratio *Deus cujus Unigenitus*. Processio fit ad altare Salvatoris [h], ant. *Peccati aculeus*, oratio de Apparitione.

Ad primam, ant. *Veterem hominem*.

Ad terciam, ant. *Te qui in Spiritu ;* ℟ *Magi veniunt ab Oriente alleluia alleluia* [i].

Ad missam (chorus servatur), *Ecce advenit. Gloria in excelsis*. Oratio *Deus cujus Unigenitus*. Epistola *Domine, Deus meus, honorificabo te*. ℟ *Omnes de Saba, Alleluia Vidimus*. Evangelium *Venit Jhesus a Galylea*. Offertorium *Reges Tharsis*. Communio *Vidimus*. Postcommunio *Celesti munimine. Ite missa est*.

Ad sextam, ant. *Baptista contremuit*. ℟ *Vidimus*.

Ad nonam, ant. *Magnum mysterium*. ℟ *Reges Tharsis*.

Ad vesperas nil fit de octavis, sed totum de beato Remigio et ad altare Salvatoris dicitur ant. *Peccati aculeus*, ℣ *Magi veniunt*, oratio *Deus cujus Unigenitus*.

Sciendum quod si Septuagesima sit in festo beate Prisce,

a. Prefatio do Epiphania. — *b*. Cum uno thuribulo incensatur altare. — *c*. Clericulus legit collationem. — *d*. Prime. — *e*. Leguntur. — *f*. Tres ultime de expositione evangelii. — *g*. Cum uno thuribulo incensatur altare. — *h*. Et ibi cantatur ant. — *i*. Oratio *Deus cujus Unigenitus ;* hec oratio dicitur ad VI^sm et IX^sm. In missa servatur unus chorus cum capa serica.

1. *La lettre* p. *doit être remplacée par un* a = antiphona.

non enim ante potest esse, a Nativitate Domini usque ad Quadragesimam erunt sex ebdomade et tres dies, nec potest esse terminus minor, et cum semper a Septuagesima usque ad Quadragesimam sint tres ebdomade integre et a Nativitate usque ad [91] festum sancti Remigii sint viginti dies, patet quod a festo sancti Remigii usque ad Septuagesimam non sunt nisi quatuor dies medii, et cum in illis quatuor diebus non possint omnes dominice cantari, oportet ut infra octavas Epiphanie due dominice cantentur, scilicet *In excelso throno*, in crastino Epiphanie, dominica sequenti *Omnis terra* et tunc non cantatur antiphona *Peccata mea*. In crastino festivitatis beati Remigii, scilicet quarta feria, pronuntiatur evangelium *Cum descendisset* et cantatur missa *Adorate*; tunc non cantatur missa de beato Felice, sed omnes hore cantantur de festo. — Quinta feria sequenti pronuntiatur evangelium *Ascendente* et dicitur ant. *Abeunte*, oratio *Deus qui nos*. Missa *Adorate*. — Sexta feria sequenti pronuntiatur evangelium *Simile est regnum* et dicitur ant. *Domine nonne* et oratio *Familiam tuam*. Missa *Adorate*. Missa de beato Marcello non cantatur, sed hore fiunt de sanctis. — Sabbato (cantatur missa de beata Maria et hore de sanctis) [a].

Si vero a Nativitate usque ad Quadragesimam sint sex ebdomade et IIII^or^ dies, non cantatur ant. *Peccata*. In crastino Epiphanie cantatur missa *In excelso throno*. Quinta feria sequenti cantatur missa *Omnis terra*. In crastino sancti Remigii cantatur missa *Adorate*, scilicet tercia feria. Quarta feria sequenti pro[v°]nuntiatur evangelium *Ascendente* et cantatur missa *Adorate*. Quinta feria sequenti cantatur missa (de beato Marcello. Sexta feria missa quinte dominice) [b].

Si autem a Natale usque ad Quadragesimam sint sex ebdomade et quinque dies, similiter non cantatur antiphona *Peccata*. Infra octavas Epiphanie similiter cantantur due dominice [c]. In crastino sancti Remigii cantatur tercia dominica ; tercia feria sequenti cantatur quarta dominica ; quarta feria sequenti cantatur de beato Marcello ; quinta feria [d] cantatur quinta dominica.

Si sex fuerint ebdomade et sex dies, in ultimis vesperis

a. Fit totum de beato Sulpitio. — *b*. Quinte dominice. Sexta feria fit totum de beato Sulpitio. Sabbato sequenti fit totum de beata Maria. — *c*. Videlicet in crastino Epiphanie cantatur dominica *In excelso*; feria quarta sequenti cantatur dominica *Omnis terra*. — *d*. Fit totum de beato Sulpitio; sexta feria sequenti.

Epiphanie post orationem de festo dicitur ant. *Peccata* et versiculus et oratio, ut dictum est, et in crastino, scilicet die dominica, cantatur missa *In excelso ;* IIII^a^ feria sequenti cantatur secunda dominica. Dominica sequenti cantatur missa *Adorate*. Feria II^a^ cantatur quarta dominica. Feria (IIII^a^) [a] cantatur quinta dominica.

Si septem fuerint ebdomade, dominica post Epiphaniam cantatur missa *In excelso;* feria IIII^a^ sequenti cantatur *Omnis terra;* dominica sequenti cantatur *Adorate ;* (tercia) [b] feria cantatur IIII^a^ dominica; feria quinta cantatur quinta dominica.

Si fuerint septem ebdomade et unus dies, dominica post Epiphaniam cantatur [92] *In excelso ;* feria tercia sequenti cantatur *Omnis terra;* dominica sequenti cantatur *Adorate ;* feria (II^a^) [c] cantatur IIII^a^ dominica; feria IIII^a^ cantatur V^a^ dominica.

Si vero sint septem ebdomade et duo dies, dominica post Epiphaniam similiter cantatur *In excelso;* in crastino cantatur *Omnis terra ;* sexta feria sequenti cantatur *Adorate;* (dominica)[d] sequenti cantatur IIII^a^ dominica; feria III^a^ cantatur quinta dominica.

Si autem sint septem ebdomade et tres dies, dominica post Epiphaniam cantatur *In excelso throno ;* et (quarta) [e] feria sequenti, (scilicet in crastino sancti Remigii), cantatur dominica *Omnis terra*; (quinta feria cantatur IIII^a^ feria ejusdem dominice) ; sexta feria cantatur missa de sancto Marcello; sabbato (fit anniversarium Elinandi [1] episcopi) [f]; dominica sequenti cantatur *Adorate;* feria II^a^ cantatur IIII^a^ dominica ; sexta feria sequenti cantatur V^a^ dominica.

Si vero sint septem ebdomade et IIII^or^ dies, IIII^a^ feria post Epiphaniam cantatur dominica *In excelso* et tunc non cantatur antiphona *Peccata mea ;* IIII^a^ feria post festum beati Remigii cantatur *Omnis terra ;* dominica sequenti cantatur *Adorate ;* feria V^a^ sequenti cantatur IIII^a^ dominica ; sexta feria cantatur V^a^ dominica.

Si autem sint septem ebdomade et quinque dies, similiter feria IIII^a^ [V^o^] post Epiphaniam cantatur *In excelso* et tunc similiter non dicitur antiphona *Peccata ;* feria (IIII^a^) [g] post festum beati Remigii cantatur *Omnis terra ;* feria VI^a^ sequenti cantatur *Adorate;* feria IIII^a^ post festum beati Vincentii cantatur IIII^a^ dominica ; feria V^a^ cantatur V^a^ dominica.

a. Quinta. — *b.* IIII^a^. — *c.* III^a^. — *d.* Feria II^a^. — *e.* Quinta. — *f.* Fit totum de beato Sulpicio. — *g.* III^a^.

1. *Hélinand, élu évêque de Laon en 1052, mort en 1098.*

Si autem sint septem ebdomade et sex dies, in ultimis vesperis in die Epiphanie post orationem de festo dicitur ant. *Peccata*, et versiculus et oratio ut predictum est; in crastino cantatur *In excelso throno*; dominica sequenti cantatur *Omnis terra*; feria (IIII^a^) [a] sequenti cantatur *Adorate*; feria III^a^ post festum sancti Vincentii cantatur IIII^a^ dominica; feria IIII^a^ cantatur V^a^ dominica.

Si vero fuerint octo ebdomade, dominica post Epiphaniam cantatur *In excelso*; dominica sequenti cantatur *Omnis terra*; feria (II^a^ post festum sancti Vincentii) [b] cantatur *Adorate*; feria III^a^ [c] cantatur IIII^a^ dominica; feria IIII^a^ cantatur quinta dominica.

Si autem fuerint octo ebdomade et unus dies, dominica post Epiphaniam cantatur *In excelso*; dominica sequenti cantatur *Omnis terra*; dominica III^a^ cantatur *Adorate*; feria II^a^ cantatur IIII^a^ dominica; feria (IIII^a^) [d] cantatur V^a^ dominica.

Si fuerint octo ebdomade et duo dies, dominica post Epiphaniam cantatur *In excelso*; (dominica sequenti) [e] cantatur *Omnis terra*; feria III^a^ [93] sequenti cantatur *Adorate*; dominica sequenti cantatur IIII^a^ dominica; feria (III^a^) [f] cantatur quinta dominica.

Si autem fuerint octo ebdomade et tres dies, dominica post Epiphaniam cantatur *In excelso*; feria quinta sequenti cantatur *Omnis terra*; dominica sequenti cantatur *Adorate*; feria II^a^ post Conversionem beati Pauli cantatur (quinta) [g] dominica; feria VI^a^ sequenti cantatur V^a^ dominica.

Si vero sint octo ebdomade et III^or^ dies, non pronunciatur evangelium de dominica infra octavas Epiphanie, sed feria III^a^ post festum sancti Remigii pronunciatur evangelium de dominica et cantatur *In excelso*; dominica sequenti cantatur *Omnis terra*; dominica III^a^ cantatur *Adorate*; feria V^a^ cantatur IIII^a^ dominica; feria VI^a^ cantatur V^a^ dominica.

Si fuerint octo ebdomade et quinque dies, feria III^a^ post octavas Epiphanie cantatur *In excelso*; feria IIII^a^ sequentis ebdomade cantatur *Omnis terra*; dominica sequenti cantatur *Adorate*; feria IIII^a^ cantatur IIII^a^ dominica; feria V^a^ cantatur V^a^ dominica.

Si autem sint octo ebdomade et sex dies, dominica in crastino sancti Remigii cantatur *In excelso*; feria (III^a^) [h] sequenti (ebdomade) cantatur *Omnis terra*; feria III^a^ (alterius ebdomade

a. II^a^. — *b.* Quinta sequenti. — *c.* Post festum sancti Vincentii. — *d.* V^a^. — *e.* Feria VI^a^ post festum sancti Remigii. — *f.* IIII^a^. — *g.* III^a^. — *h.* VI^a^.

sequentis) [a] cantatur *Adorate*; (feria IIII[a]) [b] cantatur IIII[a] dominica; feria quinta sequenti cantatur quinta dominica.

Si tempus a Nativitate usque ad Quadragesimam sit novem ebdomada[v°]rum vel majus, non pronuntiatur evangelium de dominica infra octavas Epiphanie; et si festum beati Remigii sit tercia feria vel deinceps, in tota ebdomada illa non pronuntiatur evangelium de dominica, sed differtur usque in dominicam sequentem et per totam ebdomadam fit de sanctis. Si vero festum beati Remigii fuerit in die dominica vel in secunda feria, in crastino sancti Felicis pronuntiatur evangelium de dominica et cantatur missa *In excelso throno*, et sabbato precedenti ad vesperas dicitur ant. *Peccata* et versiculus et oratio ut predictum est.

Sabbato prime dominice post octavas Epiphanie [c].

Ad vesperas, ant. *Benedictus*, ps. *Qui docet*, cum aliis antiphonis et psalmis. Capitulum *Benedictus Deus et Pater*. Ymnus *O lux beata Trinitas*. ℣ *Vespertina oratio*. Capitulum istud et ymnus et versus cantatur ab octavis Epiphanie in omnibus sabbatis usque ad [d] *Invocavit me*, excepto sabbato Septuagesime. [e] Ant. *Peccata mea*, (ps. *Magnificat*) [f]. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus* [g]. (In crastino sancti Remigii et deinceps usque ad Pascha, in vesperis et matutinis fit processio ad altare Salvatoris et cantatur antiphona de Trinitate usque ad Septuagesimam, excepta Purificatione beate Marie et Annuntiatione dominica) [h].

Ad completorium, (collatio); ant. *Miserere*, ps. *Cum invocarem*. Ymnus *O quam glorifica*. Capitulum *Tu in nobis*, ℣ *Custodi nos Domine*. Ymnus iste [94] cantatur in omnibus sabbatis et dominicis et festis novem lectionum ad completorium ab octavis Epiphanie usque Purificationem beate Marie. [i] Ant. *Vigila*, (ps. *Nunc dimittis*); hec antiphona cantatur in sabbatis usque ad [j] *Invocavit me*. Preces. Oratio *Illumina*.

Ad matutinas, invitatorium *Alleluia* bis, *Venite*. — In I° nocturno ant. *Alleluia* semel, ps. *Beatus vir*, ps. *Quare fremuerunt*, ps. *Domine quid multiplicati*, ps. *Domine ne in*

a. In crastino beati Vincentii. — *b*. Feria IIII[a] post octavas beati Vincentii. — *c*. Ponuntur tres cerei ante altare, sex ante corpora sanctorum; tres textus ponuntur super altare; duplex chorus servatur in vesperis et matutinis sine capis sericis. — *d*. Dominicam qua cantatur. — *e*. Ad Magnificat. — *f*. Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *g*. Processio fit ad altare Salvatoris in vesperis et matutinis diebus quibuscumque, preterquam in festo Purificationis, et ibi cantatur ant., ℣ et oratio de Trinitate; similiter ibidem dicitur ant., ℣ et oratio de sanctis et de pace. Subdiaconus legit collationem. — *h*. Va-cat. — *i*. Ad Nunc dimittis. — *j*. Dominicam qua cantatur.

furore, *Gloria Patri* ; ps. *Deus Deus meus in te speraui*, ps. *Domine Dominus noster*, ps. *Confitebor*, ps. *In Domino confido*, *Gloria Patri* ; ps. *Salvum me fac*, ps. *Usquequo Domine*, ps. *Dixit insipiens*, ps. *Domine quis habitabit*, *Gloria Patri* ; ℣ *Memor fui nocte*. Sex lectiones [a] de epistolis beati Pauli (leguntur). ℟ *Domine ne in ira tua*, ℟ *Deus qui sedes*, ℟ *A dextris est michi*. — In II° nocturno ant. *Alleluia* quater, ps. *Conserva me*, *Gloria Patri* ; ps. *Exaudi Deus justiciam*, *Gloria Patri* ; ps. *Diligam te*, *Gloria Patri*. ℣ *Media nocte surgentes*. ℟ *Notas michi fecistis*, ℟ *Diligam te*, ℟ *Domini est terra*. — In III° nocturno ant. *Alleluia* quinquies, ps. *Celi enarrant*, *Gloria Patri* [b] ; ps. *Domine in virtute*, *Gloria Patri*. ℣ *Exaltare Domine in virtute tua*. In septima lectione pronuntiatur hoc evangelium *Cum factus esset Jhesus annorum duodecim*. ℟ *Ad te Domine*, ℟ *Audiam Domine*, ℟ *Peccata mea*. *Te Deum laudamus*.

[c] In laudibus, ant. *Alleluia*, juxta hanc antiphonam ant. *Nesciens mater*, ps. *Dominus regnavit*, require post *Vidi Dominum*. Capitulum *Deus autem spei*. ℣ *Dominus regnavit*. Ad [V°] Benedictus ant. *Remansit* [d]. Oratio *Vota quesumus Domine*.

Ad primam [e] *Jam lucis* et cantatur cum cantu qui prescriptus est ei ; similiter hymni aliarum horarum : eodem modo fit quociens fit de tempore ab octavis Epiphanie ad Quadragesimam, et ab octavis Trinitatis usque ad Adventum. Ant. *Dominus regit me*, ps. *Deus Deus meus* et alii sicut in prima dominica Adventus Domini notavimus. Finito psalmo *Retribue*, cantatur hec antiphona *Dominus regit me* ; postea sacerdos ex alia parte chori incipit antiphonam de Trinitate *Libera nos* et tunc incipit ebdomadarius alterius chori, deinde cantatur *Quicumque vult*, et sic fit usque ad Pascha in diebus dominicis, nisi festum novem lectionum evenerit, ita tamen quod a Septuagesima usque ad Pascha loco psalmi *Confitemini* dicitur ps. *Dominus regnavit decorem*. Preces. Oratio *Domine Deus Pater omnipotens*.

Ad aquam benedictam cantatur ant. *Beata es virgo* usque ad Purificationem.

Ad processionem [f] ℟ *Peccata mea*. Ante crucifixum dicitur [g] oratio de die. In aliis dominicis sequentibus usque ad Septua-

a. Leguntur. — *b*. Ps. *Exaudiat*, *Gloria Patri*. — *c*. Sacerdos, antequam incipiat *Deus in adjutorium*, dicit ℣ *Ostende nobis, Domine*. — *d*. Cum uno thuribulo incensatur altare. — *e*. Ymnus. — *f*. Cantatur. — *g*. ℣ *Ostende* et.

gesimam dicitur oratio de Trinitate ; et si festum novem lectionum acciderit in die dominica, dicitur oratio de festo.

Ad terciam, ant. *Tuam disciplinam*, ps. *Legem pone*. Capitulum *Pacem et veritatem diligite*. ℟ [95] *Inclina cor meum Deus* [a].

Ad missam *In excelso throno* (et cetera que superius notavimus) [b].

Ad sextam, ant. *Adjuva me*. Capitulum *Alter alterius*. ℟ *In eternum Domine*.

Ad nonam, ant. *Vide humilitatem*. Capitulum *(Omnia probate* vel *Omnis qui vocaverit)* [c]. Hec capitula semper dicuntur ad laudes et ad horas in diebus dominicis, ut prenotata sunt, ab octavis Epiphanie usque ad Quadragesimam et ab octavis (Trinitatis) [d] usque ad Adventum, quociens fit de tempore, et ℟ horarum prenotata similiter, (scilicet ℟ *Spes mea)*.

Ad vesperas, ant. *Sede a dextris meis*, ps. *Dixit Dominus*, cum antiphonis et psalmis predictis. Capitulum *Dominus dirigat* ; hoc capitulum dicitur semper in vesperis, nisi sabbatum fuerit, quotiens fit de tempore ab octavis Epiphanie usque ad Quadragesimam et ab octavis(Trinitatis) [e] usque ad Adventum. ℣ *Dirigatur Domine;* versus iste cantatur ad vesperas quotiens dicitur capitulum *Dominus dirigat*. Ad Magnificat ant. *Fratres obsecro vos*. Oratio *Vota quesumus Domine ;* hec oratio dicitur usque ad aliam dominicam [f].

Ad completorium,(collatio ; *Lucem tuam*,ps. *Nunc dimittis)* [g] ; hec antiphona dicitur in omni dominica usque ad Pascha ad completorium, nisi festum beate Marie intervenerit.

Feria IIª, [h] invitatorium *Venite*, ps. *Jubilemus Deo*. Ant. *Dominus defensor*, ps. *Illuminatio*, cum psalmis et antiphonis ferialibus. ℣ *Domine in* [vº] *celo*. Canonici prostrati super sedes dicunt *Pater noster*. Lectiones de epistolis beati Pauli leguntur usque ad Septuagesimam. ℟ *Quam magna*, ℟ *Benedicam Dominum*, ℟ *Delectare in Domino*.

In laudibus, ℣ *Fiat misericordia tua, Domine, super nos ;*

a. Oratio *Vota ;* hec oratio dicitur ad VIam et IXam. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *b*. Ps. *Jubilate. Gloria in excelsis*. Oratio *Vota quesumus Domine*. Epistola *Obsecro vos ;* epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Benedictus Dominus*, ℣ *Suscipiat* et *Alleluia Jubilate*. Evangelium *Cum factus esset Jhesus*. *Credo in unum Deum*. Offertorium *Jubilate*. Communio *Fili quid fecisti*. Postcommunio *Supplices te rogamus*. — *c*. *Quicumque invocaverit ;* ℟ *Spes mea*. — *d*. et *e*. Festi Sacramenti. — *f*. In omnibus horis preterquam ad primam et completorium. — *g*. Ant. *Miserere*, ps. *Cum invocarem*. Ad Nunc dimittis ant. *Lucem tuam*. — *h*. Clericulus.

similiter in omni feria per ebdomadam, quotiens fit de tempore, ab octavis Epiphanie usque ad Quadragesimam et ab octavis (Trinitatis) [a] usque ad Adventum. Ant. *Miserere*, ps. *Secundum magnam*, cum aliis antiphonis et psalmis et cantico ferie. Capitulum *Fratres, empti estis* : hoc capitulum dicitur in laudibus per ebdomadam quotiens fit de tempore, ab octavis Epiphanie usque ad Quadragesimam et ab octavis (Trinitatis) [a] usque ad Adventum. ℣ *Repleti sumus mane.* [b] Ant. *Erexit Dominus nobis*, (ps. *Benedictus*). *Kyrieleison* ; preces. Interim canonici prosternuntur super sedes suas ; hoc fit (in omnibus usque ad Pascha, nisi festum vel) [c] dominica fuerit.

Ad primam, ant. *Beati qui ambulant*, ps. *Deus in nomine.*

Ad terciam, ant. *Deduc me Domine*, ps. *Legem pone.* Capitulum *Sana me Domine.* ℟ *Sana animam meam quia peccavi tibi.*

Missa [d] de dominica.

Ad sextam, ant. *In eternum.* Capitulum *Alter alterius.* ℟ *Benedicam Dominum.*

Ad nonam, ant. *Aspice in me.* Capitulum *Omnia probate.* ℟ *Redime me, Domine.* Hec predicta cantantur in prima, tercia, sexta, nona in omnibus feriis sine festo usque ad *In*[96]*vocavit me* ; similiter ab octavis (Trinitatis) [e] usque ad Adventum.

Ad vesperas, ant. *Inclinavit*, ps. *Dilexi quoniam*, cum ferialibus antiphonis et psalmis. Capitulum *Dominus dirigat.* Ymnus *Immense celi.* ℣ *Dirigatur, Domine.* [f] Ant. *In Deo salutari meo*, (ps. *Magnificat*) ; preces.

Feria III^a, [g] invitatorium *Jubilemus Deo*, ps. *Venite.* Ant. *Ut non delinquam*, ps. *Dixi custodiam*, cum antiphonis et psalmis ferialibus. ℣ *Immola Deo.* Lectiones [h] de epistolis beati Pauli. ℟ *Auribus percipe*, ℟ *Statuit Dominus*, ℟ *Ego dixi, Domine.*

In laudibus, ant. *Amplius lava me*, ps. *Miserere*, cum aliis antiphonis et psalmis. ℣ *Repleti sumus mane.* [i] Ant. *Salutem*, (ps. *Benedictus*). Preces.

Missa [j] de dominica.

Ad vesperas, ant. *In domum*, ps. *Letatus sum*, cum antiphonis et psalmis ferialibus. Ymnus *Telluris ingens.* ℣ *Dirigatur, Domine.* [k] Ant. *Respexisti humilitatem*, (ps. *Magnificat*). Preces.

a. Festi Sacramenti. — *b.* Ad Benedictus. — *c.* Quociensecumque fit de tempore in omnibus horis nisi. — *d.* Cantatur. — *e.* Festi Sacramenti. — *f.* Ad Magnificat. — *g.* Clericulus. — *h.* Leguntur. — *i.* Ad Benedictus. — *j.* Cantatur. — *k.* Ad Magnificat.

Feria IIII[a], [a] invitatorium *In manu tua Domine*, ps. *Venite*. Ant. *Avertet Dominus*, ps. *Dixit insipiens*, cum aliis antiphonis et psalmis ferialibus. ℣ *Deus vitam meam nuntiavi tibi*. Lectiones [b] de epistolis [c]. ℟ *Paratum cor meum*, ℟ *Adjutor meus*, ℟ *Exauti, Deus*.

In laudibus, ant. *Tibi soli*, cum aliis antiphonis et psalmis. ℣ *Repleti sumus mane*. [d] Ant. *Memorare Domine*, (ps. *Benedictus*). Preces.

Missa de dominica et legitur epistola *Scimus quoniam quandocumque lex loquitur*. Evangelium ut supra *Cum factus esset Jhesus*.

[v°] Ad vesperas, ant. *Beatus vir*, ps. *Nisi Dominus*, cum [e] antiphonis et psalmis ferialibus. Ymnus *Celi Deus sanctissime*. ℣ *Dirigatur, Domine*. [f] Ant. *Fecit michi*, (ps. *Magnificat*). Preces.

Feria V[a], [g] invitatorium *Adoremus Dominum*, ps. *Venite*. Ant. *Domine Deus*, ps. *Salvum me fac*, cum aliis antiphonis et psalmis. ℣ *Gaudebunt labia mea*. Lectiones [h] de epistolis [i]. ℟ *Repleatur os meum*, ℟ *Gaudebunt labia mea*, ℟ *Michi autem*.

In laudibus, ant. *Spiritu principali*, ps. *Miserere*, cum aliis antiphonis et psalmis. ℣ *Repleti sumus mane*. [j] Ant. *Jusjurandum*, (ps. *Benedictus*). Preces.

Missa [k] de dominica.

Ad vesperas, ant. *Memento*, ps. *Domine David*, cum aliis antiphonis et psalmis. Ymnus *Magne Deus potentie*. ℣ *Dirigatur, Domine*. [l] Ant. *Deposuit potentes*, (ps. *Magnificat*) [m].

Feria VI[a], [n] invitatorium *Dominum qui fecit nos*, ps. *Venite*. Ant. *Exultate Deo*, ps. *Jubilate Deo*, cum aliis antiphonis et psalmis. ℣ *Intret oratio mea*. Lectiones [o] de epistolis beati Pauli. ℟ *Confitebor*, ℟ *Misericordia tua Domine*, ℟ *Factus est michi Deus*.

In laudibus, ant. *Sacrificium Deo*, ps. *Miserere*, cum aliis antiphonis et psalmis. ℣ *Repleti sumus mane*. [p] Ant. *Oriens ex alto*, (ps. *Benedictus*). Preces.

Missa de dominica et legitur evangelium *Cum audisset Jhesus*.

Ad vesperas, ant. *In conspectu*, ps. *Confitebor*, cum aliis antiphonis et psalmis de die. Ymnus *Plasmator hominis Deus*. ℣ *Dirigatur*. [q] Ant. *Suscepit Deus*, (ps. *Magnificat*) [r].

a Clericulus. — *b*. Leguntur. — *c*. Beati Pauli. — *d*. Ad Benedictus. — *e*. Aliis. — *f*. Ad Magnificat. — *g*. Clericulus. — *h*. Leguntur. — *i*. Beati Pauli. — *j*. Ad Benedictus. — *k*. Cantatur. — *l*. Ad Magnificat. — *m*. Preces. — *n*. Clericulus. — *o*. Leguntur. — *p*. Ad Benedictus. — *q*. Ad Magnificat. — *r*. Preces.

Sabbato, [a] invitatorium *Dominum Deum nostrum*, ps. *Venite*. Ant. *Quia mirabilia*, ps. *Cantate*, cum [97] aliis antiphonis et psalmis. ℣ *Domine, exauli orationem*. Lectiones [b] de epistolis beati Pauli. ℟ *Misericordiam*, ℟ *Domine exaudi*, ℟ *Velociter exaudi me*.

In laudibus, ant. *Benigne fac*, cum antiphonis et psalmis sequentibus. ℣ *Repleti sumus mane*. [c] Ant. *Visita et illumina*, (ps. *Benedictus*). Preces.

Attendendum est quod officium istud, quod in precedenti ebdomada notatum est in matutinis, in prima, tercia, sexta, nona et in vesperis, usque ad Septuagesimam, nisi festum intervenerit, tenetur.

[d] (Sciendum est etiam quod, quando pro arbitrio dominorum [1] in sabbatis matutine de beata Maria cantantur, invitatorium *Ave Maria gratia plena Dominus tecum*, *Venite*. Hec sola antiphona *Benedicta tu*, ps. *Domine Dominus noster*, cum aliis octo. ℣ *Ora pro nobis, sancta Dei Genitrix*. Lectiones de Canticis Canticorum vel de aliquo sermone vel de evangelio. ℟ *Sancta et immaculata*, ℟ *Beata es Maria*, ℟ *Xpisti Virgo*. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *O admirabile commertium*, ps. *Dominus regnavit*, cum aliis psalmis quatuor ; [e] *Felix namque es*. ℣ *Speciosa facta es*. Ant. *Beata Dei Genitrix*, ps. *Benedictus*. Ad altare Salvatoris ant. *Caritas Pater est*, ps. *Benedictus*, oratio de Trinitate, postea dicitur antiphona et oratio de sanctis.

Ad primam, ymnus *O gloriosa*, et in aliis horis similiter. Ant. *O admirabile*. *Confitemini* dicitur.

Ad terciam, ant. *Quando* [v°] *natus*. Subdiaconus ℟ *Post partum virgo*.

Ad missam chorus servatur, *Salve sancta*, ps. *Quia nec primam similem*. *Gloria in excelsis Deo*. Oratio *Deus qui salutis*. Epistola *Ab initio*. Duo subdiaconi ℟ *Benedicta*, *Alleluia* quale volueris. Sequentia qualem volueris. Evangelium *Loquente Jhesu*. Offertorium *Felix namque es*. Prefatio de beata Maria. Communio *Beata viscera*.

Ad sextam, ant. *Rubum quem viderat*. ℟ *Sancta Dei genitrix*.

Ad nonam, ant. *Germinavit*. ℟ *Speciosa facta es*) [f].

a. Clericulus. — *b*. Leguntur. — *c*. Ad Benedictus. — *d*. Sciendum est quod totum officium fit de beata Maria usque ad Quadragesimam in omnibus sabbatis, nisi fuerit festum IX lectionum, sicut notatur in fine Ordinarii de sanctis. — *e*. Capitulum. — *f*. Va-cat.

1. *Les membres du Chapitre*.

Sabbato II[e] dominice, ad vesperas, ant. *Benedictus*, ps. *Qui docet* et cetera [a]. Ad Magnificat ant. *Fili quid fecisti*. Oratio de precedenti dominica.

SECUNDA DOMINICA post octavas Epiphanie.

[b] Invitatorium *Alleluia* ut supra, ps. *Venite*. Ant. *Alleluia*, ps. *Beatus vir* et cetera, sicut in precedenti dominica designata sunt. Evangelium *Nuptie facte sunt*. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Alleluia Nesciens mater*, ps. *Dominus regnavit*. ℣ *Dominus regnavit*, chorus *Decorem induit Alleluia*. [c] Ant. *Nuptie facte sunt*, (ps. *Benedictus*). Oratio *Omnipotens sempiterne Deus qui celestia simul et terrena*.

Ad processionem, [d] responsum [e] de Trinitate; similiter usque ad Septuagesimam.

Ad missam *Omnis terra*, ps. *Jubilate*. *Gloria in excelsis Deo*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus*. Epistola *Habentes donationes*. ℟ *Misit Dominus Alleluia*, *Laudate Deum*. Evangelium *Nuptie facte sunt*. *Credo in unum Deum*. Offertorium *Jubi|98|late*. Communio *Dicit Dominus*. Postcommunio *Adsit Domine quesumus*. *Ite missa est*.

Hore cantantur sicut in precedenti dominica [f].

Ad vesperas, (ps. *Dixit Dominus* et cetera) [g]. Ad Magnificat ant. *Implete ydrias aqua*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus*; hec oratio dicitur usque ad aliam dominicam.

Feria IIII[a], ad missam epistola *Audistis dispensationem*. Evangelium *Regressus Jhesus*.

Feria VI[a], ad missam evangelium *Descendit Jhesus in Capharnaum*.

Sabbato III[e] dominice, ad vesperas, ant. *Benedictus, qui docet* et cetera. Ad Magnificat ant. *Hoc fecit initium*. Oratio ut supra.

DOMINICA III[a], invitatorium *Alleluia*, *Venite*. Ant. *Alleluia*, ps. *Beatus vir* et alia que in priori dominica diximus. In septima lectione evangelium *Cum descendisset Jhesus de monte*. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Alleluia Nesciens mater*, ps. *Dominus regnavit*. Antiphona ad Benedictus *Cum descendisset Jhesus*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus, infirmitatem nostram*.

Ad processionem [h] ℟ de Trinitate.

a. Ut in sabbato precedenti. — *b*. Ad matutinas. — *c*. Ad Benedictus. — *d*. Cantatur. — *e*. ℣ et oratio. — *f*. Et dicitur oratio *Omnipotens*. — *g*. Ant. *Sede*, ps. *Dixit Dominus*, cum aliis ant. et psalmis sequentibus. Cap. *Dominus dirigat*. Ymnus *Lucis creator*. ℣ *Dirigatur Domine*. — *h*. Cantatur.

Ad missam *Adorate*, ps. *Dominus regnavit exultet terra. Gloria in excelsis*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus*. Epistola *Nolite esse prudentes*. ℟ *Timebunt gentes; Alleluia Dominus regnavit exultet terra*. Evangelium *Cum descendisset Jhesus de monte. Credo in unum*. Offertorium *Dextera Domini*. Communio *Mirabantur omnes*. Postcommunio *Munera tua nos, Domine*. [a]

Ad vesperas, ant. *Sede a dextris meis*, ps. *Dixit Dominus* et cetera. Ad Magnificat [v°] ant. *Vide nemini dixeris* [b].

Feria IIII[a], missa de dominica. Epistola *Fidelis sermo*. Evangelium *Introivit Jhesus in synagogam*.

Feria VI[a], evangelium *Circuibat Jhesus totam Galileam*.

Et nota quod si a Nativitate usque ad Quadragesimam sint tantum novem ebdomade, (in una de feriis hujus dominice ad matutinas pronuntiatur hoc evangelium *Ascendente Jhesu in naricula*, et de ejus expositione fiunt lectiones. Ad Benedictus ant. *Abeunte Jhesu*. — Ad missam *Adorate Dominum*. Oratio *Deus qui nos in tantis periculis constitutos*. Epistola *Nemini quicquam debeatis*. Evangelium *Ascendente Jhesu in naricula*. Postcommunio *Quesumus, omnipotens Deus*. — Ad vesperas, ant. *Domine salva nos perimus*, ps. *Magnificat*. — In alia feria pronuntiatur evangelium *Simile est regnum celorum homini*. Ad Benedictus ant. *Domine, nonne bonum semen*. Oratio *Familiam*. Ad missam, epistola *Induite vos*. Evangelium *Simile est regnum*. Postcommunio) [c]. — Si autem sint decem

a. Hore cantantur sicut in precedenti dominica et dicitur oratio *Omnipotens sempiterne Deus, infirmatem*. — *b*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus, infirmitatem nostram*; hec oratio dicitur per totam ebdomadam. — *c*. Va-cat. *Tout ce passage est remplacé par ce qui suit:* Dominica post festum beati Remigii cantatur dominica *In excelso*. Feria V[a] sequenti cantatur dominica *Omnis terra*. In crastino beati Vincentii, scilicet feria II[a], cantatur tercia dominica. Feria II[a] sequentis ebdomade, scilicet in crastino octavarum beati Vincentii, cantatur IIII[a] dominica. Feria IIII[a] sequenti cantatur quinta dominica. — Si vero sint IX ebdomade et unus dies, dominica post festum beati Remigii cantatur dominica *In excelso*. Dominica sequenti cantatur dominica *Omnis terra*. Feria V[a] sequenti cantatur III[a] dominica. Dominica sequenti cantatur IIII[a] dominica. Feria III[a] sequenti cantatur V[a] dominica. — Si autem sint IX ebdomade et duo dies, feria II[a] post festum beati Remigii cantatur dominica *In excelso*. Dominica sequenti cantatur *Omnis terra*. Feria IIII[a] sequenti cantatur III[a] dominica. Dominica sequenti cantatur IIII[a] dominica. Feria II[a] sequenti V[a] dominica. — Si vero sint IX ebdomade et III dies, dominica post festum beati Remigii cantatur *In excelso*. Feria VI[a] sequenti cantatur *Omnis terra*. Feria III[a] sequentis ebdomade cantatur III[a] dominica. VI[a] feria sequenti cantatur IIII[a] dominica. Dominica sequenti V[a] dominica. — Si sint IX ebdomade et IIII[or] dies, feria IIII[a] post festum beati Remigii cantatur *In excelso*. Dominica sequenti cantatur *Omnis terra*. Feria V[a] sequenti cantatur III[a] dominica. Feria II[a] sequenti cantatur IIII[a] dominica. Feria V[a] sequenti V[a] dominica. — Si autem sint IX ebdomade et V dies, feria III[a] post festum beati Remigii cantatur *In*

ebdomade, sabbato (decime ebdomade)[a], ad Magnificat cantatur ant. *Domine, non sum dignus*. Collecta *Omnipotens*.

Dominica IIII[a], ad matutinas pronuntiatur evangelium *Ascendente Jhesu*. Ad Benedictus ant. *Abeunte Jhesu*. Oratio *Deus qui nos in tantis periculis*. — Ad missam *Adorate* [b]. Epistola *Nemini quicquam*. Evangelium *Ascendente* [e]. — In vesperis, ad Magnificat ant. *Domine, salva nos*.

Feria IIII[a], [d] epistola *Sicut* [99] *per unius*. Evangelium *Factum est autem euntibus illis*.

Feria VI[a], evangelium *Offerebant Jhesu parvulos*. (Per ebdomadam in una de feriis pronuntiatur evangelium *Simile est regnum*)[c].

Si vero undecim sint ebdomade, sabbato (undecime ebdomade)[f], ad Magnificat dicitur ant. *Surgens Jhesus*. Oratio *Deus qui nos*.

excelso. Feria III[a] sequentis ebdomade cantatur *Omnis terra*. Dominica sequenti cantatur III[a] dominica. Feria IIII[a] sequenti cantatur IIII[a] dominica. Feria VI[a] sequenti V[a] dominica. — Si vero sint IX ebdomade et VI dies, dominica post festum beati Remigii cantatur *In excelso*. Feria VI[a] sequenti cantatur *Omnis terra*. Feria III[a] sequentis ebdomade cantatur III[a] dominica. Feria III[a] post octavas beati Vincentii cantatur IIII[a] dominica. Feria V[a] sequenti V[a] dominica. — Si autem decem sint ebdomade, dominica post festum beati Remigii cantatur *In excelso*. Feria V[a] sequenti cantatur *Omnis terra*. Feria II[a] sequentis ebdomade cantatur III[a] dominica. Feria II[a] post octavas beati Vincentii cantatur IIII[a] dominica. Feria IIII[a] sequenti V[a] dominica. — Si vero decem sint ebdomade et unus dies, dominica post festum beati Remigii cantatur *In excelso*. Dominica sequenti cantatur *Omnis terra*. Feria V[a] sequenti cantatur III[a] dominica. Dominica post octavas sancti Vincentii cantatur IIII[a] dominica. Feria III[a] sequenti V[a] dominica. — Si vero sint X ebdomade et duo dies, feria III[a] post festum beati Remigii cantatur *In excelso*. Dominica sequenti cantatur *Omnis terra*. Feria IIII[a] sequenti cantatur III[a] dominica. Dominica sequenti cantatur IIII[a] dominica. Feria IIII[a] post octavas Purificationis V[a] dominica. — Si sint X ebdomade et III dies, dominica post festum beati Remigii cantatur *In excelso*. Feria V[a] sequenti cantatur *Omnis terra*. Feria III[a] sequentis ebdomade cantatur III[a] dominica. Dominica sequenti cantatur IIII[a] dominica. Feria III[a] post octavas Purificationis cantatur V[a] dominica. — Si autem sint X ebdomade et III[or] dies, feria quarta post festum beati Remigii cantatur *In excelso*. Dominica sequenti cantatur *Omnis terra*. Dominica post festum beati Vincentii cantatur III[a] dominica. Feria V[a] sequenti cantatur IIII[a] dominica. Feria II[a] post octavas Purificationis cantatur V[a] dominica. — Si vero sint X ebdomade et V dies, feria III[a] post festum beati Remigii cantatur *In excelso*. Feria IIII[a] sequentis ebdomade cantatur *Omnis terra*. Dominica sequenti cantatur III[a] dominica. Dominica post octavas Purificationis IIII[a] dominica. Feria quarta sequenti cantatur V[a] dominica. — Si autem sint X ebdomade et VI dies, dominica post festum beati Remigii cantatur *In excelso*. Feria III[a] post festum sancti Vincentii cantatur *Omnis terra*. Feria III[a] sequentis ebdomade cantatur III[a] dominica. Dominica post octavas Purificationis cantatur IIII[a] dominica. Feria III[a] sequenti V[a] dominica. — Si autem sint XI ebdomade, dominica post festum beati Remigii cantatur *In excelso*. Feria II[a] in crastino sancti Vincentii cantatur *Omnis terra*. Feria II[a] sequentis ebdomade cantatur III[a] dominica. Dominica post octavas Purificationis cantatur IIII[a] dominica. Feria IIII[a] sequenti V[a] dominica. — *a*. Quarte dominice. — *b*. Oratio *Deus qui nos*. — *c*. Postcommunio *Quesumus omnipotens Deus*. — *d*. Missa de dominica. — *e*. *Passage raturé, remplacé par un commencement de note marginale également raturée* : Nota quod si tempus a Nativitate. — *f*. Quinte dominice.

Dominica V^a, ad matutinas pronuntiatur evangelium *Simile est*. Ad Benedictus ant. *Domine nonne*. Oratio *Familiam*. — Ad missam *Adorate* [a]. Epistola *Induite vos*. Evangelium *Simile est*. — In vesperis, ad Magnificat ant. *Colligite*. Oratio *Familiam*.

Sabbato Septuagesime, ad vesperas ant. *Alleluia* ter, ps. *Benedictus* cum aliis IIII^or. Capitulum *Benedictus Deus*. Ymnus *Alleluia dulce carmen*. ℣ *Vespertina oratio*. [b] Ant. *Regi autem seculorum*, (ps. *Magnificat*). Oratio (de precedenti dominica, scilicet) *Familiam*. Duo clericuli albis induti [c] *Benedicamus Domino alleluia*; chorus *Deo gratias omnes dicamus ore, corde, opere alleluia*. — In vesperis beate Marie non dicitur *Alleluia* nec deinceps usque ad Pascha. Ad altare Salvatoris dicitur antiphona de Trinitate.

Dominica Septuagesime.

Ad matutinas, invitatorium *Venite adoremus, Venite*. Ymnus *Nocte surgentes*. In I° nocturno ant. *Pro fidei meritis*, ps. *Beatus vir*, ps. *Quare fremuerunt*, ps. *Domine quid multiplicati sunt*, ps. *Domine ne in furore, Gloria Patri*. Ant. *Juste Deus*, ps. *Domine Deus meus in te speravi*, ps. *Domine Deus noster*, ps. *Confitebor*, ps. *In Domino confido, Gloria Patri*. Ant. [v°] *Surge*, ps. *Salvum me fac*, ps. *Usquequo Domine*, ps. *Dixit insipiens*, ps. *Domine quis habitabit, Gloria Patri*. ℣ *Memor fui nocte*. Sex lectiones leguntur de Genesi, primam legit regnarius. ℟ *In principio fecit Deus*, ℟ *In principio Deus*, ℟ *Formavit igitur Dominus*. — In II° nocturno, ant. *Nature genitor*, ps. *Conserva me*; ant. *Pectora nostra*, ps. *Exaudi Domine*; ant. *Tu populum humilem*, ps. *Diligam te*. ℣ *Media nocte surgebam*. ℟ *Tulit ergo Dominus*, ℟ *Dixit Dominus Deus*, ℟ *Immisit Dominus soporem in Adam*. — In III° nocturno, ant. *Sponsus*, ps. *Celi enarrant*; ant. *Auxilium*, ps. *Exaudiat te*; ant. *Rex sine fine*, ps. *Domine in virtute tua*. ℣ *Exaltare Domine*. In septima lectione pronuntiatur evangelium *Simile est regnum*, de [d] expositione leguntur [e] lectiones. ℟ *Dum deambularet*, ℟ *Igitur perfecti sunt*, ℟ *Ecce Adam*. *Te Deum laudamus* non dicitur, sed (responsum iteratur) [f] *Ecce Adam* [g] (et) campane (in choro) insimul pulsantur; similiter [h] in omnibus diebus dominicis usque ad Pascha.

In laudibus, ant. *Miserere*, ps. *Secundum magnam*; ant.

a. Oratio *Familiam*. — b. Ad Magnificat. — c. Cantant. — d. Cujus. — e. Tres. — f. Post *Gloria* noni ℟ precentor reiterat ℟. — g. Et cantando dictum ℟. — h. Pulsantur campane.

Confitebor tibi, ps. *Confitemini* ; ant. *Deus Deus meus*, ps. *Sitivit* ; ant. *Benedictus es*, ps. *Benedicite* ; ant. *Laudate Dominum*, ps. *Laudate eum*. Capitulum *Deus autem spei* ut supra. ℣ *Domine refugium* ; iste versus dicitur in dominicis diebus in laudibus usque ad Quadragesimam. [a] Ant. *Simile est regnum*, (ps. *Benedictus*). Oratio *Preces populi tui, Domine, clementer*. Ad altare [100] Salvatoris ant. *Voca operarios* ; ℣ *Domine refugium* ; oratio *Familiam tuam* : hec oratio dicitur per totam ebdomadam ad altare Salvatoris nisi festum fuerit ; si autem fuerit aliquod festum, ad altare Salvatoris dicitur oratio *Preces populi tui*, et non dicitur in choro nisi oratio de festo. Hec antiphona *(Simile est regnum)* [b] et alie que secuntur cantantur ad Benedictus, ad Magnificat et ad altare Salvatoris per totam ebdomadam, nisi festum fuerit ; (pro festo tantum) [c] ad altare Salvatoris (non mutatur) [d].

Ad primam, ant. *Dominus regit me*, ps. *Deus Deus meus* cum aliis predictis ; post *Deus in nomine tuo* non dicitur *Confitemini*, sed [e] *Dominus regnavit* [f] usque ad Pascha. Ad *Quicumque vult* antiphona (de Trinitate) [g].

Alie hore cantantur sicut in precedenti dominica.

Ad processionem [h] ℟ *Igitur* ; ante crucifixum [i] oratio (de die ; similiter usque ad octavas Trinitatis) [j].

Ad missam *Circumdederunt me*, ps. *Diligam te* (Ad missam) [k] diaconus et subdiaconus omnibus diebus usque ad sabbatum Pasche casulis induuntur, nisi festum novem [l] lectionum intervenerit. Sacerdos [m] chorum servat. [n] Non dicitur *Gloria in excelsis*. Oratio *Preces populi tui*. Subdiaconus deponit casulam et legit in pulpito epistolam *Nescitis quod hii qui in stadio currunt*. Duo subdiaconi cum cappis sericis [o] ℟ *Adjutor in oportunitatibus*. Duo [v°] (subdiaconi vel) diaconi cum capis sericis tractus *De profundis*. Evangelium *Simile est regnum celorum* [p]. *Credo in unum Deum*. Offertorium *Bonum est confiteri*. Communio *Illumina*. Postcommunio *Fideles tui Deus*. *Benedicamus Domino*.

Ad vesperas, ant. *Sede a dextris meis*, ps. *Dixit Dominus* et alia predicta. Capitulum *Dominus dirigat*. Ymnus *Lucis crea-*

a. Ad Benedictus. — *b.* *Dixit autem paterfamilias.* — *c.* Si autem festum fuerit, in choro fit totum et. — *d.* Dicitur ant. de evangelio. — *e.* Dicitur psalmus. — *f.* *Decorem.* — *g.* *Libera nos.* — *h.* Cantatur. — *i.* Dicitur ℣ *Domine refugium.* — *j.* *Preces populi.* Facta processione, fit sermo ad populum quem debet episcopus. — *k.* In missa. — *l.* Vel trium. — *m.* Subebdomadarius vel alius pro ipso. — *n.* In missa in omnibus dominicis usque ad Pascha. — *o.* Cantatur ibidem. — *p.* Et legitur in pulpito.

tor optime. ℣ *Dirigatur.* [a] Ant. *Dixit pater familias,* (ps. *Magnificat*). Oratio ut supra.

Feria II[a] et in aliis feriis per ebdomadam, ad matutinas cantantur feriales antiphone, ferialia responsa; lectiones leguntur de Genesi; ad Benedictus antiphona de evangelio [b]; preces et oratio. Ad vesperas, similiter [c] antiphone feriales; ymnus *Immense,* et ad Magnificat antiphona de evangelio predicto.

Feria IIII[a], ad missam epistola *Festinemus ingredi;* evangelium *Egressus Jhesus.*

Feria VI[a], evangelium *Factum est dum complerentur dies assumptionis Jhesu.*

(Si in) sabbato cantatur missa de beata Maria, (quod fit) nisi sit festum [d] (quod habebat missam propriam, dicetur *Salve sancta parens,* ps. *Quia nec primam. Gloria in excelsis* non dicitur. Epistola *Ab initio.* ℟ *Benedicta. Alleluia* non cantatur, sed tractus *Ave Maria;* hunc cantant duo subdiaconi vel duo diaconi. Sequentia cantatur. Evangelium *Loquente Jhesu ad turbas.* Offertorium *Beata es.* Prefatio de beata Maria. Communio *Beata viscera*) [e].

Sabbato Sexagesimo, ad vesperas ant. [101] *Benedictus,* ps. *Qui docet,* et alie predicte cum psalmis. Ymnus *O lux beata Trinitas.* [f] Ant. *Erunt primi,* (ps. *Magnificat*). Oratio (de precedenti dominica) [g]. Ad altare Salvatoris ant. *Voca operarios.* Oratio *Familiam tuam.*

Dominica in SEXAGESIMA.

Ad matutinas, invitatorium *Venite adoremus,* [h] *Venite.* Ymnus *Nocte surgentes.* Ant. *Pro fidei meritis* et alie cum psalmis sicut prediximus. ℣ *Memor fui nocte.* Lectiones leguntur de sermone beati Johannis *Nemo est qui nesciat principio.* Responsa cantantur de hoc responsorio *In principio fecit Deus,* et ordine quo sunt disposita. In septima lectione pronuntiatur evangelium *Cum turba plurima conveniret* et de [i] expositione (fiunt) [j] lectiones [k].

In laudibus, ant. *Miserere,* cum aliis antiphonis et psalmis sicut in precedenti dominica diximus. ℣ *Domine refugium.* [l] Ant. *Cum turba plurima.* (ps. *Benedictus*). Oratio *Deus qui conspicis quia ex nulla.* Ad altare Salvatoris (antiphona de

a. Ad Magnificat. — *b.* Ut predictum est. — *c.* Dicuntur. — *d.* IX lectionum. — *e.* Va-cat. — *f.* Ad Magnificat. — *g.* *Preces populi.* — *h.* Psalmus. — *i.* Ejus. — *j.* Leguntur III. — *k.* Post *Gloria* noni ℟ precentor reiterat dictum ℟. — *l.* Ad Benedictus.

evangelio) [a]. Oratio *Preces*. (Similiter per totam ebdomadam in matutinis et vesperis, nisi festum fuerit).

Ad primam usque ad Pascha, ant. *Dominus regit me*, ps. *Deus Deus meus*, ut supra, ps. *Deus in nomine tuo*, ps. *Dominus regnavit*, ps. *Beati immaculati*.

Ad processionem, ℟ *Igitur*.

Ad terciam, ant. *Qui verbum Dei retinent*. ℟ *Inclina cor meum Deus*.

Ad missam *Exurge quare*, ps. *Deus auribus*. Epistola *Libenter suffertis* ; hec epistola [v°] in die dominica tota legitur, sed per ebdomadam bipartitur : in secunda feria prima pars legitur, in tercia [b] alia pars et incipit *Damasci prepositus*, similiter in diebus sequentibus. ℟ *Sciant gentes*. Tractus *Commovisti*. Evangelium *Cum turba plurima*. *Credo in unum Deum*. Offertorium *Perfice gressus meos*. Communio *Introibo*. Postcommunio *Supplices te rogamus*. *Benedicamus Domino*.

Ad sextam, ant. *Jhesus hec dicens*. ℟ *In eternum Domine*.

Ad nonam, ant. *Si vere*. ℟ *Spes mea*.

Ad vesperas, ant. *Sede a dextris meis*, ps. *Dixit Dominus*. Ymnus *Lucis creator*. ℣ *Dirigatur Domine*. [c] Ant. *Accesserunt ad Jhesum*, (ps. *Magnificat*). Oratio ut supra. (Ad altare Salvatoris ant. de evangelio, collecta *Preces populi tui*).

Feria IIª, ad matutinas [d] feriales antiphone et psalmi et versus. Lectiones [e] de Genesi et sic per totam ebdomadam dicuntur. ℟ *In sudore*, ℟ *Dixit Dominus ad Adam*, ℟ *Ubi est Abel*. In laudibus (ant.), per totam ebdomadam [f] feriales antiphone et psalmi et versus. [g] Antiphona (ad Benedictus) *Semen cecidit in terram bonam et obtulit fructum*. Preces. Oratio [h]. Per totam ebdomadam [i] preces (sine festo) [j]. — Ad vesperas, ant. *Semen cecidit in terram bonam et ortum fecit*, ps. *Magnificat*.

Feria IIIª, ad matutinas reincipitur responsorium *In principio* et unaquaque feria cantantur tria responsa sicut ordinata [102] sunt, nisi festum fuerit. Antiphona ad Benedictus *Semen cecidit in terram bonam et obtulit fructum in patientia*. [k] Ad Magnificat [l] ant. *Si culmen veri honoris queritis*. Hee antiphone cantate in precedentibus feriis eodem modo cantantur (in sequentibus) [m].

a. Per totam ebdomadam dicuntur subscripte ant. in matutinis et vesperis una post aliam : ant. *Qui verbum Dei*, ant. *Jhesus hec dicens*, ant. *Si vere fratres*. — *b*. Feria. — *c*. Ad Magnificat. — *d*. Dicuntur. — *e*. Leguntur. — *f*. Dicuntur. — *g*. Ad Benedictus. — *h*. *Deus qui conspicis*. — *i*. Dicuntur. — *j*. In omnibus horis, nisi festum fuerit. — *k*. In vesperis. — *l*. Dicitur. — *m*. Predicte antiphone in vesperis et matutinis per totam ebdomadam.

Feria IIII^a^, ad missam epistola *Recogitate*. Evangelium *Dixit Jhesus Phariseis*.

Feria VI^a^, ad missam evangelium *Interrogatus est Jhesus*.

Sabbato Quinquagesime, ad vesperas ant. *Benedictus*, ps. *Qui docet* et cetera. [a] Ant. *Vobis datum est*, (ps. *Magnificat*). Oratio (de precedenti dominica) [b].

Dominica QUINQUAGESIME.

Ad matutinas, invitatorium *Preoccupemus*, [c] *Venite*. Ymnus *Nocte surgentes* ; ymnus iste cantatur [d] usque ad Pascha in dominicis diebus. Ant. *Pro fidei meritis*, ps. *Beatus vir* ; antiphone iste cum psalmis cantantur in omni dominica ad matutinas usque ad *Isti sunt dies* [1]. — In I° nocturno, ℣ *Memor fui in nocte*. Sex lectiones [e] de sermone beati Johannis episcopi *Fides est religionis*. ℟ *Noe vir justus*, ℟ *Dixit Dominus ad Noe*, ℟ *Quadraginta dies*. — In II° nocturno, ℣ *Media nocte surgebam*. ℟ *Edificavit Noe*, ℟ *Ponam arcum meum*, ℟ *Per memetipsum juravi*. — In III° nocturno, ℣ *Exaltare Domine*. De evangelio fiunt lectiones *Assumpsit Jhesus duodecim discipulos suos*. ℟ *Locutus est Jhesus*, ℟ *Dum staret Abraham*, [V°] ℟ *Cecus sedebat* [f].

In laudibus, ant. *Secundum multitudinem*, ps. *Miserere* ; ant. *Deus meus es tu*, ps. *Confitemini* ; ant. *Ad te de luce*, ps. *Deus Deus meus* ; ant. *Hymnum dicite*, ps. *Benedicite* ; ant. *Omnes angeli ejus*, ps. *Laudate*. ℣ *Domine refugium*. [g] Ant. *Iter faciente Jhesu*, (ps. *Benedictus*). (Collecta) [h] *Preces nostras quesumus, Domine, clementer exaudi*. Ad altare Salvatoris ant. (de evangelio) [i].

Ad primam, antiphone et psalmi ut supra.

Ad processionem, ℟ *Cecus sedebat*.

Ad terciam, ant. *Transeunte Domino*. ℟ *Inclina cor meum Deus*.

Ad missam *Esto michi*, ps. *In te, Domine, speravi*. Oratio *Preces nostras*. Epistola *Si linguis hominum*. ℟ *Tu es Deus*. Tractus *Jubilate*. Evangelium *Assumpsit Jhesus duodecim discipulos*. *Credo in unum*. Offertorium *Benedictus es*. Communio *Manducaverunt*. Postcommunio *Quesumus, omnipotens Deus*. *Benedicamus Domino*.

a. Ad Magnificat. — *b*. *Deus qui conspicis*. — *c*. Ps. — *d*. In matutinis. — *e*. Leguntur. — *f*. Cantata *Gloria* precentor reiterat dictum ℣. — *g*. Ad Benedictus. — *h*. Oratio. — *i*. *Transeunte*.

1. *Le dimanche de la Passion ; ces mots* Isti sunt dies *commencent le 1er répons du 1er nocturne*.

Ad sextam, ant. *Cecus sedebat.* ℟ *In eternum Domine.*

Ad nonam, ant. *Omnis plebs ut vidit.* ℟ *Spes mea.*

Ad vesperas, ant. *Sede a dextris meis,* ps. *Dixit Dominus,* cum aliis antiphonis et psalmis. Ymnus *Lucis creator.* ℣ *Dirigatur Domine.* [a] Ant. *Stans autem Jhesus,* (ps. *Magnificat*) [b]. Oratio ut supra.

(Feria IIª, ad matutinas (fiat) servitium de sanctis ; similiter ad horas et in tercia feria. Missa de dominica.

Feria IIIª, ad missam cantatur versus offertorii *Viam mandatorum*) [c].

[d] In capite jejunii, (feria IIIIª).

Ad matutinas, invitatorium *In manu tua, Venite.* Antiphone feriales et psalmi. [e] De [103] expositione hujus evangelii *Cum jejunatis nolite fieri sicut ypochrite* (leguntur lectiones). ℟ *Temptavit Dominus Abraham,* ℟ *Angelus Domini,* ℟ *Vocavit Deus.*

In laudibus, feriales antiphone et psalmi. Capitulum *Fratres empti estis.* Ymnus *Summe largitor premii* ; ymnus iste cantatur in hac ebdomada ad matutinas, in laudibus et ad vesperas, et in omnibus sabbatis et dominicis, in laudibus et in vesperis usque ad *Isti sunt dies.* ℣ *Repleti sumus mane.* [f] Ant. *Cum jejunatis,* (ps. *Benedictus*). [g] Oratio *Concede nobis Domine.* Ad altare Salvatoris, ant. *Ubi est thesaurus tuus.*

Ad primam, terciam, sextam et nonam (ut supra) [h] ; similiter fit tribus diebus sequentibus [i].

Cantata sexta et pulsata campana, canonici eunt processionaliter ad ecclesiam Beati Martini ante porticum majoris ecclesie [1], cantando responsum *Emendemus in melius,* et ibi ab ebdomadario sacerdote cineres benedicuntur et dantur. Interim dum canonici cineres recipiunt, cantantur iste antiphone *Exaudi Domine,* ps. *Salvum me fac Deus quoniam*

a. Ad Magnificat. — *b.* Ad altare Salvatoris ant. *Cecus sedebat.* — *c.* Va-cat. Feria IIª, ad matutinas et horas fit totum de pluribus martiribus, nisi aliquod festum inveniatur in calendario. Si autem sit festum, totum fit de festo. In matutinis ad altare Salvatoris dicitur ant. *Omnis plebs.* Missa cantatur de dominica, nisi sit festum quod habeat propriam. In vesperis ad altare Salvatoris ant. *Transeunte.* — Feria tercia sequenti fit totum de pluribus martyribus, ut predictum est. In matutinis ad altare Salvatoris dicitur ant. *Cecus sedebat.* In vesperis ad altare Salvatoris dicitur ant. *Omnis plebs.* — *d.* Feria IIIIª. — *e.* Lectiones leguntur. — *f.* Ad Benedictus. — *g.* Preces.— *h.* Dicuntur antiphone, capitula et ℟ ut supra. — *i.* Et ad horas dicitur oratio que dicta est in matutinis singulis diebus usque ad Pascha.

1. *L'église de Saint-Martin, dont il est ici question, était une petite église paroissiale, située près du grand portail de la cathédrale. Elle limitait au nord la place du Parvis. On voit encore, sur cette place, des restes considérables de cette église maintenant convertie en habitation particulière.*

intraverunt, Gloria Patri ; ant. *Propitius esto*, ps. *Adjuva nos Deus, Gloria Patri* ; ant. *Immutemur*, ant. *Juxta vestibulum*. Datis cineribus, redeunt ad ecclesiam cantando ℟ *Tribularer*, ℣ *Et Petrum*. — Postea cantatur nona. — Episcopus missam. Introitus *Misereris omnium*, ps. *Miserere mei* [v°] *Deus miserere mei*. Episcopus *Oremus*, diaconus *Flectamus genua* ; *Levate*. Oratio *Presta Domine fidelibus*. Lectio Johelis prophete *Convertimini ad me*. Clericulus ℟ *Miserere*. (Clericuli albis induti) [a] tractus [1] *Domine non secundum*. Evangelium *Cum jejunatis*. Offertorium *Exaltabo te*. Dum cantatur offertorium, episcopus penitentes in ecclesiam introducit; postea rediens ad sinistram partem pulpiti, dat eis cineres et archidiaconus cilicium. His peractis, ejicit eosdem, quos introduxerat, de ecclesia. Deinde redit ad altare et divinum peragit officium. Interim clericus custos ad cantandum vesperas campanas pulsat. Attendendum est quod tempore Quadragesime, exceptis dominicis diebus, usque ad Pascha, post evangelium clericus custos ad vesperas campanas pulsat. Prefatio dicitur de Quadragesima *Qui corporali jejunio vicia comprimis* ; similiter in omnibus diebus per ebdomadam usque ad Cenam Domini ; in diebus dominicis autem dicitur communis prefatio. Communio *Qui meditabitur*. Postcommunio *Percepta nobis Domine*. Item episcopus *Oremus*, diaconus *Humiliate capita vestra Deo*. Episcopus *Inclinantes se Domine*. *Benedicamus Domino*.

Ad vesperas, septimanarius *Deus in adjutorium*. Antiphone feriales et psalmi. Capitulum *Dominus dirigat* ; similiter quinta feria et sexta. Ymnus *Summe largitor*. ℣ *Dirigatur Domine*. [b] Ant. *Thesaurizate* [104] *vobis*, (ps. *Magnificat*). Preces. Oratio *Inclinantes se Domine* [c]. Pro penitentibus ant. *Vivo ego*, ℣ *Convertere Domine usquequo*, oratio *Exaudi Domine supplicum preces*. Ad altare Salvatoris ant. *Ubi est thesaurus tuus*.

(Ad) [d] completorium, usque ad Pascha in collatione legitur de expositione evangelii. Antiphone et psalmi et hymnus sicut in aliis diebus per ebdomadam.

Feria V^a^, invitatorium feriale ; antiphone et psalmi feriales ; ℣ *Gaudebunt labia mea*. Lectiones de Genesi. ℟ *Deus domini mei*, ℟ *Veni hodie*, ℟ *Domine puer meus*.

a. Chorus cantat. — *b*. Ad Magnificat. — *c*. Nota quod singulis diebus ab hac die usque ad Cenam Domini, clericulus qui deservit ministerio alba indutus advehit Colectaneum ad dicendam orationem in vesperis. — *d*. Ante.

1. *Lire* tractum.

In laudibus, ant. et psalmi feriales. ℣ *Repleti sumus mane.* [a] Ant. *Cum videris nudum*, (ps. *Benedictus*). Preces. Oratio *Deus qui culpa offenderis*. Pro penitentibus ant. *Convertimini;* oratio *Exaudi Domine preces nostras*. Ad altare Salvatoris ant. *Frange esurienti*.

Ad missam *Dum clamarem*, ps. *Exaudi Deus*. Sacerdos *Oremus*, diaconus *Flectamus genua, Levate :* eodem modo fit singulis diebus usque ad (Pascha) [b] preter dominicas. Oratio *Deus qui culpa offenderis*. Lectio Ysaie prophete *Egrotavit Ezechias*. ℟ *Jacta cogitatum*, ℣ *Dum clamarem*. Evangelium *Cum introisset Jhesus Capharnaum*. Offertorium *Ad te Domine levavi*. Communio *Acceptabis sacrificium*. Postcommunio *Celestis dono* [c] *benedictione*. Super populum sacerdos *Oremus*, diaconus *Humiliate capita vestra Deo ;* et sic per totam ebdomadam usque ad Pascha. Oratio *Parce* [v°] *Domine parce. Benedicamus Domino*.

Sacerdos septimanarius, finita missa, ad vesperas incipit *Deus in adjutorium*, et sic usque ad Pascha per ebdomadam. Ad vesperas, antiphone et psalmi feriales. Ymnus *Summe largitor*. ℣ *Dirigatur Domine.* [d] Ant. *Quis scit si convertatur*, (ps. *Magnificat*). Oratio *Parce Domine parce*. Pro penitentibus ant. *Vivo ego*. Ad [1] Salvatoris ant. *Frange esurienti*.

Feria VI[a], ad matutinas, invitatorium, antiphone et psalmi feriales. ℣ *Intret oratio mea*. Lectiones de Genesi. ℟ *Noe vir justus*, ℟ *Dixit Dominus ad Noe*, ℟ *Quadraginta dies*.

In laudibus, antiphone et psalmi feriales. [e] Ant. *Cum facis eleemosinam*, (ps. *Benedictus*). Preces. Oratio *Inchoata jejunia*. Pro penitentibus ant. *Convertimini*. Ad (Salvatorem) [f] ant. *Quare jejunavimus*.

Ad missam *Audivit Dominus*, ps. *Exaltabo te*. Oratio *Inchoata jejunia*. Lectio Ysaie prophete *Clama ne cesses*. ℟ *Domine refugium*. Tractus *Domine non secundum*. Evangelium *Audistis quia dictum est*. Offertorium *Domine vivifica me*. Communio *Servite Domino*. Postcommunio *Spiritum nobis Domine ;* alia [g] *Tuere Domine*.

Ad vesperas, antiphone et psalmi feriales. [h] Ant. *Tu autem cum oraveris*, (ps. *Magnificat*). Pro penitentibus ant. *Vivo ego*. Ad (Salvatorem) [i], *Quare jejunavimus*.

a. Ad Benedictus. — *b.* Vigiliam Pasche. — *c.* *Il faut lire* doni. — *d.* Ad Magnificat. — *e.* Ad Benedictus. — *f.* Altare Salvatoris. — *g.* Super populum. — *h.* Ad Magnificat. — *i.* Altare Salvatoris.

1. *Sous-entendu* Altare.

intraverunt, Gloria Patri ; ant. *Propitius esto*, ps. *Adjuva nos Deus, Gloria Patri* ; ant. *Immutemur*, ant. *Juxta vestibulum*. Datis cineribus, redeunt ad ecclesiam cantando ℟ *Tribularer*, ℣ *Et Petrum*. — Postea cantatur nona. — Episcopus missam. Introitus *Misereris omnium*, ps. *Miserere mei* [v°] *Deus miserere mei*. Episcopus *Oremus*, diaconus *Flectamus genua* ; *Levate*. Oratio *Presta Domine fidelibus*. Lectio Johelis prophete *Convertimini ad me*. Clericulus ℟ *Miserere*. (Clericuli albis induti) [a] tractus [1] *Domine non secundum*. Evangelium *Cum jejunatis*. Offertorium *Exaltabo te*. Dum cantatur offertorium, episcopus penitentes in ecclesiam introducit; postea rediens ad sinistram partem pulpiti, dat eis cineres et archidiaconus cilicium. His peractis, ejicit eosdem, quos introduxerat, de ecclesia. Deinde redit ad altare et divinum peragit officium. Interim clericus custos ad cantandum vesperas campanas pulsat. Attendendum est quod tempore Quadragesime, exceptis dominicis diebus, usque ad Pascha, post evangelium clericus custos ad vesperas campanas pulsat. Prefatio dicitur de Quadragesima *Qui corporali jejunio vicia comprimis* ; similiter in omnibus diebus per ebdomadam usque ad Cenam Domini ; in diebus dominicis autem dicitur communis prefatio. Communio *Qui meditabitur*. Postcommunio *Percepta nobis Domine*. Item episcopus *Oremus*, diaconus *Humiliate capita vestra Deo*. Episcopus *Inclinantes se Domine. Benedicamus Domino*.

Ad vesperas, septimanarius *Deus in adjutorium*. Antiphone feriales et psalmi. Capitulum *Dominus dirigat* ; similiter quinta feria et sexta. Ymnus *Summe largitor*. ℣ *Dirigatur Domine*. [b] Ant. *Thesaurizate* [104] *vobis*, (ps. *Magnificat*). Preces. Oratio *Inclinantes se Domine* [c]. Pro penitentibus ant. *Vivo ego*, ℣ *Convertere Domine usquequo*, oratio *Exaudi Domine supplicum preces*. Ad altare Salvatoris ant. *Ubi est thesaurus tuus*.

(Ad) [d] completorium, usque ad Pascha in collatione legitur de expositione evangelii. Antiphone et psalmi et hymnus sicut in aliis diebus per ebdomadam.

Feria V^a^, invitatorium feriale ; antiphone et psalmi feriales ; ℣ *Gaudebunt labia mea*. Lectiones de Genesi. ℟ *Deus domini mei*, ℟ *Veni hodie*, ℟ *Domine puer meus*.

a. Chorus cantat. — *b*. Ad Magnificat. — *c*. Nota quod singulis diebus ab hac die usque ad Cenam Domini, clericulus qui deservit ministerio alba indutus advehit Colectaneum ad dicendam orationem in vesperis. — *d*. Ante.

1. *Lire* tractum.

In laudibus, ant. et psalmi feriales. ℣ *Repleti sumus mane.* [a] Ant. *Cum videris nudum*, (ps. *Benedictus*). Preces. Oratio *Deus qui culpa offenderis*. Pro penitentibus ant. *Convertimini*; oratio *Exaudi Domine preces nostras*. Ad altare Salvatoris ant. *Frange esurienti*.

Ad missam *Dum clamarem*, ps. *Exaudi Deus*. Sacerdos *Oremus*, diaconus *Flectamus genua*, *Levate* : eodem modo fit singulis diebus usque ad (Pascha) [b] preter dominicas. Oratio *Deus qui culpa offenderis*. Lectio Ysaie prophete *Egrotavit Ezechias*. ℟ *Jacta cogitatum*, ℣ *Dum clamarem*. Evangelium *Cum introisset Jhesus Capharnaum*. Offertorium *Ad te Domine levavi*. Communio *Acceptabis sacrificium*. Postcommunio *Celestis dono* [c] *benedictione*. Super populum sacerdos *Oremus*, diaconus *Humiliate capita vestra Deo* ; et sic per totam ebdomadam usque ad Pascha. Oratio *Parce* [v°] *Domine parce*. *Benedicamus Domino*.

Sacerdos septimanarius, finita missa, ad vesperas incipit *Deus in adjutorium*, et sic usque ad Pascha per ebdomadam. Ad vesperas, antiphone et psalmi feriales. Ymnus *Summe largitor*. ℣ *Dirigatur Domine*. [d] Ant. *Quis scit si convertatur*, (ps. *Magnificat*). Oratio *Parce Domine parce*. Pro penitentibus ant. *Vivo ego*. Ad [1] Salvatoris ant. *Frange esurienti*.

Feria VI[a], ad matutinas, invitatorium, antiphone et psalmi feriales. ℣ *Intret oratio mea*. Lectiones de Genesi. ℟ *Noe vir justus*, ℟ *Dixit Dominus ad Noe*, ℟ *Quadraginta dies*.

In laudibus, antiphone et psalmi feriales. [e] Ant. *Cum facis eleemosinam*, (ps. *Benedictus*). Preces. Oratio *Inchoata jejunia*. Pro penitentibus ant. *Convertimini*. Ad (Salvatorem) [f] ant. *Quare jejunavimus*.

Ad missam *Audivit Dominus*, ps. *Exaltabo te*. Oratio *Inchoata jejunia*. Lectio Ysaie prophete *Clama ne cesses*. ℟ *Domine refugium*. Tractus *Domine non secundum*. Evangelium *Audistis quia dictum est*. Offertorium *Domine vivifica me*. Communio *Servite Domino*. Postcommunio *Spiritum nobis Domine* ; alia [g] *Tuere Domine*.

Ad vesperas, antiphone et psalmi feriales. [h] Ant. *Tu autem cum oraveris*, (ps. *Magnificat*). Pro penitentibus ant. *Vivo ego*. Ad (Salvatorem) [i], *Quare jejunavimus*.

a. Ad Benedictus. — *b.* Vigiliam Pasche. — *c.* *Il faut lire* doni. — *d.* Ad Magnificat. — *e.* Ad Benedictus. — *f.* Altare Salvatoris. — *g.* Super populum. — *h.* Ad Magnificat. — *i.* Altare Salvatoris.

1. *Sous-entendu* Altare.

Sabbato, ad matutinas, invitatorium, antiphone et psalmi feriales. Lectiones de predicto [1]. ℟ *Edificavit Noe*, ℟ *Ponam arcum meum*, ℟ *Per memetipsum*.

In laudibus, antiphone et psalmi feri[105]ales. [a] Ant. *Me etenim*, (ps. *Benedictus*). Preces. Oratio *Inchoata jejunia*. Pro penitentibus ant. *Convertimini*. Ad altare Salvatoris [b] *Frange esurienti*.

Ad missam *Audivit Dominus*, ps. *Exaltabo te*. Oratio *Inchoata jejunia*. Lectio Ysaie prophete *Si abstuleris*. ℟ *Unam petii*. Evangelium *Cum sero esset factum*. Offertorium *Domine vivifica me*. Communio *Servite Domino*. Postcommunio *Spiritum nobis Domine*; alia [c] *Tuere Domine*.

Ad vesperas, ant. *Benedictus*, ps. *Qui docet*, cum aliis antiphonis et psalmis; antiphone iste et psalmi cantantur in omnibus sabbatis usque ad Pascha, nisi festum beate Marie intervenerit. Capitulum *Ecce nunc tempus acceptabile*. Ymnus ut supra. ℣ *Angelis suis Deus*; versus iste dicitur ad vesperas in omnibus sabbatis et dominicis diebus et per ebdomadam, nisi festum fuerit, usque ad *Isti sunt dies*. [d] Ant. *Maneant in vobis*, (ps. *Magnificat*). Oratio *Preces nostras quesumus Domine*. Ad altare Salvatoris ant. *Quare jejunavimus*. Oratio de tempore.

Ad completorium, ant. *Miserere*, ps. *Cum invocarem*. Ymnus *Xpiste qui lux es*; hymnus iste cantatur usque ad Pascha in sabbatis. Ant. *Media vita*, ps. *Nunc dimittis*; cantata [e], (canonicus) [f] cantat ℣ *Ne projicias nos*. *Kyrieleison*. *Pater noster*. *Et ne nos inducas*. Alius (canonicus) [g] ℟ *In pace*, ℣ *Si dedero*, *Gloria Patri*; sic fit usque ad (Palmas) [h].

Dominica I[a] QUADRAGESIME.

Invitatorium *Non sit vobis vanum*, *Venite*. Ymnus, antiphone, [v°] psalmi ut supra. In I° nocturno, ℣ *Dicet Domino*. Sex lectiones leguntur de sermone beati Leonis pape *Licet nobis dilectissimi*. ℟ *Ecce nunc tempus*, ℟ *Paradysi portas*, ℟ *Emendemus in melius*. — In II° nocturno, ℣ *Ipse liberavit me*; ℟ *Jejunio et fletu*, ℟ *In omnibus exhibeamus*, ℟ *Abscondite eleemosinam*. — In III° nocturno, ℣ *Scapulis suis*. Evangelium pronuntiatur *Ductus est Jhesus*. ℟ *Tribularer*, ℟ ℟ *Angelis suis*, ℟ *Pater peccavi in celum*; hec novem responsa

a. Ad Benedictus. — *b*. Ant. — *c*. Super populum. — *d*. Ad Magnificat. — *e*. Antiphona predicta. — *f*. Clericulus. — *g*. Clericulus. — *h*. Ramos palmarum; sed a dominica in Passione non dicitur in dicto ℣ *Gloria Patri*, nisi festum duplex fuerit.

1. *La Genèse*.

cantantur per ebdomadam ordinatim, unaquaque (nocte)[a] tria, et versiculi ante lectiones.

In laudibus, ant. *Cor mundum crea*, ps. *Miserere ;* ant. *O Domine*, ps. *Confitemini ;* ant. *Sic benedicam te*, ps. *Deus Deus meus ;* ant. *In spiritu*, ps. *Benedicite;* ant. *Laudate Dominum*, ps. *Laudate*. Capitulum *Non sit vobis vanum*. Ymnus *Summe largitor*. ℣ *Scuto circumbabit te ;* versus iste cantatur ante Benedictus unaquaque (nocte)[a] usque ad *Isti sunt dies*. [b] Ant. *Ductus est Jhesus*. Oratio *Deus qui ecclesiam tuam*. Attendendum est quod oratio dicta in matutinis singulis diebus usque ad Pascha, dicitur ad terciam et ad sextam et ad nonam. — Ad altare Salvatoris (antiphona de evangelio) [c].

Ad primam dicitur ymnus *Jam lucis* cum cantu ymni *Ex more ;* idem cantus dicitur in ymnis ad terciam et sextam et nonam ; similiter [106] in omnibus diebus dominicis usque ad *Isti sunt dies ;* cetera dicuntur sicut in Septuagesima notavimus.

Ad processionem, ℟ *Pater peccavi in celum* [d].

Ad terciam, ant. *Non in solo pane*. Capitulum *Advenerunt nobis*. ℟ *Participem me fac*, ℣ *Aspice in me*, *Gloria Patri ;* responsum iteratur. ℣ *Dicet Domino*.

Ad missam *Invocavit me*, ps. *Qui habitat*. Oratio *Deus qui ecclesiam tuam*. Epistola *Hortamur vos*. [e] ℟ *Angelis suis Deus*. Tractus *Qui habitat*, et cantatur a sex canonicis stantibus in utroque pulpito, duobus sacerdotibus, duobus diaconis, duobus subdiaconis ; et sunt tres in utraque parte, unus sacerdos, unus diaconus et unus subdiaconus ; illi qui sunt in dextra parte cantant primum versum, alii secundum, deinde primi tercium et itaque[1] usque ad finem ; in fine cantant omnes simul. Evangelium *Ductus est Jhesus*. *Credo in unum*. Offertorium *Scapulis suis*. Communio *Scapulis suis*. Postcommunio *Tu*[2] *nos*, *Domine*, *sacramenti*.

Ad sextam, ant. *Vade Sathana*. Capitulum *Ecce nunc tempus*. ℟ *Ab omni via*. ℣ *A judiciis*.

Ad nonam, ant. *Reliquit eum temptator*. Capitulum *In omnibus exhibeamus nos*. ℟ *Septies in die*. ℣ *Erravi sicut ovis*.

Ad vesperas, ant. *Sede a dextris meis*, ps. *Dixit Dominus*, et alie jam dicte cum psalmis ; sciendum est quod iste anti-

a. Die. — *b*. Ad Benedictus. — *c*. Ant. *Non in solo pane*. — *d*. Facta processione fit sermo ad populum, quem debet episcopus. — *e*. Duo subdiaconi cum capis sericis cantant.

1. *Lire* ita. — 2. *Lire* tui.

phone et psalmi cantantur in omnibus dominicis usque ad Pascha. Capitulum *Lavamini mun*[v°]*di estote*. Duo subdiaconi ℟ *Esto nobis*, ℣ *A facie inimici*, *Gloria Patri*, responsum reincipitur [a]. Ymnus *Summe largitor*. ℣ *Angelis suis Deus*. Ant. *Ecce nunc tempus*, ps. *Magnificat*. Oratio *Deus qui ecclesiam tuam*. Ad altare Salvatoris antiphona (de evangelio) [b].

Ad completorium, ymnus *Jhesu redemptor seculi*; ymnus iste cantatur in omni dominica ad completorium usque ad Pascha.

Feria II[a]. Notandum est quod invitatorium ferialis[1] et antiphone et psalmi feriales usque ad Cenam Domini in matutinis non mutantur, nisi festum fuerit. Lectiones leguntur de quinque libris Moysi et Josue et Judicum per ebdomadam usque ad *Isti sunt dies*.

In laudibus similiter antiphone feriales et psalmi non mutantur per ebdomadas, nisi festum fuerit, usque ad Palmas. Capitulum *Non sit vobis vanum surgere*; hoc capitulum dicitur in laudibus usque ad *Isti sunt dies*. Ymnus iste *Ex more docti mistico* cantatur in laudibus per ebdomadam sine festo usque ad *Isti sunt dies*. Versiculus ut supra. [c] Ant. *Venite benedicti*, (ps. *Benedictus*). Preces. Oratio *Converte nos Deus*. Pro penitentibus ant. *Convertimini*, ℣ *Convertere Domine usquequo*, oratio *Exaudi Domine supplicum preces*; hec antiphona et versus et oratio dicitur in laudibus pro penitentibus per ebdomadam usque ad Cenam Domini, nisi sit festum novem lectionum [d].

Finitis matutinis beate Marie, [107] sacerdos *Deus in adjutorium meum intende*. Chorus *Domine ad adjuvandum me festina*, *Gloria Patri*; postea cantant responsum *Genti peccatrici esto placabilis*, deinde prostrati super sedes cantant septem psalmos penitentiales, post psalmos letaniam et orationes. Ordo iste tenetur usque ad Cenam Domini, nisi festum beate Marie vel aliud novem lectionum vel dominica dies fuerit. Sciendum est quod per totam Quadragesimam ad altare Salvatoris cantatur antiphona et dicitur oratio de (tempore) [e].

Ad primam, ant. *Advenerunt nobis*; hec antiphona cantatur ad primam usque ad *Isti sunt dies* per ebdomadam; ps. *Deus in nomine tuo*.

Finita prima beate Marie [f], canonici prout designati sunt

a. A precentore. — *b*. *Vade Sathanas* [2]. — *c*. Ad Benedictus. — *d*. Ad altare Salvatoris ant. *Advenerunt nobis*. — *e*. Dominica. — *f*. Cantatur commendatio animarum, et in omni II[a] feria post primam beate Marie pulsantur insimul campane finita commendatione.

1. *Lire* feriale. — 2. *Lire* Sathana.

cantant viginti quinque psalmos, et hoc unaquaque feria per ebdomadam usque ad Cenam Domini [a]; et si aliquis de canonicis ibidem assignatis defuerit, unum nummum bone monete leprosis persolvit; post psalmos sacerdos orationes; finitis psalmis et orationibus, (semper in secunda feria campane pulsantur insimul et fit animarum commemoratio, nisi festum novem lectionum intervenerit) [b]. Hac feria circum altare et circa chorum a laicis custodibus cortine extenduntur.

Ad terciam, ant. *Commendemus*, ps. *Legem pone*. Capitulum *Adrenerunt nobis*. ℟ *Participem me*, ℣ *Aspice in me*, *Gloria Patri*. [v°] ℣ *Dicet Domino*. Preces, oratio.

Post terciam beate Marie cantantur quindecim psalmi et orationes pro defunctis dicuntur.

Ad sextam, ant. *Per arma justicie*, ps. *Defecit*. Capitulum *Lavamini mundi estote*. ℟ *Ab omni via mala*, ℣ *A judiciis tuis*, *Gloria Patri*, ℣ *Ipse liberavit me*. Preces, oratio.

Finita sexta beate Marie, (fit) [c] vigilia pro fidelibus defunctis cum novem psalmis et tribus lectionibus, et dicuntur responsa sicut in libro sunt assignata.

Ad nonam, ant. *In spiritu*, ps. *Mirabilia*. Capitulum *In omnibus exhibeamus nos*. ℟ *Septies in die*, ℣ *Erravi*, *Gloria Patri*, ℣ *Scapulis suis*. Preces, oratio. Attendendum est quod antiphone que designate sunt ad terciam et ad sextam et ad nonam, et capitula similiter eisdem horis cantantur usque ad *Isti sunt dies* per ebdomadam; in diebus autem dominicis mutantur antiphone, sed capitula non mutantur; responsa vero predicta in hac ebdomada et in sequenti cantantur.

Post nonam cantatur missa pro fidelibus defunctis et pulsatur (una sola campanula) [d]. Sciendum est quod in omni feria Quadragesime, nisi dies dominica vel festum novem lectionum fuerit, usque ad Cenam Domini post terciam quindecim psalmi cantantur. Post sextam vigilia. Post nonam missa pro defunctis.

Ad missam *Sicut oculi*, ps. *Ad te levavi*. Oratio *Converte nos Deus*. Lectio Ezechielis prophete [108] *Ecce ego ipse*. ℟ *Protector noster*. Tractum *Domine non secundum*; (tractum istum cantant tres clericuli albis induti secunda feria et quarta et sexta usque ad Cenam Domini) [e]. Evangelium *Cum venerit Filius hominis*. Offertorium *Levabo*; versus offertorii cantantur

a. Nisi festum IX lectionum vel dominica fuerit. — *b*. Cantatur tercia. — *c*. Cantatur. — *d*. Due campanule insimul. — *e*. Tractus iste cantatur in omni feria IIª, IIIIª et VIª usque ad Cenam Domini; et cantatur unus ℣ ex una parte chori, alius ex altera, incipiendo ab ea parte in qua est ebdomadarius chori.

similiter singulis diebus, per ebdomadam usque ad Cenam Domini, nisi sit festum vel nisi requiratur offertorium. Communio *Voce mea*. Postcommunio *Salutaris tui Domine*, alia *Absolve quesumus Domine*.

In vesperis usque ad Cenam Domini per ebdomadam non mutantur antiphone feriales neque psalmi, (nisi festum beate Marie intervenerit)[a]. Capitulum *Frange esurienti panem tuum*[b]. Ymnus *Jam ter quaternis*, ℣ *Angelis suis Deus*; ymnus iste et versus cantantur per ebdomadam usque ad *Isti sunt dies*. Ant. *Quod uni ex minimis*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Absolve quesumus Domine*. Pro penitentibus, ant. *Vivo ego*, ℣ *Convertere Domine usquequo*, oratio *Exaudi Domine preces nostras*. Hec antiphona et versus et oratio pro penitentibus dicitur ad vesperas per ebdomadam usque ad Cenam Domini[c]. Ad altare Salvatoris [d] (per totam Quadragesimam cantatur antiphona et dicitur oratio de tempore, et si sit aliqua antiphona propria preter illas que dicuntur ad Benedictus et Magnificat, dicitur ad altare Salvatoris; si autem non sit aliqua propria, dicitur una illarum que dicuntur ad horas [e]) [f].

Ad completorium, ymnus *Audi benigne conditor*; [v°] ymnus iste cantatur [g] per ebdomadam usque ad (*Isti sunt dies*) [h].

Feria III[a], ant. ad Benedictus *Intravit Jhesus*. Preces, oratio *Respice Domine familiam tuam* [i].

Ad missam *Domine refugium*, ps. *Priusquam montes*. Oratio *Respice Domine*. Lectio Ysaie prophete *Locutus est Ysaia propheta*. ℟ *Dirigatur*. Evangelium *Cum introisset Jhesus*. Offertorium *In te speravi*. Communio *Cum invocarem te*. Postcommunio *Quesumus omnipotens Deus*, alia *Ascendant ad te Domine*.

Ad vesperas, ant. *Scriptum est enim*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Ascendant ad te Domine* [j].

Feria IIII[a], ad matutinas leguntur lectiones de evangelio *Accesserunt ad Jhesum*.[k] Ant. *Generatio hec*, (ps. *Benedictus*). Preces. Oratio *Preces nostras quesumus Domine* [l].

a. Quocienscumque fit de tempore. — *b*. Hoc capitulum dicitur in vesperis usque ad *Isti sunt dies*, nisi sit sabbatum vel dies dominica. — *c*. Nisi sit festum IX lectionum. — *d*. Ant. *Commendemus*. — *e*. Va-cat. — *f*. Post processionem que fit ad altare Salvatoris cantantur in choro vespere pro defunctis, ant. *Placebo* et cetera; et sic fit per ebdomadam in Quadragesima quocienscumque debet fieri obitus in crastino, in dominicis diebus post (*mots illisibles*) dicte vespere pro defunctis. — *g*. Ad completorium. — *h*. Cenam Domini. — *i*. Ad altare Salvatoris ant. *Per arma*. — *j*. Ad altare Salvatoris ant. *In spiritu*. — *k*. Ad Benedictus. — *l*. Ad altare Salvatoris ant. *Advenerunt nobis*.

Ad missam *Reminiscere*, ps. *Ad te Domine levavi*. Oratio *Preces nostras*. Lectio libri Exodi, (et legitur ut lectio,) *Dixit Dominus ad Moysen* [a]. ℟ *Tribulationes*. Alia oratio *Devotionem populi tui*. Lectio libri Regum [b], et legitur ut epistola; utramque legit subdiaconus ebdomadarius (*Venit Elias*). Canonicus capa serica indutus cantat tractum [c] *De necessitatibus*, et cantatur sicut responsum. (Clericuli alium) [d] *Domine non secundum* [e]. Evangelium *Accesserunt ad Jhesum*. Offertorium *Meditabor*. Communio *Intellige*. Postcommunio *Tui Domine perceptione*.

Ad vesperas, ant. *Dixit quidam ad Jhesum*, ps. *Magnificat*. Preces. (Clericulus, qui previdet [1] ministerio, alba indutus per totam Quadragesimam usque ad Cenam Domini advehit Collectaneum ad dicendam [109] orationem) [f]. Oratio *Preces nostras* [g].

Feria V[a], [h] ant. *Si vos manseritis*, ps. *Benedictus*). Preces. Oratio *Devotionem populi tui* [i].

Ad missam *Confessio et pulchritudo*, ps. *Cantate* 1. Oratio *Devotionem populi tui*. Lectio libri Esdre *Oravit Esdras dicens*. ℟ *Custodi me Domine*. Evangelium *Dixit Jhesus ad eos qui crediderunt*. Offertorium *Immittit angelus*. Communio *Panis quem ego dedero*. Postcommunio *Tuorum nos Domine*, alia *Da quesumus Domine*.

Ad vesperas, ant. *Si filii Abrahe estis*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Da quesumus Domine populis* [j].

Feria VI[a], ad matutinas pronuntiatur evangelium *Erat dies festus Judeorum*. [k] Ant. *Angelus Domini*, (ps. *Benedictus*). Preces. Oratio *Esto Domine propitius plebi tue*.

Ad missam *De necessitatibus meis*, ps. *Ad te Domine levavi*. Oratio *Esto Domine*. Lectio Ezechielis prophete *Anima que peccaverit*. ℟ *Salvum fac*. Evangelium *Erat dies festus*. Offertorium *Benedic anima*. Communio *Erubescant*. Postcommunio *Per hujus Domine*, alia *Exaudi nos misericors*.

Ad vesperas, ant. *Interrogatus*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Exaudi nos misericors Deus* [l].

Sabbato, ad matutinas pronuntiatur evangelium *Assumpsit*

a. Et legitur ut lectio. — *b*. *Venit Elyas*. — *c*. Sibi injunctum a succentore, tractus. — *d*. Tractus. — *e*. Et cantatur a choro ut predictum est. — *f*. Vacat. — *g*. Ad altare Salvatoris ant. *Commendemus*. — *h*. Ad Benedictus. — *i*. Ad altare Salvatoris ant. *Per arma*. — *j*. Ad altare Salvatoris ant. *In spiritu*. — *k*. Ad Benedictus. — *l*. Ad altare Salvatoris ant. *Advenerunt*.

1. *Lire* providet.

Jhesus Petrum. [a] Ant. *Assumpsit Jhesus*, (ps. *Benedictus*). Preces. Oratio *Populum tuum Domine* [b].

Ad missam *Intret oratio mea*, ps. *Domine Deus.* [c] Oratio *Populum tuum Domine.* Lectio libri Deuteronomii [d] et legitur ut lectio; hanc legit subdiaconus ebdomadarius (et alie IIII^or^ similiter leguntur, *Locutus est Moyses*) [e]. [v°] ℟ *Propitius esto.* Oratio *Deus qui nos in tantis.* Item lectio libri Deuteronomii *Dixit Moyses filiis Israel.* Clericulus ℟ *Protector noster.* Oratio *Protector noster.* Lectio libri Machabeorum *Orationem faciebant sacerdotes.* Alius clericulus ℟ *Convertere.* Oratio *Adesto quesumus Domine.* Lectio libri Sapientie *Miserere nostri;* alius clericus ℟ *Domine refugium.* Has primas lectiones legunt subdiaconi; (hanc ultimam legit diaconus). (Collecta) [f] *Actiones nostras.* Lectio Danielis prophete *Angelus Domini;* canonicus diaconus cum capa serica cantat tractum *Omnipotentem;* idem ℟ *Benedicamus*, ℣ *Benedictus es.* (Collecta) *Deus qui tribus pueris;* in hac oratione non dicitur *Flectamus genua.* Epistola *Rogamus vos.* Canonicus subdiaconus cum capa serica cantat tractum *Laudate Dominum.* Evangelium *Assumpsit Jhesus.* Offertorium *Domine Deus.* Si episcopus facit ordines, ante Agnus Dei, dicto *Per omnia secula seculorum*, chorus respondet *Amen;* tunc diaconus clamat *Humiliate vos ad benedictionem;* episcopus facit benedictionem, postea dicit *Et pax* [*D*]*ei sit semper vobiscum.* Communio *Domine Deus.* Postcommunio *Sanctificationibus tuis.* Non dicitur oratio super populum.

Ad vesperas, [g] ant. *Visionem quam vidistis*, ps. *Magnificat.* Oratio *Deus qui ecclesiam* [h].

DOMINICA SECUNDA.

Invitatorium *Quam magnus Dominus*, ps. *Venite.* [110] In I° nocturno ℣ *Dicet Domino.* [i] Lectiones (sex) [j] de sermone beati Johannis *Portabat Rebecca.* ℟ *Tolle arma tua*, ℟ *Ecce odor fili mi* [k], ℟ *Det tibi Deus.* — In II° nocturno, ℣ *Ipse liberavit me.* ℟ *Dum iret Jacob*, ℟ *Dum exiret Jacob*, ℟ *Si Dominus Deus.* — In III° nocturno, ℣ *Scapulis suis.* [l] Lectiones (tres) [m] de (evangelio) [n] *Egressus Jhesus*, ℟ *Erit michi*, ℟ *Oravit Jacob*, ℟ *Minor sum.*

a. Ad Benedictus. — *b.* Ad altare Salvatoris ant. *Commendemus.* — *c.* Diaconus dicit *Flectamus genua* ante omnes orationes, preterquam ante ultimam. — *d.* *Locutus est Moyses.* — *e.* Sciendum est quod regnarius debet assignare lectiones, succentor ℟ et tractus. — *f.* Oratio. — *g.* Ant., psalmi, capitulum, ℣ et ymnus ut in sabbato precedenti. — *h.* Ad altare Salvatoris ant. *Per arma*, oratio *Preces nostras*, et est in dominica Quinquagesimo. — *i.* Sex. — *j.* Leguntur. — *k.* *Lire* filii mei. *l.* Tres. *m.* Leguntur. *n.* Expositione evangelii.

In laudibus, ant. *Domine labia*, ps. *Miserere* ; ant. *Dextera Domini*, ps. *Confitemini* ; ant. *Factus est*, ps. *Deus Deus meus* ; ant. *Trium puerorum*, ps. *Benedicite* ; ant. *Statuit*, ps. *Laudate*. [a] Ant. *Egressus Jhesus*, ps. *Benedictus*. Oratio *Deus qui conspicis*. Ad altare Salvatoris ant. (de evangelio) [b].

Ad processionem, (*Cum videris nudum*, ℣ *Da nobis Domine*) [c].

Ad terciam, ant. *O mulier*. [d] ℟ *Participem me*.

Ad missam *Reminiscere*, ps. *Ad te levavi*. Oratio *Deus qui conspicis*. Epistola *Rogamus vos et obsecramus*. ℟ *De necessitatibus*. Tractus *Confitemini*. Evangelium *Egressus Jhesus*. *Credo in unum*. Offertorium *Meditabor*. Communio *Intellige*. Postcommunio *Supplices te rogamus*.

Ad sextam, ant. *Vade mulier*. ℟ *Ab omni via mala*.

Ad nonam, ant. *O mulier*. ℟ *Septies*.

Ad vesperas, (℟) [e] *Esto nobis*. [f] Ant. *Dixit Dominus mulieri*, (ps. *Magnificat*). Oratio *Deus qui conspicis*. Ad altare Salvatoris ant. (de evangelio) [g].

Feria II[a], ad matutinas, ℟ *Dixit angelus ad Jacob*, ℟ *Vidi Dominum*, [v°] ℟ *Cum exirem*. [h] Ant. *Ego principium*, (ps. *Benedictus*) [i].

Ad missam *Redime me Domine*. Oratio *Presta quesumus*. Lectio Danielis prophete *Oravit Daniel*. ℟ *Adjutor*, ℣ *Confundantur*. Evangelium *Ego vado*. Offertorium *Benedicam Dominum*. Communio *Domine Deus noster*. Postcommunio *Hec nos communio*, alia *Adesto supplicationibus*.

Ad vesperas, ant. *Multa habeo*, ps. *Magnificat*. [j] Oratio *Adesto supplicationibus nostris* [k].

Feria III[a], responsorium reincipiendum est et unaquaque feria cantantur tria. [l] Ant. *Omnes enim vos*, (ps. *Benedictus*). Preces. Oratio *Perfice quesumus Domine* [m].

Ad missam *Tibi dixit cor meum*, ps. *Dominus illuminatio*. (Collecta) [n] *Perfice quesumus Domine*. Lectio libri Regum *Factus est sermo Domini*. ℟ *Jacta cogitatum*. Evangelium *Locutus est Jhesus ad turbas*. Offertorium *Miserere michi Domine*. Communio *Narrabo omnia*. Postcommunio *Ut sacris Domine*, alia *Propitiare Domine*.

a. Cap. *Non sit vobis*, ℣ *Scuto circumdabit te*. Ad Benedictus. — *b*. *O mulier* ; oratio *Deus qui ecclesiam tuam* : hec oratio dicitur ad altare Salvatoris in vesperis et matutinis per totam ebdomadam. — *c*. ℟ *Minor sum*. — *d*. Capitula dicuntur ad III[m], VI[am] et IX[am] in omnibus dominicis usque ad *Isti sunt dies*, sicut notata sunt in dominica precedenti. — *e*. Ant. et ps. de die. Cap. *Lavamini*. Duo subdiaconi cantant ℟. — *f*. Ad Magnificat. — *g*. *Vade mulier*. — *h*. Ad Benedictus. — *i*. Preces ; oratio *Presta quesumus*. Ad altare Salvatoris ant. — *j*. Preces. — *k*. Ad altare Salvatoris ant. *Advenerunt*. — *l*. Ad Benedictus. — *m*. Ad altare Salvatoris ant. *Commendemus*. — *n*. Oratio.

Ad vesperas, ant. *Qui major est vestrum*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Propitiare Domine* [a].

Feria IIII[a], [b] ant. *Ecce ascendimus*, (ps. *Benedictus*). Preces. Oratio *Populum tuum* [c].

Ad missam *Ne derelinquas me*, ps. *Domine ne in furore*. Oratio *Populum tuum*. Lectio libri Hester *Oravit Maldocheus*[1]. ℟ *Salvum fac*. Evangelium *Ascendens Jhesus Jherosolimam*. Offertorium *Ad te Domine*. Communio *Justus Dominus*. Postcommunio *Sumptis Domine sacramentis*, alia *Deus innocentie restitutor* [d].

Feria V[a], ad matutinas, ant. *Pater Abraham*, ps. *Benedictus*. Preces. Oratio *Presta nobis quesumus* [e].

Ad missam *Deus* [III] *in adjutorium*, ps. *Advertantur*[2] *retrorsum*. Oratio *Presta nobis*. Lectio Jheremie prophete *Locutus est Jheremias*. ℟ *Propitius esto*. Evangelium *Non possum ego*. Offertorium *Precatus est Moyses*. Communio *Qui manducat carnem meam*. Postcommunio *Gratia tua nos*, alia *Adesto Domine famulis tuis* [f].

Feria VI[a], [g] *Malos male perdet*, (ps. *Benedictus*). Preces. Oratio *Da, quesumus, omnipotens Deus* [h].

Ad missam *Ego autem cum justicia*, ps. *Exaudi Domine*. Oratio *Da, quesumus, omnipotens Deus*. Lectio libri Genesis *Dixit Joseph fratribus suis*. ℟ *Ad Dominum*. Evangelium *Homo erat paterfamilias*. Offertorium *Domine in auxilium*. Communio *Tu Domine servabis nos*. Postcommunio *Fac nos Domine quesumus*, alia *Da quesumus Domine populo tuo*.

Ad vesperas, ant. *Querentes eum tenere*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Da quesumus Domine populo tuo* [i].

Sabbato, ad matutinas, ant. *Vado ad Patrem*, ps. *Benedictus*. Preces. Oratio *Da quesumus Domine nostris effectum* [j].

Ad missam *Lex Domini*, ps. *Celi enarrant*. Oratio *Da quesumus Domine*. Lectio libri Genesis *Dixit Rebecca filio suo Jacob*. ℟ *Bonum est*. Evangelium *Homo quidam habuit duos filios*. Offertorium *Illumina oculos meos*. Communio *Oportet te fili gaudere*. Postcommunio *Sacramenti tui Domine*, alia *Familiam tuam quesumus Domine*.

a. Ad altare Salvatoris ant. *Per arma*. — *b*. Ad Benedictus. — *c*. Ad altare Salvatoris ant. *In spiritu*. — *d*. Ad vesperas ant. *Quicumque voluerit*, ps. *Magnificat*; preces; oratio *Deus innocentie restitutor*. Ad altare Salvatoris ant. *Advenerunt*. — *e*. Ad altare Salvatoris ant. *Commendemus*. — *f*. In vesperis ad Magnificat ant. *Rogo pater*; preces; oratio *Adesto, Domine, famulis tuis*. Ad altare Salvatoris ant. *Per arma*. — *g*. Ad Benedictus ant. *Malos*. — *h*. Ad altare Salvatoris ant. *In spiritu*. — *i*. Ad altare Salvatoris, ant. *Advenerunt*. — *j*. Ad altare Salvatoris, ant. *Commendemus*.

1. *Lire* Mardocheus. — 2. *Lire* Avertantur.

[a] Ad vesperas, [b] (sabbato), [c] *Dixit autem pater ad servos suos*, (ps. *Magnificat*). Oratio *Deus, qui conspicis* [d].

Dominica IIIa.

[e] Invitatorium *Venite adoremus*, ps. *Venite*. ℣ *Dicet Domino*. Sex lectiones [v°] [f] de sermone beati Johannis episcopi *Mittitur a Jacob patre sanctissimo*. In i° nocturno ℟ *Videntes Joseph*, ℟ *Dixit Judas*, ℟ *Extrahentes Joseph*. — In ii° nocturno, ℣ *Ipse liberavit me*; ℟ *Videns Jacob*, ℟ *Joseph dum intraret*, ℟ *Memento mei*. — In iii° nocturno, ℣ *Scapulis suis*. Lectiones (de evangelio) [g] *Erat Jhesus ejiciens demonium*. ℟ *Tollite hinc*, ℟ *Iste est frater*, ℟ *Dixit Ruben*.

In laudibus, ant. *Fac benigne*, ps. *Miserere*; ant. *Deus michi adjutor*, ps. *Confitemini*; ant. *Deus misereatur*, ps. *Deus Deus meus*; ant. *Vim virtutis*, ps. *Benedicite*; ant. *Sol et luna*, ps. *Laudate*. [h] Ant. *Erat Jhesus*, (ps. *Benedictus*). Oratio *Quesumus omnipotens Deus*. Ad altare Salvatoris (ant. de evangelio) [i].

Ad processionem, ℟ *Extrahentes Joseph*.

Ad terciam, ant. *Dum fortis armatus*. ℟ *Bonum est*.

Ad missam *Oculi mei semper*, ps. *Ad te Domine levavi*. Oratio *Quesumus omnipotens Deus*. Epistola *Estote imitatores Dei*. ℟ *Exurge, Domine*. Tractus *Ad te levavi*. Evangelium *Erat Jhesus ejiciens demonium*. *Credo in unum*. Offertorium *Justicie Domini*. Communio *Passer invenit*. Postcommunio *A cunctis nobis Domine*.

Ad sextam, ant. *Si in digito Dei*; ℟ *Servus tuus*.

Ad nonam, ant. *Cum immundus spiritus*. ℟ *Declara super nos*; hec responsa cantantur usque ad *Isti sunt dies* in tercia, in sexta et in nona, nisi festum novem lectionum evenerit.

Ad vesperas, ℟ *Adduxit eos Dominus*. Ant. *Extollens quedam mulier*, ps. *Magnificat*. Oratio *Quesumus omnipotens Deus*. Ad altare Salvatoris (ant. de evangelio) [j].

Feria IIa, [112] ad matutinas, ℣ *Dicet Domino*. ℟ *Merito hec patimur*, ℟ *Dixit Joseph undecim fratribus*, ℟ *Nuntiaverunt Jacob*. Ad Benedictus ant. *Amen dico vobis*. Preces. Oratio *Gratiam tuam cordibus nostris* [k].

Ad missam *In Deo laudabo*, ps. *Miserere mei Domine quo-*

a. Sabbato. — *b*. Ant., ps., capitulum, ymnus, ℣ ut in sabbato precedenti. — *c*. Ad Magnificat ant. — *d*. Ad altare Salvatoris ant. *Per arma*. — *e*. Ad matutinas. — *f*. Leguntur. — *g*. De expositione evangelii. — *h*. Ad Benedictus. — *i*. Ant. *Dum fortis armatus*; oratio *Deus qui conspicis*, et usque ad aliam dominicam ad altare Salvatoris in matutinis et vesperis. — *j*. Ant. *Si in digito*. — *k*. Ad altare Salvatoris ant. *In spiritu*.

niam conculvavit. Oratio *Gratiam tuam*. Lectio libri Regum *Naaman princeps militie*. ℟ *Deus vitam meam*. Evangelium *Dixerunt Pharisei ad Jhesum*. Offertorium *Exaudi, Deus*. Communio *Quis dabit ex Syon*. Postcommunio *Presta quesumus omnipotens Deus*, alia *Subveniat nobis Domine*.

Ad vesperas, ant. *Jhesus autem transiens*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Subveniat nobis* [a].

Feria III[a], ad matutinas, ℣ *Ipse liberavit me*. ℟ (*Dixit Joseph*) [b], ℟ (*Nunciaverunt*) [c], ℟ (*Salus nostra*) [d]. (Ant.) ad Benedictus [e] *Si duo ex vobis*. Preces. Oratio *Exaudi nos omnipotens et misericors Deus* [f].

Ad missam *Ego clamavi*, ps. *Exaudi Domine justiciam meam*. Oratio *Exaudi nos omnipotens*. Lectio libri Regum *Mulier quedam*. ℟ *Ab occultis meis*. Evangelium *Respiciens Jhesus discipulos suos*. Offertorium *Dextera Domini*. Communio *Domine quis habitabit*. Postcommunio *Sacris Domine expiati*, alia *Tua nos Domine protectione* [g].

Ad vesperas, ant. *Domine quotiens peccabit*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Tua nos, Domine, protectione*.

Feria IIII[a], ad matutinas, ℣ *Scapulis suis*. Responsorium reincipitur *Videntes Joseph* et responsa cantantur in ordine tria et tria. (Ant.) ad [v°] Benedictus [h] *Audite et intelligite*. Preces. Oratio *Presta nobis Domine quesumus* [i].

Ad missam *Ego autem in Domino*, ps. *In te Domine speravi*. Oratio *Presta nobis Domine*. Lectio libri Exodi *Honora patrem tuum*. ℟ *Miserere michi Domine*. Evangelium *Accesserunt ad Jhesum*. Offertorium *Domine, fac mecum*. Communio *Notas michi fecisti*. Postcommunio *Sanctificet nos Domine*, alia *Concede quesumus omnipotens Deus*.

Ad vesperas, ant. *Non lotis manibus*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Concede quesumus omnipotens* [j].

Feria V[a], ad matutinas, ant. *Facta autem die*, ps. *Benedictus*. Preces. Oratio *Deus, qui peccantium animas* [k].

Ad missam *Salus populi*, ps. *Attendite popule meus*. Oratio *Deus, qui peccantium animas*. Lectio Jheremie prophete *Benedictus vir qui confidit*; ℟ *Oculi omnium*. Evangelium *Operamini non cibum qui perit*. Offertorium *Si ambulavero*. Communio

a. Ad altare Salvatoris ant. *Advenerunt*. — *b*. *Salus nostra*. — *c*. *Loquens Joseph*. — *d*. *Igitur Joseph*. — *e*. Ant. — *f*. Ad altare Salvatoris ant. *Commendemus*. — *g*. Ad altare Salvatoris ant. *Per arma*. — *h*. Ant. - *i*. Ad altare Salvatoris ant. *In spiritu*. — *j*. Ad altare Salvatoris ant. *Advenerunt*. — *k*. Ad altare Salvatoris ant. *Commendemus*.

Tu mandasti. Postcommunio *Sacramenti tui Domine*, alia *Subjectum tibi populum* [a].

Feria VI[a], ad matutinas, ant. *Aqua quam ego dedero*, ps. *Benedictus*. Preces. Oratio *Jejunia nostra quesumus* [b].

Ad missam *Fac mecum*, ps. *Inclina Domine*. Oratio *Jejunia nostra quesumus*. Lectio libri Numeri *Convenerunt filii Israel*. ℟ *In Deo speravit*. Evangelium *Venit Jhesus in civitatem*. Offertorium *Intende voci*. Communio *Qui biberit aquam*. Postcommunio *Hujus nos Domine*, alia *Presta quesumus omnipotens*.

Ad vesperas, ant. *Spiritus est*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Presta quesumus omnipotens* [c].

Sabbato, ad matutinas, ant. *Inclinavit se Jhesus*, ps. *Benedictus*. Preces. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus* [d].

[e] Lectio Danielis prophete *Erat vir in Babylone*; [113] ℟ *Si ambulem*. Evangelium *Perrexit Jhesus in montem Oliveti*. Offertorium *Gressus meos*. Communio *Nemo te condempnavit*. Postcommunio *Quesumus omnipotens Deus*, alia *Pretende Domine fidelibus tuis*.

Ad vesperas, ant. *Nemo te*, ps. *Magnificat*. Oratio *Quesumus omnipotens Deus* [f].

Dominica IIII[a].

Invitatorium *Populus Domini*, ps. *Venite*; ℣ *Dicet Domino*. [g] Lectiones (sex) [h] de sermone beati Johannis episcopi *Stabat Moyses in monte*. In I° nocturno ℟ *Locutus est Dominus*, ℟ *Stetit Moyses*, ℟ *Cantemus Domino*. — In II° nocturno ℣ *Ipse liberavit me*; ℟ *In mari via tua*, ℟ *Ecce mitto angelum meum*, ℟ *Qui persequebantur populum tuum*. — In III° nocturno ℣ *Scapulis suis*. III lectiones [i] de expositione evangelii *Abiit Jhesus trans mare Galilee*. ℟ *Moyses famulus*, ℟ *Splendida facta est*, ℟ *Audi Israel*.

In laudibus, ant. *Tunc acceptabis*, ps. *Miserere*; ant. *Bonum est*, ps. *Confitemini*; ant. *Benedicat nos*, ps. *Deus Deus meus*; ant. *Potens es Domine*, ps. *Benedicite*; ant. *Reges terre*, ps. *Laudate*. [j] Ant. *Cum sublevasset*, (ps. *Benedictus*). Oratio *Concede quesumus, omnipotens Deus, ut qui ex merito*. Ad altare Salvatoris ant. (de evangelio) [k].

a. Ad vesperas ant. *Cum sol autem occidisset*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Subjectum tibi populum*. Ad altare Salvatoris ant. *Per arma*. — *b*. Ad altare Salvatoris ant. *In spiritu*. — *c*. Ad altare Salvatoris ant. *Advenerunt*. — *d*. Ad altare Salvatoris ant. *Commendemus*. — *e*. Ad missam *Verba mea*, ps. *Rex meus*; oratio *Presta quesumus omnipotens Deus*. — *f*. Et est in dominica precedenti. Ad altare Salvatoris ant. *Per arma*; oratio *Deus qui conspicis*. — *g*. Sex. — *h*. Leguntur. — *i*. Leguntur. — *j*. Ad Benedictus. — *k*. *De quinque panibus*; oratio *Quesumus omnipotens Deus*, et dicitur ad altare Salvatoris per totam ebdomadam.

Ad processionem *Audi Israel*. Processio vadit in curiam episcopi [a] (et) ibidem fit sermo ad populum, (postea redit et cantatur tercia) [b].

Ad terciam, ant. *De quinque panibus* [c].

Ad missam *Letare Jherusalem*, ps. *Letatus sum*. Oratio *Concede quesumus, omnipotens Deus, ut qui ex merito*. Epistola *Scriptum* [v°] *est enim*. ℟ *Letatus sum*. Tractus *Qui confidunt*. Evangelium *Abiit Jhesus*. *Credo in unum Deum*. Offertorium *Laudate Dominum*. Communio *Jherusalem*. Postcommunio *Da nobis, misericors Deus*.

Ad sextam, ant. *Satiavit Dominus*.

Ad nonam, ant. *De quinque panibus*.

Ad vesperas, ℟ *Adduxit eos*. [d] Ant. *Accepit Jhesus panes*, (ps. *Magnificat*). Oratio (*Da nobis, misericors Deus*) [e]. Ad altare Salvatoris antiphona (de evangelio) [f].

Feria II[a], ad matutinas, ℣ *Dicet Domino*. ℟ *Attendite*, ℟ *Sicut fuit* [1] *cum Moyse*, ℟ *Popule meus*. Antiphona ad Benedictus *Auferte ista hinc*. Preces. Oratio *Presta quesumus, omnipotens Deus* [g].

Ad missam *Deus in nomine tuo*, ps. *Quoniam alieni*. Oratio *Presta, quesumus*. Lectio libri Regum *Venerunt due mulieres*. ℟ *Esto michi*. Evangelium *Prope erat Pascha*. Offertorium *Jubilate Deo*. Communio *Ab occultis*. Postcommunio *Sumptis Domine*, alia *Deprecationem nostram*.

Ad vesperas, ant. *Solvite templum hoc*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Deprecationem nostram* [h].

Feria III[a], ad matutinas, ℣ *Ipse invocavit me*. ℟ *Sicut fui*, ℟ *Popule meus*, ℟ *Adduxi vos*. (Antiphona) ad Benedictus [i] *Quid me queritis interficere*. Preces. Oratio *Sacre nobis quesumus* [j].

Ad missam *Exaudi Deus*, ps. *Contristatus sum*. Oratio *Sacra nobis*. Lectio libri Exodi *Locutus est Dominus ad Moysen*. ℟ *Exurge, Domine*. Evangelium *Jam die festo mediante*. Offertorium *Expectans expectavi*. Communio *Letabimur*. Postcommunio *Hujus nos Domine*, alia *Miserere Domine*.

a. Et eundo cantatur ℣ *Stirps Jesse*, postea. — *b*. Quem debet capellanus episcopi; finito sermone, redit processio ad ecclesiam, cantando ℣ *Virgo Dei genitrix*; deinde cantatur tercia. — *c*. ℣ dicuntur ad III[am], VI[am] et IX[am] sicut in precedenti dominica, et sic fit per totam ebdomadam.— *d*. Ad Magnificat.— *e*. *Concede quesumus, omnipotens Deus, ut qui ex merito*. — *f*. *Satiavit Dominus*. — *g*. Ad altare Salvatoris ant. *In spiritu*. — *h*. Ad altare Salvatoris ant. *Advenerunt*. — *i*. Ant. — *j*. Ad altare Salvatoris ant. *Commendemus*.

1. *Il faut lire* fui.

Ad [114] vesperas, ad Magnificat ant. *Nemo in eum misit manus*. Preces. Oratio *Miserere, Domine* [a].

Feria IIII[a], ad matutinas, ℣ *Scapulis suis*. (Tunc a capite inchoandum est responsorium) [b] *Locutus est Dominus*. Antiphona ad Benedictus *Rabbi quid peccavit*. Preces. Oratio *Deus, qui et justis premia meritorum* [c].

Ad missam *Dum sanctificatus fuero*, ps. *Benedicam Dominum*. Oratio *Deus qui et justis*. Lectio Ezechielis prophete *Sanctificabo nomen meum magnum* et legitur ut lectio. ℟ *Venite filii*. Alia oratio *Presta quesumus omnipotens Deus*. Lectio Ysaie prophete *Lavamini mundi estote* et legitur ut epistola. ℟ *Beata gens*. Evangelium *Preteriens Jhesus*. Offertorium *Benedicite*. Communio *Lutum fecit*. Postcommunio *Sacramenta*, alia *Pateant aures*.

Ad vesperas, ant. *A seculo non est auditum*. Preces. Oratio *Pateant aures* [d].

Feria V[a], ad matutinas, ant. *Accepit autem omnes timor*, ps. *Benedictus*. Preces. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus* [e].

Ad missam *Letetur cor querentium Dominum*, ps. *Confitemini Domino et invocate nomen ejus*. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus*. Lectio libri Regum *Helyseus egrotabat*. ℟ *Respice Domine*. Evangelium *Dixit Jhesus turbis Judeorum*. Offertorium *Domine in auxilium*. Communio *Domine memorabor*. Postcommunio *Celestia dona capientibus*, alia *Populi tui Deus*.

Ad vesperas, ant. *Propheta magnus*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Populi tui Deus* [f].

Feria VI[a], ad matutinas, ant. *Lazarus amicus noster*, ps. *Benedictus*. Preces. Oratio *Deus qui in*[v°]*effabilibus mundum* [g].

Ad missam *Meditatio cordis*, ps. *Celi enarrant*. Oratio *Deus qui ineffabilibus*. Lectio libri Regum *Egrotavit filius mulieris*. ℟ *Bonum est confidere*. Evangelium *Erat quidem* [1] *languens*. Offertorium *Populum humilem*. Communio *Videns Dominus flentes*. Postcommunio *Hec nos quesumus Domine*, alia *Da quesumus omnipotens Deus*.

a. Ad altare Salvatoris ant. *Per arma*. — *b*. Responsorium reincipitur. — *c*. Ad altare Salvatoris ant. *In spiritu*. — *d*. Ad altare Salvatoris ant. *Advenerunt*. — *e*. Ad altare Salvatoris ant. *Commendemus*. — *f*. Ad altare Salvatoris ant. *Per arma*. — *g*. Ad altare Salvatoris ant. *In spiritu*.

1. *Lire* quidam.

Ad vesperas, ant. *Ad monumentum Lazari*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Da quesumus omnipotens Deus* [a].

Sabbato, ad matutinas, ant. *Qui sequitur me*, ps. *Benedictus* [b].

Ad missam *Sicientes*, ps. *Attendite popule meus*. Oratio *Fiat quesumus Domine*. Lectio Ysaie prophete *Omnes sicientes*. ℟ *Tibi Domine*. Evangelium *Ego sum lux mundi*. Offertorium *Factus est Dominus*. Communio *Dominus regit me*. Postcommunio *Tua nos quesumus Domine sancta*, alia *Deus qui sperantibus*.

Ad vesperas, ant. *Benedictus*, cum aliis antiphonis et psalmis ut supra. Capitulum *Confundantur qui me persequuntur*. Ymnus *Vexilla regis*. Ymnus iste cantatur ad vesperas singulis diebus usque ad Cenam Domini. ℣ *Ne perdas cum impiis Deus animam meam* ; versus iste dicitur singulis diebus usque ad dominicam Palmarum. Ant. *Ego sum qui testimonium*, ps. *Magnificat*. Oratio *Concede quesumus omnipotens Deus*. Ad Salvatorem [1] ant. *Confundantur*.

Ad completorium, ymnus *Xpiste qui lux es*. Post versum *Si dedero* non dicitur *Gloria*, sed responsum iteratur.

Dominica V^a^.

Ad matutinas, invitatorium *Hodie si vocem*, ps. *Venite* ; *Gloria* non dicitur, sed iteratur invitatorium. Ymnus *Nocte* [115] *surgentes*. In I° nocturno ant. *Pro fidei meritis*, ps. *Beatus vir* cum aliis predictis ; ant. *Juste Deus*, ps. *Domine Deus* et alii sequentes ; ant. *Surge*, ps. *Salvum me fac* cum aliis tribus. ℣ *De ore leonis*. Primam lectionem legit regnarius Prologum super Jheremiam et in fine dicit *Tu autem* ; alio quinque de Jheremia propheta *Verba Jheremie* et cetera, et in fine [c] *Hec dicit Dominus*. ℟ *Isti sunt dies*, ℟ *Multiplicati sunt*, ℟ *Qui custodiebant*. Post [d] versum non dicitur *Gloria Patri* usque ad Pascha. — In II° nocturno ant. *Non congregabo*, ps. *Conserva me* ; ant. *A facie impiorum*, ps. *Exaudi Domine* ; ant. *Eripe me Deus meus*, ps. *Diligam te*. ℣ *Eripe me Domine ab homine malo* ; ℟ *Adjutor et susceptor*, ℟ *Deus meus*, ℟ *Deus meus eripe me* [e]. — In III° nocturno ant. *Sponsus*, ps. *Celi enarrant* ; ant. *Auxilium*, ps. *Exaudiat te* ; ant. *Rex sine fine*, ps. *Domine in virtute*. ℣ *Eripe me de inimicis*

a. Ad altare Salvatoris ant. *Advenerunt*. — *b*. Oratio *Fiat quesumus*. Ad altare Salvatoris ant. *Commendemus*. — *c*. Cujuslibet lectionis dicitur. — *d*. Tercium. — *e*. Post ℣ sexti responsi non dicitur *Gloria Patri*.

1. *Corrigé ailleurs* : Ad altare Salvatoris.

meis Deus meus. Tres lectiones [a] de evangelio *Dicebat Jhesus turbis Judeorum* et in fine dicitur *Tu autem*. ℟ *Ne perdas cum impiis*, ℟ *Tota die contristatus*, ℟ *Fac mecum Domine* ; [b] non dicitur *Gloria*, sed responsum iteratur.

In laudibus, ant. *Vide Domine*, ps. *Miserere* ; ant. *In tribulatione*, ps. *Confitemini* ; ant. *Judicasti Domine*, ps. *Deus Deus meus* ; ant. *Popule meus*, ps. *Benedicite* ; ant. *Nunquid redditur*, ps. *Laudate*. Capitulum *Judicasti Domine*. Ymnus *Pange lingua* : ymnus iste can[v°]tatur singulis diebus in laudibus usque ad Cenam Domini. ℣ *Erue a framea Deus animam meam* : versiculus iste cantatur per hanc ebdomadam usque ad Palmas. Ant. *Abraham pater*, ps. *Benedictus*. Oratio *Quesumus omnipotens Deus familiam tuam*. Ad Salvatorem antiphona *Oves mee* et oratio (de tempore) [c].

Ad primam dicitur ymnus *Jam lucis* cum cantu ymni *Vexilla* : idem cantus (in ymnis) [d] ad terciam et sextam et nonam ; (et oratio de tempore).

Ad processionem, ℟ *Fac mecum Domine*.

Ad terciam, ant. *Oves mee*. Capitulum *Contumelias et terrores*. ℣ *De ore leonis* ; post ℣ non dicitur *Gloria*, sed iteratur ℟ ; similiter ad sextam et nonam.

Ad missam *Judica Domine*, ps. *Emitte lucem tuam* ; *Gloria Patri* non dicitur usque ad Pascha. Oratio *Quesumus omnipotens Deus*. Epistola *Xpistus assistens pontifex*. ℟ *Eripe me*. Tractus *Sepe expugnaverunt me*. Evangelium *Dicebat Jhesus turbis Judeorum*. *Credo in unum Deum*. Offertorium *Confitebor*. *Hoc corpus* ; sacerdos qui missam cantat incipit hanc communionem. Postcommunio *Adesto nobis Domine*.

Ad sextam, ant. *Desiderio*. Capitulum *Dominus Deus auxiliator*. ℟ *Erue a framea*.

Ad nonam, ant. *Magister dicit*. Capitulum *(Confundantur qui me persequuntur)* [e]. ℟ *Principes*. Antiphone iste et responsa cum versiculis dicta in predictis horis cantantur usque ad Cenam sine *Gloria Patri* ; [116] similiter et capitula predicta.

Ad vesperas, ℟ *Usquequo exaltabitur* sine *Gloria Patri*, sed iteratur responsum. [f] Ant. *Quinquaginta annos*, (ps. *Magnificat*). Oratio *Quesumus omnipotens Deus* [g].

Feria II[a], ad matutinas, ℣ *De ore leonis*. (Jheremias legi-

a. Leguntur. — *b*. Post ℣ noni responsi. — *c*. *Concede quesumus omnipotens Deus*, et dicitur ad altare Salvatoris per totam ebdomadam. — *d*. Cantatur. — *e*. *Judicasti*. — *f*. Ad Magnificat. — *g*. Ad altare Salvatoris ant. *Desiderio*

tur) [a] usque ad Cenam Domini [b]. ℟ *Ne avertas*, ℟ *In proximo*, ℟ *In te jactatus sum*. (Ant.) ad Benedictus [c] *Adhuc modicum tempus*. Preces. Oratio *Sanctifica quesumus Domine* [d].

(Hec) [e] antiphona *Confundantur* dicitur per ebdomadam ad primam usque ad Cenam [f].

Ad missam *Miserere*, ps. *Concidcaverunt*. Oratio *Sanctifica quesumus Domine*. Lectio Jone prophete *Factum est verbum Domini*. ℟ *Deus exaudi*. Evangelium *Miserunt principes*. Offertorium *Convertere*. Communio *Dominus virtudum*. Postcommunio *Sacramenti tui*, alia *Da quesumus Domine*.

Ad vesperas, ant. *In die magne festivitatis*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Da quesumus Domine* [g].

Feria III[a], ad matutinas, ℣ *Eripe me Domine ab homine malo*. ℟ *Vide quia tribulor*, ℟ *Pacifice*, ℟ *(Docem)* [h] *iniquos*. [i]Ant. *Tempus meum nondum advenit*, (ps. *Benedictus*). Preces. Oratio *Nostra tibi Domine quesumus* [j].

Ad missam *Expecta Domine*, ps. *Dominus illuminatio*. Oratio *Nostra tibi Domine quesumus*. Lectio Danielis prophete *Congregati sunt Babylonii*. ℟ *Discerne causam*. Evangelium *Ambulabat Jhesus in Galyleam*. Offertorium *Sperent in te*. Communio *Redime me*. Postcommunio *Da quesumus omnipotens Deus*, alia *Da nobis Domine quesumus* [k].

Feria IIII[a], [v°] ad matutinas, ℣ *Eripe me de inimicis meis*. ℟ *Multiplica*, ℟ *Qui custodierunt*, ℟ *Adjutor*. Ant. *Circumdantes*, ps. *Benedictus*. Preces. Oratio *Sanctificato hoc jejunio* [l].

[m] Lectio libri Levitici *Locutus est Dominus ad Moysen dicens*. ℟ *Exaltabo te*. Evangelium *Facta sunt encenia in Jherosolimis*. Offertorium *Eripe me*. Communio *Lavabo inter innocentes*. Postcommunio *Celestis doni*, alia *Adesto supplicationibus nostris*.

Ad vesperas, ant. *Multa bona opera*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Adesto supplicationibus nostris* [n].

Feria V[a], ad matutinas, ℣ *De ore leonis*. ℟ *Deus meus es tu*, ℟ *Deus meus eripe me*, ℟ *Ne perdas cum impiis Deus*. Ant. *Magister dicit*, ps. *Benedictus*. Preces. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus* [o].

a. Lectiones leguntur de Jheremia. — *b*. Et in fine dicitur *Hec dicit Dominus*. — *c*. Ant. — *d*. Ad altare Salvatoris ant. *Magister dicit*. — *e*. Ad primam, ant. *Confundantur*; hec. — *f*. Domini. — *g*. Ad altare Salvatoris ant. *Confundantur*. — *h*. *Doceam*. — *i*. Ad Benedictus. — *j*. Ad altare Salvatoris ant. *Oves mee*. — *k*. In vesperis ad Magnificat ant. *Vos ascendite*. Ad altare Salvatoris ant. *Desiderio*. — *l*. Ad altare Salvatoris ant. *Magister dicit*. — *m*. Ad missam *Liberator meus*. Oratio *Sanctificato hoc jejunio*. — *n*. Ad altare Salvatoris ant. *Confundantur*. — *o*. Ad altare Salvatoris ant. *Oves mee*.

Ad missam *Omnia que fecisti*, ps. *Magnus Dominus*. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus*. Lectio Jheremie prophete *Verbum quod factum est ad Jheremiam*. ℟ *Tollite hostias*. Evangelium *Cum audissent quidam de turba*. Offertorium *Super flumina*. Communio *Memento verbi tui*. Postcommunio *Quod ore sumpsimus*, alia *Esto quesumus Domine*.

Ad vesperas, ant. *In diebus*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Esto quesumus Domine* [a].

Feria VI[a], ad matutinas, ℣ *Eripe me Domine ab homine malo*. ℟ *Tota die*, ℟ *Fac mecum*, ℣ *Ne avertas*. Ant. *Principes sacerdotum*, ps. *Benedictus*. Preces. Oratio *Cordibus nostris* [b].

Ad missam *Miserere*, ps. *In te Domine speravi*. Oratio *Cordibus nostris*. Lectio Jheremie [117] prophete *Dixit Jheremias*. ℟ *Pacifice*. Evangelium *Collegerunt pontifices*. Offertorium *Benedictus es*. Communio *Ne tradideris me*. Postcommunio *Sumptis sacrificiis Domine*, alia *Concede quesumus omnipotens Deus*.

Ad vesperas, ant. *Appropinquabat*, ps. *Magnificat*. Oratio *Concede quesumus omnipotens Deus* [c].

Sabbato, ad matutinas, ℣ *Eripe me de inimicis meis Deus meus*. ℟ *In proximo est*, ℟ *In te jactatus sum*, ℟ *Vide quia tribulor*. Ant. *Clarifica me Pater*, ps. *Benedictus*. Preces. Oratio *Proficiat quesumus Domine* [d].

Ad missam *Miserere*, ps. *In te Domine speravi*. Oratio *Proficiat*. Lectio Zacharie prophete *Exulta satis filia Syon*. ℟ *Pacifice loquebantur*. Evangelium *Sublevatis Jhesus oculis*. Offertorium *Benedictus es*. Communio *Ne tradideris me*. Postcommunio *Divini muneris*, alia *Tuere quesumus Domine*.

Ad vesperas duo subdiaconi, sine cappis sericis, cantant ℟ *Dominus Jhesus ; Gloria Patri* non dicitur. Ymnus *Vexilla regis prodeunt*. ℣ *Dederunt in escam meam fel* : versiculus iste dicitur usque ad Cenam Domini. Ant. *Pater juste*, ps. *Magnificat* [e].

Dominica in Palmis.

Ad matutinas, invitatorium *Ipsi vero*, ps. *Venite*. Ymnus *Nocte surgentes*. In I° nocturno ant. *Pro fidei meritis*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et psalmis. ℣ *De ore leonis*. Sex lectiones [f] de expositione hujus psalmi *Deus, Deus meus, res-*

a. Ad altare Salvatoris ant. *Desiderio*. — *b.* Ad altare Salvatoris ant. *Magister dicit*. — *c.* Ad altare Salvatoris ant. *Confundantur*. — *d.* Ad altare Salvatoris ant. *Oves mee*. — *e.* Oratio *Quesumus, omnipotens Deus*. Ad altare Salvatoris ant. *Desiderio*. — *f.* Leguntur.

pice in me. ℟ *In die qua invo*[v°]*cavi te,* ℟ *Fratres mei elongaverunt,* ℟ *Attende Domine.* — In II° nocturno ant. *Non congregabo,* ps. *Conserva me ;* ant. *A facie impiorum,* ps. *Exaudi Domine ;* ant. *Eripe me,* ps. *Diligam te.* ℣ *Erue a framea ;* ℟ *Conclusit vias meas,* ℟ *Salvum me fac,* ℟ *Noli esse michi.* — In III° nocturno ant. *Sponsus,* ps. *Celi enarrant,* cum aliis ant. et psalmis. ℣ *Ne perdas cum impiis.* In septima lectione pronunciatur Passio Domini nostri secundum Matheum *Scitis quia post biduum Pascha fiet,* de cujus expositione lectiones leguntur sequentes. ℟ *Dominus mecum est,* ℟ *Dixerunt impii,* ℟ *Ingrediente Domino.*

In laudibus, ant. *Dominus Deus,* ps. *Miserere ;* ant. *Circumdantes,* ps. *Confitemini ;* ant. *Judica causam,* ps. *Deus Deus meus ;* ant. *Cum angelis,* ps. *Benedicite ;* ant. *Confundantur,* ps. *Laudate.* Ymnus ut supra. ℣ *Diviserunt sibi vestimenta mea ;* versiculus iste dicitur in laudibus usque ad Cenam Domini. [a] Ant. *Principes sacerdotum,* (ps. *Benedictus).* Oratio *Omnipotens sempiterne Deus.* Ad altare Salvatoris ant. [b] (et oratio de tempore).

Ad primam, *Deus in adjutorium.* Ymnus *Jam lucis.* Ant. *Dominus regit me,* ps. *Deus Deus meus respice in me* (cum aliis qui sequuntur) [c]. Post *Deus in nomine tuo* non dicitur *Confitemini,* sed *Dominus regnavit.* Ad *Quicumque vult* antiphona (de Trinitate) [d]. Preces et oratio sicut in aliis dominicis. Regnarius in capitulo [118] denuntiat diaconum passionem Domini lecturum, primum secundum Matheum, alium secundum Marcum, alium secundum Lucam, alium secundum Johannem, et si aliquis illorum defuerit, ebdomadarius diaconus officium supplet. Dum aqua benedicta aspergitur [e] ℟ *Dominus Jhesus.*

Interim subdiaconus, tunica serica indutus, textum deferens, et diaconus, dalmatica indutus, palmam tenens, intrant chorum, et, finita oratione a sacerdote, eunt canonici processionaliter extra civitatem ad Sanctum Martinum [1], precedente clericulo cum aqua benedicta, subdiacono, diacono, sacerdote, ut ramos et palmas accipiant. Episcopus, capa serica indutus et infulatus, baculum tenens pastoralem, benedicit ramos et palmas, dicens has orationes : *Deus qui Jherusalem veniens,* alia

a. Ad Benedictus. — *b. Magister dicit;* oratio *Quesumus omnipotens Deus :* hec oratio dicitur ad altare Salvatoris usque ad Cenam Domini. — *c.* Cum aliis predictis. — *d. Libera nos.* — *e.* Cantatur.

1. *L'église de l'abbaye de St-Martin de Laon. Cette abbaye était en dehors du quartier de la ville appelé la Cité. L'église de St-Martin est aujourd'hui église paroissiale.*

Deus cujus Filius pro salute. Facta benedictione, cantor vel succentor incipit ant. *Pueri Hebreorum tollentes ramos*, item alia ant. *Pueri Hebreorum vestimenta.* Percantatis antiphonis, (canonici cum palmis exeunt de ecclesia et tunc) legitur evangelium *Cum appropinquasset Jhesus Betphage.* Postea clericuli, stantes [a] in altera parte, cantant *Gloria laus* et versus sequentes ; chorus iterat *Gloria laus.* Deinde fit sermo ad populum [b]. Finito sermone, redit [v°] processio et in introitu civitatis cantor incipit ℟ *Ingrediente Domino*, et postquam intraverit ecclesiam cantor incipit ant. *Collegerunt* ; quinque canonici versum *Unus autem.*

Ad terciam non dicitur *Deus in adjutorium* [c], sed [d] *Legem pone* cum aliis psalmis, (quibus finitis) [e] cantatur responsum *Ingrediente Domino.* Oratio *Omnipotens*, et non dicitur *Dominus vobiscum*, sed *Oremus;* similiter in fine non dicitur *Dominus vobiscum* nec *Benedicamus Domino* ; sic fit in sexta et in nona.

Ad missam *Domine ne longe*, ps. *Deus Deus meus.* Oratio *Omnipotens sempiterne Deus.* Epistola *Hoc sentite.* ℟ *Tenuisti.* Tractus *Deus Deus meus*, et ipsum cantant canonici in utroque pulpito, duo sacerdotes, duo diaconi, duo subdiaconi, in utraque parte tres. Passio Domini secundum Matheum *Scitis quia post biduum* [f]. *Credo in unum Deum.* Offertorium *Improperium.* Communio *Pater si non potest.* Oratio *Per hujus Domine.*

Ad vesperas, *Deus in adjutorium* dicitur. Duo subdiaconi ℟ *Circumdederunt me* ; post ℣ non dicitur *Gloria Patri*, sed ℟ iteratur. [g] Ant. *Occurrerunt turbe*, (ps. *Magnificat*). Oratio *Omnipotens sempiterne Deus* [h].

Feria II[a], ad matutinas, ℣ *De ore leonis.* ℟ *Viri impii dixerunt*, ℟ *Insurrexerunt in me*, ℟ *Dominus Jhesus.*

In laudibus, ant. *Faciem meam*, ps. *Miserere* ; ant. *Framea suscitare*, ps. *Verba mea* ; ant. *Appenderunt mercedem meam*, ps. *Deus Deus meus* ; ant. *Inunda*[119]*verunt aque*, ps. *Confitebor* ; ant. *Labia insurgentium*, ps. *Laudate.* ℣ *Diviserunt sibi.* [i] Ant. *Appropinquabat*, (ps. *Benedictus*). Preces. Oratio *Quesumus, omnipotens Deus.*

Post primam cantantur quinquaginta psalmi ; eodem modo in tercia feria et in quarta.

a. Super porticum ecclesie. — *b.* Quem debet episcopus. — *c.* Nec ymnus. — *d.* Ps. — *e.* Non dicitur *Gloria Patri* nec capitulum, sed finitis psalmis. — *f.* Et non legitur in pulpito. — *g.* Ad Magnificat. — *h.* Ad altare Salvatoris ant. *Confundantur.* — *i.* Ad Benedictus.

Post sextam fit vigilia pro fidelibus defunctis. Tunc campane insimul pulsantur et in vigilia novem lectiones leguntur.

Post nonam missa pro fidelibus defunctis et campane insimul pulsantur. Attendendum est quod in hac ebdomada, ultra hanc diem, non fit vigilia nec cantatur missa pro fidelibus defunctis.

Ad missam *Judica Domine*, ps. *Effunde frameam*. Oratio *Da quesumus omnipotens Deus*. Lectio Ysaie prophete *Dominus Deus aperuit michi aurem*. ℟ *Exurge, Domine*. Evangelium *Ante sex dies Pasche*. Offertorium *Eripe me de inimicis meis*. Communio *Erubescant et revereantur*. Postcommunio *Prebeant nobis Domine*, alia *Adjuva nos Deus salutaris noster*.

Ad vesperas, ant. *Non haberes in me potestatem*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Adjuva nos Deus* [a]. Post vesperas cortine deponuntur.

Feria III[a], ad matutinas, ℣ *Erue a framea, Deus, animam meam*. ℟ *Contumelias*, ℟ *Deus Israel*, ℟ *Sinagoga populorum*.

In laudibus, ant. *Vide Domine*, ps. *Miserere*; ant. *Discerne causam meam*, ps. *Judica me Deus*; ant. *Dum tribularer*, ps. *Deus Deus meus*; ant. *Domine vim patior*, ps. *Ego dixi*; ant. *Dixerunt* [v°] *impii*, ps. *Laudate*. ℣ *Diviserunt sibi*. [b] Ant. *Principes sacerdotum*, (ps. *Benedictus*). Preces. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus* [c].

Ad missam *Nos autem*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus*. Lectio Jheremie prophete *Domine, demonstra[s]ti michi*. ℟ *Ego autem*. Passio secundum Marcum *Erat Pascha*. Offertorium *Custodi me*. Communio *Adversum me*. Postcommunio *Sanctificationibus tuis*, alia *Tua nos misericordia Deus*.

Ad vesperas, ant. *Potestatem habeo*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Tua nos misericordia*

Feria IIII[a], ad matutinas, ℣ *De ore leonis*. ℟ *Viri impii*, ℟ *Insurrexerunt*, ℟ *Contumelias*.

In laudibus, ant. *Libera me*, ps. *Miserere*; ant. *Contumelias*, ps. *Te decet*; ant. *Ipsi vero*, ps. *Deus Deus meus*; ant. *Omnes inimici mei*, ps. *Exultavit*; ant. *Alliga Domine*, ps. *Laudate*. ℣ *Diviserunt sibi vestimenta*. [d] Ant. *Tanto tempore*, (ps. *Benedictus*). Preces. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus*.

Ad missam *In nomine Domini*, ps. *Domine exaudi*. Oratio *Presta quesumus omnipotens*. Lectio Ysaie prophete *Dicite*

a. Ad altare Salvatoris ant. *Oves mee*. — *b*. Ad Benedictus. — *c*. Ad altare Salvatoris ant. *Desiderio*. — *d*. Ad Benedictus.

filie Syon, et legitur ut lectio. ℟ *Ne avertas*. Oratio *Deus qui pro nobis Filium tuum*. Lectio Ysaie prophete, legitur ut epistola, *Domine quis credidit auditui nostro*. Canonicus subdiaconus, capa serica indutus, cantat primum tractum *Domine exaudi orationem meam* et cantat sicut responsum ; alium (cantant clericuli albis induti) [b] *Domine non secundum* [c]. Passio Domini secundum Lucam *Appropinquabat dies*. Offertorium *Domine exau*[120]*di*. Communio *Potum meum*. Postcommunio *Largire supplicibus tuis*, alia *Respice quesumus Domine*.

Ad vesperas, ant. *Cotidie apud vos eram*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Respice quesumus, Domine*.

Feria V[a].

Ad matutinas ponuntur ante altare quindecim cerei ; preter hos in dextra parte presbiterii ponuntur decem et octo, in sinistra alii decem et octo. *Domine labia mea* non dicitur, nec *Deus in adjutorium*, nec invitatorium, sed sacerdos incipit antiphonam et cantantur psalmi sine *Gloria Patri* ; *Jube Domine* non dicitur, nec benedictio datur a sacerdote [d]. Hec predicta tenentur in Parasceve et in Sabbato. — In I° nocturno ant. *Zelus domus tue*, ps. *Salvum me fac* ; ant. *Avertantur*, ps. *Deus in adjutorium* ; ant. *Deus meus eripe me*, ps. *In te Domine speravi*. Clericulus ℣ *Exurge, Domine. Pater noster* a sacerdote, *Et ne nos inducas* non dicitur. Tres prime lectiones fiunt de Lamentationibus Jheremie et cantantur, et in fine earum dicitur *Jherusalem Jherusalem convertere ad Dominum Deum tuum* ; eodem modo fit in Parasceve et in Sabbato. ℟ *In monte Oliveti*, ℟ *Tristis est anima mea*, ℟ *Ecce vidimus eum*. — In II° nocturno ant. *Liberavit Dominus*, ps. *Deus judicium* ; ant. *Cogitaverunt impii*, ps. *Quam bonus* ; ant. *Exurge*, ps. *Ut quid Deus*. ℣ *Deus meus, eripe me de manu peccatoris*. Quarta lectio et quinta et sexta leguntur de expositione [v°] hujus psalmi *Deus in adjutorium*, et in fine earum dicitur *Tu autem, Domine, ne elongeris a me* ; *Deus meus, in auxilium meum respice*. ℟ *Unus ex discipulis*, ℟ *Eram quasi agnus*, ℟ *Una hora*. — In III° nocturno ant. *Dixi iniquis*, ps. *Confitebimur* ; ant. *Terra tremuit*, ps. *Notus in Judea* ; ant. *In die tribulationis*, ps. *Voce mea*. ℣ *Homo pacis mee in quo sperabam*. Lectiones de expositione hujus evangelii *Ante diem festum Pasche* et in fine [e] predictum *Tu autem*. ℟ *Seniores populi*, ℟ *Revelabunt celi*, ℟ *O Juda*.

a. Injunctum sibi a succentore. — b. Tractum. — c. Cantat corus ut predictum est. — d. Duplex chorus servatur. — e. Dicitur.

In laudibus sacerdos non dicit versiculum nec *Deus in adjutorium*; similiter nec in Parasceve nec in Sabbato. Ant. *Justificeris Domine*, ps. *Miserere*; ant. *Dominus tanquam ovis*, ps. *Domine refugium*; ant. *Contritum est*, ps. *Deus Deus meus*; ant. *Exortatus es*, ps. *Cantemus Domino*; ant. *Oblatus est*, ps. *Laudate*. Versiculus non dicitur. Ant. *Traditor autem*, ps. *Benedictus*. Antequam Benedictus incipiatur, omnes candele et lampades extinguntur. Percantata antiphona, clericuli stantes retro altare dicunt *Kyrieleison*; duo subdiaconi in pulpito *Qui passurus*; idem clericuli *Kyrieleison*; subdiaconi *Qui prophetice*. Duo diaconi stantes in dextra parte altaris *Domine miserere nobis*. Chorus *Xpistus Dominus*. Clericuli *Kyrieleison*; subdiaconi *Qui expansis*. [121] Clericuli *Kyrieleison*; subdiaconi *Agno mitti*. Diaconi *Domine, miserere nobis*; chorus *Xpistus Dominus*. Clericuli *Kyrieleison*; subdiaconi *Vita in ligno moritur*. Clericuli *Kyrieleison*; subdiaconi *Teque vinciri*; diaconi *Domine, miserere nobis*; chorus *Xpistus Dominus*; episcopus *Mortem autem crucis*. Chorus *Propter quod et Deus exaltavit et donavit illi nomen quod est super omne nomen*. Tunc canonici prostrati super sedes dicunt summissa voce *Pater noster* et preces; *Miserere mei Deus*. Oratio *Respice quesumus Domine*. *Dominus vobiscum* non dicitur nec *Benedicamus Domino*. Hec a nobis post Benedictus assignata tenenda sunt in Parasceve et in Sabbato.

Attendendum est quod hore de beata Maria non cantantur usque ad sabbatum ante octavas Pasche, nec processio fit ad altare Salvatoris. In die ad horas non dicitur *Deus in adjutorium*, nec ymnus nec antiphona.

Ad primam, *Deus in nomine tuo*, ps. *Beati immaculati*, *Retribue*, *Quicumque vult*, sine *Gloria Patri*. ℟ *In monte Oliveti*, ℣ *Veruamptamen*. *Kyrieleison* ter, *Xpisteleison* ter, *Kyrieleison* ter, *Pater noster*; preces, *Ego dixi Domine*. Oratio *Respice quesumus Domine*. Postea pulsatur campana. Episcopus et canonici in capitulum conveniunt. Episcopus dicit *Confiteor*, postea omnes alii; episcopus *Misereatur* et cetera, sed antequam dicat *Absolutionem* [v°] *et remissionem* omnes prostrati cantant psalmos penitentiales; quibus dictis episcopus mitratus, stolla posita super collum, surgit et dicit *Kyrieleison, Xpisteleison, Kyrieleison, Pater noster. Et ne nos inducas in temptationem; Sed libera nos a malo. Salvos fac servos tuos; Deus meus, sperantes in te. Esto eis, Domine, turris fortitudinis; A facie inimici. O Domine, salvos eos fac; O Domine, bene prosperare. Mitte eis, Domine, auxilium de sancto;*

Et de Syon tuere eos. Fiat misericordia tua, Domine, super nos; Quemadmodum speravimus in te. Domine, Deus virtutum, converte nos; Et ostende faciem tuam et salvi erimus. Domine, exaudi orationem meam; Et clamor meus ad te veniat. Oremus *Exaudi, Domine, preces nostras*; alia *Preveniat hiis famulis*; alia *Adesto, Domine, supplicationibus nostris*; alia *Presta quesumus, Domine, his famulis*; alia *Deus humani generis*. Finitis orationibus, canonici dicunt psalmum *Deus misereatur nostri*; episcopus *Omnipotens, sempiterne Deus*; postea eos a peccatis absolvens dicit *Absolutionem et remissionem* et cetera. His peractis, progreditur episcopus ad ecclesiam Sancti Vincentii [1], deinde ad ecclesiam Sancti Martini [2], postea ad ecclesiam Sancti Johannis in burgo [3], ad ultimum ad ecclesiam Sancti Johannis in abba[122]tia [4]. Interim cantatur tercia et sexta.

Ad terciam, ps. *Legem pone* cum aliis psalmis et non dicitur *Gloria Patri*. ℟ *Tristis est anima mea*, ℣ *Vigilate. Kyrieleison.* Preces. Oratio *Respice Domine.*

Ad sextam, ps. *Defecit* cum aliis psalmis, sine *Gloria*. ℟ *Ecce vidimus*, ℣ *Vere languores nostros.* Preces. Oratio *Respice Domine.*

Post sextam episcopus, stans in sinistro pulpito cum stola et mitra, absolvit a peccatis populum sibi a Deo commissum [5].

Ad nonam, ps. *Mirabilia* cum aliis psalmis, sine *Gloria Patri*. ℟ *Unus ex discipulis*, ℣ *Qui intingit.* Preces. Oratio *Respice Domine.*

Ad missam cantor et succentor, cum capis sericis, chorum

1. *L'abbaye de St-Vincent est devenue un arsenal, le lieu de la prière et de la paix, un dépôt d'armes et de munitions de guerre! Elle appartenait à l'ordre de St-Benoît. On voit encore quelques restes de l'église.* — 2. *L'abbaye de St-Martin est aujourd'hui l'Hôtel-Dieu; elle appartenait autrefois aux Prémontrés. L'église conservée est aujourd'hui église paroissiale.* — 3. *L'église de St-Jean au bourg, dont il subsiste quelques parties, rue du Cloître-St-Jean, était desservie par un collège de chanoines.* — 4. *L'abbaye de St-Jean, aujourd'hui la préfecture, était avant 1128 une abbaye de femmes. A partir de cette époque elle appartint à l'ordre de St-Benoît. Il ne reste rien de l'ancienne église de St-Jean-Baptiste.* — 5. *Les fidèles venaient très nombreux à cette absolution du Jeudi-Saint, non seulement de la ville elle-même, mais de tous les points du diocèse. Le cartulaire du chapitre (Cartulaire de Jacques de Troyes, f. 254, VII), contient un acte par lequel le roi Louis-le-Gros s'engageait à veiller à la sécurité de ceux qui entreprendraient ce pieux voyage:* Proinde omnes illos qui in capite jejunii ad penitentiam et in CENA DOMINI AD ABSOLUTIONEM, et ad submonitionem episcopi per hamum christianitatis venerint, eos etiam qui in media Quadragesima et in feria IIIa infra Pentecosten et in festo beate Marie in Septembri ad constituta indicta et dies festos pia devotione concurrerint, pro Dei honore et Laudunensis ecclesie reverentia per triduum in nostro conductu recipimus, omnem eis tam in eundo quam in redeundo securitatem concedentes... anno 1136.

observant. Introitus *Nos autem*, ps. *Deus misereatur*; cantor iterum incipit *Nos autem*; *Gloria Patri* dicitur. Interim episcopus cum diacono et subdiacono presbiterium ascendit, precedentibus clericulis cum cereis, (alio cum thuribulo). Sciendum est quod si episcopus presens fuerit, diaconus dalmatica, subdiaconus tunica debent indui; si vero non fuerit[a], casulis induuntur et tunc non dicitur *Gloria*[b] introitu misse[c], nec[d] *Gloria in excelsis*. Episcopus, dicta confessione, pergit ad altare et dicit *Gloria in excelsis*. Campane pulsantur[e]. Hac die non dicitur *Flectamus genua*. Oratio *Deus a quo et Judas*. Epistola *Convenientibus vobis in unum* et legitur [v°] in pulpito. Clericulus[f] ℟ *Xpistus factus est*. Evangelium *Ante diem festum Pasche*[g]. Offertorium *Dextera Domini*. Dum cantatur offertorium, episcopus penitentes in ecclesiam introducit et, stans ante altare, eos a peccatis absolvit, dicens *Misereatur vestri*. Et dum missa ab episcopo celebratur, parati sunt sacerdotes ecclesie nostre et presbiteri parrochiales, albis et casulis induti, et cum eis sex diaconi dalmaticis et sex subdiaconi tunicis preparati, et tres acoliti ampullas tenentes, et ordinata processione dum *Sanctus* dicitur veniunt, duobus clericulis albis indutis precedentibus et cantantibus *O Redemptor sume carmen*, aliis idem iterantibus, quatuor de predictis subdiaconis baculis pannum sericum[1] super ampullas deferentibus; assunt etiam duo clericuli cum thuribulis ampullas incensantes, et sic processionaliter vadunt ad altare. Antequam episcopus dicat *Per quem hec omnia, Domine, semper bona creas*, offertur ei ab archidiacono syndone involuto oleum ad benedicendum, postea chrisma et iterum oleum, et facta benedictione et dicto *Agnus Dei* communicat se episcopus et reservatur Corpus Domini usque in Parasceven sine Sanguine. In die enim sequenti conse[123]cratur vinum per Corpus Domini reservatum. Communio *Dominus Jhesus*. Sciendum est quod in ecclesia ubi chrisma efficitur, cantatur *Gloria in excelsis* et datur pax; si autem episcopus non cantat, non datur pax. Episcopus, antequam discedat ab altari, in vesperis incipit antiphonam *Calicem*[h], ps. *Credidi*; ant.

a. Presens, dyaconus et subdyaconus. — *b*. In. — *c*. Corus non servatur. — *d*. Dicitur. — *e*. Ad hac hora non pulsantur campane usque in sabbato sancto Pasche dum incipitur in missa *Gloria in excelsis*. — *f*. Ibidem. — *g*. Et similiter legitur in pulpito, si episcopus cantat missam. Si episcopus non cantat missam, epistola, ℟ et evangelium leguntur et cantantur ubi leguntur singulis diebus. — *h*. Et servatur duplex chorus.

1. *Le dais.*

Cum his, ps. *Ad Dominum cum tribularer*; ant. *Ab hominibus*, ps. *Eripe me*; ant. *Custodi me*, ps. *Domine clamavi*; ant. *Considerabam*, ps. *Voce mea*. Ant. *Cenantibus*, ps. *Magnificat*. Preces non dicuntur. Oratio *Refecti*. Diaconus *Ite missa est* [a], si episcopus fuerit presens ; si vero non fuerit presens, fiunt preces et non dicitur *Ite missa est* [b]. Post missam episcopus discedens ab altari incipit responsum *Summe Trinitati* et cantando eunt usque ad sacrarium, ubi reponitur chrisma et oleum.

Post prandium canonici in ecclesiam ad lavanda altaria conveniunt. Laici custodes tabulas altaris aperiunt ; sacerdotes ecclesie et custodes clerici et custos sacrarii et subthesaurarius, omnes albis induti et nudis pedibus, lavant primo majus altare, deinde alia, clericulis aquam deferentibus; laici vero custodes pavimentum lavant. Interim canonici cantant in choro *In monte Oliveti* et alia responsa que sequuntur ; ad sepulchrum [v°] cantatur ℟ *Circumdederunt me*.

Facta altarium ablutione, eunt canonici in capitulum, precedentibus duobus clericulis portantibus cereos et uno cum thuribulo, subdiacono tunica induto ferente textum, sequente diacono induto dalmatica [c]. Quo postquam ventum est, diaconus legit evangelium *Ante diem festum Pasche*. Finito evangelio, fit sermo a decano. Postea cantatur hec antiphona *Mandatum novum*, ps. *Beati immaculati*; item *Mandatum novum*, ps. *Beati qui scrutantur*; item *Mandatum novum*; ant. *Diligamus nos*. Episcopus dat unum modium vini ad serviendum in capitulo ; postea cantatur hec ant. *Postquam surrexit Dominus*. Et iterum ab hospitalario affertur aqua in pelvim et ab ebdomadario sacerdote lavantur pedes decani et aliarum personarum. Postea pelvis cum aqua in circuitu ante canonicos ad pedes lavandos deportatur, et cantatur hec ant. *In diebus illis*; alia *Vos vocatis me*. Dum cantatur responsum *Felix Maria*, (butellarius) [d] ebdomadario sacerdoti nummos amministrat, et ipse sacerdos unicuique canonicorum sex distribuit. Ant. *In hoc cognoscent omnes*. Postea sacerdos dicit *Tu mandasti mandata tua*, canonici *Custodiri nimis*. Sacerdos *Dominus vobiscum*. [124] Oratio *Adesto quesumus Domine officio nostre servitutis*; alia *Deus qui discipulorum tuorum pedes abluens*. Tunc omnes redeunt ad ecclesiam et, summissa voce, dicunt completorium, non dicentes *Converte nos*, nec

a. Dicitur. — *b*. Sed dicitur *Benedicamus*. — *c*. Et tenente palmam in manu. — *d*. Buticularius.

Deus in adjutorium, nec ymnum nec antiphonam, sed psalmos sine *Gloria Patri : Cum invocarem, In te Domine speravi, Qui habitat, Ecce nunc, Nunc dimittis.* ℟ *Eram quasi agnus,* ℣ *Omnes inimici mei.* Preces. Oratio *Respice Domine.*

Feria VI[a] in PARASCEVE.

[a] Ant. *Astiterunt*, ps. *Quare fremuerunt ;* ant. *Diviserunt sibi*, ps. *Deus Deus meus respice in me ;* ant. *Insurrexerunt in me*, ps. *Dominus illuminatio.* ℣ *Diviserunt sibi.* Lectiones [b] de Jheremia. ℟ *Omnes amici mei,* ℟ *Velum templi,* ℟ *Vinea mea electa.* — In II° nocturno ant. *Vim faciebant*, ps. *Domine ne in furore* II ; ant. *Confundantur*, ps. *Expectans expectavi ;* ant. *Alieni insurrexerunt*, ps. *Deus in nomine.* ℣ *Insurrexerunt in me testes iniqui.* Lectio quarta et V[a] et VI[a] de expositione hujus psalmi *Exaudi Deus orationem meam cum deprecor*, et in fine [c] *Tu autem Domine ne elongeris* et cetera. ℟ *Tanquam ad latronem,* ℟ *Tenebre facte sunt,* ℟ *Barrabas latro.* — In III° nocturno ant. *Ab insurgentibus in me*, ps. *Eripe me de inimicis ;* ant. *Longe fecisti*, ps. *Domine Deus salutis ;* ant. *Captabant*[1] *in animam justi*, ps. *Deus ultionum.* ℣ *Locuti sunt adversum me lingua dolosa.* In septima lectione [V°] pronunciatur *Passio Domini secundum Johannem* et de expositione fiunt lectiones, *Egressus est Jhesus cum discipulis suis.* ℟ *Tradiderunt me,* ℟ *Jhesum tradidit impius,* ℟ *Caligaverunt.*

In laudibus, ant. *Proprio filio*, ps. *Miserere ;* ant. *Anxiatus est in me*, ps. *Domine exaudi orationem meam auribus percipe ;* ant. *Ait latro ad latronem*, ps. *Deus Deus meus ;* ant. *Dum conturbata fuerit*, ps. *Domine audivi ;* ant. *Memento mei*, ps. *Laudate.* [d] Ant. *Posuerunt*, (ps. *Benedictus). Kyrieleison* [e] et cetera [f]; diaconi cantant *Xpistus*, subdiaconi *Domine miserere.*

Hore non cantantur communiter in choro sicut in aliis diebus, similiter nec in sabbato usque ad vesperas.

Ad primam, omnes psalmi predicti et responsum *Omnes amici.*

Ad terciam, ℟ *Velum templi.*

Ad sextam, ℟ *Vinea mea.*

Ad nonam, ℟ *Tanquam ad latronem.*

(Post horam primam processio canonicorum pergit ad eccle-

a. Ad matutinas. — *b.* Leguntur. — *c.* Dicitur. — *d.* Ad Benedictus. — *e.* *Qui passurus.* — *f.* Ut dictum est die precedenti.

1. *Lire* Captabunt.

siam Sancti Johannis in burgo, ad Sanctum Martinum, ad Sanctum Stephanum [1], ad Sanctum Vincentium, ad ecclesiam Beate Marie in profundo [2], ad Sanctum Johannem in abbatia)[a].

Ad missam, episcopus casula crocei coloris induitur, que more solito super brachia sua non ponitur, sed, eo subtus manus tenente, dependet; episcopus stans ante altare dicit *Oremus*, diaconus *Flectamus genua, Levate*. Oratio *Deus a quo et Judas*. Lectio Osee prophete *In tribulatione*; in hac lectione non dicitur titulus, similiter [125] nec in sequenti. Canonicus [b] cum capa serica ante altare cantat tractum *Domine audivi* [c]. Chorus reincipit. Item episcopus *Oremus*, diaconus *Flectamus genua*. Oratio *Deus qui peccati veteris*. Lectio libri Exodi *Mensis iste vobis principium* et legitur ut lectio. Sex canonici cum capis sericis, duo sacerdotes, duo diaconi, duo subdiaconi, stantes ante altare cantant tractum *Eripe me Domine* [d], tres in dextra parte primum versum incipientes, alii tres in sinistra secundum, et sic usque ad finem. Post tractum legitur Passio *Egressus Jhesus*. Dicta Passione, episcopus *Oremus dilectissimi; Oremus*, diaconus *Flectamus genua*, collecta *Omnipotens sempiterne Deus*. Item *Oremus et pro beatissimo Papa nostro; Oremus*, diaconus *Flectamus genua*, oratio *Omnipotens sempiterne Deus cujus judicio*. Episcopus *Oremus et pro omnibus episcopis; Oremus*, diaconus *Flectamus genua*, oratio *Omnipotens sempiterne Deus cujus spiritu*. Episcopus *Oremus et pro xpistianissimo rege nostro; Oremus*, diaconus *Flectamus genua*, oratio *Omnipotens sempiterne Deus in cujus manu*. Episcopus *Oremus et pro cathecumenis nostris; Oremus*, diaconus *Flectamus genua*, episcopus *Omnipotens sempiterne Deus qui ecclesiam tuam. Oremus dilectissimi nobis; Oremus*, diaconus *Flectamus genua*, oratio *Omnipotens sempiterne Deus* [v°] *mestorum consolatio. Oremus et pro hereticis et cismatis*[3]; *Oremus*, diaconus *Flectamus genua*, oratio *Omnipotens sempiterne Deus qui salvas omnes. Oremus et pro perfidis Judeis; Oremus*, hic non dicitur *Flectamus genua*, quia Judei illuserunt Xpisto flexo genu, [e] *Omnipotens sempiterne Deus qui etiam Judaicam. Oremus et pro paganis; Oremus*, diaconus *Flectamus genua*, [f]

a. Va-cat. — *b.* Subdiaconus. — *c.* Injunctum sibi a succentore. — *d.* Sibi injunctum a succentore. — *e.* Oratio. — *f.* Oratio.

1. *Cette église de St-Etienne a disparu: elle était située non loin de l'ancienne porte St-Martin.* — 2. *L'église Notre-Dame la Profonde était située dans l'abbaye de St-Jean, la préfecture actuelle; il en reste quelques murs et plusieurs contreforts.* — 3. *Lire* schismaticis.

Omnipotens sempiterne Deus qui non vis mortem peccatorum.

Finitis orationibus, diaconus cum subdiacono ante altare pannum sericum extendit et capellanus parvam crucem afferens desuper ponit, quam episcopus, casula deposita, adorat. Interim laici custodes preparant locum super gradus presbiterii, tapeta et panno serico [1], ad majorem crucem deponendam. (Episcopus, finita oratione, induit casulam et tunc primum super brachia ponit et missam celebrat. *Sanctus* non dicitur nec *Agnus Dei)* [a]. Peracto divino officio, laici custodes expandunt cortinam unam, que ab uno pariete usque ad alium ante altare protenditur. Tunc duo diaconi cum capis sericis, stantes retro cortinam in sinistra parte presbiterii, dicunt *Popule meus ;* interim duo acoliti, ebdomadarius et subebdomadarius, albis et palliis induti, crucem pallio protectam, in utroque brachio fillate[126]rium habentem, afferunt ; precedit subdiaconus ebdomadarius, deposita casula et alba indutus, pulvinar deferens et quotienscumque crux terre deponitur subdiaconus pulvinar supponit. Astant duo alii subdiaconi, albis et casulis induti, (extra cortinam) nudis pedibus, manipulos tenentes, dicentes ter *Agyos* et ter flectentes genua, et quandocumque genua flectunt manipulos super humeros sinistros projiciunt. Chorus ter flectens genua, ter respondet flectendo genua *Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus et immortalis.* Quo dicto, diaconi *Quia eduxi te.* Clericuli crucem infra deferunt, subdiaconi secundo dicunt *Agyos,* et chorus iterat *Sanctus Deus,* ut prediximus. Diaconi *Quid ultra debui facere,* subdiaconi tercio *Agyos,* chorus iterum *Sanctus Deus.* Tunc cortina deponitur. His finitis, episcopus accipiens crucem et elevans incipit ant. *Ecce lignum crucis,* et posita cruce ab episcopo in loco a laicis custodibus preparato, eam decanus et persone et canonici adorant ; assunt ibidem predicti clericuli tenentes crucem et duo filateria. Interim cantatur ant. et ps. *Beati immaculati ;* postea reincipitur antiphona ; alia ant. *Crucem tuam,* ps. *Deus misereatur* et iterum antiphona [v°] ; ymnus *Crux fidelis,* [b] *Pange lingua :* post quemlibet versum hujus ymni cantatur iste versus *Crux fidelis ; De parentis, Hoc opus, Quando venit, Vagit infans, Lustra sex, Hinc acetum, Crux fidelis, Gloria et honor.* Ant. *Dum fabricator,*

a. Passage raturé et remplacé par Episcopus et cetera, *et en regard dans la marge* noc (?) de missa. — *b.* Ymnus.

1. *Il faut lire* Pannum sericum, *le voile de soie sur lequel on dépose la croix à l'office du Vendredi-Saint.*

℣ *O admirabile*. Postquam crux a canonicis (et laicis) [a] adorata est, episcopus eam elevans (dicit) [b] *Super omnia ligna cedrorum*, et in loco suo retro altare reponit. Antequam episcopus ab altari discedat, cantantur vespere summissa voce [c]. — Episcopus ant. *Cum his qui oderunt*, ps. *Ad Dominum cum tribularer* ; ant. *Ab hominibus iniquis*, ps. *Eripe me Domine* ; ant. *Custodi me a laqueo*, ps. *Domine clamavi* ; ant. *Considerabam*, ps. *Voce mea* ; ant. *De manu filiorum*, ps. *Benedictus Dominus Deus meus*. Episcopus ant. *Cum accepisset acetum*, ps. *Magnificat*. Preces. Oratio *Respice Domine*. Finitis vesperis, episcopus parvam crucem tenens astantes benedicit dicens *In nomine Domini recedite omnes in pace* [1].

Ad completorium, ps. ut supra. ℟ *Tenebre facte sunt*.

SABBATO.

In I° nocturno ant. *In pace in idipsum*, ps. *Cum invocarem* ; ant. *Habitabit*, ps. *Qui ingreditur* ; ant. *Caro mea*, ps. *Conserva me*. ℣ *In pace in idipsum*. Lectiones [d] de Lamentationibus Jheremie. ℟ *Sepulto Domino*, ℟ *Jherusalem luge*, ℟ *Plange quasi virgo*. — In II° nocturno [127] ant. *Elevamini*, ps. *Domini est terra* ; ant. *Credo videre*, ps. *Dominus illuminatio* ; ant. *Domine abstraxisti*, ps. *Exaltabo te*. ℣ *Tu autem, Domine, miserere mei*. Iste tres lectiones leguntur de expositione hujus psalmi *Deus laudem meam ne tacueris* ; in fine *Tu autem* ut supra. ℟ *Recessit pastor*, ℟ *O vos omnes*, ℟ *Ecce quomodo moritur*. — In III° nocturno ant. *Deus adjuvat me*, ps. *Deus in nomine tuo* ; ant. *In pace factus est*, ps. *Notus in Judea* ; ant. *Factus sum*, ps. *Domine Deus salutis mee*. ℣ *Collocavit me in obscuris*. Lectiones de evangelio *Vespere autem sabbati* et in fine *Tu autem Domine* ut supra. Dum septima lectio legitur, custos clericus ebdomadarius et subebdomadarius dant candelas (datas sibi a subthesaurario) [e] unicuique canonico [f] et clericulo suam. ℟ *Estimatus sum*, ℟ *Agnus Dei Xpistus*, ℟ *Sicut ovis*.

In laudibus, ant. *O mors*, ps. *Miserere* ; ant. *Plangent eum*, ps. *Judica me* ; ant. *Attendite*, ps. *Deus Deus* ; ant. *A porta inferi*, ps. *Ego dixi* ; ant. *O vos omnes*, ps. *Laudate* ; ant. *Mulieres sedentes*, ps. *Benedictus*. *Kyrieleison* et cetera ut supra, sed presbiteri cantant *Xpistus*, subdiaconi *Domine miserere*. Preces. Oratio *Respice quesumus*.

a. Et aliis. — *b*. Incipit antiphonam. — *c*. Et servatur duplex chorus. — *d*. Leguntur. — *e*. Quas solvit thesaurarius. — *f*. Capellano.

1. *Bénédiction avec la croix donnée par l'évêque à la fin de l'office du Vendredi-Saint.*

Ad primam, ps. ut supra. ℟ *Sepulto Domino.*
Ad terciam, *Legem pone* et alii psalmi. ℟ *Jherusalem*
Ad sextam, ℟ *Plange.*
Ad nonam, ℟ *Recessit.*

Custodes laici cortinis, tapetis, [v°] palliis parant ecclesiam ; cereum magnum ante altare ponunt, tabulas altaris aperiunt. Clerici custodes ipsum altare, sicut in Natali predictum est, adornant [a]. Episcopus, alba casula dependente indutus, mitratus, cum diacono induto dalmatica et subdiacono tunica, venit ad altare, (et duobus clericulis thuribula ferentibus). Diaconus, accepta benedictione ab episcopo, cereum benedicit *Exultet jam angelica* et cetera ; et dum dicit *Suscipe, sancte Pater, incensi hujus sacrificium,* [b] ponit thus [c] (in cereo a regnario sibi preparatum) [d] ; et dum dicit *Flammas ejus Lucifer matutinus inveniat,* custos sacrarii (cum) capa serica [e] tortam candelarum accensam baculo afferens, cereum accendit, et ardet per totam noctem et in sequenti die donec completorium finiatur, similiter in Ascensione et in Pentecoste ; (et ebdomadarius diaconus et subdiaconus venientes casulis induti assistunt episcopo) [f]. Sacerdos alba vestitus in pulpito primam legit lectionem *In principio creavit Deus celum et terram ;* episcopus orationem *Deus qui mirabiliter creasti hominem.* Alius sacerdos lectionem secundam *Factum est in vigilia matutina ;* sacerdos cum capa serica tractum *Cantemus Domino ;* episcopus orationem *Deus* [128] *cujus antiqua miracula.* Diaconus terciam lectionem *Apprehendent septem mulieres virum unum ;* alius diaconus tractum *Vinea facta est ;* episcopus orationem *Deus qui nos ad celebrandum Paschale sacramentum.* Subdiaconus quartam lectionem *Hec est hereditas ;* finita lectione, episcopus orationem *Deus qui ecclesiam tuam ;* subdiaconus tractum *Sicut cervus ;* oratio *Concede quesumus, omnipotens Deus, ut qui festa* [g]. Dum tractus cantatur, cantor et succentor (albis) capis [h] induti veniunt a sacrario, (precedente clericorum processione) [i], duobus [j] albis et palliis vestitis oleum et chrisma portantibus, [k] aliis duobus

a. Totum luminare apponitur sicut in Natali prediximus ; similiter duo cerei, quilibet ponderis unius libre ante altare, quos solvit thesaurarius, apponuntur, qui debent ardere in omnibus horis usque post completorium quarte ferie. — *b.* Tunc dyaconus. — *c.* In cereo. — *d.* Regnarius, capa serica indutus, accedit ad dyaconum et dat ei thus sibi a laico custode preparatum. — *e.* Indutus. — *f.* Va-cat. — *g.* Et nota quod subregnarius assignat lectiones, succentor tractus ; lectiones leguntur in pulpito et ibidem cantantur tractus. — *h.* Sericis. — *i.* Precedentibus duobus clericulis ferentibus insignia. — Aliis. — *k.* Aliis duobus portantibus duo thuribula ad incensandum ampullas.

cereos, (et cantant letaniam. Prima Septena est in choro ; hanc cantant) [a] duo sacerdotes et duo diaconi et duo subdiaconi, (unus post alium) [b]. Post ultimum respondet chorus. Finita letania, it canonicorum processio ad fontes et ibi cantatur letania, et hec secunda est Quina ; hanc cantant IIII^or^ de predictis, similiter unus post alium et thorus [1] ultimo. Tunc episcopus fontes benedicit. Post benedictionem redit processio, cantore et subcentore iterum letaniam cantantibus et choro respondente, et hec tercia est Terna.

Interim episcopus, alba casula et mitra preparatus, cum diacono alba dalmatica induto et subdiacono alba tunica, venit ad altare, [v^o^] precedentibus (duobus clericulis cum thuribulis et) duobus [c] cum cereis accensis; duo vero alii cerei novi necdum accensi ibidem ponuntur. Cantor et subcentor *Kyrieleison*. Post *Kyrieleison* cantor cantat *Accende*. Tunc custos sacrarii, iterum tortam candelarum advehens, cereos accendit. Episcopus *Gloria in excelsis* ; campane insimul pulsantur. Oratio *Deus qui hanc sacratissimam noctem*. Epistola legitur in pulpito *Si cumresurrexistis* [2] *cum Xpisto*. Canonicus [d] cum capa serica [e] *Alleluia, Confitemini* ; extremum *Alleluia* chorus non iterat. Alius [f] tractum *Laudate*. Ante diaconum ad legendum evangelium gradientem non feruntur cerei, sed tantum thuribula. Evangelium *Vespere autem sabbati. Credo in unum Deum* non dicitur nec offertorium, (sed *Sanctus*, nec) [g] *Agnus Dei*, nec communio [h], nec datur pax, sed benedictio fit ab episcopo.

Expleto divini officii sacramento, antequam dicatur oratio, episcopus ad vesperas [i] *Alleluia* ; cantor *Laudate*. Episcopus ant. *Vespere autem sabbati* ; cantor *Magnificat*. Dum cantatur Magnificat, cantor et succentor duobus diaconis dant *Venite* [3]. Episcopus orationem *Spiritum nobis Domine*.

Ad completorium (sex cerei ante altare ponuntur). Campane due in turri pulsantur. Subdiaconus [j] collationem de sermone beati Maximi episcopi *Non inmerito fratres*. Sacerdos *Converte nos*, [129] *Deus in adjutorium*. Clericulus *Alleluia*, ps. *Cum invocarem* cum aliis psalmis. Ymnus *Xpiste qui lux*.

a. Hos secuntur. — *b*. Capis sericis induti; dum autem processio pervenerit in chorum, cantatur letania que vocatur Septena et hanc cantant duo sacerdotes, duo dyaconi et duo subdiaconi unus post alium. — *c*. Clericulis. — *d*. Subdiaconus. — *e*. Ibidem cantat. — *f*. Subdiaconus. — *g*. Prefatio de Pascha dicitur et *Sanctus*, sed. — *h*. Non dicuntur. — *i*. Incipit ant. — *j*. Legit.

1. *Il faut lire* chorus. — 2. *Pour* consurrexistis. — 3. *L'invitatoire des matines de Pâques.*

Capitulum *Tu in nobis.* ℣ *Custodi nos, Domine.* [a] Ant. *Alleluia Nunc dimittis, Domine, alleluia servum tuum in pace alleluia alleluia*, (ps. *Nunc dimittis*). Preces. Oratio *Illumina quesumus Domine.* (Clerici custodes altare et cruces que retro altare ponuntur quodam albo panno tenuissimo protegunt) [b].

In Pascha.

Ad matutinas, (due campane insimul pulsantur, sex cerei juxta magnum cereum ante altare ponuntur) [c]. Dum campane pulsantur, processio ante altare in hunc modum ordinata vadit ad sepulchrum : (precedunt [d] clericuli cum cereis, (duo cum thuribulis) [1], duo diaconi, alii duo cantaturi *Dicant nunc*, cantor et succentor : omnes isti albis capis induti ; alii sequuntur in ordine, unusquisque cereum accensum deferens. Predicti vero diaconi ad ostium sepulchri venientes incipiunt *Ardens est.* Clericulus in sepulchro *Quem queritis.* Diaconi *Jhesum Nazarenum.* Clericulus *Non est hic.* Quo finito) [e], sacerdos alba casula vestitus, portans calicem cum Corpore Xpisti, egrediens de sepulchro repperit ante ostium quatuor (clericulos) [f] pallium [2] super baculos tollentes, et illo protectus incedit (ante processionem) [g], precedentibus [h] clericulis cum cereis, (astantibus) [i] aliis [v°] duobus juxta ipsum cum thuribulis [j]. (Tunc diaconi predicti dicunt *Surrexit Dominus vere alleluia ;* post hec cantor et succentor incipiunt illam partem antiphone *Cum rex glorie Xpiste advenisti desiderabilis :* et sic cantando procedunt omnes in medio ecclesie ante crucifixum. Post antiphonam *Christus resurgens*, duo canonici cum capis versum *Dicant nunc.* Post ℣ processio, cantando *Quod enim vivit vivit Deo*, intrat chorum) [k]. Sacerdos

a. Ad Nunc dimittis. — *b.* Va-cat. — *c.* Va-cat. — *d.* Duo. — *e.* Va-cat. *Passage supprimé et remplacé par le suivant :* Precedunt primo clericulus aquam benedictam deferens; hunc secuntur duo clericuli ferentes insignia, deinde duo alii clericuli ferentes duos cereos, duo alii clericuli capis sericis induti ferentes duas cruces aureas; hos secuntur clericuli, deinde cantor et succentor, capis sericis induti, portantes baculos deargentatos in manibus, deinde duo diaconi similiter capis sericis induti, et quatuor canonici subdiaconi albis tunicis induti, pallium super baculos tollentes; hos secuntur omnes alii combinati, unusquisque cereum accensum deferens. Predicti vero diaconi ad ostium sepulchri venientes incipiunt *Ardens est ;* clericulus stans in sepulchro respondet *Quem queritis ;* diaconi *Jhesum Nazarenum ;* clericulus *Non est hic.* Postea cantor et succentor incipiunt *Surrexit Dominus vere alleluia*, deinde prosam *Victime paschali laudes* et cantando procedunt ante crucifixum in medio ecclesie. — *f.* Subdiaconos albis tunicis indutos. — *g.* In fine processionis. — *h.* Duobus. — *i.* Et. — *j.* Dum autem processio pervenerit in medio ecclesie, cantor et succentor incipiunt ℟ *Xpistus resurgens ;* duo diaconi predicti cantant ℣ *Dicant nunc.* Quo cantato, processio intrat chorum cantando *Quod enim vivit.* — *k.* Va-cat.

1. *Mots raturés.* — 2. *Le dais.*

calicem super altare deponit. Interim campane insimul pulsantur.

Episcopus, stans in cathedra, mitra et capa preparatus, incipit *Domine labia mea aperies*. Predicti diaconi invitatorium et totum precantant *Venite*. Sex cerei ante feretra sanctorum ponuntur et duo ad letreolum ubi lectiones leguntur. Episcopus ant. *Ego sum*, ps. *Beatus vir* ; sciendum est quod antiphone ab hac hora usque ad octavas Pasche non finiuntur. Archidiaconus in sinistra ant. *Postulavi*, ps. *Quare fremuerunt*. Sacerdos ant. *Ego dormivi*, ps. *Domine quid multiplicati*. Duo clericuli versiculum ℣ *Resurrexit Dominus*. Minor archidiaconus vel thesaurarius legit primam lectionem et pronuntiatur hoc evangelium *Maria Magdalena*. Dum prima legitur lectio, duo sacerdotes induti capis sericis cum duobus clericulis veniunt ad incensan[130]dum altare. Quo incensato et aliis locis determinatis, incensant episcopum ; deinde clericuli cantorem et succentorem et alios in ordine : eodem modo feruntur thuribula in quarta feria. Duo presbyteri primum ℟ *Angelus Domini*. Decanus legit secundam de expositione [a] evangelii ; duo subdiaconi ℟ *Angelus Domini locutus est*. Terciam episcopus cum quo, dum pergit ad legendum, precedunt duo clericuli cum cereis et regnarius subsequitur. Duo sacerdotes cantant ℟ *Et valde* ; post *Gloria Patri* (iterat) [b] responsum [c]. Episcopus *Te Deum laudamus*. (Dum cantatur, sacerdos calicem ponit in armariolo [1] ; clerici custodes altare detegunt : sic fit in secunda et tercia et quarta feria ; in his quatuor diebus Pasche altare non tegitur).

In laudibus, ant. *Angelus Domini* [d], vel decanus si episcopus non fuerit [e]. Archidiaconus in sinistra [f] ant. *Et ecce terremotus* ; diaconus ant. *Erat autem* ; diaconus ant. *Pre timore autem* ; subdiaconus ant. *Respondens autem*. Capitulum non dicitur nec versiculus usque ad octavas Pasche. Episcopus ant. *Et valde mane*, et tota ante *Benedictus* cantatur. Episcopus vadit ad altare incensandum, eo modo sicut in vigilia Natalis Domini ad vesperas prediximus. Oratio *Deus qui hodierna die*. (Tres) [g] clericuli, (unus ferens crucem) [h], alii duo cereos, dicunt *Benedicamus*.

Hore [v°] beate Marie non cantantur, nec processio fit ad altare Salvatoris usque ad octavas.

a. Predicti. — *b*. Cantor reiterat. — *c*. ℟ *Et valde*. — *d*. Quam incipit episcopus. — *e*. Presens. — *f*. Parte. — *g*. IIIIor. — *h*. Duo ferentes duas cruces.

1. *Le tabernacle. Ce texte laisse entendre que le calice renfermant la Sainte-Hostie demeurait exposé sur l'autel pendant l'office de matines.*

Ad primam, due campane in turri pulsantur (et sic in tribus sequentibus diebus). Hac hora non dicitur *Deus in adjutorium*, neque ymnus, nec versiculus, sed hii psalmi *Deus in nomine*, *Confitemini*, *Beati immaculati*, *Retribue*. *Quicumque vult* non dicitur, nec preces, sed, finitis psalmis, semel *Alleluia*, postea ℟ *Hec dies* sine versu; oratio de Pascha : et sic cantatur prima usque ad octavas.

Dum aqua benedicta aspergitur, cantor incipit *Xpistus resurgens*.

Hac die processio in hunc modum disponitur. Precedunt duo clericuli tollentes insignia, alius aquam benedictam, alii cereos, alii cum capis sericis cruces aureas; sequuntur septem subdiaconi, unusquisque textum deferens; deinde septem diaconi, post diaconos clericuli, post clericulos omnes canonici capis sericis induti, ad ultimum episcopus capa et mitra preparatus, baculum tenens. Cantor et succentor ℟ *Et valde*. Hec processio exit de ecclesia per ostium quod est inter altare[a] Sanctorum Cosme et Damiani (et altare Sancti Andree), et per ostium juxta refectorium exit in claustrum, deinde progreditur versus ecclesiam Sancti Remigii [1] et per medium illius ecclesie [2] redit ad majorem ecclesiam, et cum pervenerit in medium ecclesie cantor incipit ℟ [131] *Sedit Angelus*. Septem canonici ℣ *Crucifixum*, duo sacerdotes, duo diaconi, duo subdiaconi, decanus est septimus vel archidiaconus vel thesaurarius. Post versum processio intrat chorum cantando *Nolite metuere*.

Attendendum est quod in tertia, et in sexta et in nona non dicitur *Deus in adjutorium*, nec ymnus, nec versiculus, sed psalmi ; post psalmos *Alleluia* et *Hec dies* et oratio, et sic per totam ebdomadam.

(Sex cerei sunt in missa et magnus est septimus). Cantor et succentor [b] *Resurrexi*, psal. *Domine probasti me*. Tunc episcopus ascendit presbiterium cum hac processione quam in die Natalis Domini ordinavimus. Cantor [c] *Gloria Patri*. [d] *Ore Patris*. *Kyrieleison* (*Cunctipotens*) [e]. Episcopus in altiori cathedra residet. Nummos largitur sicut in die Natalis Domini prediximus. *Gloria in excelsis* et dicitur prosa *Sedentem*. Oratio *Deus qui hodierna die*. Post orationem ante epistolam

a. Sancti Andree et altare. — *b*. Incipiunt. — *c*. Et succentor. — *d*. Prosa. — *e*. *Fons bonitatis*.

1. *L'église de Saint-Remi était située à l'extrémité occidentale du cloître, près du grand portail de la cathédrale. Il ne reste de cet édifice que le mur du chevet.* — 2. *La procession traversait cette petite église.*

dicuntur laudes a duobus canonicis. Epistola *Expurgate* [a]. Duo subdiaconi [b] ℟ *Hec dies*. Duo diaconi *Alleluia Pascha nostrum*, et non dicunt nisi unum versum, alius dicitur in vesperis. Sequentia *Fulgens preclara*, medictas ad missam, altera pars ad vesperas [1]. Evangelium *Maria Magdalene* [c]. Post evangelium diaconus alta voce clamat *Humiliate vos ad* [v°] *benedictionem*. Chorus respondet *Deo gratias*. Episcopus facit benedictionem super populum ; postea incipit *Credo in unum Deum*. Offertorium *Terra tremuit*. Prefatio de Pascha : similiter per totas octavas. Communio *Pascha nostrum*. Postcommunio *Spiritum nobis Domine. Ite missa est*.

In refectorio, pulsata campanula, non dicitur *Benedicite*, sed cantatur *Hec est sancta dies*. Hac die in refectorio tenentur ea que in die Natalis Domini notavimus. In exitu refectorii ℟ *(Dum transisset)* [d], et tunc campane due in turri pulsantur.

Finito responso, ad nonam ps. *Mirabilia* et sic per totam ebdomadam.

Ad vesperas, dum campane in turri pulsantur, canonicorum processio ad episcopum proficissitur [2], precedentibus duobus clericulis in albis ferentibus insignia, aliis duobus in capis sericis cruces, et ipsum capa serica et mitra preparatum, baculum tenentem, cantando *Kyrieleison (Clementissime)* [e], ad ecclesiam adducit. Hec processio fit in vesperis ad episcopum in secunda et tercia et quarta feria. *Deus in adjutorium* non dicitur hac hora nec per totam ebdomadam, sed episcopus stans ante cathedram *Alleluia* datum a cantore incipit. Cantor et succentor chorum servant [f]. Ps. *Dixit Dominus*, ps. *Confitebor*, ps. *Beatus vir*. Chorus cantat ℟ *Hec dies*, ℣ *Convertimini* [3]. Duo qui in missa cantaverunt *Alleluia Pascha nostrum*, can[132]tant *Alleluia*, ℣ *Epulemur*. Nota quod illi qui cantant in missa *Alleluia*, in vesperis cantare debent per totam ebdomadam. Capitulum, ymnus, ℣ non dicuntur in vesperis per hanc ebdomadam. Sequentia *Stirpe Davitica*. Episcopus ant. *Et dicebant ad invicem* et tota ante *Magnificat* cantatur. Episcopus ad altare incensandum progreditur cum processione quam in vesperis Natalis Domini prediximus. Oratio *Concede quesumus omnipotens Deus ut qui resurrectionis*. (Tres [g] clericuli *Benedicamus*. Post Benedicamus processio procedit ad

a. Et legitur in pulpito. — *b.* Cantant ibidem. — *c.* Et legitur in pulpito. — *d.* *Xristus resurgens*. — *e.* *Fons bonitatis*. — *f.* Capis sericis induti. — *g.* IIIIor.

1. *Cette deuxième partie commençait probablement à* Dic impie Zabulon (Repert. Hymnol., *nos 4563 et 6601*). — 2. *Pour* proficiscitur. — 3. *Il faut lire probablement* Confitemini.

Fontes, cum duobus clericulis ferentibus insignia, aliis quatuor cereos, aliis duobus cum capis cruces aureas. Cantor incipit antiphonam *Et respicientes* et tota cantatur, ps. *Laudate pueri*, ps. *In exitu*. Post psalmos iterum cantatur eadem antiphona ; versiculus non dicitur ad Fontes. Oratio *Presta quesumus*. — Dicta oratione, it processio ante crucifixum. Cantor [a] *Sedit angelus* ; septem canonici ℣ *Crucifixum*. Clericuli [b] versiculum *Resurrexit Dominus*. Episcopus orationem. Clericuli [c] *Benedicamus*. Episcopus facit benedictionem. Hec processio ad Fontes et ante crucifixum fit per ebdomadam usque ad sabbatum. Sciendum est quod cantor et succentor per totam ebdomadam, in medio ecclesie ante crucifixum post vesperas, et in omnibus dominicis diebus usque ad octavas Pentecostes et in die Ascensionis chorum [v°] servant.

Ad completorium non legitur collatio, nec dicitur *Converte nos*, nec *Deus in adjutorium*, nec antiphona, nec ymnus, nec capitulum, nec *Custodi nos*, nec preces dicuntur, sed tantum psalmi *Cum invocarem*, *In te Domine*, *Qui habitat*, *Ecce nunc*. Ps. *Nunc dimittis*. *Alleluia* semel et ℟ *Hec dies* sine versu. Oratio [d] : et sic per totam ebdomadam ; (et duo majora signa in turri pulsantur ; eodem modo fit in secunda et tertia et quarta feria) [e].

Feria IIª. — Ad matutinas (due campane insimul pulsantur) ; quinque cerei ante altare ponuntur [f] ; similiter in tercia [g]. Canonicus in sinistra parte chori invitatorium *Surrexit*, [h] *Venite*. Precentor ebdomadarius et subebdomadarius in his tribus diebus in matutinis, in missa, in vesperis servant chorum [i]. In illa parte in quo [1] est ebdomada chori, sacerdos incipit *Alleluia* et, dictis psalmis, chorus iterat semel *Alleluia* et finitur : et sic per totam ebdomadam in matutinis ; ps. *Cum invocarem*, ps. *Verba mea*, ps. *Domine ne in furore*. Clericulus ℣ *Surrexit Dominus vere*. Evangelium pronuntiatur *Duo ex discipulis Jhesu* et de expositione tres leguntur lectiones, primam diaconus, secundam subdiaconus, terciam sacerdos : hic est ordo legendi usque ad octavas Trinitatis, quandocumque evangelium pro[133]nuntiatur, nisi dies Ascensionis vel Pentecostes fuerit. Clericulus ℟ *Maria Magdalene* ;

a. Et succentor incipiunt ℣. — *b*. Ferentes insignia dicunt. — *c*. Ferentes cruces et cereos dicunt. - *d*. *Deus qui hodierna die*. — *e*. Va-cat. *Remplacé par* : Feria IIª, IIIª et IIIIª pulsatur sicut in festis duplicibus. — *f*. Sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis. — *g*. Feria. — *h*. Ps. — *i*. Capis sericis induti.

1. *Lire* qua.

subdiaconus ℟ *Surgens Jhesus* ; sacerdos ℟ *Congratulamini. Te Deum laudamus.*

In laudibus hec sola antiphona *Nonne cor nostrum*, ps. *Dominus regnavit* cum aliis IIII^or^. Ant. *Et intravit cum illis*, ps. *Benedictus*. Sacerdotes duo altare incensant, et sic fit in tercia feria et in quarta. Oratio *Deus qui sollemnitate paschali*. Tres clericuli *Benedicamus Domino*, et sic in duabus sequentibus feriis.

(Ad missam tres cerei ponuntur : et sic per totam ebdomadam ; ebdomadarius et subebdomadarius sunt precentores in missa : sic in tercia feria et quarta ; precentor) [a] [b] *Introduxit vos Dominus*, ps. *Confitemini*, *Gloria Patri*, *Regi regum* [1]. *Kyrieleison (Orbis factor)* [c]. *Gloria in excelsis* et in fine dicitur prosa *Sedentem* : similiter tercia feria et quarta. Oratio *Deus qui sollempnitate*. Lectio Actuum apostolorum *Stans Petrus in medio plebis*. [d] Duo canonici subdiaconi [e] ℟ *Hec dies*, ℣ *Dicat nunc Israel*. Duo [f] *Alleluia nonne cor nostrum* [g]. Sequentia *Concinat orbis*, (et in turri pulsatur : sic in tercia feria et in quarta). Evangelium *Duo ex discipulis Jhesu*. *Credo in unum Deum*. Offertorium *Angelus Domini*. Communio *Surrexit Dominus*. Postcommunio *Impleatur in nobis*. *Ite missa est*.

Ad vesperas (duc campane insimul pul[v°]santur : sic in tercia et in quarta feria ; quinque cerei ante altare ponuntur). *Kyrieleison (Jhesu redemptor)* [h]. *Alleluia*, ps. *Dixit Dominus*, ps. *Confitebor*, ps. *Beatus vir* : isti tres psalmi cantantur in vesperis per totam ebdomadam. Post psalmos chorus ℟ *Hec dies*, ℣ *Dicant nunc Israel* ; *Alleluia Nonne cor nostrum* ; sequentia *Concinat orbis*. Ant. *Qui sunt hii sermones*, ps. *Magnificat*. Oratio *Concede quesumus omnipotens Deus ut qui peccatorum*. Ad Fontes ant. *Mane nobiscum*, ps. *Laudate pueri*, ps. *In exitu* : similiter isti duo psalmi cantatur [2] ad Fontes per totam ebdomadam ; oratio de die. Ante crucifixum ant. *Ego sum alpha et ω* ; ℣ de resurrectione ; oratio de die.

Ad completorium ut supra.

Feria IIIa. — [i] In dextra parte chori invitatorium *Surrexit Dominus*, *Venite*. Ant. *Alleluia*, ps. *Domine Deus meus*,

a. Va-cat. — *b*. Ad missam. — *c*. Sicut in festis IX lectionum. — *d*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant. — *e*. Capis sericis induti. — *f*. Diaconi. — *g*. Et sic fit per totam ebdomadam. — *h*. Sicut in festis IX lectionum. — *i*. Canonicus.

1. *Prose*. — 2. *Lire* cantantur.

ps. *Domine Dominus noster*, ps. *In Domino confido*. ℣ *Resurrexit Dominus*. Lectiones [a] de expositione evangelii *Stetit Jhesus in medio discipulorum suorum*. ℟ *Virtute magna*, ℟ *Tulerunt Dominum meum*, ℟ *Expurgate*. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, (ant. hec) sola antiphona *Stetit Jhesus*, ps. *Dominus regnavit* et alii psalmi. Ant. ad Benedictus *Spiritus carnem et ossa non habet*. Oratio *Deus qui Ecclesiam tuam*.

Ad missam *Aqua sapientie*, ps. *Confitemini*, *Gloria Patri*, *Merenti* [1]. *Kyrieleison (Summe Deus)* [b]. *Gloria in excelsis* [c]. Oratio *Deus qui Ecclesiam tuam*. Lectio Actuum [134] apostolorum *Surgens Paulus*. [d] ℟ *Hec dies*, ℣ *Dicant nunc qui redempti sunt*. [e] *Alleluia*, *In die resurrectionis mee*. Sequentia *Victime paschali*. Evangelium *Stetit Jhesus*. *Credo in unum*. Offertorium *Intonuit*. Communio *Si cum resurrexistis* [2]. Oratio *Concede quesumus omnipotens Deus ut paschalis sacramenti*. *Ite missa est*.

Ad vesperas (due campane insimul pulsantur) [f], sex cerei cum magno cereo accenduntur, et sex ante corpora sanctorum et duo ad lectiones; in sequenti feria in matutinis et in vesperis et in missa sex cum magno. *Kyrieleison (Theoricam)* [g]. Ant. *Alleluia*, ps. *Dixit Dominus*. ℟ *Hec dies*, ℣ *Dicant nunc qui redempti sunt*; *Alleluia In die resurrectionis*; sequentia *Victime*. (Ant.) ad Magnificat [h] *Obtulerunt Domino* [i]. (Dum cantatur *Magnificat* duobus subdiaconis datur *Venite*). Collecta *Concede quesumus omnipotens Deus ut qui paschalia festa*. Ad Fontes *Videte manus meas*, ps. *Laudate pueri*; oratio de die. Ante crucifixum ant. *O crux viride lignum*; duo [j] versum *Custodi Domine*; versiculus *Dicite in nationibus*; oratio de cruce.

Ad completorium ut supra.

Feria IIII[a]. — Ad matutinas (due campane insimul pulsantur). Duo subdiaconi cum capis sericis invitatorium *Allelui*, *Surrexit Dominus vere*. Ant. *Alleluia* semel, ps. *Salvum me fac*, ps. *Usquequo*, ps. *Dixit insipiens*. [k] Clericuli ℣ *Surrexit Dominus vere*. [v°] Lectiones de omelia hujus evangelii *Manifestavit se Jhesus*. Duo sacerdotes incensant altare. Duo clericuli ℟ *Ecce vicit leo*, post ℣ *Gloria Patri* [l]. Duo subdiaconi

a. Leguntur. — *b*. Sicut in festis IX lectionum. — *c*. Prosa *Sedentem*. — *d*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito; duo subdiaconi cum capis sericis cantant ibidem. — *e*. Duo diaconi. — *f*. Va-cat. — *g*. *Cunctipotens*. — *h*. Ant. — *i*. Et tota cantatur ante Magnificat; cum duobus thuribulis incensatur altare. — *j*. Canonici sacerdotes. — *k*. Duo. — *l*. Similiter post secundum et tercium.

1. *Prose*. — 2. *Pour* consurrexistis.

℟ *Isti sunt agni novelli*. Duo sacerdotes ℟ *De ore prudentis* [a]. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Dixit autem*, ps. *Dominus regnavit* cum aliis IIII^{or}. (Antiphona) ad Benedictus [b] *Symon Petrus* [c]. Oratio *Deus qui nos resurrectionis dominice*.

Ad missam *Venite benedicti*, ps. *Cantate Domino* II°, *Gloria Patri*. *Merenti*. *Kyrie (Deus sempiterne)* [d]. *Gloria in excelsis*.[e] Oratio *Deus qui nos resurrectionis*. Lectio Actuum apostolorum *Aperiens Petrus*. [f] ℟ *Hec dies*, ℣ *Dextera Domini*.[g] *Alleluia Xpistus resurgens*. Sequentia *Mane prima sabbati*. Evangelium *Manifestavit se Jhesus*. *Credo in unum*. Offertorium *Porta celi*. Communio *Xpistus resurgens*. Postcommunio *Ab omni nos quesumus Domine*. *Ite missa est*.

Ad vesperas (duc campane insimul pulsantur). *Kyrie Fons bonitatis*. Ant. *Alleluia*, ps. *Dixit Dominus*. ℟ *Hec dies*, ℣ *Dextera Domini*. *Alleluia Xpistus resurgens*. Sequentia *Mane prima sabbati*. [h] Ant. *Dixit Jhesus discipulis suis* [i], (ps. *Magnificat*). Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus ut hujus paschalis festivitatis*. Ad Fontes *Mittite in dexteram*, ps. *Laudate pueri*; oratio de Pascha. Ante crucifixum *Xpistus resurgens*. Duo [j] ℣ *Dicant nunc Judei*; ℣ et oratio de Pascha.

Completorium ut supra.

Feria V^{a}. — (Ad matutinas) ponuntur [135] tres cerei ante altare et tres textus super altare [k]. (Antequam sacerdos dicat *Domine labia mea aperies*, omnes campane insimul pulsantur : et sic per totam ebdomadam ad vesperas et ad matutinas et in missa). Subdiaconus [l] invitatorium usque ad octavas *Surrexit Dominus vere*. Duplex chorus servatur [m] : similiter in vesperis. Ant. *Alleluia*, ps. *Domine quis habitabit*, ps. *Conserva me*, ps. *Exaudi Domine justitiam*. ℣ *Resurrexit Dominus*. (De evangelio) tres lectiones [n] *Maria stabat ad monumentum* : [o] *Maria Magdalena* et alia duo que sequuntur. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, [p] ant. *Maria stans*, ps. *Dominus regnavit*. (Ant.)

a. Cantata *Gloria* tercii ℟, precentor reiterat ℟ *De ore prudentis*. — *b*. Ant. — *c*. Et tota cantatur ante Benedictus; cum duobus thuribulis incensatur altare. — *d*. *Cunctipotens*. — *e*. Prosa *Sedentem*. — *f*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *g*. Duo diaconi. — *h*. Ad Magnificat. — *i*. Et tota cantatur ante Magnificat; cum duobus thuribulis incensatur altare. — *j*. Canonici diaconi. — *k*. Et pulsatur sicut in festis novem lectionum; similiter in sexta feria, sabbato sequenti. — *l*. Ad matutinas precentor diaconus vel subdiaconus pro ipso. — *m*. Sine capis sericis. — *n*. Leguntur de expositione evangelii. — *o*. ℟. — *p*. Sola.

ad Benedictus [a] *Tulerunt Dominum ;* cum unico thuribulo incensatur altare : similiter in sexta feria et sabbato. Oratio *Deus qui diversitatem.*

(Ad primam laicus custos signum majus pulsatur[1] in turri, clericus minimum : et sic in sexta feria et in sabbato).

[b] Ad missam *Victricem manum tuam*, ps. *Confitemini. Gloria in excelsis.* Oratio *Deus qui diversitatem.* Lectio Actuum apostolorum *Angelus Domini locutus est :* legitur in pulpito. Duo subdiaconi [c] ℟ *Hec dies,* ℣ *Lapidem.* Duo (alii) [d] *Alleluia,* ℣ *Angelus Domini.* Sequentia *Concinat orbis.* Evangelium *Maria stabat ad monumentum. Credo in unum.* Offertorium *In die sollempnitatis.* Communio *Populus adquisitionis.* Post communio *Exau*[v°]*di Domine preces nostras. Ite missa est.*

Ad vesperas *Kyrieleison* [e]. Ant. *Alleluia*, ps. *Dixit Dominus,* ℟ *Hec dies,* ℣ *Lapidem ; Alleluia Angelus* [f]. (Ant.) ad Magnificat *Dixit Jhesus ;* cum unico thuribulo incensatur altare : similiter in sexta feria. Oratio *Deus qui nos ad celebrandum.* Ad Fontes [g] *Venit Maria,* ps. *Laudate pueri ;* oratio de die. Ante crucifixum ant. *O crux gloriosa,* ℣ *Dicite in nationibus ;* oratio de cruce.

Feria VI[a]. — *Alleluia*, ps. *Celi enarrant*, ps. *Exaudiat te*, ps. *Domine in virtute.* ℣ *Surrexit Dominus vere.* [h] Lectiones [i] de evangelio *Undecim discipuli.* ℟ *Virtute magna* cum aliis duobus [j]. *Te Deum laudamus.*

In laudibus,[k] ant. *Undecim discipuli.*[l] Ant. *Data est michi,* (ps. *Benedictus)* [m]. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus qui paschale sacramentum.*

[n] Ad missam *Eduxit eos Dominus*, ps. *Attendite popule. Gloria in excelsis.* Oratio *Omnipotens sempiterne Deus.* Epistola *Xpistus semel pro peccatis* [o] legitur in pulpito. [p] ℟ *Hec dies,* ℣ *Benedictus.* [q] *Alleluia Surrexit Dominus de sepulchro :* hoc *Alleluia* cantatur semper in feria sexta usque ad Ascensionem, nisi festum intervenerit. Sequentia *Victime.* Evangelium *Undecim discipuli. Credo in unum.* Offertorium *Erit vobis.* Communio *Data est michi.* Oratio *Respice quesumus Domine.*

Ad vesperas, *Kyrieleison* [r]. Ant. *Alleluia*, ps. *Dixit Domi-*

a. Ant. — *b.* In missa servatur unus chorus cum capa serica.— *c.* Cum capis sericis cantant ibidem. — *d.* Diaconi. — *e.* Sicut in festis IX lectionum. — *f.* Sequentia non dicitur. — *g.* Ant. — *h.* Tres. — *i.* Leguntur. — *j.* Sequentibus. — *k.* Sola. — *l.* Ad Benedictus. — *m.* Cum uno thuribulo incensatur altare. — *n.* In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *o.* Et. — *p.* Ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *q.* Duo diaconi. — *r.* Sicut in festis IX lectionum.

1. *Lire* pulsat.

nus. ℟ *Hec dies*, ℣ *Benedictus*. *Alleluia Surrexit Dominus*. [a] Ant. *Euntes docete*, (ps. *Magnificat*) [b]. Oratio *Deus per quem nobis*. Ad [136] Fontes [c] *Cito euntes* ; oratio de die. Ante crucifixum ant. *O crux splendidor* : require in Inventione sancte Crucis ; ℣ *Nos autem gloriari* ; oratio de cruce.

Sabbato. — (In matutinas), invitatorium ut supra. Ant. *Alleluia*, ps. *Dominus regit me*, ps. *Domini est terra*, ps. *Judica me Domine*. ℣ *Resurrexit Dominus*. Lectiones [d] de evangelio *Una sabbati*. ℟ *Ecce vicit leo* et alia duo que sequuntur. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Jhesum qui crucifixus est*, ps. *Dominus regnavit*. Ad Benedictus ant. *Currebant duo simul*. Oratio *Concede quesumus omnipotens Deus ut qui festa paschalia*.

[e] Ad missam *Eduxit Dominus*, ps. *Confitemini Domino et invocate*. *Gloria in excelsis*. Oratio *Concede quesumus omnipotens Deus ut qui festa paschalia*. Epistola legitur in pulpito *Deponentes omnem maliciam*. *(Alleluia)*, [f] *Hec dies (Alleluia*. ℣ *Laudate*, ℣ *Sit nomen Domini)* [g]. Sequentia *Concinat orbis*. Evangelium *Una sabbati* [h]. *Credo in unum Deum*. Offertorium *Benedictus qui venit*. Communio *Omnes qui in Xpisto*. Postcommunio *Redemptionis nostre*. *Ite missa est*.

Ad vesperas, sacerdos *Deus in adjutorium* ; ant. *Alleluia*, *alleluia*, *alleluia*, ps. *Benedictus* cum aliis quatuor sine antiphonis. Capitulum *Xpistus resurgens ex mortuis*. Ymnus *Ad cenam*, ℣ *Mane nobiscum Domine*. Hec antiphona et psalmi et ymnus dicuntur usque ad Ascensionem Domini in omnibus sabbatis. [i] Ant. *Jhesum quem queritis* [j], (ps. *Magnificat*). Oratio *Deus* [v°] *locius conditor creature*. Hore de beata Maria dicuntur. Processio fit ad altare Salvatoris [k], (et cantatur ant. et dicitur versic. de Resurrectione usque ad Ascensionem ; oratio de Pascha, scilicet hec *Concede quesumus omnipotens Deus ut qui festa paschalia* : hec oratio similiter dicitur ad altare Salvatoris per totam ebdomadam sequentem) [l]. (Pro

a. Ad Magnificat. — *b*. Cum uno thuribulo incensatur altare. — *c*. Ant. — *d*. Leguntur. — *e*. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *f*. Ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis ℟. — *g*. Duo diaconi *Alleluia*, ℣ *Laudate*. — *h*. Et legitur in pulpito. — *i*. Ad Magnificat. — *j*. Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *k*. Cantando ant. *Sancta Maria*, postea cantatur *Magnificat*, et post Magnificat cantatur iterum predicta ant. Oratio *Concede nos*. Postea ibidem fit commemoratio de Resurrectione et dicitur ant. *Surrexit Dominus de sepulchro*, ℣ de Resurrectione ; oratio *Concede quesumus omnipotens Deus ut qui festa paschalia*. Hec oratio dicitur ad altare Salvatoris per totam ebdomadam sequentem. — *l*. Va-cat.

commemoratione sanctorum hec) [a] ant. *Sancti tui Domine florebunt* [b].

Ad completorium, (collatio), sacerdos *Converte nos Deus, Deus in adjutorium*. Ant. *Alleluia*, ps. *Cum invocarem* cum aliis tribus psalmis. Ymnus *Xpiste qui lux*. Capitulum *Tu in nobis es; ℣ Custodi nos Domine*. (Ant.) ad Nunc dimittis [c] *Alleluia Resurrexit Dominus*. Preces. Oratio *Illumina*.

Dominica in octavis Paschie. — [d] Invitatorium *Alleluia Surrexit Dominus vere, Venite*. Ant. *Ego sum*, ps. *Beatus vir*; ant. *Postulavi*, ps. *Quare fremuerunt*; ant. *Ego dormivi* : istas tres antiphonas incipiunt tres sacerdotes; ps. *Domine quid multiplicati*. ℣ *Surrexit Dominus vere*. Evangelium hoc pronuntiatur *Maria Magdalene*, et de expositione leguntur lectiones incipientes *Audistis* et cetera. ℟ *Angelus Domini*, ℟ *Angelus Domini locutus est*, ℟ *Dum transisset*. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Surgens Jhesus*, ps. *Dominus regnavit*. Capitulum *Xpistus passus est pro nobis*; ℣ *Surrexit Dominus de sepulchro*. [e] Ant. *Et valde mane*, (ps. [137] *Benedictus*) [f]. Oratio *Deus qui hodierna die per Unigenitum*.

Ad primam, sacerdos *Deus in adjutorium*. Ymnus *Jam lucis* cum cantu ymni *Ad cenam* : idem cantus cantatur in ymnis ad terciam, sextam et nonam; similiter usque ad Ascensionem. ℣ *Quesumus auctor omnium* : versus iste cantatur in omnibus ymnis usque ad Ascensionem nisi metrum impediat. [g] *Surgens Jhesus* : hec ant. cantatur in omnibus diebus dominicis ad primam usque ad Ascensionem; ps. *Deus in nomine tuo*, ps. *Confitemini*, ps. *Beati immaculati*, ps. *Retribue*, ps. *Quicumque vult*. ℣ *Exurge Domine*. Preces. Oratio *Domine Deus Pater omnipotens*.

Ad aquam benedictam *Xpistus resurgens*.

Ad processionem (de Resurrectione) [h] usque ad Ascensionem, in medio ecclesie dicitur [i] oratio *Deus qui hodierna die*.

Ad terciam, (ant.) *Deus in adjutorium*. Ant. *Precedam vos*, ps. *Legem pone*. Capitulum *Xpistus semel pro peccatis nostris*.

a. Postea ibidem fit commemoratio de sanctis et dicitur. — *b*. Deinde dicitur ant. *Da pacem*, ℣ *Fiat pax*, oratio *Deus a quo*; clericuli ferentes crucem et cereos dicunt *Benedicamus*. Nota quod minor antiphone subscripte cantantur ad altare Salvatoris in vesperis et matutinis una post aliam usque ad Ascensionem Domini, scilicet ant. *Surrexit Dominus de sepulchro*, ant. *Precedam vos*, ant. *Surrexit Xpistus et illuxit*, ant. *Crucifixus*. Subdiaconus legit collationem. — *c*. Ant. — *d*. Precentor diaconus vel subdiaconus pro ipso. — *e*. Ad Benedictus. — *f*. Cum uno thuribulo incensatur altare. — *g*. Ant. — *h*. ℣ *Dicant nunc Judei*, et dicitur dominicis diebus. — *i*. ℣ *Resurrexit Dominus*.

℟ *Resurrexit Dominus alleluia alleluia,* ℣ *Precedit vos in Galileam.*

[a] Ad missam *Resurrexi,* ps. *Domine probasti. Gloria in excelsis.* Quandocumque *Gloria in excelsis* dicitur, et *Ite missa est.* Oratio *Deus qui hodierna die per Unigenitum.* Epistola *Expurgate.* (Duo subdiaconi *Alleluia,* ℣ *Pascha nostrum)* [b]. Duo (alii aliud) [c] *Alleluia* (de Resurrectione) [d]. Sequentia *Zima vetus expurgetur.* Evangelium *Maria Magdalene. Credo in unum.* [v°] Prefatio de Pascha. Offertorium *Terra tremuit.* Communio *Pascha nostrum.* Postcommunio *Spiritum nobis Domine.*

Ad sextam, *Deus in adjutorium.* Ymnus *Rector potens.* Ant. *Surrexit Xpistus,* ps. *Defecit.* Capitulum *Omne quod natum est ex Deo vincit mundum.* ℟ *Surrexit Dominus vere alleluia alleluia ;* ℣ *Gavisi sunt discipuli.*

Ad nonam, *Deus in adjutorium.* Ymnus *Rerum Deus.* Ant. *Crucifixus,* ps. *Mirabilia.* Capitulum *Fratres cum Xpistus apparuerit.* ℟ *Gavisi sunt discipuli alleluia ;* ℣ *Cognoverunt Dominum.*

Notandum est quod in tercia, sexta, nona, predicte antiphone et capitula dicuntur usque ad Ascensionem ; similiter capitula in vesperis et matutinis ; responsa autem que predicta sunt, sic cantantur tribus sequentibus septimanis.

Ad vesperas, [e] *Alleluia* quinquies, ps. *Dixit Dominus* cum aliis psalmis. Capitulum ut supra. Ymnus *Chorus nove ;* iste ymnus cantatur diebus dominicis usque ad Ascensionem. ℣ *Mane nobiscum Domine.* Ant. *Et dicebant ad invicem,* ps. *Magnificat.* Oratio *Deus qui hodierna die.* Ante crucifixum fit processio, et cantatur (ant. de Resurrectione et versiculus et oratio) [f]. Postea in choro cantantur vespere de beata Maria [g]: et sic in omnibus dominicis diebus usque ad Pentecosten.

(Ad completorium). In dominicis diebus non legitur collatio. [h] Ymnus mutatur et cantatur *Jhesu Redemptor seculi.*

(℟) [1] II[a]. —[138] Ad matutinas, invitatorium [i] *Alleluia alleluia alleluia, Venite* : hoc invitatorium cantatur per ebdomadam

a. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *b.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis *Alleluia Pascha nostrum.* — *c.* Diaconi. — *d. Surrexit Dominus et accurrens.* — *e.* Ant. — *f.* Resp. *Sedit angelus,* duo canonici subdiaconi ℣ *Crucifixum ;* ℣ et oratio de Resurrectione. — *g.* Et post orationem de beata Maria fil. ibidem commemoratio de sanctis et de pace. — *h.* Ad completorium. — *i.* Clericulus.

1. *Il faut lire* F. (Feria) *au lieu de* ℟.

usque ad Ascensionem. Ant. *Alleluia* semel, ps. *Dominus illuminatio*, ps. *Ad te Domine clamabo*, ps. *Afferte Domino filii Dei*. ℣ *Resurrexit Dominus*. Lectiones de expositione evangelii *Cum sero esset factum*. ℟ *Maria Magdalene* et alia duo que sequuntur.

In laudibus, ant. *Nonne cor nostrum*. ℣ *Surrexit Dominus de sepulchro*. Ant. *Cum sero esset*, ps. *Benedictus*. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus*.

Ad primam, ant. *Surrexit Dominus de sepulchro*, et dicitur ad primam singulis diebus per ebdomadam usque ad Ascensionem.

Ad missam *Quasimodo geniti*, ps. *Exultate Deo*. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus ut qui festa paschalia*. Epistola *Omne quod natum est*. Unaquaque feria per ebdomadam cantatur unum *Alleluia* de Resurrectione usque ad Ascensionem. Evangelium *Cum esset sero die illo*. Offertorium *Angelus Domini*. Communio *Mitte manum tuam*. Postcommunio *Quesumus Domine Deus noster*.

Ad vesperas, ant. *Alleluia alleluia alleluia*, ps. *Dilexi quoniam*. Ymnus *Ad cenam*, et cantatur in vesperis usque ad Ascensionem, exceptis dominicis ; ℣ *Mane nobiscum Domine* : dicitur in vesperis ebdomada [1] et in aliis duabus sequentibus. Ant. *Multa quidem*, ps. *Magnificat*. Oratio *Presta quesumus* : hec oratio dicitur in omnibus horis et in missa per totam ebdomadam.

Ad completorium, collatio. Ymnus *Te lucis*.

Notandum est quod si aliquod [v°] festum novem lectionum accidat in octavis Pasche, transfertur illud festum usque ad secundam feriam post octavas, et in crastino pronunciatur evangelium *Cum sero esset* et cantatur missa *Quasimodo*, et si plura sint festa differtur evangelium. Si ergo festum beati Marci fuerit in die Pasche, tot fient festa in hac ebdomada quod evangelium predictum differtur usque in sextam feriam, et tunc primo pronuntiabitur et cantabitur missa *Quasimodo* ; similiter fit si festum beati Marci fuerit feria secunda, vel tercia, vel IIII^a in Pascha.

Feria III^a. Ant. *Alleluia*, ps. *Dixi custodiam*, ps. *Expectans expectavi*, ps. *Beatus qui intelligit*. ℣ *Surrexit Dominus vere*. Lectiones leguntur per quindecim dies de Actibus apostolorum. ℟ *Virtute magna* et alia duo que sequuntur.

1. *Lire* ebdomade *ou* in hac ebdomada.

In laudibus, ant. *Stetit Jhesus.* ℣ *Surrexit Dominus de sepulchro.* [a] Ant. *Spiritus carnem et ossa non habet.*

Missa de dominica per totam ebdomadam [b], nisi festum fuerit, excepto sabbato.

Ad vesperas, ant. *Alleluia alleluia alleluia*, ps. *Letatus sum.* [c] Ant. *Obtulerunt*, (ps. *Magnificat*).

Feria IIII[a]. Ad matutinas, ant. *Alleluia*, ps. *Dixit insipiens*, ps. *Exaudi Deus orationem meam et ne despexeris*, ps. *Miserere mei Deus quoniam conculcavit.* ℣ *Resurrexit Dominus.* ℟ *Ecce vicit leo* et alia duo que sequuntur.

In laudibus, ant. *Dixit autem discipulis*, ps. *Dominus regnavit*; ℣ *Surrexit Dominus* [139] *de sepulchro.* [d] Ant. *Symon Petrus*, (ps. *Benedictus*).

Ad missam, epistola *Obedite prepositis vestris.* Evangelium *Surgens Jhesus mane prima sabbati.*

Ad vesperas, ant. *Alleluia* quater, ps. *Nisi Dominus.* [e] Ant. *Dixit Jhesus discipulis suis*, (ps. *Magnificat*).

Feria V[a]. Ant. *Alleluia*, ps. *Salvum me fac*, ps. *Deus in adjutorium*, ps. *In te Domine speravi.* ℣ *Surrexit Dominus vere*; ℟ *Maria Magdalene* cum aliis duobus.

In laudibus, ant. *Maria stans*, ps. *Dominus regnavit.* ℣ *Surrexit Dominus de sepulchro.* [f] Ant. *Tulerunt Dominum meum*, (ps. *Benedictus*).

Ad vesperas, ant. *Alleluia* quater, ps. *Memento.* [g] Ant. *Dixit Jhesus mulier quem queris*, (ps. *Magnificat*).

Feria VI[a]. Ad matutinas, ant. *Alleluia*, ps. *Exultate*, ps. *Deus stetit*, ps. *Deus qui*[1] *similis.* ℣ *Resurrexit Dominus.* Resp. *Virtute magna* et alia duo.

In laudibus, ant. *Undecim discipuli*, ps. *Dominus regnavit.* ℣ *Surrexit Dominus de sepulchro.* [h] Ant. (ad Benedictus) *Data est michi.*

Ad missam, evangelium *Exierunt mulieres.*

(Ad vesperas, ant, *Alleluia* quater, ps. *Confitebor*, (ps.) *Euntes docete*, ps. *Magnificat*) [i]. [j] *Alleluia* et psalmi qui dicti

a. Ad Benedictus. — *b.* Usque ad *Deus omnium.* — *c.* Ad Magnificat. — *d.* Ad Benedictus. — *e.* Ad Magnificat. — *f.* Ad Benedictus. — *g.* Ad Magnificat. — *h.* Ad Benedictus. — *i. Passage raturé et remplacé par ce qui suit :* Ad vesperas servatur duplex chorus, sine capis sericis. Ant. *Post partum* et in fine dicitur *Alleluia*, ps. *Dixit Dominus*, ps. *Laudate*, ps. *Letatus sum*, ps. *Nisi Dominus*, ps. *Lauda Jherusalem.* Capitulum *Beata es Maria.* Ymnus *Ave maris stella*; ℟ *Ora pro nobis.* Ad Magnificat ant. *Ave regina*, vel alia *Salve regina* vel alia *Alma*, et in fine dicitur *Alleluia.* Oratio *Concede nos.* Postea fit processio ad altare Salvatoris cantando ant. de Resurrectione, et,

1. *Lire* quis.

sunt in vesperis per hanc ebdomadam dicuntur usque ad Ascensionem.

(Sabbato. Ad matutinas, ant. *Alleluia*, ps. *Cantate Domino*, ps. *Dominus regnavit irascantur*, ps. *Misericordiam* ; ℣ *Surrexit Dominus vere*. ℟ *Ecce vicit leo* et alia duo.

In laudibus, ant. *Jhesum qui crucifixus est*, ps. *Dominus regnavit*).

Nota quod antiphone et psalmi qui in hac ebdomada cantantur, [v°] in laudibus usque ad Ascensionem similiter cantantur. (℣ *Surrexit Dominus de sepulchro* ; ant. *Currebant duo simul*, ps. *Benedictus*). Attendendum est quod si in aliqua feria festum evenerit, psalmi de festo cantantur, et feriales psalmi qui pro festo pretermittuntur in eadem feria sequentis ebdomade cantabuntur. (In omnibus sabbatis usque ad Ascensionem de beata Maria missa celebratur, nisi festum fuerit quod observetur).

(Introitus) [a] *Salve sancta parens* et in fine dicitur *Alleluia* : similiter in offertorio et communione; ps. *Quia nec primam similem* [b]. Oratio *Concede quesumus*. Epistola *Ab initio et ante secula*. [c] *Alleluia Post partum virgo*, vel aliud *Per te Dei Genitrix* [d]. Evangelium *Stabat juxta crucem Jhesu*. Offerto-

cantata dicta ant., cantatur *Magnificat* et iterum ant.; oratio de dominica, postea ibidem fit commemoratio de sanctis et de pace ; similiter fit in matutinis. — Ad completorium non dicitur ℣ *Converte nos*, sed *Ora pro nobis*. Ant. *Alleluia* IIII^or^, ps. *Cum invocarem* cum aliis ; ymnus *O quam glorifica* ; capitulum *Gaude Maria* ; ℣ *Ave Maria* ; ad Nunc dimittis ant. *Alleluia hec est virgo virginum alleluia, que genuit regem regum alleluia alleluia*. Preces dicuntur ; ℣ *Post partum virgo inviolata permansisti*. Oratio *Graciam tuam*. — In matutinis servatur duplex chorus sine capis sericis, tres cerei ponuntur ante altare et pulsatur sicut in festis IX lectionum. Ad matutinas precentor diaconus vel subdiaconus pro ipso invitatorium *Ave Maria* et in fine dicitur *Alleluia*. Ant. *Benedicta tu*, ps. *Cantate* I, ps. *Dominus regnavit exultet terra*, ps. *Cantate* II. ℣ *Sancta Dei genitrix*. Lectiones leguntur in fine Omeliarii de sermonibus de beata Maria. ℟ *Sancta et immaculata*, ℟ *Beata es Maria*, ℟ *Felix*, vel aliud *Stirps Jesse*, vel aliud *Ad* ....., vel aliud *Gaude Maria* ; et quotienscumque cantatur ℟ *Gaude Maria*, post *Gloria* cantatur prosa *Inviolata*. Nota quod in fine cujuslibet ℟ dicitur *Alleluia ; Te Deum* dicitur. — In laudibus sola ant. *O admirabile* cum *Alleluia* in fine. Capitulum *Felix namque*, ℣ *Speciosa facta es*. Ad Benedictus ant. *Beata Dei* et in fine dicitur *Alleluia*. Oratio *Concede nos*. Processio fit ad altare Salvatoris prout dictum est in vesperis. — Ad primam, ymnus *O gloriosa Domina* : ymnus iste dicitur ad III^am^, VI^am^ et IX^am^ ; ant. *O admirabile, Confitemini* dicitur ; preces ; ℣ *Ora pro nobis* ; oratio *Famulorum*. — Ad terciam, ant. *Quando natus*, ps. *Legem pone* cum aliis ; capitulum *Paradisi porta* ; ℣ *Post partum* ; oratio *Protege Domine*. — *j*. Ant.

a. In missa servatur unus chorus cum capa serica ; ad missam. — *b*. *Gloria in excelsis*. — *c*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito, ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *d*. Vel aliud *Virga Jesse*, vel aliud *Ora pro nobis*. Duo diaconi *Alleluia* de Resurrectione. Sequentia *Virgini Marie laudes*.

rium *Felix namque es*. Prefatio de beata Maria. Communio *Beata viscera*. (Oratio quam volueris) [a].

[b] Ad vesperas, ant. *Alleluia* [c], ps. *Benedictus* ; [d] ant. *Hec autem scripta sunt*, (ps. *Magnificat*) [e].

DOMINICA PRIMA POST OCTAVAS PASCHE.

[f] Invitatorium *Alleluia alleluia, Venite*. Ant. *Alleluia*, ps. *Beatus vir*. ℣ *Resurrexit Dominus*. Hoc evangelium pronuntiatur *Ego sum pastor bonus*, de cujus expositione leguntur lectiones. ℟ *Dignus es Domine*, ℟ *Ego sicut vitis*, ℟ *Audivi vocem*.

In laudibus, ant, *Surgens Jhesus* ; ℣ *Surrexit Dominus de sepulchro*. [g] Ant. *Ego sum pastor bonus*, (ps. *Benedictus*) [h]. Oratio *Deus qui in Filii tui humilitate*.

[140] Ad primam, ant. *Surgens Jhesus*.

Ad aquam benedictam, ad processionem ut supra ; in medio ecclesie dicitur oratio de dominica : similiter usque ad Ascensionem.

[i] Ad missam *Misericordia Domini*, ps. *Exultate justi*. *Gloria in excelsis*. Oratio *Deus qui in Filii tui*. Epistola *Xpistus passus est pro nobis*. [j] Duo clericuli in albis *Alleluia Ego sum pastor bonus* ; duo canonici subdiaconi [k] aliud *Alleluia Surrexit pastor bonus*. Sequentia (de Resurrectione) *Victime*. Evangelium *Ego sum pastor bonus*. *Credo in unum Deum*. Offertorium *Deus Deus meus*. Communis prefacio dicitur ; similiter in aliis dominicis usque ad Ascensionem. Communio *Ego sum pastor bonus*. Postcommunio *Presta nobis omnipotens Deus*.

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. *Dixit Dominus*. Ymnus *Chorus nove*. ℣ *Mane nobiscum*. Ant. *Mercennarius est*, ps. *Magnificat*. Oratio *Deus qui in Filii tui* : hec oratio dicitur usque ad aliam dominicam. Ad altare Salvatoris dicitur [l] oratio de precedenti dominica [m] : similiter usque ad Ascensionem.

a. Postcommunio *Sumptis Domine salutis nostre subsidiis*. — *b*. Ad sextam, ant. *Rubum quem viderat*. Capitulum *Virgo Dei genitrix*, ℣ *Sancta Dei genitrix*; oratio *Beate et gloriose*. — Ad nonam, ant. *Germinavit*. Capitulum *Per te Dei Genitrix*, ℣ *Speciosa*; oratio *Adjuvet nos* : similiter fit totum de beata Maria in sabbatis usque ad Ascensionem, nisi fuerit festum IX lectionum. — *c*. III. — *d*. Ad Magnificat. — *e*. Cum duobus thuribulis incensatur altare. Oratio *Presta quesumus*. Subdiaconus legit collationem. — *f*. Ad matutinas, precentor diaconus vel subdiaconus pro ipso. — *g*. Ad Benedictus. — *h*. Cum uno thuribulo incensatur altare. — *i*. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *j*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant. — *k*. Capis sericis induti. — *l*. Ant. *Ego sum alpha et ω*, ℣ et. — *m*. Si non fuerit festum ; si vero fuerit festum, oratio que deberet dici in choro dicitur ad altare Salvatoris.

Feria IIª. Ad matutinas, ant. *Alleluia*, ps. *Exaltabo te*, ps. *In te Domine*, ps. *Beati quorum*. ℣ *Surrexit Dominus vere*. ℟ *Locutus est ad me*, ℟ *Audivi vocem*, ℟ *Decantabat populus*.

In laudibus, ant. (ut supra) [a]. Iste IIIIᵒʳ antiphone : *Dum flerem, Ite nuntiate, Et ecce Jhesus, Ardens est cor meum*, cantantur per ebdomadam ad Benedictus et ad Magnificat, nisi [vᵒ] festum intervenerit, usque ad secundam feriam (usque ad) [b] Ascensionem Domini.

Missa de dominica cantatur per totam ebdomadam sine festo, sed in quarta feria mutatur epistola et evangelium, in sexta vero evangelium tantum. Secunda feria in missa cantatur *Alleluia Nonne cor nostrum*, tercia feria *Alleluia In die*, quarta feria *Alleluia Xpistus resurgens*, quinta feria *Angelus*, sexta feria *Alleluia Surrexit Dominus de sepulchro*, et ita per alias ebdomadas usque ad dominicam ante Ascensionem.

Feria IIIª. Ad matutinas, ant. *Alleluia*, ps. *Quemadmodum*, ps. *Deus auribus nostris*, ps. *Eructavit*. ℣ *Resurrexit Dominus*. ℟ *Vidi portam*, ℟ *Ostendit michi*, ℟ *Vidi Jherusalem*.

Feria IIIIª. Ad matutinas, ant. *Alleluia*, ps. *Miserere mei Deus*, ps. *Si vere utique*, ps. *Eripe me de inimicis* [c]. ℟ *Speciosa*, ℟ *In diademate*, ℟ *Platee*.

Ad missam, epistola *Scientes quod non est*. Evangelium *Una sabbati*.

Feria Vª. Ant. *Alleluia*, ps. *Deus judicium*, ps. *Quam bonus*, ps. *Ut quid Deus* [d]. ℟ *Veniens a Libano*, ℟ *Hec est Jherusalem*, ℟ *Docete*.

Feria VIª. Ad matutinas, ant. *Alleluia*, ps. *Quam dilecta*, ps. *Benediavisti*, ps. *Inclina Domine*. ℣ *Resurrexit Dominus*. (Tercia [1] responsa de responsorio *Dignus*) [e].

Ad missam, evangelium *Accesserunt ad Jhesum*.

Sabbato. (Ad matutinas, ant. *Alleluia*, ps. *Domine exaudi*, ps. *Benedic anima mea*, ps. *Benedic* [141] *anima mea*. ℣ *Surrexit Dominus vere*. Tria responsa de responsorio *Dignus es Domine*) [f].

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. *Benedictus*. [g] Ant. *Alias oves habeo*, (ps. *Magnificat*) [h].

a. Nonne cor nostrum. — *b.* Ante. — *c.* ℣ *Surrexit Dominus vere.* — *d.* ℣ *Resurrexit Dominus.* — *e.* ℟ *Dignus es* et alia duo que secuntur. — *f.* Fit totum de beata Maria ut predictum est. — *g.* Ad Magnificat. — *h.* Cum duobus thuribulis incensatur altare; oratio *Deus qui in Filii tui*. Subdiaconus legit collationem.

1. *Il faut lire* tria.

DOMINICA SECUNDA.

[a] Invitatorium *Alleluia* [b], *Venite*. Ant. *Alleluia*, ps. *Beatus vir*. ℣ *Resurrexit Dominus*. Lectiones [c] de expositione hujus evangelii *Modicum et jam non videbitis me*. ℟ *Dignus es Domine*, ℟ *Ego sicut vitis*, ℟ *Audivi vocem*. Hec [1] responsorium cantatur per totam ebdomadam, unaquaque feria tria responsa. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, [d] ant. *Surgens Jhesus*, ps. *Dominus regnavit*. ℣ *Surrexit Dominus de sepulchro*. [e] Ant. *Modicum*, (ps. *Benedictus*). Oratio *Deus qui errantibus* : hec oratio dicitur per totam ebdomadam usque ad aliam dominicam, nisi festum aliquod intervenerit.

Ad primam, ant. *Surgens Jhesus* [f].

Ad missam *Jubilate*, ps. *Dicite Deo*. *Gloria in excelsis*. Oratio *Deus qui errantibus*. Epistola *Obsecro vos tanquam advenas*. [g] Duo subdiaconi [h] *Alleluia Modicum*. (Alii) duo [i] *Alleluia* de Resurrectione. Sequentia (de Resurrectione) *Concinat orbis*. Evangelium *Modicum et jam non videbitis me*. *Credo in unum*. Offertorium *Lauda anima mea*. Communio *Modicum et non videbitis me*. Oratio *Sacramenta que sumpsimus*.

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. *Dixit Dominus*. Ymnus *Chorus nove Jherusalem*. ℣ *Mane nobiscum Domine*. [j] Ant. *Mulier cum* [v°] *parit*, (ps. *Magnificat*). Oratio ut supra [k].

Feria II[a]. Ad matutinas, ant. *Alleluia*, ps. *Exultate justi*, ps. *Benedicam Dominum*, ps. *Judica Domine nocentes*. Lectiones leguntur de canonicis Epistolis usque ad secundam feriam ante Ascensionem, exceptis diebus dominicis et festis.

Missa de dominica cantatur per totam ebdomadam ; in quarta feria mutatur epistola et evangelium, in sexta evangelium.

Feria III[a]. Ad matutinas, ant. *Alleluia*, ps. *Dominus noster refugium*, ps. *Omnes gentes*, ps. *Magnus Dominus*.

Feria IIII[a]. Ad matutinas, ant. *Alleluia*, ps. *Deus repulisti*, ps. *Exaudi Deus deprecationem*, ps. *Nonne Deo*.

a. Ad matutinas, precentor diaconus vel subdiaconus pro ipso. — *b*. II, ps. — *c*. Leguntur. — *d*. Sola. — *e*. Ad Benedictus. — *f*. Ad aquam benedictam et processionem, ut supra. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *g*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant. — *h*. Cum capis sericis. — *i*. Diaconi. — *j*. Ad Magnificat. — *k*. Ante crucifixum ℟ *O crux viride lignum* ; duo canonici sacerdotes ℣ *Custodi*, postea dicitur ℣ et oratio de dominice (= d-ca).

1. *Lire* Hoc.

Ad missam, epistola *Hec scribo vobis*, evangelium *Facta est questio*.

Feria V^a^. Ad matutinas, ant. *Alleluia*, ps. *Confitebimur*, ps. *Notus in Judea*, ps. *Voce mea ad Dominum*.

Feria VI^a^. Ad matutinas, ant. *Alleluia*, ps. *Fundamenta*, ps. *Domine Deus salutis mee*, ps. *Bonum est confiteri*.

Ad missam, evangelium *Ego lux in hunc mundum*.

Sabbato. (Ad matutinas, ant. *Alleluia*, ps. *Confitemini Domino et invocate*, ps. *Confitemini Domino quoniam bonus*, *Quis loquetur*, ps. *Confitemini Domino quoniam bonus*, *Dicant nunc qui redempti*) [a].

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. *Benedictus*. Ymnus *Ad cenam*, ℣ *Deus canticum novum* : ymnus iste et versiculus cantantur in vesperis usque ad Ascensionem. [b] Ant. *Iterum autem videbo vos*, (ps. *Magnificat*) [c].

Ad completorium, ant. *Alleluia Noli flere Maria*, ps. *Nunc dimittis*, usque ad Ascensionem.

[142] Dominica III^a^.

Ad matutinas, [d] invitatorium *Alleluia* [e], *Venite*. Ant. *Alleluia*, ps. *Beatus vir*. ℣ *Cantate Domino canticum novum*. Lectiones [f] de evangelio *Vado ad eum qui misit me*. ℟ *Narrabo nomen tuum*, ℟ *Cantate Deo*, ℟ *In ecclesiis*. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, [g] ant. *Surgens Jhesus*, ps. *Dominus regnavit*. ℣ *Dominus regnavit exultet terra* : versiculus iste dicitur in laudibus usque ad Ascensionem. [h] Ant. *Vado ad eum qui misit me*, (ps. *Benedictus*) [i]. Oratio *Deus qui fidelium mentes* : hec oratio dicitur per totam ebdomadam usque ad aliam dominicam, nisi festum (occurrerit) [j].

Ad primam, ant. *Surgens Jhesus*.

Ad terciam, ant. *Precedam vos*. ℟ *Alleluia alleluia*, ℣ *Cantate Domino*, *Gloria Patri* [k].

Ad missam *Cantate Domino*, ps. *Salvavit sibi*. *Gloria in excelsis*. Oratio *Deus qui fidelium mentes*. Epistola *Omne datum optimum*. [l] Duo subdiaconi (*Alleluia*) [m] *Vado ad eum*. (Alii) duo [n] *Alleluia* de Resurrectione. Sequentia *Victime*.

a. Fit totum de beata Maria ut predictum est. — *b*. Ad Magnificat. — *c*. Cum duobus thuribulis incensatur altare; oratio *Deus qui errantibus*. Subdiaconus legit collationem. — *d*. Precentor diaconus vel subdiaconus pro ipso. — *e*. II, ps. — *f*. Leguntur. — *g*. Sola. — *h*. Ad Benedictus. — *i*. Cum uno thuribulo incensatur altare. — *j*. Fuerit. — *k*. ℣ *Dominus regnavit exultet terra*. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *l*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito; ibidem cantant. — *m*. Cum capis sericis *Alleluia*. — *n*. Diaconi.

Evangelium *Vado ad eum. Credo in unum Deum.* Offertorium *Jubilate Deo universa.* Communio *Dum venerit.* Postcommunio *Adesto Domine Deus noster. Ite missa est.*

Ad sextam, ant. *Surrexit Xpistus.* ℟ *Alleluia alleluia,* ℣ *Dominus regnavit exultet terra.*

Ad nonam, ant. *Crucifixus.* ℟ *Alleluia alleluia,* ℣ *Jubilate.* Responsa predicta et versus cantantur his horis usque ad Ascensionem.

Ad vesperas, ant. *Alleluia,* ps. *Dixit Dominus.* Ymnus *Chorus nove* [v°] *Jherusalem.* ℣ *Deus canticum novum.* [a] Ant. *Omne datum optimum,* (ps. *Magnificat*) [b]. Ad altare Salvatoris ant. *Ego veritatem dico.*

Feria II[a]. Ad matutinas, ant. *Alleluia,* ps. *Dixit injustus,* ps. *Noli emulari,* ps. *Domine ne in furore Quoniam sagitte.* ℣ *Jubilate Domino omnis terra.* ℟ *Viderunt te aque,* ℟ *In toto corde meo,* ℟ *Deduc me in semita* [1].

Missa de dominica sine festo per totam ebdomadam, excepta feria quarta in qua alia epistola et aliud legitur evangelium, et feria sexta in qua aliud evangelium [c].

℟ [2] III[a]. Ad matutinas, ant. *Alleluia,* ps. *Audite hec omnes gentes,* ps. *Deus deorum,* ps. *Quid gloriaris in malitia.* ℣ *Cantate Domino.* ℟ *Hymnum cantate,* ℟ *Si oblitus fuero,* ℟ *Deus canticum.*

Feria IIII[a]. Ad matutinas, ant. *Alleluia,* ps. *Exaudi Deus orationem,* ps. *Te decet,* ps. *Jubilate Deo omnis terra.* ℣ *Jubilate Deo omnis terra.* ℟ *Alleluia,* ℟ *Bonum est confiteri,* ℟ *Dicant nunc qui redempti.*

Ad missam, epistola *Omnes vos filii lucis ;* evangelium *Respiciens Jhesus discipulos suos.*

Feria V[a]. Ad matutinas, ant. *Alleluia,* ps. *Deus venerunt gentes,* ps. *Qui regis Israel,* ps. *Domine refugium.* ℣ *Cantate Domino canticum novum.* Responsorium *Narrabo* reincipitur et unaquaque feria responsa tria cantantur.

Feria VI[a]. Ad matutinas, ant. *Alleluia,* ps. *Deus ultionum,* ps. *Cantate Domino* I, ps. *Dominus regnavit exultet terra.*

Ad missam, evangelium *Filioli adhuc modicum.*

Sabbato. (Ad matutinas, ant. *Alleluia,* ps. *Con*[143]*fitemini Domino Dicant qui redempti,* ps. *Paratum cor meum,* ps. *Deus laudem)* [d].

a. Ad Magnificat. — *b.* Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *c.* Legitur. — *d.* Fit totum de beata Maria ut predictum est.
1. *Lire* semitam. — 2. *Lire* F. (Feria).

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. *Benedictus*. [a] Ant. *Adhuc multa*, (ps. *Magnificat*) [b].

DOMINICA QUARTA.

Ad matutinas, [c] *Alleluia* [d], *Venite*. Ant. *Alleluia*, ps. *Beatus vir*. ℣ *Cantate Domino*. Lectiones [e] de expositione evangelii *Amen dico vobis si quid petieritis Patrem*. ℟ *Narrabo*, ℟ *Cantate Domino*, ℟ *In ecclesiis*; alia que sequuntur cantantur usque ad Ascensionem. *Te Deum laudamus*.

[f] Ant. *Surgens Jhesus*, ps. *Dominus regnavit*. ℣ *Dominus regnavit exultet terra*. [g] Ant. *Usque modo*, (ps. *Benedictus*) [h]. Oratio *Deus a quo bona*.

Ad primam, ant. *Surgens Jhesus*.

[i] Ad missam *Vocem jocunditatis*, ps. *Jubilate Deo*. *Gloria in excelsis*. Oratio *Deus a quo bona*. Epistola *Estote factores verbi*. [j] Duo subdiaconi [k] *Alleluia Usque modo*. (Alii) duo [l] *Alleluia* de Resurrectione. Sequentia *Mane prima sabbati*. Evangelium *Amen dico vobis si quid*. *Credo in unum*. Offertorium *Benedicite gentes*. Communio *Cantate Domino*. Postcommunio *Tribue nobis Domine*.

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. *Dixit Dominus*. Ymnus *Chorus nove*. ℣ *Deus canticum novum*. [m] Ant. *Petite et accipietis*, (ps. *Magnificat*) [n]. Oratio *Deus a quo bona*. Ante crucifixum cantatur [o] *Xpistus resurgens*; duo subdiaconi ℣ *Dicant nunc*.

Feria II[a]. Ad matutinas, ant. *Alleluia*, psalmi de die. Lectiones de hoc evangelio *Quis vestrum habe*[v°]*bit amicum*. Ant. *Quis vestrum*, ps. *Benedictus*. Oratio *Mentem familie tue*.

Ad terciam et ad sextam et ad nonam dicitur oratio de dominica.

Ad missam *Exaudivit de templo*, ps. *Diligam te*. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus ut qui in afflictione*. Epistola *Confitemini alterutrum*. *Alleluia Confitemini*. Evangelium *Quis vestrum habebit*. Offertorium *Confitebor*. Communio *Petite et accipietis*. Oratio *Vota nostra quesumus Domine*.

Post evangelium campana una pulsatur in campanario.

a. Ad Magnificat. — *b*. Cum duobus thuribulis incensatur altare. Oratio *Deus qui fidelium*. Subdiaconus legit collationem. — *c*. Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso invitatorium. — *d*. II, ps. — *e*. — Leguntur. — *f*. In laudibus sola. — *g*. Ad Benedictus. — *h*. Cum uno thuribulo incensatur altare. — *i*. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *j*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito; ibidem cantant. — *k*. Cum capis sericis. — *l*. Diaconi. — *m*. Ad Magnificat. — *n*. Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *o*. ℣.

Processio canonicorum Sancti Petri in foro [1] et Sancte Genovefe [2], ut cum canonicis eant, ad nostram procedunt ecclesiam. Cantata sexta, cantor incipit *Exurge Domine*, ps. *Deus auribus*, *Gloria Patri* ; sacerdos orationem *Presta quesumus omnipotens Deus ut ad te toto corde*. Finita oratione, egreditur processio de ecclesia, precedentibus laicis tollentibus insignia, duobus clericulis duo [3] uno aquam benedictam, alio crucem ; et in exitu ecclesie dividitur processio, pars una pergit ad ecclesiam Sancti Martini et pars alia ad ecclesiam Sancti Remigii, et in utraque [4] a duobus canonicis [a] preces cantantur. Postea ad ecclesiam Sancti Remigii in platea [5] [b], deinde ad ecclesiam Sancti Cyrici [6] [c], ad ecclesiam Sancti Juliani [7] [d] ; in transitu nostro ab ecclesia Sancti Cyrici ad ecclesiam Sancti Juliani occur[144]runt nobis canonici Sancti Johannis in burgo [8] et nobiscum ad processionem veniunt. Postea ad ecclesiam Sancti Justi [9] [e] et ad ecclesiam Sancti Marcelli [10] [f], ad ultimum in Valles ad ecclesiam Sancti Johannis [11] [g]. In qualibet predictarum ecclesiarum, dum cantantur preces, dicitur unus psalmorum penitentialium (et) [12] sacerdote ebdomadario et sacerdote parrochiali ; in prima dicitur primus, in secunda secundus, et ita usque ad ultimum. Que autem cantanda sint in hac processione et ubi, notatur in tabulis cantusque deferuntur. Similiter feria III[a] et IIII[a].

In Vallibus [13] duo canonici [h] dicunt preces *Omnes sancti orate pro nobis* ; postea cantatur missa. Introitus *Exaudivit*

a. Presbyteris. — *b.* Cantant preces duo canonici dyaconi. — *c.* Cantant preces duo canonici subdiaconi. — *d.* Cantant preces duo canonici ejusdem ecclesie. — *e.* Duo canonici presbyteri cantant preces. — *f.* Duo canonici Sancte Genovefe cantant preces. — *g.* In Vallibus duo canonici Sancti Petri in foro cantant *Omnes sancti*. — *h.* Sancti Petri in foro.

1. *L'église de Saint-Pierre au marché était située à l'extrémité orientale du cloître : on en voit des restes considérables dans la rue actuellement nommée rue Saint-Pierre au marché. Le chapitre de cette collégiale, comme celui de Sainte-Geneviève, dépendait du chapitre de la cathédrale.* — 2. *Cette église s'élevait près de la rue actuelle de Sainte-Geneviève ; il n'en reste presque aucun vestige.* — 3. *Ce mot doit être supprimé.* — 4. *Les deux églises de Saint-Martin et de Saint-Remy étaient situées, l'une à droite, l'autre à gauche du grand portail de la cathédrale.* — 5. *Cette église de Saint-Remy sert aujourd'hui de théâtre.* — 6. *L'église de Saint-Cyr a disparu. Elle était située place Saint-Cyr, aujourd'hui rue Marquette.* — 7. *L'église de Saint-Julien, élevée à l'entrée de la rue des Casernes, a disparu ; il n'en reste presque rien. Près de cette église était la crypte dans laquelle saint Genebaud, premier évêque de Laon, fit pénitence pendant sept ans : cette crypte existe encore.* — 8. *Saint-Jean au Bourg, église collégiale dont on voit quelques restes, notamment l'abside, rue Cloître-Saint-Jean.* — 9. *L'église de Saint-Just s'élevait là où est actuellement le cimetière de la ville.* — 10. *L'église de Saint-Marcel, dans le faubourg de ce nom (rue de Besny), a complètement disparu.* — 11. *L'église de Vaux, dédiée à Saint-Jean-Baptiste, subsiste encore ; elle est église paroissiale.* — 12. *Lire* a. — 13. *A Vaux, c'est-à-dire dans l'église de Vaux-sous-Laon.*

et ea que sequuntur. Post missam circa montem [a] redit in civitatem processio. In ejus introitu cantatur responsum *Laudem dicite*. In introitu ecclesie, ant. *Ave Maria* et campane insimul pulsantur et nona cantatur.

Ad vesperas, antiphona ad Magnificat de Resurrectione sine festo; oratio de dominica.

Feria III[a]. Ad matutinas *Alleluia*, tres psalmi feriales. Lectiones de canonicis Epistolis. Ant. *Si ergo vos cum sitis*, ps. *Benedictus*. Oratio de dominica.

Hac die monachi Sancti Vincentii [1] in ecclesia nostra missa[m] celebrant. Dum sexta cantatur, [v°] pulsatur campana. Processio Sancti Johannis de Burgo et Sancti Juliani veniunt ad ecclesiam nostram et nobiscum pergunt ad processionem. Campane insimul pulsantur. Cantor incipit *Clementissime*; sacerdos orationem. Finita oratione processio egreditur, precedentibus insigniis, clericulo uno cum aqua benedicta, aliis cum crucibus, subdiacono cum textu, presbytero parrochiali magnam crucem deferente, aliis duobus feretrum, sequente sacerdote nostro ebdomadario super pectus filaterium portante, et in egressu ecclesie cantor incipit ant. *De Jherusalem*. Et cantantes canonici eunt via que supra murum protenditur ad ecclesiam Sancti Petri de foro et ibi preces cantantur. Postea ad ecclesiam Beate Marie de foro [2] [b], ad ecclesiam Sancti Georgii [3], ad Templum Domini [4]; ibi non fiunt preces, sed cantatur *Xpistus resurgens*. Duo canonici [c] ℣ *Dicant nunc*; oratio de Resurrectione. Postea ad ecclesiam Sancte Genovefe [d], ad ecclesiam Sancte Benedicte [5] [e], ad ecclesiam Beate Marie in profundo [6] [f], ad ultimum ad ecclesiam Sancti Johannis [7]. Duo canonici [g] cantant preces *Omnes sancti*. Postea missa celebratur; introitus *Exaudivit* et ea que predicta sunt.

a. Et in ascensu montis duo canonici dyaconi cantant *Pater de celis Deus*. — *b*. Ad ecclesiam Sancti Petri in foro cantant preces duo canonici ejusdem ecclesie; similiter ad ecclesiam Beate Marie de foro et ad ecclesiam Sancti Georgii cantant preces duo canonici Sancti Petri de foro. — *c*. Subdiaconi. — *d*. Duo canonici presbiteri. — *e*. Duo canonici dyaconi. — *f*. Duo canonici subdiaconi. — *g*. Sacerdotes.

1. *Les Bénédictins de l'abbaye de Saint-Vincent*. — 2. *L'église Notre-Dame au marché*. — 3. *L'église de Saint-Georges. Ces deux églises ont été détruites, sous Henri IV, pour construire sur leur emplacement la citadelle actuelle*. — 4. *La chapelle des Templiers, rue Sainte-Geneviève; elle a été conservée et subsiste encore de nos jours*. — 5. *L'église de Sainte-Benoîte; on en voit quelques restes dans la ruelle qui porte le même nom*. — 6. *Notre-Dame la Profonde. La partie inférieure des murs de cette église a été conservée pour servir de murs de soutènement aux jardins de la Préfecture, ancienne abbaye de Saint-Jean-Baptiste*. — 7. *L'église principale de l'abbaye; elle s'élevait sur le côté Est de la première cour de la Préfecture : on n'en voit aujourd'hui aucun vestige*.

Celebrata missa, redit processio ad ecclesiam et in introitu can[145]tat antiphonam *Hec est regina virginum*. Campane insimul pulsantur. Nona cantatur.

Ad vesperas, ant. ad Magnificat de Resurrectione. Oratio de dominica.

Feria IIII[a]. Ad matutinas *Alleluia*, tres psalmi de die. Pronuntiatur evangelium *Sublevatis Jhesus oculis ;* de expositione ejus legitur.

In laudibus, ant. *Mittite in dexteram*, ps. *Dominus regnavit ; ℣ Dominus regnavit exultet terra*. Ant. *Nunc autem ad te venio*, ps. *Benedictus*. Oratio *Presta quesumus omnipotens Pater*.

Tercia et sexta ante processionem cantantur. Interim campana pulsatur. Canonici Sancti Petri et Sancte Genovefe ad processionem nobiscum eunt, precedentibus insigniis et aqua benedicta, et crucibus et subdiacono cum textu. Processione vero astante in exitu ecclesie, duo (de canonicis dicunt) [a] preces. Finitis precibus, itur ad ecclesiam Sancti Johannis in suburbio [1 b], ad Sanctum Petrum [2 c], ad Sanctum Martinum [3 d], ad Sanctum Stephanum [4 e], ad Sanctam Genovefam [5 f], ad Sanctum Vincentium [6]. In introitu atrii, sacerdos septimanarius incipit *Requiem eternam*, *Miserere mei Deus ;* postea *Kyrieleison*, *Pater noster* et preces et orationes pro fidelibis defunctis [7]. Deinde intrant ecclesiam (et cantant preces *Omnes sancti*) [g].

Postea missa celebratur. Ad missam *Omnes gentes*, ps. *Sub-*

a. Canonici dyaconi cantant. — *b*. Cantant preces duo canonici ejusdem ecclesie. — *c*. Duo canonici Sancti Petri in foro cantant preces. — *d*. Ad ecclesiam Sancti Martini duo canonici subdiaconi. — *e*. Ad ecclesiam Sancti Stephani duo canonici Sancti Johannis in suburbio. — *f*. Ad ecclesiam Sancte Genovefe duo canonici sacerdotes. — *g*. Et ibi cantant duo diaconi preces *Omnes sancti*.

1. *Voir p. 139, n. 8.* — 2. *Saint-Pierre, Saint-Pierre-le-Vieil, ancienne église paroissiale, dont il reste une partie des murs, rue Devisme.* — 3. *Saint-Martin, autrefois église de l'abbaye des Prémontrés, aujourd'hui église paroissiale.* — 4. *Saint-Etienne ; cette église, qui s'élevait non loin de l'ancienne porte Saint-Martin, a disparu.* — 5. *Sainte-Geneviève, appelée des champs,* Sancta Genovefa ad campos, *était située dans le quartier de la Villette ; ce quartier s'étendait entre l'abbaye de Saint-Vincent et celle de Saint-Martin. Détruit par les Anglais en 1359, il commence à se rebâtir de nos jours : le Lycée, l'Ecole normale, une caserne et plusieurs habitations particulières ont été élevés sur l'espace qu'il occupait. Il ne reste aucun vestige de l'église Sainte-Geneviève.* — 6. *Saint-Vincent, église de l'abbaye de Saint-Vincent ; il ne reste de cette grande et belle église que quelques arcades.* — 7. *On chantait les prières des morts en entrant dans l'abbaye de Saint-Vincent, parce que là reposaient tous les morts de la ville : jusqu'à la fin du XIIe siècle, on n'enterra pas ailleurs. Ce n'est même qu'au milieu du XIIIe siècle que les évêques de Laon furent enterrés dans la cathédrale (voir p. 15, n. 2).*

jecit populos nobis. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus*. Epistola [v°] *Multitudinis credentium*. Clericulus *Alleluia*, ℣ *Omnes gentes*. Evangelium *Sublevatis oculis Jhesus*. Offertorium *Ascendit Deus*. Communio *Non vos relinquam*. Oratio *Tribue quesumus Domine*. *Benedicamus Domino*. Monachvero Sancti Johannis [1] hac die in ecclesia nostra missam celei brant. In introitu civitatis, ant. *Laudem dicite*. Ant. in introitu ecclesie *Beata Dei Genitrix*, et campane insimul pulsantur. Nona cantatur.

[a] Ad vesperas (campane due insimul pulsantur). (Sex cerei cum magno ante altare ponuntur et sex ante feretra sanctorum. Laicis [2] custodes aperiunt tabulas altaris. Altare a clericis custodibus ut in Natali Domini prediximus apparatur) [b]. Canonici omnes superpelliciis debent esse induti. Similiter in omnibus (festis novem lectionum) [c] usque ad octavas Nativitatis beate Marie (et per octavas sollempnes, scilicet per octavas Pentecostes, Assumptionis et Nativitatis beate Marie, Dedicationis ecclesie) [d]. Ab octavis Nativitatis beate Marie indifferenter intrant chorum in capis vel superpelliciis usque ad festum Omnium Sanctorum, excepto festo beati Remigii, in quo omnes sunt in superpelliciis, et festo sancte Cilinie, in quo quidam tenentur esse in superpelliciis. In festo vero Omnium Sanctorum et deinceps usque [146] ad (Ascensionem) [e] non intrant chorum nisi in capis. [f] Episcopus in cathedra, cappa et mitra decoratus, incipit *Deus in adjutorium* et [g] antiph. *Alleluia* ; hec sola dicitur. Cantor ps. *Nisi Dominus* (et alios psalmos de die) [h]. Episcopus capitulum *Ascendo ad Patrem*. Duo canonici subdiaconi [i] ℟ *Ascendens in altum*. Ymnus *Jhesu nostra redemptio* ; duo clericuli ℣ *Ascendens Xpistus in altum* : ymnus iste et versiculus cantantur in

a. In Ascensione Domini fit festum annuale. Tabule altaris aperiuntur. Omnes cruces, textus et reliquie apponuntur. Similiter ponuntur due cruces auree juxta magnam crucem et duo baculi curiales. Ecclesia paratur palliis et tapetis. Totum luminare ante altare, ante reliquias, in pertica retro altare, ante corpora sanctorum, ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis, et in pertica crucifixi apponitur, prout scriptum est in regulis festorum annualium que scripte sunt in principio hujus libri. Magnus cereus accenditur et ardet de die et de nocte usquedum completorium diei sequentis finiatur. — *b*. Va-cat. — *c*. Diebus. — *d*. Va-cat. — *e*. Pascha. — *f*. A Pascha vero usque ad Ascensionem intrant chorum in capis vel superpelliciis. Pulsatis insimul campanis. — *g*. Cantor et succentor tenentur servare chorum, induti capis sericis, in vesperis, matutinis, processione et missa. Cantor dat episcopo. — *h*. Cum aliis minor sequentibus. — *i*. Capis sericis induti, cantant

1. *Les religieux Bénédictins de l'abbaye de Saint-Jean de Laon (la Préfecture actuelle)*. — 2. *Lire* Laici.

vesperis usque ad Pentecosten. Episcopus ant. *Pater manifestavi nomen tuum*, et tota ante Magnificat cantatur. Dum *Magnificat* cantatur, incedit episcopus ad altare incensandum cum (in) processione quam in vigilia Natalis Domini notavimus ; similiter fit in matutinis et in vesperis dici sequentis. Oratio *Presta quesumus omnipotens Pater*. (Tres) clericuli [a] *Benedicamus Domino*. Episcopus benedictionem. Hac hora non cantantur vespere de beata Maria, nec in crastina die alie hore. [b] Ad altare Salvatoris [c] ant. *Ascendo ad Patrem* et tota ante *Magnificat* cantatur ; sacerdos ebdomadarius *Dominus vobiscum ;* oratio *Da quesumus omnipotens Deus*. Clericuli qui ferunt cruces et cereos dicunt *Benedicamus*.

(Ad completorium, collatio) [d] *Post beatam et gloriosam resurrectionem*. [e] ℣ *Converte nos*. Ant. *Alleluia* [f], ps. *Cum invocarem*. Ymnus *Te lucis ante terminum* [v°] cum cantu *Jhesu nostra redemptio*. (Antiphona) ad Nunc dimittis [g] *Alleluia, Ascendens Xpistus in altum alleluia*. Oratio *Illumina*.

Ad matutinas (due campane insimul pulsantur, sex cerei cum magno accenduntur, sex ante feretra, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur) [h]. Episcopus in cathedra *Domine labia mea*. Duo subdiaconi [i] cantant invitatorium [j] *Ascendit (alleluia) Dominus* [k], *Venite*. Episcopus ant. *Elevata est*, ps. *Domine Dominus noster ;* archidiaconus vel thesaurarius ant. *Dominus in templo*, ps. *In Domino confido ;* ant. *A summo celo*, ps. *Celi enarrant*. ℣ *Ascendens Xpistus in altum*. Hoc evangelium pronuntiatur *Recumbentibus undecim discipulis*, et de expositione tres leguntur lectiones [l] : (primam legit archidiaconus, secundam decanus, terciam episcopus ; primum responsum cantant duo presbiteri *Post passionem*, secundum duo subdiaconi *Omnis pulchritudo*, tercium duo presbiteri *Non conturbetur*) [m]. Episcopus *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Videntibus illis :* in hoc festo et in omnibus

a. Ferentes cruces et cereos dicunt. — *b*. Processio fit. — *c*. Et cantatur. — *d*. Subdiaconus legit collationem. — *e*. Ad completorium. — *f*. minor. — *g*. Ant. — *h*. Va-cat. — *i*. Capis sericis induti. — *j*. *Alleluia*. — *k*. *Vere*. — *l*. Dum legitur prima lectio, duo sacerdotes induti capis sericis, cum duobus clericulis ferentibus duo thuribula, veniunt ad incensandum altare; quo incensato et aliis locis determinatis, incensant episcopum, deinde clericuli incensant cantorem et succentorem et alios in ordine. Primam lectionem legit archidiaconus, duo canonici presbyteri cantant primum ℟ *Post passionem*, post ℣ dicitur *Gloria Patri ;* similiter post secundum et tercium. Decanus legit secundam lectionem, duo subdiaconi cantant secundum ℟ *Omnis pulchritudo*. Episcopus legit terciam lectionem, duo canonici presbyteri cantant tercium ℟ *Non conturbetur ;* cantata *Gloria* tercii ℟, cantor reiterat dictum ℟. — *m*. Va-cat.

aliis dupplicibus, preterquam in Nativitate et Pascha, finiuntur antiphone in laudibus; ant. *Cumque intuerentur*, ant. *Viri Galilei*, ant. *Exaltate regem*, ant. *Elevatis manibus*. Capitulum *Nisi ego abiero*. ℣ *Dominus in Synai sancto*. [a] Ant. *Euntes* et tota cantatur, (ps.) [b] *Benedictus*. Oratio *Concede quesumus omnipotens Deus ut qui hodierna die* [c]. Ad altare Salva[147]toris, ant. *Ascendo ad Patrem* [d].

Ad primam, ymnus *Egressus Xpisti* : ymnus iste cantatur hac die ad horas. Ant. *Videntibus*, ps. *Deus in nomine*, ps. *Confitemini*, [e] per octavas [f] et (alii) versus et oratio de Ascensione.

Processio ordinatur sicut in Pascha (et cantantur) [g] ℟ *Non conturbetur*, (℟) [h] *Nisi ego abiero* ; (ante crucifixum) [i] *O rex glorie*. Canonicus in dextro pulpito [j] *Non vos relinquam*. Quo finito, cantor [k] ℟ *Te sanctum Dominum* ; septem canonici ℣ *Cherubim*. Post versum processio intrat chorum cantando *Te decet*.

Ad terciam, ant. *Cumque intuerentur*, ps. *Legem pone*. Capitulum *Viri Galilei*. ℟ *Ascendens Xpistus in altum alleluia alleluia*.

Ad missam (sex cerei cum magno ponuntur) [l]. Episcopus cum processione venit ad altare; sedet in cathedra posita juxta altare. Laudes non cantantur nec nummi dantur. Introitus *Viri Galilei*, ps. *Omnes gentes*, *Gloria Patri*, [m] *Merenti*. *Kyrie Cunctipotens*. [n] *Gloria in excelsis Deo* ; (prosa) [o] *Sedentem*. Oratio *Concede quesumus omnipotens Deus*. Lectio Actuum apostolorum *Primum quidem sermonem*. [p] Duo subdiaconi *Alleluia Viri Galilei*. Duo diaconi *Alleluia ascendens*. Sequentia *Rex omnipotens*. Evangelium *Recumbentibus*. Diaconus clamat *Humiliate*. Episcopus facit benedictionem super populum. *Credo in unum Deum*. Offertorium *Viri Galilei*. Prefacio de Ascensione : similiter [v°] per totas octavas. Communio *Psallite Domino*. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus*. *Ite missa est*.

a. Ad Benedictus. — *b*. Ante. — *c*. Clericuli ferentes cruces et cereos dicunt *Benedicamus*. — *d*. Et tota ante Benedictus cantatur; sacerdos ebdomadarius *Dominus vobiscum* ; oratio *Da quesumus omnipotens Deus* ; clericuli dicunt *Benedicamus* ut supra. — *e*. Similiter. — *f*. Dicitur *Confitemini*. — *g*. Sex subdiaconi sunt procedentes cum eo qui lecturus est epistolam, sex dyaconi cum eo qui lecturus est evangelium. In hac processione cantantur. — *h*. ℣. — *i*. ℟ *Ascendens*, ℣ *Ascendit Deus* usquedum processio pervenerit in medio ecclesie ; dum autem pervenerit in medio ecclesie ante crucifixum, incipit cantor. — *j*. ℣. — *k*. Et succentor incipiunt. — *l*. Va-cat. — *m*. Prosa. — *n*. Cantor dat episcopo. — *o*. In fine dicitur prosa. — *p*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant.

Ad sextam, ant. *Viri Galilei*. Capitulum *Dominus quidem Jhesus*. ℟ *Dominus in Synai sancto alleluia alleluia*.

Ad nonam, ant. *Elevatis manibus*. Capitulum *Illi autem profecti*. ℟ *Ascendit Deus in jubilatione alleluia alleluia*. Antiphone et responsa que cantantur in his horis et capitula cantantur per totam ebdomadam usque ad Pentecosten.

Ad vesperas, ant. *Videntibus illis*, ps. de die; ant. *Cumque intuerentur*, ant. *Viri Galilei*, ant. *Illi autem*, ant. *Elevatis manibus*. Capitulum *Euntes in mundum*. Ymnus *Jhesu nostra redemptio*. ℣ *Ascendens Xpistus*. [a] Ant. *Dominus quidem Jhesus* [b]. (Oratio de die). Ante crucifixum *O rex glorie*. (Clericus) [c] in dextro pulpito [d] *Non vos relinquam*. Cantor *Te sanctum Dominum* ; septem canonici ℣ *Cherubin* ; (clericuli ℣ de Ascensione) [e] ; episcopus orationem de die [f], postea [g] benedictionem.

[h] Ad completorium (non legitur collatio). ℣ *Dominus in Synai sancto, Deus in adjutorium*. Ant. *Alleluia*, ps. *Cum invocarem* cum aliis. Ymnus *Egressus*. Capitulum *Rogabo Patrem meum; Custodi nos*. Ad Nunc dimittis [i] *Alleluia Ascendens* [j]. Ante orationem [k] ℣ *Ascendit Deus in jubilatione*. Oratio de festo.

Feria VI[a] post Ascensionem. — Ad matutinas tres cerei ponuntur ante altare (et) tres (ad vesperas) [l], et sic unaquaque die per octavas, (et tres textus super alta[148]re). Clericulus invitatorium *Alleluia alleluia alleluia, Venite*; et sic usque ad Pentecosten, excepta die dominica et die octava. Tantum unus chorus servatur [m]. Ant. *Exaltare Domine*, ps. *Domine in virtute* ; ant. *Exaltabo te Domine*, ps. *Nec delectasti* ; ant. *Ascendit Deus*, ps. *Omnes gentes* : istas tres antiphonas incipiunt tres sacerdotes ; similiter in sabbato sequenti et in dominica et in die octava. ℣ *Dominus in celo*. Lectiones [n] de Apocalipsi usque ad sabbatum ante Pentecosten, preter diem dominicam et octavam. ℟ *Ascendens in altum*, ℟ *Ponit nubem*, ℟ *Exaltare Domine*. *Te Deum laudamus* cantatur per octavas.

In laudibus, [o] ant. *Videntibus illis*, ps. *Dominus regnavit* ;

a. Ad Magnificat. — *b*. Et tota ante Magnificat cantatur. Oratio *Concede*. — *c*. Canonicus. — *d*. v. — *e*. Ante orationem non dicitur *Dominus vobiscum*, sed clericuli ferentes insignia dicunt ℣ *Ascendit Deus in jubilatione*. — *f*. Sed ante non dicitur *Dominus vobiscum* (*Cette note, en écriture différente des autres, est raturée, son objet se confondant avec celui de la note précédente*).— *g*. Facit. — *h*. Collatio non legitur. — *i*. Ant. — *j*. *Xpistus*. — *k*. Dicitur. — *l*. Textus super altare. — *m*. Nisi sit dominica vel octava dies. — *n*. Leguntur. — *o*. Sola.

hec antiphona cum psalmis cantatur in laudibus usque ad Pentecosten et versiculus *Dominus in Synai sancto*. Iste quatuor antiphone [a], *Illi autem profecti*, [b] *Ascendo ad Patrem meum*, [b] *Rogabo Patrem meum*, [b] *Nisi ego abiero*, cantantur ad Benedictus et ad Magnificat usque ad octavas, preter sabbatum et diem dominicam. Oratio de festo : et sic per totam ebdomadam, excepta dominica. Hore de beata Maria cantantur usque ad sabbatum Pentecosten et processio fit ad altare Salvatoris [c], (et dicitur antiphona et oratio de Ascensione).

[d] Ad primam (campana pulsatur in turri a laico custode, postea a clerico custode minimum, et sic [v°] per octavas) [e]. Ad primam dicitur ymnus *Jam lucis* cum cantu ymni *Egressus* : idem cantus dicitur in ymnis horarum, similiter per totas octavas preter dominicam et octavam. Ant. *Videntibus illis* et cantatur usque ad Pentecosten. *Confitemini* dicitur ; similiter per totas octavas. Oratio *Domine Deus Pater omnipotens*.

[f] Ad missam (tres cerei ponuntur ante altare). Introitus *Omnes gentes. Gloria in excelsis Deo* et dicitur per octavas. Oratio de festo. Epistola in pulpito *Primum quidem sermonem* ; clericulus [g] *Alleluia* de Ascensione : [h] per octavas, excepta dominica et octava die. Evangelium *Ego mitto promissum Patris in vos* [i]. Offertorium *Ascendit Deus*. Communio *Non vos relinquam*. Oratio de Ascensione. *Ite missa est*.

Ad vesperas, [j] ant. *Videntibus illis*, ps. de die : hec antiphona et psalmi feriales cantantur in vesperis usque ad sabbatum Pentecostes.

Ad completorium, [k] *Converte nos*. Ymnus *Te lucis* cum cantu *Egressus*. Capitulum *Tu in nobis*. Oratio *Illumina quesumus Domine* ; cetera non mutantur.

Sabbato post Ascensionem Domini. — Ad matutinas [l], ant. *Nimis exaltatus es*, ps. *Dominus regnavit exultet* ; ant. *Dominus in Syon*, ps. *Dominus regnavit irascantur* ; ant. *Dominus in celo*, ps. *Benedic anima mea Domino et omnia que intra*. ℣ *Ascendit (Dominus)* [m] *in jubilatione* ; ℟ *Ascendit Deus*, ℟ *Tempus est*, ℟ *Ite in orbem*.

a. Sequentes : ant. — *b*. Ant. — *c*. In matutinis et vesperis, et post orationem de beata Maria dicuntur ant. subscripto una post aliam : ant. *Cumque intuerentur*, ant. *Viri Galilei*, ant. *Elevatis manibus* ; et dicitur ℣ et oratio de Ascensione. — *d*. Per octavas. — *e*. Et nona pulsatur sicut in festis IX lectionum. — *f*. In missa non servatur chorus ; quinque campane insimul pulsantur. — *g*. Ibidem cantat. — *h*. Similiter. — *i*. Et legitur in pulpito. — *j*. Sola. — *k*. ℣. — *l*. Clericulus invitatorium *Alleluia* II. — *m*. *Deus*.

Ad missam *Viri Galilei* et cetera que dicta sunt [149] in die Ascensionis [a].

Ad vesperas, [b] ant. *Domine si in tempore*, ps. *Magnificat*. Oratio de Ascensione.

DOMINICA POST ASCENSIONEM.

[c] Invitatorium *Alleluia ascendit Dominus vere, Venite*. Ant. *Elevata est*, ps. *Domine Dominus noster*; ant. *Dominus in templo*, ps. *In Domino confido*; ant. *A summo celo*, ps. *Celi enarrant*. ℣ *Ascendens Xpistus in altum*. Lectiones [d] de expositione evangelii quod pronuntiatur *Cum venerit Paraclitus*. ℟ *Post passionem*, ℟ *Omnis pulchritudo*, ℟ *Non conturbetur*.

(Ant. *Dum venerit Paraclitus*, ps. *Benedictus*) [e]. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus fac nos tibi semper*.

Ad primam, ymnus *Jam lucis* cum cantu *Jhesu nostra redemptio* : idem cantus cantatur ad terciam (et) sextam et nonam.

Ad aquam benedictam [f] *Egressus Xpisti a Patre*.

Ad processionem, ℟ *Non conturbetur* ; in medio ecclesie dicitur [g] (oratio) de Ascensione [h].

Ad missam *Exaudi Domine*, ps. *Dominus illuminatio*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus fac nos* [i]. Epistola *Estote prudentes et vigilate in oratione*. [j] Duo [k] subdiaconi [l] *Alleluia Ascendit* [m]. (Alii) duo [n] *Alleluia Dominus in Synai sancto*. Sequentia *O Deus maris poli*. Evangelium *Cum venerit Paraclitus*. *Credo in unum Deum*. Offertorium *Lauda anima mea*. Prefatio de Ascensione [o]. Communio *Pater cum essem*. Postcommunio *Repleti Domine muneribus sacris*.

Ad vesperas, [p] ant. *Videntibus illis*, ps. *Dixit Dominus*. Ymnus *Jhesu nostra redemptio*. ℣ *Ascendens Xpistus in altum*. [q] Ant. *Domine* [1] *quidem Jhesus*, (ps. *Magnificat*, oratio de die), [v°] oratio *Omnipotens sempiterne*. Ante crucifixum *O rex*

a. Sed non dicuntur prose nec sequentia. — *b*. Sola ant. *Videntibus*, ps. de die in vesperis. Sabbato ad vesperas servatur duplex chorus sine capis sericis; similiter in matutinis et vesperis sequentibus. Capitulum *Euntes in mundum*; ymnus *Jhesu nostra redemptio*. ℣ *Ascendens Xpistus in altum*. Ad Magnificat ant. *Domine si in tempore*; cum duobus thuribulis incensatur altare; oratio *Concede quesumus*. Subdiaconus legit collationem. — *c*. Ad matutinas precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *d*. Leguntur. — *e*. In laudibus sola ant. *Videntibus*; capitulum *Nisi ego abiero*, ℣ *Dominus in Synai sancto*. Ad Benedictus ant. *Dum venerit Paraclitus*. Cum uno thuribulo incensatur altare. — *f*. Ymnus. — *g*. ℣. — *h*. Oratio *Concede*. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *i*. Postea fit commemoratio de Ascensione et dicitur oratio *Concede quesumus*. — *j*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito; ibidem cantant. — *k*. Canonici. — *l*. Cum capis sericis. — *m*. *Deus*. — *n*. Diaconi. — *o*. Dicitur. — *p*. Sola. — *q*. Ad Magnificat.

1. *Lire* Dominus.

glorie, sine versu ; versiculus de Ascensione ; oratio *Concede quesumus*.

Feria II[a], ad matutinas[a], ant. *Exaltare Domine*, ps. *Domine in virtute*, ps. *Exaltabo te Domine*, ps. *Omnes gentes*. ℣ *Dominus in celo ;* ℟ *Ascendens*, ℟ *Ponit nubem*, ℟ *Exaltare Domine*.

Ad missam *Omnes gentes* et cetera que predicta sunt. Epistola et evangelium de die Ascensionis.

Feria III[a], ad matutinas[a], ant. *Nimis exaltatus es*, ps. *Dominus regnavit* I, ps. *Dominus regnavit* II, ps. *Benedic anima mea* I. ℣ *Ascendit Deus in jubilatione ;* ℟ *Ascendit Deus*, ℟ *Tempus est*, ℟ *Ite in orbem*.

Ad missam *Viri Galylei* et cetera que predicta sunt.

Feria IIII[a], ad matutinas[a], ant. *Exaltare Domine*, ps. *Domine in virtute tua*, ps. *Exaltabo te Domine*, ps. *Omnes gentes*. ℣ *Dominus in celo;* ℟ *Ascendens in altum*, ℟ *Ponit nubem*, ℟ *Exaltare Domine*.

Ad missam *Exaudi Domine*, ps. *Dominus illuminatio*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus fac nos*. Epistola *Videmus Jhesum Xpistum*. *Alleluia* de Ascensione. Evangelium *Si manseritis in me*. Offertorium *Lauda anima mea*. Communio *Pater cum essem*. Postcommunio *Repleti Domine*.

Ad vesperas, (ant.)[b] *Pater manifestavi*, ps. *Magnificat;* cum unico thuribulo incensatur altare[c]. Clericulus legit collationem. (Oratio de Ascensione).

Feria V[a], ad matutinas,[d] invitatorium *Alleluia Ascendit Deus vere*. Ant. *Elevata est*, ps. *Domine Dominus noster ;* ant. *Dominus in templo* [150], ps. *In Domino confido ;* ant. *A summo*, ps. *Celi enarrant*. ℣ *Ascendens Xpistus in altum*[e]; ℟ *Post passionem*, ℟ *Omnis pulchritudo*, ℟ *Non conturbetur*.

[f] Ant. *Euntes in mundum*, (ps. *Benedictus*). Processio fit a sacrario ad altare cum unico thuribulo[g].

Ad missam (chorus observatur), *Viri Galylei* (ut supra. Sequentia cantatur)[h].

Ad vesperas, ant. *Dominus quidem Jhesus*, ps. *Magnificat*.

a. Clericulus invitatorium *Alleluia* III. — *b*. Sola ant. *Videntibus*, ps. de die, et servatur duplex chorus sine capis sericis : similiter fit in matutinis et vesperis sequentibus. Capitulum *Euntes*. Ymnus *Jhesu nostra redemptio;* ℣ *Ascendens Xpistus*. Ad Magnificat ant. — *c*. Oratio *Concede*. — *d*. Precentor diaconus vel subdiabonus pro ipso. — *e*. Lectiones leguntur de expositione evangelii *Recumbentibus*. — *f*. Ad Benedictus. — *g*. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *h*. Et cetera sicut in die Ascensionis, sed non cantantur prose et cantatur sequentia *O Deus*.

Feria VI[a], (ad matutinas cerei) duo [a] ante altare ponuntur [b]. Ant. *Exaltare Domine*, ps. *Domine in virtute*, ps. *Exaltabo te*, ps. *Omnes gentes*. ℣ *Dominus in celo*; ℟ *Ascendens in altum*, ℟ *Ponit nubem*, ℟ *Exaltare Domine*. *Te Deum laudamus* non dicitur.

[c] Ad Benedictus et ad Magnificat [d] antiphona de Ascensione. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus*; similiter ad vesperas.

(Prima pulsatur in choro. In die ad horas) [e], oratio de dominica. Cantus [f] non mutatur in ymnis horarum.

Missa [g] de dominica. Epistola [h] non legitur in pulpito. Evangelium hoc legitur *Qui in me credit*. Communis prefatio dicitur.

Sabbato, ad matutinas, ant. *Nimis exaltatus es*, ps. *Dominus regnavit* I, ps. *Dominus regnavit* II, ps. *Benedic anima mea* I. ℣ *Ascendit Deus in jubilatione*. Lectiones [i] de expositione evangelii *Si diligitis me*. ℟ *Ascendit Deus*, ℟ *Tempus est*, ℟ *Ite in orbem*. [j]

Ant. *Si diligitis me*, (ps. *Benedictus*). Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus ut claritatis tue*.

[v°] In horis de die dicitur oratio *Omnipotens sempiterne Deus*.

Ante missam sexta cantatur et omnes canonici sunt in simpelliciis [1]. Ad missam cereus magnus accenditur et ardet tota nocte et die usquedum completorium finiatur. Ecclesia paratur [k]. Tabule altaris aperiuntur [l]. Episcopus, dependente casula sicut in sabbato Pasche, cum diacono et subdiacono dalmatica et tunica indutis, accedit ad altare. Sacerdos in pulpito [m] lectionem *Temptavit Deus Abraham*. Oratio *Deus qui in Abrahe famuli tui*. Sacerdos lectionem *Scripsit Moyses*. Sacerdos [n] tractum *Attende celum*. Oratio *Deus qui nobis per prophetarum miracula*. Diaconus [o] lectionem *Apprehendent septem mulieres virum unum*. Diaconus [p] tractum *Vinea facta est*. Oratio *Deus qui nos ad celebrandam*. Subdiaconus lectionem *Audi Israel mandata vite*. Oratio *Deus incommutabilis*.

a. Cerei. — *b*. Et pulsatur sicut in diebus profestis; similiter et in sabbato sequenti. Unus chorus tantum servatur in matutinis et vesperis. Ad matutinas clericulus invitatorium *Alleluia* III. — *c*. In laudibus sola ant. *Videntibus*. — *d*. Dicitur. — *e*. Ad primam ant. *Videntibus; Confitemini* non dicitur. Ad IIIam, VIam et IXam dicuntur ant., capitula et ℣ de Ascensione, et dicitur oratio *Omnipotens*. Hymni horarum de die cantantur cum cantu quo cantatur ymnus *Egressus*, et sic fit in sabbato sequenti. — *f*. Hymni *Egressus*. — *g*. Cantatur. — *h*. Et evangelium. — *i*. Leguntur. — *j*. *Te Deum laudamus* non dicitur. Ad Benedictus. — *k*. Palliis et tapetis. — *l*. Altare paratur sicut in aliis magnis solempnitatibus. — *m*. Legit. — *n*. Indutus capa serica cantat. — *o*. Legit. — *p*. Cum capa serica.

1. *Pour* superpelliciis.

(Tractus) [a] *Sicut cervus*. Oratio *Concede quesumus omnipotens Deus ut qui sollempnia*. Processio fit, (letania cantatur) [b] sicut in sabbato Pasche et fontes benedicuntur. Finita letania, cantor incipit *Kyrieleison*. Episcopus *Gloria in excelsis Deo*. Campane insimul pulsantur. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus*. Epistola *Cum Apollo esset Corinthi*. Subdiaconus *Alleluia*, *Confitemini*. Subdiaconus tractum [151] *Laudate*. Ante diaconum euntem ad legendum evangelium feruntur quatuor cerei et duo thuribula. Evangelium *Si diligitis me*. Non dicitur *Credo in unum*. Offertorium *Emitte Spiritum*. Prefatio de PENTECOSTES. Communio *Ultimo festivitatis*. Postcommunio *Sancti Spiritus Domine*. *Ite missa est*.

Ad vesperas, [c] (ant. due campane insimul pulsantur, sex cerei cum magno ponuntur et sex ad feretra ; altare paratur sicut in Nativitate Domini) [d]. (Episcopus in cathedra antiphonam *Alleluia* ter : hec sola antiphona dicitur ; cantor ps. *Benedictus*) [e]. [f] Capitulum *Spiritus Domini replevit*. Duo canonici diaconi [g] ℟ *Jam non dicam*. Ymnus *Veni creator Spiritus* ; [h] ℣ *Emitte Spiritum tuum et creabuntur* : ymnus iste et versiculus cantantur usque ad octavas. [i] Ant. *Non vos relinquam* et tota cantatur, (ps.) [j] *Magnificat*. Episcopus ad altare incensandum accedit cum processione que in vigilia Natalis Domini preordinata est, et sic in matutinis et in sequentibus vesperis. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus ut claritatis* [k]. (Nec) in hac nocte (nec) [l] per totam ebdomadam [m] cantantur [n] hore de beata Maria, (sed) ad altare Salvatoris fit processio et hac nocte cantatur hec ant. *Rogabo Patrem meum* [o] ; oratio de Ascensione.

(Ad completorium, collatio) [p] *Hodiernam nativitatem* [q]. ℣ *Converte nos Deus*. Ant. *Alleluia*, ps. *Cum invocarem*. [v°]

a. Subdiaconus indutus capa serica cantat tractum. — *b*. Et cantatur letania. — *c*. In festo Penthecostes apponitur totum luminare sicut dictum est in Natali Domini, hoc addito quod duo cerei, quilibet de una libra, ante altare ponuntur, qui debent ardere in omnibus horis sicut in vigilia Pasche notatum est. Pulsatis insimul campanis, episcopus infulatus, capa serica indutus, stans super scabellum cathedre incipit *Deus in adjutorium*. Cantor et succentor servant chorum cum capis sericis, tenentes baculos deargentatos in manibus, in vesperis, matutinis, processione et missa. Cantor dat episcopo ant. *Alleluia* ; hec sola antiphona dicitur. Cantor incipit ps. *Benedictus*. — *d*. Va-cat. — *e*. Va-cat. — *f*. Episcopus. — *g*. Cum capis sericis. — *h*. Duo clericuli. — *i*. Ad Magnificat. — *j*. Ante. — *k*. Clericuli ferentes cruces et cereos dicunt *Benedicamus*. — *l*. Et. — *m*. Non. — *n*. In choro. — *o*. Postea cantatur *Magnificat* et iterum cantatur ant. predicta. Sacerdos ebdomadarius *Dominus vobiscum* et dicitur oratio de Ascensione. Clericuli dicunt *Benedicamus* ut supra. — *p*. Subdiaconus legit collationem. — *q*. Ad completorium.

Ymnus *Xpiste qui lux es*. Ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Pacem meam do vobis*. Oratio *Illumina*.

Ad matutinas (due campane insimul pulsantur; sex cerei cum magno ante altare ponuntur, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur) [a]. Episcopus ante cathedram [b] *Domine labia mea*. Duo [c] diaconi [d] invitatorium *Alleluia Spiritus Domini, Venite*. Episcopus ant. *Factus est repente*, ps. *Magnus Dominus*. Archidiaconus vel thesaurarius ant. *Confirma hoc Deus*, ps. *Exurgat Deus*. Sacerdos ant. *Emitte Spiritum tuum*, ps. *Benedic anima mea*. [e] ℣ *Confirma hoc Deus*. Archidiaconus pronuntiat evangelium *Si quis diligit me* et de ejus expositione leguntur lectiones. Dum prima [f] legitur sacerdotes altare incensant; duo sacerdotes ℟ *Dum complerentur*. Secundam legit decanus; duo subdiaconi ℟ *Repleti sunt omnes*. Terciam episcopus; duo canonici sacerdotes ℟ *Jam non dicam vos servos* [g]. (Post *Gloria Patri* responsum iteratur) [h]. *Te Deum laudamus*. (Interim clerici custodes altare detegunt).

In laudibus, ant. *Dum complerentur*, ant. *Spiritus Domini*, ant. *Repleti sunt omnes*, ant. *Fontes et omnia*, ant. *Loquebantur*. Capitulum *Dum complerentur dies*. ℣ *Repleti sunt omnes Spiritu sancto*. [i] Ant. *Accipite Spiritum sanctum* [j], (ps. *Benedictus*). Oratio *Deus qui hodierna die corda fidelium*. [153] [k] *Benedicamus Domino*. Episcopus benedictionem. Ad altare Salvatoris ant. *Audistis quia dixi* [l], (ps. *Benedictus*. Oratio de die).

Ad primam, ymnus *Nunc Sancte nobis*; ymnus iste cantatur hac die ad horas et per ebdomadam. Ant. *Dum complerentur*, ps. *Confitemini*; hec antiphona cantatur ad primam per totam ebdomadam. Oratio de festo et versus ante orationem.

Ad aquam benedictam [m] *Veni creator Spiritus*.

Processio ordinatur sicut in Pascha prediximus; ad processionem *(Dum venerit Paraclitus*. In medio ecclesie) [n] *Jam non dicam*; septem canonici [o] versum *Quorum remiseritis*; post versum processio intrat chorum cantando *Accipite*.

a. Va-cat. — *b*. Incipit. — *c*. Canonici. — *d*. Cum capis sericis. — *e*. Duo clericuli. — *f*. Lectio. — *g*. In omnibus responsis post ℣ dicitur *Gloria Patri*. — *h*. Cantata Gloria tercii ℟, cantor reiterat ℟ *Jam non dicam*. Episcopus incipit. — *i*. Ad Benedictus. — *j*. Et tota ante Benedictus cantatur. Episcopus accedit ad altare incensandum sicut in Natali Domini notatum est. — *k*. Clericuli ferentes cruces et cereos dicunt. — *l*. Et tota ante Benedictus cantatur et post Benedictus cantatur iterum predicta antiphona; oratio *Deus qui hodierna die*; clericuli dicunt *Benedicamus* ut supra. — *m*. Ymnus. — *n*. ℟ *Dum complerentur*, ℟ *Repleti sunt*; dum autem processio pervenerit in medio ecclesie, cantor et succentor incipiunt ℟. — *o*. Cantant.

Ad terciam, ant. *Spiritus Domini*. Capitulum *(Factus est repente)* [a]. ℟ *Emitte Spiritum tuum et creabuntur alleluia alleluia*. Oratio de festo.

Ad missam, cantor et subcentor capis sericis induti *Spiritus Domini*, ps. *Exurgat Deus* ; episcopus presbiterium ascendit et ad altare progreditur sicut in Pascha notavimus ; *Gloria Patri*, [b] *Regi regum manet. Kyrie Fons bonitatis*. Episcopus stans ad altiorem cathedram dicit *Gloria in excelsis Deo* datum a cantore, et in fine dicitur prosa *Sedentem*. Oratio *Deus qui hodierna die*. Laudes cantantur. Epistola *Dum complerentur dies Pentecostes*. [c] Duo canonici subdiaconi *Alleluia Paraclitus*, [v°] (alii) duo [d] *Alleluia Veni Sancte Spiritus*. Sequentia *Sancti Spiritus* (et due campane in turri pulsantur). Evangelium *Si quis diligit me*. Post evangelium diaconus clamat *Humiliate vos* ; episcopus facit benedictionem super populum. *Credo in unum Deum*. Offertorium *Confirma hoc Deus*. Prefacio de Pentecoste, et sic per totam ebdomadam. Communio *Factus est repente*. Postcommunio *Sancti Spiritus Domine*.

Ad sextam, ant. *Repleti sunt*. Capitulum *(Facta autem hac voce)* [e]. ℟ *Loquebantur variis linguis apostoli alleluia*. Oratio de festo.

Ad nonam, ant. *Loquebantur*. Capitulum *(Spiritus Domini replevit)* [f]. ℟ *Repleti sunt omnes Spiritu sancto alleluia alleluia*. Oratio de festo. Antiphone iste et responsa et capitula cantantur ad terciam et ad sextam et ad nonam per totam ebdomadam, sed aliter cantantur responsa, per IIII^or^ primos dies scilicet sicut in duplici festo, aliter per tres ultimos dies.

Ad vesperas, ant. *Dum complerentur*, ps. *Dixit Dominus* ; ant. *Spiritus Domini*, ps. *Confitebor* ; ant. *Repleti sunt omnes*, ps. *Beatus vir* ; ant. *Hi qui linguis*, ps. *Laudate pueri Dominum* ; ant. *Loquebantur*, ps. *In exitu*. Capitulum *Apparuerunt apostolis*. Ymnus *Veni creator Spiritus*. ℣ *Emitte Spiritum tuum et creabuntur*. Ant. *Hodie completi sunt*, ps. *Magnificat*. Oratio *Deus qui hodierna die corda fidelium*. Ante crucifixum ℟ *Jam non dicam* ; septem canonici versum [g] ; duo clericuli versi[153]culum [h] ; oratio de festo. Benedictio ab episcopo.

Ad completorium, collatio non legitur. ℣ *Repleti sunt omnes Spiritu Sancto*. Super psalmos ant. *Alleluia*. Ymnus *Nunc*

a. Advenit ignis divinus. — *b.* Prosa. — *c.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant. — *d.* Diaconi. — *e. Factus est repente.* — *f. Facta autem hac voce.* — *g. Quorum remiseritis.* — *h. Repleti sunt omnes Spiritu Sancto.*

Sancte. Capitulum (de festo) [a], et sic per octavas. (Antiphona) ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Pacem meam ;* hec antiphona dicitur ad Nunc dimittis per totam ebdomadam. Post preces versiculus et oratio de festo, et sic per octavas.

Feria IIa [b].

Ad matutinas (et ad vesperas due campane insimul pulsantur : similiter in tercia et in quarta ; quinque cerei ante altare ponuntur et totidem in missa et in vesperis ; in tercia feria ad matutinas et ad missam quinque) [c]. Canonicus diaconus vel subdiaconus invitatorium *Alleluia alleluia, Venite*. Invitatorium hoc cantatur per totam ebdomadam, excepta feria quarta. Ant. *Factus est repente :* hec sola antiphona dicitur super psalmos per totam ebdomadam ; ps. *Magnus Dominus*, ps. *Exurgat Deus*, ps. *Benedic anima mea* II. ℣ *Confirma hoc Deus :* hec antiphona et psalmi et versiculus cantantur per totam ebdomadam ad matutinas. Lectiones de (evangelio) [d] *Sic Deus dilexit mundum*. ℟ *Advenit ignis*, ℟ *Disciplinam*, ℟ *Spiritus sanctus*. *Te Deum laudamus* per totam ebdomadam.

In laudibus, [e] ant. *Dum complerentur*, [v°] ps. *Dominus regnavit ;* [f] ℣ *Repleti sunt omnes Spiritu sancto :* hec antiphona et psalmi [g] et versiculus cantantur per totam ebdomadam. (Ant.) ad Benedictus [h] *Sic Deus dilexit mundum* [i]. Oratio *Deus qui apostolis tuis*. (Ad altare Salvatoris, per totam ebdomadam, ad matutinas et vesperas cantantur antiphona et oratio de sancto Spiritu et versiculus) [j].

Ad primam, ant. *Dum complerentur*, ps. *Deus in nomine tuo, Confitemini* et sic per totam ebdomadam, et post preces versiculus et oratio de festo.

Ebdomadarius precentor et subebdomadarius chorum servant in missa ; similiter in tercia feria et in quarta. Ad missam *Cibavit eos*, ps. *Exultate*, [k] *Gloria Patri ;* [l] *Doxe per secla. Kyrieleison* [m] *(Orbis factor). Gloria in excelsis Deo* per totam

a. Dum complerentur. — *b.* Feria IIa, tercia et quarta pulsatur sicut in festis duplicibus ; septem textus ponuntur super altare et aperiuntur casse. In IIa et IIIa feria ponuntur quinque cerei ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi leguntur lectiones in matutinis ; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa ; similiter in quarta feria sequenti. — *c.* Va-cat. — *d.* Expositione evangelii. — *e.* Sola. — *f.* Capitulum *Spiritus Domini*. — *g.* Capitulum. — *h.* Ant. — *i.* Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *j.* Va-cat. *Remplacé par ce qui suit :* Antiphona subscripto cantantur ad altare Salvatoris, in matutinis et vesperis, una post aliam per totam ebdomadam : ant. *Spiritus Domini*, ant. *Repleti sunt*, ant. *Loquebantur ;* et in matutinis dicitur ps. *Benedictus*, in vesperis *Magnificat* et dicitur oratio *Deus qui hodierna die*. — *k.* Post. — *l.* Cantatur prosa. — *m.* Sicut in festis IX lectionum.

ebdomadam, sed in hiis tribus diebus dicitur prosa *Sedentem*. Oratio *Deus qui apostolis tuis*. Epistola [a] in pulpito per totam ebdomadam, [b] *Aperiens Petrus os suum*. Duo canonici subdiaconi [c] *Alleluia Spiritus Sanctus procedens*. Duo (alii) [d] *Alleluia Veni Sancte Spiritus*. Sequentia *Alma chorus Domini*. Evangelium *Sic enim Deus dilexit mundum*. *Credo in unum Deum* dicitur : similiter usque ad octavas. Offertorium *Intonuit*. Communio *Spiritus Sanctus*. Postcommunio *Adesto Domine quesumus populo tuo*. *Ite missa est* per totam ebdomadam.

Ad vesperas, [e] ad Magnificat [f] *Non enim misit Deus*. [154] Oratio *Deus qui apostolis tuis*.

(Ad completorium legitur collatio) [g], et sic per totam ebdomadam.

FERIA IIIa.

Ad matutinas, lectiones de evangelio quod pronuntiatur *Amen dico vobis qui non intrat per hostium*. ℟ *Apparuerunt*, ℟ *Loquebantur*, ℟ *Facta autem hac voce*.

Antiphona ad Benedictus *Amen amen dico vobis*. Oratio *Adsit nobis quesumus Domine*.

Ad missam *Accipite jocunditatem*, ps. *Attendite popule meus*; [h] *Gloria* (*seculorum amen*); [i] *Ore Patris*. *Kyrie* (*Summe Deus*) [j]. Oratio *Adsit nobis*. Epistola *Cum audissent apostoli*. Duo canonici subdiaconi *Alleluia Emitte* ; duo (alii) [k] *Alleluia Veni Sancte Spiritus*. Sequentia *Laudes Deo devotas*. Evangelium *Amen amen dico vobis*. Offertorium *Portas celi*. Communio *Spiritus qui a Patre*. Postcommunio *Mentes nostras*.

(Ad vesperas) [l] sex cerei cum magno ponuntur et sex ante corpora sanctorum ; (eodem modo ad matutinas et duo ad lectiones) [m], sed post matutinas cereus magnus removetur. [n] Ant. *Dum complerentur*, ps. *Letatus sum*. Ymnus *Veni creator Spiritus*. Duo clericuli ℣ *Emitte Spiritum tuum et creabuntur*. [o] Ant. *Ego sum ostium* [p], (ps. *Magnificat*). Oratio *Adsit nobis quesumus Domine*.

FERIA IIIIa.

Ad matutinas, duo subdiaconi [q] invitatorium *Alleluia Spiri-*

a. Et evangelium leguntur. — *b*. Epistola. — *c*. Cum capis sericis cantant ibidem. — *d*. Diaconi. — *e*. Sola ant. *Dum complerentur*, ps. de die, capitulum *Aparuerunt apostolis*, ymnus *Veni creator*, ℣ *Emitte Spiritum tuum*. — *f*. Ant. — *g*. Subdiaconus legit collationem. — *h*. Post. — *i*. Cantatur prosa. — *j*. Sicut in festis IX lectionum. — *k*. Dyaconi. — *l*. In vesperis et matutinis. — *m*. Duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis. — *n*. Ad vesperas sola. — *o*. Ad Magnificat. — *p*. Et tota cantatur ante Magnificat. — *q*. Cum capis sericis.

tus Domini, *Venite*. Ant. *Factus est repente*, ps. *Magnus Dominus*, ps. *Exur*[v°]*gat Deus*, ps. *Benedic anima mea Domino*. [a] Clericuli versum *Confirma hoc Deus*. Lectiones [b] de expositione evangelii quod pronuntiatur *Nemo potest venire ad me*. Dum prima lectio legitur, duo sacerdotes altare incensant. Duo clericuli *Dum complerentur*, post versum *Gloria Patri*, et sic post secundum et tercium. Duo subdiaconi ℟ *Repleti sunt*. Duo sacerdotes ℟ *Jam non dicam* [c].

In laudibus, (ant. hec) sola ant. *Dum complerentur*. Duo clericuli versum *Repleti sunt omnes Spiritu Sancto*. [d] Ant. *Ego sum panis vivus* [e], (ps. *Benedictus*). Oratio *Mentes nostras* [f].

(Ad missam septem cerei ponuntur ante altare). Post terciam cantatur missa et postea meridies[3], et sic in sexta feria et in sabbato. [g] *Deus dum egredereris*, ps. *Exurgat Deus*, (*Gloria, seculorum amen*); [h] *Regi regum manet. Kyrie* (*Deus sempiterne*) [i]. Oratio *Mentes nostras*. Lectio libri Sapientie, et legitur ut lectio, *Diligite justiciam qui judicatis terram*. Duo canonici subdiaconi [j] *Alleluia Paraclitus*; alia oratio *Presta quesumus omnipotens et misericors Deus ut Spiritus Sanctus*. Epistola *Stans Petrus cum undecim*. (Alii) duo (canonici) [k] *Alleluia Veni sancte Spiritus*. Sequentia *In omnem terram*. Evangelium *Nemo potest venire ad me*. Offertorium *Meditabor*. Communio *Pacem meam*. Postcommunio *Sumentes Domine sacramenta celestia*.

(Ad vesperas, ant.) [l] septem cerei ante altare ponuntur. [m] Ant. *Si quis diligit me* [n], (ps. [155] *Magnificat*). Oratio *Mentes nostras*.

a. Duo. — *b*. Leguntur. — *c*. Cantata Gloria tercii ℟, precentor reiterat ℟ *Jam non dicam*. — *d*. Ad Benedictus. — *e*. Et tota ante Benedictus cantatur. — *f*. Pulsata tercia, pulsatur ter illa campana que dicitur Maria, postea fit processio; et procedit processio per medium claustri versus ecclesiam Sancti Petri de foro et per vicum qui est ante predictam ecclesiam, procedit per vicum qui est retro ecclesiam Beate de foro [1] usque in Capricornum [2] et ibidem fit sermo ad populum. In hac processione procedit clericulus unus aquam benedictam deferens, hunc sequuntur duo clericuli ferentes duo insignia, deinde alius clericulus crucem deferens, hos secuntur omnes alii combinati usque ad locum predictum. Finito sermone, redit processio ad majorem ecclesiam, in cujus ingressu cantatur ant., ℣ et oratio de beata Maria; campane insimul pulsantur; postea cantatur tercia. — *g*. In missa ponuntur VII cerei ante altare; ad missam. — *h*. Post Gloria cantatur prosa. — *i*. *Cunctipotens. Gloria in excelsis* et in fine dicitur prosa *Sedentem*. — *j*. Cum capis sericis cantant. — *k*. Dyaconi. — *l*. In vesperis. — *m*. Ad vesperas sola ant. *Dum complerentur*, ps. de die, ymnus *Veni creator*, ℣ *Emitte Spiritum*. Ad Magnificat. — *n*. Et tota cantatur ante Magnificat.

1. *L'église Notre-Dame au marché (voir p. 140).* — 2. *Chevresson, nom d'une grotte qui existait dans la partie orientale de la Montagne de Laon avant la construction de la citadelle. Ce nom était aussi donné au quartier voisin de cette grotte.* — 3. *L'office de sexte.*

FERIA V[a].

Ad matutinas tres cerei ante altare ponuntur et totidem in missa et in vesperis [a], et sic in sexta feria et in sabbato, et tres textus super altare [b].

(Canonicus subdiaconus invitatorium) [c]. Duplex chorus servatur [d]. Lectiones de evangelio *Convocatis Jhesus duodecim discipulis.* ℟ *Advenit ignis,* ℟ *Disciplinam,* ℟ *Spiritus Sanctus.*

[e] Ant. *Sic Deus dilexit mundum,* (ps. *Benedictus*). Processio fit a sacrario ad altare cum [f] unico thuribulo [g]. Oratio *Deus qui hodierna die corda fidelium.*

(Ad primam una campana magna pulsatur in turri, alia minima : et sic in feria sexta et in sabbato).

[h] Ad missam (precentor) *Spiritus Domini,* ps. *Exurgat Deus. Gloria in excelsis Deo.* Oratio *Deus qui hodierna die corda fidelium.* Epistola *Philippus descendens.* Duo canonici subdiaconi *Alleluia Spiritus Domini.* (Alii) duo [i] *Alleluia Veni Sancte Spiritus.* Sequentia *Alma chorus Domini.* Evangelium *Convocatis Jhesus duodecim apostolis. Credo in unum Deum.* Offertorium *Confirma hoc Deus.* Communio *Factus est repente.* Postcommunio *Sancti Spiritus Domine.*

Ad vesperas (tres cerei, totidem in sexta feria et in sabbato) [j]. Ant. *Non enim misit Deus,* (ps. *Magnificat*). Cum unico thuribulo incensatur altare. Oratio *Deus qui hodierna die corda fidelium.*

(Ad completorium) clericulus legit collationem ; [v°] similiter [k] sexta feria sequenti.

FERIA VI[a].

Ad matutinas [l], lectiones (de evangelio) [m] *Factum est in una dierum.* ℟ *Apparuerunt,* ℟ *Loquebantur,* ℟ *Facta autem.* [n] Ant. *Audistis,* (ps. *Benedictus*) [o]. Oratio *Da quesumus ecclesie tue misericors Deus.*

a. Sequentibus. — *b.* Ponuntur ; ad matutinas, missam, vesperas et alias horas pulsatur sicut in festis IX lectionum, et sic fit in VI[a] feria et in sabbato sequenti. — *c.* Ad matutinas precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso invitatorium *Alleluia* II. — *d.* Sine capis sericis in matutinis et vesperis, et sic fit in VI[a] feria et in sabbato sequenti. — *e.* Ad Benedictus. — *f.* Cereis, cruce et. — *g.* Et sic in VI[a] feria et in sabbato sequenti. — *h.* In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *i.* Dyaconi. — *j.* Sola ant. *Dum complerentur,* ps. de die, ymnus *Veni creator,* ℣ *Emitte Spiritum tuum,* ad Magnificat. — *k.* In. — *l.* Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso invitatorium *Alleluia* II ; ant. *Factus est,* ps. *Magnus Dominus,* ps. *Exurgat Deus,* ps. *Benedic* II ; ℣ *Confirma hoc Deus.* — *m.* Leguntur de expositione evangelii. — *n.* *Te Deum* dicitur. In laudibus, sola ant. *Dum complerentur,* capitulum *Spiritus Domini,* ℣ *Repleti sunt ;* ad Benedictus. — *o.* Cum uno thuribulo incensatur altare.

[a] Ad missam, (precentor) *Repleatur os meum*, ps. *In te Domine*. [b] Oratio *Da quesumus ecclesie tue*. Epistola (in pulpito) *Aperiens Petrus os suum dixit Viri Israelite*. [c] Duo (canonici) subdiaconi [d] *Alleluia Emitte*. (Alii) duo [e] *Alleluia Veni Sancte Spiritus*. Sequentia *Laudes Deo devotas*. Evangelium *Factum est*. Offertorium *Lauda anima mea*. Communio *Spiritus ubi vult spirat*. Postcommunio *Sumpsimus Domine sacri dona mysterii*.

Ad vesperas, [f] ant. *Hi qui linguis*, (ps. *Magnificat*) [g]. Oratio *Da quesumus ecclesie tue*.

SABBATO.

Ad matutinas, [h] lectiones de (evangelio) [i] *Surgens Jhesus de synagoga*. ℟ *Dum complerentur*, ℟ *Repleti sunt omnes*, ℟ *Jam non dicam* [j]. (Ant. *Auge in nobis*, ps. *Benedictus*). Oratio *Mentibus nostris*.

[k] Ad missam, (precentor) *Karitas Dei diffusa est*, ps. *Domine Deus salutis mee* [l]. Oratio *Mentibus nostris*. Subdiaconus qui ebdomadarius est in missa legit prima[m] lectionem in pulpito *Lectio Johelis prophete Effundam Spiritum meum*. Canonicus subdiaconus [m] *Alleluia Emitte Spiritum tuum*, nec iteratur. Oratio *Illo nos igne*. Subdiaconus aliam lectionem de libro Levitico[1] *Locutus est* [156] *Dominus ad Moysen dicens*. [n] Subdiaconus *Alleluia Spiritus Domini* [o]. [p] *Deus qui animarum medelam*. [q] Subdiaconus lectionem Deuteronomii *Dixit Moyses Audi Israël*. [r] Subdiaconus *Alleluia Paraclitus* [s]. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus ut salutaribus jejuniis*. [t] Subdiaconus lectionem aliam de libro Levitico[1] *Dixit Dominus ad Moysen Si in preceptis meis*. [u] Subdiaconus *Alleluia Spiritus Sanctus* [v]. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus sic nos ab epulis carnalibus*. Diaconus lectionem *Angelus Domini*. [w] Diaconus *Alleluia Benedictus es* [x]. Oratio *Deus qui tribus*

a. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *b*. *Gloria in excelsis*. — *c*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito, ibidem cantant. — *d*. Cum capis sericis. — *e*. Dyaconi. — *f*. Sola ant. *Dum complerentur*, ps. de die, cap. *Apparuerunt*, ymnus *Veni Creator*, ℣ *Emitte Spiritum tuum*, ad Magnificat. — *g*. Cum uno thuribulo incensatur altare. — *h*. Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso invitatorium *Alleluia* II; Ant. *Factus est*, ps. *Magnus Dominus* et alii ut supra. — *i*. Expositione evangelii. — *j*. *Te Deum laudamus*. In laudibus sola ant. *Dum complerentur*, cap. *Apparuerunt*, ℣ *Repleti sunt*; ad Benedictus ant. *Auge in nobis*; cum uno thuribulo incensatur altare. — *k*. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *l*. *Gloria in excelsis*. — *m*. Cum capa serica cantat ibidem. — *n*. Alius. — *o*. Nec iteratur. — *p*. Oratio. — *q*. Alius. — *r*. Alius. — *s*. Nec iteratur *Alleluia*. — *t*. Alius. — *u*. Alius. — *v*. Nec iteratur *Alleluia*. — *w*. Alius. — *x*. Nec similiter iteratur *Alleluia*.

1. *Pour* Levitici.

pueris. Epistola *Convenit universa civitas*. Subdiaconus *Alleluia Laudate Dominum omnes gentes*. Sequentia *Alma chorus*. Evangelium *Surgens Jhesus de synagoga*. *Credo in unum*. Offertorium *Domine Deus*. Communio *Non vos relinquam*. Postcommunio *Prebeant nobis Domine*.

[a] Ad vesperas, (ant. due campane insimul pulsantur, quinque cerei ante altare ponuntur, et totidem ad matutinas et ad missam et ad secundas vesperas. Ponuntur itaque sex cerei ante corpora sanctorum et duo ad lectiones in matutinis; similiter in omni festo duplici quod in conventu agitur). Ant. *Gloria tibi Trinitas*, ps. de die; ant. *Laus et perhennis gloria*; ant. *Gloria laudis*; ant. *Laus Deo Patri*; ant. *Ex quo omnia*. Capitulum (de Trinitate) *Regi autem* [v°] *seculorum*. Duo canonici diaconi [b] ℟ *Honor virtus*. Ymnus *O lux beata Trinitas*. Duo clericuli ℣ *Verbo Domini celi firmati sunt*; ymnus iste et versiculus cantantur in vesperis usque ad aliud sabbatum. [c] Ant. *Gratias tibi Deus*, et tota cantatur[d], (similiter in matutinis [e] et in ultimis vesperis [f], ps. *Magnificat*) [g]. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus qui dedisti famulis*. Hore de beata Maria cantantur [h]. (Processio fit ad altare Salvatoris et ibi

a. In festo Trinitatis fit festum duplex; quinque cerei ponuntur ante altare, duodecim ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis, viginti in pertica retro altare. Altare paratur pannis sericis auro intextis; septem textus ponuntur super altare et aperiuntur casse; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *b*. Cum capis sericis. — *c*. Ad Magnificat. — *d*. Ante Magnificat. — *e*. Ante Benedictus *(raturé)*. — *f*. Ante Magnificat *(raturé)*. — *g*. Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *h*. Ad vesperas, ant. *Post partum*: hanc incipit clericulus ab ea parte in qua est chorus; ps. *Dixit Dominus* et alii quatuor qui solent dici. Capit. *Beata es Maria*. Ymnus *Ave maris stella*; ℣ *Ora pro nobis*. Ad Magnificat ant. *Sancta Maria*, et hanc incipit septimanarius chori et tota cantatur ante Magnificat; et cantando dictam ant. fit processio ad altare in introitu chori, precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos, tercio ferente crucem, sacerdos ebdomadarius indutus capa serica ultimus incedit; eodem modo fit processio in matutinis et in vesperis sequentibus et in omnibus festis IX lectionum et per octavas sollempnes usque Adventum Domini. In diebus profestis similiter fit processio sine cereis et cruce, sacerdos ebdomadarius non induitur capa serica. Dicta oratione de beata Maria, septimanarius chori incipit ant. *Gloria tibi Trinitas*, sacerdos ℣ *Benedictus Deus Israhel a seculo*, oratio *Domine Deus Pater omnipotens*; ℣ predictus et oratio dicuntur per octavas Trinitatis tantum; in alio tempore dicitur ℣ *Verbo Domini*, oratio *Omnipotens sempiterne Deus*; deinde cantatur ibidem de sanctis ant. *O quam gloriosum est regnum*, ℣ *Letamini*, et si ℣ predictus dictus fuerit in choro, ante Ymaginem dicitur ℣ *Exultent justi in conspectu Dei*; deinde dicitur de pace ant. *Da pacem*, ℣ *Fiat pax*, oratio *Deus a quo sancta desideria*. Clericuli ferentes crucem et cereos dicunt *Benedicamus*; in diebus profestis sacerdos qui cantat vesperas dicit *Benedicamus*. In matutinis post orationem de beata Maria cantatur ant. *Adesto*, ℣ *Sit nomen Domini benedictum in secula*, oratio *Omnipotens sempiterne Deus qui dedisti famulis tuis*; ℣ predictus et oratio dicuntur in matutinis per octavas Trinitatis tan-

cantantur antiphona et oratio et versiculus de Trinitate usque ad Adventum Domini in vesperis et in matutinis, et ibidem fit commemoratio sanctorum) [a].

Ad completorium, (collatio : et sic in omni feria usque ad Adventum, nisi fiat vigilia vel processio in vesperis ad aliquam ecclesiam). ℣ *Converte nos* ; [b] *Alleluia*, ps. *Cum invocarem*. Ymnus *Xpiste qui lux es*. (Ant.) ad Nunc dimittis [c] *Alleluia Benedicat nos Deus alleluia alleluia*, et hec cantatur ad completorium usque ad aliud sabbatum.

Ad matutinas, duo diaconi [d] invitatorium *Deum verum unum*, *Venite*. Ant. *Adesto Deus unus*, ps. *Domine Deus noster* ; ant. *Te unum*, ps. *Celi enarrant* ; ant. *Te semper idem esse*, ps. *Domini est terra*. Ista[s] tres antiphonas incipiunt [e] sacerdotes ; similiter in secunda feria sequenti et in tercia. ℣ *Benedictus Dominus Deus Israel a seculo*. Lectiones [f] de expositione [157] evangelii (quod pronuntiatur) *Erat homo ex Phariseis Nicodemus nomine* [g]. Duo clericuli ℟ *Benedicat*

tum ; in alio tempore dicitur ℣ *Magnus Dominus et laudabilis nimis*, oratio *Domine Deus Pater omnipotens* ; deinde dicitur de sanctis ant. *Omnes sancti*, ℣ *Justorum anime*, et si versus predictus dictus fuerit in choro, ante Ymaginem dicitur ℣ *Exultabunt sancti in gloria* ; deinde dicitur ant., ℣ et oratio de pace. Dominica sequenti in vesperis, post orationem de beata Maria, dicitur ant. *Laus et perennis gloria*, ℣ et oratio ut dictum est in vesperis precedentibus ; de sanctis ant. *Dabo sanctis meis*, ℣ et oratio ut supra, deinde dicitur ant., ℣ et oratio de pace.— Feria IIª, ad matutinas, de Trinitate dicitur ant. *Te unum*, ℣ et oratio ut supra ; deinde de sanctis ant. *Cum palma*, ℣ et oratio ut supra ; postea dicitur ant., ℣ et oratio de pace. Ad vesperas, de Trinitate dicitur ant. *Gloria laudis*, de sanctis ant. *Justorum semita*, deinde dicitur ant., ℣ et oratio de pace. — Feria IIIª, ad matutinas, de Trinitate ant. *Te semper idem* ; de sanctis ant. *Corpora sanctorum*, deinde de pace ut supra. Ad vesperas, de Trinitate ant. *Laus Deo Patri*, ℣ et oratio ut supra ; de sanctis *Justi autem*, deinde de pace ut supra. — Feria IIIIª, ad matutinas, de Trinitate ant. *Te invocamus*, de sanctis ant. *Tanquam aurum*, de pace ut supra. Ad vesperas, de Trinitate ant. *Ex quo omnia*, de sanctis ant. *Justorum*, de pace ut supra. — Feria Vª, ad matutinas, de Trinitate dicitur ant. *Spes nostra*, de sanctis ant. *Omnes sancti*, de pace ut supra. Ad vesperas, de Trinitate dicitur ant. *Laus et perennis gloria*, de sanctis ant. *Dabo sanctis meis*, deinde dicitur ant., ℣ et oratio de pace. — Feria VIª, ad matutinas, de Trinitate ant. *Libera nos*, de sanctis ant. *Corpora sanctorum*, de pace ut supra. In vesperis, de Trinitate dicitur ant. *Gloria laudis*, de sanctis dicitur ant. *Justi autem*, de pace ut supra. — Sabbato, ad matutinas, de Trinitate ant. *Caritas*, de sanctis ant. *Tanquam*, de pace ut supra. Singulis diebus usque ad Adventum fit ut predictum est de die in diem quotiens fit processio ad altare Salvatoris, aliter fit per octavas festi Sacramenti sicut continetur in Ordinario super hoc adito, similiter in sabbatis quando fit de beata Maria et per octavas Assumptionis et Nativitatis beate Marie, quia post orationem de beata Maria fit processio ad altare Salvatoris in vesperis et matutinis cantando ant. de Trinitate, deinde cantatur *Magnificat* vel *Benedictus* et iterum cantatur dicta ant. de Trinitate, postea ibidem fit commemoratio de sanctis et de pace ut dictum est. — *a*. Subdiaconus legit collationem. — *b*. Ant. — *c*. Ant. — *d*. Cum capis sericis. — *e*. Tres. — *f*. Leguntur. — *g*. In Iª lectione incensatur altare cum duobus thuribulis.

nos Deus, [a] ℟ *Benedictus Dominus,* [b] ℟ *Quis Deus magnus* [c]. *Te Deum laudamus.*

In laudibus, ant. *O beata,* ℣ *Tibi laus;* ant. *O beata benedicta,* ℣ *Miserere miserere;* ant. *O vere summa,* ℣ *Tibi laus;* ant. *O vera summa,* ℣ *Miserere miserere;* ant. *Te jure laudant,* ℣ *Tibi laus* [d]. Capit. *Tres sunt qui testimonium.* [e] ℣ *Magnus Dominus et laudabilis nimis.* [f] Ant. *Benedicta sit creatrix* [g], (ps. *Benedictus).* Oratio *Domine Deus Pater omnipotens nos famulos tuos.*

Ad primam, ymnus *Jam lucis* cum cantu *O lux beata;* similiter in ymnis aliarum horarum [h] et ita usque ad octavas. Ant. *O beata:* hec antiphona cantatur ad primam per totam ebdomadam. In omni dominica usque ad Adventum Domini cantatur *Confitemini* ad primam et per has octavas.

Ad aquam benedictam *Asperges me.*

Ad processionem, ℟ (de Trinitate) [i]. In medio ecclesie [j] oratio de Trinitate.

Ad terciam, ant. *O beata,* ps. *Legem pone.* [k] ℟ *Hic est Dominus Deus noster alleluia alleluia;* ℣ *Ipse reget nos in secula* (responsorio) *alleluia.*

Ad missam (duplex chorus servatur), *Benedicta sit sancta Trinitas,* ps. *Benedicamus Patrem.* [l] *Gloria in excelsis Deo* [m] (dicitur in omni dominica usque ad Adventum); oratio *Omnipotens* [v°] *sempiterne Deus qui dedisti famulis tuis.* Epistola *Scitis quoniam cum gentes essetis ad simulacra.* [n] Duo canonici subdiaconi [o] *Alleluia Benedictus.* (Alii) duo [p] aliud *Alleluia Verbo Domini.* Sequentia *Benedicta semper sancta.* Evangelium *Erat homo ex phariseis. Credo in unum Deum* dicitur in omni dominica usque ad Adventum. Offertorium *Benedictus sit.* Prefacio de Trinitate et sic per totam ebdomadam [q]. Communio *Benedicimus Deum celi.* Postcommunio *Proficiat nobis ad salutem. Ite missa est* [r] in omni dominica usque ad Adventum.

Ad sextam, ant. *O vera summa* [s]. ℟ *Exaltate Dominum Deum nostrum alleluia alleluia.*

a. Duo subdiaconi. — *b.* Duo sacerdotes. — *c.* Post ℣ cujuslibet ℟ dicitur *Gloria Patri;* cantata Gloria tercii ℟, precentor reiterat dictum ℟. — *d.* Et omnes finiuntur. — *e.* Duo clericuli. — *f.* Ad Benedictus. — *g.* Et tota cantatur ante Benedictus; cum duobus thuribulis incensatur altare. — *h.* De die. — *i.* *Honor.* — *j.* Dicitur ℣ et oratio. — *k.* Cap. *Unus Dominus, una fides.* — *l.* Post Gloria cantatur prosa *Regi regum manet, Kirie Cunctipotens,* precentor dat sacerdoti. — *m.* Et in fine dicitur prosa *Sedentem.* — *n.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito, ibidem cantant. — *o.* Cum capis sericis. — *p.* Dyaconi. — *q.* Usque ad quintam feriam. — *r.* Dicitur. — *s.* Capit. *Qui credit in Filium Dei.*

Ad nonam, ant. *Te jure laudant.* [a] ℟ *Laudate Dominum quia bonus Dominus alleluia alleluia, Confitemini Deo deorum.* Responsio *Confitemini Domino dominorum :* antiphone iste et responsa cantantur ad terciam et ad sextam et ad nonam per totam ebdomadam [b].

Ad vesperas, ant. *O beata,* ps. de die; ant. *O beata,* ant. *O vera,* ant. *O vera,* ant. *Te jure.* [c] Ant. *Te Deum Patrem* [d], (ps. Magnificat; oratio de Trinitate).

Feria IIa. — (Ad matutinas) [e] tres cerei ponuntur ante altare et totidem ad missam et ad vesperas [f] similiter per octavas [g]. Clericulus invitatorium *Deum verum unum, Venite,* et cantatur per totam ebdomadam [h]. Ant. *Te invocamus,* ps. *Omnes gentes ;* ant. *Spes nostra,* ps. *Magnus Dominus;* ant. *Libera* [158] *nos,* ps. *Deus judicium.* ℣ *Sit nomen Domini benedictum in secula.* Lectiones [i] de Trinitate per totam ebdomadam [j] *Omnis scriptura veteris aut novi Testamenti.* ℟ *Magnus Dominus,* ℟ *Gloria Patri Geniteque proli,* ℟ *Honor virtus. Te Deum laudamus,* et sic per totas octavas.

In laudibus, (hec) [k] ant. *O beata* (dicitur in laudibus per totam ebdomadam et versiculus iste) [l] *Magnus Dominus et laudabilis nimis.* [m] Ant. *Te unum,* (ps. *Benedictus,* oratio de Trinitate : et sic per ebdomadam preter in prima et in completorio) [n].

Ad primam, *Confitemini* et sic per octavas [o].

Ad missam *Benedicta. Gloria in excelsis Deo.* Epistola in pulpito *Gratia Domini nostri.* Clericulus [p] ℟ *Benedictus es,* alius [q] *Alleluia* (de Trinitate) [r]. Evangelium *Cum venerit Paraclitus* [s]. Offertorium (et) [t] communio et oratio ut (supra) [u]. (Hec missa cantatur per totam ebdomadam, excepta quarta

a. Capit. *Caritas Pater est.* — *b.* Usque ad quintam feriam, sed non cantantur ita sollemniter. — *c.* Capit. *Regi autem,* ymnus *O lux beata Trinitas,* ℣ *Verbo Domini.* Ad Magnificat. — *d.* Et tota cantatur ante Magnificat; cum duobus thuribulis incensatur altare ; oratio *Omnipotens.* Ad completorium ut supra, sed dicitur ymnus *Jhesu Salvator seculi.* — *e.* In matutinis. — *f.* Tres textus super altare; unus chorus tantum servatur in matutinis et vesperis. In matutinis et vesperis pulsatur sicut in diebus profestis, sed in ultimo ictu quinque campane insimul pulsantur ; similiter quinque campane in missa insimul pulsantur; prima, nona et ignitegium [1] pulsantur sicut in festis IX lectionum. — *g.* Usque ad quintam feriam. Ad matutinas. — *h.* Usque ad quintam feriam. — *i.* Leguntur. — *j.* Usque ad quintam feriam. — *k.* Sola. — *l.* Capit. *Tres sunt qui testimonium ;* ℣. — *m.* Ad Benedictus. — *n.* Oratio *Omnipotens.* — *o.* Ad terciam, sextam et nonam ant., capit. et ℟ cantantur sicut in die Trinitatis, sed non cantantur cum *Alleluia* sollemniter; eodem modo cantantur ℟ in IIIa et IVa feria sequenti. In missa non servatur chorus. — *p.* Ibidem. — *q.* Clericulus. — *r. Benedictus.* — *s.* Et legitur in pulpito. — *t.* Prefacio. — *u.* In die Trinitatis.

1. *Le couvre-feu.*

feria in qua mutatur epistola cum evangelio, et sexta in qua legitur aliud evangelium).

Ad vesperas, [a] ant. *O beata*, ps. de die : (hec antiphona et psalmi feriales cantantur ad vesperas per totam ebdomadam). [b] Ant. *Gloria tibi Trinitas*, ps. *Magnificat* [c].

Feria III[a]. — Ad matutinas [d], ant. *Karitas Pater est*, ps. *Cantate* I ; ant. *Verax est Pater*, ps. *Dominus regnavit exultet* ; ant. *Una igitur*, ps. *Cantate* II. ℣ *Non est similis tuis* [1] *in diis Domine*. [v°] ℟ *Summe Trinitati*, ℟ *Benedicamus Domino*, ℟ *Te Deum Patrem*. [e] Ant. *Te semper idem esse*, (ps. *Benedictus*) [f].

(Missa de Trinitate) [g].

(Ad vesperas, ant. *Laus et perhennis*, ps. *Magnificat*) [h].

Feria IIII[a]. — Ad matutinas, [i] ant. *Adesto*, ps. *Domine Dominus noster*, ps. *Celi enarrant*, ps. *Domini est terra*. (℟) [j] *Benedictus Dominus* [k]. ℟ *Benedicat nos*, ℟ *Benedictus*, ℟ *Quis Deus*. [l] Ant. *Spes nostra*, (ps. *Benedictus*) [m].

(Missa de Trinitate ; epistola *Xpistus resurrexit* ; evangelium *Accesserunt ad Jhesum*.

Ad vesperas, ant. *Gloria laudis*, ps. *Magnificat*.

Feria V[a]. Ad matutinas, ant. *Te invocamus*, ps. *Omnes gentes*, ps. *Magnus Dominus*, ps. *Deus judicium tuum*. ℟ [2] *Sit nomen Domini benedictum*. ℟ *Magnus Deus*, ℟ *Gloria Patri*, ℟ *Honor virtus*. Ant. *Libera nos*, ps. *Benedictus*. — Missa ut supra. — Ad vesperas ant. *Laus Deo Patri*, ps. *Magnificat*.

Feria VI[a]. Ad matutinas, ant. *Karitas*, ps. *Cantate* I, ps. *Dominus regnavit*, ps. *Cantate* II. ℣ *Non est similis tui in diis Domine*. ℟ *Summe Trinitati*, ℟ *Benedicamus*, ℟ *Te Deum Patrem*. Ant. *Verax est Pater*, ps. *Benedictus*. — Ad missam, evangelium *Cum inducent vos*. — Ad vesperas, ant. *Ex quo omnia*, ps. *Magnificat*.

Sabbato. Ad matutinas, ant. *Adesto*, ps. *Domine Dominus*

a. Sola. — *b*. Capit. *Regi autem* ; ymnus *O lux beata Trinitas* ; ℣ *Verbo Domini*. Ad Magnificat. — *c*. Oratio *Omnipotens*. — *d*. Clericulus invitatorium *Deum verum unum, Venite*. — *e*. *Te Deum* dicitur. In laudibus sola ant. *O beata* ; capit. *Tres sunt qui testimonium* ; ℣ *Magnus Dominus* ; ad Benedictus. — *f*. Oratio *Omnipotens*. — *g*. Ad missam *Benedicta* ; *Gloria in excelsis* ; oratio *Omnipotens* ; epistola *Xpistus resurrexit* ; ℟ *Benedictus* ; *Alleluia Verbo Domini* ; evangelium *Accesserunt ad Jhesum* ; offertorium et alia ut supra. — *h*. Ad vesperas, sola ant. *O beata*, ps. de die ; capit., ymnus et ℣ ut supra ; ad Magnificat ant. *Laus et perempnis* ; oratio *Omnipotens*. — *i*. Clericulus invitatorium ut supra. — *j*. ℣. — *k*. *Israhel a seculo*. — *l*. *Te Deum* dicitur. In laudibus sola ant. *O beata*, capit. et ℣ ut supra ; ad Benedictus. — *m*. Oratio *Omnipotens*.

1. *Lire* tui. — 2. *Lire* ℣.

noster, ps. *Celi enarrant*, ps. *Domini est terra*. ℣ *Benedictus Dominus*. ℟ *Benedicat nos*, ℟ *Benedictus Dominus*, ℟ *Quis Deus magnus*. Ant. *Una igitur*, ps. *Benedictus*. — Missa de Trinitate.) [a] — Ad vesperas, ant. *Benedictus*, ps. *Qui docet*; ant. *In eternum*, ps. *Exaltabo te*; ant. *Laudabo*, ps. *Lauda anima mea*; [159] ant. *Deo nostro*, ps. *Laudate Dominum*; ant. *Lauda*, ps. *Lauda Deum*. Capit. *Benedictus Deus et Pater Domini nostri*. Ymnus *Deus creator omnium*. ℣ *Vespertina oratio* : antiphone iste et psalmi et capitulum et ymnus et versiculus cantantur in omnibus sabbatis ad vesperas usque ad *Vidi Dominum* [1], nisi festum novem lectionum vel octave intervenerint. [b] Ant. (*Loquere Domine* [c], ps. *Magnificat*) [d]. Sciendum est quod in omnibus sabbatis usque ad Adventum Domini ad Magnificat antiphona dicitur de tempore. Si vero festum fuerit novem lectionum, dicta (ant.) [e] de festo, (dicitur alia de tempore) [f]. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus fac nos tibi semper*.

[g] Ad completorium, (collatio); ant. *Miserere*, ps. *Cum invocarem* et alii qui secuntur. Ymnus *Xpiste qui lux*. Capit. *Tu in nobis*, ℣ *Custodi nos Domine*. Ant. *Vigila*, ps. *Nunc dimittis*. Preces. Oratio *Illumina*. In hunc modum cantatur completorium in omnibus sabbatis usque ad Adventum Domini, nisi (aliquo festo duplici vel ejus octavis intervenientibus mutetur) [h].

a. Long passage remplacé par celui-ci : Ad missam *Benedicta; Gloria in excelsis*; oratio *Omnipotens*; epistola *Gracia Domini nostri*; ℟ *Benedictus; Alleluia Benedictus;* evangelium *Cum inducent vos;* offertorium, prefatio, communio et alia ut supra. Cantata nona, nichil fit deinceps de octavis Trinitatis, sed totum fit de festo Sacramenti altaris et de octavis dicti festi. Sabbato post octavas Penthecostes, in vesperis post orationem de octavis festi Sacramenti cantatur ant. *Loquere*, ℣ *Vespertina oratio*, oratio *Omnipotens sempiterne Deus fac nos*. Et notandum est quod nichil fit per totam ebdomadam sequentem de tempore, sed totum fit de octavis festi Sacramenti, nec in dicta ebdomada usque ad quintam feriam sequentem pronuntiatur evangelium de dominica. Sexta feria sequenti fit totum de pluribus martyribus et leguntur III lectiones in matutinis de Machabeis; missa cantatur de cruce; si autem in dicta VI^a feria sit festum alicujus sancti, totum fit de festo; in matutinis leguntur lectiones de Machabeis ut dictum est, nisi festum illud habeat propriam legendam; missa cantatur de cruce, nisi festum illud habeat propriam missam. Sabbato sequenti fit totum de beata Maria, nisi dicta die fuerit festum IX lectionum. Sabbato post octavas festi Sacramenti. — *b.* Ad Magnificat. — *c. Cognoverunt.* — *d.* Notandum est quod in sabbatis ab octavis Penthecostes usque... Require hanc regulam et versa octo folia et invenies ad hoc signum ⁄\ et scribatur usque ad hoc signum ⊢ [2]. — *e.* Oratione. — *f.* Dicuntur ant., ℣ et oratio. — *g.* Subdiaconus legit collationem. — *h.* Sit festum duplex vel octave sollemnes.

1. *Le 22e dimanche après la Pentecôte, Répons du 1er nocturne.* — 2. *Cette règle se trouve plus loin, fol. 166 v° et 167.*

[a](Sciendum est quod si a die Pentecostes usque ad Adventum Domini viginti novem ebdomade fuerint, quod quandoque evenit, quatuor vaccabunt dominice et ille aliquo festo vel octavis intervenientibus debent suppleri hoc modo : si D fuerit littera dominicalis, prima illarum [v°] quatuor supplebitur per octavas (apostolorum Petri et Pauli)[b], secunda per octavas [c] beate Marie (Magdalene), tercia per octavas (Assumptionis) [d] beate Marie, quarta ita supplebitur quod dominica *Si iniquitates* cantabitur per duas ebdomadas. Si autem E fuerit littera dominicalis, prima similiter supplebitur per octavas (apostolorum)[e], secunda per octavas beati Laurentii, tercia per octavas Assumptionis beate Marie, quarta eodem modo quo supra. Si vero F fuerit littera dominicalis, prima similiter supplebitur per octavas (apostolorum)[e], secunda per octavas Assumptionis, tercia per octavas Nativitatis beate Marie, quarta sicut supra. Si autem G sit littera dominicalis, prima supplebitur per octavas (beate Marie Magdalene)[e], secunda par octavas Assumptionis, tercia per octavas Nativitatis beate Marie, quarta ut supra. Si vero A sit littera dominicalis, eodem modo supplebuntur. Si B vel C sit littera dominicalis, a Pentecosten [1] usque ad Adventum non possunt esse plures ebdomade quam viginti octo. Si ergo sint viginti octo et B sit littera dominicalis, (due dominice supplebuntur)[f] per octavas Assumptionis (et Nativitatis) beate Marie, tercia ut supra cantando [160] *Si iniquitates* per duas ebdomadas. Si autem C sit littera dominicalis, prima supplebitur per octavas (beate Marie Magdalene)[g], secunda per octavas Assumptionis beate Marie, tercia ut supra. Si vero XXVIII sint ebdomade et aliqua aliarum litterarum sit [h] dominicalis, due dominice supplebuntur eo modo quo dictum est, sicut melius videbitur eis qui preerunt servitio, et tercia sicut predictum est. Similiter si fuerint XXVII ebdomade, una dominica supplebitur sicut dictum est per festa vel octavas, altera cantando dominicam *Si iniquitates* per duas ebdomadas. Si autem sint XXVI ebdomade, una sola dominica supplebitur cantando *Si iniqui-*

a. Va-cat. *Tout le passage jusqu'au 1er dimanche après l'octave de la Pentecôte est supprimé. Note marginale* : (Sciendum est quod si ab octavis Trinitatis usque ad Adventum) sint XXVII ebdomade, quod quandoque evenit, due vacabunt dominice; una illarum supplebitur per octavas festi Sacramenti, alia vero per octavas Assumptionis beate Marie. — *b.* Festi Sacramenti. — *c.* Assumptionis. — *d.* Nativitatis. — *e.* Festi Sacramenti. — *f.* Prima dominica supplebitur per octavas festi Sacramenti, secunda. — *g.* Festi Sacramenti. — *h.* Littera.

1. *Pour* Pentecoste.

tates per duas ebdomadas. Si vero sint xxv ebdomade, non cantatur *Si iniquitates* nisi per unam ebdomadam et pronuntiantur evangelia quo pronuntianda sunt in feriis per ebdomadam ; et quocienscumque per festa vel octavas opportuerit differri plures dominicas quam necesse sit, in sequenti ebdomada due dominice cantantur usquedum tot sint dominice quot sunt ebdomade. Si autem tantum sint xxiiii^or^ ebdomade, oportet quod in una ebdomada due dominice cantentur, sicut visum fuerit eis qui [v°] servitio preerunt. Preterea notandum est quod, quando a Pentecosten[1] usque ad Adventum sunt xxix ebdomade, xvii sunt ebdomade a dominica qua prima[2] cantatur *Deus omnium* [3] usque ad ebdomadam in qua fit jejunium quatuor temporum in septembri ; et si non differentur dominice, jejunium illud esset super dominicam septimam decimam, scilicet *Justus es*, sicut intitulatum est in libris vestris ; sed quia tres dominice supplentur per festa vel octavas, ut dictum est, jejunium illud fit super quartam decimam dominicam, scilicet *Protector noster*. Quando autem sunt xxviii ebdomade, si B est littera dominicalis, jejunium predictum fit super dominicam quintam decimam, scilicet *Inclina*. Si vero alia sit littera dominicalis, jejunium fit super dominicam quartam decimam ut supra. Similiter si fuerint xxvii ebdomade vel xxvi et B est[4] littera dominicalis, predictum jejunium fit super dominicam quintam decimam ; si autem alia sit littera dominicalis, fit super dominicam quartam decimam. Si autem fuerint xxv ebdomade et B sit littera dominicalis, predictum jejunium fit super dominicam quartam decimam ; si autem alia fuerit [161] littera dominicalis, fit super dominicam terciam decimam, scilicet *Respice*. Si vero xxiiii tantum fuerint ebdomade, cum habemus xxiii dominicas et non sint nisi xxii ebdomade in quibus possint cantari, oportet in una ebdomada duas cantari dominicas ; quod si fiat ante jejunium predictum et B sit littera dominicalis, illum [5] jejunium fiet ut supra super dominicam quartam decimam ; sit [6] autem fiat post jejunium, tunc fiat jejunium super dominicam terciam decimam ; si autem littera [7] quam B sit dominicalis, si dominica que superfluit [8] cantetur ante jejunium predictum, jejunium illud fiet super dominicam terciam decimam ; si autem cante-

1. *Pour* Pentecoste. — 2. *Lire* primo. — 3. *Le 1er dimanche après l'octave de la Pentecôte, 1er Répons du 1er nocturne.* — 4. *Lire* sit. — 5. *Lire* illud. — 6. *Lire* si. — 7. *Sous-entendre* alia. — 8. *Lire* superfuit.

tur post jejunium, illud jejunium fiet super duodecimam dominicam, scilicet *Deus in adjutorium)*.

Dominica prima post octavas Pentecostes.

Ad matutinas, [a] invitatorium *Alleluia alleluia* [b] *Venite*. Ant. *Alleluia* semel, [c] *Beatus vir*, [c] *Quare fremuerunt*, [c] *Domine quid multiplicati*, [c] *Domine ne in furore*, *Gloria Patri*; [c] *Domine Deus meus in te speravi*, [c] *Domine Dominus noster*, [c] *Confitebor*, [c] *In Domino confido*, *Gloria Patri*; [c] *Salvum me fac*, [c] *Dixit insipiens*, [c] *Usquequo Domine*, [c] *Domine quis habitabit*, *Gloria Patri*. (Alleluia et psalmi isti in hunc modum cantantur usque ad *Si bona suscepimus)*. ℣ *Memor fui nocte* (n). Liber [v°] Regum legitur usque ad kalendas augusti; responsorium *Deus omnium* cantatur. Hac dominica sex responsa et unaquaque feria tria; similiter in aliis dominicis et feriis. ℟ *Deus omnium*, ℟ *Dominus qui eripuit me*, ℟ *Ego te tuli*. — In II° nocturno ant. *Alleluia* quater, ps. *Conserva me*, ps. *Exauadi Domine*, ps. *Diligam te*. ℣ *Media nocte surgebam*. ℟ *Montes Gelboe*, ℟ *Exaudisti Domine*, ℟ *Domine si conversus*. — In III° nocturno ant. *Alleluia* quinquies, ps. *Celi enarrant*, ps. *Exaudiat te*, ps. *Domine in virtute*. ℣ *Exaltare Domine*. — In dominicis diebus, ad matutinas usque ad [d] *Si bona suscepimus*, predictum invitatorium et psalmi cum Alleluia et versiculi cantantur, nisi festum novem lectionum intervenerit vel octave. [e] Evangelium (pronuntiatur) *Homo quidam erat dives*, de cujus expositione tres leguntur lectiones. Tria responsa de Trinitate cantantur omni dominica prout in responsorio sunt ordinata, usque dum cantabitur hoc responsorium *In principio* [f]: (℟ *Magnus Deus*, ℟ *Gloria Patri Geniteque*, ℟ *Honor virtus*) [g].

Ante laudes ℣ *(Fiat misericordia tua Domine super nos*: similiter per totam ebdomadam) [h]. In laudibus, [i] ant. *Regnavit Dominus*, ps. *Dominus regnavit*. Capit. *Deus autem spei*. [j] ℣ *Dominus regnavit*, [k] *Decorem induit* [l]. Hec antiphona cum

a. Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *b*. Ps. — *c*. Ps. — *d*. Illam dominicam in qua cantatur. — *e*. In VII^a lectione pronuntiatur. *f*. Ita tamen quod si tria prima a per octavas Trinitatis ultimo cantata sint, in hac dominica cantabuntur tria media; et si tria media ultimo cantata sint, in hac dominica cantabuntur tria ultima; et si tria ultima a ultimo cantata sint, in hac dominica cantabuntur tria prima et in aliis dominicis cantabuntur per ordinem, unaquaque dominica tria, incipiendo post illa que in hac dominica cantata sunt. — *g*. *Te Deum laudamus* dicitur in omnibus dominicis diebus usque ad Adventum. — *h*. *Ostende nobis*; ℣ iste dicitur ante laudes usque ad Adventum quociens fit de tempore. — *i*. Sola. — *j*. Clericulus. — *k*. Chorus respondet. — *l*. *Alleluia*.

psalmis et versiculis cantantur[1] [162] in laudibus usque ad *Vidi Dominum*, nisi festum fuerit novem lectionum vel octave.[a] Ant. *Homo quidam erat dives*, (ps. *Benedictus*)[b]. Oratio *Deus in te sperantium fortitudo*; hec oratio dicitur per totam ebdomadam.

Ad primam, ymnus *Jam lucis* cum cantu qui prescriptus est ei : similiter in aliis horis cantantur ymni cum cantu qui prescriptus est eis ; similiter in omnibus diebus dominicis usque ad Adventum, nisi festum novem lectionum fuerit vel octave. Ant. *Dominus regit me*, ps. *Deus Deus meus respice in me*, ps. *Dominus regit me*, *Gloria Patri* ; ps. *Domini est terra*, ps. *Ad te Domine levavi*, *Gloria Patri et Filio* ; ps. *Judica me Domine*, ps. *Deus in nomine tuo*, *Gloria Patri* ; ps. *Confitemini*, *Gloria Patri* ; ps. *Beati immaculati*, *Gloria Patri* ; ps. *Retribue*, *Gloria Patri* ; finitis his psalmis, cantátur hec antiphona tota *Dominus regit me*. Ad *Quicumque vult* ant. de Trinitate *Libera nos* et inchoatur in alio choro, et tunc incipit ebdomada alterius chori ;[c] ℣ *Exurge Domine*. Preces; oratio *Domine Deus Pater omnipotens*. Sic cantatur prima omni dominica, sine festo novem lectionum et sine octavis, usque ad Adventum Domini.

Ad processionem,[d] unum responsum de Trinitate et ita usque ad Adventum[e], et postea[f] ant.[g] de beata Maria, sed dum florent vinee[h] [v°] hec antiphona *Tota pulchra es*.

Ad terciam, ymnus *Nunc sancte nobis Spiritus* ; ant. *Tuam disciplinam*, ps. *Legem pone*. Capit. *Pacem et veritatem*. ℟ *Inclina cor meum Deus*[i].

Ad missam *Domine in tua misericordia*, ps. *Usquequo Domine*[j]. Oratio (*Domine*)[k] *in te sperantium*. Epistola *Deus caritas est*.[l] ℟ *Ego dixi Domine*.[m] *Alleluia Deus judex*. Evangelium *Homo quidam erat dives*[n]. Offertorium *Intende voci*. Communio *Narrabo omnia*. Oratio *Tantis Domine repleti*. Hec missa per totam ebdomadam cantatur, (ne festo prout fuerit servitium)[o], hoc excepto quod in quarta feria alia legitur epistola et aliud evangelium, et in sexta[p] aliud evangelium.

a. Ad Benedictus. — *b.* Altare incensatur cum unico thuribulo. — *c.* Clericulus. — *d.* Cantatur. — *e.* Et dicitur ℣ et oratio de Trinitate. — *f.* Cantatur. — *g.* ℣ et oratio. — *h.* Cantatur. — *i.* In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *j.* Precentor dat sacerdoti *Gloria in excelsis* in omni dominica usque Adventum. In missa dicitur *Gloria in excelsis*, nisi quando festum animarum accidit in die dominica. — *k. Deus.* — *l.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo canonici subdiaconi cum capis sericis. — *m.* Duo dyaconi. — *n. Credo* dicitur in hac dominica et in omnibus dominicis diebus per totum annum, nisi quando festum animarum accidit in dominica. — *o. Phrase incorrecte remplacée par la suivante :* Nisi festum fuerit quod habeat propriam missam. — *p.* Feria.

1. *Pour* cantatur.

Ad sextam, ymnus *Rector potens*. Ant. *Adjuva me*, ps. *Defecit*. Capit. *Alter alterius*. (A.) [a] *In eternum Domine*.

Ad nonam, ymnus *Rerum Deus*. Ant. *Vide humilitatem*, ps. *Mirabilia*. Capit. *Omnia probate*. ℟ *Spes mea*. Tercia, sexta [b], nona hoc modo cantantur usque ad Adventum Domini in diebus dominicis sine festo et octavis.

Ad vesperas, ant. *Sede a dextris*, ps. *Dixit Dominus* ; ant. *Confitebor*, ps. *In consilio* ; ant. *Beatus vir*, ps. *Potens in terra* ; ant. *Excelsus*, ps. *Laudate pueri* ; ant. *Nos qui vivimus*, ps. *In exitu Israel*. Capit. *Dominus dirigat*. Ymnus *Lucis creator optime* ; ℣ *Dirigatur Domine*. Antiphone iste cum psalmis, capitulum, ymnus cum versiculo cantantur in vesperis omni dominica usque ad *Vidi Dominum*. [c] Ant. *Deus karitas est*, (ps. *Magnificat*) [d]. Oratio (ut supra) [e].

Ad completorium, ymnus [163] *Jhesu Redemptor*. Ant. *Lucem tuam*, ps. *Nunc dimittis*. Ymnus iste cum versiculo (dicitur) [f] omnis [1] dominica usque ad Adventum Domini, nisi aliquod festum [g] vel octave [h] impediant.

Sciendum est quod si (aliquod) evangelium de dominica non (poterit) [i] die dominica, interveniente aliquo festo [j], (pronuntiatur) [k], secunda feria vel tercia vel quarta pronuntiabitur ; et si in aliqua predictarum feriarum non (pronuntiatur) [l], in alia non licet, sed usque ad aliam dominicam reservabitur, nisi cogente necessitate.

Attendendum est etiam quod in omni feria per totam ebdomadam usque ad Adventum Domini ad matutinas invitatorium feriale, antiphone feriales cum psalmis et versiculis, ant. ad Benedictus ; ad primam ymnus et ant. ; ad terciam, sextam, nonam ymnus, antiphone et responsa ; ad vesperas antiphone feriales et psalmi, ymnus et versiculus, ant. ad Magnificat ; ad completorium ant., ymnus, capitulum et versiculus, ant. ad Nunc dimittis, si festum vel octave non intervenerint, cantantur et in omnibus horis preces : et hec in feriis post Epiphaniam notata reperies. Nota etiam quod unaquaque feria usque ad *Vidi Dominum* sine festo et octavis, ad matutinas post Benedictus [v°], ad vesperas post Magnificat fit de cruce commemoratio, ita tamen quod si festum futurum sit in die sequenti, in precedenti nil fit de cruce ; nunquam (n) fit memo-

a. ℟. — *b.* Et. — *c.* Ad Magnificat. — *d.* Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *e.* *Deus in te sperantium*. — *f.* Dicuntur. — *g.* Duplex. — *h.* Solempnes. — *i.* Possit. — *j.* Vel octavis. — *k.* Pronuntiari. — *l.* Possit pronuntiari propter festa vel octavas supervenientes.

1. *Lire* omni.

ria de cruce in matutinis, nisi fiat in vesperis sequentibus, sed non fit in vesperis propter festum.

Feria IIª, ad matutinas cantatur ℟ *Audi Domine*, ℟ *Peccavi*, ℟ *Recordare*.

Feria IIIª, ℟ *Preparate*, ℟ *Percussit*, ℟ *Factum est*.

Feria IIIIª (dominice prime), ad matutinas, ℟ *Percussit*, ℟ *Factum est*, ℟ *Doleo*. Postea reincipitur responsorium [a]. Ad missam *Domine in tua misericordia*; epistola *Mortificate membra vestra*; evangelium *Nolite putare quam non* [1] *veni solvere legem* [b].

Feria VIª, evangelium *Impossibile est ut non veniant scandala*. In omni feria sexta usque ad *Vidi Dominum* cantatur [c] de cruce, nisi (pro aliquo festo proprium intervenerit servitium vel tales octave in quibus cantatur *Te Deum laudamus*) [d], et quando [e] de cruce cantatur [f], evangelium [g] ferie legitur in aliqua feria precedenti. Ad missam introitus *Nos autem gloriari*, ps. *Deus misereatur*. Oratio *Deus qui Unigeniti Fili*[*i*] *tui*. Epistola *Xpistus factus est*. [h] ℟ *Xpistus factus est*. [i] *Alleluia Dulce lignum*. Evangelium *Ascendens Jhesus Jherosolimam*. Offertorium *Protege Domine* [j]. Communio *Per lignum servi facti sumus*. Oratio *Adesto Domine Deus noster*.

In omni sabbato usque ad Adventum Domini [164] (missa de beata Maria celebratur, nisi proprium pro aliquo festo intervenerit servitium) [k]. Introitus misse *Salve sancta Parens* et ea que sequuntur. Sabbato, ad vesperas ant. (*Cognoverunt omnes*) [l], ps. *Magnificat*. Oratio *Deus in te sperantium*.

Dominica IIª.

In septima lectione pronuntiatur hoc evangelium *Homo quidam fecit cenam magnam*. Tria responsa de Trinitate cantantur : (℟ *Summe Trinitati*, ℟ *Benedicamus Patrem*, ℟ *Te Deum Patrem*). Ant. *Homo quidam fecit cenam magnam*, ps. *Benedictus*. Oratio *Sancti nominis tui Domine*.

Ad missam *Factus est Dominus*, ps. *Diligam te Domine* [m]. Oratio *Sancti nominis tui Domine*. Epistola *Nolite mirari*.

a. Cantando unaquaque die tria prout ordinata sunt. — *b*. Nota quod si epistola et evangelium IIIIe feria non possint in IIIIe feria cantari, cantabuntur in aliqua alia feria precedenti, si possit fieri : nunquam enim cantantur post quartam feriam. — *c*. Missa. — *d*. Festum quod habeat propriam missam vel octave intervenerint. — *e*. Missa. — *f*. In VIe feria, vel aliqua alia missa que non sit de dominica. — *g*. Dicte. — *h*. Clericulus. — *i*. Alius clericulus. — *j*. Prefatio de cruce dicitur. — *k*. Cantantur omnes hore et missa de beata Maria, nisi festum IX lectionum, octave vel jejunium impediant. — *l*. *Prevaluit David in Philisteum*. — *m*. *Gloria in excelsis*.

1. *Lire* p. quoniam.

℟ *Ad Dominum cum tribularer. Alleluia Diligam te.* Evangelium *Homo quidam fecit cenam magnam* [a]. Offertorium *Factus est Dominus.* Communio *Cantabo Domino.* Oratio *Sumptis muneribus.*

Ad vesperas, ant. *Exi cito in plateas*, ps. *Magnificat.* Oratio *Sancti nominis tui*, et dicitur per totam ebdomadam.

Feria IIII^a^, ad missam [b], evangelium *Accedentes discipuli ad Jhesum* [c].

Sabbato, ad vesperas, ant. *(Prevaluit David in Phylisteum)* [d], ps. *Magnificat.* Oratio *Sancti nominis.*

Dominica III^a^.

Ad matutinas, in septima lectione pronuntiatur evangelium *Erant appropinquantes ad Jhesum.* Tria responsa de Trinitate [e]. Ant. *Quis ex vobis homo*, ps. *Benedictus.* Oratio *Deprecationem nostram.*

Ad missam *Respice in me*, ps. *Ad* [v°] *te Domine levavi* [f]. Oratio *Deprecationem nostram.* Epistola *Humiliamini sub potenti manu Dei.* ℟ *Jacta cogitatum tuum; Alleluia Celi enarrant.* Evangelium *Erant appropinquantes ad Jhesum* [g]. Offertorium *Sperent in te.* Communio *Ego clamavi.* Postcommunio *Hec nos communio Domine.*

Ad vesperas, ant. *Que mulier habens dragmas decem*, ps. *Magnificat.* Oratio *Deprecationem nostram*, et hec dicitur per totam ebdomadam.

Feria IIII^a^, epistola *Omne quodcumque facitis*; evangelium *Esto consentiens adversario tuo.*

Feria VI^a^, evangelium *Intravit Jhesus Jherusalem.*

Sabbato, ad vesperas, ant. *(Iratus rex Saul)* [h], ps. *Magnificat.* Oratio *Deprecationem nostram.*

Dominica IIII^a^.

Ad matutinas, lectiones de evangelio *Estote misericordes.* Tria responsa de Trinitate. Ant. *Estote ergo misericordes*, ps. *Benedictus.* Oratio *Protector in te sperantium Deus.*

Ad missam *Dominus illuminatio*, ps. *Si consistant adversum me castra* [i]. Oratio *Protector in te sperantium.* Epistola *Existimo quod non sint condigne passiones.* ℟ *Propitius esto; Alleluia Domine in virtute.* Evangelium *Estote misericor*[de]*s* [j]. Offertorium *Illumina oculos.* Communio *Dominus firmamentum meum.* Postcommunio *Sancta tua nos Domine.*

a. Credo dicitur. — *b.* Epistola *Succincti estote.* — *c.* Feria VI^a^, evangelium *Venit ad Jhesum vir cujus nomen Jairus.* — *d. Iratus rex Saul.* — *e.* Cantantur. — *f. Gloria in excelsis.* — *g. Credo* dicitur. — *h. Quis enim in omnibus.* — *i. Gloria in excelsis.* — *j. Credo* dicitur.

Ad vesperas, ant. *Fratres existimo enim*, ps. *Magnificat*. Oratio *Protector in te sperantium*, et dicitur per totam ebdomadam.

Feria IIII^a^, ad missam, epistola *Dominus michi astitit*. Evangelium [165] *Accesserunt quidam phariseorum ad Jhesum*.

Feria VI^a^, ad missam, evangelium *Exurgens Jhesus venit in fines Judee*.

Sabbato, ad vesperas, ant. *(Quis enim in omnibus)* [a], ps. *Magnificat*. Oratio *Protector in te sperantium*.

Dominica V^a^.

Ad matutinas, lectiones de expositione evangelii *Cum turbe irruerent ad Jhesum*. Ant. *Ascendit Jhesus in navim*, ps. *Benedictus*. Oratio *Da nobis Domine quesumus ut et mundi cursus*.

Ad missam *Exaudi Domine vocem meam*, ps. *Dominus illuminatio* [b]. Oratio *Da nobis Domine quesumus*. Epistola *Omnes unanimes*. ℟ *Protector noster; Alleluia In te Domine speravi*. Evangelium *Cum turbe irruerent ad Jhesum* [c]. Offertorium *Benedicam Dominum*. Communio *Unam petii a Domino*. Postcommunio *Misteria nos Domine*.

Ad vesperas, ant. *Preceptor per totam noctem*, ps. *Magnificat*. Oratio *Da nobis Domine quesumus*, (et sic) [d] per totam ebdomadam.

Feria IIII^a^, ad missam, epistola *Obsecro primo omnium fieri*. Evangelium *Surgens Jhesus abiit in fines Tyri et Sydonis*.

Feria VI^a^, ad missam, evangelium *Dicebat Jhesus turbis Judeorum Cum videritis nubem*.

Sabbato, ad vesperas, ant. *(Nonne iste est David)* [e], ps. *Magnificat*. Oratio *Da nobis Domine quesumus*.

Dominica VI^a^.

Ad matutinas, evangelium hoc *Amen dico vobis Nisi habundaverit justicia* pronuntiatur et de ejus expositione (legitur) [f]. Ant. *Audistis quia dictum est antiquis*, ps. *Benedictus*. Oratio *Deus qui diligentibus te*.

Ad missam *Dominus* [v°] *fortitudo plebis sue*, ps. *Ad te Domine clamabo* [g]. Oratio *Deus qui diligentibus te*. Epistola *Quicumque baptizati sumus*. ℟ *Convertere Domine; Alleluia Eripe me*. Evangelium *Amen dico vobis quia nisi habunda-*

a. Nonne iste est David. — *b. Gloria in excelsis.* — *c. Credo* dicitur. — *d.* Hec oratio dicitur. — *e. Saul et Jonatas.* — *f.* Leguntur tres ultime lectiones. — *g. Gloria in excelsis.*

verit [a]. Offertorium *Perfice gressus meos*. Communio *Circuibo et immolabo*. Postcommunio *Quos celesti Domine dono*.

Ad vesperas, ant. ad Magnificat *Si offeres* [1] *munus tuum*. Oratio *Deus qui diligentibus te*, et hec per totam ebdomadam [b]. In una de feriis per ebdomadam cantatur *Alleluia Eripe me* a choro communiter.

Feria IIII[a], ad missam, epistola *Habemus gratiam per quam serviamus*. Evangelium *Cum egressus esset Jhesus in via*.

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Venit Jhesus in regionem Jerasenorum*.

Sabbato, ad vesperas, ant. *(Saul et Jonathas)* [c], ps. *Magnificat*. Oratio *Deus qui diligentibus te*.

Dominica VII[a].

Ad matutinas, de evangelio lectiones *Cum turba multa esset cum Jhesu*. Responsa tria de Trinitate. Ant. *Misereor super turbam*, ps. *Benedictus*. Oratio *Deus virtutum cujus est totum*.

Ad missam *Omnes gentes*, ps. *Subjecit populos nobis* [d]. Oratio *Deus virtutum cujus est totum*. Epistola *Humanum dico propter infirmitatem*. ℟ *Venite filii audite me; Alleluia Te decet ymnus*, alius versus *Replebimur* [e]. Evangelium *Cum turba multa esset cum Jhesu* [f]. Offertorium *Sicut in holocaustum*. Communio *Inclina aurem tuam*. Postcommunio *Repleti Domine* [166] *muneribus tuis*.

Ad vesperas, ant. *Dimittere eos jejunos nolo*, ps. *Magnificat*. Oratio *Deus virtutum cujus*, et hec dicitur per totam ebdomadam.

Feria IIII[a], ad missam, epistola *Nichil nunc dampnationis est*. Evangelium *Accesserunt ad Jhesum pharisei*.

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Abiit Jhesus sabbato per sata*.

Sabbato, ad vesperas, ant. *(Doleo super te frater mi Jonatha)* [g], ps. *Magnificat*. Oratio *Deus virtutum cujus est*.

Dominica octava.

Ad matutinas, evangelium *Attendite a falsis prophetis*. [h] Ps. *Benedictus*. Oratio *Deus cujus providentia*.

Ad missam *Suscepimus Deus*, ps. *Magnus Dominus* [i]. Oratio *Deus cujus providentia*. Epistola *Debitores sumus non carni*.

a. Credo dicitur. — *b.* Dicitur. — *c. Doleo super te.* — *d. Gloria in excelsis.* — *e.* Duo versus predicti cantantur ambo insimul prima vice, et in aliis diebus cantatur unus de dictis versibus in una die et alter in alia. — *f. Credo* dicitur. — *g. Rex autem David.* — *h.* Tria ℟ de Trinitate cantantur. Ant. *Attendite a falsis prophetis.* — *i. Gloria in excelsis.*

1. *Lire* offers.

℟ *Esto michi; Alleluia Attendite popule meus.* Evangelium *Attendite a falsis prophetis* [a]. Offertorium *Populum humilem.* Communio *Gustate et videte.* Oratio *Tua nos Domine medicinalis operatio.*

Ad vesperas, ant. *Omnis arbor bona,* ps. *Magnificat.* Oratio *Deus cujus providentia,* et hec dicitur per totam ebdomadam.

Feria IIII[a], ad missam, epistola *Cum adhuc essemus infirmi.* Evangelium *Dixit Johannes ad Jhesum Magister vidimus quendam.*

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Dixit Jhesus scribis et phariseis Ve vobis.*

Sabbato, ad vesperas, ant. (*Rex autem David*) [b], ps. *Magnificat.* Oratio *Deus cujus providentia.*

DOMINICA NONA.

Ad matutinas, evangelium *Homo quidam erat dives qui habe*[v°]*bat villicum.* Tria responsa de Trinitate. Ant. *Dixit Dominus villico,* ps. *Benedictus.* Oratio *Largire nobis Domine quesumus semper spiritum cogitandi.*

Ad missam *Ecce Deus adjuvat me,* ps. *Deus in nomine tuo.* Oratio *Largire nobis Domine quesumus.* Epistola *Non simus concupiscentes malorum.* ℟ *Dominus* [1] *Dominus noster; Alleluia Exultate Deo.* Evangelium *Homo quidam erat dives qui habebat villicum.* Offertorium *Justicie Domini.* Communio *Primum querite regnum Dei.* Postcommunio *Sit nobis Domine reparatio mentis et corporis.*

Ad vesperas, ant. *Quid faciam quia Dominus meus.* ps. *Magnificat.* Oratio *Largire nobis Domine,* et hec dicitur per totam ebdomadam.

Feria IIII[a], ad missam, epistola *Nescitis quoniam cui exhibetis.* Evangelium *Qui fidelis est in minimo in majore fidelis est.*

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Rogabat Jhesum quidam phariseus.*

Sabbato, ad vesperas, ant. *Sapientia edificavit sibi domum,* ps. *Magnificat.* Oratio *Largire nobis quesumus Domine.*

(Notandum est quod, quando inter Pentecosten et Adventum sunt XXIX ebdomade, decem sunt ebdomade a dominica (qua prima[2] cantatur) [c] *Deus omnium* usque ad dominicam qua primo cantatur *In principio,* et tunc in sabbato ante decimam dominicam non cantatur ant. *Sapientia,* sed cantatur ant. *Mons*

a. Credo dicitur. — *b. Mons Gelboe.* — *c.* Post octavas Pentecostes.
1. *Lire* Domine. — 2. *Lire* primo.

Gelboe et ita omnes antiphone de responsorio *Deus omnium* cantantur ; in [167] sequenti dominica cantatur *Deus omnium* ut supra. Quotcumque autem sint ebdomade a dominica (*Deus omnium*) [a] usque ad illam qua incipit cantari *In principio*, semper in IIII^or^ ultimis sabbatis cantantur iste IIII^or^ antiphone: [b] *Saul et Jonathas*, [b] *Doleo*, [b] *Rex autem*, [b] *Mons Gelboe* ; et si tantum sint quinque ebdomade inter illas duas dominicas, quod aliquando evenerit, in primo sabbato cantatur ant. *Loquere*, in aliis quatuor sequentibus cantantur IIII^or^ predicte antiphone) [c]. (Quando autem sunt novem ebdomade inter duas predictas dominicas) [d], sabbato ante decimam dominicam cantatur ant. *Sapientia* et dominica sequenti cantatur *In principio*. Preterea sciendum est quod in dominica illa que est propinquior kalendis augusti, sive sit ante sive post, semper incipit cantari *In principio*. Si enim festum beati Petri, quod est in kalendis augusti, sit IIII^a^ feria vel ante, dominica precedenti incipit cantari *In principio* ; si autem sit V^a^ feria vel deinceps, incipit cantari dominica sequenti ; si vero festum predictum sit in die dominica, sabbato precedenti post (antiphonam) [e] de festo dicitur ant. *Sapientia* [f] et oratio de dominica, nec cantatur *In principio* usque ad dominicam sequentem, quia non habemus aliquam [V^o^] diem vacuam in illa ebdomada ; legitur tamen de libro Sapientie quando non habemus propriam legendam de sanctis. Sciendum est etiam quod, quando festum beati Petri est secunda feria vel tercia vel quarta, responsorium *In principio* cantatur per quinque ebdomadas et tunc cantantur omnes antiphone hujus responsorii ; quando autem predictum festum est in alia die, hoc responsorium non cantatur nisi per IIII^or^ ebdomadas et intermittitur una antiphona.

DOMINICA DECIMA.

Ad matutinas, invitatorium *Alleluia* [g]. Ant. *Alleluia* [h], ps. *Beatus vir* ut supra. ℣ *Memor fui nocte*. Liber Sapientie legitur a kalendis augusti usque ad kalendas septembris. In I° nocturno ℟ *In principio Deus*, ℟ *Emitte Domine*, ℟ *Domine Pater*. — In II° nocturno ant. *Alleluia* [i], ps. *Conserva me*. ℣ *Media nocte*, ℟ *Da michi Domine*, ℟ *Girum celi*, ℟ *Initium sapientie*. — In III° nocturno ant. *Alleluia* [j], ps. *Celi enarrant* ; ℣ *Exal-*

a. Post octavas Pentecostes. — *b*. Ant. — *c*. Va-cat. *Passage supprimé depuis* Notandum est... — *d*. Notandum est quod, quando inter primam dominicam post octavas Penthecostes usque ad dominicam qua primo cantatur *In principio* sunt novem ebdomade. — *e*. Orationem. — *f*. ℣. — *g*. II. — *h*. I. — *i*. IIII^or^. — *j*. VQUE.

tare Domine. Lectiones de evangelio *Cum appropinquaret Jhesus Jherusalem ;* ℟ *Verbum iniquum*, ℟ *Ne derelinquas me*, ℟ *Super salutem :* hoc responsorium cantatur usque ad kalendas septembris.

In laudibus, ant. *Regnavit Dominus*, ps. *Dominus regnavit.* ℣ *Dominus regnavit decorem induit.* Ant. *Cum appropinquaret Dominus Jherusalem*, ps. *Benedictus*. Oratio *Pateant aures misericordie tue.*

Ad missam *Dum cla*[168]*marem*, ps. *Exaudi Deus orationem* [a]. Oratio *Pateant aures*. Epistola *Scitis quoniam cum gentes essetis*. ℟ *Custodi me; Alleluia Domine Deus salutis.* Evangelium *Cum appropinquaret Jhesus Jherusalem videns civitatem* [b]. Offertorium *Ad te Domine*. Communio *Acceptabis*. Oratio *Tui nobis Domine.*

Ad vesperas, ant. *Fratres scitis*, ps. *Magnificat*. Oratio *Pateant aures*, et dicitur per totam ebdomadam.

Feria II[a], ad matutinas, ℟ *Que sunt in corde hominum*, ℟ *Prebe fili cor tuum*, ℟ *Fili noli deficere;* illa tria responsa que sequuntur numquam cantantur, quia non habemus in augusto nisi unum diem vacuum in quo possint cantari responsoria de dominica.

Feria IIII[a], ad (matutinas) [c], epistola *Non omnis caro*. Evangelium *Respondens Jhesus dixit discipulis suis Cum videritis.*

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Attendite vobis ne forte.*

Sabbato, ad vesperas, ant. *Ego in altissimis*, ps. *Magnificat*. Oratio *Pateant aures.*

Dominica XI[a].

Ad matutinas, evangelium *Dixit Jhesus ad quosdam qui in se confidebant*. Ant. *Duo homines ascenderunt in templum*, ps. *Benedictus*. Oratio *Deus qui omnipotentiam tuam.*

Ad missam *Deus in loco sancto suo*, ps. *Exurgat Deus.* [d] Oratio *Deus qui omnipotentiam tuam*. Epistola *Notum vobis facio*. ℟ *In Deo speravi; Alleluia Domine refugium.* (Sequentia *Stans a longe*). Evangelium *Dixit Jhesus ad quosdam.* [e] Offertorium *Exaltabo* [v°] *te Domine*. Communio *Honora Dominum*. Postcommunio *Quesumus Domine Deus noster ut quos divinis.*

Ad vesperas, ant. *Stans a longe publicanus*, ps. *Magnificat*. Oratio *Deus qui omnipotentiam tuam*, et hec dicitur per totam ebdomadam.

a. Gloria in excelsis. — b. Credo dicitur. — *c. Mot remplacé par celui-ci :* missam. — *d. Gloria in excelsis. — e. Credo* dicitur.

Feria IIII[a], ad missam, epistola *Nescitis quoniam corpora vestra*. Evangelium *Dicebat Jhesus discipulis suis parabolam hanc Quoniam oportet.*

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Omni autem cui multum datum est.*

Sabbato, ad vesperas, ant. *Dominus possedit me*, ps. *Magnificat*. Oratio *Deus qui omnipotentiam.*

DOMINICA XII[a].

Ad matutinas, evangelium *Exiens Jhesus de finibus Tyri.* Ant. *Dum transisset Dominus.* Oratio *Omnipotens sempiterne Deus qui habundantia pietatis.*

Ad missam *Deus in adjutorium*, ps. *Avertantur retrorsum.*[a] Oratio *Omnipotens sempiterne Deus.* Epistola *Fiduciam talem habemus.* (P.)[b] *Benedicam Dominum; Alleluia Venite exultemus*, alius versus *Preoccupemus*[c]. Evangelium *Exiens Jhesus de finibus Tyri*[d]. Offertorium *Precatus est Moyses.* Communio *De fructu operum.* Postcommunio *Sentiamus Domine quesumus.*

Ad vesperas, ant. *Quanto eis precipiebat*, ps. *Magnificat.* Oratio *Omnipotens sempiterne Deus qui habundantia*, et hec dicitur per totam ebdomadam.

Feria IIII[a], ad missam, epistola *Non predicamus nosmetipsos.* Evangelium *Transeunte Jhesu secuti sunt eum duo ceci.*

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Cepit Jhesus exprobrare civitatibus.*

Sabbato, ad vesperas, ant. *Omnis sapientia*, ps. [169] *Magnificat.* Oratio *Omnipotens sempiterne Deus.*

DOMINICA XIII[a].

Ad matutinas, evangelium *Beati oculi qui vident.* Ant. *Homo quidam descendebat*, ps. *Benedictus.* Oratio *Omnipotens (sempiterne) et misericors Deus de cujus munere venit.*

Ad missam *Respice Domine*, ps. *Ut quid Deus reppulisti*[e]. Oratio *Omnipotens et misericors Deus.* Epistola *Abrahe dicte sunt promissiones.* ℟ *Respice Domine in testamentum; Alleluia Quoniam Deus magnus.* Evangelium *Beati oculi qui vident*[f]. Offertorium *In te speravi Domine.* Communio *Panem de celo.* Postcommunio *Vivificet nos quesumus Domine.*

Ad vesperas, ant. *Quis tibi videtur proximus fuisse*, ps. *Magnificat.* Oratio *Omnipotens et misericors Deus*, et dicitur per totam ebdomadam.

a. Gloria in excelsis. — *b.* ℟. — *c.* Duo versus predicti cantantur ambo insimul prima vice, et in aliis diebus cantatur unus de dictis versibus in una die et alter in alia. — *d. Credo* dicitur. — *e. Gloria in excelsis.* — *f. Credo* dicitur.

Feria IIII[a], ad missam, epistola *Scimus quoniam si terrestris*. Evangelium *Abeuntes Pharisei*.

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Ibat Jhesus per civitates et castella*.

Sabbato, ad vesperas, ant. *Cum audisset Job*, ps. *Magnificat*. Oratio *Omnipotens et misericors Deus*.

Sciendum est quod si festum beati Petri ad Vincula fuerit secunda feria vel tercia vel quarta, sicut dictum est supra, per quinque ebdomadas cantabitur responsorium *In principio;* et tunc in sabbato isto non cantatur hec ant. *Cum audisset*, sed ant. *Sapientia clamitat*, et dominica sequenti cantatur *In principio*. Si autem festum beati Petri fuerit in alia [v°] feria quam in una predictarum, predictum responsorium non cantatur nisi per quatuor ebdomadas, et tunc in hoc sabbato cantatur. ant. *Cum audisset*. Notandum est etiam quod responsorium de Job cantatur a kalendis septembris per quindecim dies, hoc considerato quod hoc responsorium semper incipit cantari illa dominica que est propinquior kalendis predictis, sive sit ante kalendas sive post ; similiter considerandum est de omnibus responsoriis in principiis mensium usque ad Adventum. Preterea sciendum est quod si festum beati Egidii, quod est in kalendis septembris, sit tercia feria vel quarta, quinque erunt ebdomade a dominica qua incipit cantari *Si bona* usque ad primam dominicam octobris ; si autem predictum festum sit in alia feria, non erunt nisi quatuor ebdomade.

Dominica XIIII[a].

Ad matutinas, invitatorium *Dominum qui fecit nos, Venite*. — In i° nocturno ant. *Pro fidei meritis*, ps. *Beatus vir* cum aliis ; ant. *Juste Deus*, ps. *Domine Deus meus in te speravi* cum aliis ; ant. *Surge*, ps. *Salvum me fac* cum aliis. ℣ *Memor fui nocte*. Per quindecim dies (canta) legitur Job et cantatur responsorium *Si bona suscepimus :* primum ℟ *Si bona suscepimus*, ℟ *Antequam comedam*, ℟ *Utinam appenderentur*. — In ii° nocturno ant. *Nature genitor*, ps. *Conserva ;* ant. [170] *Pectora no[s]tra*, ps. *Exaudi Domine justiciam ;* ant. *Tu populum*, ps. *Diligam te*. ℣ *Media nocte surgebam*. ℟ *Quare detraxisti*, ℟ *Induta est caro mea*, ℟ *Memento mei Deus*. — In iii° nocturno ant. *Sponsus*, ps. *Celi enarrant ;* ant. *Auxilium*, ps. *Exaudiat te Dominus ;* ant. *Rex sine fine*, ps. *Domine in virtute*. ℣ *Exaltare Domine*. Antiphone iste cum psalmis et versiculi cantantur usque ad *Vidi Dominum*. In septima lectione pronuntiatur hoc evangelium *Dum*

ant. [a] *de ea expositione legantur* [b] *lectiones tres.* ℟ *Puritas fierum et de luxemburg.* ℟ *Morte mortem.*

In basilica. [c] ant. *Regnavit Dominus.* ps. *Dominus regnavit.* Ant. *Cum intrasset Jhesus.* ps. *Benedictus.* Oratio *Omnipotens sempiterne Deus da nobis.*

Ad missam *Protector noster.* ps. *Quam dilecta.* [d] Oratio *Omnipotens sempiterne.* Epistola *Fratres spiritu imbuate.* ℟ *Bonum est confidere: Alleluia Confitemini.* Evangelium *Dum ire Jhesus.* [e] Offertorium *Immittit.* Communio *Panis quem ego.* Postcommunio *Sumptis Domine mysteriis.*

Ad vesperas, ant. *Nonne decem mundati.* ps. *Magnificat.* Oratio *Omnipotens sempiterne Deus da nobis fidei*, et dicitur per totam ebdomadam.

Feria IIa, ad matutinas. ℟ *Quis mihi tribuat.* ℟ *Nunquid Dominus.* ℟ *Scio Domine quia morti.*

Feria IIIa, ad matutinas. ℟ *Versa est in luctum.* ℟ *Nonne cognosent.* ℟ *Adesto dolori.*

Feria IIIIa, ad matutinas. ℟ *Audiri auris.* ℟ *Qui consolabatur me.* ℟ *Inclinans faciem meam.* [f] Ad missam epistola *Nolite jugum ducere.* Evangelium *Convenientes apostoli ad Jhesum.*

Feria Va, ad matutinas reincipitur responsorium *Si bona.*

Feria VIa, ad missam, evangelium *Iter faciebat Jhesus per civitatem.*

Sabbato, ad vesperas, ant. *In omnibus his non peccavit Job*, ps. *Magnificat.* Oratio *Omnipotens sempiterne Deus da nobis.*

Dominica XVa.

Ad matutinas, invitatorium *Dominum qui fecit nos, Venite.* Ant. *Pro fidei meritis*, ps. *Beatus vir*, et alie cum psalmis. ℣ *Memor fui nocte.* Sex lectiones de Job. Responsorium *Si bona* cantatur et sic per totam ebdomadam. Evangelium *Nemo potest duobus dominis servire.* Ant. *Nolite solliciti esse dicentes*, ps. *Benedictus.* Oratio *Custodi Domine quesumus ecclesiam tuam.*

Ad missam *Inclina Domine aurem tuam*, ps. *Letifica animam servi tui.* [g] Oratio *Custodi Domine quesumus ecclesiam tuam.* Epistola *Si spiritu vivimus.* ℟ *Bonum est confiteri; Alleluia Paratum est cor meum.* Evangelium *Nemo potest duobus dominis servire.* [h] Offertorium *Expectans expectavi.* Communio

a. Jhesus in Jherusalem. — *b.* Tres. — *c.* Sola. — *d. Gloria in excelsis.* — *e. Credo* dicitur. *f.* Hoc. — *g. Gloria in excelsis.* — *h. Credo* dicitur.

Qui manducat carnem meam. Postcommunio *Purificent semper et inveniant* [1].

Ad vesperas, ant. *Querite ergo primum regnum Dei*, ps. *Magnificat.* Oratio *Custodi Domine quesumus ecclesiam tuam*, et hec dicitur per totam ebdomadam.

Feria IIII[a], ad missam, epistola *Gratias agimus Deo Patri.* Evangelium *Au*[171]*distis quia dictum est antiquis.*

Feria VI[a], evangelium *Factum est in una dierum.*

Sabbato, ad vesperas, ant. *Ingressus Raphael*, ps. *Magnificat.* Oratio *Custodi Domine quesumus ecclesiam tuam.*

Dominica XVI.

Ad matutinas, invitatorium *Dominum qui fecit nos,* [a] *Venite.* Ant. *Pro fidei meritis*, ps. *Beatus vir*, et alie antiphone predicte cum psalmis. ℣ *Memor fui nocte nominis.* In tercia septimana septembris semper legitur Thobias et cantatur responsorium *Peto Domine*, et eadem septimana fit jejunium quatuor temporum et, ut generaliter dicamus, quacumque feria incipiat september, semper tercia ebdomada in septembri fit jejunium quatuor temporum. Si ergo september incipiat quarta feria, Nativitas beate Marie erit quarta feria et in die octava fit jejunium quatuor temporum, et cantantur due misse, una de octava post terciam, altera de jejunio post sextam. Si autem incipiat tercia feria, prima die post octavas beate Marie erit jejunium predictum. Si vero incipit [b] secunda feria, in die sancti Lamberti fiet jejunium quatuor temporum; in sabbato sequenti cantantur due misse, ambe post sextam, una de vigilia, altera de jejunio. Si in die dominica incipiat, in crastino sancti Lamberti [v°] erit jejunium; feria sexta sequenti cantantur due misse, ambe post sextam, una de vigilia, altera de jejunio ; sabbato sequenti due misse, una de festo post terciam, altera de jejunio post sextam. Quod si quinta feria incipit september, predictum jejunium fiet in festo beati Mathei et cantabuntur due misse, una de festo post terciam, altera de jejunio post sextam ; tunc octave beate Marie erunt quinta feria et in sexta feria sequenti ad matutinas cantatur [c] ant. *Ante thorum* et novem psalmi de virginibus; in sabbato sequenti (ad matutinas ant. *In lege* et novem psalmi de uno martyre) [d]. Si autem september incipiat sexta feria, in vigilia beati Mathei fit jejunium predictum, et similiter can-

a. Ps. — *b.* Incipiat. — *c.* Sola. — *d.* Fiet totum de beata Maria.
1. *Il faut lire très probablement* muniant.

tantur due misse et cantantur ambe post sextam ; et in sabbato post octavas beate Marie (cantatur ad matutinas, fiunt tantum novem lectionum, psalmi de virginibus sicut predictum est) [a]. Si vero september incipiat in sabbato, proxima die ante vigiliam beati Mathei fiet predictum jejunium, et in die sancti Mathei cantantur due misse, prima de festo post terciam, secunda de jejunio post sextam ; similiter in die sancti Mauricii. Sciendum est etiam [172] quod semper in ebdomadam [1] in qua fit predictum jejunium, cantatur missa de dominica in dominica precedente, vel secunda feria vel tercia. Preterea sciendum est quod non semper super eandem dominicam fit jejunium quatuor temporum, sicut predictum est ; super quamcumque autem dominicam fiat, evangelium et epistola quarte ferie et evangelium sexte ferie illius dominice leguntur, si opus est, in feriis dominice *Justus es Domine.* — In I° nocturno (ant.) [b] *Peto Domine*, ℟ *Omni tempore*, ℟ *Memor esto filii* [2]. — In II° nocturno ant. *Nature genitor*, ps. *Conserva* et alie due. ℣ *Media nocte ;* ℟ *Sufficiat nobis*, ℟ *Benedicite Deum celi*, ℟ *Tempus est ut revertar*. — In III° nocturno ant. *Sponsus*, ps. *Celi enarrant*, et alie cum psalmis. ℣ *Exaltare Domine*. Evangelium *Ibat Jhesus in civitatem que vocatur Naim*. Tria responsa de Trinitate [c] : ℟ *Benedicat nos Deus*, ℟ *Benedictus Dominus*, ℟ *Quis Deus magnus*. — Ant. *Erexit nobis Dominus*, ps. *Benedictus*. Oratio *Ecclesiam tuam Domine*.

Ad missam *Miserere michi Domine*, ps. *Inclina Domine aurem tuam*. [d] Oratio *Ecclesiam tuam Domine*. Epistola *Obsecro vos ne deficiatis*. ℟ *Timebunt gentes ; Alleluia Redemptione*. Evangelium *Ibat Jhesus in civitatem* [e]. Offertorium *Domine in auxilium ;* cantato offertorio, iterum reincipitur *Domine in auxilium meum respice*. Communio *Domine memorabor*. Oratio *Mentes nostras et corpora*.

Ad vesperas, ant. *Accessit Jhesus* [V°] *et tetigit loculum*. Oratio *Ecclesiam tuam*, et hec dicitur per totam ebdomadam.

Feria IIII^a^, ad matutinas, evangelium *Respondens unus de turba dixit Magister*. De hystoria cantantur responsa. Ant. *Memorare*, ps. *Benedictus*. Preces non dicuntur, si festum fuerit vel octave, (vel) [f] in sexta feria nec in sabbato, sed versiculus *Repleti sumus mane*, et hac feria [g] hec oratio *Misericordie tue remediis*. Si vigilia sancti Mathei in jejunio qua-

a. Fit totum de beata Maria ut predictum est. — *b.* ℣. — *c.* Cantantur. — *d.* *Gloria in excelsis.* — *e.* *Credo* dicitur. — *f.* Nec. — *g.* Dicitur.
1. *Lire* ebdomada. — 2. *Lire* Fili.

tuor temporum acciderit, in matutinis post orationem de (festo) jejunio dicitur antiphona, et versiculus et oratio de vigilia.

Ad missam *Exultate Deo*, ps. *Testimonium in Joseph*. Oratio *Misericordie tue remediis*. Lectio Amos prophete, et legitur ut lectio, *Ecce dies veniunt et comprehendent* [1] *arator*[a]. [b] ℟ *Propitius esto*. Oratio *Presta quesumus Domine familie tue*. Lectio libri Esdre, et legitur ut epistola, *Congregatus est omnis populus*. [c] ℟ *Quis sicut Dominus* [d]. Evangelium *Respondens unus de turba*. Offertorium *Meditabor*. Communio *Comedite pinguia*. Oratio *Sumentes Domine dona*.

Feria VI[a], ad matutinas, evangelium *Rogabat Jhesum quidam de Phariseis*. Ant. *Oriens ex alto*, ps. *Benedictus*. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus (Deus) ut observationes sacras*.

Ad missam *Letetur cor querentium*, ps. *Confitemini Domino et invocate*. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus ut observationes*. Lectio Osee prophete *Convertetur Israel*. ℟ *Convertere Domine; Alleluia* non cantatur. [173] Evangelium *Rogabat Jhesum*. Offertorium *Benedic anima mea*. Communio *Aufer a me*. Postcommunio *Quesumus omnipotens Deus ut de perceptis*.

Sabbato, ad matutinas, evangelium *Dicebat Jhesus turbis similitudinem hanc Arborem fici*. Ant. *Visita et illumina*, ps. *Benedictus*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus qui per continentiam*.

Ad missam *Venite adoremus*, ps. *Venite exultemus*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus qui per continentiam*. Lectio libri Levitici *Locutus est Dominus ad Moysen dicens Decimo die*, hanc legit subdiaconus ebdomadarius [e]. Clericulus ℟ *Propitius esto* [f]. Alia oratio *Da quesumus omnipotens Deus ut jejunando*. [g] Lectio libri Levitici *Locutus est Dominus ad Moysen dicens Quinto decimo die*. [h] ℟ *Protector noster*. Alia oratio *Tuere quesumus Domine*. [i] Lectio Michee prophete *Domine Deus noster*. [j] ℟ *Convertere*. Alia oratio *Presta quesumus Domine sic nos*. [k] Lectio Zacharie prophete *Factum est verbum Domini*. [l] ℟ *Domine refugium*. Alia oratio *Ut nos Domine tribuis*. [m] Diaconus lectionem [n] Danielis prophete *Angelus Domini des-*

a. Hanc legit subdiaconus qui lecturus est epistolam. — *b*. Clericulus. — *c*. Alius clericulus. — *d*. *Alleluia* non cantatur. — *e*. Nota quod subregnarius debet assignare lectiones et succentor responsa. — *f*. Nota quod ℟ non reiterantur. — *g*. Subdiaconus. — *h*. Alius clericulus. — *i*. Alius subdiaconus. — *j*. Alius clericulus. — *k*. Alius subdiaconus. — *l*. Alius clericulus. — *m*. Canonicus. — *n*. Lectio.

1. *Lire* comprehendet.

verit [a]. Offertorium *Perfice gressus meos*. Communio *Circuibo et immolabo*. Postcommunio *Quos celesti Domine dono*.

Ad vesperas, ant. ad Magnificat *Si offeres* [1] *munus tuum*. Oratio *Deus qui diligentibus te*, et hec per totam ebdomadam [b]. In una de feriis per ebdomadam cantatur *Alleluia Eripe me* a choro communiter.

Feria IIII[a], ad missam, epistola *Habemus gratiam per quam serviamus*. Evangelium *Cum egressus esset Jhesus in via*.

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Venit Jhesus in regionem Jerasenorum*.

Sabbato, ad vesperas, ant. *(Saul et Jonathas)* [c], ps. *Magnificat*. Oratio *Deus qui diligentibus te*.

Dominica VII[a].

Ad matutinas, de evangelio lectiones *Cum turba multa esset cum Jhesu*. Responsa tria de Trinitate. Ant. *Misereor super turbam*, ps. *Benedictus*. Oratio *Deus virtutum cujus est totum*.

Ad missam *Omnes gentes*, ps. *Subjecit populos nobis* [d]. Oratio *Deus virtutum cujus est totum*. Epistola *Humanum dico propter infirmitatem*. ℟ *Venite filii audite me; Alleluia Te decet ymnus*, alius versus *Replebimur* [e]. Evangelium *Cum turba multa esset cum Jhesu* [f]. Offertorium *Sicut in holocaustum*. Communio *Inclina aurem tuam*. Postcommunio *Repleti Domine* [166] *muneribus tuis*.

Ad vesperas, ant. *Dimittere eos jejunos nolo*, ps. *Magnificat*. Oratio *Deus virtutum cujus*, et hec dicitur per totam ebdomadam.

Feria IIII[a], ad missam, epistola *Nichil nunc dampnationis est*. Evangelium *Accesserunt ad Jhesum pharisei*.

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Abiit Jhesus sabbato per sata*.

Sabbato, ad vesperas, ant. *(Doleo super te frater mi Jonatha)* [g], ps. *Magnificat*. Oratio *Deus virtutum cujus est*.

Dominica octava.

Ad matutinas, evangelium *Attendite a falsis prophetis*. [h] Ps. *Benedictus*. Oratio *Deus cujus providentia*.

Ad missam *Suscepimus Deus*, ps. *Magnus Dominus* [i]. Oratio *Deus cujus providentia*. Epistola *Debitores sumus non carni*.

a. Credo dicitur. — *b.* Dicitur. — *c. Doleo super te.* — *d. Gloria in excelsis.* — *e.* Duo versus predicti cantantur ambo insimul prima vice, et in aliis diebus cantatur unus de dictis versibus in una die et alter in alia. — *f. Credo* dicitur. — *g. Rex autem David.* — *h.* Tria ℟ de Trinitate cantantur. Ant. *Attendite a falsis prophetis.* — *i. Gloria in excelsis.*

1. *Lire* offers.

℟ *Esto michi; Alleluia Attendite popule meus.* Evangelium *Attendite a falsis prophetis* [a]. Offertorium *Populum humilem.* Communio *Gustate et videte.* Oratio *Tua nos Domine medicinalis operatio.*

Ad vesperas, ant. *Omnis arbor bona,* ps. *Magnificat.* Oratio *Deus cujus providentia,* et hec dicitur per totam ebdomadam.

Feria IIII[a], ad missam, epistola *Cum adhuc essemus infirmi.* Evangelium *Dixit Johannes ad Jhesum Magister vidimus quendam.*

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Dixit Jhesus scribis et phariseis Ve vobis.*

Sabbato, ad vesperas, ant. (*Rex autem David*) [b], ps. *Magnificat.* Oratio *Deus cujus providentia.*

DOMINICA NONA.

Ad matutinas, evangelium *Homo quidam erat dives qui habe*[v°]*bat villicum.* Tria responsa de Trinitate. Ant. *Dixit Dominus villico,* ps. *Benedictus.* Oratio *Largire nobis Domine quesumus semper spiritum cogitandi.*

Ad missam *Ecce Deus adjuvat me,* ps. *Deus in nomine tuo.* Oratio *Largire nobis Domine quesumus.* Epistola *Non simus concupiscentes malorum.* ℟ *Dominus* [1] *Dominus noster; Alleluia Exultate Deo.* Evangelium *Homo quidam erat dives qui habebat villicum.* Offertorium *Justicie Domini.* Communio *Primum querite regnum Dei.* Postcommunio *Sit nobis Domine reparatio mentis et corporis.*

Ad vesperas, ant. *Quid faciam quia Dominus meus.* ps. *Magnificat.* Oratio *Largire nobis Domine,* et hec dicitur per totam ebdomadam.

Feria IIII[a], ad missam, epistola *Nescitis quoniam cui exhibetis.* Evangelium *Qui fidelis est in minimo in majore fidelis est.*

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Rogabat Jhesum quidam phariseus.*

Sabbato, ad vesperas, ant. *Sapientia edificavit sibi domum,* ps. *Magnificat.* Oratio *Largire nobis quesumus Domine.*

(Notandum est quod, quando inter Pentecosten et Adventum sunt XXIX ebdomade, decem sunt ebdomade a dominica (qua prima[2] cantatur)[c] *Deus omnium* usque ad dominicam qua primo cantatur *In principio,* et tunc in sabbato ante decimam dominicam non cantatur ant. *Sapientia,* sed cantatur ant. *Mons*

a. Credo dicitur. — *b. Mons Gelboe.* — *c.* Post octavas Pentecostes.
1. *Lire* Domine. — 2. *Lire* primo.

Gelboe et ita omnes antiphone de responsorio *Deus omnium* cantantur ; in [167] sequenti dominica cantatur *Deus omnium* ut supra. Quotcumque autem sint ebdomade a dominica (*Deus omnium*) [a] usque ad illam qua incipit cantari *In principio*, semper in IIII^or^ ultimis sabbatis cantantur iste IIII^or^ antiphone: [b] *Saul et Jonathas*, [b] *Doleo*, [b] *Rex autem*, [b] *Mons Gelboe* ; et si tantum sint quinque ebdomade inter illas duas dominicas, quod aliquando evenerit, in primo sabbato cantatur ant. *Loquere*, in aliis quatuor sequentibus cantantur IIII^or^ predicte antiphone) [c]. (Quando autem sunt novem ebdomade inter duas predictas dominicas) [d], sabbato ante decimam dominicam cantatur ant. *Sapientia* et dominica sequenti cantatur *In principio*. Preterea sciendum est quod in dominica illa que est propinquior kalendis augusti, sive sit ante sive post, semper incipit cantari *In principio*. Si enim festum beati Petri, quod est in kalendis augusti, sit IIII^a^ feria vel ante, dominica precedenti incipit cantari *In principio* ; si autem sit V^a^ feria vel deinceps, incipit cantari dominica sequenti ; si vero festum predictum sit in die dominica, sabbato precedenti post (antiphonam) [e] de festo dicitur ant. *Sapientia* [f] et oratio de dominica, nec cantatur *In principio* usque ad dominicam sequentem, quia non habemus aliquam [V°] diem vacuam in illa ebdomada ; legitur tamen de libro Sapientie quando non habemus propriam legendam de sanctis. Sciendum est etiam quod, quando festum beati Petri est secunda feria vel tercia vel quarta, responsorium *In principio* cantatur per quinque ebdomadas et tunc cantantur omnes antiphone hujus responsorii ; quando autem predictum festum est in alia die, hoc responsorium non cantatur nisi per IIII^or^ ebdomadas et intermittitur una antiphona.

DOMINICA DECIMA.

Ad matutinas, invitatorium *Alleluia* [g]. Ant. *Alleluia* [h], ps. *Beatus vir* ut supra. ℣ *Memor fui nocte*. Liber Sapientie legitur a kalendis augusti usque ad kalendas septembris. In I° nocturno ℟ *In principio Deus*, ℟ *Emitte Domine*, ℟ *Domine Pater*. — In II° nocturno ant. *Alleluia* [i], ps. *Conserva me*. ℣ *Media nocte*, ℟ *Da michi Domine*, ℟ *Girum celi*, ℟ *Initium sapientie*. — In III° nocturno ant. *Alleluia* [j], ps. *Celi enarrant* ; ℣ *Exal-*

a. Post octavas Pentecostes. — *b*. Ant. — *c*. Va-cat. *Passage supprimé depuis* Notandum est... — *d*. Notandum est quod, quando inter primam dominicam post octavas Penthecostes usque ad dominicam qua primo cantatur *In principio* sunt novem ebdomade. — *e*. Orationem. — *f*. ℣. — *g*. II. — *h*. I. — *i*. IIII^or^. — *j*. VQUE.

tare Domine. Lectiones de evangelio *Cum appropinquaret Jhesus Jherusalem ;* ℟ *Verbum iniquum*, ℟ *Ne derelinquas me*, ℟ *Super salutem :* hoc responsorium cantatur usque ad kalendas septembris.

In laudibus, ant. *Regnavit Dominus*, ps. *Dominus regnavit.* ℣ *Dominus regnavit decorem induit.* Ant. *Cum appropinquaret Dominus Jherusalem*, ps. *Benedictus*. Oratio *Pateant aures misericordie tue.*

Ad missam *Dum cla*[168]*marem*, ps. *Exaudi Deus orationem* [a]. Oratio *Pateant aures*. Epistola *Scitis quoniam cum gentes essetis*. ℟ *Custodi me; Alleluia Domine Deus salutis.* Evangelium *Cum appropinquaret Jhesus Jherusalem videns civitatem* [b]. Offertorium *Ad te Domine*. Communio *Acceptabis*. Oratio *Tui nobis Domine.*

Ad vesperas, ant. *Fratres scitis*, ps. *Magnificat*. Oratio *Pateant aures*, et dicitur per totam ebdomadam.

Feria IIª, ad matutinas, ℟ *Que sunt in corde hominum*, ℟ *Prebe fili cor tuum*, ℟ *Fili noli deficere;* illa tria responsa que sequuntur numquam cantantur, quia non habemus in augusto nisi unum diem vacuum in quo possint cantari responsoria de dominica.

Feria IIIIª, ad (matutinas) [c], epistola *Non omnis caro*. Evangelium *Respondens Jhesus dixit discipulis suis Cum videritis.*

Feria VIª, ad missam, evangelium *Attendite vobis ne forte.*

Sabbato, ad vesperas, ant. *Ego in altissimis*, ps. *Magnificat*. Oratio *Pateant aures.*

Dominica XIª.

Ad matutinas, evangelium *Dixit Jhesus ad quosdam qui in se confidebant*. Ant. *Duo homines ascenderunt in templum*, ps. *Benedictus*. Oratio *Deus qui omnipotentiam tuam.*

Ad missam *Deus in loco sancto suo*, ps. *Exurgat Deus.* [d] Oratio *Deus qui omnipotentiam tuam*. Epistola *Notum vobis facio*. ℟ *In Deo speravi; Alleluia Domine refugium*. (Sequentia *Stans a longe*). Evangelium *Dixit Jhesus ad quosdam.* [e] Offertorium *Exaltabo* [vº] *te Domine*. Communio *Honora Dominum*. Postcommunio *Quesumus Domine Deus noster ut quos divinis.*

Ad vesperas, ant. *Stans a longe publicanus*, ps. *Magnificat*. Oratio *Deus qui omnipotentiam tuam*, et hec dicitur per totam ebdomadam.

a. Gloria in excelsis. — b. Credo dicitur. — *c. Mot remplacé par celui-ci :* missam. — *d. Gloria in excelsis. — e. Credo* dicitur.

Feria IIII[a], ad missam, epistola *Nescitis quoniam corpora vestra*. Evangelium *Dicebat Jhesus discipulis suis parabolam hanc Quoniam oportet*.

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Omni autem cui multum datum est*.

Sabbato, ad vesperas, ant. *Dominus possedit me*, ps. *Magnificat*. Oratio *Deus qui omnipotentiam*.

Dominica XII[a].

Ad matutinas, evangelium *Exiens Jhesus de finibus Tyri*. Ant. *Dum transisset Dominus*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus qui habundantia pietatis*.

Ad missam *Deus in adjutorium*, ps. *Avertantur retrorsum*.[a] Oratio *Omnipotens sempiterne Deus*. Epistola *Fiduciam talem habemus*. (P.)[b] *Benedicam Dominum; Alleluia Venite exultemus*, alius versus *Preoccupemus*[c]. Evangelium *Exiens Jhesus de finibus Tyri*[d]. Offertorium *Precatus est Moyses*. Communio *De fructu operum*. Postcommunio *Sentiamus Domine quesumus*.

Ad vesperas, ant. *Quanto eis precipiebat*, ps. *Magnificat*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus qui habundantia*, et hec dicitur per totam ebdomadam.

Feria IIII[a], ad missam, epistola *Non predicamus nosmetipsos*. Evangelium *Transeunte Jhesu secuti sunt eum duo ceci*.

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Cepit Jhesus exprobrare civitatibus*.

Sabbato, ad vesperas, ant. *Omnis sapientia*, ps. [169] *Magnificat*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus*.

Dominica XIII[a].

Ad matutinas, evangelium *Beati oculi qui vident*. Ant. *Homo quidam descendebat*, ps. *Benedictus*. Oratio *Omnipotens (sempiterne) et misericors Deus de cujus munere venit*.

Ad missam *Respice Domine*, ps. *Ut quid Deus reppulisti*[e]. Oratio *Omnipotens et misericors Deus*. Epistola *Abrahe dicte sunt promissiones*. ℟ *Respice Domine in testamentum; Alleluia Quoniam Deus magnus*. Evangelium *Beati oculi qui vident*[f]. Offertorium *In te speravi Domine*. Communio *Panem de celo*. Postcommunio *Vivificet nos quesumus Domine*.

Ad vesperas, ant. *Quis tibi videtur proximus fuisse*, ps. *Magnificat*. Oratio *Omnipotens et misericors Deus*, et dicitur per totam ebdomadam.

a. Gloria in excelsis. — *b.* ℟. — *c.* Duo versus predicti cantantur ambo insimul prima vice, et in aliis diebus cantatur unus de dictis versibus in una die et alter in alia. — *d. Credo* dicitur. — *e. Gloria in excelsis.* — *f. Credo* dicitur.

Feria IIII[a], ad missam, epistola *Scimus quoniam si terrestris*. Evangelium *Abeuntes Pharisei*.

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Ibat Jhesus per civitates et castella*.

Sabbato, ad vesperas, ant. *Cum audisset Job*, ps. *Magnificat*. Oratio *Omnipotens et misericors Deus*.

Sciendum est quod si festum beati Petri ad Vincula fuerit secunda feria vel tercia vel quarta, sicut dictum est supra, per quinque ebdomadas cantabitur responsorium *In principio;* et tunc in sabbato isto non cantatur hec ant. *Cum audisset*, sed ant. *Sapientia clamitat*, et dominica sequenti cantatur *In principio*. Si autem festum beati Petri fuerit in alia [v°] feria quam in una predictarum, predictum responsorium non cantatur nisi per quatuor ebdomadas, et tunc in hoc sabbato cantatur. ant. *Cum audisset*. Notandum est etiam quod responsorium de Job cantatur a kalendis septembris per quindecim dies, hoc considerato quod hoc responsorium semper incipit cantari illa dominica que est propinquior kalendis predictis, sive sit ante kalendas sive post ; similiter considerandum est de omnibus responsoriis in principiis mensium usque ad Adventum. Preterea sciendum est quod si festum beati Egidii, quod est in kalendis septembris, sit tercia feria vel quarta, quinque erunt ebdomade a dominica qua incipit cantari *Si bona* usque ad primam dominicam octobris ; si autem predictum festum sit in alia feria, non erunt nisi quatuor ebdomade.

Dominica XIIII[a].

Ad matutinas, invitatorium *Dominum qui fecit nos, Venite*. — In I° nocturno ant. *Pro fidei meritis*, ps. *Beatus vir* cum aliis ; ant. *Juste Deus*, ps. *Domine Deus meus in te speravi* cum aliis ; ant. *Surge*, ps. *Salvum me fac* cum aliis. ℣ *Memor fui nocte*. Per quindecim dies (canta) legitur Job et cantatur responsorium *Si bona suscepimus :* primum ℟ *Si bona suscepimus*, ℟ *Antequam comedam*, ℟ *Utinam appenderentur*. — In II° nocturno ant. *Nature genitor*, ps. *Conserva ;* ant. [170] *Pectora no[s]tra*, ps. *Exaudi Domine justiciam ;* ant. *Tu populum*, ps. *Diligam te*. ℣ *Media nocte surgebam*. ℟ *Quare detraxisti*, ℟ *Induta est caro mea*, ℟ *Memento mei Deus*. — In III° nocturno ant. *Sponsus*, ps. *Celi enarrant ;* ant. *Auxilium*, ps. *Exaudiat te Dominus ;* ant. *Rex sine fine*, ps. *Domine in virtute*. ℣ *Exaltare Domine*. Antiphone iste cum psalmis et versiculi cantantur usque ad *Vidi Dominum*. In septima lectione pronuntiatur hoc evangelium *Dum*

iret [a], et de ejus expositione leguntur [b] lectiones (tres). ℟ *Paucitas dierum*, ℟ *Ne abscondas*, ℟ *Nocte os meum*.

In laudibus, [c] ant. *Regnavit Dominus*, ps. *Dominus regnavit*. Ant. *Cum intrasset Jhesus*, ps. *Benedictus*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus da nobis*.

Ad missam *Protector noster*, ps. *Quam dilecta*. [d] Oratio *Omnipotens sempiterne*. Epistola *Fratres spiritu ambulate*. ℟ *Bonum est confidere; Alleluia Confitemini*. Evangelium *Dum iret Jhesus*. [e] Offertorium *Immittit*. Communio *Panis quem ego*. Postcommunio *Sumptis Domine celestibus*.

Ad vesperas, ant. *Nonne decem mundati*, ps. *Magnificat*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus da nobis fidei*, et [f] dicitur per totam ebdomadam.

Feria II[a], ad matutinas, ℟ *Quis michi tribuat*, ℟ *Nunquid Dominus*, ℟ *Scio Domine quia morti*.

Feria III[a], ad matutinas, ℟ *Versa est in luctum*, ℟ *Nonne cognoscit*, ℟ *Adesto dolori*.

Feria IIII[a], ad matutinas, ℟ *Auditu auris*, ℟ *Qui consolabatur me*, ℟ *Inclinans faciem meam*. [v°] Ad missam epistola *Nolite jugum ducere*. Evangelium *Convenientes apostoli ad Jhesum*.

Feria V[a], ad matutinas reincipitur responsorium *Si bona*.

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Iter faciebat Jhesus per civitatem*.

Sabbato, ad vesperas, ant. *In omnibus his non peccavit Job*, ps. *Magnificat*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus da nobis*.

Dominica XV[a].

Ad matutinas, invitatorium *Dominum qui fecit nos, Venite*. Ant. *Pro fidei meritis*, ps. *Beatus vir*, et alie cum psalmis. ℣ *Memor fui nocte*. Sex lectiones de Job. Responsorium *Si bona* cantatur et sic per totam ebdomadam. Evangelium *Nemo potest duobus dominis servire*. Ant. *Nolite solliciti esse dicentes*, ps. *Benedictus*. Oratio *Custodi Domine quesumus ecclesiam tuam*.

Ad missam *Inclina Domine aurem tuam*, ps. *Letifica animam servi tui*. [g] Oratio *Custodi Domine quesumus ecclesiam tuam*. Epistola *Si spiritu vivimus*. ℟ *Bonum est confiteri; Alleluia Paratum est cor meum*. Evangelium *Nemo potest duobus dominis servire*. [h] Offertorium *Expectans expectavi*. Communio

a. Jhesus in Jherusalem. — *b.* Tres. — *c.* Sola. — *d. Gloria in excelsis.* — *e. Credo* dicitur. — *f.* Hec. — *g. Gloria in excelsis.* — *h. Credo* dicitur.

Qui manducat carnem meam. Postcommunio *Purificent semper et inveniant* [1].

Ad vesperas, ant. *Querite ergo primum regnum Dei*, ps. *Magnificat*. Oratio *Custodi Domine quesumus ecclesiam tuam*, et hec dicitur per totam ebdomadam.

Feria IIII[a], ad missam, epistola *Gratias agimus Deo Patri*. Evangelium *Au*[171]*distis quia dictum est antiquis*.

Feria VI[a], evangelium *Factum est in una dierum*.

Sabbato, ad vesperas, ant. *Ingressus Raphael*, ps. *Magnificat*. Oratio *Custodi Domine quesumus ecclesiam tuam*.

Dominica XVI.

Ad matutinas, invitatorium *Dominum qui fecit nos*, [a] *Venite*. Ant. *Pro fidei meritis*, ps. *Beatus vir*, et alie antiphone predicte cum psalmis. ℣ *Memor fui nocte nominis*. In tercia septimana septembris semper legitur Thobias et cantatur responsorium *Peto Domine*, et eadem septimana fit jejunium quatuor temporum et, ut generaliter dicamus, quacumque feria incipiat september, semper tercia ebdomada in septembri fit jejunium quatuor temporum. Si ergo september incipiat quarta feria, Nativitas beate Marie erit quarta feria et in die octava fit jejunium quatuor temporum, et cantantur due misse, una de octava post terciam, altera de jejunio post sextam. Si autem incipiat tercia feria, prima die post octavas beate Marie erit jejunium predictum. Si vero incipit [b] secunda feria, in die sancti Lamberti fiet jejunium quatuor temporum; in sabbato sequenti cantantur due misse, ambe post sextam, una de vigilia, altera de jejunio. Si in die dominica incipiat, in crastino sancti Lamberti [v°] erit jejunium; feria sexta sequenti cantantur due misse, ambe post sextam, una de vigilia, altera de jejunio ; sabbato sequenti due misse, una de festo post terciam, altera de jejunio post sextam. Quod si quinta feria incipit september, predictum jejunium fiet in festo beati Mathei et cantabuntur due misse, una de festo post terciam, altera de jejunio post sextam ; tunc octave beate Marie erunt quinta feria et in sexta feria sequenti ad matutinas cantatur [c] ant. *Ante thorum* et novem psalmi de virginibus; in sabbato sequenti (ad matutinas ant. *In lege* et novem psalmi de uno martyre) [d]. Si autem september incipiat sexta feria, in vigilia beati Mathei fit jejunium predictum, et similiter can-

a. Ps. — *b.* Incipiat. — *c.* Sola. — *d.* Fiet totum de beata Maria.
1. *Il faut lire très probablement* muniant.

tantur due misse et cantantur ambe post sextam ; et in sabbato post octavas beate Marie (cantatur ad matutinas, fiunt tantum novem lectionum, psalmi de virginibus sicut predictum est) [a]. Si vero september incipiat in sabbato, proxima die ante vigiliam beati Mathei fiet predictum jejunium, et in die sancti Mathei cantantur due misse, prima de festo post terciam, secunda de jejunio post sextam ; similiter in die sancti Mauricii. Sciendum est etiam [172] quod semper in ebdomadam [1] in qua fit predictum jejunium, cantatur missa de dominica in dominica precedente, vel secunda feria vel tercia. Preterea sciendum est quod non semper super eandem dominicam fit jejunium quatuor temporum, sicut predictum est ; super quamcumque autem dominicam fiat, evangelium et epistola quarte ferie et evangelium sexte ferie illius dominice leguntur, si opus est, in feriis dominice *Justus es Domine*. — In I° nocturno (ant.) [b] *Peto Domine*, ℟ *Omni tempore*, ℟ *Memor esto filii* [2]. — In II° nocturno ant. *Nature genitor*, ps. *Conserva* et alie due. ℣ *Media nocte ;* ℟ *Sufficiat nobis*, ℟ *Benedicite Deum celi*, ℟ *Tempus est ut revertar*. — In III° nocturno ant. *Sponsus*, ps. *Celi enarrant*, et alie cum psalmis. ℣ *Exaltare Domine*. Evangelium *Ibat Jhesus in civitatem que vocatur Naim*. Tria responsa de Trinitate [c] : ℟ *Benedicat nos Deus*, ℟ *Benedictus Dominus*, ℟ *Quis Deus magnus*. — Ant. *Erexit nobis Dominus*, ps. *Benedictus*. Oratio *Ecclesiam tuam Domine*.

Ad missam *Miserere michi Domine*, ps. *Inclina Domine aurem tuam*. [d] Oratio *Ecclesiam tuam Domine*. Epistola *Obsecro vos ne deficiatis*. ℟ *Timebunt gentes ; Alleluia Redemptione*. Evangelium *Ibat Jhesus in civitatem* [e]. Offertorium *Domine in auxilium ;* cantato offertorio, iterum reincipitur *Domine in auxilium meum respice*. Communio *Domine memorabor*. Oratio *Mentes nostras et corpora*.

Ad vesperas, ant. *Accessit Jhesus* [V°] *et tetigit loculum*. Oratio *Ecclesiam tuam*, et hec dicitur per totam ebdomadam.

Feria IIII[a], ad matutinas, evangelium *Respondens unus de turba dixit Magister*. De hystoria cantantur responsa. Ant. *Memorare*, ps. *Benedictus*. Preces non dicuntur, si festum fuerit vel octave, (vel) [f] in sexta feria nec in sabbato, sed versiculus *Repleti sumus mane*, et hac feria [g] hec oratio *Misericordie tue remediis*. Si vigilia sancti Mathei in jejunio qua-

a. Fit totum de beata Maria ut predictum est. — *b.* ℣. — *c.* Cantantur. — *d.* *Gloria in excelsis.* — *e.* *Credo* dicitur. — *f.* Nec. — *g.* Dicitur.
1. *Lire* ebdomada. — 2. *Lire* Fili.

tuor temporum acciderit, in matutinis post orationem de (festo) jejunio dicitur antiphona, et versiculus et oratio de vigilia.

Ad missam *Exultate Deo*, ps. *Testimonium in Joseph*. Oratio *Misericordie tue remediis*. Lectio Amos prophete, et legitur ut lectio, *Ecce dies veniunt et comprehendent* [1] *arator*[a]. [b] ℟ *Propitius esto*. Oratio *Presta quesumus Domine familie tue*. Lectio libri Esdre, et legitur ut epistola, *Congregatus est omnis populus*. [c] ℟ *Quis sicut Dominus* [d]. Evangelium *Respondens unus de turba*. Offertorium *Meditabor*. Communio *Comedite pinguia*. Oratio *Sumentes Domine dona*.

Feria VI[a], ad matutinas, evangelium *Rogabat Jhesum quidam de Phariseis*. Ant. *Oriens ex alto*, ps. *Benedictus*. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus (Deus) ut observationes sacras*.

Ad missam *Letetur cor querentium*, ps. *Confitemini Domino et invocate*. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus ut observationes*. Lectio Osee prophete *Convertetur Israel*. ℟ *Convertere Domine; Alleluia* non cantatur. [173] Evangelium *Rogabat Jhesum*. Offertorium *Benedic anima mea*. Communio *Aufer a me*. Postcommunio *Quesumus omnipotens Deus ut de perceptis*.

Sabbato, ad matutinas, evangelium *Dicebat Jhesus turbis similitudinem hanc Arborem fici*. Ant. *Visita et illumina*, ps. *Benedictus*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus qui per continentiam*.

Ad missam *Venite adoremus*, ps. *Venite exultemus*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus qui per continentiam*. Lectio libri Levitici *Locutus est Dominus ad Moysen dicens Decimo die*, hanc legit subdiaconus ebdomadarius [e]. Clericulus ℟ *Propitius esto* [f]. Alia oratio *Da quesumus omnipotens Deus ut jejunando*. [g] Lectio libri Levitici *Locutus est Dominus ad Moysen dicens Quinto decimo die*. [h] ℟ *Protector noster*. Alia oratio *Tuere quesumus Domine*. [i] Lectio Michee prophete *Domine Deus noster*. [j] ℟ *Convertere*. Alia oratio *Presta quesumus Domine sic nos*. [k] Lectio Zacharie prophete *Factum est verbum Domini*. [l] ℟ *Domine refugium*. Alia oratio *Ut nos Domine tribuis*. [m] Diaconus lectionem [n] Danielis prophete *Angelus Domini des-*

a. Hanc legit subdiaconus qui lecturus est epistolam. — *b*. Clericulus. — *c*. Alius clericulus. — *d*. *Alleluia* non cantatur. — *e*. Nota quod subregnarius debet assignare lectiones et succentor responsa. — *f*. Nota quod ℟ non reiterantur. — *g*. Subdiaconus. — *h*. Alius clericulus. — *i*. Alius subdiaconus. — *j*. Alius clericulus. — *k*. Alius subdiaconus. — *l*. Alius clericulus. — *m*. Canonicus. — *n*. Lectio.

1. *Lire* comprehendet.

cendit. Canonicus [a] cum cappa serica tractum *Omnipotentem*, [b] ℟ *Benedicamus*, ℣ *Benedictus es*. Alia oratio *Deus qui tribus pueris*. Epistola *Tabernaculum factum est primum*. Canonicus subdiaconus [c] tractum *Laudate Dominum*. Evangelium *Dicebat Jhesus turbis similitudinem hanc*. Offertorium *Domine Deus salutis*. Communio *Mense septima*. Postcommunio *Perficiant in nobis Domine*.

Ad vesperas, ant. *Da pacem Domine*, ps. *Magnificat*. Oratio *Tua nos* [v°] *Domine*.

Notandum est quod si quinque sint ebdomade in septembri, quod tunc accidit quando kalende septembris super tercia feria vel quarta, in hoc sabbato non dicitur predicta ant. *Da pacem*, sed dicitur ant. [*Ne*] *Reminiscaris*, et dominica sequenti cantatur de Judith. Si autem tantum sint IIII^or^ ebdomade in septembri, hoc sabbato cantatur ant. *Da pacem*.

DOMINICA XVII.

Ad matutinas, invitatorium *Dominum qui fecit nos, Venite*. Ant. *Pro fidei meritis*, ps. *Beatus vir*, et alie cum psalmis. ℣ *Memor fui in nocte*. In quarta septimana septembris et in quinta, si quinque fuerint septimane in septembri, legitur Judith et cantatur responsorium : ℟ *Adonay Domine Deus*, ℟ *Tribulationes civitatum*, ℟ *Benedixit te Dominus*. — In II° nocturno, ℣ *Media nocte surgebam*. ℟ *Nos alium Deum*, ℟ *Dominator Domine*, ℟ *Domine Deus qui conteris*. — In III° nocturno, ℣ *Exaltare Domine*. Evangelium *Cum intrasset Jhesus in domum cujusdam principis*. ℟ *Conforta me rex*, ℟ *Vos qui in turribus*, ℟ *Laudate Dominum*. Ant. *Visitavit nos*, ps. *Benedictus*. Oratio *Tua nos Domine quesumus gratia*.

Ad missam *Justus es Domine*, ps. *Beati immaculati*. Oratio *Tua nos Domine quesumus*. [d] Epistola *Obsecro vos ego vinctus in Domino*. ℟ *Beata gens; Alleluia Qui timent*. Evangelium *Cum intrasset Jhesus in domum cujusdam principis*. [e] Offertorium *Oravi* [174] *Deum meum*. Communio *Vovete et reddite*. Postcommunio *Purifica quesumus Domine mentes nostras*.

Ad vesperas, ant. *Cum vocatus fueris ad nuptias*, ps. *Magnificat*. Oratio *Tua nos quesumus Domine*.

In aliqua feria hujus septimane ad matutinas legitur Hester et cantantur hec responsa : ℟ *Domine rex omnipotens*, ℟ *Miserere Domine*, ℟ *Spem in alium numquam habui*; quartum

a. Diaconus. — *b*. Et. — *c*. Cum capa serica. — *d*. *Gloria in excelsis*. — *e*. *Credo* dicitur.

responsum cantatur cum aliis duobus precedentibus in alia feria ; et si quinque sint ebdomade in septembri, in ultima cantatur et legitur de Ester, ita quod postea non cantatur nec legitur de Judith.

Feria IIII^a^, epistola *Videte ne quis vos decipiat*. Evangelium *Major inter natos mulierum*.

Feria VI^a^, evangelium *Venit Jhesus Bethsaida*.

Sabbato, ad vesperas, ant. *Adonay Domine Deus*, ps. *Magnificat*. Oratio *Ecclesiam tuam*.

DOMINICA XVIII.

Ad matutinas, invitatorium *In manu tua Domine*, *Venite*. Ant. *Pro fidei meritis*, ps. *Beatus vir*, et alie cum psalmis. A kalendis octobris usque ad kalendas novembris leguntur libri Machabeorum, et cantatur responsorium istud *Adaperiat* : hoc considerato, sicut supra, quod in dominica que est propinquior kalendis octobris, sive sit ante sive post, incipit cantari hoc responsorium. Preterea notandum est, sicut supra, quod si festum beati Remigii, quod est in kalendis octobris, sit secunda feria vel tercia vel quarta, [v°] horc [1] responsorium cantatur per quinque ebdomadas ; si autem sit in illia [2] die, non cantatur nisi per quatuor ebdomadas. — In I° nocturno ℣ *Memor fui nocte*. ℟ *Adaperiat*, ℟ *Tua est potentia*, ℟ *Refulsit sol*. — In II° nocturno ℣ *Media nocte*. ℟ *Impetum inimicorum*, ℟ *Ornaverunt*, ℟ *In ymnis et confessionibus*. — In III° nocturno ℣ *Exaltare Domine*. Evangelium *Accesserunt ad Jhesum Saducei*. ℟ *Congregati sunt*, ℟ *Dixit Judas*, ℟ *Hic est fratrum amator*.

In laudibus, ant. *Regnavit Dominus* [a] ; ant. *Sciamus omnes* [b] ; ant. *Benedicam te* [c] ; ant. *Omnis creatura* [d] ; ant. *Spiritus omnis* : iste antiphone hac sola dominica cantantur, et si non possunt hac dominica cantari propter festum vel octavas beati Remigii, cantantur in illa dominica in qua prima[3] cantatur hoc responsorium. Ant. *In resurrectione autem*, ps. *Benedictus*. Oratio *Da quesumus Domine populo tuo*.

Ad missam *Da pacem Domine*, ps. *Dilexi quoniam*. Oratio *Da quesumus Domine*. [e] Epistola *Fratres gratias ago Deo meo*. ℟ *Letatus sum* ; *Alleluia Laudate Dominum*. Evangelium *Accesserunt ad Jhesum Saducei*. [f] Offertorium *Sanctificavit*

a. Ps. *Dominus regnavit*. — *b*. Ps. *Jubilate*. — *c*. Ps. *Deus Deus meus*. — *d*. Ps. *Benedicite*. — *e*. *Gloria in excelsis*. — *f*. *Credo* dicitur.
1. *Lire* hoc. — 2. *Lire* alia. — 3. *Lire* primo.

Moyses. Communio *Tollite hostias*. Postcommunio *Sanctificationibus tuis*.

Ad vesperas, ant. *Quid vobis videtur de Xpisto*, ps. *Magnificat*. Oratio *Da quesumus Domine populo tuo*, et hec dicitur per totam ebdomadam.

Feria II[a], ad matutinas, [a] *Exaudiat Dominus*, [a] *Congregate sunt gentes*, [a] *Tu Domine universorum*.

Feria III[a], ad matutinas, ℟ *Tu Domine*, [175] [a] *Aperi celos tuos*, ℟ *Disrumpam vincula*.

Feria IIII[a] [b], ad missam, epistola *Nemo nostrum sibi vivit*. Evangelium *Simile factum est regnum celorum homini*.

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Simile est regnum celorum grano sinapis*.

Sabbato, ad vesperas, ant. *Refulsit sol in clypeis*, ps. *Magnificat*. Oratio *Da quesumus populo tuo*.

Dominica XIX.

Ad matutinas, invitatorium *In manu tua*. Responsorium *Adaperiat*. Evangelium *Ascendens Jhesus in naviculam*. [c] Offertorium *Si ambulavero*. Communio *Tu mandasti mandata*. Postcommunio *Gratias tibi referimus*.

Ad vesperas, ant. *Dixit Dominus scribis*, ps. *Magnificat*. Oratio *Dirigat corda nostra*, et hec [d] per totam ebdomadam.

Feria III[a], ad missam, epistola *State et tenete traditiones*. Evangelium *Accesserunt ad Jhesum discipuli ejus*.

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Interrogatus Jhesus a discipulis suis de consummatione seculi*.

Sabbato, ad vesperas, ant. *Ornaverunt faciem templi*, ps. *Magnificat*. Oratio *Dirigat corda nostra*.

Dominica XX.

Invitatorium *In manu tua, Venite*. ℟ *Adaperiat*. Evangelium *Loquebatur Jhesus cum discipulis suis*. Ant. *Dicite invitatis*, ps. *Benedictus*. Oratio *Omnipotens et misericors Deus universa nobis*.

Ad missam *Omnia que fecisti nobis*, ps. *Magnus Dominus*. [e] Oratio *Omnipotens et misericors Deus*. Epistola *Videte quomodo caute ambuletis*. ℟ *Oculi omnium; Alleluia Dextera Domini*. Evangelium *Loquebatur Jhesus cum discipulis suis* [f]. Offertorium *Super flumina*. Communio *Memento verbi* [v°] *tui*. Postcommunio *Tua nos Domine medicinalis operatio*.

a. ℟. — *b.* Reincipitur responsorium *Adaperiat*. — *c.* Hic deficiunt aliqua. — *d.* Dicitur. — *e.* *Gloria in excelsis*. — *f.* *Credo* dicitur.

Ad vesperas, ant. *Nuptie quidem parata* [a] *sunt*, ps. *Magnificat*. Oratio *Omnipotens et misericors* [1] *universa nobis*, et hec dicitur per totam ebdomadam.

Feria IIII[a], ad missam epistola *Denuntiamus vobis*. Evangelium *Dicebat Jhesus cuidam principi Phariseorum*.

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Beati eritis*.

Sabbato, ad vesperas, ant. *In ymnis*, ps. *Magnificat*. Oratio *Omnipotens et misericors Deus*.

Dominica XXI.

Ad matutinas, invitatorium *In manu tua*, *Venite*. ℟ *Adaperiat*, sicut supra. Evangelium *Erat quidam regulus*. Ant. *Erat quidam regulus*, ps. *Benedictus*. Oratio *Largire quesumus Domine*.

Ad missam *In voluntate*, ps. *Beati immaculati*. [b] Oratio *Largire quesumus*. Epistola *Confortamini in Domino*. ℟ *Domine refugium; Alleluia De profundis*. Evangelium *Erat quidam regulus* [c]. Offertorium *Vir erat*. Communio *In salutari*. Postcommunio *Ut sacris Domine*.

Ad vesperas, ant. *Cognovit autem pater*, ps. *Magnificat*. Oratio *Largire quesumus Domine*.

Feria IIII[a], ad missam, epistola *Finis precepti*. Evangelium *Cum intrasset Jhesus*.

Feria VI[a], ad missam, evangelium *Cum venisset Jhesus in domum Petri*.

Sabbato, ad vesperas, ant. *Benedictus*, ps. *Qui docet*. Ymnus *O lux beata*. ℣ *Vespertina oratio*. Ant. *Vidi Dominum sedentem*, ps. *Magnificat*. Oratio *Largire quesumus Domine*.

Sciendum est quod si in octobri sunt quinque ebdomade, in sabbato isto non cantatur ant. *Vidi Dominum*, sed ant. *Tua est* [176] *potentia*, et dominica sequenti legitur de Machabeis sicut supra, et cantatur responsorium *Adaperiat*; si autem in octobri sunt tantum quatuor ebdomade, in hoc sabbato cantatur ant. *Vidi Dominum*.

Dominica XXII[a].

Ad matutinas, invitatorium *Alleluia* bis, [d] *Venite*. In 1° nocturno ant. *Alleluia* semel, ps. *Beatus vir* cum aliis psalmis; ℣ *Memor fui in nocte*. A kalendis novembris legitur Ezechiel, Daniel et duodecim Prophete, et cantatur responsorium istud *Vidi Dominum* usque ad Adventum : hoc considerato, ut supra, quod in dominica que est propinquior kalendis novembris,

a. Parate. — *b.* *Gloria in excelsis*. — *c.* *Credo* dicitur. — *d.* Ps.
1. *Le mot* Deus *a été oublié.*

sive sit ante sive post, incipit cantari hoc responsorium. Notandum est quod si festum Omnium Sanctorum, quod est in kalendis novembris, sit quarta feria, per quinque ebdomadas cantatur predictum responsorium; si autem sit in alia die, non cantatur nisi per quatuor ebdomadas. ℟ *Vidi Dominum*, ℟ *Aspice Domine de sede*, ℟ *Aspice Domine quia facta est.* — In II° nocturno ant. *Alleluia* quatuor, ps. *Conserva me* cum aliis. ℣ *Media nocte.* ℟ *Super muros*, ℟ *Muro tuo*, ℟ *Sustinuimus.* — In III° nocturno ant. *Alleluia* quinquies, ps. *Celi enarrant* cum aliis. ℣ *Exaltare Domine.* (Evangelium) [a] *Simile est regnum celorum homini regi.* ℟ *Misit Dominus*, [v°] ℟ *Angustie*, ℟ *Laudabilis populus.*

In laudibus, ant. *Alleluia*, juxta cantum hujus ant. *Nesciens mater*, ps. *Dominus regnavit*, ps. *Jubilate*, ps. *Deus Deus*; finitis his tribus psalmis, cantatur predictum *Alleluia*; ad Benedicite ant. *Tres in fornace*; ad Laudate ant. *Alleluia* [b] *Lux de luce*; (ps.) [c] *Dominus regnavit.* Ant. *Dixit Dominus servo*, ps. *Benedictus.* Oratio *Familiam tuam.*

Ad missam *Si iniquitates*, ps. *De profundis.* [d] Oratio *Familiam tuam.* Epistola *Confidimus in Domino.* ℟ *Ecce quam bonum*, et cantantur duo versus [e]; *Alleluia Confitebor.* Evangelium *Simile est regnum celorum* [f]. Offertorium *Recordare.* Communio *Dico vobis.* Postcommunio *Immortalitatis.*

Ad vesperas, ant. *Serve nequam*, ps. *Magnificat.* Oratio *Familiam tuam.*

Feria II[a], ad matutinas, ℟ *Redemit*, ℟ *A facie*, ℟ *Fluctus tui.*

Feria III[a], ad matutinas, ℟ *Inclinabo*, ℟ *Qui celorum*, ℟ *Civitatem.*

Feria IIII[a], ad matutinas, ℟ *Qui celorum*, ℟ *Civitatem*, ℟ *Precipita.* Epistola *Non regnet peccatum.* Evangelium *Amen dico vobis quia quicumque dixerit.* [g]

Feria VI[a], evangelium *Videte quid auditis.*

Sabbato, ad Magnificat ant. *Aspice Domine*; oratio *Familiam tuam.*

Dominica XXIII[a].

Invitatorium *Alleluia* [h], *Venite.* Responsorium *Vidi Dominum* [i]. In septima lectione [j] evangelium *Abeuntes Pharisei* [k].

a. Tres lectiones leguntur de expositione evangelii. — *b.* Juxta cantum antiphone. — *c.* ℣. — *d.* *Gloria in excelsis.* — *e.* Prima vice; in aliis diebus per ebdomadam cantatur unus ℣ in una die et alius ℣ in alia. — *f.* *Credo* dicitur. — *g.* Feria V[a] reincipitur responsorium *Vidi Dominum.* — *h.* II, ps. — *i.* Cantatur. — *j.* Pronuntiatur. — *k.* Et de ejus expositione leguntur III lectiones.

Ad laudes, ant. *Alleluia* [a] ant. *Cotidie ;* ad (B.) [b] ant. *Tres video viros ;* ad Laudate ant. [c] *Memento mei.* Ant. *Magister scimus quia verax es,* ps. *Benedictus.* Oratio *Deus refugium nostrum et virtus.*

Ad missam *Si iniquitates*, ut supra, ps. *De* [177] *profundis* [d]. Oratio *Deus refugium.* Epistola *Imitatores mei estote.* ℟ *Ecce quam bonum,* et non cantatur nisi primus versus : similiter in dominica sequenti ; *Alleluia Confitebor.* Evangelium *Abeuntes Pharisei* [e]. Offertorium *Recordare mei.* Communio *Dico vobis.* Postcommunio *Immortalitatis.*

Ad vesperas, ant. ad Magnificat *(Benedicite) Reddite ergo.* Oratio *Deus refugium.*

Feria IIII^a^, epistola *Noli erubescere.* Evangelium *Cum venisset Jhesus et discipuli ejus Capharnaum.*

Feria VI^a^, evangelium *Convenerunt ad Jhesum Pharisei.*

Sabbato, ad Magnificat ant. *Muro tuo.* Oratio *Deus refugium nostrum et virtus.*

DOMINICA XXIIII^or^.

Invitatorium *Alleluia* [f], *Venite.* Responsorium *Vidi Dominum* [g]. Evangelium *Loquente Jhesu ad turbas* [h].

In laudibus, ant. *Alleluia* [i] *Natus est nobis ;* ad Benedicite ant. *Ambulabant ;* ad Laudate ant. *Alleluia* [j] *Puer Jhesus ;* ad Benedictus ant. *Loquente Jhesu ad turbas ;* oratio *Refugium nostrum.*

Ad missam *Si iniquitates* et cetera ut supra. Oratio *Deus refugium.* Epistola *Non cessamus pro vobis orantes et postulantes.* Evangelium *Loquente Jhesu ad turbas.*

Ad vesperas, ant. *Dicebat enim intra se,* ps. *Magnificat.* Oratio *Deus refugium.*

Feria IIII^a^, epistola *Nolo vos ignorare mysterium hoc.* Evangelium *Interrogavit Jhesum unus de scribis.*

Feria VI^a^, evangelium *Homo quidam habuit duos filios.*

Sciendum est quod si (inter Pentecosten et) [k] [v°] Adventum fuerint viginti sex ebdomade vel plures, hec dominica *Si iniquitates* cantatur per duas ebdomadas, et in secunda ebdomada, in una de feriis, pronuntiatur evangelium *Loquente Jhesu ;* si autem sint pauciores ebdomade quam viginti sex, hec domi-

a. Juxta cantum. — *b.* Benedicite. — *c.* *Alleluia* juxta cantum ant. — *d.* *Gloria in excelsis.* — *e.* *Credo* dicitur. — *f.* II, ps. — *g.* Cantatur ; in VII^a^ lectione pronuntiatur. — *h.* Et de ejus expositione III lectiones. — *i.* Juxta cantum ant. — *j.* Juxta cantum ant. — *k.* Ab octavis festi Sacramenti usque ad.

nica *Si iniquitates* cantatur tantum per unam ebdomadam (et in feriis illius ebdomade pronuntiantur hec duo evangelia *Abeuntes Pharisei, Loquente Jhesu ad turbas).*

Sabbato, ad vesperas, ant. *Qui celorum*, et si fuerint quinque ebdomade in novembri, quod tantum contigit [1] quando november incipit quarta feria, ut dictum est, in ultimo sabbato ad vesperas cantatur ad Magnificat hec ant. *Super muros tuos.*

DOMINICA VICESIMA Va.

Invitatorium *Alleluia* [a], *Venite*; responsorium *Vidi Dominum* [b]; evangelium *(Abiit Jhesus trans mare Galilee)* [c].

In laudibus, ant. *Alleluia* [d] *Oportebat*; ad Benedicite ant. *Non cessabunt*; ad Laudate ant. [e] *Ego sum via*. Ant. *Cum sublevasset*, ps. *Benedictus*. Oratio *Excita quesumus Domine tuorum fidelium voluntates.*

Ad missam *Dicit Dominus*, ps. *Benedixisti* [f]. Oratio *Excita quesumus Domine*. Epistola *Ecce dies veniunt*. ℟ *Liberasti nos*; *Alleluia Lauda anima mea*. Evangelium *(Abiit Jhesus trans mare Genesareth)* [g]. Offertorium *De profundis*. Communio *Amen dico vobis*. Postcommunio *Sumpsimus Domine sacri dona.*

Ad vesperas, ant. ad Magnificat [178] *Accepit Jhesus panes*. Oratio *Excita quesumus Domine*; et hec dicitur per totam ebdomadam.

Feria IIIIa, ad missam, epistola *Gratias agere debemus*. Evangelium *Ecce ego mitto vos.*

Feria VIa, evangelium *Videte vigilate et orate.*

a. II, ps. — *b.* Cantatur. — *c.* In VIIa lectione pronuntiatur evangelium *Cum sublevasset oculos* et de ejus expositione leguntur III lectiones. — *d.* Juxta cantum ant. — *e.* *Alleluia* juxta cantum ant. — *f.* *Gloria in excelsis.* — *g.* *Cum sublevasset oculos. Credo* dicitur.

1. *Lire* contingit.

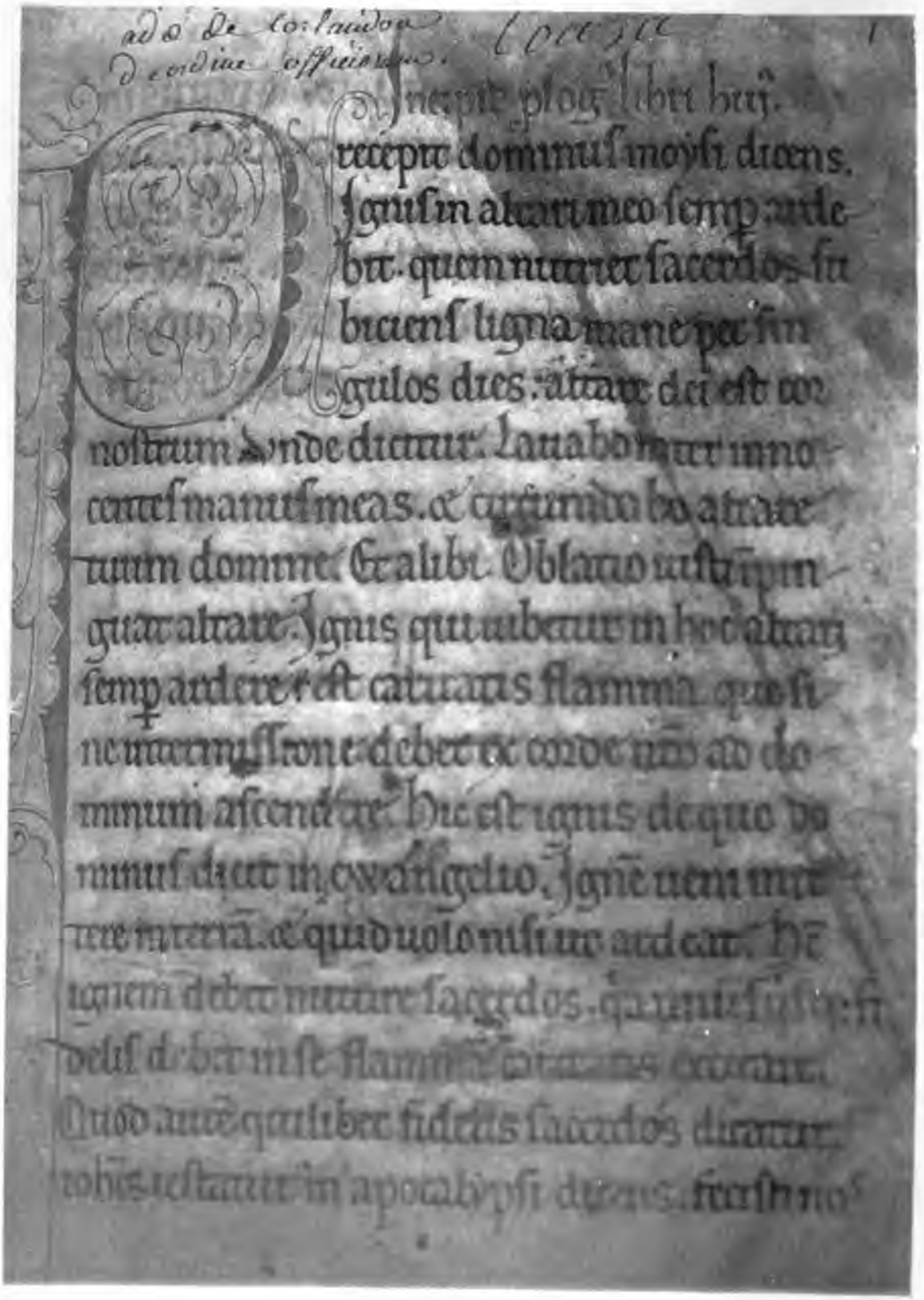

ORDINAIRE D'ADAM DE COURLANDON

— XIIe/XIIIe SIÈCLE —

ADÆ DE CORLANDON

DE ORDINE OFFICIORUM

[Ms. de Laon 221, f° 1]

INCIPIT PROLOGUS LIBRI HUJUS

PRECEPIT Dominus Moysi dicens : *Ignis in altari meo semper ardebit, quem nutriet sacerdos subiciens ligna mane per singulos dies* [1]. Altare Dei est cor nostrum, unde dicitur : *Lavabo inter innocentes manus meas et circumdabo altare tuum, Domine* [2]; et alibi : *Oblatio justi impinguat altare* [3]. Ignis qui jubetur in hoc altari semper ardere est caritatis flamma, que sine intermissione debet ex corde nostro ad Dominum ascendere. Hic est ignis de quo Dominus dicit in Euvangelio : *Ignem veni mittere in terram, et quid volo nisi ut ardeat* [4]. Hunc ignem debet nutrire sacerdos, quia unusquisque fidelis debet in se flammam caritatis excitare. Quod autem quilibet fidelis sacerdos dicatur, Johannes testatur in Apocalypsi dicens : *Fecisti nos* [v°] *Deo nostro regnum et sacerdotes* [5]; et Petrus in epistola canonica : *Nos*

1. Levit., VI, 12. — 2. Psalm. XXV, 6. — 3. Ecclesi., XXXV, 8. — 4. Luc, XII, 49. — 5. Apocal., V, 10.

autem genus electum et regale sacerdotium [1]; et in Psalmo : *Sacerdotes tui induantur justiciam* [2]. Sacerdos itaque ignem debet nutrire subiciendo ligna, id est proponendo sibi exempla sanctorum precedentium, ne in eo flamma caritatis deficiat procurare. Sicut enim in igne materiali flamma cito deficit, nisi ligna sepius apponantur, quibus appositis flamma citius reparatur ; ita et caritas, que sine fomento penitus refrigescit, consideratis sanctorum precedentium exemplis, quasi quibusdam lignis in fomentum appositis, resumptis viribus, reviviscit. Hoc autem faciendum est mane, fugata scilicet nocte viciorum ; et hoc per singulos dies, id est sanctos ; sancti enim dicuntur dies, unde alibi : *Dies diei eructat verbum* [3]; et iterum : *Solem in potestatem diei* [4]. Exem[2]pla etenim nobis de singulis sanctis proponenda sunt in augmentum caritatis ; unde precipitur Aaron portare nomina filiorum Israel in Rationali judicii super pectus suum [5]. Nomina siquidem filiorum Israel in pectore scripta portamus, cum antiquorum vitam in memoria semper habentes, in bonis eos operibus imitamur, ut *secundum exemplar quod* Moysi *ostensum est in monte* [6], tabernaculum a filiis Israel Domino construatur [7], et ad similitudinem jam triumphantis et in celo regnantis ecclesie, militans adhuc in terris ecclesia disponatur. Sedeamus igitur ad mensam divitis, Sacram Scripturam considerantes, et videamus qualia nobis apponantur, attendentes qualiter *Xpistus passus est pro nobis* [8] et quanta sancti pro Xpisto passi sunt tormenta, et sciamus quoniam oportet nos similia preparare, quia sicut *Xpistus passus est pro nobis*, et sicut sancti passi sunt pro Xpisto, ita et nos oportet compati, si [v°] volumus conregnare [9]. *Pascamur in liliis* [10], *donec aspiret dies et inclinentur umbre* [11], quod tamdiu refici sanctorum exemplis necessarium habemus, donec, eterno die aspirante, presentis umbre tenebris expirantibus, in Domino respiremus. Ad hoc quippe sanctorum nobis proposita sunt exempla, ut juxta quod dicitur ad Ezechielem, viso templo et ejus fabrica mensurata, considerata videlicet vita justorum, mali *confundantur ab iniquitatibus suis* [12] et convertantur ad Dominum, boni vero de virtute in virtutem proficientes semper ad melius incitentur. Inde est quod sanctorum festivitates in Ecclesia celebrantur, in quibus virtutes eorum commendate litteris recitantur,

1. I Petri, ii, 9. — 2. Psalm., cxxxi, 9. — 3. Psalm., xviii, 3. — 4. *Ib.*, 8. — 5. Exod., xxviii, 15. — 6. Exod., xxv, 40. — 7. *Ib.*, xxvi, 30. — 8. I Petri, ii, 21. — 9. *Cf.* II Tim., ii, 12. — 10. Cant., iv, 5. — 11. *Ib.*, ii, 17. — 12. Ezech., xliii, 10.

tum ut laudetur Deus in sanctis suis juxta quod Propheta dicit : *Laudate Dominum in sanctis ejus* [1]; tum ut oratio-ni[3]bus sanctorum Domino commendemur, et, auditis et lectis eorum virtutibus, in caritate firmius roboremur, quatinus ad hoc sanctorum exempla nos provocent, ut quorum sollemnia colimus, etiam actus imitemur, et, dum eorum merita recolimus, patrocinia sentiamus. Verum, licet in singulis ecclesiis sanctorum festivitates eadem caritatis devotione a fidelibus celebrari credantur, non tamen uno et eodem ordine ab omnibus celebrantur, quia et aliter inolevit consuetudo in quibusdam ecclesiis, aliter in aliis, et singule ecclesie eos, quos sibi pretendunt patronos, carius amplectuntur ; sed cum unaqueque ecclesia suas debeat consuetudines firmiter observare, plerumque tamen accidit quod, propter frequentem personarum mutationem de quibusdam ecclesiis ad alias transeuntium, [v°] nove consuetudines inducuntur, et paulatim que ab antecessoribus introducte et diutius observate fuerant abolentur. Inde est quod quidam ad Ecclesiam Laudunensem de aliis venientes et usum, quem alibi didicerunt, usui nostro preferentes, in tantum turbant Ecclesiam nostram, quod fere ad hanc confusionem devenimus ut jam nec usum Ecclesie nostre, nec alterius plene teneamus, nostrorum negligentia hoc maxime operante. Sunt enim plurimi, qui *se negociis secularibus implicantes* [2] et parum in officiis ecclesiasticis eruditi, *nolentes intelligere ut bene agant* [3], necessaria pretermittunt ut superfluis occupentur. Sunt iterum alii, pauci tamen, qui, licet totam curam et diligentiam adhibeant ut doctrinis ecclesiasticis imbuantur, non possunt tamen omnia memoriter tenere : fragilis quippe est memoria et rerum turbe non sufficit. Cum [4] enim ea que de novo instituta sunt vix in memoria habeantur, que noverca memorie sepelire conatur oblivio, quomodo poterimus tot et tanta que ab antiquo instituta sunt, sine scripto memorie tam fragili commendare ? Ea propter, que circa sanctorum festivitates in Ecclesia nostra usualiter fieri solent, cum hactenus scripta non fuerint, ne oblivioni tradantur in posterum, ad peticionem et preceptum domini nostri A. de Cortlandon, Laudunensis decani, in scriptum redigere dignum duximus, primo quedam generalia premittentes, postea de singulis festivitatibus per totum anni circulum specialiter tractaturi.

1. Ps., CL, 1. — 2. II Tim., II, 4. — 3. Ps., XXXV, 4.

Notandum est igitur quod inter festa sanctorum quedam sunt parva, quedam magna, quedam majora, quedam maxima.

Parva sunt illa festa que sunt trium lectionum tantum. Magna sunt illa que sunt [v°] IX lectionum, sed non sunt dupplicia. Majora sunt illa que sunt duplicia, sed non sunt magne sollemnitatis, ut festum beati Johannis Baptiste et festa beati Remigii. Maxima sunt illa que sunt annua vel quasi annua, ut festa Beate Marie, festum Dedicationis, festum Omnium Sanctorum. De his omnibus dicendum est per ordinem.

Festa trium lectionum tantum non differunt a diebus profestis[1], nisi in hoc tantum quod non dicuntur preces; in omnibus aliis conveniunt et in pulsatione campanarum et in luminari, quia in hiis omnibus duo tantum cerei ante altare ponuntur in vesperis et matutinis. Notandum tamen quod si festum trium lectionum habuerit proprium cantum, in matutinis dieta[2] intermittitur et cantantur novem psalmi ; si autem non habeat proprium cantum, dicitur dieta, etiam [5] si festum illud habeat propriam legendam. Sciendum etiam quod si festum trium lectionum habeat propriam missam, cantatur missa de festo, nisi festum in die dominica occurrat. Si autem non habeat propriam missam, cantatur missa de dominica, vel missa de beata Maria si sit dies sabbati, vel de Cruce si sit VI^a^ feria, a dominica qua primo cantatur *Deus omnium* usque ad dominicam qua primo cantatur *Vidi Dominum* : in aliis temporibus cantatur missa de dominica. Preterea sciendum est quod in omni festo trium lectionum clericuli cantant invitatorium in matutinis; in horis de die incipiunt antiphonas et cantant versiculos, et in missa cantant responsum et *Alleluia*.

In festis IX lectionum pulsantur omnes campane, una post aliam, in vesperis et matutinis, et ultimo pulsantur omnes simul. [v°] Tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare ; duplex chorus servatur in vesperis et matutinis. Quando cantatur responsum in vesperis, duo subdiaconi cantant sine capis sericis. Processio fit in vesperis et matutinis a sacrario ad majus altare, quando cantatur *Magnificat* vel *Benedictus*, precedentibus duobus clericulis cum cereis, uno cum cruce, uno cum thuribulo, si festum non servatur ; si autem servatur festum vel si responsum cantatur in vesperis, duo clericuli duo ferunt thuribula et duo sacerdotes cum capis sericis incensant altare ; clericulus qui deservit ministerio,

1. *Voir sur ce mot la n. 1 de la p. 13.* — 2. *Voir sur ce mot la n. 3 de la p. 13.*

paratus est ut deferat Collectaneum. Sciendum tamen quod nunquam in matutinis incensatur altare duobus thuribulis, nisi sit duplex festum ; similiter nec in missa, nisi quando fit anniversarium in quo servetur chorus in missa, [6] quia in talibus semper duplex chorus servatur. Completorium pulsatur cum magna campana. In omni festo IX lectionum subdiaconus cantat invitatorium in matutinis, vel diaconus si subdiaconi non sint presentes. Et notandum quod si festum IX lectionum servatur, ad primam diu pulsatur una magna campana ; si autem festum non servatur, pulsantur due, una magna prius sed parum, altera minima posterius et diu. Sciendum etiam quod in omnibus festis novem lectionum ad primam sacerdos incipit antiphonam ; ad terciam et sextam subdiaconi incipiunt antiphonas et cantant versiculos ; ad nonam diaconus. Ad missam unus chorus servatur, nisi facienda sit processio ; duo subdiaconi cum capis sericis cantant responsum, duo alii *Alleluia* vel duo diaconi ; singulis autem diebus, sive [v°] sit festum sive non, clericuli cantant versum ad primam et in vesperis versum similiter, et ad completorium antiphonas et versum.

In festis duplicibus, in vesperis et matutinis pulsantur simul due campanule prius, deinde omnes alie in ordine una post aliam, ultimo omnes simul. Quinque cerei ponuntur ante altare, sex ad corpora sanctorum, et in matutinis duo ad letreolum, ubi lectiones leguntur ; tres textus ponuntur super altare in illis festis duplicibus que non sunt instituta ab antiquo, ut in festo beati Johannis, in festo apostolorum Petri et Pauli et similibus ; in aliis autem que antiquitus instituta sunt, ponuntur septem textus super altare et paratur altare pannis sericis auro intextis, ut in festis beati Remigii et in festo beate Cilinie : in omnibus autem, tam hiis quam illis, ponuntur tantum quinque cerei ante altare et sex ad corpora [7] sanctorum. Duo subdiaconi cum capis sericis cantant responsum, duo clericuli dicunt versiculum post hymnum ; antiphona ad *Magnificat* tota cantatur antequam *Magnificat* cantetur ; duo clericuli cantant *Benedicamus*. Ad completorium due magne campane pulsantur ; similiter ad primam et nonam, et dum cantatur *Te Deum laudamus* in matutinis et sequentia in missa. In matutinis duo subdiaconi cum capis sericis cantant invitatorium ; in prima et IIII^a^ et VII^a^ lectione incensatur altare a duobus sacerdotibus ; omnia responsa a binis canonicis cantantur ; cantata *Gloria* noni responsi, septimanarius

chori incipit responsum. In laudibus omnes antiphone finiuntur, omnes versiculi cantantur a duobus clericulis ; antiphona ad *Benedictus* tota cantatur antequam *Benedictus* cantetur. In missa duplex chorus servatur.

In illis festis que sunt annua [v°] vel quasi annua, tabule altaris aperiuntur et ponuntur omnes textus super altare, excepta Annuntiatione Domini; VII cerei ponuntur ante altare, VI ante corpora sanctorum ; viginti quatuor ponuntur in pertica retro altare in omnibus his festis, excepto festo Dedicationis. In pulsatione campanarum non differunt hec festa a duplicibus predictis, nisi in hoc tantum quod si fiat processio in istis, sicut in Purificatione et Assumptione beate Marie et in Dedicatione, due magne campane pulsantur quamdiu fit processio. In hiis omnibus cantor et succentor servant chorum, episcopus cantat vesperas et matutinas et missam, et incipit primam antiph. in vesperis et matutinis, et antiphonam ad *Magnificat* et *Benedictus* et *Te Deum laudamus*, et primam antiph. in laudibus. Cantata *Gloria* tercii responsi, cantor incipit responsum ; si[8]militer et nonum incipit; finita *Gloria* sexti responsi, succentor incipit responsum. Et notandum quod in omnibus festis in quibus tabule altaris aperiuntur, dum matutine cantantur, opertum est altare in anteriori parte et superiori cortina ; eadem operte sunt cruces retro altare; illa autem cortina removetur a duobus clericis custodibus dum cantatur *Te Deum laudamus*. Sciendum etiam quod in omnibus maximis festivitatibus, archidiaconus, si sit diaconus, debet legere septimam lectionem, decanus octavam, episcopus nonam, excepto festo Omnium Sanctorum.

Preterea notandum est quod in omnibus festis cantantur hore beate Marie, excepto festo Omnium Sanctorum et festo Dedicationis. Sciendum etiam quod in maximis festivitatibus non fit processio ante crucifixum ; in aliis autem, etiam in dupplicibus, fit hec processio in ves[v°]peris et matutinis. Sciendum est quod quedam festa habent octavas, quedam non habent. Eorum autem que habent octavas, quedam tales habent octavas quod in eis non cantatur *Te Deum laudamus* in matutinis nec *Gloria in excelsis* in missa, ut festum beati Johannis Baptiste et festum apostolorum Petri et Pauli : de hiis generaliter dicimus quod nulla est differentia vel in luminari vel in pulsatione campanarum ab aliis diebus. Quedam habent octavas in quibus cantatur *Te Deum laudamus* et *Gloria in excelsis*, sed in eis non servatur chorus in missa,

ut festum beate Marie Magdalene : in hiis generaliter ponuntur tres cerei ante altare et tres textus super altare, et cantatur *Confitemini* ad primam ; in vesperis et matutinis et missa pulsantur omnes campane simul, preter [9] duas magnas ; (ad primam pulsantur due campane, una magna prius et parum, altera minima post et diu) [1] [a]; clericuli cantant versiculos horarum et incipiunt antiphonas, et in missa cantant responsum et *Alleluia* in pulpito. Quedam vero festa habent ita solemnes octavas, quod in eis servatur chorus in missa : de hiis generaliter dicimus quod omnes campane pulsantur simul in vesperis et matutinis [b], duplex chorus servatur in vesperis et matutinis, et fit processio a sacrario ad altare cum unico thuribulo [c] ; (subdiaconus cantat invitatorium ; ad primam pulsatur eo modo quo in predictis) [1] ; sacerdos incipit antiphonam ; ad primam *Confitemini* dicitur ; ad terciam et sextam subdiaconi incipiunt antiphonas et cantant versiculos, ad nonam diaconus ; duo subdiaconi cum capis sericis cantant [d] responsum et *Alleluia* in missa, et cantant in pulpito ; sequentia cantatur et *Credo in unum*.

Preterea notandum est quod quedam [v°] sunt festa in quibus fit processio ; quandoque autem fit processio ad aliquod altare intra ecclesiam, quandoque ad aliam ecclesiam. Item quando fit processio ad alias ecclesias, quandoque fit ad ecclesias parrochiales, quandoque ad ecclesias conventuales vel quasi conventuales, ut ad capellas episcopi. Item quandoque fit processio pro aliquo festo, quandoque pro anniversario alicujus.

Ut ergo breviter comprehendamus, sciendum est quod ad altaria intra ecclesiam fiunt VII processiones : una ad altare Beati Thome martyris, in turri ; due ad altare Beati Pauli, in duabus festivitatibus ; una ad altare Beati Egidii ; una ad altare Sanctorum martyrum Cosme et Damiani ; una ad altare Beati Andree ; una ad altare Beati Laurentii, in turri.

Ad ecclesias parrochiales similiter fiunt VII processiones : ad ecclesiam Sancti Georgii, ad ecclesiam Sancti Remigii in por[10]ta, ad ecclesiam Sancti Martini ante majorem eccle-

a. Prima et nona et completorium et ignitegium [2] pulsantur ut in festis IX lectionum. — *b*. Que pulsatio fit in vesperis, completorio, ignitegio, matutinis, prima, missa, sequentia et nona, ut in festis IX lectionum, et ponuntur tres cerei ante altare et tres textus super altare. — *c*. In die octava incensatur altare in primis et ultimis vesperis tantum duobus thuribulis, ut in octava Assumptionis beate Marie, et precentor diaconus vel subdiaconus loco sui cantant invitatorium. — *d*. Duo dyaconi.

1. Va-cat. *Rubrique supprimée.* — 2. *Le couvre-feu.*

siam, ad ecclesiam Sancti Cirici, ad ecclesiam Sancti Justi, ad ecclesiam Sancti Stephani, ad ecclesiam Sancti Victoris.

Similiter ad ecclesias conventuales vel quasi conventuales fiunt VII processiones : ad capellas episcopi due, unam in festo sancti Nicholai ad capellam superiorem, altera in festo beati Jacobi ad capellam inferiorem ; ad ecclesiam Beati Petri in summo claustri, ad ecclesiam Beate Genovefe, ad ecclesiam Beati Johannis in burgo, ad ecclesiam Beati Juliani, ad ecclesiam Beati Vincentii.

Pro anniversariis etiam fiunt VII processiones : tres ad ecclesiam Beati Vincentii, pro anniversariis episcoporum Jepuini, Elinandi, Adalberonis [1]; due ad Sanctum Martinum, una pro anniversario Radulphi Bernardi, militis ; una ad Templum, in anniversario Blihardi, cantoris ; una ad [v°] Beatam Mariam in profundo [2], in anniversario Aelidis, abbatisse.

Hiis breviter et summatim prelibatis, ad ea que in singulis festivitatibus fiunt specialiter accedamus.

In vigilia beati Andree, est festum martyrum SATURNINI, CRISANTI, MAURI et DARIE.

Ad primas vesperas cantantur antiphone et psalmi de die. Capitulum *Sanctorum sicut aquile*. Ymnus *Rex gloriose martyrum*. ℣ *Letamini in Domino*. Ad Magnificat ant. *Gaudent in celis*. Oratio *Beatorum martyrum tuorum*.

Ad matutinas, invitatorium *Regem martyrum* : hoc invitatorium cantat clericulus ; similiter in omnibus festis III lectionum. Ant. et psal. de die. Lectiones leguntur de expositione evangelii *Stabat Johannes*. Tria responsa cantantur de responsorio *Absterget*. (Et sciendum quod quotiens fit aliquod festum III lectionum tantum, sive sit unius sancti sive plurium, de quo oporteat com[11]mune responsorium cantari, si festum istud accidat secunda feria vel quinta, cantantur tria prima responsa responsorii ; si autem festum sit tertia feria vel sexta, cantantur tria media ; si vero sit quarta feria vel sabbato, cantantur tria ultima : et semper ante lectiones dicitur versiculus qui prescriptus est illis responsis; sequentem versiculum dicit sacerdos antequam incipiat *Deus in adjuto-*

1. *Évêques de Laon : Jépuin ou Gébuin de 1030 à 1049, Hélinand de 1052 à 1098, Aldalbéron de 977 à 1030.* — 2. *Voir sur toutes ces églises les notes des pages 139-41.*

rium in laudibus, verbi gratia si clericulus dixerit primum versiculum, sacerdos dicit secundum ; si clericulus dixerit secundum, sacerdos dicit tercium ; si clericulus dixerit tercium, sacerdos dicit primum vel aliquem alium, si plures fuerint versiculi, ut de apostolis *Annunciaverunt opera Dei*, et de martyribus *Exultabunt sancti in gloria* vel *Exultent justi in conspectu Dei*. Debet autem cavere sacerdos ne dicat versiculum qui proximo dictus est, vel eum qui dicendus est in laudibus. Iste ordo responsorii [v°] qui predictus est, non observatur quando responsa intitulata sunt in festo, ut in sequenti festo sancti Eligii, in quo, quacumque die accidat preter dominicam, dicuntur duo prima responsa de responsorio *Euge*, tercium proprium est de festo. Similiter quando fit de uno confessore non episcopo vel de pluribus confessoribus, non potest hoc observari) [a].

In laudibus, ant. *Omnes sancti :* hec sola dicitur quia in omni festo III lectionum, de quo non habemus proprias antiphonas in laudibus, dicitur una sola antiphona. Capitulum *Sancti et justi.* ℣ *Justorum anime.* Ad *Benedictus* ant. *Astiterunt.* Oratio *Beatorum martyrum.* Postea dicitur ant. de vigilia *Dum steteritis.* Sacerdos ℣ *Nimis honorati*, quia quotiens fit commemoratio post primam orationem in vesperis et matutinis, sacerdos dicit versiculum injunctum sibi ab eo qui chorum servat, nisi episcoqus cantet. Oratio *Quesumus omnipotens Deus.*

Hore dicuntur de sanctis [b].

Missa de vigilia, et can[12]tatur post sextam, sicut in omnibus vigiliis, que non sunt in die dominica. Ad missam *Michi autem.* Et nota [c] quod quotiens non servatur chorus in missa, scilicet in festis III lectionum et in diebus profestis, aliquis ex ea parte in qua est hebdomada chori incipit introitum misse, *Kyrieleison*, offertorium, *Sanctus*, *Agnus Dei*, communio, sicut ex eadem parte in aliis horis incipiuntur hymni et psalmi. Oratio *Quesumus omnipotens Deus.* Postea dicuntur orationes de sanctis *Deus qui nos beati Saturnini*, *Beatorum martyrum tuorum ;* (deinde dicuntur alie)[d] secundum voluntatem septi-

a. Va-cat. *Note marginale :* Ista regula debet poni cum aliis regulis in festis III lectionum. — *b.* Ad primam, ant. *Omnes sancti.* Ad terciam, ant. *Cum palma ;* cap. *Sanguis.* Ad sextam, ant. *Corpora sanctorum ;* cap. *Istorum est enim.* — *c.* Hec scripta est. — *d.* Hec regula de commemorationibus debet [1] cum regulis trium lectionum. In missa post primam omnes fiunt commemorationes.

1. Poni *sous-entendu.*

manarii, ita ut sint omnes orationes insimul III vel V et VII, quia non debent esse plures. Epistola *Benedictio Domini super caput*. Clericulus responsum[1] *Nimis honorati sunt*, (quia in omni festo III lectionum et in diebus vacuis per ebdomadam et in omnibus octavis, in quibus non observatur chorus in missa, cantat unus clericulus responsum et alius *Alleluia* [a]. Et [v°] sciendum quod nunquam in vigilia cantatur *Alleluia* in missa, nisi sit in die dominica vel sit in tempore paschali, ut in vigilia Pasche, Ascensionis, Pentecostes) [b]. Evangelium *Stabat Johannes*. Offertorium *Gloria et honore*. Communio *Dicit Andreas* [c].

Si autem hec vigilia in die dominica evenerit, nichil ea die fit de vigilia, sed in sabbato precedenti pronunciatur predictum evangelium; cetera fiunt de tempore et cantantur tria responsa de responsorio *Vidi Dominum*. Ad Benedictus *Visita*. Deinde dicuntur preces. Oratio *Excita quesumus Domine tuorum fidelium voluntates*. Sequitur ant. de vigilia et ℣ et oratio, ut predictum est. Item nota quod in omni vigilia pronunciatur evangelium ad matutinas, (excepta vigilia Omnium Sanctorum); in omni etiam vigilia, preter vigiliam Nativitatis Dominice, fiunt hore de tempore, si non fuerit festum, ut in vigilia beati Johannis Baptiste, beati Mathei, apostolorum Symonis et Jude et in hac [13] vigilia. si in die dominica evenerit; si autem sit festum, omnes hore fiunt de festo, ut in vigilia beati Andree, beati Laurentii, Omnium Sanctorum; si autem vigilia fuerit infra octavas, omnes hore fiunt de octavis, ut in vigilia apostolorum Petri et Pauli et in vigilia Assumptionis beate Marie [d]; in vigilia vero Nativitatis Dominice omnes hore fiunt de vigilia.

In festo beati ANDREE. (Tres) [e] cerei ponuntur ante altare [f] et tres textus deargentati super altare; (similiter in omni festo IX lectionum ponuntur hec ad minus et quociens cantatur *Te Deum laudamus* et *Gloria in excelsis*) [2].

Ad vesperas, ant. et psalmi de die. (Et [g] sciendum quod in omni festo IX lectionum, in quo cantantur V ant. ad vesperas

a. Nisi fiat missa de Spiritu Sancto, quia tunc clericulus cantat ℣ et chorus *Alleluia, Veni Sancte Spiritus*. — *b*. Nota quod ista regula est cum aliis in festis trium lectionum. — *c*. Ad nonam, ant. *Tanquam aurum*. Capit. *Sancti per fidem*. — *d*. Hec scripta est in Ordinario. — *e*. Est duplex festum; quinque. — *f*. Sex ante corpora sanctorum et duo ad letreolum ubi lectiones leguntur. — *g*. Hec regula debet poni cum regulis IX lectionum et est scripta usque ad illam regulam que sic incipit " Et nota ".

1. *Ce mot désigne le* Graduel. — 2. Va-cat.

super psalmos, duo sacerdotes incipiunt i^am^ et ii^am^ ant., unus ex una parte chori, alius ex alia ; duo diaconi terciam et iiii^am^, subdiaconus v^am^. In festis autem trium lectionum et in vacuis [v°] diebus per ebdomadam, sacerdos incipit primam ant. et clericuli alias iiii^or^ ; et semper finiuntur ant. in vesperis, preterquam infra octavas Pasche ; similiter in completorio semper finiuntur antiphone, excepta ant. que cantatur ad completorium in sabbatis Quadragesime *Media vita*, que non finitur ; in aliis horis de die nunquam finiuntur. Hoc autem quod predictum est non observatur in illis festivitatibus in quibus cantor et succentor servant chorum, de quibus in sequentibus dicetur. Item sciendum est quod in omni festo ix lectionum duplex chorus servatur in vesperis et matutinis, sed in missa nunquam servatur duplex chorus, nisi sit duplex festum et in anniversariis de quibus fiunt ix lectiones ; in aliis festis tantum unus chorus servatur in missa, et in festis trium lectionum et in diebus profestis tantum unus chorus [14] servatur in vesperis et matutinis). [a] (Et nota quod quotiens chorus servatur in missa, non licet alicui flexis genibus orare in choro dum missa celebratur, nisi dum elevatur hostia in consecratione) [1]. [b] Cap. *Dignum sibi Dominus*. Duo subdiaconi [c] cantant ℟ *Homo Dei*. Et [d] sciendum quod quotiens fit duplex festum, cantatur ℟ cum capis sericis ; si autem non sit duplex festum, cantatur sine capis sericis. Hymnus *Exultet celum laudibus*. ℣ *In omnem terram*. Ad *Magnificat* ant. *Unus ex duobus* [e]. Dum cantatur Magnificat, duo sacerdotes accedunt ad altare incensandum, precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos, tercio ferente crucem, duobus aliis ferentibus thuribula. Oratio *Quesumus omnipotens Deus*. (Et [f] sciendum quod in omni festo ix lectionum quod generaliter observatur, cum duobus thuribulis incensatur altare in ves[v°]peris ; in matutinis uno tantum, nisi sit duplex festum. Preterea sciendum est quod quotiens duobus thuribulis incensatur altare, subdiaconus legit collationem [2] ; quando autem uno tantum incensatur, clericulus legit qui deservit ministerio [3]). Post orationem de festo

a. Hec regula scribatur cum regulis ix lectionum. — *b*. Ad vesperas duplex chorus servatur cum capis sericis. Ant. et psal. de die. — *c*. Cum capis sericis. — *d*. Hec debet scribi partim in festis ix lectionum et partim in dupplicibus. Hoc est scripta. — *e*. Et tota cantatur antequam incipiatur Magnificat. — *f*. Va-cat. Ista regula debet poni cum regulis ix lectionum, et durat usque ad " Ministerio ". Hec est scripta.

1. Va-cat. — 2. *Voir sur ce mot les notes 3 de la p. 4 et 2 de la p. 20.* — 3. *Voir p. 12, n. 3.*

fit commemoratio de Adventu, si hoc festum in Adventu fuerit. Post vesperas beate Marie procedit processio ad altare Beati Andree, precedentibus duobus clericulis cum cereis, tercio cum cruce, quarto ferente thuribulum, quinto Collectaneum [a], et cantatur ℟ *Doctor bonus* ; deinde cantantur vespere. Ad vesperas dicitur una sola ant. ferialis super psalmos de die ; post capitulum non dicitur hymnus, sed duo clericuli dicunt ℣ *In omnem terram*. Ad *Magnificat* ant. *Unus ex duobus*. Dum cantatur Magnificat, solus septimanarius accedit ad altare incensandum. [15] Oratio *Quesumus omnipotens Deus*. Postea redit processio in chorum et cantatur completorium, nec legitur collatio, [b] quia quotiens fit processio, sive ad aliquod altare intra ecclesiam sive extra ecclesiam, non legitur collatio in reditu ; similiter quotiens fit vigilia pro mortuis, non legitur collatio.

Ad completorium, si fuerit dies dominica, cantatur hymnus *Jhesu redemptor seculi*, nec mutatur ejus cantus ; si autem hoc festum fuerit in die sabbati, in ultimo completorio cantatur hymnus *Christe qui lux es et dies*, et similiter non mutatur ejus cantus, quia nunquam mutatur cantus istorum hymnorum. Si vero hoc festum fuerit in alio die, cantatur hymnus *Te lucis ante terminum*, cum cantu hymni *Exultet celum laudibus* ; eodem cantu cantantur hymni horarum in die.

Ad matutinas, (subdiaconus) [c] invitatorium *Regem magnum*. (Et [d] sciendum quod in omni festo sanctorum IX [v°] lectionum quod non est duplex, (subdiaconus) [e] cantat invitatorium ; similiter per octavas in quibus servatur chorus in missa. Si autem non sit presens subdiaconus, diaconus cantat). Ant. *Vidit* [f], ps. *Celi enarrant*, cum aliis ant. et ps. de apostolis et responsis sequentibus. (Et sciendum quod in omni festo IX lectionum et dominicis diebus, quando IX antiphone dicuntur in nocturnis, sacerdotes incipiunt tres primas, diaconi tres medias, subdiaconi tres ultimas et omnes finiuntur. In festis autem trium lectionum in quibus fit dieta et in vacuis diebus similiter cantantur VI antiph. super psalmos, et duas primas incipiunt sacerdotes, duas medias diaconi, duas ultimas subdiaconi, et iste nunquam finiuntur nisi ultima tantum) [g].

a. Sacerdos septimanarius, indutus capa serica, ultimus incedit. — *b*. Ista debet poni cum regulis IX lectionum. Hoc est scripta. — *c*. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *d*. Hoc regula scribatur cum regulis IX lect. Scripta est. — *e*. Precentor. — *f*. Cum aliis ant. et IX ps. sequentibus. — *g*. Va-rat. Scribatur cum regulis IX lect. Scripta est.

VI lectiones leguntur in Passionario de passione beati Andree, que sic incipit [16] *Passionem sancti Andree* [a]. (Et sciendum quod in omni festo IX lectionum et dominicis diebus, ab octavis Trinitatis usque ad Pascha, clericuli legunt primam et quartam lectionem, subdiaconus[1] secundam et terciam et quintam; diaconi VI^am^ et VII^am^; sacerdotes octavam et IX^am^, preterquam in festo Omnium Sanctorum, de quo infra dicetur, et in tribus dominicis diebus in quibus legit regnarius primam lectionem, scilicet in dominica prima Adventus, in dominica Septuagesime, in dominica qua cantatur *Isti sunt dies*[2]. Preterea notandum est quod ejusdem ordinis debent esse qui cantant responsa, cujus sunt qui legunt lectiones. Hoc autem non observatur in vigiliis, in jejuniis IIII^or^ temporum, in dominicis diebus a Pascha usque ad Pentecosten et in quibusdam festis tempore paschali, in quibus omnibus diaconus legit primam lectionem, clericulus cantat ℟. Simi[v°]liter in diebus Pasche, Ascensionis, Pentecostes diaconus legit primam lectionem, duo sacerdotes cantant ℟; similiter per octavas Pasche et Pentecostes et in festo Trinitatis diaconi legunt et clericuli cantant [b]). Cantata *Gloria* ultimi responsi, scilicet *Dilexit*, septimanarius chori (incipit) [c] idem ℟ et procedit processio ad Sanctum Andream cantando predictum ℟, precedentibus duobus clericulis cum cereis, uno cum cruce, alio cum thuribulo et alio ferente Collectaneum [d]. Cantato ℟, ibidem cantatur *Te Deum laudamus* et laudes integre.

In laudibus, ant. *Salve crux* cum aliis IIII^or^ sequentibus, et (iste non) [e] finiuntur, (quia nunquam finiuntur ant. in laudibus nisi sit festum duplex. Et sciendum quod quotienscumque cantantur V ant. in laudibus, sive sit festum sive non, duo sacerdotes incipiunt primam et secundam, duo diaconi terciam et [17] quartam, subdiaconus quintam, exceptis festivitatibus in quibus cantor servat chorum) [f]. Capitulum *Biduo vivens*. ℣ *Nimis honorati*. Ad Benedictus ant. *Domine Jhesu Xpiste* [g]. Solus septimanarius incensat altare. Oratio *Majestatem*. Postea ibidem fit memoria de Adventu, si hoc festum in Adventu acciderit. Deinde redit processio in chorum et cantantur matutine de beata Maria.

a. Tres ultime de expositione euvangelii *Ambulans Jhesus*. — *b.* Va-cat. In prima, quarta et septima lectione incensatur altare a duobus sacerdotibus. — *c.* Reiterat. — *d.* Sacerdos ebdomadarius, indutus capa serica, ultimus procedit. — *e.* Omnes. — *f.* Scripta est in regulis IX lectionum. — *g.* Et tota cantatur antequam incipiatur *Benedictus*.

1. *Lire* subdiaconi. — 2. *Le dimanche de la Passion (p. 7, n. 1; p. 82, n. 1).*

Ad primam dicitur ant. *Salve crux*, (quia quotiens fit festum IX lectionum vel etiam trium quod habeat antiph. proprias in laudibus, antiph. que dicuntur in laudibus dicuntur ad horas, prima ad primam, secunda ad III^am^, tercia ad VI^am^, quinta ad IX. Hoc autem non observatur in festo Innocentium, in festo Dedicationis ecclesie, in festo beati Michaelis, in festo Omnium Sanctorum ; quia in festo Innocentium non dicitur ad IX^am^ aliqua ant. de laudibus, sed hec *Sinite ;* in festo Dedicationis ecclesie prima [v°] antiphona non dicitur ad I^am^, sed hec *O quam metuendus est ;* in festo beati Michaelis non dicitur v^a^ antiph. ad IX^am^, quia est de psalmo et ideo dicitur quarta ; in festo Omnium Sanctorum nec prima dicitur ad I^am^ nec v^a^ ad IX^am^, sicut patebit inferius) [a]. *Confitemini* dicitur ad I^am^, et similiter in omnibus festis apostolorum.

(Ad horas dicuntur ℣ de apostolis : ad III^am^ [b] *In omnem terram*, ad VI^am^ *Constitues*, ad IX^am^ *Nimis honorati*, et dicuntur sine) [c] *Alleluia*, (quia nunquam isti versiculi cantantur cum *Alleluia*, nisi sit festum duplex, vel sit a Nativitate Domini usque ad vicesimum diem, vel sit tempore paschali) [d].

In missa ad majus altare [e] non servatur chorus, sed cantatur quasi transcurrendo ; qua cantata, alius sacerdos [f] procedit de sacrario, precedentibus eum diacono et subdiacono, qui in alia missa ministraverunt, et duobus clericulis ferentibus cereos. Hii precedunt processionem ad Sanctum Andream et ibi cantatur [18] eadem missa, que prius cantata est in choro, *Dominus secus mare*, et observatur duplex chorus [g], et cantatur prosa *Est qui*. *Kyrieleison Cunctipotens*. Septimanarius chori dat sacerdoti *Gloria in excelsis Deo* et cantatur prosa *Sedentem in superne*. Oratio *Majestatem :* (hec sola dicitur, quia quotiens fit processio ad aliquod altare in ecclesia nostra, in missa ad majus altare fiunt commemorationes que faciende sunt) [h] ; in missa autem ad processionem dicitur una sola

a. Va-cat. Scripta est cum regulis IX lectionum. — *b*. Ad tertiam ant. *Concede nobis*. Cap. *Unus ex duobus*. ℣ *In omnem terram* et cantatur cum *Alleluia* et solemniter. — *c*. Cum. — *d*. Quando fit festum duplex, semper ℣ horarum cantantur cum *Alleluia* et solemniter. — *e*. Ad missam *Dominus secus mare*, prosa non cantatur, deinde cantatur *Kirieleison* et *Gloria in excelsis* sine prosa, sicut quando missa fit de Spiritu Sancto in quintis feriis. Oratio *Majestatem*, (deinde) postea fit memoria de Adventu, si hoc festum in Adventu acciderit, et de aliis ad voluntatem sacerdotis. Epistola *Corde creditur*. Chorus cantat ℣ *Constitues* et *Alleluia Dilexit Andream*. Sequentia non dicitur. Evangelium *Ambulans Jhesus*. Epistola et evangelium leguntur in choro eo modo quo in missis de Spiritu Sancto, que fiunt in quintis feriis. *Credo* dicitur. Offertorium *Michi autem*. Prefatio dicitur de apostolis. Communio *Venite post me*. — *f*. Indutus capa serica super albam. — *g*. In capis sericis. — *h*. Hec regula debet poni cum regulis de festis IX lectionum.

(collecta) [a]. Epistola *Corde creditur ad justiciam*. Duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Constitues*. Duo (alii) [b] *Alleluia Dilexit Andream*. Sequentia *Sacrosancta*. Euvangelium *Ambulans*. *Credo in unum Deum*. Offertorium *Michi autem*. Prefatio dicitur de apostolis. Communio *Venite post me*. Finita missa, redit processio in chorum et ibi cantatur VI[a c]. (Et sciendum quod in omni festo IX lectionum, et quotienscumque cantatur *Te Deum lauda*[v°]*mus* et *Gloria in excelsis*, epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantantur ℟ et *Alleluia*, nisi cantantur a choro communiter, ut quando fit processio et cantanda est alia missa. Item quotiens cantatur *Gloria in excelsis*, in fine misse dicitur *Ite missa est*; quando autem non dicitur *Gloria in excelsis*, dicitur *Benedicamus Domino*) [d].

[e] Ad vesperas, ant. *Juravit Dominus*, ps. *Dixit Dominus*; ant. *Collocet*, ps. *Laudate pueri*; ant. *Dirrupisti Domine*, ps. *Credidi*; ant. *Euntes*, ps. *In convertendo*; ant. *Confortatus est*, ps. *Domine probasti me*. ([f] Iste antiph. et isti psalmi dicuntur in omnibus festis apostolorum ad ultimas vesperas, excepto festo beati Johannis post Nativitatem Domini, in quo dicuntur ant. de laudibus et ps. de Natali, et exceptis festis apostolorum que sunt tempore paschali, in quibus dicitur *Alleluia* super psalmos de apostolis, et exceptis festis euvangelistarum, in quibus dicuntur ant. de laudibus super psalmos de apostolis). Cap. *(Biduo vivens)* [g]. Hymnus *Exultet*. ℣ *In omnem terram*. Ad Magnificat ant. *Ambulans* [19] *Jhesus* [h]. Oratio *Majestatem*. Post vesperas sancti Andree cantatur ant. de beato Eligio *Alme confessor sacerdos*; ℣ *Ecce sacerdos magnus*; oratio *Da quesumus omnipotens Deus*. Postea fit commemoratio de Adventu, si hoc festum in Adventu fuerit. (Si predictum festum vel aliquod aliud festum [i] IX lectionum, quod sit in Adventu, in die dominica acciderit, nichil ea die fit de festo, sed differtur usque in secundam feriam, excepto festo beati Walarici, de quo dicetur inferius) [j]. Preterea si festum beati Andree in sabbato evenerit, ultime vespere integre fiunt de festo, (et postea memoria de sancto Eligio), ultimo de Adventu,

a. Oratio. — *b.* Diaconi. — *c.* Ad sextam ant. *Biduo vivens*. Cap. *Andreas X isti famulus*; ℣ *Constitues* et cantatur cum *Alleluia*, sicut dictum est ad tertiam. — *d.* Scribatur cum regulis IX lectionum. — *e.* Ad nonam, ant. *Non me permittas*. Cap. *Mox ut vocem Domini*. ℣ *Nimis honorati sunt* et cantatur cum *Alleluia*, ut predictum est ad terciam. — *f.* Hec regula non est scripta. — *g.* *Dignum sibi Dominus*. — *h.* Et tota cantatur antequam *Magnificat* cantetur et incensatur altare cum duobus thuribulis. — *i.* Duplex vel. — *j.* *Note margin.* : Nichil de ista regula, quia nichil valet.

quia quotiens aliquod festum [a] IX lectionum in sabbato accidit, ultime vespere fiunt de festo, nisi aliquod majus festum quod sequatur impediat, quia vespere de sanctis semper prejudicant vesperis de tempore.

In festo sancti ELIGII [b].

Ad matutinas, (clericulus) [c] invitatorium *Regem confessorum*. Ant. *Eligius nutritus*, ps. *Beatus vir*, cum aliis VIII ant. [v°] sequentibus et ps. de uno confessore. (Et nota quod in nullo alio festo dicuntur IX ant. super IX psalmos, nisi sit festum IX lectionum) [d]. ℣ *Voce mea*. IX lectiones leguntur in Passionario de transitu beati Eligii *Factum est autem* ; ibi autem incipiunt lectiones *Jam vero in extremis positus*. ℟ *Euge* [e], ℟ *Ecce sacerdos*, ℟ *Eligius*. (Non dicitur *Te Deum laudamus*, quia non dicitur in aliquo festo trium lectionum, nisi festum illud sit infra octavas in quibus cantatur *Te Deum laudamus*).

In laudibus, ant. *Sacerdos* cum aliis IIII^or^ sequentibus. Cap. *(Magnificavit)* [f]. ℣ *Justus ut palma*. Ad Benedictus ant. *Inter verba*. Oratio *Da quesumus omnipotens Deus*. Postea fit commemoratio de beato Andrea; similiter in vesperis et in diebus sequentibus, et dicuntur antiphone de nocturnis in ordine, ultimo fit commemoratio de Adventu, si Adventus fuerit. Et nota [g] quod, quotienscumque in aliquo festo fuerit commemoratio de aliquo festo et commemoratio de tempore simul, commemoratio de tempore semper ultima est.

Omnes hore fiunt [20] de beato Eligio, et antiphone de laudibus cantantur ad horas et dicuntur ℣ de uno confessore [h].

Ad missam [i] *Statuit*. Oratio *Da quesumus* ; postea fit commemoratio de beato Andrea et de Adventu. Epistola *Ecce sacerdos magnus*. (Clericulus) ℟ *Domine prevenisti*. *Alleluia Sancte Eligi*, et cantatur a choro communiter transcurrendo.

a. Duplex vel. — *b*. Post vesperas beate Marie fit processio ad altare Beati Eligii, precedentibus duobus clericulis cum cereis, tercio cum cruce, quarto ferculo thuribulum, quinto Collectaneum ; sacerdos indutus capa serica ultimus incedit, et cantatur ℣ *Alme confessor Domini*, postea cantatur *Magnificat*. Solus septimanarius accedit ad altare incensandum. Oratio *Da quesumus*. Postea redit processio in chorum et cantatur completorium, nec legitur collatio. — *c*. Precentor subdiaconus vel diaconus pro se cantat invitatorium et *Venite*. — *d*. Va-cat. — *e*. Cum aliis septem ℟ sequentibus. Et alia que sequuntur usque ad nonum ℟. Cantata *Gloria* noni ℟, reiteratur ℟ et cantatur eundo ad capellam Beati Eligii, precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos, tercio cum cruce, quarto cum thuribulo, et ibi cantatur *Te Deum laudamus* et laudes. — *f*. *Benedictionem*. — *g*. Hec regula debet poni cum alia regula que scripta est in missa beati Andree et sic incipit: " Et quotiens ". — *h*. Ad primam, ant. *Sacerdos*. Ad terciam, ant. *Non contingat*. Cap. *Ecce sacerdos*. ℣ *Amavit eum Dominus* et dicuntur sine *Alleluia*. — *i*. Non servatur chorus.

Evangelium *Homo quidam peregre proficiscens*. Offertorium *Veritas*. Communio *Beatus servus* [a]. (Et nota quod in omni festo trium lectionum quod fit in Adventu, missa cantatur post sextam sicut in vacuis diebus, et diaconus et subdiaconus casulis induuntur [b]; in festis autem sanctorum IX lectionum, missa cantatur post III^am^, et induitur diaconus dalmatica, subdiaconus tunica) [c].

Ad vesperas, ant. [d] et psalmi de die, (quia in nullo festo trium lectionum tantum dicuntur ant. de laudibus, quamvis sint proprie, in vesperis sequentibus). Cap. *(Benedictionem)* [e]. Hymnus *Iste confessor*. ℣ *Ecce sacerdos*. Ad Magnificat ant. *O sanctum virum*. Oratio *Da quesumus*. Postea fit commemoratio de beato Andrea et ultimo de Adventu. Et nota quod [v°] si hoc festum in die dominica evenerit, (tantum cantantur due ant. cum ℣ et oratione, una ad vesperas *Alme confessor*, altera ad matutinas *Sancte Eligi*, et dicitur oratio in missa ; similiter si hoc festum) [f] acciderit feria secunda [g], quia festum beati Andree, quod accidit in die dominica, differtur usque in feriam II^am^ ; (festum autem beati Eligii non differtur, quia nunquam differtur festum trium lectionum ; sed aut fit plene, si accidat per ebdomadam et non impediatur ab alio majori festo, aut tantum fit commemoratio, si accidat in die dominica).

In illis quatuor diebus, qui sunt a festo beati Eligii usque ad festum beati Nicholai, fiunt omnes hore de Adventu. Si festum beati Andree in Adventu fuerit, et in matutinis et vesperis post orationem de Adventu cantatur ant. de beato Andrea et dicitur ℣ et oratio, et in missa singulis diebus oratio. Si autem festum beati Andree fuerit V^a^ feria, in VI^a^ feria sequenti totum cantatur de beato Eligio, sicut dictum est ; in sabbato vero sequenti, [21] omnes hore fiunt de beata Maria et commemeratio de sancto Andrea. Et sciendum quod a prin-

a. Qua cantata, alius sacerdos indutus capa serica super albam procedit a sacrario; et cum hoc debet scribi illa regula que est in festo beati Andree. Ad missam duplex chorus servatur in capis sericis, *Statuit*. Post *Gloria* dicitur prosa *Est qui*. *Kirie Cunctipotens*. Septimanarius chori dat sacerdoti *Gloria in excelsis;* prosa *Sedentem in superne*. Oratio *Da quesumus :* hec sola dicitur. Epist. *Ecce sacerdos magnus*. Duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Domine prevenisti, Alleluia Sancte Eligi*, et cantantur a choro communiter. Sequentia *Laude jocunda*. Evangel. *Homo quidam peregre*. *Credo in unum* dicitur. Offert. *Veritas*. Communio *Beatus servus*. Finita missa, redit processio in chorum et ibi cantatur sexta. Ad sextam ant. *Gaudete vos filioli* ;cap. *Non est inventus* ; ℣ *Justum deduxit*. Ad nonam, ant. *In extremis;* cap. *Similabo* ; ℣ *Justus ut palma florebit*. — *b*. Si missa cantetur de Adventu ; si autem cantetur missa de festo, dyaconus et subdyaconus induuntur tunicis et dalmaticis, sicut in octavis beati Andree et festo beate Lucie. — *c*. Va-cat. — *d*. De laudibus. — *e*. *Magnificavit*. — *f*. Va-cat. — *g*. Differtur usque in III^am^ feriam.

cipio Adventus usque ad Nativitatem Domini, in horis beate Marie dicuntur capitula ad Adventum pertinentia, hec scilicet *Ecce virgo concipiet*, *Ne timeas Maria*, *Spiritus Sanctus in te descendet Maria*, *Angelus Domini annunciavit Marie* ; et in vesperis et matutinis et missa singulis diebus dicitur hec oratio *Deus qui de beate Marie* ; et in aliis horis frequenter ad voluntatem ebdomadarii sacerdotis. In commemoratione vero omnium sanctorum dicitur ant. *Ecce Dominus veniet*, ℣ *Ecce apparebit Dominus super nubem candidam* vel *Ibunt sancti de virtute et virtutem*. Oratio *Conscientias nostras*.

In festo beati NICHOLAI.

Ad vesperas, ant. *Amavit*, psalmi de die, ant. *Similabo*, ant. *Fidelis*, ant. *Justum deduxit*, ant. *Ora pro nobis*. Capit. *Operibus sanctis*. Duo subdiaconi (cum) [a] capis sericis ℟ *Dum vero*. Hymnus *Iste confessor*. ℣ *Ecce sacerdos*. Ad Magnificat ant. *O pastor* [b]. (Et nota quod, quotiens cantatur ℟ [v°] in vesperis, sive festum deservietur sive non, duobus thuribulis incensatur altare et subdiaconus legit collationem, si legenda sit. Quotiens autem est festum IX lectionum quod non observatur nec cantatur ℟ in vesperis, uno tantum thuribulo incensatur altare et clericulus legit collationem) [c]. Oratio *Deus qui beatum Nicholaum*. Postea fit commemoratio de beato Andrea et de Adventu. Post vesperas beate Marie fit processio ad capellam episcopi superiorem [1], precedentibus duobus clericulis cum cereis, uno cum cruce, uno ferente thuribulum, alio Collectaneum ; sacerdos ebdomadarius ultimus est in processione, indutus capa serica. (Iste ordo servatur quotiens processio fit in vesperis, vel ad aliquod altare intra ecclesiam, vel ad aliquam ecclesiam extra, excepta processione que fit ad Sanctum Vincentium, in qua nec sacerdos induitur capa serica, nec clericuli ferunt thuribulum vel Collectaneum, sed tantum cereos et crucem) [c]. In ingressu capelle [22] cantor vel succentor incipit ant. *Ecce sacerdos* ; qua cantata, cantantur vespere integre [d], ant. et psal. ut supra. Duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Ex ejus tumba*. Post *Gloria Patri* (dicitur prosa) [e] *Sospitati*. Hymnus [f], (℣, ant. et oratio, ut supra,

a. Sine. — *b.* Et incensatur altare cum duobus thuribulis. — *c.* Va-cat. — *d.* Duplex chorus servatur in capis sericis. — *e.* Precentor incipit prosam. — *f.* *Iste confessor* ; duo clericuli ℣ *Ecce sacerdos*. Ant. ad Magnificat tota cantatur antequam *Magnificat* cantetur. Sacerdos septimanarius solus incedit ad altare incensandum. Oratio *Deus qui beatum Nicholaum*. Clericuli *Benedicamus*.

1. *L'évêché de Laon avait deux chapelles superposées : la chapelle supérieure dédiée à S. Nicolas, la chapelle inférieure ou crypte à S. Jacques le majeur. Ces deux chapelles existent encore.*

sed non fiunt commemorationes vel de sanctis vel de tempore). (Et sciendum est quod, quotiens fit processio ad aliquam ecclesiam conventualem vel ad capellas episcopi, fiunt vespere integre et cantantur v antiph. super psalmos et ℟ et hymnus ; cum autem fit processio ad aliquam ecclesiam parrochialem, non fiunt vespere integre, sed, sicut dictum est in vesperis ad sanctum Andream, cantatur tantum una antiph. ferialis super psalmos de die et post capitulum dicitur ℣) [a]. Cantatis vesperis in capella, redit processio ad majorem ecclesiam, in cujus ingressu cantatur ant. de beata Maria et dicitur ℣ et oratio ; [b] (quia quotiens processio nostra redit de aliqua ecclesia, sive in vesperis sive in missa, in ingressu ecclesie cantatur ant. de beata Maria, et dicitur ℣ et oratio, nisi fuerit processio pro aniversario vel pro corpore presenti, [v°] tunc enim in reditu nichil cantatur) [c]. Postea cantatur completorium. Hymnus *Te lucis ante terminum*, cum cantu *Deus tuorum militum* ; idem cantus cantatur in hymnis horarum in die. (Similiter fit in omnibus festis confessorum, de quibus fiunt IX lectiones, nisi sit duplex festum, ut in festis beati Remigii, vel sit tempore paschali, ut in festis sanctorum Beati, Montani) [d].

Ad matutinas, [e] invitatorium *Adoremus*. Ant. *Nobilissimis* [f], ps. *Beatus vir*, cum aliis (ant. et) psalmis de uno confessore (et ℟ sequentibus). Lectiones leguntur de vita beati Nicholai *Nicholaus ex illustri prosapia ortus* [g]. *Te Deum laudamus* dicitur.

In laudibus, ant. *Beatus Nicholaus* cum aliis IIII^or^ sequentibus. Cap. *(Benedictionem)* [h]. ℣ *Justus ut palma florebit*. Ad Benedictus ant. *O Christi pietas* [i]. Oratio *Deus qui beatum Nicholaum*. Postea fit memoria de beato Andrea et de Adventu.

Ad primam [j] non dicitur *Confitemini*, (quia in nullo festo alicujus confessoris dicitur *Confitemini* ad I^am^, nisi accidat in die dominica vel sit infra octavas in quibus dicitur *Confitemini*, ut festum beati Remigii quod est in octavis Epyphanie) [k]. (Ad horas dicuntur ℣ de uno confessore).

[23] Ad III^am^, [l] ℣ *Amavit eum Dominus*. (Ad VI^am^, ℣ *Jus-*

a. Va-cat. Ista regula scribatur cum processionibus. — *b*. Collatio non legitur. — *c*. Va-cat. Ista regula scribatur cum regulis processionum. — *d*. Va-cat. — *e*. Precentor dyaconus vel subdyaconus loco sui. — *f*. Cum aliis propriis antiphonis et resp. sequentibus. — *g*. Cantata *Gloria* noni responsi, precentor incipit prosam *Sospitati*. — *h*. *Beatus Nicholaus adhuc puerulus*. — *i*. Altare incensatur cum unico thuribulo. — *j*. Ant. *Beatus Nicholaus*. — *k*. Va-cat. Ista regula debet poni extra Adventum vel Quadragesimam. — *l*. Ant. *Ecclesie sancte*. Cap. *Amicus Dei Nicholaus*.

tum deduxit Dominus. Ad IX^am^, ℣ *Justus ut palma florebit*). Similiter isti ℣ dicuntur in festis omnium confessorum et dicuntur sine *Alleluia*, quia nunquam dicitur *Alleluia* in hiis ℣, nisi sit duplex festum vel in tempore paschali.

Ad missam in majori ecclesia non servatur chorus, sed aliquis ex ea parte chori ubi est septimanarius incipit *Statuit*. *Gloria in excelsis* dicitur. Oratio *Deus qui beatum Nicholaum*; postea fiunt commemorationes. Epist. *Ecce sacerdos magnus*. ℟ *Domine prevenisti*. *Alleluia Justus germinabit*, et cantantur a choro communiter. Sequentia non cantatur, (quia nunquam cantatur sequentia in missa ad majus altare, quando fieri debet processio ad aliquod altare intra ecclesiam vel ad aliam ecclesiam) [a], (nisi in festo apostolorum Petri et Pauli). Evangelium *Vigilate*. Offert. *Veritas*. Communio *Beatus servus*. Cantata missa, alius sacerdos progreditur de sacrario, indutus capa serica super albam, quem precedunt diaconus cum dalmatica et subdiaconus cum tunica et duo [v°] clericuli ferentes cereos (sine cruce), quia nunquam crux fertur in processione ad missam cantandam in festis sanctorum, nisi in festo sancti Vincentii. Et sciendum quod si episcopus voluerit cantare missam, diaconus et subdiaconus sine sacerdote precedunt processionem. Ad missam in capella episcopi duplex chorus servatur [b] et cantatur eadem missa que in majori ecclesia, sed cantantur prose *Est qui*, *Sedentem*, et cantatur *Kyrieleison Cunctipotens*, *Alleluia Tumba sancti Nicholai*, sequentia *Congaudentes* et dicitur *Credo in unum Deum*. Si episcopus cantat missam, diaconus, lecto euvangelio, statim alta voce clamat *Humiliate vos ad benedictionem*, et tunc episcopus facit benedictionem super populum. Cantata missa, si alius quam episcopus cantaverit, exuit casulam et induit iterum capam sericam, et redit processio in chorum [c], et post orationem de beata Maria cantatur sexta [d].

Ad vesperas cantantur v ant. de laudibus super psalmos de die. (Similiter fit in omni festo IX lectionum, [24] nisi impediat majus festum sequens, ut in festo beate Agnetis; ab hac regula excipiuntur festivitates apostolorum, in quibus cantantur antiphone proprie *Juravit* et alie III^or^ et psalmi de apos-

a. Va-cat. Hec regula non est scripta. — *b*. In capis sericis. — *c*. In ingressu ecclesie cantatur ant. de beata Maria, deinde versiculus et oratio. — *d*. Ad sextam ant. *Juste et sancte vivendo*. Cap. *Nobilissimis*; ℣ *Justum deduxit Dominus*. Ad nonam, ant. *Opere omnia*; cap. *Pudore bono*; ℣ *Justus ut palma florebit*.

tolis, ut predictum est de sancto Andrea, et festum Innocentium, et festum beati Thome martyris, in quo cantantur ant. de Natali, et festum Dedicationis Ecclesie) [a]. Cap. *(Beatus Nicholaus)* [b]. Hymnus *Iste confessor*. ℣ *Ecce sacerdos*. Ad Magnificat ant. *Copiose* [c]. Oratio *Deus qui beatum Nicholaum*. Post orationem cantatur de octavis beati Andree, ant. *Cum pervenisset;* oratio *Protegat ;* postea de Adventu.

In octava beati ANDREE.

Ad matutinas, invitatorium *Regem apostolorum*. Ant. *Vidit*, ps. *Celi enarrant*, cum aliis ps. de apostolis. ℣ *Dedisti hereditatem*. Tres lectiones leguntur de expositione evangelii *Ambulans Jhesus*. ℟ *Expandi*, ℟ *Vir iste*, ℟ *Dilexit*. Non dicitur *Te Deum laudamus*, nec *Confitemini* ad I^am^, (nec *Gloria in excelsis* in missa).

In laudibus dicitur hec sola ant. *Salve*. Cap. *(Concede nobis)* [d]. ℣ *Nimis honorati*. [v°] Ad Benedictus ant. *Domine Jhesu Xpiste*. Oratio *Protegat* [e], et similiter ad horas [f].

Ad missam *Dominus secus mare*. [g] Oratio *Protegat*. Cetera omnia sicut in die.

Ad vesperas, ant. et psalmi de die. Cap. *(Biduo vivens)* [h]. Hymnus *Exultet celum*. ℣ *In omnem terram*. Ad Magnificat ant. *Ambulans Jhesus*. Oratio *Protegat* [i]. Si octave sancti Andree in die dominica evenerint, nichil fit de octavis nisi commemoratio in vesperis et matutinis et missa ; similiter si acciderit in II^a^ feria, quia tunc festum beati Nicholai accidit in die dominica et differtur usque in secundam feriam.

In festo sancte EULALIE [j].

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Cap. *Qui gloriatur*. Hymnus *Virginis proles*. ℣ *Specie tua et*. Ad Magnificat ant. *Simile enim est*. Oratio *Exaudi nos Deus*, postea de Adventu : (et sic in omnibus festis que sunt in Adventu).

Ad matutinas, [k] invitatorium *Regem virginum*. Ant. et ps. de die. (Et sciendum quod pro festo trium lectionum nunquam intermittitur dicta, etsi festum habeat propriam legendam, nisi habeat proprium cantum : proprium autem cantum

a. Va-cat. *Note margin.* : Nota si scripta sit vel non. — *b. Operibus sanctis.* — *c.* Altare incensatur cum duobus thuribulis. — *d. Biduo vivens.* — *e.* Postea fit commemoratio de Adventu. — *f.* Ad horas ant., capit. et ℣ dicuntur sicut in festo; ℣ cantantur sine *Alleluia*. — *g.* Non dicitur *Gloria in excelsis.* Orat. *Protegat.* Postea fiunt commemorationes. Epist. *Corde creditur.* Resp. *Constitues. Alleluia Dilexit.* Evang. *Ambulans Jhesus.* Offert. *Michi autem.* Prefacio communis dicitur. Communio *Venite post me.* — *h. Dignum sibi Dominus.* — *i.* Postea fit commemoratio de Adventu. — *j.* Duo cerei tantum ponuntur ante altare in vesperis et matutinis. — *k.* Clericulus.

voca[25]mus, cum habemus propria ℟, ut in sequenti festo beate Lucie, vel cum habemus proprias antiphonas in laudibus, ut in festo martyrum Petri et Marcelliani ; sed non vocamus proprium cantum, cum habemus unam tantum antiph. propriam, ut in sequenti festo Fusciani, Victorici, Gentiani) [a]. Lectiones leguntur in Passionario de passione beate Eulalie *Tempore illo in Barcinona*. ℟ cantantur de responsorio *Diffusa est*.

In laudibus, sola ant. *Veni sponsa Christi*. Cap. *Hec est virgo sapiens*. ℣ *Diffusa est*. Ad Benedictus ant. *Quinque prudentes virgines*. Oratio *Exaudi nos* [b].

Missa cantatur de Adventu [c].

Alie hore usque ad vesperas cantantur de festo [d].

Si hoc festum in die dominica evenerit, nichil dicitur de festo nisi oratio tantum ad missam.

In festo sanctorum Fusciani, Victorici, Gentiani [e].

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Cap. *Sanctorum sicut aquile*. (Et sciendum quod, quotiens fit festum trium lectionum, si sint octave vel aliud festum sequatur, secunde vespere non sunt de festo prece[v°]denti, sed de sequenti. Si autem nec sint octave nec sequatur aliud festum, secunde vespere erunt de priori festo) [f]. Hymnus *Rex gloriose*. ℣ *Letamini in Domino*. Ad Magnificat ant *Speciosus*. Oratio *Deus qui nos concedis*.

Ad matutinas, [g] invitatorium *Regem martyrum*. Ant. et ps. de die. Lectiones leguntur in Passionario de passione martyrum *Tempore Rictiovari*. ℟ de responsorio *Absterget*. [h]

In laudibus, ant. *Omnes sancti* [i]. Cap. *Sancti et justi*. ℣ *Justorum anime*. Ad Benedictus ant. *Speciosus*, ut supra, (quia quotiens una sola ant. propria est de aliquo festo, dicitur ad Magnificat et ad Benedictus). Oratio *Deus qui nos concedis* [j].

Omnes hore fiunt de sanctis.

Missa [k] de Adventu, et in missa fit commemoratio de martyribus, postea dicitur oratio de sancto Damaso *Misericordiam* [l].

a. En marge, en face de ce passage primitivement raturé, on lit cette note : Hec regula scripta est. — *b.* Postea fit commemoratio de Adventu. Ad primam, ant. *Veni sponsa Xristi*. Ad terciam, ant. *Hec est virgo sapiens*. Cap. *Ista est una de numero prudentum*. ℣ *Specie tua*. — *c.* In missa dicitur oratio de festo. — *d.* Ad sextam, ant. *Veniente sponso*. Cap. *Hec est virgo sancta*. ℣ *Adjuvabit eam Deus*. Post sextam cantatur missa de Adventu. Ad nonam, ant. *Tunc surexerunt*. Cap. *Emulor*. ℣ *Elegit eam Deus*. — *e.* Duo cerei tantum ponuntur ante altare in vesperis et matutinis. — *f.* Va-cat. *Note presque illisible :* Hec scripta ... trium lectionum. — *g.* Clericulus. — *h.* Require antiph., capitula et ℣ horarum in festo beati Saturnini, Cucufati et aliorum. — *i.* Hec sola dicitur. — *j.* Postea fit commemoratio de Adventu. — *k.* Nota quod missa de Adventu cantatur post VI^am^. — *l.* Ultimo vespere sunt de festo sequenti.

Si hoc festum in die dominica evenerit, in vesperis et matutinis post orationem de Adventu cantatur ant. *Speciosus* et dicitur oratio de martyribus, et in missa oratio de martyribus et oratio de sancto Damaso.

[26] In festo beati WALARICI confessoris [a].

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Cap. *Justus germinabit.* Hymnus *Iste confessor.* ℣ *Amavit eum Dominus.* Ad Magnificat ant. *Celitus ostensis*; uno tantum thuribulo incensatur altare. Oratio *Intercessio* [b]. Clericulus legit collationem.

Ad completorium cantatur hymnus *Te lucis* cum cantu *Deus tuorum militum.* Idem cantus dicitur in horis de die.

Ad matutinas, [c] invitatorium *Regem regum veneremur.* Ant. *Beatus vir*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. [d] de uno confessore et ℟ sequentibus. [e] Lectiones leguntur in Passionario de vita sancti Walarici *Fuit vir vite venerabilis. Te Deum laudamus* dicitur.

In laudibus, ant. *Vir illustris* cum aliis IIII^or^ sequentibus. Cap. *Iste cognovit justiciam.* ℣ *Justus (germinabit)* [f]. Ad Benedictus ant. *Almum diem* et tota cantatur, deinde custos chori incipit *Deus Israel* [g]. Oratio *Intercessio* [h].

In horis dicuntur ℣ de uno [v°] confessore [i].

Ad missam, *Os justi. Gloria in excelsis* dicitur. Oratio *Intercessio* [j]. Epistola *Dedit Dominus confessionem* [k]. Duo subdiaconi cum capis sericis resp. *Os justi* : (similiter in omni festo IX lectionum. Alii) duo [l] *Alleluia Justus germinabit.* Sequentia non dicitur. (Et sciendum quod in omni festo duplici dicitur sequentia, et in omnibus festis apostolorum IX lectionum et in festis que habent propriam sequentiam ; in aliis autem non dicitur sequentia nisi raro, ut in festo sancte Probe, sancti Montani et sancti Genebaldi) [m]. Evangelium *Nemo accendit* [n]. Offertorium *Desiderium.* Communio *Domine quinque talenta* [o].

a. Fiunt IX lectiones et servatur duplex chorus ad vesperas et matutinas sine capis sericis. Tres cerei ponuntur ante altare et tres textus super altare, sex cerei ante corpora sanctorum. — *b.* Postea fit commemoratio de Adventu. — *c.* Precentor dyaconus vel subdyaconus pro se. — *d.* Et ℟ sequentibus. — *e.* IX. — *f.* *Ut palma florebit.* — *g.* Et incensatur altare cum solo thuribulo. — *h.* Hec dicitur ad horas, postea fit commemoratio de Adventu. — *i.* Ad primam, ant. *Vir illustris.* Ad terciam, ant. *Ut fidelis*; capit. *Stola jocunditatis*; ℣ *Amavit eum Dominus*, et dicuntur ℣ horarum sine *Alleluia.* Post terciam cantatur missa et servatur unus chorus cum capa serica. — *j.* Postea fit commemoratio de Adventu. — *k.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito; similiter ℟ et *Alleluia.* — *l.* Diaconi. — *m.* Va-cat. Nota si hoc regula scribatur alibi. — *n.* *Credo* non dicitur. — *o.* Ad sextam, ant. *Tam honestum*; cap. *Dedit Dominus confessionem*; ℣ *Justum deduxit.* Ad nonam, ant. *Laudem Deo*; capit. *Iste homo*; ℣ *Justus ut palma florebit.*

Ad vesperas, ant. *Vir illustris*, cum aliis IIII^or^ sequentibus, psalmi de die. Cap. *(Dedit Dominus confessionem)* [a]. Hymnus *Iste confessor*. ℣ *Amavit eum* [b]. Oratio *Intercessio*. Post orationem fit commemoratio de sancta Lucia, ant. *In tua patientia*, ℣ *Specie tua*, oratio *Exaudi nos*. Ultimo dicitur [c] oratio [27] de Adventu. Si festum beati Walarici in die dominica evenerit, non potest differri usque in II^am^ feriam propter festum beate Lucie, sed fit sabbato precedenti, et fit tantum commemoratio de martyribus in vesperis et matutinis et missa.

In festo sancte LUCIE [d].

Ad matutinas, [e] invitatorium *Regem virginum*. Ant. *Ante thorum*, psalm. *Beatus vir* cum aliis psalmis qui dicuntur de aliis virginibus martyribus [f]. ℣ *Adjuvabit eam*. [g] Lectiones leguntur in Passionario de passione beate Lucie *Cum per universam provinciam*. ℟ *Lucia*, ℟ *Rogavi*, ℟ *Grata facta est*.

In laudibus, ant. *Orante* cum aliis IIII^or^ sequentibus. Cap. *(Qui gloriatur)* [h], ℣ *Diffusa est*. Ad Benedictus ant. *Columna es*. Oratio *Exaudi nos* [i].

(In horis dicuntur ℣ de virginibus) [j].

Ad missam *Dilexisti*. Oratio *Exaudi nos* [k]. Epistola *Qui gloriatur*. [l] Respons. *Dilexisti*, [m] *Alleluia Specie tua*. Evangelium *Simile est regnum celorum* x *virginibus*. [v°] Offertorium *Offerentur*. Communio *Diffusa*. [n] Si festum beate Lucie in die dominica evenerit, nichil fit de festo nisi tantum commemoratio in vesperis et matutinis et missa.

In natali sancti NICHASII [o].

Ad vesperas, ant. et ps. de die. [p] *Sanctorum sicut aquile* [q]. Hymnus *Sanctorum meritis* [r]. ℣ [s] *Lætamini in Domino*. (Et notandum quod, quotiens fit festum de martyribus trium lectionum tantum, ad vesperas cantatur hymnus *Rex gloriose mar-*

a. Justus germinabit. — *b.* Ant. *O confessor.* — *c.* Antiphona, versus et. — *d.* Duo cerei tantum ponuntur ante altare in vesperis et matutinis. — *e.* Clericulus. — *f. Quare fremuerunt, Domine quid multiplicati, Cum invocarem, Verba mea, Domine Dominus noster, In Domino confido, Domine quis habitabit, Eructavit.* — *g.* Tres. — *h. Hec est virgo sapiens.* — *i.* Et hec dicitur ad horas. Postea fit commemoratio de Adventu. — *j.* Ad primam, ant. *Orante sancta Lucia.* Ad terciam, ant. *Lucia virgo.* Ad sextam, ant. *Per te Lucia virgo.* Ad nonam, ant. *Soror mea.* Cap. et ℣ debent hic scribi prout sunt in festo beate Eulalie. — *k.* Postea fit commemoratio de Adventu. — *l.* Clericulus. — *m.* Alius clericulus. — *n.* Ad nonam. — *o.* Fit duplex festum; quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum et duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis. Tres textus super altare et servatur duplex chorus in vesperis, matutinis et missa cum capis sericis. — *p. Sous-entendu* Capitulum. — *q.* Duo subdiaconi cum capis sericis responsum *Agonista.* — *r.* Quia facimus duplex festum; ideo ℟ dicimus *Agonista.* — *s.* Duo clericuli.

tyrum ; quando autem fit festum IX lectionum vel duplex, cantatur hymnus *Sanctorum meritis.*) [a]

Ad Magnificat ant. *Gloriosus* et tota cantatur ; duobus thuribulis incensatur altare. Oratio *Deus qui nos concedis.*

Post vesperas beate Marie fit processio [b] ad altare Beati Nichasii, cantando ant. *Gloriosus*, et ibi cantatur *Magnificat* [c].

Ad completorium [d], hymnus *Te lucis* cum cantu *Rex gloriose martyrum*. Idem cantatus[1] cantatur in hymnis horarum in die [e].

Ad matutinas, duo subdiaconi [f] invitatorium *Jubilemus*. Ant. *Insectatione*, ps. *Beatus vir*, cùm aliis ant. et psalmis prenotatis et ℟ sequentibus. (Et sciendum quod, [28] quotiens in aliquo festo martyrum IX lectionum cantatur ℟ *Absterget*, dicuntur psalmi communes de martyribus qui notati sunt cum antiphonis communibus. Quotiens autem proprium habemus ℟ de martyribus, mutatur ultimus tantum psalmus et dicitur *Deus venerunt gentes*, excepto festo presenti in quo dicuntur alii psalmi propter antiphonas que sunt de psalmis) [g]. Lectiones leguntur in Passionario de passione martyrum *Beatissimi Nichasii* [h]. Cantata *Gloria* ultimi ℟, septimanarius chori reiterat responsum, et fit processio ad dictum altare, et ibi cantatur *Te Deum laudamus* et laudes [i] ; (quia in omni festo martyrum IX lectionum dicitur *Te Deum laudamus* et *Gloria in excelsis Deo*, excepto festo Innocentium) [j].

In laudibus, ant. *Beatus pontifex* cum aliis quatuor sequentibus, et omnes finiuntur. Cap. *Sancti et justi.* ℣ *Justorum anime.* Ad Benedictus ant. *Hic est almus*, et tota cantatur. Orat. *Deus qui nos concedis* [k].

(In horis cantantur ℣ de martyribus cum *Alleluia* et solemniter. Ad III^am^, *Letamini in Domino* [l]. Ad VI^am^, *Justorum anime*. Ad IX^am^, *Justi autem* [m]. Similiter in aliis festis plurimorum martyrum, sive sint trium lectionum sive IX, [v°] et semper cantantur sine *Alleluia*, nisi sit festum duplex, vel sit in tempore paschali vel a Nativitate Domini usque ad vicesimum diem) [n].

a. Va-cat. — *b.* Require ordinationem processionis in festo beati Eligii. — *c.* Collatio non legitur. — *d.* Ant. *Alleluia.* — *e.* Ad Nunc dimittis *Alleluia Letamini.* — *f.* Cum capis sericis. — *g.* Va-cat. Non debet scribi. — *h.* In I^a^, IV^a^ et VII^i^ lectione incensatur altare a duobus sacerdotibus cum duobus thuribulis. — *i.* Require ordinationem processionis in festo beati Eligii. — *j.* Va-cat. — *k.* Hec oratio dicitur ad horas. Postea fit commemoratio de Adventu. — *l.* Require capitula in vigilia beati Andree. — *m.* Ad primam, ant. *Beatus pontifex.* — *n.* Va-cat. *Note marginale remplaçant ce passage :* Ad III^ia^, ant. *Inter tela furentium*; cap. *Sanguis.* ℣ *Letamini* et cantatur cum *Alleluia* et solenniter : similiter ad sextam et nonam.

1. *Pour* cantus.

Ad missam *Intret* [a]. Oratio *Deus qui nos concedis*. Epistola *Hii sunt viri misericordie*. [b] ℟ *Gloriosus*. [c] *Alleluia Justi autem in perpetuum vivent* [d]. Evangelium *Descendens Jhesus de monte*. Offertorium *Mirabilis*. Communio *Posuerunt* [e].

Ad vesperas, ant. *Beatus pontifex* cum aliis IIII^or^ sequentibus. Ps. de die. Cap. (*Istorum est enim*) [f]. Hymnus *Sanctorum meritis*. ℣ *Letamini*. Ad Magnificat ant. *Prepollens* [g]. Oratio *Deus qui nos concedis*.

Nota quod si festum beati Nichasii fuerit IIII^a^ feria, quod non potest esse nisi in jejunio IIII^or^ temporum, sex lectiones ad matutinas leguntur de festo, tres ultime de expositione euvangelii *Missus est* et cantatur missa de festo post terciam, missa de jejunio post sextam [h].

In natali beati THOME apostoli [i].

Ad vesperas, ant. et psalmi de die. [29] Cap. *Non vos me elegistis* [j]. Hymnus *Exultet*. ℣ *In omnem terram*. Ad Magnificat ant. *Tradent* [k]. Cum duobus thuribulis incensatur altare. Oratio *Da nobis*. Postea cantatur ant. de Adventu *O oriens* et cantatur *Magnificat* ; sequitur oratio de Adventu [l].

Ad matutinas, [m] invitatorium *Regem apostolorum*. Ant. *In omnem terram*, ps. *Celi enarrant*, cum aliis ant. et ps. de apostolis, et ℟ communibus de responsorio *Ecce ego mitto vos*. Lectiones leguntur in Passionario de passione beati Thome *Cum apostolus Thomas* [n].

In laudibus, ant. *Hoc est preceptum meum*, cum aliis IIII^or^ sequentibus. Cap. *Beati pacifici*. ℣ *Nimis honorati*. Ad Benedictus ant. *Vos estis* [o]. Oratio *Da nobis* ; postea fit memoria de Adventu.

In horis dicuntur ℣ de apostolis [p] et ad I^am^ *Confitemini* [q].

a. Prosa *Ore Patris. Kirie Cunctipotens*. Precentor dat sacerdoti *Gloria in excelsis* et cantatur prosa *Sedentem*. — *b*. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *c*. Duo dyaconi. — *d*. Sequentia *Superne matris*. — *e*. Ad sextam, ant. *Cum sanctis ejus* ; cap. *Istorum* ; ℣ *Justorum anime*. Ad nonam, ant. *Acceptis igitur* ; cap. *Sancti per fidem* ; ℣ *Justi autem*. — *f*. *Sanctorum sicut aquile*. — *g*. Et tota cantatur et incensatur altare cum duobus thuribulis. — *h*. Et si dictum festum in die dominica acciderit, differtur usque ad secundam feriam. — *i*. Fit festum duplex; quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis. Tres textus ponuntur super altare, duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *j*. Duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Cives apostolorum*. — *k*. Et tota cantatur. — *l*. Subdiaconus legit collationem. — *m*. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *n*. In prima, quarta et septima lectione incensatur altare a duobus sacerdotibus cum duobus thuribulis. Cantata *Gloria* noni ℟, precentor reiterat nonum responsum. — *o*. Et tota cantatur. Ad Benedictus incensatur altare cum duobus thuribulis. — *p*. Sicut dictum est in festo beati Andree. — *q*. Ad primam, ant. *Hoc est preceptum*. Ad terciam, *Majorem* ; cap. *Per manus autem*.

Ad missam *Michi autem* [a]. Oratio *Da nobis*. Epistola *Jam non estis*. [b] ℟ *Constitues*. [c] *Alleluia In omnem terram*. Sequentia *Clare sanctorum*. Hec sequentia dicitur in omnibus festis apostolorum [v°] de quibus non habemus propriam sequentiam. Evangelium *Thomas unus ex duodecim*. *Credo in unum*. Offertor. *In omnem terram*. Prefatio de apostolis. Communio *Mitte manum* [d].

Ad vesperas, ant. *Juravit Dominus*, ps. *Dixit Dominus*, cum aliis ant. et ps. sicut in festo beati Andree. Cap. *Non vos me elegistis*. Hymnus *Exultet celum*. ℣ *In omnem terram*. Ad Magnificat ant. *Dum steteritis* [e]. Oratio *Da nobis*. Postea cantatur ant. *O rex gentium*, *Magnificat*, oratio de Adventu.

Nota quod si festum beati Thome apostoli fuerit VI^a^ feria vel sabbato, quod non potest accidere nisi in jejunio IIII^or^ temporum, VI lectiones ad matutinas leguntur de passione beati Thome, tres ultime de expositione evangelii de jejunio, et cantatur missa de festo post III^am^, missa de jejunio post VI^am^ [f].

In natali beati STEPHANI.

Post secundas vesperas Nativitatis Dominice fit commemoratio de sancto Stephano, et cantatur ant. *Stephanus*, oratio [30] *Da nobis*.

Ad matutinas ponuntur V cerei ante altare et VI ante corpora sanctorum, et duo super letreolum ubi lectiones leguntur [g] : (similiter fit in omni festo duplici). Duo canonici cum capis sericis invitatorium *Christum natum*. Ant. *Elegerunt*, ps. *Beatus vir*, cum aliis [h] ant. et ps. de uno martyre (et ℟ sequentibus). Lectiones leguntur in Omeliario VI de sermone *Heri celebravimus*, tres de expositione evangelii *Ecce ego mitto ad vos* [i].

In laudibus, ant. *Lapidaverunt* cum aliis IIII^or^ sequentibus. Cap. *Stephanus servus Dei*. ℣ *Justus ut palma*. Ad Benedictus

a. Doxe per secula; Kirie Cunctipotens; precentor dat sacerdoti *Gloria in excelsis*, et in fine dicitur prosa *Sedentem*. — *b.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *c.* Duo diaconi. — *d.* Ad sextam, ant. *Vos amici;* cap. *Ibant apostoli*. Ad nonam, ant. *In patientia;* cap. *Manete*. — *e.* Et tota cantatur et incensatur altare cum duobus thuribulis. — *f.* Si hoc festum in die dominica acciderit, differtur usque ad secundam feriam. — *g.* VII textus ponuntur super altare et aperiuntur casse : similiter in festis beati Johannis et Innocentium; duplex chorus servatur in vesperis, matutinis et missa cum capis sericis. — *h.* Propriis antiph. et responsis sequentibus. — *i.* In prima, quarta et septima lectione incensatur altare cum duobus thuribulis. Omnes ℣ responsorii cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum quos cantant clericuli; cantata *Gloria* noni ℟, precentor reiterat dictum ℟, et in omnibus dicitur *Gloria Patri*.

ant. *Impii super justum* [a]. Oratio *Da nobis*. Postea fit commemoratio de Nativitate Domini et cantatur ant. *Hodie Christus natus est* [b].

Ad primam, hymnus *Jam lucis* cum cantu *A solis ortus cardine ;* idem cantus cantatur in horis sequentibus, et in omnibus festis et octavis festorum usque ad octavas Epyphanie. [c] *Confitemini* dicitur ; similiter in festis sequentibus et in octavis usque ad vicesimum [v°] diem [d]. Oratio dicitur de Natali et ℣ ante orationem ; similiter in aliis festis usque ad Circuncisionem.

(Ad horas cantantur ℣ de uno martyre. Ad III^am^, *Gloria et honore*. Ad VI^am^, *Posuisti Domine*. Ad IX^am^, *Justus ut palma*) [e], (et cantantur cum *Alleluia*, tum propter octavas Nativitatis, tum propter festum duplex ; isti enim ℣ cantantur cum *Alleluia* in omni festo duplici unius martyris, nisi festum illud sit a Nativitate Domini usque ad vicesimum diem, ut festum beati Thome [1], vel sit in tempore paschali) [f].

An missam duplex chorus servatur [g] ; similiter in omni festo duplici. [h] *Etenim sederunt*. [i] *Gloria in excelsis* et cantatur prosa [j]; et similiter fit in omni festo duplici. Oratio *Da nobis ;* deinde dicitur oratio de Natali *Concede quesumus*. Epistola *Stephanus plenus gratia* [k]. [l] ℟ *Sederunt*. [m] *Alleluia Video*. Sequentia [n] *Magnus Dominus in universa terra*. Euvangelium *Ecce ego mitto ad vos*. *Credo in unum ;* dicitur similiter in festis sequentibus. [o] Communio *Video* [p].

Ad vesperas, ant. *Lapidaverunt* [31] cum aliis III^or^ sequentibus, (ps. de Natali) [q]. Cap. *Lapides torrentis*. Hymnus *Deus tuorum militum*, cum cantu hymni *A solis ortus cardine*. ℣ *Gloria et honore*. (Oratio *Hodie sanctus*). Ad Magnificat ant. [r] *Da nobis ;* postea fit commemoratio de beato Johanne, ant.

a. Et tota cantatur et incensatur altare cum duobus thuribulis. — *b.* ℣ *Benedictus qui venit*. Oratio *Concede*. — *c.* Ant. *Lapidaverunt*. — *d.* Similiter in hymnis horarum de die, loco ultimi ℣ sequens dicitur *Gloria tibi Domine qui natus es* usque ad Epyphaniam. — *e.* Ad terciam, ant. *Lapides ;* cap. *Videbant omnes Stephanum ;* ℣ *Gloria et honore* et cantatur cum *Alleluia* et solemniter, et sic cantantur ad sextam et nonam. — *f.* Va-cat. — *g.* In capis sericis. — *h.* Introitus. — *i.* Post *Gloria* dicitur prosa *Est qui nutu*. *Kirie Cunctipotens*. Precentor dat sacerdoti. — *j.* *Sedentem*. — *k.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ℟ et Alleluia cantantur similiter. — *l.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *m.* Duo diaconi. — *n.* *Letabundus* vel. — *o.* Offertorium. Prefatio de Natali. — *p.* Ad sextam, ant. *Adhesit ;* cap. *Viri impii ;* ℣ *Posuisti*. Ad nonam, ant. *Stephanus autem ;* cap. *Sepelierunt ;* ℣ *Justus ut palma florebit*. — *q.* Ps. *Dixit Dominus* cum aliis psalmis de Natali. — *r.* *Hodie* et tota cantatur, et incensatur altare cum duobus thuribulis.

1. *Saint Thomas de Cantorbéry, martyr, le 29 décembre.*

Valde honorandus est, ℣ *In omnem terram*, orat. *Ecclesiam* ; postea dicitur de Nativitate [a].

(Sciendum est quod quotiens due festivitates sanctorum IX lectionum sunt continue, si utrumque festum sit duplex, vel utrumque simplex, secunde vespere primi festi erunt de priori festo, sicut fit in hiis tribus festivitatibus ; si autem duplex festum precedat et simplex sequatur, erunt similiter de priori festo, sicut in ultimis vesperis de Innocentibus. Si autem simplex festum precedat et duplex sequatur, secunde vespere erunt de sequenti festo, ut in festo beate Agnetis secunde vespere fiunt de sancto Vincentio, et ne festum beate Agnetis omnino sine vesperis remaneret, compulsi sumus contra [v°] regulam facere, unde secunde vespere in festo sanctorum Fabiani et Sebastiani fiunt de beata Agnete, cum tamen secundum priorem regulam deberent esse de martyribus) [b].

[c] In completorio dicuntur omnia que in die Nativitatis ; similiter in aliis festis sequentibus. Nota quod si festum beati Stephani vel aliquod sequentium in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Descendit*.

In natali beati JOHANNIS.

Fit duplex festum [d].

Ad matutinas, invitatorium [e] *Adoremus*. Ant. *Johannes*, ps. *Celi enarrant*, cum aliis ant. [f] et ps. de apostolis, preter ultimum, loco cujus dicitur *Bonum est confiteri*, (et ℟ sequentibus). Lectiones leguntur in Omeliario [g], due de sermone *Johannes apostolus*, IIII^or^ de sermone *Audi fabulam non fabulam*, tres de expositione euvangelii *Dixit Dominus Petro Sequere me* [h].

In laudibus, ant. *Hic est* cum aliis IIII^or^ sequentibus. Cap. (*Johannes apostolus*) [i]. ℣ *Nimis honorati*. Ad Benedictus ant. *Iste est* [j]. Oratio *Ecclesiam* ; postea fit memoria de Natali [k],

a. Ant. *Hodie* ; ℣ *Tanquam sponsus* ; oratio *Concede*. — *b*. Va-cat. Ista regula scribatur cum regulis IX lectionum vel duplic. Ista regula corrigatur antequam scribatur, quia secus fit in festis... — *c*. Subdiaconus legit collationem. — *d*. Quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis ; septem textus ponuntur super altare et aperiuntur casse ; duplex chorus servatur in vesperis, matutinis et missa cum capis sericis. — *e*. Duo subdiaconi cum capis sericis invitatorium. — *f*. Propriis antiphonis et responsis sequentibus. — *g*. In prima, IIII^a^ et VI^a^ lectione incensatur altare cum duobus thuribulis. Omnes ℣ cantantur a binis canonicis, excepto primo et quarto quos cantant bini clericuli, et in omnibus ℟ post ℣ dicitur *Gloria Patri* ; cantata *Gloria* noni ℟, precentor reiterat dictum responsum. — *h*. *Te Deum* dicitur. — *i*. *Valde honorandus est*. — *j*. Et tota cantatur et altare incensatur cum duobus thuribulis. — *k*. Et dicitur ant. *Hodie*, ℣ *Benedictus*, oratio *Concede*.

ultimo de sancto Stephano et dicitur ant. *Lapidaverunt* [a], [32] *Da nobis* (vel *Omnipotens*).

Ad horas dicuntur ℣ de apostolis cum Alleluia [b].

Ad missam *In medio ecclesie* [c]. Oratio *Ecclesiam* ; postea dicitur oratio de Natali, ultimo de sancto Stephano. Epistola *Qui timet Deum.* [d] ℟ *Exiit sermo.* [e] *Alleluia Hic est.* Sequentia [f] *Nostra musica* I. Evangelium *Dixit Dominus Petro Sequere me. Credo in unum.* Offert. *Justus.* Prefatio de Natali. Communio *Exiit sermo* [g].

Ad vesperas, *Hic est* cum aliis (sequentibus, ps. de Natali) [h]. Cap. *(Valde honorandus est)* [i]. Hymnus *Exultet* cum cantu *A solis.* ℣ *In omnem terram.* Ad Magnif. ant. *Cum senio fessus* [j]. Oratio *Ecclesiam* ; deinde fit commemoratio de Innocentibus, ant. *Gaudent in celis,* ℣ *Lætamini*, oratio *Deus cujus hodierna die* ; postea de Natali, ultimo de beato Stephano et dicitur secunda ant. de laudibus *Lapides* [k].

In natali INNOCENTIUM.

Fit duplex festum [l].

Ad matutinas, invitatorium [m] *Venite adoremus.* Ant. *Istorum est enim,* ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. de pluribus martyribus, ita tamen quod mutatur [v°] ultimus psalmus (ut predictum est) [n], et ℟ sequentibus. Lectiones leguntur in Omeliario VI de sermone *Zelus quo tendat*, tres de expositione evangelii *Angelus Domini apparuit* [o]. Non dicitur *Te Deum laudamus.*

In laudibus, ant. *Herodes iratus* cum aliis IIII^or^ sequentibus. Cap. *Hii sunt qui cum mulieribus.* ℣ *Justorum anime.* Ad Benedictus ant. *O quam gloriosum est* [p]. Oratio *Deus cujus hodierna die* ; postea fit commemoratio de Natali [q], de beato

a. ℣ *Justus ut palma.* — *b.* Ad primam, ant. *Hic est discipulus, Confitenimi* dicitur, et dicitur ℣ et orat. de Natali. Ad tertiam, ant. *Hic est discipulus meus.* Cap. *Occurrit beato Johanni.* ℣ *In omnem terram*, et cantatur cum Alleluia et solemniter : et sic cantantur ad VI^am^ et IX^am^. — *c.* Prosa *Est qui. Kirie Cunctipotens. Gloria in excelsis ;* prosa *Sedentem.* — *d.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *e.* Duo diaconi. — *f. Letabundus* vel. — *g.* Ad sextam, ant. *Ecce puer meus ;* cap. *In ferventis olei ;* ℣ *Constitues.* Ad nonam, ant. *Sic eum ;* cap. *Quasi unus ;* ℣ *Nimis honorati sunt.* — *h.* IIII^or^ sequentibus, ps. *Dixit* cum aliis de Natali. — *i. Iste est Johannes.* — *j.* Et tota cantatur ; dum cantatur Magnificat altare incensatur cum duobus thuribulis. — *k.* Subdiaconus legit collationem. Ad completorium dicuntur omnia sicut in die Natali Domini. Si hoc festum in die dominica acciderit, ad processionem cantatur ℟ *Descendit.* — *l.* Quinque cerei ponuntur... *(comme à la fête de saint Jean apôtre).* — *m.* Duo subdyaconi cum capis sericis. — *n.* Loco cujus dicitur psalmus *Deus venerunt gentes.* — *o.* In prima, quarta et septima lectione... *(comme à la fête de saint Jean).* — *p.* Et tota cantatur ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *q. Hodie,* ℣ *Benedictus,* oratio *Concede.*

Stephano [a], de beato Johanne [b] et dicuntur antiphone de laudibus in ordine.

Ad horas [c] cantantur ℣ de pluribus martyribus et dicuntur sine *Alleluia* [d].

Ad missam *Ex ore* [e]. Non dicitur *Gloria in excelsis*. Oratio *Deus cujus hodierna die*; sequitur oratio de Natali [f], de beato Stephano [g], de beato Johanne [h]. Epistola *Vidi supra montem Syon* [i]. [j] ℟ *Anima nostra*. Non dicitur *Alleluia*, sed loco ejus (cantatur) [k] *Laude piissima* [l]. Sequentia *Celsa pueri* [m]. Evangelium *Angelus Domini apparuit*. *Credo in unum Deum* dicitur. Offertorium *Anima nostra*. Prefatio de Natali. Communio *Vox in Rama*. In fine misse dicitur [33] *Benedicamus Domino*. [n] Ad IX^am^ dicitur ant. *Sinite*. Cap. *(Sanctorum sicut aquile)* [o]. [p] Hymnus *Sanctorum meritis*, nec mutatur ejus cantus propter metrum. ℣ *Letamini*. Ad Magnificat *Sanctum est verum lumen*. Oratio *Deus cujus hodierna die*, deinde fit commemoratio de beato Thoma, ant. *Hic est vere martir*, [q] oratio *Deus pro cujus ecclesia*; postea fiunt alie commemorationes [r]. In vesperis fit processio ad altare Beati Thome [s].

In natali beati Thome [t].

Ad matutinas ponuntur tantum tres cerei ante altare et tres textus super altare, (sicut in omni festo IX lectionum). Subdiaconus [u] invitatorium *Regem martirum*. Ant. *In lege*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et psalmis de uno martire et ℟ de responsorio *Iste sanctus*. Lectiones leguntur in Passionario

a. Adhesit, ℣ *Justus ut palma*, oratio *Da nobis*. — *b. Hic est discipulus*, ℣ *Nimis*, oratio *Ecclesiam*. — *c. Jam lucis* cum cantu *A solis*; idem cantus cantatur in hymnis horarum de die. Ad primam, ant. *Herodes, Confitemini* dicitur; in fine dicitur ℣ et oratio de Natali. — *d.* Ad tertiam, ant. *A bimatu et infra*; cap. *Adoraverunt viventem*; ℣ *Letamini* et cantatur sine *Alleluia*: similiter ad VI^am^ et IX^am^; oratio *Deus cujus hodierna die*: similiter dicitur ad VI^am^ et nonam. — *e.* Prosa *Doxe per secula. Kirie Cunctipotens.* — *f. Concede.* — *g. Da nobis.* — *h. Ecclesiam.* — *i.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito; similiter ibidem cantantur ℟ et *Laude piissima.* — *j.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *k.* Cantant duo dyaconi. — *l.* ℣ *Judicabunt.* — *m.* Vel *Letabundus.* — *n.* Ad sextam, ant. *Vox in Rama*; cap. *Cantabant sancti canticum novum*; ℣ *Justorum anime.* — *o. Ambulabunt mecum.* ℣ *Justi autem in perpetuum.* — *p.* Ad vesperas, ant. *Sub trono*, ant. *Cantabant sancti*, ant. *Ambulabunt*, ant. *Sanguis sanctorum*, ant. *Sinite*. Ps. *Dixit Dominus* cum aliis ps. de Natali. Cap. *Splendent Bethleemitici*. Hymnus *Sanctorum meritis*. ℣ *Letamini*. Ad Magnificat ant. *Sanctum est* et tota cantatur; altare incensatur cum duobus thuribulis. Oratio *Deus cujus hodierna die.* — *q.* ℣ *Gloria et honore.* — *r.* Commemorationes primo de Natali et dicitur ant. *Hodie*, ℣ et oratio ut supra; deinde de beato Stephano et ultimo de beato Johanne. — *s.* Eundo ad processionem cantatur ant. *Hic est vere martir*; postea cantatur *Magnificat*; solus septimanarius accedit ad altare incensandum. Oratio *Deus pro cujus ecclesia*; deinde redit processio in choro, nec legitur collatio. Ad completorium fiunt omnia de Natali. — *t.* Fiunt IX lectiones. — *u.* Precentor subdiaconus vel dyaconus loco sui.

de passione beati Thome *Ad laudem*. Cantata *Gloria* IX^ni responsi, septimanarius chori (incipit) [a] ℟ *(Gloria et honore)* et cantando [b] ℟ (fit) [c] processio ad altare Beati Thome (in turri) [d], [v°] et finito ℟ ibidem cantantur *Te Deum laudamus* et laudes integre.

In laudibus, ant. *Qui me confessus* cum aliis IIII^or sequentibus. Cap. *Beatus vir qui suffert.* ℣ *Justus ut palma.* Ad Benedictus ant. *Iste sanctus* [e]. Oratio *Deus pro cujus ecclesia ;* sequitur (oratio de Natali) [f], [g] de sancto Stephano, [h] de sancto Johanne, [i] de Innocentibus ; deinde redit processio [j].

Ad primam [k] dicitur *Confitemini*, non propter festum, sed propter octavas ; similiter in ℣ horarum dicitur *Alleluia* propter octavas [l].

In missa ad majus altare non servatur chorus, sed cantatur quasi transcurrendo.

Ad missam *Letabitur. Gloria in excelsis*. Oratio *Deus pro cujus ecclesia*. Postea fiunt commemorationes [m]. Epistola *Beatus vir qui in sapientia morabitur.* [n] ℟ *Posuisti. Alleluia Letabitur* et cantatur a choro communiter. Sequentia non dicitur. Evangelium *Amen amen dico vobis Nisi granum. Credo in unum* dicitur propter octavas. Offert. *Gloria et honore*. Prefatio de Natali. Communio *Qui vult.*

Cantata missa, procedit alius sacerdos de sacrario, capa serica in[34]dutus super albam, et precedit cum diacono et subdiacono processionem ad altare Sancti Thome, et ibi cantatur eadem missa que in choro et servatur duplex chorus [o], et cantatur sequentia *Laureata* a VI canonicis [p], tribus ex una

a. Reiterat. — *b*. Predictum. — *c*. Procedit. — *d*. Precedentibus duobus clericulis cum cereis, uno cum cruce, alio cum thuribulo et alio ferente Colectaneum ; sacerdos ebdomadarius indutus capa serica ultimus incedit. — *e*. Dum cantatur *Benedictus* solus septimanarius accedit ad altare incensandum. — *f*. Ant. de Natali *Hodie Christus*, ℣ *Benedictus*, oratio *Concede*. — *g*. Deinde ant., ℣ et oratio. — *h*. Deinde ant., ℣ et oratio. — *i*. Et ultimo ant., ℣ et oratio. — *j*. In chorum; et nota quod in matutinis et vesperis servatur duplex chorus sine capis sericis. — *k*. Hymnus *Jam lucis* cum cantu *A solis* et in fine *Gloria tibi Domine*. — *l*. Ad terciam, ant. *Qui sequitur ;* cap. *Qui odit ;* ℣ *Gloria et honore* et cantatur cum *Alleluia*, sed non solempniter.— *m*. Primo de Natali, II° de beato Stephano, III° de sancto Johanne, deinde de Innocentibus. — *n*. Epistola et evangelium non leguntur in pulpito. — *o*. Cum capis sericis. Ad missam *Letabitur*, post *Gloria* prosa *(Doxe per secula) Regi regum. Kirie Cunctipotens*. Septimanarius chori dat sacerdoti *Gloria in excelsis*, in fine dicitur prosa *Sedentem*. Oratio *Deus pro cujus ecclesia :* hec sola dicitur. Epistola *Beatus vir*. Duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Posuisti*. Duo dyaconi cum capis sericis *Alleluia Letabitur*. Sequentia ut dictum est. Evangelium *Amen amen dico. Credo* dicitur. Offert. *Gloria et honore*. Prefacio de Natali. Comm. *Qui vult*. — *p*. Duobus presbiteris, duobus dyaconis, duobus subdiaconis.

parte unum versum dicentibus, aliis tribus alium ex altera parte. Cantata missa[a], redit processio in chorum [b] et cantatur VI[a] [c].

Ad vesperas, ant. *Tecum principium* cum aliis IIII[or] sequentibus, ps. de Natali. Cap. *Iste sanctus*. Hymnus *Deus tuorum militum* cum cantu *A solis* [d]. ℣ *Gloria et honore*. Ad Magnificat ant. *Beatus vir qui suffert* ; cum duobus thuribulis incensatur altare. Oratio *Deus pro cujus ecclesia* ; deinde fiunt commemorationes [e] sicut prius.

Subdiaconus legit collationem. [f]

De sancto SILVESTRO.

Nichil dicitur nisi tantum commemoratio in vesperis, et matutinis et missa. In vesperis [g] dicitur ant. *Magnificemus* (post orationem de Natali), ℣ *Ecce sacerdos magnus*, oratio *Da quesumus omnipotens Deus*.

In matutinis dicitur ant. *Benedictus*, ℣ [v°] *Justus ut palma*, oratio *Da quesumus*. Missa quam habemus propriam de sancto Silvestro non cantatur ea die, sed cantatur de aliquo alio confessore, et per octavas sancti Remigii et sancti Martini.

In octavis beati STEPHANI.

Per ebdomadam. Post secundas vesperas in Circuncisione Domini cantatur ant. *Stephanus*, ℣ *Gloria et honore*, oratio *Da nobis* (vel *Omnipotens)*.

Ad matutinas ponuntur tres cerei ante altare et tres textus super altare [h] : (similiter in octavis sequentibus). Clericulus invitatorium *Regem martirum*. Ant. *Elegerunt* : hec sola ant. dicitur, (quia in omnibus octavis de quibus non fiunt IX lectiones dicitur una sola ant. super IX psalmos) ; ps. *Beatus vir* cum aliis psal. de uno martire. ℣ *Gloria et honore*. Tres lectiones leguntur in Omeliario de sermone *Ad aquas Tabilitanas*. ℟ *Lapidabant*, ℟ *Intuens in celum*, ℟ *Impii super justum*. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Lapidaverunt* : hec sola dicitur, (quia in omnibus octavis, sive sint trium lectionum sive IX, dicitur una sola [35] antiphona in laudibus, nisi habeant antiph. proprias,

a. Sacerdos deponit casulam et induitur capa serica. — *b*. Ordinata ut prius. — *c*. Ad sextam, ant. *Si quis michi* ; cap. *Beatus vir qui...* ; ℣ *Posuisti* cum *Alleluia*. Ad IX[am], ant. *Volo Pater* ; cap. *Nisi granum* ; ℣ *Justus ut palma* et cum *Alleluia*. — *d*. In fine *Gloria tibi Domine*. — *e*. Primo de Natali, deinde de beato Stephano, deinde de beato Johanne, ultimo de Innocentibus. — *f*. Ad completorium dicuntur omnia sicut in die Natali Domini. — *g*. Post orationem de Natali. — *h*. Unus chorus tantum servatur in matutinis et vesperis sine capa serica.

ut in octavis Dominice Nativitatis et in octavis Epyphanie). Cap. *Stephanus (plenus gratia)* [a]. ℣ *Justus ut palma*. Ad Benedictus ant. *Impii super justum*. Oratio *Da nobis* (vel *Omnipotens*) ; deinde fit commemoratio de sancto Johanne et de Innocentibus ; similiter in missa.

In hymnis horarum [b] cantatur cantus *A solis ortus cardine* [c], et similiter in octavis beati Johannis et Innocentium. In hiis tribus octavis dicitur ad I^am^ *Confitemini* et in ℣ horarum *Alleluia*. [d]

Ad missam, sicut in festo, sed non dicitur sequentia, nec *Credo in unum*.

Ad vesperas, ant. *Tecum principium*, et dicitur hec sola, (similiter in octavis sequentibus), ps. de Natali. Cap. *(Johannes apostolus)* [e]. Hymnus *Exultet*. ℣ *In omnem terram*. Ad Magnificat ant. *Cum senio fessus*. Oratio *Ecclesiam* ; commemoratio de Innocentibus.

Si autem octave beati Stephani in die dominica evenerint :

Ad matutinas, [f] invitatorium *Christum natum* [g]. Ant. *Elegerunt*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. et ℟ de festo, preter hec duo : *Ecce jam, Sancte Dei preciose*. Leguntur [v°] VI lectiones de sermone predicto *Ad aquas*, tres ultime de expositione evangelii *Ecce ego mitto ad vos* [h] ut supra [i].

Ad processionem cantatur ℟ *Sancte Dei preciose* [j].

Ad vesperas, sola ant. *Tecum principium*, ps. de Natali. Cap. *(Stephanus servus Dei)* [k]. Hymnus *Deus tuorum militum* (et dicitur cum proprio cantu) [l]. ℣ *Gloria et honore*. Ad Magnificat ant. *Hodie* [m], commemoratio de sancto Johanne *Cum senio fessus* [n], postea de Innocentibus. Sive autem octave beati

a. Servus Dei. — *b.* Ad primam, ant. *Lapidaverunt*, hanc incipit clericulus. Ad primam hymnus *Jam lucis* cum cantu hymni *A solis ortus* : idem cantus cantatur in hymnis horarum de die ; et dicitur oratio communis. — *c.* Et in fine *Gloria tibi Domine*. — *d.* Ad terciam, ant. *Lapides* ; cap. *Videbant omnes Stephanum* ; ℣ *Gloria et honore* cum *Alleluia* ; similiter dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Ad missam non servatur chorus. Introitus *Etenim. Gloria in excelsis.* Orat. *Da nobis*, deinde fiunt commemorationes de beato Johanne et de Innocentibus. Epist. *Stephanus plenus gratia* : epist. et evang. leguntur in pulpito ; clericulus cantat ibidem ℟ *Sederunt* et *Alleluia Video*. Sequentia non dicitur. Evang. *Ecce ego mitto ad vos. Credo* non dicitur. Offert. *In virtute.* Prefatio communis dicitur. Communio *Video*. Ad VI^am^, ant. *Adhesit* ; cap. *Viri impii* ; ℣ *Posuisti*. Ad IX^am^, ant. *Stephanus autem* ; cap. *Sepelierunt* ; ℣ *Justus ut palma*. — *e. Iste est Johannes.* — *f.* Precentor subdiaconus vel dyaconus loco sui. — *g.* Duplex chorus servatur sine capis sericis in vesp. et matutinis. — *h.* Cetera. — *i.* Ad Benedictus incensatur altare cum unico thuribulo. — *j.* Missa cantatur ut supra dictum est in octavis per ebdomadam, hoc addito quod unus chorus servatur cum capa serica ; duo subdiaconi cantant ℟ cum capis sericis, duo dyaconi *Alleluia. Credo in unum* dicitur. — *k. Lapides torrentis.* — *l.* Nec mutatur ejus cantus. — *m.* Oratio *Da nobis.* — *n.* ℣ *In omnem terram*, orat. *Ecclesiam.*

Stephani sint in die dominica sive in alia, in secundis vesperis, post vesperas beate Marie, fit processio ad ecclesiam [1] Sancte Genovefe [a] (ita ordinata ut dictum est de processione ad Sanctum Nicholaum). In ingressu ecclesie dicitur ant. *Veni sponsa Xpisti* ; postea cantantur vespere. Ad vesperas [b], ant. *Tecum principium*, ps. *Dixit Dominus*, cum aliis ant. et ps. de Natali. Cap. *Qui gloriatur*. Duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Regnum mundi*. Hymnus *Jhesu corona virginum* [c]. ℣ *Specie tua*. Ad Magnificat ant. *(Simile enim est)* [d]. Oratio *Beate Genovefe*.

[36] Cantatis vesperis, redit processio ad ecclesiam et cantatur in ingressu (ut jam dictum est) ant. de beata Maria, et dicitur ℣ et oratio. [e] Postea cantatur completorium ; super psalmos [f] *Alleluia* (et cetera omnia sicut in die Natali, preter capitulum et orationem et ℣ ante orationem ; dicitur enim oratio *Illumina* : similiter in octavis sequentibus).

In octavis beati JOHANNIS.

Per ebdomadam [g]. Ad matutinas, invitatorium [h] *Regem apostolorum*. Ant. *Johannes*, ps. *Celi enarrant* cum aliis ps. de festo. ℣ *In omnem terram*. Lectiones leguntur in Passionario de assumptione beati Johannis *Miletus* ; ibi autem incipiunt lectiones *Secundam post Neronis persecutionem*. ℟ *Valde honorandus*, ℟ *Ecce puer meus*, ℟ *Diligebat*. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, sola ant. *Hic est discipulus*. Cap. *(Valde honorandus)* [i]. ℣ *Nimis honorati*. Ad Benedictus ant. *Iste est Johannes*. Oratio *Ecclesiam*. Commemoratio de Innocentibus.

Missa ut supra, preter sequentiam et *Credo in unum*.

Ad vesperas, sola ant. *Tecum*, ps. de Natali. Cap. (*Hii sunt qui cum mulieribus)* [j]. [v°] Hymnus *Rex gloriose* [k]. ℣ *Letamini*. Ad Magnificat ant. *Gaudent in celis*. Orat. *Deus cujus hodierna die*.

Si autem octave beati Johannis in die dominica evenerint, in vesperis dicitur sola ant. *Tecum*, ps. de Natali. Cap. *Iste*

a. Precedentibus duobus clericulis cum cereis, uno cum cruce, uno ferente thuribulum, alio Colectaneum ; sacerdos ebdomadarius ultimus est in processione, indutus capa serica. — *b.* Servatur chorus cum capis sericis. — *c.* Cum cantu *A solis*. — *d.* *Sponsa Dei Genovefa*, et tota cantatur. Solus septimanarius accedit ad altare incensandum. — *e.* Collatio non legitur. — *f.* Ant. *Alleluia*. Hymnus *O quam glorifica*. Cap. *Tu in nobis*. ℣ *Custodi nos*. Ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Verbum caro factum est*. Orat. *Illumina*. — *g.* Ponuntur tres cerei ante altare et tres textus super altare ; unus chorus tantum servatur in vesperis et matutinis. — *h.* Clericulus. — *i.* *Johannes apostolus et evangelista*. — *j.* *Splendent Betheemitici*. — *k.* Cum cantu *A solis*.

1. *Sur cette église, voir p. 139, n. 1 et 2.*

[illegible] Hymnus *Laudet* cum proprio canti. [illegible] *In* [illegible] Ad Magnificat ant. *Vatis honoranda est.* [illegible]

[illegible] Invitatorium. *Adoremus.* Ant. *Johannes*, ps. [illegible] cum aliis ant. et ps. et R. de festo. VI lectiones [illegible] Passionario de legenda *Secundum pos. Neronis* [illegible] tres II. Omeliario de expositione evangelii [illegible] *Petro Sequere me.*

[illegible] solis ant. *Hi es discipulus*, cetera ut supra.

[illegible] processionem in circuitu chori canitur I. *In media*, in eius duabus processionibus, unam in circuitu chori post actum benedictionis cum in singulis diebus dominicis, altera in ecclesiam Sancti Genovefe post missam de beato Johanne. Similiter antiquitus incepta est processio in ecclesia. Secunda in die dominica duabus in processione in missa de beato Johanne dicitur prefatio de Apostolis.

Sive autem ista octava sit in die dominica sive in alia, post missam de beato Johanne in processione in Sancti Genovefe [illegible] precedentibus Sancta [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible]

Istorum [a], ps. *Beatus vir* cum aliis ps. de festo. ℣ *Letamini*. Lectiones leguntur in Omeliario de sermone *Dedicatur*. ℟ *Sub altare Dei*, ℟ *Ambulabunt*, ℟ *Sub throno Dei*. *Te Deum laudamus* dicitur.

In laudibus, sola ant. *Herodes iratus*. Cap. (*Sanguis sanctorum martyrum*) [b]. ℣ *Justorum anime*. Ad Benedictus ant. *O quam*. Oratio *Deus cujus hodierna die*.

(In ℣ horarum dicitur *Alleluia*) [c].

Missa sicut in die, sed [d] dicitur *Gloria in excelsis* (et *Alleluia*) [e], et non dicitur sequentia, nec *Credo in unum*.

Si octave Innocentium in die dominica evenerint, in sabbato precedenti, [f] ad vesperas sola ant. *Tecum*, ps. de Natali. Cap. (*Sanctorum sicut*) [g]. Hymnus *Sanctorum meritis* [h]. ℣ [i] et oratio ut supra [j].

Ad matutinas, [k] invitatorium *Venite*. Ant. *Istorum*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. et ℟ de festo. VI lectiones leguntur de sermone *Dedicatur*; tres de expositione evangelii *Angelus Domini* ut supra. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, sola ant. *Herodes*. (Cetera [38] ut supra) [l].

Ad processionem cantatur ℟ *Centum*. Et nota quod in hiis octavis et in aliis precedentibus sancti Stephani et sancti Johannis, etiam si in die dominica evenerint, non cantatur sequentia.

Ad vesperas, sola ant. *Tecum*, ps. de Natali. Cap. *Sancti et justi*. Per ebdomadam hymnus *Rex gloriose martirum*, in die dominica hymnus *Sanctorum meritis*. ℣ *Letamini*. Ad Magnificat ant. *Sanctum est*. Oratio *Deus cujus hodierna*. Si octave Innocentium in sabbato evenerint, in ultimis vesperis nichil fit de Innocentibus, sed totum de Natali.

In natali beati Remigii.

Fit duplex festum et ponuntur V cerei ante altare, VI ante corpora sanctorum [m], VII textus deaurati vel deargentati

a. Hec sola dicitur. — *b*. *Hii sunt qui cum mulieribus*. — *c*. Ad horas dicuntur ea que dicta sunt in festo, hoc addito quod ℣ cantantur cum *Alleluia* et ad primam dicitur oratio communis. — *d*. Non servatur chorus et. — *e*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito, duo clericuli cantant ibidem, unus ℟ et alius *Alleluia*. — *f*. In vesperis et matutinis servatur duplex chorus sine capis sericis. — *g*. *Splendent*. — *h*. Ejus cantus non mutatur propter metrum. — *i*. *Letamini*. Ant. ad Magnificat *Sanctum est*, cum duobus thuribulis incensatur altare. — *j*. *Deus cujus hodierna die*. Legitur collatio. Ad completorium ut supra. — *k*. Precentor subdiaconus vel dyaconus loco sui. — *l*. Cap. *Hii sunt qui cum mulieribus*. ℣ *Justorum*. Ad Benedictus, ant. *O quam gloriosum*. Dum cantatur *Benedictus* altare incensatur cum unico thuribulo, oratio ut supra. — *m*. Duo ad letreolum ubi lectiones leguntur.

ponuntur super altare, et paratur altare pannis sericis auro intextis [a].

Ad vesperas, ant. *Amavit* [b] cum aliis IIII^or^ ut in festo sancti Nicholai, ps. de die, non de Natali nec de Epiphania. Cap. *Magnificavit*. Duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Gloriosus*. Hymnus *Remigius* [1] et dicitur in fine *Gloria tibi Domine qui apparuisti hodie* : [v°] similiter in hymnis horarum in die. Duo clericuli ℣ *Ecce sacerdos magnus*. Ad Magnificat ant. *Iste est* et cantatur tota antequam incipiatur *Magnificat* : (similiter in aliis festis duplicibus. Dum Magnificat cantatur, illi qui servant chorum dant invitatorium cantandum illis qui cantaverunt ℟), vel aliis si illi nolunt recipere vel non possunt interesse : similiter in omni festo duplici) [c]. Post *Gloria Patri* cantatur ℣ *Quo* [2] *ejus interventu* ; postea cantatur antiphona ; similiter omnes versus antiphonarum cantantur in hoc festo et non cantantur in alio [3]. Oratio *Deus qui populo tuo*. Duo clericuli *Benedicamus Domino*. Ad processionem ante crucifixum dicitur ant. *Peccati aculeus*, et oratio de Epyphania ; similiter in matutinis et ultimis vesperis. In hoc festo non fit processio ad Sanctum Remigium [4], sed in alio tantum, nec fiunt octave sicut in alio festo.

Ad completorium, super psalmos ant. *Alleluia*. Hymnus *O quam glorifica*. Ad Nunc dimittis ant. *Alleluia amavit eum Dominus alleluia et ornavit eum alleluia alleluia*.

Ad matutinas, duo subdiaconi [39] cum capis sericis invitatorium *Adoremus*. Ant. *Apostolorum* [d], ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et versibus earum et psalmis de uno confessore et ℟ sequentibus. Lectiones leguntur in Passionario de transitu beati Remigii *Post multas*. (Et sciendum quod in omni festo IX lectionum, quod non est duplex, clericulus qui legit in capitulo, dum vespere cantantur, dat lectiones legendas in matutinis, et dum matutine cantantur dat ℣. In festis autem duplicibus, in quibus cantor non servat chorum, clericulus similiter dat lectiones, sed illi qui servant chorum dant ℣ in matutinis. In illis autem festivitatibus in quibus cantor servat chorum, regnarius dat lectiones in vesperis, cantor et succentor dant ℣ in matutinis ; et generaliter quotienscunque fiunt

a. Duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *b*. Ant. *Similabo*, ant. *Fidelis*, ant. *Justum deduxit*, ant. *Ora pro nobis*. — *c*. Va-cat. — *d*. Cum aliis propriis antiphonis, versibus earum et ℟ sequentibus, ps. *Beatus vir* cum aliis psalmis de uno confessore.

1. Repertorium hymnologicum, n° 17300. — 2. *Ou* Quomodo. — 3. *Voir la n. 3 de la p. 3.* — 4. *Sur cette église, voir p. 120, n. 1, et p. 139, n. 4.*

tantum tres lectiones, sive sit festum sive non, regnarius dat lectiones, custos chori dat ℣) [a]. In hoc festo et in omnibus aliis duplicibus festis, omnes ℣ responsorii a binis canonicis cantantur et in omnibus dicitur *Gloria Patri*. In I^am^ lectionem et in IIII^am^ et in VII^am^ duo sacerdotes in[v°]censant altare, et similiter in omni festo duplici. Cantata *Gloria* ultimi ℟), ebdomadarius chori incipit ℟) *Iste est* : similiter in omni festo duplici ; quo cantato, cantatur *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Remigius*, cum aliis IIII^or^ sequentibus et versibus earum, et omnes finiuntur, quia in omnibus duplicibus festis omnes antiphone finiuntur in laudibus, excepta Nativitate et excepto die Pasche cum sequentibus diebus usque ad octavas, in quibus non finiuntur antiphone. Cap. *Benedictionem*. ℣ *Justus ut palma*. Ad Benedictus ant. *Gloriosus* et tota cantatur antequam incipiatur *Benedictus* ; similiter in omni festo duplici. Oratio *Deus qui populo tuo*.

Ad primam, hymnus *Jam lucis orto* cum cantu hymni *Remigius* ; idem cantus dicitur in aliis horis [b]. *Confitemini* dicitur propter octavas. [c]

In missa duo diaconi sunt procedentes, cum diacono qui lecturus est evangelium ; similiter duo subdiaconi cum subdiacono qui lecturus est epistolam. (Et sciendum est quod in omnibus festis duplicibus, [40] que ab antiquo sunt instituta et tamen non sunt solemnia, paratur altare pannis sericis auro intextis et ponuntur VII textus super altare, et duo diaconi et duo subdiaconi sunt procedentes in missa, ut in festis beati Remigii et beate Cilinie, et in Circuncisione Domini et in Annunciatione beate Marie; in illis autem festis duplicibus que instituta sunt de novo, non paratur altare nisi eo modo quo paratur in festis simplicibus IX lectionum, nec ponuntur nisi tres textus super altare nec sunt procedentes in missa. In omnibus autem tam istis quam illis ponuntur ad minus V cerei ante altare, VI ante corpora sanctorum) [d]. Ad missam (duplex chorus servatur, similiter in omni festo duplici ; septimanarius chori incipit) *Statuit* [e]. (*Gloria in excelsis Deo* et cantantur prose ; similiter in omni festo duplici). Oratio *Deus qui*

a. Va-cat. Hec regula debet poni in regulis generalibus. — *b*. Ant. *Remigius* et cantantur antiphone ad horas sine versibus. — *c*. Ad IIII^am^, ant. *Remigius meritis* ; cap. *Ecce sacerdos magnus* ; ℣ *Amavit eum Dominus*, et cantatur cum *Alleluia* et solemniter : similiter cantantur ℣ ad VI^m^ et IX^m^ ; oratio *Deus qui populo tuo* : hec oratio dicitur ad VI^m^ et IX^m^. — *d*. Va-cat. — *e*. Prosa *Est qui nutu. Kirie Cunctipotens*. Precentor dat sacerdoti *Gloria in excelsis* et in fine dicitur prosa *Sedentem*.

ponuntur super altare, et paratur altare pannis sericis auro intextis [a].

Ad vesperas, ant. *Amavit* [b] cum aliis IIII^or^ ut in festo sancti Nicholai, ps. de die, non de Natali nec de Epiphania. Cap. *Magnificavit*. Duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Gloriosus*. Hymnus *Remigius* [1] et dicitur in fine *Gloria tibi Domine qui apparuisti hodie* : [v°] similiter in hymnis horarum in die. Duo clericuli ℣ *Ecce sacerdos magnus*. Ad Magnificat ant. *Iste est* et cantatur tota antequam incipiatur *Magnificat* : (similiter in aliis festis duplicibus. Dum Magnificat cantatur, illi qui servant chorum dant invitatorium cantandum illis qui cantaverunt ℟), vel aliis si illi nolunt recipere vel non possunt interesse : similiter in omni festo duplici) [c]. Post *Gloria Patri* cantatur ℣ *Quo* [2] *ejus interventu* ; postea cantatur antiphona ; similiter omnes versus antiphonarum cantantur in hoc festo et non cantantur in alio [3]. Oratio *Deus qui populo tuo*. Duo clericuli *Benedicamus Domino*. Ad processionem ante crucifixum dicitur ant. *Peccati aculeus*, et oratio de Epyphania ; similiter in matutinis et ultimis vesperis. In hoc festo non fit processio ad Sanctum Remigium [4], sed in alio tantum, nec fiunt octave sicut in alio festo.

Ad completorium, super psalmos ant. *Alleluia*. Hymnus *O quam glorifica*. Ad Nunc dimittis ant. *Alleluia amavit eum Dominus alleluia et ornavit eum alleluia alleluia*.

Ad matutinas, duo subdiaconi [39] cum capis sericis invitatorium *Adoremus*. Ant. *Apostolorum* [d], ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et versibus earum et psalmis de uno confessore et ℟ sequentibus. Lectiones leguntur in Passionario de transitu beati Remigii *Post multas*. (Et sciendum quod in omni festo IX lectionum, quod non est duplex, clericulus qui legit in capitulo, dum vespere cantantur, dat lectiones legendas in matutinis, et dum matutine cantantur dat ℣. In festis autem duplicibus, in quibus cantor non servat chorum, clericulus similiter dat lectiones, sed illi qui servant chorum dant ℣ in matutinis. In illis autem festivitatibus in quibus cantor servat chorum, regnarius dat lectiones in vesperis, cantor et succentor dant ℣ in matutinis ; et generaliter quotienscunque fiunt

a. Duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *b*. Ant. *Similabo*, ant. *Fidelis*, ant. *Justum deduxit*, ant. *Ora pro nobis*. — *c*. Vacat. — *d*. Cum aliis propriis antiphonis, versibus earum et ℟ sequentibus, ps. *Beatus vir* cum aliis psalmis de uno confessore.

1. Repertorium hymnologicum, n° 17300. — 2. *Ou* Quomodo. — 3. *Voir la n. 3 de la p. 3.* — 4. *Sur cette église, voir p. 120, n. 1, et p. 139, n. 4.*

tantum tres lectiones, sive sit festum sive non, regnarius dat lectiones, custos chori dat ℣) [a]. In hoc festo et in omnibus aliis duplicibus festis, omnes ℣ responsorii a binis canonicis cantantur et in omnibus dicitur *Gloria Patri*. In Iam lectionem et in IIIIam et in VIIam duo sacerdotes in[vo]censant altare, et similiter in omni festo duplici. Cantata *Gloria* ultimi ℟), ebdomadarius chori incipit ℟) *Iste est* : similiter in omni festo duplici ; quo cantato, cantatur *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Remigius*, cum aliis IIIIor sequentibus et versibus earum, et omnes finiuntur, quia in omnibus duplicibus festis omnes antiphone finiuntur in laudibus, excepta Nativitate et excepto die Pasche cum sequentibus diebus usque ad octavas, in quibus non finiuntur antiphone. Cap. *Benedictionem*. ℣ *Justus ut palma*. Ad Benedictus ant. *Gloriosus* et tota cantatur antequam incipiatur *Benedictus* ; similiter in omni festo duplici. Oratio *Deus qui populo tuo*.

Ad primam, hymnus *Jam lucis orto* cum cantu hymni *Remigius* ; idem cantus dicitur in aliis horis [b]. *Confitemini* dicitur propter octavas. [c]

In missa duo diaconi sunt procedentes, cum diacono qui lecturus est evangelium ; similiter duo subdiaconi cum subdiacono qui lecturus est epistolam. (Et sciendum est quod in omnibus festis duplicibus, [40] que ab antiquo sunt instituta et tamen non sunt solemnia, paratur altare pannis sericis auro intextis et ponuntur VII textus super altare, et duo diaconi et duo subdiaconi sunt procedentes in missa, ut in festis beati Remigii et beate Cilinie, et in Circuncisione Domini et in Annunciatione beate Marie; in illis autem festis duplicibus que instituta sunt de novo, non paratur altare nisi eo modo quo paratur in festis simplicibus IX lectionum, nec ponuntur nisi tres textus super altare nec sunt procedentes in missa. In omnibus autem tam istis quam illis ponuntur ad minus V cerei ante altare, VI ante corpora sanctorum) [d]. Ad missam (duplex chorus servatur, similiter in omni festo duplici ; septimanarius chori incipit) *Statuit* [e]. (*Gloria in excelsis Deo* et cantantur prose ; similiter in omni festo duplici). Oratio *Deus qui*

a. Va-cat. Hec regula debet poni in regulis generalibus. — *b*. Ant. *Remigius* et cantantur antiphone ad horas sine versibus. — *c*. Ad IIIam, ant. *Remigius meritis* ; cap. *Ecce sacerdos magnus* ; ℣ *Amavit eum Dominus*. et cantatur cum *Alleluia* et solemniter : similiter cantantur ℣ ad VIm et IXm ; oratio *Deus qui populo tuo* : hec oratio dicitur ad VIm et IXm. — *d*. Va-cat. — *e*. Prosa *Est qui nutu*. *Kirie Cunctipotens*. Precentor dat sacerdoti *Gloria in excelsis* et in fine dicitur prosa *Sedentem*.

de passione beati Thome *Ad laudem*. Cantata *Gloria* IX^ni responsi, septimanarius chori (incipit) [a] ℟ *(Gloria et honore)* et cantando [b] ℟ (fit) [c] processio ad altare Beati Thome (in turri) [d], [v°] et finito ℟ ibidem cantantur *Te Deum laudamus* et laudes integre.

In laudibus, ant. *Qui me confessus* cum aliis IIII^or sequentibus. Cap. *Beatus vir qui suffert.* ℣ *Justus ut palma.* Ad Benedictus ant. *Iste sanctus* [e]. Oratio *Deus pro cujus ecclesia ;* sequitur (oratio de Natali) [f], [g] de sancto Stephano, [h] de sancto Johanne, [i] de Innocentibus ; deinde redit processio [j].

Ad primam [k] dicitur *Confitemini*, non propter festum, sed propter octavas ; similiter in ℣ horarum dicitur *Alleluia* propter octavas [l].

In missa ad majus altare non servatur chorus, sed cantatur quasi transcurrendo.

Ad missam *Letabitur. Gloria in excelsis*. Oratio *Deus pro cujus ecclesia*. Postea fiunt commemorationes [m]. Epistola *Beatus vir qui in sapientia morabitur.* [n] ℟ *Posuisti. Alleluia Letabitur* et cantatur a choro communiter. Sequentia non dicitur. Evangelium *Amen amen dico vobis Nisi granum. Credo in unum* dicitur propter octavas. Offert. *Gloria et honore*. Prefatio de Natali. Communio *Qui vult.*

Cantata missa, procedit alius sacerdos de sacrario, capa serica in[34]dutus super albam, et precedit cum diacono et subdiacono processionem ad altare Sancti Thome, et ibi cantatur eadem missa que in choro et servatur duplex chorus [o], et cantatur sequentia *Laureata* a VI canonicis [p], tribus ex una

a. Reiterat. — *b.* Predictum. — *c.* Procedit. — *d.* Precedentibus duobus clericulis cum cereis, uno cum cruce, alio cum thuribulo et alio ferente Colectaneum ; sacerdos ebdomadarius indutus capa serica ultimus incedit. — *e.* Dum cantatur *Benedictus* solus septimanarius accedit ad altare incensandum. — *f.* Ant. de Natali *Hodie Christus,* ℣ *Benedictus,* oratio *Concede.* — *g.* Deinde ant., ℣ et oratio. — *h.* Deinde ant., ℣ et oratio. — *i.* Et ultimo ant., ℣ et oratio. — *j.* In chorum ; et nota quod in matutinis et vesperis servatur duplex chorus sine capis sericis. — *k.* Hymnus *Jam lucis* cum cantu *A solis* et in fine *Gloria tibi Domine.* — *l.* Ad terciam, ant. *Qui sequitur ;* cap. *Qui odit ;* ℣ *Gloria et honore* et cantatur cum *Alleluia,* sed non solempniter. — *m.* Primo de Natali, II° de beato Stephano, III° de sancto Johanne, deinde de Innocentibus. — *n.* Epistola et evangelium non leguntur in pulpito. — *o.* Cum capis sericis. Ad missam *Letabitur,* post *Gloria* prosa *(Doxe per secula) Regi regum. Kirie Cunctipotens.* Septimanarius chori dat sacerdoti *Gloria in excelsis,* in fine dicitur prosa *Sedentem.* Oratio *Deus pro cujus ecclesia :* hec sola dicitur. Epistola *Beatus vir.* Duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Posuisti.* Duo dyaconi cum capis sericis *Alleluia Letabitur.* Sequentia ut dictum est. Evangelium *Amen amen dico. Credo* dicitur. Offert. *Gloria et honore.* Prefacio de Natali. Comm. *Qui vult.* — *p.* Duobus presbiteris, duobus dyaconis, duobus subdiaconis.

parte unum versum dicentibus, aliis tribus alium ex altera parte. Cantata missa[a], redit processio in chorum [b] et cantatur VI[a] [c].

Ad vesperas, ant. *Tecum principium* cum aliis IIII[or] sequentibus, ps. de Natali. Cap. *Iste sanctus*. Hymnus *Deus tuorum militum* cum cantu *A solis* [d]. ℣ *Gloria et honore*. Ad Magnificat ant. *Beatus vir qui suffert* ; cum duobus thuribulis incensatur altare. Oratio *Deus pro cujus ecclesia* ; deinde fiunt commemorationes [e] sicut prius.

Subdiaconus legit collationem. [f]

De sancto SILVESTRO.

Nichil dicitur nisi tantum commemoratio in vesperis, et matutinis et missa. In vesperis [g] dicitur ant. *Magnificemus* (post orationem de Natali), ℣ *Ecce sacerdos magnus*, oratio *Da quesumus omnipotens Deus*.

In matutinis dicitur ant. *Benedictus*, ℣ [v°] *Justus ut palma*, oratio *Da quesumus*. Missa quam habemus propriam de sancto Silvestro non cantatur ea die, sed cantatur de aliquo alio confessore, et per octavas sancti Remigii et sancti Martini.

In octavis beati STEPHANI.

Per ebdomadam. Post secundas vesperas in Circuncisione Domini cantatur ant. *Stephanus*, ℣ *Gloria et honore*, oratio *Da nobis* (vel *Omnipotens*).

Ad matutinas ponuntur tres cerei ante altare et tres textus super altare [h] : (similiter in octavis sequentibus). Clericulus invitatorium *Regem martirum*. Ant. *Elegerunt* : hec sola ant. dicitur, (quia in omnibus octavis de quibus non fiunt IX lectiones dicitur una sola ant. super IX psalmos) ; ps. *Beatus vir* cum aliis psal. de uno martire. ℣ *Gloria et honore*. Tres lectiones leguntur in Omeliario de sermone *Ad aquas Tabilitanas*. ℟ *Lapidabant*, ℟ *Intuens in celum*, ℟ *Impii super justum*. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Lapidaverunt* : hec sola dicitur, (quia in omnibus octavis, sive sint trium lectionum sive IX, dicitur una sola [35] antiphona in laudibus, nisi habeant antiph. proprias,

a. Sacerdos deponit casulam et induitur capa serica. — *b*. Ordinata ut prius. — *c*. Ad sextam, ant. *Si quis michi* ; cap. *Beatus vir qui*... ; ℣ *Posuisti* cum *Alleluia*. Ad IX[am], ant. *Volo Pater* ; cap. *Nisi granum* ; ℣ *Justus ut palma* et cum *Alleluia*. — *d*. In fine *Gloria tibi Domine*. — *e*. Primo de Natali, deinde de beato Stephano, deinde de beato Johanne, ultimo de Innocentibus. — *f*. Ad completorium dicuntur omnia sicut in die Natali Domini. — *g*. Post orationem de Natali. — *h*. Unus chorus tantum servatur in matutinis et vesperis sine capa serica.

ut in octavis Dominice Nativitatis et in octavis Epyphanie). Cap. *Stephanus (plenus gratia)* [a]. ℣ *Justus ut palma*. Ad Benedictus ant. *Impii super justum*. Oratio *Da nobis* (vel *Omnipotens*); deinde fit commemoratio de sancto Johanne et de Innocentibus ; similiter in missa.

In hymnis horarum [b] cantatur cantus *A solis ortus cardine* [c], et similiter in octavis beati Johannis et Innocentium. In hiis tribus octavis dicitur ad I^am^ *Confitemini* et in ℣ horarum *Alleluia*. [d]

Ad missam, sicut in festo, sed non dicitur sequentia, nec *Credo in unum*.

Ad vesperas, ant. *Tecum principium*, et dicitur hec sola, (similiter in octavis sequentibus), ps. de Natali. Cap. *(Johannes apostolus)* [e]. Hymnus *Exultet*. ℣ *In omnem terram*. Ad Magnificat ant. *Cum senio fessus*. Oratio *Ecclesiam* ; commemoratio de Innocentibus.

Si autem octave beati Stephani in die dominica evenerint :

Ad matutinas, [f] invitatorium *Christum natum* [g]. Ant. *Elegerunt*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. et ℟ de festo, preter hec duo : *Ecce jam, Sancte Dei preciose*. Leguntur [v°] VI lectiones de sermone predicto *Ad aquas*, tres ultime de expositione evangelii *Ecce ego mitto ad vos* [h] ut supra [i].

Ad processionem cantatur ℟ *Sancte Dei preciose* [j].

Ad vesperas, sola ant. *Tecum principium*, ps. de Natali. Cap. *(Stephanus servus Dei)* [k]. Hymnus *Deus tuorum militum* (et dicitur cum proprio cantu) [l]. ℣ *Gloria et honore*. Ad Magnificat ant. *Hodie* [m], commemoratio de sancto Johanne *Cum senio fessus* [n], postea de Innocentibus. Sive autem octave beati

a. Servus Dei. — *b.* Ad primam, ant. *Lapidaverunt*, hanc incipit clericulus. Ad primam hymnus *Jam lucis* cum cantu hymni *A solis ortus* : idem cantus cantatur in hymnis horarum de die ; et dicitur oratio communis. — *c.* Et in fine *Gloria tibi Domine*. — *d.* Ad terciam, ant. *Lapides* ; cap. *Videbant omnes Stephanum* ; ℣ *Gloria et honore* cum *Alleluia* ; similiter dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Ad missam non servatur chorus. Introitus *Etenim. Gloria in excelsis.* Orat. *Da nobis*, deinde fiunt commemorationes de beato Johanne et de Innocentibus. Epist. *Stephanus plenus gratia* : epist. et evang. leguntur in pulpito ; clericulus cantat ibidem ℟ *Sederunt* et *Alleluia Video*. Sequentia non dicitur. Evang. *Ecce ego mitto ad vos. Credo* non dicitur. Offert. *In virtute.* Prefatio communis dicitur. Communio *Video*. Ad VI^am^, ant. *Adhesit* ; cap. *Viri impii* ; ℣ *Posuisti*. Ad IX^am^, ant. *Stephanus autem* ; cap. *Sepelierunt* ; ℣ *Justus ut palma*. — *e. Iste est Johannes.* — *f.* Precentor subdiaconus vel dyaconus loco sui. — *g.* Duplex chorus servatur sine capis sericis in vesp. et matutinis. — *h.* Cetera. — *i.* Ad Benedictus incensatur altare cum unico thuribulo. — *j.* Missa cantatur ut supra dictum est in octavis per ebdomadam, hoc addito quod unus chorus servatur cum capa serica ; duo subdiaconi cantant ℟ cum capis sericis, duo dyaconi *Alleluia. Credo in unum* dicitur. — *k. Lapides torrentis.* — *l.* Nec mutatur ejus cantus. — *m.* Oratio *Da nobis.* — *n.* ℣ *In omnem terram*, orat. *Ecclesiam.*

Stephani sint in die dominica sive in alia, in secundis vesperis, post vesperas beate Marie, fit processio ad ecclesiam [1] Sancte Genovefe [a] (ita ordinata ut dictum est de processione ad Sanctum Nicholaum). In ingressu ecclesie dicitur ant. *Veni sponsa Xpisti ;* postea cantantur vespere. Ad vesperas [b], ant. *Tecum principium*, ps. *Dixit Dominus*, cum aliis ant. et ps. de Natali. Cap. *Qui gloriatur*. Duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Regnum mundi*. Hymnus *Jhesu corona virginum* [c]. ℣ *Specie tua*. Ad Magnificat ant. *(Simile enim est)* [d]. Oratio *Beate Genovefe*.

[36] Cantatis vesperis, redit processio ad ecclesiam et cantatur in ingressu (ut jam dictum est) ant. de beata Maria, et dicitur ℣ et oratio. [e] Postea cantatur completorium ; super psalmos [f] *Alleluia* (et cetera omnia sicut in die Natali, preter capitulum et orationem et ℣ ante orationem ; dicitur enim oratio *Illumina :* similiter in octavis sequentibus).

In octavis beati JOHANNIS.

Per ebdomadam [g]. Ad matutinas, invitatorium [h] *Regem apostolorum*. Ant. *Johannes*, ps. *Celi enarrant* cum aliis ps. de festo. ℣ *In omnem terram*. Lectiones leguntur in Passionario de assumptione beati Johannis *Miletus ;* ibi autem incipiunt lectiones *Secundam post Neronis persecutionem*. ℟ *Valde honorandus*, ℟ *Ecce puer meus*, ℟ *Diligebat*. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, sola ant. *Hic est discipulus*. Cap. *(Valde honorandus)* [i]. ℣ *Nimis honorati*. Ad Benedictus ant. *Iste est Johannes*. Oratio *Ecclesiam*. Commemoratio de Innocentibus.

Missa ut supra, preter sequentiam et *Credo in unum*.

Ad vesperas, sola ant. *Tecum*, ps. de Natali. Cap. *(Hii sunt qui cum mulieribus)* [j]. [v°] Hymnus *Rex gloriose* [k]. ℣ *Letamini*. Ad Magnificat ant. *Gaudent in celis*. Orat. *Deus cujus hodierna die*.

Si autem octave beati Johannis in die dominica evenerint, in vesperis dicitur sola ant. *Tecum*, ps. de Natali. Cap. *Iste*

a. Precedentibus duobus clericulis cum cereis, uno cum cruce, uno ferente thuribulum, alio Colectaneum ; sacerdos ebdomadarius ultimus est in processione, indutus capa serica. — *b.* Servatur chorus cum capis sericis. — *c.* Cum cantu *A solis*. — *d.* *Sponsa Dei Genovefa*, et tota cantatur. Solus septimanarius accedit ad altare incensandum. — *e.* Collatio non legitur. — *f.* Ant. *Alleluia*. Hymnus *O quam glorifica*. Cap. *Tu in nobis*. ℣ *Custodi nos*. Ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Verbum caro factum est*. Orat. *Illumina*. — *g.* Ponuntur tres cerei ante altare et tres textus super altare ; unus chorus tantum servatur in vesperis et matutinis. — *h.* Clericulus. — *i.* *Johannes apostolus et evangelista*. — *j.* *Splendent Betheemitici*. — *k.* Cum cantu *A solis*.

1. *Sur cette église, voir p. 139, n. 1 et 2.*

Ad missam *Intret* [a]. Oratio *Deus qui nos concedis*. Epistola *Hii sunt viri misericordie*. [b] ℟ *Gloriosus*. [c] *Alleluia Justi autem in perpetuum vivent* [d]. Evangelium *Descendens Jhesus de monte*. Offertorium *Mirabilis*. Communio *Posuerunt* [e].

Ad vesperas, ant. *Beatus pontifex* cum aliis IIII^or^ sequentibus. Ps. de die. Cap. (*Istorum est enim*) [f]. Hymnus *Sanctorum meritis*. ℣ *Letamini*. Ad Magnificat ant. *Prepollens* [g]. Oratio *Deus qui nos concedis*.

Nota quod si festum beati Nichasii fuerit IIII^a^ feria, quod non potest esse nisi in jejunio IIII^or^ temporum, sex lectiones ad matutinas leguntur de festo, tres ultime de expositione euvangelii *Missus est* et cantatur missa de festo post terciam, missa de jejunio post sextam [h].

In natali beati Thome apostoli [i].

Ad vesperas, ant. et psalmi de die. [29] Cap. *Non vos me elegistis* [j]. Hymnus *Exultet*. ℣ *In omnem terram*. Ad Magnificat ant. *Tradent* [k]. Cum duobus thuribulis incensatur altare. Oratio *Da nobis*. Postea cantatur ant. de Adventu *O oriens* et cantatur *Magnificat* ; sequitur oratio de Adventu [l].

Ad matutinas, [m] invitatorium *Regem apostolorum*. Ant. *In omnem terram*, ps. *Celi enarrant*, cum aliis ant. et ps. de apostolis, et ℟ communibus de responsorio *Ecce ego mitto vos*. Lectiones leguntur in Passionario de passione beati Thome *Cum apostolus Thomas* [n].

In laudibus, ant. *Hoc est preceptum meum*, cum aliis IIII^or^ sequentibus. Cap. *Beati pacifici*. ℣ *Nimis honorati*. Ad Benedictus ant. *Vos estis* [o]. Oratio *Da nobis* ; postea fit memoria de Adventu.

In horis dicuntur ℣ de apostolis [p] et ad I^am^ *Confitemini* [q].

a. Prosa *Ore Patris. Kirie Cunctipotens*. Precentor dat sacerdoti *Gloria in excelsis* et cantatur prosa *Sedentem*. — *b*. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *c*. Duo dyaconi. — *d*. Sequentia *Superne matris*. — *e*. Ad sextam, ant. *Cum sanctis ejus*; cap. *Istorum* ; ℣ *Justorum anime*. Ad nonam, ant. *Accepit igitur* ; cap. *Sancti per fidem* ; ℣ *Justi autem*. — *f*. *Sanctorum sicut aquile*. — *g*. Et tota cantatur et incensatur altare cum duobus thuribulis. — *h*. Et si dictum festum in die dominica acciderit, differtur usque ad secundam feriam. — *i*. Fit festum duplex; quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis. Tres textus ponuntur super altare, duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *j*. Duo subdiaconi cum capis sericis ℣ *Cives apostolorum*. — *k*. Et tota cantatur. — *l*. Subdiaconus legit collationem. — *m*. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *n*. In prima, quarta et septima lectione incensatur altare a duobus sacerdotibus cum duobus thuribulis. Cantata *Gloria* noni ℟, precentor reiterat nonum responsum. — *o*. Et tota cantatur. Ad Benedictus incensatur altare cum duobus thuribulis. — *p*. Sicut dictum est in festo beati Andree. — *q*. Ad primam, ant. *Hoc est preceptum*. Ad terciam, *Majorem* ; cap. *Per manus autem*.

Ad missam *Michi autem* [a]. Oratio *Da nobis*. Epistola *Jam non estis*. [b] ℟ *Constitues*. [c] *Alleluia In omnem terram*. Sequentia *Clare sanctorum*. Hec sequentia dicitur in omnibus festis apostolorum [v°] de quibus non habemus propriam sequentiam. Evangelium *Thomas unus ex duodecim*. *Credo in unum*. Offertor. *In omnem terram*. Prefatio de apostolis. Communio *Mitte manum* [d].

Ad vesperas, ant. *Juravit Dominus*, ps. *Dixit Dominus*, cum aliis ant. et ps. sicut in festo beati Andree. Cap. *Non vos me elegistis*. Hymnus *Exultet celum*. ℣ *In omnem terram*. Ad Magnificat ant. *Dum steteritis* [e]. Oratio *Da nobis*. Postea cantatur ant. *O rex gentium*, *Magnificat*, oratio de Adventu.

Nota quod si festum beati Thome apostoli fuerit VI^n^ feria vel sabbato, quod non potest accidere nisi in jejunio IIII^or^ temporum, VI lectiones ad matutinas leguntur de passione beati Thome, tres ultime de expositione evangelii de jejunio, et cantatur missa de festo post III^am^, missa de jejunio post VI^am^ [f].

In natali beati STEPHANI.

Post secundas vesperas Nativitatis Dominice fit commemoratio de sancto Stephano, et cantatur ant. *Stephanus*, oratio [30] *Da nobis*.

Ad matutinas ponuntur V cerei ante altare et VI ante corpora sanctorum, et duo super letreolum ubi lectiones leguntur [g] : (similiter fit in omni festo duplici). Duo canonici cum capis sericis invitatorium *Christum natum*. Ant. *Elegerunt*, ps. *Beatus vir*, cum aliis [h] ant. et ps. de uno martyre (et ℟ sequentibus). Lectiones leguntur in Omeliario VI de sermone *Heri celebravimus*, tres de expositione evangelii *Ecce ego mitto ad vos* [i].

In laudibus, ant. *Lapidaverunt* cum aliis IIII^or^ sequentibus. Cap. *Stephanus servus Dei*. ℣ *Justus ut palma*. Ad Benedictus

a. Doxe per secula; Kirie Cunctipotens; precentor dat sacerdoti *Gloria in excelsis*, et in fine dicitur prosa *Sedentem*. — *b.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *c.* Duo diaconi. — *d.* Ad sextam, ant. *Vos amici;* cap. *Ibant apostoli*. Ad nonam, ant. *In patientia;* cap. *Manete*. — *e.* Et tota cantatur et incensatur altare cum duobus thuribulis. — *f.* Si hoc festum in die dominica acciderit, differtur usque ad secundam feriam. — *g.* VII textus ponuntur super altare et aperiuntur casse : similiter in festis beati Johannis et Innocentium; duplex chorus servatur in vesperis, matutinis et missa cum capis sericis. — *h.* Propriis antiph. et responsis sequentibus. — *i.* In prima, quarta et septima lectione incensatur altare cum duobus thuribulis. Omnes ℣ responsorii cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum quos cantant clericuli; cantata *Gloria* noni ℟, precentor reiterat dictum ℟, et in omnibus dicitur *Gloria Patri*.

ant. *Impii super justum* [a]. Oratio *Da nobis*. Postea fit commemoratio de Nativitate Domini et cantatur ant. *Hodie Christus natus est* [b].

Ad primam, hymnus *Jam lucis* cum cantu *A solis ortus cardine* ; idem cantus cantatur in horis sequentibus, et in omnibus festis et octavis festorum usque ad octavas Epyphanie. [c] *Confitemini* dicitur ; similiter in festis sequentibus et in octavis usque ad vicesimum [v°] diem [d]. Oratio dicitur de Natali et ℣ ante orationem ; similiter in aliis festis usque ad Circuncisionem.

(Ad horas cantantur ℣ de uno martyre. Ad III^am^, *Gloria et honore*. Ad VI^am^, *Posuisti Domine*. Ad IX^am^, *Justus ut palma*) [e], (et cantantur cum *Alleluia*, tum propter octavas Nativitatis, tum propter festum duplex ; isti enim ℣ cantantur cum *Alleluia* in omni festo duplici unius martyris, nisi festum illud sit a Nativitate Domini usque ad vicesimum diem, ut festum beati Thome [1], vel sit in tempore paschali) [f].

An missam duplex chorus servatur [g] ; similiter in omni festo duplici. [h] *Etenim sederunt*. [i] *Gloria in excelsis* et cantatur prosa [j]; et similiter fit in omni festo duplici. Oratio *Da nobis* ; deinde dicitur oratio de Natali *Concede quesumus*. Epistola *Stephanus plenus gratia* [k]. [l] ℟ *Sederunt*. [m] *Alleluia Video*. Sequentia [n] *Magnus Dominus in universa terra*. Euvangelium *Ecce ego mitto ad vos*. *Credo in unum* ; dicitur similiter in festis sequentibus. [o] Communio *Video* [p].

Ad vesperas, ant. *Lapidaverunt* [31] cum aliis III^or^ sequentibus, (ps. de Natali) [q]. Cap. *Lapides torrentis*. Hymnus *Deus tuorum militum*, cum cantu hymni *A solis ortus cardine*. ℣ *Gloria et honore*. (Oratio *Hodie sanctus*). Ad Magnificat ant. [r] *Da nobis* ; postea fit commemoratio de beato Johanne, ant.

a. Et tota cantatur et incensatur altare cum duobus thuribulis. — *b*. ℣ *Benedictus qui venit*. Oratio *Concede*. — *c*. Ant. *Lapidaverunt*. — *d*. Similiter in hymnis horarum de die, loco ultimi ℣ sequens dicitur *Gloria tibi Domine qui natus es* usque ad Epyphaniam. — *e*. Ad terciam, ant. *Lapides* ; cap. *Videbant omnes Stephanum* ; ℣ *Gloria et honore* et cantatur cum *Alleluia* et solemniter, et sic cantantur ad sextam et nonam. — *f*. Va-cat. — *g*. In capis sericis. — *h*. Introitus. — *i*. Post *Gloria* dicitur prosa *Est qui nutu*. *Kirie Cunctipotens*. Precentor dat sacerdoti. — *j*. *Sedentem*. — *k*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; *k* et Alleluia cantantur similiter. — *l*. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *m*. Duo diaconi. — *n*. *Letabundus* vel. — *o*. Offertorium. Prefatio de Natali. — *p*. Ad sextam, ant. *Adhesit* ; cap. *Viri impii* ; ℣ *Posuisti*. Ad nonam, ant. *Stephanus autem* ; cap. *Sepelierunt* ; ℣ *Justus ut palma florebit*. — *q*. Ps. *Dixit Dominus* cum aliis psalmis de Natali. — *r*. *Hodie* et tota cantatur, et incensatur altare cum duobus thuribulis.

1. *Saint Thomas de Cantorbéry, martyr, le 29 décembre.*

Valde honorandus est, ℣ *In omnem terram*, orat. *Ecclesiam* ; postea dicitur de Nativitate [a].

(Sciendum est quod quotiens due festivitates sanctorum IX lectionum sunt continue, si utrumque festum sit duplex, vel utrumque simplex, secunde vespere primi festi erunt de priori festo, sicut fit in hiis tribus festivitatibus ; si autem duplex festum precedat et simplex sequatur, erunt similiter de priori festo, sicut in ultimis vesperis de Innocentibus. Si autem simplex festum precedat et duplex sequatur, secunde vespere erunt de sequenti festo, ut in festo beate Agnetis secunde vespere fiunt de sancto Vincentio, et ne festum beate Agnetis omnino sine vesperis remaneret, compulsi sumus contra [v°] regulam facere, unde secunde vespere in festo sanctorum Fabiani et Sebastiani fiunt de beata Agnete, cum tamen secundum priorem regulam deberent esse de martyribus) [b].

[c] In completorio dicuntur omnia que in die Nativitatis ; similiter in aliis festis sequentibus. Nota quod si festum beati Stephani vel aliquod sequentium in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Descendit*.

In natali beati JOHANNIS.

Fit duplex festum [d].

Ad matutinas, invitatorium [e] *Adoremus*. Ant. *Johannes*, ps. *Celi enarrant*, cum aliis ant. [f] et ps. de apostolis, preter ultimum, loco cujus dicitur *Bonum est confiteri*, (et ℟ sequentibus). Lectiones leguntur in Omeliario [g], due de sermone *Johannes apostolus*, IIII^or^ de sermone *Audi fabulam non fabulam*, tres de expositione euvangelii *Dixit Dominus Petro Sequere me* [h].

In laudibus, ant. *Hic est* cum aliis IIII^or^ sequentibus. Cap. (*Johannes apostolus*) [i]. ℣ *Nimis honorati*. Ad Benedictus ant. *Iste est* [j]. Oratio *Ecclesiam* ; postea fit memoria de Natali [k],

a. Ant. *Hodie* ; ℣ *Tanquam sponsus* ; oratio *Concede*. — *b.* Va-cat. Ista regula scribatur cum regulis IX lectionum vel duplic. Ista regula corrigatur antequam scribatur, quia secus fit in festis... — *c.* Subdiaconus legit collationem. — *d.* Quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis ; septem textus ponuntur super altare et aperiuntur casse ; duplex chorus servatur in vesperis, matutinis et missa cum capis sericis. — *e.* Duo subdiaconi cum capis sericis invitatorium. — *f.* Propriis antiphonis et responsis sequentibus. — *g.* In prima, IIII^a^ et VI^a^ lectione incensatur altare cum duobus thuribulis. Omnes ℣ cantantur a binis canonicis, excepto primo et quarto quos cantant bini clericuli, et in omnibus ℟ post ℣ dicitur *Gloria Patri* ; cantata *Gloria* noni ℟, precentor reiterat dictum responsum. — *h.* *Te Deum* dicitur. — *i.* *Valde honorandus est*. — *j.* Et tota cantatur et altare incensatur cum duobus thuribulis. — *k.* Et dicitur ant. *Hodie*, ℣ *Benedictus*, oratio *Concede*.

ant. *Impii super justum* [a]. Oratio *Da nobis*. Postea fit commemoratio de Nativitate Domini et cantatur ant. *Hodie Christus natus est* [b].

Ad primam, hymnus *Jam lucis* cum cantu *A solis ortus cardine* ; idem cantus cantatur in horis sequentibus, et in omnibus festis et octavis festorum usque ad octavas Epyphanie. [c] *Confitemini* dicitur ; similiter in festis sequentibus et in octavis usque ad vicesimum [v°] diem [d]. Oratio dicitur de Natali et ℣ ante orationem ; similiter in aliis festis usque ad Circuncisionem.

(Ad horas cantantur ℣ de uno martyre. Ad III^am^, *Gloria et honore*. Ad VI^am^, *Posuisti Domine*. Ad IX^am^, *Justus ut palma*) [e], (et cantantur cum *Alleluia*, tum propter octavas Nativitatis, tum propter festum duplex ; isti enim ℣ cantantur cum *Alleluia* in omni festo duplici unius martyris, nisi festum illud sit a Nativitate Domini usque ad vicesimum diem, ut festum beati Thome [1], vel sit in tempore paschali) [f].

An missam duplex chorus servatur [g] ; similiter in omni festo duplici. [h] *Etenim sederunt*. [i] *Gloria in excelsis* et cantatur prosa [j]; et similiter fit in omni festo duplici. Oratio *Da nobis* ; deinde dicitur oratio de Natali *Concede quesumus*. Epistola *Stephanus plenus gratia* [k]. [l] ℟ *Sederunt*. [m] *Alleluia Video*. Sequentia [n] *Magnus Dominus in universa terra*. Euvangelium *Ecce ego mitto ad vos*. *Credo in unum* ; dicitur similiter in festis sequentibus. [o] Communio *Video* [p].

Ad vesperas, ant. *Lapidaverunt* [31] cum aliis IIII^or^ sequentibus, (ps. de Natali) [q]. Cap. *Lapides torrentis*. Hymnus *Deus tuorum militum*, cum cantu hymni *A solis ortus cardine*. ℣ *Gloria et honore*. (Oratio *Hodie sanctus*). Ad Magnificat ant. [r] *Da nobis* ; postea fit commemoratio de beato Johanne, ant.

a. Et tota cantatur et incensatur altare cum duobus thuribulis. — *b*. ℣ *Benedictus qui venit*. Oratio *Concede*. — *c*. Ant. *Lapidaverunt*. — *d*. Similiter in hymnis horarum de die, loco ultimi ℣ sequens dicitur *Gloria tibi Domine qui natus es* usque ad Epyphaniam. — *e*. Ad terciam, ant. *Lapides* ; cap. *Videbant omnes Stephanum* ; ℣ *Gloria et honore* et cantatur cum *Alleluia* et solemniter, et sic cantantur ad sextam et nonam. — *f*. Va-cat. — *g*. In capis sericis. — *h*. Introitus. — *i*. Post *Gloria* dicitur prosa *Est qui nutu*. *Kirie Cunctipotens*. Precentor dat sacerdoti. — *j*. *Sedentem*. — *k*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; *k* et Alleluia cantantur similiter. — *l*. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *m*. Duo diaconi. — *n*. *Letabundus* vel. — *o*. Offertorium. Prefatio de Natali. — *p*. Ad sextam, ant. *Adhesit* ; cap. *Viri impii* ; ℣ *Posuisti*. Ad nonam, ant. *Stephanus autem* ; cap. *Sepelierunt* ; ℣ *Justus ut palma florebit*. — *q*. Ps. *Dixit Dominus* cum aliis psalmis de Natali. — *r*. *Hodie* et tota cantatur, et incensatur altare cum duobus thuribulis.

1. *Saint Thomas de Cantorbéry, martyr, le 29 décembre.*

Valde honorandus est, ℣ *In omnem terram*, orat. *Ecclesiam* ; postea dicitur de Nativitate [a].

(Sciendum est quod quotiens due festivitates sanctorum IX lectionum sunt continue, si utrumque festum sit duplex, vel utrumque simplex, secunde vespere primi festi erunt de priori festo, sicut fit in hiis tribus festivitatibus ; si autem duplex festum precedat et simplex sequatur, erunt similiter de priori festo, sicut in ultimis vesperis de Innocentibus. Si autem simplex festum precedat et duplex sequatur, secunde vespere erunt de sequenti festo, ut in festo beate Agnetis secunde vespere fiunt de sancto Vincentio, et ne festum beate Agnetis omnino sine vesperis remaneret, compulsi sumus contra [v°] regulam facere, unde secunde vespere in festo sanctorum Fabiani et Sebastiani fiunt de beata Agnete, cum tamen secundum priorem regulam deberent esse de martyribus) [b].

[c] In completorio dicuntur omnia que in die Nativitatis ; similiter in aliis festis sequentibus. Nota quod si festum beati Stephani vel aliquod sequentium in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Descendit*.

In natali beati JOHANNIS.

Fit duplex festum [d].

Ad matutinas, invitatorium [e] *Adoremus*. Ant. *Johannes*, ps. *Celi enarrant*, cum aliis ant. [f] et ps. de apostolis, preter ultimum, loco cujus dicitur *Bonum est confiteri*, (et ℟ sequentibus). Lectiones leguntur in Omeliario [g], due de sermone *Johannes apostolus*, IIII^or^ de sermone *Audi fabulam non fabulam*, tres de expositione euvangelii *Dixit Dominus Petro Sequere me* [h].

In laudibus, ant. *Hic est* cum aliis IIII^or^ sequentibus. Cap. (*Johannes apostolus*) [i]. ℣ *Nimis honorati*. Ad Benedictus ant. *Iste est* [j]. Oratio *Ecclesiam* ; postea fit memoria de Natali [k],

a. Ant. *Hodie*; ℣ *Tanquam sponsus*; oratio *Concede*. — *b*. Va-cat. Ista regula scribatur cum regulis IX lectionum vel duplic. Ista regula corrigatur antequam scribatur, quia secus fit in festis... — *c*. Subdiaconus legit collationem. — *d*. Quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis; septem textus ponuntur super altare et aperiuntur casse; duplex chorus servatur in vesperis, matutinis et missa cum capis sericis. — *e*. Duo subdiaconi cum capis sericis invitatorium. — *f*. Propriis antiphonis et responsis sequentibus. — *g*. In prima, IIII^a^ et VI^a^ lectione incensatur altare cum duobus thuribulis. Omnes ℣ cantantur a binis canonicis, excepto primo et quarto quos cantant bini clericuli, et in omnibus ℟ post ℣ dicitur *Gloria Patri;* cantata *Gloria* noni ℟, precentor reiterat dictum responsum. — *h*. *Te Deum* dicitur. — *i*. *Valde honorandus est*. — *j*. Et tota cantatur et altare incensatur cum duobus thuribulis. — *k*. Et dicitur ant. *Hodie*, ℣ *Benedictus*, oratio *Concede*.

ultimo de sancto Stephano et dicitur ant. *Lapidaverunt* [a], [32] *Da nobis* (vel *Omnipotens*).

Ad horas dicuntur ℣ de apostolis cum Alleluia [b].

Ad missam *In medio ecclesie* [c]. Oratio *Ecclesiam* ; postea dicitur oratio de Natali, ultimo de sancto Stephano. Epistola *Qui timet Deum.* [d] ℟ *Exiit sermo.* [e] *Alleluia Hic est.* Sequentia [f] *Nostra musica* I. Evangelium *Dixit Dominus Petro Sequere me. Credo in unum.* Offert. *Justus.* Prefatio de Natali. Communio *Exiit sermo* [g].

Ad vesperas, *Hic est* cum aliis (sequentibus, ps. de Natali) [h]. Cap. *(Valde honorandus est)* [i]. Hymnus *Exultet* cum cantu *A solis.* ℣ *In omnem terram.* Ad Magnif. ant. *Cum senio fessus* [j]. Oratio *Ecclesiam* ; deinde fit commemoratio de Innocentibus, ant. *Gaudent in celis,* ℣ *Lætamini*, oratio *Deus cujus hodierna die* ; postea de Natali, ultimo de beato Stephano et dicitur secunda ant. de laudibus *Lapides* [k].

In natali INNOCENTIUM.

Fit duplex festum [l].

Ad matutinas, invitatorium [m] *Venite adoremus.* Ant. *Istorum est enim,* ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. de pluribus martyribus, ita tamen quod mutatur [v°] ultimus psalmus (ut predictum est) [n], et ℟ sequentibus. Lectiones leguntur in Omeliario VI de sermone *Zelus quo tendat*, tres de expositione evangelii *Angelus Domini apparuit* [o]. Non dicitur *Te Deum laudamus.*

In laudibus, ant. *Herodes iratus* cum aliis IIII^or^ sequentibus. Cap. *Hii sunt qui cum mulieribus.* ℣ *Justorum anime.* Ad Benedictus ant. *O quam gloriosum est* [p]. Oratio *Deus cujus hodierna die* ; postea fit commemoratio de Natali [q], de beato

a. ℣ *Justus ut palma.* — *b.* Ad primam, ant. *Hic est discipulus, Confitenimi* dicitur, et dicitur ℣ et orat. de Natali. Ad tertiam, ant. *Hic est discipulus meus.* Cap. *Occurrit beato Johanni.* ℣ *In omnem terram*, et cantatur cum Alleluia et solemniter : et sic cantantur ad VI^am^ et IX^am^. — *c.* Prosa *Est qui. Kirie Cunctipotens. Gloria in excelsis* ; prosa *Sedentem.* — *d.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *e.* Duo diaconi. — *f. Lætabundus* vel. — *g.* Ad sextam, ant. *Ecce puer meus* ; cap. *In ferventis olei* ; ℣ *Constitues.* Ad nonam, ant. *Sic eum* ; cap. *Quasi unus* ; ℣ *Nimis honorati sunt.* — *h.* IIII^or^ sequentibus, ps. *Dixit* cum aliis de Natali. — *i. Iste est Johannes.* — *j.* Et tota cantatur ; dum cantatur Magnificat altare incensatur cum duobus thuribulis. — *k.* Subdiaconus legit collationem. Ad completorium dicuntur omnia sicut in die Natali Domini. Si hoc festum in die dominica acciderit, ad processionem cantatur ℟ *Descendit.* — *l.* Quinque cerei ponuntur... *(comme à la fête de saint Jean apôtre).* — *m.* Duo subdyaconi cum capis sericis. — *n.* Loco cujus dicitur psalmus *Deus venerunt gentes.* — *o.* In prima, quarta et septima lectione... *(comme à la fête de saint Jean).* — *p.* Et tota cantatur ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *q. Hodie,* ℣ *Benedictus,* oratio *Concede.*

Stephano [a], de beato Johanne [b] et dicuntur antiphone de laudibus in ordine.

Ad horas [c] cantantur ℣ de pluribus martyribus et dicuntur sine *Alleluia* [d].

Ad missam *Ex ore* [e]. Non dicitur *Gloria in excelsis*. Oratio *Deus cujus hodierna die* ; sequitur oratio de Natali [f], de beato Stephano [g], de beato Johanne [h]. Epistola *Vidi supra montem Syon* [i]. [j] ℟ *Anima nostra*. Non dicitur *Alleluia*, sed loco ejus (cantatur) [k] *Laude piissima* [l]. Sequentia *Celsa pueri* [m]. Evangelium *Angelus Domini apparuit*. *Credo in unum Deum* dicitur. Offertorium *Anima nostra*. Prefatio de Natali. Communio *Vox in Rama*. In fine misse dicitur [33] *Benedicamus Domino*. [n] Ad IX^nm^ dicitur ant. *Sinite*. Cap. *(Sanctorum sicut aquile)* [o]. [p] Hymnus *Sanctorum meritis*, nec mutatur ejus cantus propter metrum. ℣ *Letamini*. Ad Magnificat *Sanctum est verum lumen*. Oratio *Deus cujus hodierna die*, deinde fit commemoratio de beato Thoma, ant. *Hic est vere martir*, [q] oratio *Deus pro cujus ecclesia* ; postea fiunt alie commemorationes [r]. In vesperis fit processio ad altare Beati Thome [s].

In natali beati THOME [t].

Ad matutinas ponuntur tantum tres cerei ante altare et tres textus super altare, (sicut in omni festo IX lectionum). Subdiaconus [u] invitatorium *Regem martirum*. Ant. *In lege*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et psalmis de uno martire et ℟ de responsorio *Iste sanctus*. Lectiones leguntur in Passionario

a. Adhesit, ℣ *Justus ut palma*, oratio *Da nobis*. — *b. Hic est discipulus*, ℣ *Nimis*, oratio *Ecclesiam*. — *c. Jam lucis* cum cantu *A solis* ; idem cantus cantatur in hymnis horarum de die. Ad primam, ant. *Herodes*, *Confitemini* dicitur ; in fine dicitur ℣ et oratio de Natali. — *d.* Ad tertiam, ant. *A bimatu et infra* ; cap. *Adoraverunt viventem* ; ℣ *Letamini* et cantatur sine *Alleluia* : similiter ad VI^nm^ et IX^nm^ ; oratio *Deus cujus hodierna die* : similiter dicitur ad VI^nm^ et nonam. — *e.* Prosa *Doxe per secula*. *Kirie Cunctipotens*. — *f. Concede*. — *g. Da nobis*. — *h. Ecclesiam*. — *i.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; similiter ibidem cantantur ℟ et *Laude piissima*. — *j.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *k.* Cantant duo dyaconi. — *l.* ℣ *Judicabunt*. — *m.* Vel *Letabundus*. — *n.* Ad sextam, ant. *Vox in Rama* ; cap. *Cantabant sancti canticum novum* ; ℣ *Justorum anime*. — *o. Ambulabunt mecum*. ℣ *Justi autem in perpetuum*. — *p.* Ad vesperas, ant. *Sub trono*, ant. *Cantabant sancti*, ant. *Ambulabunt*, ant. *Sanguis sanctorum*, ant. *Sinite*. Ps. *Dixit Dominus* cum aliis ps. de Natali. Cap. *Splendent Bethleemitici*. Hymnus *Sanctorum meritis*. ℣ *Letamini*. Ad Magnificat ant. *Sanctum est* et tota cantatur ; altare incensatur cum duobus thuribulis. Oratio *Deus cujus hodierna die*. — *q.* ℣ *Gloria et honore*. — *r.* Commemorationes primo de Natali et dicitur ant. *Hodie*, ℣ et oratio ut supra ; deinde de beato Stephano et ultimo de beato Johanne. — *s.* Eundo ad processionem cantatur ant. *Hic est vere martir* ; postea cantatur *Magnificat* ; solus septimanarius accedit ad altare incensandum. Oratio *Deus pro cujus ecclesia* ; deinde redit processio in choro, nec legitur collatio. Ad completorium fiunt omnia de Natali. — *t.* Fiunt IX lectiones. — *u.* Precentor subdiaconus vel dyaconus loco sui.

de passione beati Thome *Ad laudem*. Cantata *Gloria* IX^ni responsi, septimanarius chori (incipit) [a] ℟ *(Gloria et honore)* et cantando [b] ℟ (fit) [c] processio ad altare Beati Thome (in turri) [d], [v°] et finito ℟ ibidem cantantur *Te Deum laudamus* et laudes integre.

In laudibus, ant. *Qui me confessus* cum aliis IIII^or sequentibus. Cap. *Beatus vir qui suffert.* ℣ *Justus ut palma.* Ad Benedictus ant. *Iste sanctus* [e]. Oratio *Deus pro cujus ecclesia ;* sequitur (oratio de Natali) [f], [g] de sancto Stephano, [h] de sancto Johanne, [i] de Innocentibus ; deinde redit processio [j].

Ad primam [k] dicitur *Confitemini*, non propter festum, sed propter octavas ; similiter in ℣ horarum dicitur *Alleluia* propter octavas [l].

In missa ad majus altare non servatur chorus, sed cantatur quasi transcurrendo.

Ad missam *Letabitur*. *Gloria in excelsis*. Oratio *Deus pro cujus ecclesia*. Postea fiunt commemorationes [m]. Epistola *Beatus vir qui in sapientia morabitur*. [n] ℟ *Posuisti*. *Alleluia Letabitur* et cantatur a choro communiter. Sequentia non dicitur. Evangelium *Amen amen dico vobis Nisi granum*. *Credo in unum* dicitur propter octavas. Offert. *Gloria et honore*. Prefatio de Natali. Communio *Qui vult*.

Cantata missa, procedit alius sacerdos de sacrario, capa serica in[34]dutus super albam, et precedit cum diacono et subdiacono processionem ad altare Sancti Thome, et ibi cantatur eadem missa que in choro et servatur duplex chorus [o], et cantatur sequentia *Laureata* a VI canonicis [p], tribus ex una

a. Reiterat. — *b*. Predictum. — *c*. Procedit. — *d*. Precedentibus duobus clericulis cum cereis, uno cum cruce, alio cum thuribulo et alio ferente Colectaneum ; sacerdos ebdomadarius indutus capa serica ultimus incedit. — *e*. Dum cantatur *Benedictus* solus septimanarius accedit ad altare incensandum. — *f*. Ant. de Natali *Hodie Christus*, ℣ *Benedictus*, oratio *Concede*. — *g*. Deinde ant., ℣ et oratio. — *h*. Deinde ant., ℣ et oratio. — *i*. Et ultimo ant., ℣ et oratio. — *j*. In chorum ; et nota quod in matutinis et vesperis servatur duplex chorus sine capis sericis. — *k*. Hymnus *Jam lucis* cum cantu *A solis* et in fine *Gloria tibi Domine*. — *l*. Ad terciam, ant. *Qui sequitur ;* cap. *Qui odit ;* ℣ *Gloria et honore* et cantatur cum *Alleluia*, sed non solempniter. — *m*. Primo de Natali, II° de beato Stephano, III° de sancto Johanne, deinde de Innocentibus. — *n*. Epistola et evangelium non leguntur in pulpito. — *o*. Cum capis sericis. Ad missam *Letabitur*, post *Gloria* prosa *(Doxe per secula) Regi regum. Kirie Cunctipotens*. Septimanarius chori dat sacerdoti *Gloria in excelsis*, in fine dicitur prosa *Sedentem*. Oratio *Deus pro cujus ecclesia :* hec sola dicitur. Epistola *Beatus vir*. Duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Posuisti*. Duo dyaconi cum capis sericis *Alleluia Letabitur*. Sequentia ut dictum est. Evangelium *Amen amen dico*. *Credo* dicitur. Offert. *Gloria et honore*. Prefacio de Natali. Comm. *Qui vult*. — *p*. Duobus presbiteris, duobus dyaconis, duobus subdiaconis.

parte unum versum dicentibus, aliis tribus alium ex altera parte. Cantata missa[a], redit processio in chorum [b] et cantatur VI[a] [c].

Ad vesperas, ant. *Tecum principium* cum aliis IIII[or] sequentibus, ps. de Natali. Cap. *Iste sanctus*. Hymnus *Deus tuorum militum* cum cantu *A solis* [d]. ℣ *Gloria et honore*. Ad Magnificat ant. *Beatus vir qui suffert* ; cum duobus thuribulis incensatur altare. Oratio *Deus pro cujus ecclesia* ; deinde fiunt commemorationes [e] sicut prius.

Subdiaconus legit collationem. [f]

De sancto SILVESTRO.

Nichil dicitur nisi tantum commemoratio in vesperis, et matutinis et missa. In vesperis [g] dicitur ant. *Magnificemus* (post orationem de Natali), ℣ *Ecce sacerdos magnus*, oratio *Da quesumus omnipotens Deus*.

In matutinis dicitur ant. *Benedictus*, ℣ [v°] *Justus ut palma*, oratio *Da quesumus*. Missa quam habemus propriam de sancto Silvestro non cantatur ea die, sed cantatur de aliquo alio confessore, et per octavas sancti Remigii et sancti Martini.

In octavis beati STEPHANI.

Per ebdomadam. Post secundas vesperas in Circuncisione Domini cantatur ant. *Stephanus*, ℣ *Gloria et honore*, oratio *Da nobis* (vel *Omnipotens*).

Ad matutinas ponuntur tres cerei ante altare et tres textus super altare [h] : (similiter in octavis sequentibus). Clericulus invitatorium *Regem martirum*. Ant. *Elegerunt* : hec sola ant. dicitur, (quia in omnibus octavis de quibus non fiunt IX lectiones dicitur una sola ant. super IX psalmos) ; ps. *Beatus vir* cum aliis psal. de uno martire. ℣ *Gloria et honore*. Tres lectiones leguntur in Omeliario de sermone *Ad aquas Tabilitanas*. ℟ *Lapidabant*, ℟ *Intuens in celum*, ℟ *Impii super justum*. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Lapidaverunt* : hec sola dicitur, (quia in omnibus octavis, sive sint trium lectionum sive IX, dicitur una sola [35] antiphona in laudibus, nisi habeant antiph. proprias,

a. Sacerdos deponit casulam et induitur capa serica. — *b*. Ordinata ut prius. — *c*. Ad sextam, ant. *Si quis michi* ; cap. *Beatus vir qui*... ; ℣ *Posuisti* cum *Alleluia*. Ad IX[am], ant. *Volo Pater* ; cap. *Nisi granum* : ℣ *Justus ut palma* et cum *Alleluia*. — *d*. In fine *Gloria tibi Domine*. — *e*. Primo de Natali, deinde de beato Stephano, deinde de beato Johanne, ultimo de Innocentibus. — *f*. Ad completorium dicuntur omnia sicut in die Natali Domini. — *g*. Post orationem de Natali. — *h*. Unus chorus tantum servatur in matutinis et vesperis sine capa serica.

ut in octavis Dominice Nativitatis et in octavis Epyphanie). Cap. *Stephanus (plenus gratia)* [a]. ℣ *Justus ut palma*. Ad Benedictus ant. *Impii super justum*. Oratio *Da nobis* (vel *Omnipotens*); deinde fit commemoratio de sancto Johanne et de Innocentibus ; similiter in missa.

In hymnis horarum [b] cantatur cantus *A solis ortus cardine* [c], et similiter in octavis beati Johannis et Innocentium. In hiis tribus octavis dicitur ad I^am^ *Confitemini* et in ℣ horarum *Alleluia*. [d]

Ad missam, sicut in festo, sed non dicitur sequentia, nec *Credo in unum*.

Ad vesperas, ant. *Tecum principium*, et dicitur hec sola, (similiter in octavis sequentibus), ps. de Natali. Cap. *(Johannes apostolus)* [e]. Hymnus *Exultet*. ℣ *In omnem terram*. Ad Magnificat ant. *Cum senio fessus*. Oratio *Ecclesiam* ; commemoratio de Innocentibus.

Si autem octave beati Stephani in die dominica evenerint :

Ad matutinas, [f] invitatorium *Christum natum* [g]. Ant. *Elegerunt*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. et ℟ de festo, preter hec duo : *Ecce jam*, *Sancte Dei preciose*. Leguntur [v°] VI lectiones de sermone predicto *Ad aquas*, tres ultime de expositione evangelii *Ecce ego mitto ad vos* [h] ut supra [i].

Ad processionem cantatur ℟ *Sancte Dei preciose* [j].

Ad vesperas, sola ant. *Tecum principium*, ps. de Natali. Cap. *(Stephanus servus Dei)* [k]. Hymnus *Deus tuorum militum* (et dicitur cum proprio cantu) [l]. ℣ *Gloria et honore*. Ad Magnificat ant. *Hodie* [m], commemoratio de sancto Johanne *Cum senio fessus* [n], postea de Innocentibus. Sive autem octave beati

a. Servus Dei. — *b.* Ad primam, ant. *Lapidaverunt*, hanc incipit clericulus. Ad primam hymnus *Jam lucis* cum cantu hymni *A solis ortus* : idem cantus cantatur in hymnis horarum de die; et dicitur oratio communis. — *c.* Et in fine *Gloria tibi Domine.* — *d.* Ad terciam, ant. *Lapides*; cap. *Videbant omnes Stephanum*; ℣ *Gloria et honore* cum *Alleluia*; similiter dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Ad missam non servatur chorus. Introitus *Etenim. Gloria in excelsis.* Orat. *Da nobis*, deinde fiunt commemorationes de beato Johanne et de Innocentibus. Epist. *Stephanus plenus gratia* : epist. et evang. leguntur in pulpito; clericulus cantat ibidem ℟ *Sederunt* et *Alleluia Video.* Sequentia non dicitur. Evang. *Ecce ego mitto ad vos. Credo* non dicitur. Offert. *In virtute.* Prefatio communis dicitur. Communio *Video.* Ad VI^am^, ant. *Adhesit*; cap. *Viri impii*; ℣ *Posuisti.* Ad IX^am^, ant. *Stephanus autem*; cap. *Sepelierunt*; ℣ *Justus ut palma.* — *e. Iste est Johannes.* — *f.* Precentor subdiaconus vel dyaconus loco sui. — *g.* Duplex chorus servatur sine capis sericis in vesp. et matutinis. — *h.* Cetera. — *i.* Ad Benedictus incensatur altare cum unico thuribulo. — *j.* Missa cantatur ut supra dictum est in octavis per ebdomadam, hoc addito quod unus chorus servatur cum capa serica; duo subdiaconi cantant ℟ cum capis sericis, duo dyaconi *Alleluia. Credo in unum* dicitur. — *k. Lapides torrentis.* — *l.* Nec mutatur ejus cantus. — *m.* Oratio *Da nobis.* — *n.* ℣ *In omnem terram*, orat. *Ecclesiam.*

Stephani sint in die dominica sive in alia, in secundis vesperis, post vesperas beate Marie, fit processio ad ecclesiam [1] Sancte Genovefe [a] (ita ordinata ut dictum est de processione ad Sanctum Nicholaum). In ingressu ecclesie dicitur ant. *Veni sponsa Xpisti ;* postea cantantur vespere. Ad vesperas [b], ant. *Tecum principium*, ps. *Dixit Dominus,* cum aliis ant. et ps. de Natali. Cap. *Qui gloriatur*. Duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Regnum mundi*. Hymnus *Jhesu corona virginum* [c]. ℣ *Specie tua*. Ad Magnificat ant. *(Simile enim est)* [d]. Oratio *Beate Genovefe*.

[36] Cantatis vesperis, redit processio ad ecclesiam et cantatur in ingressu (ut jam dictum est) ant. de beata Maria, et dicitur ℣ et oratio. [e] Postea cantatur completorium ; super psalmos [f] *Alleluia* (et cetera omnia sicut in die Natali, preter capitulum et orationem et ℣ ante orationem ; dicitur enim oratio *Illumina :* similiter in octavis sequentibus).

In octavis beati JOHANNIS.

Per ebdomadam [g]. Ad matutinas, invitatorium [h] *Regem apostolorum*. Ant. *Johannes*, ps. *Celi enarrant* cum aliis ps. de festo. ℣ *In omnem terram*. Lectiones leguntur in Passionario de assumptione beati Johannis *Miletus ;* ibi autem incipiunt lectiones *Secundam post Neronis persecutionem*. ℟ *Valde honorandus*, ℟ *Ecce puer meus*, ℟ *Diligebat*. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, sola ant. *Hic est discipulus*. Cap. *(Valde honorandus)* [i]. ℣ *Nimis honorati*. Ad Benedictus ant. *Iste est Johannes*. Oratio *Ecclesiam*. Commemoratio de Innocentibus.

Missa ut supra, preter sequentiam et *Credo in unum*.

Ad vesperas, sola ant. *Tecum*, ps. de Natali. Cap. *(Hii sunt qui cum mulieribus)* [j]. [v°] Hymnus *Rex gloriose* [k]. ℣ *Letamini*. Ad Magnificat ant. *Gaudent in celis*. Orat. *Deus cujus hodierna die*.

Si autem octave beati Johannis in die dominica evenerint, in vesperis dicitur sola ant. *Tecum*, ps. de Natali. Cap. *Iste*

a. Precedentibus duobus clericulis cum cereis, uno cum cruce, uno ferente thuribulum, alio Colectaneum ; sacerdos ebdomadarius ultimus est in processione, indutus capa serica. — *b.* Servatur chorus cum capis sericis. — *c.* Cum cantu *A solis*. — *d. Sponsa Dei Genovefa*, et tota cantatur. Solus septimanarius accedit ad altare incensandum. — *e.* Collatio non legitur. — *f.* Ant. *Alleluia*. Hymnus *O quam glorifica*. Cap. *Tu in nobis*. ℣ *Custodi nos*. Ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Verbum caro factum est*. Orat. *Illumina*. — *g.* Ponuntur tres cerei ante altare et tres textus super altare ; unus chorus tantum servatur in vesperis et matutinis. — *h.* Clericulus. — *i. Johannes apostolus et evangelista*. — *j. Splendent Betheemitici*. — *k.* Cum cantu *A solis*.

1. *Sur cette église, voir p. 139, n. 1 et 2.*

est Johannes. Hymnus *Exultet* cum (proprio) cantu [a]. ℣ *In omnem terram*. Ad Magnificat ant. *Valde honorandus est*. Orat. *Ecclesiam*.

Ad matutinas, invitatorium *Adoremus*. Ant. *Johannes*, ps. *Celi enarrant*, cum aliis ant. et ps. et ℟ de festo. VI lectiones leguntur in Passionario de legenda *Secundam post Neronis persecutionem* ; tres in Omeliario de expositione evangelii *Dixit Dominus Petro Sequere me*.

In laudibus, sola ant. *Hic est discipulus*, cetera [b] ut supra.

Ad processionem in circuitu chori cantatur ℟ *In medio* ; fit enim duplex processio, una in circuitu chori post aquam benedictam que fit singulis diebus dominicis, altera ad ecclesiam Sancte Genovefe post missam de beato Johanne Similiter quotiens facienda est processio ad aliquam ecclesiam, si occur[37]rat in die dominica, duplex fit processio. In missa de beato Johanne dicitur prefatio de Apostolis.

Sive autem iste octave sint in die dominica sive in alia, post missam de beato Johanne fit processio ad Sanctam Genovefam, (precedentibus subdiacono, diacono, sacerdote induto capa serica super albam) [c], et ibi cantatur missa. — Ad missam *Gaudeamus*, duplex chorus servatur [d] et cantantur prose [e]. *Kirieleison Cunctipotens*. *Gloria in excelsis* [f]. Oratio *Beate Genovefe* [g]. Epistola *Qui gloriatur*. ℟ (*Audi filia*) [h]. [i] *Alleluia Diffusa est*. Sequentia *Letabundus*. Evangel. *Simile est regnum celorum* x *virginibus*. *Credo in unum*. Offert. *Offerentur*. Comm. *Diffusa est*. Post missam [j] redit processio ad majorem ecclesiam [k], et post orationem de beata Maria cantatur VI[a].

Ad vesperas, in die dominica, sola ant. *Tecum*, ps. de Natali. Cap. *Iste est Johannes*. Hymnus *Exultet* ; ℣ *In omnem terram*. Ad Magnificat ant. *Cum senio fessus*. Oratio *Ecclesiam*. Commemoratio de Innocentibus.

[v°] In octavis INNOCENTIUM.

Per ebdomadam. [l] Invitatorium *Regem martirum*. Ant.

a. Hymni *A solis*. — *b*. Fiunt sicut dictum est in octavis per ebdomadam. — *c*. Alius sacerdos progreditur de sacrario, indutus capa serica super albam, quem precedunt dyacohus cum dalmatica et subdiaconus cum tunica et duo clericuli ferentes cereos; hii precedunt processionem ad ecclesiam Beate Genovefe, in cujus ingressu cantatur ant. *Veni sponsa Christi*. — *d*. Cum capis sericis. — *e*. Post *Gloria* prosa *Est qui nutu*. — *f*. In fine dicitur prosa *Sedentem*. — *g*. Hec sola dicitur. — *h*. Duo subdyaconi cum capis sericis ℟ *Propter veritatem*. — *i*. Duo dyaconi. — *j*. Sacerdos exuit casulam et induit iterum capam sericam. — *k*. In cujus ingressu cantatur ant., ℣ et oratio de beata Maria. — *l*. Tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare ; unus chorus tantum servatur in vesperis et matutinis sine capis sericis. Clericulus.

Istorum [a], ps. *Beatus vir* cum aliis ps. de festo. ℣ *Letamini*. Lectiones leguntur in Omeliario de sermone *Dedicatur*. ℟ *Sub altare Dei*, ℟ *Ambulabunt*, ℟ *Sub throno Dei*. *Te Deum laudamus* dicitur.

In laudibus, sola ant. *Herodes iratus*. Cap. (*Sanguis sanctorum martyrum*) [b]. ℣ *Justorum anime*. Ad Benedictus ant. *O quam*. Oratio *Deus cujus hodierna die*.

(In ℣ horarum dicitur *Alleluia*) [c].

Missa sicut in die, sed [d] dicitur *Gloria in excelsis* (et *Alleluia*) [e], et non dicitur sequentia, nec *Credo in unum*.

Si octave Innocentium in die dominica evenerint, in sabbato precedenti, [f] ad vesperas sola ant. *Tecum*, ps. de Natali. Cap. (*Sanctorum sicut*) [g]. Hymnus *Sanctorum meritis* [h]. ℣ [i] et oratio ut supra [j].

Ad matutinas, [k] invitatorium *Venite*. Ant. *Istorum*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. et ℟ de festo. VI lectiones leguntur de sermone *Dedicatur*; tres de expositione evangelii *Angelus Domini* ut supra. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, sola ant. *Herodes*. (Cetera [38] ut supra) [l].

Ad processionem cantatur ℟ *Centum*. Et nota quod in hiis octavis et in aliis precedentibus sancti Stephani et sancti Johannis, etiam si in die dominica evenerint, non cantatur sequentia.

Ad vesperas, sola ant. *Tecum*, ps. de Natali. Cap. *Sancti et justi*. Per ebdomadam hymnus *Rex gloriose martirum*, in die dominica hymnus *Sanctorum meritis*. ℣ *Letamini*. Ad Magnificat ant. *Sanctum est*. Oratio *Deus cujus hodierna*. Si octave Innocentium in sabbato evenerint, in ultimis vesperis nichil fit de Innocentibus, sed totum de Natali.

In natali beati REMIGII.

Fit duplex festum et ponuntur V cerei ante altare, VI ante corpora sanctorum [m], VII textus deaurati vel deargentati

a. Hec sola dicitur. — b. *Hii sunt qui cum mulieribus*. — c. Ad horas dicuntur ea que dicta sunt in festo, hoc addito quod ℣ cantantur cum *Alleluia* et ad primam dicitur oratio communis. — d. Non servatur chorus et. — e. Epistola et evangelium leguntur in pulpito, duo clericuli cantant ibidem, unus ℟ et alius *Alleluia*. — f. In vesperis et matutinis servatur duplex chorus sine capis sericis. — g. *Splendent*. — h. Ejus cantus non mutatur propter metrum. — i. *Letamini*. Ant. ad Magnificat *Sanctum est*, cum duobus thuribulis incensatur altare. — j. *Deus cujus hodierna die*. Legitur collatio. Ad completorium ut supra. — k. Precentor subdiaconus vel dyaconus loco sui. — l. Cap. *Hii sunt qui cum mulieribus*. ℣ *Justorum*. Ad Benedictus ant. *O quam gloriosum*. Dum cantatur *Benedictus* altare incensatur cum unico thuribulo, oratio ut supra. — m. Duo ad letreolum ubi lectiones leguntur.

ponuntur super altare, et paratur altare pannis sericis auro intextis [a].

Ad vesperas, ant. *Amavit* [b] cum aliis IIII^or ut in festo sancti Nicholai, ps. de die, non de Natali nec de Epiphania. Cap. *Magnificavit*. Duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Gloriosus*. Hymnus *Remigius* [1] et dicitur in fine *Gloria tibi Domine qui apparuisti hodie :* [v°] similiter in hymnis horarum in die. Duo clericuli ℣ *Ecce sacerdos magnus*. Ad Magnificat ant. *Iste est* et cantatur tota antequam incipiatur *Magnificat* : (similiter in aliis festis duplicibus. Dum Magnificat cantatur, illi qui servant chorum dant invitatorium cantandum illis qui cantaverunt ℟), vel aliis si illi nolunt recipere vel non possunt interesse : similiter in omni festo duplici) [c]. Post *Gloria Patri* cantatur ℣ *Quo* [2] *ejus interventu* ; postea cantatur antiphona ; similiter omnes versus antiphonarum cantantur in hoc festo et non cantantur in alio [3]. Oratio *Deus qui populo tuo*. Duo clericuli *Benedicamus Domino*. Ad processionem ante crucifixum dicitur ant. *Peccati aculeus*, et oratio de Epyphania ; similiter in matutinis et ultimis vesperis. In hoc festo non fit processio ad Sanctum Remigium [4], sed in alio tantum, nec fiunt octave sicut in alio festo.

Ad completorium, super psalmos ant. *Alleluia*. Hymnus *O quam glorifica*. Ad Nunc dimittis ant. *Alleluia amavit eum Dominus alleluia et ornavit eum alleluia alleluia*.

Ad matutinas, duo subdiaconi [39] cum capis sericis invitatorium *Adoremus*. Ant. *Apostolorum* [d], ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et versibus earum et psalmis de uno confessore et ℟ sequentibus. Lectiones leguntur in Passionario de transitu beati Remigii *Post multas*. (Et sciendum quod in omni festo IX lectionum, quod non est duplex, clericulus qui legit in capitulo, dum vespere cantantur, dat lectiones legendas in matutinis, et dum matutine cantantur dat ℣. In festis autem duplicibus, in quibus cantor non servat chorum, clericulus similiter dat lectiones, sed illi qui servant chorum dant ℣ in matutinis. In illis autem festivitatibus in quibus cantor servat chorum, regnarius dat lectiones in vesperis, cantor et succentor dant ℣ in matutinis ; et generaliter quotienscunque fiunt

a. Duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *b*. Ant. *Similabo*, ant. *Fidelis*, ant. *Justum deduxit*, ant. *Ora pro nobis*. — *c*. Vacat. — *d*. Cum aliis propriis antiphonis, versibus earum et ℟ sequentibus, ps. *Beatus vir* cum aliis psalmis de uno confessore.

1. Repertorium hymnologicum, n° 17300. — 2. *Ou* Quomodo. — 3. *Voir la n. 3 de la p. 3.* — 4. *Sur cette église, voir p. 120, n. 1, et p. 139, n. 4.*

tantum tres lectiones, sive sit festum sive non, regnarius dat lectiones, custos chori dat ℣) [a]. In hoc festo et in omnibus aliis duplicibus festis, omnes ℣ responsorii a binis canonicis cantantur et in omnibus dicitur *Gloria Patri*. In I^am^ lectionem et in IIII^am^ et in VII^am^ duo sacerdotes in[v^o^]censant altare, et similiter in omni festo duplici. Cantata *Gloria* ultimi ℟), ebdomadarius chori incipit ℟) *Iste est* : similiter in omni festo duplici ; quo cantato, cantatur *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Remigius*, cum aliis IIII^or^ sequentibus et versibus earum, et omnes finiuntur, quia in omnibus duplicibus festis omnes antiphone finiuntur in laudibus, excepta Nativitate et excepto die Pasche cum sequentibus diebus usque ad octavas, in quibus non finiuntur antiphone. Cap. *Benedictionem*. ℣ *Justus ut palma*. Ad Benedictus ant. *Gloriosus* et tota cantatur antequam incipiatur *Benedictus* ; similiter in omni festo duplici. Oratio *Deus qui populo tuo*.

Ad primam, hymnus *Jam lucis orto* cum cantu hymni *Remigius* ; idem cantus dicitur in aliis horis [b]. *Confitemini* dicitur propter octavas. [c]

In missa duo diaconi sunt procedentes, cum diacono qui lecturus est evangelium ; similiter duo subdiaconi cum subdiacono qui lecturus est epistolam. (Et sciendum est quod in omnibus festis duplicibus, [40] que ab antiquo sunt instituta et tamen non sunt solemnia, paratur altare pannis sericis auro intextis et ponuntur VII textus super altare, et duo diaconi et duo subdiaconi sunt procedentes in missa, ut in festis beati Remigii et beate Cilinie, et in Circuncisione Domini et in Annunciatione beate Marie; in illis autem festis duplicibus que instituta sunt de novo, non paratur altare nisi eo modo quo paratur in festis simplicibus IX lectionum, nec ponuntur nisi tres textus super altare nec sunt procedentes in missa. In omnibus autem tam istis quam illis ponuntur ad minus V cerei ante altare, VI ante corpora sanctorum) [d]. Ad missam (duplex chorus servatur, similiter in omni festo duplici ; septimanarius chori incipit) *Statuit* [e]. (*Gloria in excelsis Deo* et cantantur prose ; similiter in omni festo duplici). Oratio *Deus qui*

a. Va-cat. Hec regula debet poni in regulis generalibus. — *b*. Ant. *Remigius* et cantantur antiphone ad horas sine versibus. — *c*. Ad III^am^, ant. *Remigius meritis* ; cap. *Ecce sacerdos magnus* ; ℣ *Amavit eum Dominus*, et cantatur cum *Alleluia* et solemniter : similiter cantantur ℣ ad VI^m^ et IX^m^ ; oratio *Deus qui populo tuo* : hec oratio dicitur ad VI^m^ et IX^m^. — *d*. Va-cat. — *e*. Prosa *Est qui nutu*. *Kirie Cunctipotens*. Precentor dat sacerdoti *Gloria in excelsis* et in fine dicitur prosa *Sedentem*.

populo tuo : hec sola dicitur, quia in omni festo duplici una sola oratio dicitur in missa, nisi alie sint proprie vel de aliquo festo vel de octavis. [v°] Epistola *Ecce sacerdos magnus* [a]. [b] ℟ *Domine prevenisti eum*. [c] *Alleluia Posui adjutorium*. Sequentia (*Laude jocunda*) [d]. Evangelium *Sint lumbi*. *Credo in unum Deum* dicitur propter octavas. Offertorium *Veritas* [e]. Communio *Beatus*. [f]

Ad vesperas, ant. *Remigius* cum aliis IIII^or^ sequentibus, et cantantur sine versibus : (similiter in horis) ; ps. de die. Cap. *Magnificavit*. Hymnus *Remigius* [g]. ℣ *Ecce sacerdos*. Ad Magnificat ant. *Confessor Domini*, et tota cantatur (ut supra) [h]. Post Magnificat cantatur ℣ et postea ant. Oratio *Deus qui populo tuo*.

Ad completorium, ut supra. Si hoc festum in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Gloriosus*, et nota quod ab hoc festo usque ad Purificationem beate Marie, in omni festo IX lectionum et diebus dominicis, in omnibus hymnis dicitur *Gloria tibi Domine qui natus es de Virgine*, nisi metrum impediat, ut in istis hymnis : *Virginis proles*, *O quam glorifica*, *Sanctorum meritis* ; et ad completorium dicitur hymnus *O quam glorifica* ; et a Nativitate usque ad Purifica-[41]tionem in (horis) [i] beate Marie (frequentius) dicitur hec oratio *Deus qui salutis eterne*.

In festo sancti FELICIS impincis [j].

Nichil fit in primis vesperis propter festum beati Remigii, quia quotiens festum trium lectionum sequitur continue post festum IX lectionum, in secundis vesperis festi IX lectionum nichil fit de festo trium lectionum, nisi habeat propriam antiphonam que numquam intermittitur pro aliquo festo, nisi festum illud sit maxime sollemnitatis, ut dies Nativitatis, Pasche, Pentecostes. [k]

Ad matutinas, [l] invitatorium *Regem confessorum*. Ant. et ps. de die. Lectiones leguntur in Passionario de vita sancti

a. Epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantatur ℟ et *Alleluia*. — *b*. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *c*. Duo dyaconi. — *d*. *Presuli Remigio*. Concordatum est in Capitulo generali quod propria sequentia de sancto Remigio cantetur in utroque festo, que quidem sic incipit *Presuli Remigio* et hoc... actum anno Domini M° CC° nonogesimo tercio. — *e*. Prefatio communis dicitur. — *f*. Ad VI^m^, ant. *Beatus Remigius* ; cap. *Non est inventus* ; ℣ *Justum deduxit*. Ad IX^m^, ant. *Concito cursu* ; cap. *Cognovit eum* ; ℣ *Justus ut palma*. — *g*. In fine dicitur *Gloria tibi Domine qui apparuisti*. — *h*. Antequam incipiatur Magnificat ; dum cantatur *Magnificat* altare incensatur cum duobus thuribulis. — *i*. Vesperis et in matutinis. — *j*. In Pincis. *Note margin.* : Nota si scribatur in Ordinario. — *k*. In matutinis et vesperis ponuntur duo cerei tantum ante altare. — *l*. Clericulus.

Felicis *Felix presbiter*. ℟ *Euge*, ℟ *Justus germinabit*, ℟ *Iste cognovit*. Ista duo ultima sunt de responsorio *Iste sanctus*, sed cantantur de uno confessore non episcopo, (nec observatur hic ille ordo quem supradiximus de feriis considerandis ; similiter non observatur quando cantatur de pluribus confessoribus).

In laudibus, sola ant. *Fidelis servus* [v°]. Cap. *(Justus germinabit)* [a]. ℣ *Justus ut palma*. Ad Benedict. ant. *Euge*. Oratio *Concede* [b].

Ad I^am^, ant. *Fidelis*.

Ad III^am^, ant. *Beatus* [c].

Ad VI^m^, ant. *Similabo* [d].

Ad IX^m^, ant. *Serve bone* [e]. Idem ℣ dicuntur ad horas qui dicuntur de uno confessore episcopo.

Ad missam *Os justi*. Oratio *Concede*. Epistola *Doctrinis variis et peregrinis*. ℟ *Juravit* [f]. *Alleluia Justus non conturbabitur*. Evangelium *Qui me audit vos audit*. Offert. *Gloria et honore*. Communio *Posuisti*.

Ad vesperas, ant. et ps. de die. *(Iste cognovit)* [g]. Hymnus *Iste confessor*. ℣ *Amavit*. Ad Magnificat ant. *Justum deduxit*. Oratio *Concede*. Si festum sancti Felicis in die dominica evenerit, nichil fit de eo, nisi commemoratio in missa tantum. Similiter de omnibus festis de quibus non habemus propriam antiphonam ; cum autem habemus propriam antiphonam, tantummodo dicitur in vesperis et matutinis. Sciendum est quod si tempus a Nativitate Domini usque ad Quadragesimam fuerit majus quam VIII ebdomadarum et festum beati Remigii in [42] die dominica evenerit, in crastino fit totum de beato Felice sine dieta, et cantatur antiphona *Beatus vir* super IX psalmos de uno confessore, quia numquam fit dieta donec pronuntietur evangelium de dominica, III^a^ feria sequenti pronuntiatur evangelium. Si autem festum beati Remigii fuerit II^a^ feria, in tercia feria sequenti fit de beato Felice sine dieta, ut dictum est, et IIII^a^ feria sequenti pronuntiatur evangelium de dominica. Quando vero festum beati Remigii est III^a^ feria vel IIII^a^, si tempus a Nativitate usque ad XL [1] est majus VII ebdomadis et minus IX, precedenti dominica pronuntiatur

a. Iste cognovit. — *b.* Hec dicitur ad horas. — *c.* Cap. *Stola jocunditatis ; ℣ Amavit.* — *d.* Cap. *Dedit Dominus confessionem ; ℣ Justum.* — *e.* Cap. *Iste homo ; ℣ Justus ut palma.* — *f.* Duo clericuli cantant, unus ℟ *Juravit*, alius *Alleluia.* — *g. Justus germinabit.*

1. Quadragesimam, le *Carême*.

evangelium et in die sancti Felicis fit dieta ; similiter in diebus sequentibus. Si autem tempus sit longum, scilicet IX ebdomadarum vel majus, non pronuntiatur evangelium in dominica precedenti, nec pronuntiatur in crastino sancti Remigii, sed totum fit de beato Felice sine dieta ; similiter in diebus sequentibus fit totum de sanctis sine dieta nec pronuntiatur evangelium de dominica, sed differtur [v°] usque in sequentem dominicam, quia evangelium de dominica numquam pronuntiatur post IIII^m feriam, nisi cogente necessitate, ut quando tempus est ita breve quod est minus VII ebdomadis. Item nota quod si festum beati Remigii fuerit V^a feria, sive tempus sit breve sive longum, in VI^a feria fit de beato Felice sine dieta et in sabbato sequenti totum fit de beata Maria. Similiter si festum beati Remigii sit VI^a feria, in sabbato sequenti fit totum (de beato Felice nec cantatur missa) de beata Maria, (quia nunquam in sabbatis cantatur missa de beata Maria, si habemus missam propriam de sanctis). Preterea sciendum est quod, si tempus a Nativitate usque ad XL fuerit minus quam VII ebdomadarum, non poterit cantari missa de beato Felice nec de beato Marcello [a], nec legetur in matutinis vita sancti Felicis, sed singulis diebus pronuntiabuntur evangelia de dominicis et cantabuntur misse, (preterquam in festo sancte Prisce, quando fit anniversa[43]rium episcopi Elinandi [1], quia in anniversariis de quibus fiunt IX lectiones non cantatur nisi una missa tantum) [b].

In festis autem predictis omnes hore fiunt de sanctis, sive pronuntietur evangelium sive non.

In natali sancti MARCELLI martyris et FURSCI confessoris [c].

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Cap. *Sanctorum sicut aquile*. Hymnus *Rex gloriose martirum*. ℣ *Lætamini*. Ad Magnificat ant. *Gaudent in celis*. Oratio *Deus qui nos concedis*. Et nota quod quotiens est aliquod festum alicujus martiris et alicujus confessoris simul, vel plurium confessorum cum unico martire, vel unius virginis vel plurimarum cum uno martire, quod sit trium lectionum, fit festum de pluribus martiribus. [d]

Ad matutinas, [e] invitatorium *Regem martirum*. Ant. et ps. de die. Lectiones leguntur in hystoria de epistolis beati Pauli. ℟ de responsorio *Absterget*.

a. Nec de beata Prisca. — *b*. Va-cat. — *c*. In vesperis et matutinis ponuntur tantum duo cerei ante altare. — *d*. Scripta est cum regulis trium (lectionum ?). — *e*. Clericulus.

1. *Sur cet évêque, dont l'anniversaire était le 18 janvier, voir p. 67, n. 1.*

In laudibus, [a] ant. *Omnes sancti*. Cap. *Sancti et justi*. ℣ *Justorum anime*. Ad Benedictus ant. *Astiterunt*. Oratio *Deus qui nos concedis* [b]. (Hore cantantur de pluribus martiribus) [c].

Missa de beato [v°] Marcello tantum. Ad missam *Statuit*. Oratio *Preces populi tui*. Epistola *Justus cor suum tradidit*. ℟ *Inveni*. *Alleluia Justus germinabit*. Evangelium *Homo quidam peregre*. Offert. *Veritas*. Communio *Domine quinque talenta*. [d]

In natali (sanctorum confessorum) [e] SULPICI (et ANTONII) [f].

Ad vesperas [g], cap. *(Sanctorum sicut aquile)* [h]. Hymnus *(Rex gloriose martirum)* [i]. (Et nota quod iste hymnus cantatur tam de pluribus confessoribus quam de pluribus martiribus in festis trium lectionum). ℣ *(Letamini)* [j]. Ad Magnificat ant. *(Fulgebunt justi)* [k]. Oratio *Deus qui nos sanctorum confessorum tuorum)* [l].

Ad matutinas, [m] invitatorium *Regem confessorum*. (Ant. et ps. de die. Lectiones leguntur de (epistolis beati Pauli) [n]. ℟ *Propter testamentum*, ℟ *Sancti mei*, ℟ *Sacerdotes*.

In laudibus, ant. *Justi autem*. Cap. *Sancti et justi*. ℣ *Justorum anime*; ad Benedictus ant. *Vigilate*; oratio ut supra.

Ad primam, ant. *Justi autem*.

Ad terciam, ant. *Fulgebunt justi sicut sol*.

Ad sextam, ant. *Sint lumbi vestri*.

Ad nonam, ant. *Dabo sanctis meis*. Idem versus can[44]tantur ad horas qui et de pluribus martiribus.

Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de sanctis [o].

In natali sancte PRISCE virginis.

a. Sola. — *b*. Hec oratio dicitur ad horas de die. — *c*. Ad primam, clericulus ant. *Omnes sancti*. Ad terciam, ant. *Cum palma*; cap. *Sanguis sanctorum*; ℣ *Letamini*. — *d*. Ad sextam, ant. *Corpora sanctorum*; cap. *Istorum est enim regnum*; ℣ *Justorum anime*. Ad nonam, ant. *Tanquam aurum*; cap. *Sancti per fidem*; ℣ *Justi autem in perpetuum vivent*. — *e*. Sancti. — *f*. Episcopi et confessoris. Fiunt IX lectiones, tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare; duplex chorus servatur in vesperis et matutinis sine capis sericis. — *Autre note margin.* : De sancto Sulpicio fiunt IX lectiones; lectiones leguntur de vita ejus; ant. et ℟ de uno confessore episcopo; cetera omnia fiunt sicut de uno confessore episcopo. — *g*. Ant. et ps. de die. — *h*. Cap. *Magnificavit Dominum* [1] *beatum Sulpicium*. — *i*. Hymnus *Iste confessor*. — *j*. *Ecce sacerdos magnus*. — *k*. Cum uno thuribulo incensatur altare. — *l*. *Da quesumus omnipotens Deus*. Clericulus legit collationem. Ad completorium, hymnus *O quam glorifica*. — *m*. Precentor dyaconus vel subdiaconus loco sui. — *n*. Vita sancti Sulpicii. — *o*. Va-cat. — *Passage raturé depuis*. Ant. et ps. de die, *et remplacé par*: In primo nocturno ant. *Beatus vir*, ps. *Beatus vir*; ant. *Beatus iste sanctus*, ps. *Quare fremuerunt*; ant. *Tu es gloria*, ps. *Domine quid multiplicati sunt*; ℣ *Voce mea*. IX lectiones leguntur in Passionario de vita sancti Sulpicii.

1. *Lire* Dominus.

(Ad vesperas, ant. et ps. de die. Cap. *Qui gloriatur*. Hymnus *Virginis proles ; ℣ Specie tua*. Ad Magnificat ant. *Simile enim est*. Oratio *Da quesumus omnipotens Deus)*.

[a] Ad matutinas, [b] invitatorium *Regem virginum*. Ant. et ps. de die. Lectiones leguntur de epistolis beati Pauli. ℟ de responsorio *Diffusa est*.

In laudibus, ant. *Veni sponsa Xpisti*. Cap. *Hec est virgo sapiens ; ℣ Diffusa est gratia*. Ad Benedictus ant. *Quinque prudentes*. Oratio *Da quesumus omnipotens Deus* [c].

(Missam habemus propriam de sancta Prisca, non tamen cantatur ea die, sed in alio aliquo festo alicujus virginis martyris, quia in festo sancte Prisce est anniversarium episcopi Elinandi, et cantatur missa pro fidelibus defunctis et in ecclesia nostra et ad Sanctum Vincentium) [d].

In natali sanctorum martirum MARII et MARTHE.

[e] Ad vesperas, ant. et ps. de die. Capitulum [v°] *(Sancti et justi)* [f]. Hymnus *Rex gloriose ; ℣ Letamini*. Ad Magnificat ant. *Sanguis*. Oratio *Exaudi Domine*.

℣ *Euge*, ℟ *Ecce sacerdos*, ℟ *Juravit*. — In IIº nocturno ant. *Invocantem*, ps. *Cum invocarem ;* ant. *Letentur*, ps. *Verba mea ;* ant. *Domine Dominus*, ps. *Domine Dominus ; ℣ Amavit*; ℟ *Posui adjutorium*, ℟ *Iste est qui ante Deum*, ℟ *Beatus vir qui inventus est*. — In tercio nocturno ant. *Domine iste sanctus*, ps. *Domine quis ;* ant. *Vitam*, ps. *Domine in virtute ;* ant. *Hic accipiet*, ps. *Domini est terra ; ℣ Justum deduxit*, ℟ *Iste homo*, ℟ *Amavit*, ℟ *Magnificavit*. *Te Deum* dicitur. — In laudibus, ant. *Ecce sacerdos*, ps. *Dominus regnavit ;* ant. *Beatus ille*, ps. *Jubilate ;* ant. *Fidelis*, ps. *Deus Deus meus ;* ant. *Sacerdotes*, ps. *Benedicite ;* ant. *Serve bone*, ps. *Laudate*. Cap. *Benedictionem ; ℣ Justus ut palma*. Ad Benedictus ant. *Euge*. Cum unico thuribulo incensatur altare. Oratio *Da quesumus*. — Ad primam, hymnus *Jam lucis* cum cantu *Deus tuorum militum* et in fine dicitur *Gloria tibi Domine ;* idem cantus dicitur in aliis hymnis horarum de die et etiam *Gloria tibi Domine ;* ant. *Ecce sacerdos*. — Ad terciam, ant. *Beatus ille ;* cap. *Ecce sacerdos ; ℣ Amavit*. — In missa solus chorus servatur cum capa serica ; ad missam *Statuit ; Gloria in excelsis ;* oratio *Da quesumus ;* epistola *Ecce sacerdos magnus ;* epistola et evangelium leguntur in pulpito, ibidem ℟ et *Alleluia ;* duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Domine prevenisti ;* duo diaconi cum capis sericis *Alleluia Posui adjutorium ;* sequentia *Laude jocunda ;* evangelium *Homo quidam peregre ; Credo* non dicitur ; offertorium *Veritas ;* prefacio communis ; communio *Beatus servus*. — Ad VIam, ant. *Fidelis ;* cap. *Non est inventus ; ℣ Justum deduxit*. — Ad nonam, ant. *Serve bone ;* cap. *Cognovit eum ; ℣ Justus ut palma*. — Ad vesperas, ant. *Ecce sacerdos*, ant. *Beatus ille*, ant. *Fidelis*, ant. *Serve bone*, ant. *Ora pro nobis*, psalmi de die ; cap. *Magnificavit ;* hymnus *Iste confessor ; ℣ Ecce sacerdos ;* ad Magnificat ant. *Confessor Domini ;* cum unico thuribulo incensatur altare ; oratio *Da quesumus*. — Ad completorium ut supra. — *a*. In matutinis duo tantum cerei ponuntur ante altare. — *b*. Clericulus. — *c*. Hec oratio dicitur ad horas. — *d*. Va-cat. Ad Iam, ant. *Veni sponsa*. Ad terciam, ant. *Hec est virgo sapiens ;* cap. *Ista est una de numero prudentum ; ℣ Specie tua*. Ad missam *Loquebar ;* oratio *Da quesumus omnipotens Deus ;* epistola ; ℟ *Specie tua ;* evangelium ; offertorium *Filie regum ;* communio *Feci judicium*. Ad VIam, ant. *Veni ... sponsa ;* cap. *Hec est virgo sancta ; ℣ Adjuvabit eam Deus*. Ad IXam, ant. *Tunc surrexerunt ;* cap. *Emulor enim vos ; ℣ Elegit eam Deus*. — *e*. In vesperis et matutinis duo tantum cerei ponuntur ante altare. — *f*. Cap. *Sanctorum sicut aquile*.

Ad matutinas, [a] invitatorium *Regem martirum ;* ant. et ps. de die. Lectiones leguntur de epistolis beati Pauli, si hoc festum fuerit ante Septuagesimam ; si autem post Septuagesimam sit, leguntur de Genesi. ℟ de responsorio *Absterget,* (et cetera de pluribus martiribus ut supra) [b].

Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de sanctis. [c]

In natali sanctorum martyrum FABIANI et SEBASTIANI. [d]

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Capitulum *(Sancti per fidem vicerunt regna)* [e]. Hymnus *Sanctorum meritis* [f] ; ℣ *Letamini.* Ad Magnificat ant. *Elegit Dominus ;* cum uno tantum thuribulo incensatur altare. Oratio *Infirmitatem.* Clericulus legit collationem. [g]

Ad matutinas, [h] invitatorium *Preoccupemus.* Ant. *Sebastianus,* ps. *Beatus vir,* cum aliis [i] ant. (et psalmis de martyribus, ultimo mutato ut jam dictum est) [j], et ℟ sequentibus ; lectiones leguntur in Passionario de passione beati Sebastiani *In diebus illis. Te Deum laudamus.*

In laudibus, [45] ant. *Sebastianus* cum aliis sequentibus. Cap. *(Istorum est enim regnum celorum)* [k] ; ℣ *Justorum anime.* Ad Benedictus ant. *Beatus es.* Oratio *Infirmitatem* [l].

In hymnis horarum [m] dicitur cantus hymni *Rex gloriose martyrum* et dicuntur ℣ de pluribus martyribus.

Ad missam *Introit ; Gloria in excelsis Deo* dicitur, sive hoc festum sit ante Septuagesimam sive post, quia in omni festo sanctorum IX lectionum, etiam in Adventu et a Septuagesima usque ad Pascha, dicitur in matutinis *Te Deum laudamus* et in missa *Gloria in excelsis.* Due orationes dicuntur simul *Infirmitatem, Deus qui beatum,* nec dicitur *Per Dominum* nisi

a. Clericulus. — *b.* In laudibus, sola ant. *Omnes sancti ;* cap. *Sancti et justi ;* ℣ *Justorum anime ;* ad Benedictus ant. *Astiterunt ;* oratio *Exaudi nos :* hec oratio dicitur ad horas. Ad primam, ant. *Omnes sancti.* Ad terciam, ant. *Cum palma ;* cap. *Sanguis sanctorum ;* ℣ *Letamini.* — *c.* Ad VI^am^, ant. *Corpora ;* cap. *Istorum est enim ;* ℣ *Justorum anime.* Ad IX^am^, ant. *Tanquam aurum ;* cap. *Sancti per fidem ;* ℣ *Justi autem in perpetuum vivent.* — *d.* Fiunt IX lectiones, et servatur duplex chorus in vesperis et matutinis sine capis sericis ; tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare. — *e. Sanctorum sicut aquile.* — *f.* In fine non dicitur *Gloria tibi Domine* propter metrum. — *g.* Ad completorium, hymnus *O quam glorifica.* — *h.* Precentor dyaconus vel subdiaconus loco sui. — *i.* Propriis. — *j.* Ps. *Beatus vir* cum aliis ps. de pluribus martyribus, ita tamen quod mutatur ultimus ps., loco cujus dicitur *Deus venerunt gentes.* — *k. Sancti et justi.* — *l.* Hec oratio dicitur ad horas. — *m.* Ad primam, hymnus *Jam lucis* cum cantu ymni *Rex gloriose martyrum,* et in fine hymni dicitur *Gloria tibi Domine* et sic in aliis horis : idem cantus cantatur in hymnis horarum de die ; ant. *Sebastianus ; Confitemini* non dicitur. — Ad III^am^, ant. *Si ego ;* cap. *Sanguis sanctorum martyrum ;* ℣ *Letamini.* In missa servatur unus chorus cum capa serica.

post ultimam. Epistola *Sancti per fidem* [a] ; [b] ℟ *Gloriosus* ; [c] *Alleluia Sancti tui*, (et) [d] si hoc festum post Septuagesimam evenerit, [e] non cantatur *Alleluia*, sed tractus *Qui seminant* (et cantatur a duobus subdiaconis). Sequentia non cantatur. Evangelium *Descendens Jhesus de monte*. [f] Offertorium *Letamini*. Communio *Multitudo* [g].

Ad vesperas, ant. *Sebastianus* cum aliis IIII^or^ sequentibus, (v°) ps. de die. Cap. *Qui gloriatur* et fiunt deinceps vespere de beata Agnete, quia, (ut dictum est supra), festum beate Agnetis aliter non haberet vesperas. Hymnus *Virginis proles* [h] ; ℣ *Specie tua*. Ad Magnificat ant. *Beata Agnes* ; cum uno tantum thuribulo incensatur altare. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus*. Clericulus legit collationem [i].

Et sciendum est quod, si aliquod festum IX lectionum a Septuagesima usque ad Pascha in die dominica evenerit, nichil ea die fit de festo, sed differtur usque ad II^am^ feriam, excepto festo sanctorum Fabiani et Sebastiani, quod si in die dominica in Septuagesima accidat, non potest fieri in II^a^ feria sequenti propter festum beate Agnetis, et ideo fit in sabbato precedenti et in ultimis vesperis dicuntur ant. de laudibus ut predictum est. Cap. *Sanctorum sicut aquile*. Hymnus *Sanctorum meritis* ; ℣ *Letamini*. Ad Magnificat ant. *Sanctum est*. Oratio *Infirmitatem*, postea fit commemoratio de tempore. Similiter si festum beate Agnetis in [46] dominica Septuagesime accidat, non potest fieri in secunda feria sequenti propter festum beati Vincentii, nec potest fieri in sabbato precedenti propter festum predictorum martyrum Fabiani et Sebastiani, sed differtur usque in III^am^ feriam et tunc etiam festum predictorum martyrum habet ultimas vesperas integras, ut predictum est. Nota quod si festum sanctorum Fabiani et Sebastiani in die dominica ante Septuagesimam evenerit, ad processionem cantatur responsum *O constantia martyrum*.

In natali beate AGNETIS.

Ad matutinas, [j] invitatorium *Regem virginum*. Ant. *Discede a me*, ps. *Beatus vir*, cum aliis [k] ant. et ps. subscriptis et ℟

a. Epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantantur ℟ et Alleluia vel tractus. — *b*. Duo subdiaconi cum capis. — *c*. Duo dyaconi. — *d*. Vel tractum. — *e*. Quia. — *f*. *Credo* non dicitur. — *g*. Ad VI^am^, ant. *Ad hanc vocem* ; cap. *Istorum est enim* ; ℣ *Justorum anime*. — Ad IX^am^, ant. *Sanctus Sebastianus* ; cap. *Sancti per fidem* ; ℣ *Justi autem*. — *h*. In fine non dicitur *Gloria tibi Domine* propter metrum. — *i*. Ad complotorium hymnus *O quam glorifica*. — *j*. In matutinis et vesperis duplex chorus servatur sine capis sericis, tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare. Precentor dyaconus vel subdiaconus loco sui. — *k*. Propriis.

sequentibus. Lectiones leguntur in Passionario de passione beate Agnetis *Ambrosius servus Xpisti virginibus sacris. Te Deum laudamus.*

In laudibus, ant. *Ingressa Agnes* cum aliis IIII^or sequentibus. Cap. *Hec est virgo sapiens;* ℣ *Diffusa est.* Ad Benedictus ant. *Ecce quod concupivi* [a]. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus.*

Ad primam, hymnus *Jam lucis* [v°] cum cantu hymni *Jhesu corona virginum* [b]; idem cantus dicitur in aliis horis [c].

[d] Ad missam *Me expectaverunt. Gloria in excelsis Deo.* Oratio *Omnipotens.* Epistola *Qui gloriatur* [e]; [f] ℟ *Diffusa est;* [g] *Alleluia Emulor.* Si hoc festum fuerit infra Septuagesimam, (cantatur tractus) [h] *Qui seminant.* Sequentia non cantatur. Evangelium *Simile est regnum celorum* x *virginibus* [i]. Offertorium *Offerentur.* Communio *Quinque prudentes virgines* [j].

In secundis vesperis nichil fit de beata Agnete, nisi quando festum ejus accidit in dominica Septuagesime, quia tunc fit festum IIII^a feria sequenti, et non habet primas vesperas propter festum beati Vincentii, sed habet ultimas vesperas integras et ad Magnificat cantatur ant. *Simile enim est;* similiter, quando accidit hoc festum in sabbato Septuagesime, habet ultimas vesperas integras et cantantur ant. de laudibus, et ad Magnificat ant. *Simile enim est.* Nota quod si festum beate Agnetis in die dominica ante Septuagesimam acciderit, ad processi|47|onem cantatur ℟ *Regnum mundi.*

In natali sancti VINCENTII martiris [k].

Post nonam, antequam vespere cantentur, fit processio ad ecclesiam Beati Vincentii, precedentibus tantum duobus clericulis cum cereis et uno cum cruce; septimanarius non induitur capa serica, sicut fit in aliis processionibus; [l] in ingressu ecclesie cantatur ant. *Iste sanctus*, deinde cantantur vespere et servatur [m] chorus in capis sericis. Ant. *Beatus vir*, ps. de

a. Cum solo thuribulo incensatur altare. — *b.* Et in fine loco ultimi ℣ dicitur *Gloria tibi Domine;* similiter idem cantus et *Gloria tibi Domine* cantantur in hymnis horarum de die; ant. *Ingressa; Confitemini* non dicitur; (oratio ut supra ?). — *c.* Ad III^am, ant. *Mecum enim;* cap. *Ista est una;* ℣ *Specie tua.* — *d.* In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *e.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantantur ℟ et alleluia, vel tractus si sit post Septuagesimam. — *f.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *g.* Duo dyaconi cum capis sericis. — *h.* Duo dyaconi cantant tractum. — *i.* *Credo* non dicitur. — *j.* Ad VI^am, ant. *Annulo*, ant. *(Ista est una de numero) remplacé par: Hec est virgo sancta;* ℣ *Adjuvabit.* — Ad IX^am, ant. *Congaudete;* cap. *Emulor;* ℣ *Elegit.* — *k.* Fit duplex festum; quinque cerei ponuntur ante altare, vi ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis; tres textus ponuntur super altare; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *l.* In introitu atrii cantatur ps. *Miserere*, deinde dicuntur preces et orationes pro defunctis [1]. — *m.* Duplex.

1. *St-Vincent était le cimetière de la ville de Laon (voir p. 141, n. 7).*

die ; ant. *Qui sequitur me*, ant. *Nisi granum*, ant. *Qui odit*, ant. *Hic est vere martir*. Cap. *Hic vir despiciens* ; duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Ecce jam*. Hymnus *Deus tuorum militum* [a] ; duo clericuli ℣ *Gloria et honore*. Ad Magnificat ant. *Sacram* et tota cantatur ante *Magnificat* [b]. Oratio *Adesto* ; postea redit processio ad ecclesiam nostram [c], (et) [d] cantantur vespere eedem que supra, (et fit duplex festum et ponuntur v cerei ante altare, vi ad corpora sanctorum ; et sciendum quod illi vi cerei [v°], qui ponuntur ante corpora sanctorum , numquam ponuntur nisi in primis vesperis et matutinis : in missa et in ultimis vesperis non ponuntur) [e].

Ad completorium, si sit ante Septuagesimam, super psalmos dicitur ant. *Alleluia*. Hymnus *O quam glorifica*. Ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Gloria et honore alleluia coronasti eum Domine alleluia alleluia*. Si autem hoc festum sit post Septuagesimam, eedem antiphone dicuntur que in aliis diebus.

Ad matutinas, cum predictis cereis ponuntur duo ad letreolum ubi leguntur lectiones ; duo subdiaconi cantant invitatorium cum capis sericis *Laudemus Xpistum*. Ant. *Sanctus Vincentius*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. de uno martire et ℟ sequentibus. Lectiones leguntur in Passionario de passione beati Vincentii *Probabile satis est* ; in prima et iiii^a^ et vii^a^ lectione incensatur altare a duobus sacerdotibus ; (ultimum ℟ iteratur) [f]. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Assumptus* cum aliis iiii^or^ sequentibus [48] et omnes finiuntur. Cap. (*Beatus vir* [g]) ; ℣ *Justus ut palma*. Ad Benedictus ant. *Egregius* et tota cantatur [h]. Oratio *Adesto*.

Ad I^am^, [i] ant. [j] ; non dicitur *Confitemini*. Hymni horarum cantantur cum cantu *Deus tuorum militum*, et ℣ de uno martire cantantur cum *Alleluia* [k], si sit ante Septuagesimam ; si autem post Septuagesimam, idem ℣ cantantur sine *Alleluia* [l].

Ad missam, in ecclesia nostra non servatur chorus, *Letabitur justus*. *Gloria in excelsis Deo*. Oratio *Adesto*. Epistola

a. In fine dicitur *Gloria tibi Domine* : similiter in hymnis horarum dicitur *Gloria tibi Domine*. — *b*. Et incensatur altare cum duobus thuribulis. — *c*. In cujus ingressu cantatur ant. et ℣ de beata Maria. — *d*. Postea. — *e*. Va-cat. Subdiaconus legit collationem. — *f*. Omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum quos cantant bini clericuli ; cantata *Gloria* noni ℟, precentor reiterat dictum ℟. — *g*. *Qui suffert*. — *h*. Antequam incipiatur *Benedictus* ; dum cantatur Benedictus, altare incensatur cum duobus thuribulis. — *i*. Hymnus *Jam lucis* cum cantu hymni *Deus tuorum militum* ; idem cantatur in hymnis horarum de die. — *j*. *Assumptus*. — *k*. Solemniter. — *l*. Ad III^am^, ant. *Intrepidus* ; cap. *Qui odit* ; ℣ *Gloria et honore*, et cantatur cum *Alleluia* et solemniter, et sic cantantur ℣ ad VI^am^ et IX^am^, si sit ante Septuagesimam ; si autem sit post Septuagesimam, idem ℣ cantantur sine *Alleluia*.

Confitebor tibi Domine rex [a], et est in vigilia beati Laurentii; alia est epistola que similiter incipit et dicitur de virginibus martiribus; (℟ *Posuisti; Alleluia Letabitur*, et si sit post Septuagesimam cantatur tractus *Desiderium*) [b]. Sequentia non dicitur quia, quando non servatur chorus, non dicitur sequentia. Evangelium *Amen amen dico vobis Nisi granum*. Non dicitur *Credo in*. Offertorium *Gloria et honore*. Communio *Qui vult venire*. Cantata missa et VI[a] [c], fit processio ad Sanctum Vincentium et fertur tantum crux sine cereis; ibi [d] can[v°]tatur eadem missa que supra. Monachi cantant ℟; duo canonici vel tres cantant *Alleluia* vel tractum; IIII[or] vel VI cantant sequentiam *Triumphalis*, ex una parte unum versum, ex altera alium. Lecto evangelio, si episcopus cantat missam, diaconus alta voce clamat *Humiliate vos ad benedictionem*; episcopus facit benedictionem super populum. *Credo in unum Deum* dicitur. Postea redit processio et cantatur ant. de beata Maria, et dicitur ℣ et oratio [e].

Ad vesperas, ant. *Assumptus* cum aliis sequentibus, ps. de die. Capit. *(Hic est vere martir)* [f]. Hymnus *Deus tuorum militum*; ℣ *Gloria et honore*. Ad Magnificat ant. *Hic est vir* et tota cantatur [g]. Oratio *Adesto* [h].

Si festum beati Vincentii in die dominica ante Septuagesimam evenit, duplex fit processio, una ante missam [i] et cantatur ℟ *Xpisti miles*, altera post missam ad ecclesiam Beati Vincentii [j].

In festo martirum EMERENTIANE, MACHARII et TRIUM PUERORUM.

[49] Nichil fit de eis in primis vesperis, propter festum beati Vincentii.

[k] Ad matutinas, [l] invitatorium *Regem martirum*; ant. et ps. de die. Lectiones leguntur de epistolis beati Pauli ante

a. Epistola et evangelium non leguntur in pulpito. — *b.* Chorus cantat ℟ *Posuisti* et *Alleluia Letabitur*; si hoc festum sit post Septuagesimam, chorus similiter cantat tractum *Desiderium*. — *c.* Ad VI[am], ant. *Hinc (horrende?)*; cap. *Beatus vir qui in sapientia morabitur*; ℣ *Posuisti*. — *d.* In introitu atrii dicitur ps. *Miserere*, deinde dicuntur preces et orationes pro defunctis, postea in ingressu cantatur ant. *Qui odit*. — *e.* Ad IX[am], ant. *Dantur ergo laudes*; cap. *Nisi granum*; ℣ *Justus ut palma*. — *f.* Cap. *Hic vir despiciens mundum*. — *g.* Altare incensatur cum duobus thuribulis. — *h.* Ad completorium ut supra. — *i.* Quo cantatur in Ecclesia nostra. — *j.* Nota quod per octavas beati Vincentii in omnibus matutinis, missis et vesperis fit commemoratio de dicto festo, sicut de beato Andrea per octavas ejusdem. Preterea si dictum festum in dominica Septuagesime acciderit vel in quadam dominica post Septuagesimam, differtur usque in secundam feriam. — *k.* Duo cerei tantum ponuntur ante altare in matutinis et vesperis. — *l.* Clericulus.

Septuagesimam, post Septuagesimam de Genesi ; ℟ de responsorio *Absterget*.

In laudibus, sola ant. *Omnes sancti*. Cap. *(Sanctorum sicut)* [a] ; ℣ *Justorum anime*. Ad Benedictus ant. *Astiterunt*. Oratio *Majestati tue* [b].

Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de sanctis[c].

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Cap. *(Sancti et justi)* [d]. Hymnus *Rex gloriose martirum* ; ℣ *Letamini*. Ad Magnificat ant. *Istorum est enim*. Oratio *Majestati*.

Si hoc festum VI[a] feria acciderit, ad matutinas cantatur ant. *Secus decursus* super IX psalmos de martiribus, cetera non mutantur ; in sabbato sequenti fit totum de beata Maria ; similiter si hoc festum in die sabbati evenerit, (ad matutinas cantatur predicta ant. super IX psalmos de martiribus et fiunt omnes hore de sanctis ; missa) [e] de beata Maria. [f]

[v°] In conversione beati PAULI. [g]

Ad vesperas, ant. et psalmi de die. Cap. *Magnus sanctus Paulus*. Hymnus *Exultet celum* [h] ; ℣ *In omnem terram*. Ad Magnificat ant. *Elegit* ; cum duobus thuribulis incensatur altare. Oratio *Deus qui universum mundum*. Post vesperas beate Marie fit processio ad altare Beati Pauli [i], et (interim) [j] cantatur ℟ *Sancte Paule*, deinde cantantur vespere, (sicut ad altare Sancti Andree ; cantatis vesperis) [k], redit processio in chorum, (et cantatur completorium) [l].

Ad matutinas, [m] invitatorium *Regem apostolorum*. Ant. *Qui operatus est*, ps. *Celi enarrant*, cum aliis ant. et ℣ antiphonarum qui cantantur in hoc festo, et psalmis de apostolis et ℟ omnibus de alio festo beati Pauli, preter octavum : octavum ℟ est in hoc festo *Elegit*. [n] Lectiones leguntur de epistola beati

a. Cap. *Sancti et justi*. — *b*. Ad primam, ant. *Omnes sancti*. Ad III[am], ant. *Cum palma* ; cap. *Sanguis sanctorum martirum* ; ℣ *Letamini* ; oratio *Majestati*. Hec oratio dicitur ad VI[am] et IX[am]. — *c*. Ad VI[am], ant. *Corpora* ; cap. *Istorum est enim* ; ℣ *Justorum anime*. Ad IX[am], ant. *Tanquam aurum* ; cap. *Sancti per fidem* ; ℣ *Justi autem*. — *d*. Cap. *Sanctorum sicut aquile*. — *e*. Totum fit. — *f*. Si hoc festum in die dominica evenerit, nichil fit de eo nisi commemoratio in missa tantum. — *g*. Fiunt IX lectiones ; in vesperis et matutinis servatur duplex chorus sine capis sericis ; tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare. — *h*. In fine dicitur *Gloria tibi Domine* ; similiter in hymnis horarum de die. — *i*. Quere ordinationem processionis in festo beati Eligii. — *j*. Eundo ad processionem. — *k*. Ad vesperas dicitur sola ant. ferialis super psalmos de die ; cap. *Magnus sanctus Paulus* : post capitulum non dicitur hymnus, sed duo clericuli dicunt ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat ant. *Elegit* ; dum cantatur *Magnificat* solus septimanarius accedit ad altare incensandum ; oratio *Deus qui multitudinem*. — *l*. Collatio non legitur. Ad completorium, hymnus *O quam glorifica*. — *m*. Precentor diaconus vel subdiaconus loco sui. — *n*. IX.

Pauli ad Galathas in principio epistole ; cantata *Gloria* noni ℟, septimanarius [a] (incipit) [b] ℟ *Magnus sanctus Paulus*, et (dum cantatur) [c] fit processio ad altare Sancti Pauli [d]; cantato (℟) [e] cantatur [f] [50] *Te Deum laudamus* [g].

In laudibus, ant. *Ego plantavi*, cum aliis [h] ant. sequentibus et ℣ earum. Cap. *Tu es vas electionis ; ℣ Nimis honorati sunt.* Ad Benedictus ant. *Elegit* [i], ut supra. Oratio *Deus qui universum mundum*. Postea redit processio in chorum et cantantur matutine de beata Maria.

Ad primam (dicitur *Confitemini ;* similiter in omnibus festis apostolorum IX lectionum) [j]. Hymni horarum cantantur cum cantu *Exultet*.

Ad missam in choro non servatur chorus ; introitus *Gaudeamus*, ℣ *Celi enarrant. Gloria in excelsis.* Oratio *Deus qui universum mundum*, postea dicitur oratio de sancto Prejecto *Martiris tui*. Epistola *Saulus adhuc spirans.* ℟ *Qui operatus est ; Alleluia Magnus sanctus Paulus*, et si hoc festum fuerit post Septuagesimam cantatur tractus *Tu es vas*. Euvangelium *Dixit Symon Petrus ad Jhesum Ecce nos reliquimus omnia. Credo in unum.* Offertorium *Michi autem nimis*. Prefatio de apostolis. Communio *Amen dico vobis*.

Cantata missa, (fit processio ad altare Sancti Pauli) [k] et ibi [v°] duplex chorus servatur [l], (et cantantur prose, et) [m] cantatur eadem missa que in choro ; dicitur autem sequentia *Clare sanctorum*.

a. Precentor.— *b.* Reiterat.— *c.* Cantando dictum ℟.— *d.* Precedentibus duobus clericulis cum cereis, tercio cum cruce, quarto ferente thuribulum, quinto Collectaneum, sacerdos ebdomadarius indutus capa serica ultimus incedit. — *e.* Dicto ℟. — *f.* Ibidem. — *g.* Et laudes integre. — *h.* Quatuor. — *i.* Dum cantatur *Benedictus*, solus septimanarius accedit ad altare incensandum. — *j. Jam lucis* cum cantu hymni *Exultet celum*, et in fine dicitur *Gloria tibi Domine ;* similiter idem cantus et *Gloria tibi Domine* cantantur in aliis hymnis horarum de die. Ant. *Ego plantavi, Confitemini* dicitur ; ad horas de die non dicuntur versus ad antiphonas. Ad terciam, ant. *Libenter ;* cap. *Saulus qui et Paulus ; ℣ In omnem ;* oratio *Deus qui multitudinem :* hec oratio dicitur ad VI^{am} et IX^{am}. Ad VI^{am}, ant. *Ter virgis ;* cap. *Qui operatus est Petro ; ℣ Constitues.* — *k.* Alius sacerdos indutus capa serica super albam procedit de sacrario, precedentibus diacono et subdiacono qui in alia missa ministraverunt, et duobus clericulis ferentibus cereos ; hii precedunt processionem ad altare Beati Pauli. — *l.* Cum capis sericis. — *m.* Ad missam *Gaudeamus ;* prosa *Est qui nutu ; Kirie Cunctipotens ;* precentor dat sacerdoti *Gloria in excelsis* et in fine dicitur prosa *Sedentem ;* oratio *Deus qui universum mundum ;* epistola *Saulus adhuc spirans ;* duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Qui operatus est ;* duo dyaconi *Alleluia Magnus sanctus Paulus*, vel tractum *Tu es vas electionis ;* sequentia *Clare sanctorum ;* evangelium *Dixit Symon Petrus ad Jhesum Ecce nos reliquimus omnia ; Credo* dicitur ; offertorium *Michi autem ;* prefatio dicitur de apostolis ; communio *Amen dico vobis.* Missa cantata, sacerdos essuit (= exuit) casulam et induit iterum capam sericam ; processio redit in chorum et ibi cantatur sexta. Ad IX^{am}, ant. *Damasci prepositus ;* cap. *Michi vivere Xpistus est ; ℣ Nimis honorati sunt.*

Ad vesperas, ant. *Juravit Dominus*, ps. *Dixit Dominus*, (cum aliis ant. et ps. sicut in festo beati Andree dictum est) [a]. Cap. *Magnus sanctus Paulus*. Hymnus *Exultet celum* ; ℣ *In omnem terram*. Ad Magnificat ant. *Sancte Paule* et cantatur ℣. Oratio *Deus qui universum mundum* [b].

In natali sancte BALTILDIS [1].

De sancta Baltilde nichil dicitur in primis vesperis, propter festum beati Pauli [c].

Ad matutinas, [d] invitatorium *Regem electarum*. Ant. et ps. de die. ℣ *Specie tua*. Lectiones leguntur in Passionario de vita sancte Baltildis *Igitur apropinquante* ; ℟ *Diffusa*, ℟ *Propter veritatem*, ℟ *Dilexisti*.

In laudibus, ant. *O quam pulchra*. Cap. *(Mulierem fortem)* [e] ; ℣ *Diffusa est*. Ad Benedictus ant. *Beatissime*. Oratio *Exaudi nos*.

Ad primam, ant. *O quam pulchra est*, et cantantur idem ℣ qui de virginibus [f].

Ad VI^am^, ant. *Sicut malum* [2] *inter ligna* [g].

[51] Ad IX^am^, ant. *Revertere* [h].

Si hoc festum sit in die dominica, nichil fit de festo nisi commemoratio in missa ; si autem sit II^a^ feria, non legitur vita sancte Baltildis ad matutinas [i], sed pronuntiatur evangelium de dominica et cantatur missa [j] ; si vero fuerit in die sabbati, (cantatur missa de beata Maria) [k] ; si autem fuerit in alia die, potest cantari missa que intitulata est (de beata Baltilde) [l].

a. Ant. *Collocet*, ps. *Laudate* ; ant. *Dirupisti*, ps. *Credidi* ; ant. *Euntes*, ps. *In convertendo* ; ant. *Confortatus est*, ps. *Domine probasti me*. — *b.* Si hoc festum in die dominica ante Septuagesimam acciderit, fit duplex processio, una post aquam benedictam in circuitu chori et in ea cantatur ℟ *Magnus sanctus Paulus*, alia fit ad altare Beati Pauli ut dictum est; et si in dominica Septuagesime vel in alia dominica post Septuagesimam acciderit, differtur usque in II^am^ feriam, et tunc nichil fit de sancta Bathildo nisi commemoratio in missa. — *c.* Duo cerei tantum ponuntur ante altare in vesperis et matutinis. — *d.* Clericulus. — *e.* Cap. *Mulier timens Deum*. — *f.* Ad III^am^, ant. *Quam pulchra* ; cap. *Accinxit fortitudine* ; ℣ *Specie tua* ; oratio *Exaudi nos* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Ad missam *Loquebar* ; oratio *Exaudi nos* ; epistola *Mulierem fortem quis inveniet* ; ℟ *Dilexisti* ; *Alleluia Diffusa* : si sit post Septuagesimam, unus subdiaconus cum capa serica cantat tractum *Qui seminant* ; evangelium *Loquente Jhesu ad turbas ecce mater ejus* ; offertorium *Filie regum* ; communio *Diffusa*. — *g.* Cap. *Manum suam aperuit inopi* ; ℣ *Adjuvabit eam*. — *h.* Cap. *Fortitudo et decor* ; ℣ *Elegit eam Deus*. — *i.* Nec cantatur missa que intitulata est de ea. — *j.* De dominica. — *k.* Totum fit de beata Maria et in missa fit commemoratio de sancta Bathilde. Si hoc festum feria II^a^ post Septuagesimam acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio in missa, quia ea die fit festum Conversionis sancti Pauli. — *l.* Supra.

1. Bathildis *serait plus régulier*. — 2. *Il faut lire* malus.

In natali sancti JOHANNIS CRISOSTOMI. [a]

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Cap. *(Benedictionem omnium gentium)* [b]. Hymnus *Iste confessor*; ℣ *Ecce sacerdos magnus*. Ad Magnificat ant. *Amavit*. Oratio *Da quesumus*.

Ad matutinas, [c] invitatorium *Regem confessorum*; ant. et ps. de die. Lectiones leguntur de epistolis beati Pauli, si hoc festum sit ante Septuagesimam; si infra, de Genesi. ℟ de responsorio *Euge*.

In laudibus, ant. *Ecce sacerdos magnus*. Cap. *(Iste cognovit justiciam)* [d]; ℣ *Justus ut palma*; ad Benedictus ant. *Euge*; oratio *Da quesumus* [e]. (Post primam fit processio ad Sanctum Vin[v°]centium, et ibi cantatur missa pro anniversario episcopi Adalberonis; post reditum cantatur eadem missa in Ecclesia nostra, et aperiuntur tabule altaris et servatur chorus in capis sericis auro intextis) [f].

In octavis sancte AGNETIS. [g]

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Cap. *Qui gloriatur*; hymnus *Virginis proles*; ℣ *Specie tua*; ad Magnificat ant. *Congaudete*; oratio *Deus qui nos annua*.

Ad matutinas, [h] invitatorium *Regem virginum*; [i] ant. *Discede a me*, ps. *Beatus vir* cum aliis VIII psalmis de festo; ℣ *Elegit eam Deus*; [j] lectiones leguntur in Passionario de sermone *Immaculatus Dominus*; ℟ *Jam corpus*, ℟ *Pulchra facie*, ℟ *Mel et lac*; non dicitur *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Ingressa Agnes*. Cap. *(Veni sponsa Xpisti)* [k]; ℣ *Diffusa est*; ad Benedictus ant. *Congaudete*. [l]

[m] Oratio *Deus qui nos annua*. Epistola *Confitebor*; ℟ *Specie tua*; *Alleluia Diffusa est*, et si sit infra Septuagesimam subdiaconus [n] cantat tractum [52] *Qui seminant*. Evangelium *Simile est regnum celorum thesauro*. Offertorium *Diffusa est*. Communio *Simile est regnum celorum*.

Si hoc festum in die dominica Septuagesime vel in die domi-

a. Duo cerei tantum ponuntur ante altare in vesperis et matutinis. — *b*. *Magnificavit*. — *c*. Clericulus. — *d*. *Benedictionem*. — *e*. Ad I^{am}, ant. *Ecce sacerdos*. Ad III^{am}, ant. *Beatus ille*; cap. *Ecce sacerdos*; ℣ *Amavit*; oratio *Da quesumus*: hec oratio dicitur ad VI^{am} et IX^{am}. Missa cantatur de dominica, postea fit commemoratio de beato Johanne et dicitur oratio *Da quesumus*. Ad VI^{am}, ant. *Fidelis*; cap. *Non est inventus*; ℣ *Justum deduxit*. Ad IX^{am}, ant. *Serve bone*; cap. *Cognovit eum Dominus*; ℣ *Justus ut palma*. — *f*. Va-cat. Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio in missa tantum. — *g*. Ponuntur tantum duo cerei ante altare in vesperis et matutinis. — *h*. Clericulus. — *i*. Sola. — *j*. Tres. — *k*. *Hec est virgo sapiens*. — *l*. Ad I^{am}, ant. *Ingressa Agnes*. Require ordinem aliarum horarum in festo ejus; tamen dicitur ad horas oratio *Deus qui nos annua*. — *m*. Ad missam *Vultum tuum*. — *n*. Cum capa serica.

nica sequenti acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio in vesperis et matutinis et missa ; si autemin die dominica ante Septuagesimam evenerit, fiunt IX lectiones sicut in die, sed lectiones leguntur de predicto sermone *Immaculatus Dominus*. In laudibus et in vesperis dicitur tantum I^a^ ant. de laudibus. Missa de octavis cantatur ; cetera non mutantur.

In octavis beati VINCENTII.

Fiunt IX lectiones.

Ad vesperas, ant. et ps. de die. Cap. *(Beatus vir)* [a] ; hymnus *Deus tuorum militum* [b] ; ℣ *Gloria et honore* ; ad Magnificat ant. *Sacram* ; cum uno tantum thuribulo incensatur altare ; oratio *Adesto*. Clericulus legit collationem.

Ad completorium non dicitur *Alleluia* super psalmos, sed *Miserere* sicut in profestis diebus [c].

Ad matutinas, invitatorium, ant. et ps., ℟ sicut in die sancti Vincentii ; lectiones leguntur in Passionario [v°] de sermone *Cunctorum* ; *Te Deum laudamus*.

In laudibus et in vesperis dicitur tantum prima ant. de laudibus.

In horis cantatur cantus *Deus tuorum militum* et dicuntur idem ℣ qui in festo, sed dicuntur sine *Alleluia*.

Eadem missa cantatur que in festo, sed non cantatur sequentia.

In natali sancte ALDEGUNDIS virginis.

In primis vesperis nichil fit de ea, propter octavas sancti Vincentii [d].

Ad matutinas, [e] invitatorium *Regem virginum* ; ant. et ps. de die ; lectiones leguntur de epistolis beati Pauli, si hoc festum sit ante Septuagesimam ; si infra, de Genesi ; ℟ de responsorio *Diffusa est*.

In laudibus, [f] ant. *Veni* ; cap. *(Qui gloriatur)* [g] ; ℣ *Diffusa est* ; ad Benedictus ant. *Quinque prudentes* ; oratio *Exaudi nos*. [h]

a. Hic vir despiciens mundum. — *b.* In fine dicitur *Gloria tibi Domine qui natus es.* — *c.* Et dicitur hymnus *O quam glorifica.* — *d.* Duo cerei tantum ponuntur ante altare in vesperis et matutinis. — *e.* Clericulus. — *f.* Sola. — *g. Hec est virgo sapiens.* — *h.* Ad primam, ant. *Veni sponsa.* Ad III^am^, ant. *Hec est virgo sapiens* ; cap. *Ista est una* ; ℣ *Specie* ; oratio *Exaudi nos* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Missa cantatur de dominica et in ea fit commemoratio de festo ; oratio *Exaudi nos.* Ad VI^am^, ant. *Veniente sponso* ; cap. *Hec est virgo sancta* ; ℣ *Adjuvabit eam.* Ad IX^am^, ant. *Tunc surrexerunt* ; cap. *Emulor* ; ℣ *Elegit eam Deus.* Ad vesperas, ant. et ps. de die ; cap. *Qui gloriatur* ; hymnus *Jhesu corona virginum* ; ℣ *Specie tua* ; ad Magnificat ant. *Hec virgo sancta* ; oratio *Exaudi nos.*

Si hoc festum in VI^a feria acciderit, in matutinis cantatur ant. *Ante thorum* super IX ps. de virginibus, et in sabbato sequenti fit totum de beata Maria ; (similiter si hoc festum in sabbato acciderit, in matutinis dicitur predicta ant. super IX ps. de virginibus et) missa fit de [53] beata Maria [a].

In natali sancte BRIGIDE [b].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; cap. *Qui gloriatur ;* hymnus *Jhesu corona ;* ℣ *Specie tua ;* ad Magnificat ant. *Simile enim est ;* oratio *Exaudi nos.*

Ad matutinas, [c] invitatorium *Regem virginum ;* ant. et ps. de die ; lectiones leguntur in Passionario de vita sancte Brigide *Me cogitis fratres ;* (cetera ut supra de una virgine) [d].

Missa cantatur de dominica.

In PURIFICATIONE SANCTE MARIE.

Tabule altaris aperiuntur et paratur altare sicut in matutinis Domini et in aliis magnis sollemnitatibus ; VII cerei ponuntur ante altare et VI ante corpora sanctorum ; [e] sacrista ponit duos cereos super altare de capellania Reginaldi Belin ; ponuntur XXIIII^or cerei retro altare super perticam in transverso continentes tres libras, et unus ante altare continens dimidiam libram, qui non extinguitur post vesperas, [v°] sed ardet tota nocte et die sequenti usquedum vespere cantate fuerint ; hii XXV cerei ponuntur in omnibus magnis sollemnitatibus, scilicet in Nativitate Domini, in Circuncisione : in Epyphania non ponuntur, quia subdiaconi faciunt festum ; in Purificatione ponuntur et in aliis tribus sollemnitatibus beate Marie, in Pascha, Ascensione, Pentecoste, in festo Omnium sanctorum.

Ad vesperas [f], cantor dat episcopo primam ant. *Hec est regina*, ps. *Letatus sum ;* succentor dat secundam ant. archidiacono in sinistro choro vel thesaurario *Ortus conclusus es*, ps. *Ad te levavi ;* cantor dat terciam diacono *Hec est que nescivit*, ps. *Nisi quia Dominus ;* succentor IIII^am diacono

a. Et in missa fit commemoratio de festo, oratio *Exaudi nos.* Similiter si hoc festum in dominica evenerit, non fit nisi commemoratio in missa. — *b*. Duo cerei tantum ponuntur ante altare. — *c*. Clericulus. — *d*. ℣ de responsorio *Diffusa est ;* cetera usque ad vesperas sicut de virgine. — *e*. Tapeta ponuntur ante altare ; totum luminare ante altare, ante reliquias (a parte ?) chori, in pertica retro altare, ante corpora sanctorum, ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis et in pertica crucifixi apponitur, prout scriptum est in regulis festorum annualium que scripte sunt in principio hujus libri. — *f*. Cantor et succentor servant chorum cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa, tenentes baculos deargentatos in manibus.

Post partum, ps. *Qui confidunt* ; cantor ultimam subdiacono *Quam pulchra es*, ps. *In convertendo* : hic ordo observatur quotiens episcopus cantat vesperas ; si autem non cantat, decanus incipit primam antiphonam, vel archidiaconus si decanus non est pre[54]sens ; cetera non mutantur. Episcopus cap. *Symeon justus* ; duo diaconi in capis sericis cantant ℟ *Gaude*, et post *Gloria Patri* dicitur prosa *Inviolata*. Hymnus *Quod chorus vatum* ; duo clericuli ℣ *Responsum accepit*. Ad Magnificat ant. *Cum inducerent*, quam incipit episcopus et tota cantatur a choro, deinde cantatur *Magnificat*. Interim episcopus procedit ad incensandum altare et duo sacerdotes qui incensant altare cum eo, unus dextrorsum, alius sinistrorsum ; episcopus incensat tantum anteriorem partem altaris et superiorem, et sunt cum eo duo archidiaconi, major ad dexteram, minor ad sinistram ; (dum cantatur Magnificat, cantor et succentor dant invitatorium cantandum illi[s] qui cantaverunt ℟ vel aliis, si illi nolunt recipere). Episcopus orationem *Erudi* ; clericuli qui ferunt crucem et cereos cantant *Benedicamus*. Subdiaconus legit collationem. Sacerdos ebdomadarius cantat completorium.

Ad completorium non dicitur *Converte* [v°] *nos*, sed ℣ *Ora pro nobis*. Ant. super psalmos *Alleluia*. Hymnus *O quam glorifica*. Cap. *Gaude Maria*. ℣ *Ave Maria*. Ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Hec est virgo virginum alleluia alleluia*. Ante orationem dicitur ℣ de beata Maria *Post partum virgo* vel aliquis alius ; oratio *Deus qui salutis eterne*. Si autem hoc festum in Septuagesima evenerit, ad completorium dicitur super psalmos ant. *Beata*, ad Nunc dimittis ant. *Beata mater*.

Ad matutinas (preter cereos predictos ponuntur duo ad letreolum ubi leguntur lectiones). Duo diaconi cum capis sericis invitatorium *Ecce venit*. Hymnus *Ave maris stella*. Cantor dat episcopo primam ant. *Ecce tu pulchra es*, ps. *Domine Dominus noster*, cum aliis ant. et ps. de beata Maria et ℟ sequentibus. Tres lectiones leguntur de sermone *Exultent virgines*, quarta et v^a^ de sermone *Et ecce homo erat in Jherusalem*, sexta de sermone *Si subtiliter*, tres ultime de expositione evangelii *Postquam* [55] *impleti sunt* ; in prima lectione et IIII^a^ et VII^a^ incensatur altare a duobus sacerdotibus ; omnes versus responsorii a binis canonicis cantantur [a]

a. Excepto primo et quarto, quos cantant bini clericuli.

et dicitur *Gloria* in omnibus ; cantata *Gloria* tercii ℟, cantor (incipit) [a] ℟ *Suscipiens* ; cantata *Gloria* sexti ℟, succentor (incipit) [a] ℟ *Videte miraculum* ; cantata *Gloria* noni ℟, cantor (incipit) [a] ℟ *Gaude Maria* et (cantatur) [b] prosa *Inviolata*. (Interim) [c] cantor defert episcopo ut incipiat *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Symeon* et incipit eam episcopus, altere [1] sequentes [d] eo ordine incipiuntur quo dictum est in vesperis ; episcopus cap. *Responsum accepit* ; ℣ *Accipiens Symeon*. Ad Benedictus ant. *Homo erat*, et tota cantatur [e] : episcopus procedit ad altare incensandum eo modo quo supradictum est [f] ; episcopus orationem *Omnipotens sempiterne*.

Ad I^am^, hymnus *O gloriosa domina* : similiter [g] ad III^am^, VI^am^, IX^am^ ; ant. *Symeon justus* ; *Confitemini* dicitur ; ante orationem dicitur ℣ de beata Maria ; oratio *Deus qui salutis eterne* vel *Omnipotens*, ut supra.

Post primam episcopus [v°] cum capa serica et mitra et baculo pastorali benedicit cereos super altare ; quibus benedictis, duo clerici custodes deferunt in chorum et distribuunt eos canonicis, unicuique unum, incipientes a decano ; dum cerei accenduntur, cantor et succentor stant in medio chori, induti capis sericis, tenentes in manibus baculos deargentatos. Cantor incipit ant. *Lumen ad revelationem*, postea secundum tonum antiphone cantatur ps. *Nunc dimittis servum*, et post singulos versus psalmi cantatur tota ant. predicta ; cantato hoc psalmo, cantor incipit ant. *Ave gratia plena*, deinde aliam *Adorna*. Postea fit processio, in qua precedunt duo clericuli cum capis sericis, deferentes duas cruces aureas, quos secuntur sex subdiaconi combinati, septimus, qui lecturus est epistolam, ultimus incedit et solus, et omnes deferunt textus ; sequuntur VI diaconi similiter combinati, sed non deferunt textus, et septimus, qui lecturus est [56] evangelium, ultimus incedit et solus. Et sciendum est quod, in omnibus precipuis sollemnitatibus in quibus fit processio, procedunt cum subdiacono qui lecturus est epistolam, VI subdiaconi, cum diacono qui lecturus est evangelium, VI diaconi, videlicet in hoc festo, in Pascha, Ascensione, Pentecoste, Assumptione beate Marie, Dedicatione ecclesie ; in illis in quibus non fit processio, pro-

a. Reiterat. — *b*. In fine incipit cantor. — *c*. Quo dum cantatur. — *d*. Ant. — *e*. Antequam incipiatur *Benedictus*. — *f*. In vesperis. — *g*. Hic hymnus dicitur.

1. *Il faut lire* alie.

cedunt tantum IIII^or subdiaconi et IIII^or diaconi, ut in Nativitate Domini, in Nativitate beate Marie, in festo Omnium sanctorum. Post predictos diaconos secuntur clericuli, post clericulos cantor et succentor, deinde subdiaconi et alii omnes combinati, ita quod episcopus ultimus incedit et solus; fit autem hec processio in circuitu chori et cantatur in processione ℟ *Videte miraculum*; [a] postquam processio pervenerit in medio ecclesie, cantor [b] incipit [c] ℟ *(Responsum)* [d]; quo cantato, (cantatur) [e] ℣ *Hodie* a VI canonicis, duobus subdiaconis, duobus diaconis, [v°] duobus sacerdotibus et decano septimo, deinde processio intrat chorum et cantatur prosa *Inviolate* [1]; postea cantatur tercia.

Ad III^am, ant. *Responsum*; cap. *Accipiens Symeon*; ℣ *Symeon justus* et cantatur cum *Alleluia* [f], si sit ante Septuagesimam; si autem post, cantatur sine *Alleluia* [g].

Ad missam, cantor (incipit) [h] *Suscepimus*; [i] prosa *Est qui*; *Kyrieleison Fons bonitatis*. Cantor dat episcopo *Gloria in excelsis Deo*, et cantatur prosa *Sedentem in superne*. Oratio *Omnipotens sempiterne Deus*. Epistola *Ecce mitto angelum meum*. Duo subdiaconi [j] ℟ *Suscepimus*; duo diaconi [k] *Alleluia Adorabo*, et si hoc festum fuerit infra Septuagesimam cantatur tractus *Diffusa est*, et cantatur a VI canonicis cum capis sericis, duobus sacerdotibus, duobus diaconis, duobus subdiaconis, tribus cantantibus unum versum ex una parte, scilicet uno sacerdote, uno diacono, uno subdiacono, tribus alium ex alia. Sequentia [57] *Hac clara die turma*. Evangelium *Postquam impleti*; lecto evangelio, diaconus clamat *Humiliate vos ad benedictionem*; episcopus facit benedictionem super populum. *Credo in unum*. Offertorium *Diffusa est*. Prefatio de Natali dicitur. Communio *Responsum*.

Ad VI^am, [2] *Accipiens*; cap. *Symeon justus*; ℣ *Responsum accepit*.

Ad IX^am, ant. *Orbis*; cap. *Responsum*; ℣ *Accipiens Symeon*.

Ad vesperas, [2] *Symeon*, ps. *Letatus sum*; ant. *Responsum*, ps. *Ad te levavi*; ant. *Accipiens*, ps. *Nisi quia Dominus*;

a. Cantato ℣. — *b.* Et succentor. — *c.* Aliud. — *d.* *Gaude Maria.* — *e.* Sex canonici cum decano cantant ℣ *Gabrielem* injunctum sibi a cantore et subcentore, scilicet duo subdiaconi, duo dyaconi, duo sacerdotes et decanus qui septimus est; deinde, cantato ℣, cantor et succentor incipiunt prosam *Inviolata*, et ipsam prosam cantando processio intrat chorum. — *f.* Sollemniter. — *g.* Et sic cantantur ℣ ad VI^am et IX^am. — *h.* Et succentor incipiunt. — *i.* Post *Gloria* dicitur. — *j.* Cum capis sericis. — *k.* Cum capis sericis.

1. *Lire* Inviolata. — 2. *Sous-entendu* Antiphona.

ant. *Orbis*, ps. *Qui confidunt* ; quinta ant. *Ecce completa sunt*, ps. *In convertendo*. Cap. *Symeon justus*. Hymnus *Quod chorus* ; ℣ *Accipiens*. Ad Magnificat ant. *Responsum* et tota cantatur : hoc antiphona in processione cantatur cum caudis, ad Magnificat sine caudis ; episcopus accedit ad altare incensandum eo modo quo predictum est [a]. Oratio *Omnipotens* [b].

Ad completorium, ℣ *Ora pro nobis* ; super psalmos ant. *Alleluia* et cetera ut supra, si hoc festum [v°] sit ante Septuagesimam ; si autem sit in Septuagesima, super psalmos dicitur ant. *Beatam* ; ad Nunc dimittis ant. *Inquit nunc mittis*, cetera non mutantur ; quandocumque autem sit hoc festum, in ultimo completorio dicitur hec oratio *Perfice quesumus Domine*. Et sciendum quod si festum istud in dominica Septuagesime evenerit, illa die fit totum de festo et differtur evangelium de illa dominica usque in terciam feriam, propter festum sancti Blasii quod tunc accidit in secunda feria, et in sabbato ad primas vesperas de festo post orationem dicitur ant. *Regi autem seculorum*, ℣ *Vespertina oratio*, oratio *Familiam tuam* ; duo clericuli dicunt *Benedicamus Domino alleluia*, chorus respondet *Deo gratias omnes dicamus ore corde opere alleluia*, nec deinceps dicitur *Alleluia* usque ad Pascha.

In festo sancti Blasii.

Fiunt IX lectiones ; (in primis vesperis, post orationem de festo Purificationis, dicitur ant. *Hic est vere martir* ; ℣ *Gloria et honore* ; oratio *Sancti Blasii*) [c].

Ad matutinas, [d] invitatorium *Regem martirum* ; ant. et ps. et ℟ de uno martire ; lectiones leguntur in Passionario de passione sancti Blasii *In Sebastea Capadocie*.

In laudibus, ant. *Qui me confessus* cum aliis IIII^or^ sequentibus [e].

a. In primis vesperis. — *b*. Deinde fit commemoratio de sancto Blasio et dicitur ant. *Hic est vere martir* ; ℣ *Gloria et honore* ; oratio *Sancti Blasii*. Subdiaconus legit collationem. — *c*. Tres cerei ante altare, tres textus ponuntur super altare ; duplex chorus servatur in matutinis et vesperis sine capis sericis. — *d*. Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *e*. Cap. *Beatus vir qui suffert* ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *Iste sanctus* ; cum uno thuribulo incensatur altare ; oratio *Sancti Blasii*. Postea fit commemoratio de octavis Purificationis beate Marie, si sit extra Septuagesimam, et dicitur ant. *Sicut lilium*, ℣ *Accipiens*, oratio *Omnipotens* ; et si sit dies dominica dicitur ant. que dicta est in festo ad Benedictus. Ad primam, hymnus *Jam lucis* cum cantu hymni *Deus tuorum militum*, in fine dicitur *Gloria tibi Domine*, si sit ante Septuagesimam ; idem cantus cantatur in hymnis horarum de die et similiter in dictis hymnis dicitur *Gloria tibi Domine*, si sit ante Septuagesimam ; *Confitemini* dicitur ; ℣ et oratio de festo Purificationis, si sit ante Septuagesimam. Et si sit post Septuagesimam, ad I^em^ non dicitur

Ad missam [a], introitus *Letabitur ; Gloria in excelsis ;* oratio *Sancti Blasii* [b] ; epistola *Beatus vir qui in sapientia morabitur* [c] ; ℟ *Posuisti Domine* [d] ; [58] *Alleluia Letabitur*, et si sit post Septuagesimam cantatur tractus *Desiderium ;* evangelium *Amen amen dico vobis Nisi granum* [e]; offertorium *Gloria et honore ;* communio *Qui vult venire.*

Ad vesperas, ant. *Qui me confessus* cum aliis quatuor de laudibus, ps. de die [f] ; cap. *Iste sanctus ;* hymnus *Deus tuorum militum* [g] : et nota quod hymnus iste cantatur in festo unius martiris quod est IX lectionum, in festo trium lectionum cantatur hymnus *Martyr Dei ; ℣ Gloria et honore ;* ad Magnificat ant. *Beatus vir qui suffert ;* oratio *Sancti Blasii* [h]. Si vero hoc festum vel aliquod aliud IX lectionum in dominica Septuagesime vel in aliqua sequenti dominica usque ad *Isti sunt dies* evenerit, differtur usque in II^am^ feriam [1]. Et sciendum quod in septimana Quinquagesime, secunda feria et III^a^ dicuntur tantum IX psalmi de sanctis in matutinis, si festa sanctorum reperiantur in kalendario nostro ; si autem non sint festa in kalendario, totum fit de pluribus martiribus et cantatur ant. *Secus decursus* super IX psalmos de martiribus ;

Confitemini, et dicitur oratio communis. Ad III^am^, ant. *Qui sequitur ;* cap. *Qui odit ; ℣ Gloria et honore* et cantatur cum *Alleluia*, si sit ante Septuagesimam : similiter cantantur alii ℣ ad VI^am^ et IX^am^ ; oratio *Sancti Blasii :* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *a.* Servatur unus chorus cum capa serica. — *b.* Postea fit commemoratio de octavis, si sit ante Septuagesimam. — *c.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantantur ℟ et alleluia vel tractus. — *d.* Duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Posuisti ;* duo dyaconi *Alleluia Letabitur* vel tractum *Desiderium*, si sit post Septuagesimam ; si sit ante Septuagesimam, dicitur sequentia *Superne*, si post non dicitur sequentia. — *e.* Si sit ante Septuagesimam ℣, si post non dicitur *Credo ;* similiter prefatio dicitur de Purificatione ; si post, dicitur prefatio communis. Ad VI^am^, ant. *Si quis michi ;* cap. *Beatus vir qui in sapientia ; ℣ Posuisti.* Ad IX^am^, ant. *Volo Pater ;* cap. *Nisi granum ; ℣ Justus ut palma.* — *f.* Si sit ante Septuagesimam, psalmi dicuntur de Purificatione. — *g.* In fine dicitur *Gloria tibi Domine*, si sint octave. — *h.* Postea fit commemoratio de octavis, si octave fiant, et dicitur ant. *Hec est regina ;* et si sit dies dominica, dicitur ant. que dicta est ad Magnificat in ultimis vesperis festi ; et si sit dies sabbati, dicitur ant. que dicta est ad Magnificat in primis vesperis festi.

1. *Depuis* Et sciendum quod si festum (f° 57 v°) *le texte primitif a été effacé et remplacé par une écriture plus récente, de la fin du XIIIe siècle, sinon du XIVe ; la cause de ce changement a été l'élévation dans la liturgie laonnoise de la fête de S. Blaise à un rite supérieur, élévation qui eut lieu probablement dans la seconde moitié du XIIIe siècle. Le calendrier d'un Bréviaire manuscrit de la bibliothèque de Laon* (Breviar. Laudun., *n° 257) nous apprend que le promoteur de cette solennité fut le chanoine Anselme Petit :* Blasii epi. et mart. IX lectiones de passione ejus. Ex fundatione Anselmi Parvi, can. *Or Anselme Petit était déjà chanoine de la cathédrale en 1237 : son nom figure à cette date dans un acte du* Cartulaire du chapitre *(fol. 228 v° et 229).* — 2. *Sous-entendu* dicitur Credo.

lectiones leguntur in historia, ℟ de responsorio *Absterget ;* omnes hore fiunt de martiribus ; mis[v°]sa de dominica, nisi sit aliquod festum de quo habeamus missam propriam.

In natali sancte AGATHE [a].

Ad vesperas, ant. et ps. de die; (cap. *Emulor enim vos)* [b] ; hymnus *Virginis proles ; ℣ Specie tua ;* ad Magnificat ant. *Agathes ;* uno tantum thuribulo incensatur altare ; oratio *Indulgentiam* vel *Deus qui inter cetera*. Clericulus legit collationem.

Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu *Jhesu corona virginum ;* idem cantus cantatur in hymnis horarum in die.

Ad matutinas, [c] invitatorium *Regem virginum ;* ant. *Ingenua sum*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. et ℟ sequentibus ; lectiones leguntur in Passionario de passione beate Agathes *In diebus illis ; Te Deum laudamus* dicitur.

In laudibus, ant. *Quis es tu* cum aliis IIII^or^ sequentibus ; (cap. *Veni sponsa Xpisti)* [d] ; *℣ Diffusa est ;* ad Benedictus ant. *Paganorum multitudo* [e] ; oratio *Indulgentiam* vel *Deus qui inter cetera* [f].

[g] Ad missam *Gaudeamus ; Gloria in excelsis ;* oratio (ut supra) [h] ; epistola *Confite*[59]*bor ;* [i] ℟ *Adjuvabit ;* [j] *Alleluia Diffusa est*, si hoc festum fuerit ante Septuagesimam ; si autem infra, cantatur tractus *Qui seminant* [k]. Evangelium *Simile est regnum celorum* X *virginibus* [l] ; offertorium *Offerentur ;* communio *Qui me dignatus est* [m].

Ad vesperas, ant. *Quis es tu* cum aliis sequentibus, ps. de die ; cap. *Qui gloriatur ;* hymnus *Virginis proles ; ℣ Specie tua ;* ad Magnificat ant. *Beata Agathes* [n] ; oratio (ut supra) [o]. (Si hoc festum in die dominica ante Septuagesimam evenerit,

a. S[1]. Fiunt IX lectiones, tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare, duplex chorus servatur sine capis sericis in vesperis et matutinis. — *b.* Cap. *Qui gloriatur.* — *c.* Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *d.* Cap. *Hec est virgo sapiens.* — *e.* Altare incensatur cum unico thuribulo. — *f.* Ad primam, ant. *Quis es tu ; Confitemini* non dicitur. Ad III^am^, ant. *Medicinam carnalem ;* cap. *Ista est una de numero prudentum ; ℣ Specie tua* et cantatur sine *Alleluia :* similiter cantantur ℣ ad VI^am^ et IX^am^ ; oratio *Indulgentiam* vel *Deus qui inter cetera potentie :* similiter dicitur una predictarum orationum ad VI^am^ et IX^am^. — *g.* In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *h. Indulgentiam* vel *Deus qui inter cetera.* — *i.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantantur ℟, alleluia vel tractus. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *j.* Duo dyaconi. — *k.* Sequentia non cantatur. — *l. Credo* non dicitur. — *m.* Ad VI^am^, ant. *Gratias tibi ago ;* cap. *Hec est virgo sancta ; ℣ Adjuvabit eam Deus.* Ad IX^am^, ant. *Qui me dignatus est ;* cap. *Emulor ; ℣ Elegit eam Deus.* — *n.* Altare incensatur cum uno thuribulo. — *o. Indulgentiam* vel *Deus qui inter cetera.*

1. *Correction indiquant qu'il faut lire, comme plus loin,* AGATHES.

ad processionem cantatur ℟ *(Regnum mundi)* [a]. Et sciendum est quod si festum beate Agathes vel aliquod aliud festum IX lectionum acciderit feria IIII[a] in capite jejunii, in die scilicet quam vocamus diem cinerum, in matutinis VI prime lectiones fiunt de festo, tres ultime de expositione evangelii *Cum jejunatis*. Missa de festo cantatur post VI[am], missa de die post IX[am] [b].

In natali VEDASTI et AMANDI.

Nichil fit de [v°] hoc festo in primis vesperis, propter festum beate Agathes [c].

Ad matutinas, [d] invitatorium *Regem confessorum* ; ant. et ps. de die ; lectiones leguntur in Passionario de vita sancti Vedasti *Venerandi viri Vedasti* ; ℟ *Propter testamentum*, ℟ *Sancti mei*, ℟ *Sacerdotes*.

In laudibus, ant. *Justi autem* ; (cap. *Sanctorum sicut aquile)* [e], ℣ *Justorum anime* ; ad Benedictus ant. *Vigilate* ; oratio *Deus qui nos sanctorum confessorum*.

Ad horas [f], ant. et ℣ sicut supradictum est de sanctis Sulpicio et Antonio ; et si hoc festum infra Septuagesimam fuerit, in ant. *Fulgebunt* que dicitur ad III[am] non dicitur *Alleluia*, sed tantum ante Septuagesimam.

Missa cantatur de dominica [g].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; (cap. *Sancti et justi)* [h] ; hymnus *Rex gloriose martirum* ; ℣ *Letamini* ; ad Magnificat ant. *Fulgebunt* ; (oratio ut supra) [i]. Et sciendum quod si hoc festum vel aliquod sequens trium lectionum in die cinerum vel in aliquo die sequenti evenerit, nichil fit de sanctis nisi commemoratio in missa, (excepto festo beati Benedicti, [60] de quo fiunt tantum tres lectiones et cantantur omnes hore de festo).

In natali SOTHERIS, virginis, et sanctorum ZOTICI, HERENEI et IACINCTI [j].

a. Va-cat. — *b.* Scripta est in Ordinario (?) — *c.* Duo cerei tantum ponuntur ante altare in matutinis et vesperis. — *d.* Clericulus. — *e.* Cap. *Sancti et justi.* — *f.* Ad primam, ant. *Justi autem.* Ad III[am], ant. *Fulgebunt justi sicut sol*; cap. *Justorum semita* ; ℣ *Letamini*; oratio *Deus qui nos sanctorum confessorum* : hec oratio dicitur ad VI[am] et nonam. Missa cantatur de dominica et in ea fit commemoratio de festo. — *g.* Ad. VI[am], ant. *Sint lumbi* ; cap. *Justorum anime.* Ad IX[am], ant. *Dabo sanctis meis*; cap. *Fulgebunt justi et tanquam* ; ℣ *Justi autem.* — *h.* Capit. *Sanctorum sicut aquile.* — *i.* Orat. *Deus qui nos sanctorum confessorum.* Si hoc festum ante Septuagesimam acciderit, nichil fit de festo nisi commemoratio in missa propter octavas Purificationis. — *j.* Duo cerei tantum ponuntur ante altare in vesperis et matutinis.

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Sanctorum sicut aquile ;* hymnus *Rex gloriose martirum ;* ℣ *Letamini in Domino ;* ad Magnificat ant. *Gaudent in celis ;* oratio *Domine Deus noster.*

Ad matutinas, [a] invitatorium *Regem martirum ;* ant. et ps. de die ; lectiones leguntur de epistolis beati Pauli si sit ante Septuagesimam, si post de Genesi ; ℟ de responsorio *Absterget* [b].

Missa de dominica, et in missa dicitur oratio de sancta Sothere *Presta quesumus omnipotens Deus* et oratio de sanctis *Domine Deus noster* [c].

Si hoc festum [d] infra Quadragesimam evenerit, nichil fit de eo nisi commemoratio in missa tantum.

In natali sancte EUFRASIE, virginis [e].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Qui gloriatur ;* hymnus *Jhesu corona ;* ℣ *Specie tua ;* ad Magnificat ant. *Simile enim est ;* oratio *Exaudi nos.*

Ad matutinas, [f] invitatorium *Regem virginum ;* ant. et ps. de die ; lectiones de epistolis beati Pauli si sit ante Septuagesimam [g], [v°] (si post de Genesi ; ℟ de responsorio *Diffusa est.* Missa de dominica).

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Veni sponsa Xpisti ;* hymnus *Jhesu corona ;* ℣ *Specie tua ;* ad Magnificat ant. *Hec virgo sancta ;* oratio *Exaudi nos.*

In natali sancti LIZINI, episcopi et confessoris [h].

a. Clericulus. — *b.* In laudibus sola ant. *Omnes sancti;* capit. *Sancti et justi;* ℣ *Justorum anime;* ad Benedictus ant. *Astiterunt;* oratio *Domine Deus noster.* — Ad primam, ant. *Omnes sancti.* Ad terciam, ant. *Cum palma;* cap. *Sanguis sanctorum martirum;* ℣ *Letamini;* oratio *Domine Deus noster :* hec oratio dicitur ad VI^{am} et IX^{am}. Missa cantatur de dominica. — *c.* Ad VI^{am}, ant. *Corpora sanctorum;* cap. *Istorum est enim;* ℣ *Justorum anime.* Ad IX^{am}, ant. *Tanquam aurum;* cap. *Sancti per fidem;* ℣ *Justi autem.* — *d.* In die dominica vel. — *e.* Duo cerei tantum ponuntur ante altare in vesperis et matutinis. — *f.* Clericulus. — *g.* Si autem sit post Septuagesimam, lectiones leguntur de Genesi. ℟ de responsorio *Diffusa est.* In laudibus sola ant. *Veni sponsa Xpisti;* capit. *Hec est virgo sapiens;* ad Benedictus ant. *Quinque prudentes;* oratio *Exaudi nos.* Ad primam. ant. *Veni sponsa Xcisti.* Ad III^{am}, ant. *Ista est una de numero prudentum;* ℣ *Specie tua;* oratio *Exaudi nos:* hec oratio dicitur ad VI^{am} et IX^{am}. Missa cantatur de dominica et in dicta missa dicitur oratio *Exaudi nos.* Ad VI^{am}, ant. *Veniente sponso;* cap. *Hec est virgo sancta;* ℣ *Adjuvabit eam Deus.* Ad IX^{am}, ant. *Tunc surrexerunt;* cap. *Emulor;* ℣ *Elegit eam Deus.* Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Qui gloriatur;* hymnus *Jhesu corona virginum;* ℣ *Specie tua;* ad Magnificat ant. *Hec virgo sancta* ; oratio *Exaudi nos.* Si hoc festum in die dominica acciderit vel infra Quadragesimam, nichil fit nisi commemoratio in missa. — *h.* Duo cerei tantum ponuntur ante altare in vesperis et matutinis.

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; (capit. *Benedictionem*) [a] ; hymnus *Iste confessor* ; ℣ *Ecce sacerdos* ; ad Magnificat ant. *Amavit* ; oratio *Da quesumus omnipotens Deus*.

Ad matutinas, [b] invitatorium *Regem confessorum* ; ant. et ps. de die ; lectiones de epistolis beati Pauli, si sit ante Septuagesimam, si post de Genesi ; ℟ de responsorio *Euge* [c].

Missa de dominica.

In natali sanctorum VALENTINI, VITALIS, FELICULE et ZENONIS, martirum [d].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Sanctorum sicut* ; hymnus *Rex gloriose martirum* ; ℣ *Letamini* ; ad Magnificat ant. *Gaudent in celis* ; oratio *Tuorum nos Domine*.

Ad matutinas, [e] invitatorium *Regem martirum* ; ant. et ps. de die ; lectiones de epistolis beati Pauli si sit ante Septuagesimam, si post de Genesi ; ℟ de responsorio *Absterget* [f].

Missa cantatur tantum de sancto Valentino; ad missam [61] *In virtute tua* ; oratio *Presta quesumus* ; postea dicitur oratio de aliis sanctis *Tuorum nos Domine* ; epist. *Benedictus Deus*. [g] ℟ *Beatus vir* ; [h] *Alleluia Posuisti*, si hoc festum sit ante Septuagesimam ; si autem sit post, unus subdiaconus (cantat tractum) cum capa serica [i] *Desiderium* ; evang. *Si quis vult venire post me* ; offert. *In virtute tua* ; comm. *Magna est* [j].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. (*Sancti et justi*) [k] ; hymnus *Rex gloriose* ; ℣ *Letamini* ; ad Magnificat ant. *Sanguis* ; oratio *Tuorum nos Domine*.

Si hoc festum in die dominica evenerit vel infra Quadragesimam, nichil fit de eo nisi tantum commemoratio in missa ; (sed predicta missa de sancto Valentino cantatur in festo sancti Blasii, si sit per ebdomadam).

a. Capit. *Magnificavit*. — *b*. Clericulus. — *c*. In laudibus, sola ant. *Ecce sacerdos magnus* ; capit. *Benedictionem* ; ℣ *Justus ut palma* ; oratio *Da quesumus*. Ad primam, ant. *Ecce sacerdos*. Ad terciam, ant. *Beatus ille* ; capit. *Ecce sacerdos* ; ℣ *Amavit* ; oratio *Da quesumus* : hec oratio dicitur ad VI^{am} et IX^{am}. Missa cantatur de dominica et in dicta missa dicitur oratio de festo *Da quesumus*. Ad VI^{am}, ant. *Fidelis* ; cap. *Non est inventus* ; ℣ *Justum deduxit*. Ad IX^{am}, ant. *Serve bone* ; cap. *Cognovit eum* ; ℣ *Justus ut palma*. Si hoc festum in die dominica vel in Quadragesima acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio in missa tantum. — *d*. Duo cerei tantum ponuntur ante altare in vesperis et matutinis. — *e*. Clericulus. — *f*. In laudibus, sola ant. *Omnes sancti* ; capit. *Sancti et justi* ; ℣ *Justorum anime* ; oratio *Tuorum nos Domine*. Ad primam, ant. *Omnes sancti*. Ad III^{am}, ant. *Cum palma* ; cap. *Sanguis sanctorum martirum* ; ℣ *Letamini* ; oratio *Tuorum nos Domine* : hec oratio dicitur ad VI^{am} et IX^{am}. — *g*. Clericulus. — *h*. Alius clericulus. — *i*. Cantat tractum. — *j*. Ad VI^{am}, ant. *Corpora sanctorum* ; cap. *Istorum est enim regnum celorum* ; ℣ *Justorum anime*. Ad IX^{am}, ant. *Tanquam aurum* ; cap. *Sancti per fidem* ; ℣ *Justi autem*. — *k*. *Sanctorum sicut aquile*.

In natali sancte JULIANE, virginis et martiris [a].

Ad vesperas, ant. et ps. de die; capit. *Qui gloriatur*; hymnus *Virginis proles*; ℣ *Specie tua*; ad Magnificat ant. *Simile enim est*; oratio *Omnipotens sempiterne Deus*.

Ad matutinas, [b] invitatorium *Regem virginum*; ant. et ps. de die; lectiones leguntur in Passionario de passione sancte Juliane *Tempore illo cum Maximianus*; ℟ de responsorio *Diffusa est* [c].

[v°] Omnes hore fiunt de virgine.

Missa de dominica.

Ad vesperas, ant. et ps. de die; (capit. *Veni sponsa Xpisti*)[d]; hymnus *Virginis proles*; ℣ *Specie tua*; ad Magnificat ant. *Hec virgo*; oratio *Omnipotens sempiterne Deus*.

Si hoc festum in Quadragesima evenerit, nichil fit de eo nisi oratio tantum in missa.

In Cathedra sancti PETRI. [e]

Ponuntur tres cerei ante altare et tres textus super altare [f].

Ad vesperas, ant. et ps. de die; capit. *Quodcumque ligaveris*; hymnus *Exultet*; ℣ *In omnem*; ad Magnificat ant. *Tu es pastor ovium*; cum (uno tantum thuribulo) [g] incensatur altare; oratio *Deus qui beato apostolo tuo Petro*. (Clericulus) [h] legit collationem.

Ad completorium, hymnus *Te lucis* [i] cum cantu *Exultet*; idem cantus cantatur in hymnis horarum in die [j]; si autem hoc festum fuerit infra Quadragesimam, ad completorium dicitur hymnus *Audi benigne Conditor*: similiter in festo beati Mathie et in festo beati Gregorii [k].

Ad matutinas, [l] invitatorium *Tu es pastor ovium*; ant. *In*

a. Duo cerei tantum ponuntur ante altare. — *b.* Clericulus. — *c.* In laudibus, sola ant. *Veni sponsa Xpisti*; capit. *Hec est virgo sapiens*; ℣ *Diffusa*; ad Benedictus ant. *Quinque prudentes*; oratio *Omnipotens sempiterne Deus*. Ad primam, ant. *Veni sponsa Xpisti*. Ad IIIam, ant. *Hec est virgo sapiens*; cap. *Ista est una de numero prudentum*; ℣ *Specie tua*; oratio *Omnipotens sempiterne Deus*: hec oratio dicitur ad VIam et IXam. Missa cantatur de dominica et in missa dicitur de sancta Juliana oratio *Omnipotens*. Ad VIam, ant. *Veniente sponso*; cap. *Hec est virgo sancta*; ℣ *Adjuvabit eam Deus*. Ad IXam, ant. *Tunc surrexerunt*; cap. *Emulor*; ℣ *Elegit eam Deus*. — *d.* Capit. *Qui gloriatur*. — *e.* Fiunt IX lectiones. — *f.* Duplex chorus servatur in vesperis et matutinis sine capis sericis. — *g.* Duobus thuribulis. — *h.* Subdiaconus. — *i.* Extra Quadragesimam. — *j.* Si sit in Quadragesima vel extra Quadragesimam. — *k.* Et si hoc festum sit feria VIa in capite jejunii, ad completorium dicitur hymnus *Te lucis*; si autem sabbato sequenti, tunc in primo completorio dicitur hymnus *Te lucis* et in ultimo hymnus *Xpiste qui*; si vero secunda feria, tunc in primo completorio dicitur hymnus *Jhesu redemptor*, in ultimo completorio hymnus *Audi*, et similiter in festo beati Mathie et beati Gregorii. — *l.* Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso.

omnem terram, ps. *Celi enarrant*, cum aliis psalmis de apostolis [62] et v antiphonis sequentibus ; tres enim ultime non dicuntur, quia habent *Alleluia*, sed loco earum dicuntur iste tres *Beati mundo corde*, *Ego vos elegi*, *Manete* ; (similiter in festo beati Mathie). Lectiones leguntur de expositione evangelii *Respiciens Jhesus in discipulos suos dixit Symoni Petro*, ita quod sex prime lectiones leguntur de fine expositionis, tres ultime de principio, et pronuntiatur predictum evangelium in septima lectione ; ℟ *Symon Petre* cum aliis VIII sequentibus. *Te Deum laudamus* dicitur.

In laudibus, ant. *Significavit* cum aliis IIII^or^ sequentibus ; capit. *Tu es pastor ovium* ; ℣ *Nimis honorati* ; ad Benedictus ant. *Quodcumque ligaveris*[a] ; oratio *Deus qui beato apostolo*.

Ad primam, [b] dicitur *Confitemini*, (similiter de sancto Mathia).

(Ad horas dicuntur ℣ de apostolis.)

Si hoc festum sit infra Quadragesimam, post VI^am^ cantatur missa de festo, post IX^am^ missa de die ; similiter fit quotiens in Quadragesima cantatur missa de aliquo festo. [c] Ad missam *Statuit* ; [v°] *Gloria in excelsis* : oratio *Deus qui beato* ; [d] epistola *Petrus apostolus Jhesu Xpisti* ; [e] ℟ *Juravit* ; [f] tractus *Tu es Petrus* ; sequentia *Clare sanctorum* ; evangelium *Respiciens Jhesus in discipulos suos* ; *Credo in unum* ; offertorium *Veritas mea* ; prefatio de apostolis ; communio *Exaltent*[g].

Ad vesperas, ant. *Juravit*, ps. *Dixit Dominus*, (cum aliis ant. et ps. ut supra)[h] ; capit. *Quodcumque ligaveris* ; hymnus *Exultet* ; ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat ant. *H... sacri Petri*[i] ; oratio *Deus qui beato*.

Si predictum festum vel aliquod aliud IX lectionum (evenerit)[j] in jejunio IIII^or^ temporum, scilicet IIII^a^ vel VI^a^ feria vel sabbato in I^a^ ebdomada Quadragesime[k], sex prime lectiones fiunt de festo, tres ultime de expositione evangelii de jejunio[l].

a. Altare incensatur cum unico thuribulo. — *b*. Ant. *Significavit*. — *c*. Ad III^am^, ant. *Ego pro te* ; cap. *Tu es Petrus* ; ℣ *In omnem terram* ; oratio *Deus qui beato Petro* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *d*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito. — *e*. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *f*. Duo dyaconi. — *g*. Ad VI^am^, ant. *Petre amas me* ; [cap.] *Beatus es Symon Barjona* ; ℣ *Constitues*. Ad IX^am^, ant. *Tu es Petrus* ; cap. *Ego pro te rogavi* ; ℣ *Nimis honorati sunt*. — *h*. Ant. *Collocet*, ps. *Laudate* ; ant. *Dirupisti*, ps. *Credidi* ; ant. *Euntes*, ps. *In convertendo* ; ant. *Confortatus est*, ps. *Domine probasti me*. — *i*. Altare incensatur cum duobus thuribulis. — *j*. Feria IIII^a^ in capite jejunii vel. — *k*. Evenerint. — *l*. Si hoc festum in die dominica evenerit, differtur usque in II^am^ feriam.

In natali beati MATHIE [a].

Ad vesperas, ant. et ps. de die; cap. *Non vos me elegistis* [b]; hymnus *Exultet*; ℣ *In omnem terram*; ad Magnificat ant. *Tradent enim vos* [c]; cum (uno tantum thuribulo) [d] incensatur altare; oratio *Deus qui beatum Mathiam*. (Clericulus) [e] legit collationem.

Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu *Exultet*; [63] idem cantus dicitur in hymnis horarum in die, et si hoc festum fuerit infra Quadragesimam, ad completorium cantatur hymnus *Audi benigne Conditor* [f], ut jam dictum est [g].

Ad matutinas, [h] invitatorium *Regem apostolorum*; ant. *In omnem terram* cum aliis (antiphonis, mutatis tribus ultimis ut jam dictum est, et psalmis de apostolis et ℟ de) [i] responsorio *Ecce ego mitto vos*. Lectiones leguntur in Passionario de tractatu Bede *Erant omnes apostoli* [j]. *Te Deum laudamus* dicitur.

In laudibus, ant. *Hoc est preceptum meum* cum aliis IIII^or^ sequentibus; cap. (*Per manus*) [k]; ℣ *Nimis honorati*; ad Benedictus ant. *Vos estis* [l]; oratio *Deus qui beatum Mathiam*.

Ad I^am^, [m] dicitur *Confitemini*. (Ad horas ℣ de apostolis) [n].

Ad missam *Michi autem* [o]; (*Gloria in excelsis*); oratio *Deus qui beatum Mathiam* [p]; epistola *Exurgens Petrus*. [q] ℟ *Nimis honorati*; [r] tractus *Desiderium*; sequentia *Clare sanctorum*; evangelium *Hoc est preceptum meum*; *Credo in unum*; offertorium *In omnem terram*; prefatio de apostolis; communio *Ego vos elegi*.

a. Fit duplex festum, quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis, tres toxtus ponuntur super altare, duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *b.* Duo subdiaconi cum capis sericis ℣ *Cives apostolorum*. — *c.* Et tota cantatur antequam Magnificat incipiatur. — *d.* Duobus thuribulis. — *e.* Subdiaconus. — *f.* Vel alii hymni. — *g.* In festo Cathedre beati Petri. — *h.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *i.* Quinque antiph. sequentibus; tres enim ultimo non dicuntur, quia habent *Alleluia*, sed loco earum dicuntur iste tres *Beati mundo corde*, *Ego vos elegi*, *Manete*; ps. *Celi enarrant* cum aliis VIII^to^ ps. de apostolis. — *j.* Responsa cantantur de responsorio *Ecce ego*; in prima, IIII^a^ et VII^a^ lectione incensatur altare cum duobus thuribulis; omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum quos cantant bini clericuli; cantata *Gloria* noni responsi, precentor reiterat dictum ℟. — *k. Beati pacifici*. — *l.* Et tota cantatur antequam incipiatur *Benedictus* et incensatur altare cum duobus thuribulis. — *m.* Ant. *Hoc est preceptum*. — *n.* Ad III^am^, ant. *Majorem*; capit. *Per manus autem*; ℣ *In omnem terram*; oratio *Deus qui beatum Mathiam*: hec oratio dicitur ad sextam et IX^am^. Si hoc festum sit in Quadragesima, post VI^am^ cantatur [missa] de festo, post IX^am^ missa de die. — *o.* Prosa *Doxe per secula*; *Kirie Cunctipotens*; precentor dat sacerdoti *Gloria in excelsis* et in fine dicitur prosa *Sedentem*. — *p.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantantur ℣ et tractus. — *q.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *r.* Duo dyaconi.

Ad vesperas, ant. *Juravit*, ps. [v°] *Dixit Dominus*, cum aliis ant. et ps. ut supra dictum est; (cap. *Beati pacifici)* [a]; hymnus *Exultet*; ℣ *In omnem terram*; ad Magnificat ant. *Dum steteritis* [b]; oratio *Deus qui beatum Mathiam*.

Et sciendum est quod si fuerit bissextus, in festo sancti Mathie computantur duo dies super eandem litteram in kalendario, scilicet super F, et festum beati Mathie fit in ultimo die et in primo die fit totum de tempore; si autem ultimus ille dies cadat in diem dominicam, non fit tunc festum beati Mathie, sed differtur usque in secundam feriam.

In natali sancti ALEXANDRI, episcopi et confessoris [c].

Ad vesperas, ant. et ps. de die; (capit. *Benedictionem)* [d]; hymnus *Iste confessor*; ℣ *Ecce sacerdos*; ad Magnificat ant. *Amavit*; oratio *Da quesumus*.

Ad matutinas, [e] invitatorium *Regem confessorum*; ant. et ps. de die; lectiones de Genesi; ℟ de responsorio *Euge*.

In laudibus, ant. *Ecce sacerdos magnus*; (capit. *Iste cognovit)* [f]; ℣ *Justus ut palma*; ad Benedictus ant. *Euge*; oratio *Da quesumus* [g].

(Missa de dominica).

Ad vesperas, ant. et ps. de die; (capit. *Benedictionem)* [h]; hymnus *Iste confessor*; ℣ *Ecce sacerdos*; [64] ad Magnificat ant. *Justum deduxit*; oratio *Da quesumus* [i].

In natali sancti ALBINI, episcopi et confessoris [j].

Ad vesperas, ant. et ps. de die; (capit. *Benedictionem)* [k]; hymnus *Iste confessor*; ℣ *Ecce sacerdos*; ad Magnificat ant. *Amavit eum*; oratio *Da quesumus*.

Ad matutinas, [l] invitatorium *Regem confessorum* (et cetera ut supra de sancto Alexandro. Missa de dominica) [m].

In natali sancte MAGRE [1], virginis et martyris [n].

a. Capit. *Non vos me elegistis.* — *b.* Et tota cantatur ante Magnificat; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *c.* Duo cerei tantum ponuntur ante altare. — *d.* Cap. *Magnificavit.* — *e.* Clericulus. — *f.* Cap. *Benedictionem.* — *g.* Ad primam, ant. *Ecce sacerdos.* Ad IIIam, ant. *Beatus ille*; cap. *Ecce sacerdos magnus*; ℣ *Amavit*; oratio *Da quesumus*: hoc oratio dicitur ad VIam et IXam. Missa cantatur de dominica et in missa dicitur de sancto Alexandro oratio *Da quesumus.* Ad VIam, ant. *Fidelis*; cap. *Non est inventus*; ℣ *Justum deduxit.* Ad IXam, ant. *Serve bone*; cap. *Cognovit eum Dominus*; ℣ *Justus ut palma.* — *h.* Cap. *Magnificavit.* — *i.* Si hoc festum in die dominica vel in Quadragesima evenerit, nichil fit de eo nisi commemoratio tantum in missa. — *j.* Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — *k.* Cap. *Magnificavit.* — *l.* Clericulus. — *m.* Cetera omnia fiunt sicut dictum est in precedenti festo sancti Alexandri. — *n.* Duo cerei tantum ponuntur ante altare.

1. *Sainte Macre, originaire du diocèse de Reims; elle fut martyrisée à Fismes vers 303* (*Voir* Répert. d. sourc. histor.)

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Qui gloriatur* ; hymnus *Virginis proles* ; ℣ *Specie tua* ; ad Magnificat ant. *Simile enim est* ; oratio *Exaudi nos*.

Ad matutinas, [a] invitatorium *Regem virginum* ; ant. et ps. de die ; lectiones de Genesi ; ℟ de responsorio *Diffusa est*.

In laudibus, [b] *Veni sponsa Xpisti* ; capit. *Hec virgo sapiens* ; ℣ *Diffusa est* ; ad Benedictus *Quinque prudentes* ; oratio *Exaudi nos* [c].

(Missa de dominica).

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; (capit. *Veni sponsa Xpisti*) [d] ; hymnus *Virginis proles* ; ℣ *Specie tua* ; ad Magnificat ant. *Hec virgo sancta* ; oratio *Exaudi nos* [e].

In natali sanctarum PERPETUE et FELICITATIS.

Si hoc festum in Quadragesima evenerit, nichil fit de eo nisi commemoratio tantum in missa, et dicitur hec oratio *Da nobis Domine Deus noster* ; si autem evenerit extra Quadragesimam, quod raro fit, [v°] non enim potest esse extra Quadragesimam, nisi in dominica Quinquagesime vel II^a feria sequenti vel III^a ; si ergo sit in dominica Quinquagesime, nichil fit de hoc festo nisi tantum commemoratio in missa ; si autem sit II^a feria vel III^a, quia non habemus cantum de pluribus virginibus, totum fit de pluribus martiribus ac si non esset festum, et in missa de dominica dicitur oratio predicta *Da nobis Domine Deus noster*.

In natali beati GREGORII [f].

(Ad vesperas, ant. et) psalmi de die ; capit. *Magnificavit* ; duo subdiaconi [g] ℟ *Imploramus* ; hymnus *Iste confessor* ; ℣ *Ecce sacerdos* ; ad Magnificat ant. *Gloriosa* [h] ; cum duobus thuribulis incensatur altare ; oratio *Deus qui anime famuli*.

Ad completorium, subdiaconus legit collationem ; hymnus *Audi benigne Conditor* [i] : (cetera non mutantur).

a. Clericulus. — *b*. Sola ant. — *c*. Ad primam, ant. *Veni sponsa Xpisti*. Ad III^am, ant. *Hec est virgo sapiens* ; ℣ *Specie tua* ; oratio *Exaudi nos* : hec oratio dicitur ad VI^am et IX^am. Missa cantatur de dominica et in ea dicitur de festo oratio *Exaudi nos*. Ad VI^am, ant. *Veniente* ; cap. *Hec est virgo sancta* ; ℣ *Adjuvabit eam Deus*. Ad IX^am, ant. *Tunc surrexerunt* ; cap. *Emulor* ; ℣ *Elegit eam Deus*. — *d*. Capit. *Qui gloriatur*. — *e*. Si hoc festum in die dominica vel in Quadragesima evenerit, nichil fit de eo nisi commemoratio tantum in missa. — *f*. Fit duplex festum ; quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis ; tres textus ponuntur super altare ; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. Ad vesperas, ant. *Amavit*, ant. *Similabo*, ant. *Fidelis servus*, ant. *Justum deduxit*, ant. *Ora pro nobis*. — *g*. Cum capis sericis. — *h*. Et tota cantatur antequam Magnificat incipiatur. — *i*. Vel alii hymni, sicut predictum est in festo Cathedre sancti Petri.

Ad matutinas, [a] invitatorium *Ad Dominum vig[il]es;* ant. *Gregorius*, ps. *Beatus vir*, cum aliis (ant. et) [b] ps. de uno confessore, mutato ultimo, loco enim psalmi *Domini est terra* dicitur ps. *Bonum est confiteri*, (et ℟ sequentibus); lec[65]tiones leguntur in Passionario de vita beati Gregorii *Gregorius* [c]. *Te Deum laudamus* dicitur.

In laudibus, ant. *Gregorius* cum aliis sequentibus ; capit. *Benedictionem ; ℣ Justus ut palma ;* ad Benedictus ant. *Xpisti fidelis* [d] ; oratio *Deus qui anime famuli tui.*

(In hymnis horarum dicitur cantus *Deus tuorum militum*) [e].

Ad missam *Sacerdotes* [f] ; *Gloria in excelsis* [g] ; oratio *Deus qui anime famuli tui ;* [h] epistola *Ecce sacerdos magnus ;* [i] ℟ *Juravit ;* [j] tractus *Beatus vir*, (et cantatur a duobus subdiaconis cum capis sericis) [k] ; evangelium *Vigilate* [l] ; offertorium *Veritas ;* communio *Fidelis* [m].

Vespere cantantur post missam de die ; similiter in omni festo IX lectionum quod fit in Quadragesima. Ad vesperas, ant. *Gregorius* cum aliis IIII^or^ sequentibus, ps. de die ; capit. *Magnificavit ;* hymnus *Iste confessor ; ℣ Ecce sacerdos ;* ad Magnificat ant. *O Gregori* [n] ; oratio ut supra.

Ad completorium, hymnus *Audi* ut supra ; (sed sciendum [v°] est quod si festum fuerit feria VI^a^ in capite jejunii, quia ante non potest accidere, ad completorium cantatur *Te lucis ;* similiter si fuerit sabbato sequenti, in primo completorio cantatur *Te lucis*, in ultimo *Xpiste qui lux es et dies ;* si autem fuerit secunda feria, in primo completorio cantatur *Jhesu redemptor seculi*, in ultimo *Audi benigne ;* similiter fit in Cathedra sancti Petri et in festo beati Mathie) [o].

a. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *b.* Propriis ant. et ℟ sequentibus. — *c.* In prima, quarta et VII^a^ lectione incensatur altare cum duobus thuribulis ; omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum, quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri ;* cantata *Gloria* noni ℟, precentor reiterat dictum ℟. — *d.* Et tota cantatur antequam (Benedictus incipiatur); altare incensatur cum duobus thuribulis. — *e.* Ad primam, hymnus *Jam lucis* cum cantu hymni *Deus tuorum militum :* idem cantus cantatur in hymnis horarum de die ; ant. *Gregorius ; Confitemini* non dicitur. Ad III^am^, ant. *Lentis quoque ;* cap. *Ecce sacerdos magnus ; ℣ Amavit ;* oratio *Deus qui anime famuli :* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *f.* Prosa *Pater eternus ; Kirie Cunctipotens.* — *g.* In fine dicitur prosa *Sedentem.* — *h.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantantur ℟ et tractus. — *i.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *j.* Duo dyaconi. — *k.* Sequentia *Laude jocunda.* — *l.* *Credo* non dicitur. — *m.* Ad VI^am^, ant. *Celesti cinctus* (?) ; cap. *Non est inventus ; ℣ Justum deduxit.* Ad IX^am^, ant. *Virginum tria milia* (?) ; cap. *Cognovit eum ; ℣ Justus ut palma.* — *n.* Et tota cantatur antequam incipiatur Magnificat ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *o.* Preterea si festum beati Gregorii in die dominica evenerit, differtur usque in secundam feriam.

In natali sancti BENEDICTI abbatis [a].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Justus germinabit ;* hymnus *Iste confessor ;* ℣ *Amavit eum Dominus ;* ad Magnificat ant. *Sanctissime* [b] ; oratio *Intercessio nos quesumus Domine* (vel *Omnipotens eterne Deus*) [c].

Ad matutinas, [d] invitatorium *Regem confessorum*, (ant., ps. et ℟) sicut de beato Egidio) [e] ; [f] lectiones leguntur in Passionario de vita sancti Benedicti *Fuit vir vite venerabilis ;* ibi autem incipiunt lectiones *Cum sanctus vir Benedictus ;* ℟) *Euge,* ℟) *Justus germinabit,* ℟) *Iste cognovit* [g].

In laudibus, ant. *Fidelis* (cum aliis IIII^or^) [h] ; [66] (capit. *Dedit Deus confessionem)* [i] ; ℣ *Justus ut palma ;* ad Benedictus ant. *Sanctissime* [j] ; oratio [k].

(Hore fiunt de uno confessore) [l].

[m] Ad missam *Os justi* [n] ; oratio (ut supra) [o] ; epistola *Qui custodierint justiciam ;* [p] ℟) *Os justi ;* (subdiaconus cum capa serica cantat) [q] tractum *Desiderium ;* evangelium *Nemo accendit lucernam* [r] ; offertorium *Desiderium ;* communio *Fidelis.*

(Ad vesperas, super psalmos de die dicuntur v antiphone sicut de beato Egidio) [s] ; (capit. *Isti cognovit)* [t] ; hymnus *Iste confessor ;* ℣ *Amavit eum Dominus ;* ad Magnificat ant. *Justum deduxit* [u], nec dicitur predicta ant. *Sanctissime*, quia quotiens habemus tantum unam ant. propriam de aliquo festo, non dicitur nisi in primis vesperis et matutinis ; oratio (ut supra) [v].

Si festum beati Benedicti in die dominica acciderit, nichil fit de eo in illa die, sed differtur usque in secundam feriam ;

a. Fiunt IX lectiones, tres corei ponuntur ante altare, tres textus super altare ; duplex chorus servatur in vesperis et matutinis sine capis sericis. — *b.* Cum uno thuribulo incensatur altare. — *c.* Clericulus legit collationem. — *d.* Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *e.* Ant. *Beatus*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et psalmis de uno confessore. — *f.* IX. — *g.* Resp. *Stola,* ℟ *Iste est qui ante Deum,* ℟ *Beatus vir,* ℟ *Iste homo,* ℟ *Posuisti,* ℟ *Amavit ; Te Deum* dicitur. — *h.* Ant. *Beatus ille*, ant. *Similabo*, ant. *Sacerdotes*, ant. *Serve bone.* — *i.* Capit. *Iste cognovit justiciam.* — *j.* Altare incensatur cum uno thuribulo. — *k. Intercessio.* — *l.* Ad primam, hymnus *Jam lucis* cum cantu *Deus tuorum militum :* idem cantus cantatur in hymnis horarum de die ; ant. *Fidelis ; Confitemini* non dicitur. Ad terciam, ant. *Beatus ille ;* cap. *Stola jocunditatis ;* ℣ *Amavit eum Dominus ;* oratio *Intercessio :* hec dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Ad VI^am^ ant. *Similabo ;* cap. *Dedit Dominus confessionem ;* ℣ *Justum deduxit.* — *m.* In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *n. Gloria in excelsis.* — *o. Intercessio ;* epist. et evang. leguntur in pulpito ; ibidem cantantur ℟ et tractus. — *p.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *q.* Duo dyaconi. — *r. Credo* non dicitur. — *s.* Ad IX^am^, ant. *Serve bone ;* cap. *Iste homo ;* ℣ *Justus ut palma.* Ad vesperas, ant. *Fidelis*, ant. *Beatus ille*, ant. *Similabo*, ant. *Serve bone*, ant. *Ora pro nobis*, psalmi de die. — *t.* Capit. *Justus germinabit.* — *u.* Altare incensatur cum unico thuribulo. — *v. Intercessio.*

[illegible]

[illegible]

[illegible]

de expositione evangelii *Missus est angelus Gabriel ;* in prima et IIII^a^ et VII^a^ lectione incensatur altare [a] ; tercium ℟ et sextum et nonum reincipiuntur post *Gloria Patri;* [V^o^] *Te Deum laudamus.*

In laudibus, ant. *Benedicta tu* cum aliis IIII^or^ sequentibus et omnes finiuntur ; capitulum *Ne timeas Maria;* ℣ *Speciosa facta es ;* ad Benedictus ant. *Ingressus* et tota cantatur [b] ; oratio *Deus qui de beate Marie ;* ant. et oratio de Quadragesima ut supra.

Ad I^am^, hymnus *O gloriosa Domina :* similiter in aliis horis [c] ; *Confitemini* dicitur ; oratio de festo et ℣ ante orationem. Ad III^am^, [d] ℟ *Veni ad liberandum.* Ad VI^am^, [e] ℟ *Ostende nobis Domine.* Ad IX^am^, ℟ *Super te Jherusalem.*

Ad missam [f] *Rorate,* prosa *Est qui ; Kyrieleison Cunctipotens ;* duo subdiaconi et duo diaconi sunt procedentes, et duo sacerdotes cum episcopo ; si autem episcopus non cantat missam, sacerdotes non sunt procedentes ; alii autem qui predicti sunt sunt procedentes, sive episcopus cantat sive non. *Gloria in excelsis* dicitur ; oratio *Deus qui de beate Marie.* Epistola *Loquutus est Dominus ad Achaz ;* duo subdiaconi [g] ℟ *Qui sedes ;* sex canonici [g] eo modo quo dictum est in Purificatione cantant tractum *Ave Maria.* Sequentia *Ave Maria.* Evangelium [68] *Missus est angelus Gabriel ;* lecto evangelio, diaconus clamat *Humiliate vos ad benedictionem ;* episcopus facit benedictionem super populum. *Credo in unum.* Offertorium *Ave Maria.* Prefatio de beata Maria. Communio *Ecce virgo* [h].

Ad vesperas, ant. *Benedicta tu* cum aliis de laudibus, ps. *Letatus sum* et alii ut supra ; *(Spiritus Sanctus in te descendet Maria)* [i] ; hymnus *Ave maris ;* ℣ *Rorate ;* ad Magnificat ant. *Alma Redemptoris* [j] ; oratio *Deus qui de beate.*

Ad completorium, ut supra [k].

Si hoc festum dominica in Ramis palmarum vel post domi-

a. Omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum quos cantant bini clericuli, et in ultimo dicitur *Gloria Patri ;* cantata *Gloria* III^i^ ℟, cantor reiterat dictum ℟ *Maria ;* cantata *Gloria* VII ℟, succentor reiterat dictum ℟ *Dabit illi ;* cantata *Gloria* noni ℟, cantor reiterat dictum ℟ *Xpisti Virgo.* Interim cantor defert episcopo ut incipiat *Te Deum laudamus.* — *b.* Episcopus accedit ad altare incensandum, prout dictum est in festo Purificationis. — *c.* Ant. *Benedicta tu.* — *d.* Ant. *Dabit ei Dominus ;* cap. *Spiritus sanctus in te descendet.* — *e.* Ant. *Maria autem ;* cap. *Orietur sicut sol.* — *f.* Cantor et succentor incipiunt. — *g.* Cum capis sericis. — *h.* Ad IX^am^, ant. *Beatam me dicent ;* cap. *Beata es Maria ;* ℟ *Super te Jherusalem.* — *i.* Capit. *Angelus Domini nuntiavit Marie.* — *j.* Et tota cantatur antequam incipiatur Magnificat ; episcopus accedit ad altare incensandum eo modo quod dictum est in festo Purificationis. — *k.* Tamen non cantatur *Si dedero.*

nicam illam usque ad diem Pasche acciderit, fiet sabbato ante illam dominicam; et si illo die sabbati fuerit festum sancti Benedicti, nichil fit de eo illa die, sed fit feria VI^a precedenti (et in vesperis et in matutinis); si autem hoc festum ante dominicam illam acciderit, fit ea die qua accidit, nisi accidat in die dominica, quia tunc differtur usque in secundam feriam.

De festo sancti Ambrosii [a] et de festo sancti Leonis pape, sive sint in Quadragesima sive post Pascha, nichil [v°] (fit nisi commemoratio tantum in missa, et dicitur de sancto Ambrosio oratio communis *Da quesumus omnipotens Deus*, de sancto Leone dicitur oratio propria *Exaudi Domine)*.

a. Fit duplex festum; quinque cerei ponuntur ante altare, VI ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis; tres textus ponuntur super altare; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — Ad vesperas ant. *Amavit*, ant. *Similabo*, ant. *Fidelis*, ant. *Justum deduxit*, ant. *Ora pro nobis*, ps. de die; cap. *Magnificavit*; duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Sint lumbi*; hymnus *Iste confessor*; ℣ *Ecce sacerdos*; ad Magnificat ant. *Alme confessor* et tota cantatur antequam incipiatur *Magnificat*; altare incensatur cum duobus thuribulis; oratio *Da quesumus*. Subdiaconus legit collationem. — Ad completorium, hymnus *Audi benigne Conditor*. — Ad matutinas, duo subdiaconi cum capis sericis invitatorium *Regem confessorum*; ant. *Beatus vir qui in lege*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant., ps. et ℟ de uno confessore episcopo; lectiones leguntur in Passionario de vita beati Ambrosii *Igitur posito*; in prima, III^a et VII^a lectione incensatur altare cum duobus thuribulis; omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri*; cantata *Gloria* noni ℟, precentor reiterat dictum ℟; *Te Deum laudamus* dicitur. — In laudibus, ant. *Ecce sacerdos* cum aliis III^or sequentibus; cap. *Benedictionem*; ℣ *Justus ut palma*; ad Benedictus ant. *Euge* et tota cantatur antequam *Benedictus* incipiatur; altare incensatur cum duobus thuribulis; oratio *Da quesumus*. — Ad primam, hymnus *Jam lucis* cum cantu hymni *Deus tuorum militum*: idem cantus cantatur in hymnis horarum de die; ant. *Ecce sacerdos; Confitemini* non dicitur. — Ad III^am, ant. *Beatus ille*; cap. *Ecce sacerdos*; ℣ *Amavit*; oratio *Da quesumus*: hec oratio dicitur ad VI^am et IX^am. — Ad VI^am, ant. *Fidelis*; cap. *Non est inventus*; ℣ *Justum deduxit*. — Ad missam *Statuit*, prosa *Est qui nudu*; *Kirie Cunctipotens*; *Gloria in excelsis*, in fine dicitur prosa *Sedentem*; oratio *Da quesumus*; epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantantur ℟ et tractus; epistola *Ecce sacerdos*; duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Domine prevenisti*; duo dyaconi tractum *Beatus vir*; sequentia *Laude jocunda*; evangelium *Sint lumbi*; *Credo* non dicitur; offertorium *Veritas*; communio *Beatus servus*. — Ad IX^am, ant. *Serve bone*; cap. *Cognovit eum*; ℣ *Justus ut palma*. — Ad vesperas, ant. *Ecce sacerdos*, ant. *Beatus ille*, ant. *Fidelis*, ant. *Similabo*, ant. *Serve bone*, ps. de die; capit. *Magnificavit*; hymnus *Iste confessor*; ℣ *Ecce sacerdos*; ad Magnificat ant. *Confessor Domini* et tota cantatur antequam *Magnificat* incipiatur; altare incensatur cum duobus thuribulis; oratio *Da quesumus*. — Ad completorium, ut supra. — Si hoc festum dominica in Ramis palmarum vel post dictam dominicam usque ad diem Pasche evenerit, fiet sabbato ante illam dominicam; si autem predictum festum ante dominicam illam acciderit, fit ea die qua accidit, nisi accidat in die dominica, quia tunc differtur usque in secundam feriam; si autem dictum festum in die Pasce vel post usque ad octavas Pasce acciderit, fit feria II^a post octavas Pasce, nisi in illa II^a feria Pascha annotinum, quod tunc prorogabitur usque in III^am feriam.

In natali sanctorum martirum TYBURTII, VALERIANI et MAXIMI.

Tantum duo cerei ante altare ponuntur : si hoc festum in Quadragesima vel infra octavas Pasche acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio tantum in missa. Si autem post octavas Pasche evenerit, ad vesperas ant. *Alleluia*, ps. de die ; capit. *Sanctorum sicut aquile* ; hymnus *Rex gloriose* ; ℣ *Letamini* ; ad Magnificat ant. *Filie Jherusalem* ; hec ant. dicitur tempore paschali tam de uno martire quam de pluribus ; sed cum dicitur de uno, dicitur *martyrem*, cum de pluribus dicitur *martyres*. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus*.

Ad matutinas, [a] invitatorium *Alleluia* ter : hoc invitatorium dicitur tempore paschali per ebdomadam et in festis trium lectionum. Ant. *Alleluia* semel, ps. de die : hec antiphona dicitur tempore paschali in festis trium lectionum ; festa trium lectionum dicimus que non sunt majoris sollemnitatis quam festa trium lectionum in [69] alio tempore ; in festis autem [b] IX lectionum que non habent proprium invitatorium vel proprias ant. super psalmos, dicitur invitatorium *Alleluia* bis sicut in dominicis diebus, et super psalmos dicitur antiphona quater : festa autem IX lectionum vocamus, non quia in aliquo festo fiunt IX lectiones tempore paschali, sed quia tante sunt sollemnitatis quante sunt festa IX lectionum in aliis temporibus. Lectiones leguntur de historia ; ℟ *Tristicia*, ℟ *Preciosa*, ℟ *Filie Jherusalem* ; non dicitur *Te Deum* laudamus.

In laudibus, sola ant. *Ego sum via* ; hec sola ant. dicitur in laudibus tempore paschali in omni festo sive trium lectionum sive [c] IX, de quo non habemus proprias antiphonas in laudibus, sive festum illud sit unius apostoli sive plurium, sive unius martiris sive plurium, sive unius confessoris sive plurium ; in festis autem virginum non dicitur. Capit. *Sancti et justi* ; ℣ *Justorum anime* ; ad Benedictus ant. *Filie Jherusalem* ; oratio *Presta quesumus*.

Ad I^{am}, ant. *Ego sum via*. Ad III^{am}, ant. *Tristicia* [d]. (Ad VI^{am}, ant. *Nolite timere*. Ad IX^{am}, ant. *Si manseritis*). [v°] Iste antiphone dicuntur ad horas quotiens hec ant. *Ego sum via* dicitur in laudibus.

Ad missam *Sancti tui* ; oratio *Presta quesumus* ; epistola

a. Clericulus. — *b*. Quasi. — *c*. Quasi. — *d*. Cap. *Sanguis sanctorum martirum* ; ℣ *Letamini* et cantatur cum *Alleluia* : similiter ad VI^{am} et IX^{am} usque ad octavas Trinitatis ; oratio *Presta quesumus* : hec oratio dicitur ad VI^{am} et IX^{am}.

omnem terram, ps. *Celi enarrant*, cum aliis psalmis de apostolis [62] et v antiphonis sequentibus ; tres enim ultime non dicuntur, quia habent *Alleluia*, sed loco earum dicuntur iste tres *Beati mundo corde, Ego vos elegi, Manete ;* (similiter in festo beati Mathie). Lectiones leguntur de expositione evangelii *Respiciens Jhesus in discipulos suos dixit Symoni Petro*, ita quod sex prime lectiones leguntur de fine expositionis, tres ultime de principio, et pronuntiatur predictum evangelium in septima lectione; ℟ *Symon Petre* cum aliis VIII sequentibus. *Te Deum laudamus* dicitur.

In laudibus, ant. *Significavit* cum aliis IIII^or^ sequentibus ; capit. *Tu es pastor ovium ;* ℣ *Nimis honorati ;* ad Benedictus ant. *Quodcumque ligaveris*[a] ; oratio *Deus qui beato apostolo.*

Ad primam, [b] dicitur *Confitemini*, (similiter de sancto Mathia).

(Ad horas dicuntur ℣ de apostolis.)

Si hoc festum sit infra Quadragesimam, post VI^am^ cantatur missa de festo, post IX^am^ missa de die ; similiter fit quotiens in Quadragesima cantatur missa de aliquo festo. [c] Ad missam *Statuit ;* [v°] *Gloria in excelsis :* oratio *Deus qui beato ;* [d] epistola *Petrus apostolus Jhesu Xpisti ;* [e] ℟ *Juravit ;* [f] tractus *Tu es Petrus ;* sequentia *Clare sanctorum ;* evangelium *Respiciens Jhesus in discipulos suos ; Credo in unum ;* offertorium *Veritas mea ;* prefatio de apostolis ; communio *Exultent*[g].

Ad vesperas, ant. *Juravit*, ps. *Dixit Dominus*, (cum aliis ant. et ps. ut supra) [h] ; capit. *Quodcumque ligaveris ;* hymnus *Exultet ;* ℣ *In omnem terram ;* ad Magnificat ant. *H... sacri Petri* [i] ; oratio *Deus qui beato.*

Si predictum festum vel aliquod aliud IX lectionum (evenerit)[j] in jejunio IIII^or^ temporum, scilicet IIII^a^ vel VI^a^ feria vel sabbato in I^a^ ebdomada Quadragesime[k], sex prime lectiones fiunt de festo, tres ultime de expositione evangelii de jejunio [l].

a. Altare incensatur cum unico thuribulo. — *b.* Ant. *Significavit.* — *c.* Ad III^am^, ant. *Ego pro te ;* cap. *Tu es Petrus ;* ℣ *In omnem terram ;* oratio *Deus qui beato Petro :* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *d.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito. — *e.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *f.* Duo dyaconi. — *g.* Ad VI^am^, ant. *Petre amas me ;* [cap.] *Beatus es Symon Barjona ;* ℣ *Constitues.* Ad IX^am^, ant. *Tu es Petrus ;* cap. *Ego pro te rogavi ;* ℣ *Nimis honorati sunt.* — *h.* Ant. *Collocet*, ps. *Laudate ;* ant. *Dirupisti*, ps. *Credidi ;* ant. *Euntes*, ps. *In convertendo ;* ant. *Confortatus est*, ps. *Domine probasti me.* — *i.* Altare incensatur cum duobus thuribulis. — *j.* Feria IIII^a^ in capite jejunii vel. — *k.* Evenerint. — *l.* Si hoc festum in die dominica evenerit, differtur usque in II^am^ feriam.

In natali beati MATHIE [a].

Ad vesperas, ant. et ps. de die; cap. *Non vos me elegistis* [b]; hymnus *Exultet*; ℣ *In omnem terram*; ad Magnificat ant. *Tradent enim vos* [c]; cum (uno tantum thuribulo) [d] incensatur altare; oratio *Deus qui beatum Mathiam*. (Clericulus) [e] legit collationem.

Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu *Exultet*; [63] idem cantus dicitur in hymnis horarum in die, et si hoc festum fuerit infra Quadragesimam, ad completorium cantatur hymnus *Audi benigne Conditor* [f], ut jam dictum est [g].

Ad matutinas, [h] invitatorium *Regem apostolorum*; ant. *In omnem terram* cum aliis (antiphonis, mutatis tribus ultimis ut jam dictum est, et psalmis de apostolis et ℟ de) [i] responsorio *Ecce ego mitto vos*. Lectiones leguntur in Passionario de tractatu Bede *Erant omnes apostoli* [j]. *Te Deum laudamus* dicitur.

In laudibus, ant. *Hoc est preceptum meum* cum aliis IIII^or^ sequentibus; cap. (*Per manus*) [k]; ℣ *Nimis honorati*; ad Benedictus ant. *Vos estis* [l]; oratio *Deus qui beatum Mathiam*.

Ad I^am^, [m] dicitur *Confitemini*. (Ad horas ℣ de apostolis) [n].

Ad missam *Michi autem* [o]; (*Gloria in excelsis*); oratio *Deus qui beatum Mathiam* [p]; epistola *Exurgens Petrus*. [q] ℟ *Nimis honorati*; [r] tractus *Desiderium*; sequentia *Clare sanctorum*; evangelium *Hoc est preceptum meum*; *Credo in unum*; offertorium *In omnem terram*; prefatio de apostolis; communio *Ego vos elegi*.

a. Fit duplex festum, quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis, tres textus ponuntur super altare, duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *b*. Duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Cives apostolorum*. — *c*. Et tota cantatur antequam Magnificat incipiatur. — *d*. Duobus thuribulis. — *e*. Subdiaconus. — *f*. Vel alii hymni. — *g*. In festo Cathedre beati Petri. — *h*. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *i*. Quinque antiph. sequentibus; tres enim ultimo non dicuntur, quia habent *Alleluia*, sed loco earum dicuntur iste tres *Beati mundo corde*, *Ego vos elegi*, *Manete*; ps. *Celi enarrant* cum aliis VIII^to^ ps. de apostolis. — *j*. Responsa cantantur de responsorio *Ecce ego*; in prima, IIII^a^ et VII^a^ lectione incensatur altare cum duobus thuribulis; omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum quos cantant bini clericuli; cantata *Gloria* noni responsi, precentor reiterat dictum ℟. — *k*. *Beati pacifici*. — *l*. Et tota cantatur antequam incipiatur *Benedictus* et incensatur altare cum duobus thuribulis. — *m*. Ant. *Hoc est preceptum*. — *n*. Ad III^am^, ant. *Majorem*; capit. *Per manus autem*; ℟ *In omnem terram*; oratio *Deus qui beatum Mathiam*: hec oratio dicitur ad sextam et IX^am^. Si hoc festum sit in Quadragesima, post VI^am^ cantatur [missa] de festo, post IX^am^ missa de die. — *o*. Prosa *Doxe per secula*; *Kirie Cunctipotens*; precentor dat sacerdoti *Gloria in excelsis* et in fine dicitur prosa *Sedentem*. — *p*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantantur ℟ et tractus. — *q*. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *r*. Duo dyaconi.

Ad vesperas, ant. *Juravit*, ps. [v°] *Dixit Dominus*, cum aliis ant. et ps. ut supra dictum est; (cap. *Beati pacifici)* [a]; hymnus *Exultet*; ℣ *In omnem terram*; ad Magnificat ant. *Dum steteritis* [b]; oratio *Deus qui beatum Mathiam*.

Et sciendum est quod si fuerit bissextus, in festo sancti Mathie computantur duo dies super eandem litteram in kalendario, scilicet super F, et festum beati Mathie fit in ultimo die et in primo die fit totum de tempore; si autem ultimus ille dies cadat in diem dominicam, non fit tunc festum beati Mathie, sed differtur usque in secundam feriam.

In natali sancti ALEXANDRI, episcopi et confessoris [c].

Ad vesperas, ant. et ps. de die; (capit. *Benedictionem)* [d]; hymnus *Iste confessor*; ℣ *Ecce sacerdos*; ad Magnificat ant. *Amavit*; oratio *Da quesumus*.

Ad matutinas, [e] invitatorium *Regem confessorum*; ant. et ps. de die; lectiones de Genesi; ℟ de responsorio *Euge*.

In laudibus, ant. *Ecce sacerdos magnus*; (capit. *Iste cognovit)* [f]; ℣ *Justus ut palma*; ad Benedictus ant. *Euge*; oratio *Da quesumus* [g].

(Missa de dominica).

Ad vesperas, ant. et ps. de die; (capit. *Benedictionem)* [h]; hymnus *Iste confessor*; ℣ *Ecce sacerdos*; [64] ad Magnificat ant. *Justum deduxit*; oratio *Da quesumus* [i].

In natali sancti ALBINI, episcopi et confessoris [j].

Ad vesperas, ant. et ps. de die; (capit. *Benedictionem)* [k]; hymnus *Iste confessor*; ℣ *Ecce sacerdos*; ad Magnificat ant. *Amavit eum*; oratio *Da quesumus*.

Ad matutinas, [l] invitatorium *Regem confessorum* (et cetera ut supra de sancto Alexandro. Missa de dominica) [m].

In natali sancte MAGRE [1], virginis et martyris [n].

a. Capit. *Non vos me elegistis.* — *b.* Et tota cantatur ante Magnificat; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *c.* Duo cerei tantum ponuntur ante altare. — *d.* Cap. *Magnificavit.* — *e.* Clericulus. — *f.* Cap. *Benedictionem.* — *g.* Ad primam, ant. *Ecce sacerdos.* Ad III^am, ant. *Beatus ille*; cap. *Ecce sacerdos magnus*; ℣ *Amavit*; oratio *Da quesumus*: hoc oratio dicitur ad VI^am et IX^am. Missa cantatur de dominica et in missa dicitur de sancto Alexandro oratio *Da quesumus.* Ad VI^am, ant. *Fidelis*; cap. *Non est inventus*; ℣ *Justum deduxit.* Ad IX^am, ant. *Serve bone*; cap. *Cognovit eum Dominus*; ℣ *Justus ut palma.* — *h.* Cap. *Magnificavit.* — *i.* Si hoc festum in die dominica vel in Quadragesima evenerit, nichil fit de eo nisi commemoratio tantum in missa. — *j.* Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — *k.* Cap. *Magnificavit.* — *l.* Clericulus. — *m.* Cetera omnia fiunt sicut dictum est in precedonti festo sancti Alexandri. — *n.* Duo cerei tantum ponuntur ante altare.

1. *Sainte Macre, originaire du diocèse de Reims; elle fut martyrisée à Fismes vers 303* (*Voir* Répert. d. sourc. histor.)

Ad vesperas, ant. et ps. de die; capit. *Qui gloriatur*; hymnus *Virginis proles*; ℣ *Specie tua*; ad Magnificat ant. *Simile enim est*; oratio *Exaudi nos*.

Ad matutinas, [a] invitatorium *Regem virginum*; ant. et ps. de die; lectiones de Genesi; ℟ de responsorio *Diffusa est*.

In laudibus, [b] *Veni sponsa Xpisti*; capit. *Hec virgo sapiens*; ℣ *Diffusa est*; ad Benedictus *Quinque prudentes*; oratio *Exaudi nos* [c].

(Missa de dominica).

Ad vesperas, ant. et ps. de die; (capit. *Veni sponsa Xpisti*) [d]; hymnus *Virginis proles*; ℣ *Specie tua*; ad Magnificat ant. *Hec virgo sancta*; oratio *Exaudi nos* [e].

In natali sanctarum PERPETUE et FELICITATIS.

Si hoc festum in Quadragesima evenerit, nichil fit de eo nisi commemoratio tantum in missa, et dicitur hec oratio *Da nobis Domine Deus noster*; si autem evenerit extra Quadragesimam, quod raro fit, [v°] non enim potest esse extra Quadragesimam, nisi in dominica Quinquagesime vel II^a feria sequenti vel III^a; si ergo sit in dominica Quinquagesime, nichil fit de hoc festo nisi tantum commemoratio in missa; si autem sit II^a feria vel III^a, quia non habemus cantum de pluribus virginibus, totum fit de pluribus martiribus ac si non esset festum, et in missa de dominica dicitur oratio predicta *Da nobis Domine Deus noster*.

In natali beati GREGORII [f].

(Ad vesperas, ant. et) psalmi de die; capit. *Magnificavit*; duo subdiaconi [g] ℟ *Imploramus*; hymnus *Iste confessor*; ℣ *Ecce sacerdos*; ad Magnificat ant. *Gloriosa* [h]; cum duobus thuribulis incensatur altare; oratio *Deus qui anime famuli*.

Ad completorium, subdiaconus legit collationem; hymnus *Audi benigne Conditor* [i]: (cetera non mutantur).

a. Clericulus. — *b.* Sola ant. — *c.* Ad primam, ant. *Veni sponsa Xpisti*. Ad III^am, ant. *Hec est virgo sapiens*; ℣ *Specie tua*; oratio *Exaudi nos*: hec oratio dicitur ad VI^am et IX^am. Missa cantatur de dominica et in ea dicitur de festo oratio *Exaudi nos*. Ad VI^am, ant. *Veniente*; cap. *Hec est virgo sancta*; ℣ *Adjuvabit eam Deus*. Ad IX^am, ant. *Tunc surrexerunt*; cap. *Emulor*; ℣ *Elegit eam Deus*. — *d.* Capit. *Qui gloriatur*. — *e.* Si hoc festum in die dominica vel in Quadragesima evenerit, nichil fit de eo nisi commemoratio tantum in missa. — *f.* Fit duplex festum; quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis; tres textus ponuntur super altare; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. Ad vesperas, ant. *Amavit*, ant. *Similabo*, ant. *Fidelis servus*, ant. *Justum deduxit*, ant. *Ora pro nobis*. — *g.* Cum capis sericis. — *h.* Et tota cantatur antequam Magnificat incipiatur. — *i.* Vel alii hymni, sicut predictum est in festo Cathedre sancti Petri.

Ad matutinas, [a] invitatorium *Ad Dominum vig[il]es;* ant. *Gregorius*, ps. *Beatus vir*, cum aliis (ant. et) [b] ps. de uno confessore, mutato ultimo, loco enim psalmi *Domini est terra* dicitur ps. *Bonum est confiteri*, (et ℟ sequentibus); lec[65]tiones leguntur in Passionario de vita beati Gregorii *Gregorius* [c]. *Te Deum laudamus* dicitur.

In laudibus, ant. *Gregorius* cum aliis sequentibus ; capit. *Benedictionem ; ℣ Justus ut palma ;* ad Benedictus ant. *Xpisti fidelis* [d] ; oratio *Deus qui anime famuli tui.*

(In hymnis horarum dicitur cantus *Deus tuorum militum*) [e].

Ad missam *Sacerdotes* [f] ; *Gloria in excelsis* [g] ; oratio *Deus qui anime famuli tui ;* [h] epistola *Ecce sacerdos magnus ;* [i] ℟ *Juravit ;* [j] tractus *Beatus vir*, (et cantatur a duobus subdiaconis cum capis sericis) [k] ; evangelium *Vigilate* [l] ; offertorium *Veritas ;* communio *Fidelis* [m].

Vespere cantantur post missam de die ; similiter in omni festo IX lectionum quod fit in Quadragesima. Ad vesperas, ant. *Gregorius* cum aliis IIII^or^ sequentibus, ps. de die ; capit. *Magnificavit ;* hymnus *Iste confessor ; ℣ Ecce sacerdos ;* ad Magnificat ant. *O Gregori* [n] ; oratio ut supra.

Ad completorium, hymnus *Audi* ut supra ; (sed sciendum [v°] est quod si festum fuerit feria VI^a^ in capite jejunii, quia ante non potest accidere, ad completorium cantatur *Te lucis ;* similiter si fuerit sabbato sequenti, in primo completorio cantatur *Te lucis*, in ultimo *Xpiste qui lux es et dies ;* si autem fuerit secunda feria, in primo completorio cantatur *Jhesu redemptor seculi*, in ultimo *Audi benigne ;* similiter fit in Cathedra sancti Petri et in festo beati Mathie) [o].

a. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *b.* Propriis ant. et ℟ sequentibus. — *c.* In prima, quarta et VII^a^ lectione incensatur altare cum duobus thuribulis ; omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum, quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri ;* cantata *Gloria* noni ℟, precentor reiterat dictum ℟. — *d.* Et tota cantatur antequam (Benedictus incipiatur); altare incensatur cum duobus thuribulis. — *e.* Ad primam, hymnus *Jam lucis* cum cantu hymni *Deus tuorum militum :* idem cantus cantatur in hymnis horarum de die ; ant. *Gregorius ; Confitemini* non dicitur. Ad III^am^, ant. *Lentis quoque ;* cap. *Ecce sacerdos magnus ;* ℣ *Amavit ;* oratio *Deus qui anime famuli :* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *f.* Prosa *Pater eternus ; Kirie Cunctipotens.* — *g.* In fine dicitur prosa *Sedentem.* — *h.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantantur ℟ et tractus.— *i.* Duo subdiaconi cum capis sericis.— *j.* Duo dyaconi.— *k.* Sequentia *Laude jocunda.* — *l.* *Credo* non dicitur. — *m.* Ad VI^am^, ant. *Celesti cinctus* (?) ; cap. *Non est inventus ;* ℣ *Justum deduxit.* Ad IX^am^, ant. *Virginum tria milia* (?) ; cap. *Cognovit eum ;* ℣ *Justus ut palma,* — *n.* Et tota cantatur antequam incipiatur Magnificat ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *o.* Preterea si festum beati Gregorii in die dominica evenerit, differtur usque in secundam feriam.

In natali sancti BENEDICTI abbatis [a].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Justus germinabit ;* hymnus *Iste confessor ;* ℣ *Amavit eum Dominus ;* ad Magnificat ant. *Sanctissime* [b] ; oratio *Intercessio nos quesumus Domine* (vel *Omnipotens eterne Deus*) [c].

Ad matutinas, [d] invitatorium *Regem confessorum*, (ant., ps. et ℟) sicut de beato Egidio) [e] ; [f] lectiones leguntur in Passionario de vita sancti Benedicti *Fuit vir vite venerabilis ;* ibi autem incipiunt lectiones *Cum sanctus vir Benedictus ;* ℟) *Euge,* ℟) *Justus germinabit,* ℟) *Iste cognovit* [g].

In laudibus, ant. *Fidelis* (cum aliis IIII^or^) [h] ; [66] (capit. *Dedit Deus confessionem)* [i] ; ℣ *Justus ut palma ;* ad Benedictus ant. *Sanctissime* [j] ; oratio [k].

(Hore fiunt de uno confessore) [l].

[m] Ad missam *Os justi* [n] ; oratio (ut supra) [o] ; epistola *Qui custodierint justiciam ;* [p] ℟) *Os justi ;* (subdiaconus cum capa serica cantat) [q] tractum *Desiderium ;* evangelium *Nemo accendit lucernam* [r] ; offertorium *Desiderium ;* communio *Fidelis.*

(Ad vesperas, super psalmos de die dicuntur V antiphone sicut de beato Egidio) [s] ; (capit. *Isti cognovit)* [t] ; hymnus *Iste confessor ;* ℣ *Amavit eum Dominus ;* ad Magnificat ant. *Justum deduxit* [u], nec dicitur predicta ant. *Sanctissime*, quia quotiens habemus tantum unam ant. propriam de aliquo festo, non dicitur nisi in primis vesperis et matutinis ; oratio (ut supra) [v].

Si festum beati Benedicti in die dominica acciderit, nichil fit de eo in illa die, sed differtur usque in secundam feriam ;

a. Fiunt IX lectiones, tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare ; duplex chorus servatur in vesperis et matutinis sine capis sericis. — *b.* Cum uno thuribulo incensatur altare. — *c.* Clericulus legit collationem. — *d.* Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *e.* Ant. *Beatus*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et psalmis de uno confessore. — *f.* IX. — *g.* Resp. *Stola,* ℟ *Iste est qui ante Deum,* ℟ *Beatus vir,* ℟ *Iste homo,* ℟ *Posuisti,* ℟ *Amavit ; Te Deum* dicitur. — *h.* Ant. *Beatus ille,* ant. *Similabo,* ant. *Sacerdotes,* ant. *Serve bone.* — *i.* Capit. *Iste cognovit justiciam.* — *j.* Altare incensatur cum uno thuribulo. — *k. Intercessio.* — *l.* Ad primam, hymnus *Jam lucis* cum cantu *Deus tuorum militum :* idem cantus cantatur in hymnis horarum de die ; ant. *Fidelis ; Confitemini* non dicitur. Ad terciam, ant. *Beatus ille ;* cap. *Stola jocunditatis ;* ℣ *Amavit eum Dominus ;* oratio *Intercessio :* hec dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Ad VI^am^ ant. *Similabo ;* cap. *Dedit Dominus confessionem ;* ℣ *Justum deduxit.* — *m.* In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *n. Gloria in excelsis.* — *o. Intercessio ;* epist. et evang. leguntur in pulpito ; ibidem cantantur ℟ et tractus. — *p.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *q.* Duo dyaconi. — *r. Credo* non dicitur. — *s.* Ad IX^am^, ant. *Serve bone ;* cap. *Iste homo ;* ℣ *Justus ut palma.* Ad vesperas, ant. *Fidelis,* ant. *Beatus ille,* ant. *Similabo,* ant. *Serve bone,* ant. *Ora pro nobis,* psalmi de die. — *t.* Capit. *Justus germinabit.* — *u.* Altare incensatur cum unico thuribulo. — *v. Intercessio.*

et si acciderit in sabbato ante Ramos palmarum vel post usque ad IIII^am^ feriam, fit feria VI^a^ precedenti, propter festum beate Marie quod fiet tunc in illo sabbato [a] ; si autem in IIII^a^ feria acciderit vel deinceps, fiet in (illo) sabbato antedicto, et (tunc) in ultimis vesperis (mutatur ad capitulum, et fiunt omnia de tempore) [b]. [v°] (...eo nec etiam commemoratio) [1].

In Annuntiatione Domini.

Cerei ponuntur eo modo quo dictum est in Purificatione ; tabule altaris non aperiuntur, sed paratur altare pannis sericis auro intextis, in quibus depictum est qualiter angelus salutat beatam Virginem ; (vii) [c] textus ponuntur super altare.

Ad vesperas, cantor et succentor servant chorum ; episcopus incipit ant. *Missus est*, vel decanus si episcopus non cantat, ps. *Letatus sum* ; [d] ant. *Ave Maria*, ps. *Ad te levavi* ; ant. *Ne timeas*, ps. *Nisi quia Dominus* ; ant. *Spiritus sanctus*, ps. *Qui confidunt* ; ant. *Ecce ancilla Domini*, ps. *In convertendo*. Capitulum *Angelus Domini nuntiavit Marie* ; duo diaconi cum capis sericis cantant ℟ *Quomodo fiet istud*. Hymnus *Ave maris stella* ; ℣ *Rorate celi desuper*. Ad Magnificat ant. *Beata es virgo*, et tota cantatur antequam incipiatur *Magnificat* ; episcopus accedit ad altare incensandum sicut dictum est [67] in Purificatione. Oratio *Deus qui de beate Marie* ; postea dicuntur ant. et oratio de Quadragesima, que pro nullo festo intermittuntur.

Ad completorium, subdiaconus legit collationem de expositione evangelii de die ; post collationem sacerdos ebdomadarius dicit ℣ *Ora pro nobis* ; super psalmos ant. *Beatam* ; hymnus *O quam glorifica* ; capit. *Gaude Maria* ; ℣ *Ave Maria* ; ad Nunc dimittis ant. *Beata mater* [e] ; ante orationem ℣ *Post partum Virgo* ; oratio *Gratiam tuam*.

Ad matutinas, duo diaconi cum capis sericis invitatorium *Ave Maria* ; hymnus *Ave maris stella* ; ant. *Non auferetur*, ps. *Domine Dominus noster*, cum aliis ant. et ps. de beata Maria et ℟ sequentibus. Sex lectiones leguntur in Passionario de sermone *Adest nobis dilectissimi*, tres ultime in Omeliario

a. Et tunc, in primis vesperis festi Annuntiationis, post orationem de festo dicitur de sancto Benedicto ant. *Justum deduxit*, ℣ *Amavit*, oratio *Intercessio*. — *b*. Post orationem de festo dicitur ant., ℣ et oratio de Quadragesima. — *c*. Omnes. — *d*. Archidyaconus vel thesaurarius. — *e*. Nec dicitur *Medi*... nec *Ne projicias*, sed dicitur ℣ *Si dedero*.

1. *La rédaction de tout ce passage depuis* in illa die *a été remaniée ; il ne reste de la phrase primitive que le commencement* Si festum beati *et la fin* eo nec etiam commemoratio, *laquelle fin, incomplète et presque effacée, ne se rattache plus avec ce qui précède.*

de expositione evangelii *Missus est angelus Gabriel ;* in prima et IIII^a^ et VII^a^ lectione incensatur altare [a] ; tercium ℟ et sextum et nonum reincipiuntur post *Gloria Patri;* [v°] *Te Deum laudamus.*

In laudibus, ant. *Benedicta tu* cum aliis IIII^or^ sequentibus et omnes finiuntur ; capitulum *Ne timeas Maria;* ℣ *Speciosa facta es ;* ad Benedictus ant. *Ingressus* et tota cantatur [b] ; oratio *Deus qui de beate Marie ;* ant. et oratio de Quadragesima ut supra.

Ad I^am^, hymnus *O gloriosa Domina :* similiter in aliis horis [c] ; *Confitemini* dicitur ; oratio de festo et ℣ ante orationem. Ad III^am^, [d] ℟ *Veni ad liberandum.* Ad VI^am^, [e] ℟ *Ostende nobis Domine.* Ad IX^am^, ℟ *Super te Jherusalem.*

Ad missam [f] *Rorate,* prosa *Est qui ; Kyrieleison Cunctipotens ;* duo subdiaconi et duo diaconi sunt procedentes, et duo sacerdotes cum episcopo ; si autem episcopus non cantat missam, sacerdotes non sunt procedentes ; alii autem qui predicti sunt sunt procedentes, sive episcopus cantat sive non. *Gloria in excelsis* dicitur ; oratio *Deus qui de beate Marie.* Epistola *Loquutus est Dominus ad Achaz ;* duo subdiaconi [g] ℟ *Qui sedes ;* sex canonici [g] eo modo quo dictum est in Purificatione cantant tractum *Ave Maria.* Sequentia *Ave Maria.* Evangelium [68] *Missus est angelus Gabriel ;* lecto evangelio, diaconus clamat *Humiliate vos ad benedictionem ;* episcopus facit benedictionem super populum. *Credo in unum.* Offertorium *Ave Maria.* Prefatio de beata Maria. Communio *Ecce virgo* [h].

Ad vesperas, ant. *Benedicta tu* cum aliis de laudibus, ps. *Letatus sum* et alii ut supra ; *(Spiritus Sanctus in te descendet Maria)* [i] ; hymnus *Ave maris ;* ℣ *Rorate ;* ad Magnificat ant. *Alma Redemptoris* [j] ; oratio *Deus qui de beate.*

Ad completorium, ut supra [k].

Si hoc festum dominica in Ramis palmarum vel post domi-

a. Omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum quos cantant bini clericuli, et in ultimo dicitur *Gloria Patri ;* cantata *Gloria* III^i^ ℟, cantor reiterat dictum ℟ *Maria ;* cantata *Gloria* VII ℟, succentor reiterat dictum ℟ *Dabit illi ;* cantata *Gloria* noni ℟, cantor reiterat dictum ℟ *Xristi Virgo.* Interim cantor defert episcopo ut incipiat *Te Deum laudamus.* — *b.* Episcopus accedit ad altare incensandum, prout dictum est in festo Purificationis. — *c.* Ant. *Benedicta tu.* — *d.* Ant. *Dabit ei Dominus ;* cap. *Spiritus sanctus in te descendet.* — *e.* Ant. *Maria autem ;* cap. *Orietur sicut sol.* — *f.* Cantor et succentor incipiunt. — *g.* Cum capis sericis. — *h.* Ad IX^am^, ant. *Beatam me dicent ;* cap. *Beata es Maria ;* ℟ *Super te Jherusalem.* — *i.* Capit. *Angelus Domini nuntiavit Marie.* — *j.* Et tota cantatur antequam incipiatur Magnificat ; episcopus accedit ad altare incensandum eo modo quod dictum est in festo Purificationis. — *k.* Tamen non cantatur *Si dedero.*

nicam illam usque ad diem Pasche acciderit, fiet sabbato ante illam dominicam; et si illo die sabbati fuerit festum sancti Benedicti, nichil fit de eo illa die, sed fit feria VI^a precedenti (et in vesperis et in matutinis); si autem hoc festum ante dominicam illam acciderit, fit ea die qua accidit, nisi accidat in die dominica, quia tunc differtur usque in secundam feriam.

De festo sancti Ambrosii [a] et de festo sancti Leonis pape, sive sint in Quadragesima sive post Pascha, nichil [v°] (fit nisi commemoratio tantum in missa, et dicitur de sancto Ambrosio oratio communis *Da quesumus omnipotens Deus*, de sancto Leone dicitur oratio propria *Exaudi Domine)*.

a. Fit duplex festum; quinque cerei ponuntur ante altare, VI ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis; tres textus ponuntur super altare; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — Ad vesperas ant. *Amavit*, ant. *Similabo*, ant. *Fidelis*, ant. *Justum deduxit*, ant. *Ora pro nobis*, ps. de die; cap. *Magnificavit*; duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Sint lumbi*; hymnus *Iste confessor*; ℣ *Ecce sacerdos*; ad Magnificat ant. *Alme confessor* et tota cantatur antequam incipiatur *Magnificat*; altare incensatur cum duobus thuribulis; oratio *Da quesumus*. Subdiaconus legit collationem. — Ad completorium, hymnus *Audi benigne Conditor*. — Ad matutinas, duo subdiaconi cum capis sericis invitatorium *Regem confessorum*; ant. *Beatus vir qui in lege*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant., ps. et ℟ de uno confessore episcopo; lectiones leguntur in Passionario de vita beati Ambrosii *Igitur posito*; in prima, III^a et VII^a lectione incensatur altare cum duobus thuribulis; omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri*; cantata *Gloria* noni ℟, precentor reiterat dictum ℟; *Te Deum laudamus* dicitur. — In laudibus, ant. *Ecce sacerdos* cum aliis III^or sequentibus; cap. *Benedictionem*; ℣ *Justus ut palma*; ad Benedictus ant. *Euge* et tota cantatur antequam *Benedictus* incipiatur; altare incensatur cum duobus thuribulis; oratio *Da quesumus*. — Ad primam, hymnus *Jam lucis* cum cantu hymni *Deus tuorum militum*: idem cantus cantatur in hymnis horarum de die; ant. *Ecce sacerdos*; *Confitemini* non dicitur. — Ad III^am, ant. *Beatus ille*; cap. *Ecce sacerdos*; ℣ *Amavit*; oratio *Da quesumus*: hec oratio dicitur ad VI^am et IX^am. — Ad VI^am, ant. *Fidelis*; cap. *Non est inventus*; ℣ *Justum deduxit*. — Ad missam *Statuit*, prosa *Est qui nutu*; *Kirie Cunctipotens*; *Gloria in excelsis*, in fine dicitur prosa *Sedentem*; oratio *Da quesumus*; epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantantur ℟ et tractus; epistola *Ecce sacerdos*; duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Domine prevenisti*; duo dyaconi tractum *Beatus vir*; sequentia *Laude jocunda*; evangelium *Sint lumbi*; *Credo* non dicitur; offertorium *Veritas*; communio *Beatus servus*. — Ad IX^am, ant. *Serve bone*; cap. *Cognovit eum*; ℣ *Justus ut palma*. — Ad vesperas, ant. *Ecce sacerdos*, ant. *Beatus ille*, ant. *Fidelis*, ant. *Similabo*, ant. *Serve bone*, ps. de die; capit. *Magnificavit*; hymnus *Iste confessor*; ℣ *Ecce sacerdos*; ad Magnificat ant. *Confessor Domini* et tota cantatur antequam *Magnificat* incipiatur; altare incensatur cum duobus thuribulis; oratio *Da quesumus*. — Ad completorium, ut supra. — Si hoc festum dominica in Ramis palmarum vel post dictam dominicam usque ad diem Pasche evenerit, fiet sabbato ante illam dominicam; si autem predictum festum ante dominicam illam acciderit, fit ea die qua accidit, nisi accidat in die dominica, quia tunc differtur usque in secundam feriam; si autem dictum festum in die Pasce vel post usque ad octavas Pasce acciderit, fit feria II^a post octavas Pasce, nisi in illa II^a feria Pascha annotinum, quod tunc prorogabitur usque in III^am feriam.

In natali sanctorum martirum TYBURTII, VALERIANI et MAXIMI.

Tantum duo cerei ante altare ponuntur : si hoc festum in Quadragesima vel infra octavas Pasche acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio tantum in missa. Si autem post octavas Pasche evenerit, ad vesperas ant. *Alleluia*, ps. de die ; capit. *Sanctorum sicut aquile* ; hymnus *Rex gloriose* ; ℣ *Letamini* ; ad Magnificat ant. *Filie Jherusalem* ; hec ant. dicitur tempore paschali tam de uno martire quam de pluribus ; sed cum dicitur de uno, dicitur *martyrem*, cum de pluribus dicitur *martyres*. Oratio *Presta quesumus omnipotens Deus*.

Ad matutinas, [a] invitatorium *Alleluia* ter : hoc invitatorium dicitur tempore paschali per ebdomadam et in festis trium lectionum. Ant. *Alleluia* semel, ps. de die : hec antiphona dicitur tempore paschali in festis trium lectionum ; festa trium lectionum dicimus que non sunt majoris sollemnitatis quam festa trium lectionum in [69] alio tempore ; in festis autem [b] IX lectionum que non habent proprium invitatorium vel proprias ant. super psalmos, dicitur invitatorium *Alleluia* bis sicut in dominicis diebus, et super psalmos dicitur antiphona quater : festa autem IX lectionum vocamus, non quia in aliquo festo fiunt IX lectiones tempore paschali, sed quia tante sunt sollemnitatis quante sunt festa IX lectionum in aliis temporibus. Lectiones leguntur de historia ; ℟ *Tristicia*, ℟ *Preciosa*, ℟ *Filie Jherusalem* ; non dicitur *Te Deum* laudamus.

In laudibus, sola ant. *Ego sum via* ; hec sola ant. dicitur in laudibus tempore paschali in omni festo sive trium lectionum sive [c] IX, de quo non habemus proprias antiphonas in laudibus, sive festum illud sit unius apostoli sive plurium, sive unius martiris sive plurium, sive unius confessoris sive plurium ; in festis autem virginum non dicitur. Capit. *Sancti et justi* ; ℣ *Justorum anime* ; ad Benedictus ant. *Filie Jherusalem* ; oratio *Presta quesumus*.

Ad I^am^, ant. *Ego sum via*. Ad III^am^, ant. *Tristicia* [d]. (Ad VI^am^, ant. *Nolite timere*. Ad IX^am^, ant. *Si manseritis*). [v°] Iste antiphone dicuntur ad horas quotiens hec ant. *Ego sum via* dicitur in laudibus.

Ad missam *Sancti tui* ; oratio *Presta quesumus* ; epistola

a. Clericulus. — *b*. Quasi. — *c*. Quasi. — *d*. Cap. *Sanguis sanctorum martirum* ; ℣ *Letamini* et cantatur cum *Alleluia* : similiter ad VI^am^ et IX^am^ usque ad octavas Trinitatis ; oratio *Presta quesumus* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^.

Lingua sapientium ; [a] *Alleluia Gaudete* [b] ; evangelium *Hoc est preceptum meum* ; offertorium *Letamini* ; communio *Gaudete* [c].

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. de die ; (capit. *Sanguis sanctorum martirum*) [d] ; hymnus *Rex gloriose* ; ℣ *Letamini* ; ad Magnificat ant. *Filie Jherusalem* ; oratio *Presta quesumus*.

Si hoc festum in die dominica evenerit, nichil fit de eo nisi commemoratio tantum in missa. (De Pascha annotino).

In natali beati Georgii martiris.

Tantum duo cerei ante altare ponuntur. Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. de die ; (capit. *Beatus vir qui suffert*) [e] ; hymnus *Martyr Dei* [f] ; ℣ *Gloria et honore* ; ad Magnificat ant. *Filie Jherusalem* ; oratio *Deus qui nos beati Georgii*.

Post vesperas beate Marie, fit processio ad ecclesiam Sancti Georgii, precedentibus duobus clericulis ferentibus insignia et aliis, (eo modo quo predictum est) [g]. In ingressu ecclesie dicitur ant. *Qui odit* ; deinde cantantur vespere ; ant. [70] *Alleluia*, ps. de die ; post capit. non cantatur hymnus, sed statim (dicitur) [h] ℣ *Gloria et honore* (a duobus clericulis). Ad Magnificat ant. *Filie Jherusalem* [i] ; oratio *Deus qui nos beati Georgii*. Cantatis vesperis, redit processio ad majorem ecclesiam et in ingressu cantatur ant. de beata Maria, ut jam sepe dictum est, et dicitur ℣ et oratio ; postea cantatur completorium [j].

Ad matutinas, [k] invitatorium *Alleluia* ter ; ant. *Alleluia* semel, ps. de die ; ℣ *Posuisti Domine* ; lectiones leguntur in Passionario de passione beati Georgii *Eo tempore circa finem* ; ℟ *Beatus vir*, ℟ *Preciosa*, ℟ *Filie Jherusalem*.

In laudibus, [l] ant. *Ego sum via* ; (capit. *Iste sanctus*) [m] ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *Filie Jherusalem* ; oratio *Deus qui nos* [n].

Ad missam *Protexisti me* ; oratio *Deus qui nos* ; epistola *Omne gaudium* ; *Alleluia Beatus vir qui suffert* ; evangelium

a. Clericulus. — *b.* Et nota quod in omni festo trium lectionum quod fit in tempore paschali, non dicitur nisi solum *Alleluia*. — *c.* Ad VI^{am}, ant. *Nolite timere* ; cap. *Istorum est enim* ; ℣ *Justorum anime*. Ad IX^{am}, ant. *Si manseritis* ; cap. *Sancti per fidem* ; ℣ *Justi autem*. — *d.* Capit. *Sanctorum sicut aquile*. — *e.* Capit. *Iste sanctus*. — *f.* Cum cantu quo cantatur hymnus *Ad cenam* per ebdomadam. — *g.* Duobus ferentibus cereos, alio ferente crucem ; sacerdos ebdomadarius indutus capa serica ultimus incedit. — *h.* Clericuli ferentes crucem et cereos cantant. — *i.* Dum cantatur Magnificat sacerdos ebdomadarius solus accedit ad altare incensandum. — *j.* Nec legitur collatio. — *k.* Clericulus. — *l.* Sola. — *m.* Capit. *Beatus vir qui suffert*. — *n.* Ad I^{am}, ant. *Ego sum*. Ad terciam, ant. *Tristicia* ; cap. *Qui odit animam suam* ; ℣ *Gloria et honore* cum *Alleluia*.

Si quis vult post me venire ; offertorium *Confitebuntur* ; communio *Letabitur justus* [a].

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. de die ; capit. *Hic est vere martir* ; hymnus *Martir Dei* [b] ; ℣ *Gloria et honore* ; ad Magnificat ant. [v°] *Filie Jherusalem* ; oratio ut supra.

Si hoc festum in die dominica occurrerit, nichil fit de eo nisi commemoratio tantum in missa ; fit tamen processio ut predictum est ; si autem hoc festum feria quarta infra octavas Pasche vel ante evenerit, nichil fit de eo nec fit tunc processio, sed differtur usque post octavas Pasche ; si autem accidat feria V^a^ vel deinceps, fit processio ; nichil tamen fit de festo in ecclesia nostra per octavas Pasche.

In natali beati Marci evangeliste.

(Tres cerei ante altare ponuntur, tres textus super altare) [c].

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. de die ; capit. *Jhesu Xpisti Domini gratia* [d] ; hymnus *Exultet* cum cantu quo cantatur *Ad cenam* in sabbatis ; ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat ant. *Ecce ego* [e] et in fine dicitur *Alleluia*, quia in tempore paschali in omnibus ant., ℟, introitibus missarum, offertoriis, communionibus, in fine dicitur *Alleluia*, in horis de die; in horis autem beate Marie non dicitur *Alleluia* in fine responsorum in matutinis nec in fine antiphonarum, nisi [71] tantum in ant. ad Benedictus *Beata Dei* et in ant. ad Magnificat *Sancta Maria* ; in missa autem de beata Maria in introitu misse, in offertorio, in communione dicitur *Alleluia*. Cum duobus thuribulis incensatur altare ; oratio *Deus qui beatum Marcum*.

Ad completorium, subdiaconus legit collationem [f]; hymnus *Te lucis* cum cantu quo cantatur *Ad cenam* in ebdomada ; idem cantus cantatur in hymnis horarum in die [g].

Ad matutinas, [h] invitatorium *Alleluia* bis ; ant. *Alleluia* quater, ps. *Celi enarrant*, ps. *Benedicam*, ps. *Eructavit* ; ℣ *In omnem terram* ; lectiones leguntur in Passionario de passione

a. Ad VI^nm^, ant. *Nolite timere* ; cap. *Beatus vir qui in sapientia* ; ℣ *Posuisti* cum *Alleluia*. Ad IX^nm^, ant. *Si manseritis* ; cap. *Nisi granum* ; ℣ *Justus ut palma* cum *Alleluia*. — *b.* Cum cantu quo cantatur hymnus *Ad cenam* per ebdomadam. — *c.* Fit duplex festum ; quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis ; tres textus ponuntur super altare ; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *d.* Duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Quatuor animalia*. — *e.* Et tota cantatur antequam Magnificat incipiatur. — *f.* Ad completorium, super psalmos ant. *Alleluia* III^or^. — *g.* Ad Nunc dimittis ant. *Alleluia in omnem terram alleluia exivit sonus eorum alleluia alleluia*. — *h.* Duo subdiaconi.

beati Marci *Sanctus Marcus evangelista* ; ℟ *In visione*, ℟ *Quatuor facies*, ℟ *Similitudo* [a]. *Te Deum laudamus*.

In laudibus dicitur sola ant. *Dilecti Deo*, quia in omni festo dicitur una sola ant. in laudibus tempore paschali, nisi illud habeat proprias ant. in laudibus, ut festum de Inventione Crucis et festum sancti Beati ; capit. *Elegit Dominus* ; ℣ *Nimis honorati sunt* ; ad Benedictus ant. *In medio et in circuitu* [b] ; Oratio *Deus qui beatum Marcum*.

Ad I^am^, ant. *Dilecti Deo*, (sequentes ant. di[v°]cuntur in aliis horis) ; *Confitemini* dicitur. (Ad III^am^, VI^am^, IX^am^ dicuntur ℣ de apostolis) [c].

[d] Ad missam (chorus servatur) *Protexisti me* ; *(Gloria in excelsis)* [e] ; oratio *Deus qui beatum Marcum* ; [f] epistola *Unicuique vestrum* ; *Alleluia In omnem terram* ; aliud *Alleluia* dicitur de Pascha quale volueris ; et sciendum quod in omni festo trium lectionum tempore paschali, unum solum *Alleluia* dicitur de festo ; in festis autem IX lectionum dicuntur duo *Alleluia* : primum de festo, secundum de Pascha vel de Ascensione, si festum illud sit ab Ascensione usque ad Pentecosten. Sequentia *Clare sanctorum* ; evangelium *Facta est contentio* ; *Credo in unum* ; offertorium *Confitebuntur* ; prefatio de apostolis ; communio *Ego sum* [g].

Cantata VI^a^, cantor vel succentor incipit *Exurge*, ps. *Deus auribus nostris* ; postea cantatur *Gloria* ; post Gloria iterum cantatur *Exurge* ; ℣ *Fiat misericordia* ; oratio *Presta quesumus omnipotens Deus*. Postea fit processio ad Sanctum Vincentium, precedentibus duobus clericulis ferentibus insignia et tercio ferente crucem ; subdiaconus [72] qui lecturus est epistolam defert parvum textum super pectus suum. Processio Sancti Petri de foro et processio Sancte Genovefe parate debent esse ut eant cum processione nostra ad Sanctum Vincentium. In exitu ecclesie cantatur ant. *Ecce populus* ; in transitu ecclesiarum Sancti Martini et Sancti Remigii cantatur ℟ *Sint*

a. In quarta lectione altare incensatur cum duobus thuribulis ; omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum quem cantant bini clericuli, et in eis dicitur *Gloria Patri* ; cantata *Gloria* tercii ℟, precentor reiterat dictum ℟. — *b.* Et tota cantatur et incensatur altare cum duobus thuribulis. — *c.* Ad III^am^, ant. *Dederunt* ; cap. *Sapientiam antiquorum* ; ℣ *In omnem terram* et cantatur cum *Alleluia* et solemniter : similiter cantantur ℣ ad VI^am^ et IX^am^ ; oratio *Deus qui beatum Marcum* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *d.* In missa servatur duplex chorus cum capis sericis. — *e.* *Kirie Cunctipotens* ; precentor dat sacerdoti *Gloria in excelsis* et in fine dicitur prosa *Sedentem*. — *f.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; et ibidem cantantur (duo *Alleluia*, videlicet) unum de festo et alium de Pascha — *g.* Ad VI^am^, ant. *Implevit eos Dominus* ; cap. *Ex omni corde* ; ℣ *Constitues*.

lumbi; interim duo clericuli cantant letaniam usque ad Sanctum Vincentium, aliis respondentibus. Cum processio venerit ante ecclesiam Sancti Michaelis, cantatur ℟ *Te sanctum Deum*; ante ecclesiam Sancti Johannis cantatur ant. *Inter natos*; processio Sancti Johannis et processio Sancti Juliani debent nobis occurrere, ut eant cum processione nostra; in transitu ecclesie Sancti Petri cantatur ant. *Solve jubente*; ante ecclesiam Sancti Martini extra portam cantatur ℟ *Martinus Abrahe*. In introitu atrii Sancti Vincentii incipit septimanarius ant. *Requiem eternam*, postea cantatur *Miserere*, *Kyrieleison*, *Pater noster*, et dicuntur preces et orationes pro fidelibus defunctis. In introitu ecclesie cantatur ant. *Ne reminiscaris*, (duo diaconi vel) duo subdiaconi cantant (in dextra parte chori) *Omnes sancti orate pro nobis*.

[v°] Ad missam *Exaudivit*; diaconus et subdiaconus casulis induuntur; oratio *Presta quesumus omnipotens Deus*; epistola *Confitemini alterutrum*; clericulus *Alleluia Confitemini*; evangelium *Quis vestrum habebit amicum*; offertorium *Confitebor*; communio *Petite*.

Cantata missa, redit processio et in exitu ecclesie Sancti Vincentii cantatur ℟ *Xpisti miles*; ante ecclesiam Sancti Stephani cantatur ℟ *Ecce jam coram te*; in introitu porte ante Sanctum Petrum cantatur ant. *Timor et tremor*; in introitu civitatis ante ecclesiam Sancti Michaelis cantatur ant. *Laudem dicite*; in ingressu ecclesie majoris cantatur ant. *Sancta Maria*, et dicuntur ℣ et oratio de beata Maria; postea cantatur IX^a^ [a].

Ad vesperas, ant. *Alleluia* et cantatur eo modo quo cantatur dominicis diebus, ps. *Dixit Dominus* (et alii ps. de apostolis) [b]; capit. *(Sapientiam antiquorum)* [c]; hymnus *Exultet*; ℣ *In omnem terram*; ad Magnificat ant. *Tua sunt* [d]; oratio *Deus qui beatum Marcum*.

Si festum beati Marci in die dominica post octavas Pasche acciderit, totum fit de [73] festo et cantatur ad processionem ℟ *Quatuor animalia*; secunda autem feria sequenti, pronuntiatur evangelium de dominica et fit processio cum jejunio, et in ecclesia nostra cantatur missa de dominica, ad Sanctum Vincentium missa de jejunio. Et sciendum quod si hoc festum infra octavas Pasche evenerit, nichil fit tunc de festo, sed differtur usque ad secundam feriam post octavas, et tunc fit

a. Ad IX^am^, ant. *Datum est*; cap. *Spiritum intelligentie*; ℣ *Nimis honorati sunt*. — *b.* Ps. *Laudate*, ps. *Credidi*, ps. *In convertendo*, ps. *Domine probasti me*. — *c.* *Jhesu Xpisti Domini gratia*. — *d.* Et tota cantatur antequam Magnificat incipiatur; altare incensatur cum duobus thuribulis.

festum et processio ad Sanctum Vincentium cum jejunio ; notandum tamen est quod, si festum beati Marci in die Pasche evenerit, non poterit fieri secunda feria post octavas Pasche, quia tunc erit festum de Inventione crucis, nec etiam fiet III^a feria sequenti, sed festum apostolorum Phylippi et Jacobi, quod accidit sabbato in albis, et festum beati Marci fiet quarta feria sequenti et processio cum jejunio, V^a autem feria fiet festum sancte Probe. Si autem festum beati Marci fuerit secunda feria Pasche, festum apostolorum erit in octavis Pasche, et festum de Inventione crucis [v°] erit III^a feria post octavas, et secunda feria post octavas Pasche fiet festum apostolorum, IIII^a sicut prius festum beati Marci et quinta feria festum beate Probe. Si vero festum beati Marci fuerit III^a feria Pasche, fiet III^a feria post octavas Pasche ; similiter si fuerit VI^a feria infra octavas Pasche, non potest fieri secunda feria post octavas propter festum sancte Probe quod tunc accidit, sed fit III^a feria sequenti sicut prius et processio cum jejunio.

De Pascha annotino.

Annotinum Pascha est festum quod fit eo die quo Pascha fuit in anno preterito ; et notandum quod si in anno precedenti longius est tempus a Nativitate usque ad Quadragesimam quam sit in anno sequenti, tunc fit annotinum Pascha in sequenti anno ; si autem sit brevius tempus in anno precedenti, non fit annotinum Pascha in anno sequenti, quia accidit in Quadragesima. Sciendum etiam quod si non est bissextus, Pascha annotinum evenit secunda feria post octavas Pasche vel secunda feria [74] post dominicam qua cantatur *Misericordia Domini* [1] ; si autem fuerit bisextus, Pascha annotinum evenit III^a feria post octavas Pasche vel III^a feria post dominicam qua cantatur *Misericordia Domini*. In Pascha annotino fit festum duplex et ponuntur quinque cerei ante altare, sex ante corpora sanctorum [a].

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. de die ; capit. *Xpistus resurgens* ; hymnus *Chorus nove Jherusalem*, si sit dies dominica ; si autem sit II^a feria, cantatur hymnus *Ad cenam* eo modo quo cantatur in sabbatis, ℣ *Mane nobiscum Domine*. Ad Magnificat ant. *Et dicebant ad invicem*, si sit dies dominica in octavis Pasche ; si autem sit II^a feria post octavas, cantatur ant. *Multa quidem* ; si vero sit dominica qua cantatur

a. Duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis ; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa.

1. *Le 2e dimanche après Pâques.*

Misericordia Domini, cantatur ant. *Mercennarius ;* si autem sit II[a] feria post dominicam illam, cantatur ant. *Ite nuntiate :* quecumque autem ant. cantetur, tota cantatur antequam incipiatur Magnificat [a] ; oratio *Deus cujus providentia*. Hore de beata Maria cantantur.

Ad matutinas, duo sub[v°]diaconi invitatorium *Alleluia Surrexit ;* ant. *Ego sum qui sum*, ps. *Beatus vir ;* ant. *Postulavi*, ps. *Quare fremuerunt ;* ant. *Ego dormivi*, ps. *Domine quid ;* ℣ *Resurrexit Dominus*. Lectiones leguntur de expositione *Erat homo ex Phariseis Nichodemus nomine ;* diaconus legit primam lectionem, subdiaconus II[am], sacerdos III[am] ; in prima lectione incensatur altare a duobus sacerdotibus. Duo clericuli cantant primum ℟ *Angelus*, duo subdiaconi secundum ℟ *Angelus*, duo sacerdotes tercium ℟ *Dum transisset sabbatum* (et iteratur post *Gloria Patri*) [b]. *Te Deum laudamus* dicitur.

In laudibus, ant. *Surgens Jhesus ;* hec sola dicitur, quia in omni festo quod est tempore paschali una sola ant. dicitur in laudibus, nisi festum illud habeat proprias ant. in laudibus, ut festum de Inventione crucis et festum sancti Beati ; capit. *Xpistus (semel)* [c] ; ℣ *Surrexit Dominus de sepulchro ;* ad Benedictus ant. *Et valde mane*, et tota cantatur [d] ; oratio *Deus cujus providentia*.

Ad primam, hymnus *Jam lucis* cum cantu quo cantatur *Ad cenam* in sabbatis ; idem cantus [75] dicitur in aliis horis ; ant. *Surgens Jhesus ; Confitemini* dicitur. Ad III[am], ant. *Precedam vos* [e]; ℣ *Resurrexit Dominus* [f].

Ad missam (duplex chorus servatur), introitus *Resurrexi*, prosa *Ore Patris ; Kyrieleison Cunctipotens ;* [g] *Gloria in excelsis* [h] ; oratio *Deus cujus providentia* [i]; epistola *Non cesso gratias agens ;* [j] *Alleluia Pascha nostrum ;* [k] *Alleluia surrexit Dominus et occurrens mul... ;* sequentia *Victime* ; evangelium *Erat homo ex Phariseis ; Credo in unum ;* offertorium *Terra tremuit ;* prefatio de Pascha; communio *Pascha nostrum*.

Ad VI[am], ant. *Surrexit Xpistus* [l]; ℣ *Surrexit Dominus vere*. Ad IX[am], ant. *Crucifixus* [m] ; ℣ *Gavisi sunt discipuli*.

a. Altare incensatur cum duobus thuribulis. — *b.* Cantata *Gloria* tercii ℟, precentor reiterat dictum ℟. — *c.* *Passus est.* — *d.* Antequam Benedictus incipiatur ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *e.* Cap. *Xpistus semel.* — *f.* Et cantatur cum *Alleluia* solemniter ; similiter cantantur ℣ ad VI[am] et IX[am] ; oratio *Deus cujus providentia* : hec oratio dicitur ad VI[am] et IX[am]. — *g.* Precentor dat sacerdoti. — *h.* Et in fine dicitur prosa *Sedentem.* — *i.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantantur duo *Alleluia.* — *j.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *k.* Duo dyaconi. — *l.* Cap. *Omne quod natum est ex Deo.* — *m.* Cap... *cum Xpistus apparuerit.*

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. *Dixit Dominus* cum aliis ps. de die dominica; (capit. *Xpistus passus est pro nobis*) [a]; hymnus *Ad cenam*; ℣ *Mane nobiscum Domine*; ad Magnificat ant. *Et dicebant*, et tota cantatur [b]; oratio *Deus cujus providentia* [c].

Nota quod si Pascha annotinum acciderit in festo beati Marci, totum fit de Pascha annotino, et in crastino fit festum beati Marci et processio cum jejunio.

[v°] In natali Sancte PROBE [1], virginis.

Tres cerei ponuntur ante altare [d]. Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. de die; capit. *Qui gloriatur*; hymnus *Jhesu corona* [e]; ℣ *Specie tua*; ad Magnificat ant. *Simile enim est*; cum uno tantum thuribulo incensatur altare; oratio *Propitiare*: hec oratio non dicitur nisi in ecclesia, extra ecclesiam dicitur oratio *Exaudi nos*.

Ad completorium clericulus legit collationem. Hymnus *Te lucis* cum cantu quo cantatur *Ad cenam* in ebdomada: idem cantus cantatur in hymnis horarum in die.

Ad matutinas, [f] invitatorium *Alleluia* bis; ant. *Alleluia* quater, ps. *Domine Dominus noster*, ps. *Celi enarrant*, ps. *Domini est terra*; ℣ *Specie tua*. Lectiones leguntur in Remigio de expositione evangelii *Simile est regnum celorum decem virginibus*; ℟ *Diffusa*, ℟ *Hec virgo*, ℟ *Propter veritatem*. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, sola ant. *Veni sponsa Xpisti*; capit. *Hec* [g] *virgo (sancta)* [h]; ℣ *Diffusa est*; ad Benedictus ant. *Quinque prudentes*; oratio *Propitiare*.

Ad I^am^, ant. *Veni sponsa Xpisti*; *Confitemini* non dicitur. (Ad III^am^, VI^am^, IX^am^ dicuntur ant. et ℣ de virginibus, et cantantur cum *Alleluia*) [i], quia omnes ℣ horarum in tempore [76] paschali cantantur cum *Alleluia*; similiter in horis beate Marie [j].

a. Capit. *Xpistus resurgens.* — *b.* Altare incensatur cum duobus thuribulis. — *c.* Nota quod in primo et ultimo completorio super psalmos dicitur ant. *Alleluia* quater. Si Pascha agnotinum (*lire* annotinum) sit in II^a^ feria, in primo completorio dicitur hymnus *Jhesu Salvator seculi* nec mutatur ejus cantus; et si fiat in alia die, in primo et ultimo completorio dicitur hymnus *Te lucis* cum cantu quo cantatur *Ad cenam* in sabbatis; ad Nunc dimittis dicitur ant. *Alleluia resurrexit Dominus alleluia sicut dixit vobis alleluia alleluia.* — *d.* Sex ante corpora sanctorum, tres textus ponuntur super altare; duplex chorus servatur sine capis sericis in vesperis et matutinis. — *e.* Cum cantu quo cantatur hymnus *Ad cenam* in sabbatis. — *f.* Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *g. Est.* — *h. Sapiens.* — *i.* Ad III^am^, ant. *Hec est virgo sapiens*; cap. *Ista est una de numero prudentum*; ℣ *Specie tua* et cantatur cum *Alleluia.* — *j.* Oratio *Propitiare*: hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^.

1. *Sainte Preuve, vierge martyrisée à Laon vers la fin du IVe siècle.*

Ad [a] missam *Loquebar ; Gloria in excelsis ;* oratio *Propitiare*, postea sequitur oratio de sancto Vitale *Presta quesumus omnipotens Deus* ; [b] epistola *Qui gloriatur ;* [c] *Alleluia Diffusa* est ; [d] *Alleluia* de Pascha ; sequentia *Superne matris*, quia in omni festo IX lectionum quod fit tempore paschali cantatur sequentia ; evangelium *Simile est regnum celorum* X *virginibus* [e] ; offertorium *Offerentur ;* communio *Simile est regnum celorum* [f].

Ad vesperas, ant. *Alleluia* et cantatur sicut in dominicis diebus, quia in omni festo IX lectionum quod fit tempore paschali, si non habeat proprias ant. in laudibus, in ultimis vesperis super psalmos cantatur ant. *Alleluia* eo modo quo cantatur in dominicis diebus ; ps. de die ; capit. *(Veni sponsa Xpisti)* [g] ; hymnus *Jhesu corona virginum ;* ℣ *Specie tua ;* ad Magnificat ant. *Hec virgo sancta* [h] ; oratio *Propitiare*.

Nota quod si hoc festum infra octavas Pasche evenerit, festum beati Marci, ut predictum est, fit secunda feria post octavas et hoc festum fit III^a feria sequenti ; item nota quod si hoc festum in die dominica post octavas Pasche evenerit, ad proces[v°]sionem cantatur ℟ *Regnum mundi*. Preterea sciendum est quod si festum beate Probe vel aliquod aliud festum IX lectionum evenerit in dominica qua cantatur *Vocem jocunditatis* [1], totum fit de festo et differtur evangelium de dominica usque ad secundam feriam et tunc pronuntiatur, et II^a feria cantatur in ecclesia nostra missa de dominica, in Vallibus [2] missa de jejunio ; evangelium autem de jejunio pronuntiatur tercia feria sequenti : hoc autem non potest observari quando festum apostolorum Philippi et Jacobi accidit dominica qua cantatur *Vocem jocunditatis*, quia evangelium de jejunio non potest differri usque ad terciam feriam, propter festum sancte Crucis quod est tercia feria ; sed secunda feria duo evangelia pronuntiantur, vel evangelium de jejunio pretermittitur : melius tamen est ut duo lectiones legantur de expositione evangelii de dominica et III^a de expositione evangelii de jejunio. Si vero festum beate Probe II^a feria Rogationum acciderit, [77] totum fit de festo et cantatur in ecclesia

a. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *b.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantantur duo Alleluia. — *c.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *d.* Duo dyaconi. — *e.* *Credo* non dicitur. — *f.* Ad VI^am ant. *Veniente ;* cap. *Hec est virgo sancta ;* ℣ *Adjuvabit eam Deus.* Ad IX^am, ant. *Tunc surrexerunt ;* cap. *Emulor ;* ℣ *Elegit eam Deus.* — *g.* *Qui gloriatur.* — *h.* Altare incensatur cum unico thuribulo.

1. *Le 5e dimanche après Pâques.* — 2. *Voir p. 139, n. 11.*

majori missa de festo, in Vallibus missa de jejunio, et differtur evangelium de jejunio usque in terciam feriam et tunc pronuntiatur.

In natali apostolorum PHYLIPPI et JACOBI [a].

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. de die ; capit. *(Ibant apostoli gaudentes)* [b] ; hymnus *Exultet* cum cantu quo cantatur *Ad cenam* in sabbatis ; ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat ant. *Si cognovisseletis me* [c] ; oratio *Deus qui nos annua* [d].

Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu quo cantatur *Ad cenam* (in ebdomada) [e].

Ad matutinas, [f] invitatorium *Alleluia* bis ; ant. *Alleluia* quater, ps. *Omnes gentes*, [1] ps. *Exaudi Deus orationem meam cum deprecor* ; ℣ *Constitues eos* ; lectiones leguntur in Omeliario de expositione evangelii *Non turbetur cor vestrum* ; diaconus legit primam, subdiaconus secundam, sacerdos terciam ; (clericulus) [g] ℟ *Tristicia* ; [h] subdiaconi ℟ *Candidi* ; (sacerdos) [i] ℟ *Tanto tempore*. Quando autem fit festum duplex et evangelium pronuntiatur, a binis canonicis cantantur ℟ ; iste ordo [v°] legendi et cantandi observatur quotiens pronuntiatur evangelium et fiunt tantum tres lectiones, excepto die Pasche, die Ascensionis, die Pentecostes [j]. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, sola ant. *Ego sum via* ; capit. *(Non vos me elegistis)* [k] ; ℣ *Nimis honorati* ; ad Benedictus ant. *Tanto tempore* [l] ; oratio *Deus qui nos annua*.

(Ad I^am^ et alias horas) [m] cantatur cantus *Ad cenam* in (ebdomada) [n] ; et si hoc festum sit in crastino Ascensionis, ulterius enim non potest esse [o], ad horas cantantur [p] cantu *Egressus Xpisti a Patre* ; similiter fit quotienscumque aliquod festum

a. Fit duplex festum ; quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis ; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *b. Non vos me elegistis* ; duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Toto tempore*. — *c.* Et tota cantatur antequam Magnificat incipiatur ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *d.* Subdiaconus legit collationem ; ad completorium super psalmos *Alleluia* quatuor. — *e.* In sabbatis ; ad Nunc dimittis ant. *Alleluia in omnem terram*. — *f.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *g.* Duo clericuli. — *h.* Duo. — *i.* Duo sacerdotes. — *j.* In prima lectione incensatur altare cum duobus thuribulis ; cantata *Gloria* tercii ℟, precentor reiterat dictum ℟. — *k. Beati pacifici*. — *l.* Et tota cantatur antequam Benedictus incipiatur ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *m.* Ad horas cantantur hymni cum cantu quo cantatur *Ad cenam*. — *n.* Sabbatis. — *o.* Ad vesperas cantatur hymnus cum cantu *Jhesu nostra redemptio*. — *p.* Hymni cum.

1. *Il y a à cet endroit un signe renvoyant à une note qui n'a pas été rédigée ou qui a disparu : cette note indiquait vraisemblablement le 2e psaume.*

IX lectionum [a] accidit infra octavas Ascensionis. [b] *Confitemini* dicitur [c].

Ad missam *Exclamaverunt*; [d] *Gloria in excelsis* [e]; oratio *Deus qui nos annua*; [f] epistola *Exurgens princeps sacerdotum*; [g] *Alleluia Non vos elegistis*; [h] *Alleluia* de Pascha vel de Ascensione, si sit in crastino Ascensionis; sequentia *Clare sanctorum*; evangelium *Non turbetur cor vestrum*; *Credo in unum*; offertorium *Confitebuntur*; prefatio de Apostolis; communio *Tanto tempore*.

[78] [i] Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. *Dixit Dominus* (cum aliis psalmis de apostolis) [j]; cap. *(Beati pacifici)* [k]; hymnus *Exultet*; ℣ *In omnem terram*; ad Magnificat ant. *Domine ostende nobis* [l]; oratio *Deus qui nos annua* [m].

Si hoc festum in die dominica post octavas Pasche acciderit, ad processionem cantatur ℟ *Tanto tempore*; si autem accidat sabbato in Albis, fit tercia feria sequenti, ut dictum est; si vero accidat dominica in octavis Pasche, fit secunda feria. Preterea notandum est quod si foc festum accidat II[a] feria Rogationum, non pronuntiatur evangelium de jejunio, sed differtur usque in terciam feriam : similiter fit quotiens aliquod festum IX lectionum acciderit feria II[a] Rogationum; si vero hoc festum in vigilia Ascensionis evenerit, in prima lectione pronuntiatur evangelium de festo et leguntur de eo due lectiones, in tercia lectione pronuntiatur evangelium de vigilia, et post orationem de festo dicitur ant. et oratio de vigilia, et cantatur in ecclesia majori missa de apostolis, ad Sanctum Vincentium missa de vigilia; si autem hoc [v°] festum in die Ascensionis acciderit, nichil fit tunc de eo, sed differtur festum usque in sextam feriam.

In Inventione sancte CRUCIS.

Fit duplex festum, V cerei ponuntur ante altare, VI ante corpora sanctorum [n].

a. Vel duplex. — *b.* Ad primam ant. *Ego sum.* — *c.* Ad III[am], ant. *Tristicia*; cap. *Per manus autem*; ℣ *In omnem terram*, et cantatur cum *Alleluia* solemniter: similiter cantantur ℣ ad VI[am] et IX[am]; oratio *Deus qui nos annua*: hec oratio dicitur ad VI[am] et IX[am]. — *d.* Prosa *Est qui nutu*; *Kirie Cunctipotens*; precentor dat sacerdoti. — *e.* Et in fine dicitur prosa *Sedentem.* — *f.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantantur duo *Alleluia.* — *g.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *h.* Duo dyaconi. — *i.* Ad VI[am], ant. *Nolite*; cap. *Ibant apostoli*; ℣ *Constitues.* Ad IX[am], ant. *Si manseritis*; cap. *Manete*; ℣ *Nimis honorati sunt.* — *j.* Ps. *Laudate pueri*, ps. *Credidi*, ps. *In convertendo*, ps. *Domine probasti.* — *k.* Cap. *Non vos me elegistis.* — *l.* Et tota cantatur antequam incipiatur Magnificat; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *m.* Ad completorium, ut supra. — *n.* Duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis, tres textus ponuntur super altare; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa.

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. de die; et si hoc festum fuerit infra octavas Ascensionis, dicitur super psalmos [a] ant. *Videntibus*, nisi festum apostolorum acciderit in die Ascensionis, quia tunc differtur usque in sextam feriam, ut dictum est, et in ultimis vesperis dicitur ant. *Alleluia* super psalmos de apostolis; capitulum autem et cetera que secuntur sunt de festo Crucis, et postea fit memoria de apostolis. Capit. *Crux benedicta nitet;* duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Hoc signum crucis* ; hymnus *Vexilla* cum cantu quo cantatur *Ad cenam* in sabbatis [b]. ℣ *Nos autem gloriari oportet;* ad Magnificat ant. *O crux benedicta*, et tota cantatur [c]; oratio *Deus qui in preclara*. De martiribus [1] fit commemoratio et cantatur ant. *Lux perpetua*, ℣ *Letamini*, oratio *Presta quesumus*.

Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu quo cantatur *Ad cenam* in sabbatis ; idem cantus cantatur in hymnis horarum in die [d].

Ad matutinas, [e] invitatorium *Alleluia* bis; ant. *Alleluia* quater, ps. *Exal*[79]*tabo te*, ps. *Deus noster*, ps. *Omnes gentes ;* ℣ *Omnis terra adoret te Deus ;* lectiones leguntur in Passionario de inventione Crucis *Anno ducentesimo* [f]; in prima lectione incensatur altare ; duo clericuli [g] *Dulce lignum*, duo subdiaconi ℟ *Hoc signum crucis*, duo sacerdotes ℟ *O crux benedicta* [h] (et iteratur post *Gloria Patri) ; Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Helena* cum aliis IIII^or^ sequentibus et omnes finiuntur ; capit. *Hoc signum crucis ;* ℣ *Adoramus te Xpiste ;* ad Benedictus ant. *Lignum vite*, et tota cantatur [i]; oratio *Deus qui in preclara*. De martiribus ant. *Lux perpetua*, ℣ *Justorum anime*, oratio *Presta quesumus*.

Ad I^am^, [j] dicitur *Confitemini*. Ad III^am^, [k] ℟ *Nos autem gloriari oportet alleluia alleluia* [l].

a. Sola. — *b.* Et si acciderit per octavas Ascensionis, cantatur cum cantu quo cantatur *Jhesu nostra redemptio.* — *c.* Antequam Magnificat incipiatur; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *d.* Et si hoc festum per octavas Ascensionis evenerit, ad completorium et ad horas cantantur hymni cum cantu *Jhesu nostra ;* ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Nos autem gloriari oportet.* — *e.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *f.* Primam legit unus clericulus, II^am^ unus subdiaconus, III^am^ unus sacerdos; in hunc modum leguntur lectiones tempore paschali in matutinis, quando non pronuntiatur evangelium. — *g.* ℟. — *h.* In hunc modum cantantur ℟ tempore paschali in festis duplicibus; cantata *Gloria* tercii ℟, precentor reiterat dictum ℟. — *i.* Antequam Benedictus incipiatur; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *j.* Ant. *Helena.* — *k.* [Ant.] *Tunc precepit ;* cap. *O crux admirabilis.* — *l.* Et cantatur solempniter : similiter cantantur ℣ ad VI^am^ et IX^am^ ; oratio *Deus qui in preclara :* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^.

1. *Ces martyrs sont S. Alexandre, S. Evence et S. Théodule. On faisait aussi mémoire, mais seulement à la messe, de S. Juvénal.*

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Alleluia, ps. de die ; capit. *Beati pacifici ;* hymnus *Exultet*, nec mutatur ejus cantus ; ℣ *In omnem terram ;* ad Magnificat ant. *In ferventis ;* oratio *Deus qui conspicis.*

Ad matutinas, invitatorium *Alleluia* ter ; ant. *Alleluia* semel, ps. *Confitebimur*, ps. *Dominus regnavit exultet*, ps. *Dominus regnavit irascantur ;* ℣ *Dedisti hereditatem ;* lectiones leguntur de epistola beati Johannis *Quod fuit ab initio ;* ℟ *Valde honorandus,* ℟ *Iste est Johannes,* ℟ *Diligebat.* Non dicitur *Te Deum laudamus.*

In laudibus, ant. [a] *Quasi unus ;* [b] *Deus qui conspicis.*

[v°] Ad I^am^ non dicitur *Confitemini.*

Ad missam *Ego autem ;* oratio *Deus qui conspicis ;* epistola *Qui timet Dominum faciet bona ;* clericulus *Alleluia Per manus ;* evangelium *Stabant juxta crucem Jhesu ;* offertorium *Confitebuntur ;* communio *Ego sum vitis.*

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. de die ; capit. *Valde honorandus ;* hymnus *Exultet ;* ℣ *In omnem terram ;* ad Magnificat ant. *In ferventis ;* oratio *Deus qui conspicis.*

(Si hoc festum in die dominica occurrerit, nichil fit de eo nisi commemoratio in vesperis et matutinis et missa ; si occurrat feria II^a^ Rogationum, in matutinis pronuntiatur evangelium de jejunio et cantatur cantus de beato Johanne ; in ecclesia majori cantatur missa de beato Johanne, in Vallibus missa de jejunio ; si accidat in vigilia Ascensionis, fit tantum commemoratio in vesperis, matutinis et missa ; si in die Ascensionis, nichil fit de eo ; si infra octavas Ascensionis, fit tantum commemoratio, sicut predictum est) [c].

In translatione sancti NICHOLAI [1], episcopi et confessoris [d].

[81] In natali sancti BEATI confessoris.

Fit duplex festum ; quinque cerei ponuntur ante altare, VI ante corpora sanctorum [e].

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. de die ; si autem hoc festum sit infra octavas Ascensionis, super psalmos de die dicitur [f] ant. *Videntibus ;* cap. *Justus germinabit ;* duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Cumque ;* hymnus *Iste confessor*, nec mutatur

a. Ego sum via ; ad Benedictus ant. — *b.* Oratio. — *c.* Va-cat. — *d.* Ad vesperas et ad missam fit processio ad Sanctum Nicholaum in capella episcopi [2]. — *e.* Duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis, tres textus ponuntur super altare, casse asperiuntur ; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *f.* Sola.

1. *Il n'y a de cette fête de la translation de St-Nicolas que le titre et la petite note :* Ad vesperas... ; *encore ce titre a-t-il été ajouté après coup sur la ligne occupée primitivement par celui de la fête de S. Béat ; ce dernier titre a été reporté au haut de la page suivante.* — 2. *Voir p. 206, n. 1.*

cantus propter metrum ; ℣ *Amavit ;* ad Magnificat ant. *Funde preces* et tota cantatur [a] ; oratio *Propitiare*, sed extra ecclesiam in qua corpus requiescit dicitur oratio *Da quesumus omnipotens Deus.* [b]

Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu quo cantatur *Ad cenam* in sabbatis : idem cantus cantatur in hymnis horarum in die ; si autem festum sit post Ascensionem, cantatur cantus *(Egressus Xpisti a Patre)* [c].

Ad matutinas, duo subdiaconi cum capis sericis invitatorium *Regi seculorum ;* ant. *Principis apostolorum*, ps. *Beatus vir ;* ant. *Tunc direxit*, ps. *Quare fremuerunt ;* ant. *Ex illis unus*, ps. *Domine quid multiplicati ;* ℣ *Voce mea ;* lectiones leguntur in Passionario de vita sancti Beati *Cum per abrupta vitiorum* [d] ; ℟ *Hic pro Deo*, ℟ *In eundo*, ℟ *Cumque* (et iteratur post *Gloria Patri)* [e]. [v°] *Te Deum laudamus.*

In laudibus, ant. *Postquam* cum aliis IIII^or^ sequentibus ; capit. *Iste cognovit ;* ℣ *Justus ut palma ;* ad Benedictus ant. *Huic sancto* [f] ; oratio *Propitiare.*

Ad I^am^ [g] non dicitur *Confitemini.*

Post primam parati sunt duo presbiteri parrochiales cum capis sericis ut ferant corpus sancti Beati [1] in processione et fit processio, precedentibus duobus clericuliis ferentibus insignia, uno cum cruce, deinde secuntur clericuli et alii in ordine combinati. Egreditur autem processio de ecclesia per ostium ante curiam episcopi, et procedit per viam que ducit supra murum usque in Capricornum ; postea progreditur per vicum ante ecclesiam Sancti Georgii, et cantatur totum responsorium de sancto Beato ; deinde per vicum retro Templum usque ad ecclesiam Sancti Johannis in abbatia, et postea per vicum supra murum usque ad ecclesiam Sancti Michaelis, et redit ad ecclesiam per vicum qui dicitur vicus episcopalis ; in introitu ecclesie cantatur ant. de beata Maria, et dicitur ℣ et oratio ; postea [82] cantatur tercia [h].

a. Antequam Magnificat incipiatur ; nota quod in fine cujuslibet ℟ et ant. dicitur *Alleluia ;* similiter in fine invitatorii ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *b.* Subdiaconus legit collationem. — *c. Jhesu nostra redemptio ;* ad Nunc dimittis dicitur ant. *Alleluia Amavit eum Dominus alleluia et ornavit eum alleluia alleluia.* — *d.* In prima lectione incensatur altare cum duobus thuribulis. — *e.* Cantata *Gloria* tercii ℟, precentor reiterat dictum ℟. — *f.* Et tota cantatur antequam Benedictus incipiatur ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *g.* Ant. *Postquam.* — *h.* Ad III^am^, ant. *Victus ejus ;* cap. *Stola jocunditatis ;* ℣ *Amavit eum* et cantatur cum *Alleluia* solemniter : similiter cantantur ℣ ad VI^am^ et IX^am^ ; oratio *Propitiare ;* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^.

1. *Une grande partie des reliques de S. Béat se trouvent encore actuellement dans l'église cathédrale de Laon.*

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. *Dixit Dominus* cum aliis ps. de die dominica; (capit. *Xpistus passus est pro nobis*) [a]; hymnus *Ad cenam*; ℣ *Mane nobiscum Domine*; ad Magnificat ant. *Et dicebant*, et tota cantatur [b]; oratio *Deus cujus providentia* [c].

Nota quod si Pascha annotinum acciderit in festo beati Marci, totum fit de Pascha annotino, et in crastino fit festum beati Marci et processio cum jejunio.

[v°] In natali Sancte PROBE [1], virginis.

Tres cerei ponuntur ante altare [d]. Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. de die; capit. *Qui gloriatur*; hymnus *Jhesu corona* [e]; ℣ *Specie tua*; ad Magnificat ant. *Simile enim est*; cum uno tantum thuribulo incensatur altare; oratio *Propitiare*: hec oratio non dicitur nisi in ecclesia, extra ecclesiam dicitur oratio *Exaudi nos*.

Ad completorium clericulus legit collationem. Hymnus *Te lucis* cum cantu quo cantatur *Ad cenam* in ebdomada: idem cantus cantatur in hymnis horarum in die.

Ad matutinas, [f] invitatorium *Alleluia* bis; ant. *Alleluia* quater, ps. *Domine Dominus noster*, ps. *Celi enarrant*, ps. *Domini est terra*; ℣ *Specie tua*. Lectiones leguntur in Remigio de expositione evangelii *Simile est regnum celorum decem virginibus*; ℟ *Diffusa*, ℟ *Hec virgo*, ℟ *Propter veritatem*. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, sola ant. *Veni sponsa Xpisti*; capit. *Hec* [g] *virgo (sancta)* [h]; ℣ *Diffusa est*; ad Benedictus ant. *Quinque prudentes*; oratio *Propitiare*.

Ad I^am^, ant. *Veni sponsa Xpisti*; *Confitemini* non dicitur. (Ad III^am^, VI^am^, IX^am^ dicuntur ant. et ℣ de virginibus, et cantantur cum *Alleluia*) [i], quia omnes ℣ horarum in tempore [76] paschali cantantur cum *Alleluia*; similiter in horis beate Marie [j].

a. Capit. *Xpistus resurgens*. — *b.* Altare incensatur cum duobus thuribulis. — *c.* Nota quod in primo et ultimo completorio super psalmos dicitur ant. *Alleluia* quater. Si Pascha agnotinum (*lire* annotinum) sit in II^a^ feria, in primo completorio dicitur hymnus *Jhesu Salvator seculi* nec mutatur ejus cantus; et si fiat in alia die, in primo et ultimo completorio dicitur hymnus *Te lucis* cum cantu quo cantatur *Ad cenam* in sabbatis; ad Nunc dimittis dicitur ant. *Alleluia resurrexit Dominus alleluia sicut dixit vobis alleluia alleluia*. — *d.* Sex ante corpora sanctorum, tres textus ponuntur super altare; duplex chorus servatur sine capis sericis in vesperis et matutinis. — *e.* Cum cantu quo cantatur hymnus *Ad cenam* in sabbatis. — *f.* Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *g.* *Est*. — *h.* *Sapiens*. — *i.* Ad III^am^, ant. *Hec est virgo sapiens*; cap. *Ista est una de numero prudentum*; ℣ *Specie tua* et cantatur cum *Alleluia*. — *j.* Oratio *Propitiare*: hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^.

1. *Sainte Preuve, vierge martyrisée à Laon vers la fin du IVe siècle.*

Ad [a] missam *Loquebar ; Gloria in excelsis ;* oratio *Propitiare*, postea sequitur oratio de sancto Vitale *Presta quesumus omnipotens Deus* ; [b] epistola *Qui gloriatur ;* [c] *Alleluia Diffusa* est ; [d] *Alleluia* de Pascha ; sequentia *Superne matris*, quia in omni festo IX lectionum quod fit tempore paschali cantatur sequentia ; evangelium *Simile est regnum celorum* X *virginibus* [e] ; offertorium *Offerentur ;* communio *Simile est regnum celorum* [f].

Ad vesperas, ant. *Alleluia* et cantatur sicut in dominicis diebus, quia in omni festo IX lectionum quod fit tempore paschali, si non habeat proprias ant. in laudibus, in ultimis vesperis super psalmos cantatur ant. *Alleluia* eo modo quo cantatur in dominicis diebus ; ps. de die ; capit. *(Veni sponsa Xpisti)* [g] ; hymnus *Jhesu corona virginum ;* ℣ *Specie tua ;* ad Magnificat ant. *Hec virgo sancta* [h] ; oratio *Propitiare*.

Nota quod si hoc festum infra octavas Pasche evenerit, festum beati Marci, ut predictum est, fit secunda feria post octavas et hoc festum fit IIIa feria sequenti ; item nota quod si hoc festum in die dominica post octavas Pasche evenerit, ad proces[vo]sionem cantatur ℟ *Regnum mundi*. Preterea sciendum est quod si festum beate Probe vel aliquod aliud festum IX lectionum evenerit in dominica qua cantatur *Vocem jocunditatis* [1], totum fit de festo et differtur evangelium de dominica usque ad secundam feriam et tunc pronuntiatur, et IIa feria cantatur in ecclesia nostra missa de dominica, in Vallibus [2] missa de jejunio ; evangelium autem de jejunio pronuntiatur tercia feria sequenti : hoc autem non potest observari quando festum apostolorum Philippi et Jacobi accidit dominica qua cantatur *Vocem jocunditatis*, quia evangelium de jejunio non potest differri usque ad terciam feriam, propter festum sancte Crucis quod est tercia feria ; sed secunda feria duo evangelia pronuntiantur, vel evangelium de jejunio pretermittitur : melius tamen est ut duo lectiones legantur de expositione evangelii de dominica et IIIa de expositione evangelii de jejunio. Si vero festum beate Probe IIa feria Rogationum acciderit, [77] totum fit de festo et cantatur in ecclesia

a. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *b.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantantur duo Alleluia. — *c.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *d.* Duo dyaconi. — *e.* *Credo* non dicitur. — *f.* Ad VIam ant. *Veniente ;* cap. *Hec est virgo sancta ;* ℣ *Adjuvabit eam Deus.* Ad IXam, ant. *Tunc surrexerunt ;* cap. *Emulor ;* ℣ *Elegit eam Deus.* — *g.* *Qui gloriatur.* — *h.* Altare incensatur cum unico thuribulo.

1. *Le 5e dimanche après Pâques.* — 2. *Voir p. 139, n. 11.*

majori missa de festo, in Vallibus missa de jejunio, et differtur evangelium de jejunio usque in terciam feriam et tunc pronuntiatur.

In natali apostolorum PHYLIPPI et JACOBI [a].

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. de die ; capit. *(Ibant apostoli gaudentes)* [b] ; hymnus *Exultet* cum cantu quo cantatur *Ad cenam* in sabbatis ; ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat ant. *Si cognovisseris me* [c] ; oratio *Deus qui nos annua* [d].

Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu quo cantatur *Ad cenam* (in ebdomada) [e].

Ad matutinas, [f] invitatorium *Alleluia* bis ; ant. *Alleluia* quater, ps. *Omnes gentes*, [1] ps. *Exaudi Deus orationem meam cum deprecor* ; ℣ *Constitues eos* ; lectiones leguntur in Omeliario de expositione evangelii *Non turbetur cor vestrum* ; diaconus legit primam, subdiaconus secundam, sacerdos terciam ; (clericulus) [g] ℟ *Tristicia* ; [h] subdiaconi ℟ *Candidi* ; (sacerdos) [i] ℟ *Tanto tempore*. Quando autem fit festum duplex et evangelium pronuntiatur, a binis canonicis cantantur ℟ ; iste ordo [v°] legendi et cantandi observatur quotiens pronuntiatur evangelium et fiunt tantum tres lectiones, excepto die Pasche, die Ascensionis, die Pentecostes [j]. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, sola ant. *Ego sum via* ; capit. *(Non vos me elegistis)* [k] ; ℣ *Nimis honorati* ; ad Benedictus ant. *Tanto tempore* [l] ; oratio *Deus qui nos annua*.

(Ad I^am et alias horas) [m] cantatur cantus *Ad cenam* in (ebdomada) [n] ; et si hoc festum sit in crastino Ascensionis, ulterius enim non potest esse [o], ad horas cantantur [p] cantu *Egressus Xpisti a Patre* ; similiter fit quotienscumque aliquod festum

a. Fit duplex festum ; quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis ; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *b. Non vos me elegistis* ; duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Tolo tempore*. — *c.* Et tota cantatur antequam Magnificat incipiatur ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *d.* Subdiaconus legit collationem ; ad completorium super psalmos *Alleluia* quatuor. — *e.* In sabbatis ; ad Nunc dimittis ant. *Alleluia in omnem terram*. — *f.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *g.* Duo clericuli. — *h.* Duo. — *i.* Duo sacerdotes. — *j.* In prima lectione incensatur altare cum duobus thuribulis ; cantata *Gloria* tercii ℟, precentor reiterat dictum ℟. — *k. Beati pacifici*. — *l.* Et tota cantatur antequam Benedictus incipiatur ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *m.* Ad horas cantantur hymni cum cantu quo cantatur *Ad cenam*. — *n.* Sabbatis. — *o.* Ad vesperas cantatur hymnus cum cantu *Jhesu nostra redemptio*. — *p.* Hymni cum.

1. *Il y a à cet endroit un signe renvoyant à une note qui n'a pas été rédigée ou qui a disparu : cette note indiquait vraisemblablement le 2e psaume.*

IX lectionum [a] accidit infra octavas Ascensionis. [b] *Confitemini* dicitur [c].

Ad missam *Exclamaverunt*; [d] *Gloria in excelsis* [e]; oratio *Deus qui nos annua*; [f] epistola *Exurgens princeps sacerdotum*; [g] *Alleluia Non vos elegistis*; [h] *Alleluia* de Pascha vel de Ascensione, si sit in crastino Ascensionis; sequentia *Clare sanctorum*; evangelium *Non turbetur cor vestrum*; *Credo in unum*; offertorium *Confitebuntur*; prefatio de Apostolis; communio *Tanto tempore*.

[78] [i] Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. *Dixit Dominus* (cum aliis psalmis de apostolis) [j]; cap. *(Beati pacifici)* [k]; hymnus *Exultet*; ℣ *In omnem terram*; ad Magnificat ant. *Domine ostende nobis* [l]; oratio *Deus qui nos annua* [m].

Si hoc festum in die dominica post octavas Pasche acciderit, ad processionem cantatur ℟ *Tanto tempore*; si autem accidat sabbato in Albis, fit tercia feria sequenti, ut dictum est; si vero accidat dominica in octavis Pasche, fit secunda feria. Preterea notandum est quod si foc festum accidat II[a] feria Rogationum, non pronuntiatur evangelium de jejunio, sed differtur usque in terciam feriam : similiter fit quotiens aliquod festum IX lectionum acciderit feria II[a] Rogationum; si vero hoc festum in vigilia Ascensionis evenerit, in prima lectione pronuntiatur evangelium de festo et leguntur de eo due lectiones, in tercia lectione pronuntiatur evangelium de vigilia, et post orationem de festo dicitur ant. et oratio de vigilia, et cantatur in ecclesia majori missa de apostolis, ad Sanctum Vincentium missa de vigilia; si autem hoc [v°] festum in die Ascensionis acciderit, nichil fit tunc de eo, sed differtur festum usque in sextam feriam.

In Inventione sancte CRUCIS.

Fit duplex festum, V cerei ponuntur ante altare, VI ante corpora sanctorum [n].

a. Vel duplex. — *b.* Ad primam ant. *Ego sum*. — *c.* Ad III[am], ant. *Tristicia*; cap. *Per manus autem*; ℣ *In omnem terram*, et cantatur cum *Alleluia* solemniter: similiter cantantur ℣ ad VI[am] et IX[am]; oratio *Deus qui nos annua*: hec oratio dicitur ad VI[am] et IX[am]. — *d.* Prosa *Est qui nutu*; *Kirie Cunctipotens*; precentor dat sacerdoti. — *e.* Et in fine dicitur prosa *Sedentem*. — *f.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantantur duo *Alleluia*. — *g.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *h.* Duo dyaconi. — *i.* Ad VI[am], ant. *Nolite*; cap. *Ibant apostoli*; ℣ *Constitues*. Ad IX[am], ant. *Si manseritis*; cap. *Manete*; ℣ *Nimis honorati sunt*. — *j.* Ps. *Laudate pueri*, ps. *Credidi*, ps. *In convertendo*, ps. *Domine probasti*. — *k.* Cap. *Non vos me elegistis*. — *l.* Et tota cantatur antequam incipiatur Magnificat; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *m.* Ad completorium, ut supra. — *n.* Duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis, tres textus ponuntur super altare; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa.

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. de die; et si hoc festum fuerit infra octavas Ascensionis, dicitur super psalmos [a] ant. *Videntibus*, nisi festum apostolorum acciderit in die Ascensionis, quia tunc differtur usque in sextam feriam, ut dictum est, et in ultimis vesperis dicitur ant. *Alleluia* super psalmos de apostolis; capitulum autem et cetera que secuntur sunt de festo Crucis, et postea fit memoria de apostolis. Capit. *Crux benedicta nitet;* duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Hoc signum crucis* ; hymnus *Vexilla* cum cantu quo cantatur *Ad cenam* in sabbatis [b]. ℣ *Nos autem gloriari oportet;* ad Magnificat ant. *O crux benedicta*, et tota cantatur [c]; oratio *Deus qui in preclara*. De martiribus [1] fit commemoratio et cantatur ant. *Lux perpetua*, ℣ *Letamini*, oratio *Presta quesumus*.

Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu quo cantatur *Ad cenam* in sabbatis ; idem cantus cantatur in hymnis horarum in die [d].

Ad matutinas, [e] invitatorium *Alleluia* bis; ant. *Alleluia* quater, ps. *Exal*[79]*tabo te*, ps. *Deus noster*, ps. *Omnes gentes ;* ℣ *Omnis terra adoret te Deus ;* lectiones leguntur in Passionario de inventione Crucis *Anno ducentesimo* [f]; in prima lectione incensatur altare ; duo clericuli [g] *Dulce lignum*, duo subdiaconi ℟ *Hoc signum crucis*, duo sacerdotes ℟ *O crux benedicta* [h] (et iteratur post *Gloria Patri) ; Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Helena* cum aliis IIII^or^ sequentibus et omnes finiuntur ; capit. *Hoc signum crucis ;* ℣ *Adoramus te Xpiste ;* ad Benedictus ant. *Lignum vite*, et tota cantatur [i]; oratio *Deus qui in preclara*. De martiribus ant. *Lux perpetua*, ℣ *Justorum anime*, oratio *Presta quesumus*.

Ad I^am^, [j] dicitur *Confitemini*. Ad III^am^, [k] ℟ *Nos autem gloriari oportet alleluia alleluia* [l].

a. Sola. — *b.* Et si acciderit per octavas Ascensionis, cantatur cum cantu quo cantatur *Jhesu nostra redemptio.* — *c.* Antequam Magnificat incipiatur; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *d.* Et si hoc festum per octavas Ascensionis evenerit, ad completorium et ad horas cantantur hymni cum cantu *Jhesu nostra ;* ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Nos autem gloriari oportet.* — *e.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *f.* Primam legit unus clericulus, II^am^ unus subdiaconus, III^am^ unus sacerdos; in hunc modum leguntur lectiones tempore paschali in matutinis, quando non pronuntiatur evangelium. — *g.* ℟. — *h.* In hunc modum cantantur ℟ tempore paschali in festis duplicibus; cantata *Gloria* tercii ℟, precentor reiterat dictum ℟. — *i.* Antequam Benedictus incipiatur; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *j.* Ant. *Helena.* — *k.* [Ant.] *Tunc precepit ;* cap. *O crux admirabilis.* — *l.* Et cantatur solempniter : similiter cantantur v ad VI^am^ et IX^am^ ; oratio *Deus qui in preclara :* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^.

1. *Ces martyrs sont S. Alexandre, S. Evence et S. Théodule. On faisait aussi mémoire, mais seulement à la messe, de S. Juvénal.*

Ad missam (duplex chorus servatur, introitus) *Nos autem*, prosa *Ore Patris ; Kyrieleison Cunctipotens ;* [a] *Gloria in excelsis* (cum prosa) [b] ; oratio *Deus qui in preclara*. De martiribus oratio *Presta quesumus*, postea dicitur oratio de sancto Juvenali *Beati nobis*. [c] Epistola *Confido de vobis in Domino ;* [d] *Alleluia Dulce lignum,* [e] *Alleluia* de [v°] Pascha vel de Ascensione, si sit infra octavas Ascensionis ; sequentia *Laudes crucis attollamus ;* evangelium *Erat homo ex Phariseis ; Credo in unum* [f] ; offertorium *Protege ;* prefatio de cruce ; communio *Per lignum*.

Ad VI^am^, [g] ℟ *Adoramus te Xpiste*. Ad IX^am^, [h] ℟ *Tuam crucem adoramus*.

Ad vesperas, ant. *Helena* cum aliis quatuor de laudibus, ps. de die ; capit. *(O crux ammirabilis)* [i] ; hymnus *Vexilla ; ℣ (Dicite in nationibus)* [j] ; ad Magnificat, ant. *O crux splendidior* [k] ; oratio *Deus qui in preclara*.

Si hoc festum in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Hoc signum crucis ;* si vero hoc festum in dominica qua cantatur *Vocem jocunditatis* acciderit, differtur evangelium de dominica usque in secundam feriam, ut jam dictum est, et evangelium de jejunio a secunda feria usque in terciam ; si autem hoc festum in vigilia Ascensionis evenerit, due lectiones leguntur in Passionario de Inventione Crucis, terciam in Omeliario de expositione evangelii de vigi[80]lia, et post orationem de festo et orationem de sanctis dicitur ant. et oratio de vigilia, et cantatur in ecclesia majori missa sollemnis de festo, ad Sanctum Vincentium missa de vigilia ; quod si predictum festum in die Ascensionis evenerit, nichil fit ea die de festo, sed differtur usque ad VI^am^ feriam et ultime vespere de Ascensione sunt integre, postea fit memoria de festo et de martiribus [l].

In festo beati JOHANNIS ANTE PORTAM LATINAM [1].

Ad vesperas non ponuntur nisi duo cerei ante altare ; ant.

a. Precentor dat sacerdoti. — *b.* Et in fine dicitur prosa *Sedentem*. — *c.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantantur duo *Alleluia*. — *d.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *e.* Duo dyaconi. — *f.* Dicitur. — *g.* Ant. *Helena sancta ;* cap. *O crux benedicta*. — *h.* Ant. *Cum orasset,* [cap.] *O crux benedicta que sola*. — *i.* *Crus benedicta nitet*. — *j.* *Nos autem gloriari oportet*. — *k.* Et tota cantatur antequam Magnificat incipiatur ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *l.* Fit commemoratio martyrum ad vesperas, ponuntur tres [2].

1. *Tout ce qui concerne la fête de S. Jean devant la Porte latine et la translation de S. Nicolas, se trouve placé entre les deux syllabes du mot* Va-cat, *écrit en rouge ; toutefois ces syllabes du mot* Va-cat *sont exponctuées, c'est-à-dire accompagnées de points qui indiquent une suppression.* — 2. *Note inachevée.*

Alleluia, ps. de die ; capit. *Beati pacifici* ; hymnus *Exultet*, nec mutatur ejus cantus ; ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat ant. *In ferventis* ; oratio *Deus qui conspicis*.

Ad matutinas, invitatorium *Alleluia* ter ; ant. *Alleluia* semel, ps. *Confitebimur*, ps. *Dominus regnavit exultet*, ps. *Dominus regnavit irascantur* ; ℣ *Dedisti hereditatem* ; lectiones leguntur de epistola beati Johannis *Quod fuit ab initio* ; ℟ *Valde honorandus*, ℟ *Iste est Johannes*, ℟ *Diligebat*. Non dicitur *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. [a] *Quasi unus* ; [b] *Deus qui conspicis*.

[v°] Ad I^am^ non dicitur *Confitemini*.

Ad missam *Ego autem* ; oratio *Deus qui conspicis* ; epistola *Qui timet Dominum faciet bona* ; clericulus *Alleluia Per manus* ; evangelium *Stabant juxta crucem Jhesu* ; offertorium *Confitebuntur* ; communio *Ego sum vitis*.

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. de die ; capit. *Valde honorandus* ; hymnus *Exultet* ; ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat ant. *In ferventis* ; oratio *Deus qui conspicis*.

(Si hoc festum in die dominica occurrerit, nichil fit de eo nisi commemoratio in vesperis et matutinis et missa ; si occurrat feria II^a^ Rogationum, in matutinis pronuntiatur evangelium de jejunio et cantatur cantus de beato Johanne ; in ecclesia majori cantatur missa de beato Johanne, in Vallibus missa de jejunio ; si accidat in vigilia Ascensionis, fit tantum commemoratio in vesperis, matutinis et missa ; si in die Ascensionis, nichil fit de eo ; si infra octavas Ascensionis, fit tantum commemoratio, sicut predictum est) [c].

In translatione sancti NICHOLAI [1], episcopi et confessoris [d].

[81] In natali sancti BEATI confessoris.

Fit duplex festum ; quinque cerei ponuntur ante altare, VI ante corpora sanctorum [e].

Ad vesperas, ant. *Alleluia*, ps. de die ; si autem hoc festum sit infra octavas Ascensionis, super psalmos de die dicitur [f] ant. *Videntibus* ; cap. *Justus germinabit* ; duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Cumque* ; hymnus *Iste confessor*, nec mutatur

a. Ego sum via ; ad Benedictus ant. — *b.* Oratio. — *c.* Va-cat. — *d.* Ad vesperas et ad missam fit processio ad Sanctum Nicholaum in capella episcopi [2]. — *e.* Duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis, tres textus ponuntur super altare, casse asperiuntur ; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *f.* Sola.

1. *Il n'y a de cette fête de la translation de St-Nicolas que le titre et la petite note :* Ad vesperas... ; *encore ce titre a-t-il été ajouté après coup sur la ligne occupée primitivement par celui de la fête de S. Béat ; ce dernier titre a été reporté au haut de la page suivante.* — 2. *Voir p. 206, n. 1.*

cantus propter metrum ; ℣ *Amavit ;* ad Magnificat ant. *Funde preces* et tota cantatur [a] ; oratio *Propitiare*, sed extra ecclesiam in qua corpus requiescit dicitur oratio *Da quesumus omnipotens Deus.* [b]

Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu quo cantatur *Ad cenam* in sabbatis : idem cantus cantatur in hymnis horarum in die ; si autem festum sit post Ascensionem, cantatur cantus *(Egressus Xpisti a Patre)* [c].

Ad matutinas, duo subdiaconi cum capis sericis invitatorium *Regi seculorum ;* ant. *Principis apostolorum*, ps. *Beatus vir ;* ant. *Tunc direxit*, ps. *Quare fremuerunt ;* ant. *Ex illis unus*, ps. *Domine quid multiplicati ;* ℣ *Voce mea ;* lectiones leguntur in Passionario de vita sancti Beati *Cum per abrupta vitiorum* [d] ; ℟ *Hic pro Deo*, ℟ *In eundo*, ℟ *Cumque* (et iteratur post *Gloria Patri)* [e]. [v°] *Te Deum laudamus.*

In laudibus, ant. *Postquam* cum aliis IIII^or^ sequentibus ; capit. *Iste cognovit ;* ℣ *Justus ut palma ;* ad Benedictus ant. *Huic sancto* [f] ; oratio *Propitiare.*

Ad I^am^ [g] non dicitur *Confitemini.*

Post primam parati sunt duo presbiteri parrochiales cum capis sericis ut ferant corpus sancti Beati [1] in processione et fit processio, precedentibus duobus clericulis ferentibus insignia, uno cum cruce, deinde secuntur clericuli et alii in ordine combinati. Egreditur autem processio de ecclesia per ostium ante curiam episcopi, et procedit per viam que ducit supra murum usque in Capricornum ; postea progreditur per vicum ante ecclesiam Sancti Georgii, et cantatur totum responsorium de sancto Beato ; deinde per vicum retro Templum usque ad ecclesiam Sancti Johannis in abbatia, et postea per vicum supra murum usque ad ecclesiam Sancti Michaelis, et redit ad ecclesiam per vicum qui dicitur vicus episcopalis ; in introitu ecclesie cantatur ant. de beata Maria, et dicitur ℣ et oratio ; postea [82] cantatur tercia [h].

a. Antequam Magnificat incipiatur ; nota quod in fine cujuslibet ℟ et ant. dicitur *Alleluia ;* similiter in fine invitatorii ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *b.* Subdiaconus legit collationem. — *c. Jhesu nostra redemptio ;* ad Nunc dimittis dicitur ant. *Alleluia Amavit eum Dominus alleluia et ornavit eum alleluia alleluia.* — *d.* In prima lectione incensatur altare cum duobus thuribulis. — *e.* Cantata *Gloria* tercii ℟, precentor reiterat dictum ℟. — *f.* Et tota cantatur antequam Benedictus incipiatur ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *g.* Ant. *Postquam.* — *h.* Ad III^um^, ant. *Victus ejus ;* cap. *Stola jocunditatis ;* ℣ *Amavit eum* et cantatur cum *Alleluia* solemniter : similiter cantantur ℣ ad VI^am^ et IX^am^ ; oratio *Propitiare ;* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^.

1. *Une grande partie des reliques de S. Béat se trouvent encore actuellement dans l'église cathédrale de Laon.*

Ad missam (duplex chorus servatur, introitus) *Os justi*; prosa *Pater eternus*; *Kyrieleison Cunctipotens*; [a] *Gloria in excelsis* (cum prosa) [b]; oratio *Propitiare*; [c] epistola *Dedit Dominus confessionem sancto suo*; [d] *Alleluia Justus germinabit*, [e] *Alleluia* de Pascha vel de Ascensione, si hoc festum sit post Ascensionem; sequentia *Laude jocunda*; evangelium *Nemo accendit lucernam*; non dicitur *Credo in unum*; offertorium *Desiderium*; communio *Fidelis servus* [f].

Ad vesperas, ant. *Postquam* cum aliis quatuor de laudibus, ps. de die; capit. *(Dedit Dominus confessionem)* [g]; hymnus *Iste confessor*; ℣ *Amavit*; ad Magnificat ant. *Cumque corpus sanctum* [h]; oratio *Propitiare*.

Si festum sancti Beati evenerit dominica qua cantatur *Vocem jocunditatis*, sequenti die pronuntiatur evangelium de dominica, tercia feria evangelium de jejunio; si autem hoc festum acciderit secunda feria Rogationum, differtur evangelium de jejunio usque ad terciam feriam et in ecclesia majori cantatur missa de sancto Beato, in Vallibus [v°] missa de jejunio, et differtur processio in qua portatur feretrum sancti Beati usque ad III^am^ feriam. Si vero hoc festum acciderit in vigilia Ascensionis, due lectiones leguntur de vita sancti Beati, tercia de expositione evangelii de vigilia; processio que solet fieri in vigilia Ascensionis ad Sanctum Vincentium, fit tercia feria precedenti, et ea que solet fieri tercia feria circa urbem fit in vigilia Ascensionis, ita quod cum aliis reliquiis portatur feretrum sancti Beati; missa de sancto Beato cantatur in ecclesia majori, apud Sanctum Johannem in abbatia cantatur missa de vigilia. Si autem hoc festum acciderit in die Ascensionis, differtur tam festum quam processio usque ad VI^am^ feriam. Si vero hoc festum in vigilia Pentecostes evenerit, ultra enim non potest accidere, tam festum quam processio fit VI^a^ feria precedenti. Notandum etiam quod si festum sancti Beati in die dominica acciderit, non fit nisi processio circa urbem et fit post aquam benedictam.

In natali sanctorum martirum Gordiani et Epymachi.

De hoc festo nichil fit in primis vesperis, propter festum sancti Beati.

a. Precentor dat sacerdoti. — *b*. Et in fine dicitur prosa *Sedentem*. — *c*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantantur duo *Alleluia*. — *d*. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *e*. Duo dyaconi. — *f*. Ad VI^am^, ant. *Urebatur*; cap. *Dedit Dominus confessionem*; ℣ *Justum deduxit*. Ad IX^am^, ant. *Ad decrepitam*; cap. *Iste homo*; ℣ *Justus ut palma*. — *g*. *Justus germinabit*. — *h*. Et tota cantatur antequam incipiatur Magnificat; altare incensatur cum duobus thuribulis.

Ad matutinas, [a] invitatorium *Alleluia* ter ; ant. *Alleluia* semel, ps. [83] de die ; ℣ *Justi autem ;* lectiones leguntur de historia ; ℟ *Tristicia vestra,* ℟ *Preciosa,* ℟ *Filie Jherusalem.*

In laudibus, [b] ant. *Ego sum ;* cap. *(Sanguis sanctorum)* [c] ; ℣ *Justorum anime ;* ad Benedictus ant. *Filie Jherusalem ;* oratio *Da quesumus omnipotens Deus.* [d]

Ad missam *Sancti tui ;* oratio *Da quesumus ;* epist. *Respondens unus de senioribus ;* [e] *Alleluia Mirabilis ;* evang. *Nolite arbitrari ;* offert. *Mirabilis ;* communio *Justorum anime.* [f]

Ad vesperas, ant. *Alleluia,* ps. de die ; cap. *Sanctorum sicut aquile ;* hymnus *Rex gloriose ;* ℣ *Letamini ;* ad Magnificat *Filie ;* oratio ut supra. Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio tantum in missa.

In natali sanctorum martirum NEREI, ACHILLEI et PANCRATII [g].

Ad vesperas, ant. *Alleluia,* ps. de die ; cap. *(Sancti et Justi)* [h] ; hymnus *Rex gloriose ;* ℣ *Letamini ;* ad Magnificat ant. *Filie ;* oratio *Presta quesumus omnipotens Deus.*

Ad matutinas, [i] invitatorium (et ant. ut supra) [j], ps. de die ; ℣ *Habitabunt in tabernaculo tuo ;* lectiones de historia ; ℟ (ut supra) [k].

(In laudibus, ut supra) [l] ; oratio *Presta quesumus omnipotens Deus.* [m]

Ad missam *Ecce oculi Domini ;* oratio *Presta quesumus ;* epist. *Justi in perpetuum vivent ;* [n] *Alleluia Justi in perpetuum ;* [v°] evang. *Ecce ego mitto vos ;* offert. *Confitebuntur ;* communio *Gaudete.*

Ad vesperas (de pluribus martiribus, ut supra) [o]. Si hoc festum et precedens similiter infra octavas Pentecostes vel Ascensionis evenerit, nichil fit de eis nisi commemoratio tantum in missa ; similiter si in vigilia Pentecostes vel Ascensionis, vel in Rogationibus vel in die dominica occurrerit.

a. Duo tantum cerei ponuntur ante altare. Clericulus. — *b.* Sola. — *c.* *Sancti et justi.* — *d.* Ad I^sm^, ant. *Ego sum.* Ad terciam, ant. *Tristicia ;* cap. *Sanguis sanctorum ;* ℣ *Letamini ;* oratio *Da quesumus :* hec dicitur ad VI^sm^ et IX^sm^. — *e.* Clericulus. — *f.* Ad VI^sm^, ant. *Nolite timere ;* cap. *Istorum est enim ;* ℣ *Justorum anime.* Ad IX^sm^, ant. *Si manseritis ;* cap. *Sancti per fidem ;* ℣ *Justi autem.* — *g.* Duo tantum cerei ponuntur ante altare in vesperis et matutinis. — *h.* *Sanctorum sicut aquile.* — *i.* Clericulus. — *j.* *Alleluia* ter ; ant. *Alleluia* semel. — *k.* *Tristicia,* ℟ *Preciosa,* ℟ *Filie Jherusalem.* — *l.* In laudibus, sola ant. *Ego sum ;* cap. *Sancti et justi ;* ℣ *Justorum anime ;* ad Benedictus ant. *Filie.* — *m.* Ad horas dicuntur ant., cap. et ℣ sicut in festo precedenti ; oratio *Presta quesumus.* — *n.* Clericulus. — *o.* Ant. *Alleluia,* ps. de die ; cap. *Sanctorum sicut aquile ;* hymnus *Rex gloriose martirum ;* ℣ *Letamini ;* ad Magnificat ant. *Filie Jherusalem ;* oratio *Presta quesumus.*

De festo sancte MARIE AD MARTYRES nichil fit nisi commemoratio in missa, et dicitur oratio *Concede quesumus*, et de sancto Servatio oratio *Deus qui populo tuo*.

In festo sancti MONTANI [a]. [1]

Ad vesperas tres cerei ante altare ponuntur [b]; ant. *Alleluia*, ps. de die; et si infra octavas Ascensionis evenerit, cantatur [c] ant. *Videntibus*; capit. *Justus germinabit*; hymnus *Iste confessor*; ℣ *Amavit eum*; ad Magnificat ant. *Vir Dei Montanus*; cum uno tantum thuribulo incensatur altare; oratio *Propitiare* [d].

Ad completorium clericulus legit collationem; hymnus *Te lucis* cum cantu quo cantatur *Ad cenam* in ebdomada, et si infra octavas Ascensionis evenerit, cantatur cum cantu *Egressus*: similiter in horis de die.

Ad matutinis, [e] invitatorium *Alleluia* bis; [84] ant. *Alleluia* quatuor, ps. *Beatus vir*, ps. *Quare fremuerunt*, ps. *Domine quid*; ℣ *Justum deduxit*; lectiones leguntur de vita beati Montani *Fuit vir quidam*; ℟ *Antequam*, ℟ *Sacer vates*, ℟ *Ablactatus*; *Te Deum laudamus*.

In laudibus, sola ant. *Sanctus vir*; capit. *Iste cognovit*; ℣ *Justus ut palma*; ad Benedictus ant. *Venerabilis* [f]; oratio *Propitiare*.

Ad I^am^, ant. *Sanctus vir*; non dicitur *Confitemini*. Ad III^am^, ant. *Venerabilis* [g].

[h] Ad missam *Os justi*; *Gloria in excelsis*; oratio *Propitiare*; [i] epistola *Dedit Dominus confessionem*; [j] *Alleluia Justus germinabit*; [k] *Alleluia* de Pascha vel de Ascensione, si post Ascensionem fuerit hoc festum; sequentia *Laude jocunda*; evangelium *Nemo accendit lucernam* [l]; offertorium *Desiderium*; communio *Fidelis*.

Ad VI^am^, ant. *Cum ergo pervigil* [m]. Ad IX^am^, ant. *Spiritus sanctus* [n].

a. Fit festum quasi IX lectionum. — *b*. Sex ante corpora sanctorum; tres textus super altare; duplex corus servatur in vesperis et matutinis cum capis sericis. — *c*. Sola. — *d*. Extra ecclesiam dicitur oratio *Da quesumus*. — *e*. Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *f*. Altare incensatur cum unico thuribulo. — *g*. Cap. *Stola jocunditatis*; ℣ *Amavit eum Dominus*; oratio *Propitiare*: hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *h*. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *i*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantantur duo *Alleluia*. — *j*. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *k*. Duo dyaconi. — *l*. *Credo* non dicitur. — *m*. Cap. *Dedit Dominus confessionem*; ℣ *Justum deduxit*. — *n*. Cap. *Iste homo*; ℣ *Justus ut palma*.

1. *St Montain, solitaire près de la Fère, prédit à sainte Céline la naissance de S. Remi; il mourut vers le milieu du Ve siècle.*

Ad vesperas, ant. *Alleluia* [a], ps. de die; capit. *(Dedit Dominus confessionem)* [b]; hymnus *Iste confessor*; ℣ *Amavit*; ad Magnificat ant. *Hec supernis missa* [c]; oratio *Propitiare*.

Si hoc festum in die dominica acciderit, ad processionem cantatur ℟ *Sint lumbi*; si autem acciderit dominica qua cantatur *Vocem jocunditatis*, sicut dictum est de aliis, differtur evangelium de dominica [v°] usque in secundam feriam, evangelium de jejunio usque in terciam; si accidat in vigilia Ascensionis, in tercia lectione pronuntiatur evangelium de vigilia, missa de sancto cantatur in ecclesia majori, missa de vigilia ad Sanctum Vincentium; si accidat in die Ascensionis, differtur usque ad VI^{nm} feriam; si autem acciderit in vigilia Pentecostes vel usque ad quartam feriam infra octavas Pentecostes, fit VI^{a} feria precedenti; si vero accidat post quartam feriam Pentecostes, fit tercia feria post festum sancte Trinitatis.

De festo sanctorum URBANI, GERMANI, PETRONILLE, NICHOMEDIS, si accidant ante dominicam qua primo cantatur *Deus omnium*, nichil fit nisi commemoratio tantum in missa et dicitur de sancto Urbano oratio *Da quesumus omnipotens Deus*, de sancto Nichomede dicitur oratio *Deus qui nos beati Nicomedis*; si autem accidant post dominicam predictam, omnes hore fiunt de sanctis et legitur de historia; tunc potest cantari missa que intitulatur de sancto Urbano [d].

In natali sanctorum PETRI et MARCELLINI [e].

Si hoc festum in vi[85]gilia Ascensionis acciderit, quia ante non potest accidere, (vel infra octavas Ascensionis vel VI^{a} feria ante Pentecosten, in vesperis et matutinis, dicitur ant. *Candida dixit*) [f], oratio *Deus qui nos annua*.

a. Et cantatur eo modo quo cantatur dominicis diebus. — *b. Justus germinabit.* — *c.* Altare incensatur cum unico thuribulo. — *d.* In natali sancti Urbani ponuntur tantum duo cerei ante altare in vesperis et matutinis. Ad vesperas, ant. et ps. de die; cap. *Iste sanctus;* hymnus *Martir Dei;* ℣ *Gloria et honore;* ad Magnificat ant. *Hic est vere martir;* oratio *Da quesumus.* Ad matutinas, clericulus invitatorium *Regem martirum;* ant. et ps. de die; lectiones leguntur de historia; ℟ cantantur de responsorio *Iste sanctus.* In laudibus, sola ant. *Qui me confessus;* cap. *Beatus vir qui suffert;* ℣ *Justus ut palma florebit;* ad Benedictus ant. *Iste sanctus;* oratio *Da quesumus.* Ad I^{am}, ant. *Qui me confessus.* Ad III^{am}, ant. *Qui sequitur me;* cap. *Qui odit;* ℣ *Gloria et honore;* oratio *Da quesumus:* hec oratio dicitur ad VI^{am} et IX^{am}. Ad missam *Sacerdotes;* oratio *Da quesumus omnipotens Deus;* epist. *Justum deduxit;* clericulus ℟ *Juravit;* alius clericulus *Alleluia Inveni;* evang. *Vigilate;* offert. *Veritas;* communio *Fidelis.* Ad VI^{am}, ant. *Si quis michi;* cap. *Beatus vir qui in sapientia;* ℣ *Posuisti.* Ad IX^{am}, ant. *Volo Pater;* cap. *Nisi granum;* ℣ *Justus ut palma.* Ad vesperas, ant. et ps. de die; cap. *Iste sanctus;* hymnus *Martir Dei;* ℣ *Gloria et honore;* ad Magnificat ant. *Beatus vir;* oratio *Da quesumus omnipotens Deus.* — *e.* In n. s. martyrum M. et P. duo cerei tantum ponuntur ante altare. — *f.* Ad vesperas, ant. *Alleluia,* ps. de die; capit. *Sanctorum sicut aquile;* hymnus *O rex gloriose martirum* cum cantu

Ad matutinas, [a] invitatorium *Alleluia* ter ; ant. *Alleluia* semel, ps. *Beatus vir*, ps. *Quare fremuerunt*, ps. *Cum invocarem* ; ℣ *Justi autem* ; lectiones leguntur de (passione sanctorum *Benignitas Salvatoris*) [b] ; ℟ *Tristicia*, ℟ *Preciosa*, ℟ *Filie* [c].

In laudibus, ant. *Petrus exorcista* cum aliis quatuor sequentibus ; capitulum (*Sanctorum sicut aquile*) [d] ; ℣ *Justorum anime* ; ad Benedictus ant. *Apparuit* ; [e] *Deus qui nos annua* [f].

(Hore fiunt de sanctis) [g].

quo cantatur *Ad cenam* per ebdomadam ; ℣ *Letamini* ; ad Magnificat ant. *Candida* et in fine dicitur *Alleluia* : similiter in fine aliarum ant. dicitur *Alleluia*. — *a*. Clericulus. — *b*. Expositione evangelii *Sublevatis Jhesus oculis*. — *c*. *Jherusalem*. — *d*. *Sancti et justi*. — *e*. Oratio. — *f*. Postea dicitur ant. et oratio de vigilia. — *g*. Ad I^am^, ant. *Petrus exorcista*. Ad III^am^, ant. *Artemi* ; cap. *Sanguis sanctorum martirum* ; ℣ *Letamini* ; oratio *Deus qui nos annua* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Post III^am^ cantatur in ecclesia nostra missa de sanctis. Ad missam *Clamaverunt* ; oratio *Deus qui nos annua* ; epistola *Respondit unus de senioribus* ; clericulus *Alleluia Justi epulentur* ; evang. *Cum audieritis prelia* ; offert. *Letamini* ; communio *Justorum anime*. Ad VI^am^, ant. *Tu crede* ; cap. *Istorum est enim* ; ℣ *Justorum anime*. Ad IX^am^, ant. *Exclamavit* ; cap. *Sancti per fidem* ; ℣ *Justi autem*. In ultimis vesperis nichil fit.

Si autem hoc festum in die Ascensionis acciderit, nichil fit de eo.

Si vero in crastino Ascensionis acciderit, in primis vesperis post orationem de festo dicitur ant. *Candida*, ℣ *Letamini*, oratio *Deus qui nos annua*. Ad matutinas dicuntur omnia sicut predictum est in vigilia Ascensionis, sed leguntur lectiones de passione sanctorum *Benignitas Salvatoris* ; *Te Deum* dicitur propter octavas. Ad horas dicuntur omnia ut predictum est, hoc addito quod ad I^am^ dicitur *Confitemini*. Ad missam dicuntur omnia sicut predictum est in vigilia Ascensionis, hoc addito quod *Gloria in excelsis* dicitur, epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantat clericulus *Alleluia* et dicitur prefatio de Ascensione. In ultimis vesperis nichil fit.

Si vero in alia die usque ad octavas Ascensionis acciderit, in primis vesperis dicitur sola ant. *Videntibus*, ps. de die ; cap. ut supra, hymnus ut supra et cantatur cum cantu *Egressus* ; ant. ad Magnificat et oratio ut supra.

Si autem hoc festum dominica infra octavas Ascensionis vel V^a^ feria sequenti acciderit, nichil fit de eo nisi com[85]memoratio in vesperis, matutinis et missa. In quacumque alia die per octavas Ascensionis acciderit, in ultimis vesperis nichil fit.

Si vero acciderit feria VI^a^ ante Penthecosten, in primis vesperis dicuntur ant., ℣ et oratio de sanctis sicut predictum est in feria VI^a^ post Ascensionem. Ad matutinas, horas et missam dicuntur omnia sicut predictum est in vigilia Ascensionis, preter legendam que legitur de sanctis. In ultimis vesperis super psalmos de die dicitur sola ant. *Videntibus* ; cap. *Sanctorum sicut aquile* ; hymnus *O rex gloriose martirum* cum cantu quo cantatur *Egressus* ; ℣ *Letamini* ; ad Magnificat ant. *Sanctum est* ; oratio *Deus qui nos annua*.

Si autem infra octavas Trinitatis usque ad quintam feriam acciderit, ad vesperas super psalmos de die dicitur sola ant. *O beata* ; cap., hymnus, ℣, ant. ad Magnificat et oratio ut supra. Ad matutinas, clericulus invitatorium *Regem martirum* ; ant. *Secus decursus*, ps. *Beatus vir*, ps. *Quare fremuerunt*, ps. *Cum invocarem* ; ℣ *Justi autem* ; lectiones leguntur de passione martirum ut predictum est ; tria ℟ cantantur de responsorio *Absterget* ; *Te Deum* dicitur, non pro festo sed propter octavas. In laudibus ut supra. Ad horas ut supra, tamen *Confitemini* dicitur ad I^am^. Ad missam dicitur *Gloria in excelsis* ; epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo clericuli, unus ℟ *Justorum anime* et alius *Alleluia Justi epulentur*.

Si vero in quinta feria post Trinitatem acciderit, nichil fit de eo propter festum de Sacramento altaris.

Si vero hoc festum in vigilia Pentecostes vel usque ad octavas Pentecostes [a] acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio in vigilia Pentecostes; si autem infra octavas Trinitatis acciderit, cantantur tria ℟ de responsorio *Absterget*. Si autem hoc festum post (dominicam qua primo cantatur *Deus omnium*) [b] per ebdomadam acciderit, ad vesperas ant. et ps. de die [c]. Ad matutinas, [d] invitatorium *Regem martirum*; [e] ant. *Secus*, ps. *Beatus vir* cum aliis (IIII^or^) [f] psalmis de pluribus martiribus; ℣ *Justi autem*; [V^o^] [g] lectiones [h] de passione martirum ut dictum est; [i] de responsorio *Absterget*. In laudibus, ut supra. [j]

Ad missam *Clamaverunt*; oratio *Deus qui nos annua*; epistola *Respondit unus de senioribus*; ℟ *Justorum anime*; *Alleluia Justi epulentur*; (si autem ante Pentecosten accidat hoc festum, tantum hoc *Alleluia* cantatur); evangelium *Cum audieritis prelia et seditiones*; offertorium *Letamini*; communio *Justorum anime*.

Ad vesperas, ant. et ps. de die; capitulum *Sanguis sanctorum*; hymnus *Rex gloriose*; ℣ *Letamini*; ad Magnificat *Sanctum est*; oratio ut supra.

Si autem hoc festum in die dominica post octavas [k] (Pentecostes acciderit) [l], ad vesperas [m] dicitur hymnus *Sanctorum meritis*; ad matutinas cantatur totum ℟ *Absterget*, preter laudes que proprie sunt; ad processionem cantatur ℟ *O constantia martirum*. Missa ut supra.

De festo sanctorum confessorum MEDARDI et GILDARDI.

Si hoc festum ante (dominicam qua primo cantatur *Deus omnium*) [n] acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio in vesperis et matutinis et missa; si autem in die Pentecostes acciderit, nichil fit de eo nec etiam commemoratio; si autem post do[86]minicam illam acciderit [o], ad vesperas, ant. et ps. de die; capitulum *Sanctorum sicut aquile*; hymnus *Rex gloriose*; ℣ *Letamini*; ad Magnificat ant. *Sollemnitatem*; oratio *Deus qui nos sanctorum confessorum*.

Si autem per octavas festi de Sacramento altaris acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio in vesperis, matutinis et missa. — *a*. Vel in die Trinitatis. — *b*. Predictas octavas. — *c*. Cap. *Sanctorum sicut aquile*; ℣ *Letamini*; hymnus *Rex gloriose*; ad Magnificat ant. *Candida*; oratio *Deus qui nos annua*. — *d*. Clericulus. — *e*. Sola. — *f*. VIII^to^. — *g*. Tres. — *h*. Leguntur. — *i*. Tria ℟ cantantur. — *j*. Ad horas ut supra. — *k*. Festi de Sacramento altaris. — *l*. De eo fiunt IX lectiones et cantatur hymnus *Sanctorum meritis* ad vesperas; ad matutinas cantatur totum responsorium de responsorio *Absterget*, et leguntur IX lectiones de passione martirum, et dicuntur laudes proprie de festo; ad I^am^ dicitur *Confitemini*; ad processionem cantatur ℟ *O constantia*. Missa ut supra, hoc addito quod in dicta missa cantantur *Gloria in excelsis* et *Credo*. — *m*. Ant. et ps. de die; capit. ut supra. — *n*. Octavas festi de Sacramento altaris. — *o*. Duo cerei tantum ponuntur ante altare.

Ad matutinas, [a] invitatorium *Regem confessorum* ; ant. et ps. de die; lectiones leguntur de vita sancti Medardi *Beatissimi Medardi* ; ℟ *Propter testamentum*, ℟ *Sancti mei*, ℟ *Sacerdotes*.

In laudibus, ant. *Justi autem* ; capitulum *Sancti et justi* ; ℣ *Justorum* ; ad Benedictus *Sollemnitatem* ; oratio (ut supra) [b]. (Hore fiunt de sanctis).

Ad I^am^, ant. *Justi autem*. Ad III^am^, ant. *Fulgebunt justi sicut sol* [c]. Ad VI^am^, ant. *Sint lumbi* [d]. Ad IX^am^, ant. *Dabo sanctis meis* [e] ; versus cantantur sicut de pluribus martiribus. Missa de dominica.

In natali sanctorum Primi et Feliciani.

Si hoc festum ante (dominicam qua primo cantatur *Deus omnium*) [f] acciderit, nichil fit de eo nisi tantum commemoratio in missa : similiter si in die dominica acciderit; si autem post (illam dominicam) [g] fuerit [h], ad vesperas ant. et ps. de die ; capitulum *Sanctorum sicut aquile* ; hymnus *Rex gloriose* ; ℣ *Letamini* ; ad Magnificat *Sanguis* ; oratio *Fac nos quesumus Domine*.

Ad matutinas, [i] invitatorium *Regem martirum* ; ant. et ps. de die ; lectiones leguntur in Passionario de [v°] passione sanctorum *Temporibus Diocletiani* ; ℟ de responsorio *Absterget*.

In laudibus, ant. *Omnes sancti* ; capitulum *Sancti et justi* ; ℣ *Justorum anime* ; ad Benedictus ant. *Astiterunt* ; oratio *Fac nos*. [j]

Ad missam *Sapientiam* ; oratio *Fac nos* ; epistola *Justi in perpetuum vivent* ; [k] ℟ *Gloriosus* ; [l] *Alleluia Letamini* ; evangelium *Hoc est preceptum meum* ; offertorium *Mirabilis*; communio *Ego vos elegi*. [m]

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; (capitulum *Sanguis sanc-*

a. Clericulus. — *b*. *Deus qui nos sanctorum confessorum*. — *c*. Cap. *Justorum semita* ; ℣ *Letamini* ; oratio *Deus qui nos sanctorum confessorum* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de festo. — *d*. Cap. *Via justorum* ; ℣ *Justorum anime*. — *e*. Cap. *Fulgebunt justi et tanquam scintille* ; ℣ *Justi autem*. Si hoc festum in die dominica post predictas octavas acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio in vesperis, matutinis et missa. — *f*. Festum de Sacramento altaris vel infra octavas dicti festi. — *g*. Octavas dicti festi. — *h*. Duo cerei tantum ponuntur ante altare. — *i*. Clericulus. — *j*. Ad I^am^, ant. *Omnes sancti*. Ad III^am^, ant. *Cum palma*; cap. *Sanguis sanctorum martirum* ; ℣ *Letamini* ; oratio *Fac nos* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *k*. Clericulus. — *l*. Alius clericulus. — *m*. Ad VI^am^, ant. *Corpora sanctorum* ; cap. *Istorum est enim regnum celorum* ; ℣ *Justorum anime*. Ad IX^am^, ant. *Tanquam aurum* ; cap. *Sancti per fidem* ; ℣ *Justi autem*.

torum) [a] ; hymnus *Rex gloriose ;* ℣ *Letamini ;* ad Magnificat ant. *Istorum est enim ;* oratio *Fac nos quesumus.*

In natali beati BARNABE apostoli. [b]

Si hoc festum VI^a^ feria ante Pentecosten acciderit, non enim potest ante accidere, de eo fiunt tantum tres lectiones [c] ; ad Magnificat ant. *Tradent* [d] (et cantantur) ℟ *Tristicia,* ℟ *Candidi,* ℟ *Virtute magna* [e].

In laudibus, [f] ant. *Ego sum via* [g] ; ad Benedictus ant. *Vos estis* [h].

Ad horas dicuntur ant. que dicuntur tempore paschali.

Si autem acciderit in vigilia Pentecostes vel deinceps usque ad quartam feriam Pentecostes, eodem modo fiet festum VI^a^ feria precedenti ; si autem accidat in ebdomada Pentecostes post IIII^a^ feriam, fiet festum tercia feria [87] post festum Trinitatis et fiunt tantum tres lectiones, (et cantantur) tria ℟ de

a. Cap. *Sanctorum sicut aquile.* — *b.* Fit duplex festum; quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis; tres textus ponuntur super altare; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *c.* Ad vesperas, sola ant. *Videntibus,* ps. de die; cap. *Non vos me elegistis*; duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Cives apostolorum ;* ymnus *Exultet celum laudibus* et cantatur cum cantu *Jhesu nostra redemptio ;* ℣ *In omnem terram.* — *d. Enim vos* et tota cantatur antequam incipiatur *Magnificat ;* altare incensatur cum duobus thuribulis; oratio *Quesumus omnipotens Deus,* postea fit commemoratio de octavis Ascensionis. Subdiaconus legit collationem. — Ad completorium, super psalmos *Alleluia* III^or^ ; ymnus *Te lucis* cum cantu *Jhesu nostra redemptio :* idem cantus cantatur in hymnis horarum de die; ad Nunc dimittis *Alleluia In omnem terram alleluia Exivit sonus eorum alleluia alleluia.* — Ad matutinas, duo subdiaconi cum capis sericis invitatorium *Alleluia* bis; ant. *Alleluia* quater, ps. *Celi enarrant,* ps. *Benedicam,* ps. *Eructavit ;* ℣ *In omnem terram ;* tres lectiones leguntur de expositione evangelii *Ecce ego mitto vos.* — *e.* In prima lectione incensatur altare cum duobus thuribulis ; omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum quem cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri ;* cantata *Gloria* tercii ℟, precentor reiterat dictum ℟ ; *Te Deum* dicitur. — *f.* Sola. — *g.* Cap. *Beati pacifici,* ℣ *Nimis honorati sunt.* — *h.* Et tota cantatur antequam incipiatur *Benedictus ;* altare incensatur cum duobus thuribulis. Nota quod in fine omnium antiphonarum et ℟ dicitur *Alleluia ;* oratio *Quesumus omnipotens Deus.* — Ad primam, ant. *Ego sum via ; Confitemini* dicitur. — Ad terciam, ant. *Tristicia ;* cap. *Per manus ;* ℣ *In omnem terram* et cantatur cum *Alleluia* solemniter ; eodem modo cantantur ℣ ad VI^am^ et IX^am^ ; oratio *Quesumus omnipotens Deus ;* hec oratio similiter dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — Ad missam *Michi autem,* prosa *Doxe per secula ; Kirie Cunctipotens ; Gloria in excelsis ;* prosa *Sedentem ;* oratio *Quesumus omnipotens Deus ;* epistola *Jam non estis ;* duo subdiaconi cum capis sericis *Alleluia In omnem terram,* duo dyaconi *Alleluia* de Ascensione, et cantatur in pulpito, ibidem leguntur epistola et evangelium ; sequentia *Clare sanctorum ;* evangelium *Ecce* [87] *ego mitto vos ; Credo* dicitur ; offert. *In omnem terram ;* prefatio dicitur de apostolis ; communio *Ego vos elegi.* — Ad VI^am^, ant. *Nolite timere ;* cap. *Ibant apostoli ;* ℣ *Constitues.* — Ad IX^am^, ant. *Si manseretis ;* cap. *Manete ;* ℣ *Nimis honorati sunt.* — Ad vesperas, ant. *Alleluia,* ps. *Dixit Dominus* cum aliis III^or^ de apostolis ; cap. *Non vos me elegistis ;* ymnus *Exultet ;* ℣ *In omnem terram ;* ad Magnificat ant. *Dum steteritis,* et tota cantatur ; altare incensatur cum duobus thuribulis ; oratio *Quesumus omnipotens Deus.*

responsorio *Ecce ego mitto*. Si vero acciderit post octavas Trinitatis, fiet IX lectiones. Ad vesperas, [a] ant. et ps. de die; capitulum [b] (*Non vos me elegistis*; hymnus *Exultet*; ℟ *In omnem terram*; ad Magnificat ant. *Tradent enim vos* [c]; cum uno tantum thuribulo [d]) incensatur altare; oratio *Quesumus omnipotens Deus*.

Ad completorium, (clericulus legit collationem. Hymnus *Te lucis* cum cantu *Exultet*; idem cantus cantatur in hymnis horarum in die) [e].

[f] Ad matutinas, [g] invitatorium *Regem apostolorum*; ant. *In omnem terram*, ps. *Celi enarrant* (cum aliis ant. et ps. et ℟ de apostolis). Lectiones leguntur in Remigio de expositione evangelii *Ecce ego mitto vos*, VI prime leguntur de fine expositionis, tres ultime de principio [h]. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Hoc est preceptum meum* cum aliis IIII^or sequentibus; capitulum *Beati pacifici*; ℣ *Nimis honorati* [i].

a. Ad vesperas, sola ant. *O beata*, ps. de die; capit., ℟, ymnus, ℣, ant. ad Magnificat, oratio et omnia alia ut supra. — Ad completorium, ut supra. — Ad matutinas, duo subdiaconi cum capis sericis invitatorium *Regem apostolorum*; ant. *In omnem terram*, ps. *Celi enarrant*; ant. *Clamaverunt*, ps. *Benedicam*; ant. *Constitues*, ps. *Eructavit*; ℣ *In omnem terram*. Tres lectiones leguntur de expositione evangelii *Ecce ego mitto*, ut predictum est; ℟ *Ecce ego mitto*, cum aliis duobus sequentibus; *Te Deum* dicitur. — In laudibus, ant. *Hoc est preceptum* cum aliis IIII^or sequentibus; capit., ℣, ant. ad Benedictus et oratio ut supra. — Ad primam, ant. *Hoc est preceptum meum*. — Ad terciam, ant. *Majorem*. — Ad VI^am, ant. *Vos amici*. — Ad IX^am, ant. *In patientia*. Capitula, ℣ et oratio ut supra. — Ad missam, ut supra: tamen post epistolam cantant duo subdiaconi ℟ *Nimis honorati sunt*, duo dyaconi *Alleluia In omnem terram*. — Ad vesperas, ant. *Juravit*, ps. *Dixit Dominus*; ant. *Collocet*, ps. *Laudate pueri*; ant. *Dirupisti*, ps. *Credidi*; ant. *Euntes*, ps. *In convertendo*; ant. *Confortate*, ps. *Domine probasti*; capit. *Non vos me elegistis*; ymnus *Exultet*; ℣ *In omnem terram*; ant. *Dum steteritis* et tota cantatur; altare incensatur cum duobus thuribulis; oratio ut supra. — Si hoc festum feria V^a post Trinitatem acciderit, fiet feria VI^a sequenti propter festum Sacramenti, quod fit ipsa die. Post orationem de festo Sacramenti dicitur ant. *Tradent enim vos*, ℣ *In omnem terram*; oratio *Quesumus omnipotens Deus*. Ad matutinas, missam, horas et vesperas dicuntur omnia que dicuntur de hoc festo, si accidat feria II^a vel III^a post Trinitatem, preter hoc quod hymni horarum cantantur cum cantu quo cantantur in festo Sacramenti; ad I^am dicuntur ℣ et oratio de festo Sacramenti, et in completorio dicuntur omnia que dicta sunt in festo Sacramenti. Preterea, si dictum festum acciderit in sabbato per octavas festi Sacramenti, in primis vesperis dicitur sola ant. *Sapientia*, ps. de festo; omnia alia ut dictum est in VI^a feria, et si dominica vel alia die quacumque infra predictas octavas acciderit, fient IX lectiones, in dominica ad processionem cantatur ℟ *Homo quidam*. Nota quod (?) in ultimis vesperis semper dicuntur ant. et ps. de apostolis. — *b*. ℟, ymnus, ℣, ant. ad Magnificat et oratio ut predictum est. — *c*. Et tota cantatur. — *d*. Duobus thuribulis. — *e*. Ut supra. — *f*. Matutine cantantur in principio noctis. — *g*. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *h*. In prima, III^a et VII^a lectione incensatur altare cum duobus thuribulis; omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum quos cantant bini clericuli; cantata *Gloria* noni ℟, etc. — *i*. Ad Benedictus ant. *Vos estis* et tota cantatur ante *Benedictus*; altare incensatur cum duobus thuribulis; oratio *Quesumus omnipotens Deus*. Ad horas, missam et vesperas dicuntur omnia ut predictum est si acciderit per octavas Trinitatis.

Alleluia In omnem terram ; sequentia *Clare sanctorum* ; evangelium *Ecce ego mitto vos*, et invenitur in festo sanctorum Sixti et Felicissimi et [v°] Agapiti ; *Credo in unum* ; offertorium *In omnem terram* ; prefatio de apostolis ; communio *Vos qui secuti*.

Ad vesperas, ant. *Juravit Dominus*, ps. *Dixit Dominus*, cum aliis ant. et ps. de apostolis, ut in festo sancti Andree ; capitulum *Non vos me elegistis* ; hymnus *Exultet* ; ℣ *In omnem* ; ad Magnificat *Dum steteritis* ; oratio *Quesumus omnipotens Deus*.

Si festum sancti Barnabe in die dominica acciderit, ad processionem cantatur ℟ *Cives apostolorum* ; in crastino pronuntiatur evangelium de dominica, et fiunt hore de sanctis, missa de dominica.

In natali sanctorum martirum Basilidis, Naboris, Nazarii et Celsi.

In vesperis primis nichil fit de hoc festo propter festum sancti Barnabe.

Ad matutinas, invitatorium *Regem martirum* ; ant. et ps. de die ; lectiones leguntur de historia ; ℟ de responsorio *Absterget*.

In laudibus, ant. *Omnes sancti* ; capitulum *Sancti et justi* ; ℣ *Justorum anime* ; ad Benedictus ant. *Astiterunt* ; oratio *Sanctorum martirum tuorum*.

Ad missam *Intret* ; oratio *Sanctorum martirum* ; epistola *Benedictus Deus* ; ℟ *Vindica Domine* ; *Alleluia Reddet Deus* ; evangelium *Attendite a fermento* ; offertorium *Exultabunt* ; communio *Posuerunt*.

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capitulum *Istorum est enim* ; hymnus *Rex* [a] [88] *gloriose* ; ℣ *Letamini* ; ad Magnificat ant. *Sanguis* ; oratio *Sanctorum martirum*.

a. *Au bas de cette page se trouve la note suivante concernant des fêtes indiquées au fol. suivant* : In natali sanctorum martirum Ruffi et Valerii. Si hoc festum ante octavas festi Sacramenti vel infra dictas octavas acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio in missa tantum ; similiter si in die dominica acciderit, nichil fit nisi commemoratio tantum in missa ; similiter si acciderit per octavas Penthecostes et in die Trinitatis vel in die Sacramenti altaris, nichil fit nec etiam commemoratio ; si autem post octavas Sacramenti acciderit, duo tantum cerei ponuntur ante altare. (Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Sanctorum sicut aquile* ; hymnus *Rex gloriose martirum* ; ℣ *Letamini* ; ad Magnificat ant. *Gaudent in celis* ; oratio *Deus qui nos concedis*)[1]. Ad matutinas, clericulus invitatorium *Regem martirum* ; ant. et ps. de die ; lectiones leguntur de hystoria ; responsa cantantur de responsorio *Absterget*. — In laudibus, sola ant. *Omnes sancti* ; capit. *Sancti et justi* ; ℣ *Justorum animo* ; ad Benedictus ant. *Astiterunt* : oratio *Deus qui nos concedis*. — Ad Iam, ant. *Omnes*

1. In primis vesperis nichil fit propter festum beati Antonii.

Si hoc festum in vigilia Pentecostes vel deinceps usque ad octavas Trinitatis acciderit, nichil fit de eo nisi tantum commemoratio in missa per octavas Trinitatis ; similiter si post octavas Trinitatis in die dominica evenerit. [a]

In natali martirum Rufi et Valerii, (nichil habemus proprium, sed dicitur oratio communis de martiribus et leguntur lectiones de hystoria. Missa cantatur de dominica. Similiter fit in festo martirum Viti et Modesti et Crescentie, sed in missa de dominica dicitur oratio de sancto Vito *Da ecclesie tue*).

In natali sanctorum martirum Cirici et Julite. [b]

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capitulum *Sanctorum sicut aquile ;* hymnus *Rex gloriose ; ℣ Letamini ;* ad Magnificat ant. *Sanctorum Xpisti martirum ;* oratio *Deus qui nos concedis.*

Post vesperas beate Marie fit processio ad ecclesiam Sancti Cyrici in suburbio, in cujus ingressu cantatur ant. *Sanguis,* deinde cantantur vespere cum unica ant. feriali super psalmos, sine hymno ; postea redit processio (et) [c] cantatur completorium.

Ad matutinas, [d] invitatorium *Regem martirum ;* ant. et ps. de die ; lectiones leguntur in Passio[v°]nario de passione martirum *Sexte que nunc agitur etatis ;* ibi autem incipiunt lectiones *Orta persecutione ;* ℟ de responsorio *Absterget.*

In laudibus, [e] ant. *Omnes sancti* ; capitulum *Sancti et justi ; ℣ Justorum anime ;* ad Benedictus ant. *Parvus etate ;* oratio *Deus qui nos concedis* [f]. Si hoc festum fuerit per ebdomadam, potest cantari missa que propria est de sanctis Processo et Martiniano, que tunc non cantatur propter octavas apostolorum.

Ad missam *Judicant ;* oratio *Deus qui nos concedis ;* epistola

sancti. — Ad III^am, ant. *Cum palma ;* cap. *Sanguis sanctorum martirum ; ℣ Letamini ;* oratio *Deus qui nos concedis :* hec oratio dicitur ad VI^am et IX^am. — Missa cantatur de dominica et dicitur oratio de sanctis. — Ad VI^am, ant. *Corpora sanctorum ;* cap. *Istorum est enim ; ℣ Justorum anime.* Ad IX^am, ant. *Tanquam aurum ;* cap. *Sancti per fidem ; ℣ Justi autem.*

In natali sanctorum martirum Viti, Modesti et Crescentie, duo tantum cerei ponuntur ante altare. Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Sanctorum sicut aquile ;* hymnus *Rex gloriose martirum ; ℣ Letamini ;* ad Magnificat ant. *Gaudent in celis ;* oratio *Deus qui nos concedis ;* cetera fiunt sicut in festo sanctorum Ruffi et Valerii. In missa dicitur oratio de sancto Vito *Da ecclesie tue.* — *a.* De festo beati Antonii confessoris fiunt novem lectiones et leguntur in Remigio, sex prime de expositio[ne] euvangelii *Sint lumbi,* tres ultime de principio euvangelii. Missa et ho[re] sicut de uno confessore [non] episcopo; oratio *Da quesumus.* Clericulus legit collationem. — *b.* Duo tantum cerei ponuntur ante altare. — *c.* In ingressu ecclesie cantantur ant., ℣ et oratio de beata Maria ; postea cantatur completorium. — *d.* Clericulus. — *e.* Sola. — *f.* Ad horas dicuntur omnia sicut dictum est de sanctis Ruffo et Valerio.

Benedictus Deus et Pater Domini nostri; [a] ℟ *Exultabunt*; [b] *Alleluia Mirabilis*; evangelium *Sedente Jhesu super montem Oliveti*; offertorium *Gloriabuntur*; communio *Anima nostra*. Si autem hoc festum sit in die dominica vel in sabbato, tunc non cantabitur predicta missa, sed poterit cantari in festo martirum Rufi et Valerii.

Ad vesperas, ant. et ps. de die; capitulum *(Sancti per fidem)* [c]; hymnus *Rex gloriose*; ℣ *Letamini*; ad Magnificat ant. *Gaudent in celis*; oratio *Deus qui nos concedis*. Si hoc festum [d] (acciderit ante dominicam qua primo cantatur *Deus omnium*, nichil fit de eo nisi commemoratio in vesperis et matutinis et missa: similiter si acciderit postea [89] in die dominica; quandocumque autem accidat, nisi accidat infra octavas Pentecostes, fit processio ad ecclesiam Sancti Cirici, ut predictum est) [e].

In natali sanctorum martirum MARCI et MARCELLIANI [f].

Ad vesperas, ant. et ps. de die; capitulum *(Sancti et justi)* [g]; hymnus *Rex gloriose*; ℣ *Letamini*; ad Magnificat ant. *Istorum est enim*; oratio *Presta quesumus omnipotens Deus*.

Ad matutinas, [h] invitatorium *Regem martirum*; ant. et ps. de die; lectiones leguntur de hystoria; ℟ de responsorio *Absterget*.

In laudibus, [i] ant. *Omnes sancti*; capitulum *(Sanctorum sicut aquile)* [j]; ℣ *Justorum anime*; ad Benedictus ant. *Astiterunt*; oratio *Presta quesumus*. [k]

Ad missam *Salus autem*; oratio *Presta quesumus*; epistola *Hii sunt viri misericordie*; [l] ℟ *Anima nostra*; [m] *Alleluia Letamini*; evangelium *Hoc est preceptum meum*; offertorium *Anima nostra*; communio *Amen dico vobis*. Si hoc festum [1] (acciderit ante dominicam qua primo cantatur *Deus omnium*, nichil fit de sanctis nisi commemoratio tantum in missa; similiter quando accidit in die dominica) [n].

a. Clericulus. — *b*. Alius clericulus. — *c*. *Sanctorum sicut aquile*. — *d*. Ante festum Sacramenti vel per octavas aut in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio in vesperis, matutinis et missa; si autem in die Sacramenti acciderit, nichil fit de eo; si accidat IIII[a] feria post Penthecosten, quia ante non potest accidere, fit processio post octavas Penthecostes; si vero feria quinta vel deinceps acciderit, fit processio ipsa die, nisi sit festum Sacramenti altaris, quia tunc differtur processio usque in VI[am] feriam. — *e*. Va-cat. — *f*. Duo tantum cerei ponuntur ante altare. — *g*. *Sanctorum sicut aquile*. — *h*. Clericulus. — *i*. Sola. — *j*. *Sancti et justi*. — *k*. Ad horas totum sicut in festo sanctorum Ruffi et Valerii. — *l*. Clericulus. — *m*. Alius clericulus. — *n*. Va-cat.

1. *Ici se trouve un signe indiquant qu'il faut se reporter à la note* d *de cette p. pour trouver ce qui remplace le passage supprimé.*

In natali sanctorum martirum GERVASII et PROTHASII [a].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capitulum *(Sancti per fidem)* [b] ; hymnus *Sanctorum meritis ; ℣ Letamini ;* ad Magnificat ant. *Isti sunt angelica* [c] ; oratio *Deus qui nos annua.* [d]

[v°] Ad matutinas, [e] invitatorium *Regem martirum ;* [ant.] *Secus decursus*, cum aliis ant. sequentibus et psalmis de pluribus martiribus ; lectiones leguntur in Passionario de passione sanctorum *Sanctus Nazarius* ; ℟ de responsorio *Absterget* [f].

In laudibus, ant. *Omnes sancti* [g] ; capitulum *(Istorum est enim)* [h] ; *℣ Justorum anime ;* ad Benedictus ant. *Isti sunt* [i] ; oratio *Deus qui nos annua* [j].

Ad missam [k] *Loquetur Dominus ;* [l] oratio *Deus qui nos annua ;* epistola *Scimus quoniam diligentibus Deum* [m] ; *(℟ Gloriosus ; Alleluia Justi epulentur)* [n] ; evangelium *Egrediente Jhesu de templo* [o] ; offertorium *Letamini ;* communio *Posuerunt* [p].

[1] Ad vesperas, antiphone de laudibus, mutata quarta, loco cujus dicitur *Dabo sanctis meis* [q] ; capitulum *Sanctorum sicut aquile ;* hymnus *Sanctorum meritis ; ℣ Letamini in Domino ;* ad Magnificat antiphona *Gaudent in celis* [r] ; oratio *Deus qui nos annua.* [s]

In natali sanctorum ALBANI martiris et PAULINI confessoris [t].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; *(Sancti et justi*, et cetera sicut de pluribus martiribus*)* [u] ; oratio (communis dicitur) *Deus qui nos concedis.*

a. Fiunt IX lectiones, tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare; duplex chorus servatur sine capis sericis in vesperis et matutinis. — *b. Sanctorum sicut aquile.* — *c.* Altare incensatur cum uno thuribulo. — *d.* Clericulus legit collationem. Ad completorium hymnus *Te lucis* cum cantu hymni *Rex gloriose martirum* : idem cantus cantatur in hymnis horarum de die. — *e.* Precentor diaconus vel subdiaconus pro ipso. — *f. Te Deum* dicitur. — *g.* Cum aliis quatuor sequentibus. — *h. Sancti et justi.* — *i.* Altare incensatur cum uno thuribulo. — *j.* Ad I^am^, ant. *Omnes sancti ;* non dicitur *Confitemini.* Ad III^am^, ant. *Cum palma ;* cap. *Sanguis sanctorum martirum ; ℣ Letamini ;* oratio *Deus qui nos annua* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *k.* In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *l. Gloria in excelsis.* — *m.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Gloriosus*, duo dyaconi *Alleluia Justi.* — *n.* Sequentia non dicitur. — *o. Credo* non dicitur. — *p.* Ad VI^am^, ant. *Corpora sanctorum ;* cap. *Istorum est enim ; ℣ Justorum anime.* Ad IX^am^, ant. *Tanquam aurum ;* cap. *Sancti per fidem ; ℣ Justi autem.* — *q.* Psalmi de die. — *r.* Altare incensatur cum uno thuribulo. — *s.* Si hoc festum in die dominica acciderit, ad processionem cantatur ℟ *O constantia.* — *t.* Duo tantum cerei ponuntur ante altare. — *u.* [Capit.] *Sanctorum sicut aquile ;* hymnus *Rex gloriose martirum ; ℣ Letamini ;* ad Magnificat ant. *Gaudent in celis.*

1. *Tout ce paragraphe est en écriture un peu moins ancienne ; le texte primitif a été effacé.*

Ad matutinas, [a] lectiones leguntur de hystoria ; ℟ de responsorio *Ab*[90]*sterget.* [b]

Missa de dominica.

Si hoc festum accidat ante (dominicam qua primo cantatur *Deus omnium*) [c], nichil fit de eo, nisi commemoratio tantum in missa ; [d] et sciendum est quod (a dominica qua primo cantatur *Deus omnium*) [e] usque ad dominicam qua cantatur *Vidi Dominum*, in VI^a feria cantatur missa de cruce, in sabbato missa de beata Maria, nisi sit festum de quo habeamus propriam missam : tunc enim intermittitur tam missa de cruce quam missa de beata Maria; vel nisi sint tales octave in quibus cantetur *Te Deum laudamus*, quia tunc non cantatur missa de cruce.

In vigilia beati JOHANNIS BAPTISTE.

Ad matutinas, dicitur invitatorium feriale ; ant. et psalmi de die ; lectiones leguntur de expositione evangelii *Fuit in diebus Herodis* ; ℟ de responsorio *Deus omnium.*

In laudibus, ant. feriales ; ad Benedictus ant. ferialis ; preces ; oratio de dominica ; post orationem de dominica cantatur ant. de vigilia *Pro eo,* ℣ *Justus ut palma,* oratio *Presta quesumus omnipotens Deus.*

Omnes hore fiunt de tempore.

Missa de vigilia, et cantatur post VI^am; ad missam *Ne timeas Zacharia* ; [v°] oratio *Presta quesumus* ; epistola *Factum est verbum Domini ad me dicens Priusquam* ; [f] ℟ *Fuit homo* ; evangelium *Fuit in diebus Herodis* ; offertorium *Gloria et honore* ; communio *Magna est.*

Si hec vigilia in die dominica evenerit, in matutinis omnia fiunt de tempore usque ad VII^am lectionem ; in VII^a lectione pronuntiatur evangelium de vigilia et de ejus expositione leguntur tres lectiones ; ℟ de Trinitate, quia in omni dominica qua cantatur *Deus omnium*, tria ultima ℟ sunt de Trinitate.

In laudibus, ant. *Regnavit Dominus* ; capitulum *Deus autem*

a. Clericulus invitatorium *Regem martirum;* ant. et ps. de die. — *b.* In laudibus, sola ant. *Omnes sancti;* cap. *Sancti et justi;* ℣ *Justorum anime;* ad Benedictus ant. *Astiterunt;* oratio *Deus qui nos concedis.* Ad I^am, ant. *Omnes sancti.* Ad III^am, ant. *Cum palma;* cap. *Sanguis sanctorum martirum;* ℣ *Letamini;* oratio *Deus qui nos concedis :* hec oratio dicitur ad VI^am et IX^am. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de sanctis. Ad VI^am, ant. *Corpora sanctorum;* cap. *Istorum est enim;* ℣ *Justorum anime.* Ad IX^am, ant. *Tanquam aurum;* cap. *Sancti per fidem;* ℣ *Justi autem.* Ad vesperas, ant. et ps. de die; capit. *Sanctorum sicut aquile;* hymnus *Rex gloriose;* ℣ *Letamini;* ad Magnificat ant. *Sanguis sanctorum martirum;* oratio *Deus qui nos concedis.* — *c.* Festum Sacramenti vel per octavas. — *d.* Si autem in die Sacramenti acciderit, nichil fit de eo. — *e.* Ab octavis festi Sacramenti altaris. — *f.* Clericulus.

spei ; ℣ Justus ut palma ; ad Benedictus ant. *Pro eo ;* oratio *Presta quesumus omnipotens Deus.*

Hore cantantur de tempore et dicitur ad horas oratio de dominica precedenti.

Missa de vigilia et cantatur *Alleluia Posuisti.*

Si autem hec vigilia accidat dominica qua primo cantatur *Deus omnium*, ad horas dicitur oratio de dominica que est post Ascensionem *Omnipotens sempiterne Deus.* Si vero hec vigilia acciderit infra octavas Trinitatis, matutine fiunt integre de Trinitate, preter evangelium de vigilia, de cujus expositione leguntur [91] lectiones, et cantatur *Te Deum laudamus ;* post orationem de Trinitate cantatur ant. de vigilia *Pro eo*, et dicuntur ℣ et oratio ut predictum est. Omnes hore fiunt de Trinitate. Missa de vigilia, et cantatur post VI^am^ ; in hac missa non cantatur *Gloria in excelsis* nec *Alleluia* [a].

In natali sancti Johannis Baptiste.

Fit duplex festum, v cerei ponuntur ante altare, vi ante corpora sanctorum [b].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capitulum *Audite insule ;* duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Descendit ;* hymnus *Ut queant laxis ; ℣ Fuit homo missus ;* ad Magnificat ant. *Ingresso Zacharia*, et tota cantatur [c] ; oratio *Presta quesumus.* Si hoc festum fuerit in die dominica, in vigilia post orationem dicitur ant. de tempore, et ℣ et oratio de dominica precedente : hec enim pro nullo festo in sabbatis intermittuntur.

Post vesperas beate Marie fit processio ad ecclesiam Beati Johannis in burgo [d], in cujus ingressu cantatur ant. *Internatos ;* postea cantantur integre vespere que prius cantate sunt in ecclesia nostra. Cantatis vesperis, redit processio [v^o^] ad ecclesiam nostram, et dicuntur ant. et ℣ et oratio de beata Maria, ut jam sepe dictum est ; deinde cantatur completorium [e].

Super psalmos ant. *Alleluia ;* hymnus *Te lucis* cum cantu *Deus tuorum militum :* idem cantus cantatur in hymnis hora-

a. Si autem hec vigilia infra octavas festi Sacramenti acciderit, matutine fiunt integre de octavis Sacramenti, preter evangelium de vigilia, de cujus expositione leguntur lectiones, et cantatur *Te Deum ;* post orationem de octavis cantatur ant. de vigilia, ant. *Pro eo*, et dicuntur ℣ et oratio ut predictum est. Omnes hore fiunt de octavis et cantantur due misse, missa de octava post terciam, missa de vigilia post VI^am^. — *b.* Tres textus ponuntur super altare ; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *c.* Altare incensatur cum duobus thuribulis. — *d.* Precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos, alio cruce, et alio Colectaneum ; sacerdos ebdomadarius indutus capa serica ultimus incedit. — *e.* Non legitur collatio.

rum in die ; capitulum et ℣ non mutantur : ℣ enim numquam mutantur nisi in festivitatibus et octavis beate Marie ; capitulum autem mutatur in predictis festivitatibus et octavis beate Marie et in aliis magnis solemnitatibus, ut in Natali Domini et per octavas, in Pentecoste et in octavis. Ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Formans me ab utero ;* oratio non mutatur, nunquam enim mutatur nisi in magnis sollemnitatibus.

Matutine cantantur in principio noctis, et ponuntur duo cerei preter predictos ad letreolum ubi leguntur lectiones. Ad matutinas duo subdiaconi cum capis sericis cantant invitatorium *Justus florebit ;* ant. *Priusquam*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et psalmis et ℟ sequentibus ; VI lectiones leguntur in Passionario de sermone *Sollemnitates nobis di* [1]..... [92] a choro, sicut dictum est in alio festo. Omnes autem hore erunt de beato Johanne. Si autem festum Johannis et Pauli martirum accidat in die dominica, vel si in crastino ejusdem sit dies dominica, quia tunc non poterit cantari missa de beato Johanne que intitulatur missa in mane, cantabitur illa missa in crastino festivitatis beati Johannis. In hac missa cantatur introitus *Justus ut palma ;* non dicitur *Gloria in excelsis ;* oratio de beato Johanne, postea de sancto Eligio ; epistola *Factum est verbum Domini ad me dicens Fili hominis ;* [a] ℟ *Justus ut palma ;* [b] *Alleluia Posuisti ;* evangelium *Dixit Zacharias ad angelum ;* offertorium *In virtute ;* communio *Posuisti*. (Infra octavas sancti Johannis non cantatur de cruce, nec de beata Maria, quia singulis diebus habemus propriam missam).

In natali sanctorum martirum JOHANNIS et PAULI.

Ad vesperas, ant. *Elisabeth*, ps. de die ; capitulum *Sanctorum sicut aquile ;* [hymnus] *Rex gloriose ;* ℣ *Letamini ;* ad Magnificat ant. *Isti sunt due olive ;* oratio *Quesumus omnipotens Deus ;* postea fit commemoratio de octavis.

Ad matutinas [v°], [c] invitatorium *Regem martirum ;* ant. *Secus decursus*, ps. *Beatus vir* cum aliis psalmis de pluribus martiribus; lectiones leguntur in Passionario de passione sanctorum *Julianus a Constantio ;* ℟ *Isti sunt*, ℟ *Beati eritis*, ℟ *Beati martires ;* non dicitur *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Paulus et Johannes* cum aliis IIII^or^ sequentibus ; capitulum *(Sancti per fidem)* [d] ; ℣ *Justorum anime ;* ad

a. Clericulus. — *b.* Alius clericulus. — *c.* Clericulus. — *d.* *Sancti et justi.*

1. *Un feuillet du manuscrit a été coupé ; il en résulte que l'office de St-Jean-Baptiste n'est pas complet.*

Benedictus ant. *Isti sunt*; oratio *Quesumus omnipotens Deus*; [a] commemoratio de octavis.

(Omnes hore fiunt de martiribus) [b].

Ad missam *Multe tribulationes*; non dicitur *Gloria in excelsis*; oratio *Quesumus omnipotens Deus*; epistola *Hii sunt viri misericordie*; [c] ℟ *Ecce quam bonum*, et cantantur duo ℣; [d] *Alleluia Mirabilis*; evangelium *Attendite a fermento*; offertorium *Gloriabuntur*; communio *Et si coram* [e].

Si festum [f] Johannis et Pauli infra ebdomadam evenerit, in ultimis vesperis [g] cantatur hymnus *Ut queant laxis* usque ad illum ℣ *O nimis*, et in crastino ad vesperas cantatur ille ℣ *O nimis felix* cum sequentibus. Si autem hoc festum in die dominica acciderit [h], in primis vesperis dicitur hymnus *Sanctorum meritis*; [93] (cetera non mutantur) [i].

Ad matutinas, [j] invitatorium *Regem martirum* cum alio cantu quam in ebdomada; ant. *Secus decursus*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. de pluribus martiribus; IX lectiones leguntur de passione martirum; VI prima ℟ cantantur de responsorio *Absterget*, tria ultima de festo, ut predictum est. *Te Deum laudamus* [k].

In laudibus, omnia ut supra. [l]

Ad processionem cantatur ℟ *O constantia martirum*. (Missa ut supra) [m].

Ad vesperas, ant. *Paulus et Johannes* cum aliis IIII^or de laudibus, ps. de die; capitulum *(Sancti et justi)* [n]; hymnus *Sanctorum meritis*; ℣ *Letamini*; ad Magnificat ant. *Sanctum est verum lumen* [o]; oratio *Quesumus omnipotens Deus*.

a. Deinde fit. — *b*. Ad I^am, ant. *Paulus et Johannes*. Ad III^am, ant. *Paulus et Johannes*; cap. *Sanguis sanctorum martirum*; ℣ *Letamini*; oratio *Quesumus omnipotens Deus*: hec oratio dicitur ad VI^am et IX^am. — *c*. Clericulus. — *d*. Alius clericulus. — *e*. Ad VI^am, ant. *Joannes et Paulus*; cap. *Istorum est enim*; ℣ *Justorum anime*. Ad IX^am, ant. *Johannes et Paulus*; cap. *Sancti per fidem*; ℣ *Justi autem*. — *f*. Beatorum. — *g*. Nichil fit de eo, sed totum fit de beato Johanne et. — *h*. Tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare, duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis et matutinis. Ad vesperas, ant. *Elisabeth*, hoc sola dicitur, ps. de die; capit. ut supra; hymnus *Sanctorum meritis*; ℣, ant. ad Magnificat et oratio ut supra; altare incensatur cum duobus thuribulis. Subdiaconus legit collationem. — *i*. Dum cantatur Magnificat altare incensatur cum duobus thuribulis *(note raturée)*. — *j*. Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *k*. Dicitur. — *l*. Dum cantatur Benedictus altare incensatur cum uno thuribulo. Ad horas cantantur hymni cum cantu quo cantatur *Rex gloriose martirum*. Ad I^am dicitur *Confitemini*. — *m*. In missa servatur unus chorus cum capa serica; *Gloria in excelsis* dicitur; epistola et evangelium leguntur in pulpito; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis ℟, duo diaconi *Alleluia*; *Credo* dicitur; omnia alia ut supra. — *n*. *Sanctorum sicut aquile*. — *o*. Altare incensatur cum duobus thuribulis.

Si hoc festum IIª feria acciderit, in primis vesperis cantatur totum de beato Johanne (et fit memoria de martiribus) ; [a] hymnus *Ut queant laxis* usque ad illum ℣ *O nimis* [b]. Si dies dominica infra octavas beati Johannis evenerit, in precedentibus vesperis cantatur ad Magnificat ant. *Ingresso Zacharia* ; si autem fuerit festum predictorum martyrum, post orationem de festo cantatur predicta antiphona ; ad processionem cantatur ℟ *Inter natos*, nisi [vº] predictum festum in die dominica fuerit [c]. Preterea si festum predictorum martirum fuerit in die dominica, in IIª feria sequenti pronuntiatur evangelium [d], et cantatur missa de dominica ; et quia tunc non potest cantari missa de beato Johanne que intitulatur missa In mane, cantatur in crastino festivitatis beati Johannis, ut predictum est : similiter si in crastino festi Johannis et Pauli fuerit dies dominica. Notandum etiam quod si festum sanctorum Johannis et Pauli in sabbato per octavas Trinitatis acciderit, non enim ante potest accidere, totum fit de martiribus et cantatur *Te Deum laudamus*. Ad Iam dicitur *Confitemini*. In missa *Gloria in excelsis* [e]. Hymni horarum cantantur cum cantu *O lux beata Trinitas*. [f]

In vigilia apostolorum Petri et Pauli.

Matutine fiunt integre de beato Johanne preter lectiones, que sunt de expositione evangelii de vigilia *Symon Johannis diligis me plus hiis* ; post orationem de octavis dicitur ant. *Manete* ; ℣ *Nimis honorati* ; oratio *Presta* [94] *quesumus omnipotens Deus*.

Omnes hore fiunt de octavis.

Missa de vigilia, et cantatur post VIam ; ad missam *Dicit Dominus* ; oratio *Presta quesumus* ; postea dicitur oratio de beato Leone *Deus qui beatum Leonem*, deinde oratio de octavis ; epistola *Petrus et Johannes* ; [g] ℟ *In omnem terram* ; evangelium *Symon Johannis diligis me plus hiis* ; offertorium *Michi autem* ; communio *Symon Johannis*.

Si hec vigilia in die dominica acciderit, matutine fiunt de sancto Johanne et leguntur VI lectiones in Passionario de sermonibus de beato Johanne, tres ultime de expositione

a. Et cantatur. — *b.* Post orationem de sancto Johanne dicuntur ant., ℣ et oratio de martiribus. — *c.* Quia tunc ad processionem cantatur ℟ *O constantia.* — *d.* De dominica. — *e.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito, et ibidem cantant duo clericuli, unus ℟ et alius *Alleluia*, et dicitur prefatio de Trinitate. — *f.* Si vero hoc festum infra octavas festi Sacramenti acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio tantum in vesperis, matutinis et missa. — *g.* Clericulus.

evangelii de vigilia ; post orationem de sancto Johanne dicitur ant. *Manete*, et ℣ et oratio de vigilia, ut predictum est.

Missa cantatur de vigilia, que prius dicta est, hoc addito quod cantatur *Gloria in excelsis*, *Alleluia Non vos me elegistis* et *Credo in unum Deum*.

Preterea notandum est quod, si hec vigilia in die dominica acciderit, non poterit pronuntiari evangelium de dominica usque ad aliam dominicam, non enim potest pronuntiari in die dominica propter [v°] vigiliam apostolorum, nec in secunda feria propter festum apostolorum, nec in III^a^ feria propter festum beati Pauli, nec in IIII^a^ feria propter octavas beati Johannis, et cum non liceat evangelium de dominica post quartam feriam pronuntiari, nisi cogente necessitate, ut predictum est, differtur usque in sequentem dominicam; et in sequenti ebdomada duo evangelia pronuntiantur et due dominice cantantur, si tempus ab octavis Trinitatis fuerit breve ; si vero fuerit longum, differuntur dominice per octavas sanctorum usquedum tot sint dominice quot sunt ebdomade.

In Natali apostolorum Petri et Pauli.

Fit duplex festum et ponuntur v cerei ante altare, vi ante corpora sanctorum [a].

Ad vesperas, ant. *Elisabeth*, ps. de die ; capitulum *Quodcumque ligaveris ;* duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Cives apostolorum ;* hymnus *Aurea luce ;* ℣ *In omnem terram ;* ad Magnificat ant. *Beatus Petrus*, et tota cantatur [b] ; oratio *Presta quesumus*, postea dicitur [c] oratio de octavis.

Post vesperas beate Marie fit processio ad ecclesiam [95] Beati Petri in foro [d], in cujus ingressu cantatur ant. *Solve ;* postea cantatur vespere [e]. Ad vesperas, ant. *Petrus et Johannes* cum aliis quatuor de laudibus sequentibus, ps. de die, et cantamus unum ℣ in choro, canonici Sancti Petri alium in presbiterio ; capitulum *Quodcumque ;* duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Cornelius ;* hymnus *Aurea luce* et cetera ut supra.

Cantatis vesperis, redit processio et, cantata ant. de beata Maria et ℣ et oratione, cantatur completorium [f]. Super psalmos ant. *Alleluia ;* hymnus *Te lucis* cum cantu *Exultet :* idem [g]

a. Duo ad letreolum, ubi lectiones leguntur in matutinis; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, et matutinis; tres textus ponuntur super altare. — *b.* Altare incensatur cum duobus thuribulis. — *c.* Ant., ℣ et. — *d.* Precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos et alio crucem; sacerdos ebdomadarius, indutus capa serica, ultimus incedit. — *e.* Et servatur duplex chorus cum capa serica. — *f.* Non legitur collatio. — *g.* Cantus.

cantatur in hymnis horarum in die ; ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Tu es pastor ovium.*

Matutine cantantur in principio noctis. Ad matutinas duo subdiaconi cum capis sericis invitatorium *Pastorum summo ;* ant. *In plateis*, ps. *Celi enarrant*, cum aliis [a] ant. et ps. de apostolis et ℟ sequentibus ; VI prime lectiones leguntur de sermone *Omnium quidem sollemnitatum* in Passionario, III ultime in Omeliario de expositione [v°] evangelii *Venit Jhesus in partes Cesarce Philippi ;* in prima lectione et IIII^a et VII^a incensatur altare a duobus sacerdotibus ; (ultimum ℟ iteratur) [b]. *Te Deum laudamus.*

In laudibus, ant. *Petrus et Johannes* cum aliis IIII^or sequentibus ; capitulum *Tu es pastor ovium ;* ℣ *Nimis honorati ;* ad Benedictus ant. *Quodcumque* et tota cantatur [c] ; oratio *Deus qui hodiernam ;* postea dicitur [d] oratio de octavis.

Ad I^am [e] dicitur *Confitemini.*

(Ad horas dicuntur ℣ de apostolis cum *Alleluia)* [f].

(Ad missam duplex chorus [g] servatur, quod non alias contingit quando facienda est processio) [h]. Introitus *Nunc scio vere ;* (prosa *Ore Patris) ; Kyrieleison (Cunctipotens) ; Gloria in excelsis ;* (prosa *Sedentem in superne) ;* oratio *Deus qui hodiernam diem,* [i] oratio de octavis ; epistola *Misit Herodes rex ;* (duo subdiaconi) [j] ℟ *Constitues,* (duo alii) [k] *Alleluia Tu es Symon ;* sequentia *(Clare sanctorum)* [l] ; evangelium *Venit Jhesus in partes Cesarce Philippi ; Credo in unum ;* offertorium *Constitues ;* prefatio de apostolis ; communio *Tu es Petrus.*

Cantata missa, alius sacerdos indutus capa serica super albam, [96] cum diacono et subdiacono ferente textum evangelii [m], precedit processionem ad Sanctum Petrum [n] (et ibi) cantatur missa [o] (eadem que prius, excepto quod cantatur) [p] *Kyrie Fons bonitatis*, unus ℣ in choro, alius a canonicis Sancti

a. Propriis. — *b.* Omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum quos cantant bini clericuli ; cantata *Gloria* noni ℟, precentor reiterat dictum ℟. — *c.* Altare incensatur cum duobus thuribulis. — *d.* Ant., ℣ et. — *e.* Ant. *Petrus et Johannes.* — *f.* Ad III^am, ant. *Argentum ;* cap. *Tu es Petrus ;* ℣ *In omnem terram,* et cantatur cum *Alleluia* solemniter : eodem modo cantantur ℣ ad VI^am et IX^am ; oratio *Deus qui hodiernam diem :* hec oratio dicitur ad VI^am et IX^am. — *g.* Non. — *h.* In missa non servatur chorus, sed cantatur quasi transcurrendo. — *i.* Deinde dicitur. — *j.* Chorus cantat. — *k.* Et. — *l.* Non dicitur. — *m.* Et duobus clericulis ferentibus cereos. — *n.* In cujus ingressu cantatur ant. *Solve jubente Deo,* postea. — *o.* Et servatur duplex chorus cum capis sericis ; ad missam *Nunc scio ;* prosa *Ore Patris.* — *p.* Hoc etiam addito : duplex chorus servatur, prose cantantur.

Petri in capella Sancti Johannis evangeliste[a]; epistola[b] legitur in pulpito; duo subdiaconi[c] cantant R. in pulpito[d]; duo vel tres canonici Sancti Petri cantant *Alleluia Tu es Symon* in capella Sancti Johannis; sequentia *Gaude Roma*, et cantamus unum ℣ in choro, canonici Sancti Petri alium in capella; evangelium[e] legitur in pulpito; (cetera non mutantur). Si episcopus cantat missam, diaconus post evangelium clamat *Humiliate vos ad benedictionem*, et fit benedictio super populum[f].

Cantata missa, redit processio[g] et post ant. et orationem de beata Maria,[h] cantatur VI[a][i].

Ad vesperas, ant. *Juravit Dominus*, ps. *Dixit Dominus* cum aliis ant. (et ps. sicut dictum est in festo sancti Andree[j]); capitulum *Solve jubente Deo*[k]; hymnus *Aurea luce*; ℣ *In omnem terram*; ℣[l] ad Magnificat ant. *Hec sacri Petri*[l]; oratio *Deus qui hodiernam*, sequitur[m] oratio de octavis.

Post vesperas beate Marie fit processio ad altare Beati Pauli[n], et[o] cantatur R. *Sancte Paule*, postea cantantur vespere (et)[p] dicitur tantum I[a][q] ant. ferialis super psalmos de die; capitulum *Magnus sanctus Paulus*; non dicitur hymnus, sed[r] ℣ *In omnem terram*; ad Magnificat ant. *Sancte Paule*[s]; oratio *Deus qui multitudinem gentium*; postea redit processio et cantatur completorium ut prius[t].

Nota quod si festum apostolorum in die dominica evenerit, ad processionem intra ecclesiam cantatur R. *Cornelius*.

In commemoratione sancti Pauli.

Ad matutinas (tres[u] cerei ante altare ponuntur[v], (subdiaconus)[w] invitatorium *Regem apostolorum*, ant. *Qui operatus*

a. Precentor dat sacerdoti *Gloria in excelsis* et dicitur prosa *Solentem*; oratio *Deus qui hodiernam diem*. — b. *Misit Herodes rex manus*, et. — c. Cum capis sericis. — d. R. *Constitues*. — e. *Venit Jhesus in partes Cesaree Philippi*. — f. *Crede* dicitur; offertorium *Constitues*; prefatio de apostolis dicitur; communio *Tu es Petrus*. — g. Ad majorem ecclesiam, in cujus ingressu cantantur ant. ℣ et oratio. — h. Deinde. — i. Ad VI[am], ant. *Dixit angelus*, cap. *Beatus es Symon Bariona*; ℣ *Constitues*. Ad IX[am], ant. *Tu es Petrus*, cap. *Ego pro te rogavi*; ℣ *Nimis honorati sunt*. — j. *Collocet*, ps. *Laudate*, ant. *Dirumpit*, ps. *Credidi*, ant. *Euntes*, ps. *In convertendo*; ant. *Confortatus est*, ps. *Domine probasti me*. — k. *Quodcumque ligaveris super terram*. — l. Et tota cantatur altare incensatur cum duobus thuribulis. — m. Ant. ℣ et. — n. Precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos, alio crucem, alio thuribulum et alio Collectaneum; sacerdos, capa serica indutus, ultimus incedit. — o. Lunde ad processionem. — p. Ad vesperas. — q. Sola. — r. Clericuli ferentes crucem et cereos. — s. Cum uno thuribulo incensatur altare. — t. Nec legitur collatio. — u. ℣. — v. VI ante corpora sanctorum, duo ad letreolum, ubi lectiones leguntur in matutinis; duplex chorus servatur cum capis sericis in matutinis. — w. Duo subdiaconi cum capis sericis.

est, ps. *Celi enarrant*, cum aliis [a] ant. et ps. de apostolis et ℟ sequentibus ; versiculi antiphonarum non dicuntur in hoc festo, sed tantum in Conversione; VI prime lectiones leguntur in Passionario de sermone *Beatus Paulus qui tantam vim*, tres ultime in Omeliario de expositione evangelii *Dixit Symon Petrus ad Jhesum Ecce nos relinquimus* [1] *omnia* [b] ; [97] (cantata *Gloria* ultimi ℟), septimanarius chori incipit ℟ *Magnus)* et cantando [c] fit processio ad altare Sancti Pauli [d], ubi cantatur *Te Deum laudamus* et laudes integre.

In laudibus, ant. *Ego plantavi* cum aliis IIII^or^ sequentibus ; capitulum *Tu es vas electionis* ; [e] ℣ *Nimis honorati* ; ad Benedictus ant. *Sancte Paule* [f] ; oratio *Deus qui multitudinem*, postea fit commemoratio de octavis, deinde redit processio in chorum et cantantur matutine de beata Maria.

Ad I^am^, [g] (dicitur) *Confitemini* [h], et in hymnis horarum cantus *Exultet* [i].

In missa ad majus altare non servatur chorus [j] ; (introitus) [k] *Scio cui credidi* ; *Gloria in excelsis* ; oratio *Deus qui multitudinem*, [l] oratio de sancto Johanne ; epistola *Notum vobis facio*; [m] ℟ *Qui operatus est*, [n] *Alleluia Magnus sanctus Paulus* ; non dicitur sequentia ; evangelium *Dixit Symon Petrus ad Jhesum Ecce nos reliquimus* ; *Credo in unum* ; offertorium *Michi autem* ; prefatio de apostolis ; communio *Amen dico vobis*.

Cantata missa [o] ad majus altare, fit processio ad altare Sancti Pauli, precedentibus [v°] subdiacono, diacono et alio sacerdote, et cantatur eadem missa que prius cantata est in choro, hoc addito quod duplex chorus servatur, prose cantantur et sequentia *Clare sanctorum*.

Cantata missa, redit processio in chorum et cantatur VI^a^ [p].

Ad vesperas, ant. *Juravit*, ps. *Dixit Dominus*, cum aliis

a. Propriis. — *b.* In prima, quarta et VII^a^ lectione incensatur altare a duobus sacerdotibus ; omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri* ; cantata *Gloria* IX^i^ ℟, precentor reiterat ℟ *Magnus sanctus Paulus*. — *c.* Idem ℟. — *d.* Ordinata ut dictum est in vesperis. — *e.* Clericuli ferentes crucem et cereos. — *f.* Et tota cantatur ; cum uno thuribulo incensatur altare. — *g.* Ant. *Ego plantavi*. — *h.* Dicitur. — *i.* Ad III^am^, ant. *Libenter gloriabor* ; cap. *Saulus qui et Paulus* ; ℣ *In omnem terram*, et cantatur cum *Alleluia* solemniter : eodem modo cantantur ℣ ad VI^am^ et IX^am^ ; oratio *Deus qui multitudinem* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *j.* Sed cantatur quasi transcurrendo. — *k.* Ad missam. — *l.* Postea dicitur. — *m.* Chorus cantat. — *n.* Et. — *o.* Que ordinat..... in ..... preced..... — *p.* Ad VI^am^, ant. *Ter virgis* ; cap. *Qui operatus est* ; ℣ *Constitues*. Ad IX^am^, ant. *Damasci prepositus* ; cap. *Michi vivere Xpistus est* ; ℣ *Nimis honorati sunt*.

1. *Il faut lire* reliquimus.

ant. et ps. ut supra ; capitulum *(Beati pacifici)* [a] ; hymnus *Doctor egregie* cum versibus sequentibus ; ℣ *In omnem terram ;* ad Magnificat ant. *Isti sunt viri sancti*, (cum uno tantum thuribulo incensatur altare) [b] ; oratio *Exaudi nos*, postea fit commemoratio de octavis sancti Johannis et dicitur ant. *Ingresso Zacharia* [c], oratio (de beato Johanne) [d].

Si festum beati Pauli in die dominica evenerit, ad processionem in circuitu chori cantatur ℟ *Magnus*.

In octavis sancti JOHANNIS [e].

Ad matutinas, [f] invitatorium *Regem precursoris Dominum ;* ant. *Priusquam*, ps. *Beatus vir* cum aliis psalmis de festo ; [g] lectiones leguntur in Passionario de aliquo sermone de beato Johanne ; tria prima ℟ dicuntur de responsorio *Fuit homo ;* non dicitur *Te Deum laudamus*.

[98] In laudibus, sola ant. *Elisabeth ;* capitulum *Johannes vocabitur ;* ℣ *Justus ut palma ;* ad Benedictus ant. *Apertum est*, quia in omnibus octavis sanctorum in die octavo ad Magnificat et Benedictus dicuntur (eadem) [h] ant. que dicte sunt in festo, nisi sint proprie ant. in octavis, ut in octavis apostolorum ; oratio (de beato Johanne) [i]. Postea dicitur (ant.) de apostolis [j] *Orate pro nobis*, ℣ *Nimis honorati*, oratio *Exaudi nos*.

Omnes hore fiunt de beato Johanne.

Ad missam *De ventre* (et cetera sicut in die) [k].

Ad vesperas, (ant.) nichil dicitur de beato Johanne, sed tantum de apostolis ; super psalmos de die dicitur hec sola ant. *Hoc est preceptum* [l] ; ad Magnificat ant. *Petrus apostolus* [m].

Si octave beati Johannis in die dominica evenerint, idem cantatur quod in festo, excepto quod in laudibus et in vesperis dicitur hec sola ant. *Elizabeth ;* [n] lectiones leguntur in Passionario de sermonibus de beato Johanne. Ad processionem cantatur ℟ *Inter natos*. Ad missam non cantatur sequentia. Vespere fiunt integre de sancto Johanne et cantatur hymnus

a. Magnus sanctus Paulus. — *b.* Et tota cantatur ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *c.* ℣ *Fuit homo.* — *d. Deus qui presentem diem.* Ad completorium super psalmos *Alleluia* III^or^, ymnus *Te lucis*, ad Nunc dimittis *Alleluia In omnem terram alleluia exivit sonus eorum alleluia alleluia.* — *e.* Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — *f.* Clericulus. — *g.* Tres. — *h.* Eedem. — *i. Deus qui presentem diem.* — *j.* Ant. — *k.* Non dicitur *Gloria in excelsis ;* oratio *Deus qui presentem diem*, postea fit commemoratio de apostolis ; epistola *Audite insule ;* clericulus ℟ *Priusquam*, alius clericulus *Alleluia Inter natos ;* evangelium *Elisabeth impletum est tempus ;* offertorium *Justus ut palma ;* communio *Tu puer.* — *l.* Capit. *Non vos me elegistis*, ymnus *Exultet*, ℣ *In omnem terram.* — *m.* Oratio *Exaudi nos.* — *n.* IX.

Ut queant laxis ; [v°] ad Magnificat ant. *Inter natos* ; oratio de sancto Johanne. De apostolis [a] ant. *Petrus apostolus* [b], oratio *Exaudi nos*.

Per octavas APOSTOLORUM [c].

Ad matutinas, clericulus invitatorium *Regem apostolorum* ; ant. *In omnem terram*, ps. *Celi enarrant* cum aliis ps. de apostolis ; ℣ *Constitues eos*. Lectiones leguntur in Passionario de sermonibus de apostolis ; ℟ de responsorio *Ecce ego mitto vos*, unaquaque die tria, sicut ordinata sunt. Non dicitur *Te Deum laudamus*.

In laudibus, sola ant. *Hoc est preceptum* ; capitulum *Beati pacifici* ; ℣ *Nimis honorati* ; ad Benedictus ant. *Vos estis* ; oratio *Exaudi nos* (vel *Protege* vel oratio de vigilia).

Ad I^nm [d] non dicitur *Confitemini*, nec mutatur cantus hymnorum in horis [e].

Ad missam *Michi autem nimis* ; oratio (ut supra) [f] ; epistola *Benedictus Deus et Pater Domini nostri Jhesu Xpisti*, alia epistola *Jam non estis* ; [g] ℟ *Nimis honorati* vel *In omnem terram* ; [h] *Alleluia Per manus* vel *In omnem terram* ; evangelium *Hoc est preceptum meum* et est in festo martirum Primi et Feliciani, aliud evangelium *Ecce ego mitto vos* et est in festo martirum Six[99]ti, Felicissimi et Agapiti in Augusto ; offertorium *Michi autem* vel *In omnem terram* ; communis prefatio dicitur ; communio *Ego vos elegi* vel *Vos qui secuti estis me* [i].

Ad vesperas, sola ant. *Hoc est preceptum meum*, ps. de die ; capitulum *(Per manus autem apostolorum)* [j] ; hymnus *Exultet* ; ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat ant. *Tradent enim vos* ; oratio ut supra. In diebus sequentibus ad Benedictus et Magnificat dicuntur subscripte antiphone in ordine : ant. *Ego vos elegi*, ant. *Manete*, ant. *Estote fortes*, ant. *Dum steteritis*, ant. *Beati eritis*. Si infra octavas dies dominica evenerit, cantatur totum ℟ *Ecce ego mitto vos*. VI lectiones leguntur in Passionario de sermonibus de apostolis, tres ultime de expositione evangelii de dominica ; ad processionem cantatur ℟ *Cives apostolorum* ; missa cantatur de dominica [k].

De martiribus PROCESSO et MARTINIANO nichil fit nisi com-

a. Dicitur. — *b.* ℣ *In omnem terram*. — *c.* Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — *d.* Ant. *Hoc est preceptum*. — *e.* Ad III^am, ant. *Majorem* ; cap. *Per manus* ; ℣ *In omnem terram* ; oratio *Exaudi nos* : hec oratio dicitur ad VI^am et IX^am. — *f.* *Exaudi nos*. — *g.* Clericulus. — *h.* Alius clericulus. — *i.* Ad VI^am, ant. *Vos amici* ; cap. *Ibant apostoli* ; ℣ *Constitues*. Ad IX^am, ant. *In patientia* ; cap. *Manete* ; ℣ *Nimis honorati sunt*. — *j.* *Non vos me elegistis*. — *k.* Et fit commemoratio de octavis.

memoratio tantum in missa, et dicitur oratio *Deus qui nos sanctorum tuorum*, nec cantatur hic propria missa que intitulatur de eis, sed cantatur, ut [v°] predictum est, in festo martirum Cyrici et Julite vel Rufini et Valerii.

De translatione sancti THOME, apostoli, nichil dicitur nisi tantum oratio in missa, hec scilicet *Da nobis quesumus Domine*.

De translatione et ordinatione sancti MARTINI nichil fit, nisi commemoratio in vesperis et matutinis et missa, et dicitur post vesperas de apostolis ant. *O Martine*, ℣ *Ecce sacerdos*, oratio *Deus qui nos beati Martini*. In matutinis post orationem de apostolis dicitur ant. *O beatum virum*, ℣ *Justus ut palma*, oratio ut supra. In missa dicitur oratio [a].

Septimo die de octavis APOSTOLORUM.

Ad vesperas dicitur hec sola ant. *Hoc est preceptum*, ps. de die ; capitulum *(Beati pacifici)* [b] ; hymnus *Exultet* ; ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat ant. *Inseparabilis fides* ; oratio *Exaudi nos*.

Ad matutinas, clericulus invitatorium *Regem apostolorum* ; ant. *In omnem terram*, ps. *Celi enarrant* cum aliis ps. de apostolis ; lectiones leguntur [c] de expositione evangelii *Jussit Jhesus discipulos ascendere in navi*[100]*culam* [d] ; tria ℟ de responsorio *Ecce ego mitto vos*, post illa que prius cantata sunt ; non dicitur *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Hoc est preceptum meum* ; capitulum *(Non vos me eligistis)* [e] ; ℣ *Nimis honorati* ; ad Benedictus ant. *Ambulabat Petrus* ; oratio *Deus cujus dextera* [f].

Ad I^am^ non dicitur *Confitemini*.

Ad missam *Sapientiam sanctorum* ; non dicitur *Gloria in excelsis* ; oratio *Deus cujus dexteram* ; epistola *Deus personam* [g] *non accipit (hominis)* ; clericulus ℟ *Justorum anime*, alius [h] *Alleluia Justi epulentur* ; evangelium *Jussit Jhesus discipulos ascendere in naviculam* ; offertorium *Exultabunt sancti* ; communis prefatio dicitur ; communio *Justorum anime*.

Ad vesperas, ant. *Hoc est preceptum* ; capitulum *(Majorem caritatem)* [i] ; hymnus *Exultet* ; ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat ant. *Gloriosi principes* ; oratio *Deus cujus dextera*.

Si hec octava dies in die dominica evenerit, cantatur totum

a. Deus qui nos beati Martini. — *b. Non vos me elegistis.* — *c.* In Passionario (ad Vincula sancti Petri). — *d.* Et invenitur in festo beati Petri ad Vincula. — *e. Beati pacifici.* — *f.* Hec dicitur ad horas. — *g. Hominis.* — *h.* Clericulus. — *i. Non vos me elegistis.*

responsorium *Ecce ego*; VI prime lectiones leguntur in Passionario de sermonibus de apostolis, tres ultime de expositione evangelii *Jussit Jhesus*, quia quotiens dominica dies accidit infra octavas que non [v°] sunt sollemnes, pronuntiatur evangelium de dominica; si autem accidat in octavo die, totum fit de festo. Missa cantatur eadem que prius, cum *Gloria in excelsis* et *Credo in unum*, et dicitur prefatio de apostolis, sed non cantatur sequentia. Si octave apostolorum in sabbato evenerint, nichil fit de octavis in ultimis vesperis, sed totum de tempore : similiter fit in omnibus octavis de quibus non fiunt IX lectiones in octavo die. Sciendum est quod si octave apostolorum feria V^a^ acciderint, VI^a^ feria sequenti non fit dieta, sed totum fit de pluribus martiribus et cantatur ad matutinas [a] ant. *Secus decursus* super IX psalmos de martiribus ; omnes hore fiunt de martiribus ; missa de cruce. In sabbato sequenti totum fit de beata Maria ; similiter si predicte octave accidant VI^a^ feria, sabbato sequenti totum fit de beata Maria.

In natali VII fratrum, filiorum sancte FELICITATIS [b].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capitulum *Sanctorum sicut aquile*; hymnus *Rex gloriose*; ℣ *Letamini*; ad Magnificat ant. *Gaudent* [101] *in celis* ; oratio *Presta quesumus omnipotens Deus*.

Ad matutinas, invitatorium *Regem martirum* ; ant. et ps. de die ; lectiones leguntur de hystoria ; ℟ de responsorio *Absterget*.

In laudibus, ant. *Omnes sancti* ; capitulum *Sancti et justi* ; ℣ *Justorum anime* ; ad Benedictus *Astiterunt* ; oratio *Presta quesumus* [c].

Ad missam *Laudate pueri* ; oratio *Presta quesumus* ; epistola *Vidi ostium apertum in celo* ; [d] ℟ *Anima nostra*, [e] *Alleluia Letamini* ; evangelium *Loquente Jhesu ad turbas ecce mater ejus* ; offertorium *Anima nostra* ; communio *Quicunque fecerit*. [f]

Si hoc festum in die dominica evenerit, nichil fit de eo nisi commemoratio tantum in missa.

In natali [1] beati BENEDICTI. [g]

a. Sola. — *b*. Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — *c*. Ad I^am^, ant. *Omnes sancti*. Ad III^am^, ant. *Cum palma*; cap. *Sanguis sanctorum martirum*; ℣ *Letamini*; oratio *Presta quesumus omnipotens Deus* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *d*. Clericulus. — *e*. Alius clericulus. — *f*. Ad VI^am^, ant. *Corpora sanctorum*; cap. *Istorum est enim*; ℣ *Justorum anime*. Ad IX^am^, ant. *Tanquam aurum*; cap. *Sancti per fidem* ; ℣ *Justi autem*. — *g*. Ponuntur tantum duo cerei ante altare.

1. *Cette fête de S. Benoît est celle de la Translation, et c'est par erreur que le copiste a écrit* In natali *au lieu de* In translatione.

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capitulum *Justus germinabit* ; hymnus *Iste confessor* ; ℣ *Amavit eum* ; ad Magnificat ant. *Sanctissime* ; oratio *Intercessio*.

Ad matutinas, [a] invitatorium *Regem confessorum* ; ant. et ps. de die ; lectiones leguntur in Passionario de translatione beati Benedicti *Cum diu gens Longobardorum* ; ℟ *Euge*, ℟ *Justus germinabit*, ℟ *Iste cognovit*.

In laudibus, ant. *Fidelis servus* ; capitulum *Iste cognovit* ; [v°] ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *Sanctissime* ; oratio *Intercessio nos*. [b]

Ad missam *Os justi* ; oratio *Intercessio* ; epistola *Qui custodierint justiciam* ; [c] ℟ *Os justi* ; [d] *Alleluia Justus germinabit* ; evangelium *Nemo accendit lucernam* ; offertorium *Desiderium* ; communio *Fidelis*. [e]

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capitulum *(Dedit Dominus confessionem)* [f] ; hymnus *Iste confessor* ; ℣ *Amavit eum* ; ad Magnificat ant. *Iste homo* ; oratio *Intercessio*.

Si hoc festum in die dominica evenerit, nichil fit de eo, nisi commemoratio in vesperis et matutinis et missa.

In DIVISIONE APOSTOLORUM.

Tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare [g].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capitulum *Euntes in mundum universum* ; hymnus *Exultet* ; ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat ant. *Tradent enim vos*, cum duobus thuribulis incensatur altare ; oratio *Exaudi nos* (vel *Deus qui nos per beatos apostolos)*.

Subdiaconus legit collationem. Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu *Exultet* : idem cantus cantatur in hymnis horarum in die.

Ad matutinas, [h] invitatorium *Regem apostolorum* ; ant. *In omnem terram* [102], ps. *Celi enarrant*, cum aliis ant. et ps. et ℟ de responsorio *Ecce ego mitto vos*. VI lectiones leguntur de fine expositionis evangelii *Ecce ego mitto vos* ; in Remigio, in septima pronuntiatur idem evangelium et leguntur tres lectiones ultime de principio. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Hoc est preceptum* cum aliis IIII^or ant.

a. Clericulus. — *b*. Ad I^am, ant. *Fidelis*. Ad III^am, ant. *Beatus ille* ; cap. *Stola jocunditatis* ; ℣ *Amavit* ; oratio *Intercessio* : hec oratio dicitur ad VI^am et IX^am. — *c*. Clericulus. — *d*. Alius clericulus. — *e*. Ad VI^am, ant. *Similabo* ; cap. *Dedit Dominus confessionem* ; ℣ *Justum deduxit*. Ad IX^am, ant. *Serve bone* ; cap. *Iste homo* ; ℣ *Justus ut palma*. — *f*. *Justus germinabit*. — *g*. Duplex chorus servatur sine capis sericis in vesperis et matutinis. — *h*. Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso.

sequentibus ; capitulum *(Non vos me elegistis)* [a] ; ℣ *Nimis honorati* ; ad Benedictus ant. *Vos estis* [b] ; oratio *Exaudi* [c] (vel *Deus qui nos)*.

Ad I[am] [d] dicitur *Confitemini*. Si dies dominica fuerit, ad processionem cantatur ℟ *Cives apostolorum*. [e]

[f] Ad missam *Michi autem nimis ; Gloria in excelsis* ; oratio *Exaudi* ; epistola *Jam non estis* ; [g] ℟ *Constitues* ; [h] *Alleluia In omnem terram* ; sequentia *Clare sanctorum* ; evangelium *Ecce ego mitto vos* ; *Credo in unum* ; offertorium *Michi autem* ; prefatio de apostolis ; communio *Ego vos elegi* [i].

Ad vesperas, ant. *Juravit*, [j] *Dixit Dominus*, cum aliis ant. et ps. de apostolis ; *(Beati pacifici)* [k] ; hymnus *Exultet* ; ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat ant. *Dum steteritis* ; oratio *Exaudi* [l] (vel *Deus qui nos)*. [m]

[v°] In natali sancte MARGARETE. [n]

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capitulum *Qui gloriatur* ; hymnus *Virginis proles* ; ℣ *Specie tua* ; ad Magnificat ant. *Simile enim est* ; oratio *Exaudi nos*.

Ad matutinas, [o] invitatorium *Regem virginum* ; ant. et ps. de die ; lectiones leguntur in Passionario de passione beate Margarete *Post resurrectionem Domini nostri* ; ℟ de responsorio *Diffusa est*.

In laudibus, ant. *Veni* ; capitulum *Hec est virgo sapiens* ; ℣ *Diffusa est* ; ad Benedictus ant. *Quinque prudentes* ; oratio *Exaudi nos*.

(Omnes hore fiunt de sancta. Missa de dominica et fit commemoratio de sancta). [p]

In natali sanctorum PRAXEDIS virginis et VICTORIS martiris [q].

a. Beati pacifici. — *b.* Altare incensatur cum uno thuribulo. — *c. Nos.* — *d.* Ant. *Hoc est preceptum* et. — *e.* Ad III[am], ant. *Majorem* ; cap. *Per manus* ; ℣ *In omnem* ; oratio *Exaudi nos* : hec oratio dicitur ad VI[am] et IX[am]. — *f.* In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *g.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *h.* Duo dyaconi. — *i.* Ad VI[am], ant. *Vos amici* ; cap. *Ibant apostoli* ; ℣ *Constitues*. Ad IX[am], ant. *In patientia* ; cap. *Manete* ; ℣ *Nimis honorati sunt*. — *j.* Ps. — *k.* Capitulum *Euntes in mundum universum*. — *l. Nos.* — *m.* Nota quod festum beate Anne debet poni post hoc festum, et est in folio sequenti. — *n.* Duo cerei tantum ponuntur ante altare. — *o.* Clericulus. — *p.* Ad I[am], ant. *Veni sponsa Xpisti*. Ad III[am], ant. *Hec est virgo sapiens* ; cap. *Ista est una de numero prudentum* ; ℣ *Specie tua* ; oratio *Exaudi nos* : hec oratio dicitur ad VI[am] et IX[am]. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de sancta. Ad VI[am], ant. *Veniente sponso* ; cap. *Hec est virgo sancta* ; ℣ *Adjuvabit*. Ad IX[am], ant. *Tunc surrexerunt* ; cap. *Emulor* ; ℣ *Elegit eam*. Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio tantum in missa. — *q.* Ponuntur tantum duo cerei ante altare.

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Sanctorum sicut aquile ;* hymnus *Rex gloriose martirum ;* ℣ *Letamini ;* ad Magnificat ant. *Gaudent in celis ;* oratio *Deus qui nos concedis.*

Post vesperas beate Marie fit processio ad ecclesiam Sancti Victoris [1] [a], in cujus ingressu cantatur ant. *Qui odit ;* postea cantantur vespere et dicitur una sola ant. ferialis super psalmos de die ; capit. *Beatus vir ;* non dicitur hymnus, sed post capitulum [b] ℣ *Gloria et honore ;* ad Magnificat ant. *Hic est vere martir* [c] ; oratio [103] *Presta quesumus ;* postea redit processio [d] et post orationem de beata Maria dicitur completorium.

Ad matutinas, [e] invitatorium *Regem martirum ;* ant. et ps. de die ; lectiones leguntur de hystoria ; ℟ de responsorio *Absterget* (et cetera de pluribus martiribus.

Hore cantantur de martiribus. Missa de dominica) [f].

Si predictum festum in die dominica evenerit, nichil fit de eo, nisi commemoratio tantum in missa ; quacumque autem die accidat [g], fit processio [h] ut predictum est.

In natali beate Marie Magdalene.

Fit duplex festum, v cerei ponuntur ante altare, vi ad corpora sanctorum [i].

Ad vesperas, ant. *Maria stans,* ps. de die ; ant. *Tulerunt,* ant. *Ardens est,* ant. *Surgens Jhesus,* ant. *Venit Maria ;* capitulum *Felix Maria ;* duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Regnum mundi ;* hymnus *Votiva ;* ℣ *Optimam partem ;* ad Magnificat ant. *Gloriosa* et tota cantatur [j] ; oratio *Largire nobis* [k].

Ad completorium, super ps. ant. *Alleluia ;* hymnus *Te lucis* cum cantu *Votiva :* idem cantus cantatur in hymnis

a. Precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos, tercio crucem, alio thuribulum et alio Collectaneum; sacerdos ebdomadarius, indutus capa serica, ultimus incedit. — *b.* Clericuli ferentes crucem et cereos dicunt. — *c.* Altare incensatur cum uno thuribulo. — *d.* Ad ecclesiam nostram, in cujus ingressu cantatur ant., ℣ et oratio de beata Maria. — *e.* Clericulus. — *f.* In laudibus, sola ant. *Omnes sancti ;* cap. *Sancti et justi ;* ℣ *Justorum anime ;* ad Benedictus ant. *Astiterunt ;* oratio *Deus qui nos concedis.* Ad Iam, ant. *Omnes sancti.* Ad IIIam, ant. *Cum palma ;* cap. *Sanguis sanctorum martirum ;* ℣ *Letamini ;* oratio *Deus qui nos concedis :* hec oratio dicitur ad VIam et IXam. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de sanctis. Ad VIam, ant. *Corpora ;* cap. *Istorum est enim ;* ℣ *Justorum anime.* Ad IXam, ant. *Tanquam aurum ;* cap. *Sancti per fidem ;* ℣ *Justi autem.* — *g.* Hoc festum. — *h.* Ad Sanctum Victorem. — *i.* Duo ad letreolum, ubi lectiones leguntur in matutinis ; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *j.* Altare incensatur cum duobus thuribulis. — *k.* Subdiaconus legit collationem.

1. *L'église de St-Victor était située dans le quartier de la Villette, entre l'abbaye de St-Vincent et celle de St-Martin.*

horarum in die ; ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Noli flere* [v°] *Maria*.

Matutine cantantur in principio noctis. Ad matutinas duo subdiaconi cum capis sericis cantant invitatorium *Eternum* ; ant. *Cum discubuisset*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. subscriptis et ℟ sequentibus. VI prime lectiones leguntur in Passionario de vita beate Marie Magdalene *Post dominice resurrectionis*, III ultime leguntur in Omeliario de expositione evangelii *Rogabat Jhesum quidam Phariseus* ; in Ia et IIIIa et VIIa lectione incensatur altare a duobus sacerdotibus [a] ; cantata *Gloria* noni ℟, ebdomadarius chori (incipit) [b] ℟ *Emit Maria* ; quo cantato, incipit *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Laudibus excelsis* cum aliis IIIIor sequentibus et omnes finiuntur ; capitulum *Optimam partem elegit* ; ℣ *Dimissa sunt ei* ; ad Benedictus ant. *Celsi meriti*, et tota cantatur [c] ; oratio *Largire nobis*.

Ad Iam, [d] *Laudibus*, *Confitemini* dicitur. — Ad IIIam, [e] *Pectore* ; capit. *Hec Maria fuit illa* ; ℣ *Laudibus excelsis*, et cantatur cum *Alleluia* [f].

Ad missam (duplex chorus [103bis] servatur, introitus) *Gaudeamus*, prosa *Est qui nutu* ; *Kyrieleison Cunctipotens* ; [g] *Gloria in excelsis* [h] ; oratio *Largire nobis* ; epistola *Mulierem fortem quis inveniet* ; [i] duo subdiaconi (cantant) [j] ℟ *Audi filia* ; duo (alii) [k] *Alleluia Surrexit Dominus et occurrens Maria* ; sequentia *Mane prima sabbati* ; evangelium *Rogabat Jhesum quidam Phariseus* ; *Credo in unum Deum* ; offertorium *Angelus Domini* ; communio *Quicumque fecerit*.

Ad VIam, ant. *Quo tecum* ; capit. *(Laudibus excelsis)* [l] ; ℣ *Hec Maria fuit illa*. — Ad IXam, ant. *Maria ergo* ; capit. *Pectore sincero* ; ℣ *Optimam partem elegit*.

Ad vesperas, ant. *Laudibus* cum aliis IIIIor sequentibus, ps. de die ; capitulum *(Hec Maria fuit illa)* [m] ; hymnus *Votiva* ; ℣ *Optimam partem* ; ad Magnificat *O mundi lampas* [n] ; oratio *Largire nobis*.

Ad completorium, ut supra. Si hoc festum in die dominica

a. Omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum, quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri*. — *b*. Reiterat. — *c*. Altare incensatur cum duobus thuribulis. — *d*. Ant. — *e*. Ant. — *f*. Solemniter : eodem modo cantantur ℣ ad VIam et IXam ; oratio *Largire nobis* : hec oratio similiter dicitur ad VIam et IXam. — *g*. Precentor dat sacerdoti. — *h*. Et in fine dicitur prosa *Sedentem*. — *i*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito, ibidem cantant. — *j*. Cum capis sericis. — *k*. Dyaconi. — *l*. *Emit Maria*. — *m*. *Felix Maria*. — *n*. Et tota cantatur ; altare incensatur cum duobus thuribulis.

evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Felix Maria ;* similiter si dies dominica acciderit per octavas et aliud festum non impediat.

Per octavas beate MARIE MAGDALENE.

Tres cerei ponuntur [v°] ante altare, tres textus super altare.

Ad matutinas, clericulus invitatorium *Regem electarum ;* ant. *Cum discubuisset,* ps. *Beatus vir* cum aliis (ut supra) [a] ; ℣ *Specie tua ;* lectiones leguntur de predicta legenda post VI lectiones que lecte sunt in festo ; perlecta autem predicta legenda, sequentibus diebus legitur de fine expositionis evangelii *Rogabat Jhesum* post tres lectiones de festo ; ℟ cantantur de responsorio *Letetur*, unaquaque die tria, prout ordinata sunt in Antiphonario ; *Te Deum laudamus* dicitur.

In laudibus, sola ant. *Laudibus ;* capitulum *(Pectore sincero)* [b] ; ℣ *Dimissa sunt ei ;* ad Benedictus dicitur secunda ant. de primo nocturno *Secus pedes,* ad Magnificat dicitur tercia : similiter sequentibus diebus dicuntur sequentes ant. ad Benedictus et Magnificat in ordine ; quibus cantatis, cantatur ant. *In diebus illis ;* oratio *Largire* (vel *Deus qui beate Marie*, vel *Auxilium* vel *Sanctissimam).*

Ad I^am^ dicitur *Confitemini.* — In omnibus horis cantantur hymni cum cantu *Votiva :* similiter usque ad octavas, excepto festo beati [104] Jacobi et festo Transfigurationis ; ℣ cantantur ad horas sicut de virginibus, ad III^am^ *Specie tua,* ad VI^am^ *Adjuvabit eam,* ad IX^am^ *Elegit eam,* et cantantur sine *Alleluia.*

(Ad missam) [c] non servatur chorus ; (introitus) [d] *Gaudeamus ; Gloria in excelsis ;* oratio (ut supra) [e] ; epistola *Mulierem fortem* vel *Sapientia vincit maliciam,* et legitur in pulpito ; (clericulus in pulpito) [f] ℟ *Audi filia ;* alius [g] *Alleluia Surrexit Dominus* vel *Alleluia Optimam partem ;* sequentia non dicitur ; evangelium *Maria stabat ad monumentum,* aliud *Una sabbati* [h], *Surgens Jhesus ;* non dicitur *Credo ;* cetera dicuntur (ut supra) [i].

Ad vesperas, sola ant. *Laudibus,* ps. de die ; capitulum *Felix Maria ;* hymnus *Votiva :* similiter usque ad octavas, exceptis festis predictis ; ℣ *Optimam partem ;* ad Magnificat ant. de nocturnis, ut predictum est ; oratio ut supra.

Ad completorium, *Miserere ;* hymnus *Te lucis* cum cantu *Votiva ;* ad Nunc dimittis ant. *Salva nos ;* et sciendum quod

a. Psalmis de festo. — *b. Optimam partem.* — *c.* In missa. — *d.* Ad missam. — *e. Largire.* — *f.* Et evangelium similiter, ibidem cantat clericulus. — *g.* Clericulus. — *h.* Vel. — *i.* Offertorium *Angelus* ; communio *Quicumque fecerit.*

in omnibus octavis, in quibus dicitur *Te Deum laudamus* et *Gloria in excelsis*, [v°] non cantantur ferie de dominica, nec cantatur missa de cruce.

In natali beati JACOBI apostoli [a].

Ad vesperas, ant. *Laudibus*, ps. de die ; capitulum (*Beati pacifici*) [b] ; hymnus *Exultet* ; ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat ant. *Tradent enim vos* [c] ; cum duobus thuribulis incensatur altare ; oratio *Esto Domine*, postea fit commemoratio de octavis.

Post vesperas beate Marie fit processio ad capellam episcopi inferiorem [d], in cujus ingressu cantatur ant. *In patientia vestra* ; deinde cantantur vespere [e]. Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capitulum *Non vos me elegistis* ; duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Cives apostolorum* ; hymnus *Exultet* ; duo clericuli ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat ant. *Tradent*, et tota cantatur [f] ; oratio *Esto* ; in capella non fit memoria de octavis, sed redit processio ad majorem ecclesiam (et, cantata ant. et versu et oratione) [g] de beata Maria, [h] cantatur completorium [i].

Ad completorium [j] (dicitur) hymnus *Te lucis* cum cantu *Exultet* : idem cantus cantatur in hymnis horarum in die [k].

[105] Ad matutinas, (subdiaconus) [l] invitatorium *Regem apostolorum* ; ant. *In omnem terram*, ps. *Celi enarrant*, cum aliis ant. et ps. de apostolis et ℟ de responsorio *Ecce ego mitto* ; lectiones omnes leguntur in Passionario de passione beati Jacobi *Apostolus Domini nostri Jacobus* [m].

In laudibus, ant. *Hoc est preceptum*, cum aliis IIII^or^ sequentibus ; capitulum *(Non vos me elegistis)* [n] ; ℣ *Nimis honorati* ; ad Benedictus ant. *Vos estis* [o] ; oratio *Esto*, postea fit commemoratio de octavis.

a. Fit duplex festum, quinque cerei ponuntur ante altare, VI ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis, tres textus ponuntur super altare ; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis et matutinis. — *b. Non vos me elegistis* ; duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Cives*. — *c.* Et tota cantatur. — *d.* Precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos, tercio crucem, alio thuribulum et alio Colectaneum ; sacerdos ebdomadarius, indutus capa serica, ultimus incedit. — *e.* Et servatur duplex chorus cum capis sericis. — *f.* Altare incensatur cum uno thuribulo. — *g.* In cujus ingressu cantatur ant., ℣ et oratio. — *h.* Postea. — *i.* Nec legitur collatio. — *j.* Ant. *Alleluia* IIII^or^. — *k.* Ad Nunc dimittis ant. *Alleluia In omnem terram alleluia Exivit sonus eorum alleluia alleluia*. Matutine cantantur in principio noctis. — *l.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *m.* In prima, III^a^ et VII^a^ lectione incensatur altare cum duobus thuribulis ; omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum, quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri* ; cantata *Gloria* noni ℟, precentor reiterat ℟ *Cives apostolorum* ; *Te Deum* dicitur. — *n. Beati pacifici*. — *o.* Et tota cantatur ; altare incensatur cum duobus thuribulis.

Ad I^am^ [a] dicitur *Confitemini* [b].

[c] Ad missam (in choro non servatur chorus, introitus) *Michi autem ; Gloria in excelsis ;* oratio *Esto*, postea dicitur oratio de octavis [d] ; epistola *Jam non estis ;* [e] ℟ *Constitues*, [f] *Alleluia Per manus ;* non dicitur sequentia ; evangelium *Accessit ad Jhesum mater filiorum Zebedei ; Credo in unum ;* offertorium *Michi autem ;* prefatio de apostolis ; communio *Ego vos elegi*.

Post missam sacerdos benedicit poma preparata a laico custode ; quibus benedictis, diaconus et subdiaconus descendunt in chorum, et distribuunt ea canonicis. Deinde procedit alius sacerdos de sacrario, indutus capa [v°] serica super albam, et precedit processionem cum diacono et subdiacono [g] ad capellam Sancti Jacobi, (et ibi cantatur eadem missa que prius, hoc addito quod duplex chorus servatur, prose cantantur, *Kyrieleison Cunctipotens*, *Alleluia)* [h] *Non vos me elegistis* vel *In omnem terram ;* sequentia *Clare sanctorum* [i] ; si episcopus cantat missam, post evangelium fit benedictio super populum [j]. Cantata missa, iterum benedicuntur poma et distribuuntur sicut supra ; postea redit processio (in chorum, et post ant. et ℣ et orationem de beata Maria) [k] cantatur VI^a^ [l].

Ad vesperas, ant. *Juravit*, ps. *Dixit Dominus*, cum aliis ant. et ps. de apostolis, ut sepe dictum est ; capitulum *(Beati pacifici)* [m] ; hymnus *Exultet ;* ℣ *In omnem terram ;* ad Magnificat ant. *Dum steteritis* [n] ; oratio *Esto*, postea fit commemoratio de octavis.

Ad completorium, ut supra. Si festum beati Jacobi in die dominica evenerit, ad processionem in circuitu chori cantatur ℟ *Cives*.

In Transformatione Domini.

a. Ant. *Hoc est preceptum* et. — *b.* Ad III^am^, ant. *Majorem ;* cap. *Per manus ;* ℣ *In omnem terram*, et cantatur cum *Alleluia* solemniter : eodem modo cantantur ℣ ad VI^am^ et IX^am^ ; oratio *Esto Domine* : hec oratio similiter dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *c.* In missa que cantatur in choro non servatur chorus, sed cantatur quasi transcurrendo. — *d.* Deinde dicitur de martiribus oratio *Beatorum martirum tuorum Xpistofori et Cucufatis*. — *e.* Chorus cantat. — *f.* Et. — *g.* Et clericulis ferentibus cereos. — *h.* In cujus ingressu cantatur ant. *In patientia ;* postea cantatur missa et servatur duplex chorus cum capis sericis. Ad missam *Michi autem*, prosa *Doxe per secula ; Kirie Cunctipotens ;* precentor dat sacerdoti *Gloria in excelsis*. et in fine dicitur prosa *Sedentem ;* oratio *Esto Domine ;* epistola *Jam non estis* ; duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Constitues*, duo dyaconi *Alleluia*. — *i.* Evangelium *Accessit ad Jhesum mater filiorum Zebedei*. — *j.* *Credo* dicitur ; offertorium *Michi autem ;* prefatio de apostolis ; communio *Ego vos elegi*. — *k.* Ad majorem ecclesiam et cantatur ant., ℣ et oratio de beata Maria, postea. — *l.* Ad VI^am^, ant. *Vos amici ;* cap. *Ibant apostoli ;* ℣ *Constitues*. Ad IX^ma^, ant. *In patientia ;* cap. *Manete ;* ℣ *Nimis honorati sunt*. — *m.* *Non vos me elegistis*. — *n.* Et tota cantatur ; altare incensatur cum duobus thuribulis.

Fit duplex festum [a]. Ad vesperas, ant. *Gloria tibi* [106] *Trinitas*, ps. de die ; [b] *Laus et perhennis*, ant. *Gloria laudis*, ant. *Laus Deo Patri*, ant. *Ex quo omnia ;* capitulum *Tres sunt qui testimonium ;* duo subdiaconi cum capis sericis [c] ℟ *Honor ;* hymnus *O lux ;* ℣ *Verbo Domini ;* ad Magnificat ant. *Gratias tibi Trinitas*, et tota cantatur [d] ; oratio *Deus qui hodierna die Unigenitum tuum*, deinde fit commemoratio de octavis [e].

Ad completorium, super psalmos ant. *Alleluia ;* hymnus *Te lucis* cum cantu *O lux :* idem cantus cantatur in hymnis horarum in die ; ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Benedicat nos Deus.*

Matutine cantantur in principio noctis. Ad matutinas duo subdiaconi cum capis sericis cantant invitatorium *Deum verum unum ;* ant. *Adesto*, ps. *Domine Dominus noster*, cum aliis ant. et ps. et ℟ de Trinitate ; lectiones leguntur in Omeliario quadragesimali de expositione evangelii *Assumpsit Jhesus Petrum et Jacobum et Johannem*, VI prime leguntur de fine expositionis, tres ultime de principio ; in I^a^ et IIII^a^ et VII^a^ lectione incensatur altare a duobus sacer[v°]dotibus [f]; cantata *Gloria* noni ℟, ebdomadarius chori (incipit) [g] ℟ *Te Deum;* quo cantato, incipit *Te Deum laudamus.*

In laudibus, ant. *O beata* cum aliis IIII^or^ sequentibus, et omnes finiuntur ; in hoc festo non cantantur versiculi antiphonarum, sed tantum in festo Trinitatis in octavis Pentecostes ; capitulum *Regi autem seculorum ;* ℣ *Magnus Dominus ;* ad Benedictus ant. *Benedicta sit* [h] ; oratio *Deus qui hodierna die*, [i] commemoratio de octavis.

Ad I^am^ [j] dicitur *Confitemini.*

Ad III^am^, [k] ℣ *Hic est Deus Deus noster (alleluia alleluia)* [l]. (Ad VI^am^, ℣ *Exaltate Dominum Deum nostrum.* Ad IX^am^, *Laudate Dominum quia bonus Dominus.*)

Ad missam (duplex chorus servatur ; introitus) *Benedicta sit*, prosa *Regi regum ; Kyrieleison Cunctipotens ;* [m] *Gloria in excelsis* (cum) [n] prosa [o] ; oratio *Deus qui hodierna*, (oratio) [p]

a. Quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis; tres textus ponuntur super altare; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *b.* Ant. — *c.* Cantant. — *d.* Altare incensatur cum duobus thuribulis. — *e.* Subdiaconus legit collationem. — *f.* Omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et [quartum] quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri.* — *g.* Reincipit. — *h.* Et tota cantatur; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *i.* Postea fit. — *j.* Ant. *O beata* et. — *k.* Ant. *O beata ;* cap. *Unus Dominus.* — *l.* Et cantatur cum *Alleluia* solemniter : eodem modo cantantur ℣ ad VI^am^ et IX^am^ ; oratio *Deus qui hodierna die :* hec oratio similiter dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *m.* Precentor dat sacerdoti. — *n.* Et in fine dicitur. — *o. Sedentem.* — *p.* Postea fit commemoratio.

de octavis ; epistola *Justum arbitror* ; [a] duo subdiaconi [b] ℟ *Benedictus es* ; duo (alii) [c] *Alleluia Verbo Domini* ; sequentia *Benedicta semper sancta* ; evangelium *Assumpsit Jhesus*, et est hoc evangelium secundum Marcum, illud quod legitur in Quadragesima secundum Matheum ; *Credo in unum* ; offertorium [107] *Benedictus sit* ; prefatio de Trinitate ; communio *Benedicimus*. [d]

Ad vesperas, ant. *O beata* cum aliis quatuor de laudidus, ps. de die ; capitulum *Tres sunt* ; hymnus *O lux* ; ℣ *Verbo Domini* ; ad Magnificat [e] *Te Deum* [f] ; oratio *Deus qui hodierna die*.

Ad completorium, ut supra. Si hoc festum in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Summe Trinitati*.

Septimo die, de octavis beate MARIE MAGDALENE.

Ad vesperas, ant. *Laudibus*, ps. de die ; capitulum *(Hec Maria fuit illa)* [g] ; hymnus *Votiva* ; ℣ *Optimam partem* ; ad Magnificat ant. *Gloriosa* ; oratio *Largire*. [h]

Ad matutinas, [i] invitatorium *Regem electarum* (et cetera sicut supra dictum est ; ad Benedictus ant. *Celsi*. In horis dicuntur ℣ qui dicuntur de una virgine. Ad missam *Gaudeamus* et cetera sicut in die, sine sequentia et *Credo in unum)* [j].

a. Nota quod epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant. — *b*. Cum capis sericis. — *c*. Dyaconi. — *d*. Ad VI^sm, ant. *O vera* ; cap. *Qui credit in Filium Dei* ; ℣ *Exaltate Dominum Deum nostrum*. Ad IX^sm, ant. *Te jure* ; cap. *Karitas Pater est* ; ℣ *Laudate Dominum quia bonus Dominus*. — *e*. Ant. — *f*. Et tota cantatur ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *g*. *Felix Maria*. — *h*. Post vesperas beate Marie fit processio ad altare Beate Marie Magdalene, precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos, tercio crucem, alio thuribulum et alio Colectaneum ; sacerdos ebdomadarius, indutus capa serica, ultimus incedit ; et eundo cantatur ant. *Gloriosa* ; qua cantata, cantatur *Magnificat* secundum tonum illius antiphone ; septimanarius incensat altare ; oratio *Largire* ; clericuli ferentes crucem et cereos dicunt *Benedicamus* ; postea redit processio in chorum et cantatur completorium, nec legitur collatio. — *i*. Clericulus. — *j*. Ant. *Cum discubuisset*, ps. *Beatus vir* cum aliis VIII de festo ; lectiones leguntur de legenda, ut predictum est ; tria ℟ cantantur de responsorio *Letetur* ; cantata *Gloria* tercii ℟, precentor reiterat dictum ℟, et cantando dictum ℟ fit processio ad altare Beate Marie Magdalene, ordinata ut dictum est in vesperis, et ibidem cantantur *Te Deum laudamus* et laudes. In laudibus, sola ant. *Laudibus ex[c]elsis* ; capit. *Optimam partem* ; clericuli ferentes cereos et crucem dicunt ℣ *Dimissa sunt* ; ad Benedictus ant. *Celsi meriti* ; altare incensatur cum uno thuribulo ; oratio *Largire* ; postea redit processio in choro et cantantur matutine de beata Maria. Ad horas dicuntur omnia ut predictum est per ebdomadam. Missa cantatur in choro sicut dictum est per ebdomadam et cantatur quasi transcurrendo, et in dicta missa cantantur ℟ et *Alleluia* communiter a choro. Qua cantata, alius sacerdos, indutus capa serica super albam, cum dyacono et subdiacono, ferente textum evangelii, et duobus clericulis ferentibus cereos, precedit processionem ad altare Beate Marie Magdalene et ibi cantatur missa eo modo quo dictum est in festo ejusdem, sed non servatur chorus ; cantata missa, redit processio in chorum et cantatur VI^a.

Ad vesperas, sola ant. *Laudibus* (et cetera ut supra) [a]; ad Magnificat, ant. *O mundi lampas;* oratio ut supra.

Si dies dominica infra has octavas evenerit, in sabbato ad Magnificat cantatur ant. *Gloriosa,* nisi [v°] festum beate Marie sit in sabbato, quia tunc cantatur ant. *O mundi lampas;* ad Benedictus in die dominica cantatur ant. *Celsi;* ad Magnificat in ultimis vesperis cantatur ant. *O mundi.* Ad matutinas cantantur omnia sicut in die, excepto quod non dicitur nisi una antiphona in laudibus; sex prime lectiones leguntur de octavis, tres ultime de evangelio de dominica; ad Benedictus ant. *Celsi;* post orationem de octavis dicitur (oratio et ant.) [b] de dominica. Missa cantatur de dominica.

Si autem festum beati Jacobi vel festum de Transformatione Domini in die dominica acciderit, sabbato precedenti post ant. et orationem de festo dicitur ant. *Gloriosa* et alie predicte, similiter in matutinis et vesperis sequentibus.

Si autem octava dies in die dominica evenerit, ad vesperas una sola [c] de laudibus dicitur super psalmos de die; capit., hymnus, ℣ (et oratio, ant.) [d] sicut in die. Ad matutinas invitatorium *Eternum;* ant. *Cum discubuisset,* ps. *Beatus vir,* cum aliis ant. et psalmis et ℟ sicut in die; una sola ant. dicitur in laudibus, cetera non mutantur. [e]

Sciendum est [f] quod si hec octava dies in V^a^ feria accide-[108]rit, VI^a^ feria sequenti fiet totum de sanctis et in matutinis dicitur hec sola ant. *Secus decursus* super IX psalmos de martiribus; missa de cruce; et in sabbato sequenti fit totum (de beato Germano et in matutinis dicitur hec sola ant. *Beatus vir* super IX psalmos de uno confessore) [g]. Similiter si hec octava dies VI^a^ feria acciderit, sabbato sequenti (fiunt hore de martiribus sine dieta, ut predictum est) [h].

Notandum etiam quod in octavis beate Marie Magdalene est festum sanctorum martirum FELICIS, SIMPLICII, FAUSTINI et BEATRICIS, de quo nichil fit propter octavas nisi commemoratio in missa [i], et dicitur prius oratio de sancto Felice *Infirmitatem,* deinde alia de aliis sanctis *Presta Domine quesumus.* Missa que propria est de sancto Felice cantatur infra octavas beati Remigii et beati Martini.

a. Capit. *Felix Maria;* hymnus *Votiva;* ℣ *Optimam partem.* — *b.* Ant., ℣ et oratio. — *c.* Ant. — *d.* Ant. ad Magnificat et oratio. — *e.* Et nota quod si hec octava dies sit in die dominica, fit processio et cantantur due misse, prout dictum est. — *f.* Etiam. — *g.* De beata Maria. — *h.* Fit totum de beata Maria. — *i.* In choro.

In natali sanctorum martirum ABDON et SENNES [a].

In primis vesperis nichil fit de eis, propter octavas beate Marie Magdalene.

Ad matutinas, [b] invitatorium *Regem martirum;* ant. et ps. de die; et, si hoc festum accidat VI^a feria (vel in sabbato), [v°] dicitur hec ant. *Secus decursus* super IX psalmos de martiribus, ut predictum est; lectiones leguntur de historia, ℟ de responsorio *Absterget.*

In laudibus, ant. *Omnes sancti;* cap. *(Sanctorum sicut aquile)* [c]; ℣ *Justorum anime;* ad Benedictus ant. *Astiterunt;* oratio *Deus qui sanctis tuis.*

(Hore fiunt de sanctis) [d]. Missa de dominica. [e]

In natali beati GERMANI, episcopi et confessoris.

Ad vesperas, ant. et ps. de die; capit. *Magnificavit;* hymnus *Iste confessor;* ℣ *Ecce sacerdos magnus;* ad Magnificat ant. *O athletam;* oratio *Da quesumus omnipotens Deus.*

Ad matutinas, [f] invitatorium *Regem confessorum;* ant. et ps. de die; et si hoc festum sit in die sabbati, (dicuntur [1] hec ant. *Beatus vir* super IX psalmos de uno confessore, ut dictum est) [g]; lectiones leguntur in Passionnario de vita sancti Germani *Non potest enarrari;* ℟ de responsorio *Euge.*

In laudibus, ant. *Ecce sacerdos;* capit. *Benedictionem;* ℣ *Justus et palma;* ad Benedictus ant. *O athletam;* oratio *Da quesumus.*

(Hore fiunt de sancto. Missa pro defunctis propter anniversarium regis Ludovici [2]) [h].

Si hoc festum in die dominica evenerit, in primis vesperis et matutinis, post orationem de die dicitur predicta ant. [109] *O athletam* et ℣ et oratio, et oratio in missa.

In festo beati PETRI AD VINCULA.

a. Duo cerei tantum ponuntur ante altare. — *b.* Clericulus. — *c.* *Sancti et justi.* — *d.* Ad I^am, ant. *Omnes sancti.* Ad III^am, ant. *Cum palma;* cap. *Sanguis sanctorum martirum;* ℣ *Letamini;* oratio *Deus qui sanctis tuis:* hec oratio dicitur ad VI^am et IX^am. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de sanctis. Ad VI^am, ant. *Corpora;* cap. *Istorum est enim;* ℣ *Justorum anime.* Ad IX^am, ant. *Tamquam aurum; Sancti per fidem;* ℣ *Justi autem.* — *e.* Si hoc festum in sabbato acciderit, totum fit de beata Maria; si vero in die dominica acciderit, nichil de eo nisi commemoratio in missa. — *f.* Clericulus. — *g.* Totum fit de beata Maria et commemoratio de sancto Germano in vesperis, matutinis et missa. — *h.* Ad primam, ant. *Ecce sacerdos.* Ad III^am, ant. *Beatus ille;* cap. *Ecce sacerdos;* ℣ *Amavit;* oratio *Da quesumus:* hec oratio dicitur ad VI^am et IX^am. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de festo. Ad VI^am, ant. *Fidelis;* cap. *Non est inventus;* ℣ *Justum deduxit.* Ad IX^am, ant. *Serve bone;* cap. *Cognovit eum Dominus;* ℣ *Justus ut palma.*

1. *Lire* dicitur. — 2. *Probablement Louis VI le Gros, roi de France de 1108 à 1137, mort le 1er août.*

[a] Tres cerei ponuntur ante altare et tres textus super altare[b].

Ad vesperas, ant. et ps. de die; capitulum *Quodcumque ligaveris;* hymnus *Exultet;* ℣ *In omnem terram;* ad Magnificat ant. *Tu es pastor;* [c] duobus thuribulis incensatur altare; oratio *Deus qui beatum Petrum.*

[d] Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu *Exultet:* idem cantus cantatur in hymnis horarum in die.

Ad matutinas, [e] invitatorium *Digna suis;* ant. *In plateis,* ps. *Celi enarrant,* cum aliis ant. et ps. et ℟ de alio festo, preter septimum et octavum ℟, que sunt in hoc festo *Solve jubente, Qui regni claves.* Lectiones leguntur in Passionario, tres prime de legenda *Hujus dici observantiam,* et tres medie de Actibus Apostolorum *Misit Herodes rex manus,* tres ultime de expositione evangelii *Jussit Jhesus discipulos ascendere in naviculam* [f].

In laudibus, ant. *Misit Herodes* cum aliis IIII^or^ sequentibus; capitulum *Tu es pastor ovium;* ℣ *Nimis honorati;* [v°] ad Benedictus ant. *Angelus Domini* [g]; oratio *Deus qui beatum Petrum* [h].

Postea dicitur oratio de Machabeis *Fraterna nos quesumus.* Epistola *Misit Herodes;* [i] ℟ *Constitues;* [j] *Alleluia Tu es Symon;* sequentia *Clare sanctorum;* evangelium *Jussit Jhesus discipulos ascendere in naviculam; Credo in unum;* offertorium *Constitues;* prefatio de apostolis; communio *Tu es Petrus.* [k]

Ad vesperas, ant. *Juravit,* ps. *Dixit Dominus,* cum aliis ant. et psalmis de apostolis; capitulum *(Solve jubente)* [l]; hymnus *Exultet;* ℣ *In omnem terram;* ad Magnificat ant. *Ambulabat Petrus;* oratio *Deus qui beatum Petrum.*

Si hoc festum in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Cives apostolorum.*

In natali sancti STEPHANI, pape et martiris [m].

a. Fiunt IX lectiones. — *b.* Duplex chorus servatur sine capis sericis in vesperis et matutinis. — *c.* Cum. — *d.* Subdiaconus legit collationem. — *e.* Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *f.* *Te Deum laudamus* dicitur. — *g.* Altare incensatur cum uno thuribulo. — *h.* Ad I^am^, ant. *Misit Herodes; Confitemini* dicitur. Ad III^am^, ant. *Occidit autem;* cap. *Tu es Petrus;* ℣ *In omnem terram;* oratio *Deus qui beatum Petrum:* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. In missa servatur unus chorus cum capa serica; ad missam *Nunc scio; Gloria in excelsis;* oratio *Deus qui beatum Petrum.* — *i.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *j.* Duo dyaconi. — *k.* Ad VI^am^, ant. *Videns autem;* cap. *Beatus es Symon Barjona;* ℣ *Constitues.* Ad IX^am^, ant. *Oratio autem;* cap. *Ego pro te rogavi;* ℣ *Nimis honorati sunt.* — *l.* *Quodcumque ligaveris.* — *m.* Duo cerei tantum ponuntur ante altare.

De hoc festo nichil fit in primis vesperis, propter festum beati Petri.

Ad matutinas, [a] invitatorium *Regem martirum* ; ant. et ps. de die ; lectiones de historia ; ℟ de responsorio *Iste sanctus*.

In laudibus, [b] ant. *Qui me confessus* ; capit. *Beatus vir qui suffert* ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *Iste sanctus* ; oratio *Deus qui nos beati Stephani*. [c]

(Hore fiunt de uno martire, missa de dominica).

[110] In inventione sanctorum STEPHANI, NICODEMI, GAMALIELIS et ABIBONIS [d].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capitulum *Sanctorum sicut aquile* ; hymnus *Sanctorum meritis* ; ℣ *Letamini* ; ad Magnificat ant. *Ostend...*, uno thuribulo incensatur altare ; oratio *Deus qui es sanctorum tuorum*.

Post vesperas beate Marie fit processio ad ecclesiam Sancti Stephani extra portam Sancti Martini [1] [e], in cujus ecclesie ingressu cantatur ant. *Sanguis sanctorum*, postea cantantur vespere et dicitur una sola antiphona ferialis super psalmos de die [f] ; (post) capitulum (statim duo clericuli) [g] dicunt ℣ *Letamini* ; ad Magnificat ant. *Ostend...* [h] ; oratio ut supra. Cantatis vesperis, redit processio ad majorem ecclesiam, (et post orationem) [i] de beata Maria [j] cantatur completorium [k].

Ad completorium dicitur hymnus *Te lucis* cum cantu *Rex gloriose* : idem cantus cantatur in hymnis horarum in die.

Ad matutinas, [l] invitatorium *Venite adoremus Dominum* ; ant. *Luciano*, ps. *Beatus vir* cum aliis ant. subscriptis et psalmis de pluribus martiribus, ultimo mutato, quia dicitur *Deus venerunt gentes*, et ℟ sequen[v°]tibus ; [m] lectiones (omnes) leguntur in Passionario de inventione sanctorum *Lucianus Dei misericordia indigens* ; *Te Deum laudamus*.

a. Clericulus. — *b*. Sola. — *c*. Ad I^am^, ant. *Qui me confessus*. Ad terciam, ant. *Qui sequitur me* ; cap. *Qui odit animam* ; ℣ *Gloria et honore* ; oratio *Deus qui nos beati Stephani* : hec dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Missa dicitur de dominica. Ad VI^am^, ant. *Si quis michi* ; cap. *Beatus vir qui in sapientia* ; ℣ *Posuisti Domine*. Ad IX^am^, ant. *Volo Pater* ; cap. *Nisi granum frumenti* ; ℣ *Justus ut palma florebit*. Et si hoc festum in die dominica evenerit, nichil fit de eo nisi solum commemoratio in missa. — *d*. Fiunt IX lectiones; tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare, duplex chorus servatur sine capis sericis in vesperis et matutinis. — *e*. Precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos, tercio crucem, alio thuribulum et alio Colectaneum ; sacerdos ebdomadarius, indutus capa serica, ultimus incedit. — *f*. Et servatur duplex chorus. — *g*. *Sanctorum sicut aquile* ; hymnus non dicitur, sed post capitulum clericuli ferentes cereos et crucem. — *h*. Altare incensatur cum uno thuribulo. — *i*. In cujus ingressu cantatur ant., ℣ et oratio. — *j*. Postea. — *k*. Nec legitur collatio. — *l*. Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *m*. IX.

1. *Voir sur cette église, p. 113, n. 1.*

In laudibus, ant. *Regressus* cum aliis IIII^or^ sequentibus; capitulum *Sancti et justi*; ℣ *Justorum anime*; ad Benedictus [a] *Ex odoris* [b]; oratio *Deus qui es*.

Ad I^um^ [c] non dicitur *Confitemini*. (Ad horas cantantur ℣ de pluribus martiribus). [d]

[e] Ad missam *Intret*; *Gloria in excelsis*; oratio *Deus qui es*; epistola *Hii sunt viri misericordie* [f]; ℟ *Gloriosus*; [g] *Alleluia Justi epulentur*; non dicitur sequentia; evangelium *Simile est regnum celorum thesauro abscondito in agro*; offertorium *Letamini*; communio *Multitudo*. [h]

Ad vesperas, ant. *Regressus* cum aliis IIII^or^ de laudibus, psalmi de die; capitulum *(Sancti per fidem)* [i]; hymnus *Sanctorum meritis*; ℣ *Letamini*; ad Magnificat ant. *Hodie sanctus Johannes* [j]; oratio *Deus qui es*.

Si hoc festum in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *O constantia*.

Post vesperas beate Marie omnes campane [k] insimul pulsantur; quibus diu pulsatis, cantantur vespere pro mortuis, sicut in die animarum [l], excep[III]to quod dicitur hec oratio *Deus venie largitor*, deinde ista *Deus indulgentiarum Domine* Completorium cantatur sicut supra. In sequenti die matutine et omnes hore preter vesperas fiunt de mortuis, sicut in die animarum, excepta oratione, ut dictum est.

(In natali sanctorum episcoporum et confessorum CASSIANI et MEMMII.

Ad vesperas, ant. et ps. de die; capit. *Sanctorum sicut aquile*; hymnus *Rex gloriose*; ℣ *Letamini*; ad Magnificat ant. *Fulgebunt justi*; oratio *Deus qui nos sanctorum confessorum*.

Ad matutinas, invitatorium *Regem confessorum*; ant. et ps. de die; lectiones leguntur de hystoria; ℟ *Propter testamentum*, ℟ *Sancti mei*, ℟ *Sacerdotes*.

In laudibus, ant. *Justi autem*; capit. *Sancti et justi*; ℣ *Justorum anime*; ad Benedictus ant. *Vigilate*; oratio *Deus qui nos sanctorum*.

a. Ant. — *b.* Altare incensatur uno thuribulo. — *c.* Ant. *Regressus*. — *d.* Ad III^am^, ant. *Apparuit iterum*; cap. *Sanguis sanctorum martirum*; ℣ *Letamini*; oratio *Deus qui es sanctorum tuorum*: hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *e.* In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *f.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *g.* Duo dyaconi. — *h.* Ad VI^am^, ant. *Ibi olim (?)*; cap. *Istorum est enim regnum celorum*; ℣ *Justorum anime*. Ad IX^am^, ant. *Dum inventum*; cap. *Sancti per fidem*; ℣ *Justi autem*. — *i.* *Sanctorum sicut aquile*. — *j.* Altare incensatur cum unico thuribulo. — *k.* Versus claustrum. — *l.* Et servatur duplex chorus.

Hore fiunt de sanctis, missa de dominica) [a].

In natali sanctorum martirum SIXTI, FELICISSIMI et AGAPITI [c].

(Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Sanguis sanctorum ;* hymnus *Rex gloriose ; ℣ Letamini ;* ad Magnificat ant. *Beatus papa ;* oratio *Deus qui nos concedis)* [d].

Ad matutinas, [e] invitatorium *Regem martirum ;* ant. et ps. de die ; lectiones leguntur in Passionario [v°] de passione martirum *In illo tempore Decius Cesar ;* ℟ de responsorio *Absterget.*

In laudibus, ant. *Omnes sancti ;* capit. *(Sanctorum sicut aquile)* [f] ; *℣ Justorum anime ;* ad Benedictus *Beatus papa ;* oratio *Deus qui nos.* [g]

Ad missam *Salus autem ;* oratio *Deus qui conspicis,* item alia oratio *Deus qui nos concedis,* et dicuntur simul ; epistola

a. (De sancto DOMINICO). In natali sancti Dominici fiunt IX lectiones (tanquam de uno confessore non episcopo), tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare, duplex chorus servatur sine capis sericis in vesperis et matutinis. Ad vesperas, ant. et ps. de die; capit. *Justus germinabit ;* hymnus *Iste confessor ; ℣ Amavit ;* ad Magnificat ant. *Justum deduxit,* altare incensatur cum uno thuribulo ; oratio *Da quesumus.* Clericulus legit collationem. Ad completorium ymnus *Te lucis* cum cantu *Deus tuorum militum :* idem cantus cantatur in hymnis horarum de die. Ad matutinas, precentor dyaconus vel subdiaconus loco sui invitatorium *Regem confessorum ;* ant. *Beatus vir,* ps. *Beatus vir,* cum aliis ant. et ps. de uno confessore ; lectiones leguntur in Remigio de expositione evangelii *Sint lumbi,* sex prime de fine, tres ultime de principio ; ℟ *Euge,* ℟ *Justus germinabit,* ℟ *Iste cognovit,* ℟ *Stola,* ℟ *Iste est qui ante Deum,* ℟ *Beatus vir,* ℟ *Iste homo,* ℟ *Posuisti,* ℟ *Amavit ; Te Deum* dicitur. In laudibus, ant. *Fidelis.* ant. *Beatus ille,* ant. *Similabo,* ant. *Sacerdotes,* ant. *Serve bone ;* cap. *Iste cognovit ; ℣ Justus ut palma ;* ad Benedictus ant. *Euge,* altare incensatur cum uno thuribulo ; oratio *Da quesumus.* Ad I^{am}, ant. *Fidelis ;* non dicitur *Confitemini.* Ad III^{am}, ant. *Beatus ille ;* cap. *Stola jocunditatis ; ℣ Amavit ;* oratio *Da quesumus :* hec oratio dicitur ad VI^{am} et IX^{am}. In missa servatur unus chorus cum capa serica ; ad missam *Os justi ; Gloria in excelsis ;* oratio *Da quesumus,* postea fit commemoratio de sanctis Cassiano et Memmio, et dicitur oratio *Deus qui nos sanctorum confessorum ;* epistola *Justus cor suum tradidit :* nota quod epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Os justi,* duo dyaconi *Alleluia Justus germinabit ;* sequentia non dicitur ; evangelium *Dixit Symon Petrus ad Jhesum Ecce nos reliquimus omnia ; Credo* non dicitur ; offertorium *Desiderium ;* communio *Fidelis.* Ad VI^{am}, ant. *Similabo ;* cap. *Dedit Dominus confessionem ; ℣ Justum deduxit.* Ad IX^{am}, ant. *Serve bone ;* cap. *Iste homo ; ℣ Justus ut palma.* Ad vesperas, ant. *Fidelis,* ps. de die ; ant. *Beatus ille,* ant. *Similabo,* ant. *Serve bone,* ant. *Ora pro nobis ;* capit. *Justus germinabit ;* hymnus *Iste confessor ; ℣ Amavit ;* ad Magnificat ant. *Iste homo,* altare incensatur cum unico thuribulo ; oratio *Da quesumus* [b]. Si hoc festum in die dominica acciderit, ad processionem cantatur ℟ *Sint lumbi.* — *b.* Postea fit commemoratio de sanctis Sixto, Felicissimo et Agapito, ant. *Beatus papa Sixtus ; ℣ Letamini ;* oratio *Deus qui nos concedis.* — *c.* Duo cerei tantum ponuntur ante altare. — *d.* In primis vesperis nichil fit, propter festum beati Dominici, nisi commemoratio ut dictum est. — *e.* Clericulus. — *f. Sancti et justi.* — *g.* Ad I^{am}, ant. *Omnes sancti.* Ad III^{am}, ant. *Cum palma ;* cap. *Sanguis sanctorum martirum ; ℣ Letamini ;* oratio *Deus qui nos concedis :* hec oratio dicitur ad VI^{a} et IX^{am}.

Benedictus Deus et Pater Domini nostri ; [a] ℟ *Vindica* ; [b] *Alleluia Letamini* ; evangelium *Ecce ego mitto vos* ; offertorium *Gloriabuntur* ; communio *Ego vos elegi*.

Post missam benedicuntur racemi, et postea distribuuntur canonicis a diacono et subdiacono. [c]

Si hoc festum in die dominica evenerit, nichil fit de eo nisi commemoratio in vesperis et matutinis et missa.

In natali sancti DONATI martiris [d].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *(Beatus vir)* [e]; hymnus *Martir Dei* ; ℣ *Gloria et honore* ; ad Magnificat ant. *Hic est vere martir* ; oratio *Deus tuorum gloria sacerdotum*.

Ad matutinas, [f] invitatorium *Regem martirum* ; ant. et ps. de die ; lectiones de hystoria ; ℟ de responsorio *Iste sanctus*.

In laudibus, *Qui me confessus* (et cetera de uno martire. Hore fiunt de sancto, missa de dominica) [g].

[112] In natali sanctorum martirum CYRIACI, LARGI et SMARAGDI [h].

Ad vesperas, ant. et ps. [1] *(Istorum est enim)* [i] ; hymnus *Rex gloriose* ; ℣ *Letamini* ; ad Magnificat ant. *Gaudent in celis* ; oratio *Deus qui nos annua*.

Ad matutinas, [j] invitatorium *Regem martirum* ; ant. et ps. de die ; lectiones de hystoria ; ℟ de responsorio *Absterget* (et cetera de pluribus martiribus) [k].

Ad missam *Timete* ; oratio *Deus qui nos annua* ; epistola *Metuentes Dominum* ; [l] ℟ *Timete* ; [m] *Alleluia Mirabilis* ; evangelium *Euntes in mundum universum* ; offertorium *Letamini* ; communio *Signa eos*. [n]

a. Clericulus. — *b*. Alius clericulus. — *c*. Ad VI^{am}, ant. *Corpora sanctorum* ; cap. *Istorum est enim* ; ℣ *Justorum anime*. Ad IX^{am}, ant. *Tamquam aurum* ; cap. *Sancti per fidem* ; ℣ *Justi autem*. — *d*. Duo cerei tantum ponuntur ante altare. — *e*. *Iste sanctus*. — *f*. Clericulus. — *g*. Cap. *Beatus vir qui suffert* ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *Iste sanctus* ; oratio *Deus tuorum gloria sacerdotum*. Ad I^{am}, ant. *Qui me confessus*. Ad III^{am}, ant. *Qui sequitur me* ; cap. *Qui odit* ; ℣ *Gloria et honore* ; oratio *Deus tuorum gloria* : hec oratio dicitur ad VI^{am} et IX^{am}. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de festo. Ad VI^{am}, ant. *Si quis michi* ; cap. *Beatus vir qui in sapientia* ; ℣ *Posuisti*. Ad IX^{am}, ant. *Volo Pater* ; cap. *Nisi granum* ; ℣ *Justus ut palma*. Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio in missa tantum. — *h*. Duo cerei tantum ponuntur ante altare. — *i*. *Sanctorum sicut aquile*. — *j*. Clericulus. — *k*. In laudibus sola ant. *Omnes sancti* ; capit. *Sancti et justi* ; ℣ *Justorum anime* ; ad Benedictus ant. *Astiterunt* ; oratio *Deus qui nos annua*. Ad I^{am}, ant. *Omnes sancti*. Ad III^{am}, ant. *Cum palma* ; cap. *Sanguis sanctorum martirum* ; ℣ *Letamini* ; oratio *Deus qui nos annua* : hec oratio dicitur ad VI^{am} et IX^{am}. — *l*. Clericulus. — *m*. Alius clericulus. — *n*. Ad VI^{am}, ant. *Corpora* ; cap. *Istorum est enim* ; ℣ *Justorum anime*. Ad IX^{am}, ant. *Tanquam aurum* ; cap. *Sancti per fidem* ; ℣ *Justi autem*. Si hoc festum in die dominica accederit, nichil fit de eo nisi commemoratio in missa tantum.

1. *Sous-entendu* de die; capitulum.

In natali sancti ROMANI martiris[a].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *(Hic est vere martir)*[b] ; hymnus *Martir Dei* ; ℣ *Gloria et honore* ; ad Magnificat ant. *Dixit Romanus* ; oratio *Presta quesumus*.

Ad matutinas, [c] invitatorium *Regem martirum* ; ant. et ps. de die ; lectiones leguntur in Omeliario de expositione evangelii de vigilia beati Laurentii *Si quis vult post me venire* ; ℟ de responsorio *Iste sanctus*.

In laudibus, [ant.] *Qui me confessus* ; capit. *(Iste sanctus)*[d] ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus[e] *Dixit Romanus* ; oratio *Presta quesumus*. Postea fit commemoratio de vigilia beati Laurentii et cantatur ant. *Qui odit*, ℣ *Posuisti Domine*, [v°] oratio *Adesto*.

(Hore fiunt de sancto Romano, missa de vigilia et cantatur post VI^am^)[f]. Ad missam *Dispersit* ; oratio *Adesto*, postea dicitur oratio de sancto Romano[g] *Presta quesumus* ; epistola *Confitebor* ; [h] ℟ *Dispersit* ; evangelium *Si quis vult venire post me* ; offertorium *Oratio mea* ; communio *Qui vult*.[i]

Si vigilia[j] beati Laurentii in die dominica evenerit, in sabbato precedenti fit totum de tempore in vesperis et post orationem de tempore dicitur ant. *Dixit Romanus*, ℣ *Gloria et honore*, oratio *Presta quesumus*. In matutinis fit totum de tempore preter evangelium, quia dicitur evangelium de vigilia. In laudibus, ant. *Regnavit* ; capit. *Deus autem spei* ; ℣ *Dominus regnavit* ; ad Benedictus ant. *Qui odit* ; oratio *Adesto*, postea fit commemoratio de sancto Romano. Omnes hore fiunt de tempore, et dicitur in horis oratio de precedenti dominica. Missa de vigilia et cantatur[k] *Alleluia Lætabitur*.

In natali beati LAURENTII martiris[l].

Tres cerei pronuntur ante altare, tres textus super altare[m].

Ad vesperas, [n] *Beatus vir*, ps. de die ; ant. *Qui sequitur me*, [113] ant. *Nisi granum*, ant. *Qui odit*, ant. *Hic est vere*

a. Duo cerei tantum ponuntur ante altare. — *b.* *Iste sanctus.* — *c.* Clericulus. — *d.* *Beatus vir qui suffert.* — *e.* Ant. — *f.* Ad I^am^, ant. *Qui me confessus.* Ad III^am^, ant. *Qui sequitur me* ; cap. *Qui odit* ; ℣ *Gloria et honore* ; oratio *Presta quesumus* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Ad VI^am^, ant. *Si quis michi* ; cap. *Beatus vir qui in sapientia* ; ℣ *Posuisti.* Post VI^am^ cantatur missa de vigilia. — *g.* Oratio. — *h.* Clericulus. — *i.* Ad IX^am^, ant. *Volo Pater* ; cap. *Nisi granum* ; ℣ *Justi autem.* — *j.* (Si vigilia beati Laurentii in die dominica evenerit, omnia fiunt de tempore, preter evangelium quod pronuntiatur in VII^a^ lectione, et leguntur de eo tres lectiones. In laudibus ant. *Regnavit* ; cap. *Deus autem spei* ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *Qui odit* ; oratio *Adesto* ; et nota quod fit commemoratio de beato Romano in vesperis). — *k.* *Gloria in excelsis* et. — *l.* Fiunt IX lectiones. — *m.* Duplex chorus servatur sine capis sericis in vesperis et matutinis. — *n.* Ant.

martir; capitulum *(Iste sanctus)* [a]; duo subdiaconi [b] ℟ *In craticula*; hymnus *Deus tuorum militum*; ℣ *Gloria et honore*; ad Magnificat *Beatus Laurentius* [c]; oratio *Adesto*.

Post vesperas beate Marie fit processio ad altare Beati Laurentii (in turri et in introitu) [d] cantatur ℟ *Levita Laurentius*; postea cantantur vespere, in quibus dicitur una sola ant. ferialis super psalmos de die; (post capitulum dicitur) [e] ℣ *Gloria et honore*; ad Magnificat ant. *Beatus Laurentius*, solus septimanarius incensat altare; oratio *Adesto*, deinde redit processio in chorum et cantatur completorium [f].

Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu *Deus tuorum militum*: idem cantus cantatur in hymnis horarum in die.

Ad matutinas, [g] invitatorium *Beatus Laurentius*; ant. *Quo progrederis*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et versibus earum (et psalmis de uno martire) [h] et ℟ sequentibus; IX lectiones leguntur in Passionario de passione beati Laurentii *In illo tempore*; cantata *Gloria* noni ℟, septimanarius chori (incipit) [i] ℟ *Hic est vere*, et cantando [j] fit processio ad altare Sancti Laurentii [k], [v°] et ibi cantatur *Te Deum laudamus* et laudes integre.

In laudibus, ant. *Laurentius ingressus est* cum aliis IIII^or^ sequentibus; capitulum (*Beatus vir*) [l]; ℣ *Justus ut palma*; ad Benedictus [m] *In craticula* [n]; oratio *Da nobis quesumus*; postea redit processio in chorum et cantantur matutine de sancta Maria.

Ad I^am^ [o] non dicitur *Confitemini*.

(Ad horas cantantur versiculi de uno martire). [p]

In missa ad majus altare non servatur chorus (nec) [q] cantatur [r] sequentia [s]. Cantata missa, alius sacerdos indutus capa

a. Levita Laurentius. — *b.* Sine capis sericis. — *c.* Altare incensatur cum duobus thuribulis. — *d.* Precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos, alio crucem, alio thuribulum et alio Colectaneum; sacerdos ebdomadarius, indutus capa serica, ultimus incedit et eundo. — *e.* Et servatur duplex chorus; capit. *Levita Laurentius*, ymnus non dicitur, sed post capit. clericuli ferentes cereos et crucem dicunt. — *f.* Nec legitur collatio. — *g.* Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *h.* Et ps. de uno martire, mutato VIII° psalmo, loco cujus dicitur ps. *Exaudi Domine justiciam meam.* — *i.* Reincipit. — *j.* Dictum ℟. — *k.* Ordinata prout dictum est in vesperis. — *l. Puer meus noli timere.* — *m.* Ant. — *n.* Altare incensatur cum uno thuribulo. — *o.* Ant. *Laurentius ingressus est.* — *p.* Ad III^am^, ant. *Laurentius bonum opus*; cap. *Strinxerunt corporis membra*; ℣ *Gloria et honore*; oratio *Da nobis quesumus*: hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *q.* Sed. — *r.* Quasi transcurrendo; ad missam *Confessio*; *Gloria*; oratio *Da nobis quesumus*; epistola *Qui parce seminat*; corus cantat ℟ *Probasti* et *Alleluia Puer meus.* — *s.* Non dicitur; evangelium *Amen amen dico vobis Nisi granum frumenti*; *Credo* non dicitur; offertorium *Confessio*; communio *Qui michi ministrat.*

In natali sancti ROMANI martiris[a].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *(Hic est vere martir)*[b] ; hymnus *Martir Dei* ; ℣ *Gloria et honore* ; ad Magnificat ant. *Dixit Romanus* ; oratio *Presta quesumus*.

Ad matutinas, [c] invitatorium *Regem martirum* ; ant. et ps. de die ; lectiones leguntur in Omeliario de expositione evangelii de vigilia beati Laurentii *Si quis vult post me venire* ; ℟ de responsorio *Iste sanctus*.

In laudibus, [ant.] *Qui me confessus* ; capit. *(Iste sanctus)*[d] ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus[e] *Dixit Romanus* ; oratio *Presta quesumus*. Postea fit commemoratio de vigilia beati Laurentii et cantatur ant. *Qui odit*, ℣ *Posuisti Domine*, [v°] oratio *Adesto*.

(Hore fiunt de sancto Romano, missa de vigilia et cantatur post VI^am^)[f]. Ad missam *Dispersit* ; oratio *Adesto*, postea dicitur oratio de sancto Romano[g] *Presta quesumus* ; epistola *Confitebor* ; [h] ℟ *Dispersit* ; evangelium *Si quis vult venire post me* ; offertorium *Oratio mea* ; communio *Qui vult*.[i]

Si vigilia[j] beati Laurentii in die dominica evenerit, in sabbato precedenti fit totum de tempore in vesperis et post orationem de tempore dicitur ant. *Dixit Romanus*, ℣ *Gloria et honore*, oratio *Presta quesumus*. In matutinis fit totum de tempore preter evangelium, quia dicitur evangelium de vigilia. In laudibus, ant. *Regnavit* ; capit. *Deus autem spei* ; ℣ *Dominus regnavit* ; ad Benedictus ant. *Qui odit* ; oratio *Adesto*, postea fit commemoratio de sancto Romano. Omnes hore fiunt de tempore, et dicitur in horis oratio de precedenti dominica. Missa de vigilia et cantatur[k] *Alleluia Lætabitur*.

In natali beati LAURENTII martiris[l].

Tres cerei pronuntur ante altare, tres textus super altare[m].

Ad vesperas, [n] *Beatus vir*, ps. de die ; ant. *Qui sequitur me*, [113] ant. *Nisi granum*, ant. *Qui odit*, ant. *Hic est vere*

a. Duo cerei tantum pronuntur ante altare. — b. *Iste sanctus*. — c. Clericulus. — d. *Beatus vir qui suffert*. — e. Ant. — f. Ad I^am^, ant. *Qui me confessus*. Ad III^am^, ant. *Qui sequitur me* ; cap. *Qui odit* ; ℣ *Gloria et honore* ; oratio *Presta quesumus* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Ad VI^am^, ant. *Si quis michi* ; cap. *Beatus vir qui in sapientia* ; ℣ *Posuisti*. Post VI^am^ cantatur missa de vigilia. — g. Oratio. — h. Clericulus. — i. Ad IX^am^, ant. *Volo Pater* ; cap. *Nisi granum* ; ℣ *Justi autem*. — j. (Si vigilia beati Laurentii in die dominica evenerit, omnia fiunt de tempore, preter evangelium quod pronuntiatur in VII^a^ lectione, et leguntur de eo tres lectiones. In laudibus ant. *Regnavit* ; cap. *Deus autem spei* ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *Qui odit* ; oratio *Adesto* ; et nota quod fit commemoratio de beato Romano in vesperis). — k. *Gloria in excelsis* et. — l. Fiunt IX lectiones. — m. Duplex chorus servatur sine capis sericis in vesperis et matutinis. — n. Ant.

martir; capitulum *(Iste sanctus)* [a]; duo subdiaconi [b] ℟ *In craticula*; hymnus *Deus tuorum militum*; ℣ *Gloria et honore*; ad Magnificat *Beatus Laurentius* [c]; oratio *Adesto*.

Post vesperas beate Marie fit processio ad altare Beati Laurentii (in turri et in introitu) [d] cantatur ℟ *Levita Laurentius*; postea cantantur vespere, in quibus dicitur una sola ant. ferialis super psalmos de die; (post capitulum dicitur) [e] ℣ *Gloria et honore*; ad Magnificat ant. *Beatus Laurentius*, solus septimanarius incensat altare; oratio *Adesto*, deinde redit processio in chorum et cantatur completorium [f].

Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu *Deus tuorum militum*: idem cantus cantatur in hymnis horarum in die.

Ad matutinas, [g] invitatorium *Beatus Laurentius*; ant. *Quo progrederis*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et versibus earum (et psalmis de uno martire) [h] et ℟ sequentibus; IX lectiones leguntur in Passionario de passione beati Laurentii *In illo tempore*; cantata *Gloria* noni ℟, septimanarius chori (incipit) [i] ℟ *Hic est vere*, et cantando [j] fit processio ad altare Sancti Laurentii [k], [v°] et ibi cantatur *Te Deum laudamus* et laudes integre.

In laudibus, ant. *Laurentius ingressus est* cum aliis IIII^or^ sequentibus; capitulum (*Beatus vir*) [l]; ℣ *Justus ut palma*; ad Benedictus [m] *In craticula* [n]; oratio *Da nobis quesumus*; postea redit processio in chorum et cantantur matutine de sancta Maria.

Ad I^am^ [o] non dicitur *Confitemini*.

(Ad horas cantantur versiculi de uno martire). [p]

In missa ad majus altare non servatur chorus (nec) [q] cantatur [r] sequentia [s]. Cantata missa, alius sacerdos indutus capa

a. Levita Laurentius. — *b.* Sine capis sericis. — *c.* Altare incensatur cum duobus thuribulis. — *d.* Precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos, alio crucem, alio thuribulum et alio Colectaneum; sacerdos ebdomadarius, indutus capa serica, ultimus incedit et eundo. — *e.* Et servatur duplex chorus; capit. *Levita Laurentius*, ymnus non dicitur, sed post capit. clericuli ferentes cereos et crucem dicunt. — *f.* Nec legitur collatio. — *g.* Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *h.* Et ps. de uno martire, mutato VIII° psalmo, loco cujus dicitur ps. *Exaudi Domine justiciam meam.* — *i.* Reincipit. — *j.* Dictum ℟. — *k.* Ordinata prout dictum est in vesperis. — *l.* *Puer meus noli timere.* — *m.* Ant. — *n.* Altare incensatur cum uno thuribulo. — *o.* Ant. *Laurentius ingressus est.* — *p.* Ad III^am^, ant. *Laurentius bonum opus*; cap. *Strinxerunt corporis membra*; ℣ *Gloria et honore*; oratio *Da nobis quesumus*: hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *q.* Sed. — *r.* Quasi transcurrendo; ad missam *Confessio*; *Gloria*; oratio *Da nobis quesumus*; epistola *Qui parce seminat*; corus cantat ℟ *Probasti* et *Alleluia Puer meus.* — *s.* Non dicitur; evangelium *Amen amen dico vobis Nisi granum frumenti*; *Credo* non dicitur; offertorium *Confessio*; communio *Qui michi ministrat.*

serica super albam precedit processionem, cum diacono et subdiacono et clericulis ferentibus cereos, ad altare Beati Laurentii et ibi cantatur (eadem) missa (que in choro)[a]. Ad missam (duplex chorus servatur ; introitus) *Confessio*, prosa *Ore Patris ; Kyrie Cunctipotens ;*[b] *Gloria in excelsis*,[c] prosa *Sedentem ;* oratio *Da nobis ;* epistola *Qui*[d] *seminat* (*parce*) ; duo subdiaconi[e] ℟ *Probasti ;* duo diaconi *Alleluia Puer meus ;* sequentia *Stola jocunditatis ;* evangelium *Amen amen dico vobis* [114] *Nisi granum frumenti ; Credo in unum ;* offertorium *Confessio ;* communio *Qui michi ministrat*. Post missam redit processio in chorum et cantatur VI^a[f].

Ad vesperas, ant. *Laurentius* cum aliis IIII^or de laudibus, ps. de die ; capitulum (*Hic est vere martir*)[g] ; hymnus *Deus tuorum militum ;* ℣ *Gloria et honore ;* ad Magnificat ant. *Sanctus vir Laurentius*[h] ; oratio *Da nobis*, postea dicitur (ant). de sancto Tiburtio[i] *Inclytus martir Tiburtius*, ℣ *Posuisti Domine*, oratio *Beati Tyburtii*.

Si festum beati Laurentii in die dominica evenerit, ad processionem in circuitu chori cantatur ℟ *In craticula*.

Per octavas beati LAURENTII, in ebdomada.

[j] Invitatorium *Regem martirum ;* ant. *Quo progrederis :* hoc sola dicitur super IX psalmos de (uno martire)[k] ; versiculi antiphonarum non dicuntur nisi in festo ; lectiones leguntur in Passionario de sermonibus de beato Laurentio ; ℟ cantantur de responsorio *Levita Laurentius*, unaquaque die tria, sicut ordinata sunt ; non dicitur *Te Deum laudamus*.

In laudibus, sola ant. *Laurentius ;* capit. *(Iste sanctus)*[l] ; ℣ *Justus ut palma ;* ad Benedictus[m] *Noli me derelinquere ;* oratio *Da nobis ;* postea dicitur de sancto Tiburtio ant. *Inclitus*, ℣ *Posuisti*, oratio [v°] *Beati :* eadem oratio dicitur in missa post orationem de sancto Laurentio.

Ad horas non mutantur cantus hymnorum.

Cum autem non sint nisi duo dies vacantes inter festum beati Laurentii et vigiliam beate Marie, in uno illorum oportet[n] missam de octavis sancti Laurentii, que propria est, et non potest cantari in die octavo propter octavas beate Marie ; in

a. Et servatur duplex chorus cum capis sericis. — *b*. Precentor dat sacerdoti. — *c*. Et in fine dicitur. — *d*. *Parce*. — *e*. Cum capis sericis. — *f*. Ad VI^am, ant. *Adhesit ;* cap. *Quo progrederis ;* ℣ *Posuisti*. Ad IX^am, ant. *Beatus Laurentius ;* cap. *Probasti ;* ℣ *Justus ut palma*. — *g*. *Levita Laurentius*. — *h*. Altare incensatur cum duobus thuribulis. — *i*. Ant. — *j*. Ponuntur duo cerei tantum ante altare. Ad matutinas, clericulus. — *k*. Festo. — *l*. *Puer meus*. — *m*. Ant. — *n*. Cantare.

altero, si sit dies dominica vel II^a feria vel III^a, cantatur missa de dominica [a]. Si autem in neutro sit dies dominica vel II^a feria vel III^a, in uno cantatur predicta missa de octavis, in altero missa que intitulatur missa in mane. Ad missam que intitulatur in mane, introitus *Ego autem* ; oratio *Da nobis* ; epistola *Beatus vir qui inventus est sine macula* ; [b] ℟ *Justus ut palma* ; [c] *Alleluia Posuisti* ; evangelium *Qui amat patrem aut matrem* ; offertorium *Posuisti* ; communio *Magna est*. Ad missam de octavis, introitus *Probasti* ; oratio *Beati Laurentii* ; epistola *Beatus vir qui inventus est* ; [d] ℟ *Beatus vir* ; [e] *Alleluia Letabitur* ; evangelium *Qui amat* ; offertorium *In virtute tua* ; communio *Qui vult venire*.

Ad vesperas, sola ant. *Laurentius*, ps. de die ; capit. *(Beatus vir)* [f] ; hymnus *Martir Dei* ; ℣ [115] *Gloria et honore* ; ad Magnificat [g] *Non ego*. Sequentibus diebus dicuntur sequentes antiphone [h] ad Benedictus et Magnificat in ordine ; oratio *Da nobis*.

Si dies dominica occurrat in uno duorum dierum vacantium, cantatur quod cantatum est in festo, preter versus antiphonarum et preter antiphonas de laudibus, quia una sola ant. cantatur in laudibus ; VI prime lectiones leguntur de sermonibus de beato Laurentio, tres ultime de expositione evangelii de dominica ; ad processionem cantatur ℟ *In craticula*. Missa cantatur de dominica.

In natali sanctorum martirum YPOLITI sociorumque ejus [i].

Ad vesperas, ant. *Laurentius*, ps. de die ; capit. *Sanctorum sicut aquile* ; hymnus *Sanctorum meritis* ; ℣ *Letamini* ; ad Magnificat ant. *Gaudent in celis* ; cum uno tantum thuribulo incensatur altare ; oratio *Da quesumus*, postea dicitur ant. et ℣ et oratio de octavis.

Ad completorium, clericulus legit collationem ; hymnus *Te lucis* cum cantu *Rex gloriose* : idem cantus cantatur in hymnis horarum in die.

Ad matutinas, [j] subdiaconus [k] invitatorium *Venite* ; ant. *Valerianus*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. sequentibus et psalmis de pluribus martiribus, mutato ultimo (quia) [l] canta-

a. Et pretermittitur missa que intitulatur missa in mane, et in alio die vacante cantatur missa de octavis. — *b*. Clericulus. — *c*. Alius clericulus. — *d*. Clericulus. — *e*. Alius clericulus. — *f*. *Levita Laurentius*. — *g*. Ant. — *h*. De nocturnis per ebdomadam. — *i*. Fiunt IX lectiones ; tres corei ponuntur ante altare, tres textus super altare ; duplex chorus servatur sine capis sericis in vesperis et matutinis. — *j*. Precentor diaconus vel. — *k*. Pro ipso. — *l*. Loco cujus.

tur [a] *Deus venerunt gentes*, [v°] et ℟ sequentibus ; lectiones omnes leguntur in Passionario de passione martirum *Regressus ; Te Deum laudamus* dicitur.

In laudibus, ant. *Preses* cum aliis IIII^or sequentibus ; capit. *Sancti et justi ; ỳ Justorum anime ;* ad Benedictus ant. *Oravit* [b] ; oratio *Da quesumus*, postea [c] commemoratio de octavis.

(Ad horas cantantur versiculi de pluribus martiribus) [d].

Ad missam *Justi epulentur ; Gloria in excelsis ;* oratio *Da quesumus*, postea dicitur oratio de sancto Laurentio ; epistola *Justorum anime ;* [e] ℟ *Timete ;* [f] *Alleluia Judicabunt ;* non dicitur sequentia ; evangelium *Attendite a fermento* [g] ; offertorium *Anima nostra ;* communio *Dico autem vobis.* [h]

Ad vesperas, ant. *Preses* cum aliis IIII^or de laudibus ; capit. *(Sancti per fidem)* [i] ; hymnus *Sanctorum meritis ; ỳ Letamini ;* ad Magnificat ant. *Sanctum est* [j] ; oratio *Da quesumus,* [k] commemoratio de octavis.

Si hoc festum in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *O constantia martirum*, et non pronuntiatur evangelium de dominica usque post octavas beate Marie.

In vigilia Assumptionis beate Marie.

Ad matutinas, [l] invitatorium *Regem martirum ;* ant. *Quo progrederis*, ps. *Beatus vir* [116] cum aliis ps. de (uno martire) [m] ; lectiones leguntur in Omeliario de expositione evangelii *Loquente Jhesu ;* ℟ de sancto Laurentio.

In laudibus, [n] *Laurentius ;* post orationem de sancto Laurentio cantatur ant. *Beatus venter, ỳ Speciosa,* oratio *Deus qui virginalem aulam.*

Hore cantantur de sancto Laurentio.

Missa de vigilia et cantatur post VI^am ; ad missam *Vultum tuum ;* oratio *Deus qui virginalem*, postea dicitur oratio de sancto Laurentio et oratio de sancto Eusebio *Deus qui nos beati Eusebii ;* epistola *Ab initio ;* clericulus ℟ *Dilexisti ;* evangelium *Loquente Jhesu ;* offertorium *Offerentur ;* communio *Dilexisti.*

a. Ps. — *b.* Cum uno thuribulo incensatur altare. — *c.* Fit. — *d.* Ad I^am, ant. *Preses dixit ; Confitemini* non dicitur. Ad III^am, ant. *Dixit Cesar ;* cap. *Sanguis sanctorum martirum ; ỳ Letamini ;* oratio *Da quesumus :* hec oratio dicitur ad VI^am et IX^am. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *e.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *f.* Duo dyaconi. — *g. Credo* non dicitur. — *h.* Ad VI^am, ant. *Decius dixit ;* cap. *Istorum est enim ; ỳ Justorum anime.* Ad IX^am, ant. *Tunc Valerianus ;* cap. *Sancti per fidem ; ỳ Justi autem.* — *i. Sanctorum sicut aquile.* — *j.* Cum uno thuribulo incensatur altare. — *k.* Postea fit. — *l.* Clericulus. — *m.* Festo. — *n.* Ant.

Si hec vigilia in die dominica evenerit, cantatur totum ℟ de beato Laurentio, exceptis versibus antiphonarum ; VI prime lectiones leguntur de sermonibus de beato Laurentio, tres ultime de expositione evangelii de vigilia ; una sola ant. dicitur in laudibus ; post orationem de beato Laurentio dicitur predicta ant. de vigilia et ℣ et oratio ; omnes hore fiunt de octavis ; missa de vigilia, ut predictum est, sed cantatur *Gloria in excelsis* et *Alleluia Ora pro nobis ;* non cantatur sequentia, nec mutatur prefatio.

[V°] In ASSUMPTIONE BEATE MARIE.

[a] Paratur ecclesia palliis et tapetis ; tabule altaris aperiuntur, et ponuntur omnes textus super altare et due cruces auree juxta magnam crucem ; cerei ponuntur eo ordine quo dictum est in Purificatione.

(Ad vesperas) cantor et succentor servant chorum [b].

(Episcopus incipit) [c] ant. *Hec est*, ps. *Letatus sum ;* (archidiaconus vel thesaurarius incipit) [d] ant. *Ortus*, ps. *Ad te levavi ;* [e] ant. *Hec est que nescivit*, ps. *Nisi quia Dominus ;* [f] ant. *Post partum*, ps. *Qui confidunt ;* [g] ant. *Quam pulchra*, ps. *In convertendo*. Episcopus capitulum *Hec est regina virginum ;* duo diaconi cum capis sericis cantant ℟ *Felix*. Hymnus *Quem terra*, et totus cantatur ; duo clericuli ℣ *Ora pro nobis*. Ad Magnificat episcopus incipit ant. *Vidi speciosam*, et tota cantatur ; dum cantatur *Magnificat*, episcopus accedit ad altare incensandum cum processione quam diximus in Purificatione. Interim cantor et succentor dant duobus diaconis invitatorium cantandum in matutinis ; episcopus orationem *Deus qui virginalem ;* clericuli qui [117] ferunt cereos et crucem in processione dicunt *Benedicamus*. In nullo festo beate Marie fit processio ante crucifixum in vesperis vel matutinis. Subdiaconus legit collationem, accepta benedictione ab episcopo.

Ad completorium, septimanarius dicit ℣ de beata Maria, postea *Deus in adjutorium ;* super psalmos ant. *Alleluia ;* hymnus *O quam glorifica ;* capitulum *Gaude Maria ;* ℣ *Ave Maria ;* ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Hec est virgo virginum ;* ante orationem dicitur ℣ de beata Maria ; oratio *Concede misericors Deus*. Eodem modo cantatur completorium per totas octavas.

a. Est festum annuale et. — *b.* Cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa, tenentes baculos deargentatos in manibus. — *c.* Ad vesperas cantor dat episcopo. — *d.* Succentor dat archidiacono vel thesaurario in sinistro choro. — *e.* Cantor dat diacono terciam. — *f.* Succentor dat diacono quartam. — *g.* Cantor dat subdiacono.

Matutine cantantur in principio noctis. Ad matutinas, duo diaconi cum capis sericis cantant invitatorium *Venerantes;* cantor incipit hymnum *Ave maris stella ;* episcopus incipit ant. *Ecce tu pulcra es,* ps. *Domine Dominus noster,* cum aliis ant. et ps. sicut in Purificatione ; primus ℣ *Ora pro nobis,* secundus *Post partum,* tercius *Sancta Dei genitrix.* VI prime lectiones leguntur in Passionario de sermone beati Jeronimi *Fratres karissimi de Assumptione* et cetera, tres ultime leguntur in Omeliario de ex[v°]positione evangelii *Intravit Jhesus in quoddam castellum;* ℟ cantantur de responsorio *Vidi speciosam* et omnes versus cantantur a binis canonicis [a]; in Iª et IIIIª et VIIª lectione incensatur altare a duobus sacerdotibus ; cantata *Gloria* tercii ℟, cantor (incipit) [b] ℟ *Diffusa est,* et ultimo cantatur tropus quem nos caudam vocamus ; cantata *Gloria* sexti ℟, succentor (incipit) [b] ℟ *Ista est* et cantatur similiter tropus ; cantata *Gloria* noni ℟, cantor (incipit) [b] ℟ *Felix;* postea episcopus incipit *Te Deum laudamus.* (Duo clerici custodes deponunt cortinam qua tegebantur cruces et superior pars altaris et anterior).

In laudibus, (episcopus) ant. *Assumpta est* [c] cum IIIIor (sequentibus et omnes finiuntur) ; capitulum *Hodie Maria virgo ;* ℣ *Speciosa ;* ad Benedictus ant. *Que est ista,* et tota cantatur ; episcopus incensat altare (ut supra) [d] ; oratio *Veneranda.*

Ad Iam dicitur hymnus *O gloriosa Domina ;* similiter ad IIIam et VIam et IXam : eodem modo fit usque ad octavas ; ant. *Assumpta est ; Confitemini* dicitur ; ℣ de beata Maria dicitur ante orationem [118], oratio (de beata Maria) [e]. Eodem modo cantatur prima per totas octavas.

Post primam parata debet esse processio Sancti Petri in ecclesia nostra et processio Sancte Genovefe ; et fit processio, in qua precedunt duo clericuli cum capis sericis ferentes duas cruces aureas; postea secuntur VI subdiaconi cumbinati, et septimus qui lecturus est epistolam solus incedit, et omnes deferunt textus ; deinde secuntur VI diaconi similiter combinati, et septimus qui lecturus est evangelium solus incedit, et isti non deferunt textus ; hos secuntur clericuli, postea cantor

a. Preter primum et quartum, quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri.* — *b.* Reincipit. — *c.* Et eam incipit episcopus ; alie quatuor sequentes eo ordine incipiuntur quo dictum est in vesperis, et omnes finiuntur. — *d.* Eodem modo quo supra dictum est in vesperis. — *e.* *Veneranda.*

et succentor cum capis sericis, portantes in manibus baculos deargentatos; deinde secuntur alii cumbinati, omnes cum capis sericis ; episcopus ultimus incedit et solus, cum capa serica et mitra et baculo pastorali. Hec processio egreditur ecclesia per ostium [a] quod est inter altare Sancti (Andree) [b] et altare martyrum Cosme et Damiani, et ingreditur claustrum per ostium quod est juxta refectorium, [v°] et per medium claustri incedit versus ecclesiam Sancti Remigii, et per medium ecclesie Sancti Remigii redit ad ecclesiam. In hac processione cantatur ℟ *Vidi speciosam*, deinde alia que secuntur usquedum processio pervenerit in medium ecclesie ; quo dum pervenerit, cantor (incipit) [c] ℟ *Felix namque es*, VII canonici cantant ℣ *Ora pro populo*, duo subdiaconi, duo diaconi, duo sacerdotes et decanus VII^mus^, vel archidiaconus vel thesaurarius ; cantato ℣, processio intrat chorum cantando *Quia ex te*, nec deponunt capas nisi post (missam) [d].

Ad III^am^, ant. *Maria virgo* ; capit. *Assumpta est Maria* ; ℣ *Exaltata est sancta Dei Genitrix*, et (dicitur) [e] cum *Alleluia* [f]; oratio *Veneranda* [g].

Ad missam (cantor et succentor habent baculos ; cantor incipit) *Gaudeamus*, prosa *Est qui* ; *Kyrie Fons bonitatis* ; [h] *Gloria in excelsis* (cum) [i] prosa *Sedentem* ; episcopus, quando primo convertitur ad populum, dicit *Pax vobis* ; oratio *Veneranda*. Epistola *In omnibus requiem* ; (duo subdiaconi) [j] ℟ *Propter veritatem* ; [119] duo diaconi *Alleluia Hodie* ; sequentia *Aurea* [1], et tota cantatur, quia finis est de hoc festo. Evangelium *Intravit Jhesus in quoddam castellum* ; post evangelium diaconus clamat alta voce *Humiliate vos ad benedictionem* ; episcopus facit benedictionem super populum, postea incipit *Credo in unum* ; offertorium *Offerentur* ; prefatio dicitur de beata Maria : similiter per totas octavas ; communio *Diffusa est*.

Ad VI^am^, [k] *In (ordinem)* [l] ; capit. *Paradysi janue* ; ℣ *Hodie Maria Virgo* ; (oratio *Veneranda*).

Ad IX^am^, ant. *Pulchra es* ; capit. *(Hodie Maria Virgo)* [m] ; ℣ *Maria virgo assumpta est* ; (oratio *Veneranda*).

a. Curie episcopalis. — *b*. Egidii. — *c*. Et succentor incipiunt. — *d*. Evangelium missæ. — *e*. Cantatur. — *f*. Solemniter : eodem modo cantantur ℣ ad VI^am^ et IX^am^. — *g*. Hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *h*. Cantor dat sacerdoti. — *i*. Et in fine dicitur. — *j*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *k*. Ant. — *l*. *Odorem*. — *m*. *Veni electa mea*.

1. *La lettre* u *de ce mot a été raturée ; il faut donc lire* A rea *(voir* Repert. hymnol., *n° 16)*.

Ad vesperas, ant. *Assumpta est*, ps. *Letatus sum* ; ant. *Maria virgo*, ps. *Ad te levavi* ; ant. *In (ordinem)* [a], ps. *Nisi quia Dominus* ; ant. *Paradysi janue*, ps. *Qui confidunt* ; ant. *Pulchra es*, ps. *In convertendo* [b]. Capitulum *(Maria virgo assumpta est)* [c] ; hymnus *Quem terra*, et non cantatur nisi usque ad illum versum *O gloriosa Domina* : similiter per totas octavas ; ℣ *Ora pro nobis*. Ad Magnificat ant. *Hodie*, et tota cantatur ; episcopus incensat altare [v°] eo modo quo predictum est [d] ; oratio *Veneranda*. [e]

Ad completorium, ut supra. [f]

Per octavas Assumptionis beate Marie.

Non intratur chorus nisi in superpelliciis; III cerei ponuntur ante altare, III textus super altare [g].

Ad matutinas, (subdiaconus) [h] invitatorium *Ave Maria* ; (duplex chorus servatur, similiter in vesperis) ; ant. *Exaltata es*, ps. *Domine Dominus noster*, cum aliis psalmis de festo, et dicitur sola ant. predicta per ebdomadam ; lectiones leguntur in hystoria de Canticis Canticorum ; ℟ cantantur de responsorio *Vidi speciosam*, unaquaque die tria, sicut ordinata sunt ; *Te Deum laudamus* dicitur.

In laudibus, sola ant. *Assumpta est* ; capitulum *Hodie Maria virgo* ; ℣ *Speciosa* ; ad Benedictus [i] *Ecce tu pulchra es* ; sequentibus diebus dicuntur sequentes ant. ad Benedictus in ordine usque ad octavas, nisi fuerit dies dominica ; processio fit a sacrario ad altare cum cereis et cruce et unico thuribulo : similiter in vesperis per totas octavas ; oratio *Veneranda*, (vel [120] *Famulorum* vel aliqua alia de beata Maria), postea dicitur ant. de sancto Laurentio et ℣ et oratio. Post orationem de sancto Laurentio fit processio ante crucifixum et cantatur ant. de Trinitate, deinde *Benedictus*, postea dicitur oratio de Trinitate, et post illam orationem dicitur ant. et ℣ et oratio de omnibus sanctis.

In horis de die cantatur hymnus *O gloriosa* usque ad octavas, sicut dictum est. Eodem modo cantatur prima sicut in festo : similiter usque ad octavas. Ad horas dicuntur ℣ qui singulis diebus solent dici de beata Maria : ad III^am^ *Post partum virgo*, ad VI^am^ *Sancta Dei genitrix*, ad IX^am^ *Speciosa*, et cantantur cum *Alleluia* : similiter per totas octavas.

a. Odorem. — *b.* Et incipiuntur eo ordine quo dictum est in primis vesperis. — *c. Hec est regina virginum.* — *d.* In primis vesperis. — *e.* Subdiaconus legit collationem. — *f.* Si hoc festum in die dominica acciderit, ad aquam benedictam cantatur ant. *Beata es virgo.* — *g.* Duplex chorus servatur sine capis sericis in vesperis et matutinis per totas octavas. — *h.* Precentor diaconus vel subdiaconus pro ipso. — *i.* Ant.

(Ad missam) [a] servatur [b] chorus [c] ; (introitus) [d] *Salve sancta ; Kyrieleison* cantatur sicut in festis IX lectionum ; *Gloria in excelsis ;* oratio *Veneranda ;* epistola *Ab initio*, alia epistola *Ego quasi terebintus*, alia *Converti me ad viam*, alia *Ego quasi vitis ;* duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Benedicta ;* (alii) duo [e] *Alleluia Ora pro* [v°] *nobis ;* sequentia *Hac clara die ;* evangelium *Loquente Jhesu ; Credo in ;* offertorium *Felix ;* prefatio de beata Maria, similiter per totas octavas ; communio *Beata viscera*. Hec missa et missa de die, scilicet *Gaudeamus*, alternatim cantantur usque ad octavas : in die cantatur *Gaudeamus*, in crastino *Salve*, deinde *Gaudeamus*, postea *Salve ;* ita tamen quod, quandocumque occurrit dies dominica, cantatur *Gaudeamus :* similiter in die octava. Iste sequentie cantantur per octavas : in festo cantatur *Aurea* [f], ut dictum est, secunda die post festum *Hac clara*, tercia die *Ave Maria*, IIII^a^ die *Ave mundi*, V^a^ die *Ave virgo*, VI^a^ die *Regine nunc celorum*, VII^a^ die iterum *Aurea* [f] usque ad illum versum *O vere sancta*, in die octava cantatur ab illo versu usque ad finem. Singulis etiam diebus cantatur unus *Alleluia* de istis : *Alleluia Hodie, Alleluia Veni electa, Alleluia Ora pro nobis, Alleluia Post partum, Alleluia Per te, Alleluia Virga Jesse*. Et notandum quod infra istas octavas nec pronuntiatur evangelium de dominica nec can[121]tatur missa de dominica.

Ad vesperas, sola ant. *Assumpta est*, ps. *Letatus sum* cum aliis psalmis ut supra ; capitulum *(Hodie Maria)* [g] ; hymnus *Quem terra* sicut supra ; ℣ *Ora pro nobis ;* ad Magnificat ant. *Hec est regina*, et si [h] sit sabbatum vel dies dominica cantatur ad Magnificat ant. *Ascendit Xpistus ;* oratio ut supra. Sequentibus diebus cantantur ad Magnificat iste antiphone : *Ascendit Xpistus, Quam pulchra es, Anima* [i] *mea, Descend...* Post orationem de beata Maria dicitur ant. de beato Laurentio *Beatus Laurentius*, ℣ *Gloria et honore*, oratio *Beati Laurentii ;* postea fit processio ante (crucem) [j] et cantatur ant. de Trinitate, postea cantatur *Magnificat*, et post orationem de Trinitate dicitur ant. et ℣ et oratio de sanctis : similiter per totas octavas. In matutinis sequentibus post orationem de beata Maria dicitur ant. *In craticula*, ℣ *Justus ut palma*, oratio *Beati Laurentii* [k].

a. In missa. — *b.* Unus. — *c.* Cum capa serica : similiter per totas octavas. — *d.* Ad missam. — *e.* Diaconi. — *f.* *Lire* A ron. — *g.* *Hec est regina virginum.* — *h.* In crastino festi. — *i.* *Ou* Amica. — *j.* Crucifixum. — *k.* Et in missa similiter dicitur predicta oratio.

De sancto AGAPITO nichil dicitur, nisi tantum in missa hec oratio *Letetur Ecclesia tua*. Similiter de sancto MAGNO dicitur tantum in missa hec oratio *Adesto Domine*.

Si infra octavas Assumptionis dominica dies evenerit, ad matutinas [a] invitatorium *Venerantes*; ant. *Exalta*[v°]*ta es* cum aliis ant. sequentibus, ps. *Domine Dominus noster* cum aliis (festis) [b] de festo; IX lectiones leguntur in Passionario de sermone *Adest nobis*; ℟ cantantur de responsorio *Vidi speciosam*.

In laudibus dicitur sola ant. *Assumpta est*, cetera ut in festo.

Ad aquam benedictam cantatur ant *Beata es virgo*.

Ad processionem ℟ *Felix*.

Ad missam *Gaudeamus* et cetera sicut in festo [c].

Septimo die de octavis.

Ad vesperas, sola ant. *Assumpta est*, ps. *Letatus sum* et alii ut supra; capitulum *(Maria virgo)* [d]; hymnus *Quem terra*; ℣ *Ora pro nobis*; ad Magnificat [e] *Vidi speciosam*; cum duobus thuribulis incensatur altare; oratio *Veneranda*.

Subdiaconus legit collationem. [f] Completorium ut supra.

Ad matutinas, [g] invitatorium *Venerantes*; ant. *Exaltata es*, cum aliis ant. sequentibus et ps. et ℟ de festo; IX lectiones leguntur in Passionario de sermone *Celebrantes*.

In laudibus dicitur sola ant. *Assumpta*, cetera (non mutantur) [h].

Et notandum quod si hec octava dies in die dominica evenerit, similiter legitur in matutinis predictus [122] sermo *Celebrantes*, et per duos vel tres dies precedentes legitur in matutinis de sermone *Adest nobis*.

In hac octava die est festum martirum TIMOTHEI et SIMPHORIANI, sed nichil fit de eis nisi tantum commemoratio in missa, et dicitur hec oratio *Auxilium tuum*.

In natali sanctorum martirum TIMOTHEI et APOLLINARIS [i].

In primis vesperis nichil fit de eis, propter octavas beate Marie.

Ad matutinas, [j] invitatorium *Regem martirum*; ant. et ps. de die; lectiones leguntur de historia; ℟ de responsorio *Absterget*.

In laudibus, *Omnes sancti*; capitulum *(Sanctorum sicut)* [k];

a. Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — b. Ps. — c. Preter sequentiam. — d. *Hec est regina virginum*. — e. Ant. — f. Ad. — g. Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — h. Ut in festo. — i. Ponuntur tantum duo corei ante altare. — j. Clericulus. — k. *Sancti et justi*.

℣ *Justorum anime* ; ad Benedictus ant. *Astiterunt* ; [a] *Da quesumus omnipotens Deus.*

(Hore cantantur de sanctis) [b]. Missa de dominica [c].

Et sciendum quod si octave beate Marie fuerint IIII[a] feria vel deinceps, in festo sanctorum Timothei et Apollinaris non fit dicta, sed dicitur ant. *Secus decursus* super IX psalmos de martiribus ; missa cantatur de martiribus [d]. Si autem octave beate Marie fuerint ante quartam feriam, in predicto festo pronuntiatur evangelium de dominica [v°] et cantatur missa de dominica. Si predictum festum in die dominica evenerit, nichil fit de eo nisi (oratio) [e] tantum in missa.

In natali beati BARTHOLOMEI apostoli [f].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capitulum *Non vos me elegistis* [g] ; hymnus *Exultet* ; ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat ant. *Tradent* [h] ; cum duobus thuribulis incensatur altare ; oratio *Omnipotens sempiterne.*

[i] Ad completorium [j], hymnus *Te lucis* cum cantu *Exultet* : idem cantus cantatur in hymnis horarum in die [k].

(Ad matutinas, invitatorium *Regem apostolorum)* [l] ; ant. *In omnem terram*, ps. *Celi enarrant*, cum aliis ant. et ps. de apostolis, et ℟ de responsorio *Ecce ego mitto* ; lectiones leguntur in Passionario de passione apostoli *In die tres* [m].

In laudibus, [n] *Hoc est preceptum meum* cum aliis IIII[or] sequentibus ; capitulum *(Per manus autem apostolorum)* [o] ; ℣ *Nimis honorati* ; ad Benedictus [p] *Vos estis* [q] ; oratio *Omnipotens.*

Ad I[am] [r].

a. Oratio. — *b.* Ad I[am], ant. *Omnes sancti.* Ad III[am], ant. *Cum palma* ; cap. *Sanguis sanctorum martyrum* ; ℣ *Letamini* ; oratio *Presta quesumus* : hec oratio dicitur ad VI[am] et IX[am]. — *c.* Ad VI[am], ant. *Corpora* ; cap. *Istorum est enim* ; ℣ *Justorum anime.* Ad IX[am], ant. *Tanquam aurum* ; cap. *Sancti per fidem* ; ℣ *Justi autem.* — *d.* Ad missam *Salus autem* ; oratio *Da quesumus* ; epistola *Justi in perpetuum vivent* ; clericulus ℣ *Justorum anime* ; alius clericulus *Alleluia Sancti tui* ; evangelium *Ecce ego mitto vos* ; offertorium *Mirabilis* ; communio *Ego vos elegi.* Ad horas ut supra. — *e.* Commemoratio. — *f.* Fit duplex festum, quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis, tres textus super altare, duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *g.* Duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Cives.* — *h.* Et tota cantatur. — *i.* Subdiaconus legit collationem. — *j.* *Alleluia.* — *k.* Ad Nunc dimittis ant. *Alleluia In omnem terram.* — *l.* Matutine cantantur in principio noctis. Ad matutinas duo subdiaconi cum capis sericis invitatorium *Regem apostolorum.* — *m.* In I[a], IIII[a] et VII[a] lectione incensatur altare cum duobus thuribulis ; omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri* ; cantata *Gloria* noni ℟, precentor reiterat dicitum ℟ ; *Te Deum laudamus* dicitur. — *n.* Ant. — *o.* *Beati pacifici.* — *p.* Ant. — *q.* Et tota cantatur ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *r.* Ant. *Hoc est preceptum* ; *Confitemini*

[a] *Michi autem* ; [b] *Gloria in excelsis* [c] ; oratio *Omnipotens* ; epistola *Jam non estis* ; [d] ℟ *Constitues* ; [e] *Alleluia (Vox)* [f] *sancti Bartholomei* ; sequentia *Clare sanctorum* ; evangelium *Facta est contentio* ; *Credo in unum* ; offertorium *Michi autem* ; prefatio de apostolis ; [123] communio *Vos qui secuti*. [g]

Ad vesperas, ant. *Juravit*, ps. *Dixit Dominus*, cum aliis ant. et ps. de apostolis ; capitulum *(Beati pacifici)* [h] ; hymnus *Exultet* ; ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat *Dum steteritis* [i] ; oratio *Omnipotens*.

Si hoc festum in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Cives*.

(In natali sanctorum Genesii et Genesii.

De hoc festo nichil fit in primis vesperis, propter festum beati Bartholomei. Ad matutinas, invitatorium *Regem martirum* ; ant. et ps. de die ; et si hoc festum in sabbato acciderit, non fit dieta, sed dicitur ant. *Secus decursus* super IX psalmos de martiribus ; lectiones de hystoria ; ℟ de responsorio *Absterget* et cetera de pluribus martiribus. Hore cantantur de martiribus, missa de dominica. Ad vesperas, ant. et ps. de die : capitulum *Sancti et justi* ; hymnus *Rex gloriose* ; ℣ *Letamini* ; ad Magnificat *Sanguis* ; oratio *Deus qui nos concedis)* [j].

dicitur. Ad III^{am}, ant. *Majorem* ; cap. *Per manus* ; ℣ *In omnem terram* et cantatur cum *Alleluia* solemniter : eodem modo cantantur ℣ ad VI^{am} et IX^{am} ; oratio *Omnipotens* : hec oratio dicitur ad VI^{am} et IX^{am}. — *a*. Ad missam. — *b*. Prosa *Dore per secula* ; *Kirie Cunctipotens* ; precentor dat sacerdoti. — *c*. In fine dicitur prosa *Sedentem*. — *d*. Nota quod epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *e*. Duo dyaconi. — *f*. *Vos*. — *g*. Ad VI^{am}, ant. *Vos amici* ; cap. *Ibant apostoli* ; ℣ *Constitues*. Ad IX^{am}, ant. *In patientia* ; cap. *Manete* ; ℣ *Nimis honorati sunt*. — *h*. *Non vos me elegistis*. — *i*. Et tota cantatur ; altare incensatur cum duobus thuribulis ; postea fit commemoratio de beato Ludovico, et dicitur ant. *Justum deduxit*, ℣ *Amavit*, oratio *Deus qui beatum Ludovicum*. Subdiaconus legit collationem. Ad completorium, ut supra. — *j*. *Paragraphe raturé et remplacé par la note margin. suiv.* : In natali beati Ludovici, fiunt IX lectiones, tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare, duplex chorus servatur sine capis sericis in matutinis et vesperis. Ad matutinas, precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso invitatorium *Regem confessorum* ; ant. *Beatus vir*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. de uno confessore ; lectiones leguntur in Passionario de vita beati Ludovici *Beatus Ludovicus condam rex Francorum* ; ℟ *Euge*, ℟ *Justus germinabit*, ℟ *Iste cognovit* ; ℟ *Stola*, ℟ *Iste est qui ante Deum*, ℟ *Beatus vir* ; ℟ *Iste homo*, ℟ *Posuisti*, ℟ *Amavit* ; *Te Deum* dicitur. In laudibus, ant. *Fidelis*, ant. *Beatus ille*, ant. *Similabo*, ant. *Sacerdotes*, ant. *Serve bone* ; capit. *Iste cognovit* ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *Euge* ; altare incensatur cum uno thuribulo ; oratio *Deus qui beatum Ludovicum*. Ad I^{am}, ymnus *Jam lucis* cum cantu *Deus tuorum militum* : idem cantus cantatur in hymnis horarum in die ; ant. *Fidelis* ; *Confitemini* non dicitur. Ad III^{am}, ant. *Beatus ille* ; cap. *Stola jocunditatis* ; ℣ *Amavit* ; oratio *Deus qui beatum Ludovicum* : hec oratio dicitur ad VI^{am} et IX^{am}. In missa servatur unus chorus cum capa serica ; ad

In natali sancti RUFI martiris [a].

[b] Ant. et ps. de die ; capit. *(Beatus vir)* [c] ; hymnus *Martir Dei* ; ℣ *Gloria et honore* ; ad Magnificat ant. *Hic est vere martir* ; oratio *Adesto Domine.*

Ad matutinas, [d] invitatorium *Regem martirum* ; ant. et ps. de die ; lectiones de hystoria ; ℟ de responsorio *Iste sanctus.*

In laudibus, ant. *Qui* [v°] *me confessus* ; capit. *(Qui odit)* [e] ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *Iste sanctus* ; oratio *Adesto.*

[f] (Hore cantantur de sancto, missa de dominica) [g].

In natali beati AUGUSTINI episcopi.

[1] *(Benedictionem ; Iste confessor ; Ecce sacerdos ; Amavit eum Dominus ; Adesto Domine supplicationibus)* [h].

Post vesperas beate Marie fit processio ad ecclesiam Beati Juliani in burgo [i], in cujus ingressu dicitur ant. *Hic vere martir*, postea cantantur vespere integre, et omnes debent esse in superpelliciis [j]. Ad vesperas, ant. *Martiris egregii*, (ps. de die) ; ant. *Hunc testem*, ant. *Nunc igitur*, ant. *O quam*, ant.

missam *Os justi ; Gloria in excelsis* ; oratio *Deus qui beatum Ludovicum ;* commemoratio de sanctis Genesio et Genesio, et dicitur oratio *Deus qui nos concedis ;* epistola *Dedit Dominus confessionem :* epistola et evangelium leguntur in pulpito, ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Os justi :* duo dyaconi *Alleluia Justus germinabit ;* sequentia *Laude jocunda ;* evangelium *Nemo accendit lucernam ; Credo* non dicitur ; offertorium *Desiderium ;* communio *Fidelis.* Ad VI^{am}, ant. *Similabo ;* cap. *Dedit Dominus confessionem ;* ℣ *Justum deduxit.* Ad IX^{am}, ant. *Serve bone ;* cap. *Iste homo.* Ad vesperas, ant. *Fidelis*, ant. *Beatus ille*, ant. *Similabo*, ant. *Serve bone*, ant. *Ora pro nobis*, ps. de die ; cap. *Justus germinabit ;* ymnus *Iste confessor ;* ℣ *Amavit ;* ad Magnificat ant. *Iste homo ;* cum duobus thuribulis incensatur altare ; oratio *Deus qui beatum Ludovicum.* Si hoc festum in die dominica acciderit, ad processionem cantatur ℟ *Sint lumbi.* — *a.* Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — *b.* Ad vesperas. — *c. Iste sanctus.* — *d.* Clericulus. — *e. Beatus vir qui suffert.* — *f.* Ad I^{am}, ant. *Qui me confessus.* Ad III^{am}, ant. *Qui sequitur me ;* cap. *Qui odit ;* ℣ *Gloria et honore ;* oratio *Adesto :* hec oratio dicitur ad VI^{am} et IX^{am}. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de festo. Ad VI^{am}, ant. *Si quis michi ;* cap. *Beatus vir qui in sapientia.* Ad IX^{am}, ant. *Volo Pater ;* cap. *Nisi ;* ℣ *Justus ut palma.* — *g.* Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio in missa tantum. — *h.* Et confessoris. Fit duplex festum, quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis, tres textus ponuntur super altare ; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. Ad vesperas, ant. *Letare mater nostra* cum aliis quatuor sequentibus, ps. de die ; cap. *Magnificavit ;* duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Vulneraverat ;* ymnus *Magne pater Augustine ;* ℣ *Ecce sacerdos magnus ;* ad Magnificat ant. *Adest*, et tota cantatur ante *Magnificat ;* altare incensatur cum duobus thuribulis ; oratio *Adesto Domine.* — *i.* Precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos et alio crucem ; sacerdos ebdomadarius, indutus capa serica, ultimus incedit. — *j.* Et servatur duplex chorus cum capis sericis.

1. *Dans ce paragraphe et plus loin la place des mots* ant., cap., ymnus, *etc. est restée en blanc.*

Supplicibus [a]; capitulum *(Beatus vir)* [b]; duo subdiaconi [c] cantant ℟ *Vir inclitus;* hymnus *Deus tuorum militum;* (duo) clericuli [d] ℣ *Gloria et honore;* ad Magnificat *Magnifici meriti*, et tota cantatur ante *Magnificat* [e]; oratio de sancto Juliano, postea redit processio ad majorem ecclesiam (et post orationem de beata Maria) [f] cantatur completorium [g].

Ad matutinas, (invitatorium *Regem confessorum; Beatus vir* cum aliis ant.) [h] et ps. de uno confessore [i]; [124] lectiones leguntur [j] de vita sancti [k] Augustini [l] *Ex provincia Affricana* [m]; ℟ de uno confessore.

Ecce sacerdos cum aliis quatuor; *Iste cognovit; Justus ut palma; (Euge);* [n] *Adesto.*

(Omnes hore fiunt de sancto Augustino) [o].

(Statuit; Kyryeleison); Gloria in excelsis [p]; *Adesto (Domine supplicationibus)*, postea fit commemoratio de sancto Hermete et de sancto Juliano; [q] *Ecce sacerdos;* [r] *Domine prevenisti;* [s] *Alleluia Posui adjutorium; (Sint lumbi* vel) [t] *Homo quidam (peregre proficiscens; Veritas mea; Beatus servus)* [u].

a. Ps. de die. — *b.* *Iste sanctus.* — *c.* Cum capis sericis. — *d.* Ferentes crucem et cereos. — *e.* Altare incensatur cum uno thuribulo. — *f.* In cujus ingressu cantatur ant., ℣ et oratio de beata Maria; postea. — *g.* Nec legitur collatio. Ad completorium ant. *Alleluia* IIIIor; ymnus *Te lucis* cum cantu *Deus tuorum militum:* idem cantus cantatur in hymnis horarum in die; ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Amavit eum Dominus.* — *h.* Duo subdiaconi cum capis sericis invitatorium *Magnus Dominus;* ant. *Aperuit Augustinus*, cum aliis antiphonis propriis et ℟ de responsorio *(Invenit ?).* — *i.* Ultimo psalmo mutato, loco cujus dicitur ps. *Bonum est.* — *j.* In Passionario. — *k.* Beati. — *l.* Que sic incipit. — *m.* In Ia, IIIIa et VIIa lectione incensatur altare cum duobus thuribulis; omnes ℣ responsorum a binis canonicis cantantur, preter primum et quartum quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri;* cantata *Gloria* IXi ℟, precentor reiterat dictum ℟. *Te Deum laudamus* dicitur. In laudibus, ant. *Post mortem matris* cum aliis IIIIor sequentibus; capit. *Benedictionem.* — *n.* Ad Benedictus ant. *In(diebus ?)* et tota cantatur; altare incensatur cum duobus thuribulis; oratio. — *o.* Ad Iam, ant. *Post mortem; Confitemini* non dicitur. Ad IIIam, ant. *Comperta autem;* cap. *Ecce sacerdos;* ℣ *Amavit* et cantatur cum *Alleluia* solemniter: eodem modo cantantur ℣ ad VIam et IXam. Ad missam *Statuit*, prosa *Est qui nutu; Kirie Cunctipotens;* precentor dat sacerdoti. — *p.* Et in fine dicitur prosa *Sedentem;* oratio. — *q.* Epistola. — *r.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito, ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis ℟. — *s.* Duo dyaconi. — *t.* Sequentia *Augustino presuli;* evangelium. — *u.* *Credo* non dicitur; offertorium *Veritas;* communio *Beatus ille.* Ad VIam, ant. *Factus ergo;* cap. *Fungi sacerdotio;* ℣ *Justum deduxit.* Ad IXam, ant. *Eodem tempore;* cap. *Non est inventus;* ℣ *Justus ut palma.* Ad vesperas, ant. *Post mortem* cum aliis IIIIor de laudibus; cap. *Magnificavit;* ymnus *Magne Pater;* ℣ *Ecce sacerdos;* ad Magnificat ant. *Hodie gloriosus* et tota cantatur; altare incensatur cum duobus thuribulis; oratio *Adesto;* postea fit commemoratio de beato Johanne, et dicitur ant. *Arguebat*, ℣ *Gloria et honore*, oratio *Sancti Joannis.* Subdiaconus legit collationem. Ad completorium, ut supra. Si hoc festum in die dominica acciderit, ad processionem cantatur ℟ *Sint lumbi* [1].

1. *Cet office de S. Augustin se retrouve en grande partie dans celui que célèbrent actuellement les religieuses Augustines de l'Hôtel-Dieu de Laon et les autres communautés qui suivent la même règle.*

In decollatione beati JOHANNIS BAPTISTE [a].

(Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Beatus vir* ; hymnus *Deus tuorum militum* ; ℣ *Gloria et honore* ; ad Magnificat *Arguebat* ; duobus thuribulis incensatur altare ; oratio *Sancti Joannis*.

Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu *Deus tuorum militum* : idem cantus cantatur in hymnis horarum in die).

Ad matutinas, [b] invitatorium *Venite* [v°] *adoremus regem martirum Dominum* ; ant. *In lege*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. de uno martire ; VI prime lectiones leguntur in Passionario de sermone *Hodie nobis Johannis virtus* ; ℟ *Hic est vere martir*, ℟ *Posuit*, ℟ *Posuisti*, ℟ *Gloria et honore*, ℟ *Misit Herodes*, ℟ *Puelle saltanti* ; tres ultime lectiones leguntur in Omeliario de expositione evangelii *Audivit Herodes tetrarcha* ; ℟ *Johannes Baptista*, ℟ *Misso Herodes*, ℟ *Metuebat*. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Herodes enim tenuit* cum aliis IIII^or^ que secuntur ; capitulum *(Hic est vere martir)* [c] ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *Misso Herodes* [d] ; oratio *Sancti Johannis*.

Ad I^am^ [e] (non dicitur) *Confitemini* [f].

(Ad horas cantantur ℣ de uno martire sine *Alleluia)* [g].

Ad missam *Cognovi* ; *Gloria in excelsis* ; oratio *Sancti Johannis*, postea dicitur (oratio) de sancta Sabina [h] *Deus qui inter cetera* ; epistola *Sancti ludibria et verbera* ; (℟) [i] *Posuisti* ; [j] *Alleluia Inter natos* ; sequentia *(Xpisti Baptista)* [k] ; evangelium *(Audivit Herodes tetrarcha)* [l] ; non dicitur *Credo in unum* ; offertorium *Gloria et honore* ; communio *Princip.* [m]

Quia de sancto Augustino non solebamus facere novem lectiones, ideo secunde vespere erant de sancto Johanne ; sed quia modo facimus novem lectiones de sancto Augustino, ideo secunde vespere integre sunt de sancto Augustino. Talis est regula generalis quod quotiens duo festa novem lectionum contigue se sequuntur, secunde vespere fiunt de primo festo, excepto festo beate Angnetis [1] ut notavimus ..... supra in festo beati Stephani.

a. Fiunt IX lectiones, tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare, duplex chorus servatur in matutinis et vesperis sine capis sericis. — *b.* Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *c.* *Beatus vir qui suffert.* — *d.* Cum uno thuribulo incensatur altare. — *e.* Ymnus *Jam lucis* cum cantu *Deus tuorum militum* : idem cantus cantatur in hymnis horarum in die ; ant. *Herodes enim.* — *f.* Non dicitur. — *g.* Ad III^am^, ant. *Puelle saltanti* ; cap. *Qui odit* ; ℣ *Gloria et honore* ; oratio *Sancti Johannis* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *h.* Oratio. — *i.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis ℟. — *j.* Duo dyaconi. — *k.* *Matris melos.* — *l.* *Misit Herodes.* — *m.* Ad VI^am^, ant. *Domine mi rex* ; cap. *Beatus vir qui in sapientia* ; ℣ *Posuisti.* Ad IX^am^, ant. ..... ; cap. *Nisi granum* ; ℣ *Justus ut palma.*

1. *Lire* Agnetis.

[125] Ad vesperas, ant. *Herodes* cum aliis IIII^or^ de laudibus, ps. de die ; capitulum *(Hic vir despiciens)* [a] ; hymnus *Deus tuorum militum ;* ℣ *Gloria et honore ;* ad Magnificat ant. *Perpetuis* [b] ; oratio *Sancti Johannis.*

Si festum beati Johannis in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Inter natos.*

In natali sanctorum martirum FELICIS et AUDACTI [1] [c].

In primis vesperis nichil fit de eis, propter festum beati Johannis.

Ad matutinas, [d] invitatorium *Regem martirum ;* ant. et ps. de die; lectiones de hystoria; ℟ de responsorio *Absterget.*

In laudibus, ant. *Omnes sancti ;* capit. *(Sanctorum sicut aquile)* [e] ; ℣ *Justorum anime ;* ad Benedictus ant. *Astiterunt ;* oratio *Majestatem tuam.*

(Hore cantantur de martiribus, missa de dominica) [f].

In natali sancti PAULINI, episcopi et confessoris [g].

Ad vesperas, ant. et ps. de die; capit. *(Benedictionem)* [h] ; hymnus *Iste confessor ;* ℣ *Ecce sacerdos ;* ad Magnificat ant. *Amavit;* oratio *Da quesumus omnipotens Deus.*

Ad matutinas, [i] invitatorium *Regem confessorum ;* ant. et ps. de die ; lectiones de hystoria ; ℟ de responsorio *Euge.*

In laudibus, [j] *Ecce sacerdos* (et cetera de uno confessore. Hore cantantur de sancto; missa de dominica) [k].

[v°] In natali beati EGIDII abbatis [l].

Tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare [m].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capitulum *Justus germinabit ;* hymnus *Iste confessor ;* ℣ *Amavit eum ;* ad Magnificat ant. *Justum deduxit ;* [n] uno thuribulo incensatur altare; oratio *Intercessio.*

a. Iste sanctus. — *b.* Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *c.* Duo cerei tantum ponuntur ante altare. — *d.* Clericulus. — *e. Sancti et justi.* — *f.* Ad I^am^, ant. *Omnes sancti.* Ad III^am^, ant. *Cum palma ;* cap. *Sanguis sanctorum martirum ;* ℣ *Letamini ;* oratio *Majestatem :* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de sanctis. Ad VI^am^, ant. *Corpora ;* cap. *Istorum est enim ;* ℣ *Justorum anime.* Ad IX^am^, ant. *Tanquam aurum ;* cap. *Sancti per fidem ;* ℣ *Justorum anime.* Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio tantum in missa. — *g.* Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — *h. Magnificavit.* — *i.* Clericulus. — *j.* Ant. — *k.* Capit. *Benedictionem ;* ℣ *Justus ut palma ;* ad Benedictus ant. *Euge ;* oratio *Da quesumus.* Ad I^am^, ant. *Ecce sacerdos.* Ad III^am^, ant. *Beatus ille ;* cap. *Ecce sacerdos ;* ℣ *Amavit ;* oratio *Da quesumus :* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de festo. Ad VI^am^, ant. *Fidelis ;* cap. *Fungi sacerdotio ;* ℣ *Justum deduxit.* Ad IX^am^, ant. *Serve bone ;* cap. *Non est inventus ;* ℣ *Justus ut palma.* Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio tantum in missa. — *l.* Fiunt IX lectiones. — *m.* Duplex chorus servatur in vesperis et matutinis sine capis sericis. — *n.* Cum.

1. *Lire* ADAUCTI.

Post vesperas beate Marie fit processio ad altare Beati Egidii [a] et eundo cantatur ant. *Confessor Domini;* qua cantata, cantatur *Magnificat* secundum [b] illius (tonum) antiphone [c]; septimanarius incensat altare; oratio *Intercessio;* clericuli qui ferunt crucem et cereos dicunt *Benedicamus*, deinde redit processio (ad) [d] chorum et cantatur completorium [e].

Ad completorium dicitur hymnus *Te lucis* cum cantu *Deus tuorum militum :* idem [f] cantatur in hymnis horarum in die.

Ad matutinas, [g] invitatorium *Regem confessorum ;* ant. *Beatus vir*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. de uno confessore ; IX lectiones leguntur in Passionario de vita sancti Egidii *Sanctorum fidem ;* ℟ *Euge*, ℟ *Justus germinabit*, ℟ *Iste cognovit ;* ℟ *Stola*, ℟ *Iste est qui ante Deum*, ℟ *Beatus vir ;* ℟ [126] *Iste homo*, ℟ *Posuisti*, ℟ *Amavit ;* cantata *Gloria* ultimi ℟, septimanarius chori (incipit) [h] ℟ *Amavit*, et cantando fit processio ad altare Sancti Egidii [i]; cantato ℟, cantatur *Te Deum laudamus* ibidem et laudes integre.

In laudibus, [j] *Fidelis servus*, ant. *Beatus*, ant. *Similabo*, ant. *Sacerdotes*, ant. *Serve bone ;* capitulum *Iste cognovit ;* ℣ *Justus ut palma ;* ad Benedictus ant. *Euge* [k] ; oratio *Intercessio ;* postea redit processio in chorum et cantantur matutine de beata Maria.

Ad I^am^ [l] non dicitur *Confitemini*.

(Ad horas cantantur versiculi de uno confessore) [m].

In missa ad majus altare non servatur chorus [n], (nec cantatur sequentia). Cantata missa in choro, alius sacerdos procedit de sacrario, et precedit cum diacono et subdiacono processionem [o] ad altare Sancti Egidii et ibi cantatur (eadem) missa (que in choro), et servatur duplex chorus [p]. Ad missam *Os justi*, prosa *Pater eternus ; Kyrie Cunctipotens ;* [v°] [q] *Gloria in excelsis* (cum) [r] prosa *Sedentem ;* oratio *Intercessio :* hec sola

a. Precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos, alio crucem, alio thuribulum et alio Colectaneum; sacerdos ebdomadarius, indutus capa serica, ultimus incedit. — *b.* Tonum. — *c.* Versus ? — *d.* In. — *e.* Nec legitur collatio. — *f.* Cantus. — *g.* Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *h.* Reincipit. — *i.* Ordinata ut dictum est in vesperis. — *j.* Ant. — *k.* Altare incensatur cum uno thuribulo. — *l.* Ant. *Fidelis.* — *m.* Ad III^am^, ant. *Beatus ille ;* capitulum *Stola jocunditatis ;* ℣ *Amavit ;* oratio *Intercessio :* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *n.* Sed cantatur quasi transcurrendo ; ad missam *Os justi ; Gloria in excelsis ;* oratio *Intercessio*, postea fit commemoratio de sancto Prisco et dicitur oratio *Omnipotens ;* epistola *Dedit Dominus confessionem ;* chorus cantat ℟ *Os justi* et *Alleluia Justus germinabit ;* sequentia non dicitur ; evangelium *Nemo accendit lucernam ; Credo* non dicitur ; offertorium *Desiderium ;* communio *Fidelis.* — *o.* Clericulis ferentibus cereos. — *p.* Cum capis sericis. — *q.* Precentor dat sacerdoti. — *r.* Et in fine dicitur.

dicitur (et in missa ad majus altare dicitur oratio de sancto Prisco martire *Omnipotens sempiterne*) ; epistola *Dedit Deus confessionem;* duo subdiaconi [a] ℟ *Os justi* ; duo (alii) [b] *Alleluia Justus germinabit* ; sequentia *Laude jocunda* ; evangelium *Nemo accendit lucernam* ; *Credo in unum;* offertorium *Desiderium* ; communio *Fidelis.* [c]

Ad vesperas, ant. *Fidelis*, (ps. de die), ant. *Beatus ille*, ant. *Similabo*, ant. *Serve bone*, ant. *Ora pro nobis* [d] ; capitulum *(Dedit Dominus confessionem)* [e] ; hymnus *Iste confessor* ; ℣ *Amavit* ; ad Magnificat ant. *Iste homo* [f] ; oratio *Intercessio.*

Si hoc festum in die dominica evenerit, ad processionem in circuitu chori cantatur ℟ *Sint lumbi vestri.*

In natali beati GENEBALDI, episcopi et confessoris [g].

Tres cerei ponuntur ante altare [h], tres textus super altare.

Ad vesperas, ant. *Amavit*, (ps. de die), ant. *Similabo*, ant. *Fidelis*, ant. *Justum deduxit*, ant. *Ora pro nobis* [i] ; capitulum *Magnificavit* ; duo subdiaconi sine capis sericis cantant ℟ *Sint lumbi* ; hymnus *Iste confessor* ; ℣ *Ecce sacerdos* ; ad Magnificat *Alme confessor* ; cum duobus thu[127]ribulis incensatur altare ; oratio *Propitiare* ; extra ecclesiam [1] dicitur hec oratio *Da quesumus omnipotens Deus.* (Subdiaconus legit collationem).

Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu *Deus tuorum militum* : idem cantus cantatur in hymnis horarum in die.

Ad matutinas, invitatorium *Regem confessorum* ; ant. *Beatus vir*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. de uno confessore, et ℟ de responsorio *Euge*, preter VI^um^ et VII^um^, que non dicuntur, sed loco illorum ponuntur hec duo *Justus germinabit*, *Iste cognovit* ; lectiones leguntur in Passionario de vita sancti Genebaldi *Baptizatus a sancto Remigio.*

In laudibus, ant. *Ecce sacerdos magnus* cum aliis IIII^or^ sequentibus ; capitulum *Benedictionem* ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *Euge* ; oratio *Propitiare.*

Ad I^am^ non dicitur *Confitemini.*

Ad missam *Statuit* ; *Gloria in excelsis* ; oratio *Propitiare* ; epistola *Ecce sacerdos* ; ℟ *Domine prevenisti* ; *Alleluia Posui adjutorium* ; sequentia *Laude jocunda* ; evangelium *Homo*

a. Cum capis sericis. — *b.* Dyaconi. — *c.* Cantata missa, redit processio in chorum et cantatur VI^a^. Ad VI^am^, ant. *Similabo* ; capitulum *Dedit Dominus confessionem* ; ℣ *Justum deduxit.* Ad IX^am^, ant. *Serve bone* ; capitulum *Iste homo* ; ℣ *Justus ut palma.* — *d.* Ps. de die. — *e.* *Justus germinabit.* — *f.* Cum uno thuribulo incensatur altare. — *g.* Fit duplex festum. — *h.* Sex ante corpora sanctorum. — *i.* Ps. de die.

1. *L'église cathédrale de Laon.*

quidam peregre ; non dicitur *Credo* ; offertorium *Veritas* ; communio *Beatus*.

Ad vesperas, ant. *Ecce sacerdos*, [v°] ps. de die ; ant. *Beatus*, ant. *Fidelis*, ant. *Similabo*, ant. *Serve bone* ; capitulum *Iste cognovit* ; hymnus *Iste confessor* ; ℣ *Ecce sacerdos* ; ad Magnificat ant. *Confessor Domini* ; oratio *Propitiare*.

Si hoc festum in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Sint lumbi*.

In natali sancti EVURTII, episcopi et confessoris [a].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *(Benedictionem)* [b] ; hymnus *Iste confessor* ; ℣ *Ecce sacerdos* ; ad [c] *Amavit* ; oratio *Da quesumus omnipotens Deus*.

Ad matutinas, [d] invitatorium *Regem confessorum* ; ant. et ps. de die ; lectiones de hystoria ; ℟ de responsorio *Euge*.

In laudibus, ant. *Ecce sacerdos* (et cetera de uno confessore episcopo. Hore cantantur de sancto ; missa pro fidelibus defunctis propter anniversarium episcopi Galteri [1], quod fit ea die, quia accidit infra octavas beate Marie, et non potest tunc fieri) [e].

In (NATIVITATE) [f] BEATE MARIE virginis. [g]

Paratur ecclesia palliis et tapetis sicut in Assumptione ; tabule altaris aperiuntur et paratur altare sicut dictum est in Assumptione ; cerei ponuntur eo modo quo predictum est.

Ad vesperas cantor et suc[128]centor servant chorum, (episcopus incipit) [h] primam ant. *Hec est regina*, ps. *Letatus sum* ; (archidiaconus vel thesaurarius incipit) [i] ant. *Ortus*, ps. *Ad te levavi* ; [j] ant. *Hec est que nescivit*, ps. *Nisi quia Dominus* ; [k] ant. *Post partum*, ps. *Qui confidunt* ; [l] ant. *Quam pulchra es*, ps. *In convertendo*. Capitulum *Celeste beneficium* ; duo subdiaconi cum capis [m] cantant ℟ *Stir[p]s Jesse* ; hymnus *Ave maris stella* ; ℣ *Ora pro nobis* ; ad Magnificat *Ave regina*,

a. Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — *b*. *Magnificavit*. — *c*. Magnificat ant. — *d*. Clericulus. — *e*. Capit. *Benedictionem* ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *Euge* ; oratio *Da quesumus*. Ad I^{am}, ant. *Ecce sacerdos* ; Ad III^{am}, ant. *Beatus ille* ; cap. *Ecce sacerdos* ; ℣ *Amavit* ; oratio *Da quesumus* : hec oratio dicitur ad VI^{am} et IX^{am}. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de festo. Ad VI^{am}, ant. *Fidelis* ; cap. *Fungi sacerdotio* ; ℣ *Justum deduxit*. Ad IX^{am}, ant. *Serve bone* ; cap. *Non est inventus* ; ℣ *Justus ut palma*. Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio in missa tantum. — *f*. Festo NATIVITATIS. — *g*. Est festum annuale. — *h*. Cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. Ad vesperas cantor dat episcopo. — *i*. Succentor dat archidiacono vel thesaurario in sinistro choro. — *j*. Cantor dat dyacono. — *k*. Succentor dat dyacono. — *l*. Cantor dat subdiacono. — *m*. Sericis.

1. *Gautier de St-Maurice, évêque de Laon de 1151 à 1155.*

et tota cantatur ante *Magnificat* ; episcopus accedit ad altare incensandum eo modo quo supradictum est [a] ; cantor et succentor dant [b] invitatorium cantandum (duobus subdiaconis) [c] ; oratio *Supplication...* ; clericuli qui ferunt crucem et cereos dicunt *Benedicamus*. Subdiaconus legit collationem, accepta benedictione ab episcopo.

Ad completorium, septimanarius dicit ℣ de beata Maria, postea *Deus in adjutorium* ; super psalmos ant. *Alleluia* ; hymnus *O quam glorifica* ; capit. *Gaude Maria* ; ℣ *Ave Maria* ; ad Nunc dimittis *Alleluia Hec est virgo virginum* ; ante orationem dicitur ℣ de beata Maria ; oratio de beata [v°] Maria [d] : eodem modo cantatur completorium per totas octavas.

Ad matutinas, duo subdiaconi cum capis sericis cantant invitatorium *Corde et voce* ; hymnus *Ave maris* ; ant. *Ecce tu pulchra*, ps. *Domine Dominus noster*, cum aliis ant. et ps. sicut in Purificatione ; ℟ *Celeste beneficium* et alia que secuntur, preter ℟ *Hodie* quod non cantatur. VI prime lectiones leguntur de sermone *Approbate consuetudinis*, tres ultime de expositione evangelii *Liber generationis* ; in Ia et IIIIa et VIIa lectione incensatur altare a duobus sacerdotibus [e] ; cantata *Gloria* tercii ℟, cantor (incipit) [f] ℟ *Solem justicie* ; cantata *Gloria* VIi ℟, succentor (incipit) [f] ℟ *Stirps Jesse* [g] ; cantata *Gloria* IXi ℟, cantor (incipit) [h] ℟ *Gaude Maria* et in fine cantatur prosa *Inviolata* ; qua cantata, episcopus incipit *Te Deum laudamus*. (Clerici custodes deponunt cortinam qua tegebantur cruces et altare).

In laudibus, ant. *Nativitas gloriose* cum aliis IIIIor sequentibus et omnes finiuntur ; capitulum *Solem justicie* ; [129] ℣ *Speciosa* ; ad Benedictus ant. *Nativitatem*, et tota cantatur ; episcopus incensat altare sicut supra ; oratio *Famulis tuis*.

Ad Iam dicitur hymnus *O gloriosa Domina* : idem hymnus dicitur ad terciam et VIam et IXam ; similiter usque ad octavas, excepto festo sancte Crucis ; ant. *Nativitas gloriose* ; *Confitemini* dicitur ; ante orationem dicitur ℣ de beata Maria, postea dicitur oratio (de beata Maria) [i] : eodem modo cantatur prima usque ad octavas, excepto festo sancte Crucis [j].

Ad IIIam, *Nativitas est hodie* ; capit. *Stirps Jesse* ; ℣ *Hodie*

a. In Purificatione ; interim. — *b.* Duobus subdiaconis. — *c.* In matutinis. — *d.* Scilicet *Gratiam tuam*. — *e.* Omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri*. — *f.* Reincipit. — *g.* Et in fine dicti ℟ cantatur prosa *Alma munera*. — *h.* Reincipit. — *i.* *Famulis*. — *j.* Post primam fit processio que ordinatur ut in festo Assumptionis beate Marie.

nata est beata Virgo Maria alleluia alleluia [a]; oratio *Famulis tuis* [b].

In missa (cantor et succentor servant chorum cum baculis deargentatis, quatuor subdiaconi sunt procedentes cum eo qui lecturus est epistolam, quatuor diaconi cum eo qui lecturus est evangelium, duo sacerdotes cum episcopo) [c]. Ad missam *Gaudeamus*, prosa *Est qui; Kyrie Cunctipotens;* [d] *Gloria in excelsis* (cum) [e] prosa *Sedentem;* oratio *Famulis tuis;* epistola *Ego quasi vitis;* (duo subdiaconi) [f] ℟ *Audi filia;* duo diaconi *Alleluia Nativitas gloriose;* sequentia *Hac clara;* [v°] evangelium *Liber generationis*, et cantatur et finitur ibi *De qua natus est Jhesus qui vocatur Xpistus;* post evangelium diaconus clamat *Humiliate vos;* episcopus facit benedictionem super populum; *Credo in unum;* offertorium *Diffusa est;* prefatio de sancta Maria: similiter per octavas in missa de sancta Maria; communio *Diffusa est.*

Ad VI^am^, *Regali ex;* capit. *Ad nutum Domini;* ℣ *Nativitas tua Dei genitrix virgo;* (oratio *Famulis tuis).*

Ad IX^am^, *Cum jocunditate;* capit. *(Celeste beneficium)* [g]; ℣ *Nativitas est hodie sancte Marie virginis;* (oratio *Famulis tuis).*

Ad vesperas, ant. *Nativitas gloriose* cum aliis IIII^or^ de laudibus, ps. *Letatus sum* et alii ut supra; capitulum *(Solem justicie)* [h]. Hymnus *Ave maris;* ℣ *Ora pro nobis;* ad Magnificat ant. *Nativitas tua*, et tota cantatur; episcopus incensat altare ut supra; oratio *Famulis tuis* [i].

Ad completorium, ut supra.

Si hoc festum in die dominica evenerit, (fit processio in circuitu chori cum capis sericis, eo modo quo fit in Assumptione; VI subdiaconi sunt procedentes et VI diaconi). Ad aquam benedictam cantatur ant. *Beata es virgo.* (Ad processionem [130] cantatur ℟ *Solem justicie*, et cum processio pervenerit in medium ecclesie cantor incipit ℟ *Gaude Maria;* VII canonici cantant ℣ sicut in Assumptione; cantato ℣, processio intrat chorum cantando prosam *Inviolata;* cetera non mutantur).

Per octavas beate MARIE.

a. Et cantatur solemniter: eodem modo cantantur ℣ ad VI^am^ et IX^am^. — *b.* Hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *c.* Nota quod ista regula: duo sacerdotes sunt procedentes cum episcopo, debet poni cum aliis regulis in principio libri. — *d.* Cantor dat episcopo. — *e.* Et in fine dicitur. — *f.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *g.* *Nativitas tua.* — *h.* *Celeste beneficium.* — *i.* Subdiaconus legit collationem.

Nullus debet intrare chorum dum cantatur, nisi in superpellicio.

Ad matutinas tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare ; duplex chorus servatur [a] : similiter in vesperis, et ita usque ad octavas. (Subdiaconus) [b] cantat invitatorium *Ave Maria ;* ant. *Ecce tu pulchra*, ps. *Domine Dominus noster* cum aliis ps. de festo ; ℣ *Ora pro nobis ;* lectiones leguntur de expositione evangelii *Liber generationis* post tres lectiones de festo ; ℟ cantantur de responsorio *Celeste*, singulis diebus tria, prout ordinata sunt, ita tamen quod cantatur ℟ *Hodie. Te Deum laudamus* dicitur.

In laudibus, sola ant. *Nativitas gloriose ;* capitulum (ad nutum) [c] ; ℣ *Speciosa ;* ad Benedictus ant. [v°] *Sicut lilium ;* sequentibus diebus dicuntur sequentes ant. ad Benedictus per ebdomadam una post aliam ; processio fit a sacrario (in chorum) [d] cum cereis et cruce et unico thuribulo : similiter in vesperis ; oratio *Famulis tuis ;* postea fit processio ante crucifixum, et cantatur ant. de Trinitate et *Benedictus*, et post orationem de Trinitate dicitur de sanctis.

Ad horas dicuntur ℣ qui cotidie dicuntur de beata Maria, et cantantur cum *Alleluia*.

(Ad missam) [e] servatur [f] chorus [g] ; (introitus) [h] *Salve* ; *Kyrie* sicut in festis IX lectionum ; *Gloria in excelsis* ; oratio *Famulis tuis ;* epistola *Ab initio*, alia *Ego quasi vitis*, alia *Ego quasi terebinthus*, alia *Converti me ad portam ;* [i] duo subdiaconi [j] ℟ *Benedicta ;* duo (alii) [k] *Alleluia Ora pro nobis ;* sequentia *Ave Maria ;* evangelium *Loquente Jhesu ; Credo in unum ;* offertorium *Felix ;* prefatio de beata Maria ; communio *Beata viscera*.

Hec missa et missa de die, scilicet *Gaudeamus*, cantantur alternatim per octavas : in die cantatur *Gaudeamus*, in crastino *Salve*, sequen[131]ti die *Gaudeamus*, et sic singulis diebus usque ad octavas, excepto festo sancte Crucis, in quo cantatur de cruce, et octava die semper cantatur *Gaudeamus :* similiter dominica infra octavas, nisi oporteat cantari missa de dominica ; et sciendum quod post festum beate Marie, quandocumque cantatur *Gaudeamus*, legitur evangelium *Exurgens Maria*. Hic est ordo sequentiarum per octavas beate Marie : in die

a. Sine capis sericis. — *b*. Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *c*. *Solem justicie*. — *d*. Ad majus altare. — *e*. In missa. — *f*. Unus. — *g*. Cum capa serica. — *h*. Ad missam. — *i*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant. — *j*. Cum capis sericis. — *k*. Dyaconi.

cantatur *Hac clara*, ut dictum est, sequenti die *Ave Maria*, tercia die *Ave mundi*, IIII^a^ die *Ave virgo*, V^a^ die *Regine nunc celorum*, VI^a^ die *Aurea* [1] usque ad illum ℣ *O vere sancta*, septima die cantatur sequentia de sancta Cruce *Laudes crucis* [a]; octava die cantatur *Alle celeste*. Singulis autem diebus cantatur unum *Alleluia* de istis : *Alleluia Nativitas*, *Alleluia Ora pro nobis*, *(Alleluia Post partum)*, *Alleluia Per te*, *Alleluia Virga Jesse*.

Ad vesperas, sola ant. *Nativitas gloriose*, ps. *Letatus sum* et alii ut supra ; capitulum *Celeste* ; hymnus *Ave maris stella* [v°] et (per ebdomadam) cantatur cantus qui cantatur (cotidie in vesperis beate Marie ; quando autem fiunt IX lectiones, cantatur cantus de festo) [b] ; ℣ *Ora pro nobis* ; ad Magnificat ant. *Hec est regina virginum* ; alie que secuntur, cantantur ad Magnificat per ebdomadam sequentibus diebus, una post aliam in ordine ; oratio *Famulis*, postea fit processio ante crucifixum. (Clericulus qui deservit ministerio legit collationem).

De festo sancti GORGONII martiris, nichil fit nisi commemoratio tantum in missa et dicitur oratio *Sanctus tuus*. Missa autem que propria est de sancto Gorgonio cantatur in festo sancti Lamberti, si sit per ebdomadam et nisi sit in jejunio IIII^or^ temporum ; similiter de festo martirum PROTHI et JACINCTI non dicitur nisi tantum in missa hec oratio *Beati Prothi nos Domine*.

Si dies dominica infra octavas beate Marie ante festum sancte Crucis acciderit, sabbato precedenti ad vesperas dicitur sola ant. *Nativitas*, ps. *Letatus sum* et alii ut supra ; capit. *(Solem justicie)* [c] ; hymnus *Ave maris stella* [132] (sicut cantatur in festo) ; ℣ *Ora pro nobis* ; ad Magnificat ant. *Ave* [d] ; oratio *Famulis* [e].

Ad matutinas, invitatorium *Corde et voce* ; ant. *Ecce tu pulchra*, ps. *Domine Dominus noster*, cum aliis ant. et ps. et ℟ de festo ; IX lectiones leguntur de expositione predicti evangelii, et si opus fuerit pronuntiatur evangelium de dominica et cantatur missa ; cantata *Gloria* IX^i^ ℟, cantatur prosa *Inviolata*.

a. Nota quod infra octavas cantatur sequentia *Corda cantent* et dimittitur una de sequentiis predictis, tamen dicta sequentia non cantatur in dominica neque in octava die. — *b.* In festo : eodem modo cantatur per totas octavas. — *c.* *Celeste beneficium*. — *d.* Altare incensatur cum duobus thuribulis. — *e.* Subdiaconus legit collationem.

1. *Lire* A rea.

In laudibus, sola ant. *Nativitas*, cetera non mutantur.

Ad aquam benedictam cantatur ant. *Beata es virgo*.

Ad processionem cantatur ℟ *Stirps* ; in introitu chori cantatur prosa *Inviolata* [a].

In Exaltatione sancte Crucis [b].

Ad vesperas, ant. *Nativitas gloriose*, ps. *Letatus sum* cum aliis, ut supra ; capitulum *Crux benedicta* ; hymnus *Vexilla* et in fine dicitur *Gloria tibi Domine qui natus es de Virgine* ; ℣ *Nos autem gloriari* ; ad Magnificat [c] *Crux fidelis* ; cum duobus thuribulis incensatur altare ; oratio *Deus qui Unigeniti* ; postea fit commemoratio de martiribus Cornelio et Cipriano, et dicitur ant. *Insignium*, [v°] ℣ *Letamini*, oratio *Infirmitatem* ; ultimo fit commemoratio de octavis et non cantantur vespere de beata Maria [d].

Ad completorium, ut supra.

Ad matutinas, [e] invitatorium *Adoremus* ; ant. *Secus decursus*, ps. *Beatus vir* ; ant. *Predicantes*, ps. *Quare fremuerunt* ; ant. *Filii hominum*, ps. *Cum invocarem* ; ℣ *Letamini*. Omnes lectiones leguntur in Passionario, due prime de passione sancti Cornelii *Temporibus Decii Cesaris*, tercia de passione sancti Cypriani *Tuscho et Basso consulibus* ; ℟ *Absterget*, ℟ *Viri sancti*, ℟ *Tradiderunt*. In II° nocturno dicuntur ant. et ℟ de Cruce, ant. *Nos autem*, ps. *Exaltabo te*, cum aliis ant. et ps. subscriptis, et ℟ tribus de Inventione sancte Crucis et tribus que propria sunt de hoc festo ; VI ultime lectiones leguntur de Exaltatione sancte Crucis *Tempore illo*. *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *O magnum* cum aliis IIII^or^ sequentibus ; capitulum *(O crux admirabilis)* [f] ; ℣ *Dicite in nationibus* ; ad Benedictus ant. *O crux benedicta* [g] ; oratio *Deus qui Unigeniti* ; postea dicitur de sanctis [133] ant. *Insignium*, ℣ *Justorum anime*, oratio *Infirmitatem* ; deinde fit commemoratio de octavis.

Ad horas dicuntur hymni qui dicuntur in aliis diebus extra octavas, et cantantur cum cantu *Vexilla* et in fine dicitur *Gloria tibi Domine qui natus es de Virgine*. Ad I^am^ [h] dicitur *Confitemini* ; oratio de beata Maria sicut prius.

a. Missa cantatur eadem que in die, preter evangelium, nisi cantetur missa de dominica. — b. Fiunt IX lectiones, tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare, duplex chorus servatur sine capis sericis in vesperis et matutinis. — c. Ant. — d. Subdiaconus legit collationem. — e. Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — f. *Hoc signum crucis*. — g. Altare incensatur cum uno thuribulo. — h. Ant. *O magnum*.

Ad III^am^, *Salva nos* ; capit. *O crux (benedicta)* [a] ; ℣ *Nos autem gloriari oportet alleluia alleluia* [b].

[c] Ad missam *Nos autem gloriari* ; *Gloria in excelsis* ; oratio *Deus qui Unigeniti*, oratio de sanctis *Infirmitatem*, oratio de octavis *Famulis tuis* ; epistola *Videte qualibus litteris* ; [d] duo subdiaconi [e] ℟ *Xpistus factus est* ; duo (alii) [f] *Alleluia Dulce lignum* ; sequentia *Laudes crucis* ; evangelium *Erat homo ex Phariseis* ; *Credo* ; offertorium *Protege* ; prefatio de cruce ; communio *Nos autem*.

Ad VI^am^, ant. *Per signum* ; capit. *(O magnum)* [g] ; ℣ *Adoramus te Xpiste*. — Ad IX^am^, *Crux benedicta* ; capit. *O crux (admirabilis)* [h] ; ℣ *Tuam crucem adoramus Domine*.

Ad vesperas, ant. *O magnum* cum aliis IIII^or^ de laudibus, ps. *Letatus sum* et alii ut supra ; capitulum *O crux benedicta* ; hymnus [v°] *Vexilla* ; ℣ *Nos autem* ; ad Magnificat *O crux splendidior* ; oratio *Deus qui Unigeniti* ; de octavis dicitur ant. *Ave*, ℣ *Ora pro nobis*, oratio *Famulis tuis* [i].

Ad completorium, ut supra.

Si festum sancte Crucis in die dominica evenerit, ad aquam benedictam cantatur ant. *Beata es virgo*, ad processionem ℟ *Stirps Jesse*, in introitu chori [j] prosa *Inviolata*. (Si festum sancte Crucis in jejunio IIII^or^ temporum evenerit, in matutinis leguntur III prime lectiones de sanctis, ut dictum est, tres medie de Cruce, tres ultime de expositione evangelii de jejunio ; duo misse cantantur, missa de festo post terciam, missa de jejunio post sextam).

In octavis beate MARIE.

Ad matutinas, [k] invitatorium *Corde et voce* ; ant. *Ecce tu pulchra es*, ps. *Domine Dominus noster*, cum aliis ant. et ps. de festo et ℟ de responsorio *Celeste* ; IX lectiones leguntur de expositione evangelii *Liber generationis* ; cantata *Gloria* IX^l^ ℟, cantatur prosa *Inviolata*.

[134] In laudibus, sola ant. *Nativitas* ; capitulum *(Stirps Jesse)* [l] ; ℣ *Speciosa* ; ad Benedictus ant. *Nativitatem* [m] ; oratio *Famulis tuis*.

Hore cantantur sicut in aliis diebus post festum.

a. Admirabilis. — *b.* Oratio *Deus qui Unigeniti* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *c.* In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *d.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant. — *e.* Cum capis sericis. — *f.* Dyaconi. — *g. Mots raturés, puis remis en note.* — *h. Benedicta que sola.* — *i.* Subdiaconus legit collationem. — *j.* Cantatur. — *k.* Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *l. Solem justicie.* — *m.* Cum uno thuribulo incensatur altare.

[a] Ad missam *Gaudeamus* et cetera sicut in festo, excepto quod legitur evangelium *Exurgens Maria*; in missa dicitur oratio de sancto NICHOMEDE *Adesto Domine*.

Ad vesperas, ant. *Nativitas*, ps. *Letatus sum* cum aliis ut supra; capitulum *Solem justicie*, [b]; hymnus *Ave maris* cum cantu quo cantatur in festo; ℣ *Ora pro nobis*; ad Magnificat ant. *Nativitas tua*; cum duobus thuribulis incensatur altare; oratio *Famulis tuis*.

Ad completorium, ut supra.

Si hec dies octava acciderit in jejunio IIII^or temporum, in VII^a lectione pronuntiatur evangelium de jejunio, et post orationem de beata Maria dicitur ant. et oratio de jejunio, et cantantur due misse, missa de beata Maria post III^am, missa de jejunio post VI^am.

In natali beate EUFEMIE, virginis et martiris [c].

In primis vesperis nichil fit de hoc festo, propter octavas beate Marie.

Ad matutinas, [d] invitatorium *Regem virginum*; ant. et ps. de die; lectiones de [v°] hystoria; ℟ de responsorio *Diffusa est*.

In laudibus, *Veni*; capit. *(Qui gloriatur)* [e]; ℣ *Diffusa est*; ad Benedictus *Quinque prudentes*; oratio *Omnipotens sempiterne Deus*.

(Hore cantantur de virgine) [f], missa [g] de dominica et fit commemoratio de (virgine) [h], postea fit commemoratio de sanctis LUCIO et GEMINIANO, et dicitur oratio *Presta Domine precibus nostris* [i].

In natali beati LAMBERTI, episcopi et martiris [j].

Ad vesperas, ant. et ps. de die; capit. *(Beatus vir qui suffert)* [k]; hymnus *Martir Dei*; ℣ *Gloria et honore*; ad Magnificat *Hic est vere martir*; oratio *Infirmitatem*.

Ad matutinas, [l] invitatorium *Regem martirum*; ant. et ps. de die; lectiones leguntur in Passionario de passione sancti Lamberti *Gloriosus vir Lambertus*; ℟ de responsorio *Iste sanctus*.

In laudibus, *Qui me confessus*; capit. *(Hic est vere martir)* [m];

a. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — b. *Celeste beneficium*. c. Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — d. Clericulus. — e. *Hec est virgo sapiens*. — f. Ad I^am, ant. *Veni sponsa Xpisti*. Ad III^am, ant. *Hec est virgo sapiens*; cap. *Ista est una de numero prudentum*; ℣ *Specie tua*; oratio *Exaudi nos*: hec oratio dicitur ad VI^am et IX^am. — g. Cantatur. — h. Festo. — i. Ad VI^am, ant. *Veniente*; cap. *Hec est virgo sancta*; ℣ *Adjuvabit eam Deus*. Ad IX^am, ant. *Tunc surrexerunt*; cap. *Emulor*; ℣ *Elegit eam Deus*. Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi tantum commemoratio in missa. — j. Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — k. *Iste sanctus*. — l. Clericulus — m. *Beatus vir qui suffert*.

℣ *Justus ut palma;* ad Benedictus *Iste sanctus;* oratio *Infirmitatem.*

(Omnes hore cantantur de uno martire) [a]. Et si hoc festum fuerit per ebdomadam et non in jejunio IIII^or^ temporum, cantatur missa que est propria de sancto Gorgonio.

Ad missam *Gloria et honore;* oratio *Infirmitatem;* epistola *Beatus vir qui inventus est sine macula;* ℟ *Posuisti;* *Alleluia Letabitur justus;* evangelium *Si quis vult post me venire;* offertorium *Po*[135]*suisti;* communio *Posuisti.* [b]

Ad vesperas, ant. et ps. de die; capit. *(Qui odit)* [c]; hymnus *Martir Dei;* ℣ *Gloria et honore;* ad Magnificat *Beatus vir;* oratio *Infirmitatem* [d].

In vigilia beati MATHEI, apostoli et evangeliste.

Ad matutinas dicitur invitatorium feriale; ant. et ps. de die; lectiones leguntur in Omeliario de expositione evangelii *Vidit Jhesus publicanum;* ℟ cantantur de responsorio precedentis dominice.

In laudibus dicuntur ant. feriales et ad Benedictus similiter, deinde preces et oratio de dominica; post orationem de dominica dicitur (ant.) de vigilia [e] *Manete,* ℣ *Nimis honorati,* oratio *Da nobis omnipotens Deus.*

Hore sunt de tempore, missa de vigilia et cantatur post VI^am^.

Ad missam *Ego autem sicut oliva;* oratio *Da nobis omnipotens Deus;* epistola *Beatus vir qui inventus est sine;* [f] ℟ *Justus ut palma;* evangelium *Vidit Jhesus publicanum;* offertorium *Gloria et honore;* communio *Posuisti.*

Si hec vigilia in die dominica evenerit, omnia fiunt de tempore, preter evangelium de vigilia quod pronuntiatur in VII^a^ lectione et leguntur de eo tres lectiones. In laudibus, ant. *Regnavit;* capit. *Deus autem spei;* ℣ *Nimis honorati;* ad Benedictus [g] *Manete;* oratio *Da nobis omnipotens Deus.* In horis dicitur oratio de dominica [v°] precedente. Missa ut supra, sed dicitur *Gloria in excelsis* et *Alleluia Non vos me elegistis.* Si vigilia beati Mathei in jejunio IIII^or^ temporum acciderit, pronuntiatur (evangelium de jejunio et cantantur) [h] due misse,

a. Ad I^am^, ant. *Qui me confessus.* Ad III^am^, ant. *Qui sequitur me;* cap. *Qui odit;* ℣ *Gloria et honore;* oratio *Infirmitatem:* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *b.* Ad VI^am^, ant. *Si quis;* cap. *Beatus vir qui in sapientia;* ℣ *Posuisti.* Ad IX^am^, ant. *Volo Pater;* cap. *Nisi granum;* ℣ *Justus ut palma.* — *c.* *Iste sanctus.* — *d.* Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio tantum in missa. — *e.* Ant. — *f.* Clericulus. — *g.* Ant. — *h.* Pronuntiantur duo evangelia, primo pronuntiatur evangelium de jejunio et de eo leguntur due lectiones, in tercia lectione pronuntiatur evangelium de vigilia et cantantur due misse.

ambe post VI^am^, missa de vigilia prius et postea [a] de jejunio.

In natali beati MATHEI, apostoli et evangeliste [b].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capitulum *Jhesu Xpisti Domini gratia* [c] ; hymnus *Exultet* ; ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat ant. *Ecce ego Johannes* [d] ; cum duobus thuribulis incensatur altare ; oratio *Da nobis omnipotens Deus*. Subdiaconus legit collationem.

Ad completorium, [e] hymnus *Te lucis* cum cantu *Exultet* : idem cantus cantatur in hymnis horarum in die [f].

Ad matutinas, [g] invitatorium *Regem evangelistarum* ; ant. *Convocatis Jhesus*, ps. *Celi enarrant*, cum aliis ant. que secuntur et ps. de apostolis, et ℟ sequentibus [h] ; IX lectiones leguntur in Passionario de passione beati Mathei *Quoniam (?) Deo (?) cura est de hominibus* [i].

In laudibus, *Dilecti Deo* cum aliis IIII^or^ sequentibus ; capitulum *Elegit Dominus sanctos evangelistas* ; ℣ *Nimis honorati* ; Ad Benedictus *In medio et in cir*[136]*cuitu* [j] ; oratio *Beati Mathei apostoli*.

Ad I^um^ (dicitur) [k] *Confitemini* [l].

(Ad horas dicuntur versiculi de apostolis sine *alleluia)* [m].

Ad missam *Os justi* ; [n] *Gloria in excelsis* [o] ; oratio *Beati Mathei* ; epistola *Unicuique vestrum* ; [p] duo subdiaconi [q] ℟ *Beatus vir* ; duo (alii) [r] *Alleluia In omnem* ; sequentia *Clare sanctorum* ; evangelium *Vidit Jhesus hominem sedentem in thelonio* ; *Credo in unum* ; offertorium *Posuisti* ; prefatio de apostolis ; communio *Magna est* [s].

Ad vesperas, ant. *Dilecti Deo* cum aliis IIII^or^ de laudibus, ps.

a. Missa. — *b.* Fit duplex festum, quinque cerei ponuntur ante altare, VI ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis, tres textus ponuntur super altare ; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *c.* Duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Qualuor animalia*. — *d.* Et tota cantatur ante Magnificat. — *e.* Ant. *Alleluia*. — *f.* Ad *Nunc dimittis* ant. *Alleluia In omnem terram*. — *g.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *h.* *In visione* cum aliis VIII°. — *i.* In prima, IIII^a^ et VII^a^ lectione incensatur altare cum duobus thuribulis ; omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri* ; cantata *Gloria* noni ℟, precentor reiterat dictum ℟ ; *Te Deum laudamus* dicitur. — *j.* Et tota cantatur ante *Benedictus* ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *k.* Ant. *Dilecti Deo*. — *l.* Dicitur. — *m.* Ad III^am^, ant. *Dederunt* ; cap. *Sapientiam antiquorum* ; ℣ *In omnem terram*, et cantatur cum *Alleluia* solemniter : eodem modo cantantur ℣ ad VI^am^ et IX^am^ ; oratio *Beati Mathei* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *n.* Prosa *Pater eternus* ; *Kirie Cunctipotens* ; precentor dat sacerdoti. — *o.* et in fine dicitur prosa *Sedentem*. — *p.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant. — *q.* Cum capis sericis. — *r.* Dyaconi. — *s.* Ad VI^am^, ant. *Implevit* ; cap. *Ex omnium corde* ; ℣ *Constitues*. Ad IX^am^, ant. *Datum est* ; cap. *Spiritu intelligentie* ; ℣ *Nimis honorati sunt*.

Dixit Dominus cum aliis de apostolis ; capitulum *(Sapientiam antiquorum)* [a] ; hymnus *Exultet* ; ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat ant. *Tua sunt* [b] ; oratio *Beati Mathei* ; postea fit commemoratio de sancto Mauricio et dicitur ant. *Triumphantes*, ℣ *Letamini*, oratio *Deus qui es omnium sanctorum tuorum* ; deinde fit commemoratio de sancta Sallaberga et dicitur ant. *Beatissime*, ℣ *Specie tua*, oratio *Exaudi nos Deus* [c].

Si festum beati Mathei in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Quatuor animalia* ; et sciendum quod si festum beati Mathei in jejunio IIII^or^ temporum evenerit, in matutinis tres ultime lectiones [v°] fiunt de expositione evangelii de jejunio [d], missa de festo cantatur post III^am^, missa de jejunio post VI^am^.

In natali sanctorum MAURICII sociorumque ejus [e].

(Ad matutinas), III cerei ponuntur ante altare, III textus super altare ; (subdiaconus) [f] invitatorium *Regem martirum* ; ant. *Secus decursus*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. de pluribus martiribus ; lectiones omnes leguntur in Passionario de passione sanctorum *Dioclecianus* ; VI prima ℟ cantantur de responsorio *Absterget*, III ultima sunt propria de festo.

In laudibus, *Sanctus Mauricius* cum aliis IIII^or^ sequentibus ; capitulum *(Sanctorum sicut aquile)* [g] ; ℣ *Justorum anime* ; ad Benedictus *Flagrabat* [h] ; oratio *Deus qui es (omnium) sanctorum tuorum* ; postea fit commemoratio de sancta SALLABERGA ant. *Beatissime*, ℣ *Diffusa est*, oratio *Exaudi nos*.

Ad I^am^, hymnus *Jam lucis* cum cantu *Rex gloriose martirum* : idem cantus cantatur in hymnis sequentium horarum [i].

Ad missam *Intret* ; *Gloria in excelsis* ; oratio *Deus qui es (omnium) sanctorum*, [j] de sancta Sallaberga oratio *Exaudi nos* ; epistola *Sancti per fidem* ; [k] ℟ *Gloriosus* ; [l] *Alleluia* [137] *Te martirum* ; evangelium *Descendens Jhesus de monte* [m] ; offertorium *Letamini* ; communio *Multitudo* [n].

a. Jhesu Xristi. — *b.* Et tota cantatur ante *Magnificat* ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *c.* Subdiaconus legit collationem. — *d.* Et post orationem de festo dicitur ant., ℣ et oratio de jejunio. — *e.* Fiunt IX lectiones. — *f.* Duplex chorus servatur in matutinis et vesperis sine capis sericis. Ad matutinas precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *g. Sancti et justi.* — *h.* Cum uno thuribulo incensatur altare. — *i.* De die ; ant. *Sanctus Mauricius* ; *Confitemini* non dicitur. Ad III^am^, ant. *Sancta legio* ; cap. *Sanguis sanctorum martirum* ; ℣ *Letamini* ; oratio *Deus qui es sanctorum tuorum* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *j.* Postea dicitur. — *k.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *l.* Duo dyaconi. — *m. Credo* non dicitur. — *n.* Ad VI^am^, ant. *Preciosa sunt* ; cap. *Istorum est enim* ; ℣ *Justorum anime*. Ad IX^am^, ant. *Sanctorum corporum* ; cap. *Sancti per fidem* ; ℣ *Justi autem*.

Ad vesperas, ant. *Sanctus Mauricius* cum aliis IIII^or^ de laudibus, ps. de die ; capitulum *Sanguis sanctorum ;* hymnus *Sanctorum meritis ;* ℣ *Letamini ;* ad Magnificat *Isti sunt viri sancti ;* cum uno thuribulo incensatur altare ; oratio *Deus qui es (omnium) sanctorum tuorum.* (Clericulus qui deservit ministerio, legit collationem).

Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu *Rex gloriose.*

Si hoc festum in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *O constantia* [a].

In festo sancte TECLE, virginis [b].

In primis vesperis nichil fit de hoc festo, propter festum sancti Mauricii.

Ad matutinas, [c] invitatorium *Regem virginum ;* ant. et ps. de die ; lectiones de historia ; ℟ de responsorio *Diffusa est.*

In laudibus, ant. *Veni ;* capit. *Hec est virgo sapiens ;* ℣ *Diffusa est ;* ad Benedictus ant. *Quinque prudentes ;* oratio *Exaudi nos.*

(Hore cantantur de virgine, missa de dominica) [d].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Qui gloriatur ;* hymnus *Jhesu corona ;* ℣ *Specie tua ;* ad Magnificat *Hec virgo ;* oratio *Exaudi nos* [e].

[v°] In natali beati FIRMINI, episcopi et martiris [f].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *(Beatus vir qui suffert)* [g] ; hymnus *Martir Dei ;* ℣ *Gloria et honore ;* ad Magnificat *Hic est vere martir ;* oratio *Presta quesumus.*

Ad matutinas, [h] invitatorium *Regem martirum ;* ant. et ps. de die ; lectiones de hystoria ; ℟ de responsorio *Iste sanctus.*

In laudibus, ant. *Qui me confessus* (et cetera de uno martire. Hore cantantur de sancto, missa de dominica) [i].

a. Et sciendum est quod si hoc festum in jejunio IIII^or^ temporum evenerit, in matutinis III ultime lectiones fiunt de expositione evangelii de jejunio, et post orationem de festo dicitur ant., ℣ et oratio de jejunio. Missa de festo cantatur post III^am^, missa de jejunio post VI^am^. — *b.* Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — *c.* Clericulus. — *d.* Ad I^am^, ant. *Veni sponsa Xpisti.* Ad III^am^, ant. *Hec est virgo sapiens ;* [cap.] *Ista est una de numero prudentum ;* ℣ *Specie tua ;* oratio *Exaudi nos :* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de festo. Ad VI^am^, ant. *Veniente ;* cap. *Hec est virgo sancta ;* ℣ *Adjuvabit eam Deus ;* Ad IX^am^, ant. *Tunc surrexerunt ;* cap. *Emulor ;* ℣ *Elegit eam Deus.* — *e.* Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio in missa tantum. — *f.* Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — *g. Iste sanctus.* — *h.* Clericulus. — *i.* Capit. *Beatus vir qui suffert ;* ℣ *Justus ut palma ;* ad Benedictus ant. *Iste sanctus ;* oratio *Presta quesumus.* Ad I^am^, ant. *Qui me confessus.* Ad III^am^, ant. *Qui sequitur me ;* cap. *Qui odit ;* ℣ *Gloria et honore ;* oratio *Presta quesumus :* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de festo. Ad VI^am^, ant. *Si quis ;* cap. *Beatus vir qui in sapientia ;* ℣ *Posuisti.* Ad IX^am^, ant. *Volo Pater ;* cap. *Nisi granum ;* ℣ *Justus ut palma.*

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Iste sanctus;* hymnus *Martir Dei ;* ℣ *Gloria et honore ;* ad Magnificat *Beatus vir ;* oratio *Presta quesumus.* [a]

In natali sanctorum CHOSME et DAMIANI [b].

Tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare [c].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capitulum *(Sancti per fidem)* [d] ; hymnus *Sanctorum meritis ;* ℟ *Letamini;* ad Magnificat *O quam* [e] ; cum uno thuribulo incensatur altare ; oratio *Presta quesumus.*

Post vesperas beate Marie fit processio ad altare Sanctorum Cosme et Damiani ; (cantantur) [f] ant. *Isti sunt viri sancti ;* qua cantata, cantatur *Magnificat ;* [g] septimanarius incensat altare; oratio *Presta quesumus ;* clericuli qui ferunt crucem et cereos, cantant *Benedicamus ;* postea redit processio in chorum [h].

[138] Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu *Rex gloriose :* idem cantus cantatur in hymnis horarum in die.

Ad matutinas, [i] invitatorium *Regem martirum ;* ant. *Secus decursus ;* ps. *Beatus vir,* cum aliis ant. et ps. de pluribus martiribus et ℟ de responsorio *Absterget ;* IX lectiones leguntur in Passionario de passione sanctorum *Licet omnium sanctorum ;* cantata *Gloria* noni ℟, septimanarius chori (incipit) [j] ℟ *In circuitu ;* et (dum cantatur) [k] fit processio ad altare Sanctorum Chosme et Damiani [l], et ibi cantantur *Te Deum* et laudes integre.

In laudibus, ant. *Omnes sancti* cum aliis IIII^or^ sequentibus; capitulum *Sancti et justi ;* ℣ *Justorum anime ;* ad Benedictus ant. *Astiterunt* [m] ; oratio *Presta quesumus ;* postea redit processio in chorum et cantantur matutine de beata Maria.

Ad I^am^ [n] non dicitur *Confitemini.*

(Ad horas dicuntur ℣ de pluribus martiribus) [o].

In missa ad majus altare non servatur chorus (nec cantatur) [p] sequentia [q]. Cantata (hac) missa, alius sacerdos procedit de

a. Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio tantum in missa. — *b.* Fiunt IX lectiones. — *c.* Duplex chorus servatur sine capis sericis in vesperis et matutinis. — *d.* *Sanctorum sicut aquile.* — *e.* *Gloriosum est regnum.* — *f.* Precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos, alio crucem, alio thuribulum, alio Colectaneum; sacerdos ebdomadarius, indutus capa serica, ultimus incedit et eundo cantatur. — *g.* Solus. — *h.* Et cantatur completorium nec legitur collatio. — *i.* Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *j.* Reincipit. — *k.* Cantando dictum ℟. — *l.* Ordinata prout dictum est in vesperis. — *m.* Solus septimanarius incensat altare. — *n.* Ant. *Omnes sancti.* — *o.* Ad III^am^, ant. *Cum palma;* cap. *Sanguis sanctorum martirum;* ℣ *Letamini;* oratio *Presta quesumus :* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *p.* Sed cantatur quasi transcurrendo. Ad missam *Salus autem*; *Gloria in excelsis ;* oratio *Presta quesumus* ; epistola *Rememoramini ;* chorus cantat ℟ *Clamaverunt* et *Alleluia Justi epulentur.* — *q.* Non dicitur ; evangelium *Hoc est preceptum meum ; Credo* non dicitur. Offertorium *Gloriabuntur ;* communio *Posuerunt.*

sacrario [a], et precedit cum diacono et subdiacono [b] processionem ad altare Sanctorum Chosme et Damiani, [v°] et ibi cantatur (eadem) missa (que in choro) et servatur duplex chorus [c]. Ad missam *Salus autem*, prosa *Est qui; Kyrie Cunctipotens;* [d] *Gloria in excelsis* (cum) [e] prosa *Sedentem;* oratio *Presta quesumus;* epistola *Rememoramini;* duo subdiaconi [f] ℟ *Clamaverunt;* duo (alii) [g] *Alleluia Justi epulentur;* sequentia *Superne matris;* evangelium *Hoc est preceptum; Credo in unum;* offertorium *Gloriabuntur;* communio *Posuerunt*. Cantata missa, redit processio in chorum et cantatur VI^a [h].

Ad vesperas, ant. *Omnes sancti* cum aliis de laudibus, mutata IIII^a, loco cujus dicitur ant. *Dabo sanctis meis*, ps. de die; capitulum *(Istorum est enim)* [i]; hymnus *Sanctorum meritis;* ℣ *Lætamini;* ad Magnificat ant. *Sanctum est* [j]; oratio *Presta quesumus*.

Si hoc festum in die dominica evenerit, ad processionem in circuitu chori cantatur ℟ *O constantia*.

In festivitate beati MICHAELIS [k].

Ad vesperas, ant. et ps. de die; capitulum *Factum est silentium;* duo subdiaconi [l] ℟ *Te sanctum;* hymnus *Xpiste sanctorum;* ℣ *Stetit angelus;* ad Magnificat ant. *Dum sacrum mysterium* [m]; cum duobus thuribulis incensatur altare; oratio *Deus qui miro*.

(Ad completorium) subdiaconus legit collationem [n]; [139] hymnus *Te lucis* cum cantu *Deus tuorum militum:* idem cantus cantatur in hymnis horarum in die [o].

Ad matutinas, [p] invitatorium *Cuncta agmina;* ant. *Stetit angelus*, ps. *Verba mea*, cum aliis ant. et ps. submotatis et ℟ sequentibus; lectiones leguntur in Passionario de legenda *Memoriam beati Michaelis* [q].

a. Indutus capa serica. — *b.* Et clericulis ferentibus cereos. — *c.* Cum capis sericis. — *d.* Precentor dat sacerdoti. — *e.* Et in fine dicitur. — *f.* Cum capis sericis. — *g.* Dyaconi. — *h.* Ad VI^am, ant. *Corpora;* cap. *Istorum est enim;* ℣ *Justorum anime.* Ad IX^am, ant. *Tanquam aurum;* cap. *Sancti per fidem;* ℣ *Justi autem.* — *i.* *Sanctorum sicut aquile.* — *j.* Cum uno thuribulo incensatur altare. — *k.* Fit duplex festum, quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis, tres textus ponuntur super altare; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *l.* Cum capis sericis cantant. — *m.* Et tota cantatur ante *Magnificat.* — *n.* Ad completorium, ant. *Alleluia* IIII^or. — *o.* Ad Nunc dimittis ant. *Alleluia In conspectu angelorum alleluia psallam tibi Domine alleluia alleluia.* — *p.* Duo subdiaconi cum capis sericis cantant. — *q.* In prima, IIII^a et VII^a lectione incensatur altare cum duobus thuribulis; omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum, quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri;* cantata *Gloria* noni ℟, precentor reiterat dictum ℟; *Te Deum laudamus* dicitur.

In laudibus, [a] *Dum preliaretur* cum aliis IIII^or^ sequentibus; ultima ant. de laudibus, hec scilicet *Angeli*, tota cantatur usque ad illum locum *laudate*, et tunc septimanarius chori incipit ps. *Laudate Dominum de celis*; capitulum *Hic est Michael*; ℣ *In conspectu angelorum*; ad Benedictus ant. *Factum est* [b]; oratio *Deus qui miro ordine*.

Ad I^am^, ant. *Dum preliaretur* [c]. — Ad III^am^, ant. *Dum committeret*; capit. *Concussum est*; ℣ *Stetit angelus juxta aram templi alleluia alleluia* [d]; oratio *Deus qui miro* [e].

Ad missam *Benedicite* [f]; *(Gloria in excelsis)*; oratio *Deus qui miro*; epistola *Factum est prelium*; [g] duo subdiaconi [h] ℟ *Benedicite*; duo (alii) [i] *Alleluia In conspectu*; sequentia *Ad celebres*; evangelium *Accesserunt ad Jhesum*; *Credo in unum*; offertorium *Stetit angelus*; communio *Benedicite*.

Ad VI^am^, *Archangele*; [v^o^] capit. *Dum preliaretur*; ℣ *Ascendit fumus aromatum*; oratio *(Deus qui miro)*. — Ad IX^am^, [j] *Sancte Michael* et non dicitur v^a^ antiphona de laudibus, quod raro contingit, quando scilicet est de ps. *Laudate*; (ant.) [k] *Archangele Michael*; ℣ *In conspectu angelorum*; (oratio ut supra).

Ad vesperas, ant. *Dum preliaretur* cum aliis [l] de laudibus, mutata ultima, loco cujus dicitur ant. *Data sunt ei*, ps. de die; (capitulum *Factum est silentium*; hymnus *Xpiste sanctorum*; ℣ *Stetit angelus*; ad Magnificat *Archangele Xpisti*; oratio *Deus qui miro)*.

Si hoc festum in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Te sanctum*.

In natali beati JERONIMI presbiteri [m].

a. Ant. — *b*. Et tota cantatur ante *Benedictus*; cum duobus thuribulis incensatur altare.— *c*. *Confitemini* dicitur.— *d*. Et cantatur solemniter: eodem modo cantantur ℣ ad VI^am^ et IX^am^. — *e*. Hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *f*. Et cantatur prosa *Semper sit*; *Kyrie Cunctipotens*; precentor dat sacerdoti *Gloria in excelsis* et in fine dicitur prosa *Sedentem*. — *g*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito; ibidem cantant. — *h*. Cum capis sericis. — *i*. Dyaconi. — *j*. Ant. — *k*. Cap. — *l*. III^or^. — *m*. Fit duplex festum, quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis, tres textus ponuntur super altare; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. Ad vesperas (ut supra)... capit. *Justus germinabit*; duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Sint lumbi*; hymnus *Iste confessor*, ℣ *Amavit*; ad Magnificat ant. *Justum deduxit* et tota cantatur ante *Magnificat*; cum duobus thuribulis incensatur altare; oratio *Deus qui nobis per beatum Jeronimum*; postea dicitur de beato Michaele ant. *Archangele Xpisti*, ℣ *Stetit angelus*, oratio *Deus qui miro*. Subdiaconus legit collationem. Ad completorium. ant. *Alleluia* III^or^; hymnus *Te lucis* cum cantu *Deus tuorum militum*: idem cantus cantatur in hymnis horarum de die; ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Amavit eum Dominus*,

(In primis vesperis nichil fit de hoc festo, propter festum beati Michaelis).

Ad matutinas, [a] invitatorium *Regem confessorum* ; ant. (et ps. de die) [b] ; lectiones leguntur in Passionario de vita (sancti Jeronimi *Jeronimus noster* ; ℟ *Euge*, ℟ *Justus germinabit*, ℟ *Iste cognovit*) [c].

In laudibus, ant. *Fidelis (servus)* [d] ; capitulum *(Dedit Deus confessionem)* [c] ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *Euge* [f] ; oratio *Deus qui nobis per beatum Jeronimum*.

Ad I^am^ (dicitur) ant. *Fidelis* [g]. Ad III^am^, ant. *Beatus* [h]. Ad VI^am^, [i] *Similabo* [j]. Ad IX^am^, ant. *Serve* [140] *bone* [k]. (Missa cantatur de dominica).

In translatione beati Remigii, episcopi et confessoris.

Fit duplex festum et paratur altare pannis sericis auro intextis, vii textus ponuntur super altare, v cerei ponuntur ante altare, vi ante corpora sanctorum [l].

Ad vesperas, ant. *Amavit*, ps. de die ; [m] *Similabo*, ant. *Fidelis*, ant. *Justum deduxit*, ant. *Ora pro nobis* ; capitulum *Magnificavit* ; duo diaconi cum capis sericis cantant ℟ *Gloriosus* ; hymnus *Remigius* ; ℣ *Ecce sacerdos* ; ad Magnificat [n] *Iste est*, et tota cantatur ante *Magnificat* [o] ; oratio *Deus qui per beati Remigii*.

Post vesperas beate Marie fit processio ad ecclesiam Beati Remigii in porta [p], in cujus ingressu dicitur ant. *Ecce sacer-*

a. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *b*. *Beatus vir*, ps. *Beatus vir*, cum ant. et ps. de uno confessore. — *c*. Beati, ℟ *Stola*, ℟ *Iste est*, ℟ *Beatus vir*, ℟ *Iste homo*, ℟ *Posuisti*, ℟ *Amavit* ; in prima, iii^a^ et vii^a^ lectione incensatur altare cum duobus thuribulis ; omnes ℟ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri* ; cantata *Gloria* noni ℣, precentor reiterat dictum ℟ ; *Te Deum laudamus* dicitur. — *d*. Ant. *Beatus ille*, ant. *Similabo*, ant. *Sacerdotes*, ant. *Serve bone*. — *e*. *Iste cognovit*. — *f*. Et tota cantatur ante *Benedictus* ; cum duobus thuribulis incensatur altare. — *g*. *Confitemini* non dicitur. — *h*. *Ille* ; cap. *Stola jocunditatis* ; ℣ *Amavit* et cantatur cum *Alleluia* solemniter : eodem modo cantantur ℣ ad VI^am^ et IX^am^ ; oratio *Deus qui nobis* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Ad missam *Os justi*, prosa *Pater eternus* ; *Kirie Cunctipotens* ; precentor dat sacerdoti *Gloria in excelsis* et in fine dicitur prosa *Sedentem* ; oratio *Deus qui nobis per beatum Jeronimum* ; epistola *Dedit Dominus confessionem* : epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Os justi* ; duo dyaconi [1] *Justus germinabit* ; sequentia *Laude jocunda* ; evangelium *Nemo accendit lucernam* ; *Credo* non dicitur ; offertorium *Desiderium* ; communio *Fidelis*. — *i*. Ant. — *j*. Cap. *Dedit Dominus confessionem* ; ℣ *Justum deduxit*. — *k*. Cap. *Iste homo* ; ℣ *Justus ut palma*. Si hoc festum in die dominica acciderit, ad processionem cantatur ℟ *Sint lumbi*. — *l*. Duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis ; duplex chorus servatur sine capis sericis in vesperis, matutinis et missa, et aperiuntur casse. — *m*. Ant. — *n*. Ant. — *o*. Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *p*. Precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos, alio crucem, alio thuribulum et alio Collectaneum ; sacerdos ebdomadarius, indutus capa serica, ultimus incedit.

1. *Sous-entendu* Alleluia.

dos magnus, postea cantantur vespere [a] et dicitur una sola ant. ferialis super psalmos de die; (post capitulum dicitur) [b] ℣ *Ecce sacerdos* (a duobus clericulis); [c] ant. *Iste est;* oratio *Deus qui per beati;* clericuli qui ferunt crucem et cereos dicunt *Benedicamus;* deinde redit processio ad majorem ecclesiam et, dicta ant. [d] et oratione de beata Maria, cantatur completorium [e].

[f] Super [v°] psalmos ant. *Alleluia;* hymnus *Te lucis* cum cantu hymni *Remigius:* idem cantus cantatur in hymnis horarum in die; ad *Nunc dimittis* ant. [g] *Amavit eum.*

Ad matutinas, duo diaconi cum capis sericis cantant invitatorium *Adoremus Xpistum;* ant. *Apostolorum*, ps. *Beatus vir*, cum aliis [h] ant. et ps. de uno confessore et ℟ [i] sequentibus; in hoc festo non dicuntur versiculi antiphonarum; lectiones leguntur in Passionario de vita sancti Remigii *Beatus Remigius;* in Ia et IIIIa et VIIa lectione incensatur altare a duobus sacerdotibus; omnia ℟ cantantur a binis canonicis [j]; cantata *Gloria* noni ℟, septimanarius chori (incipit) [k] ℟ *Iste est.*

In laudibus, *Remigius sanctus* cum aliis IIIIor sequentibus, et omnes finiuntur; capitulum *Benedictionem;* ℣ *Justus ut palma;* ad Benedictus [l] *Gloriosus*, et tota cantatur [m]; oratio *Deus qui per beati.*

Ad Iam, [n] non dicitur *Confitemini*, nisi accidat in die dominica.

(Ad horas dicuntur versiculi de uno confessore cum *Alleluia*) [o].

(Ad missam) [p] duo subdiaconi sunt procedentes cum eo qui lecturus est epistolam; similiter duo diaconi cum eo qui lecturus est evangelium; [141] (introitus) [q] *Statuit*, prosa *Est qui; Kyrie Cunctipotens;* [r] *Gloria in excelsis*, (cum) [s] prosa *Sedentem;* oratio *Deus qui per beati;* epistola *Ecce sacerdos;* [t] duo subdiaconi [u] ℟ *Domine prevenisti;* duo diaconi *Alleluia Posui adjutorium;* sequentia *(Laude jocunda)* [v]; evangelium *Sint*

a. Et servatur duplex chorus sine capis sericis. — *b.* Non dicitur ymnus, sed post capitulum clericuli ferentes crucem et cereos dicunt. — *c.* Ad Magnificat. — *d.* ℣. — *e.* Nec legitur collatio. — *f.* Ad completorium. — *g. Alleluia.* — *h.* Propriis. — *i.* Propriis. — *j.* Preter primum et quartum, quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri.* — *k.* Reincipit. — *l.* Ant. — *m.* Ante *Benedictus;* cum duobus thuribulis incensatur altare. — *n.* Ant. *Remigius sanctus.* — *o.* Ad IIIam, ant. *Remigius meritis;* cap. *Ecce sacerdos;* ℣ *Amavit* et cantatur cum *Alleluia* solemniter: eodem modo cantatur ℣ ad VIam et IXam; oratio *Deus qui per beati Remigii:* hec oratio similiter dicitur ad VIam et IXam. — *p.* In missa. — *q.* Ad missam. — *r.* Precentor dat sacerdoti. — *s.* Et in fine dicitur. — *t.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito; ibidem cantant. — *u.* Cum capis sericis. — *v. Presuli Remigio. Enmarge note raturée:* Sequentia *Presuli Remigio* prout superius exprimitur.

lumbi; non dicitur *Credo*; offertorium *Veritas*; communio *Beatus servus*. [a]

Ad vesperas, ant. *Remigius* cum aliis [b] de laudibus, ps. de die; capitulum *Magnificavit*; hymnus *Remigius*; ℣ *Ecce sacerdos*; ad Magnificat *Confessor Domini* et tota cantatur [c]; oratio *Deus qui per beati*.

Ad completorium, ut supra [d].

Per octavas beati Remigii, in ebdomada, non ponuntur nisi duo cerei [e] ante altare.

Ad matutinas, [f] invitatorium *Regem confessorum*; ant. *Apostolorum*, ps. *Beatus vir* cum aliis ps. de uno confessore; lectiones leguntur de miraculis beati Remigii; ℟ cantantur de responsorio *Beatissimi*, unaquaque die tria sicut ordinata sunt; non dicitur *Te Deum laudamus*.

In laudibus, sola ant. *Remigius sanctus*; capit. *Benedictionem*; ℣ *Justus ut palma*; ad Benedictus [g] *Longe*; oratio *Deus qui per beati*.

Ad horas non mutatur cantus hymnorum; versiculi cantantur de uno confessore sine *Alleluia*.

Per has octavas cantantur misse que intitulate sunt [v°] de sancto Silvestro, de sancto Gregorio, de sanctis Simplicio et Faustino et sancto Felice papa. — Ad missam de sancto Silvestro, introitus *Sacerdotes*; oratio *Deus qui per beati*; epistola *Ecce sacerdos*; [h] ℟ *Ecce sacerdos*; [i] *Alleluia Justus germinabit*; evangelium *Vigilate*; offertorium *Inveni David*; communio *Beatus servus*. — Ad missam que intitulatur de sancto Gregorio, introitus *Sacerdotes*; oratio ut supra; epistola *Ecce sacerdos*; [j] ℟ *Juravit*; [k] *Alleluia Justus non conturbabitur*; evangelium *Vigilate*; offertorium *Veritas*; communio *Fidelis*. — Ad missam que intitulatur de sancto Felice papa, introitus *Sacerdotes*; oratio ut supra; epistola *Justum deduxit*; [l] ℟ *Sacerdotes*; [m] *Alleluia Inveni*; evangelium *Sint lumbi*; offertorium *Inveni*; communio *Beatus servus*. — In alia missa per has octavas cantatur ℣ offertorii *Misericordiam*.

Ad vesperas, ant. *Remigius sanctus*; capitulum *(Iste cognovit justiciam)* [n]; hymnus *Iste confessor*; ℣ *Ecce sacerdos*; ad Magnificat [o] *Benedicta*: sequentes ant. dicuntur sequentibus

a. Ad VI^{am}, ant. *Beatus Remigius*; cap. *Cognovit eum*; ℣ *Justum deduxit*. Ad IX^{am}, ant. *Concito cursu*; cap. *Non est inventus*; ℣ *Justus ut palma*. — *b.* III^{or}. — *c.* Ante *Magnificat*; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *d.* Si hoc festum in die dominica acciderit, ad processionem cantatur ℣ *Gloriosus*. — *e.* Tantum. — *f.* Clericulus. — *g.* Ant. — *h.* Clericulus. — *i.* Alius clericulus. — *j.* Clericulus. — *k.* Alius clericulus. — *l.* Clericulus. — *m.* Alius clericulus. — *n.* *Magnificavit*. — *o.* Ant.

diebus ad Benedictus et Magnificat, una post aliam in ordine; oratio ut supra [a].

De festo sanctorum MARCI, MARCELLI et APULEI nichil [142] fit nisi commemoratio tantum in missa, et dicitur de sancto Marco oratio *Exaudi Domine*, postea de aliis sanctis dicitur oratio *Sanctorum martirum tuorum*.

Si infra has octavas dies dominica evenerit, sabbato ad vesperas ant. *Remigius sanctus*; cap. *Magnificavit*; hymnus *Remigius*; ℣ *Ecce sacerdos*; ad Magnificat [b] *Iste est* [c]; oratio *Deus qui per beati Remigii* [d].

Ad matutinas, [e] invitatorium *Adoremus*; ant. *Apostolorum*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. de festo et ℟ sequentibus; VI lectiones leguntur de miraculis beati Remigii, III ultime de expositione evangelii de dominica.

In laudibus, sola ant. *Remigius*; capit. *Benedictionem*; ℣ *Justus ut palma*; ad Benedictus [f] *Gloriosus* [g]; oratio *Deus qui per beati*; post orationem de beato Remigio dicitur ant. [h] et oratio de dominica.

In hymnis horarum cantatur cantus hymni *Remigius*.

Ad processionem cantatur ℟ *Gloriosus*.

Missa cantatur de dominica [i].

Ad vesperas, ant. *Remigius*, ps. de die; capit. *Magnificavit*; hymnus *Remigius*; ℣ *Ecce sacerdos*; ad Magnificat [j] *Confessor* [k]; oratio ut supra, postea dicitur ant. [l] et oratio [v°] de dominica.

Septimo die de octavis.

Ad vesperas, ant. *Remigius*, ps. de die; capit. *(Benedictionem)* [m]; hymnus *Iste confessor*; ℣ *Ecce sacerdos*; ad Magnificat ant. *Iste est*; oratio *Deus qui per beati*.

Ad matutinas, [n] invitatorium *Regem confessorum*; ant. *Apostolorum*; ps. *Beatus vir* cum aliis ps. de festo; tres lectiones

a. Hic debet poni festum sancti Francisci, confessoris. *Au bas du fol. 141 :* De sancto FRANCISCO [1]. Ad vesperas, capit. *Iste cognovit*; hymnus *Iste confessor*; ℣ *Amavit*; ant. *Justum deduxit*; oratio *Deus qui ecclesiam*. Ad matutinas, ant. et ℟, et in horis sicut de beato Egidio. Ad missam *Os justi*; *Gloria in excelsis*; oratio *Deus qui ecclesiam*; epistola *Justus cor suum*; ℟ *Os justi*; *Alleluia Hic Franciscus*; evangelium *Dixit Symon Petrus ad Jhesum*; offertorium *Desiderium*; postcommunio *Fidelis servus*. Ad vesperas, ant. de laudibus, v° ant. *Ora pro nobis*; ad Magnificat ant. *Iste homo*; postea (commemoratio de octavis ?). — *b.* Ant. — *c.* Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *d.* Subdiaconus legit collationem. — *e.* Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *f.* Ant. — *g.* Cum uno tantum thuribulo incensatur altare. — *h.* ℣. — *i.* Et fit commemoratio de octavis. — *j.* Ant. — *k.* Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *l.* ℣. — *m.* *Magnificavit*. — *n.* Clericulus.

1. *S. François d'Assise, dont la fête est le 4 octobre.*

leguntur de miraculis beati Remigii ; non dicitur *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Remigius*, capit. *(Justus germinabit)* [a] ; ℣ *Justus ut palma ;* ad Benedictus ant. *Gloriosus ;* oratio *Deus qui per beati*.

Missa cantatur (de octavis) [b].

In ultimis vesperis nichil fit de sancto Remigio, propter festum beati Dionisii.

Si hec octava dies in die dominica evenerit, sabbato ad vesperas cantatur hymnus *Remigius*. Ad matutinas, invitatorium *Adoremus*, [c] et cantatur totum responsorium de festo, sed non dicitur nisi sola ant. in laudibus. Ad processionem cantatur ℟ *Gloriosus*. Missa cantatur de beato Remigio sicut in festo, sed non dicitur sequentia. Ad vesperas, ant. *Remigius*, ps. de die ; capit. et cetera sequentia fiunt de beato Dionisio.

In natali sancti Dionisii sociorumque ejus [d].

Ad vesperas, ant. et ps. de die, nisi sit dies dominica, ut supra dictum est ; capit. *Dum sacrum misterium ;* [143] hymnus *Sanctorum meritis ;* ℣ *Letamini ;* ad Magnificat ant. *Insignem preconiis ;* (oratio *Deus qui hodierna) ;* cum duobus thuribulis incensatur altare [e]. Subdiaconus legit collationem.

Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu *Rex gloriose :* idem cantus cantatur in hymnis horarum in die.

Ad matutinas, [f] invitatorium *Venite adoremus ;* ant. *Sanctus Dionisius*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et psalmis de pluribus martiribus, ultimo mutato [g], et ℟ sequentibus ; IX lectiones leguntur in Passionario de passione sanctorum *Post beatam*, ibi autem incipiunt lectiones *Preciosus Dionisius*.

In laudibus, ant. *Hii sancti viri* cum aliis IIII^or^ sequentibus ; capit. *(Sanctorum sicut aquile)* [h] ; ℣ *Justorum anime ;* ad Benedictus ant. *Et facta est* [i] ; oratio *Deus qui hodierna*.

Ad I^am^ [j] non dicitur *Confitemini*.

(Ad horas cantantur versiculi de martiribus) [k].

a. Benedictionem. — *b.* Sicut in die, sed non dicitur *Gloria in excelsis* nec sequentia ; duo clericuli cantant ℣ et alius *Alleluia*. — *c.* Omnes lectiones leguntur de miraculis beati Remigii. — *d.* Fiunt IX lectiones, tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare ; duplex chorus servatur sine capis sericis in vesperis et matutinis. — *e.* Oratio *Deus qui hodierna die*. — *f.* Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *g.* Loco cujus dicitur ps. *Deus venerunt gentes*. — *h. Sancti et justi*. — *i.* Cum uno thuribulo incensatur altare. — *j.* Ant. *Hii sancti viri*. — *k.* Ad III^am^, ant. [1] ; cap. *Sanguis sanctorum martirum ;* ℣ *Letamini ;* oratio *Deus qui hodierna die :* hoc oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. In missa servatur unus chorus cum capa serica.

1. *L'incipit de cette antienne n'est pas indiqué.*

Ad missam *Intret ; Gloria in excelsis ;* oratio *Deus qui hodierna ;* epistola *Hii sunt viri misericordie ;* [a] duo subdiaconi [b] ℟ *Gloriosus ;* duo (alii) [c] *Alleluia Letamini ;* sequentia *Superne armonie ;* evangelium *Ve vobis qui edificatis monumenta prophetarum* [d] ; offertorium *Mirabilis ;* communio *Etsi coram* [e].

Ad vesperas, ant. *Hii sancti viri* cum aliis IIII^or^ de laudibus ; capit. *(Sancti per fidem)* [f] ; hymnus *Sanctorum meritis,* ℣ *Letamini ;* [v°] ad Magnificat ant. *O beate Dionisi* [g] ; oratio *Deus qui hodierna.*

Si hoc festum in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *O constantia martirum.*

In natali sanctorum GEREONIS sociorumque ejus [h].

In primis vesperis nichil fit de eis, propter festum beati Dionisii.

Ad matutinas, [i] invitatorium *Regem martirum ;* ant. et ps. de die ; lectiones leguntur de hystoria ; ℟ de responsorio *Absterget.*

In laudibus, ant. *Omnes sancti ;* capit. *Sancti et justi ;* ℣ *Justorum anime ;* ad Benedictus ant. *Astiterunt ;* oratio *Deus qui nos concedis.*

(Omnes hore fiunt de martiribus, missa de dominica) [j].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Sanctorum sicut aquile ;* hymnus *Rex gloriose ;* ℣ *Letamini ;* ad Magnificat *Sanguis sanctorum ;* oratio *Deus qui nos concedis.*

Si festum beati Dionisii acciderit V^a^ feria, VI^a^ feria [k] non fit dieta (sequenti), sed dicitur [l] hec sola ant. *Secus decursus* super IX psalmos de pluribus martiribus; sabbato sequenti fit totum de beata Maria ; similiter si festum beati Dionisii VI^a^ feria evenerit, sabbato sequenti (dicitur ant. *Secus* super IX ps. de martiribus) [m].

In natali sancti VENANTII abbatis [n].

a. Epistola et evangelium leguntur in pulpito; ibidem cantant. — *b.* Cum capis sericis. — *c.* Dyaconi. — *d.* *Credo* non dicitur. — *e.* Ad VI^am^, ant. *Tali namque ;* cap. *Istorum est enim ;* ℣ *Justorum anime.* Ad IX^am^, ant. *Adest namque ;* cap. *Sancti per fidem ;* ℣ *Justi autem.* — *f.* *Dum sacrum misterium.* — *g.* Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *h.* Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — *i.* Clericulus. — *j.* Ad I^am^, ant. *Omnes sancti.* Ad III^am^, ant. *Cum palma ;* cap. *Sanguis sanctorum martirum ;* ℣ *Letamini ;* oratio *Deus qui nos concedis :* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de sanctis. Ad VI^am^, ant. *Corpora ;* cap. *Istorum est enim ;* ℣ *Justorum anime.* Ad IX^am^, ant. *Tanquam aurum ;* cap. *Sancti per fidem ;* ℣ *Justi autem.* — *k.* Sequenti. — *l.* In matutinis. — *m.* Fit totum de beata Maria et in missa fit commemoratio de festo. Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil de eo nisi commemoratio tantum in missa. — *n.* Ponuntur tantum duo cerei ante altare.

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Justus germinabit ;* hymnus *Iste confessor ;* ℣ *Amavit eum ;* ad Magnificat ant. *Similabo ;* oratio [144] *Intercessio.*

Ad matutinas, [a] invitatorium *Regem confessorum ;* ant. et ps. de die ; lectiones de historia ; ℟ *Euge,* ℟ *Justus germinabit,* ℟ *Iste cognovit.*

In laudibus, ant. *Fidelis ;* capit. *Iste cognovit ;* ℟ *Justus (germinabit)* [b] ; ad Benedictus ant. *Euge ;* oratio *Intercessio.*

Ad I^am^, ant. *Fidelis ;* ad III^am^, ant. *Beatus* [c] ; (ad VI^am^, ant. *Similabo ;* ad IX^am^, ant. *Serve bone ;* missa de dominica).

In natali beati CALIXTI, pape et martiris [d].

Ad vesperas, ant. et ps. de die; capit. *(Beatus vir)* [e] ; hymnus *Martir Dei ;* ℣ *Gloria et honore ;* ad Magnificat (ant.) *Hic est vere martir ;* oratio *Deus qui conspicis.*

Ad matutinas, [f] invitatorium *Regem martirum ;* ant. et ps. de die ; lectiones leguntur de historia ; ℟ de responsorio *Iste sanctus* [g].

(Oratio *Deus qui conspicis.* Hore fiunt de sancto, missa de dominica).

Si hoc festum in die dominica evenerit, nichil fit de eo nisi commemoratio in missa.

In festo sancti BASOLI confessoris [h].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Justus germinabit ;* hymnus *Iste confessor ;* ℣ *Amavit eum ;* ad Magnificat ant. *Similabo ;* oratio *Intercessio.*

Ad matutinas, [i] invitatorium *Regem confessorum ;* ant. et ps. de die ; lectiones de hystoria ; ℟ *Beatus vir qui inventus,* ℟ *Iste homo,* ℟ *Amavit eum.*

In laudibus, [j] *Fidelis ;* capit. *(Dedit Dominus confessionem)* [k] ; ℣ *Justus ut palma ;* ad Benedictus ant. *Euge ;* oratio *Intercessio.*

a. Clericulus. — b. *Ut palma.* — c. Cap. *Stola jocunditatis ;* ℣ *Amavit ;* oratio *Intercessio :* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de festo. Ad VI^am^, ant. *Similabo,* cap. *Dedit Dominus confessionem ;* ℣ *Justum deduxit.* Ad IX^am^, ant. *Serve bone ;* cap. *Iste homo ;* ℣ *Justus ut palma.* Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi tantum commemoratio in missa. — d. Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — e. *Iste sanctus.* — f. Clericulus. — g. In laudibus, ant. *Qui me confessus ;* capit. *Beatus vir qui suffert ;* ℣ *Justus ut palma florebit ;* ad Benedictus ant. *Iste sanctus ;* oratio *Deus qui conspicis.* Ad I^am^, ant. *Qui me confessus ;* Ad III^am^, ant. *Qui sequitur me ;* cap. *Qui odit ;* ℣ *Gloria et honore ;* oratio *Deus qui conspicis :* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de festo. Ad VI^am^, ant. *Si quis michi ;* cap. *Beatus vir qui in sapientia ;* ℣ *Posuisti.* Ad IX^am^, ant. *Volo Pater ;* cap. *Nisi granum ;* ℣ *Justus ut palma.* — h. Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — i. Clericulus. — j. Ant. — k. *Iste cognovit.*

(Ad horas [v°] dicuntur ant. que dicuntur de sancto Venantio. Missa cantatur de dominica) [a].

Ad vesperas, ant. et ps. de die; capit. *Iste cognovit;* hymnus *Iste confessor;* ℣ *Amavit eum;* ad Magnificat ant. *Iste homo;* oratio *Intercessio* [b].

In natali sancte ANSTRUDIS virginis [c].

Ad vesperas, ant. et ps. de die; capit. *Qui gloriatur;* hymnus *Jhesu corona;* ℣ *Specie tua;* ad Magnificat ant. *Simile enim est;* oratio *Concede nobis.*

Ad matutinas, [d] invitatorium *Regem virginum;* ant. et ps. de die; lectiones leguntur in Passionario de vita sancte Anstrudis *Temporibus Dagoberti,* ibi autem incipiunt lectiones *Non est mirandum;* ℟ de responsorio *Diffusa est.*

In laudibus, (ant.) *Veni sponsa Xpisti;* cap. *Hec est virgo sapiens;* ℣ *Diffusa est;* ad Benedictus ant. *Quinque prudentes;* oratio *Concede nobis* [e].

(Hore fiunt de virgine, missa de dominica).

In natali beati LUCE evangeliste [f].

(Tres cerei ponuntur ante altare, III textus super altare).

Ad vesperas, ant. et ps. de die; capit. *Jhesu Xpisti* [g]; hymnus *Exultet celum;* ℣ *In omnem terram;* ad Magnificat ant. *Ecce ego* [h], cum (uno tantum thuribulo) [i] incensatur altare; oratio *Interveniat.*

Post vesperas beate Marie fit processio ad ecclesiam Sancti Justi in suburbio [j], in cujus ingressu cantatur ant. *Qui odit,* deinde [145] cantantur vespere [k] et dicitur una sola ant. ferialis

a. Ad I^{am}, ant. *Fidelis.* Ad III^{am}, ant. *Beatus ille;* cap. *Stola jocunditatis;* ℣ *Amavit;* oratio *Intercessio:* hec oratio dicitur ad VI^{am} et IX^{am}. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de festo. Ad VI^{am}, ant. *Similabo;* cap. *Dedit Dominus confessionem;* ℣ *Justum deduxit.* Ad IX^{am}, ant. *Serve bone;* cap. *Iste homo;* ℣ *Justus ut palma.* — *b.* Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi tantum commemoratio in missa. — *c.* Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — *d.* Clericulus. — *e.* Ad I^{am}, ant. *Veni sponsa Xpisti.* Ad III^{am}, ant. *Hec est virgo sapiens;* cap. *Ista est una de numero;* ℣ *Specie tua:* oratio *Concede nobis:* hec oratio dicitur ad VI^{am} et IX^{am}. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de festo. Ad VI^{am}, ant. *Veniente;* cap. *Hec est virgo sancta;* ℣ *Adjuvabit eam Deus.* Ad IX^{am}, ant. *Tunc surrexerunt;* cap. *Emulor;* ℣ *Elegit eam Deus.* Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi tantum commemoratio in missa. — *f.* Fit duplex festum, quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis, tres textus ponuntur super altare; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *g.* Duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Quatuor animalia.* — *h.* Et tota cantatur ante *Magnificat.* — *i.* Duobus thuribulis. — *j.* Precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos, alio crucem, alio thuribulum et alio Colectaneum; sacerdos ebdomadarius indutus capa serica ultimus incedit. — *k.* Et servatur duplex chorus sine capis sericis.

super psalmos de die ; capit. *(Beatus vir)* [a] ; (postea duo clericuli) [b] dicunt ℣ *Gloria et honore* ; ad Magnificat ant. *Hic est vere martir* [c] ; oratio *Infirmitatem* [d] ; postea redit processio [e] (et) cantatur completorium [f].

(Hymnus *Te lucis* cum) [g] cantu *Exultet* : idem cantus cantatur in hymnis horarum in die [h].

Ad matutinas, [i] invitatorium *Regem evangelistarum* ; ant. *Convocatis*, (ps. *Celi enarrant)*, cum aliis ant. [j], ps. de apostolis et ℟ de responsorio *In visione* ; lectiones leguntur in Passionario, tres prime de legenda *Lucas natione Syrus*, VI ultime de visione Ezechiel *Vidi et ecce ventus turbinis* [k] ; *Te Deum laudamus* dicitur.

In laudibus, ant. *Dilecti Deo* cum aliis IIII^or^ sequentibus ; capit. *Elegit Deus sanctos evangelistas* ; ℣ *Nimis honorati* ; ad Benedictus ant. *In medio* [l] ; oratio *Interveniat*.

Ad I^am^ [m] (dicitur) *Confitemini* [n].

(Ad horas cantantur versiculi de apostolis) [o].

Ad missam *Ego autem* ; [p] (*Gloria in excelsis*) ; oratio *Interveniat* ; epistola *Unicuique vestrum* ; duo subdiaconi ℟ *Justus ut palma* ; duo alii) *Alleluia Nonne cor nostrum* ; sequentia *Clare sanctorum* ; evangelium *Facta est contentio* ; *Credo in unum* ; offertorium *Gloria et honore* ; prefatio [v°] de apostolis ; communio *Magna est gloria* [q].

Ad vesperas, ant. *Dilecti Deo* cum aliis IIII^or^ de laudibus, ps. *Dixit Dominus* cum aliis psalmis de apostolis ; capit. (*Sapientiam antiquorum*) [r] ; hymnus *Exultet* ; ℣ *In omnem*

a. Iste sanctus. — *b.* Ymnus non dicitur, sed post capit. clericuli qui ferunt crucem et cereos. — *c.* Solus septimanarius accedit ad altare incensandum. — *d.* Clericuli qui ferunt crucem et cereos dicunt *Benedicamus.* — *e.* Ad majorem ecclesiam et dicta ant., ℣ et oratione de beata Maria. — *f.* Nec legitur collatio. — *g.* Ad completorium, ant. *Alleluia* IIII^or^; ymnus *Te lucis* cum. — *h.* Ad Nunc dimittis ant. *Alleluia In omnem terram.* — *i.* Duo subdiaconi cum capis sericis. — *j.* Sequentibus, ps. *Celi enarrant* cum aliis. — *k.* In prima, IIII^a^ et VII^a^ lectione incensatur cum duobus thuribulis ; omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri* ; cantata *Gloria* noni ℟, precentor reiterat dictum ℟. — *l.* Et tota cantatur ante *Benedictus* ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *m.* Ant. *Dilecti Deo.* — *n.* Dicitur. — *o.* Ad III^am^, ant. *Dederunt* ; cap. *Sapientiam antiquorum* ; ℣ *In omnem terram* et cantatur cum *Alleluia* solemniter : eodem modo cantantur ℣ ad VI^am^ et IX^am^ ; oratio *Interveniat* : hec oratio similiter dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *p.* Prosa *Pater eternus* ; *Kirie Cunctipotens* ; precentor dat sacerdoti *Gloria in excelsis* et in fine dicitur prosa *Sedentem* ; oratio *Interveniat* ; epistola *Unicuique vestrum* : epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Justus ut palma*, duo dyaconi. — *q.* Ad VI^am^, ant. *Implevit* ; cap. *Ex omni corde* ; ℣ *Constitues.* Ad IX^am^, ant. *Datum est* ; cap. *Spiritu intelligentie* ; ℣ *Nimis honorati sunt.* — *r. Jhesu Xpisti.*

terram; ad Magnificat ant. *Tua sunt*[a]; oratio *Interveniat*[b]. Si hoc festum in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Quatuor animalia*.

In natali beate CILINIE.

Fit duplex festum[c] et paratur altare pannis sericis auro intextis, VII textus ponuntur super altare,[d] VI ante corpora sanctorum[e]; succentor debet servare chorum in sinistra parte chori, sive chorus sit in illa parte sive non[f], (et debet esse[g] in superpellicio in omnibus horis; similiter thesaurarius, subthesaurarius et sacrista et IIII^or^ clerici custodes).

Ad vesperas, ant. et ps. de die; capit. *Beata Cilinia*; duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Xpisti famula*; hymnus *Digna Deo Cilinia*; ℣ *Specie tua*; ad Magnificat ant. *Qui respicis* et tota cantatur[h]; oratio *Propitiare*; extra ecclesiam[1] dicitur hec oratio *Exaudi nos Deus*[i].

Ad completorium, super psalmos ant. *Alleluia*[j]; [146] hymnus *Te lucis* cum cantu hymni *Remigius*: idem cantus cantatur in hymnis horarum in die; ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Elegit eam Deus*.

Ad matutinas, duo subdiaconi cum capis sericis cantant invitatorium *Adoremus*; ant. *Beata Cilinia*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ânt. et ps. subscriptis et ℟ sequentibus; VI prime lectiones leguntur in Passionario de legenda *Fuit quidam vir*, tres ultime de expositione evangelii *Loquente Jhesu ad turbas ecce mater ejus*[k]; (omnia ℟)[l] cantantur a binis canonicis[m]: cantata *Gloria* IX^i^ ℟, succentor (incipit)[n] ℟ *O vere*, postea *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Laudabilis* cum aliis IIII^or^ sequentibus, et omnes finiuntur; capit. *Felix mater*; ℣ *Diffusa est*; ad Benedictus ant. *Dilecta Deo*, et tota cantatur[o]; oratio *Propitiare*.

Ad I^am^[p] (non dicitur) *Confitemini*[q].

a. Et tota cantatur ante *Magnificat*; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *b*. Ad completorium, ut supra. — *c*. Casse aperiuntur. — *d*. Quinque cerei ante altare. — *e*. Duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *f*. Ebdomadarius chori in dextra parte chori, subchorum? si succentor sit presens; si vero succentor non sit presens, ebdomadarius chori et subebdomadarius tenentur hec facere. — *g*. Succentor. — *h*. Ante *Magnificat*; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *i*. Subdiaconus legit collationem. — *j*. III^or^. — *k*. In prima, III^a^ o VII^a^ lectione incensatur altare cum duobus thuribulis. — *l*. Omnes ℣ responsorum. — *m*. Preter primum et quartum, quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri*. — *n*. Reincipit. — *o*. Ante *Benedictus*; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *p*. Ant. *Laudabilis*. — *q*. Non dicitur.

1. *La cathédrale de Laon*.

(Ad horas cantantur versiculi qui dicuntur de una virgine et cantantur cum *Alleluia*) [a].

(Ad missam) [b] duo subdiaconi sunt procedentes cum eo qui lecturus est epistolam, et duo diaconi cum eo qui lecturus est evangelium ; (introitus) [c] *Loquebar*, prosa *Pater eternus* ; [v°] *Kyrie Cunctipotens* ; [d] *Gloria in excelsis* (cum) [e] prosa *Sedentem* ; oratio *Propitiare* ; epistola *Mulierem fortem* ; [f] ℟ *Audi filia* ; [g] *Alleluia Veni electa* ; sequentia *Gaudeat et jubilet* ; evangelium *Loquente Jhesu ad turbas ecce mater ejus* ; (non dicitur) *Credo in unum* [h] ; offertorium *Filie regum* ; communio *Quicunque fecerit* [i].

Ad vesperas, ant. *Laudabilis* cum aliis sequentibus, excepta IIII^a, cujus loco dicitur ant. *Beata siquidem*, ps. de dio ; capit. (*Laudabilis Cilinia*) [j] ; hymnus *Qui respicis humilia* ; ℣ *Specie tua* ; Ad Magnificat ant. *Digna* (*celo*) [k] et tota cantatur [l] ; oratio *Propitiare* [m].

Si hoc festum in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Regnum mundi*.

In festo sancti SEVERINI, episcopi et confessoris [n].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; cap. *Magnificavit* ; hymnus *Iste confessor* ; ℣ *Ecce sacerdos* ; ad Magnificat ant. *Amavit* ; oratio *Da quesumus*.

Ad matutinas, [o] invitatorium *Regem confessorum* ; ant. et ps. de die ; lectiones de hystoria ; ℟ de responsorio *Euge*.

[p] Oratio *Da quesumus*. (Hore cantantur de sancto, missa de dominica) [q].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *(Iste cognovit)* [r] ; hymnus *Iste confessor* ; ℣ *Ecce sacerdos* ; ad Magnificat ant. *Justum deduxit* ; [147] oratio *Da quesumus* [s].

a. Ad III^am, ant. *M*..... *enim* ; cap. *Beata Cilinia* ; ℣ *Specie tua* et cantatur cum *Alleluia* solemniter : eodem modo cantantur ℣ ad VI^am et IX^am ; oratio *Propitiare* : hec oratio similiter dicitur ad VI^am. — *b*. In missa. — *c*. Ad missam. — *d*. Succentor dat sacerdoti. — *e*. Et in fine dicitur. — *f*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *g*. Duo dyaconi. — *h*. Non dicitur. — *i*. Ad VI^am, ant. *Spiritus sanctus* ; cap. *O vere benedicta* ; ℣ *Adjuvabit eam Deus*. Ad IX^am, ant. *In hujus igitur* ; cap. *Cilinia in utero* ; ℣ *Elegit eam Deus*. — *j*. *Beata Cilinia*. — *k*. *Deo*. — *l*. Ante *Magnificat* ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *m*. Ad completorium, ut supra. — *n*. Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — *o*. Clericulus. — *p*. In laudibus, ant. *Ecce sacerdos* ; capit. *Benedictionem* ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *Euge*. — *q*. Ad I^am, ant. *Ecce sacerdos*. Ad III^am, ant. *Beatus ille* ; cap. *Ecce sacerdos* ; ℣ *Amavit* ; oratio *Da quesumus* : hec oratio dicitur ad VI^am et IX^am. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de festo. Ad VI^am, ant. *Fidelis* ; cap. *Cognovit eum* ; ℣ *Justum deduxit*. Ad IX^am, ant. *Serve bone* ; cap. *Non est inventus* ; ℣ *Justus ut palma*. — *r*. *Magnificavit*. — *s*. Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio tantum in missa.

In natali sanctorum martirum CRISPINI et CRISPINIANI [a].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Sanctorum sicut aquile ;* hymnus *Rex gloriose ;* ℣ *Letamini ;* ad Magnificat ant. *Gaudent in celis ;* oratio *Quesumus omnipotens Deus.*

Ad matutinas, [b] invitatorium *Regem martirum ;* ant. et ps. de die ; lectiones leguntur in Passionario de passione sanctorum *Cum Maximiani ;* ℟ de responsorio *Absterget.*

In laudibus, ant. *Omnes sancti ;* capit. *Sancti et justi ;* ℣ *Justorum anime ;* ad Benedictus ant. *Astiterunt ;* oratio *Quesumus omnipotens Deus.*

(Hore fiunt de martiribus, missa de dominica) [c].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; cap. *(Istorum est enim)* [d] ; hymnus *Rex gloriose ;* ℣ *Letamini ;* ad Magnificat *Sanguis sanctorum ;* oratio *Quesumus omnipotens Deus* [e].

In vigilia apostolorum SYMONIS et JUDE.

Ad matutinas, dicitur invitatorium feriale ; ant. et ps. de die ; lectiones leguntur in Omeliario de expositione evangelii *Ego sum vitis vera ;* ℟ cantantur de responsorio *Adaperiat.*

In laudibus, ant. feriales ; ad Benedictus similiter dicitur ant. ferialis, et dicuntur preces et oratio de dominica ; post orationem de dominica dicitur ant. *Manete ;* ℣ *Nimis honorati ;* oratio *Concede quesumus omnipotens Deus.*

Omnes hore fiunt de tempore.

Missa de vigilia et cantatur post [v°] VI^am^ ; ad missam *Intret ;* oratio *Concede quesumus omnipotens Deus ;* epistola *Justorum anime ;* [f] ℟ *Vindica Domine ;* evangelium *Ego sum vitis vera ;* offertorium *Exultabunt ;* communio *Justorum anime.*

Si hec vigilia in die dominica evenerit, ad matutinas leguntur VI lectiones de hystoria, III ultime de expositione evangelii de vigilia. In laudibus, ant. *Regnavit Dominus*, capit. *Deus autem spei ;* ℣ *Nimis honorati ;* ad Benedictus ant. *Manete ;* oratio *Concede quesumus.* Omnes hore fiunt de tempore et dicitur oratio de precedenti dominica. Missa cantatur de vigilia [g] (et cantatur *Alleluia Per manus).*

a. Ponuntur tantum duo corei ante altare. — *b.* Clericulus. — *c.* Ad I^am^, ant. *Omnes sancti.* Ad III^am^, ant. *Cum palma ;* cap. *Sanguis sanctorum martirum ;* ℣ *Letamini ;* oratio *Quesumus omnipotens Deus :* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de festo. Ad VI^am^, ant. *Corpora ;* cap. *Istorum est enim ;* ℣ *Justorum anime.* Ad IX^am^, ant. *Tanquam aurum ;* cap. *Sancti per fidem ;* ℣ *Justi autem.* — *d. Sanctorum sicut aquile.* — *e.* Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi tantum commemoratio in missa. — *f.* Clericulus. — *g.* Ut predictum est, hoc addito quod in missa servatur unus chorus cum capa serica. *Gloria in excelsis*

In natali apostolorum SYMONIS et JUDE [a].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Nos vos me elegistis* [b] ; hymnus *Exultet* ; ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat ant. *Tradent* [c] ; oratio *Concede quesumus* [d].

(Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum) [e] cantu *Exultet* : idem cantus cantatur in hymnis horarum in die [f].

Ad matutinas, [g] invitatorium *Regem apostolorum* ; ant. *In omnem terram*, (℣) [h] *Celi enarrant*, cum aliis ant. et ps. de apostolis et ℟ de responsorio *Ecce ego mitto vos* ; IX lectiones leguntur de passione apostolorum *Symon itaque Chananeus* [i].

In laudibus, ant. *Hoc est preceptum meum* cum aliis IIII^or^ se[148]quentibus ; capit. *(Per manus autem apostolorum)* [j] ; ℣ *Nimis honorati* ; ad Benedictus ant. *Vos estis* [k] ; oratio *Deus qui nos per beatos apostolos*.

Ad I^am^ [l] (dicitur) *Confitemini* [m].

Ad missam *Michi autem* ; [n] *Gloria in excelsis* [o] ; oratio *Deus qui nos per beatos* ; epistola *Scimus quoniam diligentibus Deum* ; [p] ℟ *Constitues*, [q] *Alleluia Non vos me elegistis* ; sequentia *Clare sanctorum* ; evangelium *Hec mando vobis* ; *Credo in unum* ; offertorium *In omnem terram* ; prefatio de apostolis ; communio *Vos qui secuti* [r].

Ad vesperas, ant. *Juravit Dominus*, ps. *Dixit Dominus*, cum aliis ant. et ps. de apostolis ; capit. *(Beati pacifici)* [s] ; hymnus *Exultet* ; ℣ *In omnem terram* ; ad Magnificat ant. *Dum steteritis* [t] ; oratio *Deus qui nos*.

et *Credo* dicuntur; epistola et evangelium leguntur in pulpito; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis ℟; duo dyaconi *Alleluia Per manus* et dicitur prefatio communis. — *a*. Fit duplex festum, quinque cerei ponuntur ante altare, sex ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis; tres textus ponuntur super altare; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *b*. Duo subdiaconi cum capis sericis cantant ℟ *Cives*. — *c*. Et tota cantatur ante *Magnificat*; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *d*. Subdiaconus legit collationem. — *e*. Ad completorium *Alleluia* IIII^or^; ymnus *Te lucis* cum. — *f*. Ad Nunc dimittis ant. *Alleluia In omnem terram*. — *g*. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *h*. Ps. — *i*. In I^a^, IIII^a^ et VII^a^ lectione incensatur altare cum duobus thuribulis; omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri*; cantata *Gloria* IX^i^ ℟, precentor reiterat dictum ℟; *Te Deum laudamus* dicitur. — *j*. *Beati pacifici*. — *k*. Et tota cantatur ante *Benedictus*; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *l*. Ant. *Hoc est preceptum*. — *m*. Dicitur. Ad III^am^, ant. *Majorem* ; cap. *Per manus* ; ℣ *In omnem terram* et cantatur cum *Alleluia* solemniter : eodem modo cantantur ℣ ad VI^am^ et IX^am^ ; oratio *Deus qui nos per beatos apostolos* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *n*. Prosa *Doxe per secula* ; *Kirie Cunctipotens* ; precentor dat sacerdoti. — *o*. Et in fine dicitur prosa *Sedentem*. — *p*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *q*. Duo dyaconi. — *r*. Ad VI^am^, ant. *Vos amici* ; cap. *Ibant apostoli* ; ℣ *Constitues*. Ad IX^am^, ant. *In patientia vestra* ; cap. *Manete* ; ℣ *Nimis honorati sunt*. — *s*. *Non vos me elegistis*. — *t*. Et tota cantatur ante *Magnificat* ; cum duobus thuribulis.

Si hoc festum in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Cives*.

In natali beati QUINTINI martiris [a].

Ad vesperas, ant. *Beatus Quintinus*, ps. de die ; ant. *Sanctus vir Quintinus*, ant. *Per signa*, ant. *Hymnis*, ant. *Sanctus vero* ; capit. *(Beatus vir)* [b] ; duo subdiaconi [c] cantant ℟ *Dum in carcerem* ; hymnus *Deus tuorum militum* ; ℣ *Gloria et honore* ; ad Magnificat ant. *In confessione* ; cum duobus thuribulis incensatur altare ; oratio *Infirmitatem*. Subdiaconus legit collationem de sermone *Inter omnia*.

Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu *Deus tuorum militum* : idem cantus cantatur in hymnis horarum in die.

[v°] Ad matutinas, [d] invitatorium *Regem sempiternum* ; ant. *Beatus Quintinus*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. de uno martire et ℟ sequentibus ; (IX) [e] lectiones leguntur in Passionario de passione beati Quintini *Temporibus Diocletiani*, ibi autem incipiunt lectiones *Expergefacti custodes* [f] ; *Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Sanctus Quintinus* cum aliis IIII^or^ sequentibus ; capit. *(Iste sanctus)* [g] ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *Milites namque* [h] ; oratio *Infirmitatem* ; postea fit commemoratio de vigilia Omnium Sanctorum, et dicitur ant. *O quam gloriosum*, ℣ *Justorum anime*, oratio *Domine Deus noster*.

(Hore fiunt de sancto et cantantur) [i] due misse, (una post III^am^) [j] de sancto Quintino [k], missa de vigilia post VI^am^, et in missa de vigilia subdiaconus et diaconus induti sunt casulis.

(Ad missam) [l] de sancto Quintino [m], (introitus) [n] *Letabitur justus* ; *Gloria in excelsis* ; oratio *Infirmitatem* : hec sola dicitur et in alia fiunt commemorationes que faciende sunt ; epistola *Confitebor tibi Domine rex* ; [o] ℟ *Posuisti* ; [p] *Alleluia Letabitur* [q] ; evangelium *Nisi granum* [r] ; offertorium *Gloria et honore* ; communio *Qui vult venire* [s].

a. Fiunt IX lectiones, tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare ; duplex chorus servatur sine capis sericis in vesperis et matutinis. — *b. Iste sanctus.* — *c.* Sine capis sericis. — *d.* Precentor diaconus vel subdiaconus pro ipso. — *e.* VI. — *f.* Tres ultime de expositione evangelii *(Descendens) Elevatis Jhesus oculis.* — *g. Beatus vir qui suffert.* — *h.* Cum uno thuribulo incensatur altare. — *i.* Ad I^am^, ant. *Sanctus Quintinus ; Confitemini* non dicitur. Ad III^am^, ant. *Ardens namque ;* cap. *Qui odit ;* ℣ *Gloria et honore ;* oratio *Infirmitatem :* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *j.* Cantantur : missa. — *k.* Post III^am^. — *l.* In missa. — *m.* Servatur unus chorus cum capa serica. — *n.* Ad missam. — *o.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *p.* Duo diaconi. — *q.* Sequentia *Per unius casum grani.* — *r. Credo* non dicitur. — *s.* Ad VI^am^, ant. *Dixitque Quintinus ;* cap. *Beatus vir qui in sapientia ;* ℣ *Posuisti.*

Ad missam de vigilia [149] (introitus) *Timete*; oratio *Domine Deus noster*; epistola *Et ecce ego Johannes vidi in medio throni*; [a] ℟ *Justorum anime*; evangelium *Elevatis Jhesus oculis*; offertorium *Letamini*; communio *Justorum anime*.

Si hec vigilia in die dominica evenerit, totum fit de beato Quintino et in sabbato precedenti pronuntiatur in matutinis evangelium de sanctis *(Descendens Jhesus de monte*, et legitur in Remigio) [b], et post orationem de dominica dicitur ant. *O quam gloriosum est* et ℣ et oratio ut supra. Omnes hore cantantur de tempore, missa de vigilia, ut predictum est, et cantatur post VI^am^ [c].

In festo Omnium Sanctorum [d].

Tabule altaris aperiuntur et paratur altare sicut dictum est de aliis solemnitatibus; (VII cerei ponuntur ante altare, VI ante corpora sanctorum, XXIIII^or^ retro altare) [e]; cantor et succentor servant chorum [f].

Episcopus incipit ant. *Gloria tibi Trinitas*, ps. dicuntur de die; archidiaconus vel thesaurarius incipit II^am^ ant. *Ortus*; ant. *Justorum semita*; ant. *Sanguis sanctorum*; ant. *Omnes pace fovent*; capitulum *(Sancti et justi)* [g]; duo diaconi cum capis sericis cantant ℟ [v°] *Concede nobis*; hymnus *Jhesu salvator*, et cantatur cum cantu *Deus tuorum militum*; ℣ *Letamini*; ad Magnificat *Beati estis*, et tota cantatur [h]; episcopus procedit ad altare incensandum eo modo quo supradictum est [i]; oratio *Domine Deus noster* [j].

Ad completorium, septimanarius dicit ℣ de sanctis *Exultent justi*, et postea *Deus in adjutorium*; super psalmos ant. *Alleluia*; hymnus *Rex gloriose martirum*; cap. *(Sanctorum sicut aquile)* [k]; ℣ non mutatur; ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Sancti Dei omnes alleluia intercedite pro nobis alleluia alleluia alleluia*; sacerdos ante orationem dicit ℣ de sanctis *Exultabunt*; oratio *Erudi quesumus*.

Ad matutinas, duo diaconi cantant [l] invitatorium *Eterno regi* [m]; ant. *Regi autem*, ps. *Domine Dominus noster*, cum aliis ant. et ps. subscriptis et ℟ sequentibus, et incipiuntur

a. Clericulus. — *b.* *Elevatis Jhesus oculis.* — *c.* Si hoc festum sit in die dominica, ad processionem ℟ *Gloria et honore.* — *d.* Fit festum annuale. — *e.* Totum luminare apponitur ante altare, in pertica retro altare, ante corpora sanctorum, ante reliquias et in pertica crucifixi, sicut dictum est in regulis in principio hujus libri. — *f.* Cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa, tenentes baculos deargentatos in manibus. — *g.* *Sanctorum sicut aquile.* — *h.* Ante *Magnificat.* — *i.* In Purificatione. — *j.* Subdiaconus legit collationem. — *k.* *Justorum semita.* — *l.* Cum capis sericis. — *m.* Hymnus *Xpiste redemptor omnium.*

antiphone eo ordine quo solent incipi, preter octavam quam incipit clericulus *Quinque prudentes ;* duo clericuli dicunt ℣ *Verbo Domini celi firmati :* similiter duo clericuli dicunt secundum et tercium ℣. Episcopus legit I^am^ lectionem, decanus II^am^, archidiaconus vel thesaurarius III^am^ ; tria prima ℟ cantantur a binis sacerdotibus [a] ; cantata *Gloria* tercii ℟, cantor (incipit) [b] ℟ *Te sanctum ;* diaconi legunt [150] IIII^am^ et V^am^ lectionem et cantant ℟[a] ; subdiaconi legunt VI^am^ et VII^am^ et similiter cantant ℟[a] ; cantata *Gloria* VI^i^ ℟, succentor (incipit) [c] ℟ *O constantia martirum ;* in I^a^ et IIII^a^ et VII^a^ lectione incensatur altare a duobus sacerdotibus ; clericulus legit octavam lectionem et duo clericuli cantant ℟ ; regnarius legit ultimam lectionem, et duo ejusdem ordinis cantant ℟ ; cantata *Gloria* noni ℟, cantor (incipit) [d] ℟ *Laudem dicite ;* episcopus incipit *Te Deum laudamus.*

In laudibus, ant. *Hec est regina,* cum aliis IIII^or^ sequentibus et omnes finiuntur ; V^a^ antiphona, hec scilicet *Angeli,* tota cantatur usque ad illum locum *laudate,* et tunc cantor incipit ps. *Laudate Dominum de celis ;* capitulum *(Sanctorum sicut aquile)* [e] ; ℣ *Justorum anime ;* ad Benedictus ant. *Laudem dicite* et tota cantatur [f] ; oratio *Omnipotens sempiterne Deus.*

Ad I^am^, hymnus *Rex gloriose :* idem hymnus cantatur in omnibus horis de die ; ant. *O quam gloriosum ; Confitemini* dicitur ; ante orationem dicitur ℣ *Exultent justi ;* oratio *Omnipotens.*

Ad III^am^, ant. *Isti sunt ;* capit. *(Sancti et justi)* [g] ; ℣ *Letamini,* et dicitur cum *Alleluia* [h].

(Ad missam) [i] IIII^or^ subdiaconi sunt procedentes cum eo [v^o^] qui lecturus est epistolam, et IIII^or^ diaconi cum eo qui lecturus est evangelium, et duo sacerdotes cum episcopo. (Introitus) [j] *Gaudeamus,* ps. *Exultate justi,* prosa *Est qui ; Kyrie Cunctipotens ;* [k] *Gloria in excelsis* (cum) [l] prosa *Sedentem ;* oratio *Omnipotens ;* epistola *Et ecce ego Johannes vidi alterum angelum ;* [m] duo subdiaconi [n] ℟ *Timete ;* duo diaconi *Alleluia Judicabunt ;* sequentia *Xpisto inclita ;* evangelium *Videns Jhesus turbas ascendit ;* post evangelium diaconus clamat alta voce

a. Et nota quod in omnibus ℟ dicitur *Gloria Patri.* — *b.* Reincipit. — *c.* Reincipit. — *d.* Reincipit. — *e. Sancti et justi.* — *f.* Altare incensatur eo modo quo dictum est in vesperis. — *g. Sanguis sanctorum martirum.* — *h.* Solemniter : eodem modo cantantur ℣ ad VI^am^ et IX^am^; oratio *Omnipotens* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *i.* In missa. — *j.* Ad missam. — *k.* Precentor dat episcopo. — *l.* Et in fine dicitur. — *m.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant. — *n.* Cum capis sericis.

Humiliate vos ad benedictionem; episcopus facit benedictionem super populum, postea incipit *Credo in unum*; offertorium *Mirabilis*; communis prefatio dicitur; communio *Gaudete justi*.

Ad VI^um^, ant. *Gaudent in celis*; capit. *(Sanctorum sicut aquile)* [a]; ℣ *Justorum anime*. — Ad IX^am^, ant. *Omnes pace fovent* [b].

Ad vesperas, ant. *Hec est regina* cum aliis de laudibus, excepta ultima, loco cujus dicitur ant. *Omnes pace*; capitulum *Sanctorum sicut aquile*; hymnus *Sanctorum meritis*; ℣ *Letamini*; ad Magnificat ant. *Te gloriosus*, et tota cantatur [c]; oratio *Omnipotens*.

Post vesperas omnes campane [d] insimul pulsantur; quibus diu pulsatis, cantantur vespere pro mortuis; cantor et succentor [151] servant chorum [e]; cantata ant. post Magnificat, fiunt preces, oratio *Fidelium Deus omnium*, item alia oratio *Deus indulgentiarum*, et dicuntur simul; duo clericuli [f] cantant *Requiescant in pace* [g].

Ad completorium, ut supra [h].

Si hoc festum in die dominica evenerit, fit processio in circuitu chori [i], VI subdiaconi sunt procedentes et VI diaconi, similiter cantor et succentor habent capas sericas et baculos deargentatos in manibus [j]; in hac processione cantatur ℟ *Laudem dicite*, et cum processio pervenerit in medio ecclesie cantor [k] incipit ℟ *Concede nobis* et cantatur ℣ a VII canonicis [l]; cetera non mutantur.

In festo ANIMARUM [m].

Ad matutinas, duo subdiaconi [n] cantant invitatorium *Regi* [1] *cui omnia vivunt* [o]; ant. *Dirige*, (cum aliis ant. et ps. et ℟ sequentibus) [p]; duo sacerdotes incipiunt ultimum ℟ et cantan-

a. Istorum est enim regnum celorum. — *b.* Cap. *Sancti per fidem*; ℣ *Justi autem.* — *c.* Ante *Magnificat*; altare incensatur eodem modo quo predictum est in vesperis. — *d.* Versus claustrum. — *e.* Dum cantantur vespere pulsatur completorium. — *f.* Simul. — *g.* (Et ℣ in matutinis?). — *h.* Sed dicitur oratio *Omnipotens.* — *i.* Precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos, duobus aliis cum capis sericis ferentibus duas cruces aureas. — *j.* Episcopus indutus capa serica cum mitra et baculo pastorali ultimus incedit et solus. — *k.* Et succentor. — *l.* Ut predictum est in festis Purificationis et Assumptionis beate Marie. — *m.* Pulsatur in nocte et horis sicut in festis dupplicibus; V cerei ponuntur ante altare, VI ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis; VII textus ponuntur super altare et aperiuntur casse. — *n.* Sine capis sericis. — *o.* Duplex chorus servatur sine capis sericis. — *p.* Ps. *Verba mea*; ant. *Convertere*, ps. *Domine ne*; ant. *Nequando*, ps. *Domine Deus meus*; duo clericuli insimul ℣ *Lux eterna*; lectio prima *Parce michi*, ℟ *Credo* cum ℣; subdiaconus secundam *Tedet anime mee*, alius subdiaconus ℟ *Qui Lazarum*; alius subdiaconus terciam *Manus tue*, alius subdiaconus ℟ *Domine quando veneris*. In IIIo nocturno ant.

1. *Il faut lire* Regem.

tur IX versus, subdiaconi cantant V primos, diaconi tres sequentes, duo sacerdotes cantant ultimum, postea septimanarius chori (incipit) [a] ℟. *Libera me.*

Ad I^am^, sacerdos incipit ex [v°] ea parte in qua chorus est ant. *Requiem eternam :* similiter in omnibus aliis horis usque ad IX^am^; et cantantur psalmi secundum tonum illius antiphone, ps. *Deus in nomine*, ps. *Beati immaculati*, ps. *Retribue ;* postea fiunt preces [b] ; oratio *Fidelium* : similiter fiunt preces in aliis horis.

Post primam beate Marie fit commendatio animarum, et non dicitur ps. *Beati immaculati*, quia dicitur in aliis horis.

(Ad missam) [c] duplex chorus (servatur) [d] ; (duo subdiaconi cantant ℟, duo sacerdotes cantant tractum *De profundis*. In ultimis vesperis fit totum de tempore ; et si hoc festum accidat in die dominica, in ultimis vesperis dicitur ad Magnificat ant. de precedenti dominica et oratio similiter) [e].

In natali sanctorum martirum CLAUDII sociorumque ejus.

Ad vesperas, ant. et ps. de die; capit. *Sanctorum sicut aquile ;* hymnus *Rex gloriose ;* ℣ *Letamini ;* ad Magnificat ant. *Gaudent in celis ;* oratio *Presta quesumus.*

Ad matutinas, invitatorium *Regem martirum ;* ant. et ps. de die ; lectiones de hystoria et ℟ de responsorio *Absterget.*

In laudibus, ant. *Omnes sancti ;* cap. *Sancti et justi ;* ℣ *Justorum anime ;* ad Benedictus ant. *Astiterunt.*

Hore fiunt de martiribus, missa de dominica.

[152] In natali beati THEODORI martiris [f].

Ad vesperas, [g] et ps. de die; capit. *(Hic est vere martir)* [h] ; hymnus *Martir Dei ;* ℣ *Gloria et honore ;* ad Magnificat ant. *Beatus vir qui suffert ;* oratio *Deus qui nos beati Theodori.*

Ad matutinas, [i] invitatorium *Regem martirum ;* ant. et ps. de die ; lectiones de historia ; ℟ de responsorio *Iste sanctus.*

In laudibus, ant. *Qui me confessus ;* capit. *Beatus vir qui suffert ;* ℣ *Justus ut palma ;* ad Benedictus ant. *Iste sanctus ;* oratio *Deus qui nos* [j].

In loco, ps. *Dominus regit me ;* ant. *Delicta*, ps. *Ad te Domine levavi ;* ant. *Credo videre*, ps. *Dominus illuminatio ;* duo clericuli insimul ℣ *In memoria ;* clericulus quartam lectionem *Responde michi*, alius clericulus ℟ *Requiem eternam ;* subdiaconus quintam *Homo natus*, alius subdiaconus ℟ *Heu michi ;* diaconus VI^am^ *Quis michi tribuat.* — *a.* Reincipit. — *b. Ne tradas*, ps. *Miserere.* — *c.* In missa servatur. — *d.* Cum capis sericis. — *e.* Ad missam *Requiem ;* oratio *Fidelium*, deinde alia *Deus indulgentiarum*, et dicuntur insimul ; epistola *Audivi ;* duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Requiem ;* duo sacerdotes tractum *De profundis.* — *f.* Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — *g.* Ant. — *h. Iste sanctus.* — *i.* Clericulus. — *j.* Ad I^am^, ant. *Qui me confessus.* Ad III^am^, ant. *Qui sequitur ;* cap. *Qui odit ;* ℣ *Gloria et honore ;* oratio *Deus qui nos beati Theodori :* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^.

Ad missam *In virtute tua* ; oratio *Deus qui nos beati Theodori* ; epistola *Beatus vir qui inventus* ; [a] ℟ *Domine prevenisti* ; [b] *Alleluia Posuisti* ; evangelium *Ponite in cordibus vestris* ; offertorium *Gloria et honore* ; communio *Posuisti* [c].

Si hoc festum in die dominica evenerit, nichil fit de eo nisi commemoratio in missa.

In natali beati MARTINI, pape et martiris [d].

Ad vesperas, ant. et ps. [e] ; *Iste sanctus* ; hymnus *Martir Dei* ; ℣ *Gloria et honore* ; ad Magnificat ant. *Hic est vere martir* ; oratio *Presta quesumus*.

Ad matutinas, [f] invitatorium [g] (et cetera de uno martire ; missa cantatur de dominica) [h].

In natali beati MARTINI, episcopi et confessoris [i].

Ad vesperas, ant. *Amavit*, ps. de die ; ant. *Similabo*, ant. *Fidelis*, ant. *Justum*, ant. *Ora pro nobis* ; capit. *(Dum sacramenta offerret)* [j] ; duo subdiaconi [k] cantant ℟ *Sint lumbi* ; hymnus *Iste confessor* ; ℣ *Ecce sacerdos* ; ad Magnificat ant. [v°] *Enituit* [l] ; oratio *Deus qui conspicis*.

Post vesperas beate Marie fit processio ad ecclesiam Beati Martini ante majorem ecclesiam [m], in cujus ingressu dicitur ant. *Ora pro nobis*, deinde cantantur vespere et dicitur una sola ant. ferialis super psalmos de die [n] ; (post) capitulum [o] duo clericuli dicunt ℟ *Ecce sacerdos* ; ad Magnificat ant. *Enituit* [p] ; oratio *Deus qui conspicis* ; postea redit processio

a. Clericulus. — *b.* Alius clericulus. — *c.* Ad VI^am^, ant. *Si quis michi* ; cap. *Beatus vir qui in sapientia* ; ℣ *Posuisti*. Ad IX^am^, ant. *Volo Pater* ; cap. *Nisi granum* ; ℣ *Justus ut palma*. Si hoc festum VI^a^ feria acciderit, in matutinis non fit dicta, sed dicitur hec sola ant. *Secus decursus* super IX psalmos de pluribus martiribus; sabbato sequenti fit totum de beata Maria. — *d.* Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — *e.* De die ; capit. — *f.* Clericulus. — *g.* *Regem martirum*. — *h.* Ant. et ps. de die ; lectiones leguntur de historia ; ℟ de responsorio *Absterget*. In laudibus, sola ant. *Qui me confessus* ; capit. *Beatus vir qui suffert* ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *Iste sanctus* ; oratio *Presta quesumus*. Ad I^am^, ant. *Qui me confessus*. Ad III^am^, ant. *Qui sequitur* ; cap. *Qui odit* ; ℣ *Gloria et honore* ; oratio *Presta quesumus* : hoc oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de festo. Ad VI^am^, ant. *Si quis michi* ; cap. *Beatus vir qui in sapientia* ; ℣ *Posuisti*. Ad IX^am^, ant. *Volo Pater* ; cap. *Nisi granum* ; ℣ *Justus ut palma*. Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi tantum commemoratio in missa. — *i.* Fit duplex festum, quinque cerei ponuntur ante altare, VI ante corpora sanctorum, duo ad letreolum ubi lectiones leguntur in matutinis, tres textus super altare ; duplex chorus servatur cum capis sericis in vesperis, matutinis et missa. — *j.* *Martinus episcopus*. — *k.* Cum capis sericis. — *l.* Et tota cantatur ante *Magnificat* ; cum duobus thuribulis incensatur altare. — *m.* Precedentibus duobus clericulis ferentibus cereos, alio crucem, alio thuribulum, alio Colectaneum ; sacerdos ebdomadarius, indutus capa serica, ultimus incedit. — *n.* Et servatur duplex chorus sine capis sericis. — *o.* *Martinus episcopus* ; hymnus non dicitur, sed. — *p.* Solus septimanarius accedit ad altare incensandum.

(et cantatur completorium post orationem et ant. de beata Maria) [a].

Ad completorium [b], hymnus *Te lucis* cum cantu *Deus tuorum militum* : idem cantus cantatur in hymnis horarum in die [c].

Ad matutinas, [d] invitatorium *Martinus ecce migrat* ; ant. *Sanctus Martinus*, ps. *Beatus vir*, cum aliis [e] antiphonis (et ps. de uno confessore) et ℟ sequentibus [f] ; lectiones leguntur in Passionario de vita sancti Martini *Martinus igitur* [g].

In laudibus, [h] *Dixerunt discipuli* cum aliis IIII^or^ sequentibus ; capit. *(Martinus episcopus)* [i] ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *O quantus luctus* [j] ; oratio *Deus qui conspicis*.

Ad I^nm^ [k] (non dicitur) *Confitemini*. (Ad horas dicuntur versiculi de uno confessore) [l].

Ad missam *Statuit* ; [m] *Gloria in excelsis* [n] ; oratio *Deus qui conspicis* ; epistola *Ecce sacerdos magnus* ; [o] duo subdiaconi (cantant) [p] ℟ *Domine* [153] *prevenisti* ; duo (alii) [q] *Alleluia Hic Martinus* ; sequentia *(Laude jocunda)* [r] ; evangelium *Homo quidam peregre* [s] ; offertorium *Veritas* ; communio *Beatus servus* [t].

Ad vesperas, ant. *Dixerunt discipuli* cum aliis IIII^or^ sequentibus, ps. de die ; capit. *(O beatum virum)* [u] ; hymnus *Iste confessor* ; ℣ *Ecce sacerdos* ; ad Magnificat ant. *O beatum pontificem* [v] ; oratio *Deus qui conspicis*. [w]

Si hoc festum in die [1] evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Martinus Abrahe*.

Per octavas beati MARTINI, in ebdomada [x].

a. Ad majorem ecclesiam et, dicta ant., ℣ et oratione de beata Maria, cantatur completorium nec legitur collatio. — *b*. Super psalmos *Alleluia* IIII^or^. — *c*. Ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Amavit eum Dominus alleluia et ornavit eum alleluia alleluia*. — *d*. Duo subdiaconi cum capis sericis. — *e*. Propriis. — *f*. Et psalmis de uno confessore. — *g*. In prima, IIII^a^ et VII lectione incensatur altare cum duobus thuribulis ; omnes ℣ responsorum cantantur a binis canonicis, preter primum et quartum quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri* ; cantata *Gloria* noni ℟, precentor reiterat dictum ℟ ; *Te Deum* dicitur. — *h*. Ant. — *i*. *Dum sacramenta*. — *j*. Et tota cantatur ante *Benedictus* ; altare incensatur cum duobus thuribulis. — *k*. Ant. *Dixerunt discipuli*. — *l*. Non dicitur. Ad III^am^, ant. *Domine si adhuc* ; cap. *Oculis ac manibus* ; ℣ *Amavit* et cantatur cum *Alleluia* solemniter : eodem modo cantantur ℣ ad VI^am^ et IX^am^ ; oratio *Deus qui conspicis* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *m*. Prosa *Est qui nutu* ; *Kirie Cunctipotens* ; precentor dat sacerdoti. — *n*. Et in fine dicitur prosa *Sedentem*. — *o*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant. — *p*. Cum capis sericis. — *q*. Dyaconi. — *r*. *Gaude Syon*. — *s*. *Credo* non dicitur. — *t*. Ad VI^am^, ant. *O virum* ; cap. *Scimus quidem ? te Pater* ; ℣ *Justum deduxit*. Ad IX^am^, ant. *Martinus Abrahe* ; cap. *Sinite me* ; ℣ *Justus ut palma*. — *u*. *Martinus episcopus*. — *v*. Et tota cantatur ante *Magnificat* ; cum duobus thuribulis incensatur altare. — *w*. Ad completorium, ut supra. — *x*. Ponuntur tantum duo cerei ante altare.

1. *Sous-entendu* dominica.

Ad matutinas, [a] invitatorium *Regem confessorum* ; ant. *Sanctus Martinus*, ps. *Beatus vir* cum aliis ps. de uno confessore; lectiones leguntur in Remigio de miraculis sancti Martini ; ℟ cantantur de responsorio *Hic est Martinus*, singulis diebus tria, prout ordinata sunt ; non dicitur *Te Deum laudamus*.

In laudibus, sola ant. *Dixerunt discipuli* ; capit. *(Oculis ac manibus)* [b] ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *Cum repente* ; sequentibus diebus dicuntur sequentes antiphone ad *Benedictus* [c] ; oratio *Deus qui conspicis*.

Ad horas non mutatur cantus hymnorum [d].

Tres misse, que intitulate sunt de sancto Silvestro, de sancto Gregorio, de sancto Felice papa [v°], cantantur per istas octavas, sicut dictum est in octavis sancti Remigii.

Ad vesperas, [e] ant. *Dixerunt*, ps. de die ; capit. *Martinus episcopus* ; hymnus *Iste confessor* ; ℣ *Ecce sacerdos* ; ad Magnificat dicuntur per has octavas antiphone que scripte sunt in alio festo sancti Martini, una post aliam in ordine : prima die dicitur ant. *Beatus Martinus*, postea alie sequentes ; oratio *Deus qui conspicis*.

In festo sancti Brictii, legitur de vita ipsius, quia est de miraculis sancti Martini, que sic incipit *Igitur post excessum beati Martini* ; ℟ cantantur de sancto Martino, et totum fit de octavis.

Si infra has octavas dies dominica evenerit, ita quod non sit in die post festum, ad vesperas dicitur [f] ant. *Dixerunt* ; ps. de die ; capit. *(Dum sacramenta)* [g] ; hymnus *Iste confessor* ; ℣ *Ecce sacerdos* ; ad Magnificat ant. *O Martine* : hec autem antiphona est in alio festo [h] ; oratio *Deus qui conspicis* [i].

Ad matutinas, invitatorium *Martinus* ; ant. *Sanctus Martinus*, cum aliis [j] (et ps. de uno confessore) et ℟ sequentibus [k] ; VI prime lectiones leguntur de miraculis sancti Martini, III ultime de expositione evan[154]gelii de dominica [l].

In laudibus, sola ant. *Dixerunt* ; *(Martinus episcopus)* [m] ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *O beatum virum* [n] ; oratio *Deus qui conspicis*, postea dicitur ant. [o] et oratio de dominica.

a. Clericulus. — b. *Dum sacramenta*. — c. In ordine una post aliam. — d. Et cantantur versus sine *Alleluia*. — e. Sola. — f. Sola. — g. *Martinus episcopus*. — h. Cum duobus thuribulis incensatur altare. — i. Subdiaconus legit collationem. — j. Propriis. — k. Et psalmis de uno confessore. — l. *Te Deum* dicitur. — m. *Dum sacramenta*. — n. Cum uno tantum thuribulo incensatur altare. — o. ℣.

Hore cantantur de octavis et in hymnis cantus *Deus tuorum militum*, et ad processionem cantatur ℟ *Martinus*.

Missa cantatur de dominica [a].

Ad vesperas [b], post orationem de sancto Martino dicitur ant. [c] et oratio de dominica.

Si autem in die post festum beati Martini sit dies dominica, sabbato ad Magnificat cantatur ant. *O beatum pontificem*, et in matutinis ad Benedictus cantatur ant. *O beatum virum* ; in vesperis sequentibus ad Magnificat cantatur ant. *O Martine*.

Septimo die de octavis.

Ad vesperas, [d] ant. *Dixerunt*, ps. de die ; capit. *(O virum ineffabilem)* [e] ; hymnus *Iste confessor* ; ℣ *Ecce sacerdos* ; ad Magnificat ant. *Enituit* ; oratio *Deus qui conspicis*.

Ad matutinas, [f] invitatorium *Regem confessorum* ; ant. *Sanctus Martinus*, ps. *Beatus vir* cum aliis ps. de uno confessore ; III lectiones leguntur de miraculis sancti Martini, III ℟ de responsorio *Hic est Martinus* ; non dicitur *Te Deum laudamus*.

In laudibus, [g] ant. *Dixerunt* ; capit. *(Oculis ac manibus)* [h] ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *O quantus luctus*.

Missa cantatur [v°] de festo [i].

Ad vesperas, [j] ant. *Dixerunt*, ps. de die ; capit. *Martinus episcopus* ; hymnus *Iste confessor* ; ℣ *Ecce sacerdos* ; ad Magnificat ant. *O beatum* [k] ; oratio *Deus qui conspicis*.

Si hec octava dies in die sabbati evenerit, in ultimis vesperis nichil fit de octavis, sed totum de tempore.

Si autem hec octava dies in die dominica evenerit, sabbato ad vesperas dicitur [l] ant. *Dixerunt* [m] ; capit. *(Dum sacramenta)* [n] ; hymnus *Iste confessor* ; ℣ *Ecce sacerdos* ; ad Magnificat ant. *O Martine* [o] ; oratio *Deus qui conspicis* [p].

Ad matutinas, [q] invitatorium *Martinus* ; ant. *Sanctus Martinus*, ps. *Beatus vir* cum aliis [r] ant. (et psal. de uno confessore) et ℟ sequentibus [s] ; IX lectiones leguntur de miraculis sancti Martini.

a. Et fit commemoratio de octavis. — *b*. Sola ant. *Dixerunt*, ps. de die ; capit. *Martinus episcopus* ; ymnus *Iste confessor* ; ℣ *Ecce sacerdos magnus* ; ad Magnificat ant. *O beatum pontificem* ; oratio *Deus qui conspicis*. — *c*. ℣. — *d*. Sola. — *e*. *Martinus episcopus*. — *f*. Clericulus. — *g*. Sola. — *h*. *Dum sacramenta*. — *i*. Sed non dicuntur proso, nec *Gloria*, nec sequentia, nec *Credo* ; unus clericulus cantat ℟ et alius clericulus *Alleluia*. — *j*. Sola. — *k*. *Pontificem*. — *l*. Sola. — *m*. Ps. de die. — *n*. *Martinus episcopus*. — *o*. Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *p*. Subdiaconus legit collationem. — *q*. Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *r*. Propriis. — *s*. Et ps. de uno confessore.

In laudibus, sola ant. *Dixerunt* ; capit. *(Martinus episcopus)* [a] ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *O beatum virum* [b] ; oratio *Deus qui conspicis*.

In hymnis horarum dicitur cantus *Deus tuorum militum* et cetera sicut in die [c].

Ad processionem cantatur ℟ *Martinus*.

Missa cantatur sicut in die, (sed non dicitur sequentia) [d].

Ad vesperas, [e] ant. *Dixerunt* ; capit. *(Oculis ac manibus)* [f] ; hymnus *Iste confessor* ; ℣ *Ecce sacerdos* ; ad Magnificat ant. *O beatum pontificem* ; oratio *Deus qui conspicis*.

Si octave sancti Martini V^a^ feria acciderint, VI^a^ [155] feria sequenti fit totum de pluribus martiribus et ad matutinas dicitur [g] ant. *Secus* super IX psalmos de martiribus ; hore cantantur de martiribus, missa de dominica. Sabbato sequenti totum fit de beata Maria ; similiter si octave beati Martini VI^a^ feria acciderint, sabbato sequenti fit totum de beata Maria.

In natali sanctorum confessorum OTBODI et COLUMBANI [h].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Sanctorum sicut aquile* ; hymnus *Rex gloriose* ; ℣ *Letamini* ; ad Magnificat ant. *Fulgebunt* ; oratio *Deus qui nos sanctorum confessorum*.

Ad matutinas, [i] invitatorium *Regem confessorum* ; ant. et ps. de die; lectiones de hystoria ; ℟ *Propter testamentum*, ℟ *Sancti mei*, ℟ *Sacerd*...

In laudibus, [j] *Justi autem* ; capit. *Sancti et justi* ; ℣ *Justorum anime* ; ad Benedictus ant. *Vigilate* ; oratio *Deus qui nos*.

Ad I^am^, ant. *Justi autem*.

Ad III^am^, ant. *Fulgebunt* [k]. Ad VI^am^, ant. *Sint lumbi* [l]. Ad IX^am^, [m] *Dabo sanctis meis* [n]. (Missa cantatur de dominica) [o].

In natali beate CECILIE virginis [p].

Ad vesperas, ant. et ps. de die ; capit. *Qui gloriatur* ; hymnus *Virginis proles* ; ℣ *Specie tua* ; ad Magnificat ant. *Virgo gloriosa* ; cum uno tantum thuribulo incensatur altare ; oratio *Deus qui nos annua beate Cecilie*. Clericulus legit col[v°]lationem.

a. Dum sacramenta. — *b.* Cum uno thuribulo incensatur altare. — *c.* Sed ℣ cantantur sine *Alleluia*. — *d.* Nec dicuntur prose nec sequentia. — *e.* Sola. — *f. Martinus episcopus.* — *g.* Sola. — *h.* Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — *i.* Clericulus. — *j.* Sola ant. — *k.* Capit. *Justorum semita* ; ℣ *Letamini* ; oratio *Deus qui nos* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de festo. — *l.* Cap. *Via justorum* ; ℣ *Justorum anime*. — *m.* Ant. — *n.* Cap. *Fulgebunt justi et tanquam* ; ℣ *Justi autem*. — *o.* Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio in missa tantum. — *p.* Et martiris. Fiunt IX lectiones ; tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare ; duplex chorus servatur sine capis sericis in vesperis et matutinis.

Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu *Jhesu corona :* idem cantus cantatur in hymnis horarum in die.

Ad matutinas,[a] invitatorium *Regem virginum ;* ant. *Cecilia virgo*, ps. *Beatus vir*, cum aliis[b] ant. et psalmis de virginibus martiribus et ℟ sequentibus ; IX lectiones leguntur in Passionario de passione beate Cecilie *Humanas laudes*, ibi autem incipiunt lectiones *Omnibus patent vestigia Xpisti ; Te Deum laudamus*.

In laudibus, ant. *Cantantibus organis* cum aliis IIII^or^ sequentibus ; capit. *Cilicio Cecilia ; ℣ Diffusa est ;* ad Benedictus ant. *Dum aurora* [c] ; oratio *Deus qui nos annua*.

(Ad horas cantantur ℣ de virginibus) [d].

Ad missam *Loquebar ; Gloria in excelsis ;* oratio *Deus qui nos annua ;* epistola *Domine Deus meus exaltasti ;* [e] duo subdiaconi [f] *Audi filia ;* duo (alii) [g] *Alleluia Emulor ;* sequentia non dicitur ; evangelium *Simile est regnum celorum* X *virginibus* [h] ; offertorium *Offerentur ;* communio *Confundantur* [i].

Ad vesperas, ant. *Cantantibus* cum aliis IIII^or^ de laudibus, ps. de die ; capit. *(Veni sponsa Xpisti)* [j] ; hymnus *Virginis proles ; ℣ Specie tua ;* ad Magnificat ant. *Dum aurora* [k] ; postea fit memoria de beato Clemente, et dicitur ant. *Oremus*[l], oratio [156] *Deus qui nos annua beati Clementis* [m].

Ad completorium dicitur hymnus *Te lucis* cum cantu *Jhesu corona virginum*.

Si hoc festum in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Regnum mundi*.

In natali beati CLEMENTIS [n].

Ad matutinas,[o] invitatorium *Regem martirum ;* ant. *In lege*, ps. *Beatus vir*, cum aliis ant. et ps. de uno martire et VI ℟ de responsorio *Iste sanctus :* ultima III ℟ sunt propria de hoc festo ; IX lectiones leguntur in Passionario de passione beati Clementis *Tercius Romane ecclesie ; Te Deum laudamus*.

a. Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *b.* Propriis. — *c.* Cum uno tantum thuribulo incensatur altare. — *d.* Ad I^am^, ant. *Cantantibus ; Confitemini* non dicitur. Ad III^am^, ant. *Est secretum ;* cap. *Ista est una de numero prudentum ; ℣ Specie tua ;* oratio *Deus qui nos annua :* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *e.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant. — *f.* Cum capis sericis ℟. — *g.* Dyaconi. — *h.* *Credo* non dicitur. — *i.* Ad VI^am^, ant. *Valerianus ;* cap. *Hec est virgo sancta ; ℣ Adjuvabit eam Deus.* Ad IX^am^, ant. *Cecilia ;* cap. *Emulor ; ℣ Elegit eam Deus.* — *j.* *Qui gloriatur.* — *k.* Cum uno tantum thuribulo incensatur altare. — *l.* ℣ *Gloria et honore.* — *m.* Clericulus legit collationem. — *n.* Fiunt IX lectiones ; tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare ; duplex chorus servatur in matutinis et vesperis sine capis sericis. — *o.* Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso.

In laudibus, ant. *Orante* cum aliis IIII^or^ sequentibus ; capit. *(Iste sanctus)* [a] ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *Dedisti Domine* [b] ; oratio *Deus qui nos annua*.

(In hymnis horarum cantatur cantus *Deus tuorum militum)* [c].

[d] Ad missam *Dedit Dominus* ; *Gloria in excelsis* ; oratio *Deus qui nos annua*, postea fit commemoratio de sancta Felicitate et dicitur oratio *Presta quesumus omnipotens Deus* ; epistola *Doctrinis variis* ; (℟) *Juravit)* [e] ; *Alleluia Beatus vir qui suffert* ; non dicitur sequentia ; evangelium *Homo quidam peregre* [f] ; offertorium *Veritas* ; communio *Beatus servus*. [g]

Ad vesperas, ant. *Orante* cum aliis IIII^or^ de laudibus ; capit. *(Beatus vir qui suffert)* [h] ; hymnus *Deus tuorum militum* ; ℣ *Gloria et honore* ; ad Magnificat ant. *Invenerunt* [i] ; oratio *Deus qui nos annua* ; [v°] cum uno tantum thuribulo incensatur altare.

Si hoc festum in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Gloria et honore*.

In natali sancti Grisogoni martiris [j].

In primis vesperis nichil fit de eo, propter festum beati Clementis.

Ad matutinas, [k] invitatorium *Regem martirum* ; ant. et ps. de die ; lectiones de hystoria ; ℟ de responsorio *Iste sanctus*.

In laudibus, [l] *Qui me confessus* ; cap. *(Beatus vir)* [m] ; ℣ *Justus ut palma* ; ad Benedictus ant. *Iste sanctus* ; oratio *Adesto Domine*.

(Omnes hore fiunt de martire, missa de dominica) [n].

In natali beate Katerine, virginis et martiris [o].

a. Beatus vir qui suffert. — *b.* Cum uno tantum thuribulo incensatur altare. — *c.* Ad I^am^, hymnus *Jam lucis* cum cantu *Deus tuorum militum* : idem cantus cantatur in hymnis horarum in die ; ant. *Orante ; Confitemini* non dicitur. Ad III^am^, ant. *Vidi supra montem* ; cap. *Qui odit* ; ℣ *Gloria et honore* ; oratio *Deus qui nos annua* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. — *d.* In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *e.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis ℟ *Juravit* ; duo dyaconi. — *f. Credo* non dicitur. — *g.* Ad VI^am^, ant. *De sub cujus pede* ; cap. *Beatus vir qui in sapientia* ; ℣ *Posuisti*. Ad IX^am^, ant. *Omnes gentes* ; cap. *Nisi granum* ; ℣ *Justus ut palma*. — *h. Iste sanctus.* — *i.* Cum duobus thuribulis incensatur altare. — *j.* Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — *k.* Clericulus. — *l.* Sola ant. — *m. Qui suffert.* — *n.* Ad I^am^, ant. *Qui me confessus.* Ad III^am^, ant. *Qui sequitur me* ; cap. *Qui odit* ; ℣ *Gloria et honore* ; oratio *Adesto* : hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de festo. Ad VI^am^, ant. *Si quis michi* ; cap. *Beatus vir qui in sapientia* ; ℣ *Posuisti*. Ad IX^am^, ant. *Volo Pater* ; cap. *Nisi granum* ; ℣ *Justus ut palma*. Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio in missa tantum. — *o.* Fiunt IX lectiones ; tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare, duplex chorus servatur sine capis sericis in vesperis et matutinis.

Ad vesperas, ant. (et ps. de die) [a]; capit. *Qui gloriatur;* (hymnus *Virginis proles)* [b]; ℣ *Specie tua;* ad Magnificat ant. *(Simile est enim;* cum uno tantum thuribulo) [c] incensatur altare; oratio *(Omnipotens sempiterne Deus)* [d]. (Clericulus legit collationem) [e].

Ad completorium, hymnus *Te lucis* cum cantu *Jhesu corona virginum* [f].

Ad matutinas, [g] invitatorium *(Regem virginum;* ant. *Ante thorum,* ps. *Domine Dominus noster)* [h], cum aliis [i] ant. et ps. de virginibus [j] et ℟ (de responsorio *Diffusa)* [k]; IX lectiones leguntur de passione sancte Katherine (*Maxentius imperator*) [l]; *Te Deum laudamus.*

In laudibus, ant. (*Veni sponsa Xpisti*) [m] cum aliis IIII^or^ sequen[157]tibus; capit. *Hec est virgo sancta;* ℣ *Diffusa est;* ad Benedictus ant. *(Quinque prudentes)* [n]; oratio (*Omnipotens*) [o].

(Ad horas cantantur versiculi de virginibus) [p].

Ad missam (*Vultum tuum*) [q]; *Gloria in excelsis;* oratio *(Omnipotens)* [r]; epistola *Qui gloriatur;* [s] ℟ *Specie tua;* [t] *Alleluia* (*Diffusa est*) [u]; sequentia (non dicitur) [v]; evangelium *Simile est regnum celorum* X *virginibus* [w]; offertorium *Offerentur* in festo sancte Lucie; communio *Diffusa est* [x].

Ad vesperas, ant. *(Veni sponsa Xpisti)* [y] cum aliis IIII^or^ de laudibus, ps. de die; capit. *Qui gloriatur;* hymnus (*Virginis proles*) [z]; ℣ *Specie tua;* ad Magnificat (*Hec virgo sancta;* oratio *Omnipotens*) [a].

Si hoc festum in die dominica evenerit, ad processionem cantatur ℟ *Regnum mundi.*

a. Virginis eximie cum aliis IIII^or^ sequentibus, ps. de die. — *b.* Duo subdiaconi sine capis sericis cantant ℟ *Virgo flagellatur;* hymnus *Katherine collaudemus.* — *c. Inclita;* cum duobus thuribulis. — *d. Deus qui dedisti.* — *e.* Subdiaconus legit collationem. — *f.* Idem cantus cantatur in hymnis horarum in die. — *g.* Precentor dyaconus vel subdiaconus pro ipso. — *h. Adoretur;* ant. *Virgo sancta Katherina,* ps. *Beatus vir.* — *i.* Propriis. — *j.* Martiribus. — *k.* Sequentibus. — *l. In urbe Alexandrinorum;* cantata *Gloria* noni ℟, ebdomadarius chori incipit prosam *Sospitati.* — *m. Passionem.* — *n. Prudens et vigilans;* cum uno thuribulo incensatur altare. — *o. Deus qui dedisti.* — *p.* Ad I^am^, ant. *Passionem; Confitemini* non dicitur. Ad III^am^, ant. *Post plurima;* cap. *Ista est una de numero prudentum;* ℣ *Specie tua;* oratio *Deus qui dedisti:* hec oratio dicitur ad VI^am^ et IX^am^. In missa servatur unus chorus cum capa serica. — *q. Gaudeamus.* — *r. Deus qui dedisti.* — *s.* Epistola et evangelium leguntur in pulpito; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *t.* Duo dyaconi. — *u. Tumba sancte Katherine.* — *v. Vox sonora.* — *w. Credo* non dicitur. — *x.* Ad VI^am^, ant. *Expecto;* cap. *Hec est virgo sancta;* ℣ *Adjuvabit eam Deus.* Ad IX^am^, ant. *Quia ....;* cap. *Emulor;* ℣ *Elegit eam Deus.* — *y. Passionem.* — *z. Pange lingua.* — *a.* Ant. *Ave virginum;* cum duobus thuribulis incensatur attare; oratio *Deus qui dedisti.*

In natali beati LINI, pape et martiris [a].

In primis vesperis nichil fit de eo, propter festum beate Katherine.

Ad matutinas, [b] invitatorium *Regem martirum;* ant. et ps. de die; lectiones de hystoria; ℟ de responsorio *Iste sanctus.*

In laudibus *Qui me confessus ;* cap. (*Hic est vere martir*) [c]; ℣ *Justus ut palma ;* Ad Benedictus ant. *Iste sanctus ;* oratio *Presta quesumus.*

(Omnes hore fiunt de sancto, missa de dominica) [d].

IN DEDICATIONE ECCLESIE.

[e] Paratur ecclesia palliis et tapetis sicut in aliis magnis sollemp[v°]nitatibus; tabule altaris aperiuntur; ante altare ponuntur IX cerei in vesperis et matutinis in tribus ordinibus, tres in primo ordine, tres in secundo, tres in tercio, et hii fiunt juxta quantitatem et pondus eorum qui in aliis diebus ibi ponuntur ; in missa vero et in ultimis vesperis ponuntur totidem, sed eo ordine quo in aliis festis ; ponuntur etiam alii L unus, qui fiunt ad pondus eorum qui sunt in triduo illo ante Pascha ; ponuntur autem hoc modo : in dextra parte altaris X et VIII ; in sinistra, totidem ; in tribus vitreis retro altare XV, in unaquaque V ; preter istos ponuntur VI ante corpora sanctorum, et omnes isti accenduntur ad primas vesperas et ad matutinas ; post matutinas subthesaurarius, sacrista et IIII^or clerici custodes XXX et VI equaliter inter se dividunt ; alios XV habent laici custodes : omnes istos cereos thesaurarius de redditu thesaurarie solvit [f].

Ad vesperas, cantor et [158] succentor servant chorum [g] ; episcopus incipit primam ant. *Respice Deus,* ps. *Letatus sum ;* ant. *Hodie,* ps. *Nisi Dominus ;* ant. *Benedic,* ps. *Memento ;* ant. *Domum istam,* ps. *Confitebor ;* ant. *Fundata est,* ps. *Laude Jherusalem.* Capitulum *Vidi civitatem ;* duo diaconi cum capis sericis cantant ℟ *Terribilis ;* hymnus *Urbs beata ;* duo clericuli ℣ *Benedic Domine domum istam.* Ad Magnificat [h] *O quam*

a. Ponuntur tantum duo cerei ante altare. — *b.* Clericulus. — *c.* *Beatus vir qui suffert.* — *d.* Ad I^am, ant. *Qui me confessus.* Ad III^am, ant. *Qui sequitur me ;* cap. *Qui odit ;* ℣ *Gloria et honore ;* oratio *Presta quesumus :* hec oratio dicitur ad VI^am et IX^am. Missa cantatur de dominica et fit commemoratio de festo. Ad VI^am, ant. *Si quis michi ;* cap. *Beatus vir qui in sapientia ;* ℣ *Posuisti.* Ad IX^am, ant. *Volo Pater ;* cap. *Nisi granum ;* ℣ *Justus ut palma.* Si hoc festum in die dominica acciderit, nichil fit de eo nisi commemoratio in missa tantum. — *e.* Fit festum annuale et. — *f.* .... autem apponitur totum luminare sicut in aliis magnis solempnitatibus. — *g.* Cum capis sericis, tenentes baculos deargentatos in manibus, in matutinis, processione et missa. Ad vesperas. — *h.* Ant.

metuendus, et tota cantatur ante *Magnificat* ; dum cantatur Magnificat, episcopus accedit ad altare incensandum eo modo quo dictum est in aliis festivitatibus. Oratio *Deus qui nos per singulos*. Hore de beata Maria non cantantur [a].

Ad completorium sacerdos dicit ℣ *Fundata est domus Domini*, postea incipit *Deus in adjutorium* ; super psalmos ant. *Alleluia* ; hymnus *Xpiste cunctorum* ; capit. *Dixit qui sedebat in throno* ; ℣ non mutatur ; ad Nunc dimittis ant. *Alleluia Hec est domus Domini* ; ante orationem sacerdos dicit *Domus mea* ; oratio *Deus qui de vivis*.

Ad matutinas, duo diaconi cum capis sericis cantant invitatorium *Filie Syon* ; cantor incipit hymnum *Xpiste sanctorum decus angelorum* ; [v°] ant. *Tollite*, ps. *Domini est terra*, cum aliis ant. et ps. subscriptis et ℟ sequentibus. III prime lectiones leguntur de sermone *Quotienscumque*, III medie de sermone *Recta festa ecclesie coluntur* ; VII^a de expositione evangelii *Non est arbor bona*, et eam legit archidiaconus vel thesaurarius, si est diaconus ; VIII^a etiam de expositione evangelii *Facta sunt encenia*, et illam legit decanus ; IX^a est de expositione evangelii *Ingressus Jhesus perambulabat Jericho*, et illam legit episcopus ; in I^a et IIII^a et VII^a lectione incensatur altare a duobus sacerdotibus ; omnia ℟ cantantur a binis canonicis [b] ; cantata *Gloria* tercii ℟, cantor (incipit)[c] ℟ *Benedic Domine et*, et in fine cantatur tropus ; cantata *Gloria* VI^i ℟, succentor (incipit)[c] ℟ *O quam metuendus est*, et cantatur tropus ; similiter cantata *Gloria* IX^i ℟, cantor (incipit)[c] ℟ *Domus mea* et cantantur III prose, quarum finis est *Fabrice mundi* ; quando primo cantatur ℟, cantatur prima ; post [159] versum cantatur II^a ; quando iteratur ℟, cantatur III^a. Episcopus incipit *Te Deum laudamus* ; (interim deponitur cortina de altari).

In laudibus, ant. *Domum tuam* cum aliis IIII^or sequentibus et omnes finiuntur ; capit. *Hec est domus Domini* ; ℣ *Beati qui habitant* ; ad Benedictus ant. *Mane surgens Jacob*, et tota cantatur [d] ; oratio *Deus qui nobis per singulos annos*.

Ad I^am, cantus hymni *Hoc in templo* : idem hymnus cantatur in aliis horis de die, et similiter usque ad octavas ; ant. *O quam metuendus est* ; *Confitemini* dicitur ; ante orationem dicitur ℣ [e] ; oratio *Deus qui de vivis*.

a. Subdiaconus legit collationem. — *b*. Preter primum et quartum quos cantant bini clericuli, et in omnibus dicitur *Gloria Patri*. — *c*. Reincipit. — *d*. Ante *Benedictus* ; episcopus accedit ad altare incensandum sicut predictum est. — *e*. De festo.

Post I^am^ fit processio eo modo quo dictum est in Assumptione beate Marie : VI subdiaconi sunt procedentes cum subdiacono qui lecturus est epistolam; VI diaconi cum diacono qui lecturus est evangelium ; omnes alii induuntur capis sericis. In hac processione cantatur ant. *Pax eterna*, postea cantatur ℟ *In dedicatione*, et alia que secuntur donec processio pervenerit in medium ecclesie ; quo cum pervenerit, cantor [a] incipit ℟ *Terribilis ;* ℣ cantatur a VII canonicis, sicut dictum est [v°] in aliis processionibus; cantato ℣, processio intrat chorum cantando *Vere etenim*.

Ad III^am^, ant. *Domus mea ;* cap. *Hodie huic domui ;* ℣ *Domum tuam Domine decet sanctitudo alleluia alleluia* [b] ; oratio *Deus qui nobis*.

[c] Epistola *Vidi civitatem sanctam ;* (duo subdiaconi cantant) [d] ℟ *Locus iste ;* duo diaconi *Alleluia Adorabo ;* sequentia *Clara chorus ;* evangelium *Ingressus Jhesus perambulabat ;* post evangelium diaconus clamat *Humiliate vos ad benedictionem ;* episcopus facit benedictionem super populum, deinde incipit *Credo in unum ;* offertorium *Domine Deus ;* cantato offertorio, in fine dicitur iterum *Domine Deus ;* prefatio de dedicatione ; post *Agnus Dei*, cum dicitur *Dona nobis pacem*, cantatur finis antiphone *Pax eterna*, ibi scilicet *Pacem pius consolator prestet huic domui ;* postea cantatur communio *Domus mea*.

Ad VI^am^, ant. *Hec est domus Domini ;* cap. *Dixit qui sedebat in throno ;* ℣ *Fundata est domus Domini ;* oratio *Deus qui nobis*. — Ad IX^am^, ant. *Lapides preciosi ;* cap. *Fundata est domus Domini ;* [160] ℣ *Inveniat apud te :* per octavas cantatur alius ℣ ad IX^am^ *Hec est domus Domini* [e].

Ad vesperas, ant. *Domum tuam*, ps. *Laudate pueri ;* ant. *Domus mea*, ps. *Laudate Dominum omnes gentes ;* ant. *Hec est domus Domini*, ps. *Lauda anima mea Dominum ;* ant. *Bene fundata est*, ps. *Laudate Dominum quoniam bonus est ;* ant. *Lapides preciosi*, ps. *Lauda Jherusalem ;* cap. *(Hec est domus Domini)* [f] ; hymnus *Urbs beata ;* ℣ *Benedic Domine domum istam ;* ad Magnificat ant. *Pax eterna*, et tota cantatur [g] ; altare incensatur ut supra ; oratio *Deus qui nobis* [h].

a. Et succentor. — *b*. Et cantatur solemniter; eodem modo cantantur ℣ ad VI^am^ [1]. — *c*. Ad missam *Terribilis*, prosa *Doxe per secula ; Kirie Cunctipotens ;* cantor dat episcopo *Gloria in excelsis*, et in fine dicitur prosa *Sedentem ;* oratio *Deus qui nobis per singulos*. — *d*. Epistola et evangelium leguntur in pulpito ; ibidem cantant duo subdiaconi cum capis sericis. — *e*. Oratio *Deus qui nobis*. — *f*. *Vidi civitatem*. — *g*. Ante *Magnificat*. — *h*. Subdiaconus legit collationem.
1. *Sous-entendu* et IX^am^.

Ad completorium, hymnus *Hoc in templo ;* cetera non mutantur.

Per octavas dedicationis, in ebdomada.

Tres cerei ponuntur ante altare, tres textus super altare ; duplex chorus servatur in vesperis et matutinis [a].

Subdiaconus (cantat) [b] invitatorium *Regem magnum ;* ant. *Tollite*, ps. *Domini est terra* cum aliis VIII psalmis de festo ; lectiones leguntur in hystoria de Paralipomenon ; ℟ cantantur de responsorio *In dedicatione*, unaquaque die tria, sicut ordinata sunt ; *Te Deum laudamus* dicitur per totas octavas.

In laudibus, sola [v°] ant. *Domum tuam ;* capit. *(Fundata est)* [c] ; ℣ *Beati qui habitant ;* ad Benedictus ant. *Zachee :* alie que secuntur dicuntur sequentibus diebus ad Benedictus per ebdomadam ; processio fit a sacrario ad majus altare, cum cereis et cruce et unico thuribulo ; similiter in vesperis, et ita usque ad octavas ; oratio *Deus qui nobis.*

Hore de beata Maria cantantur.

Ad I^am^ et ad alias horas dicitur hymnus *Hoc in templo* usque ad octavas, ut dictum est; *Confitemini* dicitur per totas octavas. Ad I^am^, ant. et ℣ et oratio dicuntur sicut in die. Ad horas subdiaconi cantant versiculos de festo cum *Alleluia*, sed non ita solemniter sicut in die.

Missa cantatur eadem que in die, excepta epistola et evangelio que mutantur ad voluntatem legentium ; potest enim legi epistola de die vel hec *Unusquisque propriam mercedem accipiet* vel ista *Stetit Salomon ante altare Domini ;* similiter potest legi evangelium de die vel hoc evangelium *Non est arbor bona que facit fructus malos* [161] vel istud *Facta sunt encenia ;* per totas octavas servatur [d] chorus in missa [e] et cantatur sequentia *Clara chorus ;* duo subdiaconi [f] cantant ℟ et duo (alii) [g] *Alleluia ; Credo in unum Deum* et prefatio de festo.

Ad vesperas, [h] ant. *Domum tuam*, ps. (de die) [i] ; capit. *Vidi civitatem ;* hymnus *Xpiste cunctorum ;* ad Magnificat ant. *Respice Deus :* alie sequentes de primis vesperis dicuntur ad Magnificat sequentibus diebus per ebdomadam.

Completorium cantatur ut supra, et ita usque ad octavas.

Si dies dominica infra octavas dedicationis evenerit, sabbato ad vesperas sola ant. *Domum tuam*, ps. de die ; capit. *(Hec est domus Domini)* [j] ; hymnus *Urbs beata ;* ℣ *Benedic*

a. Sine capis sericis. Ad matutinas precentor dyaconus vel. — *b.* Pro ipso. — *c. Hec est domus Domini.* — *d.* Unus. — *e.* Cum capa serica. — *f.* Cum capis sericis. — *g.* Dyaconi. — *h.* Sola. — *i. Laudate pueri* cum aliis de festo. — *j. Vidi civitatem.*

Domine ; ad Magnificat ant. *O quam metuendus* ; oratio *Deus qui nobis* [a].

Ad matutinas, invitatorium *Exultemus Domino* ; ant. *Tollite portas*, ps. *Domini est terra*, cum aliis ant. et ps. de die et ℟ sequentibus ; IX lectiones leguntur de Paralipomenon, nec pronuntiatur evangelium de dominica per totas octavas, sed differtur usque in sequentem ebdomadam.

[v°] In laudibus, sola ant. *Domum tuam* ; capit. *(Fundata est domus Domini)* [b] ; ℣ *Beati qui habitant in domo* ; ad Benedictus ant. *Mane surgens Jacob*.

Ad aquam benedictam cantatur hymnus *Hoc in templo*.

Ad processionem cantatur ℟ *Terribilis*.

Missa, ut supra.

Ad vesperas, sola ant. *Domum tuam*, ps. de die ; capit. *(Dixit qui sedebat in throno)* [c] ; hymnus *Urbs beata* ; ℣ *Benedic Domine* ; ad Magnificat ant. *Pax eterna*.

Septimo die de OCTAVIS, ad vesperas, [d] ant. *Domum tuam*, ps. (de die) [e] ; capit. *Vidi civitatem* ; hymnus *Urbs beata* ; ℣ *Benedic Domine domum* ; ad Magnificat ant. *O quam metuendus locus* ; oratio *Deus qui nobis*.

Ad matutinas, invitatorium *Exultemus* ; ant. *Tollite*, ps. *Domini est terra*, cum aliis ant. et ps. de festo et ℟ sequentibus ; lectiones leguntur in hystoria, ut supra ; cetera non mutantur.

a. Subdiaconus legit collationem. — *b. Hec est domus Domini.* — *c. Vidi civitatem.* — *d.* Sola. — *e. Laudate pueri* cum aliis de festo.

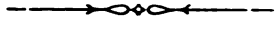

MYSTÈRES LITURGIQUES

I. Mystère des Prophètes du Christ [1]

ORDO PROPHETARUM. — *Ysaias barbatus, dalmatica indutus, stola rubea per medium verticis ante et retro dependens* [2]. *Jheremias, similiter absque stola.*

Daniel adolescens, veste splendida indutus. Moyses, cum dalmatica, barbatus, tabulas legis ferens.

David, regio habitu. Abacuc, barbatus, curvus, gibosus. Elisabeth, femineo habitu, pregnans. Johannes Baptista, pilosa veste et longis capillis, barbatus, palmam tenens. Virgilius, cum cornu et calamo, edera coronatus, scriptorium tenens. Nabugodonosor, regio habitu, superbo incessu.

Sibilla, veste feminea, decapillata, edera coronata, insanienti simillima. Symeon, barbatus, capa serica indutus, palmam tenens. Balaam, super asinam, curvus, barbatus, palmam tenens, calcaribus urgens.

Gloriosi
Et famosi
Regis festum
Celebrantes,
Gaudeamus,
Cujus ortum
Vite portum
Nobis datum
Predicantes,
Habeamus.
Ecce regem
Novam legem
Dantem orbis circuitu
Predicamus.

1. *Manuscrit de Laon, nº 263,* Trophonarium, *folio 147 vº.*
2. Lire *dependente.*

DUO CANTORES.

Omnes gentes
Congaudentes
Dent cantus letitie;
Deus homo
Fit de domo
David, natus hodie.

Ad Judeos :

O Judei,
Verbum Dei
Qui negastis hominem,
Vestre legis
Testes regis
Audite per ordinem.

Ad Paganos :

Et vos, Gentes,
Non credentes
Peperisse Virginem,
Vestre legis
Documentis
Pellite caliginem.

APPELLATORES.

Isaias, verum qui scis,
Veritatem cur non dicis?

ISAIAS.

Est necesse
Virgam Jesse
De radice provehi,
Flos deinde
Surget inde,
Qui est Filius Dei.

APPELLATORES.

Iste cetus
Psallat letus,
Error vetus
Condempnetur.

OMNIS CHORUS.

Quod Judea
Perit rea
Hec chorea
Gratulatur.

APPELLATORES.

Huc accede, Jheremias ;
Dic de Christo prophetias.

HIEREMIAS.

Sic est,
Hic est
Deus noster.

DUO ...

Iste cetus ...

ITEM CHORUS.

Quod Judea ...

DUO ...

Daniel, indica
Voce prophetica
Facta dominica.

DANIEL.

Sanctus sanctorum veniet
Et unctio defitiet.

DUO ...

Iste cetus ...

CHORUS.

Quod Judea....

APPELLATORES.

Dic tu, Moyses legislator,
Quis sit Xpistus et Salvator.

MOISES.

Prophetam accipietis,
Tanquam me hunc audietis.

DUO ...

Iste cetus ...

CHORUS.

Quod Judea ...

APPELLATORES.

Dic, tu David, de nepote
Causas que sunt tibi note.

DAVID.

Universus
Rex conversus
Adorabit Dominum,
Cui futurum
Serviturum
Omne genus hominum.

DUO ...

Iste cetus ...

CHORUS.

Quod Judea ...

APPELLATORES.

Abacuc, regis celestis
Nunc ostende quod sis testis.

ABACUC.

Opus tuum
Inter duum
Latus animalium
Ut cognovi,
Mox expavi
Metu mirabilium.

DUO.

Iste cetus ...

CHORUS.

Quod Judea ...

APPELLATORES.

Illud, Elisabeth, in medium
De Domino profer eloquium.

ELISABETH.

Quid est rei
Quod me mei
Mater regis visitat ?
Nam ex eo
Ventre meo
Letus infans palpitat.

DUO.

Iste cetus ...

CHORUS.

Quod Judea ...

ITEM DUO.

Da, Baptista,
Ventris cista
Clausus,
Quos dedisti
Causa Christi
Plausus.
Cui dedisti gaudium
Profer et testimonium.

JOHANNES.

Venit talis,
Sotularis
Cujus non sum etiam
Tam benignus
Ut sim dignus
Solvere corrigiam.

DUO.

Iste cetus ...

CHORUS.

Quod Judea ...

DUO.

Maro, vates gentilium,
Da Xpisto testimonium.

MARO.

Ecce polo dimissa[1] sola[2] nova
[progenies est[3].

DUO ...

Iste cetus ...

CHORUS

Quod Judea ...

APPELLATORES *reducunt Danielem et dicunt ad regem :*

Puerum cum pueris,
Nabugodonosor,
Cum in igne videris,
Quid dixisti ?

NABUGODONOSOR.

Tres in igne positi pueri
Quarto gaudent comite liberi.

DUO.

Iste cetus ...

CHORUS.

Quod Judea ...

APPELLATORES.

Tu, Sibilla,
Vates illa,
Dic adventum judicis,
Dic signum judicii.

SIBILLA.

Judicii signum : Tellus sudore madescet.
E celo rex adveniet per secla futurus,
Scilicet in carne presens, ut judicet orbem.
Unde Deum cernent incredulus atque fidelis
Celsum cum sanctis evi jam termino in ipso[4].

DUO.

Iste cetus ...

CHORUS.

Quod Judea ...

APELLATORES.

Symeon, inter prophetas
Pande nobis quid expectas.

SYMEON.

Vite non spero terminum,
Donec videam Dominum.

DUO.

Iste cetus ...

CHORUS.

Quod Judea ...

1. *Lire* demissa. — 2. *Lire* solo. — 3. *Cf.* VERGILIUS, Ecloga IV, *v. 7:*
Jam *nova progenies* cœlo *demittitur* alto.
— 4. *Voir* Repertorium hymnologicum, *t. I, n° 9876.*

SYMEON *accipiens puerum dicit :*

Tuum sub pacis tegmine
Servum dimittis, Dómine.

APPELLATORES.

Dic, Balaam, ex Judaica
Oriturum Dominum prosapia.

BALAAM.

Exibit de Jacob rutilans nova [stella,
Et confringet ducum agmina
Regionis Moab maxima po- [tentia.

Hic veniat Angelus cum gladio

BALAAM *tangit asinam, et illa non procedente dicit iratus :*

Quid moraris, asina,
Obstinata bestia ?
Jam scindent calcaria
Costas et precordia.

PUER *sub asina respondet :*

Angelus cum gladio,
Quem adstare video,
Prohibet ne transeam;
Timeo ne peream.

II. Mystère de l'Épiphanie [1]

ORDO STELLE.

Stella apparente, tres reges e diversis partibus veniunt et primus dicit :

Stella fulgore nimio rutilat.

SECUNDUS *dicit :*

Que regem regum natum monstrat.

TERTIUS *dicit :*

Quem venturum olim prophetia signaverat.

TRES *simul :*

Eamus ergo et inquiramus eum, offerentes ei munera, aurum, thus et mirram, quia scriptum dedicimus : Adorabunt eum omnes reges, omnes gentes servient ei [2].

NUNTIUS *ad magos :*

Qui vos ? quid queritis ? vel quo jam tendere vultis ?

1. *Même manuscrit, f° 149.* — 2. Psalm. LXXI, *11.*

MAGI.

Ex Oriente sumus, Jherosolimam tendentes; natum regem querimus.

NUNTIUS *ad regem :*

Vivat rex in eternum !

Item NUNTIUS *ad regem :*

En magi veniunt et regem natum stella duce requirunt.

REX *ad nuntium :*

Ante venire jube, quod possim singula scire :
Qui sint, cur veniant, quo nos rumore requirant.

NUNTIUS *ad magos :*

Regia vos mandata vocant, non senniter [1] ite.

MAGI *regem salutant :*

Ave, rex Judeorum.

REX *ad magos :*

Regem quem queritis, natum esse quo signo dedicistis ?

MAGI.

Illum natum esse didicimus in Oriente, stella monstrante.

REX *ad magos :*

Si illum regnare creditis, dicite michi.

MAGI.

Hunc regnare fatentes,
Cum misticis muneribus
De terra longinqua adorare venimus,
Trinum Dominum venerantes
Tribus in muneribus.

PRIMUS.

Auro regem.

1. *Lire* segniter.

SECUNDUS.

Thure sacerdotem.

TERTIUS.

Mirra mortalem.

REX *ad symmistas :*

Huc, si mire [1] mei, disertos pagina scribas prophetica ad me vocate.

SIMMISTE *ad scribas :*

Vos, legis periti,
A rege vocati,
Cum prophetarum libris
Properando venite.

REX *ad scribas :*

O vos, scribe interrogati,
Dicite si quid de hoc puero
Scriptum videritis in libro.

Respondent SCRIBE :

Vidimus, Domine, in prophetarum libris : Bethleem, non es minima in principibus Juda ; ex te enim exiet dux qui regat populum meum Israel [2]. Ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum.

REX *ad magos :*

Ite, et de puero diligenter investigate,
Et, invento, redeuntes mihi renuntiate.

MAGI *inclinantes discedunt, et iterum videntes stellam dicunt :*

Ecce stella, ecce stella,
Et ecce stella in Oriente pervisa,
Iterum reducit nos,
Lucida, lucida, lucida,
Quam Balaam ex Judaica
Orituram dixerat prosapia,
Que nostrorum oculis, fulgurante lumine,
Pertrinxit pavidos,
Lucida, lucida, lucida.

1. *Lire* symmiste. — 2. MATTH. II, 6.

Ipsam simul, ipsam simul, ipsam simul
Congrediendo sectantes
Non relinquamus ultra,
Donec nos perducat ad cunabula.

OBSTETRICES *ad magos, antequam intrent :*

Qui sunt qui, stella duce, nos adeuntes mandata ferunt ?

MAGI.

Nos sumus quos cernitis, reges Tharsis et Arabum et Sabba, dona ferentes Xcisto rege [1] nato Domino, quem, stella deducente, adorare venimus.

OBSTETRICES *introducentes magos, ostendunt puerum et dicunt :*

Ecce puer adest, quem queritis ; introeuntes adorate, quia ipse est Redemptor mundi.

Accedunt MAGI *et genu flexo primus dicit :*

Suscipe, rex, aurum.

SECUNDUS.

Tolle thus, tu, vere Deus.

TERTIUS.

Mirram, signum sepulture.

JOSEPH *ad magos :*

Multi reges et prophete
Voluerunt hec videre
Que auditis et videtis,
Nec concessum fuit illis.

ANGELUS.

Impleta sunt omnia que prophetice dicta sunt; ite, viam redeuntes aliam, ne delatores tanti regis puniendi eritis.

MAGI *redeuntes cantant :*

Secundum quod dictum est nobis ab angelo de puero isto, invenimus infantem, pannis involutum et positum in presepio in medio duum animalium.

1. *Lire* Regi.

NUNTIUS *ad regem :*

Delusus es, domine; magi viam redierunt aliam.

ARCHELAUS *ad regem :*

Decerne, domine, vindicari iram tuam et stricto mucrone querere jube ; pueros forte inter occisos occidetur et puer.

REX *gladium reddens Archelao dicit :*

Indolis eximie, pueros fac ense perire.

Interim PUERI, *agnum portantes, intrant cantantes :*

Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Alleluia.

Iterum et tertio veniunt armati ; clamant PUERI *dum occiduntur :*

Quare non defendis sanguinem nostrum ?

ANGELUS.

Adhuc sustinete modicum tempus, donec impleatur numerus fratrum vestrorum.

Venit RACHEL *et exclamans cum fletu dicit :*

O dulces innocentum acies !
O pia lactantium pro Xpisto certamina !
Parvorum trucidantur milia,
Membris ex teneris manant lactis flumina.

CONSOLATRIX.

Noli, virgo Rachel, noli, dulcissima mater,
Pro nece parvorum fletus reticere [1] dolorum.

RACHEL.

Gaudia non possum, nam dulcia pignora non sunt,
Judee florem patrie lacrimando decorem [2].

CONSOLATRIX.

Tu, que tristaris, exulta, que lacrimaris,
Namque tui nati vivunt super astra beati.

1 *Lire* retinere *(ou mieux* revocare ?) — 2. *Lire* decorum ?

RACHEL.

Heu! Heu!
Quomodo gaudebo dum mortua membra videbo,
Dum sic commota fuero per viscera tota;
Me facient vere pueri sine fine dolere.

CONSOLATRIX.

Supplico ne plores, que tanto sanguine flores;
Ast oculos flentes, lacrimas quoque terge fluentes.

RACHEL.

In dolorem est conversum
Quod habebam gaudium.

CONSOLATRIX.

Quam beata sunt innocentum
Ab Herode cesa corpuscula!
Quam felices existunt matres,
Fuderunt que talia pignora!

RACHEL.

Planctus matrum et Rachelis
Equa sunt suspiria,
Nulla quidem consolatur
Magna pre tristitia!

En dolor est; nolo consolari quia non sunt.

I

TABLE ALPHABÉTIQUE.

L'n à la suite d'un chiffre indique la présence d'une note.

Aaron, 190.
Abdon (s.), 314.
Abibo (s.), 316.
ablutio altarium, 111.
absolutio in Cœna Dñi, 109.
Achilleus (s.), 279.
acolytus, 110, 114.
Actus apostolorum, 123-4-5-6, 130, 144, 315.
Adalbero, episc. Laudun., 196 *n*, 241.
Adam de Corlandon, decanus Laudun., 2, 191.
Adauctus (s.), 336.
Adventus, 2, 4, 5, 7, 9, 12-3, 16-7, 18, etc.
Ægidii (S.) altare, 195, 327, 337.
Ægidius (s.), 177, 185, 195, 259, 336-7, 357.
Aelis, abbatissa, 196.
Agapitus (s.), 287, 301, 318 ; — 330.
Agatha (s^a^), 249 *n*, 250.
Agnes (s^a^), 208, 217, 234-5, 241, 335.
alba, 3, 10, 11, 19, 48, 84, 89, 91, 107, 110, 202-8, 220, 224, 239, 297, 310, 312, 322.
Albanus (s.), 290.
Albinus (s.), 256.
Aldegundis (s^a^), 242.
Alexander (s.), 256 ; — 274.
altare, 2, 3, 4, 8, 9, 12-3-4, 16, 18, 20, etc.
Amandus (s.), 250.
Ambrosius (s.), 61, 262.
Amos, 181.
ampulla, 110, 116.
Anastasia (s^a^), 49.
Andreæ (S.) altare, 195, 200-1-2, 327.
Andreas (s.), 120, 195-6, 198, 201-2-3-4-5-6-7, 209, 213-4, 237-8, 240.
angelus, 56, 260.
Anna (s^a^), 305.
anniversarium, 11, 15, 19, 23, 193, 196, 199, 207, 230, 241, 314, 339.
Annuntiatio B. Mariæ, 69, 194, 227, 260.
Anstrudis (s^a^), 361.
antiphona, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, etc.
— O ....., 29, 30-1-2-3-4-5-6, etc.
antiphonarium, 6, 308.
Antonius (s.), abbas, 231, 250 ; — de Padua, 287-8.
Apocalypsis, 145, 189.
Apollinaris (s.), 330-1.
Apparitio, 52 *n*, 53, 63, 65. — *Voy.* Epiphania.
Apuleius (s.), 357.
aqua, 11, 14, 51-2, 111 ; — benedicta, 11, 49, 70, 104, 118, 120, 128, 133, 135, 139-40, 147, 160, 240, 278, etc.
aquila, 47 *n*, 61.
archidiaconus, 43-4-5-6-7, 50, 119, 143, 151, 194, 243-4, 260, 325-7, 339, 368-9, 381 ; — major, 6, 32, 244 ; — minor, 6, 32, 119, 244.
armariolum, 119 *n*.
armarium, 15.
Ascensio Domini, 24, 44, 122, 127, 129-30, 132-3, 142, 145-6-7-8-9, 150, 198, 201, 243-5, 266, 272-3-4-5-6-7-8-9, 280-1-2, 285, 292.
aspersio aquæ, 11.
Assumptio b. Mariæ, 4, 16-7, 44, 50, 142, 164, 194-5, 198, 245, 324-5, 328, 330, 339, 340-1, 370, 382.
atrium, 141, 235, 237, 267.
Augustinus (s.), 30, 333-4-5.

baculus, 110, 327 ; — curialis, 43-4, 142 ; — deargentatus, 43, 48, 50, 118, 150, 243, 245, 325, 327, 341, 368, 370, 380 ; — pastoralis, 45, 104, 120-1, 245, 327, 370.
bannum christianitatis, 109.
Barnabas (s.), 285, 287.
Bartholomæus (s.), 331-2.
Basilides (s.), 287.
Basolus (s.), 360.
Bathildis (s^a^), 240.
Beatrix (s^a^), 313.
Beatus (s.), 266, 269, 276-7*n*-8.
Beda (v.), 255.
Benedicta (s^a^), 140*n*.
Benedictæ (S^a^) ecclesia, 140*n*.
benedictio, 8, 14, 43, 45-6, 51-2, 107, 117, 121, 142, 151-2, 237, 246, 261, 298, 310, 325-7, 340-1, 370, 382. — *Voy.* pomorum, racemorum.
Benedictus (s.), 250, 259-60, 262, 303*n*, 304.

Bernardi (Radulphus), 198.
bissextus (annus), 268.
Blasius (s.), 247, 252.
Bliharduus, cantor, 198.
Brictius (s.), 374.
Brigida (s^a), 243.
butellarius, 111.
buticularius, 44 n, 111.

Cæcilia (s^a), 376-7.
calendarium, 83. *Voy.* **kalendarium.**
calix, 14, 15, 44, 118-9.
Callistus (s.), 360.
camerarius, 33.
campana, 6, 7, 11-2, 16, 19, 20, 44, 46, 52, 78, 106, 108, 110, 117-8, 120-1-2, etc.
campanarium, 136.
campanula, 44, 52, 89, 121, 128.
candela, 3, 4, 6, 8, 44-5, 47, 61, 108, 115-6-7.
candelabrum, 11, 44, 60.
canonicus, 2, 3, 10-1, 14, 17, 20, 51, etc.
canticum, 34, 43.
Canticum canticorum, 74, 328.
cantor, 2n, 3, 4, 6, 11, 12, 29, 30, 32, 43-4-5-6-7-8-9, 50-1-2, 105, 109-10, 116-7-8-9, 120-1, 140-2-3-4, 150-1-2, 194, 206, 226, 243-4-5-6, 260-6, 325-6-7, 339, 340-1, 368-9, 370, 380-1-2.
cantus, 4, 9, 17, 34, 59, 61, 70, 128, 143, 146-7, 149, 167, 192, 200, 207, 209, 211, etc.; — minor, 3.
cape : *voy.* cappa.
capella, 195-6, 206n, 207-8, 276n, 309-10.
capellania, 243.
capellanus, 45, 47-8, 98, 114-5.
capitulum [*capitule*], 3, 4, 6, 8, 9, 10, 12, 15, 16-7-8-9, etc.
— [*salle capitulaire*], 7, 10-1, 111.
cappa alba, 48n ; — serica, 2, 3, 4, 8, 11-2, 14, 23, 25, 50-1, 53-4-5-6-7-8, 61, 65, 69, 71, etc.
Capricornum, 115n, 277.
caput jejunii : *voy.* jejunii caput.
carbo, 9,
cassa, 158, 215, 217, 276, 363, 370.
Cassianus (s.), 317-8.
casula, 12-3-4-5, 19, 79, 110, 114, 116, 149, 205, 208, 221, 224, 239, 267, 367 ; — alba, 48, 116-7-8 ;— crocei coloris, 113.
cathedra, 43-4-5-6, 51-2, 119, 142-3-4, 150-1, 253, 255, 257-8; — altior, 120, 152.
caudæ cantus, 247.
Celsus (s.), 287.
cereus, 2, 3, 4, 8, 12-3-4, 16, 18, 20, etc. — magnus (paschalis), 116, 118, 120, 124, 142-3, 145, 149, 150-1, 154.
chorus, 2, 3, 4n, 5, 6, 7, 8, 9, 11-2-3, etc.
chrisma, 15, 110-1, 116.
christianitatis bannum : *voy.* bannum.
cilicium, 84.
Cilinia (s^a), 56, 142, 193, 227, 363.
cineres, 83-4, 250.
circulus anni, 16.
Circumcisio Domini, 53-4, 56, 59, 60, 216, 221, 227, 242.
Claudius (s.), 371.
claustrum, 120, 155, 317, 327, 370.
clavus, 47n, 61.
Clemens (s.), 377-8.
clericulus, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10-1-2-3-4, etc.
clerus, 13, 43, 45, 51.
coclear, 51n.
Cœna Domini, 14, 50, 84, 88-9.
collatio, 4n, 16, 20n, 45, 54, 57, 60, 84, 117, 128-9, 130, 133-4, 136, 138, 143, etc.
collecta, 92, 113, 124.
Collectaneum, 3n, 8, 11, 45, 84, 91, 193, 200-1, 204, 206, 220, 223, 239, 292, 298, 306-9, 312-6, 321, 337, 351-4, 361, 372.
Columbanus (s.), 376.
commemoratio, 4, 9, 18, 58, 127, 159, 168-9, 197, 200, 202, 204-5-6, 209, etc.
commendatio animarum, 19, 88-9, 371.
communio, 15, 23, 25, 27-8-9, 31, 34, 48, 49, 51, 54, etc.
completorium, 4, 5, 16, 20, 43, 53, 57-8-9, 60, 62, etc.
confessio, 5, 13, 51, 110.
consecratio, 12, 199.
consuetudo, 1, 3, 8, 191.
conventus, 158.
Conversio b. Pauli, 68, 238, 240, 299.
Cornelius (s.), 344.
corona aurea, 44.
corpora sanctorum, 2, 43, 56, 69, 122, 124, 142, 153-4, 158, 193-4, 198, 211, etc.
corporale, 14, 15.
Corpus Christi, 44, 110, 118.
corpus defuncti, 19, 207.
cortina, 45, 46, 89, 106, 114, 116, 194, 326, 340, 381.
Cosmæ et Damiani (SS.) altare, 195, 327, 351-2.
Cosmas (s.), 120, 195, 351.
Crescentia (s^a), 288.
Crisantus (s.), 196.
Crispinianus (s.), 365.
Crispinus (s.), 365.
crucifixum, 12, 43, 55, 62, 70, 118, 122-3-4, 129, 135, 142-3-4-5, 152, 194, 226, 243, 325-8-9, 342-3.
crux, 3, 4, 8, 11, 18, 43-4-5, 53, 60, 114, etc. ; — aurea, 43, 60, 118, 120, 142, 245, 325, 326, 370 ; — magna, 43-4, 142.
Cucufatus (s.), 210.
curia episcopi, 98, 277, 327.
custos chori, 13, 17, 29, 211, 227 ; — clericus, 2n, 9, 19, 44-5, 47, 111, 118, 146, 194, 245, 326, 363, 380 ; — ecclesiæ, 2, 6 ; — laicus, 9, 11, 16, 19, 43-4, 49, 111, 114, 126, 142, 166, 310, 380 ;— sacrarii, 9, 14, 45, 111, 116-7.
Cyprianus (s.), 344.
Cyriacus (s.), 319.
Cyrici (S.) ecclesia, 139n, 196, 288-9.
Cyricus (s.), 288, 302.

dalmatica, 19, 47-8, 104, 110, 116, 149, 205, 224.
Damasus (s.), 210-1.
Damianus (s.), 120, 195, 351.
Daniel, 92-3, 97, 102, 181, 185.
dapifer, 44*n*, 52.
Daria (s^a), 196.
decanus, 2, 4, 5, 15, 30-1, 44, 46, 49, 50, 52, 114, 143, 151, 194, 244-5-6, 260, 327, 369, 381.
Decollatio s. Joannis Baptistæ, 335-6.
dedicatio, 4, 17, 44, 50, 142, 192, 194, 202, 209, 245, 380, 382-3.
defuncti (fideles), 15, 19, 89, 90, 140*n*, 235*n*, 267.
Deuteronomium, 92, 157.
diaconus, 2, 6, 7, 8, 11-2, 14-5-6-7, 19, etc.
dies animarum, 317; — profestus, 13*n*, 149, 158, 161, 192, 197, 199, 242; — vacuus, 198-9, 200, 205.
dieta, 13*n*, 192, 200, 209, 229-30.
Dionysius (s.), 358-9.
Divisio apostolorum, 304.
domini [canonici Laudunenses], 74*n*.
dominica, 2, 3, 4, 7*n*, 8, 9, 12-3, 16-7, etc.
Dominicus (s.), 318.
Donatus (s.), 319.
duplex : *voy.* festum duplex.

ebdomada, 8, 9, 11, 13, 17, 19, 20, 25, etc.
ebdomadarius, 9, 11, 15, 18, 48, 52, 56, 70, 83, 89, 91, 114-5, 122-3, 139-40, 153-7-8, 201-6, 220-3-7, 239, 244, 260-4, 292-6, 306-7-9, 311-2-6, 321, 333-7, 351-4, 361-3, 372-9.
ecclesia, 9, 16, 52, 84, 98, 105, 109-10, 120, 159, etc; — conventualis, 195-6, 207; — major, 83, 120, 155, 191, 195, 207-8, 224, 264, 267, 271, 273, 275-6, 278, 281, 298, 309, 316, 334, 355, 362, 372-3; — parochialis, 195, 207; — quasi conventualis, 195-6.
Eligii (S.) altare, 204.
Eligius (s.), 197, 203-4-5, 213, 238, 293.
Elinandus, episc., 67*n*, 196*n*, 230*n*, 232.
Emerentiana (s^a), 237.
Epimachus (s.), 278.
Epiphania, 5, 17, 52, 59, 60, 62-3-4-5-6-7-8-9, 70-1-2, 75, 207, 216, 222-6, 243.
episcopus, 2, 3, 4, 5, 14-5, 29, 35, 43, etc.
epistola, 13, 20-1-2-3, 25-6-7-8-7, 30-1, etc.
epistolæ beati Pauli, 70-1-2, 74, 230-1-2-3, 237-8, 241-2, 251-2, etc.; — canonicæ, 135, 140.
Esdras, 91, 181.
Esther, 94, 182-3.
Eulalia (s^a), 209, 210, 212.
Euphemia (s^a), 346.
Euphrasia (s^a), 251.
Eusebius (s.), 324.
evangelium, 7, 12, 14, 17, 20-1-2-3-4-5-6-7, etc.; — " Liber generationis ", 47.
Eventius (s.), 274.
Evurtius (s.), 339.
Exaltatio s^a Crucis, 340, 342-3-4-5.
Exodi (liber), 91, 96, 98, 113.
expositio evangelii, 7, 24, 27-8, 30, etc.
Ezechiel, 89, 91, 99, 185, 190, 362.

Fabianus (s.), 217, 233-4.
Faustinus (s.), 313, 356.
Felicianus (s.), 284, 301.
Felicissimus (s.), 287, 301, 318.
Felicitas (s^a), 257; — 303, 378.
Felicula (s^a), 252.
Felix (s.), 66, 228-9-30; — 313; — 336; — papa, 356, 374.
ferculum, 52.
feretrum, 15, 43, 119, 140, 142-3, 150, 278.
feria, 8, 17-8-9, 20-1-2, 25-6-7-8, 31-2-3, etc.
festivitas, 3, 7, 191, 194, 293, 295, 352, 380.
festum, 16, 17, 19, 20, 24, 27, 32, 34-5-6-7-8-9, etc.; — animarum, 167, 370; — annuale, annuum, 2, 43, 56, 60, 142, 194, 243, 325, 339, 368, 380; — duplex, 5, 7, 8, 13, 15, 17, 20, 24, 45, etc.; — magnum, 192; — majus, 192; — maximum, 192; — novem lectionum, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 12-3, 16-7, etc.; — parvum, 192; — quasi annuum, 192, 194; — simplex, 217; — trium lectionum, 192, 197, 199, 210, 212-3, 228, 231, 250, 263, etc.
filacterium, fillaterium : *voy.* phylacterium.
Firminus (s.), 350.
fontes, 117, 122, 123-4-5-6-7, 150.
Franciscus (s.), 357*n*.
Furseus (s.), 230.
Fuscianus (s.), 210.

Galterus, episcopus Laudun., 339*n*.
Gamaliel (s.), 316.
Geminianus (s.), 346.
Genebaldus (s.), 211, 338.
Genesis, 78, 80-1, 84-5, 94, 233, 238, 241-2, 251-2, 256-7.
Genesius (s.), 332-3; — 332-3.
Genovefa (s^a), 223-4.
Genovefæ (S^a) ecclesia, 139*n*, 140-1, 196, 223, 224, 266, 326.
— ad campos (ecclesia), 141*n*.
Gentianus (s.), 210.
genuflexio, 12, 114.
Georgii (S^i) ecclesia, 140*n*, 195, 264, 277.
Georgius (s.), 264.
Gereon (s.), 359.
Germanus (s.), 281; — 313-4.
Gervasius (s.), 290.
Gildardus (s.), 283.
Gordianus (s.), 278.
Gorgonius (s.), 343, 347.
gradus altaris, 13.
Gregorius (s.), 61, 253, 257-8, 356, 374.
Grisogonus (s.), 378.

hancha, 52.
hasta, 52.
Hereneus (s.), 250.
Hermes (s.), 334.
Hieronymus (s.), 326, 353-4.
Hippolytus (s.), 323.
historia [scriptura sacra], 180, 230, 249, 263, 279, 281, 287-8-9, 291, 303, 306, 314-6-7-9, 328, 330-2-3-6-9, 346, 350-9, 360-4-5, 371-6-8, 380-3-4.
homilia, 57, 124.
Homiliarium, 132, 215, 217-8, 221, 224-5, 260, 272, 275, 297, 299, 307, 311, 320-4-6, 335, 347, 365.
horae, 6, 9, 14, 16, 18-9, 20, 28-9, 34, etc.
— beatæ Mariæ, 8, 16, 34, 54, 58-9, 63, 119, 127, 194, 206, 228, 269, 270, 381-2.
— de mortuis, 317.
hospitalarius, 35*n*, 52, 111.
hostia, 12, 14, 199.
hymnus, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 12, 16, 18, etc.

Iacinctus (s.), 250; — 343.
ictus campanæ, 161.
ignitegium, 161*n*, 195.
imagines regum, 60.
Imago b. Mariæ, 15*n*, 158-9.
indumenta sacerdotalia, 47.
infulatus (episcopus), 44, 104, 150.
Innocentes (ss.), 53, 58, 202, 209, 213, 215, 217-8, 220-1-2-3-4-5.
insignia, 116, 118, 120-1-2, 139, 140-1, 145, 155, 264, 266, 277, etc.
introitus chori, 4, 9, 345.
— missae, 13, 20-1, 54, 62, 84, 110, 144, 146, 169, 297, 299, 308, 310-1, 322, etc.
Inventio sanctæ Crucis, 127, 266, 268-9, 271, 273-4-5, 344.
invitatorium, 6, 8, 17, 20-1-2-3-4-5-6, etc.
Isaias, 6, 17, 21-2-3, 25, 28, 31-2, 36-7-8-9, 40-1-2, 61, 85-6.
Israel, 190.

Jacobi (S.) capella, 196, 206*n*, 310.
Jacobus major (s.), 308-9, 310, 313.
— minor (s.), 268, 271-2.
jecus, 52.
jejunii caput, 14, 24, 50, 83, 109, 250, 253-4, 258.
jejunium, 267-8, 270-1-2-3, 275-6, 278, 345-6, 348, 350. — *Voy.* quatuor tempora.
Jepuinus, episc. Laudun., 196*n*.
Jeremias, 94, 96, 100-1-2-3, 106, 112, 114.
Joannes apostolus (s.), 53, 58, 104, 189, 203, 215-6-7, 219, 220-1-2-3, 275*n*, 276.
— Baptista (s.), 192-3-4, 198, 291-2-3-4-4-6, 299, 300-1, 334-5-6.
— Chrysostomus (s.), 80, 82, 92, 95, 97, 241; — martyr (s.), 293-4-5.
Joannis (S.) evangelistæ capella, 298; — in abbatiâ ecclesia, 109*n*, 113, 140*n*, 142*n*, 277-8; — in burgo ecclesia, 109*n*, 113, 139*n*, 140-1*n*, 196, 267, 292; — in Vallibus ecclesia, 139*n*.
Joel, 84.
Jonas, 102.
Josue, 88.
Judas (s.), 198, 365-6.
Judicum (liber), 88.
Judith, 182-3.
Juliana (s[a]), 253.
Juliani (S.) ecclesia, 139*n*, 140, 196, 267, 333.
Julianus (s.), 334.
Julitta (s[a]), 288, 302.
Justi (S.) ecclesia, 139*n*, 361.
Justus (s.), 139*n*, 361.
Juvenalis (s.), 275.

kalendæ, 166, 174-5, 177, 182-3, 186.
kalendarium, 248, 256. *Voy.* ca-m.
Katerina, Katherina (s[a]), 378-9-80.

Lac (sanctum) b. Mariæ, 15.
laicus, 139. *Voy.* custos laicus.
Lambertus (s.), 179, 343, 346.
Lamentationes Jeremiæ, 107, 115.
lampas, 108.
Largus (s.), 319.
laudes [post matutinas], 7, 8, 9, 17-8, 21, etc. — [in missâ], 51*n*, 121, 144, 152.
Laudunense capitulum, 1, 2, 30, 50, 228.
Laudunensis civitas, 104-5; — *voy.* decanus, ecclesia major.
Laurentii (S.) altare, 195, 321-2.
Laurentius (s.), 164, 195, 198, 237, 320-1-2-3-4-5, 328-9.
lectio, 6, 7, 8, 14, 17, 21-2, 24-5-6-7-8, etc.
lector, 52.
legenda [sanctorum], 163, 174, 192, 209, 282, 308, 312, 363.
Leo (s.), 86, 262; — 295.
letreolum, 13, 20, 43, 46, 56 119, 122, 142-3, 151, 153, 158, 193, 198, 212, 235-6, 243-4, 255-7, 262-5-8, 272-3-6, 285, 293-6-8, 306-9, 311, 331-3, 348, 352-3-4, 361-3-6, 370-2.
Levitici (liber), 102, 157, 181.
liber, 6, 11, 51, 165; — argenteus, aureus, 2, 44, 47, 60.
libo, 52.
Linus (s.), 380.
litania, 88, 117, 150, 267; — quina, 117; — septena, 117; — terna, 117.
littera dominicalis, 164-5, 256.
Lizinus (s.), 251.
Lucas (s.), 104, 107, 361.
Lucia (s[a]), 27, 41, 205, 210, 212, 379.
Lucius (s.), 346.
Ludovicus, rex, 314*n*; — (s.), 332.
luminare, 43, 44, 56, 60, 116, 142, 150, 192, 194, 243, 368, 380.
luna, 10, 19.
Lysiardus, Lisiardus, decanus Laudun., 1, 2.

Macarius (s.), 237.
Machabæi (ss.), 315.
Machabæorum (libri), 92, 163, 185.
Macra (s^a), 256*n*.
Magdalena (s^a), 164, 195, 306-7-8, 312-3-4.
Magdalenæ (S^a) altare, 312.
Magnus (s.) 330.
manipulus, 114.
manutergium, 14, 51-2.
Marcelli (S.) ecclesia, 139*n*.
Marcellianus (s.), 289.
Marcellinus (s.), 210, 281.
Marcellus (s.), 66-7, 230-1 ; — 357.
Marcus (s.) evang., 104, 106, 130, 265-6-7-8, 270-1, 312 ; — mart. 289 ; — papa, 357.
Margarita (s^a), 305.
Maria (campana quæ dicitur), 155.
Mariæ (b^a) completorium, 5, 6 ; — laudes, 8, 9, 74 ; — matutinæ, 8, 9, 18, 34, 54, 74, 88, 239, 299, 312, 321, 337, 351, etc. ; — missa, 34, 36, 74, 132, 169, 238, 240, 243, 265, 291, 293 ; — nona, 16, 34, 74 ; — prima, 10, 19, 74, 88 ; — sexta, 15, 74, 89 ; — tertia, 12, 74, 89 ; — vesperæ, 3, 129, 131, 143, 200, 206, 213, 223, 238, 264, 288, 292, 296, 298, etc.
Mariæ (B^a) ad martyres (festum), 280 ; — de foro (ecclesia), 140*n*, 155*n* ; — in profundo (ecclesia), 113*n*, 140*n*, 196.
Marius (s.), 232.
Martha (s^a), 232.
Martini (ecclesia S.) ante majorem ecclesiam, 83*n*, 113, 139*n*, 195, 266, 372 ; — extra civitatem, 104*n*, 109*n*, 141*n*, 196, 267.
Martinianus (s.), 288, 301.
Martinus (s.), episc., 221, 302, 313, 316, 372-3-4-5-6 ; — papa, 372.
Mathias (s.), 253-4-5-6, 258.
Matthæus (s.), 104-5, 179, 180, 198, 312, 347-8-9.
matutinæ, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 13, 17, 19, 26, 28, 31-32, etc. ; — b^a Mariæ : *voy.* Mariæ ; — de mortuis, 317.
Mauritius (s.), 180, 349, 350.
Maurus (s.), 196.
Maximus (s.), 24, 26, 45, 57, 117, 263.
Medardus (s.), 383, 384.
Memmius (s.), 317, 318.
mensa episcopi, 52.
meridies, 155*n*.
metrum, 128, 234, 277.
Michæas, 181.
Michael (s.), 202, 352-3-4.
Michaelis (S.) ecclesia, 267, 277.
ministerium, 3, 12*n*, 84, 91, 192, 199, 343.
ministrales [ministri], 51.
missa, 3, 12-3-4-5, 19, 20-1-2-3, 25, 27, etc. ; — de b^a Maria : *voy.* Mariæ ; — de Cruce, 163, 192, 291, 293, 313 ; — de Spiritu Sancto, 198, 202 ; — pro defunctis, 15, 19, 89, 106, 232, 314.
Missale, 14.
mitra, 109, 117, 119, 120-1, 142, 245, 327, 370.
mitratus (episcopus), 44, 108-9, 116.
Modestus (s.), 288.
modius vini, 3, 29, 30, 31-2-3, 111.
monachus, 140, 142, 237.
moneta, 51.
Montanus (s.), 207, 211, 280*n*.
Moyses, 88, 189, 190.

Nabor (s.), 287.
Natale Domini, 4, 9, 16, 23, 25, 27, 29, 34, 36-7, 43, 49, 50, 54, 120, 142-3-4, 150-1, 198, 203-6-9, 215-6-7-8-9, 220-1-2-3-4-5-6-7-8-9, 230, 243-6, 268, 293.
Nativitas b^a Mariæ, 4, 14, 16-7, 44, 50, 142, 164, 179, 246, 339.
— Domini : *voy.* Natale.
Nazarius (s.), 287.
Nereus (s.), 279.
neuma, 14.
Nicasius (s.), 28, 34, 36-7, 39, 40, 42, 212-3-4.
Nicodemus (s.), 316.
Nicolai (S.) capella, 196, 206*n*, 223, 276.
Nicolaus (s.), 205-6-7, 209, 226, 276*n*.
Nicomedes (s.), 281 ; — 346.
nocturnum, 6, 7, 24, 26, 30-1, 36, 46, etc.
nona, 9, 10, 16, 18-9, 20, 25, 27, 31, 34, etc.
nox, 87, 116, 149, 293, 297, 307, 311, 326, 331, 370.
Numerorum (liber), 97.
nummus, 9, 51*n*, 52, 111, 120, 144.

oblationes, 14.
octava, 4, 5, 7, 14, 17, 19, 20, 24, 34, 49, 53, 63-4-5, etc.
— solemnis, 5, 17, 19, 24, 142, 158, 195.
octavæ : *voy.* octava.
offertorium, 14, 23, 25, 27-8-9, 31, 34, 48-9, 51, 54, etc.
officium, 84, 114, 117 ; — de tempore, 8, 198.
oleum, 15, 110-1, 116.
omelia : *voy.* homilia.
Omeliarium : *voy.* Homiliarium.
Omnium Sanctorum (festum), 4, 17, 44, 50, 142, 186, 192, 194, 198, 201-2, 206, 243, 246, 367, 368.
oratio, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10-1-2-3, 15-6-7, etc.
Ordinarium, 159, 198, 228, 250 ; — sanctorum, 53, 74.
ordines, 92.
osculum pacis, 49*n*.
Osee, 113, 181.
ostium, 50, 120, 277, 327 ; — chori, 13, 48 ; — sepulchri, 118.
Otbodus (s.), 376.

pallium, 114, 116, 142, 149, 325, 339, 380 ; — super baculos [*dais*], 118*n*.

palma, 47, 61, 104-5, 111.
Palmæ, dominica Palmarum, 86, 88, 100-1, 103-4, 260-1-2.
Pancratius (s.), 279.
panis, 52.
pannus albus, 118; — sericus, 2, 56, 60, 110, 114*n*, 158, 193, 226-7, 260, 354, 363.
Paralipomenon (liber), 383-4.
Parasceve, 107-8, 110, 112.
parochialis presbyter: *voy.* presbyter.
Pascha, 4, 7, 12, 16-7, 20, 24, 44, 50, 56, 69, 70, 78-9, 81, 84-5-6-7-8, 117-8-9, 120-1-5-7-8-9, 130-3, 142-4-9, 150-1-2, 198-9, 201, 227-8, 233-4, 243-5-7, 262-3-4-5-6-7-8-9, 270-1-2-3-5-8, 280, 380; — annotinum, 262, 264, 268, 270.
paschale tempus, 198, 201, 203, 207, 213, 216, 263-4-5-6, 269, 270-1-4, 285.
Passio, 86, 104-5, 213.
Passionarium, 201, 204, 210-1-2-3-4, 219, 223-4, 226, 228, 231-3-5-6, 240-1-2-3-7-9, 250-3-5-8-9, 260-2-4-5, 274-5-7, 284-8, 290-3-5-6-9, 300-1-2-3-4-5-7-9, 314-5-6-8, 321-2-4-6, 330-1-2-4-5-7-8, 344-6-8-9, 351-2-4-5-8, 361-2-3-5-7, 373-7.
patena, 14, 15.
patronus, 191.
Pauli apost. (S.) altare, 195, 238-9, 240, 299.
Paulinus (s.), 290; — 336.
paulla, 60*n*.
Paulus (s.), apost., 68, 195, 238-9, 240, 295-6, 298-9, 300. *Voy.* Epistolae b. Pauli, Petrus et Paulus; — mart., 293-4-5.
pavimentum, 111.
pax, 15, 49*n*, 110, 117.
pelvis, 111.
Pentecostes, 14, 16, 17, 44, 50, 56, 122, 129, 142, 145, 146, 150, 152, 164, 165, 166, 173-4, 187, 198, 201, 228, 243-5, 266, 272-9, 281-2-3-5-7-8-9, 293, 311.
Perpetua (s[a]), 257.
perfica, 43, 56, 60, 142, 158, 194, 243, 368.
Petri (ecclesia S.), 141*n*, 207; — ad Vincula (festum s.), 302, 314; — in foro (ecclesia S.), 139*n*, 140, 141, 155, 196, 266, 296, 297, 298, 326.
Petronilla (s[a]), 281.
Petrus apost. (s.), Petrus et Paulus (ss.), 164, 174, 177, 189, 193, 194, 198, 208, 253, 255, 257, 258, 295, 296, 316; — mart. (s.), 210, 281.
Philippus (s.), 268, 271, 272.
phylacterium, 114, 140.
pœnitens, 84, 85, 86, 88, 90, 110.
pœnitentia, 109.
pœnitentiales (psalmi): *voy.* psalmi.
pomorum benedictio, 310.
pontifex: *voy.* episcopus.
porticus ecclesiæ, 83, 105.
postcommunio, 23, 31, 51, 62, 65, 71, etc.
præbenda, 52.
præcentor, 6, 7, 12*n*, 13-4-5, 24, 26, 33, etc.
præfatio, 15, 23, 48-9, 53, 74, 117, 121, 129, 133, 144, 147, 150, 152, 160, 203, etc.
Præjectus (s.), 239.
præpositus, 30*n*.
prandium, 52, 111.
Praxedes (s[a]), 305.
preces, 5, 17-8-9, 20-1-2-3, 25-6, 28, etc.
presbyter, 46, 50, 51, 119, 220; — parochialis, 110, 139, 140, 277.
presbyterium, 15, 50, 52, 107, 110, 114, 120, 152.
prima, 5, 9, 19, 24, 27, 31, 34, 36, 49, 54-5, etc.; — b. Mariæ: *voy.* Mariæ.
Primus (s.), 284, 301.
Prisca (s[a]), 65, 230, 231, 232.
Priscus (s.), 337, 338.
Proba (s[a]), 211, 268, 270*n*, 271.
procedentes (sacerdotes, diaconi, subdiaconi), 48, 49*n*, 51, 227, 261, etc.
processio ad aliquam ecclesiam, 16, 83, 98, 104, 112, 195, 223-4, 276, 289, 292, etc.; — ad aliquod altare, 16, 195, 200, 213, 219, 220, 238, 298, 321, 327, 337, etc.; — ad altare B[æ] Mariæ, 4, 9, 18; — ad altare incensandum, 3, 44, 53; — ad capitulum, 10; — ad evangelium cantandum, 14; — ad fontes: *voy.* fontes; — ad sepulchrum, 118; — ante crucifixum: *voy.* crucifixum; — ante missam, 11, 12*n*, 25, 27, 31, 36, 55, 58, 60, 62, 70, 120, 133, 218, etc.; — in Cœna Domini, 110; — in litaniis, 139, 266; — pro anniversario, 195, 196; — pro festo, 195, 196, 245.
Processus (s.), 288, 301.
prologus super Isaiam, 6; — super Jeremiam, 100.
propheta, 6, 84.
prosa, 13, 44, 46, 48-9, 58, 62, 120, 123, etc.
prostratio, 88.
Protasius (s.), 290.
Protus (s.), 343.
psalmi pœnitentiales, 88, 108, 139.
psalmus, ps., 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 13-4-5, etc.
Pueri (tres), 237.
pulpitum, 13*n*, 14, 23, 25, 27, 31, 36, 47, 48, 51, 54, 55, 58, 59, 61, 62, 71, etc.
pulsatio campanarum, 192, 194.
pulvinar, 12, 14, 114.
Purificatio b. Mariæ, 4, 14, 16, 17, 44, 49, 50, 53, 59, 228, 243, 247, 248, 250, 260-1, 325-6, 340, 368, 370.

Quadragesima, 3, 5, 20, 64, 66, 69, 84, 86, 88, 90, 91, 229, 251-2-3-4-5-6-7-8, 260-1-2-8, 312.
quatuor tempora, 23, 24, 27, 28, 37, 38, 40, 165, 166, 177, 180, 181, 214, 215, 254, 345-6-7-9, 350.
Quinquagesima, 82, 92, 248, 257.
Quintinus (s.), 367, 368.

racemorum (benedictio), 319.
Rami palmarum, 86, 104, 260, 261, 262.
rationale judicii, 190.
redditus thesaurarii, 9.
refectorium, 52*n*, 120, 121, 327.
regnarius, 6*n*, 7, 17, 45, 47, 52, 78, 92, 100, 104, 116, 119, 201, 226, 227, 369.
regula, 7, 11*n*, 43.
Regum (liber), 91, 93, 96, 98, 99, 166.
reliquiæ, 14, 15, 43, 142, 243, 278, 368.
Remigii (ecclesia S.) in plateâ, 139*n*; — in portâ, 120*n*, 139*n*, 195, 226, 266, 327, 354.
Remigium [lectionarium], 270, 286, 288, 304, 318, 368, 374.
Remigius (s), 3*n*, 4, 52, 53, 56, 65, 66, 142, 183, 192, 193, 207, 221, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 313, 354-5-6-7-8.
responsorium, 36-7-8-9, 40, 43, 99, 134-5, 137, etc.
responsum, §. 2, 3, 6, 7, 12, 14-5-6-7, 19, 20-1, etc.
Resurrectio, 123, 127, 129, 130, 132-3-5-6-8, 140.
Rogationes, 271-3-6-8-9.
Romanus (s), 320.
Rufinus, Ruffus, Rufus (s.), 287-8-9, 302.
Rufus (s.), 333.

sabbatum, 2, 3, 4, 5, 8, 20, 23, 26, 29, 33-4, 36-7-8, etc.
Sabina (s[a]), 335.
sacerdos, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10-1-2-3-4-5-6-7-8, etc.; — major in ordine, 5.
Sacramenti (festum SS.), 4, 5, 17, 71, 72, 159, 163, 164, 187, 282, 283, 284, 286, 287, 289, 291-2-5.
sacrarium, 9, 12, 14, 15, 47, 48, 50, 53, 111, 116, 156, 195, 202, 205, 208, 220, 224, 239, 310, 328, 337, 342, 352, 383.
sacrista, 44, 243, 363, 380.
sal, 11.
Salaberga (s[a]), 349.
Salvatoris (altare), 16, 20-1-2-3-4-5-6-7-8-9, 30, etc.
Sanguis [J. C.], 110.
Sapientiæ (liber), 92, 155, 174.
Saturninus (s.), 196, 210.
scabellum cathedræ, 43, 44, 150.
scrinium, 44, 60.
Sebastianus (s.), 217, 233, 234.
secretum missæ, 15.
sedes canonicorum, 20, 50, 72, 88, 108.
Sennen (s.), 314.
Septem fratres (ss.), 303.
septimana, 129, 248.
septimanarius, 2*n*, 3, 4, 6, 9, 13, 16, 45, 84, 85, 158, 193, 197, 200, 201, 202, 204, 206, 208, 213-9, 220-3-7, 235-8-9, 299, 312, 321-5, 337, 340, 551-3-5, 362-8, 371-2.
Septuagesima, 7, 12, 24, 66, 69, 78, 87, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240-1-2-4-6-7-8-9, 250-1-2.
sepulchrum, 111, 118.
sequentia, 23, 49, 51, 54-5-6, 58, 60, 62, etc.
sermo ad populum, 79, 87, 98, 105, 155.
Servatius (s.), 280.
servitium, 83, 164, 165, 167, 169.
Severinus (s.), 364.
Sexagesima, 80.
sexta, 9, 10, 12, 15, 18-9, 25, 27, 31, 34, etc.
sextarius vini, 52.
sigeolum, 11.
signaculum crucis, 15.
signum majus, 2, 9, 16, 52, 54, 122, 126; — minimum, 9, 54, 126.
Silvester (s.), 54, 55, 56, 221, 356, 374.
Simon (s.), 198, 365, 366.
simpellicium : *voy.* superpellicium.
Simplicius (s.), 313, 356.
Sixtus (s.), 287, 301, 318.
Smaragdus (s.), 319.
solemnitas, 2, 7, 10, 19, 149, 243, 245, 263, 293, 368, 380.
Soter (s[a]), 250, 251.
stallum, 5, 18.
Stephani (ecclesia S.), 113*n*, 141*n*, 196, 267, 316*n*.
Stephanus (s.), papa, 315; — protomart., 34, 53, 58, 215, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 225, 316, 335.
stola, 108, 109.
subdiaconus, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 11-2-3-4, etc.
subebdomadarius, 79, 122, 123, 153, 363.
submonitio episcopi, 109.
subregnarius, 3*n*, 11, 44, 49, 50, 116, 181.
subseptimanarius, 2*n*, 3, 12, 15.
subthesaurarius, 9, 45, 111, 115, 363, 380.
succentor, 2, 3, 6, 7, 29, 43, 44-5-6, 48-9, 50-1, 91-2, 107, 109, 113-7-8, 120-1-2, 142-3, 151, 194, 206, 226, 243-4-5-6, 260-1-6, 325-6-7, 339, 340-1, 363-4-8-9, 370, 380-1-2.
Sulpicius (s.), 66, 67, 231, 250.
superpellicium, 142, 149, 328, 333, 342, 363.
Symphorianus (s.), 330.
syndon, 110.

tabernaculum, 190.
tabula, 11, 139.
tabulæ altaris, 43, 56, 111, 116, 142, 149, 194, 241, 243, 260, 325, 339, 368, 380.
tapeta, 43, 114, 116, 142, 149, 243, 325, 339, 380.
Templum Domini, 140*n*, 196, 277.
tertia, 9, 10, 12, 18-9, 25, 27, 31, 34, etc.
textus, 12, 13, 14, 43, 45, 50, 56, 59, 61, 104, 120, 140, 145, 156, 158, 192, 193, 194, etc.; — argenteus, 61, 198, 225; — auro protectus, deauratus, 44, 225; — minimus, 44, 60; — parvus, 266.
Thecla (s[a]), 350.

Theodorus (s.), 371.
Theodulus (s.), 274.
thesauraria, 380.
thesaurarium, 9.
thesaurarius, 6, 32, 43, 44, 45, 46, 47, 50, 115, 116, 119, 120, 143, 151, 243, 260, 325, 327, 339, 363, 368-9, 380-1.
Thomæ mart. (altare S.), 195, 219, 220.
Thomas (s.), apost., 32, 35, 37, 38, 40, 41, 42, 214, 215, 302;
— Cantuariensis, 53-4-5-6, 195, 209, 216n, 219-20.
thuribulum, 3, 8, 12-3-4-5, 20, 24-5, etc.
thus, 8, 14, 45, 116.
Tiburtius (s.), 263; — 322.
Timotheus (s.), 330; — 330, 331.
titulus lectionis, 153.
Tobias, 170.
tonus, 2, 61, 65, 337.
torcula, 47, 48, 63.
torsa, hosta combustarum, 118-7.
tractus, 81, 82, 84-5, 87, 89, 91-2, etc.
Transfiguratio, Transformatio Domini, 36, 308, 310, 313.
Tres pueri, 337.
triduum, 7, 20, 109.
Trinitas, 3, 17, 69, 70, 122, 138, 139, 160, 161, 162, 165, 166, 167, 169, 170, 172, 173, 201, 281-2-3-5-6-7-8, 290-2-3-6, 311-2, 329, 342.
tropus, 326, 384.
tumba, 6.
tunica, 39, 47, 48, 106, 6, 116, 149, 205, 224.
turris, 2, 4, 16, 44, 49, 52, 54, 120, 121, 126, 146, 152, 195, 220, 221.

Ulanus (s.), 84.

Valentinus (s.), 92.
Valerianus (s.), 93.
Valerius (s.), 87, 88, 92, 92.

Valles, 139n, 271n, 272, 276, 278.
vasculus, 14, 15; — Corporis Christi, 44.
Vedastus (s.), 250.
Venantius (s.), 359, 361.
versiculus 2, 52, 120, 193, 195, 196, 197, 202, 209, 311, 322, 324, 355, 356, 358, 362, etc.
versus, 6, 7, 12-3, 18, 25-6-7-8-9, 30, etc.
vesperæ, 2, 3, 4, 7, 9, 14, 17-8-9, 20-1-2-3, etc.; — pro mortuis, 317, 370.
Victor (s.), 305.
Victorinus (s.), 210.
Victoris (ecclesia S.), 196n, 206n.
vicus episcopalis, 277.
vigilia, 23, 25, 28, 30, 33, 35, 36, 39, 41, 45, 58, 60, 179, 180, 196, 197, 198, 218, 287, 279-5-6-8-9, 281-2-3-5-6, 290-2-5-6, 320-4-5, 36[illegible]-8, 365-7-8; — pro defunctis, 16, 89, 106, 200.
Vincentius (s.), 50n, 51; — ecclesia, 109n, 135, 140n, 196, 206, 232, 235, 237, 241, 266, 267, 268, 275-5-6, 28[illegible];
Vincentius (s.), 67, 68, 69, 76, 77, 208, 217, 234, 235, 237, 242.
vinum, vinum humeri, 167.
vinum, [illegible] 10.
Virginis (s.), 52, [illegible] 271.
virtus, 24.
Vitus (s.), 28[illegible]

Vulnerarius (s.), 27, 92, 2[illegible], 212.

Vmagnus (altare) voc. Imago.
vmnus voc. Irmnus.
Vsanus voc. Isanus.

Zacharias, 16, 18.
Zeno (s.), 92.
Zoilus (s.), 79.

II

TABLE

de la poésie liturgique.

HYMNES

A solis ortus (*al.* ortu) cardine [*Repert. hymnol.*, 26], 44, 52, 54, 56-7-8, 216, 218, 220-1-2-3.
Ad cœnam [110], 127-8, 130, 136, 264-5, 268-9-70, 272, 274, 277, 280, 282.
Alleluia dulce carmen [811], 78.
Audi benigne conditor [1449], 90, 253, 255, 257-8, 262.
Aurea luce [1596], 296, 298.
Ave maris stella [1889], 3, 131, 158, 244, 260-1, 326, 339-40-1, 343, 346.
Catherinæ collaudemus [2693], 379.
Chorus novæ Jerusalem [2824], 129, 133, 135, 137-8, 268.
Christe cunctorum [2854], 381, 383.
Christe qui lux es et dies [2934], 4, 86, 100, 117, 128, 151, 159, 163, 200, 253, 258.
Christe redemptor [2960], 46, 57.
Christe redemptor omnium [2959], 368.
Christe sanctorum decus angelorum [3000], 352-3, 381.
Cœli Deus sanctissime [3734], 3, 20-1-2-3, 25-6, 28-9, 31.
Crux fidelis [4019], 114.
Deus creator omnium [4426], 163.
Deus tuorum militum [4534], 207, 211, 216, 221-2, 232, 236-7, 242, 247-8, 258-9, 262, 292, 318, 321-2, 332, 334-5-6-7-8, 352-3, 367-8, 373, 375-6, 378.
Digna Deo Cilinia [4656], 363.
Doctor egregie [4791], 300.
Egressus Christi a Patre [5267], 144-5-6-7, 149, 272, 277, 280, 282.
Ex more docti mystico [5610], 87-8.
Exultet cœlum laudibus [5832], 199, 200, 203, 209, 214-5, 218, 222, 224, 238-9-40, 253-4-5-6, 265, 267, 272-3, 276, 285-6-7, 294, 299, 300-1-2, 304-5, 309, 310, 315, 331-2, 348-9, 361-2, 366.
Exultet jam angelica [5868], 116.
Gloria laus [7282], 105.
Hoc in templo [7888], 381, 383-4.
Hostis Herodes [8073], 60, 62-3-4-5.
Immense cœli [8453], 72, 80.
Iste confessor [9136], 205-6, 209, 211-2, 229, 231-2, 241, 252, 256-7-8-9, 262, 276, 278, 280-1, 304, 314, 318, 333, 336, 338-9, 353, 356-7, 360-1, 364, 372-3-4-5-6.
Jam lucis orto [9272], 9, 49, 58-9, 61, 70, 87, 101, 104, 128, 146-7, 160, 167, 216, 219, 220, 222, 227, 232-3, 235-6-7, 239, 258-9, 262, 269, 332, 335, 349, 378.
Jam ter quaternis [9408], 90.
Jesu corona virginum [9508], 223, 235, 242-3, 249, 251, 270-1, 350, 361, 377, 379.
Jesu nostra redemptio [9582], 142-3, 145, 147-8, 272, 274, 277, 285.
Jesu redemptor sæculi [9649], 16, 88, 129, 168, 200, 253, 258.
Jesu salvator sæculi [9680], 161, 270, 368.
Katherinæ : *voy.* Catherinæ.
Lucis creator optime [10691], 75, 79, 81, 83, 168.
Magnæ Deus potentiæ [10934], 73.
Magne pater Augustine [10968], 333-4.
Martyr Dei [11228], 248, 264-5, 281, 319, 320, 323, 333, 346-7, 350-1, 360, 371-2.
Memento salutis a[u]ctor [11446], 10.
Nocte surgentes [12034], 6, 24, 30, 36, 78, 80, 82, 100, 103.
Nunc sancte nobis Spiritus [12586], 12, 51, 58, 151-2, 167.
O gloriosa Domina [13042], 6, 74, 132, 245, 261, 326, 328, 340.
O lux beata Trinitas [13150], 69, 80, 158, 160-1-2, 185, 295, 311-2.
O nimis felix [13311], 294.
O quam glorifica [13516], 45, 53, 57-8-9, 60, 62-3, 69, 132, 223, 226, 228, 231, 233-4, 236, 238, 242, 244, 260, 325, 340.
O redemptor sume carmen [13616], 110.

O rex gloriose martyrum : *voy.* Rex.
Pange lingua [14481], 101, 114.
Pange lingua [14457], 379.
Plasmator hominis Deus [14968], 73.
Quem terra [16347], 325, 328, 329-30.
Qui respicis humilia [16500], 364.
Quicumque Christum quæritis [16556], 60, 64-5.
Quod chorus vatum [16881], 244, 247.
Rector potens [17061], 52, 129, 168.
Remigius [17300], 226-7-8, 354-5-6-7-8, 363.
Rerum Deus tenax [17328], 16, 52, 129, 168.
Rex gloriose martyrum [17453], 196, 210, 212-3, 223, 225, 230-1-2-3, 238, 250, 251-2, 261, 264, 279, 281-2-3-4-5, 287-8-9, 290-1, 293-4, 303, 306, 316-7-8-9, 323, 332, 349, 350-1, 358-9, 365, 368-9, 371, 376.
Salve festa dies [17949], 52.
Sanctorum meritis [18607], 212-3-4, 219, 225, 228, 233-4, 283, 290, 294, 316-7, 323-4, 350-1-2, 358-9, 370.
Summe largitor præmii [19679-716], 83-4-5, 87-8.
Te Deum laudamus [20086], 9, *passim*.
Te lucis ante terminum [20138], 20, 130, 143, 146, 200, 207, 211, 213, 249, 253, 255, 258, 265, 270, 272, 274, 277, 280, 285-6, 290, 292, 294, 300, 304, 306, 308-9, 311, 315-6, 318, 321, 323, 331, 333-4, 337-8, 348, 350-1-2-3, 355, 358, 362-3, 366-7, 373, 377, 379.
Telluris ingens [20268], 72.
Urbs beata [20918], 380, 382-3-4.
Ut queant laxis [21039], 292, 294-5, 301.
Veni creator Spiritus [21204], 150-1-2, 154-5-6-7.
Verbum supernum [21391], 8, 18, 21-2-3-4, 26-7-8-9, 30-1.
Vexilla regis prodeunt [21481], 160, 103, 274-5, 344-5.
Virginis proles [21703], 209, 228, 232, 234, 241, 249, 253, 257, 305, 376-7, 379.
Votiva [22180], 306-7-8, 312-3.

KYRIE

Clementissime [*Repert. hymnol.*, 3397], 121, 141.
Cunctipotens [4128], 48, 58, 120, 124-5, 144, 160, 202, 205, 208, 214-5-6, 218-9, 220, 224, 227, 239, 255, 258, 261-2, 266, 269, 273, 275, 278, 297, 307, 310-1, 322, 332, 334, 337, 340, 348, 352-3-4-5, 362, 364, 366, 369, 373, 382.
Deus sempiterne [4508], 125, 155.
Fons bonitatis [6429], 51, 120-1, 125, 152, 246, 297, 327.
Jesu redemptor [9616 ?], 123.
Orbis factor [14227], 49, 123, 153.
Summe Deus [196..], 124, 154.
Theoricam [20417], 124.

PROSES

Adveniens, 43-4.
Alma munera, 340.
Doxæ per sæcula, 48, 62, 153, 215, 219, 220, 255, 285, 310, 332, 366, 382.
Est qui nutu, 202, 205, 208, 216, 218, 224, 227, 239, 246, 261-2, 273, 307, 327, 334, 341, 352, 355, 569, 373.
Et veritatis quam habet, 47.
Fabricæ mundi [*Repert. hymnol.*, 5929], 381.
Fac Deus, 46.
Facinora nostra [5940], 46.
Familiam [5960], 46.
Inviolata [9094], 132, 244-5, 246*n*, 340-1, 343-4-5.
Lætemur gaudiis [10087], 49.
Laude piissima [10271], 219.
Merenti, 51, 58, 124-5, 144.
Nato canunt omnia : *voy.* SEQUENTIÆ.
Natus ante sæcula : *voy.* SEQUENTIÆ.
Ore Patris, 120, 154, 214, 269, 275, 297, 322.
Pater æternus, 258, 278, 337, 348, 354, 362, 364.
Regi regum manet, 123, 152, 155, 160, 220, 311.
Sedentem in supernæ [18776], 48, 58, 62, 120, 123-4-5, 144, 152, 154-5, 160, 202, 205, 208, 214-5-6, 218, 220, 224, 227, 239, 246, 255, 258, 262, 266, 269, 273, 275, 278, 285, 297-8, 307, 310-1, 322, 327, 332, 334, 337, 340, 348, 352-3-4-5, 362, 364, 366, 369, 373, 382.
Semper sit, 353.
Sospitati [19244], 206-7 ; [19243], 379.
? Veni sancte Spiritus, 152, 154-5-6-7, 198.
Victimæ paschali laudes : *voy.* SEQUENTIÆ.

SÉQUENCES

A rea [*Repert. hymnol.*, 16], 327, 329, 343.
Ad celebres [100], 353.
Alle cœleste [801], 343.
Alma chorus Domini [821], 154, 156, 158.
Augustino præsuli [1562], 334.
Aurea : *voy.* A rea.
Ave Maria [1879], 23, 261, 329, 342-3.
Ave mundi [1974], 329, 343.
Ave virgo [22..], 329, 343.
Benedicta semper sancta [2432], 160, 312.
Celsa pueri [2747], 219.
Christi Baptista [3043], 335.
Christo inclyta [3152], 369.
Clara chorus [3297], 382-3.
Clare sanctorum [3336], 215, 239, 254-5, 266, 273, 285, 287, 297, 299, 305, 310, 315, 332, 348, 362, 366.
Concinat orbis [3714], 123, 126-7, 135.
Congaudentes [3795], 208.
Corda cantent [3892], 343.
Eia recolamus [5323], 51.
Epiphaniam [5497], 62.
Fulgens præclara [6601], 121.
Gaude Roma [6928], 298.
Gaude Sion [6956], 373.
Gaudeat et jubilet [7086], 364.
Hac clara die turma [7494], 246, 329, 341, 343.
In omnem terram [8711], 155.
Lætabundus [10012], 51, 58, 62, 216, 218-9, 224.
Laude jucunda [10265], 205, 223, 232, 258, 262, 278, 280, 333, 338, 354-5, 373.
Laudes crucis attollamus [10360], 275, 343, 345.
Laudes Deo devotas [10370], 154, 157.
Laureata [10485], 220.
Magnus Dominus in universa terra, [11033-2], 216.
Mane prima sabbati [11064], 125, 138, 307.
Matris melos [11382], 325.
Nato canunt omnia [11890], 49, 55-6, 60.
Natus ante sæcula [11903], 48, 54-5-6.
Nostra musica [12283], 218.
O Deus maris poli [12899], 147, 148.
Per unius casum grani [14826], 367.
Præsuli Remigio [15374], 228, 355.
Reginæ nunc cœlorum [17201], 329, 343.
Rex omnipotens [17479], 144.
Sacrosancta [17733], 203.
Sancti Spiritus [18557], 152.
Stans a longe [19427], 175.
Stirpe Davidica, 121.
Stola jocunditatis [19523], 322.
Supernæ harmoniæ [19815], 359.
Supernæ matris [19822], 214, 248, 271, 352.
Triumphalis [20601], 237.
Victimæ paschali laudes [21505], 118, 124, 126, 133, 136, 269.
Virgini Mariæ laudes [21656], 132.
Vox sonora [22223], 379.
Zima vetus expurgetur [22256], 129.

Bernardi (Radulphus), 196.
bissextus (annus), 268.
Blasius (s.), 247, 252.
Blihardus, cantor, 196.
Brictius (s.), 374.
Brigida (s[a]), 243,
butellarius, 111.
buticularius, 44 *n*, 111.

Cæcilia (s[a]), 376-7.
calendarium, 83. *Voy.* kalendarium.
calix, 14, 15, 44, 118-9.
Callistus (s.), 360.
camerarius, 33.
campana, 6, 7, 11-2, 16, 19, 20, 44, 46, 52, 78, 106, 108, 110, 117-8, 120-1-2, etc.
campanarium, 138.
campanula, 44, 52, 89, 121, 198.
candela, 3, 4, 6, 8, 44-5, 47, 61, 108, 115-6-7.
candelabrum, 11, 44, 60.
canonicus, 2, 3, 10-1, 14, 17, 20, 51, etc.
canticum, 34, 43.
Canticum canticorum, 74, 328.
cantor, 2*n*, 3, 4, 6, 11, 12, 29, 30, 32, 43-4-5-6-7-8-9, 50-1-2, 105, 109-10, 116-7-8-9, 120-1, 140-2-3-4, 150-1-2, 194, 206, 226, 243-4-5-6, 260-6, 325-6-7, 339, 340-1, 368-9, 370, 380-1-2.
cantus, 4, 9, 17, 34, 59, 61, 70, 128, 143, 146-7, 149, 167, 192, 200, 207, 209, 211, etc.; — minor, 3.
capa : *voy.* cappa.
capella, 195-6, 206*n*, 207-8, 276*n*, 309-10.
capellania, 243.
capellanus, 45, 47-8, 98, 114-5.
capitulum [*capitule*], 3, 4, 6, 8, 9, 10, 12, 15, 16-7-8-9, etc.
— [*salle capitulaire*], 7, 10-1, 111.
cappa alba, 48*n*; — serica, 2, 3, 4, 8, 11-2, 14, 23, 25, 50-1, 53-4-5-6-7-8, 61, 65, 69, 71, etc.
Capricornum, 115*n*, 277.
caput jejunii : *voy.* jejunii caput.
carbo, 9.
cassa, 158, 215, 217, 276, 363, 370.
Cassianus (s.), 317-8.
casula, 12-3-4-5, 19, 79, 110, 114, 116, 149, 205, 208, 221, 224, 239, 267, 367; — alba, 48, 116-7-8; — crocei coloris, 113.
cathedra, 43-4-5-6, 51-2, 119, 142-3-4, 150-1, 253, 255, 257-8; — altior, 120, 152.
caudæ cantus, 247.
Celsus (s.), 287.
cereus, 2, 3, 4, 8, 12-3-4, 16, 18, 20, etc.
— magnus (paschalis), 116, 118, 120, 124, 142-3, 145, 149, 150-1, 154.
chorus, 2, 3, 4*n*, 5, 6, 7, 8, 9, 11-2-3, etc.
chrisma, 15, 110-1, 116.
christianitatis bannum : *voy.* bannum.
cilicium, 84.
Cilinia (s[a]), 56, 142, 193, 227, 363.
cineres, 83-4, 250.
circulus anni, 16.
Circumcisio Domini, 53-4, 56, 59, 60, 216, 221, 227, 243.
Claudius (s.), 371.
claustrum, 120, 155, 317, 327, 370.
clavus, 47*n*, 61.
Clemens (s.), 377-8.
clericulus, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10-1-2-3-4, etc.
clerus, 13, 43, 45, 51.
coclear, 51*n*.
Cœna Domini, 14, 50, 84, 88-9.
collatio, 4*n*, 16, 20*n*, 45, 54, 57, 60, 84, 117, 128-9, 130, 133-4, 136, 138, 143, etc.
collecta, 92, 113, 124.
Collectaneum, 3*n*, 8, 11, 45, 84, 91, 193, 200-1, 204, 206, 220, 223, 239, 292, 298, 306-9, 312-6, 321, 337, 351-4, 361, 372.
Columbanus (s.), 376.
commemoratio, 4, 9, 18, 58, 127, 159, 168-9, 197, 200, 202, 204-5-6, 209, etc.
commendatio animarum, 19, 88-9, 371.
communio, 15, 23, 25, 27-8-9, 31, 34, 48, 49, 51, 54, etc.
completorium, 4, 5, 16, 20, 43, 53, 57-8-9, 60, 62, etc.
confessio, 5, 13, 51, 110.
consecratio, 12, 199.
consuetudo, 1, 3, 8, 191.
conventus, 158.
Conversio b. Pauli, 68, 238, 240, 299.
Cornelius (s.), 344.
corona aurea, 44.
corpora sanctorum, 2, 43, 56, 69, 122, 124, 142, 153-4, 158, 193-4, 198, 211, etc.
corporale, 14, 15.
Corpus Christi, 44, 110, 118.
corpus defuncti, 19, 207.
cortina, 45, 46, 89, 106, 114, 116, 194, 326, 340, 381.
Cosmæ et Damiani (SS.) altare, 195, 327, 351-2.
Cosmas (s.), 120, 195, 351.
Crescentia (s[a]), 288.
Crisantus (s.), 196.
Crispinianus (s.), 365.
Crispinus (s.), 365.
crucifixum, 12, 43, 55, 62, 70, 118, 122-3-4, 129, 135, 142-3-4-5, 152, 194, 226, 243, 325-8-9, 342-3.
crux, 3, 4, 8, 11, 18, 43-4-5, 53, 60, 114, etc.; — aurea, 43, 60, 118, 120, 142, 245, 325, 326, 370; — magna, 43-4, 142.
Cucufatus (s.), 210.
curia episcopi, 98, 277, 327.
custos chori, 13, 17, 29, 211, 227; — clericus, 2*n*, 9, 19, 44-5, 47, 111, 118, 146, 194, 245, 326, 363, 380; — ecclesiæ, 2, 6; — laicus, 9, 11, 16, 19, 43-4, 49, 111, 114, 126, 142, 166, 310, 380; — sacrarii, 9, 14, 45, 111, 116-7.
Cyprianus (s.), 344.
Cyriacus (s.), 319.
Cyrici (S.) ecclesia, 139*n*, 196, 288-9.
Cyricus (s.), 288, 302.

dalmatica, 19, 47-8, 104, 110, 116, 149, 205, 224.
Damasus (s.), 210-1.
Damianus (s.), 120, 195, 351.
Daniel, 92-3, 97, 102, 181, 185.
dapifer, 44*n*, 52.
Daria (s^a^), 196.
decanus, 2, 4, 5, 15, 30-1, 44, 46, 49, 50, 52, 114, 143, 151, 194, 244-5-6, 260, 327, 369, 381.
Decollatio s. Joannis Baptistæ, 335-6.
dedicatio, 4, 17, 44, 50, 142, 192, 194, 202, 209, 245, 380, 382-3.
defuncti (fideles), 15, 19, 89, 90, 140*n*, 235*n*, 267.
Deuteronomium, 92, 157.
diaconus, 2, 6, 7, 8, 11-2, 14-5-6-7, 19, etc.
dies animarum, 317; — profestus, 13*n*, 149, 158, 161, 192, 197, 199, 242; — vacuus, 198-9, 200, 205.
dieta, 13*n*, 192, 200, 209, 229-30.
Dionysius (s.), 358-9.
Divisio apostolorum, 304.
domini [canonici Laudunenses], 74*n*.
dominica, 2, 3, 4, 7*n*, 8, 9, 12-3, 16-7, etc.
Dominicus (s.), 318.
Donatus (s.), 319.
duplex : *voy.* festum duplex.

ebdomada, 8, 9, 11, 13, 17, 19, 20, 25, etc.
ebdomadarius, 9, 11, 15, 18, 48, 52, 56, 70, 83, 89, 91, 114-5, 122-3, 139-40, 153-7-8, 201-6, 220-3-7, 239, 244, 260-4, 292-6, 306-7-9, 311-2-6, 321, 333-7, 351-4, 361-3, 372-9.
ecclesia, 9, 16, 52, 84, 98, 105, 109-10, 120, 159, etc ; — conventualis, 195-6, 207 ; — major, 83, 120, 155, 191, 195, 207-8, 224, 264, 267, 271, 273, 275-6, 278, 281, 298, 309, 316, 334, 355, 362, 372-3 ; — parochialis, 195, 207 ; — quasi conventualis, 195-6.
Eligii (S.) altare, 204.
Eligius (s.), 197, 203-4-5, 213, 238, 293.
Elinandus, episc., 67*n*, 196*n*, 230*n*, 232.
Emerentiana (s^a^), 237.
Epimachus (s.), 278.
Epiphania, 5, 17, 52, 59, 60, 62-3-4-5-6-7-8-9, 70-1-2, 75, 207, 216, 222-6, 243.
episcopus, 2, 3, 4, 5, 14-5, 29, 35, 43, etc.
epistola, 13, 20-1-2-3, 25-6-7-8-7, 30-1, etc.
epistolæ beati Pauli, 70-1-2, 74, 230-1-2-3, 237-8, 241-2, 251-2, etc. ; — canonicæ, 135, 140.
Esdras, 91, 181.
Esther, 94, 182-3.
Eulalia (s^a^), 209, 210, 212.
Euphemia (s^a^), 346.
Euphrasia (s^a^), 251.
Eusebius (s.), 324.
evangelium, 7, 12, 14, 17, 20-1-2-3-4-5-6-7, etc. ; — " Liber generationis ", 47.
Eventius (s.), 274.
Evurtius (s.), 339.
Exaltatio s^a^ Crucis, 340, 342-3-4-5.
Exodi (liber), 91, 96, 98, 113.
expositio evangelii, 7, 24, 27-8, 30, etc.
Ezechiel, 89, 91, 99, 185, 190, 362.

Fabianus (s.), 217, 233-4.
Faustinus (s.), 313, 356.
Felicianus (s.), 284, 301.
Felicissimus (s.), 287, 301, 318.
Felicitas (s^a^), 257 ; — 303, 378.
Felicula (s^a^), 252.
Felix (s.), 66, 228-9-30 ; — 313 ; — 336 ; — papa, 356, 374.
ferculum, 52.
feretrum, 15, 43, 119, 140, 142-3, 150, 278.
feria, 8, 17-8-9, 20-1-2, 25-6-7-8, 31-2-3, etc.
festivitas, 3, 7, 191, 194, 293, 295, 352, 380.
festum, 16, 17, 19, 20, 24, 27, 32, 34-5-6-7-8-9, etc. ; — animarum, 167, 370 ; — annuale, annuum, 2, 43, 56, 60, 142, 194, 243, 325, 339, 368, 380 ; — duplex, 5, 7, 8, 13, 15, 17, 20, 24, 45, etc. ; — magnum, 192 ; — majus, 192 ; — maximum, 192 ; — novem lectionum, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 12-3, 16-7, etc. ; — parvum, 192 ; — quasi annuum, 192, 194 ; — simplex, 217 ; — trium lectionum, 192, 197, 199, 210, 212-3, 228, 231, 250, 263, etc.
filacterium, fillaterium : *voy.* phylacterium.
Firminus (s.), 350.
fontes, 117, 122, 123-4-5-6-7, 150.
Franciscus (s.), 357*n*.
Furseus (s.), 230.
Fuscianus (s.), 210.

Galterus, episcopus Laudun., 339*n*.
Gamaliel (s.), 316.
Geminianus (s.), 346.
Genebaldus (s.), 211, 338.
Genesis, 78, 80-1, 84-5, 94, 233, 238, 241-2, 251-2, 256-7.
Genesius (s.), 332-3 ; — 332-3.
Genovefa (s^a^), 223-4.
Genovefæ (S^a^) ecclesia, 139*n*, 140-1, 196, 223, 224, 266, 326.
— ad campos (ecclesia), 141*n*.
Gentianus (s.), 210.
genuflexio, 12, 114.
Georgii (S^i^) ecclesia, 140*n*, 195, 264, 277.
Georgius (s.), 264.
Gereon (s.), 359.
Germanus (s.), 281 ; — 313-4.
Gervasius (s.), 290.
Gildardus (s.), 283.
Gordianus (s.), 278.
Gorgonius (s.), 343, 347.
gradus altaris, 13.
Gregorius (s.), 61, 253, 257-8, 356, 374.
Grisogonus (s.), 378.

hancha, 52.
hasta, 52.
Hereneus (s.), 250.
Hermes (s.), 334.
Hieronymus (s.), 326, 353-4.
Hippolytus (s.), 323.
historia [scriptura sacra], 180, 230, 249, 263, 279, 281, 287-8-9, 291, 303, 306, 314-6-7-9, 328, 330-2-3-6-9, 346, 350-9, 360-4-5, 371-6-8, 380-3-4.
homilia, 57, 124.
Homiliarium, 132, 215, 217-8, 221, 224-5, 260, 272, 275, 297, 299, 307, 311, 320-4-6, 335, 347, 365.
horae, 6, 9, 14, 16, 18-9, 20, 23-9, 34, etc.
— beatæ Mariæ, 8, 16, 34, 54, 58-9, 63, 119, 127, 194, 206, 228, 269, 270, 381-2.
— de mortuis, 317.
hospitalarius, 35*n*, 52, 111.
hoslia, 12, 14, 199.
hymnus, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 12, 16, 18, etc.

Iacinctus (s.), 250; — 343.
ictus campanæ, 161.
ignitegium, 161*n*, 195.
imagines regum, 60.
Imago b. Mariæ, 15*n*, 158-9.
indumenta sacerdotalia, 47.
infulatus (episcopus), 44, 104, 150.
Innocentes (ss.), 53, 58, 202, 209, 213, 215, 217-8, 220-1-2-3-4-5.
insignia, 116, 118, 120-1-2, 139, 140-1, 145, 155, 264, 266, 277, etc.
introitus chori, 4, 9, 345.
— missae, 13, 20-1, 54, 62, 84, 110, 144, 146, 169, 297, 299, 308, 310-1, 322, etc.
Inventio sanctæ Crucis, 127, 266, 268-9, 271, 273-4-5, 344.
invitatorium, 6, 8, 17, 20-1-2-3-4-5-6, etc.
Isaias, 6, 17, 21-2-3, 25, 28, 31-2, 36-7-8-9, 40-1-2, 61, 85-6.
Israel, 190.

Jacobi (S.) capella, 196, 206*n*, 310.
Jacobus major (s.), 308-9, 310, 313.
— minor (s.), 268, 271-2.
jecus, 52.
jejunii caput, 14, 24, 50, 83, 109, 250, 253-4, 258.
jejunium, 267-8, 270-1-2-3, 275-6, 278, 345-6, 348, 350. — *Voy.* quatuor tempora.
Jepuinus, episc. Laudun., 196*n*.
Jeremias, 94, 96, 100-1-2-3, 106, 112, 114.
Joannes apostolus (s.), 53, 58, 104, 189, 203, 215-6-7, 219, 220-1-2-3, 275*n*, 276.
— Baptista (s.), 192-3-4, 198, 291-2-3-4-4-6, 299, 300-1, 334-5-6.
— Chrysostomus (s.), 80, 82, 92, 95, 97, 241; — martyr (s.), 293-4-5.
Joannis (S.) evangelistæ capella, 298; — in abbatiâ ecclesia, 109*n*, 113, 140*n*, 142*n*, 277-8; — in burgo ecclesia, 109*n*, 113, 139*n*, 140-1*n*, 196, 267, 292; — in Vallibus ecclesia, 139*n*.
Joel, 84.
Jonas, 102.
Josue, 88.
Judas (s.), 198, 365-6.
Judicum (liber), 88.
Judith, 182-3.
Juliana (s[1]), 253.
Juliani (S.) ecclesia, 139*n*, 140, 196, 267, 333.
Julianus (s.), 334.
Julitta (s[2]), 288, 302.
Justi (S.) ecclesia, 139*n*, 361.
Justus (s.), 139*n*, 361.
Juvenalis (s.), 275.

kalendæ, 166, 174-5, 177, 182-3, 186.
kalendarium, 218, 256. *Voy.* ca-m.
Katerina, Katherina (s[2]), 378-9-80.

Lac (sanctum) b. Mariæ, 15.
laicus, 139. *Voy.* custos laicus.
Lambertus (s.), 179, 343, 346.
Lamentationes Jeremiæ, 107, 115.
lampas, 108.
Largus (s.), 319.
laudes [post matutinas], 7, 8, 9, 17-8, 21, etc. — [in missâ], 51*n*, 121, 144, 152.
Laudunense capitulum, 1, 2, 30, 50, 228.
Laudunensis civitas, 104-5; — *voy.* decanus, ecclesia major.
Laurentii (S.) altare, 195, 321-2.
Laurentius (s.), 164, 195, 198, 237, 320-1-2-3-4-5, 328-9.
lectio, 6, 7, 8, 14, 17, 21-2, 24-5-6-7-8, etc.
lector, 52.
legenda [sanctorum], 163, 174, 192, 209, 282, 308, 312, 363.
Leo (s.), 86, 262; — 295.
letreolum, 13, 20, 43, 46, 56 119, 122, 142-3, 151, 153, 158, 193, 198, 212, 235-6, 243-4, 255-7, 262-5-8, 272-3-6, 285, 293-6-8, 306-9, 311, 331-3, 348, 352-3-4, 361-3-6, 370-2.
Levitici (liber), 102, 157, 181.
liber, 6, 11, 51, 165; — argenteus, aureus, 2, 44, 47, 60.
libo, 52.
Linus (s.), 380.
litania, 88, 117, 150, 267; — quina, 117; — septena, 117; — terna, 117.
littera dominicalis, 164-5, 256.
Lizinus (s.), 251.
Lucas (s.), 104, 107, 361.
Lucia (s[2]), 27, 41, 205, 210, 212, 379.
Lucius (s.), 346.
Ludovicus, rex, 314*n*; — (s.), 332.
luminare, 43, 44, 56, 60, 116, 142, 150, 192, 194, 243, 368, 380.
luna, 10, 19.
Lysiardus, Lisiardus, decanus Laudun., 1, 2.

Macarius (s.), 237.
Machabæi (ss.), 315.
Machabæorum (libri), 92, 163, 185.
Macra (s^a), 256*n*.
Magdalena (s^a), 164, 195, 306-7-8, 312-3-4.
Magdalenæ (S^a) altare, 312.
Magnus (s.) 330.
manipulus, 114.
manutergium, 14, 51-2.
Marcelli (S.) ecclesia, 139*n*.
Marcellianus (s.), 289.
Marcellinus (s.), 210, 281.
Marcellus (s.), 66-7, 230-1; — 357.
Marcus (s.) evang., 104, 106, 130, 265-6-7-8, 270-1, 312; — mart. 289; — papa, 357.
Margarita (s^a), 305.
Maria (campana quæ dicitur), 155.
Mariæ (b^a) completorium, 5, 6; — laudes, 8, 9, 74; — matutinæ, 8, 9, 18, 34, 54, 74, 88, 239, 299, 312, 321, 337, 351, etc.; — missa, 34, 36, 74, 132, 169, 238, 240, 243, 265, 291, 293; — nona, 16, 34, 74; — prima, 10, 19, 74, 88; — sexta, 15, 74, 89; — tertia, 12, 74, 89; — vesperæ, 3, 120, 131, 143, 200, 206, 213, 223, 238, 264, 288, 292, 296, 298, etc.
Mariæ (B^a) ad martyres (festum), 280; — de foro (ecclesia), 140*n*, 155*n*; — in profundo (ecclesia), 113*n*, 140*n*, 196.
Marius (s.), 232.
Martha (s^a), 232.
Martini (ecclesia S.) ante majorem ecclesiam, 83*n*, 113, 139*n*, 195, 266, 372; — extra civitatem, 104*n*, 109*n*, 141*n*, 196, 267.
Martinianus (s.), 288, 301.
Martinus (s.), episc., 221, 302, 313, 316, 372-3-4-5-6; — papa, 372.
Mathias (s.), 253-4-5-6, 258.
Matthæus (s.), 104-5, 179, 180, 198, 312, 347-8-9.
matutinæ, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 13, 17, 19, 26, 28, 31-32, etc.; — b^a Mariæ: *voy.* Mariæ; — de mortuis, 317.
Mauritius (s.), 180, 349, 350.
Maurus (s.), 196.
Maximus (s.), 24, 26, 45, 57, 117, 263.
Medardus (s.), 383, 384.
Memmius (s.), 317, 318.
mensa episcopi, 52.
meridies, 155*n*.
metrum, 128, 234, 277.
Michæas, 181.
Michael (s.), 202, 352-3-4.
Michaelis (S.) ecclesia, 267, 277.
ministerium, 3, 12*n*, 84, 91, 192, 199, 343.
ministrales [ministri], 51.
missa, 3, 12-3-4-5, 19, 20-1-2-3, 25, 27, etc.; — de b^a Maria: *voy.* Mariæ; — de Cruce, 163, 192, 291, 293, 313; — de Spiritu Sancto, 198, 202; — pro defunctis, 15, 19, 89, 106, 232, 314.
Missale, 14.
mitra, 109, 117, 119, 120-1, 142, 245, 327, 370.
mitratus (episcopus), 44, 108-9, 116.
Modestus (s.), 288.
modius vini, 3, 29, 30, 31-2-3, 111.
monachus, 140, 142, 237.
moneta, 51.
Montanus (s.), 207, 211, 280*n*.
Moyses, 88, 189, 190.

Nabor (s.), 287.
Natale Domini, 4, 9, 16, 23, 25, 27, 29, 34, 36-7, 43, 49, 50, 54, 120, 142-3-4, 150-1, 198, 203-6-9, 215-6-7-8-9, 220-1-2-3-4-5-6-7-8-9, 230, 243-6, 268, 293.
Nativitas b^a Mariæ, 4, 14, 16-7, 44, 50, 142, 164, 179, 246, 339.
— Domini: *voy.* Natale.
Nazarius (s.), 287.
Nereus (s.), 279.
neuma, 14.
Nicasius (s.), 28, 34, 36-7, 39, 40, 42, 212-3-4.
Nicodemus (s.), 316.
Nicolai (S.) capella, 196, 206*n*, 223, 276.
Nicolaus (s.), 205-6-7, 209, 226, 276*n*.
Nicomedes (s.), 281; — 346.
nocturnum, 6, 7, 24, 26, 30-1, 36, 46, etc.
nona, 9, 10, 16, 18-9, 20, 25, 27, 31, 34, etc.
nox, 87, 116, 149, 293, 297, 307, 311, 326, 331, 370.
Numerorum (liber), 97.
nummus, 9, 51*n*, 52, 111, 120, 144.

obiationes, 14.
octava, 4, 5, 7, 14, 17, 19, 20, 24, 34, 49, 53, 63-4-5, etc.
— solemnis, 5, 17, 19, 24, 142, 158, 195.
octavæ: *voy.* octava.
offertorium, 14, 23, 25, 27-8-9, 31, 34, 48-9, 51, 54, etc.
officium, 84, 114, 117; — de tempore, 8, 198.
oleum, 15, 110-1, 116.
omelia: *voy.* homilia.
Omeliarium: *voy.* Homiliarium.
Omnium Sanctorum (festum), 4, 17, 44, 50, 142, 186, 192, 194, 198, 201-2, 206, 243, 246, 367, 368.
oratio, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10-1-2-3, 15-6-7, etc.
Ordinarium, 159, 198, 228, 250; — sanctorum, 53, 74.
ordines, 92.
osculum pacis, 49*n*.
Osee, 113, 181.
ostium, 50, 120, 277, 327; — chori, 13, 48; — sepulchri, 118.
Otbodus (s.), 376.

pallium, 114, 116, 142, 149, 325, 339, 380; — super baculos [*dais*], 118*n*.

palma, 47, 61, 104-5, 111.
Palmæ, dominica Palmarum, 86, 88, 100-1, 103-4, 260-1-2.
Pancratius (s.), 279.
panis, 52.
pannus albus, 118; — sericus, 2, 56, 60, 110, 114*n*, 158, 193, 226-7, 260, 354, 363.
Paralipomenon (liber), 383-4.
Parasceve, 107-8, 110, 112.
parochialis presbyter: *voy.* presbyter.
Pascha, 4, 7, 12, 16-7, 20, 24, 44, 50, 56, 69, 70, 78-9, 81, 84-5-6-7-8, 117-8-9, 120-1-5-7-8-9, 130-3, 142-4-9, 150-1-2, 198-9, 201, 227-8, 233-4, 243-5-7, 262-3-4-5-6-7-8-9, 270-1-2-3-5-8, 280, 380; — annotinum, 262, 264, 268, 270.
paschale tempus, 198, 201, 203, 207, 213, 216, 263-4-5-6, 269, 270-1-4, 285.
Passio, 86, 104-5, 213.
Passionarium, 201, 204, 210-1-2-3-4, 219, 223-4, 226, 228, 231-3-5-6, 240-1-2-3-7-9, 250-3-5-8-9, 260-2-4-5, 274-5-7, 284-8, 290-3-5-6-9, 300-1-2-3-4-5-7-9, 314-5-6-8, 321-2-4-6, 330-1-2-4-5-7-8, 344-6-8-9, 351-2-4-5-8, 361-2-3-5-7, 373-7.
patena, 14, 15.
patronus, 191.
Pauli apost. (S.) altare, 195, 238-9, 240, 299.
Paulinus (s.), 290; — 336.
paulla, 60*n*.
Paulus (s.), apost., 68, 195, 238-9, 240, 295-6, 298-9, 300. *Voy.* Epistolae b. Pauli, Petrus et Paulus; — mart., 293-4-5.
pavimentum, 111.
pax, 15, 49*n*, 110, 117.
pelvis, 111.
Pentecostes, 14, 16, 17, 44, 50, 56, 122, 129, 142, 145, 146, 150, 152, 164, 165, 166, 173-4, 187, 198, 201, 228, 243-5, 266, 272-9, 281-2-3-5-7-8-9, 293, 311.
Perpetua (s^a), 257.
perfica, 43, 56, 60, 142, 158, 194, 243, 368.
Petri (ecclesia S.), 141*n*, 267; — ad Vincula (festum s.), 302, 314; — in foro (ecclesia S.), 139*n*, 140, 141, 155, 196, 266, 296, 297, 298, 326.
Petronilla (s^a), 281.
Petrus apost. (s.), Petrus et Paulus (ss.), 164, 174, 177, 189, 193, 194, 198, 208, 253, 255, 257, 258, 295, 296, 316; — mart. (s.), 210, 281.
Philippus (s.), 268, 271, 272.
phylacterium, 114, 140.
pœnitens, 84, 85, 86, 88, 90, 110.
pœnitentia, 109.
pœnitentiales (psalmi): *voy.* psalmi.
pomorum benedictio, 310.
pontifex: *voy.* episcopus.
porticus ecclesiæ, 83, 105.
postcommunio, 23, 31, 51, 62, 65, 71, etc.
præbenda, 52.
præcentor, 6, 7, 12*n*, 13-4-5, 24, 26, 33, etc.
præfatio, 15, 23, 48-9, 53, 74, 117, 121, 129, 133, 144, 147, 150, 152, 160, 203, etc.
Præjectus (s.), 239.
præpositus, 30*n*.
prandium, 52, 111.
Praxedes (s^a), 305.
preces, 5, 17-8-9, 20-1-2-3, 25-6, 28, etc.
presbyter, 46, 50, 51, 119, 220; — parochialis, 110, 139, 140, 277.
presbyterium, 15, 50, 52, 107, 110, 114, 120, 152.
prima, 5, 9, 19, 24, 27, 31, 34, 36, 49, 54-5, etc.; — b. Mariæ: *voy.* Mariæ.
Primus (s.), 284, 301.
Prisca (s^a), 65, 230, 231, 232.
Priscus (s.), 337, 338.
Proba (s^a), 211, 268, 270*n*, 271.
procedentes (sacerdotes, diaconi, subdiaconi), 48, 49*n*, 51, 227, 261, etc.
processio ad aliquam ecclesiam, 16, 83, 98, 104, 112, 195, 223-4, 276, 289, 292, etc.; — ad aliquod altare, 16, 195, 200, 213, 219, 220, 238, 298, 321, 327, 337, etc.; — ad altare B^ae Mariæ, 4, 9, 18; — ad altare incensandum, 3, 44, 53; — ad capitulum, 10; — ad evangelium cantandum, 14; — ad fontes: *voy.* fontes; — ad sepulchrum, 118; — ante crucifixum: *voy.* crucifixum; — ante missam, 11, 12*n*, 25, 27, 31, 36, 55, 58, 60, 62, 70, 120, 133, 218, etc.; — in Cœna Domini, 110; — in litaniis, 139, 266; — pro anniversario, 195, 196; — pro festo, 195, 196, 245.
Processus (s.), 288, 301.
prologus super Isaiam, 6; — super Jeremiam, 100.
propheta, 6, 84.
prosa, 13, 44, 46, 48-9, 58, 62, 120, 123, etc.
prostratio, 88.
Protasius (s.), 290.
Protus (s.), 343.
psalmi pœnitentiales, 88, 108, 139.
psalmus, ps., 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 13-4-5, etc.
Pueri (tres), 237.
pulpitum, 13*n*, 14, 23, 25, 27, 31, 36, 47, 48, 51, 54, 55, 58, 59, 61, 62, 71, etc.
pulsatio campanarum, 192, 194.
pulvinar, 12, 14, 114.
Purificatio b. Mariæ, 4, 14, 16, 17, 44, 49, 50, 53, 59, 228, 243, 247, 248, 250, 260-1, 325-6, 340, 368, 370.

Quadragesima, 3, 5, 20, 64, 66, 69, 84, 86, 88, 90, 91, 229, 251-2-3-4-5-6-7-8, 260-1-2-8, 312.
quatuor tempora, 23, 24, 27, 28, 37, 38, 40, 165, 166, 177, 180, 181, 214, 215, 254, 345-6-7-9, 350.
Quinquagesima, 82, 92, 248, 257.
Quintinus (s.), 367, 368.

racemorum (benedictio), 319.
Rami palmarum, 86, 104, 260, 261, 262.
rationale judicii, 190.
redditus thesaurarii, 9.
refectorium, 52*n*, 120, 121, 327.
regnarius, 6*n*, 7, 17, 45, 47, 52, 78, 92, 100, 104, 116, 119, 201, 226, 227, 369.
regula, 7, 11*n*, 43.
Regum (liber), 91, 93, 96, 98, 99, 166.
reliquiæ, 14, 15, 43, 142, 243, 278, 368.
Remigii (ecclesia S.) in plateâ, 139*n*; — in portâ, 120*n*, 139*n*, 195, 226, 266, 327, 354.
Remigium [lectionarium], 270, 286, 288, 304, 318, 368, 374.
Remigius (s), 3*n*, 4, 52, 53, 56, 65, 66, 142, 183, 192, 193, 207, 221, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 313, 354-5-6-7-8.
responsorium, 36-7-8-9, 40, 43, 99, 134-5, 137, etc.
responsum, 6, 2, 3, 6, 7, 12, 14-5-6-7, 19, 20-1, etc.
Resurrectio, 123, 127, 129, 130, 132-3-5-6-8, 140.
Rogationes, 271-3-6-8-9.
Romanus (s), 320.
Rufinus, Ruffus, Rufus (s.), 287-8-9, 302.
Rufus (s.), 333.

sabbatum, 2, 3, 4, 5, 8, 20, 23, 26, 29, 33-4, 36-7-8, etc.
Sabina (s[a]), 335.
sacerdos, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10-1-2-3-4-5-6-7-8, etc.; — major in ordine, 5.
Sacramenti (festum SS.), 4, 5, 17, 71, 72, 159, 163, 164, 187, 282, 283, 284, 286, 287, 289, 291-2-5.
sacrarium, 9, 12, 14, 15, 47, 48, 50, 53, 111, 116, 156, 195, 202, 205, 208, 220, 224, 239, 310, 328, 337, 342, 352, 383.
sacrista, 44, 243, 363, 380.
sal, 11.
Salaberga (s[a]), 349.
Salvatoris (altare), 16, 20-1-2-3-4-5-6-7-8-9, 30, etc.
Sanguis [J. C.], 110.
Sapientiæ (liber), 92, 155, 174.
Saturninus (s.), 196, 210.
scabellum cathedræ, 43, 44, 150.
scrineum, 44, 60.
Sebastianus (s.), 217, 233, 234.
secretum missæ, 15.
sedes canonicorum, 20, 50, 72, 88, 108.
Sennen (s.), 314.
Septem fratres (ss.), 303.
septimana, 129, 248.
septimanarius, 2*n*, 3, 4, 6, 9, 13, 16, 45, 84, 85, 158, 193, 197, 200, 201, 202, 204, 206, 208, 213-9, 220-3-7, 235-8-9, 299, 312, 321-5, 337, 340, 551-3-5, 362-8, 371-2.
Septuagesima, 7, 12, 24, 66, 69, 78, 87, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240-1-2-4-6-7-8-9, 250-1-2.
sepulchrum, 111, 118.
sequentia, 23, 49, 51, 54-5-6, 58, 60, 62, etc.
sermo ad populum, 79, 87, 98, 105, 155.
Servatius (s.), 280.
servitium, 83, 164, 165, 167, 169.
Severinus (s.), 364.
Sexagesima, 80.
sexta, 9, 10, 12, 15, 18-9, 25, 27, 31, 34, etc.
sextarius vini, 52.
sigeolum, 11.
signaculum crucis, 15.
signum majus, 2, 9, 16, 52, 54, 122, 126; — minimum, 9, 54, 126.
Silvester (s.), 54, 55, 56, 221, 356, 374.
Simon (s.), 198, 365, 366.
simpellicium : *voy.* superpellicium.
Simplicius (s.), 313, 356.
Sixtus (s.), 287, 301, 318.
Smaragdus (s.), 319.
solemnitas, 2, 7, 10, 19, 149, 243, 245, 263, 293, 368, 380.
Soter (s[a]), 250, 251.
stallum, 5, 18.
Stephani (ecclesia S.), 113*n*, 141*n*, 196, 267, 316*n*.
Stephanus (s.), papa, 315; — protomart., 34, 53, 58, 215, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 225, 316, 335.
stola, 108, 109.
subdiaconus, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 11-2-3-4, etc.
subebdomadarius, 79, 122, 123, 153, 363.
submonitio episcopi, 109.
subregnarius, 3*n*, 11, 44, 49, 50, 116, 181.
subseptimanarius, 2*n*, 3, 12, 15.
subthesaurarius, 9, 45, 111, 115, 363, 380.
succentor, 2, 3, 6, 7, 29, 43, 44-5-6, 48-9, 50-1, 91-2, 107, 109, 113-7-8, 120-1-2, 142-3, 151, 194, 206, 226, 243-4-5-6, 260-1-6, 325-6-7, 339, 340-1, 363-4-8-9, 370, 380-1-2.
Sulpicius (s.), 66, 67, 231, 250.
superpellicium, 142, 149, 328, 333, 342, 363.
Symphorianus (s.), 330.
syndon, 110.

tabernaculum, 190.
tabula, 11, 139.
tabulæ altaris, 43, 56, 111, 116, 142, 149, 194, 241, 243, 260, 325, 339, 368, 380.
tapeta, 43, 114, 116, 142, 149, 243, 325, 339, 380.
Templum Domini, 140*n*, 196, 277.
tertia, 9, 10, 12, 18-9, 25, 27, 31, 34, etc.
textus, 12, 13, 14, 43, 45, 50, 56, 59, 61, 104, 120, 140, 145, 156, 158, 192, 193, 194, etc.; — argenteus, 61, 198, 225; — auro protectus, deauratus, 44, 225; — minimus, 44, 60; — parvus, 266.
Thecla (s[a]), 350.

Theodorus (s.), 371.
Theodulus (s.), 274.
thesauraria, 380.
thesaurarium, 9.
thesaurarius, 6, 32, 43, 44, 45, 46, 47, 50, 115, 116, 119, 120, 143, 151, 243, 260, 325, 327, 339, 363, 368-9, 380-1.
Thomæ mart. (altare S.), 195, 219, 220.
Thomas (s.), apost., 32, 35, 37, 38, 40, 41, 42, 214, 215, 302;
— Cantuariensis, 53-4-5 6, 195, 209, 216*n*, 219-20.
thuribulum, 3, 8, 12-3-4-5, 20, 24-5, etc.
thus, 9, 14, 45, 116.
Tiburtius (s.), 263; — 322.
Timotheus (s.), 330; — 330, 331.
titulus lectionis, 113.
Tobias, 179.
tonus, 2, 61, 65, 337.
torchia, 47, 48, 61.
torsa, torta candelarum, 116-7.
tractus, 81, 82, 84-5, 87, 89, 91-2, etc.
Transfiguratio, Transformatio Domini, 56, 308, 310, 313.
Tres pueri, 237.
triduum, 7, 20, 109.
Trinitas, 5, 17, 69, 70, 122, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 166, 167, 169, 170, 172, 173, 201, 281-2-3-5-6-7-8, 291-2-5-6, 311-2, 329, 342.
tropus, 326, 381.
tumba, 15.
tunica, 19, 47, 48, 104, 0, 116, 149, 205, 224.
turris, 2, 9, 16, 44, 49, 52, 54, 120, 121, 126, 146, 152, 195, 220, 321.

Urbanus (s.), 281.

Valentinus (s.), 252.
Valerianus (s.), 263.
Valerius (s.), 287, 288, 289, 302.
Valles, 139*n*, 271*n*, 272, 276, 278.
vasculus, 14, 15; — Corporis Christi, 44.
Vedastus (s.), 250.
Venantius (s.), 359, 361.
versiculus 2, 52, 120, 193, 195, 196, 197, 202, 299, 311, 322, 324, 355, 356, 358, 362, etc.
versus, 6, 7, 12-3, 18, 25-6-7-8-9, 30, etc.
vesperæ, 2, 3, 4, 7, 9, 14, 17-8-9, 20-1-2-3, etc.; — pro mortuis, 317, 370.
Victor (s.), 305.
Victoricus (s.), 210.
Victoris (ecclesia S.), 196*n*, 306*n*.
vicus episcopalis, 277.
vigilia, 23, 25, 29, 30, 33, 35, 36, 39, 41, 43, 59, 60, 179, 180, 196, 197, 198, 213, 237, 273-5-6-8-9, 281-2-3-5-8, 291-2-5-6, 320-4-5, 347-8, 365-7-8; — pro defunctis, 16, 89, 106, 200.
Vincentii (S.) abbas, 50*n*, 51; — ecclesia, 109*n*, 113, 141*n*, 196, 206, 232, 235, 237, 241, 266, 267, 268, 273-5-8, 281.
Vincentius (s.), 67, 68, 69, 76, 77, 208, 217, 234, 235, 237, 242.
vineæ (dum florent), 167.
vinum, 14, 110.
Vitalis (s.), 252; — 271.
vitreæ, 380.
Vitus (s.), 288.

Walaricus (s.), 27, 203, 211, 212.

Ymaginis (altare) : *voy.* Imago.
ymnus : *voy.* hymnus.
Ysaias : *voy.* Isaias.

Zacharias, 103, 181.
Zeno (s.), 252.
Zoticus (s.), 250.

II

TABLE

de la poésie liturgique.

HYMNES

A solis ortus (*al.* ortu) cardine [*Repert. hymnol.*, 26], 44, 52, 54, 56-7-8, 216, 218, 220-1-2-3.
Ad cœnam [110], 127-8, 130, 136, 264-5, 268-9-70, 272, 274, 277, 280, 282.
Alleluia dulce carmen [811], 78.
Audi benigne conditor [1449], 90, 253, 255, 257-8, 262.
Aurea luce [1596], 296, 298.
Ave maris stella [1889], 3, 131, 158, 244, 260-1, 326, 339-40-1, 343, 346.
Catherinæ collaudemus [2693], 379.
Chorus novæ Jerusalem [2824], 129, 133, 135, 137-8, 268.
Christe cunctorum [2854], 381, 383.
Christe qui lux es et dies [2934], 4, 86, 100, 117, 128, 151, 159, 163, 200, 253, 258.
Christe redemptor [2960], 46, 57.
Christe redemptor omnium [2959], 368.
Christe sanctorum decus angelorum [3000], 352-3, 381.
Cœli Deus sanctissime [3734], 3, 20-1-2-3, 25-6, 28-9, 31.
Crux fidelis [4019], 114.
Deus creator omnium [4426], 163.
Deus tuorum militum [4534], 207, 211, 216, 221-2, 232, 236-7, 242, 247-8, 258-9, 262, 292, 318, 321-2, 332, 334-5-6-7-8, 352-3, 367-8, 373, 375-6, 378.
Digna Deo Cilinia [4656], 363.
Doctor egregie [4791], 300.
Egressus Christi a Patre [5267], 144-5-6-7, 149, 272, 277, 280, 282.
Ex more docti mystico [5610], 87-8.
Exultet cœlum laudibus [5832], 199, 200, 203, 209, 214-5, 218, 222, 224, 238-9-40, 253-4-5-6, 265, 267, 272-3, 276, 285-6-7, 294, 299, 300-1-2, 304-5, 309, 310, 315, 331-2, 348-9, 361-2, 366.
Exultet jam angelica [5868], 116.
Gloria laus [7282], 105.
Hoc in templo [7888], 381, 383-4.
Hostis Herodes [8073], 60, 62-3-4-5.
Immense cœli [8453], 72, 80.
Iste confessor [9136], 205-6, 209, 211-2, 229, 231-2, 241, 252, 256-7-8-9, 262, 276, 278, 280-1, 304, 314, 318, 333, 336, 338-9, 353, 356-7, 360-1, 364, 372-3-4-5-6.
Jam lucis orto [9272], 9, 49, 58-9, 61, 70, 87, 101, 104, 128, 146-7, 160, 167, 216, 219, 220, 222, 227, 232-3, 235-6-7, 239, 258-9, 262, 269, 332, 335, 349, 378.
Jam ter quaternis [9408], 90.
Jesu corona virginum [9598], 223, 235, 242-3, 249, 251, 270-1, 350, 361, 377, 379.
Jesu nostra redemptio [9582], 142-3, 145, 147-8, 272, 274, 277, 285.
Jesu redemptor sæculi [9649], 16, 88, 129, 168, 200, 253, 258.
Jesu salvator sæculi [9680], 161, 270, 368.
Katherinæ : *voy.* Catherinæ.
Lucis creator optime [10691], 75, 79, 81, 83, 168.
Magnæ Deus potentiæ [10934], 73.
Magne pater Augustine [10968], 333-4.
Martyr Dei [11228], 248, 264-5, 281, 319, 320, 323, 333, 346-7, 350-1, 360, 371-2.
Memento salutis a[u]ctor [11446], 10.
Nocte surgentes [12034], 6, 24, 30, 36, 78, 80, 82, 100, 103.
Nunc sancte nobis Spiritus [12586], 12, 51, 58, 151-2, 167.
O gloriosa Domina [13042], 6, 74, 132, 245, 261, 326, 328, 340.
O lux beata Trinitas [13150], 69, 80, 158, 160-1-2, 185, 295, 311-2.
O nimis felix [13311], 294.
O quam glorifica [13516], 45, 53, 57-8-9, 60, 62-3, 69, 132, 223, 226, 228, 231, 233-4, 236, 238, 242, 244, 260, 325, 340.
O redemptor sume carmen [13616], 110.

O rex gloriose martyrum : *voy.* Rex.
Pange lingua [14481], 101, 114.
Pange lingua [14457], 379.
Plasmator hominis Deus [14968], 73.
Quem terra [16347], 325, 328, 329-30.
Qui respicis humilia [16500], 364.
Quicumque Christum quæritis [16556], 60, 64-5.
Quod chorus vatum [16881], 244, 247.
Rector potens [17061], 52, 129, 168.
Remigius [17300], 226-7-8, 354-5-6-7-8, 363.
Rerum Deus tenax [17328], 16, 52, 129, 168.
Rex gloriose martyrum [17453], 196, 210, 212-3, 223, 225, 230-1-2-3, 238, 250, 251-2, 261, 264, 279, 281-2-3-4-5, 287-8-9, 290-1, 293-4, 303, 306, 316-7-8-9, 323, 332, 349, 350-1, 358-9, 365, 368-9, 371, 376.
Salve festa dies [17949], 52.
Sanctorum meritis [18607], 212-3-4, 219, 225, 228, 233-4, 283, 290, 294, 316-7, 323-4, 350-1-2, 358-9, 370.
Summe largitor præmii [19679-716], 83-4-5, 87-8.
Te Deum laudamus [20086], 9, *passim*.
Te lucis ante terminum [20138], 20, 130, 143, 146, 200, 207, 211, 213, 249, 253, 255, 258, 265, 270, 272, 274, 277, 280, 285-6, 290, 292, 294, 300, 304, 306, 308-9, 311, 315-6, 318, 321, 323, 331, 333-4, 337-8, 348, 350-1-2-3, 355, 358, 362-3, 366-7, 373, 377, 379.
Telluris ingens [20268], 72.
Urbs beata [20918], 380, 382-3-4.
Ut queant laxis [21039], 292, 294-5, 301.
Veni creator Spiritus [21204], 150-1-2, 154-5-6-7.
Verbum supernum [21391], 8, 18, 21-2-3-4, 26-7-8-9, 30-1.
Vexilla regis prodeunt [21481], 100, 103, 274-5, 344-5.
Virginis proles [21703], 209, 228, 232, 234, 241, 249, 253, 257, 305, 376-7, 379.
Votiva [22180], 306-7-8, 312-3.

KYRIE

Clementissime [*Repert. hymnol.*, 3397], 121, 141.
Cunctipotens [4128], 48, 58, 120, 124-5, 144, 160, 202, 205, 208, 214-5-6, 218-9, 220, 224, 227, 239, 255, 258, 261-2, 266, 269, 273, 275, 278, 297, 307, 310-1, 322, 332, 334, 337, 340, 348, 352-3-4-5, 362, 364, 366, 369, 373, 382.
Deus sempiterne [4508], 125, 155.
Fons bonitatis [6429], 51, 120-1, 125, 152, 246, 297, 327.
Jesu redemptor [9616 ?], 123.
Orbis factor [14227], 49, 123, 153.
Summe Deus [196..], 124, 154.
Theoricam [20417], 124.

PROSES

Adveniens, 43-4.
Alma munera, 340.
Doxæ per sæcula, 48, 62, 153, 215, 219, 220, 255, 285, 310, 332, 366, 382.
Est qui nutu, 202, 205, 208, 216, 218, 224, 227, 239, 246, 261-2, 273, 307, 327, 334, 341, 352, 355, 569, 373.
Et veritatis quam habet, 47.
Fabricæ mundi [*Repert. hymnol.*, 5929], 381.
Fac Deus, 46.
Facinora nostra [5940], 46.
Familiam [5960], 46.
Inviolata [9094], 132, 244-5, 246*n*, 340-1, 343-4-5.
Lætemur gaudiis [10087], 49.
Laude piissima [10271], 219.
Merenti, 51, 58, 124-5, 144.
Nato canunt omnia : *voy.* SEQUENTIÆ.
Natus ante sæcula : *voy.* SEQUENTIÆ.
Ore Patris, 120, 154, 214, 269, 275, 297, 322.
Pater æternus, 258, 278, 337, 348, 354, 362, 364.
Regi regum manet, 123, 152, 155, 160, 220, 311.
Sedentem in supernæ [18776], 48, 58, 62, 120, 123-4-5, 144, 152, 154-5, 160, 202, 205, 208, 214-5-6, 218, 220, 224, 227, 239, 246, 255, 258, 262, 266, 269, 273, 275, 278, 285, 297-8, 307, 310-1, 322, 327, 332, 334, 337, 340, 348, 352-3-4-5, 362, 364, 366, 369, 373, 382.
Semper sit, 353.
Sospitati [19244], 206-7 : [19243], 379.
? Veni sancte Spiritus, 152, 154-5-6-7, 198.
Victimæ paschali laudes : *voy.* SEQUENTIÆ.

SÉQUENCES

A rea [*Repert. hymnol.*, 16], 327, 329, 343.
Ad celebres [100], 353.
Alle cœleste [801], 343.
Alma chorus Domini [821], 154, 156, 158.
Augustino præsuli [1562], 334.
Aurea : *voy.* A rea.
Ave Maria [1879], 23, 261, 329, 342-3.
Ave mundi [1974], 329, 343.
Ave virgo [22..], 329, 343.
Benedicta semper sancta [2432], 160, 312.
Celsa pueri [2747], 219.
Christi Baptista [3043], 335.
Christo inclyta [3152], 369.
Clara chorus [3297], 382-3.
Clare sanctorum [3336], 215, 239, 254-5, 266, 273, 285, 287, 297, 299, 305, 310, 315, 332, 348, 362, 366.
Concinat orbis [3714], 123, 126-7, 135.
Congaudentes [3795], 208.
Corda cantent [3892], 343.
Eia recolamus [5323], 51.
Epiphaniam [5497], 62.
Fulgens præclara [6601], 121.
Gaude Roma [6928], 298.
Gaude Sion [6956], 373.
Gaudeat et jubilet [7086], 364.
Hac clara die turma [7494], 246, 329, 341, 343.
In omnem terram [8711], 155.
Lætabundus [10012], 51, 58, 62, 216, 218-9, 224.
Laude jucunda [10265], 205, 228, 232, 258, 262, 278, 280, 333, 338, 354-5, 373.
Laudes crucis attollamus [10300], 275, 343, 345.
Laudes Deo devotas [10370], 154, 157.
Laureata [10485], 220.
Magnus Dominus in universa terra, [11033-2], 216.
Mane prima sabbati [11064], 125, 138, 307.
Matris melos [11382], 325.
Nato canunt omnia [11890], 49, 55-6, 60.
Natus ante sæcula [11903], 48, 54-5-6.
Nostra musica [12283], 218.
O Deus maris poli [12899], 147, 148.
Per unius casum grani [14826], 367.
Præsuli Remigio [15374], 228, 355.
Reginæ nunc cœlorum [17201], 329, 343.
Rex omnipotens [17479], 144.
Sacrosancta [17733], 203.
Sancti Spiritus [18557], 152.
Stans a longe [19427], 175.
Stirpe Davidica, 121.
Stola jocunditatis [19523], 322.
Supernæ harmoniæ [19815], 359.
Supernæ matris [19822], 214, 248, 271, 352.
Triumphalis [20601], 237.
Victimæ paschali laudes [21505], 118, 124, 126, 133, 136, 269.
Virgini Mariæ laudes [21656], 132.
Vox sonora [22223], 379.
Zima vetus expurgetur [22256], 129.

III

TABLE DES MATIÈRES.

Ordinarium ecclesiæ Laudunensis a Lisiardo decano.

PROPRE DU TEMPS

(DIMANCHES, FÉRIES ET FÊTES).

Sabbatum ante domin. I Adventus 2
Dominica Iª ADVENTUS . . 6
Feria IIª 17
Feria IIIª 20
— IVª 21
— Vª, VIª 22
Sabbatum 23
Dominica IIª 24
Feria IIª, IIIª 25
— IVª, Vª, VIª, Sabbatum. . 26
Dominica IIIª 26
Feria IIª, IIIª. 27
— IVª, Vª, VIª 28
Sabbatum 29
Dominica IVª 30
Feria IIª 31
— IIIª, IVª, Vª 32
— VIª, Sabbatum (vigilia Natalis Domini) 33
NATIVITAS Domini . . 43
Infra octav. Natalis Domini . . 53
CIRCUMCISIO Domini . . 56
Vigilia Epiphaniæ. 59
EPIPHANIA Domini . . . 60
Infra octav. Epiphaniæ 63
Octavæ Epiphaniæ 65
Dominica Iª post oct. Epiphaniæ 69
Feria IIª 71
— IIIª 72
— IVª, Vª, VIª 73
Sabbatum 74
Dominica IIª post oct. Epiphaniæ 75
Feria IVª, VIª. Sabbatum . . . 75
Dominica IIIª 75
Feria IVª, VIª, Sabbatum . . . 76
Dominica IVª 77
Feria IVª, VIª, Sabbatum . . . 77
Dominica Vª. 78
Sabbatum ante Septuagesimam 78
SEPTUAGESIMA 78
Feria IIª, IVª, VIª 80
Sabbatum ante Sexagesimam . 80
SEXAGESIMA 80
Feria IIª, IIIª, IVª, VIª 82
Sabbatum ante Quinquagesimam 82
QUINQUAGESIMA . . . 82
Feria IIª, IIIª. 83
— IVª, in capite jejunii . . 83
— Vª 84
— VIª 85
Sabbatum 86
Dominica I QUADRAGESIMÆ 86
Feria IIª 88
— IIIª, IVª 90
— Vª, VIª, Sabbatum . . . 91
Dominica IIª 92
Feria IIª, IIIª. 93
— IVª, VIª, Sabbatum . . . 94
Dominica IIIª 95
Feria IIª 95
Feria IIIª, IVª, Vª 96
— VIª, Sabbatum. 97
Dominica IVª 97
Feria IIª, IIIª. 98
— IVª, Vª, VIª 99
Sabbatum 100
Dominica Vª (PASSIONIS). . 100
Feria IIª 101
— IIIª, IVª, Vª 102
— VIª, Sabbatum. 103
Dominica in PALMIS. . . 103
Feria IIª 105
— IIIª, VIª 106
— Vª (in Cœna Domini) . . 107
— VIª (in Parasceve) . . . 112
Sabbatum (sanctum). 115
PASCHA 118

Feria IIa 122
— IIIa 123
— IVa 124
— Va 125
— VIa 126
Sabbatum 127
Dominica in octava Paschæ . 128
Feria IIa 129
— IIIa 130
— IVa, Va, VIa 131
Sabbatum 132
Dominica Ia post octav. Paschæ. 133
Feria IIa- VIa, Sabbatum . . . 134
Dominica IIa. 135
Feria IIa, IIIa, IVa 135
— Va, VIa, Sabbatum . . . 136
Dominica IIIa 136
Feria IIa- VIa, Sabbatum . . . 137
Dominica IVa 138
Feria IIa (Rogationum) 138
— IIIa id. 140
— IVa id. 141
Ascensio Domini . . . 142
Feria VIa 145
Sabbatum 146
Dominica post Ascensionem . 147
Feria IIa, IIIa, IVa, Va 148
— VIa 149
Sabbatum (vigilia Pentecostes). 149
Pentecostes. . . . 150
Feria IIa 153
— IIIa, IVa 154
— Va, VIa. 156
Sabbatum 157
Festum Trinitatis . . 158
Feria IIa 161
— IIIa, IVa, Va, VIa, Sabbatum. 162
Dominica Ia post octav. Pentecostes 166
Feria IIa- VIa, Sabbatum . . . 169
Dominica IIa. 169
Feria IIIIa, Sabbatum 170
Dominica IIIa. 170
Feria IIIIa, VIa, Sabbatum . . . 170
Dominica IIIIa 170
Feria IIIIa, VIa, Sabbatum. . . 171
Dominica Va 171
Feria IIIIa, VIa, Sabbatum. . . 171
Dominica VIa. 171
Feria IIIIa, VIa, Sabbatum. . . 172
Dominica VIIa 172
Feria IIIIa, VIa, Sabbatum. . . 172
Dominica VIIIa 172
Feria IIIIa, VIa, Sabbatum . . 173
Dominica IXa. 173
Feria IIIIa, VIa, Sabbatum. . . 173
Dominica Xa 174
Feria IIa, IIIIa, VIa, Sabbatum . 175
Dominica XIa. 175
Feria IIIIa, VIa, Sabbatum. . . 176
Dominica XIIa 176
Feria IIIIa, VIa, Sabbatum. . . 176
Dominica XIIIa 176
Feria IIIIa, VIa, Sabbatum . . 177
Dominica XIIIIa. 177
Feria IIa- VIa, Sabbatum . . . 178
Dominica XVa 178
Feria IIIIa, VIa, Sabbatum . . 179
Dominica XVIa 179
Feria IIIIa, VIa, Sabbatum . 180-1
Dominica XVIIa. 182
Feria IIIIa, VIa, Sabbatum . . 183
Dominica XVIIIa 183
Feria IIa- VIa, Sabbatum . . . 184
Dominica XIXa 184
Feria IIIIa, VIa, Sabbatum . . 184
Dominica XXa 184
Feria IIIIa, VIa, Sabbatum . . 185
Dominica XXIa 185
Feria IIIIa, VIa, Sabbatum . . 185
Dominica XXIIa. 185
Feria IIa- VIa, Sabbatum . . . 186
Dominica XXIIIa 186
Feria IIIIa, VIa, Sabbatum . 187
Dominica XXIIIIa 187
Feria IIIIa, VIa, Sabbatum. . 187-8
Dominica XXVa. 188
Feria IIIIa, VIa 188

Adæ de Corlandon de Ordine officiorum

PROPRE DES SAINTS

Prologus libri 189
Rubricæ generales 192

November

29 Vigilia b. Andreæ; Saturnini, Chrysanthi, Mauri et Dariæ. 196
30 Andreæ apost. 198

December

1 Eligii ep. et conf. 204
6 Nicolai ep. et conf. 206
7 Octava s. Andreæ. 209
10 Eulaliæ virg 209
11 Fusciani, Victorici, Gentiani; commemoratio s. Damasi . 210

12 Walarici conf. 211
13 Luciæ v. et m. 212
14 Nicasii ep. et mart. 212
21 Thomæ apost. 214
26 Stephani protom. 215
27 Joannis apost. et evang. . . 217
28 Innocentium 218
29 Thomæ ep. et m. 219
31 Silvestri papæ, comm. . . . 221

JANUARIUS

2 Octavæ b. Stephani 221
3 — b. Joannis; Genovefæ. 223
4 — Innocentium. . . . 224
13 Remigii ep. et conf. 225
14 Felicis presb. 228
16 Marcelli mart. et Fursæi conf. 230
17 Sulpicii et Antonii conff. . . 231
18 Priscæ virg. et m. 231
19 Marii et Marthæ mm. . . . 232
20 Fabiani et Sebastiani mm. . 233
21 Agnetis v. et m. 234
22 Vincentii m. 235
23 Emerentianæ, Macharii et trium puerorum 237
25 Conversio b. Pauli, comm. s. Præjecti 238
26 Bathildis viduæ 240
27 Joannis Chrysostomi ep. . . 241
28 Octava s^a Agnetis. 241
29 — b. Vincentii 242
30 Aldegundis virg. 242

FEBRUARIUS

1 Birgittæ virg. 243
2 Purificatio s^a Mariæ 243
3 Blasii ep. et m. 247
5 Agathæ v. et m. 249
6 Vedasti et Amandi ep. . . 250
10 Sotheris virg. et Zotici, Irenæi et Hyacinthi. 250
11 Euphrasiæ virg. 251
13 Lizini ep. et conf. 251
14 Valentini, Vitalis, Feliculæ et Zenonis mm. 252
16 Julianæ v. et m. 253
22 Cathedra s. Petri 253
24 Mathiæ apost. 255
26 Alexandri ep. et conf. . . . 256

MARTIUS

1 Albini ep. et conf. 256
2 Macræ virg. et m. 256
7 Perpetuæ et Felicitatis mm. 257
12 Gregorii papæ 257
21 Benedicti abbatis 259
25 Annuntiatio Domini 260

APRILIS

4 Ambrosii ep. et conf. . . . 262
11 Leonis I papæ 262
14 Tiburtii, Valeriani et Maximi mm. 263
23 Georgii mart. 264
25 Marci evang. 265
Pascha annotinum 268
28 Probæ v. et m., comm. s. Vitalis m. 270

MAIUS

1 Philippi et Jacobi apost. . . 272
3 Inventio s^a Crucis, comm. ss. Alexandri, Eventii, Theoduli et Juvenalis 273
6 Joannis ante Portam Latinam 275
9 } Translatio s. Nicholai . . . 276
} Beati conf. 276
10 Gordiani et Epimachi mm. . 278
12 Nerei, Achillei et Pancratii mm. 279
13 Mariæ ad martyres, et s. Servatii comm. 280
17 Montani conf. 280
25 Urbani papæ comm. . . . 281
28 Germani ep. et conf. comm. 281
31 Petronillæ virg. comm. . . 281

JUNIUS

1 Nichomedis mart. comm. . 281
2 Petri et Marcellini mm. . . 281
8 Medardi et Gildardi epp. . . 283
9 Primi et Feliciani mm. . . 284
11 Barnabæ apost. 285
12 Basilidis, Naboris, Nazarii et Celsi mm. 287
14 Rufini et Valerii mm. . . . 288
15 Viti, Modesti et Crescentiæ mm. 288
16 Cyrici et Julittæ mm. . . . 288
18 Marci et Marcelliani mm. . 289
19 Gervasii et Protasii mm. . 290
22 Albani mart. et Paulini conf. 290
23 Vigilia b. Joannis Baptistæ . 291
24 Nativitas s. Joannis Baptistæ 292
25 Translatio s. Eligii, comm. . 293
26 Joannis et Pauli mm. . . . 293
28 Vigilia apost. Petri et Pauli, comm. b. Leonis. 295
29 Petri et Pauli apost. . . . 296
30 Comm. s. Pauli apost. . . . 298

JULIUS

1 Octavæ s. Joannis Bapt. . . 300
Per octavas apostolorum . . 301
2 Processi et Martiniani mm. comm. 301
3 Translatio s. Thomæ apost. comm. 302
4 Translatio et ordinatio s. Martini ep. comm. 302
6 Octavæ apostolorum. . . . 302
10 Septem fratrum 303
11 Translatio s. Benedicti. . . 303
15 Divisio apostolorum. . . . 304
20 Margaritæ v. et m. 305

21 Praxedis virg. et Victoris m. 305
22 Mariæ Magdalenæ. 306
Per octavas b^ae Mariæ Magdal. 308
25 Jacobi apost. 309
27 Transfiguratio Domini . . . 310
29 { Octavæ b. Mariæ Magd. . Felicis, Simplicii, Faustini et Beatricis mm. comm. 312 313
30 Abdon et Sennes mm. . . 314
31 Germani ep. et conf. . . . 314

AUGUSTUS

1 Petri ad Vincula, comm. Machabæorum mm. 314
2 Stephani papæ et mart. . . 315
3 Inventio ss. Stephani, Nicodemi, Gamalielis et Abibonis 316
4(5) Cassiani et Memmii ep.; Dominici conf. 317
6 Sixti, Felicissimi et Agapiti mm. 318
7 Donati mart. 319
8 Cyriaci, Largi et Smaragdi mm. 319
9 Romani mart. Vigilia b. Laurentii 320
10 Laurentii mart. 320
Per octavas b. Laurentii . . 322
11 Tiburtii mart. comm. . . . 322
13 Hippolyti et sociorum mm. 323
14 Vigilia Assumptionis, comm. s. Eusebii 324
15 Assumptio b^ae Mariæ. . . . 325
Per octavas Assumptionis . 328
18 Agapiti m. comm. 330
19 Magni m. comm. 330
22 { Octava Assumptionis. . . Timothei et Symphoriani mm. comm. 330 330
23 Timothei et Apollinaris mm. 330
24 Bartholomæi apost. 331
25 Genesii et Genesii, Ludovici regis 332
27 Ruti mart. 333
28 Augustini episc., comm. Hermetis et Juliani 333
29 Decollatio b. Joannis Baptistæ, comm. s^ae Sabinæ . . 335
30 Felicis et Adaucti mm. . . 336
31 Paulini ep. 336

SEPTEMBER

1 Ægidii abbatis 336
5 Genebaldi ep. et conf. . . 338
7 Evurtii ep. et conf. 339
8 Nativitas b^ae Mariæ 339
Per octavas Nativitatis . . 341
9 Gorgonii mart. comm. . . . 343
11 Proti et Hyacinthi mm. comm. 343
14 Exaltatio s^ae Crucis, comm. Cornelii et Cypriani mm. . 344
15 Octava Nativitatis, comm. Nichomedis m. 345
16 Euphemiæ v. et m., commem. Lucii et Geminiani mm. . 346
17 Lamberti ep. et mart. . . . 346
20 Vigilia b. Matthæi. 347
21 Matthæi ap. et evang. . . . 348
22 Mauricii et sociorum mm., comm. Salabergæ vid. . . 349
23 Theclæ virg. 350
25 Firmini ep. et mart. . . . 350
27 Cosmæ et Damiani mm. . . 351
29 Michaelis archang. 352
30 Hieronymi presb. 353

OCTOBER

1 Translatio b. Remigii . . . 354
Per octavas b. Remigii. . . 356
4 Francisci conf. 357
7 Marci, Marcelli et Apulei mm. comm. 357
8 Octavæ b. Remigii 357
9 Dionysii et sociorum mm. . 358
10 Gereonis et sociorum mm. . 359
13 Venantii abb. 359
14 Callisti papæ et mart. . . . 360
15 Basoli conf. 360
17 Anstrudis virg. 361
18 Lucæ evang., comm. s. Justi. 361
21 Ciliniæ matris s. Remigii . . 363
23 Severini ep. et conf. . . . 364
25 Crispini et Crispiniani mm. 365
27 Vigilia Simonis et Judæ . . 365
28 Simonis et Judæ apost. . . 366
31 Quintini mart., comm. vigiliæ Omnium Sanctorum . . . 367

NOVEMBER

1 Festum Omnium Sanctorum. 368
2 Festum Animarum 370
8 Claudii et sociorum mm. . 371
9 Theodori mart. 371
10 Martini papæ et mart. . . . 372
11 Martini ep. et conf. 372
Per octavas b. Martini . . . 373
13 Brictii ep. 374
18 Octavæ b. Martini. 375
21 Authoti et Columbani conf. . 376
22 Ceciliæ virg. 376
23 Clementis papæ et mart. . . 377
24 Chrysogoni mart. 378
25 Catharinæ virg. et mart. . . 378
26 Lini papæ et mart. 380
Dedicatio ecclesiæ 380
Per octavas Dedicationis . . 383
Octavæ Dedicationis 384

LOUVAIN
IMPRIMERIE POLLEUNIS & CEUTERICK
RUE DES ORPHELINS, 30

Même Maison à Bruxelles, rue des Ursulines, 37.

BIBLIOTHÈQUE LITURGIQUE

Tome Ier. *Poésie liturgique du moyen âge : rythme et histoire, hymnaires Italiens.* — Paris, A. Picard; Lyon, E. Vitte, 1893, grand in-8° de 2 f.-232 p., 2 pl. en phototypie . . . . . 8 fr. „

— II. *Poésie liturgique traditionnelle de l'Église catholique en Occident, ou recueil d'hymnes et de proses usitées au moyen âge et distribuées suivant l'ordre du Bréviaire et du Missel.* — Tournai, Desclée, Lefebvre et Cie, 1894, in-8° de lxviij-288 p., illustr. . . . . 5 fr. „

— III. *Repertorium hymnologicum. Catalogue des chants, hymnes, proses, séquences, tropes en usage dans l'Église latine depuis les origines jusqu'à nos jours.* — Louvain, Lefever, 189(0-)2, tome Ier, A-K (nos 1-9935), gr. in-8° de viij-601 p. . . . . 18 fr. 50

— IV. Même ouvrage. — Ibid., Polleunis et Ceuterick, 189(4-)7, tome II, L-Z (nos 9936-22256), gr. in-8° de 2 f.-786 p. . . . . 21 fr. „

— V. 1re livr. *Prosolarium ecclesiae Aniciensis, Office en vers de la Circoncision dans l'Église du Puy.* — Valence, J. Céas, 1894, in-8° de 63 p.

— VI. *Ordinaires de l'Église cathédrale de Laon (XIIe et XIIIe siècles), suivis de deux Mystères liturgiques,* publiés d'après les manuscrits originaux . . . . . 10 fr. „

— VII. *Ordinaire de l'Église cathédrale de Reims (XIIIe siècle), précédé d'un Martyrologe de l'abbaye de Saint-Remy, d'un Martyrologe et d'un Calendrier de la cathédrale.* — Louvain, Polleunis et Ceuterick, gr. in-8° (sous presse).

— VIII. *Ordinaires de l'Église cathédrale de Bayeux (XIIIe siècle),* publiés d'après les originaux du chapitre de Bayeux.

— IX. *Ordinaire de l'Église cathédrale de Vienne (XIIIe siècle),* publié d'après l'original de la Bibliothèque de Grenoble.

— X. *Missel de l'Église cathédrale de Vienne,* reproduit d'après un manuscrit du XIIIe siècle et l'édition de 1519.

— XI. *Bréviaire de l'Église cathédrale de Vienne,* reproduit d'après les éditions de 1489 et 1522 et divers manuscrits.

— XII. *Manuel de Pierre de Roissy, chancelier de Chartres au XIIe siècle,* publié d'après les manuscrits de Paris et de Rome.

— XIII. *Bréviaire de la collégiale de Saint-Bernard de Romans,* reproduit d'après les éditions de 1518 et 1612.

— XIV. *Missel de l'Église cathédrale de Valence,* reproduction de l'édition de 1504 avec variantes de deux manuscrits.

— XV. *Les anciens Missels Scandinaves : Suède, Danemark, Norvège, description et extraits.* — Romans, R. Sibilat, gr. in-4°, avec planches originales (sous presse).

Louvain. — Imp. Polleunis et Ceuterick, rue des Orphelins, 37.

This preservation photocopy was made
at BookLab, Inc. in compliance with copyright law.
The paper meets the requirements of ANSI/NISO
Z39.48-1992 (Permanence of Paper)

Austin 1995

3 2044 013 638 630

The borrower must return this item on or before the last date stamped below. If another user places a recall for this item, the borrower will be notified of the need for an earlier return.

*Non-receipt of overdue notices does **not** exempt the borrower from overdue fines.*

Harvard College Widener Library
Cambridge, MA 02138 617-495-2413

WIDENER
NOV 30 2001
BOOK DUE
CANCELLED

Please handle with care.
Thank you for helping to preserve library collections at Harvard.